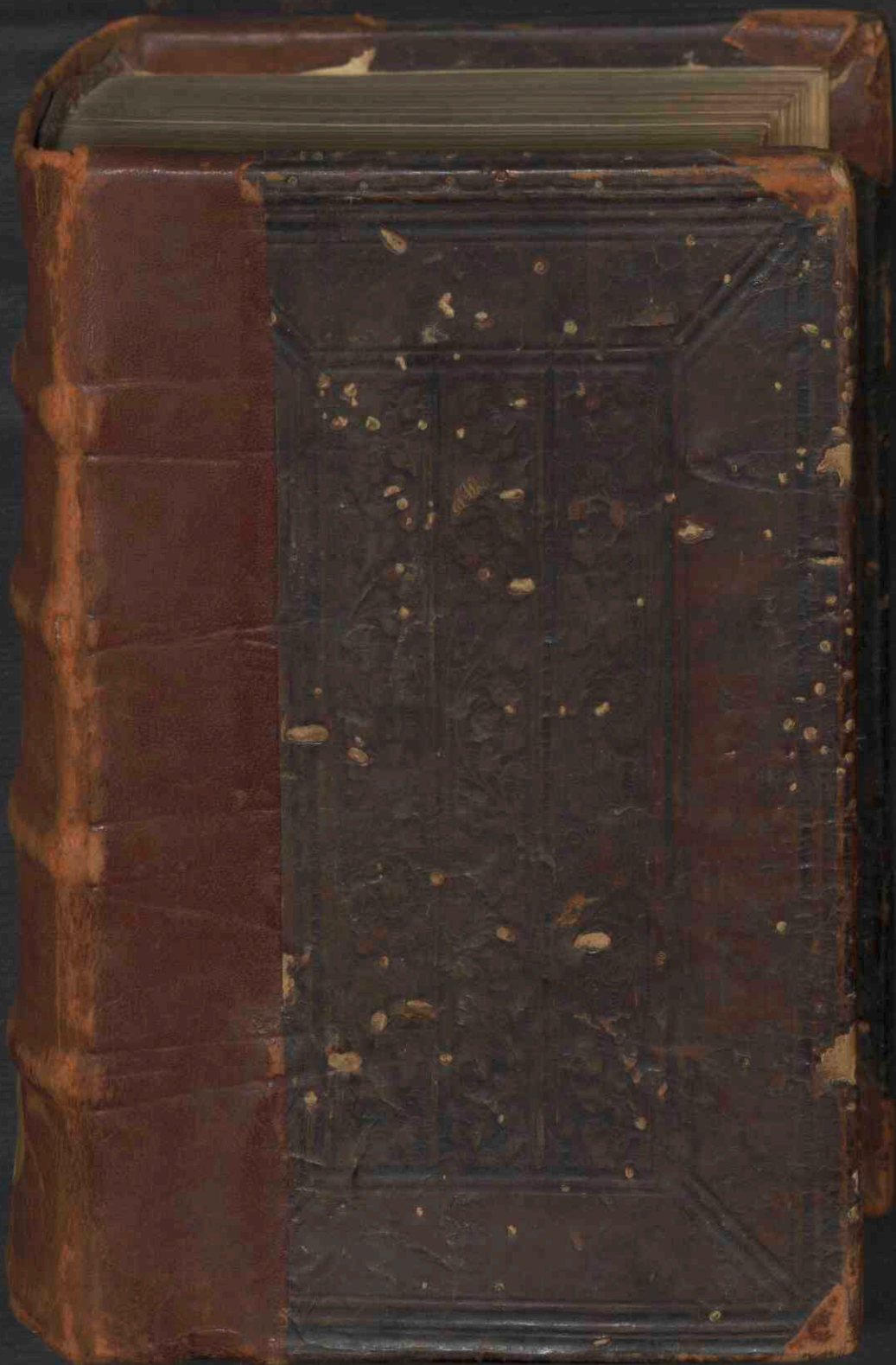

Hippocratis Coi medicorum omnium longe principis, opera quae apud nos extant omnia

<https://hdl.handle.net/1874/433502>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

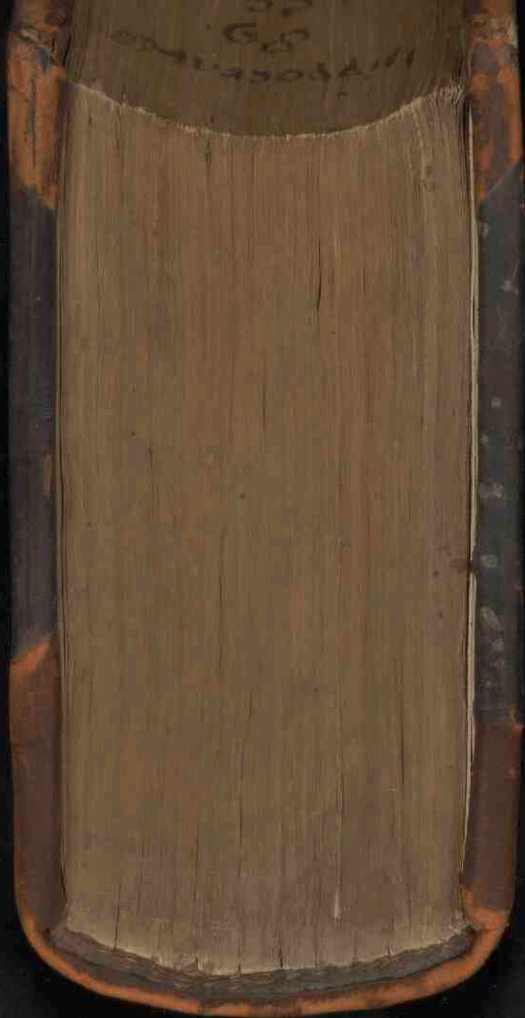
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

O. oct.

40

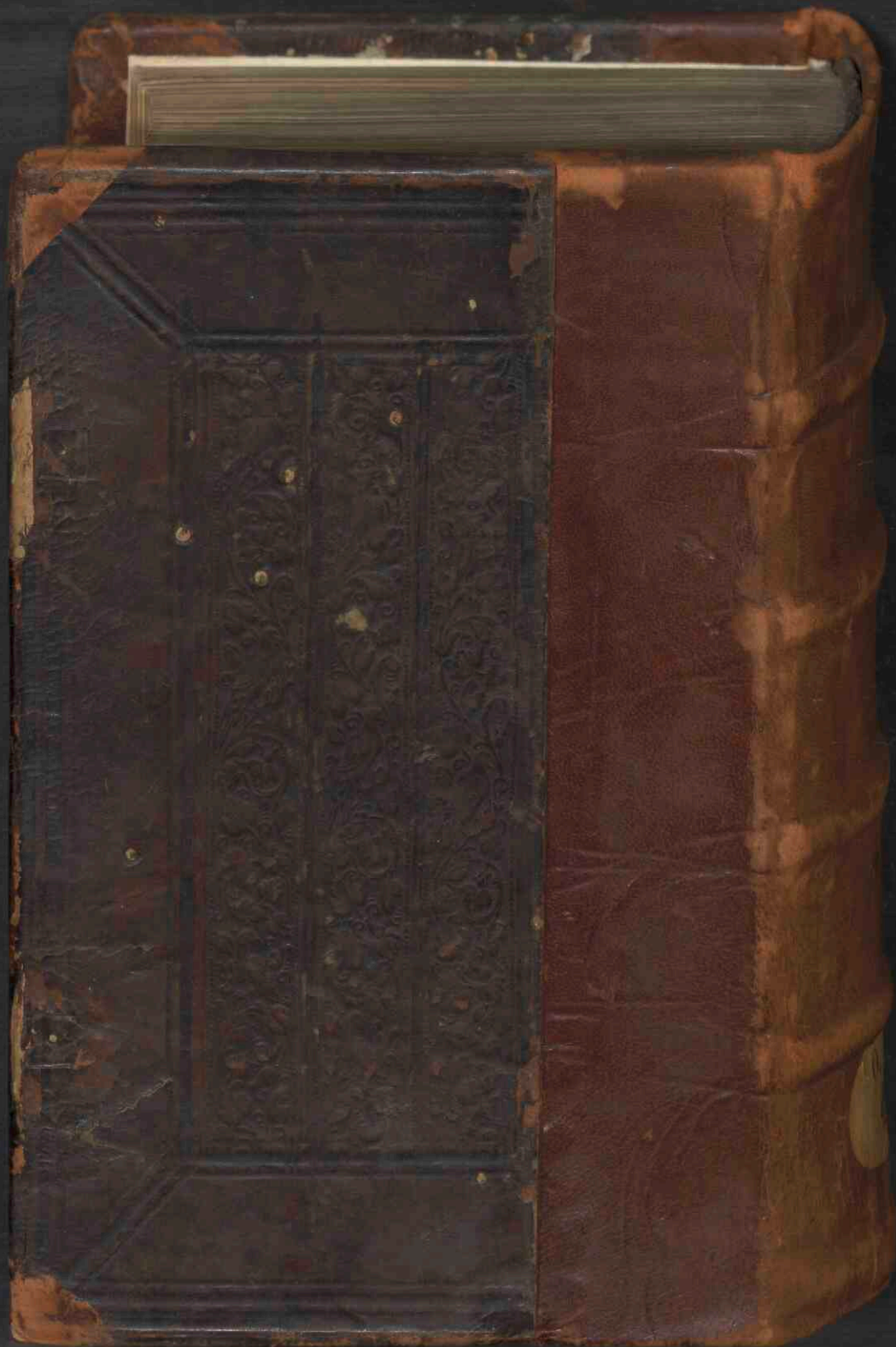

Hippocrates

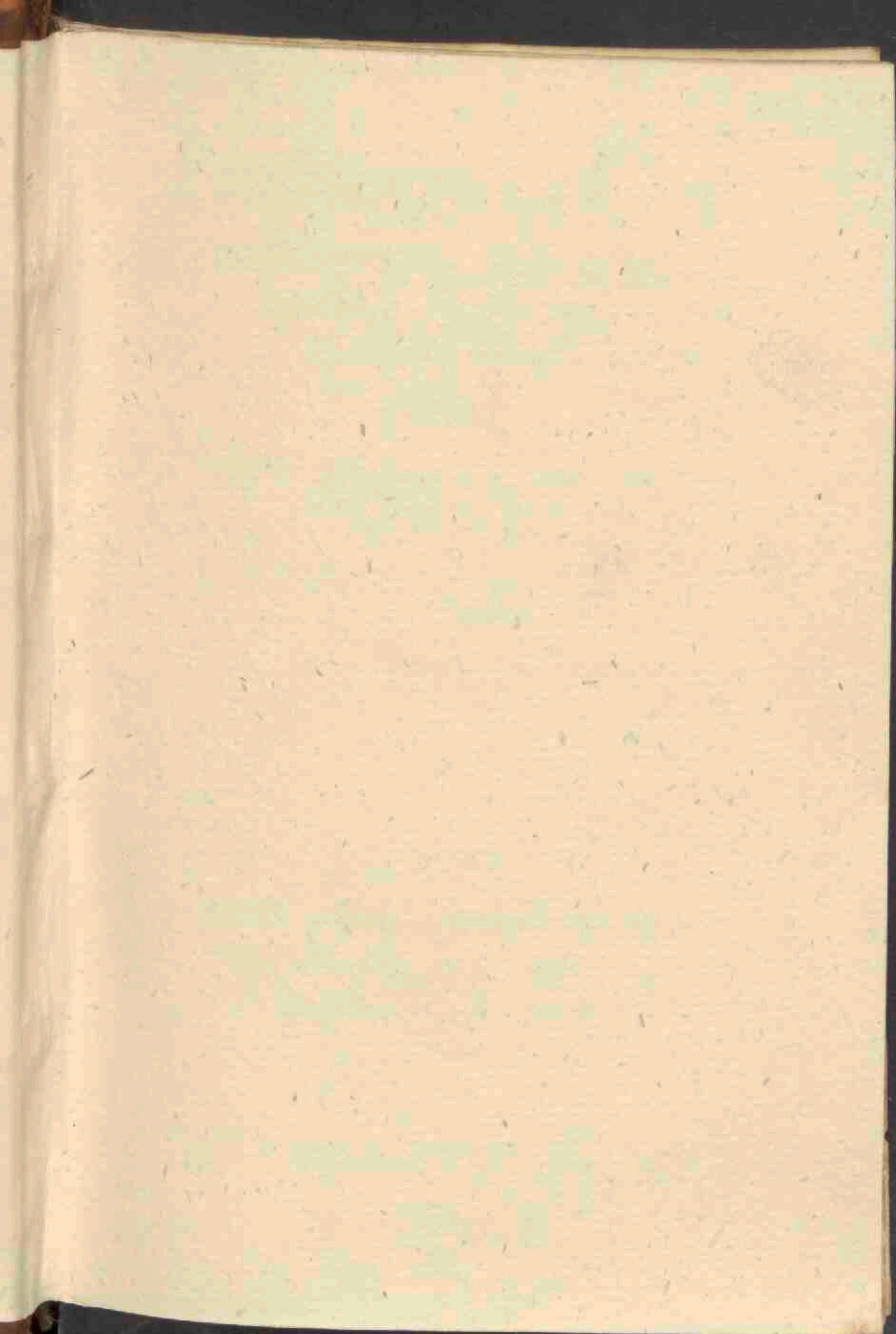
89.

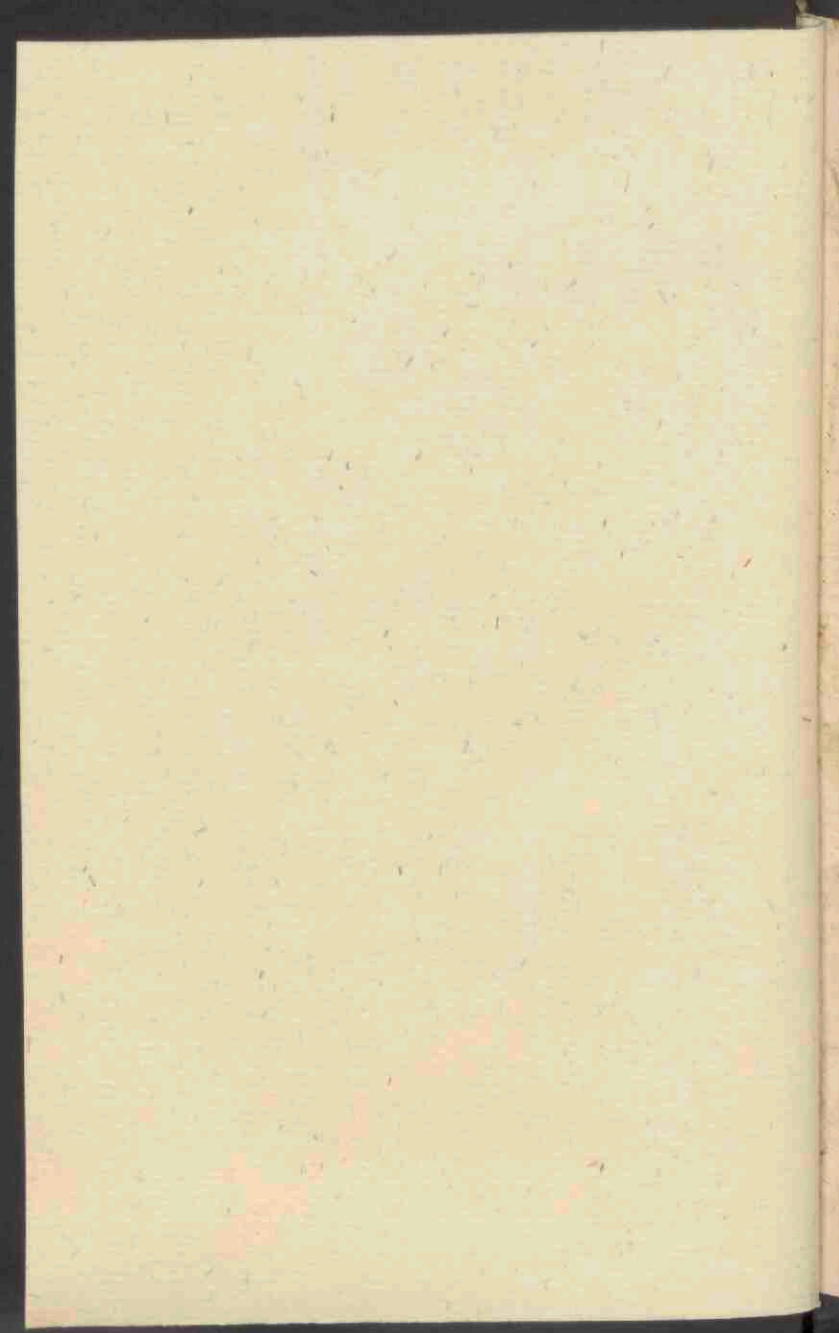
cc.

gerinstammd 24-6-96

132
O. oct. 40.
Hippocratis Coi

MEDICORVM OM-

nium longe principis, opera
quæ apud nos extant •
omnia. •

PER IANVM CORNARIVM
Medicum Physicum Latina
lingua conscripta.

ACCESSIT INDEX RE-
rum copiosissimus. •

PARISIIS. •

Apud Carolam Guillard, sub Sole au-
reo, & Gulielmũ desbois, sub Cru-
ce alba, uia ad diuum Iacobum.

M. D. XLVI.

Ex dono *Hub. S. Gely.*

PHILOSOPHIA

MEDICORVM OMNIVM

ANALYSIS

PHILOSOPHIA

OMNIVM

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

PHILOSOPHIA

AVGVSTISSIMIS AC PRVDEN-
tissimis, honestissimisque uiris, Senatui po-
puloq; Imperialis urbis Augustæ Vinde-
licorum, Ianus Cornarius Medi-
cus Physicus, S. D.

Non alienū, nec ab re esse arbitror, Augustissime Augustæ urbis Senatus, hoc in loco, hac instituta ad amplitudinem tuā, in Hippocratis Coi medicine principis scriptorū, à me in Latinā linguam trāslationem editionem, præfatione, paulo altius repetere, qualis fuerit nostro hoc æuo rei medicine, & simul etiam aliarum artium ac studiorum status: qualis factus sit progressus: quantum accesserit incrementi: & quid de toto hoc studiorum genere sit sperandum. Nam & necessariam esse Hippocratis librorum editionem, lectionem, ac cognitionem, inde clarè constabit: & me hæc vel peractorum laborū gratia, meminisse iuuabit: & qui ista legent, non inutilem consequentur huius narrationis cognitionem: & Amplitudo tua, spero, harum rerum memoria iucunde afficietur, & si quid præsidij ac opis ad hæc studia cōseruanda opus fuerit, (sicut reuera vestram, urbium Imperialium opem desiderant ac implorant) huc libenter incumbet, quo literæ vnicum totius vitæ ornamentum durent, ac vigent, in Germania nostra, ne si hæc corruant ac iaceant, verè neutra vita vocari mereatur, haud secus quàm neutrum corpus medicis dicitur, quod neque sanum, neque ægrotum appellari potest. Talis autem futura vita mihi videtur, vt mihi ac familiari nobis similitudine, res omnium tristissima, & perpetua nocte obscurior adāmbretur, si horum studiorum lux extinguatur, si literarū decus deturpetur, si robur illud, quod & pacem, & rerum publicarum ac priuatarum tranquillitatem retinet, elanguescat. Quum itaque primum animum ad medicine studia adiicerem, magna erat bonorū & professio-

EPISTOLA

rum, & librorum penuria : adeo ut Hippocrates & Galenus medicæ sectæ optimæ, rationalis illius, principes, ne nominibus quidem suis iustis, in scholis satis noti essent, quum vulgo Hippocras & Galienus à plerisque omnibus appellarentur. Itaque quum essem adolescens viginti natus annos, ex Petri Mosellani, viri & eruditi, & imprimis suaveloquenti facundia ornatī auditoribus (Nam neq; hunc, neque aliū vllum vnquam priuatū præceptorem habui, post primā grāmaticā rudimenta) in literis vtriusq; linguæ eo progressus, ut non modo grāmatica docerem, sed etiam Poetas ac Oratores Græcos publicè enarrarem, plurimum mox ab initio, ab honestissimæ artis discendæ proposito decidebam. Avertebant enim me barbari scholarum magistri, & non multo expositoribus suis potiores scriptores, quibus tum medicorum scholæ pro optimis autoribus utebantur, Auicenna, Rasis, Albucasis, Auenzoar, Mesuas, & alij non citra tardium nominandi, Arabicum hominum genus. His accedebant præctices scriptores, superioris seculi ac illius quoque, gens per omnia inepta, sordida, ac impura, & tam spurcè latine loquens, ac tam infelicitè id quod docere vult tradens, ut penitus desperarem ex tam putidis libris fore posse, ut vnquam ad medicinæ cognitionem peruenirem, eam videlicet quā ex Hippocratis aliquot libellis, aphorismis dico, prognostico, & eo qui de victus ratione in morbis acutis inscribitur, olfecissem: & quam mihi ex Galeni aliquot libellis latine itidem extantibus delineassem. Erant autem hi Leonicensi interpretatione, De febrium differentiis libri duo, & Copi versione sex libri De locis affectis inscripti. Et his interpretibus tum extabant quoque Hippocratici illi libelli. Ac in philosophia quidem eo tempore extabat sua lingua Plato, Aristoteles, Theophrastus, Xenophon, & Plutarchus, magno erga bona studia Aldi Manutij beneficio. Verum in medicina nihil Hippocratis ac Galeni ipsorum lingua habebatur, præter Hippocratis aphorismos, quos Philippus Melanchthon mihi communicauerat, & vnā Galeni methodum, quā Romæ si rectè memini, excusam, apud amicum quendam videram. Hic ego dum ambiguus quid facerem sæpe mecum cogitarem, tandem illud statui, quod præfens esset boni consulendum esse, donec aliquando dies

do dies meliora proferret. Proinde relictis magna ex parte Arabibus illis scriptoribus, & ex practicis quoque paucis aliquot, melioribus ut fieri solet in malorum electione, assumptis: videbantur autem tales esse, Bertrutius, Gatina-
ria, Guainerius: his ad prædictos libellos Hippocratis ac Ga-
leni additis ac collatis, sed magno interposito interuallo, a-
liquot annis medicinæ studia sectatus sum, donec cū his si-
mul magister magnus artis venter persuasit mihi, ut artis pe-
riculum facerem, quod iam per annos viginti quinque face-
re pergo, ab eo tempore quo primum animum ad medicinæ
studia, velut dixi, adieci. Quanto vero meo commodo hoc
fecerim, aut etiam aliorum utilitate, non est quod multum
iacem, Diligentiam meam & fidem, tum in docendo qua-
liacunque didici, tum in curando qualia ars præstare po-
tuit, multis cognitam esse scio. Opes velut studiorum im-
pedimenta, non anxie quæsiui, & eas quoque quæ contin-
gere potuissent, contempsī. Hoc nondum scio an commo-
dum, aut potius incommodum dici debeat, quod totum
istud studiorum priorum genus, per totos nouem annos à me
tractatum, relinquere ac quasi dediscere coactus fuerim,
quum iam magnam Europæ partem, rerum medicarum ex-
periendarum gratia peruagatus, Basileam peruenissem. Et
quod quidem incommodum hoc sit, tot horas malè collo-
casse in studiis dediscendis, nemo non intelligit, etiam ex
his quibus non dediscenda, sed amplectenda esse illa adhuc
hodie videntur. Quod vero commodum sit, totam barba-
ram medicinam à me esse relictam, & græcam assumptam,
productam, & non parum per me etiam auctam, & amplia-
tam, nondum persuasum esse scio plerisque, qui adhuc cum
Gryllo grunnire malunt, & glandibus vesci frugibus opti-
mis repertis. Profecto horum ingenia velut ineptissima,
& iudicia velut nihil sani habentia auersatus, tum mox toto
pectore ad Hippocratem Græcum, ac Galenum, itemque Pau-
lum me contuli, paulo ante Venetiis ex Aldi itidem officina
allatos: quibus etiam alienis ad tempus utebar, atque in his
ita versabar, ut vel totum Hippocratem ad latinos transferri
bere me posse non desperarem, si tam magni laboris præ-
mium alicunde affulsisset: nedum de Galeno ac Paulo ambi-
gerem, quos faciliores esse, vel leuiter græca scientibus con-

EPISTOLA

stat: si quis modo non penitus rudis eos autores aggredi con-
 netu. Et extant libelli duo Hippocratis eo anno à me con-
 uersi, alter de aere, aquis, & locis: alter de flatibus inscriptus,
 qui animum meum studiosis satis declararunt, quantum vo-
 luerim medicinam illinc adiutam. Nec deerat nobis inhor-
 ratores ad rem tentatam strenuè obeundam, inter quos ma-
 gno erga optima studia merito præcipue mihi nominandus
 est Des. Erasmus Roterodamus, cuius etiam scripta ad me e-
 pistola extat, qua me ad constanter prosequendum id quod
 in Hippocratem medicinæ principem orsus essem inhorta-
 tur. Ad idem me institutū Frobenius ac Episcopus, qui pri-
 us etiam aliquot mihi commentationum fuere autores, tan-
 tum non cogebant: digni profecto propter sua in doctos
 homines merita, ut ab omnibus bonis viris aduersus ἰσοτέλ-
 λους æmulos instar ignauorū fucorum insidiantes libris ip-
 sorum sumptibus & industria in lucem editis, foueantur &
 tueantur. Quam igitur hæc mea tunc fuerit voluntas, & non
 omnino desperata etiam præstandi facultas, Cur, inquit ali-
 quis ex illis, ad tot annos dilatum est, quod propter commu-
 nem utilitatem, si ita est veluti ipse dicis, quam primū inuul-
 gari oportuerat. Fatebor sanè hic quod res est. Primum qui-
 dem voluntatem meam remorata est maxima operis diffi-
 cultas. Nam ut glossas & voces penitus obsoletas omittamus:
 ut dicendi genus breue illud, & quo velut per ænigmata, in-
 nuere magis quàm significare sententiam voluit, ne produ-
 camus: adeo ut ne Galenus quidem se ex omnibus extrica-
 re valeat: ut nihil etiam dicamus de lectione varia, ac subin-
 de à plurimis priscis Hippocratis expositoribus mutata, &
 temporis consuetudine iniuria corrupta: vel ipsa vetustatis reue-
 rendi senis maiestas detertere posset, ne quis familiari ver-
 sare doctissima, & per omnia grauissima scripta audeat.
 Quod vero tantæ gravitatis, maiestatisque scriptor sit Hip-
 pocrates, idemque optimus methodi doctor, etiam Plato tes-
 tatum de ipso reliquit, cuius verba ex Phædro adscribere
 non pigebit. Fieri ne posse putas, inquit Socrates, ut quis
 animæ naturam pro dignitate consideret, absque vniuersæ
 naturæ? Si quidem Hippocrati Asclepiadarum generis cre-
 dere oportet, inquit Phædrus, neque corporis, citra hæc metho-
 dum. Bene, inquit Socrates, amicissime Phædre Hippocrates
 dicit.

dicir. Oportet tamē insuper ad Hippocratē, etiam rationem
 expendere, & an consona est videre. Ita sentio, respōdet Me-
 drus, Proinde de natura cōsiderare, inquit Socrates, quid tan-
 dem dicir Hippocrates, & ratio vera? Nōne hoc modo? De
 cuiusque rei natura cōsiderare oportet, primum simplex
 ne sit, an multarum specierum, id in quo artifices esse volu-
 mus, & alios vt tales sint facere. Deinde si simplex est, vim ip-
 sius cōsiderare, quam à natura habeat, ad hoc vt in aliā fa-
 ciat quid, aut quam vt ab alio patiatur. Si vero plures species
 habuerit, his enumeratis, id quod in vna, hoc in singulis cō-
 siderare, quidnam à natura facere solet, aut quid ab alio pati.
 Consequens, inquit Phædrus, hoc est dō Socrates. Proinde me-
 thodus, ait Socrates, absque his similis est itineri cæci. Hæte-
 nus Plato. Et non sunt quidem hæc ita ad verbum in Hippocra-
 te, sed talis est omnino doctrinæ methodus libri De natura
 hominis inscripti, vt de nullo alio loqui hīc videatur Plato:
 quanquam similis methodus etiam in aliis huius viri scriptis
 genuinis esse videatur. Quare quum hætenus reperti sint,
 qui Platonem, qui Aristotelem, qui Theophrastum, qui re-
 liquos Græciæ philosophos ac scriptores, ad Latinos con-
 uertere aggressi sint, & aliquid operæ precij præstiterint in
 Hippocrate nemo hoc feliciter tentauit, ex toto, vt ne in mi-
 nutissimis quidem libellis aliqui satis aptos artifices se decla-
 rauerint. Non igitur nihil est quod & nos de difficultate hu-
 ius scriptoris queramus, qui hætenus omnes ex arquo à se
 auertit: etiam si nunquam ex toto à nobis desperatum sit, fo-
 re vt aliquando omni difficultate superata, Latinus à nobis
 factus Hippocrates legatur. Accessit ad hanc difficultatem
 alia remora ex temporum infelicitate. Quum enim per vi-
 ginti fermē iam annos medicina Græca reuiuiscere cœperit:
 reducti sint Hippocrates, Galenus, Aetius, Paulus, Diosco-
 rides: & hi non sua solum lingua, sed Latini etiam magna ex
 parte (vno Hippocrate hætenus saltem excepto) tum per do-
 ctos aliquot viros, tum per hos quoque facti, tamen ea est
 seculi infelicitas, vt nemo tantæ artis, quæ ipsam etiam vi-
 tam, qua nihil homini preciosius esse potest, conseruat: pre-
 tium agnoscat. Vidimus ardens primum studium multorum
 circa linguas addiscendas: deferbuit hoc paulatim. Vidimus
 maximum studioforum cōcursum ad discendā theologiam,

EPISTOLA

quam primum in Germania sincerior pietatis doctrina illucesceret: Duravit hic aliquot annis. Transiitum est ad studium Iuris civilis: Nec puto vllō vnquam tempore tot fuisse studiosos, qui leges Imperatorias sequerentur, aut doctorum titulis insignirentur. Sola Medicina vbiq̃ contempta iaceret, frigent gymnasia, torpent professores, ars ipsa in *ἀτε-
χvian* abiit, & non nisi apud delyras aniculas, & recutitos Apellas, & eos qui multorum periculis de sua ignorantia experimenta faciunt, eius vsus quæritur: paucis quibusdam bonis medicis non in vsu publicum, sed in priuatum sibi thesaurum, vera medicinae studia possidentibus. Quanquam ego quidem grauiorem adhuc, ac similem timeam optimæ arti ruinam, si continget vt altius aliquando euehatur, qualem videlicet Christianæ religionis studium pertulit, & qualem iuris scientia minari videtur. Sicut enim dum pij aliquot viri euangelium Christi purum ac sincerum reducere conati sunt, factum est vt apud plerosq̃ Christus penitus fabula factus sit, & parum adhuc in paucorum cordibus hæreat: Ita ex magna iuris scientia eo peruenitur, vt ius sit in armis ac vi positum, vt sint qui quiduis sibi licere adstruant, adulterare, scottari, prædari, prodere, rapere, agere, capere, & cœlum ac terram miscere, modo apex sit in iure scripto, qui vt ipsorum cupiditatibus inferuiat cogi possit: quomodo summum ius summam iniuriam esse, iuxta vetus adeo verbū, atque ita omnem optimarum legum doctrinam, vsu ac necessitate intercidere, nemo non sentit. Atque vtinam non similis casus maneat rectissimum medicinae studium, si quando etiam hoc ad summum adductum fuerit: & ex scholæ vmbra, ad publici exercitij theatrum productum. Sed quis prohibere potest malos vt ne sui similes sint, in quocunq̃ studiorum genere peruerrendo? & ea quæ ad multorum salutem inuenta sunt, partim per ignorantiam, partim ex malitia, ad perniciem abutendo? Propter tales cessandum à nobis non est, vt non optima faciamus, doceamus, ac in lucem proferamus, & artem per se optimam ad summum statum euehamus. Nos certe vt quod possumus huc conferremus, & vt & ocij, & negocij nostri ratio publicè omnib⁹ constaret, sepe in partialib⁹ editis libellis promissum saepe repositum saepe repetitū Hippocratē nostrū Latinū tandē etiam his infelicit-

simis

NVNCVPATORIA.

simis temporibus, quibus præter ea quæ iam relata sunt, omnia perpetuo metu consternata grauantur, insidiis pertantur, proditiõibus obtinentur, bello expugnantur, incendiis consumuntur, edere volumus atque hunc inestimabilibus laboribus, & non leui sumptu ac rei familiaris iactura, perpetuis quindecim annis absolutum. Non quòd hos totos in hoc solum opus impenderimus: hoc enim verè esset suo sibi iumento malum accerere: sed quòd nunquam hanc curam reiecerimus huius quoque operis absoluendi, dum illa partim de Græcis plurima translata, partim à nobis scripta ac commentata, in publicum emisimus. non omnino nulla nostra priuata vtilitate: Fatendum enim & prædicandum quoque hoc est, quum & magnorum principum, & præclararum urbium, magnificentiam ac liberalitatem simus experti, & ad hæc præstanda quasi fomite quodam coalti, ac prouecti. Superauimus autem hanc operis difficultatem, tum sæpe repetita Hippocratis lectione, tum locorum subinde a libi ab ipso Hippocrate repetitorum collatione, tum perle-
cta denuo tota Galeni Græca ac Latina editione, eo studio vt totum aliquando editurus sim Galenum, aliqua parte ex mea translatione, & reliquis itidem versionibus ad veram Græcam lectionem correctis. Et profecto longum esset hic declarare, quibus rationibus inductus, multa ex lectione Aldini, plurima præter lectionem Frobeniani exemplaris, à nobis ad multa manuscripta exemplaria collati ac editi, in hac nostra Latina Hippocratis cõuersione mutauerimus. Statuimus autem huc impendere quinquennium plus minus, vt si deus vitam tamdiu prorogarit, totius nostræ conuersionis ratio ac aliqua expositio extet, in diurnaliorum suorum coniecturarum libris, tot à me scribendis, quot omnino existunt libri Hippocratis scriptorum. Interim tamen hunc præcipuum nobis fuisse scopum, studiosos omnes non calabimus, quem etiam pro iustissima lege Galenus agnoscit, dum sic scribit: Hæc, inquit, Lex mihi in exponendo ac interpretando obseruatur, vt vniuscuiusque scripta ex illo ipso declarentur & non vanis opinionibus, & pronunciata citra demonstrationem sententia quisque quicquid velit deblateret. Hanc legem nobis in scopum, in Hippocratis libris Latinè conscribendis proposuimus, & omnes obscuros locos, collatione ad
alios

EPISTOLA

alios facta, vbi hoc fieri potuit, exposuimus, reddidimus ac
 expressimus, multis immutatis, non paucis reiectis, plurimis
 apposis, quæ nec in impressis, nec manu scriptis codicibus
 ita habentur: sed tamen vt alicubi vestigia veræ lectionis et-
 tiam ex illis odorati simus. Quorum omnium iusto opere à
 nobis ratio reddetur. Atq; hæcenus suffecerit protulisse me
 studiorum nostri aui statum, progressum ac augmentum, &
 præcipuè rei medicæ. Cuius primum, summum ac maximum
 authorem, tandem ego Latinis hominibus non minorem, sed
 aliquanto, nisi penitus fallor, meliorem quàm Græcis ex-
 tat legendum produco, edo ac publico. At ne ego mihi tan-
 ti beneficij publici grâtiâ expetere videar, aut ne tanti au-
 thoris ac operis patronum præstare me posse, aliunde confi-
 dere puter: ad te augustissime Senatus Augustane confugio.
 Tuæ amplitudini hanc authoritatem defero, Tuæ erga li-
 teras & literatos benignitati hanc gratiam deberi confiteor,
 quod Hippocrates Latinus noster publicè extat, habetur, le-
 gitur: quod rebus mortalium iuuandis opus expositum est,
 vltra duo milia annorum ab omnibus in Latina lingua desi-
 deratum. Nec verò videri possum aut velut ignotus, aut te-
 merè, ad tantorum virorum præsidium confugisse, dum in
 publicè recepto illo, more dedicandorum ac consecrandor-
 um librorum, ad vos viri Augustissimi me recipio. Nam quum
 vestra respubl. per omnem non modo Europam, sed orbem
 terrarum celeberrima sit, à bonis legibus, à probatis ac gra-
 uibus moribus, à seuera in malos animaduersione, à clementi
 erga bonos benignitate, à pientissimo religionis cultu, ab
 ingenti erga literas & bona studia fauore, à doctissimis cōsi-
 lioque ac prudentia præstantissimis viris, videri non debeo
 temerè magis quàm recto iudicio, ad tam augusti senatus, ad
 tantorum virorum tutelam, Hippocratis & pariter meum o-
 pus attulisse. Nec ignotus ego vobis esse possum, cui scripta
 ac opera tot principes viros, tot claras vrbes fouere ac tue-
 ri nondum, quod sciam, pœnituit. Hic non referam quibus
 viris semper respub. vestra floruerit. Non recēsebo Fuggaros,
 non Paungartneros, non Ilfungos, non Vuelferos, non Here-
 brotios, non alias magnas familias principum opes adæquan-
 tes, & simul pietate, prudentia, fortitudine, magnificentia-
 que ac summa liberalitate præstantes. Non dicam de Mo-
 nopoliurum

NUNCUPATORIA.

nopoliorum apud vos extantum utilitas, per quæ sit ut Germania ab hominibus sub polo Antartico habitantibus, & ab ipsius Antipodibus mercimonia, in quotidiano usu habeat. Non dicam de plebis sedula opera, & laudatissimis operibus, unde linei generis, biliciorum, triliciorum, quadriliciorum variis texturis, multiplicibus tincturis, non modo Germania, sed omnes exteræ etiam nationes redundant. Nec dicam de vrbis magnitudine, splendidis extructionibus ac ædificiis, & populositate, quæ ut peculiares laudes vrbium sunt, ita & loci optimum situm, & terræ, ac nascentium omnium copiam ac vbertatem coarguunt. Verum studium vestrum circa literas, bonas artes, pietatem ac rectam religionem conseruandam non tacebo. Quum enim videretis studiorum omnium fluctuationem, sursum deorsum omnia iactari, in præcipiti omnes linguas, artes, ac disciplinas consistere, nullo vnquæ tempore plures in omnibus scriptores extitisse, partim sua magnificè iactantes, partim aliorum & veterum quoque scripta damnantes: Vos optimos semper apud omnes recte sentientes habitos authores Græcos, magna copia per occasionem nuper adeò vobis oblatos non neglexistis, sed velut rem reipublice imprimis utilem, eorum opera ac libros comparastis, comemistis, ac pro ingenti thesauro, velut reuera est, reposuistis, habetis, & possidetis: non tamè ut priuatam utilitatem hinc vobis queratis, sed ut publicum bonum iuuetis, ut si opus sit, inde rebus humanis subsidium afferatis. Neque enim quicquam ad reipublice optimè instituendas ac retinendas, utilius est bonorum virorum bonis scriptis. Sicut contra mera pestis est, quæ ex malis malorum libris hauritur. Rectæ enim artes, boni mores, optimæ disciplinæ traduntur ac seruantur in bonis libris. At sine rectis artibus, sine bonis moribus, sine optimis disciplinis, & in summa, sine literis vita non est vita cõsensa, velut supra ab initio dixi, & vetus illud chaos, rudis indigestaque moles reducitur. At vos sanè in illo librorum Græcorum thesauro vestro, non vnius alicuius liberalis artis aut disciplinæ authores habetis, sed ex tota philosophia, medicina, mathesi, ac Theologia optimos, & eos neque hæcenus typis excusos, neque multis adeò adhuc visos, immo ne nominibus quidem plerisque omnibus notos, & fortassis nusquam alibi extantes, velut ex indice cognoui, quem multarum re-

EPISTOLA

rum vſu ac experiētia. Iſtarum medicus apud vos Geryon Scileſus ad me miſit. Immo non modo indicem hic amicus noſter miſit, ſed quæ veſtra eſt viri Auguſtæni. erga reſta ſtudia benignitas, de vobis eorum librorum etiam vſum mihi promiſit, multa ſimul de veſtra magnanimitate, ac magnifica voluntate mecum loquutus, ac mihi pollicitus. Quam autem antea mihi virtutum veſtrarum gloria non ignota eſſet: (Qui enim ignota eſſe poſſit, quæ per totum orbem decantata eſt?) tamen eo referente plura cognoui, & propius introſpexi, quàm antea ex auditu & aliorum ſcriptis intellexeram. Acceſſit ad huius narrationem vir excellenti iuris ſcientia, & eximia prudentia præditus Claudius Peutingerus, clariſſ. iuriſconſulti Conradi Peutingeri filius, non modo in paternis virtutibus referendis, ſed in maximis etiam rebus ac negotiis, pro patria obeundis ac gerendis, non iam ſpem, ſed ipſam rem præſtans. Cum hoc viro ante paucos annos mutua aliqua cognitio mihi interceſſit, quæ ſanè iudicium de vobis meum confirmavit, & in id conſilij me adduxit, & breuiter effecit, vt non dubitauerim Hippocratem hunc latinum meum ad vos deferre, vobis inſcribere ac dedicare. ære ac libra veſtrum facere. Cæterum erunt fortassis qui vel hoc nomine Hippocratem à nobis latinè conſcriptum impetent, quòd præſtiterat græcum legere, ac ſatis fuerat græcum extare. His ſanè larga data eſt eius rei faciendæ etiam per me copia. Nam & Græcum exemplar per me editum ex Frobeniana officina, non paucis locis melius ac correctius eſt quàm Venerum. Et ſi vere Hippocratis ſtudioſi ſunt illi, non pœnitebit ipſos vel ambo coemere, habere, ac legere, immo etiam plura inquirere, quo tandem emendatiſſimus ſua lingua loquens Hippocrates habeatur. Quia & ego ſemper ita ſenſi, melius eſſe quosuis ſcriptores in ſua lingua, qua ipſi ſcripſerunt legere, quàm optime etiam in aliam tranſlatos. Sed quid facient hi, qui Græcum non intelligunt? Antea oſtendi huius autoris difficultatem, breuitatem, & ænigmatis ſimilem obſcuritatem. Quandiu vero expectandū nobis eſt hoc ſæculum, in quo medicinæ ſtudioſi ex æquo omnes ad legendum ac intelligendum Hippocratem Græcū ſufficient? Eſſe autem Hippocratem talem rei medicæ autorem, vt ſine ipſo res medica integrè conſiſtere non poſſit, &

ſæpe

NUNCUPATORIA

saepe aliàs dixi, & nunc non minus asseuerantissimè affirmo.
 Totus enim Galenus omnem suam doctrinam ad Hippo-
 craticam methodum, velut ad amussim direxit. Idem fece-
 runt & ante, & post Galenum, optimi quique tum medici, tum
 philosophi, vt ineptissimos pariter ac indoctissimos se esse
 declarauerint, qui vnquam ab Hippocrate descuerunt, aut
 ipsius dogmata impetuerunt, quorum multos adeo in libris
 suis hinc inde, ex omni occasione Galenus reuellit, ac explo-
 dit. Demus autem hoc saeculum spem nobis iniicere de futu-
 ris. Nam reuera nullum antea fuit, in quo per omnem fermè
 Europam pariter vtriusque linguae cognitio in tantum ali-
 quandiu floruisse. At quid vetat, aut quid adeo obfuerit, hanc
 etiam accessionem linguae latinae contingere, vt Hippocra-
 tes Latinus pariter & Graecus legatur? maxime quum etiam
 Graecus ex nostra Latina interpretatione clarior euadat, &
 expositionis Graeci vicem Latinus supplere possit. Verum mi-
 hi, velut antea quoque dixi, videntur omnia nunc ingenia,
 omnes artes ac disciplinae in summo ac praecipiti stare: atque
 vtiuam sic retinerentur, non retro vt ruerent, & esset aliqua
 saltem spes in paucis, qui in posterum suis magistris discipuli
 euaderent praestantiores. Ego profecto quum multis annis à
 scholis abfuerim, à docendi munere abhorruerim, studiis
 meis ad scribendum, & ad exercendam medicinam colla-
 tis: proximum fermè triennium rursus professor medicinae
 consumpsi, non omnino surdo ac muto auditorio, in Hes-
 sorum ac Cattorum principis Academia Marpurgensi. Sed
 vt verum aperte fatear, longe infra meam spem, & infe-
 riore successu quam Illustriss. Herois Philippi Heissorum
 principis, vel erga me, vel erga studiosos, magnifica libera-
 litas deprecere videtur. Non tamen desunt huius rei cau-
 sae. Plerique omnes fugimus immensum studiorum laborem,
 delicias ac voluptatem in his consecretamur. Itaque vel quan-
 tum iucundum est, vel minime molestum, didicisse satis esse
 putamus. Alij ad ea studia se conferunt, vnde quàm breuissi-
 mo tempore, ac minima impensa assequantur, quo ventri sit
 consultum, & πῶς τὴν ἁλφίτην respiciunt, non cogitantes ple-
 runque quàm sint ad ea tractanda apppositi. Medicina vero
 requirit naturam idoneam, à puero institutionem, doctrinā
 linguarum, literarum, philosophiae, mathematicum, & totius
 naturae

EPISTOLA

naturæ cognitionem multam in super industriam ac diligentiam, locum studiis conmodum, & longissimum etiam tempus. Si non hæc sunt quæ studiosos à Medicina auertunt, libenter patiar alium potiores causas asserre. Ego Hippocrati in libro De lege hæc referenti accedo. Detineo amplitudinem tuam Augustissime Senatus longius quàm proposueram: Vnum si adhuc retulero dimittam. Non conatus sum in hac mea translatione Ciceronianus videri, non quòd omnino improber hoc nouæ sectæ hominum genus, qui per omnia Ciceroni in dicendo similes fieri student: aut quòd penitus negem fieri posse, vt omnes artes ac disciplinae, Ciceronis dictione in imitationem assumpta ac seruata, tradantur. Sed vt simpliciter dicam, primum quia non placet. Deinde quòd videam magna ex parte longum & inutilem laborem, & postea etiam omnibus factis, conatum infelicem, ac successu carentem, quo plerique ex illis referunt Ciceronem, non aliter quàm Nero princeps Catonem, aut vt vicinius comparè, cuculus lusciniæ. Accedit his seruitas & mancipatio, nullam linguæ, immo ne cogitandi quidem diuersum aliquid, libertatem relinquens. Et quando desinemus esse turpiscularum simiæ, pulcherrimum hominum genus creati? Sed oportuit hoc quoque ad reliqua seculi incommoda accedere, vt haberemus qui non solum loquendo ac scribendo, Ciceronis simiæ vt essent, se excruciant, sed etiam Græca omnis generis scripta in Latinam linguam conuertendo, tanta sui mancipatione, vt si modo Ciceronis verbis vndique conquisitis loqui videantur, etiam à sententia subinde excidere nec vereantur, nec animaduertant: quasi magni adeo referat Ciceronem ita exprimere, & quasi nemo alius bonus Latinus scriptor extet, quem sequi oporteat, ipso etiam Cicerone, si cognoscat, risuro suos κακοζηλῶν, præsertim si quomodo se ad Lelios, Scipiones, Terentios, atque alios composuerit, in memoriam reuocet. Et tamen hic nihil dicam de his rebus quas medicus tractat, quas ne ipse quidem Cicero Ciceroniane eloqui posset, etiam si à Medico de his edoceret: quum sanè aliàs non multus sit in rerum naturæ tractatione, nimirum intra morales ac rationales philosophiæ limites conclusus. At tum demum Simia vere simia est, quum etiam supra hominè præstare quid molitur. Hoc itaque agant hi quibus istud placet, ac

INVENCVPATORIA

est, ac datum est, ego neminem prohibeo. Sed sic sentio, Hippocratem istos fucatos ornatus auersari, & amare ut sicut sua, ita in omni lingua, brevis & verbis, & sententiis, & tamé plenus ac gravis, clarus item ac dilucidus, quantum ad eius ætatem posteris assequi datur, & quod potissimum est, rectus legatur. In hoc si quid præstiti, quod volui sum assequutus: nec est quod verear vltos nasos, vel *ἑνωπίωντας*, quantumvis in cornu exacutos. Quo vero sciant studiosi aliquam huius operæ à nobis transactæ partem, Habent in hoc nostro Latino Hippocrate librum De aere, aquis, & locis, duplo auctû, & nisi fallor integrum: Habent libri De capitis vulneribus principium, quod in Græcis codicibus impressis deest: Habent librum verum *μοχλιδὸν*, id est Vectiarium eundemque De ossibus inscriptum: quæ omnia in græcis exemplaribus partim desiderantur, partim alieno loco posita, iustis locis restituta sunt. Quorum omnium gratiam ut vobis viri Augustenses, medicinæ studiosos debere volo, ita nec pudebit, nec pigebit vos, spero, summum medicum Hippocratem vestra autoritate tutum, vestro favore commendatum, in publicam utilitatem, & meæ erga Augustissimum Senatû voluntatis declarationem, vobis inscriptum ac dedicatum prodiiisse. Valete viri magnifici. Marpurgi Hessorû. Calend. Septembribus. Anno Christi M. D. & L. V.

INDEX LIBRORVM IN HOC volumine contentorum.

Hippocratis vita ex Sorano folio.	De natura hominis.	23
Hippocratis Iusiurandum.	1 De salubri diæta, Polybi.	29
Lex Hippocratis.	2 De genitura.	31
De arte liber.	3 De natura pueri seu fœtus.	
De veteri medicina.	4 34	
De medico.	8 De carnibus.	44
De decenti ornatu.	16 De septimestri partu.	48
Præceptiones.	18 De oëtimestri partu.	52
	21 De superfœtatione.	53
	De exse-	

INDEX

De exsectione fortis.	58	morbis mulierum adiecta.	
De dentitione.	59		298
De corporum resectione.	60	De sterilibus.	301
De corde.	61	De morbis popularibus. lib. 1.	
De glandulis.	62		310
De ossium natura.	65	Liber secundus.	320
De locis in homine.	71	Liber tertius.	328
De aere, aquis, & locis.	83	Liber quartus.	338
De flatibus.	94	Liber quintus.	344
De medicamentis purgantibus.	98	Liber sextus.	354
De diæta siue victus ratione, lib. 1.	98	Liber septimus.	363
Liber secundus.	108	De victus ratione in morbo.	
Liber tertius.	118	acut.	379
De insomniis.	124	De iudicationibus.	396
De alimento.	128	De diebus indicatoriis.	399
De humidorum usu.	130	Prænotiones.	401
De humoribus.	133	Prædictionum, liber primus.	
De morbo sacro.	137		408
De morbis, liber primus.	143	Liber secundus.	413
Liber secundus.	154	Coacæ prænotiones.	423
Liber tertius.	172	De vulneribus capitis.	444
Liber quartus.	180	Chirurgiæ officina.	450
De affectionibus.	192	De fracturis.	454
De internis affectionibus.	203	De articulis.	469
	203	De ulceribus.	498
De virginum morbis.	224	De fistulis.	503
De natura muliebri.	225	De Hamorrhoidibus.	505
De morbis mulierum, liber primus.	242	De visu.	507
Liber secundus.	273	Aphorismi.	508
Notha ad finem primi libri de		Hippocratis epistolæ.	520

FINIS.

INDEX COPIOSISSIMVS IN
opera Hippocratis.

- Abortus grauiores quam partus. 263.f
Abortus plurimi in primis quadraginta diebus. 49.b
Abortus deformes quando fiant. 37.f
Abortus sanatio. 268.e
Abortus variæ causæ. 251.a
Abscessus tabidorū qui meliores. 416.c
Abscessus Iunioribus, quantanq̃ senioribꝰ magis fiunt. 407.c
Abscessus quo tēpore magis fiāt. 407.c
Abscessus circa aures. 405.d
411.d.c
Abscessus circa aurem. 398.b
Abscessus in febribus. 134.c
Abscessus boni. 320.f
Abscessus humorum quid faciat. 357.c
Aceti facultas. 132.a.b. 113.a
Acetum mulsū quibus detur. 76.e
Acetū mulsū in morbis acutis quale esse oporteat. 386.b
Acetum biliosis magis confert. 386.e
Acetum mulieribus magis q̃ viris aduersatur. 386.e
Acetabulorum pituita plenorum curatio. 229.a
Acetabulorū vteri pituita plenorum curatio. 258.a
Acida pituitosa. 81.e
Αἰρεσις. 116.f
Acyli. 114.c
Acuti morbi iudicium. 397.a
Ad hominis generationē semen ex omnibus & viri & mulieris membris manat. 180.c
Admonitio sufficiens, rerum omnium vicissitudo. 528.f
Ad mulierē parere nequeunt rem medela. 305.d
Adolescentis in foro decumbentis historia. 330.e
Adolescēs in Melibœa ex venere calfactus mortuus. 337.d
Adolescēs multo meraco potus perit. 352.f
Adstringētia & corroborantia. 199.e
Aegri quæ sibi nocent quam quæ iuuant assumere malunt. 5.f
Aegri. 4. signis seruantur. 3.4.c
Aegris non semper credendum. 7.c
Aegro petenti omnia, modo non noxia, danda. 200.c
Aegrorum variæ historiae. 366.367.368.375.
Aegrotorum sedecim narratio. 333.e
†† Aegroti

INDEX

- Aegroti variis morbis corre-
 pti. 321.e f. 322.a d. 325.a
 Aegrotus quis. 24.f
 Aegroti cur non pareant. 5.f
 Aegrotum quæ vexent. 23.e
 Aegrorantis ac medici error.
 259.d e
 Aegrotantis cupiditas. 22.d
 Aegrotantium varia historia
 338.a b. 339. & 340. 341.
 Aegrotantium victus. 202.f
 Aegrotorū quatuordecim va-
 rie agitatorū historia. 316.b
 Aegrotorū duodecim histo-
 ria. 328.b. 329. 330. 331.
 Aequinoctium. 118.c
 Aes optimum. 105.e
 Aesculap⁹ & Hercules in ho-
 minū vtilitatē nati. 538.f
 2.d
 Aestatis transmutatio. 337.e
 Aestas & hyems in fracturis
 quid poscat. 464.d
 Aestas bilem, ver autem san-
 guinem parit. 136.a
 Aetatum singularum morbi.
 512.a b
 Aetatum & locorum differē-
 tię. 417.a b. 106.e
 Aetas sana & morboſa. 106.
 a b
 Aetati cuiq; cōueniētia. 106.c
 Aetatum cognitio. 106.d
 Aetas omniū morborū capax
 quæ. 439.c
 Aetatis cuiusq; vitia. 529.f
 Aetates tabi obnoxia. 436.e
 Aegyptiæ terræ benignitas
 & fecunditas. 51.e
 Aegyptij iter se similes. 90.e
 Aegyptij & Libyci Asiaticis
 similes. 89.b
 Affectus morbo neapolitano
 similes. 332.a
 Affectuū variorū causæ. 11.e
 Africani cur nō sanarentur.
 137.f
 Aglaida filia. 314.f
 Alia contrariis alia similibus
 curātur. 80.f
 Alimentum vnde tale. 129.b
 Alimentum hominis, humor
 leuis. 188.b c d
 Alimentorum vnum genus,
 species vero plures. 128.d
 Alimento copiosiore qui e-
 geant. 509.c
 Alimenta plura qñ & quare
 adhibenda. 509.c
 Alui secessus quos enecaue-
 rit. 332.f
 Alui liquidæ curatio. 389.f
 Alui fluxus varij. 311.c. 312.c
 408.b
 Alui profluvia. 420.c
 Alui egestiōes. 397.d f. 403.c
 Alui solutio. 395.f. 298.f
 Aluum subducentia. 158.d
 Aluus plena, vel vacua quid
 efficiat. 189.a
 Aluus turbata, quibus sit ma-
 lum. 145.f
 Aluus nimis soluta hominem
 enecat. 176.e
 Alvi d⁹ h⁹is. 116.f
 Alij natura. 393.e. 113.b. 201.f
 Alumen melium. 500.f
 Amphictyones populi. 535.c f
 Amygda.

INDEX.

Amygdala.	114.c	tia.	112.c.d
Anaxionis Abderitani histo- ria.	335.d	Animas vnà cum corporibus purgandas.	525.c
Anaxyridæ.	92.e	Anni partibus morbi proprij.	511.c.512.a
Andreas Hippocratem infa- mauit.	1.c	Anni constitutiones quæ sa- lubriores.	511.c
Androgyni.i. effceminati.		Anni quatuor partes.	118.d
105.b		Annus ois, particps.4. qua- litatum.	26.c
Anethum.	113.c	Antiquorū ac recentiu mor- borum curatio.	79.e
Anhelationis muliebris cu- ratio.	238.c	Antilochus & Aleuas.	321.d
Angina eiusq; signa.	174.c	Antiphonis ægri historia.	313.c
Angina siue Cynanche.	155.f		
159.e			
Angina & eius curatio.	78.f		
79.a.299.b			
Angina qñ fiat.	388.f.389.b	A pituita in aquâ inter cutē transitus.	211.c
Angina secūda & ter.	160.b.c	Apium.	113.c.202.a
Anginæ vexatio.	360.c	Aphtha & ei⁹ curatio.	165.e.f
Anginæ varietas.	406.f.359.f	Apollonij Abderitani histo- ria.	336.e.f
Anginæ lippitudinis, & ītesti- ni vulnerati curatio.	327.f	Apollo nomius.	138.c
Anginosa cur moritur.	353.f	Apollinis responsum.	536.a
366.c		Αποωλεξία.	64.d
Anginosorum affectus.	323.a	Apoplexiæ vel Syderationis caussæ.	97.c
Animā admiscetur animæ.	105.c	ἀπορία.	14.c
Animæ similitudo cū carbonib⁹.		Apparentia quo tēpore fiant.	
105.c		325.d	
Anima in somnis vigilans nō est sui iuris.	124.f	Apparitiōes in somnis.	517.f
Animā hoīs vsq; ad mortē sem- per producitur.	358.c	Appendices.	72.f.73.a
Anima quales ab æthere sūt fluxus somniat.	126.d	Apprehensio venatū brachij.	17.f
Animæ hoīs qualitas & tem- peramentum.	101.d	Aqua potabilis.	130.e
Animalia quibus cōseruetur.	135.c	Aqua in morbis acutis.	386.e
Animaliu & carniū differē-		Aqua curādis vulnerib⁹ qua- lis.	452.e
		Aque leuioris cognitio.	322.c
		Aquæ potus.	115.f
		†† ij Aquæ	

INDEX.

Aquæ facultas.	112.f	Argumētis septis probat potū
Aqua calida oculis utilis.	132.e	in pulmones non deerra-
Aqua frigida qb ^o pfit.	132.c e	re.
Aqua celestis.	179.e	Aristoteles & Plinius taxan-
Aqua cur hyeme calida, esta-	41.a	tur.
te frigida.	41.a	Aristochidis agri historia.
Aqua fontis profundi qualis.	41.b	313.c
Aquæ quæ morbosæ, & quæ	85.c	Arithmetica vsus.
salubres.	85.c	Arteria & vena caua.
Aquæ palustres.	85.c	60.d. 66.d. 67.b. 68.c
Aquæ potoribus familiares	85.d e	Arteria vulnerata & curatio.
morbi.	85.d e	166.e
Aquæ optimæ.	85.f. 86.a	Arteriæ conuulsæ curatio.
Aquæ salæ.	85.f. 86.b c	204.b c
Aquæ pessimæ.	86.a	Arteria magna ventrē & in-
Aquæ pluuiiales	86.c d	testina depascitur.
Aquæ ex niue & glacie oēs	86.f	69.a. 435.c
malæ.	86.f	Arteriæ à rene ortæ.
Aquæ inuectitiæ.	87.b	316.b
Aquarū robur ex vêtis.	87.b	Articularis morbus eiusque
Aquarū per sōnū bibere quid	128.a	curatio.
significet.	128.a	198.c d
Aquarū & ciborum qualitas.	358.a. 81.d	Articuli pulmonis cōuulsi &
Aqua iterc ^o ab hepate & splē	212.d e f	curatio.
ne cum curatione.	212.d e f	167.a
213.a b c d		Articuli manus.
Aquæ inter cutē caussa.	212.a	73.a
Aquilo qualis & Auster.	141.	Articuli pedum.
c f		73.c
Arbor quī plantetur, & cre-	39.f	Articuli parui ī corpore
scat.	39.f	73.c
Arbor multum tenera fructū	40.d	Articulorū generatio.
non producit.	40.d	46.b
Arcturus.	88.d. 311.c. 313.f	Articulorum tumores.
Arcturi ortus.	118.b	132.d
Archigenes.	136.f	Articulorū curatio & repofi-
		tio.
		493.a. 495.c. 497.a
		Ars quid.
		19.d
		Ars exercēdi corpora & me-
		dicina contrariæ.
		79.d
		Ars tā nocētibus q̄ etiā iuuā-
		tibus cōprobat.
		5.c
		Ars vaticinandi & medicina
		fere similes.
		103.a
		Artes quæ probandæ.
		19.a
		Artis medicæ magna pars iu-
		dicium.
		337.f

Artium

INDEX.

Artium variarū partes & of- ficia.	103.a b	192.c.358.d	
Artificum differentia.	380.a	Aurifices.	103.c
Ascarides quando magis ve- rent.	320.c	Auster à similib. Boreæ natu- ra regionibus spirat.	109.d
Ascaridum eiecctio.	293.a	Austri facultates.	109.e
Asiana pulchriora & maiora.	88.e	Autumnus lethalis.	313.b
Asianorum genus cur imbel- le.	90.b	B	
Asianorum & Europæorum differentia.	90.a	B Alnea quibus profint.	387.d e
Asiatici imbelles & effœmi- nati.	89.a.90.a b	Balnea calida.	115.b.29.f.124 a b.201.f
Asparagus.	113.d	Balnea frigida.	115.c
Aspretudines culicum mor- fibus similes.	323.f	Balneorum vsus.	387.b
Astra visā per somnū splendi- da quid significent.	126.c	Barbarorum victus ratio.	9.f
Astrorum cognitio necessa- ria medico.	100.a	Beta refrigerat.	123.c.113.e
Astrorum exortus.	88.d	Biduum sine cibis viuatur.	184.d
Astrorum obseruatio vtilis medicinæ.	83.e	Bilis & pituita homini cōge- nita.	144.b
Astrorum iudicium.	126.f	Bilis corpus possidet.	26.b
Atheniēsū. 2 historia.	346.b	Bilis educctio.	300.b
ΑΤΕΧΝΙΑ.	5.c	Bilis, sanguis, pituita quomo- do fiant.	180.d
Atra bilis qualis.	28.f	Bilis per ætate effectus.	135.c
Attenuatio vnde.	185.a	Biliofa ac pituitosa mulieris signa.	305.d
Attoniti siue stupidi.	107.d	Biliosi lassitudine affigūtur.	74.a
Atriplex.	113.d	Bionis ægri historia	313.d f
Auditus quī fiat.	47.a.71.c	322.f	
Auena comesta.	117.b	Bitonis ægri historia.	330.e
Aures purulentæ.	64.c	Blitum.	113.c
Auriculæ fractura.	480.c	Bona vel mala à medico fa- cta.	146.a b
Auris dolor quando lethalis.	406.d	Bonis aut malis præter ratio- nē factis nihil credendum.	510.c
Auris incisa curatio.	480.f	Boreas frigidus.	109.c
Auriū doloris curatio.	74.e	Botri.	114.b
		†† iij	Brachij

INDEX

Brachij fracti coaptati. 457.	Calfacientia sunt, dulcia, aci-
Brachij caput. 66.b	da, salia, amara, austera &
Brachij luxati signa. 472.d	carnosa. 114.f
Brachii antrosum & retror-	Calor & frigus nō putrescit.
sum luxatū quale. 468.b c	14.c
Brassica. 113.e. 202.b	Calligenis curatio. 373.d
C	Caluiciei causa. 256.e
Ademes tā ex alto q̄ ex	Caluus in Larissa quarto die
plano quid patiatur.	moritur. 335.a
446.d	Caluitij causa. 38.e
Cæcitatis signum. 399.e	Calūnia, artis ignorātia. 4.b c
Calamintha. 113.d	Canales an crurib ⁹ fractis sup
Calcanei cura in tibiæ fractu	ponendi. 460.d
ris. 462.b	Canceri curatio. 328.a
Calculi varia causa. 190.f	Canceri occulti futuri signa &
Calculi quinque signa. 190.f	curatio. 280.f
87.d	Cācri occulti nō curādi. 517.d
Calculi causa & curatio.	Canicula. 88.d
208.f	Canices vnde. 38.e
Calculi duo vel plures quī	Cani à natiuitate. 38.e f
fiant. 191.a	Cātharides. 217.d. 227.a. 229.c
Calcul ⁹ puerorū vñ fiat. 190.c	Carbunculi astui. 320.b
Calculi cur pueris fiant. 28.a	Carcinoma mulierē eneca-
Calculi cū ferro similitudo.	uit. 353.e. 377.d. 378.a
190.e	Carnes roborantes. 201.b
Calidi seu ætheris vis & a-	Carnes leuissimę & graues.
ctio. 44.c	201.c
Calidū vel frigidus cur quis	Carnes fluxu laborantibus
fiat. 152.a	danda. 277.c
Calida aqua copiose vtētib ⁹	Carnes piscesq; dādi pituito-
quid accidere soleat. 131.b	sis. 211.d
Calidū hoc vel contra ne sit,	Caries ossis cap. 155.d. 159.c d
certum non est. 12.e	Carnes conditæ. 114.c
Calida apposita. 82.e	Carnis cuiusque animalis fa-
Calida spiritū emittunt. 34.f	cultates. 111.d e f. 112.a
Calidiores tenaciore habent	Carniū attracticū indicia.
memoriam. 107.f	359.a
Calfactio. 131.a	Carnosi oēs & iter se similes
	qui Riphæos incolūt. 91.e
	Carno-

INDEX

- Carnosorum affectus. 122.d
 Caro qui fiat. 46.a
 Caro est medij temperamenti
 inter ventrē & venas. 101.c
 Caro cū generatur, quid fiat.
 36.d
 Capillū fluentē sistētia. 293.b
 Capillorum vel pilorum na-
 tura & origo. 38.c.46.f
 Capitis repētīn⁹ dolor. 158.f
 193.b
 Capitis & colli differentia.
 16.a
 Capitis vlcera ac vulnera ma-
 gna. 48.d
 Capitis dolor assiduus quādo
 lethalis. 406.d.410.a
 Capitis dolor in febre quid
 significet. 396.c
 Capitis dolorē sedātia. 250.a
 Capitis vulnera lethalissima.
 418.a
 Capitis grauitas qui fiat. 155.a
 Capitis dolor duplex. 421.c
 Capitis dolor grauidis perni-
 ciosus. 410.c
 Capitis torpor. 156.b
 Capitis tumor. 357.e
 Capitis dolentis curatio. 355.
 e.174.c.239.c.292.d.80.a
 Capitis fluxio. 79.e
 Capitis os qua parte robusti-
 us sit. 445.a
 Capitis vulneribus conferē-
 tia & contra. 418.b
 Capitis dolor vocem inter-
 cipiens. 155.c
 Capitis rheuma. 148.c
 Capitis vuln⁹ icurabile. 446.a
 Capiti rigor, dolor ac febris
 cum curatiōe. 157.f.158.a
 Capitis dolor cum febre vn-
 de. 96.c.397.b.398.f
 Caput quale. 63.c.15.d
 Caput purgantia. 75.b
 Caput oblōgum & ceruices.
 321.b.c
 Caput lapide percuss⁹ periit.
 351.a
 Caput vlceribus plenū. 156.f
 Caput pituitæ locus, cor san-
 guinis, lien aquæ. 183.e
 Caput instar cucurbitulæ tra-
 hit. 181.d.e
 Caput brachij fractū. 468.e
 Caprine carnis facultas. 394.a
 Caulis siue pudendum. 69.d
 Causæ morborū nō statim co-
 gnoscuntur. 7.c.129.a
 Causæ variæ. 129.a
 Causi solutio. 398.c.d.400.b
 Καὺσος. 153.a.310.c
 Cautio in admouendo tere-
 bello. 450.c
 Cautio circa os in vulnere cu-
 rando. 448.d
 Cavæ partes. 44.e
 Cauma, Rheuma. 14.a
 Cæci facultas. 112.e.393.f.
 202.b
 Caseus esu malus. 14.e.f
 Castaneæ. 114.c
 Cataplasma ad fluxus. 293.f
 Cataplasmata vlcerati pudē-
 di. 240.c
 Cencron ventus. 90.a
 Cepa. 113.b.201.f
 Ceratum in deligaturis qua-
 †† iij le.

INDEX.

le.	452.e	Χυμός.	15.b
Cerebri corruptio cum curatione.	173.d	Chirurgiæ officinæ quæ con- ducant.	450.d
Cerebri vsus & situs.	533.b	Chirurgus prospicienda quæ.	450.e
Cerebrum glandulæ simile.	64.a b	Chirurgi man' & digiti qua- les esse debeant.	451.a
Cerebrum in vtero purgatur.	139.c	Chœnix.	179.f
Cerebri tumor cum curatione.	172.e	Cholericæ affectiones quæ & quando fiant.	374.d
Cerebri situs ac sensus.	444.f	Cibaria leuissima & graui.	200.e f
Cerebri venulæ superuomē- tes.	154.e	Cibaria describuntur.	9.e
Cerebri repletio dolorosa e- iusque curatio.	173.a	Cibi quantitas.	81.b c
Cerebri corruptio.	155.b	Cibi vel potus conferentes & contra.	201.a b
158.c. 159.c		Cibi & potus omnia irrigat & augent.	46.e
*Cerebri ac capitis morbi, & curationes.	158.b c	Cibi quatenus medicamenta sint.	98.d
Cerebri biliosi morbus & cu- ratio.	Ibidem.d	Cibi distributio per singulas ætates.	130.a
Cerebri madentis signa, & cu- ratio.	157.d	Cibi quo tēpore facilius co- quantur.	509.d
Cerebro, ossibus, dentibus, neruis frigida inimica, ca- lida vero amica.	131.c d e	Cibi hora cum præterit quid faciendum.	11.b c
Cerebri membranæ duæ.	71.f	Cibis vexantibus quid agē- dum.	202.e
Cerebri affectiones.	64.f	Cibi & labores vires habent contrarias.	99.f
Cerebrum quale.	44.f	Cibi si mox in corpore gra- ueolent, quid fieret.	184.c
Cerebrum quorum sit causa.	142.b	Cibi si eodē die excernerentur, quid eueniret.	Ibid.e
Cerebrum quando insaniat.	Ibidem.c	Cibi plus equo in ventriculo retenti quid faciant.	Ibid.e
Cerebrum hominis duplex.	139.a	Cibi perturbantes.	12.d
Cervix.	65.f	Cibi frigidissimi qui.	358.f
Cherionis agri historia.	330.a	Cibi ac potus facultates mul- tas	
Χερρονόμιν.	116.f		

INDEX.

tas ex terra trahunt.	181.c	Clazomenius sanitati restitu-	
Cibi qui celeriter excernan-		tus.	318.e
tur.	510.a	Cleanastides graui morbo li-	
Cibo non augeri, malum.		beratus.	317.f
510.c		Clyster mitissimus.	211.a
Ciborum varietas.	130.b.c	Cnicus.	111.d
Ciborum varietas.	359.a	Coagulum asininum.	293.e
Ciborum facultates.	128.e	Coccus enidius.	165.c
Ciborum ac potuum singu-		Coci obsonia parant.	103.d
lorum vis.	110.a.202.a.c	Coctiones ac cruditates quid	
Ciborum comparatio.	10.c	significant.	312.e
Ciboru facultas qui cogno-		Cœlestisvis qd efficiat.	187.d
scatur.	200.d	Cœli clementia & soli vber-	
Ciborum facultas multis cõ-		tas in Asia.	88.f
paratur.	103.c	Cognitio vera quid præstet.	
Cibus sanorum aegrotis no-		19.e	
cer.	10.b	Coitus voluptas vtriusq; est.	
Cibus sensim augēdus.	118.a	32.d.115.c	
Cibus in vigore morbi dete-		Coitus quibus proffit.	358.f
rior.	384.c	Coitus ebriis quid proffit.	
Cibus quando morbum ge-		414.f	
neret.	510.a	Coi singulis annis Hippocra-	
Cibus in tabido qualis.	165.c	ti sacra faciebant.	1.c
Cicer album.	111.c	Colli dolor pessimus.	409.e
Ciceris facultas.	393.f	410.c	
Circuitus, constitutio & de-		Columellæ vuluæ curatio.	
cretoria.	134.d	298.e	
Citharœdi.	47.f	Collutio biliosa & pituitosa.	
Citra sanitatem nihil vtile ef-		270.d.271.b	
se potest.	120.b	Collutiões purgatorię.	270.e
Clauda membra quæ & quo-		Collutiones variæ.	298.e
modo fiant.	418.c	Collutiones ad fluxus.	294.b
Claudi vel cæci partus vnde		Collutiones pudendi.	240.d
fiant.	49.f	Collutionum mensura.	269.a
Claudicatio vnde.	73.d	Colon.	60.f
Clauculæ fractæ curatio.		Color ossis capitis.	444.d
474.c.d.e.& causæ.	475.	Colorum mutatiõe à corde.	
b.e.f		70.e	
Glaues pectoris.	66.b.72.f	Comitiales morbi vnde.	
		388.e	

INDEX

- 388.c
Comitialis morbus cur non
magis diuin⁹ quàm alij pu
tandus sit. 137.b
Comitialis morbi liberatio.
510.f
Comitialium cur os spume
seat. 97.f.98.a
Comitia⁹ morbus senes ma
xime tollit. 416.f
Comitiales omnibus sensib⁹
priuantur. 97.f
Commotiones. 116.c
Compressa à seipsis calidiora
40.cd
Conceptus in vtero qualis.
47.f
• Conceptus signa. 48.a.b.32.f
Conceptus varietas. 53.a
Conceptui tempus aptum.
250.d
Cōceptus qui paretur. 55.b.c
Cōcept⁹ restauratio. 56.a.b.c
Cōceptum impediētia. 56.b
420.e.240.b.266.b
Conceptus qui vltra plenilu
nium fit. 53.b
Conceptus fallacia quid por
tetat. 421.b
Conceptus à quo morbo li
beret. 227.b
Conceptus, partus, abortus &
morborum decretorium.
50.c
Concepturæ mulieris signa
varia. 302.b.c
Conceptus virgines à dely
rio liberat. 225.a
Conceptorum summū. 307.b
Concubitus mox à partu mu
lieri morbi est causa. 226.a
Congeniti homini 4 primi
humores. 25.c
Conchylia. 112.c
Coniectores quæ non asse
quantur. 125.a.b
Cōiugio permutato cur per
mutetur & soboles. 33.c
Conformatio partus. 36.d.e
Conformationis in vtero rē
pus. 50.c
Consideranda medico in vi
ctus ratione describenda.
509.cd
Consideranda initio morbi.
340.c
Consideranda in ægro quæ.
391.a.b.c
Cōsiderāda ī muliere sterili,
& fluxu laborate. 274.d.e
Cōstantes homines. 107.a
Cōstitutiones morborum &
vigores quando magis aut
min⁹, citius aut serius fiāt.
344.a
Cōstitutiōis temporis pesti
lētis & morborū in ea gra
fantiū descriptio. 331.e.332
Consuetudo victus multum
potest. 382.d
Contenta in manibus ac pe
dibus. 38.b
• Contraria tollunt contraria.
94.c
Contraria commissa non læ
dunt. 13.a
Contusionis species. 445.d
Conuulsionis curatio. 79.f
• Conuulsionēs

INDEX

- Convulsiones quibus vitales. 534.a b
 Convulsio puerperæ. 326.f
 Convulsiones faciles quæ. 440.c
 Cor quid. 61.d
 Cordis ventriculi, siue sinus. Ibidem. d e
 Cor quale. 61.a. 45.c. 60.d. 66.d
 Cordis latentes pelliculæ. 62.b
 Cordis natura. 45.b
 Cordis & præcordiorum facultates. 143.b
 Cordis & arteriarum consensus. 67.c
 Cordis dolentis curatio. 321.c
 Cordis alimētum vnde. 62.c
 Cordis auriculæ. 61.f
 Cor creatoris optimi summū opificium. 62.a
 Cor cur non afficiatur, caput & lien multū. 183.e. 182.e
 Cor calidissimum. 45.c
 Cor & venæ semper mouentur. Ibidem.
 Cordis tunica. 61.a
 Coriandrum. 113.c. 202.a
 Corpus quale. 71.d
 Corpus humanū medici subiectum. Ibidem. d e
 Corpus impurum puro alimento leditur. 509.f
 Corpora attenuata quomodo reficienda. Ibidem
 Corporis repentini labores. 384.g
 Corporum formę peregrinæ vi sa quid velint. 127.f
 Corpus post calidam frigit scit magis, post frigidam vero calefcit. 131.f
 Corpus ac venæ in iſterico quales. 217.c
 Corpus quo pacto humores 4.ex cibis trahat. 180.c
 Corruptio omnium mutua. 101.b
 Corna. 114.a
 Κορυνομαχία. 116.f
 Costæ. 66.a.c. 72.c
 Costæ quanto tempore coalescant. 485.d
 Cotylidonū natura. 307.a b
 Coxa. 65.f
 Coxendices. 73.b
 Coxendicum dolor quare affligat. 422.f
 Cratiæ ægri historia. 313.f
 Crapulę morbi cum curatione. 198.a
 Cranonis populares morbi. 320.b
 Crapula morborum parens. 393 b
 Cratistonax. 315.a
 Crisęorum calamitas quanta. 535.e
 Crisus primus murum descendens. 536.d
 Crisęi populi. 535.d
 Critonis mors secūdo die ab initio morbi. 318.d
 Critobuli ægri historia. 313.c

INDEX.

- Kēsts quid. 21.e
 Crisis morborum acutorum. 427.b
 Critiæ agri historia. 313.f
 Cubiti & tibiæ ossa qualia. 467.c
 Cubiti repositio. Ibidem.e
 Cubiti ossa vbi fracta, quid agendum. 455.c
 Cubiti luxati curatio. 476.a.b.
 Cucumeris agrestis facultas. 358.f. 114.c.b
 Cucumeris sylvestris radix. 78.d
 Cucurbita. 113.e
 Cucurbitulæ forma cur talis. 15.c. 17.d
 Culpa ægrotantium medico sæpe adscribitur. 20.f
 Cum fœtus mortuus crur aut manum præmittit, quid agendum. 263.a
 Cum morbus repullulat quid agendum. 157.b
 Cū loc^o cucurbitulæ admotę aperitur, quid agendum. 17.e
 Cum fœtus manum aut crur præmittit quid agas. 262.f
 Cuminū Aethiopicū. 179.d
 Cur modo mares, modo fœminæ gignantur. 33.a
 Cur de articulis scribat. 483.a.b.
 Cur quædam natura sine lacte sint, quædā eo ante tempus destituantur. 264.a
 Cur homo imparibus diebus moriatur. 186.a
 Cur Hippocrates capite testō pingatur. 2.a
 Cur corde nō sapimus? 143.a
 Curationis lassitudinis facultas. 117.f
 Curationes variæ. 327.c
 Curatio vlcerū capitis. 156.f
 Curatio morbi à capite. 156.c.d.
 Curatio cum quis sanis oculis non videt. 508.a
 Curatio anceps. 210.b
 Curatio celeris. 121.c
 Curatio ex victus ratione. 122.a
 Cursus longi. 116.c
 Cursus vestiti. Ibidem.d
 Cursus recti. Ibidem
 Cursus circulares Ibidem
 Custodia ac scientia multa prægnantibus opus est. 251.c
 Cutis capitis læsa periculosa. 444.a
 Cutis vstulata pilos non producit. 38.d
 Cydonia. 114.a
 Cyceonis facultas 110.c

D

- Amnatur ars medica, etiam cum deploratos non curet. 6.a
 Betharsei agri historia. 313.c
 Deambulationes post exercitia. 116.a.c
 De aqua cur in corpore augetur. 182.c
 Dealeis vxoris historia. 337.c
 Debilitatis signa. 397.c
 Debilitas

INDEX.

- Debilitas à partu. 230.b
 Decimestres maxime educan-
 tur. 30.b
 Decimestres, vndecimestres,
 & septimestres quando pa-
 riantur. 52.f. 53.a
 Decretoria februm. 400.f.
 406.a b
 Decretoria paria vel imparia
 315.f
 Decretorij dies cur impares
 tantum sint. 185.d. 186.d
 Decretum Atheniensium in
 gratiam Hippocratis. 534.c
 Decubitus qualis. 401.e
 Decubitus ægrotantium pro
 morborum varietate eligen-
 di sunt. 20.f
 Defrictionis potestas. 453.a
 Deglabratio qui fiat. 299.f
 Deligatio duplex. 451.e
 Deligatione in fracturis qui
 non egeant. 464.d
 Deligatio pedis & manus cur
 diuersa. 460.b
 Deligaméta qualia esse oportet.
 451.f. 452.b.d. 455.d
 Deligandi modus. 451 d.e.
 453.b. 454.f
 Deligatura, in qua duo maxi-
 me profunt. 17.ab
 Delyrij causa. 224.f
 Delyrij vehementis signa. 384.b
 c. 391.d. 509.f
 Delyrij curatio. 225.a
 Delyratio quibus prodest. 359.
 b.c.
 Democritus insanus putatur. 1.d
 Democriti de mundo senten-
 tia. 530.f
 Democritus quæ in vita ri-
 deat. 528.a b
 Demonstratio iucundior quæ
 opere sit quàm quæ sermo-
 ne. 8.c
 Dentati cur nascantur. 46.e
 Dentes pueris quando rena-
 scantur. 48.e
 Dentes posteri nascuntur. 46.e
 Dentes pueris quando ena-
 scantur. 48.e
 Dentes stupefcunt molarum
 attritu. 135.a
 Dentitionis varietas. 59.e
 Dentium generatio. 46.e
 Dentiū stridor quid porten-
 dat. 402.a. 409.b
 Dentium dolor. 193.e
 Deploratos non expedit tan-
 gere. 6.c
 Desidiosorum morbi & curatio
 122.d e f. 123.b c d. 124.b c
 Desidiosi copiosiore labore
 quàm cibo egent. 122.f
 Desidiosorum victus ratio.
 123.b d f. 124.a
 Desilientium ex alto curatio
 458.a
 Destillationis remediū. 358.e
 Destillationis signa 13.e
 Destillationes oculorum. 13.f
 Deterior victus meliori quàm
 do præferendus. 510.e
 Deus rerum humanarum po-
 tissima causa. 225.b
 Diarrhœa eiusque curatio.
 197.f
 Dieta recta multum confert.

INDEX.

- 107.d
Dixata hominum perquiren-
da. 83.d
Diebus imparibus omnia æ-
grotantia discernuntur.
186.b
Dierum obseruatio. 50.c
Dies ac menses quantum pos-
sint. 50.c.d
Dierum parium obseruatio.
Ibidem.d
Dies in crisi- bus considerâdi.
510.b
Dies qui ossium repositione
non admittant. 466.a
Differetia inter Asiam & Eu-
ropam. 88.e
Difficultatis spirandi curatio.
274.c
Digiti tanquam rami postre-
mo disparantur. 38.a b. 73.a
Digitorum articuli quot mo-
dis luxentur. 497.c
Digiti luxati repositio & cu-
ratio. 477.a
Dignoscenda in principio.
134.b c
Dilatio ab arte aliena. 525.e
Diligens inquisitio contrarij
ac certissimi remedij. 11.f
Discenda etiam quæ male suc-
cesserunt. 484.e
Disciplina nulla probatur, quæ
vitæ humanæ non confe-
rat. 18.f
Disparationis ossium cubiti
signa. 476.c
Dispositio Athletica non est
à natura. 129.f
Dispositio hoīs bona. 14.d
Dissectio & sedes idē. 446.f
Distentio maxima ubi fiat.
453.a
Distortiones faciei. 422.d
Diuerſa medicamenta men-
ses detrahētia. 264.b c d e
Diuerſa ex oculis cognitio.
327.c
Diuerſa eiusdem morbi cu-
ratio, vnde. 150.e
Diuerſi terræ humores. 181.e
Diuerſitas cōsiderāda. 129.d
Diuerſitas languentiū. 414.a
Diuerſorum morborum cu-
ratio. 328.a b c
Doctrina, vnà cum prudentia
comparanda. 3.d
Dolor vnde 15.f
Doloris sedatio. 298.b
Doloris hepatis solutio. 436.f
Doloris & vlceris vterorum
curatio. 298.d
Doloris subiti curatio. 398.d
Dolores in lumbis & vesica
breues. 209.e
Doloris circa lumbos aut co-
xam curatio. 373.f
Doloribus circa caput quid
proſit. 421.d
Dolores ex itinere qui. 393.b
Dolor aurium magnus tertio
die hominē tollit. 359.e
Doloris ad clauiculam cura-
tio 381.f
Doloris sub diaphragmate
curatio. Ibidem
Domorum structura. 103.e
Dormientium consideratio.
401.e

INDEX.

- 401.e
 Dormiens internis, vigilans
 verò externis partibus ca-
 lidior. 358.a
 Dormire diu, quibus condu-
 cit. 31.a
 Dorsalis morbus cum cura-
 tione. 167.f
 Dorsi vlcus. 502.e
 Dracon Thessali frater. 537.e
 Dromeada vxoris puerperæ
 mors. 319.a.b
 Duorum victuum differētia.
 10.b.c
 Δυσεντερία. 69.c
 Dysenteria eiusque curatio.
 197.b.f 121.b.300.c
 Dysenteria in quæ degeneret
 mala. 392.e
 Dysenteria mala quæ. 419.f
 Dysuria cum delirio hominē
 enecat. 157.b
 E
 Brietatis morbus & cu-
 ratio. 159.a.b.155.d
 Edere aut bibere per somnū
 quid sit. 127.f
 Elementorum quatuor vires
 & situs. 44.c
 Epaminondas. 314.f
 Epaminonis agri historia.
 313.e
 Epicratis vxor graui morbo
 liberata. 317.c.d
 Epiglottis. 61.b
 Epileptici cur oculi distor-
 queantur. 140.a
 Epileptici cur os spumescat.
 Ibidem.b
 Epileptici cur suffocentur.
 140.b
 Epileptici cur calcitrēt pedi-
 bus. Ibidem
 Epilepsia inueterata, incur-
 bilis est. 141.d
 Epileptici casuri fugiunt.
 Ibidem.
 Epilepticis vëtorum mutatio
 quid afferat. 141.e.142.a
 Epilepsia cur pueros suffocet
 140.c
 Cur adultos non occidat.
 Ibidem.e
 Cur senes perimat. Ibidem.e
 Cur dextram partem po-
 tius occupet. Ibidem.f
 Cur vere periculosior sit.
 141.b
 Equestre certamen. 536.e
 Equitatio continua quæ ma-
 la afferat. 91.f.92.d
 Erasini Bootis historia. 318.c
 Eratonis agri historia. 313.d
 Error medicorū in sorbitio-
 ne exhibenda. 382.c
 Errores ab initio commissi fa-
 cilis corrigantur. 383.f
 Errores quando patent. 31.a
 Eruca tithymalidis. 55.f
 Eruum. 179.f.111.c
 Erysipelas. 145.f
 Erysipelas pulmonis. 148.e
 & eius curatio. 167.c
 Esus carniū in somno quid
 velit. 127.f
 Etetia. 311.c.313.b.323.d
 Euacuatio dolorem excitat.
 29.a
 Euagon

INDEX.

- Euagon Diapharsis filius. 314.f
 Ex natura quædã est. 23.a
 Eunuchi cur non coeant. 32.a
 Eunuchi in Scythia adorantur. 92.a
 Eunuchi non caluescunt. 38.e
 Europæi inter se dissimiles. 92.e
 Europæi bellicosiores quàm Asiatici. 93.a
 Europæi Asiaticis corporum forma magis inter se discrepant. 92.f
 Europæi cur seniores. Ibidẽ.
 Euryphon medicus. 1.d
 Euryanactis filie historia. 330.c
 Ex abortu morbi ac curatio. 354.a b
 Exacerbationũ indicia. 509.b
 Excrementa cur vrinam odore referant. 191.d
 Exercitationis facultates. 185.b
 Exercitatorum morbi & curationes. 124.b c d
 Exercitationis in puluere & oleo differentia. 116.f
 Excitationes desidioforũ. 122.e. 123.c c. 124.a
 Exercitia. 30.e f
 Exhalatio humoris quomodo fiat. 186.f
 Ex morbis, anni temporibus & tempestatibus omnium sit coniectura. 136.b
 Ex partu fluxus curatio. 256.a
 Ex partu vomitus sanguinis curatio. Ibidem
 Ex rigore qui pereant. 423.e
 Excreationes in febribus quales. 513.e. 519.d
 F
 Fabæ alunt &c. 111.b
 Fabula de Amazonidibus 487.c
 Faciei consideratio. 429.a b
 Faciei ornamenta. 293.b
 Faciei singularum partium situs & utilitas. 533.c
 Facies bona in malis tam magnis quàm paruis quid significet. 355.f
 Faciei rugas leuigantia. 293.b
 Facilitas quibus insit. 146.d
 Fames quo soluatur. 510.b
 Farinæ puræ & cum aliis mixtæ, facultas. 111.a
 Farina ordeï pleni. 179.e
 Fauces. 44.d
 Fauces cruentæ. 418.f
 Faucium exulceratio & inflammatio. 96.f
 Faucium dolor. 408.c. 410.af
 Faucium exulceratio. 406.e
 Faucium inflatio. 193.d
 Fauis sicci. 179.c
 Fauonius 118.b
 Februm quatuor species. 28.e
 Februm differentie. 354.f
 Februm genera duo. 95.c
 Febris communis & peculiaris causa. Ibidem
 Febris ex mala diæta. Ibidem
 Febris ardens recidens. 398.b
 Febris interficiens, & eius curatio. 170.c
 Febris

INDEX.

- Febris cōtinua & tertiana cū
 curatione. 162.d e f
 Februm omnium propria &
 species. 315.d e
 Febris continuæ varietas.
 ibidem.e
 Febres à bile & curatio. 162.
 b c.
 Febris & vomitus contraria.
 80.e f
 Febrū omnium causa spiri-
 tus transitus 96.c
 Februm effectus. 137.c
 Febre ardente quando mori-
 antur. 153.f
 Febris ardens, & curatio. 169.
 d. 173.e
 Febris ardētis cōstitutio. 332.c
 Febris ardens qui fiat. 387.f.
 388.b
 Febres erroneæ vnde fiant.
 224.f
 Febres erroneæ acutę. 246.d
 Febres incōstātes donec cōsti-
 terit sinere oportet. 390.d
 Februm acutarū causa. 509.c
 Febris continua. 397.f
 Febris quartana & curatio.
 163.a
 Febricitantium medicamen-
 ta. 99.a
 Febris diuturnæ signa. 510.c
 Febris vexātis curatio. 78.b
 Februm diuersæ species. 311.
 d e. 315.d. 333.b.
 Febres leues ac lethales. 396.d
 Febres hybernæ obseruandæ
 194.f
 Febris post frig^o qui fiat. 189 c
 Febres in glandularum tumo-
 ribus exceptis diariis male
 324.d
 Febris singultiens cum cura-
 tione. 169.e
 Febris à pinguiore tantū hu-
 more. 186.c
 Febres in Perintho grassan-
 tes. 323.c
 Fel. 66.d. 70.c
 Femur. 73.b
 Femoris ossis fracti curatio.
 461.c d
 Femur fractum quotum coa-
 lescat. Ibidem
 Femur retrorsum luxatum.
 489.a
 Femoris luxati signa. 488.b
 Femoris luxati repositio.
 494.b
 Femur antrořu elapsū. 490 c
 Femoris articul^o quot modis
 excidat. 486.c d
 Fera magnæ in Riphæis mō-
 tibus non nascuntur. 91.b
 Ferulæ quales esse deceat.
 452.e. 469.c
 Ferulæ quando apponendæ.
 460.f. 463.d. 469.c.
 Ferulæ quādo firmādę. 456.c
 Fibra à ventre in vesicā. 73 d
 Ficus. 114.b
 Ficus quibus proſit post cibū.
 122.a b
 Figmentum de morbo sacro
 cur productum. 138.c
 Figura fracturarum commo-
 diſſima. 469.a
 Figurarum summa. 453.c
 ††† Filij

INDEX.

Filij Cydis ægri hysto	364.d	Fluxus suppressi signa.	259.e
Filurę carnis & intercus mor		Fluxus ex partu corripientis,	
bus qui fiant.	97.a	curatio.	237.d
Fistulę caussa & curatio.	503.	Flux ^o pituitosus quid efficiat	
d e. 504. a b c			247.b
Fistulę tam faciles quàm dif-		Fluxus consuetudo.	246.f
ficiles curatu.	439.b	Fluxus albi signa ac curatio.	
Fistulę pulmonis foliũ vel e-			228.d e f. 276.b. 277.b
piglottę quid faciat.	191.f	Fluxus à partu aut labore cu-	
Flatus quid agat.	15.f	ratio.	275.d e. 276.a
Flatus omnium morborũ cau-		Fluxus aquosi purgationes	
sę.	98.b		294.f
Flatus in vteris purgatio.	291.	Fœcunditatis præparatio.	
f. 292.b. 298.e			250.d
Flatus in vterũ quomodo in-		Fœcunditatis experimētum.	
ducantur	308.d		267.d
Flumina quę salubria.	93.c	Fœmellę procreatio etiã tri-	
Fluminis cursus per somnum		plex.	105.c
visus quid præsignet.	127.b	Fœmina cur ex coitu magis	
Fluor cruentus ante partum		valeat.	32.e
periculum affert.	54.d	Fœminę corpus.	65.b
Fluxio in aures.	74.d	Fœminę humidiores & frigi-	
Fluxio in oculos.	74.f. 75.a	diores.	106.e
Fluxiones de capite septem		Fœminis quid in coitu acci-	
sunt.	74.a	dat.	32.d
Fluxiones à frigore ac calore		Fœtu corrupto & secũdis nõ	
	73.e	exeuntibus quid sit agen-	
Fluxionis caussa.	96.d	dum.	256.f
Fluxionis diurnę signa ac		Fœtus conformatio.	130.a
curatio.	257.f	Fœtus qua parte existat.	55.a
Fluxum resiccantia.	294.e	Fœtus in vtero quo tempore	
Fluxum sistentia, & dolorem		moueatur.	38.f. 263.d
sedantia.	293.f	Fœtus quomodo ex vtero pel-	
Fluxus diuersi, eorumq; cura		latur.	239.f
tio.	277. 278. a b. 239.b	Fœtus in vtero aut mortui	
Fluxus vteri caussa ac curatio		aut debilis signa.	251. e f.
	274.e f. 275.a		54.d f
Fluxus diuersę ætatis causa.		Fœtus in vtero mortui expul-	
	273.e	soria varia.	273.b c. 308.a
		Fœtus	

INDEX.

- Fœtus quo pacto erumpat. 37.c.42.b
 Fœtus in vtero per vmbilicū inspirat & respirat. 42.a
 Fœtus in vtero quomodo crescat. 35.f
 Fœtus in vtero terræ nascentibus comparatur. 41.f
 Fœtus immobilis expulsio. 268.f
 Fœt⁹ in vtero quid agat. 45.d
 Folia viridia cum incenduntur spirant. 35.a
 Fomenta calida dolorem mitigant. 96.d
 Fomenta vtilia. 107.e
 Fomenta pudendi. 140.f
 Fomenta diuersa ad fluxus. 294.a
 Fomentum ad vteros. 281.a.
 182.a.296.c
 Fomenta vterum durum purgantia. 297.c
 Fomentum ex stercore bubulo. 225.c
 Fontes.iiij.pleni semper corpori distribuūt.183.a.180.b
 Fontes, putei visū in somno, quid velint. 127.b
 Fontes humanæ naturæ. 61.f
 Foris aut inuis quæ profint vel noceant. 135.b
 Fortuna bona, aut infortunū omni morbo accedit. 4.f
 Fortuna sui iuris semper nec optanti sese offert. 81.f
 Fracturarum & luxationum curatio. 468.f
 Frictio. 23.a
 Frictio ex oleo & aqua. 117.a
 Frigefactio 131.a
 Frigida noxa. 513.a.b
 Frigida sæpius vtentes quid patiantur. 131.b
 Frigida & humida aliu subducunt. 81.c
 Frigidum calido est alimentum. 45.d.35.a
 Frigidum exulcerat. 324.a
 Frigus vehemens quid faciat. 356.d
 Frumentum & vinum inter se differunt. 202.d
 Fulcimenta quibus adhibenda. 453.c
 Fullonum tubercula magna. 374.c
 Furoris causa bilis redundās. 527.b
- G
- Galeacones quales. 488.
 a.473.f.
 Gargarismus. 159.f
 Gemellorū procreatio. 105.d
 Gemelli cur inter se similes. Ibidem.e
 Gemelli vno coitu fiunt. 43.e
 Gemelli aliquando maculus & foemella generātur. 43.f
 Gemellos gestans, eadem die parit, velut concepit. 54.e
 Geometria vtilitas. 532.f
 Generationes hoīs tres. 105.b
 Genitura per venas via quomodo fiat. 38.c
 Genuinus dolor. 25.a
 Genu luxatum facile reponitur. 73.c.467.c
- ††† ij Glandulæ

INDEX.

- Glandulæ quales. 62.e.f
 Glandulæ qua parte sint. 63.b
 Glandulæ periculosa. 473.c
 Glandulæ intestinorū quales
 64.a
 Glandulæ intestinorum maio
 res. 63.d
 Glandulæ renum. Ibidem.
 Glandulæ morbum generant.
 Ibidem.f
 Glandulæ & pili eiusdem vti
 litatis participes. Ibidem.b
 Gnato. 315.a
 Gracilium victus ratio. 30.a
 Grammatica. 104.a
 Grauedinis curatio. 300.a
 Graueolentię in pudendis cu
 ratio. 238.d
 Gratis nonnulli curandi. 22.b
 Gulæ effigies. 60.e. 61.b
 Gutturis dolentis curatio.
 327.e
- H
- H**abit^r boni causa. 185.c
 Habitus bonus quando
 mutandus. 508.b
 Hæmorrhoidum causa & cu
 ratio. 505.f. 506.a c f. 507.
 b. 395.c
 Hæmorrhoidum cognitio.
 506.b
 Hæmorrhoidarum utilitas.
 136.d
 Hæmorrhoidas patietes, à q
 bus morbis tuti sint. 357.b
 Hemitriteos eiusque signa.
 310.e
 Hepar iaculo percussus sta
 tim moritur. 15.f. 351.b
- Hepati infestissima. 214.e
 Hepatis & partium inferna
 rum descriptio. 535.d
 Heracleius. 315.a
 Heragoras. 321.b
 Heraclidis ægri historia. 313.c
 Herba brevis melior pecori
 bus. 471.f
 Herbarum facultates à quali
 tatibus. 113.e f
 Hermocratis ægri historia.
 328.f
 Herophon graui morbo libe
 ratus. 317.a
 Heropythi Abderitani histo
 ria. 335.e f
 Herpetes mitiores. 417.f
 Herpetes quibus familiares.
 Ibidem.c
 Hiatus præcedit febres. 96.a
 Hiantia nihil attrahunt. 15.c
 Hippace quid. 91.a. 187.c
 Hippocratis diuersa curadira
 tio à Cnidiis medicis. 379.b
 Hippocrates contemptor pe
 cuniarum. 2.b
 Hippocratis laus & genealo
 gia. 520.d
 Hippocrati oblata ab Artaxer
 xe rege. Ibidem.f
 Hippocratis ad Democritum
 aditus. 526.c d
 Hippocratis inuentum. 120.b
 Hirundo. 118.b
 Homo humores quatuor sem
 per habet. 26.c
 Homo tot^r ex natiuitate mor
 bus est. 529.f
 Homo quatuor locis purga
 tur.

INDEX.

tur.	184.a	Humores quatuor in homine
Homo omnium artium parti		imitantur quatuor anni tē
ceps	104.c	pora.
Hominis temperamentum.		26.d
Ibidem.		Humorum impetus & feroci
Hominis fundamentum, seu		tas.
materia.	11.e f	133.c
Hominum species & colores		Humorum qualitates.
boni.	417.b	151.e
Homines sicuti arbores nu-		Humorū quatuor sōtes. 180.b
triuntur.	41.c. 118.c	Humores in corpore quo pa-
Hominis calefacti historia.		cto minuantur. ●
319.b c		183.f
Hominum sancita mutabilia.		Humores, succine & sapes
102.c		in homine.
Hormini semen.	111.c	12.c
Horrentes quales.	424.b	Humoris aquæ in vtero si-
Horror qualis.	151.f	gna ac curatio.
Horroris ante febres causa.		225.d
95.f		Hydropis duo genera ac cu-
Hortandus æger, vt bene spe		ratio.
ret.	22.f	394.c
Humerorum dolor.	422.c	Hydropis causæ.
Humerorum luxatio.	469.d	188.c
Humeri luxati repositio.	470	Hydropis origo. 402.f. & di-
ab d. & vitiō. 473.a		uersitas
Humeri summi aulsi cura-		74.b. 403.a
tio.	474.a b	Hydropis signa. 97.b. 192.b.
Humida cōpressa magis, sicca		196.d f
minus putrescunt.	40.c	Hydropis præcognitio. 136.c
Humidæ magis supernæ par-		Hydropicorū curatio. 77.b.
tes quàm infernæ.	73.f	398.e. 351.e. 360.f. 415.d
Humidi quatuor species. 32.		Hydropicorum catapotia.
Humidum & liquidum calo-		395.b f
ris quid habeat.	46.a	Hydropis curat. anceps. 77.e
Humorum obseruatio & effe-		Hydropis in muliere causa.
ctus.	134.f	259.a
Humorū differentia expon-		Hydropicæ mulieris affectus
dere.	187.f	Ibidem.b
		Hydropis in vteris purgatio.
		291.c d
		Hydropico cur solus venter
		turget.
		192.c
		Hydropi febris leuis ac bre-
		uis oboritur.
		188.a
		Hydropis in vtero signa ac
		curatio.
		258.b d
		Hyems frigida quos morbos
		inuehat.

INDEX.

inuchat.	82.a b c	Imperitia, malus thesaur ⁹ .	3. e
Hyemales morbos æstas succedens transmutat.	337. e	Impetiginis curatio.	293. e
Hygea.	2. d	Impetigines, leucæ, & lepræ vn de fiant.	423. d
Hyssopum.	113. e	Incertæ morborū prædictio- nes quæ.	510. a
I		In cōceptus cupiditate quid agendum.	104. e
Icteri curatio.	78. c	In Dealcis horto decumben- tis historia.	329. b
Icterus niger & curatio.	161. f	Indicationes variæ.	314. e
Iecur.	45. e. 60. e. 66. d	Indicia ex egestionib ⁹ .	510. a
Ieiunium qui facilius ferant.	509. b	513. a. 442. c	
Ignarorū graphica depictio.	4. c	Indicia ex atrabile.	513. a
Ignis.	115. c	Indicia crisis.	509. f
Igni aquam superante quales fiant homines.	107. e	Indicia ex somno. Ibidem.	c
Ignis & aqua omnia consti- tuunt.	100. c d	Indicia ex febribus.	513. e f.
Ignis & aqua quæ à seinuicé secernant.	Ibidem. e	514. a	
Ignis & aquæ vires. Ibidē. d e		In doloribus quid agendum.	359. a
Ignis humiditas in vena caua	102. c	Industria medicinæ cultura.	3. e
Ignis quæ gubernet. Ibidē. d		In exacerbationib ⁹ obseruan- da.	134. c
Ignis tres partes. Ibidem.		Inexercitati cū laborāt, quid patiantur.	117. b c
Ignis inimicus nervis.	473. e	In Helide morbi populares.	345. c
Ignem sacrum ab vlceribus prohibentia.	500. b.	In febre acuta siticulosus vo- mitus ex aqua frigida pro- dest.	345. a
Ignorātia vbi malum.	409. d	Inflationis patientis curatio.	238. e
Ignorata à medicis.	379. f	Inflammatio ad palatum.	161. a
Ignis sine spiritu non viuit.	94. f	Inflammationis curatio.	299. b
Illyrica pestilentia.	517. d	Initio morbi purgandum esse.	510. c
Imagines præ oculis cursitan- tes.	72. 3		
Impedimenta quominus exa- cta viſ ⁹ ratio describi pos- sit.	118. b c		

Infecun-

INDEX.

Infecunda victus ratio & cu ratio.	56.d e f	ris constitutio.	311.2
In locis siccis nata.	114.e	Intestinorum morbi vnde.	64.2
Inobediētia ægri causa mor tis.	6.a	Intestinorum diuturna leui tas.	322.e
In Oeniadis morbi popula res.	345.d f. 346.	Intestini recti inflammati cu ratio.	504.d e
In Perintho morbi populares qui.	323.d	Instrumēta chirurgi in prō ptu sint & ministri.	451.b
Insania citra medelam sana tur.	525.e	Instrumenta medico in prō ptu esse debent.	20.b
Insaniæ aut cerebri corrupti causæ. 2. & vtriusq; cogni tio.	531.c	Instrumētorum omnium for tissima quæ.	465.f
Insaniæ species.	107.e	Inuentio medicinæ.	9.f. 8.f
Insanientis signa.	328.c	Inuentum Hippocratis.	128.b
408.d		Ionia regio & Peloponesus.	181.a
Insaniæ solutio.	398.c	Irio.	111.e
In sita proprium fructum fe runt.	41.e	Ischiados causa & curatio.	222.f. 77.c. 400.b. 198.b c
In somnis quæ obueniant.	124.f	Iuuantia & lædētia.	81.2
Insomnia phreniticū.	408.b	Iudicationes bonæ vel malæ	316.a
Insomnia quæ vexent.	399.e	Iudicium sine signo iudica tionis malum.	324.d
Insomnia & ebrietas animū immutant.	97.e	Iuniores cur magis seniori bus afficiantur.	151.b c
Instauratio faciliior quā fiat.	509.f	Iunonis templum.	319.f
Instrumenta.	17.a	Iuuenum victus ratio.	29.e
Instrumēti cōstructio.	483.d	Iusurandum Hippocratis.	2.d
Insularum qualitas.	109.b		
Intelligentia & prudentia à cerebro non à præcordiis.	142.f	L	
Intemperantia morientium, mortis causa.	5.e	Abor viris quid cōferat.	243.c
In tempore quæ veniunt, bo na sunt.	145.e	Labor quando noxius.	510.2
In Thaso qualis tertia tempo		Labor quādo vlcera excitat.	358.f
		Labores cibos præcedant.	358.b
		††† iijj Labores	

INDEX.

Labores in circuitibus. 325.d	317.e
Labores subeundi in ætate. 118.e.f	Lateris tubercula qui fiant. 149.d
Laboris effectus. 186.d. 187.c	Lateris tuberculum, & ei ⁹ cura- ratio. 168.f
Laborum vis. 115.f.e	Laudandi potius quàm vitu- perandi qui vel tantillum vitam humanam adiuuât. 99.d
Lac cur fiat. 39.a	Lectus ægri qualis esse debe- at. 384.e
Lac nutrimentum. 129.e	Legumina in Aeno. 357.f
Lac asininum pro sero coqui- tur. 277.d	Leguminum facultates. 393.f
Lac pustulas excitat. 322.c	Legumina, arborעי fructus & similia spiritum habent. 35.a
Lac extinctum quænam re- uocent. 256.b	Lenientia, exasperantia, clau- dentia, & aperientia vte- rum aut locellos. 57.b
Lactis facultas. 110.e	Lentes æstuosæ. 111.c
Lactis copia quando. 39.b	Lentis ac Lupini vires. 393.f
Lactis procreatio. 263.f	Lethales alui egestiones. 443.c
Lactis potus. 209.d. 222.d	Lethargus & eius curatio. 170.a. 173.d
Lactis varietas. 130.a	Lex Hippocratis. 3.b
Lactis suppressi remedia. 239.d	Leges sibi posuerunt homines non intelligentes. 102.e
Lachryma calida & salsa. 419.b. 342.f	Libri Hippocratis in contro- uersiam adducti. 2.b
Lachrymæ inuitæ fluentes. 314.d	Libum vestitus. 191.d
Lachrymæ vltroneæ & inuo- luntariæ. 354.e	Libya, Delos & Scythia pro omnibus regionib ⁹ ponû- tur. 407.f
Lactuca. 113.c	Lien. 70.e
Læsiō ex aceto mulso. 386.d	Lienosorum signa. 356.a
Lagopyrus. 501.c	Lienosi eorumque curatio. 196.c
Lapis Magnesiæ. 211.c	Lienosi passiones. 134.f. 135.a
Lapis in vesica qui fiat. 190.d	Lien-
Lapsus ab equo quid attule- rit. 340.d	
Larinx. 66.d	
Lassitudines spontaneæ mor- bos denunciât. 509.e	
Lassitudinis curatio. 117.c.d	
Lateris dolor, ex sputis bilio- sis. 410.c	
Lateris sinistri grauitas.	

INDEX.

Lienteria eiusque curatio.	197.c.299.f	Locum suum singula seruant.	101.c
Lienterie symptomata.	437.c	Locus morborum differentiā facit.	94.e
Ligationum species.	451.c	Locus affectus spiritu occupatur, vnde rupturæ.	97.a
Ligna ardentia spiritum emittunt.	34.f	Locus ad disciplinā aptus est velut eius nutrimentum.	3.e
Lignum medico paratū quale.	495.a	Locri populi.	535.d
Lini semen.	111.c	Lucis ratio.	16.e
Lingua saliuosa.	399.c	Lucis species duæ.	450.e
Linguae vis.	103.d	Lucta.	116.e
Linguae affectæ causæ & notæ variæ.	358.e	Lumborū dolor.	409.b & mala alia.
Linguae vocisque diuersitas.	321.b	Lumborum doloris curatio.	238.e
Linguae obscuritas vnde.	23.d	Lumbi aut latera vexata eorumque curatio.	230.b
Linguae spasmi & tremor.	408.d	Lumbrici lati qui nascantur.	189.d
Linguae immobilitas.	323.a b	Lumbrici rotundi pariunt, nō item lati.	189.e f
Linimentum omnia educens.	297.b	Lumbricus longus.	190.a
Linteola.	16.f	Lumbrici lati signa.	190.b
Lintea in deligaturis qualia.	452.a.453.d.455.d	Luna per somnū pati visa quid portendat.	125.f
Lintheorū in deligaturis qualitas.	463.f	Lupinum.	111.c
Lintheorū subligationes duæ.	452.d	Luxationum curatio.	472.c
Lippitudinis solutio.	398.f	Luxationis curationi communia.	476.e
Lippitudinis curatio.	508.a	Luxationis summa.	491.b
Lippitudinis crisis.	419.a	Luxationis articulorum pedis curatio.	498.a
Loca corporis vacua.	7.	Luxationis veteris reparatio.	471.c
Loca alta & squallida.	108.f	Luxationum mala.	459.f
Loca faucia curatu difficilia.	417.c	Luxus domesticus prohibet.	16.f
Locorū mutatio quos inuenit.	359.c		
Locus bilis fel.	183.d		

Machina

INDEX.

M		Manus natura & descriptio.	
M	Achinamenta quibus partibus adhibean- tur.	464.c	Manus luxatę signa, repositio ac curatio. 476.e f
	Macri signa.	321.c	Manuum latio quid porten- dat. 402.a. 410.c
	Macrocephali.	89.c	Mare & fontes vnde hyeme calescāt & turgeāt. 40.d
	Maculas solares purgantia.	293.c	Mare perturbatum in somno quid velit. 127.b
	Madefacti.	131.a	Mare quibus proffit. 132.a
	Meotis palus Europę & Asię terminus.	89.b. 90.d	Marium corpus. 65.b
	Magi & expiatores.	137.d	Mas & fœmella quę gignan- tur. 104.e
	Magi vel venefici quales.	138.a	Masculi in omni genere cali- diores & sicciores sunt. 106.e
	Mala odorata.	180.a	Mas aut fœmina quomō ge- neretur. 57.a
	Mala punica.	114.b. 202.a	Mascul ⁹ dextris in utero hæ- ret. 327.f
	Mala dulcia.	114.a	Matutinę deambulationes. 116.b
	Mala sylvestria.	114.a	Maxillę solę inter omnia of- sa venulas habent. 46.d e
	Mala ex usu veneris.	356.d	Maxillę luxatę repositio ac curatio. 477.a d
	Malorum humorum causa.	14.a b	Mazę facultas. 110.b c. 12.b
	Mala homini vnde accidāt.	14.b	Meatus capitis septem, totque fluxiones. 64.e
	Malum ex articulo non repo- sito. 490.a		Meconium quid. 396.a
	Malū à bono non fit nec cō- tra. 154.c		Medicina quid. 4.c 94.d
	Maligniora quę derepēte ap- parent.	325.f	Medicinę antiquitas. 8.f
	Malagmata pudendi.	240.c	Medicina qualis. 81.b
	Maliensis curru onusto cal- cati historia.	348.c	Medicinę vię seu partes. 20.a
	Malicorium.	214.d	Medica ars quibus constet. 312 f
	Mammę.	65.a	Medicina cur sapientię so- ror.
	Mammę exasperatę curatio.	292.f	
	Mandibulę.	72.c	
	Maniacis seu atrabiliaris quę contingat.	523.c	

INDEX.

ror.	533.a	Medico cōsideranda ante cu
Medicina varia.	129.b	rationem. 5.f.20.d.401.c
Medica ars nihil cæteris si-		Medici ad duos fines militat.
mile habet.	7.c	525.c
Medicina diuisa in chirurgi-		Medicū quæ nosse oporteat.
cen, pharmaceuticen &		143.c
diæteticen.	10.c	Medic ^{us} quæ præstare debeat.
Medica ars cur refelli non		143.c
possit.	5.c	Medicus deos potissimum co
Medicina quæ doceat.	81.f	lit. 19.f
Medicina constans & firma		Medicus philosophus deo æ-
tota.	81.f	qualis. 19.c
Medicinæ pars potissima.		Medicus qui laudandus.
399.a		379.c
Medicina non statim scitur.		Medicorum error in arenæ iu
80.b		dicio. 208.f
Medicinæ voluptates & mo-		Medicus assidue legat. 23.c
lestiæ.	94.a b	Medico quid agendum erga
Medicina morbos omnes nō		ægrotantes. 356.b.357.f
sanat.	4.c	Medicus considerat morbos
Medicinæ artis præstantia &		in corpore præualentes.
contemptus.	3.b	26.c
Medicinæ comparatio ad a-		Medici præparatio ad arti-
griculturam.	3.d	colorū repositiones. 459.c
Medica ars esse, & vera affir-		Medico præstanda in fractu-
matur.	8.c	ris. 454.2
Medicina ars est de rebus vel		Medici imperiti taxantur.
morbis vulgo notis.	9.b	454.b
Medicinam homines coacti		Medico curāda in capite vul-
sunt inquirere.	9.b	nerato. 444.b
Medicus qualis esse debeat,		Medicus morbum, vbi nouit,
16.c e		facile pellit. 7.d
Medici munus. 312.f.401.a		Medicus etiā rudes sciscitari
508.d		debet. 21.f
Medici munus in recte tra-		Medicus admonetur. 23.d
ctandis mulieribus. 225.c		Medicus de quibus iniuste ar
Medico diligenter obseruan-		guatur. 146.c
da. 361.d e f.362.10.a		Medic ^{us} ægros crebro inuise-
133.c d		re debet. 20.c
		Medici

INDEX.

Medici plures conuocandi.	22.c	do mouēda. 509.d.e. 512.d
Medicus de rebus vulgo no-		Medicamenta nulla quando
tis tractat. 9.a		adhibenda. 509.d
Medicis non vtentes sanari		Medicamenta quibus nō ex-
posse. 5.a		hibenda. 532.d
Medici fama multi, re pauci.	3.c	Medicamentū in repletionē
		reiiicitur. 121.d
Medici personati. Ibidem.		Medicamenta purgātia & si-
Medicus mal ⁹ quid agat. 22.c		stentia nō satis sunt ad cō-
Medici nauium rectoribus cō		ualescentiam. 5.d
paratur. 10.e		Medicandum perperam non
Medici alimentū salubre ex-		esse. 145.e
cogitauerunt. 9.e		Medicamēta sine fortuna, sed
Medicorum quorundam opi-		melius cum ea sanant. 82.a
nio. 24.b		Medicamētum tetragonum.
Medicamentorum vires & a-		220.f
ctio. 81.c. 191.c		Medicamentum sanguinē si-
Medicamentorum modus.		stens. 395.b
324.b		Medulla ossis alimentū. 130.d
Medicamēta pro natura cu-		Medulla spinæ, iproprie me-
iufque danda. 98.e		dulla. 45.a
Medicamēta ad conceptum.		Medulla spinę cur resiccetur.
265.a d e f. 266.a. 272.c		208.c d
Medicamenta cōceptum re-		Medullæ spinæ affecta signa.
parantia. 392.f		418.e
Medicamentum contra abor-		Mel. 113.b. 202.c
tum. 55.d		Mel Atticum. 223.b
Medicamenta valentia mor-		Mel semicoctum. 82.f
bis acutis, debilia mitiori-		Melancholici & comitiales
bus exhibenda. 81.d		communicant. 362.d
Medicamentavalentia ad vl-		Melancholicum cacoethes.
cera. 500.d e f		408.c
Medicamenta, cruda adhuc		Melidia graui morbo libera-
materia quę noceat. 388.d		ta. 319.f
Medicamenta non adhibēda.		Meliffus. 24.b
79.b		Melos insula. 346.b
Medicamēta danda. Ibidē.c		Membra adnascantia. 51.b
Medicamētis quānā & quā-		Membrorum conformatio.
		104.d

Membrorū

INDEX.

- Membrorū origo. 71.a b
 Membrana tunica. 44.e f
 Mens hominis obscura. 102.f
 Mens quando non fallitur. 399.b
 Mentis situs. 62.c
 Mente valere in morbis, bonum. 510.d
 Menses cur à natura inuenti. 302.f
 Mēses quādo pauciores quid agendum. 235.a.301.f
 Menses quos morbos extrudant. 440.c
 Menses mali qui. 439.c
 Menses educentia. 515.c
 Menses quibus diu permanent. 354.c
 Mēses diutius quā quatuor diebus fluētēs, malū. 245.f
 Mēses diutius suppressi quos morbos excitent. 243.c
 Menses sex mensibus retenti incurabiles. 243.f
 Mēsiū varius affectus. 244.a b
 Menses cum in pudendū non procedant. Ibidem.c
 Mensium modus & qualitas. 245.f
 Mensibus septem annis suppressis quid euenerit. 343.a
 Mensium biliosorum signa. 246.c
 Mensium pituitosorum effectus. 247.a
 Mensium plus iusto fluentiū curatio. 306.a d e
 Mensium prouocatio. 264.a
 Mensium purgatoria. 241.c
 Mensium suppressorū curatio. 238.a f. 239.a. 244.c. 229.a b
 Mensiū defectu mortua. 362.c
 Mēsiū cognitio. 271.b. 247.d
 Menstrua diutius retinentib⁹ quæ agritudines continent. 36.c d
 Menstruarum purgationū circuitus est. 325.c
 Menstruorum in iuniorib⁹ & senioribus differētia. 83.a
 Mentha. 113.d
 Meretrices quæ docuerunt. 48.a
 Mespila. 114.a
 Mesocolon. 66.d
 Meton vehementi febre correptus. 318.b
 Milium quid sistat. 321.c
 Milium alit. 111.c
 Militarium vlcerum curatio. 18.c
 Ministri quales ægrotis dādi. 21.a
 Mira & brevis tum humorū tum partium animalis enumerationatio. 129.c
 Missio sanguinis vbi & quādo faciēda. 17.c d
 Missiones in hoīe bonæ. 14.d
 Modicis impleri & pluribus vacuari quī contingat. 115.a
 Molæ in vtero generatio & expulsio. 292.a
 Molæ cōceptus causa, signa ac curatio. 307.b c. 363.c d
 Mollitoria. 297.b
 Mollis-

INDEX.

Mollitoria vteri varia	296.e	bonum.	310.d
μολυστήρια.	115.e.200.b	Morbus quando debilior &	
Moræ.	113.f	quando fortior.	310.e
Morbus typhosdictus cū cau-		Morbus sacer quibus diis tri-	
sis ac curatione.	218.a b.	buatur.	138.c d e.143.e
	219.a	Morbus sacer sanabilis.	138.f
Morbus biliosus.	223.c	Morbus desiccatorius & cu-	
Morbus sanguineus. Ibidē.	d	ratio.	170.b
Morbus fluidus & curatio.		Morbus iudicare quid.	194.b
	170.e	Morbi laterum causa & cu-	
Morbus ructuosus eiusque cu-		ratio.	Ibidem.a f
ratio.	170.f	Morbi pituitosi causa & cu-	
Morbus pituitosus eiusq; cu-		ratio.	211.d
ratio.	171.b.223.c	Morbi crassi & hydropis ea-	
Morb ^{us} magnus, à renum mor-		dem est curatio.	222.e
bo.	210.a	Morbi estate vexantes eorū-	
Morbus crassus sex annos ve-		que curatio.	195.a c
xat.	222.e	Morbi hepatici causa, signa	
Morbus locellorum.	225.d	ac curatio.	213.f.214.a b d e
Morbus ex abortu dolorem			215.b
vicinis vteri partibus com-		Morbi varij.	332.e
municans.	225.d	Morbi æstiuī & autumnales.	
Morbus regius.	338.d.313.c.		310.e.311.c
	373.d.396.e.398.a.400.c	Morbi lethales.	228.b c
Morbus regius acutus eiusq;		Morbi qui ante pubertatem	
curatio.	175.a.180.a.198.e	nō fiunt.	439.b
Morbus æstiuos hyems succe-		Morbi natura.	327.e
dens soluit.	337.e	Morbi popularis cura.	27.b c
Morbus latentes opinio po-		Morbi ex mensibus suppres-	
tius quā ars iudicat.	94.c	sis.	439.e
Morbus imaginationis.	64.d	Morbi post canem sydus qui.	
Morbus à venis ortus.	72.c		363.a b.364.365.&c.
Morbus niger eiusq; curatio		Morbi ab spiritu fiunt.	95.b
	172.a b c	Morbi.11. à pituita cum cura-	
Morbus stercoris vomitū fa-		tionē.	199.a
ciens.	123.f	Morbi cur obscuri.	7.b
Morbus corruptorius eiusq;		Morbi obscuri multi,manife-	
curatio.	172.d	sti pauci.	6.c
Morbus aliquo modo affinis,		Morbi ex pte curatio.	284.a
		Morbi	

INDEX

- Morbi paulatim accedunt. 100.c
 Morbi cuiusq; vterorum se-
 datio. 298.a
 Morbi vernaculi. 84.c
 Morbi acuti vnde. 399.d
 Morbi lethales. 151.d.144.c
 Morbi ex abortu causa & cu-
 ratio. 259.f.260.d
 Morbi comitialis diuersi af-
 fectus. 139.f
 Morbi ex repletionem curatio
 & contra. 510.b. 120.f. 122.b
 Morbi à capite orti. 156.b
 Morbi partium anni. 135.c
 Morbi mutilantes. 144.d
 Morbi longi. Ibidem.c
 Morbi cito decernentes. Ibid.
 Morbi in alios transeuntes.
 Ibidem.
 Morbi necessario ex aliis su-
 peruenientes. Ibidem.f
 Morbi acuti qui. 379.c
 Morbi connutriti curatio.
 358.d
 Morbi dubij. 144.d
 Morbi ab hepate & splene.
 321.d
 Morbi diebus imparibus iu-
 dicantur. 180.d
 Morborum causa. 186.c. 187.
 f.24.f.26.f.135.d 144.b
 193.a
 Morbi vnius signa septé. Ibi.
 Morborum tria principia.
 187.a
 Morborum quinque crassorum
 causa & curationes. 221.a
 b f.222.a d
 Morborum acutorum natu-
 ra. 195.a
 Morborum causa aer & vi-
 ctus ratio. 27.a
 Morborum ex victus ratione
 curatio. 393.c
 Morborum diuersi effectus.
 338.d.340.b
 Morborum omnium comu-
 nes solutiones. 393.a
 Morborum vteri fere omnium
 curatio. 283.c
 Morborum cognitio & obser-
 uatio varia. 315.c. 197.c
 Morborum modi. 135.c
 Morborum effectus diuersi.
 150.f
 Morborum omnium idem mo-
 dus. 94.c
 Morborum duo genera. 534.a
 Morborum natura medicus.
 358.c
 Morborum decreta. 185.c
 Mores feri. 84.c
 Moribundis in Perintho que
 acciderent. 324.b
 Mori appetentium curatio.
 79.f
 Morituri & futuri supersti-
 tes quibus noscant. 407.c.f
 Morituri ex vulnerato capite
 signa. 449.c
 Mors Hippocratis. 1.f
 Mors quo tempore accidat.
 327.c
 Mors vnde contingat. 51.a
 Mortis signum. 409.c. 418.c
 Morum diuersa ratio in Eu-
 ropæis atque Asianis. 92.f
 93.a

INDEX.

- 93.a
 Mucus à natura . 73.d
 Muliebris menstrui caussa.
 243.c
 Mulier vterum gerens cur à
 mensibus non doleat. 36.a
 Mulier præter naturam pin-
 guis non concipit. 55.d
 Mulier quæ prægnans fiat.
 239.e.241.a
 Mulier cur sit viro calidior.
 243.c
 Mulier ab vtero quo modo
 stranguletur. 246.b.c
 Mulier concipere solita cur
 non concipiat. 304.d
 Mulier bimestrem aut græn-
 diorem fortum cur perdat.
 55.d
 Mulier lienosa. 356.c
 Mulier Larissa decimo mense
 abortit. 346.c
 Mulier concipere cupiens.
 349.f
 Mulieris non cõcipiētis pur-
 gatio. 241.d.305.a.247.c
 250.a
 Mulieris à partu non purga-
 tæ curatio. 227.b
 Mulieris corpore male habē-
 te menses pauciores fluūt.
 246.c
 Mulieris cibum, ob vteri do-
 lorem, auersantis curatio.
 237.c
 Mulieris semen retinētis sed
 non concipiētis curatio.
 308.d
 Mulieris inuitæ abortum fa-
 cientis curatio. 308.f
 Mulieris quæ diu non cõce-
 pit, curatio. 237.d
 Mulieris præ obesitate nō cõ-
 cipientis curatio. 303.d.f
 305.f
 Mulieris decumbentis in lit-
 tore historia. 319.d
 Mulieris apud Tisamenū de-
 cumbentis historia. 330.f
 Mulieris à morbo vteri ob-
 mutescētis curatio. 287.b
 Mulieri post viri congressum
 quid agendū. 248.b
 Mulieri semen non continēti
 quid agendum. Ibidē.d
 Mulieres rariore carne & te-
 neriore quàm viri. 243.a
 Mulieres cur steriles fiāt. 301.
 b.d.303.c.226.f. cur nō cõ-
 cipiant. Ibidē.b.f
 Mulieres crassæ cur nō con-
 cipiant. 229.d
 Mulieres etiā hydropem pa-
 tiuntur. 192.d
 Mulieres quæ grauius è mēsi-
 bus ægrotent. 242.c
 Mulieres à vatibus deceptæ
 quid Dianæ consecrarent.
 225.a
 Mulieres quæ paterentur.
 313.c
 Mulieres in cõceptu errant.
 49.c
 Mulieres, quæ longius quàm
 decem menses vterum ge-
 stasse visæ sunt, falluntur.
 42.d
 Mulieres nihil aut parum la-
 etis ha-

INDEX.

- ſi habentes. 43.a
 Mulieres vterū non gerētes à
 ſuppreſſis mēſib⁹ dolēt. 36.b
 Mulieres menſtruis carentes
 non concipiunt. Ibidem.
 Mulieres plus vel min⁹ in par
 tu laborantes. 37.b
 Mulieres cur falſò ſe vterum
 gerere credant. 280.c
 Mulierū diuerſæ naturæ, tum
 à coloribus, tum ab ætati-
 bus petita. 225.c
 Mulierum affectus. 360.b
 Mulierum victus ratio. 30.c
 31.a.c
 Mulierū diuerſi morbi. 341.c
 Mulierum trium ægrotantiū
 hiſtoria. 331.a.b.c
 Mulierum fœcunditatis co-
 gnitio. 420.c
 Mulierum Scythicarū formæ
 fluxæ. 91.c
 Mulierib⁹ iudicio præditis de
 partib⁹ fides habēda. 49.d
 Mulieribus omniū morborū
 cauſæ vteri. 82.b
 Multi valetudinarij naſcun-
 tur. 52.c
 Multi etiā imprudētes in me-
 dicinā incidunt. 5.a
 Multi priore cibo perierunt.
 9.d
 Multa ex vno quo modo gi-
 gnantur. 39.c
 Mundi imitatio. 102.c
 Muſculi ſolidiores. 130.c
 Muſica. 103.c
 Muſtum. 113.a
 Mutatio ciborū quī fieri de-
 beat. 382.c. 383
 Mutatio ſubita & magna pe-
 riculoſa. 383.b. 384.f
 Mutationes locorū ac victus
 morbos gignunt. 52.c
 Mutationes locorum, varios
 homines procreant. 93.b.c
 Mutationes mentem excitāt.
 90.b
 Mutationes quæ cauēdæ. 357.a
 Mutationes temporis & aeris
 morbos pariunt. 511.b
 Mutationes temporum mor-
 bos pariunt. 136.a
 Mutationes temporū obser-
 uandæ. 88.d
 Mutus cur fiat qui comitiali
 morbo corripitur. 139.f
 Muti vnde. 47.c
 Mutili à natiuitate curabiles.
 491.d
 Myli ægri hiſtoria. 313.d
 N
 Nares repletæ nihil emū-
 gentes. 120.c
 Nares humidas habētes qua-
 les ſint. 359.d
 Narium qualitas. 71.c
 Naſi fracti curatio. 478.f
 479.b
 Naſturtium. 113.c
 Natationes ſomniare quid ve-
 lit. 127.d
 Natura faciēdam oſtrat. 8.a
 Natura repugnāte omnia ir-
 rita ſunt. 3.d
 Natura calidior quantum à
 cæteris variet. 108.a
 Natura in omnibus dux. 19.c
 †††† Natu-

INDEX.

- Natura ossium, neruorū, venarum, carnis & aliorum humorū quī cognoscatur. 359.c
- Naturæ humanæ descriptio. 533.b
- Naturæ actio. 7.f
- Naturæ conatus & vis. 103.b
- Naturæ & morbi quib⁹ aquæ in potu salubres. 86.a
- Naturæ diuersæ ignis & aquæ varia temperatura fiunt. 107.c
- Naturæ variæ variis sensibus percipiuntur. 107.c d
- Naturæ calidioris victus ratio. 107.f.108.b
- Naturæ diuersæ victus. 107.f 108.a
- Naturæ quæ nulla cura aut victu mutantur. 108.c
- Naturæ studium. 7.d
- Naturæ modum excedēs nihil bonum. 509.e
- Naturarum cognitio. 106.c
- Nebri qui dicantur. 536.b
- Nebula quid. 40.f
- Necessaria medicofuturo. 3.d
- Neruus torpidus. 66.c
- Nerui quomodo facti. 44.d
- Nerui vbi non sint. 72.d
- Nerui à cerebro. 68.e
- Nerui non lædendi. 473.c
- Nerui cur dolore minus affligantur. 15.f
- Neruorum generatio. 46.b 66.c
- Neruorū distributio. 326.c d
- Neruorum qualitas. 72.c
- Nexus qua parte procedat. 451.d
- Nicodemi Abderitani historia. 336.a b
- Nihil temere iudicandum. 355.e
- Nocumentum nullum à medico bono, aut ab arte medica oritur. 5.d
- Nomæ lethalissimæ. 417.f
- Nomina artibus ex speciebus imposita. 4.d
- Nomina lege naturæ indita. 4.e
- Non eadem via seminis & vrinæ. 31.f
- Nosse morbos & curare eiusdem est scientiæ. 7.c
- Notæ ex collo & faucibus. 430.e
- Notæ ex præcordiis & ventre. 431.a b d
- Notæ ex lumbis. 432.a
- Notæ ex sanguinis eruptione. Ibidem.d
- Notæ ex dentibus. 429.f
- Notæ ex maxillis, labiis, gingivis, sputis & secretionibus. 430.a
- Notæ ex voce. Ibidem.b
- Notæ ex dysenteria. 437.c
- Notæ ex vrina. 441.a
- Notæ ex sputo. 434.c. 435.f
- Notæ ex prægnatib⁹. 439.d e
- Notæ ex variis affectibus. 436.a b. 438.d
- Notæ ex puris mixtione. 415.c
- Notæ ex lethargo. 426.e
- Notæ ex vertigine. 421.f
- Notæ

INDEX.

- Notæ ex oculo rupto & pro-
minente. 419.c
- Notæ ex doloribus aurium.
428.c.d.f
- Notæ ex morbo regio.
428.c
- Nota vberioris alimenti.
509.f
- Notæ ex hydropē, tabe, po-
dagra & morbo sacro. 419.
d. 416.d.e.f
- Nuces. 114.c
- Nuclei. 114.b
- Nyctalops qui curatur. 507.f
422.a. 359.f
- Nyctalopica affectiones in
pueris. 360.b
- O**
- Obesorum victus ratio.
29.f
- Oblivio malum. 409.d
- Oblivio & nocturna vocife-
ratio unde. 142.d
- Oblivio dysenterici quæ.
364.a
- Oblivionis causa. 531.c
- Obseruanda in ægris. 343.d
324.b
- Obseruanda medico in mor-
bis dignoscendis. 531.a.b
- Obseruanda, ac cauenda cir-
ca victus rationem. 394.c
381.c
- Obseruanda circa vlcera tra-
ctanda. 417.a
- Obseruatio varia. 414.b
- Obseruatio variorum peruti-
lis. 133.f. 134.a.b
- Obseruatio præcipua in ocu-
lorum lippitudine. 410.f
- Obseruatio in Typho mor-
bo. 218.c
- Obseruationes morborum. 26.f
- Obseruationes præcipuæ. 414.e
- Obseruatione digna. 99.f.
100.a
- Obseruationis modus ad præ-
dictionem. 414.c.d
- Obsonium in renum morbis.
209.f
- Obsonia ex variis fœtibus præ-
parata. 115.b
- Occasiones temporum. 144.f
21.c
- Occasiones morborum con-
siderandæ. 357.b
- Occasiones curandi tempe-
stiuæ. 145.b
- Intempestiuæ. Ibidem.c
- Ochri siue phasioli. 111.b
- Octimestris partus. 48.c
- Octimestres non superstites
manent. 49.c
- Octimestria & trimestria cur
non viuunt. 51.e. 52.a
- Oculus totius corporis tem-
peraturæ index. 358.b
- Oculi contractio mala. 410.a
- Oculi corrupti qualitas & cu-
ratio. 507.c
- Oculi humor. 47.d
- Oculi fulgētes. 75.c
- Oculi situs & utilitas. 533.b
- Oculi distortio malū. 409.d
410.b
- Oculorū doloris curat. 517.c
- Oculorū consideratio. 429.c
- †††† ij Ocu-

INDEX.

- Oculorum medelæ. • 395.e
 Oculorum fluxiones. 355.f
 Oculorum fluxionis in nâres
 auersio optima. 373.f
 Oculorum signa. 354.f.e
 Oculorum sordes sicce. 419.a
 Oculorum tumor. Ibidem.b
 Oculorū notæ. 399.d.401.d
 Oculorū tumor. 75.c
 Oculorum remedium. 130.e
 Oculorum tres tunice. 71.e
 Oculis nullum pharmacum
 adhibendum. 75.c
 Oculis potius quàm opinio-
 nibus credendum. 100.f
 Oculis incōmodi cibi. 373.f
 Ocymum. 113.d.202.a
 Olera. 201.f
 Oleum & oleosa. 202.c
 Oleum Aegyptiū albū. 229.f
 Oleum quibus vlceribus in-
 utile sit. 499.c
 Oletum quodnam bonum.
 396.b
 Olfactus causâ. 47.b.71.e
 Olfactum male afficientia.
 133.f
 Omentum quando putrescat.
 144.f
 Omne vnum est. Ibidem.a
 Omne incōcretū cauum. 6.f
 Omnes doloris causæ ad idē
 referuntur. 10.b
 Omnia terræ nascētia suę ter-
 ræ naturā sequūtur. 93.f
 Oīs attenuatio laxat ac cor-
 rugat cutē,renutritio con-
 tra. 357.a
 ὀφθαλμία. 64.d.311.c
 Opifex,naturęvel artis instrū-
 menti vtitur. 6.b
 Opinio in medicina perni-
 ciosa. 19.d
 Opisthoronos eiusq; curatio.
 175.e d.400.a.224.a
 Oratio Hippocratis ad aram
 consistentis. 534.e
 Oratio legati ad Athenien-
 ses. 535.b
 Ordei facultas. 110.b
 Ordeum Achileum. 179.d
 Ordeum torrefactum. Ibid.f
 Origanum. 113.e
 Origo venarum & arteria-
 rum. 129.e
 Oris male olentis purgatio.
 292.e
 Oris vteri plus quàm in mē-
 sibus hiātis curatio. 289.f
 Oris vteri inflammati cura-
 tio. 282.c.283.a
 Oris vteri semen præ duritiā
 non suscipientis curatio.
 288.b.e
 Oris vterorū oclusi curatio.
 235.f.289.c.307.f
 Oris vteri humidi curatio.
 229.e
 Os vteri siue vuluæ conclu-
 sum. 243.c.d
 Os vteri vlcerati curatio.
 237.f.239.b
 Os capitis duplex. 444.d
 Os capitis tenuissimū quod.
 Ibidem.e
 Os eminens quando præse-
 candum. 466.d
 Os femoris quàm periculo-
 sum

INDEX.

sum.	492.f	104.2	Pallidorū curatio.	80.c.d.e
Os intro cedit multis modis	445.e		Palpebrarum curatio.	507.f
Os quæ patiat.	446.d		Palpebrarum ficus.	332.e
Os sacrum.	65.f.326.d		Panacea.	2.d
Os tibiæ eminens.	492.e		Panificia varia.	9.d.103.c
Osculi vteri alio inclinati curatio.	280.d		Panis varietas.	110.f
Ossa quæ fiant.	44.f		Panis differentia.12.a.b.201.c	
Ossa vnde.	44.d		Panis calidus sitim & alia inducit.	383.c.111.b
Ossa quare à propriis locis discedant.	466.c		Papauer.	111.d.114.b
Ossa rupta minus periculosa quæ.	449.a		Pupilla qualis.	47.c.d
Ossa puerorū qualia. Ibidē.			παρὰ δ' ἐργμα à cucumere. 33.f	
Ossa digitorū, man ^o , pedis & articularorū.	65.e.&.66.c		παρὰ δ' ἐργμα à rosa & allio.	180.c
Ossis maioris abscess ^o .	464.b		Paracynanche eiusque curatio.	174.f
Ossis rupturā ambiguum cognoscendi ratio.	448.b.c		Partheniū microphylū.	501.b
Ossis capitis fracti curatio.	326.f		Parij ægri historia.	333.e.f
Ossis simplex fractura.	462.c		Pariunt statuto tēpore pectora.	43.c
Ossis suppurati signa.	449.d		Pars robustissima cur in coitu secernatur.	31.f
Ossium cauorū actio.	38.a		Partes mēsis aliquot.	53.a
Ossū, nernorū, carnis, cutis & venarū in corpe vsus.	68.d		Partes singulæ quæ nutriātur.	101.d.e.f
Ossium fractorū & eminentium curatio.	465.e		Partiū iternarū feruor.	195.b
Ossium coactio.	487.d		Partus qualis.	43.c
Oscitationum assiduorū curatio.	324.f.355.b		Partus septimestris.	8.c.e
Oues & capræ comitiales.	141.c		Partus gemellorum.	322.e
Quorum facultas.	112.c		Part ^o quo morbo liberet.	225.f
Qui candidum.	179.f		Partus cū vlcere in coxa nono mense editus.	346.e
P			Partus cur non omnes robusti edantur.	33.e
Palati fluxio.	64.e		Partus quando periclitantur.	52.b
Palestra & Pædotriba.	50.a		Partus macilenti ac tenues.	50.a

INDEX.

Partus septimo mense quid gat. 49.b	curatio. 457.e
Partus quo pacto educat. 53.e	Pedum tumor. 502.e
Partus quomodo edantur. 53.e	Pedum calor febris solutio- nem denotat. 389.e
Partus mortuus quo pacto e- ducetur. 53.f. 58.e	Pedum frigiditas febrili accen- sum significat. 389.e
Partus varia similitudo. 33.d	Pedum torporem quid discu- tiat. 224.f
Partus acceleratio. 43.b	Pedibus manibusque distentus ac tori curatur. 79.f. 80.a
Partus retinendi curatio. 250.b	Pellicula spumosa. 68.f
Partus difficultas qui tolla- tur. 253.ab	Pellicula ab aere prefrigido superinducitur. 46.b
Partus appropinquantis si- gna. 252.f	Pellium tinctorum. 103.c
Partus difficultas unde. 252.d 84.e	Penicilli plumbei preparatio & usus. 281.c. 282.a. 304.a
Partus frustulatum extractio. 58.e	Percussus in palpebra sine o- culi latione sanatus. 350.c
Partus directio. 59.a	Perdiccas rex phthicus cre- ditus. 1.c
Partus conceptio. 102.a	Perforationis modus quis. 449.f
Partum accelerantia. 266.b.c	Perfrigeratio malum. 409.d.f
Partum iuuantia. 265.c	Periclis Abderitani historia. 355.b
Patella. 65.f	Periculū mortis in pragnā- te. 252.a
παθήματα. 15.b	Perinthus. 320.d. 323.d. 334.f
Puris in utero semen corrū- pentis purgatio. 304.d.e	Peripneumonia qui fiat. 152.b d. 169.d
Pecora pragnantia à potu & ci- bo pinguiora fiunt. 39.b	Peripneumonia & eius cura- tio. 163.f. 164.b. 176.a. 193. f. 194.b. 392.d
Pectoris dorsive disruptio. 206.b	Peripneumonia qui suffocet. 153.f
Pecten. 69.d	Peripneumonia quid faciat. 400.d
Pectinis præ fluxu dolentis curatio. 295.a	Peripneumoniace affectiões. 392.a
Pectus. 66.b	
Pectus in dorsum ruptum & curatio. 169.c	
Pedis cum manu collatio. 457.e	
Pedis & ossium eius fractorū	Peripneumonia

INDEX.

Peripneumonix causæ. 194.	ria.	329.f
cf	Philini vxoris puerperæ Ti-	
Peripneumonix & pleuriti-	siæ mors.	317. a b c
dis signa.	Philisci ægri historia.	313. c.
435. b	314. f. 316. c	
Peripneumonix & pleuriti-	Philonis filia cur mortua.	
dis. differentia.	314. d	
175. e f	Phreneticus moritur.	334. f
Pernicies fœminarum. 409. f	Phrenetici signa.	408. c
Pernionum curatio.	Phrenetici qui pereant.	153. f
373. f	Phrenitis qui fiat.	153. c
Perpédenda in luxationibus.	Phrenitidis solutio.	398. c.
471. d e	408. b	
Perfarum bellum contra Græ-	Phrenitides cum curatione.	
cos.	174. d. 193. f. 194. c f	
536. f	Phthisis.	64. f
Pestilentia obsidentium sum-	φύματα.	63. a
ma.	Physicus hominis habitum ac	
535. f	robur considerat.	306. f
Peréda in vulneribus capitis	Phylam Alexandri pellicem	
418. a	Perdiccas deperibat.	1. d
Petenda à diuturnas fluxio-	Physiognomia.	326. e
nes patientibus	Pilarum vsus in fracturis.	
421. b	464. f	
Phagedænosus puer quæ pas-	Pinguedo conceptum impe-	
sus sit.	diens, quomodo curâda sit	
339. f	56. f	
Phanocritus.	Pinguis signa.	321. e
315. a	Piper dentes iunat.	359. e
Pharmacû daturus quid prius	Pira.	114. a
agat.	Pisa infant.	111. b
98. e f	Pisces, edulium leue.	201. f
Pharmacum quid agat.	Pisces errone.	112. b
25. c	Pisces grauiores & leuijores.	
Pharmacû post dolores dan-	Ibidem. b c	
dum.	Pisces falsi.	Ibidem. c
261. a	Piscium facultates.	Ibidem. a b
Pharmaca fortuna reperta.	Pittacus.	321. c
200. c	Pituita eiusque curatio.	210. e
Pharmaca cautius exhibêda.	††† iiii Pituita	
198. f		
Phamagoræ ægri historia.		
313. c		
Phasianorum descriptio. 89.		
Phasis incolæ.		
89. c		
Phasis qui fluat.		
Ibidem. f		
Pherecydis ægri historia.		
374. c		
φάγμα Λόκίου.		
196. b c		
Philistis in Thaso ægri histo-		

INDEX.

Pituita cur hyeme augeatur.	25.f	randum hyeme.	119.b
Pituita alba eiusque curatio.	171.d. 398.c	Pluuia clemens visa in somno quid significet.	126.c
Pituitæ ex ore ac naribus fluentis signa.	253.c	Pneumonis siue pneumonia eiusque curatio.	204.d
Pituitæeductio.	300.a	Pneumoniz causa.	205.b
Pituitæ vires	181.f	Podagra.	198.d
Pituitosæ & biliosæ mulieris purgatio.	289.a	Podagra qui laborent.	517.c.
Pituitosi & biliosi furores quales sint.	142.c	& quando fiat.	517.f
Pituitosi in ediam facilius ferunt.	383.a	Podagræ curatio & signa ex eadem.	416.d
Planta spiritum habet.	39.f	Podagræ medela.	299.b
Pleiades.	88.d. 310.b	Podagrici morbi.	397.c
Pleiadum occasus.	339.b.c	Pœna quæ malis medicis irrogatur.	3.c
340.c		Polenta ex ordeo.	201.c
Pleiadum ortus.	118.d	Polentæ recentes.	111.b
Pleiadum occasus. Ibidem.	b	Polypus cum curatione.	161.
Plenitudinis signa.	120.d.	b c d e f. 193.e	
121.a		Poma.	113.f. 118.c
Plenitudinis curatio. 120.d.e.	121. b c f. 122.b. 125.c	Porcinæ carnis vires.	394.a
Pleuritis quæ fiat.	152.b.c	Porrum.	113.b. 202.a
Pleuritis quando enecat.	153.f	Portulaca.	113.d
Pleuritis ex dorso eiusque curatio.	177.c.d.e	Positio partis vulneratæ qualis	452.f
Pleuritis sanguinea & curatio	178.b	Postrema in morbis qualia.	314.b
Pleuritis sicca, & eius curatio	77.f. 78.a	Post canem febres quales.	351.f
Pleuritis & eius curatio.	163. b c d. 177.a. 193.f	Post purgationem exhibenda.	199.f
Pleuritides siccæ & biliosæ.	177.b	Post partum quæ eueniant.	256.c.d.
πλήρωμα.	150.a	Potestas mala res.	539.b
Plus quiescendum quam laborandum.		Potio ad fluxum rubrum.	293.c
		Potio ad omnes morbos ab uteris ortos.	Ibidem.d
		Potio ad fluxum album.	

INDEX.

- 295.a
 Potiones mensium & secundarum purgatoria. 271.f.
 272.a
 Potiones refrigerantes in febre ardenti. 179.c d e f
 Potiones in promptu habenda. 20.c
 Potus via 66.d
 Potus in pulmonem non deuenit. 191.b
 Potissimum in fracturis curandis. 464.a. 462.c.
 463.b
 Prandium. 115.f
 Præcautio ad conuulsionem. 30.c
 Præcisa, quæ non coalescant. 146.c
 Præcognitio & cognitio quid 110.c
 Præcordiorum inflammationes vnde. 388.c
 Præcordiorum dolor. 410.b
 Præcordiorum tumores. 397.b
 Præcordiorum notæ. 402.c d
 Prædicendum nihil quando. 414.b
 Prædicendum quid sit medicus. 413.c
 Prædicendum prudenter. 413.c
 Prædictio ex hæmorrhoidibus. Ibidem.d
 Prædictionis modi qui derideantur. Ibidem.a
 Prædictiones ex potu & cibo immodico. 414.a e
 Prædictiones exemplis confirmantur. 413.d
 Prædictiones ex stercore. 415.a b
 Prædictiones ex lippitudinis signis. 419.c
 Prægnans non vtens coitu, facilius parit. 34.c
 Prægnans vnde moriatur. 228.a
 Prægnans quæ cognoscatur. 240.c
 Prægnans cur sit pallida. 252.c
 Prægnantis lienosæ affectus. Ibidem.b
 Prægnantis varia signa. 302.c d. 34.f. 35.c
 Prægnantis fœtum menstruum gestantis curatio. 229.c d.
 Prægnantes quando purganda. 512.d. 515.c d. 516.a b
 Prægnantium morbi. 250 c f. 251.c
 Prægnantibus terram vel carbones edentibus quid curenat. 54.f. 55.a
 Præmium medico constituendum. 21.f. 22.a
 Prænotio futurorum quæ pareretur. 83.d e
 Præfagia bona & mala ex insomniis. 125.c
 Præfagia ex temporum qualitate. 87.c f. 88.a b c
 Primiparæ magis in partu laborant. 43.d
 Primus dies in ægro obseruandus

INDEX.

aus.	390.e	Pudendi puerperæ obturati,	
Principium alimenti.	129.c	causæ & signa.	255.e
Principiū sanationis cur nul-		Pudendi exulcerati curatio.	
lum.	146.d	238.b.f. 239.b. 240.c	
Principia artis supponenda.		Puellæ cur tardius cōformen-	
44.b		tur.	37.f
Priores artis medicæ taxan-		Puellæ à pueris qui differant.	
tur.	8.d	50.f	
Procreatio diuersa.	194.f	Puer à mulo percussus.	349.e
Privatorum hominum victus		Puer in caput prius naturali-	
ratio in hyeme, vere, æsta-		ter procedit.	42.c. 43.d
te, & autumnō.	29.c d e	Pueri cur semen non emit-	
Productionis & exacerbatio-		tant.	32.b
nis morbi causæ.	336.f	Pueri situs in vtero.	41.f
Profluuium alui diurnum.		Pueri quid peculiare à natu-	
398.e		ra habeant.	50.f
Profluuium alui.	30.f. 197.d	Pueri liuidi ac mortui expul-	
Profluuium alui & vomitus		sio.	268.f
quibus conferat.	508.d	Pueri natura.	327.d
Profluuij alui ex partu cura-		Pueri carnosius minus lactis su-	
tio.	270.a	gunt.	59.d
Prominentiæ capitis priore		Pueri fugētes simul & meien-	
parte.	444.c	tes.	Ibidem.e
Proprium medicæ artis.	8.b	Pueri modo parui, modo ma-	
Prospicienda medico.	83.b	gni nascuntur.	33.f. 34.a
Prudens natura quantum pos-		Pueri cur mutilati nascuntur.	
sit.	31.d e	34.a	
Prudentis viri consideratio.		Pueri sani & integri fere sem-	
31.e		per ex mutilis nascuntur.	
Ptisana.	179.e	Ibidem.b	
Ptisana integra	169.f	Puerorum hydropicorum cu-	
Ptisana quando exhibenda.		ratio.	77.f
380.c		Puerpera gemellarum Cyzi-	
Ptisana laus.	Ibidem.b	cena mortua.	337.b
Ptisana succus.	179.f	Puerperæ plus satis purgatæ	
Ptisana conficiendæ ratio.		signa.	255.b e
380.e		Puerperæ recens enixæ cu-	
Ptisana incommoda.	380.f	ratio.	58.b e
Pubertatis causa.	38.c	Puerperæ diuersa purgatio.	
		267.a	

INDEX.

- 267.a
Puerperæ Cyzicena historia
337.b
Puerperæ in Thaso decum-
bentis historia. 334.b
Puerperæ in quæ mala facile
incidunt. 242.e f
Puerperæ non purgatę cura-
tio. 254.c d
Puerperæ non satis purgatę
affectus. 254.f
Puerperæ à secunda non libe-
ratę curatio. 256.c
Puerperæ cum non bene pur-
gantur periculum. 37.d
Puerperij purgationis men-
sura & color. 263.e
Puerperij purgatiões. 266.d
e. 253.c
Puerperi non purgati mala.
253.f 254.c. 255.b
Pulegium. 180.b. 113.e
Pulmo. 45.c. 60.d. 129.c
Pulmo cordis calorem mode-
ratur. 61.e
Pulmo cor humectat. 61.b
Pulmo tumens præ calore cū
curatione. 174.a
Pulmo consumitur. 64.f
Pulmo cum nihil plenus ex-
purgat, malum. 404.c
Pulmo repletus & curatio.
168.c
Pulmo ad latus prolapsus cū
curatione. 168.d
Pulmonis arteria exulcerata
venæ rupta. 203.a b
Pulmonis morbus & curatio.
166.d
Pulmonis suppurati signa. ●
176.c
Pulmonis inflammatio. 205.
c d.
Pulmonis hydrops & eius cu-
ratio. 169.a
Pulmonis & arteriarum di-
uerſitas. 151.a
Pulmonis tuberculum. 149.a
Pulmonis tuberculum quī sa-
netur. Ibidem. b c
Pulmonis erysipelas, ciūſque
curatio. 205.f
Pulsus venarum. 397.f
Pulsus & respiratio, signa sa-
nitatis & morbi. 130.c
Pulsus circa tempora. 96.c
Pura omnia a deo dari quare
per somnū videntur. 126.c
Purgatio puerperæ in caput
progressa quid efficiat.
255.e
Purgatio in faciem progres-
sa. Ibidem. f
Purgatio qua parte ducenda.
309.d
Purgatio sursum aut deorsum
quando fiat. 512.f
Purgatio ventris quibus vlce-
ribus proſit. 499.c
Purgationem quid præcede-
re oporteat. 509.f
Purgationes quot diebus fi-
ant. 37.f
Purgationes menstruæ multę
unde fiant. 245.d
Purgationes diuerſæ. 271.f
Purgationes quomodo æsti-
mandæ. 509.d e
Purgatoriū

INDEX.

purgatorium molle aquam & pituitam ducens.	242.c	sterius pariunt.	43.c
Purgatorium ad multa.	271.c d	Quædam opifici, quædam operibus imputanda.	6.d
Purgatorium molliens.	241.c 242.c	Quæ ex terra gignuntur quomodo crescant.	39.d
Purgatorium tepidum.	242.f	Quæ ex rupe ceciderat supstes mansit.	350.c
Pus è pectore sectione vel vstione ducitur.	204.f	Quæ generantur & pereunt, cõmiscentur & discernuntur.	100.f. 101. a b c
Pus collectum quid faciat.	76.c	Quæ foetum expellant.	267.c f
Pus qui fiat.	499.a	Quæ foetum perdere conabatur, mortua est.	350.c
Pus ex tumore interiore qui educatur.	164.c	Quæ mulieres facilius suppressos menses ferant.	242.f
Pus vlceris alimentum.	130.d	Quæ præstare debeat medicus.	2.f
Pus optimum quale.	402.f	Quæ prius conformentur.	51.f
Puris emissio.	206.f	Quæ prospicienda medico.	12.b. 15.a
Pustulæ ex lassitudinibus.	340.f	Quæ recidivas faciant.	320.c
Pustulæ totius corporis vnde.	227.f	Quæ sint morborum principia.	180.d
Pustulæ latæ.	355.c	Quæ sint in natura hominis.	24.f
Pythicum templum.	535.d	Quæ superfætant.	53.c
Pythionis ægri historia.	328. d c 334.d	Quæ vulnera poscant.	17.a

Q

Quæ cura Hippocrates gratiam à pestilentia liberauit.	1.c	Qualis panis & maza.	12.d
Quæ aduersa vel secunda fortuna fiant.	82.a	Qualitates fortissimæ.	12.c
Quæ ægre ac facile pariant.	53.d	Quando in partu matres foetusve pereunt.	43.d
Quæ congelent.	115.f	Quanto tempore brachium fractum coalescat.	457.c
Quæ attenuetur & colliquetur in hydropico.	192.a	Quantum ab omnibus cole-retur Hippocrates.	1.c f
Quædam citius, quædam posterius pariunt.		Quare nonnulli ab aliis differant.	

INDEX.

- rant. 90.d
 Quare hoc calidum, illud cō-
 tra putatur. 12.f
 Quare morborum calor non
 statim cessat. 13.d
 Quartana quo tēpore, & qua
 etate grassetur. 28.f
 Quartana à quibus immunes
 præstet. 359.b
 Quartanæ longæ, & breues
 quæ. 510.b
 Quartanæ diurnæ. 355.d
 Quartanæ erroneæ. 311.d
 Quartanæ diurnas potio
 soluens. 532.d
 Quatenus medicina vitupe-
 retur. 4.f
 Quatuor paria neruorum.
 27.d
 Quibus diis supplicaretur.
 126.f
 Qui calor, & frigus concipia-
 tur. 13.b
 Qui causas morborum probe
 nouit potest cōmoda ad-
 ferre remedia. 94.c
 Qui cito moriantur. 409.e
 Quicquid sit finis alicui gra-
 tia sit. 5.d.e
 Quid patiantur, diu à cibis
 abstinentes. 11.d
 Quid per niues geluque ite-
 facientibus accidat. 13.c
 Quid spectarint primi medi-
 cinæ inuentores. 12.b.c
 Quid primum obseruet me-
 dicus. 16.c.20.ab d.21.f
 Quid oporteat medicos sci-
 re. 14.d
 Quid sit homo & quomodo
 gignatur sciat medicus.
 14.c
 Quies quibus conducatur. 31.b
 Qui ex ægris perirent in ma-
 gna morborū multitudine.
 314.c
 Qui humores singulis anni tē-
 poribus augeantur. 26.a
 Quis error in ægris. 10.e
 Qui probe augeantur. 52.d
 Qui sani diutius perseuerent.
 105.f
 Qui sine medicis à morbis
 conualescunt aliqua re sa-
 nantur. 5.b
 Quod diutius quàm decē mē-
 sibus non contingat vterū
 gestare. 42.c
 Quo gestu inuisendus sit æ-
 ger. 16.d
 Quomodo omnia gignatur.
 24.c
 Quo pacto sua quisque fons
 facultate trahat. 183.c
 Quo plus cibi sumpsimus eo
 plus expetimus. 183.d
 Quota inedia. 48.b
 Quota ossium coalescētia.
 130.b
 Quot morbos ex vteris fieri
 contingat. 284.c
 Quoto tēpore pedis ossa fra-
 cta sanescant. 457.f
 Quum partus non rite pro-
 dit, quid agendum.
 262.c
 Quum plus iusto comeditur
 quid agendum. 202.d
 Radix

INDEX.

R					Remedia solum disciplina ac natura inueniuntur. 6.c
Adix humanorum mor- borum caput. 534.b					Remedium quibus tanquam desperatis nullū adhibea- tur. 277.f
Raphanus. 113.c					Renes. 45.f.60.e.66.d
Rapum. 13.e					Renum affectus quibus sanē- tur. 361.b
Ratio cur de humano victu scribat. 99.c					Renum morbi quatuor. 208.c 209.a b c
Ratiocinatio. 21.c					Repletionis mala. 121.b
Recidiu. quid portendat. 427.a					Repositio per scalam. 470.f
Reciduarum causa. 509.f					Repositio optima. 470.f 471.c
Recte & non recte quæ fiāt. 145.c d e					Responsio aduersus eos qui mortuos medicis assignāt. 5.c
Regij morbi quatuor cum si- gnis & curationibus. 216.c 217.a b f					Rigor lethalis. 513.e
Regio sterilis quales gignat. 93.d					Rigor in morbis vnde. 151. d e
Regio montosa quales profe- rat. 93.c					Rigoris causa. 188.f
Regio alta quales producat. 93.d					Rigoris ex partu aut abortu curatio. 238.c
Regio pinguis quos gignat. 93.c					Rigores vnde incipiant. 356. e.325.c.
Regiones insalubres. 109.f					Riphej montes. 91.a
Regionum situs & natura. 108.c f					Robur ac carnem producen- tia. 200.f
Regionum inter se differen- tiæ. 89.b					Robusti ex robustis cur non generentur. 33.e
Reiicitur à schola Hippocra- tes falsa secta imbutus. 23.f					Rumex. 113.d
Relicta post iudicationem, recidivas facere solent. 324.f.355.c					Ruptiones quæ fiāt. 149.e f
Remedia singulis exhibēda. 78.c					Ruptura. 79.f
Remedia secundas ac men- ses educētia. 230.c d.231. 232.233.234.					Ruta. 113.d
					S
					Sacer morbus. 84.d e
					Sacer morbus quæ fiāt. 97.c e

INDEX.

- 97.c.e
 Sacer morbus pituitosis acci-
 dit. 138.f.139.c
 Sacer morbus cur non diuin⁹
 fit. 138.a
 Sagitta percussus præter om-
 nem opinionem sanatus. 350.b
 Salaminus anchora vulnera-
 tus. 349.e
 Salua suppressa & curatio. 159.f.160.a
 Salua. 113.d
 Salutis & mortis causa. 185.f
 188.b
 Sanguis in somno intro ma-
 gis fugit. 358.f
 Sanguis ex naribus fluens qui-
 bus proficit. 359.d
 Sanguis albus ex glandulis
 erumpit. 62.f
 Sanguis cur circa neruos cõ-
 pingatur. 245.c
 Sanguis quomodo mittend⁹.
 394.f
 Sanguis coagulatur. 45.f
 Sanguis diutius in vtero re-
 tentus totum corpus affi-
 cit. 36.b
 Sanguis prudentiam iuuat. 97.d
 Sanguis putris in pus conuer-
 titur. 96.f
 Sanguis calidus natura nõ est.
 62.e
 Sanguis quomodo sistatur. 158.f
 Sanguis serofus in quibus fiat.
 356.a
 Sanguis ex naribus quibus e-
 rumpat, & pueris quando
 incipiat. 356.f
 Sanguinis fluxio in vlceribus
 quid faciat. 499.b
 Sanguinis effectus & vis.
 97.e.f
 Sanguinis & aliorum humo-
 rum varietas. 109.f.130.b
 Sanguinis vomitus causa &
 curatio. 270.a
 Sanguinis venarum suppres-
 siones quæ faciant. 360.d.e
 Sanguinis eruptiones malæ
 quæ. 411.c.d.e
 Sanguinem ex partu vomen-
 tis curatio. 237.d
 Sanguinem ex vteris fluentē
 sistentia. 293.e
 Sanguinem ex naribus sistē-
 tia. 293.e
 Sanitas qui contingat. 184.a
 Sanitas & mors vnde contin-
 gant. 50.c
 Sanitatis exercitatio qualis.
 358.a
 Sanitatis & mortis causa cui
 attribuatur. 530.c.531.e
 Sanitati qui restituantur &
 qui non. 422.d
 Sanitati conducentia. 200.f
 Sanus quis. 24.f
 Sapa. 113.a
 Saperna. 215.d
 Sapientia qualis describenda.
 19.e.f
 Sapientie author aer. 142.e
 Sapientie & desipientie cau-
 se & signa. 106.f
 Sapient-

INDEX.

Sapientissima anima & memoria valentissima prædicta.	107.a	Sectio.	17.b
Sapietum victus & exercitatio.	107.b	Secundam quæ educant.	267. b.268.a b.515.f.54.a
Sata quomodo nascantur.	39.c	Secundæ relictæ causa.	256.e f
Satyrus pollutione mortuus est.	362.c	Secundarum hærentium expulso.	237.f.239.a c
Sauromatæ.	90.d	Sedes teli quid, & ei ⁹ species.	445.f
Sauciati signa.	447.a	Sedis procidentia.	420 c
Scapula.	66.b.72.f	Sedis procidentis varia curatio.	505.a b
Σίματα.	15.b	Sedis ex partu laborantis curatio.	257.b.270.a
Scientia facile ac feliciter discitur.	81.f	Segnicies.	115.e
Scientiæ votum ac opus.	4.b	Semel cibum sumere in die quos & quando oporteat.	30.f
Scientiæ & opinionis differentia.	3.f	Semel cibum capere quando conducat.	123.f
Screatio phrenitici.	408.b	Semen lini.	179.a
Scripturo de humano victu necessaria.	99.e f	Semen cur spumescat.	31.c
Scymnus.	315.a	Semen fauo simile.	66.d
Scytharum gens fulua.	91.e	Semen in vtero cum permanserit quid agat.	34.e.35.b
Scythia gens infœcunda.	91.a	Semē masculum & feminē in vtroque inesse.	33.a
Scythicum hominum genus.	90.d	Semen in pellicula tanquam ouum continetur.	35.d
Scythæ Nomades qui viuunt.	90.f	Semen genitale ab omnibus corporis partibus procedit.	89.d
Scytharum ditissimi potius quam pauperes steriles cur efficiantur.	92.c	Seminis, quod in vtero sex dies extiterat, forma.	35.c d
Scythæ minime ad coitum valentes.	92.e	Seminis genitalis varietas diuersas efficit formas.	92.f
Scythiæ mulieres vnde steriles.	91.f	Seminis in vtero putrescentis curatio.	249.b
Scythæ Eunuchi muliebria officia subeuntes.	92.a	Seminis statim post coitum fluentis	
Secretio morbi causa.	120.f		

INDEX.

- fluentis causa & curatio. 248.f
 Seminis clandestinus fluxus. 166.c
 Semina ubi non nascantur. 63.c
 Semina & plantæ cur contrariam habeant germinationem. 40.a
 Senes paucis fomitibus opus habent. 509.c
 Seniores & iuniores à quib⁹ suppurationibus magis moriantur. 405.f
 Seniorum & iuniorum affectiones. 150.f
 Senum victus ratio. 29.f
 Senum morbus & curatio. 159.a
 Sensus maximus circa thoracem. 70.c
 Sensus humanus septem figuris contingit. 104.a
 Sententiæ varæ de hominis natura. 24.a
 Septenarij annorum in corporibus prævalent. 51.b
 Septimestres cur edantur. 49.a
 Septimestres cur pauci superstites maneat. 49.b
 Septimestres alij plus, alij minus afficiuntur. 49.b
 Septum transfuersum. 60.f
 68.c
 Sermonis facultas. 47.c
 Siccantia alimenta. 200.a
 Siccitates multæ post fauonium. 353.b
 Siccum corpus citius humido agrotat & dolet. 71.b
 Sideratio. 64.d
 Sideratus morbus vel homo. 155.c. 159.d
 Signa ab Erysipelate. 406.f
 Signa agrotantis. 129.c
 Signa bene curati & deligati. 455.c.f
 Signa bonæ spei. 404.d & malæ.c
 Signa breui morituri. 397.f
 Signa ex angina. 433.d.e
 Signa ex colore. 421.f
 Signa ex conuulsione. 514.e
 Signa ex decubitu. 438.d.e
 Signa ex distentione & sudore. 433.d. 440.f
 Signa ex doloribus circa articulos. 423.b
 Signa ex hæmorrhoidæ & conuulsione. 433.b.c
 Signa ex hydropæ. 437.a
 Signa ex lienteria. 420.a.e
 iusque curatio. b
 Signa ex lingua. 408.b. 429.c
 Signa ex lippitudine. 418.f
 Signa ex morbis acutis. 427.b.c
 Signa ex oculis. 409.b
 Signa ex pallore. 422.2
 Signa ex perfrigeratione. 423.f
 Signa ex pleuritide. 434.a
 Signa ex pupillarum colore. 419.d
 Signa ex sanguinis missione. 415.c
 Signa ex soporosis affectionibus.

INDEX.

nibus.	428.a b c	Silphium vbi nascatur.	181.b
Signa ex spiritu.	430.d	Similago.	111.a
Signa ex splene sano.	422.c	Similitudo geniturae obser-	
Signa ex sputis varia.	344.f	uanda.	36.f
Signa ex tabe.	436.e	Similitudinem iuuantia.	51.d
Signa ex timore & tristitia		Simulatores & deceptores.	104.b
sine causa.	423.f	Sinapi.	113.c
ex ignorantia & obliuio-		Singula naturam suam con-	
ne.	ibidem.f	seruant.	81.c
ex rigoribus soporosis.		Singultus quando malus.	408.c
ibidem.f	424.a b	Singultus curatio.	391.f
ex horroribus.	424.a b	Si re vna homo eõstaret nũ-	
ex vrina suppressa. ibidem.		quam doleret.	24.c
c		Sitis quando mala.	409.c
Signa ex variis capitis dolo-		Smegma.	262.d
ribus.	427.d e. 428.a	Sol.	115.c
Signa ex variis affectibus ma-		Sol fructus coquit.	39.f
xime febribus & phreniti-		Sol, Luna, cœlum, ac stelle per	
de.	424.d. 425. 426.	insomniũ visũ quid signi-	
Signa ex voce.	409.b	ficient.	125.d
Signa ex vomitu.	440.d	Sol pati visus per somnũ quid	
Signa ex vrinis.	397.c d	significet.	125.f
514.c		Solanum.	113.d
Signa ex vrina crassa.	415.c	Solstitium æstiuum.	118.f
Signa inherendum telorum		Solstitium brumale.	311.c
in corpore.	18.d	315.a. 338.d. 118.b	
Signa maris & foeminae in v-		Solum mutare in longis mor-	
tero.	302.d	bis, bonum.	358.c
Signa mortis & vitæ.	358.b	Somnia diligenter obseruan-	
165.b		da.	125.b
Signa obseruanda.	129.d	Somnia veneris quibus fiant.	
Signa suppuratorum & tabi-		31.f. 32.a	
dorum.	416.c	Somniare vestes & calceamẽ-	
Signum venularum cerebri		ta.	127.d
superuomentium.	155.a	Somniantium curatio.	127.a
Sileni agri historia.	313.c d	Somniare mortuos quid sit.	127.c
314.f. 316.f			
Silentium in febribus perni-			
ciosum.	409.c		

INDEX.

- 127.e
 Somnij Hippocratis interpretatio. 525.a
 Somniorum diuersorum consideratio & curatio. 128.a b
 Somniorum diuersorum obseruatio. 126.a
 Somnus. 115.c
 Somnus frigefacit. 97.d
 Somnus hydropici qualis. 403.b
 Somnus interdiu vitandus plethorico. 120.d
 Somnus quando est medela. 358.a
 Sonitus aurium vnde. 139.d
 154.f
 Sopor vbi malus. 409.d
 Soranus Cous. 1.c
 Sorba. 114.a
 Sorbitio in vasis pulmonis ruptis. 204.a
 Sorbitiones. 199.c
 Sorbitiones validæ. 200.c
 Sorbitionibus quando vtendum. 385.a
 Sordes aurium quid portendant. 358.e
 Spasmi solutio. 398.f. 400.a
 Species fortunæ nuda. 5.a
 Specillum quale. 56.c
 Spectanda in vulnerato capite. 446.b. 449.b
 Spina. 65.f
 Spina gibbosa. 481.d
 Spinæ natura pernosceda. 482.c
 Spinæ obliquatæ curatio. 483.c d
 Spiritus densus quid significet. 402.a
 Spiritus omnia inter cælum & terram replet. 94.f
 Spiritus semper adducitur vel exhalat. 95.b
 Spiritus varietas. 355.b
 Spiritus vocem edit. 47.f
 Spiritus vsus quàm sit necessarius. 95.a
 Splen. 45.f. 60.f
 Splen turgidus. 77.d
 Splen tumefactus quid efficiat. 182.d
 Splenis morbi quinque, eorumque curationes. 215.
 216.a
 Splenis natura. 259.a
 Splenis vehementer dolentis curatio. 378.c
 Splenis curatio. 77.c
 Splenem attenuantia. 215.e
 Spleniorum delectus. 452.e
 Spleniorum numerus. 464.c
 Splendidi viri qui generentur. 105.a
 Spongiformes, lien, pulmo, & mamma. 15.d
 Sponte sua quæ in morbis sunt, tum bona, tum mala. 145.c
 Sputi consideratio. 404.b
 Sputi cruenti impedimentum. 357.c
 Sputum in pleuriticis, & peripneumonicis quale. 434.d
 Sputum liuidum à sanguine. ibidem.c
 tttt ij Sputa

INDEX.

Sputa quę mala.	404.c	397.c.e	
Sputa rotunda quid agant.		Sudor multus quando malus.	
359.d		409.c	
Sputum subcruentum & liui-		Sudoris causa,	151.f
dum.	153.d	Sudores.	115.6
Statuarij.	103.f	Sudores in febribus.	513.6
Stercus qui fiat.	46.e	Sudores in diebus iudicato-	
Stercus omniũ quale esse de-		riis.	519.f
beat.	415.a	Sudores qui excitentur.	96.b
Steriles vnde fiant.	242.f	Sudores qui boni.	396.b &
Sterilitatis naturalis causa.		contra.	402.b
301.e		Suffitus varij ad fluxus.	294.c
Sterilitatis fluentibus etiam		Suffimentum vteri.	292.c
menstruis curatio.	238.d	Suffocationis ab vtero caus-	
Stomachus.	60.f	sa.	246.a
Stomachus vteri.	302.e	Suffocationis ab vtero cura-	
Stomachus os vuluæ.	53.d	tio.	229.f.278.e.295.b.c
σμάχα.	61.f	295.f.296.a.239.c.252.c	
Strangulationis ab vtero co-		257.e	
gnitio.	395.f	Suffocationis curatio.	214.c
Stranguria.	156.e.311.d	Suillæ carnis facultas.	394.a
Stranguria quare inflamma-		Sulphij facultas.	393.f
tus intestinis succedat.		Superfætationes quomodo	
504.f		fiant.	105.c
Stranguriæ solutio.	328.a	Supercilia.	72.e
238.b.297.c.298.d		Superstites ex suppuratis &	
Stranguriæ signa & curatio ex		contra.	405.c
sortitionibus, potionibus		Superstites post partum.	50.a
& victus ratione.	273.f	superuenientia quomodo vi-	
274.a.b		ribus adæquentur.	188.a
Strumę quos corripiat.	417.b	Suppurati.	74.b.75.f
Succi dulcioris sunt quę iux-		Suppuratus à vulnere.	150.b
ta aquas nascuntur.	525.d	Suppurationis causæ.	147.d
Succorum facultates.	128.f	150.d	
Succorum seu saporum con-		Suppurationis curatio.	395.d
sideratio.	16.a	Suppurationes diuersæ.	404.
Sudor sani.	397.f	d	
Sudor decretorius.	397.a	Suppurationis principiũ cõ-	
Sudor frigidus pessimus.		siderandum.	404.f
		Suppura-	

INDEX.

Suppurationis signa. 76.c	165.a	Tabes mulierum. 416.b
435.c		Tabes dorsalis, & ei ⁹ curatio. 166.b
Suppurati pulmonis signa. 146.e f		Tabes erronea. 311.a
Suppuratorum remedia. 76.f		Tabes grauissima. 333.c
Suppuratorum signa. 405.a		Tabis tres species. 206.f
Suppurati vteri causa & auxilium. 55.f		Tabis triplicis causae & curationes. 207.a b c
Suppuratus venter superior quot modis fiat. 147.e f		Tabis curatio in secundo, tertio ac quarto mense. 208. a b
148.a b		Tabidi à quib ⁹ male habeant. 361.a
Surditas in quibus malum. 408.f		Tabidi quo tempore moriantur. 416.b
Surditatis curatio. 373.b		Tabidorum bona signa. 416. a
Surditatis mala. 429.a		Tabidorum forma. 333.c
Sutor subula latus perit. 350.a		Tabidorum curatio. 77.a
Sutura capitis longior & breuior. 444.c		Ταχύπνοτα. 69.c
Suturæ capitis h. literæ similes. 444.d		Taxantur qui de ciborum facultate iudicauerant. 110.a
Suturæ capitis diuersæ. 444. b. 72.c		Thasæ mulieris morosæ historia. 336.c
Suturæ χ. literæ similes. 444. d		Telebuli ægri historia. 313.c
Syderatus eiusque curatio. 173.c. 359.f		Telorum varietas. 446.f
Syderationes repentinz malæ. 409.f		Temeni neptis mors. 321.a
Syluestria omnia pri ⁹ fuerunt. 181.c		Temeton bonum non est. 14.f
T		Temperaturæ diuersæ. 199.c
Tabes. 74.b. 76.a b		Templum Herculis. 334.d
64.c		Templum Apollinis. 536.c
Tabes sceæ. 69.c		Tempus quid. 21.c
Tabes spineæ & eius signa. 76.d & curatio. 77.d		Tempus calidius quibus vulneribus profit. 499.d
		Tempus concubitus. 249.c f
		Tempus coagmētationis in vtero. 37.a
		iij Tempore-

INDEX.

Temporis in sex partes diu- sio.	118.c	tur, expelluntur.	184.b
Téporis autores, sol & luna.	51.e	Tetani mala, 398.a & species.	399.f
Temporum & hominum va- rietas.	89.c. 310.b	Tetani tres eorumque cura- tio.	223.e f. 175.b
Tempora cur periculosa,	444.f	Tetanus lomborum.	392.e
Temporū dolores quid por- tendant.	422.b	Thasij morbi.	310.b. 311.b
Temporū varietas quos pro- ducit.	93.d	Theatrum Epigenis.	314.e
Terebella aqua frigida sepe intingenda.	450.a	Thessalus Dracoque Hippo- cratis filij.	2.c
Terra æstate rara & leuis.	40.e	Thymbra.	113.e
Terra qualis.	102.c	Thymum.	113.e
Terra omnem habet humo- rem.	39.c	Tibia.	73.c
Terræ qualitas.	83.d	Tibiæ ossis luxati curatio.	492.a b. 459.a
Terræ facultates infinitæ.	181.c	Tibiæ ossis vtriusque fracti curatio.	459.f
Terræ vires.	180.c	Tibiæ ossa duo.	458.f
Terræ motus circa solstitium hybernum.	340.e	Tibiæ ossa quanto tempore coalescant.	460.f
Terræ inferiora cur hyeme calida, æstate frigida sint.	40.b	Timiditas & virilitas vnde.	93.a
Terræ motus vel domus in somnia quid significet.	127.c	Tineſmus.	197.e
Terræ inundationem som- niare quid velit.	127.c	Tinnitus aurium qualis.	408.d
Terram nigrā somniare quid præsignet.	127.c	Tritici facultas.	110.e
Terroris ac timoris causa.	142.e	Tonsillarū vlcera. 59.f. 60.a b	
Pertianæ naturales.	355.d	Tonsillæ ac vicinæ partes.	156.a b. 160.f. 63.e
Tertio quoq; die quæ sumū-		Torpori pruriginoso quid proſit.	421.e f
		Tosta vel affata.	114.d
		Tremorem crurum ac pallo- rem quæ faciant.	135.b
		Tremuli & gibbosi vñ.	139.e
		Tres morborum obseruatio- nes.	399.b c
		Triduo excernenda sunt ex- crementa.	184.e
		Trifolium.	180.a
			Triplicia

INDEX.

Triplicia nutrimenta omnium animantium corpora sustentant.	94.c	Tussis circa solstitia hyberna	359.f
Trichialis curatio.	395.c	Tussis hyeme flantibus austrinis.	352.c
Trygis, id est Tragus.	111.b	Tussicula aurium abscessus mollit.	411.e
Tuberculum ventris ab ignaris male sectum.	244.c	Tussientes ex manuum agitatione.	344.c
Tuberculum sub lingua, vel hypoglossis.	161.a	Typhi morbi causa.	219.c.d
Tuberculum lateris.	206.c	Typhi calor qui leniatur.	218.c
Tuberculum in pulmone & eius curatio.	168.a	V	
Tubercula bona & mala.	354.d. 98.f	Vacuacionis faciendæ signum.	509.f
Tubercula circa aures, quibus fierent.	310.c. 313.d. 314.d. 315.a. 340.d. 357.d. 363.f	Valetudinis signa.	390.f
Tuberculorum in pulmone suppuratio & curatio.	212.b	Validis edulijs alij facile vtuntur, alij læduntur.	9.d
Tumor narium.	74.d	Varietas rerum in Asia.	88.f
Tumoris circa poplitem aut aliã partẽ curatio.	461.f	Varix sententiæ de sumedis cibis.	11.a
Tumoris causa.	187.c	Variorum affectuum enumeratio.	372.b
Tumoris interioris signa & curatio.	164.d	Varix testiu quid possit.	326.e
Tumores ad articulos.	354.d	Varix interior.	147.c.d
Tumores quid portendant.	355.a	Varicis curatio.	147.d
Tumores præter naturam eleuati prauum.	325.f	Varices tibiæ.	503.a
Tussis cum febre.	312.a.b	Velocitas & tarditas vbi adhibenda est.	17.b.c
Tussis pueri qui discutiatur.	298.f	Vena iecoralis.	139.a. 152.f. 68.a
Tussis sedatio, testium tumor & contra.	320.f	Vena splenica.	139.b. 152.e
Tussis varietas.	360.a	Vena nervosa.	69.d
Tussis sicca curatio.	327.a. 355.d. 361.a	Vena humeralis.	68.f
		Vena mammaris.	68.f
		Vena principalis.	69.a
		Vena ex sinistris partibus.	70.d
		Vena cõuulsa pcalescit.	150.a
		Vena magna.	60.e
		+++++ iiii Vena	

INDEX.

- Vena cordis. 67.a 68.a.69.f.70.a b e.72.a b
Vena pulmonem occupans. 67.d
69.c Venarū quatuor paria. 67.d
Venæ costarum. 66.f Venarum varij colores.357.b
Venę signum cordis sinistrū Venarum descensus. 67.d
persilant,arteria verò alte-
rum. 62.a Venarum in fœminis distri-
butio. 69.e
Venæ sinistræ morbus & cu-
ratio. 210.d Venarum temporum consi-
deratio. 355.c
Venæ iugulares. 182.e.183.e Venulæ & arteriæ toti⁹ cor-
poris. 45.c
Venæ crassæ. 67.c d.139.a Venulæ oculorum. 71.c
Venæ in spinam insertæ. 444.e
69.c Venter humidus. 102.b
Venæ capitis quadripartitæ. 60.f
68.e.71.f Venter morbi. 312.e
Venæ in linguam insertæ. 397.b
68.e 402.e
Venæ à ventre. 67.f Venter obdurati solutio.
Venæ sectio. Ibidem 292.a
Venæ hepatis & aliarum di-
stributio. 325.f.326.a b Venter quotidiana purgatio
quæ fiat. 207.f
Venæ & arteriæ pulmonis ru-
ptæ curatio. 203.c.204.b Venter diuersitas. 102.e
Venæ ruptæ signa. 147.b Venter combusti curatio.
214.f
Venæ rhenum. 66.f Ventrem superiorem nō mo-
uendum. 279.a
Venæ post aures sectæ sterili-
tatem inferunt. 92.b Ventrem infernum non tur-
bandum. 280.c
Venæ iuxta aures incisæ pro-
creationem tollunt. 32.b Ventrem ac vrinam subducē
centia. 199.c
Venæ plures supra sunt quàm
infra. 73.f Ventrem perturbantia. 211.c
Venarum distributio. 27.f Venter quando calidiores.
309.c
Venarum natura. Ibidem.d Venter humidi quando de-
ficcentur,& cōtra. 510.a
Venarum ex omnibus corpo-
ris partibus in pudendum
concurfus. 31.e Venter infernus qui sup
purefcit. 148.d
Venarum distributio. 67.a Vētriculus aīalib⁹, quę terra
plantis præstat. 135.c
Vētriculi

INDEX.

Ventriculi qualitas. Ibidem.	529.d.	Vertebra.	66.e
Ventriculi corporis sunt plures.	6.f	Vertigo vnde.	155.a
Ventriculi cum hydria collatio.	135.c	Verticula spinæ.	480.f
Ventri finitio & vis.	94.f	Verticula obliquata.	484.e
Venti qui viles & qui inutilles.	109.e	Vesica.	44.e.60.e.15.d
Venti ab vrsis Riphæis perpetui.	91.b	Vesicæ signa.	406.a
Venti mediterranei ficci.	109.f	Venta à magis.	137.d e
Venti montani infalubres. Ibidem.		Via qua medico procedendū sit.	21.d
Ventorum natura & facultas.	109.b.511.b	Viçtus humidus quibus conferat.	509.c
Vetorum cum animalibus similitudo.	109.c	Viçtus simplex securior ad sanitatem.	382.d
Ventorum qualitas. 83.b.135.f		Viçtus ab æquinoctio ad hyemem.	120.a
Ventorum caterarumq; rerū necessaria obseruatio. 135.f	136.a	Viçtus hyemalis.	118.d e
Venus vnde augeatur.	39.c	Viçtus ratio in fracturis & vlceribus.	456.e.457.d
Veratri purgatio.	358.f	Viçtus refocillās vires.	260.a
Veratrum quibus proffit, & cōtra.	531.a.532.a b	Viçtus debilis ac robustus quis?	358.a e
Veratrū quādo piculosū.	512.f	Viçtus ratio post potiones.	261.e
Veratro purgādi quibus à capite fluxio fertur.	393.a	Viçtus siæcus.	201.c
Veritas in arte medica non semper attingitur.	11.e	Viçtus æstatis.	118.d e
Veritatis nullum testimoniū.	530.d	Viçtus hydropici à pituita.	211.f
Veris ac æstatis mutata tēperatura.	311.c.313.a b	Viçtus ratio conceptum inuans.	303.d
Vermes stercorarij.	55.f	Viçtus tenuis quibus imperādus.	508.f
Versutiæ malorum infinitæ.	529.a	Viçtus consuetus etiam si malus fuerit, faciliior, & cōtra.	383.c
Versutiæ causa auaritia.		Viçtus ratio somniantium.	115.c
		Vigilia.	115.e
			Vigilia

INDEX.

Vigilia immodica.	385.b	Virginibus cur interdum nec	
Vigor ætatis.	23.d	genitura nec mēstrua sint.	
Vinum Mendesium.	208.c		38.c
Vinum dulce, austerum.		Viriles & magnanimi leges	
132.b		auerfantur.	90.c
Vinum acidum.	113.a	Virtutis labor infania iudi-	
Vinum alimentum.	129.c	catur.	530.c
Vinum Coum.	215.d	Vita diuersa quæ sanitatem	
Vinum Phasium.	179.f	præsignant.	126.f
Vinum Mendæum.	210.a d	Visio Hippocratis.	524.e f
Vinum quî extenuetur.	201.	Visus quî hebetetur.	154.c
d.202.b		Visus quo alatur.	71.e.72.a
Vinum aquosum quas partes		Visus causa.	47.c
iuet.	385.d	Vita hominis septem dierum	
Vini albi facultas.	385.c	est.	47.f.48.b
Vini dulcis facultas.	385.b	Vita Hippocratis.	1.a
Vini fului vsus.	385.c	Vitæ modus.	118.c
Vina quæ aluum subducunt.		Vlcus cur tardius, aut nūquā	
201.a		sanescat.	150.c
Vina alba aquosa.	179.e	Vlcus ferinum.	78.e
Vinorum differentię & fa-		Vlcus mortiferum.	79.b
cultates.	112.f	Vlcus vteri cur cito curandū,	
Vir in coitu cur maiore volu-		301.d	
ptate afficiatur.	32.e	Vlceris cum igni sacro mixti	
Vires singulorum simplicium		purgatio.	499.e
quî detrahantur & augeā-		Vlceris in capite curatio.	
tur.	114.d	447.c d.448.e.449.f	
Virgæ corneæ.	464.f	Vlceris in ore curatio.	371.e
Virgo lata manu in sinciput		Vlceris in vtero & ore ei ⁹ cu	
percussa periit.	350.d	ratio.	271.a
Virginis Larissæ historia.		Vlceris pus cum vrina confer	
336.d		tur.	397.a b
Virginis Abderitanę historia		Vlcere in alterutra parte exi-	
335.c		stente, quid patiatur.	420.f
Virginis à menstruis dolen-		Vlcere sanato locus qualis.	
tis curatio.	58.a	420.f	
Virgines cur delyrent.	224.d	Vlcera ac tubercula iudican-	
Virgarum numerus & dispo-		tia febres.	357.b
sitio in fracturis.	465.a	Vlcera capitis vnde.	154.d
		Vlcera	

INDEX.

Vlcera fame curanda.	79.d	Vocis maximæ causa. ●	
Vlcera maligna quæ.	361.b		358.b
Vlcera ne inflammétur quid agendum.	498.f	Volfella.	18.a
Vlcera pueris vtilia.	139.d	Volucris ad hominem colla- tio.	42.b
Vlcera quæ non cocant.	499.e	Volucrum abūdantia quan- do?	358.b
Vlcera secanda quæ.	447.c	Voluptas coeuntium.	69.e
Vlcerum curatio.	473.c.	Voluulus arcuatus.	220.f
	498.e	Voluulus quādo desperatus.	
Vlcerum in pudendis cura- tio.	238.d.239.b		176.a
Vlcerum mutilata curatio.	18.c	Voluuli morbi eorumque cu- ratio.	220.b.c.d.175.c
Vlcerum pudendi curatio.			196.c
	272.f.273.b	Voluulus redit etiā post duos annos.	220.e
Vlcerum quatuor vix.	18.b	Voluulus hæmatites.	220.f
Vmbilicus.	43.d	Vomitionis causa.	153.b.c
Vmbilicus quando non sta- tim secandus.	54.c	Vomitionis remedium.	299.a
Vmbilicus abruptus, aut re- cisus ante tempus.	54.c	Vomitionis modus.	118.f
Vmbilicus trahit secundam.		Vomitus.	115.d.123.e
Ibidem.b		Vomitus bonus quis & con- tra.	404.b.408.c.
Vmbilici tormina.	133.f		409.c
Vmbilici vsus.	52.e	Vomitus præparatio.	327.b
Vmbra.	115.c	Vomitus quī fiat.	210.f
Vnctio.	Ibidem	Vomitus quomodo cietur.	
Vngues cur densi.	38.b		30.c.d
Vngues quando puero de- sunt.	53.c	Vomitus quī prouocet.	261.c
Vnguium generatio.	46.c	Vomitus sanguinis quib⁹ pro- fit.	440.c
Vocis exercitatio.	122.e	Vomitus ventrem soluit & si- ffit.	115.d
Vocis interceptiones.	408.c	Vrbes aquas salſas habentes.	
Vocis interceptæ causa & cu- ratio.	388.d		84.a
Vocis labor & cæterorū quid ferat.	360.a	Vrbis calidæ situs.	83.f
Vocis restitutio.	327.a	Vrbium situs.	83.c.84.c.f.
			85.a.b.c
		Vrina magis morbos indi- cat.	

INDEX.

cat.	8.b	Vteri ad cor progressi cura-	
Vrina delirium soluēs, qua-	tio.		238.c.295.d
lis.	359.d	Vteri ad caput conuerſi signa	
Vrina bona quæ. 396.c. 403.e	ac curatio.		237.c
Vrina genitali semini similis.	Vteri ad crura & pedes con-		
356.a	uerſi curatio.		237.c. 287.a
Vrina rubra.	66.f	Vteri ad hepar conuerſi cura	
Vrina cruenta	342.b	tio.	279.c.d
Vrina turbata quib ⁹ innoxia.	Vteri ad inguina incumben-		
411.c	tis curatio.		296.b
Vrina multa vnde fiat. 154.b	Vteri ad latus allapſi curatio.		
Vrina copioſior quàm propo-	235.e. 280.a		
tus ingeſti ratione. 333.a	Vteri ad lumbos procedentis		
Vrina qualis & ex ea signa.	signa & curatio.		228.c.
415.b	280.b.295.c		
Vrina craſſa vnde fiat. 153.c	Vteri ad præcordia consisten-		
Vrinæ diuerſitas.	tis curatio.		279.b
Vrinæ crudæ.	398.b	Vteri ad ſedem conuerſi cu-	
Vrinæ interceptio.	409.b.	ratio.	237.f.284.f
410.f. 411.b	Vteri a d ventrem nutantis		
Vrinæ morbum ſoluentes.	curatio.		237.b
397.a	Vteri ad viſcera conuerſi cu-		
Vrinæ clandeſtinæ.	ratio.		238.f. 295.c.e
Vrinæ ſuppreſſæ.	354.c	Vteri affecti curatio.	82.c.d.e
Vrinæ malæ.	409.c	Vteri affecti cauſſa & ſigna.	
Vrinæ craſſæ effectus.	136.f	373.b	
Vrinarum cognitio.	390.d	Vteri commoti & prolapſi cu-	
Vrinarum varietas.	339.c	ratio.	236.e. 238.f. 281.d
Vſtio quæ. 208.e. 205.f. 17.b	Vteri concluſi curatio.		238.f
Vſtionis ferramenta qualia.	280.e. 288.e.f. 289.d		
473.a	Vteri cū prociderint curatio.		
Vſus egregius magiſter. 94.c	226.a. 280.c. 286.b. 287.a		
Vterus.	15.d	296.d. 58.b	
Vter ⁹ ad hepar accedēs quid	Vteri deſiccati curatio.		230.c
faciat.	225.f. 296.a	Vteri dolentis curatio.	239.a
Vteri à grumo ſanguinis affe-	b d. 290.f. 292.c		
cti curatio.	236.c d. 289.d	Vteri ex partu vlcerati cura-	
Vteri ab vlceribus inflamma-	tio.		256.f. 257.f. 260.e.
ti.	246.f	261.b d e f. 262.b.	

Vteri

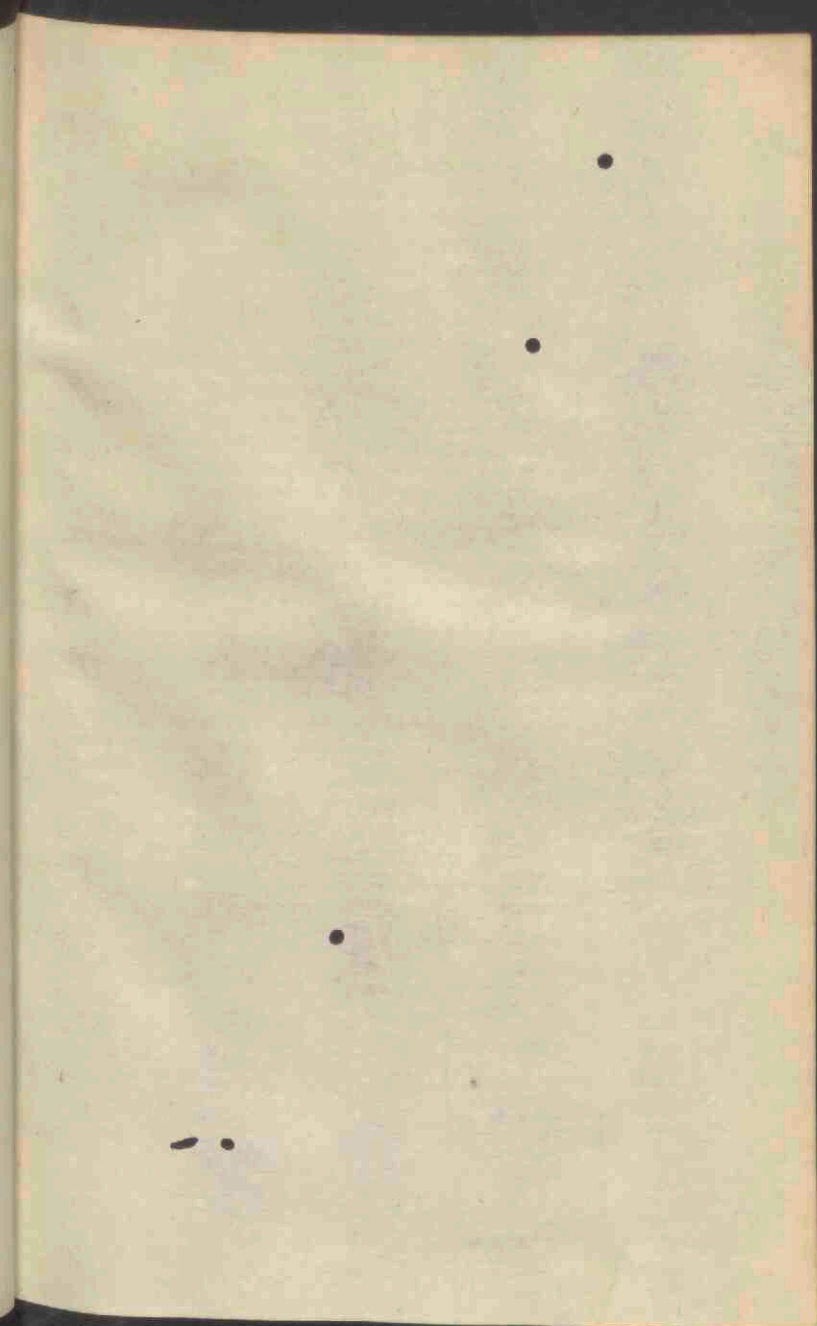
INDEX.

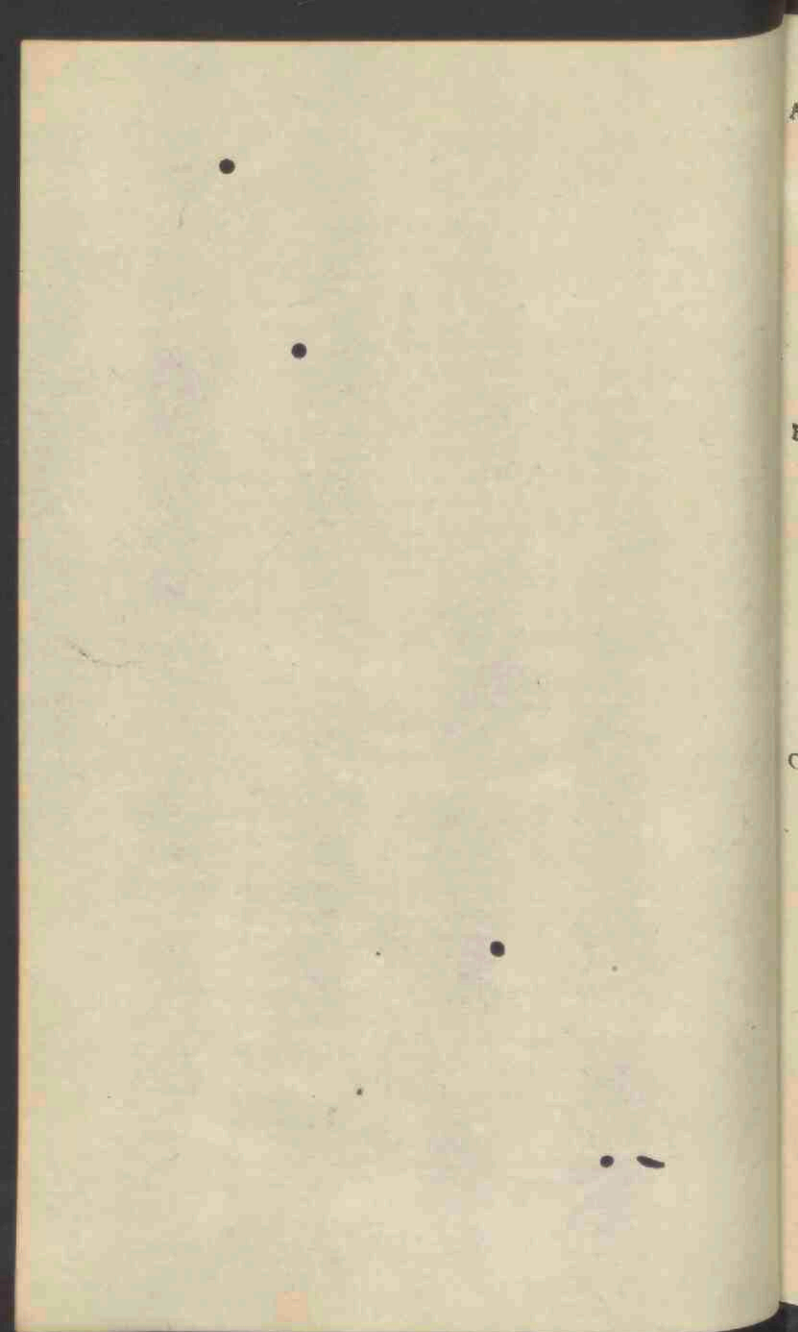
- Vteri ex partu inflammati cu-
ratio. 257. a b d e. 270. b
Vteri ex partu dolentis cura-
tio. 257. c
Vteri ex partu ad dextrā con-
uerſi curatio. 285. b
Vteri ad ſiniſtram declinan-
tis curatio. Ibidem. c
Vteri trāſuerſi vel obliqui cu-
ratio. Ibidem.
Vteri extra naturam progres-
ſi cauſa & curatio. Ibidem
e f
Vteri vlcerati & foras prola-
pſi curatio. 286. e. 308. a
Vteri huc & illuc vagantis cu-
ratio. 286. f
Vteri eryſipelas, eiſque cu-
ratio. 227. f. 291. a
Vteri fixi curatio. 230. a
Vteri gracilis curatio. 305. e
Vteri inflammati morbi peri-
culoſi ſigna ac curatio. 227. d. 230. a b. 238. a. 239. a
290. b c
Vteri inflammati & aliorum
affectuum curatio. 279. e f
Vteri inflati curatio. 236. b.
238. c. 287. d. 295. e
Vteri in callum indurati cauſ-
ſæ ac curationes. 287. d e
Vteri in coram'decumbentis
curatio. 515. f
Vteri leuigati curatio. 237. a
301. c
Vteri leuitatis ſigna. 250. b
Vteri moleſtiæ. 82. b
Vteri obdurati curatio. 235. c
d. 249. f. 287. d 288. d
Vteri obliqui curatio. 236. a
Vteri obtorti curatio. 236. d.
248. f. 301. c
Vteri oris anguſti mala. 255. b
Vteri oris obdurati curatio.
229. d. 288. e. 305. f
Vteri oris pinguis curatio.
249. a.
Vteri plus æquo aperti cura-
tio. 290. a
Vteri præ duritia non conci-
pientis curatio. 241. b.
Vteri præter naturā hiantis
ſigna & curatio. 218. b.
289. e. 236. f. 249. a. 301. c
Vteri procidentię cauſa ac
curatio. 287. b.
Vteri purgatorium. 241. a.
Vteri puerperæ inflati cura-
tio. 252. f.
Vteri purgationes. 237. e. 239
d. 248. a. 307. d
Vteri qualitas bona. 420. d.
Vteri refrigerati curatio.
292. c.
Vteri ſani non concipientis
curatio. 248. c.
Vteri ſemen non recipientis
purgatio. 292. c.
Vteri ſemen non cōtinentis,
& eruētātis curatio. 309. a.
Vteri ſiccioris & humidioris
curatio. 249. c. d.
Vteri tranſmotti curatio. 238.
a. f. 239. a. 284. e. 287. b.
295. f.
Vteri vlcerati ſigna. 254. b.
255. a. 259. c. 260. c.
Vterum gerentis victus ra-
tio.

INDEX.

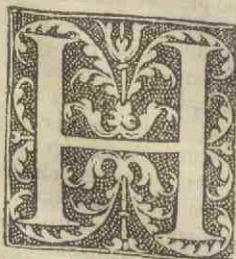
- tio. 123. a. Vux passæ. 179. c.
 Vterum gerentibus octauis Vulnus carne replētia. 199. d.
 mensis grauis. 49. c. Vulnus quando non lauandū.
 Vterū purgātia. 57. b. c. d. e. f. 327. b.
 Vteri cū adglutinati fuerint Vulnus circa sineiput cur pe
 quid agendum sit. 226. d. ricolosius. 444. c.
 Vteri quib⁹ rebus facile prop- Vulnus refrigerantia. 199. c.
 pellantur. 285. a. Vulus omne quietē poscit
 Vteri vbi extra pudendū ex 498. f.
 ciderint, quid agendum. Vulneris in capite modi ac
 226. b. 239. b. 285. c. 286. b. c species. 445. c. d.
 309. c. d. Vulneris obseruatio. 418. d.
 Vterorum affectorum reme- Vulnera magis lethalia quæ.
 dia. 237. c. 417. c. d.
 Vterorū, cum ad coxam de- Vulnera curanda. 417. c.
 currerit, curatio. 226. f. 283. Vulnera lethalia. 439. a.
 c. 284. b. d. 305. f. Vulnera non lethalia. 439. a.
 Vterorum fomenta. 241. b. Vulnera fortia sine tumore,
 Vterorū oris cōplicati signa malum. 325. c.
 & curatio. 226. c. f. 286. d. Vulneratorum curatio. 199. c.
 Vterorū pituita oppletorū, si Vxor. Hermoptolemi aggre
 gna et curatio. 227. c. 257. f. historia. 366. b.
 Vterorum varij morbi. 244. f.
 Vterorum dolor qui sede- X Enophanis agri histo-
 tur. 297. f. ria. 313. f.
 Vteros aperientia & purgan- Z
 tia medicamenta. 242. b. Oilo ex tussi matura
 Vtilitas in dignoscendis som- quæ contigerint.
 niis. 125. a. 324. c.
 Vua morbus. 156. a. 160. c.
 Vux tumor. 193. d.

FINIS.

A **HIPPOCRATIS COI**
 VITA EX SORANO, IAN-
 no Cornario medico physi-
 co interprete.

Ippocrates genere Cous fuit, He-
 raclida & Praxitheæ filij Phenar-
 etes filius. Ad Herculem autem
 & Aesculapium originem generis
 fui referebat, ab alteroq; se vi-
 gesimum, ab altero decimumno-
 num se numerabat. Eius autem ge-
 nealogia Eratosthenes mentione
 facit, & Pherecydes, & Apollodo-
 rus, Arius item Tarsensis. Cateru

parentis sui Heraclida discipulus fuit, deinde Herodici, &
 vt quidam tradunt, Gorgiam Leontinum rhetorem audi-
 uit, & Democritum Philosophum Abderiten. Floruit tem-
 poribus Peloponesiacis, natus (velut Istomachus in primo
 de Hippocratis secta tradit) primo octogesima Olympiadis
 anno. Soranus vero Cous: qui Coorū bibliothecas persera-
 tatus est, addit, sub Abriada monarchia, Agriani mensis se-
 ptima & vicesima die, in qua etiam vsque in hunc diem

C Coos Hippocrati omnia sacra facere tradit. Porro quum in
 arte medica totoq; disciplinarum orbe exercitissimus
 esset, functis vita parentibus, ex patria discessit, vt quidē ma-
 lignè de eo Andreas in eo quem de Medicinæ origine scri-
 psit libro prodit, propterea quod publicam Cnidiorum bi-
 bliothecam igne concremasset. Alij autem eo proposito eum
 patriam reliquisse dicunt, vt rei medicæ effectus & successum
 per multos locos cognosceret, & in his variis modis exerci-
 taretur. Quemadmodū vero Soranus Cous narrat, Somnus
 deus eum per somnium admonuit, quo se ad Thessalorum
 regionem inhabitandam conferret. Caterum per omnem
 Græciam Medicinæ gloria omnibus admirationi fuit, adeo
 vt etiam à Perdicca Macedonū rege, qui tabe laborare puta-

Coi singu-
 lis annis
 Hippocra-
 ti parēta-
 bant.
 Andreas
 Hippocra-
 tem insar-
 matuit.
 Soranus
 Cous.
 Perdicca
 phthificus
 creditur.

a batur,

HIPPOCRATIS VITA

Euryphon medicus. batur, vocatus publice sit, ad ipsumque una cum Euryphon-
te, qui ipso ætate maior erat, peruenit, animique hunc re-
gis affectum esse certis signis deprehendit. Post mortem e-
nim Alexandri parentis, vnam ex pellicum eius numero Phy-
**Phyla Alex-
adri pel-
lex à Per-
dicca ada-
mata.** lam nomine Perdiccas deperibat, ad quam quum rem ipsam
Hippocrates detulisset, postea ex illius conspectu omnino
illum mutari obseruauit, atque ita morbo depulso regem cõ-
seruauit. Vocatus est & Abderam quo præsens ipse Demo-
critum a infania liberaret, atque eo sanato à tota vrbe pe-
stem depelleret. Quin & in Illyricum plurimasque barbaras
**Democri-
tus insan-
putatur.** terras peste ingruente, & illarum gentium regibus ipsum ad
se vocantibus, quum à legatis ipsorum qui venti in illis re-
**Qua cura
Græciã à
pestilētia
liberauit.** gionibus vigerent, didicisset, ipsos re infecta dimisit. At ve-
ro quum prudenti ratiocinatione pestem in Atticam graf-
saturam præuidisset, futurum id prædixit, & tum ciuitatũ,
tum discipulorum curam gessit, intantumque Græciæ ama-
tor fuit, vt quum ipsius nominis celebritas vsque ad Persas
**Artaxer-
xes Helle-
spōti hip-
parchos.** diuulgaretur, atque ea gratia ab Artaxerxe per Histanidem
Hellepontĩ præfectum, magnis muneribus & precibus vt
ad ipsum veniret inuitaretur, ob honestatem, argētĩq; con-
temptum, ac Græciæ amorem, regi id denegarit, quemad-
modum & hoc ex epistola eius ad illum manifeste ostendi-
tur. Propriam porro patriam liberauit, quum Athenienses
ei bellum illaturi essent, Thessalis ad auxilium ferendum
**Quātũ ab
oĩbus colo-
retur Hip-
pocrates.** rogatis. Quapropter splendidos honores apud Coos con-
sequutus est: imò & apud Thessalos Argiuosque & Atheni-
enses, qui cum Eleusiniis sacris secundum ab Hercule publi-
ce initiarunt, & ciuem conscripserunt, atque in Prytaneo
alimenta tum ipsi, tum posteris eius dederunt. Liberaliter
autem & minime inuidiose studiosos artem edocuit, decen-
**Mors Hip-
pocratis.** ti iureiurando prius adstrictos. Vita sanctus est apud Laris-
seos, quando & Democritus obiisse traditur, atque alij qui-
dem nonagesimo ætatis suæ anno, alij octogesimo quinto,
alij centesimo quarto, quidam vero centesimo nono, deces-
sisse tradunt. Sepultus autem est inter Gyrtōnem & Laris-
sam, vbi vsque in hunc diem monumentum eius cernitur, in
quo sanè ad multum tempus examen apum mellificantium
erat, quo melle ad infantum oris vlcuscula iuxta tumultum
illito, nutrices ea facile persanabant. Porro in multis ima-
ginibus

- A** ginibus velato capite pingitur, ut quidam aiunt pileo, quod nobilitatis signum est: nam hoc modo etiam Vlysses Pileatus cernitur: Alij autem pallio velatum dicunt, atque ex his aliqui decoris gratia id fieri asserunt, quandoquidem caluus erat: aliqui vero ob capitis imbecillitatem id fieri perhibent, aliqui autem significanter id ab eo factum volunt, nimirum quod principem rationalis animæ sedem probe munitam & cōtectam esse oporteat. Alij signum peregrinationes amantis esse ferunt: alij vero rursus obscuritatem scriptorum ipsius per hoc significari contendunt. Alij postremum in testificationem id fieri volunt, quod etiam sanitatis tempore ea quæ lædere possunt cauere debeamus. Quamquam quidam affirmant, quod in administratione rerum gerendarum, ne quid à circumfuso pallio manus ipsius impederentur, id ipsum complicatum in caput reuicere consueuerit. Cæterum de scriptis ipsius multa dissensio est, quare sit ut quum alia alij opinentur, non facile sit de ipsis certum quid pronuntiare, ob multas præsertim causas quæ iudicij certitudinem obfuscant: velut est primum quidem cognomen. Secundo quod dictionis characterem possibile sit seruare. Tercio quod vnus & idem modo robustiore, modo remissiore dictione per ætatem vtatur: neque desunt etiam alia præter has causas, si referre libeat. Pecuniarum autem penitus contemptor fuit, moribusque sanctis, ac Græcorum amator, quare etiam gentiles suos summa diligentia curauit, adeo ut à peste omnes ipsorum ciuitates liberarit, quæ admodum supra dixi. Vnde & splendidos honores non apud Coos tantum, sed & apud Argiuos & Athenienses est consequutus. Filios à morte reliquit duos, Thessalum & Draconem, discipulorum vero magnum numerum. Clarissimi vero ipsius filij fuisse perhibentur.

*Cur capio
te tecto
cernatur.*

*Libri Hip
pocratis in
cōtrouer
siam addu
cti.*

*Thessalus
Dracōque
Hippocr
tis filii.*

a ij Hippo-

HIPPOCRATIS COI

IVSIVRANDVM, IANO

*Cornario medico phy-
sico interprete.*

*Apollo
Aesculapius.
Hygeia.
Panacea.*

Pollinem medicum, & Aesculapi-
um, Hygeamque ac Panaceam iu-
ro, deosque omnes itemque deas
testes facio, me hoc iusiurandum,
& hanc contestationem conscri-
ptam pro viribus & iudicio meo
integre seruaturum esse. Praecepto-
rem sanè qui me hanc edocuit ar-
tem, parentum loco habiturum,
vitam communicaturum, eaque

quibus opus habuerit impertiturum: eos item qui ex eo na-
ti sunt pro fratribus masculis iudicaturum, artemque hanc
si discere voluerint, absque mercede & pacto edociturum:
praecptionum, ac auditionum, reliquaque totius discipli-
nae participes facturum, tum meos, tum praecptoris mei fi-
lios, imò & discipulos qui mihi scripto cauerint, & medico
iureiurando addicti fuerint, alij vero praeter hos nulli. Cæ-
terum quod ad aegros attinet sanandos, dietam ipsis consti-
tuam pro facultate & iudicio meo commodam, omneque
detrimentum & iniuriam ab eis prohibebo. Neque vero vl-
lius preces apud me adeò validæ fuerint, vt cupiam vene-
num sim propinaturus, neque etiam ad hanc rem consilium
dabo. Similiter autem neque mulieri talum vuluæ subditi-
cium, ad corrumpendum conceptum, vel foetum dabo. Por-
rò praeterea & sanctè vitam & artem meam conseruabo. Nec
vero calculo laborantes secabo, sed viris chirurgiæ opera-
riis eius rei faciendæ locum dabo. In quasunque autem
domos ingrediar, ob vtilitatem aegrotantium intrabo, ab
omniq; iniuria voluntaria inferenda, & corruptione cum
alia, tum praesertim operum venereorum abstinebo, siue
muliebria, siue virilia, liberorumue hominum aut seruo-

*Que præ-
stet medi-
cus.*

rum cor-

A rum corpora mihi contigerint curanda. Quæcunque vero inter curandum videro aut audiero, imò etiam ad medicandum non adhibitus, in communi hominum vita cognouero, ea si quidem efferre non contulerit, tacebo: & tanquàm arcana apud me continebo. Hoc igitur iusiurandum mihi integrè seruanti, & non confundenti, contingat & vita & arte feliciter frui, & apud omnes homines in perpetuum gloriam meam celebrari. Transgredienti autem & peieranti, his contraria eueniant.

B **HIPPOCRATIS COI**
LEX, IANO CORNA-
rio medico physico
interprete.

Edicina omnium artium præclarissima est. Verum propter ignorantiam eorum qui eam exercent, & ob vulgi ruditatem, quòd tales pro medicis iudicat & habet, iam eò res deuenit, ut omnium artium longè vilissima censeatur. At vero hoc peccatum ob hæc potissimum causam mihi committi videtur.

*Medicæ
artis præ-
stantia.*

Soli nanque Medicinæ nulla præna in rebus publicis statuta est, præterquam ignominia, verum hæc ipsa non afficit, neque contingit eos qui ex composito personam ipsius induerunt. Similimi enim huiusmodi Medici sunt personis quæ in tragædiis introducuntur. Quemadmodum enim illi figuram quidem & habitum ac personam eorum quos referunt habent, illi ipsi autem verè non sunt. Sic & Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci. Quisquis enim Medicinæ scientiam sibi vere comparare volet, eum his ducibus voti sui cõ-

*Quæ præ-
na malis
medicis ir-
rogetur.*

*Necessaria medicina
eo futuro.*

*Disciplina
natura corporis
ratio ad
agriculturam.*

*Scientia
multa differt
à persuasione.*

potem fieri oportet, Natura, Doctrina, Loco studiis apto, Institutione à puero, Industria, & Tempore. Primum quidem igitur omnium Natura opus est. Natura enim repugnante, irrita omnia fiunt. Si vero natura ad optima viam demonstraret, artis Doctrina facile contingit, quam sanè cum prudentia sibi comparare oportet, ita ut à puero institutio accedat, atque id in Loco à natura ad disciplinam apto. Amplius autem & Industriad adhibere oportet: eamque ad multum omnino tempus, quo disciplina ipsa infusa, feliciter & cum profectu fructus suos producat. Qualis enim eorum quæ terra producit consideratio est, eiusmodi etiam disciplinæ Medicinæ per omnia similiter existit. Natura enim nostra, velut ager est, dogmata præceptorum, velut semina sunt. Institutioni à puero cum eo convenit, quod opportuno tempore semina in aruum cadere oportet. Locus autem in quo disciplina contingit, est velut ambiens aer, à quo è terra nascentibus nutrimentum accedit. Industria autem, cultura est. Tempus postremum hæc omnia corroborat, ut perfectè enutriantur. His igitur ad artem medicam allatis, & vera ipsius cognitione comparata, tandem per vrbes obambulando, non sermone tantum sed & opere medicos haberi convenit. Imperitia vero malus thesaurus est & infelices opes his qui eam repositam habent, & insomnium, aut potius somnium diurnum, & maxime verum, alacritatis fiduciæque ac veræ exultationis expers, timiditatisque & audaciæ nutritrix. Timiditas equidem impotentiam, Audacia vero Ignorantiam artis significat. Duo enim sunt, Scientia & Opinio, quarum altera quidem scire facit, altera vero ignorare. Cæterum res sacræ sacris hominibus demonstrantur, prophanis id fas non est, prius quàm scientiæ orgiis initientur.

Hippocratis

Hippocratis Coi

LIBER DE ARTE, I A-

no Cornario medico physis-
co interprete.

Vnt quidam qui artem putant,
reliquas artes turpiter inces-
sando dehonestare, atq; id quidem
veluti putant non transigunt, vt
ego sanè assero, sed propriâ co-
gnitionem ac scientiam ambi-
tiosè ostentant. Mihi verò inue-
nire aliquid eorū quæ nondum
inuēta sunt, quod ipsum notum
quàm occultum esse præster,

*Scientiæ us-
tū ac opus.*

detur. Similitérque & semiperfecta ad finem perducere &
absolvere. At verò verborum inhonestorum arte ad ea quæ
ab aliis inuenta sunt confundenda, promptum esse, nihil qui-
dem corrigendo: eorum vero qui aliquid sciunt inuenta ap-
ud ignaros calumniando, non sanè scientiæ votū aut opus
esse videtur: sed proditio magis naturæ suæ aut ignorantia
artis. Solis enim artis ignaris hoc ipsum factum conuenit,
qui contentiosè quidem gestiunt ac conantur, nequaquam
vero possunt malicie sufficere, ad hoc vt aliorum opera quæ
quidem recta sunt, calūnientur, quæ vero non recta sunt, re-
prehendant. Eos quidem igitur qui in alias artes hoc modo
irruunt, quibus hæc curæ sunt, quorūque id interest, &
præstare hoc possunt, prohibeant. Præsens vero sermo hi-
qui medicinam eo modo inuadunt aduersabitur, confidens
quidem & animatus propter vilitatem eorum quos infecta-
tur: copiosus vero ob artem, qua præstat & auxiliatur: po-
tens autem ob sapientiam, qua est eruditus. In vniuersum i-
taque nulla videtur mihi ars esse quæ non existat. absur-

*Ignarorū
graphica
depictio.*

dum enim est aliquid esse putare quod non est, quoniam eorum quæ non sunt, quanam substantia conspecta aliquis denunciare possit quod sint? Si enim non existetia videre non datur, quemadmodum existentia, haud equidem scio quomodo quis mente concipere queat ea quæ non sunt, quemadmodum ea quæ sunt, quæ certe oculis videre est, mentisque intelligere quod sunt. Verum ut ea nec videas nec intelligas, non similiter contingere potest. Sed existentia quidem semper videtur ac cognoscuntur: non existentia autem, neque videntur neque cognoscuntur. Cognoscuntur itaque demonstratis iam artibus, & nulla est ars quæ non ex specie quadam rerum videatur, arbitròque; sanè ego etià nomina artibus ex speciebus accipi & imponi. Absurdum enim est existimare ex nominibus species rerum germinare & provenire, immo etià impossibile existit. Nomina enim lege quadam naturæ indita sunt, Species autem rerum non lege sancitæ sunt, sed naturæ germina existunt, atque hæc quidem si quis ex prædictis non ad plenum intelligat, in aliis sermonibus fortassis clarius edocebitur. De Medicina vero, utpote de qua hic institutus est sermo, claram demonstrationem faciam, & primum sanè definiam quod sentio, Medicinam esse morbos ab ægris in totum tollere, & morborum vehementes impetus obtundere, & eorum qui à morbis victi sunt curationem non aggredi, quum id in cōfesso sit, quod Medicina tales sanare nō possit. Quomodo igitur hæc Medicina faciat, & quali omnino facultate præstet, de hoc iam reliquum sermonem instituam. Cæterum in artis demonstratione simul etiam sermones illorum qui eam dehonestare contendunt, quatenus quisque eorum sibi quid transegisse visus est, reuellam. Principiū itaque sermonis hoc erit, cui omnes assensuros scio. Quod quidem aliqui à medicina curati sanati restituuntur, confitetur. Quod vero non omnes ob hoc iam ars ipsa vituperatur: aiuntque; hi qui eam peius incessunt, quod hi qui à morbis apprehenduntur, eosque eundem fortunæ ope euadant, & non auxilio ipsius artis. Ego vero non priuabo quidem ipse fortunam tanquam nihil operæ precij faciat, puto enim morbis qui male curantur ut plurimum infortunium accedere: qui vero bene, eos bonam fortunam nancisci. Postea vero interrogo: quomodo possibile est sanatos aliud quam artem causari, siquidem eius vñ

*Medicina
quid.*

*Medicina
mala omnia non
sanat.*

*Quatenus
medicina
non probetur.*

& mi-

A & ministerio sunt sanati? Nudam enim fortunæ speciem eos respicere ac sequi noluisse, ex hoc apparet, quod seipsum arti concrediderunt quare à gratia fortunæ referenda liberi sunt: ab ea vero quæ arti debetur minime se vindicare possunt, quo minus ei sanitatem acceptam ferant. In hoc enim quod se ei commiserunt ac concrediderunt, palam est ipsos speciem eius esse contemplatos, vim vero eius patrato opere cognouerunt. Dicit sanè hic aduersarius, quod multi iam ægri etiā citra medicorum usum sint sanati; & ego id dicentibus credo. Videtur autē mihi omnino fieri posse, ut & qui medicis non vsi sunt in medicinam inciderint, non tamē ut scierint quod in ipsa rectum fuerit, & quod non rectum: alioqui contigisset

B ut seipsum eodē penitus modo curassent, quo curati fuissent, si medicos adhibuissent. & hoc tandem magnum signum est substantiæ ipsius artis, nempe artem esse, & quidem magnam, quando sanè etiam hi qui eam esse non putant, per ipsam seruati apparēt. Valde enim necessarium est nosse, eos qui medicis etiam non sunt vsi, si ægrotauerunt & conualuerunt, quod aut facientes aliquid, aut nō facientes, sanati sunt. Aut enim inedia, aut edacitate, aut vberiore potu, aut siti, aut balneis, aut illuniē, aut laboribus, aut quiete, aut somnis, aut vigiliis, aut his omnibus promiscue vtentes, conualuerunt. Et sanè propterea quod opem senserunt, valde necessarium est ipsos nosse, quod fuerit aliquid quod opem tulerit. Et rursus si quid detrimenti acceperunt, necesse est & detrimentum nosse, & quod fuerit aliquid quod damnum dedit ac læsit. Non enim quiuīs cognoscere potest ea quæ commoditate & detrimento sunt disparata. Si igitur is qui ægrotauit, siue laudare, siue vituperare nouerit quid ex diætā, per quam conualuit, omnia hæc Medicinæ esse comperiet, & sunt nihil minus ea quæ damno fuerunt, quàm ea quæ opem tulerunt, in testimonium arti, quod ars ipsa sit. Quæ enim profuerunt, ob rectum usum profuerunt: quæ vero nocuerunt, ob id quod non recte vsurpata sunt, nocuerunt. Atqui vbi rectum, & non rectum, vtrunque suum finem habet, quomodo quis hoc artem esse neget? Hoc enim ego artis expers esse dico, vbi neque rectum neque non rectum aliquid existit. Vbi vero vtrunque horum inest, quomodo hoc non artis opus, sed potius inartificialitatis existat? Amplius autem si ex pharma cis purgantibus

Species fortunæ nuda

*Medicis
nō utentes
non negat
posse sanari.*

*Qui sine
medicis sanatur,
alio
qua re sanatur.*

ἀρετὴ ἡνίκα.

HIPPOCRATIS LIBER

Medici purgantibus, & aluum sistentibus solum, tum Medicina, tum D
mēta pur- Medicis sanationem facerent, infirmus sanè sermo meus me-
gantia, & ritò iudicaretur. Nūc vero hi qui inter medicos maxime lau-
sistētia nō dati sunt, & diēta, & aliis medicaminum formis sanant, quas
fatis sūt ad ne idiota quidem artis ignarus si audiat, nedum Medicus,
cōualescen- artis esse negare queat. Vbi igitur nihil neque in ipsis bonis
tiam. medicis, neque in arte medica inutile est, sed in plurimis
eorum quæ ex terra nascūtur, & eorum etiam quæ sunt, spe-
cies & formæ insunt medelarum & pharmacorum: non est
quod amplius aliquis eorum qui sine medico conualuerunt,
casum spōtaneum vero sermone vehere possit tanquam cau-
sam suæ sanationis, Spontaneum equidem nihil esse appa-
ret ac deprehenditur. Omne enim quod fit, propter quid fie-
ri comperitur, atque etiam in singulis adeò propter quid fie-
ri videtur, Spontaneum vero nullam substantiam habere
comperitur, sed nudum tātum nomen. Medicina autem tum
Medica ex his quæ propter quid de industria excogitata sūt, esse ad-
ars cur re- pareret, tum substantiam amplius habere conspicitur. Quare
fell non his quidem qui fortunæ sanitatem acceptam ferunt, artique
possit. derogant, hæc quæ dixi respondere quis possit. Cete-
Quid con- rum eos qui ob morientium calamitatem, artem demoliri
tra eos qui contendunt, miror quānam memorabili ratione commoti,
mortuos intemperantiam quidem morientium causam mortis non
medicis as statuunt, scientiam vero eorum qui medicinam exercent,
signant, accusant; tanquam sanè Medici quidem ea quæ non conue-
dicat. niant imperare possint, ægri vero quæ imperata sunt trans-
gredi nūn possint. Atqui longe magis rationi consentaneum
est, ægros non posse facere quæ imperantur, quàm medicos
non conuenientia iubere. Medici namque sana mente sa-
Quid inco- nōque corpore rem aggredientes, & præsētia considerant,
dicus consi- & de præteritis similiter iuxta præsētia ratiocinantur, in-
deret an- tantum etiam vt aliquando pōtām gloriari soleant ægri, se il-
te curam. lorum opera sanitati restitutos esse. Aegri vero neque qua
parte laborēt, neque ob quam causam laborent, neque quid
Cur lāgue ex præsētibz futurū sit, neq; quid ex horum similibz fiet
tes nō pa- scientes, medici imperio subiacent, dolētes quidem ob præs-
reant. sentia, timentes autem futura: & pleni quidem morbo, ina-
nes autem ciborum, ea quæ morbo grata sunt, quàm quæ ad
sanitatem faciūt assumere malunt, mori quidem non aman-
tes.

- A**tes, sed tolerare tamen non potentes. Hoc modo autem perfectos, vtrum verisimilius est, hos à medicis imperata facere, an alia facere quæ medici non iusserunt? aut medicos tales quales superiori sermone declaravi, non conuenientia imperare? Nõne multo magis hos quidem quæ conueniant iubere? illos autè temere & impotenter nolle obedire? atque sic inobedientes in mortem incidere? Quæ sanè qui non recte considerant, causas ad hos qui inculpabiles sunt, referunt: eos vero qui maxime accusandi sunt, à culpa liberant & defendunt. Porro sunt item quidam qui ob eos qui victis à morbis curam adhibere nolunt, medicinam ipsam reprehendunt, dicuntque quòd morbi quos sanare aggrediuntur illi, per seipsos fuissent sanati: qui vero auxilio opus habent, eos non contingit. Oportebat autem, inquiunt, siquidem ars erat, omnibus æquè morbis sanitatem afferre. Qui igitur hæc dicunt, si medicis indignarentur, quòd ipsorum talia dictum, non vt delirantium curam habeant, meritò sanè succensuerint magis, quàm quod illa reprehendunt. Si quis enim ab arte potentiam in ea quæ non proficitur, aut à natura facultatem in ea ad quæ nata non est, exigat: is ignorat insaniam dementiæ potius quàm ignorantie conuenire. Quorum enim instrumentorum siue nature, siue artium facultatem obtinemus, per ea sanè opifices esse possumus, per alia vero minime licet. quò igitur homo morbo afficitur qui vehementior est quàm medicinæ instrumenta, ne sperare quidem oportet vt à medicina exuperetur. Exempli enim gratia, Inter ea quæ in medicina vrendi vim habet, ignis extreme vrit, verum eo minus etià alia multa. An vero ex eis præstantiora leuioribus autè morbos potèntissima etiam instrumenta curare non posse, quomodo non sit manifestum? Quæ enim ignis nõ efficit, quomodo ea quæ ab illo non sunt domita non ostendant, quòd alia arte opus habeat, & non ea in qua ignis instrumentum existit? Idem sentio & de aliis instrumentis quæcunq; medicinæ opus adiunat, quorum omnium singulatim successum si non assequitur medicus, vim affectionis accusare oportet, mea quidem sententia, non ipsam artem. Qui igitur eos reprehendunt qui victis à morbo manū adhibere recusant, hortantur etià vt ea quæ non cõueniunt attingant,

*Danatur
ars medi
ca, quinea
tia cū de
ploratos
non curet.*

*Deplorat
tos nõ ex
pedit tan
gere.*

HIPPOCRATIS LIBER

• ottingant, non minus quàm ea quæ contingere interest ar-
 tis, quod quum faciunt, his quidem qui nomine medici
 sunt admirationi sunt, ab his vero qui arte præstant deri-
 dentur. Nec vero adeo desipientes huius artis experti sunt:
 neque vituperatoribus neque laudatoribus indigent, sed ra-
 tione, ad quam sanè actiones opificum absolutæ, plenæ sunt,
 & quæ ab ea destitutæ, mancæ. Amplius vero etiam defectus
 aliquos quidem opificibus imputare oportet, aliquos vero
 ipsi operibus. Quæ quidem igitur ad alias artes pertinent
 aliud tempus, aliudque sermonem requirunt, Quæ vero ad
 medicinam, qualia sunt, & quomodo iudicanda, partim qui-
 dē superiori sermone ostendimus, partim vero præsentī ora-
 tione docebimus. Sunt enim his qui hanc artem probe no-
 runt, morbi partim non in obscuro positi, & non multi: par-
 tim non in manifesto loco hærentes, & multi sunt. Qui enim
 ad interna vertuntur, in obscuro siti sunt, Qui vero ad super-
 ficiem corporis erumpunt aut tumescunt, manifesti sunt. ex-
 hibent enim sese ut tum visu, tum tactu, & soliditas & humi-
 ditas ipsorum percipiatur, & qui calidi sint quique frigidi
 sentiatur, qui sanè singulorum aut præsentia aut absentia ta-
 les existunt, atque horum quidem omnium in omnib. certas
 ac infallibiles medelas esse oportet, non ob id quòd faciles
 sint, sed quòd certo inuento consent. Neque vero à quibus-
 vis volentibus inveniuntur, sed ab his qui volunt itemque
 possunt. possunt autem quibus tum disciplina non eminus
 sed propè & largiter contigit, tum natura non infelix libe-
 raliter accessit. Ad manifestos quidē igitur morbos hoc mo-
 do artem diuite facultate præditam esse oportet. Neque ve-
 ro ad minus manifestos eam inopem ac dubiam hæere cō-
 uenit. Sunt autem morbi minus aperti, quique ad os, quique
 ad ventriculum sunt conuersi. Habet autem corpus non vñ
 ventriculum sed plures, Duo enim sunt qui cibū suscipiunt
 & demittunt, aliique præter hos plures, quos norunt hi qui-
 bus hæc res curæ fuit. Quæcunque enim membra carnem in
 orbem circumscitam habent, quam musculum adpellant, ea o-
 mnia ventriculum habent. Omne enim incōcretum & quod
 non coaluit, siue pellicula siue carne contegatur, cauum est.
 Impletur autem dum sanum est flatu, dum ægrotat sanie.
 Habent itaque brachia talem carnem, habet & fœmora, ha-
 bent suræ.

- A** bēt sura. *Quin* & in macilētis & excarnib. partibus eiufmo-
 di caro inest, similiter vt in carnofis esse demonstratum est.
 Nam & qui thorax appellatur, in quo hepar continetur, &
 capitis circulus, in quo cerebrum concluditur: ipsumque a-
 deo dorsum, ad quod pulmo vergit, horum membrorum nul-
 lum est quod non & ipsum vacuum sit, ac multis segmentis
 plenum ac quasi discriminatum existat, quæ parum abest vt
 vasa existant, quorum tamen aliqua habentem lædunt, ali-
 qua vero etiā profunt. Præter hæc autem & vena multæ,
 & nerui non in carne sublimes, sed ad ipsa ossa producti li-
 gamentum sunt articulorum: ipsi etiā articuli in quibus os-
 sium quæ mouentur commissuræ inuoluuntur: & horū nul-
 lum est quod non subspumofum sit, & circa se forulos ha-
 beat, quos sanies prodit, quæ deductis ipsis, multa & magno
 multorum mœrore egreditur. Ex prædictis itaque omnibus
 nullum est quod oculis conspicienti videre ac cognoscere
 contingit, quapropter etiā obscura mihi appellata sunt:
 & ab arte quoque obscura esse iudicata sunt, nō tamē quod
 obscura permaneant & nos vincant, sed quantum possibile
 est cognoscantur & superentur: possibile autem est quantū
 ægrorum naturæ ad considerandum conferunt, & quantum
 eorum qui perferutaturi sunt naturæ ad perferutandum a-
 ptæ sunt. Cum multo enim labore, & non modico tempore
 præ oculis videntur & cognoscuntur. Quæcunque enim o-
 culorum cōspectum effugiunt, ea mentis oculis obtinentur
 & superantur. Quæcunque vero ob id quod non statim co-
 gnoscantur ægri mala perpetiuntur, ea non ad medicos cu-
 rantes ipsos, tanquam ad ipsorum autores referēda sunt, sed
 ad naturam ipsius ægri, itidemque ipsius morbi. Medicus e-
 nim quum non possit malum neque viū assequi, neque au-
 diendo ex aliorum narrationib. cognoscere, ratiocinatione
 ipsum persequitur. Etenim ipsi quoque ægri qui obscuro mor-
 bo laborant, si conentur medicis de morbis suis narrare, ex
 opinione magis quàm scientia narrant. Nam si seiuissent, in
 ipsos sanē medicos non incidissent, quum eiusdem scientiæ
 sit morborum causas nosse, & morbos ipsos omnib. medi-
 camentis quæ augescere morbum prohibent, curare posse.
 Quando igitur neque ex ægri narrationib. ad infallibilem
 certitudinem peruenire possit, aliò certe respicere medicū
 necesse

*Loca cor-
poris vac-
cua.*

*Vene,
nerui quid
faciant.*

*Quæ causa
cur non co-
gnoscatur
morbi stat-
tim.
Causæ
morborum
non statim
cognoscun-
tur.*

*Languen-
tib. nō sem-
per credē-
dum.*

HIPPOCRATIS LIBER

necesse est. Quare huius tarditatis non ars ipsa, sed corporū D
Quid stur natura causa existit. Hæc enim malum sentiēs, mederi ma-
deat natu gnopere gestit, considerans tamen ne temeritate magis q̄
ra. consilio, & ut facilitate magis quā violentia medeatur.
Medicus Medicus vero si quidem successerit ad cognoscendum, suffi-
cum mori ciet etiam ad sanandum. Si vero is in quō morbus cognō-
bū nouit, scitur, superetur, ob id sanē quōd serius medicum accessit,
facile pale aut ob morbi celeritatem peribit. Si enim ex aquo proces-
lit. serit morbus cum medicina, velocior non est. Si vero præ-
 occupauerit, velocior omnino existit. præoccupat autem tū
 propter corporum angustiam, in qua non in conspicuo in-
 habitant morbi, tum propter agrorum negligentiam. Dif-
 ferunt enim & cunctantur, atque ubi iam a morbis ipsis ap-
 prehensi sunt, tum demum curari volunt ac expetunt. Qua-
 re artis potentiam magis ex merito admiremur, si quem ex
 clandestino morbo agrum restituat, quā si impossibilibus
Medica & desperatis opem ferre molietur. Nequaquam vero in vlla
ars nihil aliqua iam inuentarum artium tale quiddam inest, sed quæ
cæteris ex eis igne opificium exercent, igne non præsentē, ociosæ
simile ha- sunt. Vbi vero illum cōtigerunt, operosæ. Quæ item tracta-
bēt. bili rerum materia artem suam exercent, veluti aliæ quidē
 lignis, aliæ coriis, aliæ sculpendo tum ære, tum ferro, aliisq̄
 similibus rebus earum quā plurimæ. Opera porro quæ ex
 hac materia, & cum huius materiæ instrumentis fiunt, tæcti
 facile retractari ac corrigi possunt, tamen non magis veloci-
 tate quā velut decet perficiuntur, neque defunctorie tras-
 siliuntur, verum si quod instrumentū desit, interim quiescūt,
 quanquam etiam illis cunctatio & tarditas ad opus commo-
 dius absoluendum impedimento sit: attamen opus laudatur
 & præfertur. Medicina vero aliquibus quidem ex suppura-
 tione thoracis, aliquibus vero iuxta hepar & rheues, aliis au-
 tem per omnes corporis veniculos agrotantibus, eorum
 omnium inspiciendi potentia priuata est: quod ipsum apud
 omnes in confesso existit, alias tamen facultates coadiutric-
 ces adinuenit, Vocis nimirum claritatem & tarditatem, itē-
 que fluxiones quæ singulis locis per quos exitus eis dantur,
Natura destillare consueuerunt, quarum modo odores, modo colo-
quid agat res, deinde etiam ponderatam tenuitatem ac crassitiem ob-
uideo. seruat, ex eisque signa tum eorum quæ agri iam perpetiun-
 tur, tum

A tur, tum quæ perpeti possint, colligit. Quum vero hæc significationem de se præbeant, neque ipsa natura voluntaria dimittat, vires amplius ac necessitates medicina ipsa inuenit, quibus natura coacta indemais tamen concedat. Natura autem stimulat & impulsat, artis peritis quæ faciendæ sunt demonstrat. Cogit autem partim coalitum in nobis calorem, pituitam per ciborum ac potuum acrimoniam diffundere, quo intelligat quid sibi visum sit de illis, quæ ut viderentur ipsa machinata est: partim vero spiritum velut delatorem, tum viis arduis, tum cursibus accusare ac prodere cogit. Quin & sudores per prædicta ducens ac excludens, humorum calidorum exhalationem perficit. Sunt præterea quæ per vesicæ pergressa magis morbum ostendere possunt, quam quæ per carnem exhalant. Inuenit igitur & tales potiones itemque cibos, qui calidiores alias calefacientibus existens, illaque & eliquant, & profluere faciunt, quæ sanè non profluxissent si non hoc modo tractata fuissent. Alia itaque ex aliis, & alia per alia prodeunt, quæ corpus pergressa morbum ipsum produnt, ut nihil miri sit ipsis serius fidem haberi, & medendi conatus ac aggressionem tardiores esse, quàm sic per peregrinas interpretationes ad medendi scientiam ac cognitionem medici perueniant ac erudiantur. Quod igitur & rationes in seipsa plenas & ad ferendum auxilium abundantes habeat medicina, & quod morbis qui corrigi non possunt merito auxiliares manus negat, aut si fortè opem ferre molita est, citra culpam eam exhibet, id ipsum tum iam habitus sermones palam documentum præbent, quas sane ex operibus iucundius quàm ex sermonibus ostendunt: utpote qui dicendo non magnopere exercitati, multitudini fidem sinceriorè ex his quæ videat quàm quæ audiat facere malint.

Hippocratis

Lotiū magis morbos indicat

Proprium artis medicæ.

HIPPOCRATIS COI LL- BER DE VETERI MEDICI- na, Iano Cornario medico phy- sico interprete.

Priores ar-
tis medi-
cæ scri-
ptores ta-
xantur.

Medicam
artē esse,
& ueram
asseuerat

Medicinæ
antiquitas.
Certa esse
inuenta in
hac arte

Vicinq; de medicina dicere aut scribere aggressi, dicendi scopum sibiipsis ac fundamentum supposuerūt, calidum aut frigidum, aut humidum aut siccum, aut aliud quodcūque voluerint, rem in cōpendium contrahentes, principiū causæ, tum morborum, tum mortis, hominibus omnibus idē, vnū aut duo proponentes, hi in multis quidem quæ dicunt manifesto errasse deprehenduntur. Iustior autem querela est de arte, qua omnes in maximis v-
tuntur, & bonos artifices maxime colunt. Sunt autem opifi-
ces alij viles, alij longe præstantes, quod sanè si non esset o-
mnino medicina, neque in ipsa obseruationes essent, neque
quicquam inuentorum, nō vtique extaret, sed omnes æqua-
liter eius ignari & inexperti essent, & per fortunam omnes
ægrotorum res gubernarentur. Nunc vero res non sic se ha-
bet, sed quemadmodum aliarum omnium artium opifices
multum inter se differunt, tum manu, tum mente, sic etiam
in medicina. Quapropter non censeo ego ipsam inani fun-
damento indigere, velut obscura & dubia, de quibus si quis
dicere conetur, necesse est fundamento vti. Velut si quis de
sublimibus in aere rebus, aut de subterraneis dicat, & quo-
modo habeant sciat, tamen neque dicenti, neque audienti-
bus manifestum satis fuerit verane sint an secus. Neq; enim
est ad quod quis se conferat, cuique innitatur vt veritatem
cognoscat. Medicina autem iam ab antiquo existit, & prin-
cipium & via inuenta, per quam inuenta & multa & probe
habentia comperta sunt, per multum adeo tempus, & reli-
qua deinceps inuenientur, si quis sufficiens sit, & iam inue-
torum gnarus, ex his ad perquirendum procedat. Quicūque
vero

A vero his reiectis ac omnibus reprobatis, alia via aliaque forma inquirere conatur, & quid inuenisse gloriatur, falsus est & fallitur. Impossibile enim id est, verum ob quas necessitates impossibile sit, ego demonstrare conabor, docens ac demonstrans quod ars existat. Ex hoc autem palam fiet, impossibile esse aliquo alio modo inueniri. Videtur autem mihi maxime, de hac arte dicturum oportere vulgo ac plebeis hominibus. nota dicere, Neque enim de alio quopiam, neque querere neque dicere conuenit, quam de affectionibus, ex quibus illi ipsi ægrotant. Ipsos quidem igitur suas ipsorum affectiones condiscere, quomodo fiunt ac desinunt, & quibus occasionibus augescunt ac deficiunt, quum idiotæ sint non est facile, verum alio inuētus ac proditus, procliuē. Nihil enim libentius quisque recordatur quam quæ sibi ipsi accidisse audit. Si quis autem idiotarum sententia destitueretur, & audientes non afficiet, ille etiam veritatis compos non fiet, & propterea neque fundamento neque scopo opus habet. Etenim Ars medica neque inuenta ab initio fuisset, neque quæ sita, Nihil enim ea opus erat ægrotis hominibus, si eadem diætā vterentur, & assumerent quæ sani edunt ac bibunt, imò etiam alterius diætæ vsus eis profuisset, si nō alia fuissent his meliora. Nunc autem ipsa necessitas homines coegit Medicinam inquirere ac inuenire. Quoniam ægrotis eadem in cibo assumentibus quæ sani solent, non fuit vtile, velut neque nunc vtile existit. Quin vt rem altius expendamus, neque ipsam sanorū diætā ac alimoniam qua nunc vtuntur, inuentam fuisse cēseo, si suffecisset homini idē cibus ac potus, qui boui ac equo, & omnibus aliis præter hominē, veluti sunt ex terra nascentia, fructusque ac herbe & fœnum. Ex his enim nutriuntur, & augescunt, & illi vsi degunt, nō indigentes alia diætā. Quanquam ego sanē ab initio etiam hominē tali victu vsu esse putem. Quæ vero nunc inuenta sunt edulia, multa arte excogitata & multo tempore producta esse mihi videntur, quū multa & grauia, ex forti ac ferino victu homines paterentur, qui intemperatus, & magnas vires habēs ingererebatur. qualia sanē etiam nunc ex ipso paterentur, doloribus vehementibus & morbis obnoxij, & breui etiā mortis. Verisimile est autē hæc mala tūc minus perpeffos ipsos esse, propter consuetudinē: quanquā etiam tunc vehementer affli-

*De rebus
cōmūbus
tractat ma-
dicinas*

*Medica
ars est de
rebus, mor-
bisue vni-
go notis*

*Quæ de ci-
bariis dis-
cat aspicio
to.*

Multi
priori ci-
bo peri-
bant.

Panificia
maria.

Medici
huc cibum
excogita-
runt.

Principia
medicinæ.
Barbaror-
um victus.

Si sint, & consentaneum est plurimos & debiliore natura præditos periisse, eos vero qui victum illum superare poterant longiori tempore durasse ac restituisse. Quemadmodum etiam nunc ex validis edulibus aliqui facile liberantur, aliqui cum multis doloribus ac malis. Ob hanc itaque necessitatem etiam illi mihi videntur quasiuisse victum naturæ convenientem, & inuenisse hunc, quo nunc utimur. Ex tritico igitur macerato, & à cortice purgato, molitoque; ac cribrato, & subacto ac affato, panem fecerunt. Ex ordeo vero mazam, aliaque multa ex hoc excogitantes, coxerunt, & assarunt, & miscuerunt, fortiaque & intemperata, debilibus temperarunt, effingentes omnia iuxta hominis naturam ac vires, quæ quidem fortiora essent, ab ipsa natura non posse superari, si ingesta essent, existimantes: ab his ipsis quoque dolores & morbos ac mortes oriri iudicantes: contra ab his quæ natura domare posset, alimentum & augmentum & sanitatem. Porro inuento huic quodnam iustius aut magis conueniens nomen quis imposuerit quam medicinæ? quandoquidem ad hominis sanitatem alimentumque ac salutem inuentum est, in permutationem illius victus ex quo dolores & morbi fiunt. Si vero ars ipsa esse non putatur, nihil absurdi est. Nam cuius nemo ignarus est, sed scientes omnes, ob usum & necessitatem, eius non conuenit aliquem artificem appellari. Atqui inuentum ipsum & magnum & multæ artis ac considerationis existit. Quinetiam in hunc usque diem exercitiorum & reparandarum virium curam gerentes, semper aliquid amplius adinueniunt, iuxta eandem viam inuestigantes quod quis edens ac bibens maxime superet, ac se ipso fortior euadat. Consideremus itaque & confessemus ab omnibus medicinam, eam videlicet quæ propter ægros inuenta est, an & nomen & artifices habeat, & ipsa dominari ipsis velit, & unde tandem initium sumpsit. Mihi equidem, velut in principio dixi, nemo ne quasiuisse quidem Medicinam videtur, si idem victus & ægrotis & sanis conuenisset. Itaque usque in hunc diem hi qui medicina non utuntur Barbari ac Græcis confines, eodem modo quo sani victitant ad voluptatem, & à nulla re quâ concupiscunt abstinēt, neque quicquam deuitant. Caterum qui Medicinam quasiuerunt ac inueniunt eandem cum illis de quibus superiori sermone dictum est, sententiam habuerunt, & primum quidem ex his ipsis cibis

copiam

- A copiam detraxerunt, & pro multis paucos statuerunt. Quam
vero ipsis aliquando hoc ad aliquos agros sufficeret, palam
fieret quod prodesset, non tamen omnibus, sed essent quidam
ita habentes, ut neque modicos cibos superare possent, im-
becilliore sane quopiam tales indigere illis visi sunt, sorbitio-
nesque inuenerunt, pauca ex fortibus multa aqua permiscen-
tes, & robur ipsum temperaturam ac cocturam detrahentes. Quod
si qui neque sorbitiones superare possent, his detraxerunt et-
iam ipsas, & ad potiones peruenerunt, obseruaueruntque ut &
hæc tum usu, tum copia moderate haberent, & neque plures
quam oportet, neque meraciores & intemperatiores, neque de-
fectuosiores offerentes. Probe autem nosse oportet quibus sor-
bitiones in morbis non conducunt. Nam statim ubi hoc fece-
rint exacerbantur ipsis febres ac dolores, & manifestum fit,
quod assumptum morbo quidem alimentum ac incrementum
præbet, corpori vero tabes & infirmitas existit. Quicumque ve-
ro homines in hac affectione existentes sic cum cibum assu-
munt, aut mazam, aut panem, etiam si valde modicum, decuplo ma-
gis & manifestius læduntur, quam si sorbitione usi essent, ob nul-
lam aliam causam quam fortitudinem edulij ad affectionem, in quo
sorbere conducit, edere autem non. Si enim plura comedere-
rit, plus utique lædatur: si vero pauca, dolebit tamen omni-
no. Omnes itaque dolores causæ ad idem reducuntur, nimirum
fortissima edulia maxime & manifestissime hominem lædere,
siue sanus sit, siue ægrotus. Quid igitur aliud cogitasse vide-
ri queat hic appellatus Medicus, & confessus artifex, qui æ-
grotum dietam ac victum adinuenit, quam ille qui ab initio omnibus ho-
minibus victum quo nunc utimur, ex agresti illo ac ferino reperit
ac subornauit? Mihi equidem videtur idem modus, & unum quoddam
ac simile esse inuentum. Hic enim ea que natura humana sana supe-
rare non potuit incidentia & ingesta, propter feritatem intemperan-
tiarumque: ille vero qualicumque, tandem unusquisque affectione teneretur,
ut superare non posset, eadem detrahere quesivit ac instituit. Quid
hoc ab illo differt: præterquam quod multiplicior & variegatior
ac maioris negotij est hæc species. Verum principium fuit illa
que prius est producta. Si vero quis consideret quæ sit ægro-
torum dieta, comparatione ad sanorum dietam facta, is inue-
niet hanc ægris nocentiorē quam eam quæ ferarum est & alio-
rum animalium sanis. Etenim vir laborans morbo neque diffi-

*Sorbitio-
& potio-
num inue-
tio.*

*Quid ob-
seruandum
medicis.*

*Cibus sano-
rum læuens
tibi obest.*

*Duorum ho-
rum nutri-
tuum diffe-
rentia.
Medicina
in Chirurgia,
pharmacia,
maccuti-
cam, &
Dietite-
ren.
Ciborum
comparatio.*

HIPPOCRATIS LIBER

facili & intolerabili, neque rursus leui & despicabili, si panē D
aut carnem, aut aliud quid ex his quæ sani edentes iuuatur,
comedere volet, non multum, sed multo minus q̃ sanus po-
terat, contingat autem vt nec sit qui eum delinquere admo-
neat. Alius contra sanus naturam habens nō omnino debi-
lem, neque rursus fortem, si comederit quid eorum quæ bo-
aut equus comedens iuuatur, & cedat sanē eruum aut ordeū,
aut aliud quid huiusmodi, non multum, sed multo minus
quàm potest. Sanus vtique qui hoc fecerit, minus & dolebit
& periclitabitur q̃ ægrotus ille, qui panem aut mazam intē-
pestiue ingessit. Hæc itaque omnia signa sunt, quòd ipsa ars
medica via ac methodo quaesita inueniri possit. Si quidem
igitur simpliciter, velut aliqui putant, quæ fortiora sunt no-
cerent, quæ debiliora prodesse & nutrent, tum ægrū, tū
sanum, facilis sanē res erat, Multum enim de securo detra-
here oportebat vt ad debilissimum deduceretur. Nūc autem
non minus delictum, nec minus lædit hominem, si pauciora
& defæctuosiora q̃ satis est assumantur. Fames enim magnā
potentiam in naturam hominis habet & sanandi & debili-
tandi & occidendi. Multa vero etiam alia mala, diuersa qui-
dem ab his quæ ex repletionē fiunt, non minus autem gra-
uia, vacationis sunt, quapropter multo variegatior est, &
maiorē diligentia requirit. Oportet enim modum aliquē
coniectare. Modum autem neque pondus, neque numerum
aliquem, ad quem referas cognoscēs; certitudinem enim ex-
actam nō reperiēs aliam q̃ corporis sensum. Quapropter o-
perosum est ita exacte cōdiscere, vt parum in alterutrā par-
tem delinquas: quanquā ego etiā eum medicum vehemēter
laudarim, qui parum delinquat. Certitudinem autem exactā
raro videre contingit. Quare plerique Medici eadē quæ ma-
li gubernatores in se admittere mihi videntur. Etenim illi
quum in tranquillitate gubernantes delinquant, non fiunt
manifesti: quum vero deprehenderit ipsos ventus magnus
& tempestas, palām iam cōspicui sunt omnibus hominibus,
quod ignorantia & culpa erroris sui nauem perdiderūt. Sic
sanē etiam mali & plurimi medici, quum curāt homines ni-
hil graue patiētes, in quos si quis etiam maxime delinquat,
nihil graue faciat. Sūt autem multi tales morbi, & multo se-
pius q̃ graues hominibus accidunt. In talibus sane delinquē-
tes, non

Quis erret
in ægro-
tis.

Medicos
mauū res
floribus
comparat.

- A** tes, non sunt manifesti idiotis hominibus. Vbi vero obtigerit magnus & fortis & periculosus morbus, tunc ipsorum delicta & ars omnibus in conspicuo sunt. Neque enim longe ab sunt singulorum pœnæ ac cruces, sed breui adsunt. Quod autem non minores afflictiones ab intempestiua vacuatione quam à repletione hominibus contingant, probe discemus si in sanis rem expenderimus. Sunt itaque aliqui ipsorum quibus semel in die cibum capere conducit, & hoc propter utilitatem sic observant. Alij etiam prandent, propter eandem necessitatem, sic enim ipsis conducit: Sed & quidam non propter utilitatem, sed aut ob voluptatem, aut ob alium aliquem casum alterutrum faciunt. Plurimorum enim hominum nihil interest utrum tandem faciant, siue semel tantum edant, siue etiam prandeant, hac consuetudine uti. Sunt autem quidam qui non possint extra utilitatem facientes facile degere, sed cōtingit utrisque ipsorum, per diem unum atque eum non ociose permutantibus, immensa afflictio. Alteri enim si pransi fuerint, idque eis non cōducit, statim graues & corpore segnes sunt, itemque mente pigri, hiatusque ac oscitatione & dormitatione & siti pleni. Si vero etiā insuper cœnauerint, & flatus, & tormina, & aluus effringitur. & multis magni morbi principium hoc fuit, si eosdē cibos quos semel insumere cōsueuerunt, bis assumant, & nihil his amplius. Alteri vero si prandere cōsueuerunt, idque ipsis conducit, & non pransi fuerint, mox ubi tempus præterierit, statim impotentia vehementes, tremor, animi deliquiū, postea oculi pallidi, vrina crassa & calida, os amarū, & viscera pendere ipsis videntur, vertigo, iracundia, tristitia. hæc autem omnia ubi cœnare tetauerint, deinde autē pransuri cōsumere non possunt quæ prius cœnarunt. atque hæc ipsa cū tormine ac strepitu descendenti alium cōcludunt, ipsique agere dormiunt, insomniaque cōturbata ac tumultuosa habent. plerisque vero etiam horum hoc magni morbi principium fuit. Considerare porro oportet ob quas causas hæc ipsis acciderunt. Et sanè puto his qui semel cibum sumere cōsueuerunt, quod non expectauerunt iustum tempus, donec ipsorum veter pridie ingestos cibos perfecte cōsumpsisset & exuperasset, euacuatusque esset ac quiescisset, sed in feruentem adhuc & fermentatum novos ingesserunt. Eiusmodi autem ventres multo tardius cōcoquunt, & maiori

Quando
error pat-
tet.

Sumendi cō-
biuaries
tas.

Cum hora
cibi præ-
terit, quid
fiat uide-
to.

Cur uarie
hi afficiā-
tur.

HIPPOCRATIS LIBER

Qui diu ci-
bo absti-
nent, quid
patiantur.

Cur nō scē-
per in ar-
te medica
attingitur
ueritas.

Suppositū
hominis,
materiā
ue.

Hoc consi-
derato.

Potissimū
auxilium.

opus habent cessatione ac quiete. His vero qui prandere as-
sueti fuerunt, q̄ non vbi citissime alimento corpus indige-
bat, & iam priora consumpta erant, nec habebat aliquā am-
plius fruitionem, statim ipsi nouum alimentum suppedita-
tum est. deficit autem & cōsumitur prē fame. Nā omnia quę
tales homines perpeti dixi, fami imputo. Dico autem etiam
alios omnes homines, qui duos aut tres dies inedia per-
tulerint, eadem passuros esse, quę de impransis dixi. Caterū
tales naturas quę cito & fortiter eiusmodi delictis offendū-
tur, imbecilliores aliis esse censeo, proximus est autem im-
becillis languenti; verum imbecillior est languens, & plus la-
borare contingit ipsum, vbi iustum tempus non est assequu-
tus. Quum itaque eiusmodi exacta certitudo circa artē exi-
stat, difficile est semper quod rectissimum est assequi. Multę
autem species in Medicina ad tantam certitudinem perue-
niunt, de quibus dicetur. Non censeo itaque propter hoc ar-
tem velut non existentem, neque probe inuestigatā, veterē
oportere reiici, quod non habeat circa omnia certitudinem
exactā. Verum multo magis propterea quod propinqua est
recto, simulq; ratione possit ad ipsum peruenire, admirari o-
portere censeo ea quę ex multa ignorantia sunt eruta & in-
uenta, quod probe & recte adinuenta sunt, & non à fortuna
aut casu. Porro ad eos qui nouo modo artē ex scopis ac fun-
damentis suppositis quærunt, sermonem reducere volo. Si e-
nim calidum est aut frigidum, aut siccum, aut humidū, quod
hominem lædit, & oportet recte medentem auxiliari, cali-
do quidem in frigidum permutato, frigido vero in calidū,
siccō in humidum, humido in siccum contingat mihi homo
non fortis naturę, sed ex debilibus, hic autem triticū e-
dat quod ex area sustulit crudum & non elaboratum, & car-
nes crudas, & bibit aquam. Hoc victu vtens satis scio quod
multa & graua perpetietur, Nam & doloribus vexabitur, &
corpus debile euadet, & venter corrumpetur, & multo tem-
pore viuere non poterit. Quod igitur auxilium preparare
oportet sic habenti? calidum an frigidum, vel siccum, vel hu-
midū? simplex enim est quodcūque ex istis. Si enim id quod
ipsum lædit aliquod ex his est, contrario soluere oportet ac
liberare, quęadmodū ipsorū sermo testatur. Atqui certissimū
& manifestissimū medicamentum est, victum quo utebatur
auferre,

- A auferre, & pro tritico panem dare, pro crudis vero carnibus coctas, insuperq; vinum propinare. His permutatis impossibile est non fieri sanum, nisi penitus fuerit tempore ac victu corruptus. Quid itaque dicemus? Num quod ipsi à frigido afflicto calida hæc oblata auxilium tulerunt, aut contrà? Equidem opinor me multam hæsitacionem interrogatio præbaturum esse. Nam qui panem ex tritico parauit, calidum, aut frigidum, aut siccū, aut humidum abstulit: panis enim & in ignem & in aquam datur, & multis aliis elaboratus est, quorum singula propriam vim & naturam habet, & aliqua quidē à natura in ipso existentia abiicit, aliis autem temperatur ac permiscetur. Sed & hoc scio, quod in corpus hominis refert,
- B panis purus, aut cui nihil fursurum decessit, & ex tritico nō decorticato, aut decorticato, & multa aqua subactus, aut contrà, & superassatus aut crudior, aliaq; præterea infinita. Similiter etiam de maza, & singulorum adeo vires magnæ, alteraq; alteri nihil simile habet. Quicumq; autē hæc nō considerans nō nouit, haud scio quo modo ille affectiones in homine cognoscere possit: ab vnoquoq; enim horum afficitur & alteratur homo, vel hoc, vel alio modo, & ex his omnis vita & sano, & ex morbo conualescenti, & ægrotō. Nihil igitur vilius neque magis necessarium quàm hæc cognouisse: quod & probe & conuenienti ratiocinatione inuestigātes, iuxta hominis naturam hæc primi inuētores inuenerunt, iudicaueruntq; artem dignam quæ deo adscriberetur, quæ admodum etiam est receptum. Non enim siccū neq; humidum, neque calidum, neque frigidum, neq; aliud quicquam ex his putauerunt hominem lædere, neq; aliquo horum homini opus esse opinati sunt, sed quod in vnoquoque forte & humana natura potentius est, quodq; non possit superare, hoc ipsum lædere duxerunt, & hoc auferre quæsiuerunt. fortissimum autem est inter dulcia, dulcissimum, inter amara, amarissimum, inter acida, acidissimum. & in omnibus adeo rebus vigor ipse ac summū. Hæc enim & in homine inesse viderunt, & hominem lædere. Inest enim in homine & amarū, & salsum, & dulce, & acidum, & acerbum, & fluidum, & alia infinita, omnigenas facultates habentia copiamq; ac robur. Atque hæc quidem iuxta ac inter se temperata, neq; conspiciuntur, neq; hominem lædunt. Vbi vero quid horū secretū fuerit,

Panis differentia.

Maza. Quæ propriè spicienda medico.

Quid spectant primi artis inuētores.

Quæ ualētissima.

Qui humores succisue & sapores sint in hōie.

*Quæ per-
turbent.*

*Qualis pa-
nis, puls,
mazææ.*

*Calidum,
hoc, uel cō-
tra ne sit,
certum nō
est.*

*Quare hoc
calidum il-
lud cōtra
putatur.*

fuerit, atque ipsum in seipso fuerit, tunc & conspicuum est, D
& hominem lædit. Quin & ex cibis quicunque nobis incō-
modi sunt, & ingesti hominem lædunt, hæc unumquisque
aut amarus est & meracus ac intemperatus, aut salus, aut a-
cidus, aut alius quis intemperatus & fortis; & propterea tur-
bamur ab ipsis, quemadmodum etiam ab his quæ ex corpo-
re excernuntur. Omnia autem quæ edit aut bibit homo, talia
edulia palam est minime hoc intemperato, & dissidente ac
excedente succo participare, velut sunt panis & maza & his
similia, quibus aduetus est homo plurimis & semper uti: ex-
ceptis his quæ ad voluptatem ac delicias condiuntur ac præ-
parantur; & ab his plurimis in hominem ingestis turbatio
ac secretio corporis facultatū minime contingit. Verū robur
& augmentum, ac alimētum præsertim, per nihil aliud cōtin-
git quàm quod probe temperatum est, & nihil habet intē-
peratum, neque forte, sed totum unum factum est & simplex
& non forte. Et valde sanè dubito ego, quoniam modo hi qui
talem sermonem proferunt, & artem ex hac via ad scopum
abducunt, curaturi sint homines, quemadmodum proponūt.
Non enim est ipsis, velut ego opinor, inuentum quid, ipsum
in seipso calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum,
quod nulla alia specie communicaret. Verum arbitror eos-
dem potus ac cibos ipsis esse, quibus omnes utimur. Appo-
nunt autem alij quidem, quod sit calidus, alij frigidus, alij
quod siccus, alij humidus. Quoniam illud sanè dubium est,
imperare ægroto calidum quid assumere: statim enim inter- F
rogabit quid sit illud, ut nugas producere necesse sit, aut ad
aliquid eorum quæ sunt cōfugere. Si autē est calidum quod-
dam acerbum existens, aliud vero calidum fluidum, aliud ca-
lidum tenue, sunt enim & alia calida etiam alias vires sub-
contrarias sibi ipsis habentia, quod igitur ipsorum assumere
oportebit? calidum & acerbum, an calidum & fluidum, aut
simul frigidum & acerbum? Nam & hoc est, itemque frigidū
& fluidum. Etenim quod ego scio, totum cōtrarium ab utro-
que ipsorum euenit, idque non solum in homine, sed etiam
in corio ac ligno, & aliis multis rebus quæ magis stupidum
sensum habent quàm homo. Non enim calidum est quod ma-
gnam vim habet, sed ipsum acerbum & fluidum, & alia quæ
à me relata sunt, tum in homine, tum extra hominem, siue
edantur,

A edantur, siue bibantur, siue forinsecus illinātur, aut quomodo-
 docunque formata adhibeātur. Frigiditatem autē & calidi-
 tatem ego omnium facultatum minime potētes esse in cor-
 pore existimo, ob has sanē causas. Quo equidem tempo-
 re ipsa inter se permixta simul frigidum ac calidum fuerint,
 non lædunt. Temperamentum enim & moderatio contin-
 git frigido à calido, & vicissim calido à frigido. Vbi vero
 seorsum vtrunque secretum fuerit, tunc affligit. In hoc ita-
 que tempore quum frigidum intus generatur, & cito ho-
 minem affligit, primum propter hoc ipsum adest calidum
 inde adeò ex homine ipso, nullo alio auxilio, neque præpa-
 ratione opus habens, atque hoc & in sanis hominibus & in
B agrotis operatur. Itaque si quis sanus hyeme corpus perfrigi-
 gerare velit, aut frigidæ lotionē, aut alio quopiam modo,
 quanto id amplius fecerit, si modo non omnino corpus con-
 geletur, vbi vestimēta acceperit, & subtegmen venerit, ma-
 gis & amplius corpore calefcit. Rursus si quis fortiter cal-
 fieri velit, aut calido lauacro, aut multo igne, inde vero
 eandem vestem habens in eodem loco conuersari, in quo
 perfrigeratus, multo apparebit frigidior, & longe horridi-
 or, quàm aliquis qui præ æstu ventilationem admisit, &
 sibi ipsi frigus præparauit, atque sic ex hoc modo recrea-
 tus est. Nam qui hoc facit, decuplo maiorem æstum ac ar-
 dorem percipit, quàm is qui nihil tale facit. Verum sunt ad-
 huc testimonia multo maiora. Quicumque per niuem aut
C aliud frigus iter facientes, excellenter frigescunt aut pe-
 dibus aut manibus aut capite, vbi se continuerint in no-
 ctē, quum cooperti fuerint & in tepore extiterint, ab
 æstu & pruritu vexantur, quibusdam etiam bullæ velut am-
 bustis ab igne exurgunt, neque prius hoc patiuntur quàm
 calfiant: adeò prompte vtrunque ipsorum ad alterum ac-
 cedit. possem & alia innumerè recensere. Cæterum circa
 ægrotos, nōne quibus rigor contingit, his acutissima fe-
 bris relucet? sed non adeo fortiter, verum pauco tempore
 quiescens, & aliàs ferè innoxia, & quo tempore affuerit,
 percalida, & per totum corpus penetrans, desinens maxi-
 me in pedes, vbi sanē rigor & frigus validissimum diutis-
 sime durauit. Rursus quum sudor prodierit & febris deces-
 serit, multo magis frigescit æger, quàm si ne apprehendisset
 quidem

*Contraria
 cōmixta nō
 lædunt.*

*Qui calor,
 & frigus
 cōcipiatur*

*Quid per
 niues ges-
 suq; euni-
 tib. euca-
 niat.*

HIPPOCRATIS LIBER

Quorū mor-
borū calor
nō statim
cessat,

Destillatio
nū signa,

Destillatio
nes oculi
lorum,

se quidem ab initio. Cui igitur breui adeo contrarium ac-
cedit, cuique vis adimitur sua sponte, quidnam ab hoc ma-
gnū aut graue fiat? aut quid opus est multo ad hoc auxi-
lio? Verum dixerit aliquis, Qui ardenti febre febricitant,
itemque peripneumoniis, & aliis fortibus morbis, non cito
ex calore liberantur, neque adest hic frigidum aduersus ca-
lidum. Atqui ego hoc maximum signum esse puto, quod
non propter calidum simpliciter homines febricitent, ne-
que hoc sit simpliciter afflictionis causa: sed est & amarum
ac calidum idem, & calidum ac acidum, & falsum ac cali-
dum, & alia infinita, & rursus frigidum cum aliis facultati-
bus coniunctum. hæc itaque sunt quæ lædunt, simul adest
autem & calidum robore participans, nimirum ducens &
exacerbans & augens simul cum illis, verum nullam poten-
tiam, maiorem quam conuenit videlicet, habens. Atque
hæc quidem sic se habent. Signa porro primum quidem
manifestissima producemus, quorum omnes iam saepe expe-
rientiam sumpsimus. Itaque quibuscunque nostrum graue-
do innascitur, & fluxus per nares mouetur, hic ut pluri-
mum acrior est eo qui prius erat, & quotidie ex narib. pro-
dibat, & tumesce facit nasum, & exurit calentem & extre-
me ignitum. si vero manum admoucas, & diutius perseue-
rauerit, etiam exulceratur locus minime carnosus & durus
existens. Sedatur autem aliquo modo ardor in naribus, non
quum fluxus prodit, & inflammatio consistit: sed postquam
fluxus crassior & minus acris, concoctusque & magis per-
mixtus priore fuerit, tunc sanè iam etiam ardor cessat. Rur-
sus autem aliis ex frigiditate ipsa sola manifeste grauedo
fit, nullo alio accedente. Omnibus autem liberatio hæc est,
ut ex frigiditate quidem affecti percalfiant, ex ardore vero
perfrigerentur, atque hæc breui accedunt, & concoctio-
ne nulla opus habent. Reliquæ autem omnes fluxiones
quas propter humorum acrimonias & intemperantias ego
fieri sentio, restituntur & curantur, ubi temperata fuerint
& concocta. Rursus quæcunque fluxiones ad oculos vertun-
tur, ut fortes & omnigenas acrimonias habentes, exulcerant
quidem palpebras, erodunt autem aliquorum genas, & sub
oculis partes, ad quasunque tandem influxerint, rumpunt
etiam & peredunt eam quæ oculum ambit tunicam. dolores
autem

- A** autem & ardor, & inflammatio extrema adsunt aliquandiu, donec fluxiones fuerint concoctæ, & crassiores redditæ, & leuæ ab ipsis extiterint. Fit autem concoctio, ex permixtione, temperaturaque mutua, & quasi coctura. Quinetiam fluxiones in fauces delabentes, ex quibus raucesines fiunt, angina, erysipelata, peripneumoniæ: Omnes hæc primum quidem salæ & humidæ acresque descendunt, & in talibus morbi firmantur. Vbi vero crassiores & maturiores factæ fuerint, & ab omni acrimonia liberatæ, tunc iam & febres, & alia hominem lædientia soluuntur. Oportet autem utique causas vniuscuiusque ea putare, quæ quum adsunt, talem modum fieri necesse est, quum permutantur in aliud temperamentum, cessare. Quando igitur ab ipsa caliditate sincera, aut frigiditate fluxiones contigerint, & nulla alia facultate participauerint, sic sanè sedabuntur, vbi ex frigido in calidum permutatæ fuerint, & ex calido in frigidum. Permutantur autem eo quem dixi modo. Amplius porro etiam alia quæcunque mala homo patitur, omnia à facultatum potentiis proficiscuntur. Itaque quum amaritudo quædam diffusa fuerit, quam bilem flauam appellare soleamus, quales statim anxietates & æstus & impotentia occupant? Verum vbi liberati fuerimus ab illa & purgati, aut sponte, aut per medicamentum, si modo tempestiuè quid ipsorum fiat, manifeste & à doloribus & à calore liberamur. Quanto autem tempore eadem eleuata fuerit, & cruda & meraca ac intemperata, nulla arte neque dolores, neque febres sedare possis. Et quos quidem acuta acrisque ac æruginosa bilis affligit, quales mox rabies, & morsus viscerum ac pectoris, & desperatio? Non sedantur autem hæc priusquam eadem expurgetur & prosternatur, & aliis permisceatur. Concoqui autem & permutari, attenuarique ac crassescere in humorum speciem, per multas & omnigenas species contingit. Quapropter & indicationes, & numeri temporum, in talibus multum possunt. Hæc vero omnia minime contingit calidum aut frigidum perpeti. neque enim hoc putrescere neque crassescere poterit. Quid autem ipsum esse diceremus? & temperamentum ipsorum est, verūtamen inter ipsa mutuo vim habens, quoniam nulli alij permixtum calidum, desinit esse calidum, quàm

*Causa
Rheumæ.*

*Causa ho-
rum ma-
lorum.*

*Mala ho-
mini unde
accident.*

ἀπορία.

*Calor &
frigus non
putrescit.*

quàm

HIPPOCRATIS LIBER

*Quæ in ho-
mie mistio
bona.*

*Hominis
bona dispo-
sitisio.*

*Quid opor-
teat medi-
cos scire.*

*Quid sit ho-
mo & quo
modo gi-
gnatur sci-
at medicus.*

*Caseus esu
malus.*

*Temet ipso
non est.*

*Caseus ma-
lus est.*

quàm frigido: sic rursus non permutatur alio frigidum quàm calido. Reliqua omnia in homine, quanto pluribus miscen-
tur, tanto mitiora ac meliora fiunt. At vero homo omnium
optime dispositus est, ubi concoquit & in quiete est, nullam
peculiarem vim præ se ferens. De his, igitur videor mi-
hi abunde demonstrationem fecisse. Porro Medici quidam
atque Sophistæ dicunt, quòd impossibile est medicinam
cognoscere, eum qui non nouit quid sit homo, & quomodo
primum factus & còpactus sit. Ego vero ea quæ alicui sophi-
stæ aut Medico, de natura dicta sunt aut scripta, minus cen-
seo medicæ arti conuenire quàm pictoriæ. Iudico autem de
natura aliquid manifestum ac euidentem cognoscere, ex nulla
parte aliunde contingere quàm ex Medicina, atque hoc tunc
condiscere possibile est, ubi quis ipsam medicinam totam re-
cte comprehenderit. Verum quatenus illi prodiderunt, mul-
ti mihi cognouisse videtur, cognouisse autem dico, narratio-
nem scilicet hanc, *Quid est homo, & ob quas causas nasci-
tur, & reliqua diligenter.* Atqui mihi necessarium esse vide-
tur, ut omnis Medicus de natura sciat, & omni studio annita-
tur ut cognoscat, si modo aliquid eorum quæ fieri debent re-
cte præstare velit, *Quid est homo ad ea quæ comeduntur ac
bibuntur comparatus, & quid cuique ab unoquoque contin-
get & accidet, & non simpliciter sic existimare, quod malum
edulium est caseus.* Dolorem enim affert repleto ex ipso. Sed
quem dolorem, & propter quid, & cui parti intra hominem
existenti incommodum existit. Nam & alia multa edulia ac
pocula natura mala sunt, & afficiunt hominem non eodẽ mo-
do. Proferatur autem mihi verbi causa aliquid, velut Vinum
meracum multum potum hominem aliquo modo debilem red-
dit, & omnes qui viderint hoc fatentur & cognoscunt, quod
hæc est vis vini, & quod ipsum est causa, & in quas in homi-
ne partes maxime possit non minus. Talem itaque veritatem
etiam de aliis ostendere volo. Etenim caseus (quãdoquidem
hunc in exemplum adsumpsi) non omnes homines lædit, sed
sunt qui ex ipso repleti, ne tantillum quidem offenduntur,
immo gracilibus mirabiliter etiam conferre proditur. Sunt
autem qui difficulter summoventes ipsum ab eo liberantur.
Horum verò naturæ differunt, differuntque etiam iuxta hoc
quod est in corpore caseo còtrarium. Nam à caseo excitatur

& com-

- A** & cōmouetur, in his quibus eiusmodi humor multus in corpore existit, & quo magis hic potens est, eo magis verisimile est ipsos male affligi. Si vero toti humanæ naturæ malus esset, omnes vtrique læderet. Hæc autem si quis nouisset, nō incurreret ea neque sanè pateretur. In refectionibus conualescētium ex morbis, insupérque in longis ægitudinibus, multæ conturbationes & præuæcationes fiunt, partim sua sponte, partim à quibuscumque temere admissis. Noui autem medicos multos velut idiotas, qui vbi illi die aliqua noui quippiam fecissent, velut si lauissent, aut deambulassent, aut quid alienum comedissent, atq; hæc omnia melius esset adhibuisse quàm non, nihilominus tamen causam alicui ex his contri-
B buebant, verà quidem causam ignorantes, & fortassis id quod commodissimum erat damnantes. Quod ipsum certe facere nō oportet, sed scire quid balneum intempestiue adhibitum operetur, quid item fatigatio & lassitudo. Nūquam enim eadem afflictio ab his prouenit, neque etiam ex repletione, neque ex cibo tali vel tali. Quisquis igitur hæc non cognoscet quomodo singula se habeant ad hominem comparata, is neque cognoscere quæ ab ipsis sūt potest, neque recte vti. Ceterum & hæc cognoscere oportere mihi videtur, nimirū quæ affectiones homini ex facultatibus ac potentiis, quæ item ex figuris adueniunt. Quod autem dico tale est, Nempe facultatem quidem esse, humorum summas vires ac robur nosse. Figuras autem dico quæ in ipso homine insunt, Aliæ enim cauæ sunt, & ex amplitudine in arctum coactæ, aliæ expansæ, aliæ solidæ & rotundæ, aliæ latæ & pensiles, aliæ extentæ, aliæ longæ, aliæ densæ, aliæ raræ & hiantes, aliæ spōgiformes ac molles. Quæ igitur ex his trahere ad sese allicereque humiditatem ex reliquo corpore maxime possunt? Num cauæ & expansæ, an solidæ & rotundæ, aut cauæ & in arctum ex amplitudine coactæ? Equidem puto tales esse, quæ ex cauitate & amplitudine in arctum sunt coactæ, Id quod ex manifestis forinsecus condiscere oportet, partim quidem quòd ore hians nihil sanè humoris attraxeris, vbi vero labra foras produxeris, contraxerisq; ac compresseris, insupérque fistulam admoueris, facile sanè attraxeris quicquid volueris. partim vero quòd cucurbitæ quæ corpori adponi solent, ex amplitudine in angustia arctatæ ad hoc factæ sunt, ad trahendum vi-

Medico
quid pro
spiciendū.

παθημα-
τα.
δυναμὴς
χίματα.
χυμός.
Figure
schematiz-
us.

Patētia nō
sorbent.

Cucurbitæ
le forma
cur talis.

HIPPOCRATIS LIBER

*Caput, uesi-
ca, & uer-
rus.*

*Lic, pul-
mo, mam-
ma.*

*Hepar.
Flas^o quid
agat.
Dolor uni-
de.*

*Nervi cur
non tã cre-
bro doli-
sent.*

um videlicet & alliciendum ex carne. Sũt autẽ & alia mul-
ta eiusmodi. Verum intra hominem natura & figura talia,
sunt vesica, & caput, & uterus in mulieribus: atque hæc ma-
nifeste maxime trahunt, & semper plena sunt attractę humi-
ditatis. At vero caue & expansę figurę, influentẽ quidem hu-
morem maximẽ omnium susceperint, nõ autem similiter at-
traxerint. Solide autem & rotundę, neque attraxerint, neque
susceperint: dilabitur enim & non habet sedem, in qua ma-
neat. Spongiformes vero & molles, velut lien, pulmo, & mam-
mę, ubi admotę maxime fuerint & adhæserint, ebibunt, du-
raque fiunt ac augescunt humore accedente, maxime pulmo.
Non enim in ventriculo inest, in quo humorem extrinsecus
contineat ipse ventriculus in quo est humor, vt quotidie ex-
hauriatur, sed quum biberit & susceperit ipse in seipsum hu-
morem, & vacua & rara ac parua penitus explentur, & pro ra-
ro ac molli, durus ac densus euadit, & neque concoquit, ne-
que dimittit. Arque hæc patitur propter figurę naturã. Quæ-
cunque autem flatum & reuolutiones operantur in corpore,
ea in canis ac amplis, veluti ventre ac pectore, strepitum ac
sonitum facere solẽt. Etenim quod non sic repleant vt stent,
sed habet transmutationes & motus, necesse est vt ab ipsis &
strepitus & manifestę commotiones fiant. Quæcunque ve-
ro carnosa sunt & mollia, in talibus torpores & excrescen-
tia, velut in trucidatis fiunt. Ceterum quum inciderit flatus
in latum ac renitens, & aliquid ipsi restiterit, idque natura
fuerit neque forte, vt aduersus violentiam durare possit, &
nihil mali pati: neque mollẽ & rarum, vt excipere ac cedere
queat: verum tenerum & floridum & sanguineum ac den-
sum, velut hepar, quod propter densitatem quidẽ ac latitu-
dinem resistit ac non cedit, flatus vero subiẽs angescit ac for-
tior euadit, & aduersum reluctans maxime impetũ facit. pro-
pter teneritudinem autem & sanguineitatem, absque dolo-
ribus esse non potest, & propter has causas, dolores acutissi-
mi ac frequentissimi circa eum locum contingunt, suppara-
tionẽsque ac tubercula plurima. Fiunt etiã circa septum
transuersum fortiter, sed multominus. Distentio enim septi
transuersi lata est & renitens, natura autem nervosior & ro-
bustior, quapropter minus dolore affligitur. fiunt tamen &
dolores & tubercula circa ipsum. Multę vero etiã alię & ex-
tra &

A tra & intra corpus figurarū species sunt, quæ magnopere inter se differunt, quod ad affectiones pertinet, tū ægroto, tū sano. velut capita parua aut magna, colla tenuia aut crassa, longæ aut breuia, ventres longi aut rotūdi, pectoris & costarum latitudines aut angustie, & alia infinita, quæ omnia nosse oportet quatenus differant, quo causas singulorum cognitas probè obserues. De potentiis autē humorum perspectum habere oportet, quid singuli ipsorum in homine facere possint quemadmodum etiam prius dictum est, quomodo cognationes inter se habeant. Quod dico tale est, An videlicet dulcis humor in aliam speciem mutetur, non à temperamento, sed ipse desciscens & immutatus ab eo, qualis primum fuerat, amarum aut salsum, aut acerbum, aut acidum. Sit sanè acidus. Ergo acidus humor reliquos præcellens, maxime incommodus fuerit: si utiq; dulcis, omnium cōmodissimus existit. Id quod si quis forinsecus querēs consequi possit, is semper quod melius est ex omnibus eligere queat. Optimum autem est, quod longissime ab incommodo abest.

Capitis & colli differentia.

Succorū saporem & considerationem.

HIPPOCRATIS COI LIBER DE MEDICO, IANO

Cornario medico physico interprete.

HIC liber Medici gubernatio est, & præceptum quomodo officinam medicam instruere oportet. Medici equidem gubernationem esse putamus, ut videat quod bono colore, & bona, ac carnosa corporis habitudine præditus sit, iuxta existentem in ipso naturā. Vulgus enim existimat eos qui non sic bene dispositum corpus habent, neque aliis bene prospicere posse. Deinde ut opinionem capiet apud ipsum vulgus vestitu decore, & vnguentis odoratis, non suspectum odorem ad omnia habentibus. Inde enim

Medicus qualis esse debeat.

HIPPOCRATIS LIBER

enim ægrotos iucunde affici contingit. Postea animaduertere ipsum oportet vt animum habeat modestum, non solum quod ad taciturnitatem attinet, sed etiam circa reliquam vitam probe compositum. Maxime enim ad opinionem ac auctoritatem comparandam conducit, bonis ac honestis moribus præditum esse. Nam quum talis fuerit, omnibus venerandus ac humanus iudicabitur. Promptitudo enim temeraria, & facilitas contemnentur, etiam si valde commoda existant. Scopum autem præfigere oportet potestatem facultatū suarum. Nam eadem ab iisdem non abundantibus boni consulantur. Figuram faciei habeat meditabundam ac subtristem, non tamen amarulente. Cōtumax enim esse videbitur & homines odio habens. Qui vero in risum exolutus est, ac nimis hilaris, onerosus iudicatur. Hoc itaque vitandum est vel maxime. Iustum autem ad omnem conuersationem esse conuenit. Iustitia enim multum auxiliatur. Non exigua autē commercia ægris cum medico sunt. Nam seipsum medicis subditos faciunt, & omni hora vxoribus, virginibus, & opibus maximi precij, illi occurrunt. continenter igitur ad omnia hæc se habere oportet animo itaque ac corpore sic dispositum esse conuenit. Porro præcepta ad artem medicam, per quæ artificiosus esse videbitur, ab initio cōsiderabimus ex quo primum homo discere incipit. Quæ igitur in officina medicantur, ferè ad discentes pertinet. Primum quidem locum domus habere oportet, qui sanè talis sit, vt neque ventus ad ipsum accedens molestus sit, neque sol, neque splendor infestet. Lux enim splendida medentibus quidem non est molestia, non similiter autem ægrotantibus. Itaque talem splendorem penitus fugere oportet, per quem oculos ægrotare contingit. Tale igitur præceptum de luce obseruetur. Deinde vt nequaquam faciem aduersam splendori habeat. Infestat enim visum debilem, omnis autem occasio sufficiens est ad debiles oculos conturbandos. Luce itaque hoc modo vtendum est. Sellæ autē æquales altitudine sint quantum eius fieri potest, vt in ipsis ægri collocentur. Acramento exceptis instrumentis, nullo vtatur. Ornatus enim onerosus mihi esse videtur, talibus vasis vti. Aqua exhibenda est ægris potabilis & pura. Exterforiis vtendum est puris ac mollibus, ad oculos quidem, linteis, ad vulnera vero, spongiis. hæc enim per se probe auxiliari

*Quo gestu
adeundus
est æger.*

*Qualis de-
beat esse
medicus.*

*Quid pri-
mum obfer-
uet medi-
cus.
Luminis ra-
tio.*

*Luxum do-
mesticum
prohibet.
Linteola.*

A xiliari videtur. Omnia autem rite fabrefacta ad vsum esse oportet, magnitudine, grauitate, ac tenuitate. Quæ vero offeruntur omnia considerare oportet vt conferant, maxime si ægrotae parti adhibebuntur. Talia autem sunt, ligamenta & medicamenta, & lintea circa vulnus, & cataplasmata. hæc enim longissimo tempore circa ægrotantes locos sunt. At vero ablatio horum, refrigeratioque ac mundificatio & aquarum affusio, pauco tempore absoluuntur. Diligenter autem considerare quid horum faciendum sit oportet, & vbi magis aut minus ea adhibere conuenit. Vtrorumque enim vsus opportunus, itaque negligentia, magnam differentiam habet. Est autem propria & genuina medicinae deligatio, ex qua æger opem sentit. Maxime autem prosunt duo hæc, quibus vtendum est, comprimere videlicet vbi oportet, & remissè deligare. Iuxta horæ vero tempus, quando integere oporteat & non, videndum est, vt neque debili, neque fortiore alterutro horum vtaris. Concinnas autem deligationes ad spectaculum comparatas, & nihil iuuantes, reprobare oportet. Onerosæ enim sunt & omnino petulantes, sæpe vero etiam damnum dederunt. Quærit autem æger non ornatum, sed auxilium. Ceterum in chirurgiis quæ per sectionem aut vitionem fiunt, velocitas ac tarditas equelem laudem merentur. Est enim vtriusque vsus. Nam in quibus per vnicam sectionem chirurgia absoluitur, velocem dissectionem facere oportet. quum enim contingat eos qui secantur dolere, id quod dolorem affert, quam minimo tempore adesse conuenit, quod ipsum continget veloci sectione facta. Vbi vero multas sectiones fieri necesse est, tarda chirurgia vtendum est. Velox enim continuum & multum dolorem inducit. Tardus vero & intermitiens, requiem aliquam his qui curantur exhibet. Idem de instrumentis quoque dici potest. Gladiolis enim acutis ac latis vti, non in omnibus similiter precipimus. Nam partes quædam sunt corporis, quæ celerem sanguinis fluxum habent, & non facile est cum sistere, Tales autem sunt varices, & quædam aliæ venæ. Itaque in talibus angustas sectiones facere oportet, neque enim possibile est vt fluxus in his sistatur. Conducit autem aliquando à talibus sanguinis detractionem facere. At vero ad locos non periculosos, & circa quos non tenuis est sanguis, latioribus gladiolis vtendum est: sic enim

Instrumenta.

Quæ uulnere possunt.

*Deligatio
Duo quæ his prosunt.*

*Sectionis
velocitas*

*Celeritas
& tarditas ubi adhibenda est*

Missio sanguinis ubi & quando facienda.

c sanguis

HIPPOCRATIS LIBER

*Cucurbitu-
le modus.*

*Cum locus
cucurbitu-
le admo-
re aperis-
tur quid
egis.*

*Captatio
venarum
brachii.*

sanguis prodierit, aliter nequaquam. valde autem turpe est non contingere à chirurgia quod velis. Cucurbitarum porro duo modi commodi existunt. Quando enim fluxus procul ab apparente carne compactus fuerit, circulum ipsius breuem esse oportet, ipsamq; non ventrosam, sed prolixam parte ad manum vergente, non grauem. Quæ enim talis est, in directum trahet, & serosos humores separatos ac distantes probe ad carnem adtrahet. Maiore autem dolore per carnem disperso, in reliquis quidem consimilem cucurbitam esse oportet, sed circulum magnum. Sic enim ex plurimis partibus id quod dolorem facit educere comperies, ad locum conuenientem. Neque enim magnum esse circulum putant, si non ex pluribus locis caro comprehendatur ac contrahatur. At si grauis sit, ad supernos locos repit, inferne autem magis detractionem facit, vt sæpe morbi relinquantur. Latius itaque circuli, vnà cum incumbentibus fluxionibus, & longe distantibus à supernis locis, multa simul adtrahunt de alia carne. Contingit igitur humiditatem inde detractam, apponi collecto inferne sub cucurbita seroso humori, & quæ quidē infestant, relinquunt: quæ vero nihil molestant, detrahi. Magnitudinem porro cucurbitæ quæ commoda sit, iuxta corporis partes quibus admo- uere oportuerit, coniectare oportet. Vbi vero scarificationem subter cucurbitam adhibere velis, sanguinem scarificationum locorum conspicuum esse oportet, aliàs neque circulum adtractum scarificare ac pertinere oportet. Debilius enim est caro loci dolore affecti. Scalpris autem incuruis, in summo non valde angustis vtendum est. Aliquando enim serosi ac saniosi humores viscosi ac crassi veniunt: periculum igitur est ne in fissuris substent, vbi arctæ fuerint incussæ. Porro venas in brachiis, funiculorum apprehensionibus constringere oportet. Caro enim contegens in multis non probè coaptata est vena, vbi enim lubrica fuerit caro, non contingit sectiones vtrorumq; iuxta seipsas fieri. Nam venam contextam insufflari contingit, & sanguinis fluxum impediri. multis vero etiã propter hoc pus cõgregatur. Quapropter duo nocumenta talis chirurgia inducit, secto quidem dolorem, secanti vero multam ignominiam. Idem in omnibus venis fieri præceptum est. Hæc quidem igitur necessaria sunt in officina medica instrumenta, & circa quorum vsum

- A** vsum artificiosum esse oportet addiscentem. Volsellis autem
 tum dentium, tum vuarum, quilibet vti potest. simplex enim
 vsus ipsorum esse videtur. Ceterum de tuberculis & vlceri-
 bus quę maiorum morborum sunt, amplius videndum est. Tu-
 bercula equidem deprehendere & dissolvere posse, maxime
 artificiosum habetur, itemque collectiones ipsorum impedi-
 re. Consequens est, ea in conspicuum & quam breuissimum
 locum contrahere, & compagem ipsam æqualem per totum
 tuberculum facere: vbi enim inæqualiter se habuerit, pericu-
 lum est vt rumpatur, & vlcus ægre curabile reddatur. exæqua-
 re itaq; oportet, similiterq; totū maturū facere, & neq; prius
 diducere, neq; sinere vt sponte rumpatur. Quę vero maturū
 facere æqualiter possint, in aliis libris relata sunt. At vero vl-
 cera quatuor vias habere videtur. Vnā in profundū, hæc aut
 sunt fistulosa, & quę sanie plena sunt, ac intus excauata. Alte-
 ram in altum, quę videlicet carne superexcrescit. Tertia via
 est in latitudinē, atque hæc sunt quę appellantur serpigiosa
 Quarta via est quę sola secundū naturam motus esse vide-
 tur. Carnis itaque calamitates hæc sunt, omnes autem commu-
 nem rationem habent ad hoc quod ipsis conducit: & signa
 quidem horum in aliis relata sunt, itemq; qua vtendum sit cu-
 ratione, per quę autem concretum dissoluatur, similiterque
 id quod carne excrecente repletū, aut cauum factum est, aut
 quod in latitudinem iter fecit, de his omnibus in aliis scri-
 ptis nostris abunde dictum est. Amplius vero de Cataplas-
 matis sic res habet. Linteorum quę imponuntur ac induntur
 alicubi in morbo, vsus exactus esse videtur, & est sanē vlce-
 ri conueniens linteolorum impositio. Verum cataplasmate
 per ambitum vlcis vtaris. Nam hic vsus cataplasmatum & ar-
 tificiosus est, & multum prodesse potest. Videtur enim vlceri
 opitulari vis eorum quę circumponantur. Linteum autem cō-
 terendum est ac emolliendum. Verum partibus extra vulnus
 circumfisis cataplasma prodest. Talem igitur ipsorum vsum
 esse oportet. Porro de temporum occasionibus, quando sin-
 gulis horum vtendum est, & quomodo prescriptorum vires
 condiscere oporteat, in presens relictum est. Talia enim lon-
 ge præstantissima in studio Medicinę sunt, & procul in arte
 iam progressi existunt. His consequens est chirurgia vulne-
 rum in militia acceptorum, circa extractionē telorum. Nam

Volsellis

Vlcerum
quatuor
viæ.Vlcerum,
vulnorum
ut mutila
curatioQuę præ-
termittat
perpende:Militariū
vulnorum
curatio.

HIPPOCRATIS LIBER

*Signa in
hæretium
telorum.*

in vrbis cōuerſationibus modicus horum vſus exiſtit. Ra-
tio enim per omne tempus ciuiles ac hoſtiles expeditiones
ſunt. huiusmodi autem ſæpe ac frequentiffime circa exter-
nas militias fieri ſolēt. Qui igitur hac chirurgia vti volet, eū
militare oportet, & externos exercitus ſequi. Sic enim exer-
citatus fieri poterit ad eiufmodi vſum ac neceſſitatē. Quod
vero circa hæc artiſcioſiſſimum eſſe mihi videtur, refere-
tur. Etenim ſigna exquirere ac inuenire telorum in corpore
exiſtentium, maxima artis & chirurgiæ huc pertinentis pars
exiſtit. Vbi enim hoc cognitum fuerit, non relinqui poteſt
vulneratus ex ignorantia neglectus, quum non conuenien-
ter tractetur. Solus autem iſ qui ſignorum expertus eſt hanc
chirurgiam rite aggredietur. Verum de his omnibus in alijs
ſcriptum habetur.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE DECENTI

*ornatu, Iano Cornario me-
dico phyſico in-
terprete.*

*Disciplina
nulla pro-
batur, niſi
quæ ad vi-
tam huma-
nam facit.*

ON ſine ratione faciunt, qui ſa-
piētiam ad multa vtilem eſſe præ-
tendunt, eam videlicet quæ inter
homines exiſtit. Multæ enim ad ſu-
perſuam curioſitatem factę appa-
rent, dico autem eas quæ de nulla
re ſili diſſerunt. Aſſumi autē vti-
que poſſunt etiam harum partes
ad illas, vel propterea quod neque
ocioſitas eſt, neq; malicia. Ocium
enim & ignauia maliciam quærunt, & ad eam diſtrahuntur,
vigilantia vero & mens ad aliquid intentata, trahunt ad ſe
quid eorum quæ ad vitę honeſtatem pertinent, etiam ex diſ-
putationibus nihil vtile tractantibus. Gratioſior eſt enim ſa-
pientia,

A pientia, & ab aliis quibusdam in artem constituta, artem videlicet ad parandum honestum ornatum ac opinionem. **O** Artes que probandæ
 mnes enim non cum turpi lucro & turpitudine consistunt. Et illis methodus quædam est artificialis quæ operatur: quod si non innocenter fiat, raptores sunt. adolescentes enim in ipsos incidunt, verum in vigore constituti, propter verecundiam, videntes ipsos idiotas ducunt, Senes vero propter amarulentiam, legislationem in ipsos constituunt, ex ciuitatibus videlicet expulsionem. Hi enim sunt qui fora frequentant, ruditate ac incitia sua imponentes, & in circulis ciuitatum versantes. Cognouerit autem quis ex vestitu & aliis lineamentis. Quamuis enim fuerint splendide ornati multo magis fugiendi sunt, & à conspicientibus odio habendi. Qui vero contrario modo se gerunt, frugi homines iudicandi sunt, quibus non est excogitatus apparatus, neque superflua curiositas. Ex vestitu enim cognoscēs, & decenti in ipso ornatu ac frugalitate, non ad superfluitatem parato, sed magis ad bonam opinionem, & meditationem, animumque intra se compositum, & ad perfectionem. Imò quocunque vestitu ac ornatu, tales sunt minime diffuentes, non curiosi, amarulenti ad occursum & obuiam itiones, appositi ad responsiones, graues aduersus resistentes, ad sui similes solertes, & familiares, ac affabiles, temperati ad omnes, ad seditiones taciturni, ad tacendum animo obfirmato & continētes, ad tempus appositi, & ad occasionem arripiendam accommodati, ad victum frugales & contenti, patiētes ad temporis expectationem, ad sermones expediti, omne demonstratum proferentes, suauiloquentia vtentes, gratiis affecti, & gloria horum omnium corroborati ac fortificati, ad veritatem ac demonstrationem audentes ac confisi. Principalissimum quidē igitur horum omnium prædictorum est Natura. Nam si hæc assuerit his qui artibus animum applicant, per omnia prædicta penetrare poterunt. Incognita enim vtilitas, tum in sapientia, tum in arte adhibita, ad principium capiendum edoceri potest. Natura autem defluit & confunditur cum sapientia, ad cognoscendum ea quæ ab ipsa natura facta sunt. Etenim in vtrisque sermonibus multi conuicti, nullatenus vtrisque rebus vsi sunt ad demonstrationem, postquam igitur quispiam ipsorum expenderit ad veritatem ea quæ retulimus, nullatenus naturæ

*Dux naturæ
 ra in cunctis
 est.*

bona ipsis procedent. Comperiuntur itaque hi non confimi
 cum illis via progressi, quapropter denudati, omnem induunt maliciam ac ignominiam. honestus est enim ex opere
Quid ars quod quis edoctus est sermo. Quicquid enim artificiose factum est, ex ratione prolatum est ac productum. Quicquid autem
persuasio artificiose dictum est, non autem factum, methodi inartificialis demonstrativum existit, Nam putare quidem non autem
in his peri facere, ignorantie & inartificialitatis signum est. Opinio enim
culosa. maximum in Medicina in crimen vertitur eam adhibentibus: his vero qui ea in se usi sunt, perniciem affert. Etenim si sibi-
 ipsis in sermonibus persuaferint, & opus ex disciplina se scire putauerint, quemadmodum aurum adulterinum in igne iudicatum, tales seipsum esse demonstrant. quanquam talis
Cognitio predictio nihil commouet ad prudentiam eos qui sunt eiusdem generis. quod autem rectus sit finis, cognitio manifestum facit. Tempus porro etiam artem facilem ac peruiam facit, aut in consimilem viam incidentibus processus manifestos facit. Quapropter singula predicta suscipere oportet, & sapientiam transferre ad medicinam, & medicinam ad sapientiam.
vera quid Medicus enim philosophus, est deo æqualis. Neque enim multa est inter ipsas differentia. Nam omnia quæ ad sapientiam requiruntur, insunt in medicina: argenti contemptus, reuerentia, verecundia, habitus submissus, autoritas, iudicium, quies, obuiam itio, mundicia, doctrina, cognitio ad vitam utilem ac necessariarum purificationum, alienitas à mercimoniis, alienitas à superstitione, præminencia diuina. Habent enim quæcunque; habent ad coercendam intemperantiam, inscitiam, auaritiam, concupiscentiam, rapinasque; ac impudentiam. Hæc enim est cognitio accedentium, & usus eorum quæ ad amicitiam pertinent, & quomodo ad liberos, ac quascunque; res se gerere oporteat quatenus igitur cum hac societatem habet, sapientia quedam est. Nam & plurima ex his etiam medicus habet. Etenim scientia de diis vel maxime animo ipsius implexa est. Etenim in aliis affectionibus, & in symptomatis accidentibus, Medicina erga deos valde reuerenter se habere comperitur. Medici vero deis concedunt. Non enim est potentia in ipsa redundans. Nam & hi multa quidem aggrediuntur, multa vero etiam per seipsa ipsis superantur. Quæ vero nunc possidet Medicina, hinc exhibebit. Quæ enim via ipsius sit in sapientia, hæc
 Genus

A ctenus dictum est. Nam & illis ipsis hoc modo se res habet. *Medicine*
 Quæ vero putant, & consentunt ac profitentur, sic habent *uie par-*
 Quæ circa corpora adsunt & adueniunt, quæ sanè per om- *tésue.*

nem ipsam artem procedunt, dū illa transformatur aut trāsmutantur. Quæ item per chirurgiam sanant. Et quæ auxiliis & medelis aut victu curantur. Summa vero horum omnium tendat ad horum cognitionem. Quū igitur relata omnia tali modo se habeant, conuenit vt Medicus comitatem quandā sibi adiunctā habeat. Austeritas enim & sanis, & ægris, difficile accessum præbet. Maxime vero adseruare ipsum seipsum conuenit, vt ne multas corporis partes ostēdat, neque cū imperitis multa fabuletur, sed necessaria. Hoc enim violentia esse cōsuevit, ad curationis prouocationem. Facere autē

Medico
quid obser-
uandum.

B nihil horū debet valde curiose, neque ex imaginatione. Hęc vero omnia cōsiderato, quo tibi præparata sint ad abundantiam, prout opus fuerit. Sin minus, instante necessitate semper penuria fuerit. Procurare autem oportet hæc in medicina, cum omni submissione; de frictione, & illitione, & perfusione, ad manuum cōcinnitatem; de linamentis vulsis, de spleniis, de ligamentis, de his quæ pro temporis cōstitutione requiruntur, de medicamentis ad vulnera, & ocularia, & ex his ea quæ ad singula genera pertinent; quo tibi præparata sint & instrumenta, & machinæ, & cōsequenter ferrum. Nā in his penuria detrimētosa est, & artem mancā facit. Sit autem tibi alter apparatus simpliciter ad peregrinationes instructus, ad manus prōptus. Expeditissimus autē per methodi rationem. Neq; enim fieri potest vt medicus omnia percurrat. Firma item memoria teneto medicamēta, & simplices facultates, & descriptas, si modo tales extāt. Sint & in memoria tibi morborum curationes, & harū modi, quōtuplīter & quōmodo in singulis se habēt. Hoc enim principium est in Medicina, & medium, & finis. Præparata quoq; tibi sint malagmatū genera ad singulos vsus. Potiones quæ incidere possunt, ex descriptione præparatæ iuxta genera. In prōptu sint & quæ ad medicationem pertinent ad purgationes, sumpta de locis congruis, & parata eo quo cōuenit modo, iuxta genera, & magnitudines, ad vetustatem ferendam curata. Recentia vero iuxta temporis occasionem: & alia iuxta rationem. His autem tibi præparatis hoc commodi erit, vt ubi ad

Que por-
tissimum
curet.
Instrumen-
ta medico
in prōptu
esse de-
bent.

Potiones
in prōptu
habendæ.

Quid præ-
cogitādū.

Quæ præ-
stare de-
beat me-
dicus.

Medicus
ægros cre-
bro inui-
sere de-
bet.

Culpa æ-
grotantiū
medicis
sepe ascri-
bi solet.
Habitat-
iones lā-
guentium
pro uarie-
tate mor-
borū cli-
gendæ
sunt.

ægrotum introieris, animo incertus non sis, quū appositè ha-
beas singula ad id quod faciendum est. Antea vero hoc co-
gnitum habeas quod facere oportet, q̄ ad ægrum ingredia-
ris. Pleraque enim neq; ratiocinatione, sed auxilio rerū op^o
habent. Itaque euentum ex experientia prius discernere o-
portet. Est enim hoc gloriosum, & facile cognosci potest. In
ingressu vero meminisse cōuenit & sessionis, & habitus sub-
missi, amictus cōpositi, auctoritatis, breuiloquentiæ, vt nihil
cum perurbatione facias, assensus, diligentia, respōsionis ad
ea quæ occurrunt, & ad tumultus fientes cōpescendos con-
stantiæ apud teipsum, increpationis ad turbas castigandas,
prōptitudinis ad ministeria. Et ad hæc memor sis primi ap-
paratus. Sin minus, reliqua citra errorem fiant, quæ ad prō-
ptitudinem parandam præcipiuntur. Ingressu vtere frequē-
ter. visita diligentius, his quæ à deceptis per errorem fiunt
occurrens, vt mutantur. Facilius enim cognosces, simulq;
expeditior eris. Instabilia enim sunt quæ in humidis cōsistunt.
Quapropter etiā facile & à natura, & à fortuna transmutan-
tur. Neglecta enī ea quæ circa temporis occasionem admi-
nistrare oportebat, impetu suo progressa occupant ac peri-
mūt. Nō enim est quod opem ferat. Multa enim sunt quæ si-
mul mali aliquid faciunt. Nā quod singulatim iuxta conse-
quentiā fit, magis opportunum & frequentius est. Obseruare
autem oportet ægrotorum quoque peccata, per quæ multi
sepe mentiti sunt, in assumendis his quæ ingerenda exhibē-
tur, postquā exosas potiones nō accipientes, aut pharmacis
datis, aut alia curatione adhibita, perempti sunt. Et factum
quidem hoc nō ad ipsoꝝ cōfessionem vertitur, verū Me-
dico culpa imputatur. Cōsiderare vero oportet etiā decubi-
tus, quosdā ex ipsis iuxta anni tempus, quosdā iuxta genera.
Quidā enim in altis sedibus, quidā in subterraneis ac tene-
brosis decūbunt. Strepitus quoque & odores, maxime vini,
deterior enim hic est: fugere ac transmutare oportet. Et om-
nia hæc facere placide, expedite, cum ministerio, ita vt ple-
raque egroto occultes, & hilari ac sereno vultu ipsum cōso-
leris: quo à suis illud cupiditatib. auertas, simul cum amaru-
lencia & cōtraria instantia increpando, simulq; cum cōmo-
nificatione ac dexteritate suscipiendo ac cōsolando, nō ta-
men vt quicquam futurorum aut præsentium ipsis indices.
Plerique

A Plerique enim ob hanc causam, in vtranlibet partem cōpulsi sunt, propter relatum videlicet prēdictionem prēsentium aut futurorū. Sit autem ex discipulis aliquis prēfens, qui inflet vt prēceptis nō amarulente vtatur, & quod mandatū est faciat. Deligito autem ex ipsis eos qui iā in arte progressum fecerunt, quo ea quę vtilia sunt addant, aut secure offerant, vt & in interuallis nihil te lateat. At vero imperitis nunquā quicquam procurandum cōmittes. Sin minus, eius quod male factum est, vituperium in te recidet, si nō ambigue res habeat. ex quibus id quod recta methodo tractatum est, procedet, & vituperationem tibi nō afferet. Sed & quod factū fuerit, ad genus referetur. Proinde omnia hęc prēdicto in his quę sunt, his quibus ea cognouisse propositum est. His igitur ita habentib⁹, ad bonā existimationem ac decentem ornatum, & in sapientia, & in medicina, & in aliis artib⁹: oportet medicum distinctis partib. de quibus diximus, semper vtrisque amictum, ea cōseruare ac custodire, & tradere ac facere. Quum enim apud omnes homines inelyta sint, cōseruantur. Et qui per ipsa procedunt, celebres sunt à parentib⁹ & liberis. Et si quidam ipsorum non multa cognitione prēditi sint, ab ipsis tamen rebus ad intelligentiam deueniunt.

*Quales mē
nistri æ-
grotis dū
di sint.*

HIPPOCRATIS COI

PRAECEPTIONES, IANO

Cornario medico physico

interprete.

Tempus est in quo occasio est, Occasione vero in qua tempus nō multum. Medela tempore, aliquando etiam occasione contingit. Hęc scire nō posse oportet, & nō ratiocinationi prius probabili intentum curam aggredi, sed exercitationi cū ratione. Ratiocinatio enī memoria quædā est, quæ cōponit ea quę per sensum sunt percepta. Imaginatione

*Tempus
quid. Occasio.*

Ratiocinatio.

*Qua uia
medico
proceden-
dum sit.*

*Medicus
rudes etiā
sciscitari
debet
Quid po-
tissimū ob-
seruandū.*

Mercēs

natione enim concepta est euidenter. Sensus autem perpe-
sus iam delegator est eorum quæ subiacent ac obueniūt, ad
ipsam cogitationē. Qui uero sensus sæpe mala perpeffus est,
& suscepit, quibus, quando, qualiter, læsus sit obseruans, & in
seipsum reponens recordatur. Collaudo quidem igitur etiā
ratiocinationem, si quidem ex fortuita occasione initium fa-
ciat, & delationem in morbum ex apparentibus persequatur.
Si enim ex his quæ palam perficiuntur, ratiocinatio initium
fecerit, non mentis potentia esse cōperitur, ita ut ipsa ab aliis
singula assumat. Proinde statuendum est, naturā à multis ac
omnigenis rebus moueri ac doceri, ita ut uolentia quædam
subsistat. Mens autem ubi ab ipsa accepit, uelut dixi, postea ad
veritatem perducit. Si uero nō ex euidenti aggressionē, uer-
um ex probabili rationis figmento, sæpe grauem & mole-
stam inuehit affectionem. Tales autem inuiam uiam arripi-
unt. Quid enim tandem erat mali, si mercedem auferrēt hi
qui medicinæ opera male administrāt? Nūc uero agrotis qui
extra culpā sunt, nō sufficiens esse apparet uolentia morbi,
nisi Medici quoque imperitia accedat. Et de his quidē hæc di-
cta satis sint. At his quæ ex sola ratione perficiuntur, frui nō
datur: uerum his quæ ex operis indicatione. Fallax enim est
& ad errorem procliuius affirmatio, quæ fit cum garrulitate.
Quapropter in uniuersum his quæ fiunt inhæerere oportet,
& circa hæc uel maxime uersari, si quis facillē ac minime de-
linquentem habitū, quē sanē Medicinā appellamus, sibi cō-
parare uolet. Valde enim magnā uilitatem asferet, tum æ-
grotatibus, tum horū artificibus. Nō tamē cunctandū est & ab
idiotis inquirere, si quid cōferre uisum fuerit ad curationis
occasionē. Sic enī arbitror uniuersam artē cōmonstratā esse,
eo quod ex unoquoque fine obseruatio facta est, & cōsonantia
in idem cōcurrerit. Attēdere igitur oportet fortuitæ occa-
sioni, quæ plerumque se offert, atque hoc cum uilitate ac lent
progressione potius, quā cū promissione, & excusatione ea quæ
fit cū actione. Utilis est autē & varia prædestinatio eorū quæ
agrotis offeruntur. Nō enim asseuerare oportet, quod aliquid
solū exhibitū proderit. Omnes enī affectiones, propter mul-
tas casuum circumstantias ac mutationes, mora quadam diu-
tiore adherent. Et hoc sanē admonitione opus habuerit, ad
diligentem considerationem faciendam. Si enim à mercede
inceperis:

*cōstituēda
medico.*

- A** inceperis: cōducit enim hoc vniuerso negotio: aegroto quidem huiusmodi cogitationē inducis, q̄ videlicet nō ipso relicto abibis. Si vero non pacisceris, q̄ ipsum negliges, & de quibusdam in rem præsentem nō admonēbis. Curare igitur oportet de cōstituenda mercede. Inutile enim esse putamus eiusmodi aegroti ipsius cogitationē, multo aut magis in morbo acuto. Morbi autem celeritas tēporis occasionem nō prębens ad reuersionem, nō impellit; bonum Medicum ad querendū suā cōmoditatem, sed vt magis existimationi suę rationem habeat. Itaq; tunc melius est vt seruatis exprobet, quā vt letaliter affectos pręcōturbet. Quāq̄ aliqui aegroti id expetunt, hospitij ius, & faciem mali depulsionē producentes, digni quidē qui negligentur, nō tamen qui affligantur. Quapropter his te merito oppones, cum bolidis iactu in maris turbati fluctibus iter facientib. Qui enim bonus Medicus est, is per Iouē fide magis q̄ duricia medetur. Quare in principio totā affectionem indagare oportet, & quādā suggerere conducentia ad curationem, curareq; aegrotū, & non negligere. At vero remunerationis exigendę acerbitem, absq; preparante ad disciplinā cupiditate, hortor vt ne valde inducas, sed & ad opulentia & facultates respicias. Quādoq; vero etiā gratis cures, ita vt gratitudinis memoriā potiore, q̄ præsentem existimationē auferas. Si vero occasio ferendę opis se obtulerit, & peregrino, & egeno, maxime talibus opituleris. Si enim affuerit erga homines amor, adest etiā amor erga artem. Quidā enim aegrotantes vbi perceperunt affectionem circa se nō esse in tuto, per Medici probitatem ac mansuetudinem gloriantur sanitati restitutos se esse. Laudabile est autem, aegrorum quidem curā gerere, gratia sanitatis: sanorum vero curam suscipere, ea gratia vt sine morbis degant. Sed & sanorum cura habenda est, gratia boni ac decori ornatus. Qui igitur in profundo ignorantie artis versantur, prędicta minime perceperint. Nam hi quū sint non initiati, miserabilesq; ac subito exaltati: fortunę tamen indigi, à diuinibus quibusdam, ex angustiis remissionem acquirunt, semperq; ob opera gloriantes, & in deterius dilabentes deliciantur, artis sinceritatē negligētes, ob quā bon⁹ Medicus, qui ab artis cōiunctiōe socius artis appellat, in vigore esse possit. Hic autē medelas citra delictū facile pficiēs, nihil

*Gratis nō
nunquā cu
randum.*

*Quid mal
lus med
cus egat.*

HIPPOCRATIS

*Languen-
tis cupiditas.*

*Medici
plures cur
cōuocadi.*

*vt bene
speret hor
tandus æ-
grotus.*

nihil horum transfilierit, non præ facultatis inopia. Non enim infidus est velut in iniustitia. Nam ad curationem hi non accedunt, vbi affectionem perniciosam esse vident, vitantes aliorum medicorum superinductionem, laudantes agrotos propter prauum auxilij odium. At agrotantes afflicti nati in vtraque improbitate, eo quod potiori in arte curationi seipsos non commiserunt ad finem vsque. Remissio enim morbi alicuius magnam ægroto refugium præbet. Quapropter sanam affectionem cupientes, eundem usum semper admittere non volunt, medici varietati se assimilantes. Sumptuum equidem opulencia ægroti carent, morum improbitate adorantes, & ingrati fientes. Quum autem consequi possunt ut ditentur, de mercede assueueranter affirmant, sani esse volentes, quæstum nimirum ex vsura, aut agricultura affore producentes, & postea de ipsis quæstum facere negligentes. Et de huiusmodi quidem declaratione hæc sufficiat. Remissio enim & intensio ægrotantis, medicam administrationem requirunt. Nec vero indecore se ille geret medicus, qui in rei præsentis angustia circa ægrum aliquem, & imperitia tenebras offundente, alios quoque accersere iusserit, quo ex communi consideratione, res circa ægrum inquirantur ac cognoscantur, & illi cooperatores fiant ad auxilij ferendi facultatem. Nam in afflictionis assiduitate, augescente affectione, ob consilij inopiam, plurima ad rem præsentem effugiunt. In eiusmodi igitur temporis occasione confidendum est. Nunquam enim ego tale quid decerno, quod ars ipsa iudicat. Et de hoc nunquam contendere oportet affirmando, ac mutuis inter se conuiciis decertando. Hoc enim iureiurando affirmare possum, quod Medici ratiocinatio nunquam alteri inuidere poterit. Imbecillis enim hoc modo apparuerit. Sed hæc magis expeditè faciunt hi qui circa forensia negotia ac quæstus versantur. Quoniam neque falso hoc cognitum fertur, quod in omni copia, inopia inest. At vero cum his omnibus magnum signum substantiæ artis apparuerit, si quis recte medicans, ab eiusmodi compellatione non destiterit, iubens agrotos mente non turbari, in eo quod ad salutis tempus peruenire gestiunt. Hoc enim non inutile esse ducimus, & hoc sanè præcipiens non peccabit. Ipsi enim ægroti propter dolorificam affectionem desperantes, seipsos vita exuunt.

Qui vero

- A** Qui vero agrū sibi cōmissum habet, si artis inuenta demōstrauerit, cōseruans nō mutans naturā, præsenti auferet remunerationem, aut cōtrā, fidem suam statim amittet. Hominis enim bonus habitus natura quædā est, quæ motū non alienum ex natura acquisiuit, sed valde cōgrua est, & spiritu, & calore, & humorū concoctione vndiquaq; & vniuersā victus ratione, & aliis omnibus cōposita ac constructa: si nō aliquis ex natiuitate, aut ab initio defectus fuerit. Si vero etiā quis fuerit, is si exilis est, conandū est vt subiectæ naturæ assimiletur. præter naturā enim est id quod imminutū est, etiā per tempus. Porro fugiēda est & frictio per lineæ sudaria, propter parandā medendi auctoritatem. Itemq; odor curiosē ascitus. Propter multā enim peregrinitatem, in calūniā incidēs: propter modicā vero, decētem ornatū consequeris.
- B** In parte enim dolor modicus: in toto, multus. Gratiitudinē autem qua hominibus cōplaceas, non tollo. Digna enim est medico præsidio. At vero appositionis per instrumēta, & indicationis eorum quæ significāt, & eiusmodi rerū memoriā adesse oportet. Si vero etiā vulgi gratia velis dissertationē ad audiendum te facere, non valde gloriose id captes: nō tamē cum testimonio ac ostētatione poetica. Impotētiam enim industrij laboris ostēdit. Auerfor enim ad alium vsui transferri industriā cum labore partam, quæ propterea in se ipsa sola gratiosæ sectæ electionem habet. Consequeris enim instar fuci promptā cum comitatus deductione elationem.
- C** Optanda est & eiusmodi dispositio quæ aliena sit ab eo quod quis grādis iam natu discat. Hoc enim præsentium quidē nihil perficit, absentium vero tolerabilis memoria existit. Fit itaq; omnia tentans infortunium, cum recēti perniciē, quæ negligit decorum, & in præfinitis terminis, & in professione, & in maximis iuramētis deorum gratia factis: dum Medicus præest morbo, cū assidua lectione, instructioneq; imperitorum fugitiuorū, ita vt sermones trālatitios imitetur, qui etiā antea q̄ in morbo incertus animo esset, collecti fuerunt. Taliū igitur vbi etiā præfectus essem, nō sanē in collectiua curatione id facerē. Verum cōfidenter auxilium peterem. Cognitionis enim decoræ scientia in his dispersa est. Qui igitur hi necessario sint inscij ac imprudentes, hortor eos vt cōmodam habeāt exercitationē, post dogmatū cognitionis

visio natura quædam est

Frictio.

HIPPOCRATIS LIBER

Vigor æ-
tatis.
Linguae
obscuritas
unde.

neis qd

Que ue-
xet ægro-
tum.
 •onis penuriã. Quis enim multifidam dogmatũ sectionẽ se
 vere cognoscere posse sperarit, citra exercitationis cõstan-
 tiam? Quapropter hoc admoneo, vt dicentibus quidẽ atten-
 dant, faciẽtibus autem incũbant, & contractã victus rationẽ
 nõ diu præscribant. Aegrotãtis enim diuturnã concupiscen-
 tiam erigit indulgẽtia quoq; in morbo diuturno. Si quis cẽ-
 co animũ aduertat, velut res magni timoris cauendus est, &
 gratia •esperãda, per quã vnitas cõstat. Aeris repentina tur-
 batio vitãda est, Vigor ætatis omnia habet gratiosa, Decre-
 pita vero ætas, vice versa. Obscuritas linguae non satis clare
 fit, aut propter affectionẽ, aut propter aures, ita vt priusquã
 priora enunciarit, alia adiiciat: aut priusquã id quod mente
 cõcepit dicat, alia insuper cogitet. & quẽ quidem citra affe-
 ctionem visibilẽ appellatam, cõtigit linguae obscuritas, his
 maxime qui artium studio tenentur accidit. Aetati etiã quũ
 paruum est aliquando subiectum, valde magna vis inest. In
 morbo tranquillitas, longitudinem significat. Iudicatio vero
 est morbi exolutio. Parua causa medelis exsoluitur, nisi quid
 circa locum principalem affectum fuerit. Quãdoquidem af-
 fectio per consensum à tristitia inducta vexat, quidam sanẽ
 ex alterius consensu vexantur. Vociferatio affligit. Fortis la-
 boris studium subterfugiendum est. Maritimus locus ad sa-
 nitatem commodus est.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE NATVRA HO-

minis Iano Cornario medico

physico interprete.

•Vicunque de natura humana am-
 plius differentes audire consue-
 uit, quã eius ad medicinam per-
 tinet, huic non est cõmodum hũc
 meum sermonem audire. Neque
 enim omnino ex toto aerem dico
 hominem esse, neque ignẽ, neque
 aquã, neque terram, neque quic-
 quam aliud, quia non manifestũ
 est vnum

- A** est vnum in homine esse. sed volentibus tamen hæc dicere *Sententiæ* permitto. At vero talia dicentes mihi non recte rem cognoscere videntur. Sententiam enim eandem omnes ineunt, *varie de* verum non eadem dicunt, sententiæ tamen epilogum eundem faciunt. Aiunt enim vnum quid esse, quodcunque tantum est, & id ipsum esse vnum ac totum, iuxta nomina autem non consentiunt. Etenim alius ex ipsis aerem esse, hoc vnum ac totum dicit, alius ignem, alius aquam, alius terram, & addit vnusquisque ad sermonem suum testimonia ac signa, quæ nullius momenti existunt. Quia enim eadem sententia omnes vtuntur, dicunt autem non eadem, manifestum facit quod neque cognoscunt ipsa. quod ex eo vel maxime quis cognouerit, qui ipsorum disceptationibus interfuerit. Nam quum iidem viri inter se disceptant, iisdem auditoribus presentibus, nunquam ter consequenter idem homo vincit in eodem sermone, sed modo hic, modo alius superat, cuiusque fuerit lingua maxime fluida ac populo grata. Atqui iustum erat, vt is qui de rebus se recte cognoscere pronunciaret, semper sermonem suum victorem statueret, siquidem vera cognosceret, ac recte sentiret ac iudicaret. Verum huiusmodi homines videtur mihi seipsum oppugnare in verbis sermonum suorum, præ stultitia, & Melissi sermonem approbare. De his igitur sufficiunt mihi quæ *Melissus.* retuli. At vero ex Medicis quidam dicunt, quod homo sanguis solum est, alij ex ipsis bilem aiunt hominem esse, aliqui *Medicorum* pituitam, epilogum autem & ipsi omnes eundem faciunt. *opinio.*
- C** Vnum enim quid esse dicunt, quodcunque, cuique ipsorum nominare visum est, & id ipsum vnum existens, speciem ac vim transmutare, coactum à calido ac frigido, fierique & dulce, & amarum, & album, & nigrum, & omnigenum quid aliud. Mihi vero neque hæc sic se habere videtur. Plurimi quidem inter talia quadam, & amplius his proxima pronunciant. Ego autem dico, si vnus esset homo, nunquam sanè doleret. Neque enim esset vnde doleret vnum existens. Si vero etiam doleret, necesse esset & quod mederetur ac sanaret vnus esse. Nunc vero plura sunt. Multa enim sunt in corpore existentia, quæ quum mutuo præter naturam calsunt & frigeunt, siccanturque & humectantur, morbos pariunt. Quare multæ quidem species morborum sunt, multaque etiam medela ipsorum existit. Atque ego sanè censo eum qui hominem sanguinem solum esse dicit, & nihil

*Si res una
homo cõs
staret non
langueret.
Morborum
caussa.*

HIPPOCRATIS LIBER

• nihil aliud, demonstrare debere, ipsum non transmutare speciem, neque omnigenum fieri, vel saltem horam aliquam anni, aut hominis ætatem, in qua sanguis solus in homine inesse appareat. Verisimile est enim vnum aliquod esse tempus, in quo appareat ipsum in seipso vnum existens. Eadem censeo etiam de eo qui pituitam solam esse dicit, & qui bilem. Ego enim demonstrabo ea quæ hominem esse dixero, & iuxta receptum morem, & iuxta naturam, quod semper ea ipsa similia sint, & in iuvene, & in sene, & tempore frigido æque ac calido. Exhibebo insuper signa, & necessitates ostendam, per quas vnumquodq; augetur ac minuitur in corpore. Primum quidem igitur, necesse est generationem fieri

*Qui omnia
gignatur.*

non ab vno, Quomodo enim vnum existens, aliud quid generarit, si non alicui misceatur? Deinde neque generant, si non eiusdem generis existentia misceantur, & quæ eandem vim habeant, neque sanè nobis similia perficerentur. Et rursus, Si non calidum ac frigidum, & siccum ac humidum, moderate ac æqualiter inter se haberent, sed alterum alterum præcelleret, & fortius debiliore præstaret, generatio fieri non posset. Proinde quomodo verisimile est, ab vno quid generari, quum neque à pluribus generetur, nisi habuerint temperamentum inter se probe cõueniens? Necesse itaque est tali existente natura, cum aliorum omnium, tum humana, non vnum esse hominem, sed singula quæ ad generationem eius conferunt, vim quandam in corpore habere, eam videlicet quam contribuerunt. Et rursus necesse est secedere singula in suam ipsorum naturam, homine moriente, humidum nimirum ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autem & animalium est natura, & aliorum omnium, generanturque similiter omnia, & occidunt similiter omnia. Constat enim natura ipsorum ex his prædictis omnibus, & desinit iuxta prædicta, in id vnumquodque vnde est compactum secedens. At vero corpus hominis

*Quæ in corpore sunt.
Languor
ris causa
Sanus quæ.*

Aegrotus.

habet in seipso sanguinem, & pituitam, & bilem duplicem, flavam videlicet & nigram. atque hæc sunt ipsi corporis natura, & per hæc & aegrotat, & sanus est. Sanus equidem maxime est, ubi temperamentum hæc inter se habuerint moderatum, tum facultate, tum copia, & ubi maxime fuerint permixta. Aegrotat autem quum horum quid minus aut amplius

A plius fuerit, aut separatur in corpore, & non fuerit reliquum omnibus contemperatum. Necesse est enim quum quid horum secretum fuerit, & per se steterit, non solum eum locum unde secessit morbidum fieri, sed etiam eum in quo stat, & in quem propter nimiam copiam diffusum est, dolore ac morbo vexari. Etenim quum quid horum extra corpus effluerit amplius quam reducat, euacuatio ipsa dolorem exhibet. Rursus itaque si idem intus fecerit euacuationem, & transi-
g. pratio
lyxian
chi.
tionem, ac ab aliis secretionem, geminatum dolorem exhibere necesse est, velut dictum est, nempe & unde secessit, & ubi receptum redundat. Dixi porro, quocumque hominem esse dixero, semper demonstraturum me esse, quod talia sint & iuxta receptum morem ac opinionem, & iuxta naturam. Et dico sane esse sanguinem, & pituitam, & bilem flavam ac nigram: & horum primum quidem iuxta receptam opinionem nomina distincta esse dico, & nulli ipsorum idem nomen esse. deinde species iuxta naturam separatas esse, & neque pituitam similem esse sanguini, neque sanguinem bili, neque bilem pituitae. Quo enim modo haec inter se similia sint, quorum neque colores similes videntibus apparent, neque ad manuum tactum similitudo aliqua esse deprehenditur? Neque enim similiter calida sunt, neque frigida, neque sicca, neque humida. Quum itaque intantum inter se discrepet, tum specie, tum facultate, necesse est ipsa non unum esse, quandoquidem neque ignis & aqua idem sunt. Quod autem haec omnia non unum sunt, sed unumquodque ipsorum vim & naturam suam habet, vel hinc cognoscere licebit. Si enim homini alicui medicamentum dederis, quod pituitam ducit, pituitam tibi vomet, & si pharmacum dederis bilem ducens, bilem tibi vomet, Eadem ratione & bilem atram purgabit, si medicamentum exhibueris quod bilem atram ducit. Quod si ipsi partem aliquam faciaris, ut vulnus fiat, effluet ipsi sanguis, atque haec omnia faciet tibi totam diem ac noctem, & hyeme & aestate, donec spiritum in sese trahere potens fuerit, potens autem erit donec aliquo horum congenitorum fuerit priuatus. Congenita autem sunt praedicta. Quomodo enim non congenita essent? Primum etenim manifestum est hominem in seipso haec omnia semper habere, donec vixerit. Deinde nata sunt ex homine haec omnia habente. Postea nutrita sunt in ho-

HIPPOCRATIS LIBER

mine hæc omnia habente, quæ videlicet ego nunc dico ac demonstro. Qui vero dicunt, quod vnum est homo, videntur mihi hoc consilio vti esse. Nimirum quum viderint eos qui medicamenta hauserunt in superpurgationibus interiisse, alios quidem bilem vomentes, alios pituitam, vnumquodque horum hominem esse putauerunt, quod vidissent his purgatum interiisse. Et qui sanguinem dicunt hominem esse, eodẽ consilio vtuntur. Nam quum vident iugulatos homines, & sanguinem ex corpore ipsorum effluentem, hunc ipsum animam in homine esse putant. atque his testimoniis sanè omnes vtuntur in sermonib. suis. Atqui primum quidem in superpurgationibus, nemo vnquã mortuus est bile sola purgatus. Verum quum quis pharmacum biberit, quod bilem ducit, primum bilem vomet, deinde pituitam, postea per vim etiam atram bilem, postremum moribundus etiam sanguinem purum vomet. Eadem perpetiuntur à medicamentis pituitam ducentibus. Primum enim pituitam voment, deinde bilem flauam, postea atram, morientes autem sanguinem purum, & in hoc mox vitam finiunt. Etenim pharmacum vbi corpus intrauerit, primum quidem ducit id quod ex omnibus in corpore existentibus, sibi maxime secundum naturam familiare fuerit, deinde vero etiam alia trahit ac purgata. Quemadmodum ex terra nascentia & in ipsam plantata ac seminata, vbi in terram peruenerint, vnumquodque trahit id quod naturæ suæ familiare in terra existit. Inest autem in terra & acidum, & amarum, & dulce, & salum, & omnigenum. Primum itaque plurimum eius trahit in seipsum, quod sibi ipsi iuxta naturam maxime familiare fuerit, deinde trahit etiam reliqua. Huiusmodi sanè quiddam etiam pharmaca in corpore faciunt. Quæcunque enim bilem ducunt, primum meracissimam bilem purgant, postea vero mixtam. Et rursum pituitæ pharmaca, primum meracissimam pituitam ducunt, postea mixtam. Et iugulatis primum quidem sanguis calidissimus & ruberrimus profluit, deinde pituitosior ac biliosior. Porro pituita in homine hyeme augetur. Hæc enim hyemi maxime secundum naturam conuenit ex omnibus in corpore existentibus. Frigidissima enim existit. Signa autem quod pituita frigidissima est, hæc sunt. Si enim pituitam & bilem & sanguinem contingere libuerit, pituitam sanè

*Pharmacū
quid agat.*

*Pituita cur
hyeme ui
geat.*

A tam sanè frigidissimam esse comperies, quanuis viscosissima sit, & per vim maxime post bilem atram trahatur. quæ vero per vim trahuntur calidiora fiunt, à violentia coacta, sed tamen supra hæc omnia, frigidissima esse apparet pituita ex sua ipsius natura. Quod autem hyems corpus pituita repleat, inde cognoscere datur, quod homines pituitosissima & spuunt & emugunt hyeme, & tumores laxi albissimi fiunt maxime hoc tempore, itemque reliqui morbi pituitosi. Cæterum Vere pituita quidem adhuc fortis in corpore manet, sed sanguis augetur. Nam & frigora remittunt, & imbres superueniunt. Sanguis autem iuxta hæc augetur, ab imbribus videlicet & calidiorum dierum tepore. Hæc enim anni pars maxime iuxta naturam ipsi conuenit, vt quæ calida & humida existat. Signa autem hinc colligere licet. Quod homines Vere & æstate maxime dysenteris corripiuntur, & sanguis ex naribus ipsis fluit, & calidissimi ac ruberrimi. At vero æstate sanguis adhuc viget, & bilis in corpore eleuatur, & vsque in autumnum porrigitur. In autumnum vero sanguis modicus fit, contrarium enim eius naturæ id tempus existit. Bilis autem per æstatem ac autumnum corpus possidet, id quod inde cognoscere potes: quod homines sua sponte hoc tempore bilem vomunt, & in medicamentorum potionibus biliosiora purgantur. Manifestum fit & febribus, & hominum caloribus. Pituita autem æstate debilior seipsa est. Contrarium est enim naturæ eius id tempus, calidum enim est & siccum. Sanguis vero autumnum paucissimus fit in homine, Siccus enim est autumnus, & hominem iam frigesacere incipit. Atra porro bilis autumnum & plurima & fortissima est. Postquam autem hyems apprehenderit, bilis flaua perfrigerata modica fit, & pituita rursus augetur, tum ob pluuiarum copiam, tum propter longitudinem noctium. Corpus quidem igitur humanum hæc omnia semper habet, verum pro temporis circumstantia, aliquando plura seipsis fiunt, aliquando pauciora, singula tum iuxta partem ac copiam, tum iuxta naturam. Quemadmodum enim annus omnis omnium particeps est, & caliditatum & frigiditatum, & siccitatum ac humiditatum, Neque enim quicquam horum ne minimo quidem tempore confisteret ac duraret, citra omnia ea quæ in hoc mundo insunt, verum si vnū aliquod deficeret,

Qui humores per singula tempora uigent.

Bilis corpori domi-
natur.

HIPPOCRATIS LIBER

omnia sanè abolerentur: ex eadem enim necessitate omnia consistunt & mutuo aluntur: Sic etiā si quid ex homine deficeret ex his quæ ipsi congenita sunt, nō sanè viuere posset homo. In anno autem aliquando quidem hyems maxime viget, aliquando ver, modo æstas, modo autūnus, Sic etiam in homine, aliquādo pituita præualet, aliquādo sanguis, aliquādo bilis primū quidem flaua, deinde etiam nigra appellata. Quorum omnium euidentissimum testimoniū hinc habes. Si enim eidem homini idem pharmacum quater in anno dare velis, vomet tibi hyeme quidē pituitosissima, Vere autē humidissima, æstate biliosissima, autumno nigerissima. Itaque quum hæc sic se habeant, quicumq; morbi hyeme augeſcunt, æstate deſinere ſolent, quicumq; vero æstate augeſcunt, hyeme finire cōſueuerunt, niſi certo dierum circuitu diſcedant. de circuitu autem rursus dicam. Quicumq; autem morbi Vere fiunt, ad autūnum eorum diſceſſum fore expectare oportet, Quicumq; poſtremū autūnales morbi ſunt, eorum diſceſſum necesse eſt Vere fieri. Quicumque vero morbus hæc tempora trāſgreſſus fuerit, cum annum fore ſcire oportet. Porro Medicum ſic aduerſus morbos inſtare oportet, prout vnūquodque horum in corpore præualet, iuxta tempus ſibi ipſi maxime natura cōueniens exiſtens.

Medicus
hæc omnia
cōſiderato

Additū ſunt hæc, non genuina Hippocratis, ut ait Galenus.

Obſerua-
tiōes mor-
borum.
Morbi un-
de oriātur

Quin & hæc inſuper ad illa noſſe oportet, q̄ quoscuq; mor-
bos repletio parat, euacuatio ſanat: & quicumq; ex euacuatio-
ne fiunt morbi, repletio ſanat. quicumq; vero à labore fiunt,
quies ſanat. qui autem ab ocio gignūtur, labor ſanat. In ſum-
ma Medicum ſcire oportet, opponere ſe contrarium inſtan-
tibus & morbis, & naturis, & temporibus, & ætatibus, & di-
ſtendentia ſoluere, & ſoluta diſtendere, Sic enim vel maxime
morbum ſedauerit, & mihi ſanè hoc ipſum ſanatio eſſe vide-
tur. Morbi partim ex diætis, partim ex ſpiritu, quem adtra-
hentes viuimus, fiunt. Vtrorūq; cognitionem ſic facere o-
portet. Quando ab vno morbo multi homines corripuntur
eodem tempore, cauſam ad id quod communiffimum eſt, &
quo maxime omnes vtimur, referre oportet. Eſt autem hoc
ſpiritus & aer quem inſpirando trahimus. Maniſteſtum eſt
enim

A enim iam, quòd diætà vniuscuiusque nostrum, causâ nō est, quum morbus omnes consequenter contingat, & iuniores, & seniores, mulieresq; ac viros, & tam vinolētos quàm aquæ potores, & tam mazam edentes, quàm pane vescētes, & tam multum laborātes, quàm parum. nequaquā igitur diætā causâ fuerit, quum homines diuersa victus ratione vtētes ab eodem morbo corripiuntur. Quum vero omnis generis morbi sunt eodem tempore, palàm est victus singulos singulis causas esse, & curam sanè facere oportet ex contrario instando aduersus morbi causam, quemadmodum & alibi à me relatū est, & victus rationem permutare. Conspicuum est enim diætā qua homo vti consuevit, non esse ipsi cōmodā, aut in totum, aut magna ex parte, aut vnum saltem quoddam ex ipsa: quod vbi cognoueris transmutare oportet, habitaque consideratione naturæ hominis, & ætatis, & speciei, horæque anni & modi ipsius morbi, curationem facere, aliquando detrahendo, aliquando apponendo, & quemadmodum iam dudum à me dictum est, ad singulas ætates, & horas, & species, ac morbos respiciendo, tum in exhibendis pharmacis, tum in constituenda diætā. At vero quum vnius morbi popularis grassatio consistit, manifestum est diætā non esse culpabilē, sed quē trahimus spiritū in causā esse: palamque est insuper eum ipsum spiritum siue aerem morbosam aliquam exhalationem habere. Eo itaque tempore homines in hunc modum commonefacere oportet, Nimirum vt diætā non permutent, quia morbi causā non existunt, verum vt videant quo corpus habeant quàm minimæ molis ac debilissimum: detrahendi insuper sunt cibi ac potus quibus vti consueuerunt, idque paulatim facere oportet: Nam si quis cito diætā permutet, periculum est etiam à permutatione aliquid in corpore nouatū iri. Quapropter victu solito quidem vtendum est, vbi hominem nihil lædere videtur. prouidendum vero vt quàm paucissimus aeris influxus in corpus ingrediatur, & vt ille ipsi: quàm peregrinissimus existat. Regionum etiam locos in quibus morbus consistit, quantum eius fieri potest, permutare oportet, & corpora attenuare: sic enim minime multo ac densō spiritu homines opus habuerint. Porrò quicumque morbi à fortissima corporis parte fiunt, grauissimi existunt. Etenim si isthic vbi initium sum-

*Medela
morbi pas
sim uigen
tis.*

HIPPOCRATIS LIBER

De uenarū natura.
Quatuor paria uenarum,
Missio sanguinis.

Ventriū digestio.

ferint permanserint, necesse est fortissima parte laborante, totum corpus laborare. Et si à validissima ad quādam debiliorem transierint, difficulter soluantur. Quicumque à debilioribus partibus ad fortiores transierint, commodius solui possunt. Nam influentia à vi ipsarum facile consumuntur. Venæ crassissimæ sic se habent. Quatuor paria ipsarum sunt in corpore. & vnum quidem à capite retro per ceruicem, forinsecus ab vtraque spinæ parte ad coxendices & in crura progreditur, deinde per suras & malleolos forinsecus ad pedes peruenit. Oportet igitur venæ sectiones, in doloribus dorsi ac coxendicum, de poplitibus facere & de malleolis forinsecus. Alterum par principium ex capite iuxta aures habet per ceruicem, & sphagitides appellantur, hoc est iugulares. deferunturque vtrinque iuxta spinam intrinsecus ad lumbos, in testes ac femora, & per poplites ex interna parte, deinde per suras ad malleolos intrinsecus & in pedes. Quapropter in doloribus lumborum ac testium, venæ sectionem de poplitibus ac malleolis facere intrinsecus. Tertium par venarum ex temporibus per ceruicem sub scapulas tendit, & ad pulmonem deferitur, altera quidem à dextris ad sinistram partem, altera vero à sinistris ad dextram, & dextra quidem sub mammam abit & in splenem, & in rhenem, sinistra vero in dextram partem tendit à pulmone sub mammam & in hepar, & in rhenem. Vtraque autem in rectum intestinum ac podicem definit. Quartum par à prioris capitis parte & oculis, sub ceruicem ad clauiculas deuenit, deinde super brachia superne in flexuras, postea per cubitos in manuum iuncturas ac digitos. deinde à digitis rursus, per cubitos ac manus superne in flexuras, & per brachiorum infernam partem ad alas, unde superne à lateribus altera in lienem peruenit, altera in iecur, postea supra ventrem vtraque in pudendum definit. Et crassissimæ quidem venæ sic se habent. Sunt autem & ex ventriculo venæ per corpus multæ & omni genere, per quas corpori alimentum accedit. ferunt autem à crassis venis, in ventriculum ac reliquum corpus, & ab externis & ab internis, & inter se mutuo distribuunt internæ extrinsecis, ac vicissim extrinsecæ internis. Venæ igitur sectiones iuxta prædictum sermonem facere oportet. Enitendum est autem ut sectiones quàm

A quàm lōgissime à locis faciamus, vbi dolores fieri, & sanguis colligi solet. Sic enim mutatio minime magna de repēte fiet, & consuetudinem remouebit, vt non amplius in eundem locum colligatur. Quicunq; pus multum spūunt, citra febrem, & quibuscūque in vrina pus multum subfidit, citra dolorem, & quibuscunq; alui recrementa cruenta, velut in dysenterijs, & tarde ac diutine prodeuntia, velut in iuuenibus quinquē & triginta annorum, atque etiam senioribus, his omnibus ex eadem causa morbi fiunt. Necesse est enim hos labori deditos, ac exercitationis studiosos, & corpore operarios in iuuentute fuisse, postea vero relictis laboribus, molli carne & multum à priore differente carnosos redditos esse, & corpus multum discrepans habere, vt id quod prius extitit cum eo quod nunc adepti sunt, nulla parte cōsentiat. Quum igitur morbus aliquis corripuerit sic dispositos, euestigio quidem effugiunt, postea autē à morbo progressu temporis corpus colliquescit, & serosi ac saniosi humoris species per venas, qua parte maxime amplæ fuerint, fluit. Siquidē igitur in inferiore ventriculo processerit, ferē qualis in corpore inest, tale etiam recrementum prodit. Quum enim decliuus sit via, non multo tempore hæret in intestino. Quibuscunq; autem in pectus influxerit, suppurati fiunt. Nimirum purgatione accliu existente, & multo tempore in pectore immorans putrescit, & purulenta redditur. quibuscunq; vero eadem serosi humoris species in vesicam proruperit, à loci caliditate, calida & alba fit, & segregatur, & quod quidem rarissimum est, superstat, crassissimum vero infra mergitur, quod sanè pus appellatur. Fiunt autem & calculi pueris, propter huius loci caliditatem itemq; totius corporis. Viris autem calculi non generantur, propter corporis frigiditatē. Nam id probe nosse oportet, quod homo primis diebus calidissimus est sui respectu, vltimis frigidissimus. Necesse est enim augescens & ad vim procedens corpus calidum esse. Vbi autē inceperit marcescere corpus, delabens in ocium, frigidissimum euadit. Et iuxta hanc rationē, quanto amplius primis diebus homo augescit, tanto calidior existit, & quāto plus vltimis diebus marcescit, tanto frigidior esse necesse est. Sani autem fiūt sua sponte illi prædicto modo dispositi ac affecti, plurimi quidem ab hora qua liquefcere incipiunt, quinto & quadragesimo die.

*Calculi
cur pueris
fiant.*

HIPPOCRATIS LIBER

mo die. Qui vero hoc tempus transgressi fuerint, anno finito sua sponte conualescunt, nisi quid aliud mali grauioris hominem infestet. Quicumque morbi sensim ex modici temporis causa fiunt, & quorum causa cognita faciles sunt, securissimi appellari possunt. Curationem itaque ipsorum instituere oportet, ut causa morbi nos opponamus. Sic enim soluitur utique id quod morbum in corpore fecit. Quibuscunque arena aut tofi in urinis subsident, his initio tubercula circa crassam venam enata sunt, & suppurata. Postea vero tuberculis non cito effractis, tofi ex pure coacti sunt, qui per venam foras exprimuntur una cum urina. Quibuscunque vero cruentae urinae sunt, his venae laborant. Quibuscunque autem in urina crassa existente, carunculae parvae capilliformes simul prodeunt, eas a rheumibus prodire nosse oportet, & ab arthriticis. Quibus vero pura urina est, & aliam atque aliam velut surfures in urina innatant, horum vesica scabiosa existit. Febres plurimae a bile fiunt. Species ipsarum quatuor sunt, praeter eas quae ab occultis doloribus generantur. Nomina ipsarum sunt: Continens, Quotidiana, Tertia, Quartana. Continens itaque appellata, a plurima ac meracissima bile provenit, & iudicationes quam brevissimo tempore facit. Corpus enim nullo tempore refrigeratum cito colliquescit, nimirum a multa caliditate calfactum. Quotidiana vero post continentem a plurima bile generatur, & praeter reliquis celerrime discedit, verum longior est continente, quanto a pauciore bile provenit, & propterea quod requiem habet in ipsa corpore. In continente vero non quiescit ullo tempore. Tertia autem longior est quam quotidiana, & a pauciore bile gignitur. Quanto vero longiori tempore in tertia corpore quiescit quam in quotidiana, tanto diuturnior haec febris est quam quotidiana. At vero quartanae reliquae iuxta eandem rationem habent, sed tertianis diuturniores sunt, quanto pauciore bilis parte participant, unde caliditas augetur, & propterea quod corpus in ipsis plus perfrigescit, id quod ab atra bile ipsis contingit superflue adeo ut aegre frigus depelli possit. Atra enim bilis inter omnes corporis humores viscosissima est, & sedes diuturnissimas facit. Quod autem quartanae febres atrae bilis participes sint, vel hinc condiscere licet. Autumno enim maxime homines a quartanis corripiuntur, & in aetate a quin-

Lotti di-
uersitas.

Quatuor
februm
species.

Qualis
atra bilis
quo tempo-
re & qua
aetate

que &

A que & viginti annis, vsque ad quadragesimum quintum. Hec *quartana*
autem ætas præ omnibus aliis maxime à bile atra infestatur *ingruit.*
& autumnus tempus omnium anni temporum ad eandem a-
ptissimum est. Quicumque autem extra hoc tempus & æta-
tem à quartana corripiuntur, pro certo scire oportet eam fe-
brem non fore diuturnam, nisi quid aliud grauioris mali ho-
minem infestauerit.

DE SALVBRI DIAE-

B TA LIBER IANO COR-
nario medico physi-
co interprete.

Additius est ad librum De natura hominis, Polybi.
Hippocratis discipuli, ait Galenus.

C Diotas & priuatos homines *Priuatorū*
hac diæta vti oportet. Hyeme *hominum*
quidem comedere quàm pluri- *victus in*
ma, bibere autem quàm parci- *hyeme.*
fime. Sit potus vini quàm me-
racissimū: cibi, panis, & obso-
nia assata omnia. Oleribus q̃
paucissimis hoc tempore vten-
dum est, Sic enim corpus ma-
xime siccum ac calidum redde-
tur. Vbi vero ver apprehende- *1a Verē.*
rit, tūc sanè potum ampliorem
assumere oportet, vinum dilutius & paulatim: cibis quoque
mollioribus ac paucioribus tum vtendum est: & ablato pane,
mazam exhibere, & iuxta eandem rationem obsonia detra-
here, & ex assatis omnia cocta facere. Oleribus vero paucis
tunc

HIPPOCRATIS LIBER

tunc uti oportet, donec ad æstatē perueniat homo, cibus mollioribus utendo, & obsoniis coctis, & oleribus, tam crudis quam coctis, similiterque potibus quam dilutissimis ac plurimis. ita tamen ut paulatim non de repente his utatur, ne videlicet magna mutatio fiat. At vero æstate maza molli nutritur, & potu aquoso ac multo, obsoniis omnibus coctis. Sic autem his ubi æstas fuerit uti oportet, ut frigidum sit corpus & molle. Tempus enim calidum est & siccum, & facit corpora æstuosa ac squallida. Quapropter tali studio auxiliari oportet. Iuxta eandem vero rationem, quemadmodum ex hyeme ad ver, sic ex vere ad æstatem deducendus est, cibo quidem detracto, potu vero aucto. Sic quoque contraria faciendo ex æstate ad hyemē perducatur. In autumnovero rursus cibi plures exhibendi sunt & sicciores, & obsonia iuxta eandem rationem, potus vero pauciores & meraciores, quo etiā hyems bona fiat, & homo in ipsa utatur potibus meracioribus ac paucis, cibus vero quam plurimis ac siccissimis. Sic enim & maxime sanus fuerit, & minime frigore impetetur. Nam tēpus hoc valde frigidum ac humidum existit. Porro habitibus corporum carnosus & mollibus ac rubris, plurimo anni tempore siccioribus diætis uti conducit. Humida enim est ipsorum natura. Verum duros & graciles, fuluosque ac nigros, humidiorē diætā maiore temporis parte vitare oportet. Corpora enim talia sicca existunt. Sed & iuuenibus corporibus, mollioribus & humidioribus diætis uti confert, Nam ætas ipsorum sicca est, & corpora compacta sunt. Seniores autem sicciorē victus modo, maiori temporis parte degere oportet. Corpora enim in hac ætate humida sunt, & mollia ac frigida. Oportet igitur & ad ætatem, & ad tempus anni, & ad corporum species ac habitus, diætās constituere, ita ut consistentibus & caloribus, & frigoribus nos opponamus, Sic enim maxime sani fuerint. Quin & ambulandum hyeme quidem velociter est, æstate autem leniter, nisi per solis æstus iter faciendum sit. Oportet autem & carnosos citius ambulare, graciles vero tardius. Balneis quoque multis æstate utendum est, hyeme paucioribus, Gracilibus autem magis expedit lauari, quam carnosis. Vestes autem puras induere hyeme oportet: oleo imbutas ac sordidas, æstate. Cæterum pingues, & qui graciles fieri volunt, omnes labores

- A** bores ieiuni facere debent, & cibos assumere anhelantes; adhuc ex fatigatione, & non refrigerati, præporo vino diluto, & non valde frigido, & obsonia præparata assumere ex sesamis, aut condimentis hortensibus, & aliis huiusmodi. Sint autem obsonia pingua quæ offeruntur, sic enim à quàm paucissimis impleri poterint. Sed & semel in die cibum sumere, & illotum manere, & stratum durum habere, & nudum deambulare oportet, quantum eius maxime fieri potest. Quicunque vero graciles sunt, & pingues fieri volunt, tum alia his quæ dixi contraria facere, tum ieiunos nullum laborem subire oportet. At vero vomitibus, & alui per infusa elotionibus hoc modo vtendum est.
- B** Sex menses hybernos vomendum est, Hoc enim tempus pituitosius est æstiuo, & morbi circa caput fiunt, & regionem eam quæ est supra septum transversum. Quum vero æstas ac calor fuerit, iufusis vtendum est. Hora enim hæc æstiuosa est, & corpus biliosius, & lumbi ac genua grauantur, & calores oboriuntur, & in ventre tormina fiunt. Quapropter corpus perfrigerare oportet, & quæ in sublime eleuantur, inferne subducere ex istis locis. Sint autem infusa pro crassioribus ac humidioribus falsiora & tenuiora, pro siccis vero & gracilibus ac debilioribus, pinguiora ac crassiora. Crassa autem & pingua infusa sunt quæ ex lacte fiunt, & cicerum decoctum, & alia huiusmodi. Tenuia vero & salsa, sunt muria & aqua marina, & eiuscemodi. At vero vomitus sic facere oportet. Quicunque homines crassi ac pingues sunt, & non graciles, ieiuni vomant à cursu aut ambulatione cita, iuxta meridiem. Sit autem dimidia hemina hyssopi in aquæ congio contriti, atque hoc ebibat affuso aceto & adiecto sale, quo iucundius euadat. Bibat autem primum sensim ac lentius, postea amplius & citius. Qui vero graciliores sunt ac debiliores, à cibis vomitum faciant hoc modo. Lotus calida præbibat meri heminam, deinde cibos omnigenos edat, & neque dum cibum sumit, neque à cibo bibat, sed contineat se donec quatuor stadia quis percurrat, deinde vina tria permixta ipsi in potu offerantur, austerum, dulce, ac acedum, primum quidem meracius, & paulatim, & per multum temporis spatium, deinde vero dilutius, & citius, & multum.
- Quicunque

*Gracilium
& macilē
torā uis?*

*Vomitus
quā cietur.*

HIPPOCRATIS LIBER

Quicumque autem bis in mense vomere consuevit, huic melius est ut consequenter in duobus diebus vomat, quam per quintum & decimum. Verum aliqui penitus contrarium faciunt. Quibuscunque vero commodum est reuomere cibos, aut quibus alui non probum transitum habent, his omnibus conducit saepe in die comedere, & omnigenis eduliis uti, & obsoniis variis modis preparatis, vinumque bibere duplex aut triplex. Qui vero reuomunt cibos aut aluos habent humectas, his omnibus contrarium huiusmodi facere cōducit. Ceterum puerulos infantes per multum tempus in aqua calida madefacere oportet, & vinum bibendum dare aquosum, & non penitus frigidum. Dandum est & id vinum quod minime ventrem eleuet ac inflat. Hæc autem facere oportet, ut & conuulsionibus minus corripiantur, & maiores fiant, ac meliorem calorem adipiscantur. Mulieres porro siccioris modi diæta uti oportet. Nam & cibi sicciores ad muliebriū carniū molliciem cōmodiores sunt, & meraciores potus præstabiliore sunt ad vteros ac fœtuum nutrimenta. Qui exercitiis vtuntur, hyeme currere ac luctari debent. Aestate vero luctari quidem parum, currere autem minime, sed multum deambulare secundum ventum ac frigus. Quicumque ex cursibus fatigati fuerint, eos luctari oportet. Qui vero ex lucta fatigantur, eos currere expedit. Sic enim laborans, fatigata corporis parte vel maxime calferi componique ac recreari queat. Quoscunque exercitiis vtentes alui profluvia corripunt, & recrementa ciborum speciem referētia ac cruda habent, his exercitiorum nō minus quam tertiam partem detrudere oportet, & ciborum dimidium saltem exhibere. Palam est enim quod ventriculus confouere non potest, quo ciborum multitudo concoquatur. Sint autē his cibi, panis quæ maxime assatus in vino intritus, & potus quæ parcissimi ac meracissimi, & deambulationibus a cibo ne vtantur. Oportet autē sub hoc tēpus semel duntaxat in die cibū sumere. Sic enim quā maxime concalescit ventriculus, & ea quæ ingesta sunt exsuperauerit. Fit hic profluij alui modus maxime his corporib. quæ densam carnem habent, quum ad carniū esum homo cogitur, natura eiusmodi existente. Venæ enim densatæ cibos ingestos non suscipiunt. Est autem hæc natura acuta, & in vtrāque partem vertitur, & ad modicum tempus

*Muliebris
uictus.*

Exercitia.

viget bo-

A viget bona habitudo in talibus corporib. At vero rariore ac hirsutiores corporum species ac habitus, tum carnum esum suscipiunt, tum labores magis tolerant, & bonę habitudines ipsis sunt diuturniores. Quicunque postridie cibos eructant, & præcordia ipsis eleuantur, vtpote cibis crudis & incoctis existentibus, his longiori quidem tempore dormire cõducit, verum & aliis laboribus corpora ipsorum cogere oportet, Vinum autem meracius & amplius bibant, & cibis paucioribus sub id tempus vtantur. Palam est enim quod ventriculus præ imbecillitate ac frigiditate, ciborum multitudinem concoquere non potest. Quoscũque vero sitis corripuerit, his & cibi & labores detrahendi sunt, & vinum bibant aquosum & quàm frigidissimum. Quibuscunque autem dolores sunt ex visceribus, siue ex exercitiis, siue ex aliquo alio labore, his quiescere conducit cibis abstinentes, potione autem vtantur, quæ quàm parcissime in corpus assumpta, plurimam vrinam ducat, quo venæ visceribus insitæ non distendantur repletæ. Ex talibus enim tubercula oboriuntur, ac febres. Quibuscunque vero morbi à cerebro sunt, torpor primum caput occupat, & frequenter mingit ager, & reliqua velut in vrinæ stillicidio perpetitur, atque hæc sanè ad dies nouem patitur. Et si quidem erumpat per nares aut aures aqua siue mucus, à morbo liberatur, & vrinæ stillicidium sedatur. Mingit autem multum, & citra dolorem, idque albũ, donec viginti præterierint dies, & capitis dolor hominem relinquit. Intendenti autem oculos splendor occultatur. Porro virum prudentem id secum reputare oportet, quòd res preciosissima est sanitas, & proinde scire vt ex suo ipsius cõfilio in morbis vtilitatem percipiat.

● HIPPOCRATIS COI

LIBER DE GENITVRA,

Iano Cornario medico phy-
sico interprete.

Hic à Galeno Polybi esse perhibetur.

*Providens
natura
quantum
possit hinc
perspicito.*

Ex quidē omnia corroborat. Verū
genitura viri provenit ab omni
humido, quod in corpore existit,
ita vt id quod robustissimū est se-
cernatur. Argumentum autem e-
ius, quod robustissimum secerni-
tur, hoc est: quod à Veneris vīu
paucula adeo re emissā, imbecilles
reddimur. Habet autem res hoc
modo. Venæ & nerui ab omni

corpore in pudendum vergunt, quibus dum aliquantulū te-
runtur, & calescunt ac implentur, velut pruritus incidit, & ex
hoc toto corpori voluptas ac caliditas accedit. Quū vero pu-
dendum teritur, & homo mouetur, humidum in corpore ca-
lescit, ac diffunditur, & à motu conquassatur, ac spumescit:
quemadmodum etiam alij humores omnes conquassati spu-
mescunt. Sic autem in homine ab humido spumescente, id
quod robustissimū est ac pinguiissimū secernitur, & ad me-
dullam spinalem venit. Tēdunt enim in hanc ex omni cor-
pore viæ, & diffundunt ex cerebro in lumbos, ac in totum
corpus, & in medullam: & ex ipsa medulla procedunt viæ, vt
& ad ipsam humidum perferatur, & ex ipsa secedat. Postquā
autem ad hanc medullam genitura peruenerit, procedit ad
rhenes, hac enim via tendit per venas: & si rhenes fuerint
exulcerati, aliquando etiam sanguis simul defertur: à rheni-
bus autem transit per medios testes in pudendum. Procedit
autem non qua vrina, verum alia ipsi via est illi contigua. Et
sane qui somnia venerea habent, propterea per somnum ge-
nituram effundunt, quum humidum in corpore diffusum &
calfactum

*Cur semē
spumescat*

*Pars ualē,
lentissima
cur in coi-
tu exceri-
natur.*

*Non eadē
uia semis-
nis & lo-
tū.
Somnia Ven-*

- A** calfactum fuerit, & siue ex labore, siue alia quapiam re spuerit, dum ab ipso secernitur, coitus imaginem repræsentat. Habet enim humiditas hæc similiter vt in coeuntibus. Sed non est mihi de his qui per somnum semen emittunt, & de toto morbo quid est, & quæ operatur, & quare coitus locum expleat, sermo. atque hæc quidē de hoc dicta sufficiunt. *neris cū
fiant.*
- Cæterum eunuchi propterea non coeunt, quia genituræ transitus ipsis sublatuſ est. Est enim per ipsos testes via eius, & nerui tenues ac crebri ex testibus in pudendum tendunt, quib⁹ & eleuatur, & demittitur: atq; hi nerui in excisione dum castrantur, rescinduntur, quapropter non sunt viles eunuchi. Nam neruis ipsorum extritis, genituræ via obturata est. Callus enim obducitur testibus, & nerui duri ac torpentes à callo facti, pudendum neque tendere, neque laxare possunt. *Castrati
cū non
coeant.*
- B** Quibuscunque vero iuxta aures venæ sectæ sunt, hi coeunt quidem & genituram emittunt, verum modicam & debilem ac infœcundam. Nam plurima genituræ pars à capite iuxta aures in spinalem medullam procedit. Ipsæ autem transitus, cicatrice sectioni inducta, cōsolidatus est. *Secundum
aures uer
næ incisæ,
procrea
tionē tole
lunt.*
- At vero pueris venulæ tenues & repletæ existentes, genituræ transitum impediunt, & pruritus ipsis non similiter accedit, & propterea neque conquassatur in corpore humidum, ad genituræ secretionem. Quin & virginibus quousque iuueniculæ fuerint, menses non procedunt, propter eandem causam. *Cur pueri
& puellæ
nihil des
mittunt.*
- C** Postquam autem adoleuerint & virgo & puer, venæ in pudendum pueri tendentes, itemque virginis in uterum, amplæ fiunt præ augmento, & oscula ipsarum aperiuntur, & via ac transitus per angustias contingit, & humidum tunc etiam agitationem habet, Nam spatiositas ipsi tunc ab agitatione ac conquassatione contingit: & puero sanè procedit genitura vbi plene puber fuerit ob hæc causam, itemque virgini menses. Atque hæc mihi sic demonstrata sunt. Porro genituram dicō à toto corpore secerni, & à solidis, & à mollibus partibus, & ab humido omni in toto corpore. Sunt autem humidi species quatuor, Sanguis, Bilis, Aqua, & Pituita. Tot enim species congenitas homo in seipso habet, & ab his morbi fiunt, aut etiam ex morbis discretionēs. Et hæc quidem dicta sunt à me, de genitura, vnde fiat, & quomodo, & quare, & quibus genitura non est, &

HIPPOCRATIS LIBER

Quis scimus est, & quare non est, & de mensibus virginum, & quod mu-
nis in coi- tieribus in coitu, dum confricatur ac teritur pudendum, &
tu fiat. vteri mouentur, velut pruritus in ipsos incidat, & quod reli-
 quo corpori voluptas ac caliditas accedat. Emittere autem &
 mulier à corpore genituram, aliquando in ipsum vterum, qui
 sanè inde humidus euadit: aliquando foras, si vterus magis
 quàm opportunum est hiarit. Et delectatur mulier vbi coire
Coitus uo- inceperit per omne tempus, donec vir semen emiserit. Et si
luptas ut quidem appetit viro commisceri, prius quàm vir emittit, &
trorūque de cætero non similiter delectatur. Si vero nō appetit, simul
est. cum viro delectari definit: & habet res hoc modo, quemad-
 modum si quis in feruentem aquam, alteram frigidam infun-
 dat, illa feruere cessat. Sic genitura viri in vterum illapsa, ca-
 liditatem & voluptatem mulieris extinguit. Exilit autem vo-
 luptas & caliditas simul cum genitura in vteros illabēte, de-
 inde definit. quemadmodum si quis in flammam vinum in-
 fundat, primum quidem contingit flammam exilire, & per
 modicum tempus augeri, ad vini infusionem, deinde desi-
 nere. Ita etiā mulieri caliditas exilit ad genituram viri: de-
 inde definit. Cæterum multo minus delectatur fœmina q̃
Maiores vir in coitu, & vir etiam tempore longiore. Propterea autem
uir in coi- quod vir magis delectatur, secernitur ipsi de repente ab hu-
tu uolu- mido, fortiori turbatione ac agitatione q̃ mulieri. Habet au-
ptate affi- tem & hæc res hoc modo. Mulieres si cum viris coeant, ma-
citur. gis sanæ sunt: si non, minus. Nam & vteri simul humidi fiunt
Cur fœmi- in commixtione: qui enim sicci sunt magis q̃ conuenit, for-
na si cre- titer contrahuntur: vbi vero fortiter contrahuntur, dolorem
bro coeat, corpori afferunt: & simul coitus sanguinem calfaciens ac hu-
magis ua- mectans, viam faciliorem mensibus facit. Mensibus autē nō
leat. procedentibus, corpora fœminarum morbosā fiūt. Quapro-
 pter autem morbosā fiant, in muliebribus morbis referetur.
Conceptus Et de his quidem hactenus. Postquam autem coiuit mulier,
signum si quidem conceptura non est intra seipsam, pro more foras
 procedet genitura ab utrisq̃, vbi fœmina volet. Si vero cō-
 ceptura est, non procedit foras, sed manet in vtero genitura.
 Nam vteri susceptam & conclusam in sese continent, osculo
 nimirum ipsorum præ humiditate contracto ac concluso, si-
 mulque permiscetur, tum quæ à viro venit, tum quæ à mu-
 liere emissā est. Quod si fœmina partus perita sit, & cognou-
 erit

A uerit quando genitura non exciderit, sed intus manserit, sciet qua die intra seipsam concepit. Habet autem & hoc sic. Quandoque quidem fortius est semen à muliere emissum, aliquando vero debilius. Similiter etiam quod vir emisit. Et est tum in viro foemineum itemque masculum semen, tum itidem in muliere. Fortior autem masculus foemina est. necesse igitur est ipsum à fortiore semine generari, habetque res hoc modo. Si ab utrisque semen fortius prodierit, masculus erit partus: si vero debile, foemina nascetur. Vtrum autem multitudine ac copia preualuerit, iuxta illud ipsum partus nascetur. Si enim multo plus fuerit debilis seminis quam fortioris, superatur forte, & debili permixtum, in foeminam transit. Si vero plus fuerit fortis seminis quam debilis, superatur debile, & in marem transit. Quemadmodum si quis ceram & adipem misceat, & de adipe tamen plus coniiciat, eaque ad ignem liquefaciat, Quamdiu quidem liquida fuerint, non apparet vtrum tandem horum superet, ubi vero congelata fuerint, tunc iam conspicuum est, quod adeps ceram copia exuperat. Sic habet etiam masculi ac foeminae genitura. Quod vero & in foemina, & in viro, genitura foeminea sit ac mascula, ex manifestis factis coniectare licet. Multae enim mulieres iam foeminas pepererunt ex propriis viris, verum ad alios viros transgressae, masculos genuerunt. Et viri illi ipsi apud quos mulieres foeminas pepererunt, ad aliarum mulierum mixturam progressi, masculos genuerunt. & quibus masculus sexus gignebatur, aliis foeminis permixti foemineam sobolem genuerunt. Atque haec sanè ratio declarat tum virum, tum foeminam, & foemineam, & masculam genituram habere. Nam apud quos viros, foeminas pariebant, superabatur fortius semen à copia debilioris, & gignebantur foemellae. Apud quos vero masculos pariebant, superabatur debilius, & gignebantur mares. procedit autem non semper ab eodem viro genitura fortis, sed neque semper debilis, sed aliàs alia, atque sic etiam in muliere res habet, ut minime mirandum sit, easdem foeminas, eosdemque viros, sobolem masculam & foemineam producere. Habet autem & in brutis geniturae foeminae ac masculae ratio eodem modo. Et in ipsa genitura egreditur & foemineum, & masculinum,

Semen ma

sculum &

foemineum

in utroque

inesse.

Cur mares

modo, foeminae mo-

do gignantur.

Cur per
mutato co
iugio per
mutetur
& soboles.

c ab omni

HIPPOCRATIS LIBER

Partus si
militudi-
nis varie-
tat.

Ab omni corpore, & à debilibus debilis, & à fortibus for-
tis: & necesse est sic in partum distribui. Et ex quacunque
corporis viri parte plus prodierit in genituram, quàm mu-
lieris, partus ille magis similis erit patri. Vndecunque vero
à corpore mulieris plus venerit, magis assimilabitur matri.
Est autem impossibile, partum per omnia matri similem ef-
se, & patri nihil: aut vice versa, neque alteri quicquam si-
milem esse: sed vtrisque necesse est in aliquo similem esse,
siquidem ab vtrisque corporibus semen in partum procedit.
Vter autem tandem plus contulerit ad similitudinem, & à
pluribus corporis regionibus, illi magis similis est. Contin-
gitque aliquando vt filia nata maiori ex parte, magis simi-
lis sit patri quàm matri, & filius natus aliquando magis si-
milis est matri quàm patri. Atque hæc tam multa à me rela-
ta declarant superiorem sermonem, Quod & in muliere, &
in viro, tum mascula, tum foeminea genitura existat.

Cur nō ua-
lidi ex ua-
lidis ge-
gnantur.

Contingit autem & hoc. Quandoque partus tenues & debiles
generantur, ex patre & matre crassis ac robustis: & si qui-
dem multis iam generatis pueris tale quid contingat, ma-
nifestum est quod fœtus in vtero ægrotauit, & ab vtero
quid de suo ipsius incremento foras produiuit, vtero nimi-
rum amplius hiant: & propterea debilis factus est. Vnum-
quodque autem animal iuxta proprium robur ægrotat. Si ve-
ro omnes pueri nati debiles fuerint, vteri ipsi in causa sunt,
angustiores quàm oportet existentes. Si enim non habue-
rint spaciositatem, in qua fœtus nutriri possit, necesse est
ipsum tenuem fieri, vtpote qui non habeat satis amplum lo-
cum ad incrementum capiendum. Si vero habeat satis am-
plum locum, & non ægrotet, verisimile est ex magnis pa-
rentibus magnam sobolem generari. Habet autem res hoc

καρπὰ-
δευρὴν
ἀ cucume-
ρε.

modo, Quemadmodum si quis cucumerem qui iam deflo-
ruit, sit autem adhuc tenellus, & in cucumerario adhuc ad-
hæreat, ponat ac immittat in vas angustum, æqualis ac simi-
lis euadet cavitati ipsius vasis. Si vero quis eundem in vas
amplum indet, quod verisimile sit cucumeris capax esse, sed
non valde multo maius quàm pro cucumeris natura, æqua-
lis itidem ac similis erit cucumis vasis ampli cavitati. Nam in
augescendo cum vasis cavitare contendit, & ferme omnia
nascentia sic habent, quo modo quis ipsa rogat. Sic sanè &
in pue-

Cur modo
parui mo-
do magni
nascentur.

A in puero se res habet. Si enim spatiositas ipsi contigerit in-
 augeſcendo, maior euadet: ſi vero anguſtia, minor. At ve-
 ro mutilum in vtero puerum, ſentio aut contuſum ex ma-
 tris vterum geſtantis plaga, aut eiufdem lapſu, aut alio quo-
 piam violento affectu matri accidente, mutilatum eſſe. *Qua*
 vero parte mater plagas acceperit, ea puer mutilatur. Si ve-
 ro amplius contundatur fœtus, ita vt pellicula ipſum con-
 tinens rumpatur, perditur fœtus. *Quin* & alia huiusmo-
 di cauſa pueri mutilantur. Quum in vtero iuxta locum in
 quo mutilatus eſt fœtus, anguſtia fuerit, neceſſe eſt corpus
 quod in anguſtia mouetur mutilari, iuxta illum locum.
 Quemadmodum etiam arbores quæcunque in terra ſunt, &
B non habent ſatis amplum locum, verum à lapide, aut ali-
 qua alia re impediuntur, quum emergunt obliquæ ac tor-
 tuoſæ ſunt, aut hac parte craſſæ, altera tenues. Sic accidit
 etiam circa puerum, ſi in vtero iuxta aliquam corporis par-
 tem, anguſtior altera vteri pars altera fuerit, Ceterum quod
 ex mutilatis hominibus ſani & integri gignantur pueri, vt
 plurimum contingere ſolet. Habet enim multilatum, nu-
 mero omnia quæ ſanum. Vbi vero morbus aliquis ipſis, &
 humido ipſorum acciderit, à quo ſemen prouenit(quatuor
 ſanè quum ſpecies ſint humidi, quæ naturaliter in corpore
 exiſtunt) genituram non totam exhibent, debiliorem au-
 tem, iuxta mutilatam partem. Quare nihil miri mihi vide-
 tur, ſi etiam mutilentur, quemadmodum parens. Et hæc
C mihi de hoc dicta ſufficiant. Redibo autem ruriſus retro ad
 ſermonem quem dicere reliqui.

*Cur muti
lati.*

*Sæper ſeri
me ſani
& inter
gri ex ma
tilis naſcū
tur.*

e ij

Hippocra-

HIPPOCRATIS LIBER
HIPPOCRATIS COI
 LIBER DE NATURA
pueri siue foetus, Iano Cor-
nario medico physico
interprete.

Et de hoc Galenus dubitat Hippocratisne an Polybi sit.

*Quid agat
 semen in
 uulua cum
 remansit.*

*Cur omnia
 ardentia
 spiritum
 emittant.*

*Ligna ui-
 ridia cum ar-
 dent cur-
 flatum spi-
 ritum emittant.*

I genitura ab utrisque permanse-
 rit in utero mulieris, primū qui-
 dem simul miscetur, utpote mu-
 liere non quiescente, coacerua-
 turque ac crassa per calorem eua-
 dit. Deinde spiritum concipit,
 nempe in calido existens, & pos-
 tea matre spirante. Deinde ubi
 spiritu repleta fuerit, viam hie ip-
 se sibi ipsi foras facit, & per mediā
 genituram spiritus erumpit. Quum autem spiritui calido
 via foras facta est, rursus alius frigidus à matre inspirat, at-
 que hoc facit per omne tempus. Calescit enim utpote in ca-
 lido existens, & frigidum spiritum concipit à matre spiran-
 te. Omnia autem quæ calescunt spiritum habent. Spiritus au-
 tem erumpit & sibi ipsi viam facit, ac foras procedit. Id autē
 quod calescit rursus in seipsum alium spiritum frigidum tra-
 hit, per fissuram unde nutritur. Atque hoc contingit etiam
 in lignis, & in foliis, cibisque ac potibus, si fortiter calefiant.
 Eius rei notionem ligna ardentia exhibent: omnia enim li-
 gna hoc faciunt, maxime vero subuiridia. Emittunt enim spi-
 ritum iuxta sectionem. Spiritus autem quum foras procedit,
 circum cæsuras volutatur, id quod semper fieri videmus. Ma-
 nifesta igitur est ratiocinatio de spiritu, quod calidus existēs
 in ligno, attrahit alterum frigidum à quo nutritur, & à seip-
 so dimittit. Nam si non alterum pro eo quem à se dimittit
 attraheret,

- A** attraheret, non volutaretur spiritus foras prodiens. Omne enim calidum frigido moderato nutritur. Et ubi percalfactū fuerit humidum quod est in ligno, in spiritum mutatum foras procedit, & qua parte foras exit, ea ipsa calidus qui inest adhuc in ligno, alterum frigidum spiritum eius loco attrahit, à quo nutritur. Idem faciunt & folia viridia. Quum enim incenduntur spiritum concipiunt, deinde erumpit spiritus & viam facit, forasque prodit & circumvolutatur, procedens autem strepitum facit, qua parte inspirationem præbet. Quin & legumina & frumenta, & arborei fructus nunc generis calefacta spiritum habent, qui fissura facta foras prodit, & si humida fuerint, ampliorem spiritum emittunt, & rimam maiorem faciunt. Et quid multis verbis opus est? Omnia quæcunque calefiunt, spiritum emittunt, & aliud frigidum vicissim eius loco attrahunt, à quo nutrimentum sumunt. Atque hæc necessitates ea gratia à me productæ sunt, ut cognoscatur quod genitura in utero calefacta spiritum habet, & emittit. Simul autem & à matre spirante, genitura spiritum habet. Quum enim mater frigidum attraxerit ex aere in seipsam, fruitur eo etiam genitura. Calida autem est, utpote in calido existens, & tunc sanè spiritum habet, ac emittit, atque ipsa genitura inflata pelliculam acquirit. Circumtenditur enim quod forinsecus circum ipsam est, continuūque euadit, utpote viscosum existens. Quemadmodum in pane dum torretur, tenue quiddam pelliculæ specie in superficie abscedit ac extat. Calefcens enim panis & inflatus eleuatur, qua parte vero inflatur, isthic pelliculæ species excitatur & consistit. Genituræ autem calefactæ ac inflatæ ex toto, pellicula forinsecus circumdatur. Verum iuxta medium genituræ, spiritui transitus extra ac intro fit per pelliculam, & hac parte tenuitas pelliculæ à genitura distat, & paucissimum quid de genitura inest. Ipsa autem reliqua genitura rotunda est in pellicula. Atqui genituram quæ sex diebus in utero mansit, & foras prolapsa est, ipse vidi, & qualis tum animo meo obuersabatur, ex illis ipsis reliquorum coniecturam facio. Ut vero ego viderim genituram sex dierum existentem enarrabo. Mulieris nobis familiaris famula cantrix magnæ existimationis ex virorum consuetudine erat, quam in ventre concipere non conueniebat, ut ne minoris existimationis

Folia viridia cum concipiuntur spirant. Legumina & poma similiaque calefacta spiritum concipiunt. Quid agat semen cum in uulua remansit.

Quali specie fuerit semē quod sex dies in

HIPPOCRATIS LIBER

mulier m-
serat.

Semen in
membra-
molli tan-
quā cum
cōtinetur.

Fœtus in
utero quō
erescat.

Quo sen-
sim crescit
fœtus.

mationis redderetur. Audierat autem cantrix ipsa, qualia D
mulieres inter se dicunt, quod quando mulier conceptura
est in ventre, genitura non egreditur, sed intus manet.
Auditis autem his atque intellectis, hoc semper observa-
uit, & quum quandoque sentiret genituram non exeun-
tem, dominæ exposuit, & sermo statim ad me peruenit.
Ego vero quum audissem, iussi ipsam ad terram saltare, &
postquam septies iam exiliisset, genitura in terram pro-
fluxit, & strepitus factus est, atque illa conspecta ipsa am-
mirata est. Qualis autem erat ego referam; velut si quis o-
uo crudo externam testam circum circa adimat, in inter-
na vero pellicula inclusus liquor pellucescat. Modus qui-
dem talis erat, & vt abunde dicam, ruber erat liquor &
rotundus. In pellicula vero fibræ quædam albæ ac crassæ
inesse videbantur, cum cruore crasso & rubro obuolutæ;
circum autem pelliculam foris cruenta vestigia instar su-
gillatorum, iuxta medium vero tenue quid eminebat, quod
mihi umbilicus esse videbatur, & per illum sanè spiratio-
nem extra & intro primum facere apparebat: quin & pel-
licula genituram ambiens ac complectens, tota ex illo ten-
debatur. Talem sanè ego genituram sex dierum existen-
tem vidi. Referam autem & aliam dinotionem, omni cu-
pienti de hoc scire, qui mihi paulo post hanc manifeste ap-
paruit, & testimonio esse potest omni meo sermoni, quod
verus est, quantum homini de huiusmodi re dicere datur. F
Atque hæc mihi de hoc dicta sunt. Quod genitura in pel-
licula est, & spiritum habet intro & foras, & augetur à ma-
tre sanguine in vterum descendente. Menses enim non
prodeunt, vbi mulier conceperit intra seipsam, si puer sa-
nus fuerit, & permanere debet, nisi in quibusdam primo
mense modicam sui indicationem faciant. Verum sanguis
à toto corpore mulieris descendens, in orbem forinsecus
pelliculam circumstat, Simulque cum spiritu sanguis intra
per pelliculam trahitur, qua parte perforata est, & à ge-
nitura distat, congelaturque & futuro animali augmen-
tum præbet. Quum autem tempus accesserit, rursus a-
liæ pelliculæ intra primam pelliculam tenues & multæ
circuntenduntur, eo modo quo prima pellicula facta
fuit. Sunt autem & hæc ab umbilico extentæ, & inter se
mutua

A mutua ligamenta habent. Quū vero iam hoc factū est, ex descendente à matre sanguine & congelato, caro fit. Iuxta mediam autem carnem umbilicus distat, per quem spirat, & alimentum ac incrementū capit. At vero mulier quum vterum gerit, à mensibus non prodeuntibus propterea non dolet, quod sanguis non conturbatur, acervatim abire solitus singulis mēibus, sed procedit sensim & modice citra dolorem, quotidie in vterum ipsum, & quod inest intus in vtero augetur. Singulis autem diebus ea gratia procedit, & non semel per mensem, quod genitura in vtero existens semper à corpore trahit, prout vires, tum ipsa, tum spiratio habet. Et primum quidem modica spiratio fit, & sanguis modicus à matre procedit. Quum vero spiratio amplior redditur, magis sanguinem trahit, & vberior is in vterum descendit. Atqui vterum non gestantibus, ubi menses non prodierint, propterea dolor oboritur. Primum quidem sanguis in corpore singulis mensibus turbatur ab huiusmodi necessitate, quod mensis à mense multum differt, & secundum frigiditatem, & caliditatem. atque hoc percipit mulieris corpus, humidius enim est quàm virile. Vbi autem turbatus est sanguis, & venas implevit, ab ipso descendit, qualis ab initio naturæ fuit. Quare si quidem enacuatur à sanguine mulier, in ventre concipit. si vero repleta fuerit, non. Nam vacuis vteris, & venis à sanguine factis, mulieres in se fœtus concipiunt. Etenim post mēstrui sanguinis purgationem mulieres in ventre concipiunt. Causa iam dicta est. Quando autem conturbatus & secretus sanguis foras non procedit, sed in vteros, vteri autem non hiauerint, tunc sanè à sanguine diutius immorante vteri calefcentes, reliquo corpori calorem transmittunt, quandoque etiam sanguinem in venas corporis distribuunt, ut & venæ repletae doleant, & tumores laxos producant. Quandoque etiam periculum est ne claudicatio ex hoc inducatur. Aliquando & vesicam obsident, premuntque ac claudunt vesicam, & urinæ stillicidium inducunt. Aliquando pleni quoque sanguinis existentes vteri procidunt, aut ad coxendices, aut lumbos, & dolorem exhibent. Aliquando ubi sanguis quinque aut sex menses in vteris moram trahit, putrefactus pus fit, & quibusdam pus per puerendum exit. Sunt etiam quibus circa inguen velut tuberculum

*Fœmina
cū uterum
gestat mē
struis cur
nō lāguet*

*Mulieres
quæ gra-
uide non
sūt, & mē-
struis car-
rēt cur ma-
le habent.*

*Fœminæ
menstruis
carētes nō
cōcipiunt.*

*Sanguis in
uuluis re-
tentus to-
tū corpus
afficit.*

*Menstruū
diuti⁹ ra-
tinentib.*

que egri- culum fit, illicque suppuratum exit. Sed & alia multa huius-
tudines cō- *modi mala mulieribus fiunt, vbi lunares purgationes non*
tingant. *procedunt. Sed quid opus est ea hic recensere? Referen-*
 Caro cum *quod reliqui, sermonem absoluam. Quum autem genera-*
gignitur *tur caro, tunc pelliculae augescere in vtero sanguine, etiam*
quid fiat. *ipsae augentur ac sinuantur, & praesertim externae. Et san-*
guis à matre descendens, quem sanè caro spirans attraxerit,
in incrementum cedit, & si utilis non sit, in sinus pellicula-
rum seceritur: & vbi sinuatae factae fuerint, ac sanguinem
χρῆτορ- *susceperint, tunc iam secunda appellatur. Et tantum de hoc*
cōforma- *mihi dictum sit. Cæterum caro augescens à spiritu articu-*
tin partus. *latur, & abit in hac vnūquodq; simile ad simile, densum ad*
densum, rarum ad rarū, humidum ad humidū, & vnūquod-
que in propriam regionem abit, iuxta cognationem, ad id
à quo genitum est. & quaecunque à densis genita sunt, densa
sunt: & quaecunque ab humidis, humida: & reliqua iuxta
eandem rationem fiunt in incremento. Et ossa durefcunt à
calore conglutinata. Et sanè ramificantur velut arbor, &
tum interna, tum externa corporis, adhuc melius articulan-
tur: Ipsumque caput distantiam acquirit ab humeris, & bra-
chia ac cubiti à lateribus: & crura inter se disparantur: & ner-
ui exiliunt circum naturas articulorum: & os per se diduci-
tur, & nasus, & aures eminent in carne, ac perforantur. & oculi
implentur humore puro, & pudendum conspicuum fit vtrum
tandem sit: & viscera coarticulantur: & iam etiam supernis
partibus spirationem facit, tum ore, tum naribus: & venter
inflatur, & intestina inflata supernè, per vmbilicum spiritum
assumunt, ac disperdunt: & in podicem via fit à ventre ac in-
testinis foras, & in vesicam via foras. Atq; hæc omnia à spiri-
tu coarticulantur, Nam inflata disparantur omnia, iuxta co-
gnationem. Etenim si velis fistulam vesicæ alligare, & per fi-
stulam immittere in vesicam, terram & harenam, & plumbi
tenuia ramenta, insuperque infusa aqua in fistulam inflare,
primum quidem illa aquæ permiscetur, deinde vero tem-
poris progressu inflata secedent, & abibit plumbum ad plu-
bum, harena ad harenam, terra ad terram. Et si quis ipsa a-
reheri permittat, & diffracta vesica contempletur, inueniet
simile ad simile progressum esse. Sic sanè etiam genitura &
caro

- A** caro coarticulatur, & vnumquodque in ipsa simile ad simile abit. Atque hæc mihi de hoc dicta sunt, & factus iam est *• tēpus cō-*
 puer, & ad hoc peruenit fœmella quidem in quadraginta & *formatiōis*
 duobus diebus vt longissime, primam coagmentationem *in utero.*
 ac coarticulationem accipiens. Masculus vero vt longissime,
 in triginta diebus. Vt plurimum enim hoc tēpore, aut paulo
 breuiore, aut paulo longiore, articulatio ipsis contingit. Nā
 & purgatio fit à partu vt plurimum, in fœmellis quidem, die-
 bus quadraginta & duobus: atque hæc tardissima est, & per-
 fecta. Vacauerit autem periculo, etiam si in viginti quinque
 diebus purgetur. In masculo vero purgatio fit diebus trigin-
 ta: atq; hæc tardissima est, & perfecta. Citra tamē periculum
B fuerit, etiam si in viginti diebus mulier purgetur. Postre- *Quæ fœ-*
 mo autem tempore purgatio quàm paucissima procedit, *mine plus*
 & in iunioribus paucioribus diebus purgantur, in seniori- *minus in*
 bus vero pluribus. Cæterum maxime laborant ac dolent in *partu, pur-*
 partu, & partus purgationibus mulieres primiparæ, & quæ *perperioq;*
 rarius pariunt magis dolent, quàm quæ sæpius. Atqui pur- *laborent.*
 gationes à partu mulieribus ea gratia sunt, quòd primo
 tempore vsque ad dies quadraginta duos in fœmella, in ma-
 sculo vero ad dies triginta, paucissimus sanguis in augmen-
 tum pueri descendit. Ab hoc autem tempore copiosior, do-
 nec pariat. Oportet itaque purgationem reddi in toto pu-
 erperij tempore, & foras exire ac respondere pro dierum
 ratione ac proportionē. Principium autem huiusmodi pur-
C gationis tale mulieri fit. Dum ex partu laborat, conturba- *Quo pacto*
 tur sanguis mulieri, & à forti pueri motu vehementer cale- *factus erū-*
 scit. Conturbatus autem, primus quidem foras prodit. Dein- *pat.*
 de puer, post puerum vero, mucus crassus sanguinolentus,
 & deductio contingit huic, quemadmodum aquæ effusæ in
 mensa. Postea post illum per omnes dies purgatio procedit,
 vsque ad prædictum tempus, copula Atticæ hemina vnus &
 dimidius primum, aut paulo plus minúsque, pro eius temporis
 ratione, donec desinat. Procedit autem sanguis velut à victi-
 ma, si sana est, & sana futura est mulier, & statim congelatur.
 Si vero mulier sana non est, neque sana futura est, purgatio
 paucior procedit, & specie deterior, & non cito congelatur.
 Id vero hoc modo habet. Si mulier vterum gestans mor-
 bum habuerit non cognatum, in puerperij purgatione perit.
 Si vero

Si vero nō purgetur in prioribus diebus vterum gerens, statim sana existens, aut etiam non, commoueatur autem ipsa purgatio siue à pharmacis, siue sua sponte de repente, iuxta dierum rationem procedet, quibus non vna vice procedit. Si enim non purgetur mulier à purgationib. partus, morbus magnus ipsam corripiet, & periculum vitæ incurret, nisi cito curetur, & quis conuenientem ipsi purgationem inducat. Hæc propterea produxi vt ostenderem quod in pueris membrorum discretio longissima contingit, in fœmella in quadraginta duobus diebus, in masculo in triginta. Argumento est purgatio à partu, quæ in fœmella fit in quadraginta duobus diebus, in masculo in triginta, vt tardissime contingat. Repetam autem iterum eandem rem iisdem verbis, maioris lucis ac declaratiōis gratia. Dico enim talionem rependi, quod genitura in vtero existenti paucissimus sanguis à matre in vterum venit, si fœmineam genituram habeat, in quadraginta duobus diebus, in his enim coarticulatur puerorum membra: ab hoc vero tempore copiosior sanguis venit. Et in masculo rursus iuxta rationem dierum triginta. Quod vero hæc vera sint, etiam alterum testimonium adest, hoc modo habens. Primis diebus vbi genitura in vteros illapsa est, paucissimus sanguis à muliere in vteros venit, deinde copiosior. Si enim acruatim & multus semel veniret, genitura spirationem habere non posset, sed sanguine multo accedente suffocaretur: Rependitur autem in purgatione vice versa, purgatio enim puerperij in primis diebus plurima procedit, deinde paucior, donec desinat. Multæ autem mulieres puerum masculum iam perdiderunt paulo ante trigessimum diem, & inarticulatus apparuit. Qui vero posterius perditum sunt, aut simul cum trigesimo die, omnes articulati apparuerunt. In fœmella itidem iuxta rationem quadraginta duorum dierum habet, Nam vbi his absolutis perditur, articulatio membrorum apparet. Siue autem prius siue posterius perdetur puer, iuxta hanc rationem apparet. Nam & secundum rationem, & necessitatem, articulatio contingit in fœmella, in diebus quadraginta duobus, in masculo, in triginta. Testimoniū enim præbent abortus puerorum, & à partu purgationes. Quod autem fœmella posterius conformatur ac coarticulatur, causa hæc est: quod genitura

Puerperæ cū non pene purgatur, periclitatur. Purgationes quot diebus fiāt.

Quādo abortus inartus formetur.

Puella cur tardius conformetur.

- A** nitura foeminea debilior est ac humidior quam mascula, & iuxta hanc rationē necesse est posterius conformari foemelam quam masculum, atque ea gratia etiam purgatio diuturnior est in foemella quam masculo. Redibo autem rursus retrō vnde digressus sum. Postquā iam articulatus fuerit puer, speciebus membrorum ipsius augescentibus, tunc & ossa duriora fiunt, & cauātur, atque hęc à spiritu fiunt. Caua autem existētia trahunt ad sese à carnibus quod in sanguine est pinguiissimum: & progressu temporis ramificantur rursus extremitates ossium, quemadmodum arboris extremitates postremum ramos spargunt, sic & in puero digiti manuum ac pedū inter se disparantur. In ipsis autem extremitatibus vngues enascuntur. Desinunt autē venę hominis omnes in digitos manū ac pedum. Et crassissimę quidē sunt venę totius corporis, venę capitis, deinde crurū, & brachiorum ac cubitorum. In pedibus autē & manibus, tenuissimę ac densissimę & plurimę venę sunt. Nerui item tenuissimi ac densissimi & plurimi, & ossa magnitudine minima, atq; hęc maxime in digitis manū ac pedum existunt. Verū ex digitis, vtpote ossa densa ac parua habētibus, venas itidem ac nervos, sic etiam vngues tenues ac densi nascuntur, & intercepti ac cōcludunt venarū extremitates, vt ne amplius augescant, neq; altera alteri pręmineat: vt nihil miri sit vngues in extrema corporis parte densissimos esse, ex densissimis enim cōstant. Simul autē cū vnguibus, etiā capilli in capite radicantur. Ceterū pilorū natura hoc modo se habet. Oriuntur equidē maximi ac plurimi, quā corporis parte cuticula rarissima est, & vbi pilus moderatum humorem in alimentū habet: & vbi cuticula posterius rara fit, ibi etiam pili posterius nascuntur, velut in mento, & pube, & sicubi aliās pili nascuntur. Simul enim vt genitura prodit, etiam caro rarefcit, & cuticula & venę aperturuntur magis quam priori tempore. Nam dum adhuc puer est, & venę tenues existunt, non procedit per ipsas genitura, eadem ratio de mensib. virginum est, Simul autem vt via fit & genitura, & menstruis virginibus, etiam pilos emittit puer, tum pueri, tum virginis, rara nimirum cuticula reddita, simulque pilus moderatam humiditatem in alimentum habet, & non pauciorē. Sic vero & in mento viri cōtingit. Rara enim fit cuticula, procedēte in ipsam de capite humiditate, Simul
- Caua ossa quid agant*
- Digitū tāquā ramus sculi postremo discernuntur.*
- Quę in pedib. & manib. insāt.*
- Cur densi vngues.*
- Capillus, pilus & quoc loco fructus cet.*
- Seminis per uenas via quando fiat.*
- Virgū cutis cur interdū menses nō sint.*
- Pubertatis causę.*

Simul enim & in coitu, simulq; interiecto tempore, pilus mo-
 deratam humiditatem in alimentum habet, & tunc maxi-
 me, quum tempus contingit humiditati de capite descenden-
 ti in coitu, ad mentum à pectore distans. Signum autem eius
 quod in rarissimis cuticulæ partibus pili enascuntur; si quis ve-
 lit inurere cutem, & pustulam tantum facere, eamque sanare,
 cutis densa reddita per cicatricem pilos non producet. Quicun-
 que vero Eunuchi dum pueri sunt fiunt, propterea neque in
 pube, neque in mento pilos producant, leuesq; toti existunt,
 quod via genitura non facta, cuticulam non rarefacit per to-
 tam superficiem. Intercepta est enim ac conclusa genitura via,
 quemadmodum paulo ante à me relatum est. At vero mulie-
 res leues fiunt, & mento, & corpore, quod in coitu ipsarum
 humiditas non similiter agitata velut viri, cuticulam raram
 non facit. Quicunque autem calui fiunt, hi sanè pituitosi sunt,
 & pituita in capite ipsorum simul cum coitu agitata & calfa-
 cta, ad cuticulam allabens pilorum radices exurit, & defluunt
 pili. Verum Eunuchi propterea calui non fiunt, quod vehe-
 mentem motum non faciant, neque pituita in coitu calfacta
 pilorum radices exurit. Caterum cani ob id fiunt quod lon-
 go tempore pertranseunte in homine humiditate, albissimum
 eius secernitur, & ad cuticulam allabitur, & pilus albidior
 humiditatem trahens albidior fit quam priori tempore, item-
 que ipsa cuticula, præsertim ubi cani sunt, albidior alia euadit.
 Et quicunque ex natiuitate canum quid in capite habet,
 etiam illis cuticula summa ubi cani sunt, reliqua albidior exi-
 sit. Illic enim albissima est humiditas. Habet autem res hoc
 modo. Qualemunque humiditatem caro attraxerit, siue al-
 bam, siue rufam, seu nigram, tali colore etiam pilus inficitur.
 Atq; hæc de hoc dicta sunt, Redibo autem rursus ad sermo-
 nem relictum. Quum itaque extremitates corporis pueri for-
 ras ramos sparserint, & ungues ac pili radices egerint, tunc
 iam etiam mouetur, & tempus ad hoc fit, masculo quidē men-
 ses tres, femellæ vero quatuor. Sic enim ut plurimum contin-
 git. Sunt autem aliqui pueri qui ante hoc tempus mouentur.
 Mouetur autem primum masculus, quia fortior est quam fe-
 mella; & primum quoque conformatur masculus. nam à for-
 tiore & crassiore genitura fit. Quum autem mouetur fœtus,
 tunc sanè lac indicationem sui, matri præbet. Mammarum enim
 attolluntur

- A** attolluntur, & papillæ gliscunt ac turgent, Lac vero non pro-
dit: & in mulieribus densam carnem habentibus, lac poste-
rius significationem de se præbet ac prodit, in rarâ vero car-
nem habentibus, prius. Lac autem ob huiusmodi necessitatē *Lac cur
fiat.*
fit. Quum vteri tumidi præ puero sunt, ventrem mulieris cō-
primūt: eius autem pleni vbi compressio cōtigerit, pinguis-
simum de cibis ac potibus foras profilit, in omentum ac car-
nem. Quemadmodū si quis corium illinum multo oleo & im-
bibere permittat, & vbi imbibit, corium ipsum premat, oleum
vtique exilierit foras ex corio compresso. Sic etiam si venter
pinguitudinē in se habeat à cibis ac potibus, comprimaturq;
ab vteris, pinguitudo profilit in omentum ac carnem. Et si ra-
ra carnis mulier fuerit, citius percipit eius persultationem:
si non, posterius. Quin & pecora prægnantia si non ægrotēt, *Pecora
grauida
potu & ci-
bo magis
pinguescūt.*
ab eodem potu ac cibo pinguiora propterea fiunt. Similiter
autē & mulier. Et à pinguitudine calfacta ac alba existente,
quod edulcatum est à caliditate, quæ ab vteris accessit, expres-
sum venit in mammas, & in vteros quoque parum venit, per
easdem venas. Tendunt enim & in mammas & in vteros ve-
nulæ hæ, & consimiles aliæ. Et vbi peruenerit in vteros de la-
cte, puer ipso paululum fruitur, Mammarum vero suscepto lacte
impletæ attolluntur. Et vbi peperit mulier principio motus
facto, lac in mammas ipsas procedit, si lactauerit. Sic enim res
habet. Dum mammarum lactant ac exuguntur, venulæ in mamas
ampliores fiunt, ampliores autē factæ, à ventre pinguitudinē
trahentes, in mammas distribuūt. Nam & vir si multū coeat, *Salacitas
uiris unde*
venæ ampliores redditæ, Venerē magis inducunt. Habet au-
tem & hoc eo modo. Alimentum & augmentum puerorū fit,
vbi ea quæ à matre veniunt, in vteros processerint, & prout
mater habet iuxta sanitatem aut debilitatem, sic & puer ha-
bet. Quemadmodum etiam quæ in terra crescunt, à terra nu-
triantur, & prout terra habuerit, sic etiam nascentia in terra
habent. Etenim semen vbi deiectum fuerit in terram, humi-
ditate quadam ab ipsa impletur. Habet enim in se terra om-
nigenum humorem, vt nascentia nutrire possit: impletum au-
tem humore semen, inflatur & intumescit, & vis quæ in semi-
ne leuissima est, ab humore condensari cogitur, condensata
autem à spiritu vis, & humore folia producente, semen rum-
pit, & primum folia foras emergūt. Vbi vero emerferint, quū
non

HIPPOCRATIS LIBER

*Quæ terra
gignitur,
quomodo
procedant*

*Cur multa
ex uno gi-
gnantur.*

*Arbor quæ
plætetur,
crescatur.*

non amplius ab humore in semine existente folia nutriri possint, rumpitur inferne semen, itemque folia, & semen à foliis coactum, vim suam ad inferna demittit, quæ videlicet in ipso restat propter gravitatem, & fiunt radices ex foliis distentæ. Postquam autem planta iam firmiter radices inferne egerit, & alimentum à terra sumit, tunc sanè totum evanescit, & in plantam cõsumitur, præter corticem, qui solidissimus existit. Rursus autem cortex in terra putrefactus progressu temporis evanidus fit, & quædam folia ramos produciunt. Ex semine itaque tanquam ex humido nata plâta, donec quidem tenera & aquosa fuerit, in augmentum superne ac inferne procedens, fructum excludere non potest. Non enim vim habet fortem ac pinguem, ex qua semen condensari queat. Vbi vero solidior facta est, & progressu temporis radices egerit, tunc iam & venas habet amplas, tum ad supernam, tum ad infernâ partem: & tunc sanè nō amplius aquosum ex terra trahit alimentum, sed crassius & pinguius ac copiosius quod calfactum à sole effervescebat in extremitates, & fit fructus iuxta cognationem, ex quali etiam generatus est. Multus autem ex modico propterea fit, quod singula ex terra nascentia maiorem vim ex terra, quam ex eo vnde generata sunt, trahunt, & effervescent non secundum vnum, sed secundum multa. Quum autem fructus prodierit, à planta sua nutritur. Planta enim à terra trahens, fructui transmittit. Sol autem fructum coquit, & solidum facit, quod aquosius in ipso est, ad sese trahens. Atque hæc mihi dicta sunt de his quæ ex semine nascuntur à terra & aqua. Cæterum ex plantariis ab arboribus arbores fiunt, hoc modo. Ramus vulnus habet, qua parte ab arbore defractus est, in infima ad terrâ parte, vnde radices prodeunt. Pangitur autem, & in terram demittitur, hoc modo. Quum planta quæ in terra existit, humorem acceperit à terra, tumescit & spiritum habet, quæ vero pars supra terram eminet, nondum. Spiritus autem & humor condensans in infernâ plantæ parte vim, quantum eius gravissimum est, in infernam partem erumpit, & ex ipso radices teneræ fiunt. Postquam autem in infernam partem receptus fuerit, tunc iam ex radice humor trahitur, & parti supra terram eminenti transmittit: & tunc sanè rursus superna pars intumescit, ac spiritum habet, & quantum ex vi in planta leve inest, id ipsum congregatum germinat, ac fo-

- A** ac folia producit, & iam in supernam partem augmentum facit, itemque in infernam. Sic itaque contrarium contingit circa germinationem, in his quæ ex semine, & in his quæ ex plantis proueniunt. Ex semine enim prius folium emergit, deinde radices in infernam partem demittuntur. Verum arbor primum radices agit, deinde folia acquirit, propterea quod in semine ipso humoris copia inest, & in terra quum totum inest, alimentum inest primum folio sufficiens, unde folium nutritur donec radicitur. Verum in ramo non sic fit. Non enim gignitur ex altero, unde folium primum alimentum habeat, sed ipse ramus est, & velut arbor habet, & multa ei pars supra terram eminet. Quare quum supra terram existat, humore impleri non potest, nisi ex inferna parte magna quædam vis procedens, in supernam humorem distribuatur. Et plantarium primo necesse est sibi ipsi alimentum sufficere à terra, & folia ad germen & augmentum concitare. Quum autem augmentum cepit planta, à tali necessitate ramos spargit, quam referam. Quum plus humoris ipsi accesserit ex terra attracti, erumpit præ multitudine, qua parte quam plurimus fuerit, & hac parte planta ramos emittit. augetur autem & in amplitudinem, & in supernam, & in infernam partem, propterea quod inferna terræ pars hyeme quidē calida est, æstate autem frigida. Atque hoc propterea contingit, quod terra humida est in hyeme, præ aqua de cælo delabente, & compri-
- B** mitur in seipsam, utpote humore grauiore existente: densior autem ab hoc ipso est, & nullam transpirationem habet. Non enim amplius magna raritas ipsi inest: & propter hoc inferna terræ pars hyeme calida est. Nam & finum densius accumulatum, intus calidius est, quam quod rarum existit & aliàs, humecta ac compressa, à seipsis concalescunt, & breui à calore valde exusta putrescunt, neque enim permeat spiritus per ipsa, nimirum quum densa existunt. Si vero sicca fuerint, ac rare posita, multo minus calescunt ac putrescunt. Atque sic facilius frumentum ac hordeum humidum, ac madefactum, intus calidius est, quam si siccum sit, & rare positum. Et vestes pelliceæ colligatæ ac fortiter compactæ, à seipsis comburuntur, velut ego vidi, quemadmodum ab igne exusta. Sed & alia si quis velit considerare, Omnia quæ comprimuntur à seipsis, calidiora

*Cur herbes
die & arbores
contrario modo
coalescunt;*

*Cur terræ
inferiora
hyeme calida,
æstate frigida
sint.
Cur humida
cū coaceruantur
calescant;*

HIPPOCRATIS LIBER

calidiora reperiet, quàm quæ rarè posita sunt. Non enim habent vnde frigiditatem inspirent à ventis. Sic etiam inferna terræ pars quum plena sit, & ipsa à seipsa comprimatur, nimirum grauis ac densa existens, ab humiditate in hyeme calefcit, nullam enim caliditatis perspirationem habet. Sed vbi de cælo aqua cadit in ipsam, quum spiritus prodierit ab ipsa in terra, non vltius penetrat, vtpote terra densa existente, sed spiritus retrò ad aquam abit: & propterea fontes ac marinae aquæ, hyeme calidiores sunt, & auctiores quàm æstate, quia spiritus dum exhalat, retrò abit ad aquam, quum terra densior existat, & per se spiritum nō transmittat. Et aqua multa existens quæ contigerit, ea perrumpens procedit, & viam si biipsi ampliorem facit quàm si modica existat. Aqua enim in terra non consistit, sed semper in decliue procedit. Si autem spiritum ab aqua prodeuntem terra per se hyeme transmittat, paucior aqua ex ipsa procederet, & fontes hyeme magni non essent. Atq; hæc omnia in hoc dicta à me sunt, quòd terræ inferna pars calidior esse apparet hyeme, quàm æstate. Nunc autem dicere volo, quòd æstate frigidior quàm hyeme, inferna terræ pars esse videtur. Terra æstate rara est & leuis, nimirum sole vehementius irruente, & ab ipsa humiditates ad sese attrahēte. Habet autē terra in se semper aquā plus aut minus. Spiritus autē omnes nobis sunt ab aqua. Id quod sic se habere, vnde coniectare possis demonstrabo. Etenim ab omnibus fluminibus ac nebulis spiritus semper procedunt. Est autem nebula aqua in aere coherens & continua. Et tunc sanè terra rara est ac leuis æstate, & aquā in se habet, & aqua in decliue fluit, procedente autem aqua, semper inde alius ex alio spiritus exhalat. Qui vero exhalat, per terram abit leuem ac raram existentem, & frigiditatē terræ inducit, & ipsa aqua simul perfrigeratur. Habet autem sic, Quemadmodum si quis aquam in vtre existētem fortiter comprimat, & per puncturam acus, vel paulo maiorem, perspirationem aquæ faciat, & ipsum vtre in sublimi suspendat, nullus spiritus per foramen procedat, sed aqua, non enim habet spaciositatem per quam aqua spiritum emittat. Sic sanè se habet etiam hyeme aqua in terra. Si autem aquæ in vtre locum satis amplum feceris, & vtre in sublimi suspenderis, spiritus per foramen procedet. Locum enim spiritus habet ab aqua mota, procedendū per vtre,

Mare & fontes cur hyeme calefcant, & turgeant.

Nebula quid.

*ἢ ὅπως
σὲι confir-
mat.*

- A** vtre[m], & propterea per foramen spiritus trāsit. Sic sanè se habet etiam æstate aqua in terra. Satis amplum enim locum habet, nimirum terra rara existente, & sole ab ipsa humorem ad se trahente, & pertransit spiritus, vtpote qui frigidus existit, ab aqua per ipsam raram existentem ac leuem. Ob hoc itaq; *Cur aqua hyeme calida, æstate friget.* inferna ipsius pars æstate frigida existit, & aqua ipsa adhuc magis quàm spiritus, qui in terra frigidus existit, & ipsa in se ipsam, & in terram, spiritum emittit. Sed & aqua quæ hauritur in puteo spiritum semper mouet, velut stibellum, atq; hoc ipsum aquæ frigiditatem inducit. Quæ vero non hauritur æstate, sed stans densa existit, non similiter spiritum in se à terra suscipit, neque in terram à seipsa distribuit. & simul à sole, & aere in puteo non disperso, sed stante ac firmato, primum superficies ipsius calefit, deinde alia eius pars ad aliam deorsum caliditatem distribuit. & propterea aqua quæ æstate non hauritur, calidior est ea quæ hauritur. *Fontis alti qualis aqua.* Quin & fontes valde profundi æstate semper frigidi existunt: & aqua hausta hyeme, terra calida existente, ex tali fonte, statim quidem calida est, vbi vero tempus progressum fuerit, frigida est ab aere videlicet frigidus existēte talis facta. Perflatur enim à vento, & spiritus per ipsam pertrāsit. Quemadmodum etiam aqua quæ æstate hauritur, vbi hausta fuerit, statim frigida est, calida autem fit postea, propterea quod terra rara existente, & spiritu in ipsa existente, perfrigeratur: Vbi autem haustæ tempus accesserit, stabilis fit, & calida conspicitur. Calefit enim ab aere calido existente, quemadmodum & aqua quæ non hauritur in puteo æstate, ob hoc ipsum calida redditur. Atq; hæc à me de hoc dicta sunt. Repetam autem rursus quod æstate inferna terræ pars frigida est, hyeme vero calida. Superna autem vice versa. Et oportet arbori non duo calida simul accedere, neque duo frigida simul, si sana esse debet. Verum si quidem ex superna caliditas accesserit, *Homines sicuti arbores nutriuntur.* inferna frigiditate ipsi accedere oportet, & vice versa, si ex superna parte accedat frigiditas, ex inferna caliditatem ipsi contingere oportet. Et radices vbi attraxerint, arbori transmittunt, & arbor vicissim radicibus. atque sic & frigidi & calidi conseruatio contingit. Quemadmodum homini ingestis cibis in ventrem, qui dum concoquuntur calefaciunt, perfrigationem à potu facere oportet. Sic & arbori contrarium rependi oportet, ex infer-

HIPPOCRATIS LIBER

na parte ad supernam, & vicissim, & augetur arbor & in supernam, & in infernam partem, propterea quod alimentum ex inferna & superna ipsi accedit. Et quando quidem vehementer tenera fuerit arbor, fructum non producit. Non enim est in ipsa pinguis vis, neque crassa, quæ ad fructum conferre possit. Progressu autem temporis venæ in ipsa dilatantur, pinguem ac crassam influxionem ex terra in ipsam faciunt, sol autem ipsam diffundens, ebullire facit utpote leuem existentem, in extremitates, & fructum producere. & tenuem quidem humiditatem à fructu sol aufert, crassam autem concoquens & calefaciens edulcat. At vero arbores non fructificare, in se pinguitudinem tantam non habent, quantum eius in fructum est expendendum. Omnis autem arbor quum per tempus solida facta fuerit, & ex inferna parte radices firmit, iam penitus constanter augetur desinit. Quicumque vero in arbores, ab aliis arboribus oculos indiderunt, & arbores in arboribus enatae viuunt, & fructificant non similem fructum arboribus, quibus insita sunt, id ipsum tali modo contingit. Oculi primum quidem germinat. Alimentum enim habet primum ab arbore, ex qua ablatus est, deinde ab ea in quam insitus est. Vbi autem germinauerit, sic in arborem radices tenues à se demittit, & primum humore fruitur in arbore, in quam insitus est, existente, deinde tempore accedente, demittit radices in terram, per eam in quam insitus est, & fruitur humore, quem à terra trahit, & alimentum inde ipsi contingit, ut non mirum sit, insitas arbores, alios fructus producere, à terra enim viuunt. Hæc mihi de arboribus & fructibus dicta sunt ea gratia, quod indignum mihi factum videbatur, & ne poteram quidem, hanc tractationem semiperfectam relinquere. Redibo nunc rursus retrò ad illum sermonem, cuius gratia à me hæc de istis relata sunt. Censeo enim terræ nascentia omnia viuere ex terræ humore, & quam in terra humorem in seipsa habet, talem etiam nascentia ex ipsa habere. Sic etiam puer vivit de matre in utero, & quali mater sanitate prædita est, talem etiam puer habet. Quod si quis considerare velit ea quæ de his dicta sunt, ab initio usque in finem, inueniet naturam omnem consimilem esse, & ex terra nascentium & hominum. Et hæc mihi de hac dicta sunt. Caterum puer in utero existens manus apud genas habet, caput autem prope pedes; & non datur probe ac certo

*Cur insita
sua fructu
ferant.*

*Partus ter
renis con
paratur.*

*Pueri situs
in utero.*

- A** at certo cognoscere, etiamsi puerum in vtero videas, vtrū caput sursum habeat, an deorsum. Verum ex vmbilico pelliculae tentae sunt ipsum continentes. Nunc autē referam dinotionē, quam paulo ante me demonstraturum dixi, quantum humanae menti possibile est manifestum existentem, omni qui de hoc cognoscere velit, quod genitura in pellicula est, & quod iuxta medium ipsius vmbilicus est, & per illum sanē, primo spiritum in seipsam trahit, & foras emittit. & quod ex vmbilico pelliculae tentae sunt. Sed & aliam pueri naturam, quam dixi, sic totam habere vsq; in finē reperiet, quomodo videlicet à me in his sermonib; declaratū est, si quis testimoniis, & ocularibus inspectionibus à me producēdis vti velit. Etenim
- B** si quis ova viginti aut plura, quo pulli ex ipsis excudantur galinis duabus aut pluribus subiicere velit, & singulis diebus à secūda exordiēdo, vsque ad vltimam qua excudetur pullus ex ovo, subtrahere, confringere, ac videre, inueniet omnia se habere iuxta meum sermonem, quomodo volucris naturam, ad humanam conferre oportet. Quod enim pelliculae ex vmbilico tentae sunt, & reliqua quae de puero dicta sunt, sic se habere in ovo volucris reperiēs, ab initio in finē. Atqui si quis nondum vidit, mirabitur in volucris ovo vmbilicum inesse. Atque haec sic habēt, & sic à me relata sunt. Quando vero mulieri partus appropinquat, tunc puero se mouēte, & manibus ac pedibus calcitrante, pelliculam quandam internam rumpi contingit, rupta autem vna, etiam aliae debiliorem vim habent, & rumpuntur primum quidē illi contiguae & cohaerentes, postea extrema. Quum autē ruptae fuerint pelliculae, tunc fortis à vinculo exoluitur, & agitatus foras procedit, Neq; enim amplius robur habet pelliculis amissis, neq; vteri amplius puerum continere possunt, pelliculis velut dixi amissis, & ab ipsis abruptis. Cohærent enim pelliculae etiam vteris, vbi circum puerum obuoluuntur, nō adeo vi valida ac multa. Quando autem procedit puer, violat & dilatat vteros in exitu, vtpote teneros existentes. Procedit autem in caput, si secundū naturam prodierit. Grauius enim sunt ipsi superne partes, si ex vmbilico perpendantur. Quum autem in vteris est, magis cōtinens existit vsque ad pellicularū rupturam simul cum decimo mense, quando partus matri propinquat, & adest. Si vero violentam affectionem perpetiatur puer, etiam ante

*Per ovum
hoc confra-
mat.*

*Quo pacto
puer erū-
pat.*

*Caput
prius exit
si naturalis-
ter exeat.*

præfinitū tempus ruptis pelliculis prodit. Quin & si alimen-
tum à matre prius puero defecerit, etiā sic partus matri prius
aduenit, & ante decimum mēsem puer prodit. Caterum quæ
longius quàm decem mēsum tempus vterum gestare sibi vi-
sæ sunt: nam hoc iam sæpe audiui, illæ ipsæ hoc modo quem
dicturus sum deceptæ sunt. Quum vteri spiritū acceperint in
seipsos, à ventre flatum exhibente, eleuantur ac intumescūt,
contingit enim hoc, Videntur sanè sibi mulieres tunc conce-
pisse. Præterea si menses non procedentes, congregati fue-
rint in vtero, & diutius manserint, semper perfluunt in vteros,
aliquando vnà cum flatu à ventre, aliquando etiam calescen-
tes, & sanè tunc quoq; in vtero habere mulieres sibi videtur,
nimirum mensibus non prodeuntibus, & vteris eleuatis. De-
inde aliquando menses sua sponte erumpunt, aut aliis super-
uenientibus à corpore in vteros, & priores protrudentibus,
& flatus egreditur, & multis iam statim post mensum purga-
tionem vteri hiant, & ad pudendum vertuntur, & tunc viris
permixtæ, ad se genituram concipiunt, eadem die aut om-
nino in paucis. Existimant autem inexpertæ harum rerum
ac rationum, etiam illo tempore se in vtero habuisse, quando
menses non prodibant ipsis, & vteri erant eleuati ac tumen-
tes. Quòd autem non diutius quàm decem mensibus contin-
gat vterum gestare, ego demonstrabo. Alimentū & augmen-
tum quod à matre descendit, non amplius sufficiens est pue-
ro, vbi decē menses præterierint, & fœtus auctus fuerit. Tra-
hit enim quod dulcissimum est in sanguine ad sese, simulque
etiam lacte modice fruitur. Quum autem hæc ipsi rariora ac
pauciora sint, & puer plenus ac maturus existat, copiosius al-
imentum desiderans calcitrat, ac pelliculas rumpens, ini-
tium partus matri inducit. & hoc perpetiuntur magis mu-
lieres primiparæ: deficit enim pueris alimentum, vt ad deci-
mum vsque mēsem sufficere non possit. deficit autem per
hunc modum. Sunt quædā mulieres quibus sufficientes men-
ses purgantur, quædam quibus pauciores: hoc ipsum si sem-
per fiat, in natura, & genere, maternum ipsis existit. Quæ ve-
ro menses paucos demittunt, hæc etiam pueris postremo tem-
pore, vbi iam maturi fuerint, alimentum rarius exhibentes,
iplos calcitrare faciunt, vt & ante decimum prodire festi-
nent. Modicus enim sanguis à iuueniculis ac nouellis matri-
bus pro-

- A** bus procedit: vt plurimum vero contingit tales mulieres etiā sine lacte esse, quæ paucos menses demittunt. Sicciore enim sunt, & densiorem carnem habent. Huic autem rationi, quod videlicet deficiente alimento prodit puer, etiam si nō aliqua violenta affectio ipsi accadat, etiā hoc testimonio esse potest. Volucris ex oui luteo nascitur, hoc modo. Incubante matre ouum calefcit, & quod in ouo inest à matre mouetur, calefcens autem id quod in ouo inest, spiritum habet, & alterum frigidum ab aere per ouum attrahit. Ouum enim adeo rarum est, vt spiritum qui attrahitur sufficientem ei quod intus est transmittat: & augetur volucris in ouo, & coarticulatur modo eodem ac consimili velut puer, quemadmodum iam antea à me relatum est. Nascitur autem ex luteo oui volucris, alimentum vero & augmentum habet ex albo, quod in ouo est. atque hoc iam omnibus manifestum factum est, qui animum aduerterunt. Vbi autem deficit alimentum pullo ex ouo, non habens id sufficiens vnde viuat, fortiter mouetur in ouo vberius alimentum quærens, & pelliculæ circum dirumpuntur, & vbi mater sentit pullum vehementer motum, putamen exalpens ipsum excludit. atque hæc fieri solent in viginti diebus, & manifestum est quod ita se habent. Vbi enim exclusa est volucris, nullus humor in oui testis inest, qui sanè memorabilis existat, expensus est enim in pullum. Sic etiam vbi auctus fuerit puer, mater non amplius sufficiens alimentum ipsi exhibere potest. Vberius itaque præfente alimentum puer quærens, calcitrando pelliculas dirumpit, & à vinculo exolutus simul foras prodit. atque hæc vt longissime in decem mensibus fiunt. Et secundum hanc rationem etiam pecorib⁹ ac feris partus aduenit, in tempore quo singula pariunt, non tardius. Etenim unicuique animali necesse est tempus esse, in quo alimentum foetui rarius erit, & deficiet, & partus adest. Et quæ quidem paucius alimentum pueris præbent citius pariunt. Quæ vero vberius, posterior. Atque hæc mihi de hoc dicta sunt. Porro diruptis pelliculis, si pueri momentum in caput inclinatum prædominabitur, mulier facile parit. Si autè obliquus, aut in pedes procedet, contingit enim hoc sæpe si momentum huc inclinarit, siue præ vterorum spaciōsitate, siue si mater in labore ex partu primum non quieuit: & si sic procedet, mulier difficulter pariet.

*Que par
lactis ha-
beant.*

*Hoc cōtra
Plinū &
Aristotele
esse videtur.*

*Part⁹ quā
do accelerat.*

*Pecora si-
militer e-
nituntur.*

*Cur quæ-
dā tardius
quædā ce-
lerius pa-
riant.
Partus
qualis.*

HIPPOCRATIS LIBER

Quando in riet. Multæ autem vel ipsæ perierunt, vel puer, aut simul m-
enixu ma- tres vnâ cum fœtibus. Cæterum ex parientibus ac puerperis
tres par- maxime laborant primiparæ, propter in experientiam dolo-
ti, siue per- rum, & dolent quidem totû corpus, maxime vero lumbos ac
eunt. coxendices. Nam coxendices ipsarû disparâtur. Verû exper-
Cur pri- te iam partus, minus primiparis dolent. Quæ vero multoties
miparæ pepererûnt, multominus dolent. Si porrò in caput processerit
magis in puer, caput primû foras prodit, deinde alia membra cõsequû-
enixu la- tur, postremus aut vmbilicus. Ex vmbilico autẽ secunda tenta
borant. est. Post hæc aquositas & mucus sanguinolentus tum à capite,
Caput tû à reliquo corpore secretus, præ violentia & dolore ac calo-
prius exit, re, atq; hic viâ struit purgationi à partu cõsequenti. Post exi-
deinde cæ- tum aut eius mucî cructi, purgatio fit per tẽpus antea relatû.
tera. Et tum māmā, tum reliqua mēbra quæ humidiora sunt, mulie-
Vmbilic⁹. ribus rūpūtur, minime quidẽ in primo partu, postea vero, put
plures pariūt, ita amplius rūpuntur, euacuatis venis præ part⁹
purgatione. Atq; hæc à me de hoc dicta sunt. Gemelli autem
Quî gi- tiunt ab vno coitu, hoc modo. Vteri sinus frequētes & curuos
gnantur habēt, alios remotiores, alios propinquiore pudendo. Et ani-
gemelli. malia quæ multa gignūt, plures sinus habent, q̃ ea quæ pauca.
Similiter aut habent & pecora & fera, & volucres. Vbi itaq;
contigerit geniturā findi, & in duos sinus peruenire, & vteri
geniturā susceperint, & sinus alter ad alterū nō hiauerit, nec
dimiserit, segregata genitura in vtroq; sinu pelliculas induit,
& viuificat eodẽ modo quo vn⁹ fœtus, quapropter vero id fiat
Canes & diximus. Quod vero ab vno coitu gemelli gignātur, hoc testi-
fues hoc monio constat. Est canis, & sus, & alia animalia, quæ ab vno
cõfirmant. coitu pariūt & duo, & plura, & vnūquodq; animal in vtero, in
sinu ac pellicula existit; atq; hæc ipsi fieri videmus, & hæc om-
nia eadẽ die vt plurimū pariunt. Sic autem & mulieri ab vno
coitu gemelli facti, vterq; in sinu & pellicula est, & eadẽ die
vtrunq; parit, & alter prius foras procedit, & pellicula ipsius
siue secunda. Quod autẽ gemelli, fœmella & masculus gene-
ratur, hoc causæ esse sentio. In muliere & in viro, & in omni
animali, in singulis & debilior, & fortior genitura inest, & nō
semel ac simul genitura procedit, sed & bis & ter ebullit ac
eiaculatur; & non est possibile omnem esse fortem, tum quæ
prius exiuit, tum quæ posterius. In vtrum autẽ sinum, crassio-
rem ac fortiorem genituram ingredi contigerit, illic mascu-
lus gi-

Alus gignitur. In vtrum vero rursus humidiorē ac debiliore, illic fœmella generatur. Si vero in vtrunque fortis ingredietur, ambo masculi fient. Sin debilis, ambo fœmellæ. Atque hic sermo sic relatus totus finem habet.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE CARNIBVS,

Iano Cornario medico phy-

sico interprete.

BGo ad huc vsque sermonem communibus sententiis vtor, tum aliorum qui me præcesserunt, tum etiam meis. Necesse enim est commune principium sententiis supponere eum qui velit hanc de arte medica tractationem componere. Verum de rebus sublimibus in aere ac cœlo, neque opus habeo

dicere, nisi quod quantum ad hominem & reliqua animantia, quæ sunt, & nata sunt, pertinet, demonstrabo, & quod anima sunt, & quod sanitas, & quod morbus, & quod in homine malum ac bonum, & unde moritur. Nunc autem ipse meas sententias profero. Et

Cvidetur sanè mihi id quod calidum vocamus, immortale esse, & cuncta intelligere, & videre, & audire, & scire omnia rum præsentia, tum futura. Huius igitur plurima pars, quum turbata essent omnia, in supernam circumferentiam secessit. Et videntur mihi ipsum veteres Aethera nominasse. Altera pars inferna, appellatur **Terra**, frigidum quid & siccum, & multis motionibus obnoxium, & in hac sanè multum calidi inest. Tertia pars aeris, medium locum occupauit, calidum quid ac humidum existens. Quarta vero pars terræ proximum locum cœpit, humidissimum quid ac crassissimū. Hæc itaque quum turbata essent, & in orbem circunvoluerentur, multa calidi pars in terra conclusa est, alibi maior, alibi minor, alibi valde pauca, alibi copia multa: & temporis pro-

*Calidū cal-
lorue sol
& æther
quid possi-
sit.*

Terra.

Aer.

Aqua.

ris progressu terra à calido arefacta, hæc conclusa in ipsa pu
 •redines faciunt veluti tuniculas, & quantum quidem ex pu
 tredine terræ pingue fuit, & minimum humoris habuit, id
 ipsum per multum tempus calefcens, celerrime exustum est,
 & in ossa mutatum. Quæ vero glutinosiora fuerunt, & frigi-
 ditate participarunt, ea calefacta exuri non potuerunt, ne-
 que vero liquida fieri, propterea speciem alieniorem ab a-
 liis acceperunt, & nervi solidi facti sunt. Neque enim mul-
 tum frigiditatis ipsis inerat. Verum venæ frigiditatis mul-
 tum habebant, atque eius frigidi quantum circuncirca glu-
 tinosissimum erat, à calido exassatum, membrana euasit. fri-
 gidum vero quod erat, à calido superatum, dissolutum est,
 & ob id liquidum factum. Iuxta eandem autem rationem
 etiam fauces, & stomachus siue gula & venter, & intestina
 in podicem vsque, caua facta sunt. Quum enim frigidum
 semper calefcant, quantum eius circuncirca glutinosum e-
 rat, exassatum est, & membrana tunica facta est. Quod ve-
 ro intra frigidum erat, colliquatum est, & factum est liqui-
 dum. Non enim erat in ipso neque pingue, neque glutino-
 sum multum. Iuxta eandem rationem etiam vesica. Multum
 frigidum quod ipsam circuncirca conclusit, à calido calfa-
 ctum, dissolutum est, & euasit liquidum, quum neque pin-
 gue, neque glutinosum in ipso esset: quod vero supererat, tu-
 nica euasit. Sed & de aliis quæ caua sunt eodem modo res se
 habet. Vbi enim plus glutinosi quàm pinguis erat, membra-
 na tunica facta est. Vbi vero pinguis plus quàm glutinosi, of-
 fa facta sunt. Eadem ratio & ossium est. Vbi quidem non in-
 erat glutinosi, verum pinguis & frigidi, citius exusta sunt
 propter pinguitudinem, atque hæc ossa durissima & rigidis-
 sima existunt. Vbi vero pingue & glutinosum similia sunt,
 hæc ossa antrofa sunt. Et de his quidem sic habet. Frigidum
 quidem congelat, Calidum item diffundit, in multo vero
 tempore etiam exsiccat. Vbi autem pinguitudinis aliquid
 affuerit, citius exurit & siccatur. Vbi vero glutinosum affuerit
 frigidum, citra pinguitudinem, exuri non vult, sed tempore ca-
 lefcens congelatur. Cæterum cerebrum sedes & metropolis
 est frigidi ac glutinosi. Calidum vero pinguis sedes & me-
 tropolis est. Quod enim calefcit primum omnium quum dis-
 funditur pingue fit. Et propterea cerebrum, quia minimum
 pingui-

Ossa unde

Nervi quomodo
facti.

Membrana.

Fauces.

Stoma-

chus, inte-

stina, ven-

ter usque

ad anu cur-

na cur.

Vesica.

Ossa qui-

fiant caua-

que.

Cerebrum

quale.

A pinguitudinis habet, plurimum vero glutinositatis, à calido exuri non potest, sed tempore tunicam, membranam etiam accepit, circum membranam vero ossa, quantum calidum superauit, & in quibus pinguitudo erat. Sed & medulla spinalis appellata, à cerebro descendit, & non est in ipso, neque pinguis, neque glutinosi multum, quemadmodum & cerebro. & propterea neque nomen medullæ iuste possidet. Non enim est alij medullæ similis, quæ in aliis ossibus inest. Sola enim membranas habet, quos alia medulla non habet. Signa porro horum manifesta sunt. Si quis enim neruosa & glutinosa, itemque alia assare velit, alia quidem cito assantur, Verum neruosa & glutinosa assari non volunt, minimum enim pinguitudinis habent. Pinguißimum autem & viscosum celerrime assatur. At vero viscera sic mihi constituta esse videntur: nam de venis prius à me dictum est. Cor multum glutinosi ac frigidi habet, & à calido calfactum, caro euasit dura & viscosa, membrana circum ipsum, & cauum factum est, non quemadmodum venæ: & situm est in capite venæ cauißimæ. Duæ enim sunt cauæ venæ à corde, alteri nomen est arteria, alteri vena caua, iuxta quam cor situm habet. Et plus habet calidi arteria, quam vena caua, & spiritum condit ac conseruat. Verum præter has duas venas, etiam aliæ in corpore sunt. Cauissima autem vena, ad quam cor situm est, per ventrem omnem transit, & per septum transversum, & in vtrumque rhenum finditur, & in lumbis finditur, & exilit tum in alias partes, tum in crus vtrumque, Sed & supra cor ad ceruicem, partim in dextram, partim in sinistram, & tunc in caput ascendit, & in temporibus finditur vtrunque. Possunt autem à numero maxime venæ dici, Verum in summa, à vena caua, & ab arteria, aliæ venæ per totum corpus fissæ sunt, cauissimæ autem sunt prope cor, & ceruicem ac caput, & infra cor vsque ad coxendices. Et calidum plurimum in venis ac corde inest. & propterea spiritum cor habet, vtpote quod omnium intra hominem membrorum calidissimum existat. Procliue est autem condiscere, quod spiritus calidus est. Cor & venæ cauæ semper mouentur, & plurimum calidi in venis inest, & propterea spiritum cor trahit, ex omnibus in homine maxime calidum existens.

Medulla
spinæ cur
proprie
medulla
non sit.

Cordis natura.

Arteria
venæque
altera magna unde

Venulæ
corporis
unde veniant.

Cor calidum est.

Cor & venæ
semper
agitantur.

Potest

HIPPOCRATIS LIBER

- Τῆς δ' αὖτε** Potest etiam aliter cognosci. Si quis ignem in domo accen-
δωσει. dere velit, quum ventus non inspirat, flamma mouetur a-
εὐπρόβατο. liquando magis, aliquando minus. Sed & lucerna accensa
 & ardens, eodem modo mouetur, modo magis, modo mi-
 nus, vento nullo mouente, quem sane nos spirantem co-
 gnoscere possumus, & alimentum calido frigidum existit.
- Frigus ca-** Ceterum puer in vtero comprimens labra ex vtero matris
lorem nu- fugit, & tum alimentum, tum spiritum, cordi intro trahit,
trit. vbi facit mater respirare. Est enim hoc calidissimum in pue-
Puerulus ro, & hoc calidum etiam reliquo corpori, & aliis omnibus
in utero partibus motum præbet. Si vero quis interroget quomodo
quid fa- hoc quis sciat, quod puer in vtero trahit & fugit: illi sic re-
ciat. spondendum est. Pueri nascuntur stercus in intestinis ha-
Cōfirmat. bentes, & vbi nati fuerint celestissime ventrem, tum homi-
 nes, tum pecora exonerant. Atqui non haberent stercus,
 nisi in vtero luxissent, Imo neque mammam statim vt na-
 tum est sugere nosset, si non in vtero luxisset. Et de motu
 cordis ac venarum sic habet. Porro pulmo iuxta cor ita na-
 tus est. Cor ex humido quod glutinosissimum erat calfaci-
 cito exsiccauit, veluti spumam, fecitque antrosam, & ve-
 nulas multas in ipso. Venulas autem ideo fecit. Quantum
 enim in glutinoso inerant frigidi, id ipsum quidem a calido
 colliquatum est, & liquidum euasit. Ab ipso vero glutino-
 so, tunica facta est. At vero Iecur sic compactum est. Quum
Iecur. vna cum calido multum humidi conclusum esset, citra glu-
 tinosum ac pingue, frigidum superauit calidum, & conge-
Cōfirmat. latum est. Huius signum hoc est. Quando quis victimam
 mactat, donec calidus fuerit, liquidus est sanguis, postquam
 autem perfrigeratus est, congelatur. Si vero quis ipsum con-
Sanguis quasset, & fibras eximat, non congelatur, fibræ enim fri-
quare codi- gida sunt & glutinosæ. Splen autem hoc modo constitutus
guletur. est. Cum calido & glutino conclusum fuit, calidum qui-
Splen. dem plurimum, frigidi autem minimum, tantum solum-
 modo quantum ad glutinosi compactionem satis erat: sunt
 autem id fibræ in splene existentes, & propter has fibras,
 mollis est splen, & fibrosus. Rhenes porro sic producti sunt.
Rhenes. Parum glutinosi, parum calidi, multum frigidi conclusum
 fuit, & ab hoc congelatum est, & durissimum viscus eua-
 sit, & minime rubrum, quia non multum calidi simul con-
 stetit.

A stitit. Eadem de carnibus ratio est. Frigidum quidem con- *Caro.*
 stituit & compegit ac fecit carnem, glutinosum autem in
 foramina transit, in foraminibus autem his humidum est,
 velut in venis magnis. Calidum autem in toto corpore est,
 plurimum vero & humidum in corpore est, & frigidi multum
 in humido: tantum autem est frigidi, quantum congelare
 humidum ac liquidum potest, sed superatur à calido, qua- *M humidum*
 re etiam ab ipso diffunditur: Quòd vero humidum cali- *liquidum-*
 dum est, hac demonstratione confirmatur. Si quis corpus *ue caloris*
 hominis fecer, vbicunque velit, sanguis calidus fluet, & *quid har*
 quandiu sanè calidus fuerit, liquidus erit, postquam vero *bet.*
 refrigeratus est, tum ab intrinseco frigido, tum extrinse-
 co, pellicula fit & membrana, & si quis hac pellicula detra- *Tuniculā*
 ctā, modico tempore sinat, aliam pelliculam factam vide- *Spiritus*
 bit, si vero quis hanc semper adimat, alia rursus pellicula *aerue &*
 à frigido generatur. Cæterum ea gratia plura dixi, vt o- *frigus sem-*
 stenderem, quòd extremum corporis ad aerem conuersum, *per super-*
 necessario pelliculam induit, præ frigido & ventis impe- *inducit.*
 tentibus. At vero articuli sic generati sunt. Quum ossa fa- *Articulū*
 cta essent, quæcunque quidem ex ipsis pingua erant, ce- *iunctu-*
 lerrime exusta sunt, quemadmodum etiam prius dictum est *raue.*
 superiore sermone. Quantum autem ex ipsis glutinosum e-
 rat, id ipsum exuri non poterat, sed medio inter vstum &
 siccatum loco contentum, à calido in nervos, & saliuam ac *Nervi.*
 mucum transiit. quantum autem ex glutinoso liquidissimū
 C erat, hoc calfactum crassius redditum est, vt pote liquidum
 existens, & ex hoc saliuā facta est. verum ex illo glutinoso
 vngues producti sunt. Etenim ab ossibus & articulis semper *Vngues.*
 liquidissimum ipsorum discedens, glutinosum redditur, & à
 calido siccatum ac arefactum, foras in vngues delegatur. Dē
 tes autem posterius generantur ex hac causa. Ex ossibus ca- *Dentes.*
 pitis ac maxillarum incrementum fit glutinosi, & quod ex
 pingui inest, à calido siccatum exurit, & fiunt dentes reli-
 quis ossibus duriore, quia nihil frigidi inest. Et primi quidē
 dentes nascuntur à victu in vtero, & postquam natus fuerit,
 puerō lactenti à lacte. Vbi vero hi exciderint à cibis & po-
 tibus, excidunt autem, vbi ad annos primi alimenti perue-
 nerint, quibusdam etiam prius, si à morbido alimento nati
 fuerint. Plurimis vero quū septē annos impleuerūt. Qui vero
 postea

*Maxillæ
solæ ossiū
venulas ha-
bēt, uētri-
culusq̃,*

*Stercus
quī fiat.
Cibus &
potus oīa
irrigāt, cō-
seruāt &
augent.*

Capilli.

postea enascuntur simul consenescent, nisi præ morbo perforentur. Cæterum dentes propterea posterius aliis nascuntur. In maxilla venæ sunt, & hæ huic ossi soli inter omnia ossa, ex inferno ventre alimentum præbent. Ossa vero tale augmentum dant, qualia existunt, sed & alia omnia tale augmentum reddunt, qualia ipsa existunt. Etenim venæ ex ventre ac intestinis, in quæ cibi ac potus colliguntur, postquam hi fuerint calfacti, tenuissimum ac liquidissimum trahunt, crassissimum autem & fex isthic relinquitur, computrescitque & fit stercus in inferioribus intestinis. Tenuissimum vero trahunt venæ ex ventre ac intestinis, quæ supra ieiunum intestinum existunt, atque hoc calfactis iam cibis. Vbi autem ieiunum intestinum transferint, & in inferiora intestina collecti fuerint, stercus fiunt. At vero alimentum ubi accesserit, vnumquodque talem speciem unicuique reddit, qualia sanè erant. Singula enim ab alimento irrigata augmentum capiunt, calidum, & frigidum, & glutinosum & pingue, & dulce & amarum, & ossa & alia vniuersa quæ in homine insunt. Et ob id dentes posterius nascuntur. Dictum autem à me prius est, quòd solæ ex ossibus maxillæ, ipsæ in seipsis venas habent, & ob id alimentum amplius in ipsas quàm in alia ossa trahitur, & quia vberius alimentum, & densiorem influxum habent, augmentum ipsæ à seipsis tale pariunt, quales sanè ipsæ existunt, atque hoc donec homo integer augetur: augetur autem ubi conspicuus euadit, conspicuus vero fit maxime à septennio, vsque ad decimum quartum annum. & in hoc tempore, tum maximi ex dentibus, tum alij omnes nascuntur, postquam exciderint hi qui ab alimento in vtero nati sunt. Augetur autem & in tertium annorum septenarium, in quo adolescens fit, vsque ad quartum & quintum septenarium. Quin & in quarto septenario dentes enascuntur, plerisque hominibus duo, qui sapietie dentes appellatur. Porro capilli sic nascuntur. Ossa sunt & cerebrum à quibus tale augmentum venit, utpote glutinoso circumcirca existente, quemadmodum & neruis, & pinguitudinis nihil inest. Si enim pinguitudo affuisset, ex calido sanè exusta esset. Fortassis autem mirabitur quis quòd etiam sub alis & in pube pilij multi, & quibusdam in toto corpore existunt. Verum hic sermō de eo est, quòd ubicunque in corpore glutinosum est, ibi pilij à calore

- A**lore fiunt. Auditus autē inde cōtingit, foramina auriū ad os *Auditus qui fiat.*
durum & siccum lapidi simile pertingūt. Iam vero ad ipsum
os est cauitas antrosa. Strepitus autem ad durum firmanitur,
os autem cauum resonat per durum. Pellicula vero in aure
iuxta os durum tenuis est, velut aranei tela, & omnium pel-
licularum siccissima. Quod autem id quod siccissimū est ma-
xime resonat, multa signa sunt. Quum igitur plurimum reso-
nuit, maxime audimus. Et sunt quidam qui de natura scribē-
tes prodiderunt, quod cerebrum est quod sonum edit. hoc
autem fieri non potest. Ipsum enim cerebrum humidum est,
& membrana siue tunica circum ipsum humida est & cras-
sa, itemque circum tunicam ossa. Nullum igitur humidum *Odoratus causa.*
B resonat, sed sicca, resonantia autem auditum faciunt. Olfacit
porrō cerebrum humidum existens, aridorum odorem vnā
cum aere, per corpuscula chartilaginosa ipsum trahens. Cere-
brum enim in cauitatem nasi pertingit, atque hac parte non
est ante ipsum os aliquod, sed chartilago mollis velut spon-
gia, neque caro, neque ossiculum: & vbi quidem cauitas nasi
sicca fuerit, ipsum seipso exactius arida olfacit, Aquam enim
non olfacit, humidior est enim quā cerebrum, nisi sit pu-
trefacta. Putrefacta enim aqua crassior fit, & alia omnia. Quū
vero nares humectæ fuerint, olfacere non possunt. Nō enim
aerem attrahit cerebrum ipsum ad seipsum. Similiter etiam
vbi cerebrum ipsum de seipso plurimum liquefecerit, in pa-
latum, & fauces, & pulmonem, ac reliquum ventrem: cogno-
scunt autem hoc homines, & ex capite destillare dicunt, de-
stillat autem & in reliquū corpus. Et est modus eius calidus. *Visus qui fiat.*
CAt vero visus propterea contingit: à cerebri membrana ven-
na in vtrunque oculum per os descendit: per has duas venu-
las, quod est glutinosissimi tenuissimum de cerebro perco-
latur & propterea ipsam circum ipsum oculum tunicam ta-
lem facit, quale est ipsum oculi pellucidum, quod ad aerem
vergit, ad quod venti ac flatus irruunt, eadem planè ratione
quemadmodum de aliis membranis ac tunicis dixi. Sunt au-
tem multæ hæ tunicæ præ oculis pellucidæ, quales ipsi exi-
stunt. Huic enim pellucido lumen & omnia splendida relu-
cent, per hoc igitur relucens videt: quod vero non splendi-
dū est, neque relucet, per hoc nō videt. Verum reliquū quod *Pupilla qualis.*
circum oculos est album, caro est. Quæ vero pupilla oculi
appellatur

Oculi hu-
mor qua-
lis.

Sermo
inde.

2 mutis hoc
confirmat.

Cantorum
exemplū
Vitruvius
hinc sūpsit

Spūs locu-
tionē &
uocē præ-
bet.

Cōceptus
in utero
quatus.

appellatur, nigra apparet, ob id quod in profundo est, & tunica circum ipsam nigra sunt: tunicam autem appellamus id quod velut pellicula inest. Est autem non nigra si quis inspiciat, sed alba ac pellucida, humidum vero oculi, glutinosum existit. Sæpe enim vidimus, in oculo rupto exire humorem glutinosum, & si quidem adhuc calidus fuerit, liquidus est. Postquam vero perfrigeratus est, siccus euadit, velut thus transparēs. Atque hoc & in hominibus & in brutis similiter habet. Caterum oculum molestia afficit omne quod incidet, & venti irruentes, & alia quæ splēdidiora sunt, quàm ipse est. Et si quis interroget respondere licet, propterea quod consimilis coloris existunt. Quemadmodum os, & lingua, & reliquus venter, humida sunt. Sermonis porro facultas inde est. Totum corpus spiritum intrò trahit, plurimum vero in cavitates sibiip̄si accumulāt. Is autem qui per inane foras currit, strepitum facit. caput enim resonat, lingua vero articulāt, occurrens in faucibus, obturansque ac pellens ad palatum & dentes, claritatem eius facit. Si autem lingua semper occurrens non articularet, non posset homo clare differere, sed singula à natura vnā vocem haberent. Huius signū est. Muti ex natiuitate differere non possunt, sed vnā tantum vocem sonant, etiam si quis spiritum efflans sermonem proferre conetur. Manifestum autem hoc est. Homines ubi voluerint magnā vocem edere, attrahentes spiritum forinsecum, eum foras propellunt, & magnā vocem edunt, prout spiritus durat, postea vero vox contabescit. Sed & citharædi, quum ipsos vocem intendere oportuerit, spiritum quàm plurimum intrò trahentes pronunciationem extendunt, & vociferantur ac vocem magnā edunt, prout spiritus durarit. Vbi vero spiritus defecerit, desinunt. Ex quibus manifestum est quod spiritus est qui vocem edit. Vidi autem iam quosdam qui sibiip̄sis manu illata guttur penitus præsecuerant, atque hi viuunt quidem, verum nullā vocem edunt, nisi quis guttur confringat, hi autem sermonem proferunt. Manifestum vero, & hoc est, quod præsecō gutture spiritum attrahere intrò in cavitates non possunt, sed per præsecā partem exhalat. Sic sanè res de voce ac sermone se habet. Porro vita hominis septem dierum est. Primum etenim postquam genitura in vteros peruenit, in septem diebus

- A** diebus habet quæcunque corpus habere debet. Mirari autem quis possit, quomodo ego id sciam. Verum multa ego vidi hoc modo. Meretrices publicæ quæ sæpius de seipsis periculum fecerunt, vbi cum viris rem habuerint, sciunt quando in ventre concipiant, & postea conceptum intra se perdunt. Postquam autem iam perditus est, elabitur velut caruncula. Hanc carunculam in aquam coniectam si conspicias consideraueris, omnia membra habere reperies, & oculorum regiones, & aures, & manus & manuum digitos, & crura, & pedes & pedum digitos, & pudendum, & reliquum totum corpus manifestum. Satis etiam manifestum est harum rerum peritis, quod mulier quum in ventre concepit, statim horret, & calor, & dentium stridor consequitur, & conuulsio occupat tum articulos, tum totum corpus, & vterum segnities ac torpor. Et quæ puræ sunt, hoc perpetuantur. Quæ vero crassæ & mucosæ hoc perpetuantur, pleræque ex his mulieribus non percipiunt, nec cognoscunt. Certe quatenus mihi ostenderunt, hoc ipsum se cognouisse, eatenus scio ac prodo. Quod vero vita hominis septem diebus sit, etiam ex hoc manifestum redditur. Si quis in septem diebus nihil edere aut bibere velit, plerique quidem in ipsis moriuntur. Sunt autem qui ipsos transmittunt, & tamen moriuntur. Sunt etiam quidam qui persuasi sunt ut ne desperarent seipsos fame conficientes, sed comederent ac biberent: verum venter non amplius suscipit. Ieiunum enim intestinum in his diebus concreuit, moriunturque etiam illi. Sed & ex hoc coniectare licet, hominis vitam septem dierum esse. Puer septimestri partu natus, pro ratione natus est, & viuit, & rationem talis habet, ac numerum ad hebdomadas ac septenarium exactum. Octimestris autem natus nullus vnquam vixit. Nouem vero mensium & decem dierum partus fit, & viuit, & habet ad hebdomadas numerum exactum. Quatuor enim denarij hebdomadam, dies sunt ducenti & octoginta. In denarium autem hebdomadam septuaginta dies incurrunt. Habet autem & septimestris partus tres denarios siue decadas hebdomadam, & in vnaquaque decade septuaginta dies. Tres vero hebdomadam decades, ex toto sunt dies ducenti ac decem. Quin & morbi acutissimi sic hominibus fiunt, præteritis diebus hebdomadis

Meretrices quæ docuerūt.

Conceptus signa.

Quota inedia.

Septimestris partus.

Prænotio morborum.

dimidijs,

HIPPOCRATIS LIBER

Capitis
ulcera.

Dentes pue-
ris quādo
renascun-
tur.

dimidia, aut vnus, in quibus iudicatur, & moriuntur aut sa-
ni euadunt: & tertij generis in vndecim diebus, hoc est vna
& dimidia hebdomade: & quarti in duabus hebdomadis. &
quinti in duodeuiginti diebus, hoc est duabus & dimidia
hebdomadis. At vero alij morbi non habent vt certa senten-
tia pronunciari possit, quanto tempore homines ab ipsis sa-
ni euadant. Ad eundem modum etiam vlcera magna in ca-
pite ac reliquo corpore: quarto die inflammari incipiunt, in
septem autem inflammatio sedatur, aut etiam quatuor & de-
cem, aut duodeuiginti. Si quis autem diligenter medeatur,
& vulnera in capite magna in hoc tempore non sedentur,
homines moriuntur. Ceterum inexpertus quispiam mira-
ri queat, quod septimestris puer nascatur. Ego quidem igi-
tur hoc ipsum vidi, & quidem frequenter. Si quis autem hoc
deprehendere vult, facile est obstetrices adire, quæ parien-
tibus adsunt, & ex ipsis percunctari. Est autem & aliud si-
gnum. Pueri septem annis præteritis dentes explent. Et in
septem annis sunt & ratione & numero exacte hebdomades
trecentæ ac sexaginta. Necessitatem autem naturæ, qua-
propter in septem hæc singula dispensentur, ego aliis lo-
cis declarabo.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE SEPTIME-

*stri partu, Iano Corna-
rio medico physico
interprete.*

Macrobi-
us & Gale-
nus in Epi-
domiariū
cōmenta-
riū hoc dis-
serit.

Septimestres autem nascuntur die-
bus centum & octuaginta duo-
bus ac dimidio, & insuper acce-
dente diei particula. Si enim pri-
mi mensis dies quindecim suppu-
taueris, deinde quinque metium,
dies centum quadraginta septem
ac dimidium: In vndesexaginta
enim diebus quàm proxime duo
menses

- A** menses perficiuntur. his igitur sic habentibus, ad septimum mensem supersunt dies non plures quàm viginti. Et est tota summa dimidij anni, vnà cum aliquantula diei parte. Quum itaq; ad hoc perfectionis principium partus peruenerit, maturescens foetu, & robore multo augefcente, in perfectione magis quàm aliis temporibus, pellicula in quibus ab initio nutritus fuit, quemadmodum spicarum membranæ laxatur, ad id coacta anteaquam fructus perfecte maturefcat: & fortissimi ac plenissimi foetus violantes ac dirumpentes pelliculas, partum fieri cogunt, & plurimi ex his percunt. Quum enim parui sint, transmutatione maiore quàm alij vtuntur, & quadraginta dierum afflictionem perferre coguntur, ex vtero egressi, id quod etiam ex decimestribus multos peremit. Sunt autem ex his septimestribus qui etiam superstites manent, ex multis pauci. Propterea quòd ratio & tempus in quod enutriti sunt in vtero, constitit, vt omnium participes sint, quorū etiam perfectissimi participes existunt, maxime qui superstites manent, & processerunt de matre prius pariete, vtpote in octauo mense agrotaturi. Si enim in his laboribus succedant, vt in conspicuum prodeat puer, impossibile est superstitem esse, ob prædictas affectiones, quas ego octimestres perimere dico, Immo etiam multos decimestres. Cæterum multi foetus septimestris ætatis, quum pelliculæ laxantur, secedunt in id quod cedit, & hic alimentum sumunt, primos quidem quadraginta dies laborantes, alij plus, alij minus: propter permutationem autem ex locis & pelliculis quæ ipsos aluerunt, transmutantur, & pro vmbilico, trahunt & transumunt etiā per matrem labores. Pelliculæ enim dum tenduntur, & vmbilicus cōulsus, dolores matri inducunt. Et foetus ex antiquo vinculo exsolutus, grauior redditur. Multæ vero mulieres etiam febricitant his cōtingentibus, quædam etiam pereunt vnà cum foetibus, verū omnes in breui ex hoc contaminantur ac inquinantur. Aiunt autem & octonos menses difficilime vteros ferre, recte id dicentes. Est autē octauus mensis non solū hoc tempus, sed & dies accedunt à se primo mense, & à nono, & ab ipso anno. Verum dies non similiter, neq; dicunt, neq; cognoscūt mulieres. Decipiūtur enim ex eo quòd non eodem modo fiunt, sed aliquādo à septimo mense plures dies accedunt ad quadraginta, aliquādo à nono

Cur septimestres cedantur.

Cur pauci septimestres uiuant.

Cur plus minusue quidā septimestres partus asficiantur.

Cur octauus mensis grauis sit. Cur foeminae in conceptu ex-
rent.

a nono. Tunc enim fieri necesse est, prout contigerit mulie-
 rem in ventre concipere, tum mense, tum tempore. Mensis
 autem octauus minime dubius est, secundum hunc enim contin-
 git, ut iudicatio difficilis existat. Et mea sententia pars etiam
 in undecimo mense, mensis est, ut hic satis memorabilis exi-
 stat. Porro mulieribus de partibus fidem derogare non oportet,
 dicunt enim omnia, & semper dicunt, & semper profes-
 runt. Neque enim aut opere, aut sermone persuasae sunt, sed ex
 eo quod cognouerunt in corporibus suis contigisse. Licet au-
 tem & volentibus aliud dicere, Quae vero iudicio praeditae
 sunt, & victoriam de hac sententia pronunciant, semper dicunt
 ac testantur, nasci septimestres, & octimestres, & nouimestres,
 & decimestres, & undecimestres: & ex his octimestres non
 superstites manere. Dicunt autem & abortus plurimos in
 primis quadraginta diebus fieri, sed & reliqua conscripta his
 accidere, in quadragenariis, ac in singulis mensibus fieri di-
 cunt. Quum autem septimo mense pellicula dirumpantur, &
 foetus secesserit, labores qui circa octauum mensem, & sextum
 quadragenarium, in partu fieri traduntur, corripiunt. hoc au-
 tem tempore praeterito, quibus bene futurum est, inflammationes
 tum foetus, tum matris exoluuntur, ut venter molliatur, & tu-
 mor a praecordiis & laterum mollitudine descendat ad locos
 inferiores, ad facilem partus tempore progressionem. & se-
 ptimo sane quadragenario plurimo tempore foetus isthic exi-
 stunt. Nam loci ipsis molles sunt, & transmotiones ipsis faci-
 liores ac frequentiores sunt, & propterea ad partum magis
 solubiles consistunt, & mulieres per hos ultimos dies ex toto
 quadragenario facilius uteros ferunt, donec contigerit foetum
 verti. Postea vero dolores partus ac labores incumbunt, do-
 nec a puero & a secunda mulier liberetur. Quaecumque vero
 mulieres multos pueros pepererunt, & quidam ex ipsis clau-
 dus natus est, aut caecus, aut aliud quoddam malum habens, aiunt
 in hoc puero octauum mensem ipsis difficilius transsegisse,
 quam in his quos pepererunt nihil mali habentes. Foetus enim
 mancus in octauo mense fortiter aegrotavit, ut etiam morbus
 abscessum ac ablationem siue mutilationem alicuius partis fe-
 cerit, quemadmodum etiam viris fortes morbi faciunt. Qui ve-
 ro foetus in alio tempore fortiter aegrotant, pereunt prius quam
 ipsis abscessus eiusmodi fiat. Quicumque autem octimestres
 foetus

Quid agat
 partus se-
 ptimo me-
 se.

Quare
 claudi, ca-
 eciue par-
 tus ad-
 tur.

- A** fœtus non valde agrotant, sed iuxta vnam aliquam partem, ex secessu afflictionem pertulerunt, quadraginta quidē dies in imbecillitate transigunt, vt plurimū in vtero, propter prædictas necessitates, sani autem fiunt. Quicūque autem natus fuerit in his quadraginta diebus, cum impossibile est superstitem manere. agrotanti enim adhuc ipsi in vtero transmutationes & afflictiones post partum accedunt. Quicunq; vero agrotans in vtero ad nonū mensem peruenierit, & in hoc mense natus fuerit, superstes erit. Et superuiuiunt quidē non minus hi quā septimestres. verum pauci etiam ex his educantur. Neq; enim crassitudinem habent, quam perfectissimi habent, & labores in vtero non diu ante tolerauerunt, vt tenues euaserint. Seruabitur autē vel maxime talis puer, si nouem mensem fuerit in exitu. fortior autem euadet etiam is, qui plurimum abest à morbis, qui octimestribus accidere solent. Qui enim in septem quadragenariis nascuntur, decimestres appellati, ob id maxime educantur, quod fortissimi sunt, & plurimū à vulgariū puerorum tempore absunt, in quo affliguntur quadraginta agrotantes diebus, circa octauum mensem. Declarant autem de morbis & afflictionibus octimestrium, etiam nouimestres tenues nascētes. Iuxta multitudinem enim temporis, etiam magnitudo corporis cōtingit, ex morborū afflictione progressis, & non velut septimestres carnosī gignuntur, & crassitudinem probe coactam habentes, vt qui tempus quo in vtero gestabantur sine morbis transegerunt. Verum enimvero conceptus, & abortus, & partus mulieribus in eo tempore, in quo etiam morbi, & sanitas, & mors omnibus hominib⁹ fiunt. hæc vero omnia partim secundum dies, partim secundum menses, partim secundum dierum quadragenarios, partim secundum annum, significationem sui præbent. In omnibus enim his temporibus insunt ad vnumquemque, & vitia multa, & hostilia multata. Ex vtilibus igitur, sanitas & augmentum contingit, ex cōtrariis, morbi & mors. Dies quidem igitur maxime insignes in plurimis sunt, primi & septimi, multum potentes in morbis, & multum in fœtibus. Nam plurimi abortus in his diebus fiunt, nominantur autem tales effluxus, nō abortus. Vc- rum alij dies intra quadagesimum insignes quidem minus sunt, multi vero iudicant. Cæterum in mensibus, eadem quæ

Qui post
enixu, nū
uant.

Cur maci-
lēti fiant.

Decime-
stres cur
educētur.

Cōceptus
& cæte-
rorum de-
cretorū.

Quæ faciās
hæc.

Dierū ob-
seruatio.

Quæ di-
es & mē-
ses possint.

in diebus fiunt, iuxta rationem insunt. Menses enim mulie-
 ribus sanis singulis mensibus apparent, tanquam peculiarem
 in corporibus vim mensis habeat. Vnde sanè septimi men-
 ses his quæ vterum gestant, fœtus in principium perfectio-
 nis constituunt. Pueris vero ubi septem menses à natiuitate
 impleuerunt, tum alia vtilia in corporibus fiunt, tum dentes
 in eo tempore apparere incipiunt. Eadem ratio est etiam in

*Dierū pa-
 rium ob-
 seruatio.*

decretoriis diebus, si quidē fortassis vnà cū his quos recēsi
 cōiungere, quis velit historiæ ac cognitionis gratia referen-
 tur. Etenim medicum qui ægrotorum salutem recte conie-
 ctare volet, animaduertere quidem oportet & contemplari
 omnes dies, ex paribus vero decimū quartum, & vigesimum
 octauum, & quadagesimum secundum. Hic enim terminus

*Cōforma-
 tionis tē-
 p^r i utero.*

ponitur à quibuscūq; pro harmoniæ ratione, & integer ac per-
 fectus numerus, verum ob quā causam, longius fuerit in præ-
 senti exequi. contemplari autem sic oportet per ternarios ac
 quaternarios, ternariis quidem omnibus copulatis, quater-
 narios autem, duobus ad duos connexis. At vero quadrage-
 narij primū in fœtibus iudicant. Quisquis enim primos qua-
 draginta dies transmiserit, abortus effugit ex omni causa cō-
 tingentes, plures autem fiunt in primo quadragenario abor-
 tus, quàm in aliis omnibus. Hoc autem tempore præterito,
 fœtus fortiores sunt, & ipsorum corporis per singula mem-
 bra discretio fit: & masculorum quidem partes omnes valde
 conspicuæ fiunt fœmellæ vero in hoc tempus, carnes appa-
 rent exortus ac processus solum habentes. Similia enim lon-

*Quæ puel-
 læ à pue-
 ris differe-
 rant.*

gius tempus in simili sunt, & tardius discernuntur, propter
 consuetudinem & amicitiam: quanquam aliàs quum à matre
 segregatæ fuerint, filiæ citius quàm filij pubescant, & sapiāt,
 ac senescant, propter corporum imbecillitatem, & victus ra-
 tionem. Alter quadragenarius est, in quo circa octauū men-
 sem fœtus in vtero ægrotant, de quibus hic totus sermo in-
 stitutus est. Tertius est, in quo ubi nascantur pueri etiam ma-
 le afflicti, si effugerint quadraginta dies, apparent magis ro-
 busti ac sapientes. Nam & splendores clarius vident, & stre-
 pitum audiunt, quod prius non potuerunt, tanquam incre-
 mentum habeat hoc tempus, cum iuxta alia, tum iuxta sapi-
 entiam ex corpore elucescentem. Peculiarem quidem sapi-
 entiam in corpore inesse manifestum est, in prima sanè die.

*Quid suæ
 pte natu-
 ra pueri
 faciant.*

Nam

A Nam in somnis, statim ubi nati sunt pueri, ridere & plorare videntur. Vigilantes quoque sua sponte statim rident ac plorant, prius quam quadraginta dies transeant. Non rident autem, etiam si titillentur ac irritentur, priusquam hoc ipsum tempus transeat. hebetantur enim vires in muccis: quamquam mors etiam per fatum sit sorte designata. vt hoc exemplo omnibus sit, quod omnia existentia quæ naturam ex iisdem habent, transmutationes per tempora venientia habeant. Declaratur autem in singulis, quomodo alia nascantur, alia corrumpantur. Porro anno finiente multi quidē morbi fiunt, multæ etiam sanitates, iuxta temporis rationē, ad menses, & ad singulos dies. Septenariis autem annorum, cum alia multa insignia corporibus fiunt, tum dentes pueris excidūt, & alij nascuntur. Quæ enim in corporib. fiunt, ea scribam.

Mors & cætera cur fiant.

Septimana in corporibus præualēt.

Principium autem huius septimestris in aliis codicibus sic habebatur.

DE septimestribus autem quidam sic dicit, quod negotium oculis nondum vidi, sed tantum audiui. Quo autem modo mihi fieri posse videatur declarabo. Multæ naturæ mutationes, conuersiones, & excessus in animalibus & arbutis, cæterisque satis, sponte nascuntibus auo perpetuo, longoque fiunt: nam alicubi iam femina & mas multis manibus, oculis auribusque conformati, nati que sunt, variisque aliis formis, concreta ora, & ossa alij habentes mirandam naturæ præuocationem, mutationem, & excessum. cuncta enim temporibus labentibus & disereta, & confusa & peculiaria perficiuntur. Nam secundum præscam generationem, cum omnia animantia condita & creata sunt, sic cōformata fuerunt. Scitoque etiam nunc eodem modo & per eadem secundum leges & rite cuncta conformari nascique posse. Mihi vero (quemadmodum homini circa septimestria definienti datur) hæc flata specie, pro celi, terræque benignitate, quemadmodum fructus ori videntur. Quod videre est in Aegypto, ubi omnia perfecta nascuntur, & perficiuntur, multa etiam & per annum totum omni tempore terræ benignitate, calorisque circumageneratione, Nilive inundatione scaturiunt. Simili modo &

De mēbris agnoscētib.

Terræ Aegyptiæ fecunditas.

HIPPOCRATIS LIBER

*Quid ad fir-
mitudine
faciat.*

circum animantia septimestriaque perfecta vitaliaque illic omnia nascuntur. Quamobrem si quæ cõceptura est, uti sibi successionem pariat, bene habeat, virque ad eam rem demittendam promptus, præstoque sit, corpus siue corporis alueus creatur & perficitur. Collatio enim & concordia, validaque necessitas & vis cogit, uti perficiatur & adolescat suo satori non dissimile. Nam si maior minorue, & dissimilis forma & figura sit, illi unde orta est perfecta non haberetur. Quare dicito, statuitone, medium quid esse in magno negotio, conformationem rymónue. Si ergo conformatio aliqua ad homines peruentura est, leni & miti modo perueniat necessesse est, perque hominum commoda: si minus, quidam præpubescunt & præsenescunt, quemadmodum qui præsenescunt, & si rite & secundum legem fiat. Conformatioque cõtabelcit, & ad ossium commoda, fibrarum venarum, neruorum, viscerum, intestinorum, uteri, cæterorumque perfectio-

*Cur octi-
mestres &
trimestres
nō uiuāt.*

nem conuertitur. Sed forsitan aliqui petent, cur octimestria, & trimestria non uiuant? quoniam fluxi paruulique sunt, quædam enim sic æuum, & ætatem nacta sunt & per similia conformari & discerni consueuerunt, quemadmodum quæ in terra feruntur & plantatur. quædam enim pluribus, quædam paucioribus diebus nascuntur secundum tempus. Tem-

*Temporis
autores
sol & luna
sunt.*

pus autem solis & lunæ circuitu perficitur, & sequitur, nec etiam undecimestres, nec duodecimestres secundum eandem rationem horum uiuent, donec pueruli sunt: nihil enim præter sua vestigia & naturam sit, aut adolescit, nec etiam si quid fabulentur. Sed cuiusque conformatio, forma figuræ, & similitudo, siue rymos, secundum naturalem legem perficitur, & rite finitur. Nam naturalis machinatio cuncta in oculis, vel aures, vel nares, vel os transfert: quæ conformatio-

*Quæ prius
cõformē-
tur.*

nibus his continetur, vel per alias concreciones, syncrisesue absorbit. Quare nunc periti cum sint, conceptus omnes nascuntur quæ prius excogitati.

Hippocratis

A HIPPOCRATIS COI LI.

BER DE OCTIMESTRI PARTV,

Iano Cornario medico phisico interprete.

DE octimestri partu sic sentio. Impossibile esse vt duas consequenter succedentes afflictiones pueri ferre possint, & ppter ea octimestres non superstities manere. Cōtingit enim ipsos, consequenter affligi, tum ea quę in vtero sit afflictione, tum ea quę in partu accedit, & ob id nullus octimestris vitalis est. Insuper & decimestres appellatos, in

Cur octimestria nō uiuant.

septem quadragenariis dierum magis in lucem edi sentio, & maxime cōtingere vt educantur. Nam perfectissimus est fœtus in primis quadraginta dieb⁹, vbi vero plures acceperint, ac perferentes, multum agrotare, ex quibus mors consequitur. Incipit autem laborare puer ante partum, & interitus periculum subit, quum in vtero vertitur. Producentur enim omnes sursum habentes caput, pariuntur autem multi in caput, & securius discedunt ac liberantur his qui in pedes pariuntur. Flexibiles enim corporis partes non impedimento sunt,

Quādo partus periclitatur.

Melius in caput exire.

Multi de vtre morbos trahūt

C puero in caput exeunte. Verum quum in pedes prodierit, ob turamentata contingunt. Versiones scilicet in vtero, & alia pericula, & vmbilici puerorū iam saepe circa colla apparuerunt. Si enim iuxta partem quamcunque vmbilicus fuerit in vtero porrectus, magis hac parte puer vmbilici circūactionem, dum vertitur, faciet, quā circa ceruicem. Si vero iuxta humerū, vmbilici circūactionem retrahit. hoc autem vbi sit, etiam matrem magis laborare necesse est, & puerum aut perire, aut difficilius exire. Quare multi iam pueri principium morbi intus nati prodire, & consequenter alij perierunt, alij moribidi superuixerunt. Quicumque vero probe ac tuto prodierint, & in conspicuum exierint, de repente ex necessitate in

g iij ventre

*Qui probe
coalescat.* ventre liberati, & crassiores ac maiores, quàm pro ratione sta-
tim existunt, his non ex augmento, sed laxo tumore id con-
tingit, & multi sani ex his pereunt. Si enim tumor non resi-
dat citius quàm tertio die, aut paulo serius, morbi ex ipso fi-
unt. Quare etiam alimenta ac respiraciones periculose mu-
tantur. Si quid enim morbidum inducunt per os & per nares
inducunt: & pro eo quòd tanta ingerantur edulia quàta suf-
ficiunt, & ea etiam non superentur, multo plura ingeruntur:
ut necesse sit & cogantur prae ingestorum copia, & prae ipsa
adeò affectione, qua pueri corpus afflictum est, alia quidem
per os & nares rursus exire, alia vero per intestinum ac vesti-
cam inferne transire, antea nullo horum ita contingente. Sed
& pro flatibus ac spiritibus, & humoribus ita cognatis, cum
quibus necesse est in utero consuetudinem ac benivolentiam
habuisse omnibus peregrinis utitur, crudioribus ac sicciori-
bus, & minus mäsuetis, ut necesse sit dolores abortiri multos,
plerisque etiam mortes: quandoquidem etiam viris transmu-
tationes locorum ac victus, morbos faciunt. Eadem ratio est
& de vestibus. Pro eo enim quòd carne & humoribus induti
fuerunt, iis que tepidis ac liquidis & cognatis, tales vestes pue-
ri induunt quales ipsi viri. At vero umbilicus per quem alimēti
ac spiritus ingressus pueris contingunt, solus ex omni corpo-
re utero adharet, & per hunc introitus ac ingressus ingredien-
tium particeps fit, relique partes cōiuncte, & non prius aper-
tæ sunt, quàm ubi in exitu fuerit puer ex ventre. Quum autē
in exitu fuerit, reliquæ omnes aperiuntur, verum umbilicus
attenuatur, & cōiunct ac resiccatur. Quemadmodū autem in
his quæ ex terra nascuntur, fructus pleni ac maturi secernun-
tur, ac decidunt, iuxta discriminationem qua parte inherent:
Sic etiam pueris maturis ac perfectis, umbilicus quidem con-
iunct ac clauditur, reliqua vero aperiuntur, ut & ingredien-
tia suscipiant, & exitus habeant secundum naturā quibus ne-
cesse est viuentes uti. Singula enim separantur, iuxta modum
quo agmina congregantur repentia: optima autem sunt, quæ
maxime soli cohnutrita sunt. Cæterum decimestres & unde-
cimestres partus, ex septem quadragenariis eodē modo sūt,
velut ex dimidio anno septimestres. Plurimis enim mulieri-
bus necessarium est in ventre concipere, post menstrua par-
gamenta, ubi ab his exolutæ fuerint. Oportet igitur mulieri
tempus

*Mutatio lo-
ci & cibo-
rum quid
possit.
Proprie-
tas umbi-
lici.*

*Decime-
stres &
undecime-
stres, et se-
ptimestres*

A tempus dare mensis, in quo ipsa purgatio continget: & hoc *quando pa-*
 tempus quibus breuissimum sit, tres sunt dies. Plerisque au- *giantur.*
 tem multo plures. Sunt autem & alia multa impedimenta c- *Conceptus*
 tiam in viris, ex quibus conceptus retardatur. Oportet au- *uarietas.*
 tem vel maxime hoc considerare. Quod nouilunium quod
 dies vnus existit, exactissime trigesima mensis pars est. duo
 autem dies, fermè quindecima mensis pars sunt. Tres vero
 dies, pars mensis decima sunt, & reliqua iuxta horum ratio-
 nem. & non est possibile in paucioribus partibus fieri, neque
 menstruorum solutionem, neque foetuum conceptionem. Ex
 his igitur omnibus necessarium est plerisque mulieres circa
 plenilunium, & vltra in ventre concipere, vt ducēti & octo-
 B ginta dies, saepe vndecimum mensem apprehendere vide-
 antur, tot enim dies septem quadragenarios cōstituunt. Nam
 quum vltra plenilunium mulier concipit, necesse est eum cō-
 ceptum vndecimum mensem attingere ac apprehēdere, quo
 ad vltimum circuitum perueniat.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE SUPERFOE-

tatione, Iano Cornario me-

dico physico in-

terprete.

VVM superfoetarit mulier, si pri- *Que su-*
 mum puerum in medio vteri ha- *perconci-*
 buerit, superfoetatio elabitur, à pri- *piant.*
 mo a veteri expulsa. Si vero in al-
 tero cornu superfoetationem ha-
 buerit, posterius ipsam insuper pa-
 rit non vitalem, nimirum vitalita-
 te vbi uterus laxatus & humectus
 fuerit exsoluta. Si vero non statim
 secedat superfoetatio, dolores ex-
 hibet, & fluxum foetidum, ac febrem: & facies intumescit, ti-
 biaque

HIPPOCRATIS LIBER

biæque ac pedes, & si pereat, cibum auersatur donec excide-
 rit. Superfœtiant autem mulieres, quarum stomachus id est v-
 teri os, post primum conceptum non clauditur ita valde, id-
 que apparentibus signis constat, clauditur autem post super-
 fœtationes quæ posterius insuper pariuntur. Si superfœtatio
 nondum partium discriminationem habeat, sed caro sit, non
 quidem intumescit, sed putrescit donec ex vtero exeat. Si cui
 exeat secunda pueri in vtero, priusquam puer foras procede-
 re incipit, agere parit: & magis adhuc periculose, si caput non
 præcedat. Si vero alicui vna cum secunda puer foras exierit,
 & ad stomachum, id est os vteri progressus, rupta secunda e-
 uulue. merferit, magis facile parit. Itemq; si puer quidem foras pro-
 dit, secunda vero adhærescit, & seipsam retrahit, atque isthic
 manet. Quum puer non vitalis futurus nascitur, caro ipsius
 vngues supereminet, vngues vero tum in manibus, tum in
 pedibus deficiunt. Quum vitali puero nascente manus pre-
 minuerit, primum retro retrudenda est, donec retruseris: &
 si ambæ præminuerint, ambas retrudes, Et si crus præminu-
 erit, etiam hoc repelles. Vbi vero ambo crura in propatulo
 manserint, neque aliò processerint, fomento vti opus est, à
 quo humectissimus vterus reddatur. habeat autem odorem
 ipsum fomentum. Et quum caput in propatulo fuerit, reli-
 quum vero corpus intus erit, etiam sic fomento vteris. Et
 quum pars corporis in vtero, pars in pudendis, pars ex-
 tra pudenda intumescit ac manet, etiam sic fomentum adhi-
 bebis. Et si quidem à fomento processerit, satis est: sin minus,
 os vteri elaterio crasso aqua diluto oblines, quo partum pro-
 ducat. Sed & à potibus ac cibis partus promouendus est, &
 pudenda ipsa cerato illinenda, si sicciora quàm ex re est, esse
 tibi videbuntur. Quum pueri capite ex stomacho apparente,
 reliquum corpus procedere non vult, puer autem mortuus est,
 digitos aqua madefactos inter stomachum ac caput immit-
 tito, & in orbem circunducito, deinde subditum sub mētum
 digitum in os intrudito, ac foras trahito. Quum vero reliquum
 corpus extra pudenda fuerit, caput autem intus, in pedes vi-
 delicet prodeunte fœtu, postquam digitos in orbem circun-
 duxeris, ambas manus inter stomachum ac caput aqua præ-
 madefactas immittito ac extrahito. Si vero extra stomachum
 fuerit, verum intra pudenda, immisis in manibus apprehen-
 sum ca-

A sum capite educito. Si porro foetus intus maneat mortuus, & non possit neque sponte, neque per medicamenta iuxta naturam excidere, manu cerato maxime lubricante vncta, deinde in vterum intrusa, humeros à collo magni digiti conamine deducito. Oportet autem ad huiusmodi etiam vnguem instrumentum in magno digito habere, & distractione facta manus educere, deinde rursus immissa manu, ventrem diffindere, & ex diffisso intestina sensim eximere: deinde his exemptis latera confringere, quo confidens corpusculum lenius ac expeditius fiat, & facilius excat non tumidum existens. Caterum si secunda non facile excidat, maxime quidem ad foetum appendere sinenda est, & puerpera velut super sella ventri exonerando destinata, lasanum graeci vocant, locanda. Sit autem in altum extructa sella, vel simile quiddam, quo foetus dependens grauitate sua secundam simul extrahat. Sensim autem hoc faciendum est, non violenter, ne praeter naturam diuulsa, inflammatione inducat. Substernere igitur lanas molles quam maxime reces carminatas foetui oportet, quo paulatim remittant ac confidant, Aut vtres duos copulatos aqua plenos supponere, & supra vtres lanas insternere, & supra has puerum. deinde vtrumque vtrum stilo perforare, quo paulatim aqua effluat, effluente autem aqua, vtres remittunt ac confidunt, confidentibus autem vtribus, foetus vmbilicum attrahit, vmbilicus vero attrahit secundam. Si vero supra lasanum, vel simile quiddam puerpera sedere nequeat, super reclinatam sellam perforatam colloceatur. Si vero adeo debilis est, vt omnino sedere non possit, lectum, quam erectissimum à capitis partibus struemus, vt deorsum declinet ac repat, & sic foetus grauitas quam maxime simul secundam trahat. Verum puerperam sub alis, foris ad lectum fascia, aut loro lato ac molli alligare oportet, vt ne quum erectus sit lectus, corpus ipsius deorsum feratur. Iuxta eundem autem modum etiam si vmbilicus abruptus sit, aut etiam ante tempus recisus, moderate grauibz ponderibus appensis, secundae educationem facere oportet, Optima enim haec curatio in talibus existit, & minime laedit. Si cui puer in vtero immoriatur, & non egrediatur humido vtero existente, & quum iam non habeat amplius humiditatem, sed siccatus fuerit vterus, primum quidem intumescit

Secunda
qui extrahatur.

Quid faciat
at umbilicus ruptus,
uel ante tempus
abscisus

puer,

HIPPOCRATIS LIBER

puer, deinde colliquescunt ac putrescunt carnes, forasque effluunt, postremum autem ossa procedunt; & fluxus aliquando corripit, si non prius moriatur. Quum puer immortalis fuerit, tum aliis signis coniectare id licet, tum iubere, ut aliquando in dextro latere iaceat, aliquando in sinistrum transmutet. Translabitur enim in utero puer eo quod mulier se vertit, velut lapis aut aliud quiddam, si mortuus fuerit, & pectine frigidum mulier habet. Si vero viuat, & pecten calidus est, & venter totus translabitur una cum reliquo corpore extensus, & in ipso nihil translabitur absque reliquo corpore. Si cui ex partu laboranti fluxus multus sanguinolentus citra dolorem, ante puerum prodeat, periculum est puerum mortuum exoluendum esse, & non vitalem processurum. Prægnantibus mulieribus plerisque stomachus uteri prope extat ante partum. Mulier prægnans si non coitu utatur, facilius à partu liberabitur. Quæ gemellos gestat, eadem die parit velut concepit, habet autem utrosque pueros in una secundida. Muliere ægre pariente, si puer in genitalibus locis hæreat, & non facile exeat, sed cum labore ac medici machinamentis, tales pueri modicæ vitæ sunt. horum umbilicum secare non oportet, priusquam mingant, aut sternutent, aut vociferentur, sed finendi sunt, & mulier proxime apud puerum permaneat, & si sitierit, aquam mulsam bibat, & si umbilicus infletur velut stomachus, & moveatur aut puer sternutet, aut vocem rumpat, tunc sanè secetur dum puer respirat, si vero non infletur umbilicus, neque moveatur tempore accedente viuet. Prægnantem mulierem si aliter non cognoscas, oculi tracti & cauiore sunt, & candidum oculorum albedinis naturam non habet, sed liuidius existit. Si qua partui vicina sit, & oculos cauos habeat, & facies intumescat, & ipsa tota itemque pedes tument, ut velut à pituita alba apprehensa appareat, & habeat aures albas, & summum nasum album, & labia liuida, ea ipsa mortuos gestat quos pariet, aut viuos praeue, & non vitales, & exangues, utpote morbosos, aut prius peperit non vitales. Huic sanguis in aquositatem conuersus est. Oportet igitur tali post partum odorata in vuluam apponere, & comedere ipsam ac bibere odorata. & primum in facie nasus summus insignis euadit, ac colorem recipit. Si qua prægnans terram edere concupiscat, aut carbones, eaquedit, in

Partus immortui signa.

Cum fluor cruentus partu præcedit, periculū est.

Quæ facile pariat.

Quando umbilicus non statim secandus est.

Signa grauidæ.

Quæ partui mortui gestet.

Quæ grauidæ ter-

A edit, in capite pueri ubi natus fuerit, signum à talibus appare-
ret. Mulierem id nosse expedit, vtra māmā ipsi maior est, rā uel car-
illic enim fœtus existit. Similiter autem & oculum confide- bones c-
rabit. Maior enim & splendidior omnino erit intra palpe- dunt, quid
bram, etiam eius partis cuius mamma maior existit. Si cui ab eueniat.
appositis in vuluam non valde fortibus, dolores in articu- Qua parte
los perueniant, & stridor dentium corripiat, & membris tē- sit partus.
datur, ac oscitat, hanc magis concepisse spes est, quā eā que
nihil tale patiat. Mulier quæ præter naturam crassa est, Crassæ
ac pinguis, & pituita repleta, non concipit hoc tēpore. Quæ præter na-
vero ex natura talis est, horum gratia concipit, si non aliud turam cur
quiddam ipsam impediatur. Mulieribus plerisque quum mē non concis-
B ses apparituri sunt, stomachus vteri in seipsum contrahitur, piant.
magis quā alias. Mulier quæ facile concipiebat, si præ- Conceptus
gnans esse desit, bis per annum à manibus ac cruribus venā qui paret
secari sinat. Si cui dolores in coxendicē, aut in capite, aut tur.
manibus, aut aliqua alia corporis parte fuerint: quum vero
prægnans est desinunt, conceptu autē ab vtero exoluto rur-
sus insunt, odorata & bibere, & ad vteri os apponere condu-
cit. Quum mulieri alicui conceptus gratia medeberis, ubi
purgata esse videbitur, & os vteri recte habuerit, lauetur, &
caput confricetur, nullo autem vnguine illinatur. deinde lin-
teum inodorum lotum circum capillos ipsos circumdatum,
reticulo loto aut nihil olenti obliget, ita vt primum lintheum
ipsum capiti imponatur, postea quiescat galbano ad vteri sto-
C machum appposito, quod coctum ac molitum sit ad ignem, &
non ad solem. Deinde mane deposito reticulo cum lintheo,
verticem suum alicui olfaciendum exhibeat, & si quidem o-
luerit, probe purgata est, sin minus, male. Hæc autem ieiuna
faciat, & si non fœcunda fuerit, nunquam olebit, neque pur-
gata, neque aliās, & si prægnanti idem medicamentum ap-
ponatur, neque sic probe olebit. Quæ vero prægnans futura
est frequenter, & facile concipit, ac sana existit, etiam si non
apposueris neque purgaueris, vertex ipsius olebit, aliud vero
nihil. Vbi autem omnia probe videbuntur, & ad virum ac-
cedere oportuerit, mulier ipsa ieiuna sit: Vir autem non e-
brius, frigida lotus, & commodo alimento nutritus. Et si co-
gnouerit mulier genituram se concepisse eo tempore virum
non accedat, sed quiescat. Cognoscet autem si quidem vir se
emississe

HIPPOCRATIS LIBER

emississe dixerit, ipsa vero præ siccitate ignorauerit. Si vero
 vterus rursus in pudenda genituram reddat, ipsa que hume-
 sta fiant, rursus cum viro coeat, donec concipiat. Mulier
 quæ concipit quidem, perdit autem fœtus bimestres, exacte
 in eodem tempore, & neque prius, neque posterius, atq; hoc
 iterum atque iterum perpessa fuerit, immo si etiâ trimestres
 aut quadrimestres, siue vetustiores perdidit, iuxta eundem
 modum, Talibus vteri puero augeſcente, & bimestre aut tri-
 mestre, aut quantūcunque tempus transgrediente, si quando
 etiam aliâs augeſcit, in maiorem amplitudinem non porri-
 guntur, ita vt non amplius sufficiant capiēdo fœtui, sed pro-
 pterea perditur eodem tempore. Huic cucumerarium medi-
 camentum in vterum dare oportet, ipsumque distendere ac
 inflare pharmacis apposititiis hisce. Cucumeris syluestris
 medulla contundatur ac cribretur, deinde modicum de ipsa
 melle cocto copiosiori misceatur, addito silphio modico: sit
 autem velut dixi, mel coctum. hoc circum specillum obli-
 nat, crassitudine formata quantam vteri stomachus suscipere
 potest: apponatur autē ad os vteri, & impellatur quō in in-
 ternam vteri partem penetret. Quum vero colliquuerit me-
 dicamentum, specillum extrahatur. Sed & elaterium hoc mo-
 do præparatum apponere potes, Similiterque colocynthidē
 syluestrem. Per hoc autē tempus edat allia quā plurima, &
 silphij caulem, & quicquid flatum in ventre inducit. Hoc ap-
 posititium pharmacum per tertiam diem apponatur, donec,
 probe habere visa fuerit, copia quantam vterus admittit. In-
 teriectis diebus, mollientibus vtendum est: postquam autem
 ex mollientibus præparatum fuerit os vteri, post mensium
 apparitionem vbi sicca fuerit, cum viro commisceatur. Si cui
 vterus suppuratus fiat, aut post partū, aut ex abortu, aut quo-
 modocunque aliâs, & non in vase alio ac tunica, velut in tu-
 berculo solet, pus fuerit: huic conducit specillum vntorū
 in vteri os demittere. Minus enī opus fuerit vstura, si ad spe-
 cillum processerit. deinde erucas à tithymalide colliges: ha-
 bent autem velut aculeos quosdam, quos leniter rescindes,
 ne pabulum internum ex ipsis elabatur. deinde siccabis ipsas
 in sole, ac teres. Vermes quoque stercorarios similiter in so-
 le siccabis ac teres, & erucæ quidem pondus duorum obolo-
 rum Aeginæ, vermium vero duplum miscebis, modico
 aniso

Cur quæ-
 dā partus
 bimestres,
 vel maio-
 res peri-
 dant.

Medela.

Purulētæ
 uulue
 caussæ &
 medela.

Erucæ ti-
 thymali-
 dis.

Scarabæi.

- A** aniso addito, aut aliquo eius generis. Nam mali odoris medicamentum euadit. Hæc autem leuia facta ac contrita vino albo odorato diluito, Et postquam biberit, grauitas accedit, & torpor in ventrem irruit. Si itaque accedit, aquam mulsam modicam insuper bibat. Si qua liberis carens, imprægnatione ac puerorum generatione indigeat, atque ea iam prægnans fuit ac peperit, & hoc ipsi contingat, aut quum stomachus vteri siccus, aut summa parte affectus, aut conclusus fuerit, aut non recte habuerit, sed ad coxendicem alterum distortus, aut ad rectum intestinum occultatus, aut in seipsum contractus fuerit, aut labium stomachi sibi ipsi vtcunque incubuerit, aut stomachus vteri asper & callosus fuerit: durus autem sit, & à conclusionē, & à callositate: his menses non apparent, aut pauciores quàm oportet, & per longius tempus apparent. Sunt autem in quibus etiam menses iuxta corporis sanitatem, & vterorum exitum reperiuntur, immo consueto & iusto modo, & stomacho vteri præ caliditate ac humiditate mensium non valde læso. Verum genituram non suscipit propter hanc læsionem, quæ impedit susceptionem, stomacho non recte habente. Huic per totum corpus fomentum adhibere oportet, & pharmacum bibendum dare, ac corpore primum purgatam ac mundam reddere, siue superne & inferne opus habuerit, siue superne solum. Et si quidē superne purgans medicamentum dederis, fomentum ante purgationem non præmittes. Verum fomentum adhibebis inferne purgaturus. Si vero superne purgante medicamento non egere videbitur, præmissis fomento, inferne purgans bibendum dato. Quum autem probe purgatum esse corpus videbitur, postea vtero fomentum adhibeto, frequentes infusus ipsis adornans, si ita conferre videbitur. Immittes autem in fomentum, cupressi ramēta, & lauri folia cōtusa, lauabisque multa & calida aqua. Vbi vero recens lota fuerit, & fomentum admiserit, vteri os dilatabis specillo stanneo, corrigesque; vbi opus fuerit: potes & plumbeo vti, initio per paruum factō, deinde crassiore adhibito si suscipere potest, donec recte habere videbitur. Intingēs autem specilla in mollitorio quopiam diluto, aut etiam liquido reddito, si conferre videbitur. Specilla ipsa retro caua faciendā sunt, deinde circū ligna longiora adaptāda, sicque ipsis vtendū. Cæterū hoc tempore bibat, in vino albo odorato dulci &

*Concepūs
reparatiō:*

*Quæ cōce-
ptū impe-
diant,
Medela:*

*Specillum
quale in
his uelut
esse, uide-
to.*

HIPPOCRATIS LIBER

Stomachus locellorum.

Can pinoguedo coceptu imipedit, quid agendum sit.

dulci & q̄ suauissimo decoctam tādā q̄ pinguiſſimā, in tenuia ſegmenta conciſā, & apij ſemen contuſum, & cumini Aethiopici ſemen, & thus q̄ optimū. ex hoc bibat ieiuna copia quanta moderata eſſe videbitur, tot diebus quot ſatis habere videbitur. Et edat catulos coctos, & polypum in vino dolci coctum, uſculumq̄ ipſum bibat, & braſſicā coctā, Vinū autem album in ſuper bibat, & ne ſitiat, & calida bis per diem lauet. A cibis autem hoc tempore abſtineat, ab eo vero tempore ſi quidem proceſſerit per ſtomachum, & quid purgationis foris apparuerit, adhuc de portione bibendum eſt vnum atque alterum diem, & à ſpecillorum uſu deſiſtendum, ac conandum vt vteri appoſitiſ medicamentis purgentur. Cuiſcunque autem ſtomacho recto, ac magno & ſano exiſtente, ac probe habente, & in loco vbi conuenit & oportet ſito, menſes non apparuerint ex toto, aut pauciores, & per longius tempus, & non ſani, morbum ipſum inueſtigabis quemcunque tandem vteri habent, & ſi corpus quoque aliquid conferat, cauſam perſcrutaberis ob quam non concipit: & hæc ſic habeant, & curationem facies ſi medelam ſuſcipere volet, initio à fortibus factō, prout opportunū viſum fuerit, ita vt deſinas in molliorum uſu, donec vterus viſus tibi fuerit probe eſſe purgatus, & ſtomachus recto ſtatu eſſe conſtitutus, & rite ſitus. Si vero à potu ac medicamento menſes non proceſſerint, etiam ſi moderato tempore id biberit, nequaquam à potu ceſſandum eſt: vbi vero probe habuerit, ſpecillorum uſu os ſtomachi molliēdū eſt, & faciēdū vt hiet, ac viam præbeat appoſitio medicamento, idq̄ pharmacis ſuffitui aptis ac mollientibus perſicies. Quum autem ſatis ſuffitum ac mollitum eſſe videbitur, appoſito medicamento ſubditio vteri purgationem facies, donec rite habere videbitur, à mollibus ad fortiora progreſſu factō, ita vt rursus in mollibus ac odoratis deſinas. Nam pleraque ex fortibus medicamentis ſtomachum exulcerant ac corrodit. Deinde vero tum ſtomachum ad rectum ſtatum ac ſanitatē redigito, quo aptus ſit ad ſuſcipiendam genituram, tum vterum ſiccū reddito, & ſtatum immittito. Si mulier præ pinguitudine vterum ad concipiendum læſum habere videatur, attenuatio q̄ maxime, & gracilitas inducatur, ſupra reliquā curam. Tempus porro vernū aptiſſimū eſt ad concipiendum. Vir

A dum. Vir autem non sit ebrius, neque vinum albu bibat, sed quod fortissimum est ac meracissimum, itemq; edulia fortissima, & calida non lauet: robustus autem sit, & sanus, & a cibis abstineat ad rem non conferentibus. Et vbi marem generare voluerit, mensibus desinentibus aut defectis misceatur, & quam penitissime intrudat, donec defruat. Vbi vero foemellam generare volet, quum plurimi menses prodierint mulieri, & dum adhuc eunt, coeat, ac dextrum testem obliget, quantum id tolerare poterit: sed si marem generare eopetatur, sinister testis obligandus erit. Stomachus vteri a suffimentis quidem, vbi conclusus fuerit, hians redditur, ab emollientibus vero mollescit. Suffire autem oportet, loti corticem, lauri semen siue baccas, & folia eiusdem viridia contusa, thus, myrrham, artemisiæ semen aut folia: item anisum & adipem aut ceram simul contusa, sulphur, cupressi semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, fibri testem, asini masculi sterces, allia, styracem, adipem suillum. sed & si distortum os vteri fuerit, his suffiendum est. Sic quidē igitur hians redditur ac conuertitur. Mollire autem per hæc vteri os oportet, sandaracham videlicet, adipem caprinum, fici succum, filiphij succum, cyclamini succum, Thapsiam, succum tithymalli, cardamomi semen, herbam quæ peplos appellatur, fibri testem, lini semen, nitrum, ari radicem, staphidem syluestrem, calaminthæ folia viridia, herbæ lanariæ siue struthij semen, scillæ internam partem.

Quo modo mas formis nâue generandus. Simile quid præcipit Colu mella in ouibus. Que leniant, asperant, claudant aperiantque nulum, locellâ.

Medicamina purgantia locellos.

C Medicamenta emollientia, & ad ciendum idonea, quo fortis purgatio fiat.

T Hapsiæ radicem, medullam bouis, adipem anserinum, rosaceum, hæc trita ac seruefacta per quatrimum apponat, & bibat porri succum, ac vinu dulce album. Item resinam, & oleum tepidum, cum minum, nitrum, mel, sordida lana excipiat, & per quatrimum vtatur, bibatque apij semen, & thuris nucleos quinque, & cum minum Aethiopicum in vino albo meraco dulci, lauetque bis per diem. Item myrrham, thus, fel bouis, resinam terebinthinam, aut netopon siue metopium vnguentum, horum singulorum æqualem mensuram misceat, & in lana pura, aut linteo tenui apponat. Intingat autem linteum in vnguento albo Aegyptio odorato, & filo obligatum, a balneo subdet. &

Diuerſa locellorum purgantia.

h polypum

HIPPOCRATIS LIBER

polypum plagis mollium edat, & apij ac asparagi semen ac
vinum album bibat, ter in die ieiuna existens. Aut myr-
rham, cassiam, thus, cinamomum, netopum, singulorum aquas
portiones lana exceptas, aut in glandes redactas apponat.

Aut cucurbitæ sylvestris interiora, cuminum tostum, ane-
thi semen, cupressi radicem, trita ac melle cocto subacta in
glandes cogito, easque subdendas exhibeto, & bibat Pconie
radicem, apij semen, ac silphij succum, cum vino. Sed & Bul-
bium ipsum subditum purgat. Item myrrham primariam,
& florem æris modicum in vino albo odorato subdat.

Medicamenta subdititia ad vterum pur-
gandum conuenientissima.

Accipe æris florem ac nitri tertiam partem, melleq;
cocto subacta in glandulas iustæ magnitudinis ac
crassitudinis redige, atque sic ad vteri osculum ap-
pone, si vero fortius facere velis, elaterium ammi-
sce, ad florem solum, & hoc modo coactas glandulas subde-
das præbe. Potes & ramulorum fici corticem derafum ac te-
nuer tritum ammiscere, quum os vteri siccus esse videbi-
tur, dimidia portione eodem modo. Aliud. Elaterium
& æris florem trita, duabus floris partibus, vna elaterij acce-
ptis, dilue, & cyclaminū tritum prout opportunum videbi-
tur ammiscere, & in lana simul coacta subde.

Glandulæ album fluxum purgantes.

Artemisiam herbam, nitrum, cyclaminum semiar-
dum, cuminum, subde. Alia. Artemisiam her-
bam viridem tritam, & myrrhæ tertiam partē, am-
mixto vino odorato, in lana alba obuolue, eamque
vino tinctam apponendam præbe. Vbi vero hauerit vte-
rus, nitrum, cucumeris sylvestris medullam, cyclaminum se-
miaridum, in lana appone.

Subdititia omnis generis purgare potentia.

Staphidem sylvestrem viridem tritam, artemisiam her-
bar folia trita, melle cocto excipe, & in umbra siccata
in glandulas coge, ac subdendas exhibe. Aliud. Flo-
rem æris, & alumé Aegyptium cum cyclamino dilue,
& velut priora melle cocto excipe, aut in caricam inde, cum
modica myrrha. Aliud. Cyclaminum tritam vino albo
odorato ammixto, in linteo tenuissimo puro obliga, & sub-
dendam

A dendam præbe. Aliud. Cyclaminum semiaridum, nitrū, cantharidas, adipem, sandarachem, subde.

De virgine.

S i virgini menses maturi non prodeant, multum & febricitat, & dolet, & sitit, & esurit, & vomit, & furit, & rurſus reſpiſcit: vterus mouetur, & quum ad viſcera vertitur, vomit, ac febris, & delirium accedit. vbi vero ſedatur vterus, & hæc quieſcunt, eſurit, ac ſitit, & febris lenis, hepialon græci dicunt, tenet, Huic pelles agninas calidas ad ventrem apponere oportet, & ſuffitum facere in ipſa pudēda quā penitiſſime, ita vt ſuper amphorę collo deſideat, & fumum admittat. Fiat autem ſuffitus ex myrrha magnitudine fabæ, & thuris dupla portione, ammixta etiam zea freſca. hæc ſimul ſuffire debet, & in ignem immittere maxime dum ieiuna eſt, & multa calida lauare.

Medicamentum ſubdititium.

A lumen Aegyptium emollitum lana inuolutū ſubdat. Aliud. Artemiſiam tritam, & vino albo ſubactam, apponendam præbe.

Puerperæ recens enixæ.

R oſaceum, myrrham, ceram, mixta in lana apponēda præbe. Vbi autem vterus ipſi prociderit, acida & acerba offerenda ſunt, tum potanda, tum foris adhibenda. Item ficum nigram, allium, nitrum, cuminum, hæc omnia tenuiter trita in lana apponenda dato. Aliud. Sepiæ teſtam tuſam, & vino imbutam, cum leporinis pilis, lana excipe, & apponendam præbe. Si vero poſt partum vterus doleat, ptiffanam, & porrum, ac adipem capri num coquat, indeque modicum ſorbeat. Subdititium medicamentum. Nitrum, cuminum, ficum, omnium æquas portiones ſubde.

Cū uterus
procidit.

Subdititium purgans & molliens.

N etopum, roſaceum vnguentum, adipem anſerinū, linteis tenuibus excipe. Si menses multi prodeunt, Pæoniæ grana nigra bis ſeptem numero, in vini cyathis duobus bibenda præbe. Si vero vteri frequenter prolabantur, vteros aqua tepida mades facies, ipſam vero mulierem ſupinam reclinabis, miſcebisque mali corium, gallam, & rhoem rubram, hisque in vino albo

Fabius
Caluus le-
git, Si mē-
ſes multi
non pro-
deunt.

h ij tritis

trititis vteros illines, ac immittes. Postea lauri folia in vino au- D
 vero bibenda dabis. Quum autem mulier pragnans menses
 profluos habet, stercore asini siccum, & rubricam, ac sepiæ te-
 stam, trita simulque linteo illigata apponat, si vero secunda
 non purgetur, elaterij oboli Attici pondus in vini albi Cya-
 thi mensura tritum bibendum præbe, & purgabitur.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE EXECTIONE

*fœtus, Iano Cornario medico**physico interprete.* E

*Partus fru-
 stulatum
 extractio.*

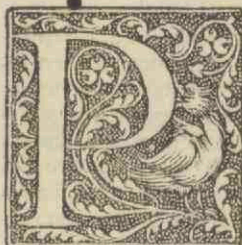

E his qui non iuxta naturalem mo-
 dum pariuntur, sed excinduntur,
 hoc modo se res habet. Primū qui-
 dem Sindone supra mulierem in-
 iecta, eam supra mammas circun-
 dato, & caput obuelato, ne videns
 quod facturus es timeat ac exhor-
 rescat. Si itaque fœt^o oblique pro-
 lapsus manum protensam habue-
 rit, manu apprehensa foras produ-
 cere quàm maxime conare, & brachium ipsum excoriato, at-
 que vbi os brachij denudaueris, squatina pellem circū duos F
 man^o digitos obligato, ne caro lubricitate sua elabatur. De-
 inde vero carnem circa humerum rescinde, ipsumque iuxta
 iuncturam exime, post ea caput iuxta naturam protrusum fo-
 ras producere tenta. fœtum vero ipsum intro protrudito, fer-
 ramento per latus & costas, siue claviculam adacto, quo fla-
 tum emittat fœtus, & confidat ac contrahatur, atque ipsi fa-
 ciliior exitus pateat. Cæterum caput si fieri potest iuxta na-
 turam extrahe, sin minus, confringe: atque sic fœtū vnà sub-
 extrahe. Postea calida large perfusam, & oleo illitam decū-
 bere iubeto, pedum situ alternatim variato. Bibat autem vi-
 num dulce, album, meracius temperatum. Sed & resina mel-
 le trita ac vino ammixta, in potu præbeatur. De cætero vero
 curanda est, velut dixi, iuxta ea quæ relata sunt. Quum vero
 parienti

- A** parienti mulieri foetus oblique prolapsus fuerit: id quod contingit dum vertitur puer, & vmbilicus circum collum obuoluitur, & exitum foetus impedit, & caput in coxendicem incumbit, & manus vt plurimum foras prominet, quod ipsum mortui foetus signum est. Quibus autem manus non exerta est, vt plurimum viuunt foetus, periculum autem etiam hoc modo est. Aliquæ enim purgamenta ante partum mittunt, & necesse est cognoscere ex eo partum siccum, & cum dolore laboriosum esse. Quibus autem purgamenta ante partum non prodeunt, hæ in pariendo facilius liberantur. Concute-re porro oportet hoc modo. Sindone substrata mulierẽ reclinabis, & aliam superiniicies, quo pudendum ipsius sit obuclatum, obuoluesque sindonem circum vtriusque crus & circum vtranque manum. Mulieres autem duæ vtranque crus apprehendant, & aliæ duæ vtranque manum, deinde concutiant valide ipsam tenentes non minus quàm decies. Postea in lectum reclinetur mulier in caput, ita vt crura sursum vergant, & mulieres omnes ipsum pedibus corripiant, manibus dimissis, saepeque concutiant, ac reiectionem in humeros faciant in lecto, quo foetus in spaciosiorem locum retrusus ver-tatur, & naturaliter prodire possit. Et si dictamnum creticum habueris, ipsum bibendum dabis: sin minus, fibri testem in vinum chium derades. Si vero vteri foras prodierint, siue ex dolore, siue ex partu, si quidem iuenculæ fuerint, aggressio-nem facito: sin min⁹, finito. Aggressio autem hoc modo fiat.
- C** Pelliculam vteri iuxta naturalem modum & oblique inci-sam, linteo confricato donec inflammetur, & illinito phocæ oleo siue adipe, aut pice, aut mali punici flore integito, & molles spongas vino resperfas apponito, & ex humeris ipsas alligato. Mulier vero decumbat cruribus quàm maxime sur-sum versus porrectis. Moderatis autem eduliis velcatur.

● HIPPOCRATIS COI

LIBER DE DENTITIONE,

Iano Cornario medico ph-
sico interprete.Carnosi,
minus la-
ctis hau-
riunt.Dentitio-
nis uariet-
ates.

Veri natura habitiores, non pro
carnositatis ratione etiam lac su-
gunt. Voraces vero & multum la-
ctis trahētes, non pro ratione car-
nosi fiunt. Pueri sugentes si mul-
tum mingant, minime anniculi
fiunt. Quibus alius multum pro-
fluit, & bene cōcoquant, hi sanio-
res sunt. Quibus modice profluit,
& voraces sunt, & non pro ratio-

ne similiter nutriuntur, morboſi. Quibus multum lactosum
reuomitur, his alius suppressitur. Quibus in dentitione alius
amplius subducit, minus conuelluntur, q̄ quibus parum. Qui-
bus in dentitione febris acuta accedit, parum conuelluntur.
Quicunque dentientes habitiores manēt, & altiore somno
utuntur, periculum est ne conuulsione corripiantur. Qui
hyeme dentiunt, reliquis similibus existentibus, melius libe-
rantur. Non omnes in dentitione conuulsi moriuntur, sed
multi etiam seruantur. Qui cum tussicula dētiunt, tardi⁹
dentes producant, in perpunctione autē magis gracileſcūt.

Quicunque in dentiēdo hyemem habent, si attente tra-
ctentur, dentitionem facilius ferunt. Qui plus mingunt q̄
egerunt, pro ratione habitiores sunt. Qui nō pro ratione
mingunt, verū alius frequenter cruda à pueris egeſſit, mor-
boſi sunt. Qui bene dormiūt, & habitiores sunt, multū ali-
mentum adſumūt, idq; adiacet, nō ſufficienter diſtributum.

Tonsillarū
ulcera.

Qui dū ſugunt interim cibū adſumūt, facilius ablactatio-
nē ferunt. Qui ſepe cruenta ac cruda per alium egerunt,
plurimi in febre ſomniculoſi ſunt. Vlcerā in tonsillis citra
febrē facta, ſecuriōra ſunt. Quibus infantibus in ſugendo
tuffis inſtat, uia maiōrē habere ſolēt. Quib⁹ cito in tonsillis
vlcerā

A vlcera serpentia confidunt, febribus ac tussi permanentibus, periculum est rursus generanda esse vlcera recurrētia. Vl-
cera tonsillarum in infantibus periculosa. Pueris memora-
bilis magnitudinis, si vlcera in tonsillis sint, & deglutire pos-
sint, salutis signum est. Quum vero maiores prioribus, deglu-
tire in tonsillarum vlceribus non possunt, his multam bilem
reuomi, aut per aluū prodire, periculosum est. In vlcerib⁹
tōsillarum si quid araneosum inest, nō bonum. In tonsilla-
rum vlcerib⁹ post prima tempora, pituitam per os effluere, si
prius non fuit, cōmodum est, & tamen reducenda est. Si vero
incipiat, & omnino remittat, gaudendum est. Si autem non
sic effluat, vereri oportet. Qui tonsillas destillatione vexa-
tas habent, his aluus amplius subducta, siccas tusses sol-
uit. Verum pueris si quid concocti superne prodierit, am-
plius soluit. Vlcersa multo tempore in tonsillis citra aug-
mentum manentia, ante quintum aut sextum diem periculo-
sa non sunt. Sugentes qui multum lactis adsumunt, ut plu-
rimum somniculosi sunt. Sugentes qui non probe alun-
tur, macilenti fiunt, & egre vires recolligunt. Vlcersa in tō-
sillis ætate facta, peiora sunt quàm aliis temporibus, citius e-
nim proserpunt. Vlcersa in tonsillis circa vnam proserpen-
tia, in his qui seruantur vocem alterant. Vlcersa proser-
pentia circa fauces, grauiora & magis acuta, ut plurimum spi-
randi difficultatem inducunt.

C
HIPPOCRATIS COI

LIBER DE CORPORVM

resectione, Iano Corna-

rio medico physico

interprete.

h iiii

Arteria

Arteria.

Pulmo.

Cor.

Magna
vena.

Hepar.

Rhenes.

Vesica.

Gula.

Stomach^o

Septum.

Lien.

Venter.

Colon.

Rteria exvtraq; fauciu parte exor-
tum faciens, in summitate pulmo-
nis definit, circulis cōposita consi-
milibus rotundis, in superficie se
mutuo cōtingentibus. Ipse autem
pulmo testitudinem coadimplet,
in sinistram cōuersus, quinque api-
ces habēs, quos lobos & summita-
tes vocant, cinereo colore prædi-
tus, notis cauernosis compunctus,

naturaque antrosus existens. Ad medium vero ipse cor-
situm est, rotundius ac oblongius quàm in omnibus anima-
libus. A corde vero ad hepar multa chartilaginosa arte-
ria procedit, & cum ipsa vena magna appellata, per quam to-
tum corpus nutritur. Hepar autem similitudinem quidem
cum omnibus aliis habet, verum sanguinolentius quàm alia
existit, apices habens duos, quos portas appellant, in dextris
locis sitas. Ab hoc vero obliqua vena inferne ad rhenes
tendit. Rhenes autem consimiles colore, malorum spe-
ciem præ se ferunt. Ab his canales obliqui ac ferme tri-
angulares in summum vesicæ apicem tendunt. Vesica au-
tem tota nervosa est, magna que ac late se extendens capa-
citas intra eam à natura disposita est. Et has sex partes intus
per medium corpus natura disposuit. Gula autem à lingua
principium faciens, in ventrem definit, quam sanè Græci
etiam œsophagum, & stomachum, id est os ventris, signifi-
cantur appellant. Cæterū à spina retro hepar, septum tras-
uersum productum est. Ex latere vero notho, sinistro vi-
delicet, lien initio sumpto extentus est ad humani vestigi-
similitudinem. Venter autem hepatis adiacens iuxta sini-
stram partem, totus quidem est nervosus. A ventre ve-
ro extat intestinum ventri consimile, longum cubitorum
non minus duodecim, pampino formiter in sinibus inuo-
lutum, quod aliqui colum vocant, per quod alimenti delatio
contingit. A colo autem situm est rectum ac princeps in-
testinum postremum, carnem copiosam habens, & in sum-
mum anum definens. Reliqua porrò natura ipsa ordina-
uit ac disposuit.

Hippo-

A HIPPOCRATIS COI

LIBER DE CORDE, IANO

Cornario medico phy-

sico interprete.

Or figura velut pyramis est, colo-
re autem abundè puniceum, & tu-
nicam leuem circumdatam habet, &
est in ipsa humor modicus velut
vrina, vt putare possis in vesica cor
diuersari. Facta est autem ea gra-
tia, vt sanum in custodia florescat.
Habet autem humiditatem tãtam
quanta satis est estuanti in mede-
lam. Cæterum hunc humorem cor

Cor quale
Cordis tur-
nicula.

Paulo cor
humidat.

Stomachi
effigies.

Epiglossis.

Beßaia-
sis ab exo-
emplo.

emigit, bibendo ipsum assumens ac consumens, pulmonis
nimirum potum lambens. Etenim homo multo maximã par-
tem in ventrem bibit, Gula enim siue stomachus velut infun-
dibulum, potus copiam & quæcunque volumus excipit. Bi-
bit autem & in guttur ac arteriam, minus vero & quantũ la-
tere possit per rimam illapsum, Operculum enim exactum
epiglossis, lingula siue minor lingua appellata, ne permiserit
quidem aliquid amplioris potus penetrare. Signum autem
huius rei, hoc est: Si quis enim aquam caruleo colore, aut ru-
brica temperatam, sitienti valde bibendam dederit, maxime
sui, hoc enim pecus non est curiosum, neque mundiciei de-
ditum. Deinde dum adhuc bibit ipsius guttur resacet, hoc co-
lore ipsum tinctum reperiet: sed non est cuiusvis hæc chi-
rurgie aggressio. Nequaquam igitur fides nostra suspecta es-
se debet de potu, quòd homini in guttur vergat. Sed quomo-
do aqua acernuam irruens, turbationem ac tussim multam
exhibet: propterea inquam, quòd contra respirationem fer-
tur. Quod enim per rimam illabatur, tanquam iuxta parie-
tem delabens, aeris elationi nõ instat, sed leuem ac lubricam
quandam viam humectatio ipsi præbet. Hunc itaque humo-
rem cor de pulmone vnà cum aere abducit. Aerem quidem
igitur vbi in medelam cessit, necessario oportet retrò per
eandem

B

C

HIPPOCRATIS LIBER

eandem viam qua adduxit reicere. Verū humorem partim
 • in culeum ac vaginam suam expuit, partim rursus vnā cum
 aere foras propellit. Quapropter etiam palatum eleuat, quī
 spiritus recurrit. Merito autem recurrit. Non enim humanæ
 naturæ alimenta hæc sunt. Quomodo enim hominis alimē-
 tum sint ventus & aqua cruda? sed sunt magis cognatæ affe-
 ctionis castigatio & medela. Porro vt ad institutū sermo-
 nem reuertamur. Cor musculus est valde fortis non ner-
 uo, sed densitate ac constrictione carnis, & duos ventriculos
 • habet discretos in vno amiculo, ab vtraque parte vnum. Ni-
 hil autem inter se similes sunt. Alter enim in dextris ad oscu-
 lum situs est, contingens alteram venam. Alter in sinistris.
 Totum enim cor in his sedem suam firmavit. Sed ille etiam
 omnino amplioris ventris, & magis inanis quā alter est,
 neque extremitatem cordis attingit, sed caudam eius am-
 bit, solidus item est, veluti extrinsecus assutus. Alter au-
 tem subter sinistram mammam maxime in directum situs
 est, vbi etiam saltus ipsius significationem sui præbet. Ami-
 culum autem habet crassum itemque foueam. Foueæ enim
 speciem præ se fert similem mortario. Sed enim hic etiam
 Pulmo cor pulmonem subit cum mansuetudine, & circūiectu ipsius,
 • dis calorē caloris intemperantiam castigat. Etenim pulmo natura fri-
 moderatur. gidus est, sed & inspiratione perfrigeratur. Ambo autem de-
 Cordis si- si ac asperi sunt interna sui parte, & velut subcorrosi, magis
 uis quales est in sinistro quā dextro. Nam insitus à natura ignis non
 est in dextro. Quare mirum est sinistram asperiores fieri,
 • vbi intemperatum aerem inspirauerit. Quapropter etiam ro-
 boris caloris custodiendi gratia crassius intus constructus
 sēparata. est. Oscula autem ipsis non sunt aperta, nisi si quis cordis
 auriculas præfecerit, aut caput cordis præcidat. Si autem quis
 præfecerit, apparebunt duplicia oscula in duobus ventriculis.
 Crassa enim vena ex altero excurrrens visum decipit, si fue-
 rit resecta. Hi fontes sunt humanæ naturæ, & hic flumina
 • sunt quibus totum corpus irrigatur: atque hi etiam vitam
 hominis. homini cōferunt, & vbi resiccati fuerint, homo moritur. At
 vero prope exortum venarum, corpuscula circum ventricu-
 Cordis au- los consurgunt, mollia, cauernosa, quæ auriculæ appellantur.
 riculæ. Non sunt autem foramina aurium, non enim clamorem ex-
 audiunt. Verum sunt organa quibus natura aerem rapit. Et
 sanè

A sanè videtur mihi boni ac præstantis artificis opificium esse.

Creatoris
optimi sũ-
mum opi-
ficiũ cor.

Quum enim considerasset figuram solidam futuram ipsius visceris, propter sanguinis ex venis effusi collectionem ac concretionem, deinde attractorium ipsum esse totum vidisset, folles ipsi apposuit, quemadmodum fabri ferrarij fornacibus solent, quo per ipsos spiritum apprehenderet. Signum autem sermonis hoc est. Etenim cor videas ex toto ventilari, aures vero priuatim tum inflari, tum confidere ac contrahi. Et propter hoc etiam dico, quod venæ quidem operantur respirationem in sinistrum ventriculum, arteria autem in al-
terum. Molle enim magis attrahit, & incrementum capit.

Venæ si-
num fini-
strũ p̃flāt.

Oportebat autem nobis magis incumbentia cordis tegmina perfrigerari. Est enim calor non in dextris: quare propter hanc affectionem, non acceperunt amplum organum, ut ne in totum ab ingrediente aere superarentur. Restat dicendæ cordis pelliculæ latentes, opus dignissimum cognitione. Sunt enim & aliæ quædā in ventriculis pelliculæ, velut araneorum telæ extentæ, quæ vndiquaque oscula cingunt, & strias ac segmēta in solidũ cor inserūt. Hæ mihi nervi ipsius visceris & vasorũ principia aortis esse vidētur, est autem ipsarum par vnum. Cæterum osculis singulis tres pelliculæ subornatæ sunt, rotundæ in summo, velut citulus semisectus. Et qui rei intelligentes sunt admirantur, quomodo oscula & aortarum fines claudunt. Et si quis veteris, eximendi cor mortui, moris gnarus, aliam auferat, aliam reclinet, neque aqua, neque flatus immissus in cor penetrarit, atque hæc magis in sinistri ventriculi osculis exactius, & merito sanè subornatæ sunt. Mens enim hominis in sinistro ventriculo insita est, & reliquæ animæ imperat.

Arteria
magna
dextrũ.

Cordis rei-
liqua.

Venæ di-
oria.

Cor nihil
afficitur.

Mentis si-
tus.

Arteria
magna uẽ-
trem de-
pascitur.

C Nutritur autem neque cibis neque potibus à ventre, sed pura & illustri substantia ex sanguinis discretione nata. Adsumit autem alimentum ex proxima sanguinis cisterna, radios suos eò immittens, & depascens, velut ex ventre intestinorum alimentum non naturale existat. Quo vero nõ in mora sit, qui in arteria est in fluctuatione constitutus cibus, viam in ipsam occludit. Magna enim arteria ventrem depascitur ac intestina, plenaque est alimento non principali. Quod autem non nutritur sanguine apparente, & quæ videmus, arteria ipsa magna, ex hoc manifestum existit.

Maclato

HIPPOCRATIS LIBER

Arteria
parua.

Sanguis ca-
libus natu-
raliter nō
est.

Maſtato enim animali, & ſiniſtro vētriculo diſſectō, tota de-
ſolata apparet, modico ſeroſo humore excepto, flauāque bi-
le, ac pelliculis, de quibus iam mihi dictum eſt. Arteria autē
altera ſanguine non eſt deſtituta neque ventriculus dexter.
Hoc quidem igitur vas cauſſa fuit, mea ſanē ſententia, vt pel-
liculæ producerentur. Id vero quod ex dextro fertur ventri-
culo etiam ipſum quidem commiſſura pellicularum claudi-
tur, verū non valde ſalutis præ imbecillitate. Sed aperitur qui-
dem in pulmonis vaſa, ſanguinem exhibens ipſis in alimen-
tum, clauditur autem in cor, non tamen conſeſſim, quo ingre-
diatur quidem aer, nō autem multus. Debilis enim eſt hic ca-
lor, frigiditatis facultate ſuperatus. Sanguis enim non eſt na-
tura calidus, neque enim alia aliqua aqua, ſed caleſcit, Multis
autem videtur natura calidus eſſe. Et de corde ſanē talia di-
cta ſint.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE GLANDVLIS,

Iano Cornario medico phy-
ſico interprete.

Glandulæ
quales.

Sanguis al-
bus de glā-
dulis ma-
nat.

E Glandularum tota natura
ſic habet. Natura ipſis eſt ſpō-
gioſa, Sunt enim raræ & pin-
gues, & neque carnes ſunt re-
liquo corpori ſimiles, neque
aliud quid ſimile corpori, Sed
friabiles ſunt, & venas multas
habent. Si vero diſſeces, ſan-
guis largus erumpit, ſpecie al-
bus & velut pituita. Tangen-
ti autem velut lanē apparent.
Et ſi multa vi ipſas digitis cō-
preſſeris, glandula humorem oleoſum remittit qui & ipſe cō-
teritur vt plurimum, ac diſperit. Aegrotant autem non val-
de, ſed vnā cum reliquo corpore. Quum vero proprio morbo
ægrotant:

- A** agrotant: nam parū etiā cum reliquo corpore agrotāt: morbi tubercula fiunt, & strumę resultāt, & febris corp^o occupat. *Qua parte* Perpetiuntur autem hæc, vbi humiditate repletæ fuerint, ex reliquo corpore in ipsas influente. Influit autem ex reliquo corpore per venas, quæ per ipsas extentæ sunt multæ & cauæ, vt humor quemcunque tandem traxerint, facile in ipsas sequatur. Et si multa ac morbosa fuerit fluxio, glandulæ reliquum corpus in se distendunt, atque sic febris incenditur, & eleuantur ac inflammantur glandulæ. Cæterum glandulæ in corpore sunt plures siue maiores, in cauis ipsius partibus, quā in articulis, & quæcunque in aliis humectis ac sanguinolentis locis consistunt: atque illæ quidem, vt quod superne
- B** in cauas partes influit, suscipientes in se trahant, hæc vero vt rursus nascentem præ laboribus humiditatem in articulis, si quam articuli remittant, eius multitudinem susceptent: & sic nimia humectatio in corpore non inest. Nam si etiam quid gignatur humiditatis, non statim nimia humectatio inde successerit. Reflexitur enim & consumitur tum multa, tum modica, in ipsas glandulas, atque sic reliqui corporis redundantiæ glandulæ sibi lucrifaciunt, & alimentum hoc est ipsis coalescens. Quare vbi cœnosæ partes sunt & humectæ, ibi etiam glandulæ. Cuius signum est. Quod vbi est glandula, ibi etiam pili. Natura enim facit glândulas & pilos, vtraque eadem utilitate participantes. illas quidem vt quod influit, velut antea dictum est, suscipiant. Pili vero ex glandulis opportunitatem habentes nascuntur & augescunt, colligentes id quod in extremitates redundat ac efferuescit. Vbi autem corpus siccum est, neque glandula, neque pilus inest. At vero teneræ & exercitiis deditæ & humectæ partes, glandulosæ sunt ac pilosæ. Glandulæ porro sunt ab vtraque aurium parte iuxta iugulares colli venas, & pili etiam ibidem. Item sub alis vtrinque & glandulæ & pili sunt. Inguina & pubes similiter vt alæ & glândulas & pilos habent. Et hæc quidem cauæ corporis partes sunt, & ad humoris redundantiæ expositæ. Nam & laborant hæc, & ex omnibus corporis partibus maxime mouentur. Reliquæ vero glandulas tantum habent, velut intestina. Habent enim & hæc glandulas in omentum maiores: pilos autem non habent. Nam & in cœnosis ac humectis terræ locis, semen non nascitur, neq; supra terram ascendere conatur.
- Qua parte sint glandulæ.*
- Sata ubi non nascitur.*

HIPPOCRATIS LIBER

Viscerum
glandulæ
magnæ
sunt.

Renum
glandæ.

Tonsillæ.
Caput quæ
le.

Quando
glandulæ
uexant.

natur, sed per redundantiam putrescit ac suffocatur. Violat enim semen, violat aut & in intestinis copia ac multitudo humoris, & pilos nasci non sinit. Glandulæ autem in intestinis maiores sunt, quàm alibi in corpore, & pascuntur humectationem nimiam ex intestinis exprimentes. Intestina vero ex vasis in omentum suscipiunt ac remittunt humiditatem. Omentum autem in glandulas distribuit. Habent præterea etiam rhenes glândulas, Nam & hi multa humiditate exsatiatur. Maiores vero etiam hac parte quàm aliæ glandulæ existunt. Influens enim humor in rhenes non imbibitur, sed perfluit infra in vesicam. Quare quicquid eius lucrifaciunt de canalibus, hoc ad se trahunt. Sed & aliæ in corpore glandulæ sunt parvæ valde, Verum non volo hunc sermonem longius euagari permittere, Nam earum quæ alicuius momenti sunt gratia, hoc scriptum institutum est. Nunc itaq; sermone progressum faciam, & dicam de tota natura glandularum colli.

Collum ab utraque sui parte hinc & hinc glandulas habet, & vocantur hæ glandulæ tonsillæ, in hunc usum atque utilitatem. Caput supra situm est, sursum cauum ac rotundum existens, & humiditatem ex reliquo corpore complectens, & corpus simul vapores omnis generis sursum in caput demittit, quos caput rursus retro dimittit. Non enim immorari ac manere potest id quod influit, non habens ubi sedem firmet. Nisi sanè caput ægrotet. Tunc enim non remittit, sed isthuc retinet. Postquam vero attractionem remiserit in glandulas fluxio vergit, & nihil molestat, donec pauca & moderata fluxio fuerit, & ipse glandulæ validæ ac potentes extiterint. Si enim multa & acris influxerit, manseritque acris & glutinosa, inflammatur ac intumescit & collum distenditur, atque sic ad aurem progreditur, & si quidem in utranque partem processerit, utraque auris: sin ad alteram, altera tantum ægrotat. Si autem pituitosa, & multa ac lenta fuerit fluxio, etiam sic inflammatur, & inflammatio quum stabilis humor existat, strumas pessimum colli morbum generat. In alas autem etiam tunc quid confluit. Sed ubi copiosi fuerint acres & serosi humores, etiam sic in ipsis tubercula producuntur. Sed & in inguinibus glandula à partibus supra sitis humiditatem trahet, sed ubi multitudo eius occupauerit, inguina intumescunt, & suppurantur ac inflammantur, similiter ut alæ ac collum, Atque

- A** Atque hæc sanè tum bona, tum mala glandulæ exhibere videntur. & de his quidem hæc suffecerint. Porro intestina multam facietatem ex cibis ac potibus habent, & præterea humiditatem sub cuticula habent. Sed & hæc tota reflectitur ac consumitur in glandulas, similiter velut superior. Morbos autem non facit ferè, quemadmodum in articulis cõtingit. Frequentes enim glandulæ & expansæ, ac non cauæ sunt, & altera alterius multitudine non multum fruitur, & aliàs si qua etiam plus habere velit, copiam eius habere non potest, Sed quod in paucas ac singulas confluit in articulis, id in multas hic diuiditur, & æqualitas ipsis existit. Caput etiam ipsum glandulas habet, cerebrum nimirum simile glandulæ. Est enim cerebrum album ac friabile, quemadmodum etiam glandulæ. Et ob id in commoditatem capitis glandulas facit, & per relatas à me cerebrum auxilium ferens humiditatem aufert, & in extremitates foras ablegat, per fluxiones ex magna parte. Maius autem est cerebrum quàm aliæ glandulæ, & capilli etiam maiores quàm alij pili. Maius enim est cerebrum, & in amplo spacio in capite situm est. Facit autem morbos & minores, & maiores, quàm aliæ glandulæ facit autem quum in infernas corporis partes redundâtiam ac superfluitatem suam ablegarit. Fluxiones porro de capite vsque ad secretionem contingunt, per aures secundum naturam, per oculos, per nares, atque hæc tres sunt, & aliæ per palatum in guttur, & in gulam, & alia per venas in medullam spinalem, & in sanguinem. Quæ omnes septem numero existunt, hæc fluxiones cerebri sordes ac purgamenta discedentes existunt, & si non discesserint, morbus ipsi inde oboritur. Sic autem & reliquo corpori aliqui morbi accedunt, si intrò abierint ac discesserint hæc fluxiones, & non fortim attrahat, & acrem quidem fluxionem cerebrum demittat, quæ in fluxiones corrodit & exulcerat. Et si id quod cerebro influit copiosum fuerit, fluxio descendens non desinet, donec multitudine influentis exhauserit atque sic id quod influit foras demittens, & aliud fuscipiens, ac semper in consimili statu consistens, & humores trahit, & morbos facit. Ambo autè magno tædio ac molestia naturam frangunt, quæ si fuerit affecta, dolorosa afflictio existit. Affectiones enim na-

*Viscerum
mala unde*

*Glandulæ
intestine
quales.*

*Cerebri,
glandulæ
simile.*

*Septem ca
pitis me
tus fluores
que.*

HIPPOCRATIS LIBER

nim naturæ sunt prædictæ fluxiones, & multitudinem mole-
 ste ferunt, & morsum ac rofioné perceptant, ex eo quod præ-
 ter rationem & non consuetum existit. Cerebrum autem cla-
 dem perfert, etiam ipsum non sanum existens, sed si quidem
 rodatur, turbationem multam sustinet, & mens desipit, & ce-
 rebrum conuellit ac distrahit totum hominem, qui in seipso
 vocem nō edit, ac suffocatur, & hæc affectio sideratio, ac græ-
 ce apoplexia appellatur. Aliquando vero acris quidem nō est
 fluxio, sed copiosa in cerebrū irruens, ipsum affligit, & mens
 perturbatur, & homo circum ambulat, aliena cogitans, & alie-
 na videns, perferēs morbi mores, visis, risu, & peregrinis ima-
 ginationibus. Alia fluxio ad oculos ophthalmia Græcis,
 latine lippitudo appellatur, & oculi in ipsa intumescunt. Si
 vero ad nares defluxio fiat, arroduntur nares, & nihil ali-
 ud graue accedit, nam viæ ipsarum amplæ sunt, & sibi au-
 xiliari possunt, in superque non compactum est quod ab ipsis
 discedit. At vero aures intortus quidē meatus & angustus,
 cerebrum autem prope ipsum ipsis auribus apprimitur. Ae-
 grotans vero hoc morbo, plurima excernit. & auris à frequē-
 ti fluxione per tempus vexatur, & pus graueolens effluit. Sic
 etiam fluxiones ad oculos foris conspicuæ sunt, & nō letha-
 les in totum. Si vero fluxio retrò processerit per palatum,
 & in ventrem pituita peruenerit, fluxit quidem horum ven-
 tres, non autem ægrotant. Si vero inferne maneat pituita, af-
 fectiones voluulose fiunt diuturnæ. Aliis autem si per pa-
 latum in guttur multa fluxio contingat, vt plurimum morbi
 tabis oriuntur, replentur enim pulmones pituita, atq; ea ipsa
 pus fit, id quod pulmones exedit, & ægroti non facile super-
 stites manent, & mens medici si bonus & prudens est, vt plu-
 rimum causam intelligit. Alius morbus oritur ex defluxio-
 ne capitis per venas in spinalem medullam. Inde autem in sa-
 crum os impetum facit, quo medulla ipsa fluxionem perdu-
 cit, & in coxendicum acetabula siue iuncturas deponit. & si
 tabem fecerit, homo marcescit, atque hoc modo contabescit,
 & viuere non expetit. Statim enim scapulæ dolent, amboque
 pedes ac crura consequuntur, & semper tandem pereūt mul-
 to tempore curati. atque sic deflorescit homo ac moritur.
 Hæc mihi de fluxionibus capitis dicta sunt. Sunt autem af-
 fectiones cerebri, etiam alij morbi, deliria, insanix, omnia
 periculosa,

Sideratio,
 ἀποπλη-
 ξία.
 Morbus i-
 maginosus
 ὀφθαλ-
 μία.

Purulētæ
 aures.

Palati de-
 stillatio.

Tabes.

Pulmo qui
 consuma-
 tur.

Phthisis.

Cerebri
 alia mala.

- A** periculosa, & ægrotat cerebrum, & alia glandula. Habet enim & dolorem, & alius congressus corporis hic contingit. *Mammæ,* Quin & glandula in pectoribus mammae appellantur, & attolluntur ac lac faciunt, aliquibus vero lac non faciunt. Et faciunt quidem lac mulieres, viri vero non faciunt. Mulieribus enim rara est glandularum natura, quemadmodum etiam reliquum corpus rarum habent, & alimentum quod in se trahunt, in lac permutat. Et ab utero accedit ad mammae, quod post partum puero cessurum est in alimentum, quod ipsum sanè exprimit ac sursum mittit omentum, ad supernas partes ab ipso foetu coarctatum. Verum maribus locorum angustia, & corporis insuper densitas conducit ad hoc, ut glandulae non sint magnae. *Marii corpus quale.* Mas enim plenus est, & velut pallium densus, tum ad visum, tum ad tactum. *Fœminæ corpus.* Fœmina vero rara & laxa, & velut fluida, tum ad visum, tum ad tactum. Quare humiditatem non remittit id quod est rarum & molle. Mas autem non amplius quid eius susceperit, quum densus existat ac cohaerens & cõpactus, sed & labor corpus ipsius corroborat, ut non sit locus ubi redundantia ac superfluitates recipiat. Atque hoc modo cogit ac concludit hæc ratio, & pectora, & mammae, & reliquum corpus mulieribus laxa ac mollia esse, tum ob ocium ac segnicie, tum ob alia prædicta, Viris autem vice versa. Porro faciunt etiam mammae tubercula ac inflammationes, lac ipsum putrefaciētes. Cõmoda autem habent superioribus similia, & reliqui corporis redundantiam auferunt, testimoniū abunde præbent mulieres, quibus morbus, aut alia quedam calamitas mamas adimit. Nam & vox ipsarū aspera redditur, & humores in gulam feruntur, & multo spuito vexantur, & caput dolent, & ab his ægrotant. Lac enim profisciscens ac influens ab utero, quemadmodū etiam antea in superna vasa transibat, quum propria vasa non habeat, nec reperiatur utpote ipsis per mammarum ademptionem priuatum, in principales corporis partes incurrit, cor videlicet ac pulmonem, atque sic suffocantur.

HIPPOCRATIS LIBER
HIPPOCRATIS COI LI D

BER DE OSSIVM NATVRA

mochlicus, id est uectiarius, Iano

Cornario medico physi-

co interprete.

*Manus po-
disq; ossa
articuli.*

SSIVM natura hæc est. Digito-
 rum quidem ossa ac articuli simpli-
 cia sunt. Manus autè & pedis mul-
 ta alia, alio modo coarticulata. Ma-
 xima vero suprema parte. Calcanei
 vero unū, velut extra apparet. Ad
 ipsum autem posteriores tendines
 tendunt. Tibiæ vero duo sunt, quæ
 superne ac inferne coharēt. Iuxta
 medium vero distant. Paruum est

quod extrinsecus est, iuxta paruum digitum paulo tenuius.
 Plurimum autem hac parte distant, & minore momēto iuxta
 genu: & tendo ex ipso enascitur, qui circa poplitem foris est.
 Habent autem inferne communem appendicem, ad quam pes
 mouetur. Aliam vero superne habent appendicem, in qua fe-
 moris articulus mouetur simpliciter, & expedite in longitu-
 dinem, specie nodosa, patellam habens. Ipsum autem femur
 foras, & in anteriore parte incuruum est. Caput autem eius
 appendix est rotunda, ex qua nervus, qui in coxæ acetabulo
 est, nascitur. Subobliquus autem etiam hic annexus est, mi-
 nus vero quàm brachium. Coxa vero magno verticulo, quod
 iuxta os sacrum est, ex ligamento chartilagineo ac nervoso
 adhæret. Spina vero à sacro osse, vsque ad magnum verticu-
 lū gibbosa est, & vesica, & genitura, & recti intestini pars in-
 clinata, in hac parte est. Inde vero vsque quo ad septum trans-
 uersum peruenit, in directum repanda est. & musculi lumba-
 res hac parte existunt. Hinc vero vsque ad magnum verticu-
 lum, quod supra supernas humeri partes est, è directo gibbosa
 est. Immo magis esse videtur quàm est. Nam posteriores ossū
 propaggines hac parte altissimæ sunt. Cernicis autem articu-
 lus re-

Patella.

Coxa.

Os sacrum

Spina.

Cervix.

Alus repandus est. Verticula vero intrinsecus inter se æqualia sunt: ab externis autem chartilaginibus ac nervis continentur. Coarticulatio vero ipsorum in posteriore medullæ spinalis parte est. A posteriore autem parte exortum acutum habent, qui appendicem habet chartilaginosam, unde nervorum propago prona fertur: quemadmodum etiam muscoli à ceruice ad lumbos adnascuntur, costarum ac spinæ medium explentes. Costæ vero iuxta discriminationes verticulorum, nervo annexæ sunt à ceruice usque ad lumbos intrinsecus. Ab anteriore autem parte, iuxta pectus, laxam ac mollem summam partem habentes, specie præ cunctis animalibus maxime obtorta. Hac enim parte angustissimam molem homo habet. Qua vero parte costæ non sunt, exortus obliquus, brevis & latus, ad singula verticula nervo annexus est. At vero pectus coherens ipsum sibi ipsi, discriminationes habet obliquas, qua parte costæ annexæ sunt. Laxum autem est & chartilagineum: claviculæ vero rotundæ sunt ad anteriorem partem, ad pectus quidem breves motus habentes, ad summum vero humerum frequentiores. Summus autem humerus ex scapulis nascitur, in plerisque dissimiliter. Scapula ad spinam chartilaginea est, reliqua parte laxa, inæqualem partem foras habens. ceruicem vero & acetabulum habet chartilagineum, ex quo costæ motum habent. Facile autem ut inter ossa exolvitur, brachio excepto. Huius autem caput ex nervo ex acetabulo dependet, chartilaginis laxæ rotundam appendicem habens. Ipsum vero brachium incurvum foras, & anteriore parte obliquum, non rectum est ad acetabulum. Pars vero ad cubiti gibbum lata est, & nodosa, & repagulo similis, & solida, posteriore parte caua, in qua cornix inest ex cubito, quum manus fuerit extenta. Ad hanc etiam torpidus nervus, qui ex cubiti ossium discriminatione media enascitur, perficitur ac terminatur. Ossa manus viginti septem sunt, pedis viginti quatuor. Colli usque ad magnum verticulum septem, lumbi quinque, spinæ viginti, capitis una cum oculorum ossibus octo. In uniuersum nonaginta unum, cum vnguibus vero centum ac undecim. Ceterum ut nos ipsi ex hominis ossibus didicimus, verticula supra claviculam vna cum magno septem sunt. Iuxta costas autem tot quot costæ sunt, duodecim videlicet. Iuxta laterum mollitudinem

Costæ.

Pectus.

Clauæ pectoris.

Scapulæ.

Caput humeri.

Nervus torpidus.

Manus, pedis, ceterorumque ossa.

Vertebrae Costæ.

HIPPOCRATIS LIBER

Semen ge vero forinsecus vbi coxendices, in lumbis quinque. Semen
nitale fa- porro velut fauus ab vtraque vesicæ parte est. Ex ipsis au-
uo simile. tem rhenibus venæ ab vtraque meatus vrinæ parte, in puden-
Potus quo dum tendunt. Potus per fauces ac gulam; larynx enim qui
tendat. caput arteriæ est, in pulmonem ac arteriam tendit: ab his in
Larynx. summam vesicam. Hepatis extremitates quinque sunt. su-
Hepar. per quarta autem extremitate fel incumbit, quod osculum
Fel. ad septum transversum, & cor, ac pulmonem profert. Cir-
Cor. cum cor pellicula est. Intestina crassa homo maiora quam
 canis habet, dependent autem ex Mesenterij membrana,
Mesocolo. quæ Mesocolon hac parte vocatur, Mesocolon autem ex nervis
Rhenes. de spina sub ventrem. Rhenes ex nervis de spina. Arteriæ
Arteriæ. fons cognatus cor est. Vena tendit per septum transversum, &
 hepar, splenem, rhenes, ad coxendicem, circa suram ad sum-
 mum pedem. Altera autem ex corde sub alas, claviculas, iu-
 gula, caput, nasum, frontem, iuxta aures, humeros, dorsum, pe-
 ctus, ventrem per cubitum. Aliæ vero per alias ad cubitum
Nervi. ad summam manum. Nervorum exortus ab occipitio vs-
 que ad spinam, ad coxendicem, in pudenda, in femora, pe-
 des, tibias, in manus. Alij in brachia, partim in carnes, par-
 tim ad fibulam, in magnum digitum, partim ex carnibus in
 alios digitos. Alij ad scapulas, pectus, ventrem, ossa, ligamen-
 ta. A pudendo vero ad princeps intestinum ac pedicem, ace-
 tabula coxarum, partim supra femur, partim infra ad genua.
 Inde alius ad genu extentus ad tendinem, pernam, pedes. a-
Venæ rhe- lius ad fibulam, alius in rhenes. Ipsæ porro venæ in vtran-
num. que partem bifariam maxime finduntur, partim ab vna vtri-
 usque rhenis parte, partim ab altera: & perforatæ sunt in rhe-
 nes. Habent autem cordis formam ipsi rhenes. Nam etiam
 ipsi ventriculos habent. Ad vero Rhen caavam sui partem ad
 venas magnas habens situs est, Vnde enascuntur ex ipso ve-
 næ in vesicam, qua parte potus trahitur per venas in rhenes,
 & per ipsa intestina per quæ procedit. Deinde vero velut per
 qualum, per rhenes aqua percolatur. Spongiforme enim est
 ipsorum corpus ad vesicam, & hic percolatur ac secernitur à
Vrina qua sanguine vrina, quapropter etiam rubra existit. Neque enim
retubeat. in rhenes aliæ procedunt venæ quam quæ dictæ sunt, neque
 est alius locus vbi potus colliquescat, quantum ego novi.
Venæ co- Venæ circa costas tendentes, subter vnamquamque costam
 sunt,

A sunt, non à capite, inferius etiam ab arteria. Arteria quidem *starum.*
 igitur subtermeans in costas distribuit. A crassa vero vena à *Vena cor*
 corde recurrit vna in sinistram partem inclusa. Deinde hæc *dis.*
 quidem per medias vertebrae vsque ad summam costas meat,
 non ex æquo distribuens costis à dextris ac sinistris ramos
 ac segmenta sua. Alia vero æquos quidem, verum superne in
 dextris finditur. Cæterum iuxta vtranque claviculam due *Venarum*
 venæ sursum, duæ sub pectus, partim ad dextras, partim ad *digestio.*
 sinistras, ramos siue segmenta, spargunt, illæ quidem magis
 ad ceruicē, duæ vero alteræ magis ad cor, partim ad dextras,
 partim ad sinistras, ab vtraque parte iuxta costas, & sub ip-
 sis velut inferiores scinduntur, donec recurrenti inferne à *Arteria.*
 corde commiscuntur. At vero sanguiflua vena ab arteria
 hac, propterea finditur, quod sublimis hic est per cor means.
 Infra vero costas vena sanguiflua crassa appellata, verticulis
 rursus seipsam ingerit, & hic adhæret, & non amplius pen-
 det, velut superne per hepar means. Est autem iuxta lumbum
 quidem superne arteria, infra autem sanguiflua, ab hepate
 per septum transversum sublimis veniens, & ad dextram
 cordis fertur vsque ad claviculas simplex, præter quàm quan-
 tum cum corde communicat, iuxta vasa quidem in ipso ma-
 gis in superficie fissa, verum iuxta vasa in ventriculo cordis
 penetrans, postea à corde ad sinistram se demittit, & sim-
 plex ad spinam rursus currit, ad superna quidem corporis vs-
 que ad supremas costas, & ramos à seipsa habet iuxta vnam
 C quanque costam extensos iuxta naturam vsque ad pectoris
 commissuram, & in sinistram, & in dextram, & restructio ip-
 sius magis ad verticulum est, quàm arteriæ extensio, itemque
 venæ ab hepate venientis. Ad inferiorem vero cordis par *Tenor Ar-*
 tem, recta extensio ab ipsa magis ad verticulum est, quàm ar- *teriæ &*
 teriæ extensio altera, quæ iuxta cor & in infernas partes se- *cordis.*
 pti transversæ ad spinam appensas conuersa est. Inde vero ra-
 mi in vnamquanque restructuram inferuntur, per ossa & car-
 nes mutuo transeunt. At vero venæ crassæ sic habent. Ex
 oculo iuxta supercilium per dorsum iuxta pulmonem sub pe-
 ctore, altera ex dextra in sinistram, altera ex sinistra in dextram
 transit, & quæ quidem ex sinistra venit, per hepar in rhenem
 ac testiculum descendit, Quæ vero ex dextra, in splenem &
 rhenem ac testem, his autem osculum est ipsum pudendum.

HIPPOCRATIS LIBER

- A dextra vero māma in sinistram coxendicem, & in crus descendit, & rursus à sinistra in dextram. Oculus vero dexter, ex sinistro venam suscipit, itemque testiculus. Iuxta eundem modum rursus sinister ex dextro. Crassissima porro venæ in hunc modum se habent. Quatuor paria sunt in corpore. & aliquæ quidem ex ipsis, à capite retrò per cervicem foris iuxta spinam ab utraque parte ad coxendices perveniunt, & ad crura, deinde per tibiae ad malleolorum partes externas, ac in pedes procedunt. Oportet igitur venæ sectiones in doloribus in dorso, ac in coxendicibus, à poplitibus facere & à malleolis forinsecus. Alteræ vero venæ ex capite iuxta aures per cervicem, sphagitides, id est iugulares appellatæ, intrinsecus iuxta spinam, ab utraque parte iuxta lumbos procedunt in testes, & in femora, & per poplites ab interna parte, Deinde per tibiae ad malleolos intrinsecus, & ad pedes.
- Oportet igitur venæ sectiones facere ad dolores lumborum ac testium, à poplitibus ac malleolis intrinsecus.
- Tertiæ.** Tertiæ venæ ex temporibus per cervicem in scapulas procedunt, deinde in pulmonem deferuntur, & perveniunt altera quidem à dextris in sinistras sub mammam, in splenem & in renum. Altera vero à sinistris in dextras ex pulmone sub mammam in hepar & in renum, desinunt autem ambæ hæ in intestinum rectum ac podicem.
- Quartæ.** Quartæ autem venæ ab anteriore capitis parte ac oculis, sub cervicē & sub claviculas procedunt. Deinde à brachiis superne sub curvaturas, postea per cubitos, ad manuum iuncturas ac digitos. Postea rursus à digitis, per manuum pectora, hoc est volas, & per cubitos in curvaturas, & per brachiorum infernam partem ad alas, & ex costis superne, altera quidem in splenem procedit, altera in hepar, deinde supra ventrem ambæ in pudendum desinunt. Et crassæ quidem venæ hoc modo se habent. Sunt autem à ventre venæ per corpus multæ & omnigenæ, per quas alimentum corpori venit, procedunt autem & à crassis venis in ventrem ac reliquum corpus, & ab extremis, & ab intimis, & inter se mutuo distribuunt, internæ foras, externæ intro.
- Venæ alicæ ex his manantes.** Venæ igitur sectiones facere oportet iuxta hos modos. Oportet etiam dare oportet, ut quàm longissime à locis, ubi dolores fieri solent ac sanguis colligi, secemus. Sic enim minime mutatio magna de repente fiet, & consuetudinē transferis, ut
- Sanguinis mittendi ratio.**

A leris, vt ne amplius in eundem locum colligatur. Cæterū Hepatitis vena in lumbo vsque ad magnum verticulum, inferne etiam verticulis se ingerit, inde sublimis eleuata per hepar, & per septum transuersum in cor: & hæc quidem recta ad clauiculas procedit. Inde vero alię quidem ad collum, alia ad scapulas, alia deorsum reflexa iuxta verticula ac costas declinant, à sinistris quidē vna prope clauiculas, ex dextris autem in quendam ipsarum locum. Alia vero vtrinque deflexa. Alia paulo inferius deflexa, vbi quidem illa deficit, costas se ingerit, donec ad venam in ipsum cor accesserit ad sinistras deflexa. Infra autem decuruata ad vertebrae descendit donec perueniat, & inde incipit eleuari, ingerens se costas reliquis omnibus, & hinc atque hinc ramos iuxta singulas spargens quum vna existat, à corde quidem in locū quēdam in sinistris magis existens, deinde infra arteriam, donec consumatur & perueniat eo, vbi hepatitis eleuata est, priusquam autem eo venit, iuxta extremas duas costas bifida fit, & altera pars hinc, altera inde ad vertebrae progressa consumitur. Altera vero recta à corde ad clauiculas tendens, supra arteriam est, & ab hac (quemadmodum & ea quæ iuxta lumbum infra arteriam est) in hepar exilit, partim in portas, & extremitatem, partim in reliquum consequenter procedit paulo infra septum transuersum. Septum autem transuersum hepatis adnatum est, vt non facile separari possit. Duplices autem venæ à clauiculis, altera hinc, altera inde, sub pectus ad pubem ac pectinem tendunt, quò vero inde, nondum noui.

C Septum vero transuersum iuxta verticulum infra costas, ea parte qua rhen ex arteria consurgit, Arteriæ vero ex rhe-
ne oriuntur, hinc & hinc ab arteria neruum habētes. Et hac parte in recurrente à corde hepatitis desinit. Ab hepati-
tide vero per septum transuersum maximæ duæ, altera hinc, altera inde sublimes feruntur. Multifidæ autem per septum
sunt, & circum ipsum innascuntur. Verum supra septum hæ
magis conspicuæ sunt. Duo autem crassi nerui, à cerebro
sub os magni verticuli superne, & magis ad gulam, ab vtra-
que arteriæ parte vterque progrediens, inter se committun-
tur, vt vni similes existant, Deinde verticula ac septum trans-
uersum hic sunt vbi desinunt. Et quidam dubij, ad hepar &
splenem ab hac societate tendere ipsos putauerunt. Alius

Hepatis
vena.Venarum
distributio
varia.

Arteriæ.

Nerui à
cerebro.

neruus vtrique ex verticulis iuxta clauiculam ad spinā tē- D
 dit, ex obliquo verticulorum, & se in costas ingerit: atque hi
 quemadmodum venæ per septum transuersum ad mesente-
 rium mihi tendere videntur. vbi autem hæ deficiunt, rursus
 hinc vbi septum exoritur, ab eo continui ac cohærentes exi-
 stentes, iuxta medium infra arteriam, de cætero ad verticula
 se ingerunt quemadmodum venæ, donec totum sacrum os
 pergressi consumuntur. Ossa corpori stabilitatem, & re-
 ctitudinem, ac speciem exhibent. Nerui flexionem & cō-
 tractionem ac distentionem. Carnes & cutis omnium col-
 ligationem ac constructionem. Venæ per corpus diffuse
 spiritum & fluxum ac motum exhibēt, ab vna multæ germi-
 nantes, atque hæc vna vnde oriatur, & vbi desinat, non scio, I
 Circulo enim factō principium non inuenitur. Cæterum ra-
 mi ac germina ipsius vnde pendeant, & qua parte corporis
 desinant, & quod vna his consentit, & in quibus locis corpo-
 ris extentæ sunt, ego declarabo. Circa caput iuxta mediū
 ex obliquo circumfusa est vena lata & tenuis, non multi san-
 guinis, In cerebrum enim iuxta commissuras multæ tenues
 venulæ radices egerūt, & circum totum caput extentæ sunt,
 vsque ad frontem ac tempora. Ipsa autem in rectum extē-
 ditur retro caput forinsecus iuxta spinæ cutem, inde vero
 circa externam ac internam venā ex his quæ in iugulis sunt
 demittitur. Ultra aures autem subsissa à gena forinsecus tē-
 dit crassa. Ab hac in linguam multæ & tenues procedunt, F
 excepta ea quæ sub linguam & sub maxillares dentes fertur.
 Ipsa autem crassa per clauiculam descendit sub scapulas: &
 hac parte ab ipsa germinat per neruum subter summam hu-
 meri partem siue cuticulam, Vena humeralis appellata. Ipsa
 autem sanguiflua est & sanguine plena, & ægre curatur, si rū-
 patur aut conuellatur. Ab altera enim parte neruus latus ip-
 sam ambit, ab altera chartilago, medium vero locum ipsa tē-
 net, & pellicula spumosa. Quum igitur locus non sit carno-
 sus, facile rumpitur, & carnem circum nasci non contingit, &
 si sanguis in hanc partem subtercurrat, nactus spaciosum lo-
 cum non discedit, sed induratur. Induratus autem morbum
 & dolorem exhibet. Atque hæc quidem finit vbi prius dixi.
 Illa vero sub scapulas germina emittit sub mammas densa-
 rum & tenuium ac varie implicatarum. inter se venularum,
 & per

Quid ossa,
 nerui, ca-
 ro, cutis,
 uenæ cor-
 pori præ-
 stent.

Vena ca-
 pitis.
 Capitis ue-
 næ quadri-
 pertitæ.

Vena sub
 lingua.

Pellicula
 spumosa.

Māmaræ
 uenæ.

A & per humeralem venam, prætergrediens chartilaginem, ipsam subter subattingens ad brachium tendit, musculum in sinistra habens. Dextra autem ipsa finditur circa humerum, & cubiti supernam partem. Inde vero cubitum vtrunque penetrens, postea manus iuncturam, inde autem defluens per totam manum varie vagans radices agit. Ceterum principalis vena iuxta spinam sparsa, per dorsum, & iugulū, ac guttur, in cor inseritur, & de seipsa venam magnā multorum ossiculorum in corde producit, inde vero in os procedens fistulam facit, quæ sanè arteria appellatur, per pulmonē transiēs, pauci sanguinis ac multi spiritus existens. Propter spaciositatem enim ac raritatem visceris, multis locis per pulmonē

Vena principalis.

Arteria magna.

B deriuatur, cætera vero chartilaginosa facta est. Quapropter sanè etiam si quid in has vias pulmonis delatum fuerit ex insuetis, vel in potu, vel in spiritus ac sanguinis transitu, utpote venis talibus existentibus, & viscere spongiformi, ac multum humorem suscipere potente, & sursum procedente: tum humorum ingressorum lex constituta est, tum sanguis amplius per has venas non multus continetur, neque multū constringitur, & non cito procedens, illabentia non educit. Ipsi autem non subeductis, sed intus manētibus, callosa cōcrescit duricies. Sic autem destruitur alimenti accessio ac ingestio, quum hac parte arteriæ capitis accessus ad externas partes existat. Interceptis vero transitibus, per callosam duriciem, velocitas ac difficultas spirandi oboritur, quum neque

*ταχυπνοια
δύσπνοια.*

Tabes sicca.

Vena quæ pulmonem petit.

C emittere neque attrahere spiritum facile possint. Ex huiusmodi autem tales morbi fiunt, velut sunt anhelationes, & tabes sicca. Si vero humor amplior in ipsis cōsistens præualuerit, ut crassifactus spissari non possit, & pulmonem putrem facit, & vicinas ipsi partes, fiuntque suppurati ac tabidi. Fiunt autem hi morbi etiam ob alias causas. Inde porro hæc vena pulmonē occupat, & per extremitates duas magnas intro conuersas, sub septum transversum extenta est ad spinam, alba ac nervosa, venulas per reliquum condensatum corpus spargens. hinc autem per verticula densis venulis in spinalem medullam inseritur, ac instar hederæ implicatur.

Et aliæ quidam venæ in corpus distributæ ex omnibus partibus ad spinam tendentes, unaquæque quod tenuissimū ac sincerissimū est colligens hic cruetat. Hæc vero velut præ-

ses im-

ses imposita per demissas plicationes in idem cogit. Inde
 vero etiam in rhenes radices agit, tenuibus ac fibrosis venu-
 lis iuxta spuriam costam. hinc autem tendens condensatur, po-
 steaque etiam nervosa fit ad princeps intestinum ac podicē,
 comprimensque musculos adstrictorios ipsi inseritur. In ves-
 sicam etiam, & testes, ac adstites radices agit, multiplicibus
 implicatis tenuibusque ac solidis & fibrosis venis. Inde ve-
 ro crassissima ac rectissima ipsius pars rursus conuersa in cau-
 lem transit, hoc est pudendum. In reflexu autem in illa ipsa
 adaptatur. Et per pectinem supra subter cutem ventris & ip-
 sius venæ, procedunt venæ ad eas quæ deorsum tendunt,
 quæ in seipsas mutuo deriuantur. Penetrant autem & per pu-
 dendum venæ crassæ, & tenues, & densæ, & curuæ. At ve-
 ro in foeminis illa ipsa in vteros tendit, & in vesicam ac uri-
 næ meatum, hinc autem recta procedit, & mulieribus qui-
 dem circa vteros pendet, masculis vero circa testes diffemi-
 natur. Ob hanc autem naturam ipsa vena etiam plurima
 foecunda ac genitalia concipit. A plurimis enim ac sinceris-
 simis partibus connutrita, paucique sanguinis existens ac ca-
 ua, & densa instar nerui, ac spiritu referta, intentaque à pu-
 dendo, demissas ad spinam venulas cogit: hæ vero velut cu-
 curbита medicinali in seipsas coactæ, omnia in supernam ven-
 nam emittunt. Confluit autem & ex aliis corporis partibus
 in hanc, verum multo maxima pars velut dictum est, de me-
 dulla hac colligitur. Voluptas vero accedit, vena hac ge-
 nitura expleta, Quum igitur soleat reliquo tempore modici
 sanguinis ac multi spiritus esse, repleta & calfacta & semine
 deorsum confluyente, ea quæ in seipsa habet constringit. Spi-
 ritus autem in ipsa existens, & præsens violentia, & caliditas,
 & venarum vndiquaque concitatio, titillationem inducit.
 Illa autem quæ à seipsa germinauit, per dorsum & iugu-
 lum iuxta spinam sparsa, multis venulis costas intertextit, &
 verticula per carnes alternatim condensat, vt & probe nutri-
 ta & sanguine plena existat. Ipsa autem iuxta coxendicem ac
 nates meat, per musculum sub femore submersa, à natibus ve-
 ro iuxta acetabulum femoris iuxta caput in venam perfora-
 ta est, quæ femori respirationem exhibet, trans femur autem
 iuxta flexuram ad genu. Alteram vero iuxta inguina de-
 mittit frequentibus radicibus, & ægre transeuntem. Hæc ve-
 ro per

*Vena ner-
uus fit.*

*Caulis pu-
dendorum
Pecten.*

*Fœminis
quæ distri-
buantur
uene hæ.*

*Voluptas
coeunti-
bus quæ
fiat.*

*Venarum
diuersa di-
stributio.*

- A ro per musculum tendens, & circa genu disseminatur, & per ossis tibialis summitatem venam de se in fistulam cauat, quæ medullam nutrit, & deriuatur per infimam tibiam, iuxta pedis illigationem ac connexionem. Ipsa autem per patellam genu ad interna per tibiæ musculum submersa extenditur, & per malleolum implicatur, intus crassa & sanguine plena, atque hic circa malleolum, & tendinem, venas ægre cognobiles producit ac inuoluit. Ipsa vero infra ad pedem, sub summum pedem decurrit, & hic se implectens, & in magnum digitum innitens, duplam sanguine refertam venam superne sub cutem ex summo pede reflectit, & apparet sanè crassifaccta iuxta externam malleoli partem, ac sursum
- B spargitur iuxta oppositum tibiæ radium. Iuxta suram autem velut fundam facit. Inde extenditur iuxta internam genu partem. Immittit etiam patellæ venas, & iuxta internam patellæ partem quæ caua est, venam implicat, quam si quis doleat, celerrime biliosum serosum ac saniosum humorem colligit. procedit autem ipsa iuxta internam genu cavitatem. Distribuit etiam de se in poplites multas implicatas venas, Quæ inde tendentes iuxta nervos sub femore, radices agunt in testes, & in rectum intestinum ac podicem, & circa os sacrum attenuatæ vnitæ circuntenduntur. Illa vero procedens iuxta internam genu cavitatem, sursum iuxta internam femoris partem, in inguen transit, & per coxendicem vltra ad spinam & lumbum foras veniens, crassa & lata ac sanguine plena sursum porrigitur ad hepar, & vbi bifidam produxit sanguine refertam venam, dextram hepatis extremitatem, ad rhenem occupat, Rursus vero subter hepar dispersa in venam crassam finditur. Fissa vero in crassitudinem hepatis inferitur, & altera quidem ipsius pars in superficie visceris extat, in qua etiam est fel, habetque multas radices instar cirrorum ac plicationum per hepar dispersas. altera vero pars per internas ipsius partes deriuatur.
- C Dux autem venæ inter duas latas extremitates explicantur, & vna quidem per vertices ac cutem penetrans ex vmbilico effertur. Altera vero premens spinam, in rhenem, ac vesicam, & pudendum, velut ancoris iactis inferitur. Verum ex coxendice incipiēs ascendere ad pubem, multas vagabundas producit venas, & costas ac verticula ad spinam illigat, & propa-

Fel.

HIPPOCRATIS LIBER

Venaque de sinistris dextra tendit.
Lien.
Sensus corporis totius cur in pectore.
 & propagines suas multipliciter per venas transmittit, & intestina ac ventrem inuoluit. Et aliæ quidem à pube ad mammas, & supra mentum, & summos humeros exporrectæ diuagantur. Alia vero procedens iuxta crassitudinem hepatis, ubi fel in fistulam coegit, sursum sub spinam dispergitur, per septum transversum itinere facto. Cæterum vena ex sinistris partibus, in reliquis quidem iuxta eandem naturam velut ea quæ in dextris, radices agit. Verum ex sinistris emergens in hepar non se ingerit, sed in splenem inferitur, iuxta caput quod in crassitudine ipsius consistit. Inde vero internas splenis partes subit, ipsasque venulas sanguinolentis instar araneorum telæ intertextit. Hic vero totus ex omento eleuatur, venulis ex seipso sanguine plenum ipsum reddens. Quæ vero à capite splenis ad spinam accedunt, per septum transversum penetrant. Inde vero sursum & dextra & sinistra sub pulmonem extenduntur. Quæ autem sanguine plenæ sunt, sub ipsum & in ipsum corriuantur. Quæ vero pauci sanguinis & tenues à pulmone intrinsecus procedentes, qui natura rarus existit, utpote ab ipso emulsi, in cor frenantur circa auriculas ipsius, & in cavitates internas diffuunt. Ingerunt autem & priores in ipsum. Etenim in angustia transitus situm est, velut ex omni corpore habenas habens. Quapropter ex omni corpore maxime circa thoracem sensus existit. Colorum quoque mutationes corde adstringente venas ac laxante fiunt. Laxante quidem igitur rubicundi colores fiunt, & bene colorati ac pellucidi, constringente vero, virides cum pallore & liuidi. Verum tales euariant iuxta præsentis in vnoquoque colores.

Hippocratis

DE LOCIS IN HOMINE.
HIPPOCRATIS COI

71

LIBER DE LOCIS IN

homine, Iano Corna-
rio medico physi-
co interprete.

Ihi quidem videtur principium *Membra*
corporis nullum esse, sed omnia *hominis*
similiter principium, & omnia fi- *qualia.*

nis. Circulo enim scripto princi-
pium non reperitur. Similiter etiā
morbos in toto corpore. Quod
enim siccus est, morbos magis re-
cipere, ac magis dolere, à natura
solet. Humidum vero minus. Mor-
bus enim qui in sicco est, stabilitur

*Corp^o sic-
cū magis
morbo ob-
noxium
quā hu-
midum.*

& nō cessat. Qui vero in humido, diffluit, & aliās aliam cor-
poris partem occupat, & semper transmigrans requiem facit,
& citius quoque sedatur, utpote non stabilitus. Corporis au-
tem singulæ partes altera alteri, ubi hinc aut illinc processerit,
morbū statim facit, venter capiti, caput carnibus ac vē-
tri, & reliquæ omnes iuxta eandem rationem, quemadmo-
dum venter capiti, & caput carnibus ac ventri. Etenim quū
venter egestionem moderatam non fecerit, & in ipsum ci-
bus ingeratur, humiditate ciborum ingestorum corpus irri-
gat. Ipsa autem humiditas à ventre obstructa, acruatim ad
caput viam facit, & ubi ad caput peruenit, à vasis in capite
non recepta, sicut quocunque contigerit, & circum circa ca-
put, & in cerebrum per os tenue, & partim quidem os ipsum
subit, partim vero circum cerebrum per os tenue. Et si qui-
dem in ventrem rursus peruenit, ventri morbum inducit.
Si vero ad aliam aliquam partem incubuerit, illi ipsi morbū
facit. Ita etiam reliquæ partes altera alteri morbum inducit,
& optimum fuerit sic curare ægrotas per has quæ morbos fa-
ciunt. Sic enim quā optime principium ægrotantis quis sa-
nauerit.

HIPPOCRATIS LIBER

Corp^o q^uo nauerit. Corpus porro ipsum sibiipsum idem ac simile est, & ex iisdem compositum est. Similiter autem habet & paruas & magnas partes, itemque infernas ac supernas. Et si quis minimam corporis partem acceptam male afficere velit, totum corpus affectionem sentiet, qualiscunque tandem ea fuerit: propterea quod minima corporis pars omnia habet quaecunque & maxima. Insuper quicquid tandem minima pars pertulerit, ad gentilitatem refert ac transfert, vnaquæque ad suam, siue bonum siue malum id fuerit, & propterea corpus & dolet, & lætatur, cum minima gente, quia in minima omnes insunt partes, & hæc ad gentiles sibiipsis singula transferunt, & omnia denunciant. Caterum natura corporis, principium sermonis in arte medica, primum perforata est qua parte audimus. Etenim vacua circum circa aures, non aliud inaudiunt quam strepitum & clamorem, Quicquid autem per membranam in cerebrum peruenerit, id liquido & clare auditur. Ob id etiam foramen solum per membranam circum cerebrum extentam est. In nares autem non inest foramen, verum mollis laxitas velut spongia & propterea per longiorem distantiam audit quam olfacit, odor enim ab olfactu longe dispergitur. Et in oculos venulae tenues ad visum ex cerebro per ambientem membranam feruntur. Hæc autem venulae visum alunt humore de cerebro purissimo, qui etiam in oculis apparet. Eadem venæ etiam visum extingunt, ubi fuerint resiccatae. Membranæ autem tres sunt quæ oculos custodiunt. Supernæ quidem crassior, media tenuior, tertia tenuis, quæ humorem cōseruat. Ex his superna & crassissima si lædatur ac mutiletur morbos facit. Media vero etiam ipsa periculosa est, & ubi rupta fuerit prominet foras, velut vesica. Tertia autem tenuissima omnino periculosa est, quæ humorem cōseruat. Membranæ cerebri duæ sunt. altera superna crassior, altera tenuis cerebrum attingens, non amplius eadem permansens, postquam fuerit vulnerata. Venæ autem transeunt ad verticem per carnem venientes ad ossiculum. feruntur & per carnem duæ ex vertice rectæ, qua parte supercilia clauduntur, & desinunt ad angulos oculorum. Vna autem à vertice ad nasum fertur, & in vtranque nasi chartilaginem finditur. Aliæ vero duæ venæ iuxta tempora feruntur, in medio temporum & auriū, quæ

- A quæ premunt oculos, & semper pulsant, Solæ enim hæ ex venis sanguine non rigantur, sed auertitur ex ipsis sanguis. Qui autem auertitur influenti occurrit, & qui quidem auertitur volens discedere, qui vero superne influit volens infra procedere, hic impelluntur ac diffunduntur ac mutuo circūagitantur, & pulsus venis exhibet. Visus humore de cerebro nutritur, quum autem quid eius de venis acceperit, fluxione turbatur, & humor ipse non apparet, & ob oculos moueri ipsi videntur aliquando velut auiæularum imagines, aliquando velut lentes nigræ, & nihil exacte iuxta rei veritatem videre potest. Alia duæ venæ in medio aurium & aliarum venarum, quæ feruntur ad aures, & premunt aures. Alia duæ venæ ex ossis conuersione in aures feruntur. Quædam vero infra ad corpus conuertuntur: duæ quidem venæ iuxta tendines colli feruntur & iuxta verticula, & desinunt in rhene, hæ autem etiam in testes penetrant, & quum hæ affectæ fuerint homo sanguinem mingit. Alia duæ venæ à vertice ad humeros feruntur, & sanè humerales vocantur.
- Alia duæ venæ à vertice, iuxta aures, ab anteriore colli parte vtrinque ad cauiam appellatam venam feruntur. Cauiam autem vena finitur quidem velut gula, consistit autem inter gulam & guttur siue arteriam, ferturque per septum transversum & per cor, & inter septum, & finditur ad inguina, & ad femora intro, & disparationes in femoribus facit, & ad tibia intus fertur ad malleolos. Hæ & infæcundum faciunt hominem, quum fuerint sectæ, & in magnos digitos desinunt. Ex caua autem vena producit quædam in sinistram manum, fertur autem subter splenem ad sinistri lateris mollitudinem, vnde splen propagatur, per omentum, & finem sortitur ad thoracem. Producit autem iuxta septum, & eum humerali committitur subter cubiti articulum, atque hæc splenis gratia secatur. Alia etiam ad dextram manum eodem modo à caua producit. Communicat autem omnes venæ, & confluunt inter se mutuo, & alia quidem sibiipsis per se committuntur ac coincidunt, alia vero per venulas à venis extentas. Quæ autem carnes nutriunt, ea parte inter se confluit.
- Et quicumque morbus à venis oritur leuior est quam qui à nervis. diffuit enim vnà cū humore qui in venis inest, & non quiescit. Et natura venis in humore est, in carnibus. Nerui autem siccæ qualitas.

Quæ inas
gunculas
præ oculis
curritates
creant.

Venarum
digestio.

Nervorum
siccæ qualitas.

HIPPOCRATIS LIBER

sicci sunt, & ventriculos siue cavitates non habent, & ad ossa consistunt, & maxima ex parte ab ossibus nutriuntur. Nutriuntur & à carnibus, & colorem ac robur inter ossa ac carnem medium habent. & humidiores quidem sunt ac carnosiores quàm ossa, sicciores autem ac magis ossei quàm carnes. Quicumque autem morbus in ipsos peruenerit, roboratur & quiescit in eodem loco, & difficile est ipsum educere. Maxime vero impetunt ipsos distentiones, & alij morbi à quibus tremor corpus occupat, & qui tremere ipsum faciunt. Nervi autem premunt articulos, extentioneque sunt per totum corpus. Robusti autem maxime & semper crassissimi sunt in illis corporis partibus, in quibus paucissimæ carnes sunt.

Nervi ubi non sunt. Et corpus quidem omne nervis plenum est. Verum circa faciem & caput non sunt nervi, sed fibræ consimiles nervis, inter ossa & carnes, tenuiores & solidiores.

Capitis suturæ. Capita suturas habent, alia tres, alia quatuor. & quæ quidē quatuor habent, his sunt vtrinque iuxta aures, & tertia ab anteriore, quarta à posteriore capitis parte. Sic quidem in capite quod quatuor habet, in eo vero quod tres, iuxta aures vtrinque sunt, & ab anteriore parte tertia. Posteriore vero parte sutura nulla est, velut in eo quod quatuor habet. Saniiores autem capite sunt, qui plures suturas habent. Inter supercilia os descendit ac transit, & mandibularum clausura in medio mento, & superne ad caput est. Verticula alij plura, alij pauciora habent. Qui pauciora habent, his duodeviginti sunt. horum alia sursum ad caput, alia deorsum ad sedem tendunt, Costæ septem à posteriore corporis parte, ad verticula connectuntur, anteriore parte in pectore inter se committuntur.

Supercilia uicula articulos habent, alios in medio pectoris iuxta guttur, atque hic coarticulatæ sunt, alios vero ad humeros, reclinatos ad scapulas, qui humeris semper adherent.

Mandibulæ. Scapulæ vero ad membra brachij siue totius manus coarticulantur, incumbentes in ipsum os quod in membro est. Iuxta os autem

Costæ. appendices duæ prodeunt, altera intrinsecus, altera forinsecus, quæ ad scapulas ossi adnascentes, infra coarticulatæ sunt. Quæ vero in cubiti flexura sunt, infra quidem radio coarticulatæ sunt, iuxta os natura cauum existens, supra autem radium paululum, in cubiti gibbum. & tunc tum os, tum radius in idem commissa, articulum in cubiti gibbo faciunt.

Claviculæ pectoris. Iuxta

Scapulæ.

Appendices

- A** Iuxta vnam vero appendices prodeunt tenues valde quatuor, duæ sursum, duæ deorsum, & ad cubiti gibbum quidem duæ appendices consistentes, supra ex osse hærent, hæc cū osse coharētes, iuxta ossis articulum in cubiti gibbū coarticulantur. Quæ vero infra sitæ sunt, & intus reclinatæ, hæc vtræque cōmittuntur ad radium ex supernis à membro procedentē, & intus ad membrum coarticulantur, & radium appellatum faciunt hæc sibiipsis intus in cubito cōmissæ. Infra autem ad manum os articulum habet. Appendices vero hæc parte teneræ existentes, duæ quidem non exeunt in articulum. Superna autē & inferna cū osse coarticulantur ad manū. Ceterum manus articulos multos habent. Quæcunq; enim ossa inter se cōmittuntur, omnia articulos faciunt. Digni articulos habent multos, vnusquisque tres. Vnum ad vnguem, in medio vnguis & nodosæ prominentiæ, alterum in ipsa nodosa, prominentia, qua parte etiam digitos consecretunt. Tertium qua parte digitus à manu exoritur. At vero in coxendicibus articuli duo sunt, quæ acetabula appellantur, & femora in hos inarticulata sunt. Iuxta femora autem appendices duæ protenduntur, altera intus, altera foris, & in articulum neutra procedit, neque ab altera parte, sed ad os ad femur inferuntur. Femur autem superne vbi in acetabulum ingruit, bifidum est huiusmodi bicipitate. In ea quidem parte quæ intro inclinata est, in summitate rotundum est ac leue, quæ etiam in acetabulum ingreditur. Altera autem bicipitatis pars exterior, magis foras prominet, & inferius apparet ad nates, & coxendix appellatur. Ad genu vero os femoris taliter biceps est. Bicipitio autem huic os tibia appellata, velut in cardine adaptatum est, supra adaptatum autem Mola siue patella incumbit, quæ humiditatem à carne in articulum expassum descēdere prohibet. Iuxta tibiā autē appendices duæ procedunt, quæ inferne ad malleolos pedis finiunt, superne ad genu non autē perueniunt ad articulum.
- C** Ad pedē vero tibia iuxta malleolos articulum habet, & aliū infra malleolos. Et in pedibus articuli multi quæadmodū & in manibus sunt. Quot enim ossa, tot sunt articuli, & in digitis pedū eodem numero sunt, ac pari modo habent. Articuli insuper multi in corpore parui sunt, nō similiter omnibus, sed alij alijs. Hi autē qui scripti hic sunt, omnib⁹ similib⁹

Appendices quatuor.

Manus articuli.

Digni.

Coxendices.

Femur.

Genu.

Tibia.

Pedum articuli.

HIPPOCRATIS LIBER

Mucus.

liter habent. Aliæ etiâ venæ aliis sunt, sed nō memorabi-
les. Mucus omnib. à natura est, & quū hic purus fuerit, ar-

**Claudica-
tio unde.**

**Ventricu-
li uenule**

**que uesi-
cā petunt.**

**Fluxiones
frigore**

magis fiūt

**Calore e-
tiam.**

ticuli sani sunt, & bene moueri possunt, utpote lubrici inter
se ipsos. Labor autem & dolor fit, ubi à carne humiditas flu-
xerit vitiosa. Primū enim articulus stabilitur, Non enim lu-
brica est humiditas quæ de carne influxit. Dinde ut multa, &
valde sparsa, & ex carne nō irrigata, semper resiccatur. & ut
multa existens, & articulo ipsam nō capiente, effluit: & male
stabilita eleuat nernos, quibus articulus colligatur, ipsosque
inconnexos ac dissolutos facit. & propterea claudī fiunt,
quum hoc magis sit, magis: quum minus, minus. In ventrem
porrō ea quæ comeduntur ac bibuntur procedunt. Ex ven-
tre autem, fibræ in vesicam, qua parte humorē percolat, ex-
tentæ sunt. Fluxiones autem, & perfrigerata valde carne,
& percalfacta fiunt, ac superinflāmata. Fluxiones propter
frigus fiunt, quum caro in capite, & venæ tensæ fuerint, hæ
enim horrente carne, & ad angustias perueniente, adstri-
ctæque ac excludente, humiditatem exprimunt. Et simul car-
nes ipse contra exprimunt, ad angustias peruenientes: & ca-
pilli sursum erecti fiunt, utpote simul vndiquaq; fortiter cō-
pressi. Quicquid igitur inde expressum fuerit, id ipsum quo-
cunque contigerit fluit. Fluit autem etiam propter calidi-
tatem, quum carnes rarefactæ transitus præbuerint, & hu-
mor calefactus tenuior redditus fuerit. Omnis enim humor
calefactus tenuior fit, & omne cedens fluit, Maxime vero
ubi valde fuerit inflammatum propter hanc fluit causam.

**Cur supe-
riora hu-
mescent
magis.**

Carnes valde plenæ factæ quum capere non possint, fluit
humor qui capi non potuit, fluit autem quocunque conti-
gerit. Vbi vero semel fluidæ factæ fuerint fluxiones, diffu-
unt ad locum quò tādē contigerit, donec transitus fluxio-
nis compressi fuerint propter gracilitatem. Quum autem
corpus fuerit resiccatum, & alioqui corpus ipsum sibi ipsi
communicans sit, etiam quum siccum est, diducit, & conci-
pit ac ducit, ubicunque humor tandem obtigerit: ducere au-
tem ipsum non difficile est, utpote corpore vacuo, & non
intumescēte, præ gracilitate. Aliquando autem infernæ
partes siccae fiunt, supernæ vero humidæ. Magis autem su-
perna vasa humida sunt. Venæ enim plures supra sunt quàm
infra, & carnes in capite minori humiditate opus habent.
Ducit

A Ducit itaque sicca corporis pars humiditatem ex capite, & simul transitus magis ducenti patent, quam ei quæ ducitur. Nam ipsi transitus, utpote sicci existentes, eam sibi lucrifaciunt, & simul humores à natura deorsum procedere solent, si vel modica quædam necessitas contingat. Fluxiones de capite septem sunt, in nares, in aures, in oculos, atque hæ ex capite fluxiones ob oculos conspicuæ existunt. Postquam autem in thoracem fluxerit præ frigore, bilis fit. Magis autem in thoracem præ frigore fluit, propterea quòd facilis est fluxio ad guttur, utpote non contextum. præ frigore vero à bile infestati propterea lassitudine affliguntur, quia carnes quum bilem habuerint, non quiescunt, sed concutiuntur, & concussæ laborant ac delassantur, utpote velut in itinere faciando concussæ, & suppurati fiunt quum in thoracem fluxerit, itemque tabidi. Quum vero in medullam fluxio contigerit, tabes occulta ac inconspicua oboritur. Quum autem retro ad vertebrae, & in carnes defluerit, hydrops fit. Id quod ex hoc cognoscere datur. Sicca enim anteriores partes sunt, caput videlicet, & nares, ac oculi: & oculis amplius hebetudo accedit, fiuntque cum virore pallidi, itemque reliquum corpus: & nihil expuit homo, etiamsi multum fluat. Fluxus enim per mediam carnem retro fluens, & ab anteriore auersus, anteriores partes siccas facit, posteriorum vero carnem irrigat, & magis eam quæ intus est ad ventrem, quam quæ foris est ad nasum. Et propterea corpus foris magis solidum est, quam intus, & angustiores meatus ac foramina habet. Quare sanè quum tenuia sint foramina constringuntur, ipsique sibiipsis medentur, & fluxus nullus hac transire potest. Intus vero foramina ampliora sunt, & intermedia tenuiora habent. fluxus vero utpote ab altioribus procedens, & tenuia impedimenta contra se habens, influit & carnes humiditate replet. Sed & humiditas à cibis in idem procedens corrumpitur, corrupta autem ipsa præ ammixtione, & simul cum ipsa ea quæ à capite defluit, corpus nutriunt. Carnes vero multo humore nutritæ, & morbofo augescentes, hydropes plenæ sunt. Si autem modicus fluxus fuerit, coxendicum & articularum diurnam affectionem facit, ubi flueret cessauerit. Nam ut modicus, & vndiquaque ab omnibus fortioribus depulsus, ad articulos refugium facit. Fiunt præ-

Septē fluxio-
ris descen-
sus.

Biliofi ma-
gis lassitu-
dine affliguntur.
Purulenti.
Tabidi.
Hydrops.

retea articularum ac coxendicum affectiones, à talibus mor-
bis sanatis, quum morbum quidem efficiens sanatur, in car-
ne vero quid relictum fuerit, cui non sit exitus, neque rursus
intrò, neque foras, sed ad cutem egressum tuberculum vti-
que fecerit, fugit autem in id quod cedit, articulos videli-
cet, & aut articularum, aut coxendicum affectiones inducit.

*Cum nares
tument.*

Si porrò intumuerint nares, & pituita plenæ fuerint, at-
que ea compacta, oportet pituitam compactam ac congela-
tam attenuare aut fomentis, aut medicamento, & non auer-
tere. Si enim fluxus auersus aliò procedet, omnino maiorem

*Cum aures
fluxio per-
tit.*

morbum faciet. Quum vero in aures fluxerit, primum do-
lorem exhibet, violenter enim procedit: dolorem autè ex-
hibet, donec in fistulam redactus fuerit. Vbi autem fluere cõ-
sueuerit, non amplius dolorem facit. Ei vero quem dolor af-
fligit medicamentū natura calidum, tepidum factum & ne-

*Cucurbitu-
la quo loco
in hoc dā-
da.*

topo dilutum, infundendum est, & retrò cucurbita medica
affigenda, si sinistra auris doluerit, ad dextram, sin dextra, ad
sinistram. non autem scarificando pertundere oportet, sed
vt trahat solum sinenda est. Si vero per hæc dolor non fede-

Quæ potio

tur, frige-facientia à natura frigida infundantur, & medica-
mentum potandum præbeatur, quod secessum deorsum fa-
ciat, sursum autem non, quandoquidem vomitus non auxi-
liatur: & de cætero frigidis vtendum est, & semper non sa-
nantem variare oportet modum, & si quidem peius red-
diderit malum, ad contrarium te conuertere: si vero ad sanita-
tem tendat, omnino nihil ab his quæ adhibentur auferre o-
portet, neque quicquam aliud addere aut apponere. Si ve-
ro iam in fistulam redactus fuerit, & multa purulenta sanies
fluxerit, quæ graueolens sit, sic facere oportet. Spongiam
siccante quopiam sicco medicamento imbue, & in aurem
quàm penitissime inde. & in nares purgatorium medicamē-
tum mitte, quo ea quæ prius in aures fluebant, in nares ferā-
tur, & non id quod morbosum est in caput rursus recedat.

*Cum oculi
fluore ue-
xantur.*

Cæterum vbi in oculos fluxio processerit, oculi inflam-
mantur & tument. Sic autem affectum hominem medica-
mento liquido, aut sicco inpersili curare oportet. Si vero sta-
tim inflammati fuerint, nihil omnino illine, sed aut fortissi-
mo quàm infime vrito, aut alio quopiam aluum subducente
medicamento attenuato, vitando ne vomitum facias. Si ve-
ro la-

Aro velut lapilli subtercurrerint, medicamentum illines quod plurimam lachrymam ducere potest, & reliquum corpus humectabis ac tumidum facies, quo oculi humidiores hiant ac colluantur, vt lachrymam adstrictam ac compactam decurrere facias. Quum autem in oculos paulatim fluxerit, & pruritum fecerit, sic affectum molli medicamēto illines, quod siccare potest, simulq; modicam lachrymam ducere, & ad nares medicamentum adhibebis, aut singulis diebus, aut alternis eodem vtens. Sit autem tale medicamentum, quod non plus quā acetabulum per nares deducat, idque paulatim: quod vero oculis adhibetur resiccet, vt quod oculorum pharmacum resiccarit ac obstruxerit, id ipsum ad nares feratur.

*Profluuiū
oculorum*

B Medicamenta caput purgantia, quæ quidem fortia sunt, à toto capite ducunt. quæ vero debilia, ab oculis & hinc à vicinis naso partibus. Si autem à carne & osse, mucos inter os & carnem subsistente, fluxus ad oculos fiat, ex hoc manifestum sit quod inde profluit. Cutis in capite compressa cedit, & vlcera in capite enascuntur, & oculi lachrymantur, & palpebræ non exulcerantur, nec mordax est fluxus, nec visum hebetat, sed homo ipse acutius videt. Fluxus enim non est falsus, vtpote non de cerebro, sed magis mucosus. Hunc sic sanare oportet.

Medela.

Medicamento caput purgandum est non forti, & corpus attenuandum, & cibis & medicamentis infra corpus subducentibus, donec attenuato corpore fluxus resiccet, aut medicamento in nares indito emoueat. Verum ad ipsos oculos nullum pharmacum adhibendum est. Si vero neque sic sanus fiat, caput secare donec ad os perueneris oportet, nō superficialibus neque transuersis aut obliquis fissuris incussis vsquequo ad os ipsum pertigeris. frequenter autē secare oportet, vt cōpactus humor citius prodeat per vlcera effluat, & simul vt frequentes sectiones, extensionem carnis ad os faciant. Sic mederi oportet, si huic hoc modo res succedat. Si vero hæc non comoda fuerint, & fluxus non eluitur, vt elutus acutè cernere faciat, semper ab incumbente oculi magis splendescentes fiunt, & acutus visus hominis extinguitur. Si in visum, in humorē purum cruentus aliquis humor ingreditur, huic visus intra oculum non rotundus esse apparet, propterea quod in quocunque inest cruentus humor, id ipsum non ap-

*Cum falsū
gēt oculi.*

HIPPOCRATIS LIBER

Med:la.
*Tumor o-
culorum.*
*Peripneu-
monia,
pleuritisq;
quâ diffe-
rant.*
Suppurati
 oparet. huic itaque deficit vt visus rotundus appareat, & ante
 oculos aliqua moueri ipsi videntur, & nihil reuera videt. Hu-
 ius venas visum prementes exurere oportet, quæ videlicet
 semper pulsant, & inter aurem ac tempora consistunt; & v-
 bi has obturaueris, oculis pharmaca quæ humectant adhi-
 be, & lachrymam quàm plurimam prolesta, quo id quod in
 oculis compactum est, & morbum facit, eluatur. Si vero o-
 culus ~~reparatur~~ mollioribus medicamentis & acerbis vtendum
 est, vt vlcus adstrictum in angustum coeat, & cicatrix te-
 nuis fiat. Si autem adhuc humoribus plenus fuerit, lachry-
 mare oculo conducit. At vero quum in thoracem fluxe-
 rit, & bilis fuerit, ex hoc manifestum fit. dolor lateris mol-
 litudinem occupat, & clauiculam eiusdem partis, & febris
 adest, & lingua superne pallida ac viridis fit, & exsereat
 compacta. huius morbi periculum septima aut nona die in-
 stat. Alia bilis. Quum ambo latera doluerint, reliqua
 autem sinilia velut in priore fuerint. Hæc quidem peri-
 pneumonia est. Illa vero pleuritis. Hæ autem propterea
 fiunt. Quum in pulmonem fluxerit ex capite, per guttur,
 & aortas appellatas appendentes partes pulmonis, pulmo
 tanquam natura rarus & siccus, trahit in se humorem quan-
 tum eius capere potest, & vbi influxerit maior fit: & vbi
 quidem in totum fluxerit, extremitas eius maior reddita v-
 trunque latus contingit, & peripneumoniam pulmonis ap-
 pellatum morbum, facit. quum vero alterum tantum, pleuritis
 id est costalis morbus fit. Peripneumonia multo periculo-
 sior est, & dolores multo fortiores sunt, qui ad laterum mol-
 litudinem & ad clauiculas tendunt, & lingua multo viridior
 ac pallidior, & fauces præ fluxione dolent, & lassitudo for-
 tis occupat, & spiritus sexta aut septima die corripit. hunc si
 non septima die febris dimiserit, moritur aut suffocatur,
 aut vtrunque. Si vero nona die, duabus diebus interposi-
 tis, corripit, vt plurimum etiam hic aut moritur, aut sup-
 puratus euadit. Si vero duodecima die, suppuratus fit. Si
 quarta & decima, sanus fit. Et quicumque præ peripneumo-
 nia aut pleuritide suppurati fiunt, non moriuntur, sed sani
 fiunt. Suppurati vt plurimū fiunt, quum fluxus in idem ve-
 lut in bile cōtingit, sed in bile quidē multū defluit, & vbi de-
 fluxit sedatur. Suppuratis vero minus defluit, & nō sedatur.
 Fiunt

- A** Fiunt etiam suppurati, quum minus excreant quàm influit in pulmonem. Hoc enim quod in pulmone consistit, & quod influit, pus fit. Pus autem in pulmone & in thorace consistens ac congregatum, vlcera & putrefacit, & postquam exulcerata fuerint, ab vlcerato influit, & quum excreat caput simul concussum magis fluit, simulque ex vlcerato in thorace ac pulmone magis fluit, & vlcera agitata refringuntur, vt etiam si fluxus à capite cesset, is qui ab ipsis vlcerebus venit sufficiens fit morbum facere. Fit præterea etiam ab vlcere suppuratus, & leuior hic morbus existit. Fit etiam extra pulmonem, maxime quidem à ruptura, & vbi caro contusa fuerit. Iuxta hæc enim pus congregatur, & congregatum fluctuat, si quis cor- Taber.
pus concutiat, & strepitum facit, & hæc vrantur.
- B** tem fit quum in idem, velut in suppurato, fluxio fit per guttur, & appendentes pulmonis partes, appellatas aortas, quæ pulmonem & guttur continent ac coniungunt. Fluit autem in pulmone frequenter & paulatim, & humiditatem in pulmone non multam facit. Reliccatum enim id quod influit, & in gutture compactum, vtpote quod non eluitur, sed paulatim influit ac detinetur, tussim excitat, & in aortis id quod influit detentum, vtpote quum angusta foramina aortæ habeant, angustum spiritui locum exhibet, & talem spiritum habere facit, qui velut defectus semper respirare concupiscit. Et in pulmone velut non vehementer humido existente, pruritus contingit. Quum vero multum de capite fluxerit, pruritus in pulmone non fit. Multum enim est quod in ipsum influit, & suppurati ex his tabidis siue phthisicis græce appellatis sunt, vbi corpus humectius factum fuerit, & contra vbi siccus fuerit factum, ex suppuratis tabidi. Suppurati hoc modo cognoscuntur. Lateris mollitudinem à principio dolor occupat. Quum vero iam pus collectum est, & dolor similiter habet, & tussis fit, & pus excreat, & spiritus corripit. Si vero nondum erupit pus, in lateris mollitudine concutitur, & velut in vtriculo strepitum facit. Si vero horum nihil adsit, suppuratus autem sit, ex his coniectare oportet. Spiritum multum habet, subrauco susque loquitur, & pedes ac genua intumescunt, magis autem ab ea lateris mollitudinis parte, in qua pus est, & thorax concuruatus est, & membrorum dissolutio fit, & sudor per totum corpus diffuit, & aliquando sibi ipsi videtur callidus esse, ali-

*Tabes spi-
na.*

quando frigidus, & vngues circumtensi sunt, & aluus calida
nt. Ex his suppuratos cognoscere oportet. Porro quum re-
tro in spinam fluxio processerit, huic tabes sit eiusmodi.

Lumbos dolet, & anteriores capitis partes vacuæ videntur
ipsi esse. Bilis autem periculosa est, si icterus siue regius mor-
bus in oculis accedat, & in vnguibus liuiditas si fiat. & si cor-
pus vlcera habeat, & partes circa vlcera liuidæ sint, & quum
sudor non toto corpore erumpit, sed vna aliqua corporis par-
te, & quum febre adhuc existente exscreat æger pallidum vi-
ride, aut si dum adhuc in pulmone inest pallidum viride, ex-
scretio cesset. Sic autem quum inest, & non inest, cognosce-
re oportet. Quum inest, in faucibus respirantis strepit, & spi-
ritus periculosus est, & singultus adest, & febris discedit, ex-
screatione adhuc in pulmone hærente, & aluus debili iam exi-
stenti secessum facit. Hæc pleuritidis & peripneumoniæ pe-
riculosa indicia existunt.

*Pleuriti-
dis curatio
Acetū mul-
sum quib⁹
datur.*

Cæterum pleuritidem hoc modo
curare oportet. Febris sedanda non est per septem dies. Po-
tu vtendum aut aceto mulso, aut aceto & aqua: hæc autem quàm
plurima offerre oportet, quo humectatio fiat, eaque facta ex-
screationem faciat: & dolor sedandus est calfactoris medi-
camentis, & absorbendum dandum est quicquid exscreatio-
nem facit, & balneis vtendum quarta die, quinta autem &
sexta oleum illinendum est. Septima lauandum est, si febris di-
mittere non velit, quo præ balneo sudor contingat. Insupér-
que & quinta & sexta fortissimis vtendum est exscretoris
medicamentis, quo septimam diem quàm facillime transi-
gat. Si vero neque septima die febris cesset, nona cessabit, si
non aliud quid periculosum accedat. Postquam autem fe-
bris dimiserit, sorbitiones quàm debilissimæ offerantur. Si
vero euacuatio oboriatur, si quidem iuuenile adhuc est cor-
pus, potus auferendi sunt. Si vero febris dimisit, triticeis sor-
bitionibus vtaris. Et eodem modo peripneumoniam curato.

*Purulento-
rum me-
dela.*

At vero suppuratis, caput purgare oportet nõ fortibus me-
dicamentis, sed paulatim auertere in nares. & simul edulis
ventrem subducentibus vti. Et quum principium morbi
nondum est, sed eò fluxus vertitur ac vergit, exscreationem
facere, & tussim excitare, & medicamentis infusilibus in na-
res vti, & cibis simul ingestis. Quum autem exscreationem
facere oportet, pluribus cibis & salis ac pinguibus vtendum
est, &

- A** est, & vino austero, & quum sic habet tussis inducenda. Tabidos item eodē modo quod ad reliqua attinet curabis, præterquam quod cibi non multi simul ingerendi sunt, & obsonia non plura quàm cibaria frumentacea, & vino inter edendum vtendū est aquoso, vt ne calfaciat, & corpori debili existenti caliditatem exhibeat, & simul ambo calfaciant in eodem tempore, & caliditate multum fluxum inducāt. Quum porrò per gulam fluxus in ventrem processerit, morbus infra fit, aliquando etiam superne. Huic si quidem in ventre dolor inerit, subducendus est primum medicamento aut succo, deinde pharmaco fortiore vtendum est, cibis vero alium subducentibus, donec dolor perseueret. Vbi vero dolor sedetur, cibis validioribus vtatur. Eodem modo vbi morbus multos dies hæserit curabis. Si vero debilis fuerit, & præ imbecillitate hæc offerri nō possint: primum quidem ptisanæ succo per clysterem infuso, alius eluenda est, post vbi per hunc retrò in carnē adstringentium numero. Quum autem cerit, sic mederi iuxta vertebra fluxus illapsus hydropem febribus vratur, & vbi vsseris, constringatur, & cicatrices quàm tenuissimæ inducantur, & vbi fluxum obturaris, medicamentum in nares adhibe, vt eò verratur, & aliud rursus, donec auertatur, & anteriores quidem capitis partes calfacito, posteriores vero perfrigerato. Et postquam anterioribus capitis partibus excafactus fuerit, cibos edat quàm pituitosissimos, ac minime ventrem subducentes, quo fluxionum meatus in anteriore capitis parte quàm maxime dilatentur, Postea vbi obturaris & auerteris in fluxionem, si quid prius quàm curaris fluxum, in corpus peruenerit, sic mederi oportet. Si quidem magis ad cutem secesserit, externis partibus fomentum adhibebis. Si vero intrò ad ventrem, foris autem non conspiciunt fit medicamentum bibendum dabis. Si vero in vtranque partem, ab vtraque detrahes. Verum hoc studio habere oportet, vt proximum exitum facias, siue inferne siue superne, aut etiā alia aliqua corporis parte, vbi exitus sunt. Quum coxæ dicum morbus à fluxione fiat, cucurbitam medicam affigere oportet, & foras trahere, & nō scarificando pertundere, & calfactorijs medicamētis in potu exhibitis intus calfacere, quo exitus fiat tum foras ad cutem per cucurbitam tractionem, tum

Tabis curatio.

Hydrops qui curetur.

Ischiodos medela.

HIPPOCRATIS LIBER

nem, tum intus ad ventrē per caliditatem. Nam quum ob-
 turatus fuerit fluxus, & non habeat quò iter faciat, viam ad
 articulos facit, & in id quod cedit influit, & sic coxendicum
 morbum inducit. Tabes ex fluxione retrorsum. Qui hac
 Tabes spi- affectus est, ei caput est purgandū debili medicamēto, donec
 ue & ci⁹ fluxus auertatur, diata autem vtēre velut in tabe superiore.
 medela. Medicamentum potandum præbe Elaterium deorsum pur-
 gans, & inferne aluum lacte infuso elue, de cætero fomen-
 tis vtēre. Quum splen præ febre magnus factus fuerit, sit
 Lien tur- autem quum corpus attenuatur. Ex iisdem enim & splen flo-
 gidus. rescit, & corpus contabescit. Quum autem corpus tenue
 fuerit, & splen floruerit, & omentum simul cum corpore at-
 tenuatum fuerit pinguitudo in omento colliquescit. Vbi ve-
 ro vasa pinguitudine vacua facta fuerint, & à splene florente
 ac augescēte in omentum defluerit, vtpote vicinum valde
 existēs, & vt vasa habens eaque vacua, excipit, & vbi morbus
 semel in corpore factus fuerit, ad id quod est morbosum ver-
 titur, nisi quis probe disponat ac curet. Nam etiam si quis be-
 ne tractet, periculo non vacat. Hunc sic sanare oportet. Me-
 dicamenta in potu exhibenda sunt quæ aquam purgent, &
 Medela. edulia quàm pituitosissima offerēda. Si vero neque sic leuior
 fiat, inuren dē sunt crustę quàm tenuissimæ, & quàm maxime
 in superficie quo aquam continere possis, circum circa vmbi-
 licum, & vnā in vmbilicum, & emittere singulis diebus. Quū
 enim morbus periculosissimus sit, in his periclitari oportet.
 Si enim successerit, sanum facies: sin minus, quod etiam aliās
 Hydropis curatio an- futurum erat, id ipsum perpetitur. Cæterum in puero hy-
 cept. dropem sic curare oportet. Partes tumidæ & aqua plenæ ape-
 Pueri hy- riendæ sunt scalpello, & frequenter ac parum educēdum est.
 dropici qui Educendum autem est à singulis corporis partibus, & fomen-
 curentur. tis vtendum, & semper locum apertum vnde eduxeris cal-
 factorio medicamento illines. Pleuritis sicca citra fluxum
 Pleuritis fit, quum pulmo valde exsiccatu fuerit præ siti necessaria.
 sicca. Pulmo enim natura siccus existēs, vbi amplius quid quàm pro
 natura siccatu fuerit, gracilis fit, & impotens redditus, & ad
 latus præ impotentia reclinatus, latus contingit, & postquam
 contigerit ipsum humidum existens, cohæret & adglutina-
 tur, & pleuritidem hoc est lateris morbum facit. Tūc vero &
 dolor fit in latere, & in clauicula, & febris, & album excreat.
 hunc

- A** hunc multis potibus curare oportet, & lauare, & doloris medicamentum præbere, & alia quæ excretionem faciunt. hic in septem diebus sanus fit, & morbus minime periculosus est, & cibos præbere non oportet. Febres porro propterea fiunt, quum corpore superinflammato carnes intumuerint, & pituita ac bilis cõclusa quieuerint, & neq; refrigeretur quicquam, neque exeat, neque moueatur, neq; aliud quid subeat. Quum itaque lassitudo occuparit & febris ac repletio, lauare multa aqua oportet, & oleo illinere, & quàm maxime calface re, quo caliditas aperto corpore, præ sudore egrediatur. consequenter autem hæc faciēda sunt per tres, aut quatuor dies: & si non sedetur ac cesset, pharmacum in potu exhibendum est quod bilem educat, & febris perfrigeranda est, præterquàm si quartana existat. Medicamentum tamē donec corpus floridum est ne propinato, non enim vacuantur, nisi parum, utpote corpore turgente. Quum autem gracilis ac macilentus fuerit, tunc bibendum exhibe, & euacuabitur. Febrienti ci- *Cū febris uexat quid agas.* bum ne offeras, neque sorbitionibus subtus alium ducas. In potu dabis aquam calidam, & aquam mulsam, & acetum cum aqua, hæc autem quàm plurima bibat. Si enim non frigidus ingressus fuerit potus calidus existens ac manens, ex corpore ægroto detrahet, & vel per vrinam eiiciet, vel exsudabit. Undiquaque autem apertum, & respirans, ac motum corpus, id quod conducibile est faciet. Quum vero gracilem existentem febris vrat, manifestum est quod non propter corporis tumorem febris occupet, & si non cesset, nutrire oportet ac tumidum facere, & si neque sic conducat, palam est quod nō oportuerit febrem inducere. Hunc itaque medicamentum potare oportet quod educat, qua parte febris magis hæret, siue superne siue inferne, & si quidem superne hæreat, superne, si inferne, inferne. Nihil autē minus oportet etiam debiles fortia medicamenta potare, sed similiter: aut solum sic, ut fortibus quidem forte, debilibus vero debile exhibeas. *Quæ medicamēta singulis danda.* Ardores vero potionibus & sorbitionibus, quemadmodum febrem frigefactorio medicamento exoluere oportet, cammaro videlicet, aut alio quopiam huiuscemodi: & si nauseam cōtrahat à frigefactorio, calfactoriis utere cōsequenter. Vbi vero non cesset, frigefactoriis rursum utere. *Morb⁹ regius qui curatur.* Iterum siue regiū morbū sic curare oportet. Quum susceperis nutritio, & balneis,

HIPPOCRATIS LIBER

● balneis, & pinguefacientibus, potibusque ac cibis humectato, per tres aut quatuor dies. Postquam autem humectatum fuerit corpus, purgato & resiccato ipsum, pinguitudinemque derepente exhausto, & vndiquaque si possibile sit medicamentum adhibens, humiditatem educito, ad caput vero purgatorio debili utitor: & yrinam cientia bibenda dato, eaque ante cibos hoc tempore quo turbatam humiditatem purgaueris in potu præbe, ne ab eo tempore corpus nutriatur. Quum vero attenuatum fuerit, etiam balneis purgato, & confusa cucumeris syluestris radice, eaque in aquam coniecta, inde lauato. Cæterum medicamenta bilem ducentia ne propinato, ne corpus magis conturbes. Vbi vero siccum fuerit id quod conturbatum fuit, nutrito, nullo alium subducente medicamento, neque yrinam sciente utens, sed vino vinoso, & his que rubicundiores hominem faciunt. Si vero viridis ac luteum sit, rursus exhausto, nequaquam vero siccato, ut ne is color stabilis reddatur. Vlcus ferinum in corpus propterea venit. Postquam caro tumida & inflammata circum circa fuerit, & margines vlcis magni extiterint, & vlcus ipsum humidum, & in vlcere sanies resiccata inerit, aut vlcus constrictum fuerit. Sanies computrefaciens ab vlcere defluens, foras prodire à constricto ad carnem vlcere prohibetur. Caro autem suscipit, utpote eleuata existens ab inflammatione. & quum in ipsam peruenerit sanies subterfluens, putrefacit & attollit. Hunc medicamenti humectantibus ipsum vlcus illinere oportet, ut ex humectato vlcere fluxus foras effluat, & non subter carnem. Influentia etiam in vlcus frigefacientibus pharmacis illinenda sunt, quo perfrigerata caro existat, & non dirupta rursus fluxionem immittat. Sed & alia vlcera frigefacientibus oblinenda sunt, & super ipsa humectantia imponenda. Angina quæam cynanchen greci vocant à sanguine fit, quum sanguis in venis quæ in collo sunt compactus fuerit. Sic affectus à venis quæ in brachiis sunt, sanguinem detrahes, & simul alium inferne subduces, quo id quod morbum exhibet detrahatur. Lingua quoque quum magna vlcera habuerit, similiter curanda est. Morbos à principio curare oportet, & si quidem à fluxionibus sunt, primum fluxiones sedare. si vero ab alia causa, principium morbi sedare ac curare; deinde id quod influxit, si quidem multum fuerit educere,

Cucumeris
syluestris
radix.

Ferinum
ulcus.

Angina.

A educere, sin modicum, per diætā moderari ac componere. Capitis fracturæ. Si quidem os fractum fuerit ac contritum, periculo vacat, & curare oportet hunc humectantibus medicamentis. Si vero rumpatur, & fissura fiat, periculolum est. Huic serram adhibere oportet, ne in ossis scissuram sanies influens membranam cerebri putrefaciat, Nam vt per angustum intrans, non autem exiens, affligit, & furere hominem facit. Huic itaque serram adhibere oportet, vt sanies exitum habeat, non solum ingressum, ampla ferratura facta. Medicamentis autem vtendum quæ humore in sese trahunt, & lauandum. Febricitanti caput ne purgato, vt ne furiosus fiat. Calfaciūt enim caput pharmaca purgatiua. & sane ad caliditatem febrilem accedens ea quæ in medicamento est, insaniam facit. Ex quacunque causa male affligente quis atram bilem reuomuerit, moritur qui vulnus habet. Et qui ab euacuatione detinetur, & debilis est, & tenuis existens derepente siccus subsidit, moritur. Quum à caliditate detento, vlcuscula eruperint debili existenti circum circa liuida, moritur. Quum à morbo quopiam detento, debili iam existenti, liuida vlcuscula enata fuerint, mortale. Quum quis à medicamento potu superagrotarit, & inferne ac superne ab ipso secesserit, vinum sorbeat primum quidem dilutum, deinde meracam frequenter, & sanabitur. Medicamentum autem neque euacuatium, neque vomitorium sumat. Bilis vbi sua sponte eruperit, aut inferne, aut superne, difficiliter sedatur. Quæ enim sponte procedit, præ violentia corpori facta impellitur. Si vero à medicamento fluat, non à gentilitatis cognatione violatur. Quum susceperis vinosum & vomentem, vomitum ne sedato. Vomitus enim euacuationem sedat, facilius autem vomitus postea sedabitur. Si vero debilis fuerit qui hæc patitur, somnificum medicamentum à vomitu præbebis. Sanguis quum morbum facit, dolorem exhibet, Pituita autem grauitatem vt plurimum. Morbum si quis non cognoscat, medicamentum bibendum præbeat non forte. Si itaque leuior inde fiat, demonstrata via est, quòd gracilitatem inducendo curādus est. Si vero non leuior reddatur, sed peius habeat, contraria facienda sunt. Si non profuerit gracilem facere, tumidum facere conduceret, & frequenter permutare, ita vt hoc consilio utaris. Si

Quæ uul-
nera mai-
la.

Quod me-
dicamentū
nō dandū.

Quæ medi-
camenta
danda.

HIPPOCRATIS LIBER

ris. Si quis in morbis quid permutaturus est, forti quidem agroto, debili autem morbo, tunc quidem confidenter fortiore quam morbus est medicamēto vtendum est. Nam etiam si quid de sano abducatur una cum debili ac agroto, nullū detrimētum est. Si vero morbum fortiozem, agrotum autem debilem acceperis, debilibus pharmacis curabis, quæ ipsum morbum superēt & abducant, verum agrotum nihilo debiliorem reddant. Ars exercitadi corpora, & Medicina contrarie sunt. Ars enim exercendi corpora gymnastice græcis appellata; non opus habet permutatione, sed Medicina. Sano enim nō auxiliatur trāsmutatio ex præsenti statu, verū agroto. Morbi quicunque vlcera sunt, & super reliquum corpus eminent, eos simul cum medicamentis etiam fame curare oportet. Fluxione ex capite fluente vomitus conducit.

Antiqui morbi difficilius curantur quam recentes, verum morbos antiquos primum recentes facere oportet. Vlcus callosum factum, eiectū primum duricia per putrefactorium medicamentum, constringere deinde oportet. Pharmaca quæ tumefacere maxime solent, ea pura vlcera adstringunt. Quæ vero attenuant, ea purgant. Si vero quis constringat vlcera nondum matura, corpus agrotum nutrit quod vlcus habuerit. Et si quidem adstringere oporteat vlcus ac implere, tumefacere proudest, etiam si in capite carnem velis. Renutrita enim à cibis caro, propulsat eam quæ à medicamento putrefacta est, & simul cum natura debellat. Verum eleuatam aut leuem carnem, cibis gracilem reddere oportet.

Tristes anxios & agrotos, ac se strangulare volentes, mandragoræ radice mane in potu data minore pondere quod insanire facit, curabis. Conuulsioni sic mederi oportet. Ignis ab vtraque lecti parte succendatur, & mandragoræ radix in potu præbeatur minore pondere quam quod insaniam facit. Et ad tendines posteriores sacculi calidi imponantur. A cōuulsione si febris inuaserit, sedatur eadem die, aut sequenti, aut omnino tertia. A ruptura febris non corripit amplius quam tres aut quatuor dies. Si vero corripiat, & quis putat se à ruptura habere, ab alia sanè quapian causa corripitur, & non oportet ipsam velut à ruptura curare. Quum homo manibus ac pedibus distentus ac tortus fuerit, insaniam sibi ipsi facit. Venam porro sic vrere cōuenit commodam ad mor-

Medica
ars & ex
ercitator
ria gym
nastica cur
cōtrarie.
Capitis flu
xio.

Morbi uer
tusti & re
centes qui
curentur.

Mori stas
tuētes qui
cures.

Conuulsio
nis mederi
la.

Ruptura.

Manus pe
desque si tor
queantur
quid porro
tendant.

A ad morbum, ex quocunque tandem quis ægrotarit. Si vltus fuerit homo, & fluxerit sanguis, ita vt hoc non periculofum fit ipfi, ambo hæc facere licet. Si vero percufferis ipsam in dolore, cuius gratia vrebatur, nō coalescit, verum fluxui prodest. Si enim perusta fuerit, non fluit. Nam postquam perusta est, extremitas vtræque venæ recurrit, qua parte perusta est, & exarescit. Si vero quid relictū fuerit, præ relictō perfluente fluxū humectatur. At si sanguis ex vena fluit, per transuersum perurito. Si vero non cesset, ad hæc supra ac infra vtrinque dissecato, quo sanguinis fluxus auertatur. Diductum enim facilius est medicamento sedare, quàm coaceruatum.

B Doloris in capite gratia, sanguinem de venis detrahit. Si vero non sedetur, & diuturnus sit, perure venas, & sanus euadit. Si vero caput purgaueris, magis affliges. Medicinam cito discere nō est possibile, propterea quod impossibile est statam ac certam doctrinam in ipsa fieri, velut verbi gratia, Qui scribere didicit, iuxta vnum modum, quem omnes docent, nouit, & scientes omnes similiter nouerunt, propterea quod idem & similiter factum, & nunc, & non nunc, non potest fieri contrarium, sed semper exacte simile est, & non opus habet occasione. Medicina vero & nunc, & statim, nō idem facit, & ad eundem contraria facit, & hæc etiam contraria sibiipsis. Primum aluum subducentia nō semper hoc faciunt, & aluum subducentia vtrunque faciunt. Fortassis autem neque sic se habent aluum subducentia, velut aluum fistentibus contraria. Resistente enim aluo, propter vehementem stabilitatem corpus intumescit, pituita in ventrem perueniente, sic stabilitas secessum facit. Vbi enim pituita in ventrem ingressa fuerit, euacuatio contingit. Insuper vero aluū subducentia ex natura, stabilitatem faciunt in ventre, si quidem non subducentia feceris, Si autem exoluitur & humectetur id quod morbum facit, postquam exolutum fuerit, sanus euadit. Et sic ventrem sistencia, subducentibus stabilitatem ventris faciunt, & vicissim subducentia ventrem, sistentibus. Eodem modo res se habet circa rubicundos & pallidos. Nam & pituitosa ac tumefacientia & pallidos faciunt, & boni coloris. Itemque attenuantia. vtriusque autem medicamentum sunt contraria contrario: Verbi causa, Quum intumuerit pallidus existens, exoluitur sanè si quod medicamentum

Capitis doloris medela.

Medicina cur penitus nō scitur.

Pallor.

mentum attenuans adhibitum fuerit . atque hic tumenti at-
 tenuans opitulatur . Rursus autem quod aliquando vtilitatē
 cepit, nunc hic opitulanti opitulatur, quum sanē prae graui-
 litate decolor & pallidus factus fuerit. Si quis enim pitui-
 tum ac tumefaciens medicamentum exhibuerit, pallor seda-
 tur. Insuper vero etiam dolor, & propter frigiditatem fit,
 & propter caliditatem, & propter valde exuperans, & pro-
 pter imminutum. Et in perfrigeratis quidem natura extra
 corpus ad cutem, propter calfaciens valde, dolor fit. In cali-
 dis vero natura, propter frigidum. Et in siccis natura, si hu-
 mectentur, & in humidis natura, si resiccentur. In singulis e-
 nim quorū natura permutatur ac corrumpitur dolores fiūt.
 Sananturque dolores cōtrariis, idque etiam vnicuique mor-
 bo proprium est. Nam in calidis natura propter frigiditatem
 agrotantibus, dolores calefiunt. & reliqua iuxta hanc ratio-
 nē fiunt. Alius porro modus hic est, per similia morbus fit,
 & per similia adhibita ex morbo sanantur. Velut, vrina stil-
 licidium idem facit, si nō sit, & si sit, idem sedat. Et tussis eo-
 dem modo, velut vrinae stillicidium, ab iisdem fit & sedatur.

*Febris &
 uomitus
 medica-
 menta non
 certa.*

Alius rursus mod⁹ hic est. Febris quē propter tumefactionem
 ex pituita fit, aliquando quidem ab iisdem fit, & seda-
 tur, aliquando autem à contrariis. Aliquando enim si quis
 vult aqua calida lauare, & multum potum exhibere, sanus a-
 ger fit, & febris quā propter tumefactionem facta est, pitui-
 tosis ac tumefactionem facientibus oblatis & adhibitis sa-
 nesceat. Et si quis vult medicamentum bibendum dare, alui
 subducens & vomitorium, eodem modo & à facientibus se-
 datur, & à sedantibus fit. Nam si quis homini vomenti, aquā
 multā bibendam dare velit, eluentur ea propter quā vo-
 mit, vnā cum vomitu. Et sic quidem per vomitum vomitus
 sedatur. Rursus autem propterea quod sedatur, quia inferne
 procedere ipsi fecit, ex illo id quod intus est vomitum facit,
 & ambobus contrariis modis homo sanus fit. Et si quidem sic
 in omnibus haberet, stata sanē ac certa medicina esset. Ita a-
 lia quidem contrariis curare oportet, qualia tandem sint, &
 à qua causa fiant; alia vero similibus, qualia tandem sint, &
 à qua causa fiant. Huius autem rei causa corporis debilitas
 existit. Corpus enim à cibis æqualibus æqualiter nutritur, à
 corpore vero cibi superatur. Postquam vero plus aut minus
 in ipsum

Causa.

- A** in ipsum ingestum est, aut alia quæpiam transmutatio facta est superatur, superant autem cibi. Et quum sanè superatur corpus ab his quæ ipsi offeruntur, florere hæc ipsa facit, & superant hæc simul corpus, & contraria ipsi faciunt. Et calida lauari, donec quidem corpus superat eius exhibitionem, florere corpus facit. Quum vero superatū fuerit, gracile corpus facit. Et conuiuari similiter vt lauari facit. Hæc enim donec superatur florere corpus faciunt, Vbi vero superauerint, & alui secessus & varia vitia inducunt. Quum aut id quod offertur, transmutatur, necesse est & id cui offertur, transmutare. Etenim corpus transmutatum parum efficax ac potens est, & ab omnib. offensiones percipit. Hoc autem faciunt, & alium subducentia; & florere ipsum facientia, gracile corpus faciunt, & reliqua omnia cōtraria his facientia. At vero Medicina breuem occasionem habet; & qui hoc nouit, illa statim ac certa habet, & scit quæ consueta sint, & quæ non consueta, ad quæ cognoscenda non est occasio in medicina, & quod alium subducentia, non subducentia sunt, & reliqua quod contraria sunt, & contrariissima non contrariissima. Occasio autem hæc est, vt cibos offeramus ea copia, quantam corpus cui offeruntur superare valeat. Nam si quis sic fecerit, omnino necesse est cibum alium subducentē oblatum, subducentem esse, & pituitosum, pituitosum. Si igitur superauerit corpus ipsos cibos, neque morbus, neque contrarietas fit ex his quæ offeruntur, & hæc est occasio quam medicum nosse oportet. Quum vero occasionem supergressus fuerit, contrarium fit, & antequam ei excessum factū esse putat, consequens est vt cale scat. Donec enī corpus id quod oblatum est superauerit, corpus nutritur. Vbi vero hanc occasionem transmiserit, contrarium fit, nam attenuatur & gracile scit. Sed & alia omnia, & quæ tumefaciunt, donec quidem superauerit corpus, ampliusque pro occasione offeruntur, etiam iuxta naturam suam singula faciunt, & pituitosa siue tumefacientia tumefaciunt. vbi vero occasionem transmiserint, cōtraria sunt. Medicamēta sunt omnia quæ præsentem statum transmouent. Omnia autem fortiora transmouent. Licet autem si velis, medicamento transmouere, & rursus si velis, alimento ac cibo. Omnia vero ex præsentī statu transmouere, ægrotanti opitulatur. Si enim id quod morbum
- 1 facit non

Quæ corpus iuuent
& contra.

Qualis medica ars.

Quādo oīa suā naturā conseruant.
Medicamēta quid faciunt.

HIPPOCRATIS LIBER

facit non transmuteris, augefcit. Medicamenta fortia à natura, in debilibus morbis dare non oportet, neque paucitate medicamenti, debilitas ipsius facienda est, Sed fortibus natura, fortibus pharmacis vtendum est, debilibus vero, pharmacis non fortib. Neque partiendum est medicamentum, sed singulis secundum naturam, debilibus quidem debilia à natura, fortibus vero morbis, fortis naturæ pharmaca exhibenda sunt. Caterum morbi ea parte qua proximi sunt educendi sunt, & qua parte singulis exitus quàm proximus est extrahendi. Aluum autem subducentia talia sunt, quæcunque lubrica & incisua sunt, & quæcunque in calidis attenuantur, Venter enim calidus est: & reliqua quæ saluginea sunt, & quæcunque ex talibus plurimum participant. Contra aluum non subducentia, sed sistencia sunt, quæ flatum exhibent, humida enim resiccata flatum faciunt: & quæ adstringunt, & quæ à calore compacta sunt, & friabilia, & sicca.

Acida pituitosa.

Omnia autem quæ foris extenuant, intra corpus assumpta tumefactionem inducunt, eadem autem & ventrem sistencia, & pituitosa, ac tumefacientia existunt. Et quæ aluum subducunt ac extenuant, cum calefacientibus eadem sunt. Insuper autem etiam acida pituitosa sunt. Omnia vero quæ frigefaciunt ea quæ in ventre sunt, talia aluum subducunt, Item quæ frigida sunt, & quæ humida. Quum autem non alui subducentia fuerint, calefaciunt. frigefaciunt autem & calida in ventrem assumpta, & cito secessum faciunt. Si vero secessum non faciant, calida in ventre existant. Ex his quæcunque repletionem faciunt, maxime pituitosa sunt. Quæ vero plurima assumpta repletionem non faciunt, alui subducant.

Medicina quæ.

Medicina itaque mihi iam tota inuenta esse videtur, quæ sic habet, & quæ docet singulas & consuetudines, & occasiones. Qui enim sic Medicinam nouit, minime fortunam respicit aut expectat, sed & citra fortunam, & cum fortuna, recto faciet. Constans enim ac firma est tota medicina, & doctrinæ optimæ in ipsa compositæ, minime fortuna egere apparent.

Fortuna in his parit facit.

Nam fortuna sui iuris est, & nullius imperio subest, neque optantis est ad ipsam peruenire. Scientia vero imperata facere cogitur, & facile est ipsam feliciter assequi, si quis sciens vti velit. Deinde vero quid opus est Medicinæ fortuna? Si enim morborum medicamenta clara sunt & manifesta, velut equidem

A equidem arbitror, non expectant sanè fortunam ad sanādos morbos si quidem sunt medicamenta. Si vero cum fortuna exhibere ipsa prodest, non magis medicamenta quàm ea quæ non sunt medicamenta, vnā cum fortuna adhibita sanos faciunt. Quicunque vero fortunā ex Medicina, aut alia quamiam arte expellit, dicitque eos qui probe rem aliquam sciūt fortuna non vti: is contrarium mihi iudicare videtur. Mihi enim soli hi fortunate assequi, itemque infortunate non assequi videntur, qui recte quid, & male facere sciunt. Fortunate enim assequi, est recte facere. hoc autem hi qui sciunt faciunt. Non assequi autem hoc est, si quis non sciat, hoc non recte faciat. Indoctus autem qui est quomodo fortunate assequi possit? Si quid enim etiam assequatur, non memorabilem sanè successum habebit. Qui enim non recte quid facit, non fortunate assequi poterit, quum reliqua quæ æquum est facere non faciat. Morbi muliebres. Vteri omnium morborum causæ sunt: hi enim vbi ex natura transmoti fuerint, morbos exhibent, siue ascenderint, siue descenderint. Et quū quidem vteri osculum suum non demittentes, & pudendi eminentias non contingentes, transmoti fuerint foras, leuissimus morbus est. Quum vero in anteriorem partem promoti fuerint, & osculum in pudendi eminentias ac labra immiserint, primum quidem ipso contactu dolorem vterus percipit ac exhibet: deinde obturatus, & velut operculo contextus, ex eo quod pudendi eminentiis incumbit, fluxus non contingit, qui mensium nomine venit. Hic vero fluxus congregatus, tumorem ac dolorem exhibet. Et si quidem infra descendens & auersus, in inguen se immiserit, dolorem exhibet. Si vero sursum ascendens auersus & obturatus fuerit, etiam sic propter raritatem ac coarctationem dolorem exhibet. Quum vero propter hoc ægrotarit, coxendicum ac capitis dolorem facit. Vbi vero vteri impleti intumuerint, nihil fluit, & pleni fiunt: quum autem pleni facti fuerint, coxendicesque contingunt, dolores exhibent, & in coxendice, & in inguen, & velut pilæ in ventre discurrunt, & caput dolore affligunt, modo altera ipsius parte, modo totum, prout contingit ipsi morbus. Hæc itaque sic curanda sunt.

*Medica-
meta sine
fortuna.
sanant.*

*Que ad
uersa uel
secunda for-
tuna huic
uideatur.*

*Vteri omni-
um mor-
borū causæ
sunt foras
transmis-
sis.*

*Vteri mor-
bus leuiss.*

Medela.

que libet ex graueolentium genere, aut cedro, aut allij intri-

to, myttoto græcis appellato, aut aliquo alio ex grauitate
 & male olentium numero, eoq̃ue suffutum facito, & fo-
 menta ne adhibeto, neque cibo neque potu vrinã ciente hoc
 tempore vtitor, neque calida lauato. Si autem sursum ascen-
 derit, & non auersa fuerit, medicamētis apposititiis bene o-
 lentibus, & quæ simul calfaciūt vtere. Velut sunt myrrha, aut
 vnguentum, aut aliud quoddam odoratum simulq̃ue calfa-
 ctorium. Et his quidem subdititiis vteris, fomentum autem
 ex infernis ex vino adhibebis, & calida aqua lauabis, & vri-
 nam cientibus vteris. Ex hoc autem manifestum sit auersa sit
 necne. Si enim sursum progressa auersa nō fuerit, fluxus pro-
 cedit. Si vero auersa sit, fluxus, menstrua appellata, non con-
 tingit. Hunc morbum fomento primum tali curare opor-
 tet. In vinum grossos immittito, ipsumq̃ue vinum calfacito,
 & cucurbitam circū osculum vasis in quo calefit addito, hoc
 modo. Cucurbitam per medium dissectam euacuato, &
 summitate ipsius modice rescissa, velut in vtriculis fieri so-
 let, hanc ipsam vasi velut operculum circumdato, quo odor
 per angustiam means ad vterum perferatur. Insuper autem
 & calida aqua fouere, & calfacientibus medicamentis sub-
 dititiis vti oportet. Calfacientia autem sunt ea quæ du-
 cunt ex superius relatis, itemq̃ue hæc. Stercus bubulum, fel
 bubulum, myrrha, alumen, galbanum, & si quod aliud eius-
 modi est. Plurimis etiam ipsarum per purgantia inferne
 medicamenta aluus subducenda est, & per debilia quæ vo-
 mitum faciunt, ne euacuatio ex superuacuatione fiat. Cæ-
 terum subdititias glandulas sic facere oportet, si fortes face-
 re velis. Mel semicoctum facito, & ex præscriptis subditi-
 tiis pharmacis ea quæ valde efficacia sunt immittito, & vbi
 immiseris, glandulas formato instar earum quæ in sedem in-
 duntur, verum longas facito has ac tenues. Mulierem vero su-
 pinam reclinato, locis à pedibus lecti altius instratis, dein-
 de apponito, & panniculo intesto, aut alia quadam re con-
 simili calfacito, donec collique scat. Si vero debiliore glan-
 dulam subdere velis, in linteolum illigato. Sed & si humo-
 re pleni vteri osculum tumidum habuerint, & nō fluxerint,
 fluxionem facere oportet, & subdititiis pharmacis sanare,
 itemq̃ue fomentis velut scriptum est, ita faciendo velut in
 priore fluxione suppressa. Quin & si in anteriorem partē
 procedens

Calida ap-
 posita.

A procedens vterus auersus fuerit, fluxionem facere oportet, velut in superiore fluxione suppressa. Quum vero fluxus nimius fuerit, neque calida aqua, neque alio quopiam calfacere oportet, neque vrinam cientibus vti, neque cibis aluum subducentibus. Lecti autem partes à pedibus altiores esse oportet, vt ne declinatio fluxui facilitatem præbeat. Vtere autem simul etiam subditiis adstringentibus. Fluxiones porro quum confestim venerit purgatio statim subcruentæ fiunt, quum vero tardius prodierit, purulentæ. Et iunioribus subcruenta magis prodeunt. Seniores vero magis mucosa menstrua habent.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE AERE, AQVIS

& locis, Iano Cornario medico physico interprete.

Qvicunque artem medicâ integre adsequi velit, primum quidem temporû anni ratione habere debet, quantum potetia quodlibet eorû valeat: nō enim simile quicquam in illis existit, verum differunt inuicē propter varias quæ in eis sūt mutationes. Deinde ventorum calidorumq; & frigidorum, maxime qui ex his oībus hominibus sunt

Quæ prospicienda sunt medico.

Venti.

communes, & mox qui in vnaquæue regione sunt indigenæ & proprij. Neq; vero negligentiores se circa aquarum facultates cognoscendas exhibere conuenit. Quemadmodum enim gustu differunt, & pondere ac statione, sic quoq; virtute aliæ aliis longe præstât. Quare si quis ad urbem sibi incognitam perueniat, circumspicere oportet eius situm, quo modo scilicet ad ventos, & solis exortus iaceat: nō enim aquales vires sunt, ad Septentrionem sitæ, & vergētis ad Austrum: neq; eius quæ solem exorientem, & quæ eundem occidentē

Situs urbium.

HIPPOCRATIS LIBER

Aquarum spectat. Hæc itaque diligenter oportet perscrutari, ac simul quo modo habeant circa eam aquæ: num ne palustribus utatur & mollibus, aut duris & ex sublimi loco prolabantibus, & scaturientibus ex petris, siue salis, & crudis. Terra etiam ipsa consideranda, nudane sit & aquis carens, aut densa & aquosa, & an concava sit & æstuosa, vel alta & frigida, hominum insuper diæta perquirenda, qua maxime capiantur. An bubuli sint & lurcones & ocio dediti, aut exercitiis variis utentes, & tolerantes laborum, ciborumque plus adpetentes quam poculorum. Ex his enim singula sunt inuestiganda. Nam qui hæc omnia probe, quantum fieri potest, cognoverit, aut horum plurima, cum non latere possunt quum in urbem etiam ignotam sibi peruenierit, neque morbi regioni peculiare & patrij, neque communis regionis natura, quacunque tandem ea fuerit, ut non possit in cognoscendis morbis dubius hære, aut errare sicubi ad morborum medicationem adhibeatur. Quæ ambo illis euenire solent, qui non prius providi hæc diligenter cognouerunt. Quare qui ea studiose rimatus fuerit, vniuscuiusque temporis, ac anni futuri constitutionem prædicere poterit, qui videlicet morbi communi adfectione ciuitatem sint inuasuri tum æstate, tum hyeme, & quæcunque pericula vnicuique sint timenda ex diæta ac victus immutatione: quum enim temporum mutationes, & astrorum ortus ac occasus obseruauerit, quemadmodum singula horum eueniant, prænoscet utique & de anno, qualis hic sit futurus: hoc nanque modo si quis rimatus fuerit ac præcognouerit temporum occasiones, maxime de singulis sciet, ut plurimumque sanitatem adsequetur, & recta via procedet, non minima artis suæ gloria. Quod si cui hæc sublimiora videantur, is si ab hac sententia discedat, disceat sanè non minimam portem conferre ad rem medicam ipsam Astronomiam, sed omnino plurimam, quum vnà cum temporibus & ventriculi in hominibus mutantur. Quomodo autem singula quæ diximus scrutari ac explorare oporteat, deinceps dicam manifeste. Quæcunque quidem ciuitas ad ventos sita est calidos, puto autem eos qui inter brumalem solis exortum itidemque occasum perflant, huic bi venti sunt peculiare. A Septentrionalibus autem ventis tuta ac protecta ea ciuitas existit. Aquæ vero eius multa &

A te & subfalsa sunt, & necessario nō sublimes, ætate quidem *que urbes salsas aquas habent.*
 calida, hyeme frigida. Et quæ quidem vrbes bene sitæ sunt
 ad solem, & ad ventos, & aquis bonis vtuntur, hæ minus à ta-
 libus mutationibus afficiuntur. Quæ vero aquis palustribus
 ac lacustribus vtuntur, & non bene sitæ sunt ad ventos, & ad
 solem, hæ magis. Et si quidem æstas sicca fuerit, citius sedan-
 tur morbi. Si vero pluuiosa, diurni fiunt: & phagedænas
 ad edentes ex omni occasione oboriri verisimile est. si vl-
 cus fiat. Si vero hyems frigida sit, homines capita humida *Hyems frigida quæ mala in-uehat.*
 ac pituitosa habere par est: & ventres ipsorum frequenter
 exturbari, pituita à capite influente: & formas ipsorum vt-
 plurimum debiliores esse: ipsosque ad edendum ac biben-
 dum non appositos esse. Nam qui capita debilia habent,
 non fuerint boni potiores. Crapula enim magis grauat. Mor-
 bi vero hi ipsis vernaculi sunt. Primum quidem mulieres
 morbosæ, ac fluxionibus obnoxie sunt. deinde multæ steri-
 les sunt ex morbo, nō à natura, & frequenter abortiunt. Pue-
 ris vero incidunt conuulsiones ac anhelationes, quæ morbus
 puerorum, & sacer esse putantur. Viris autem dysenteria, &
 alui profusio, & febres lenes, diurnæ, hybernæ, & pustulæ
 nocturnæ multæ, & hæmorrhoides in sede. Pleuritides au-
 tem, & peripneumonia, & febres ardentes, & quicunque a-
 cuti morbi putantur, non multum proueniunt. Non enim
 fieri potest vt isti morbi vigeant, vbi alui liquida existunt.
 Lippitudines vero oboriuntur humida, non graues, nec
 diurnæ: si non ex mutatione temporum morbus aliquis
 C omnibus communis occupet. Et vbi quinquagesimum an-
 num transgressi fuerint, defluxiones ex cerebro accedentes,
 homines semisideratos faciunt, vbi caput derepente insola-
 tum, aut frigore correptum fuerit. Atque hi quidem morbi
 ipsis vernaculi sunt: præterquam si morbus aliquis omnib.
 communis ex temporum mutatione oboriat, nam & hu-
 ius participes fiunt. Quæcunque vero ciuitates his ex op-
 posito sitæ sunt, ad ventos frigidos, inter occasum solis æsti-
 uum, & orientem æstiuum: etiam ipsis hi venti vernaculi ac
 indigenæ sunt, ab austro vero & calidis ventis protectæ sunt.
 Et de his vrbibus sic se res habet. Primum quidæ aquæ & du-
 ræ & frigida vt plurimum dulcescunt. Homines autem vege-
 tos & siccos esse necesse est: & plures ventres infernos cru-

HIPPOCRATIS LIBER

dos ac duros habere, supernos vero fluidiores: biliososq; ma-
 gis quàm pituitosos esse. Capita vero sana ac dura habent. &
 plerunq; vasa ipsis rumpuntur. Morbi autē popularēs ipsis hi
 sunt, pleuritides & quos acutos esse receptū est. Necesse est
 autem ita habere, quum alui duræ existant. & suppurati mul-
 ti ex omni occasione fiunt. Huius autem causa est, corporis
 extensio, ac ventris duricia. Siccitas enim & aquæ frigiditas
 facit vt vasa rumpantur. Edaces autem tales naturas esse ne-
 cesse est, & nō multū bibaces. Non enim fieri potest vt simul
 multum edant ac bibant. Lippitudinesq; his fieri ex tempo-
 ris interuallo necesse est, duras autē ac vehemētes, & statim
 oculos rumpi. Sanguinis item ex narib. fluxiones vehemētes
 ætate fieri iuniorib. triginta annis. Morbos etiā sacros appel-
 latos, paucos quidem, verum vehementes. Longæ vero vitæ
 magis quàm alios, hos homines esse par est: & vlcera non pi-
 tuitosa oboriri, neque efferari. Mores vero magis feros quàm
 mansuetos. Ac viris quidē hi morbi vernaculi sunt: præter-
 quam si quis omnib. cōmnis ex temporum mutatione in-
 gruat. Ex mulierib. vero, primū quidem multæ steriles fiunt,
 propter aquas quæ duræ sunt ac crudæ, & frigidæ. Purgatio-
 nes enim mensium non contingunt cōmodæ, sed paucae ac
 prauæ. Deinde pariunt difficulter, & non valde abortiunt.
 Vbi vero pepererint, pueros nutrire non possunt. Lac enim
 ab aquarum duricia ac cruditate extinguitur: & tabes fre-
 quentes à partu fiunt. Præ violentia enim ruptiones ac vul-
 suras habent, pueris autem hydropes in testibus fiunt, quan-
 diu parui fuerint. deinde ætatis progressu euanescent. Pube-
 scunt autem serò in hac ciuitate. Et de calidis quidem ventis
 ac frigidis, & vrbib⁹ ad hos sitis, hoc modo velut dictum est,
 res se habet. Quæcunque vero ciuitates sitæ sunt inter æ-
 stiuos ac hybernos solis ortus: & quæcunque ex opposito
 harum, de his ita habet. Quæ quidem ad orientem solem sitæ
 sunt, eas par est esse salubriores his quæ ad septentrionem
 conuersæ sunt, & his quæ ad calidos ventos sitæ sunt, etiam-
 si stadium solum inter sit. Primum enim moderatior est cali-
 ditas ac frigiditas. deinde aquas quæ ad solis ortus sunt, om-
 nes splendas esse necesse est, & odoratas, & molles, & ama-
 biles oriri in hac ciuitate. Sol enim emergens ac illustrans
 ipsas castigat. Matutinum enim tempus ipse aer vtrplurimum
 semper

- A** semper occupat. Et hominum formæ boni coloris sunt, & magis floridæ, si non quis alius morbus prohibeat. Et clara voce præditi sunt homines, & ad iram ac intelligentiâ præstantiores septentrionalibus, si quidem & alia quæ in ipsa nascuntur meliora existunt. Et ciuitas quæ hoc modo sita est veri maxime similis est, iuxta caliditatis ac frigiditatis moderationem. Et morbi pauciores sunt ac debiliores, similesque sunt morbis, qui in ciuitatibus ad ventos calidos cōuertis oriuntur. Et formæ isthic valde fecundæ sunt, ac facile pariunt. Et de his quidem ita habet. Quæ vero ad occasus sita sunt, & ipsæ à ventis ab oriente spirantibus protectæ sunt, & tum calidi venti leuiter afflant, tum frigidi ab Vris præterflant: eas vrbes necesse est situ morbosissimo positas esse. Primum enim aquæ non sunt splendida. Causa vero est quod aer matutinum tempus vtriplurimum occupat, qui aque immixtus claritatem eius disperdit. Sol enim priusquam eleuetur, non illustrat. Aestate vero, mane quidem auræ frigida spirant, & ros decedit, de cætero vero sol ad ipsas occidens, quàm maxime homines percoquit. Quapropter etiam decolores ac infirmos ipsos esse par est, & ex omnibus prædictis morbis participare. Nulla enim re ab ipsis separantur. Verisimileque est ipsos graui voce præditos ac raucosos esse, propter aerem, eo quod impurus plerumque isthic est, & morbosus. Neque enim ab aquilonaribus valde expurgatur. Non enim perseverant venti. Qui vero perseverant ac ipsis incumbunt, aquosissimi existunt. Nam venti occidentales, similes sunt autumnis. Et huiusmodi ciuitatis situs est ad diei mutationes, eo quod multum temporis inter matutinum ac vespertinum intercedit. Et de ventis quidem qui commodi sunt ac incommodi ita se res habet. Cæterum de aquis deinceps narrare volo, quæ morbosæ sint, & quæ saluberrimæ: & quæ mala aqua fieri verisimile est, itemque quæ bona. Plurimam enim partem conferunt ad sanitatem. Quæcunque igitur palustres sunt, & stabiles ac lacustres, eas necesse est æstate esse calidas, ac crassas & olentes. Quum enim non defluant, sed aqua pluuia semper noua inferatur, & sol vrat, necesse est ipsas decolores esse, & prauas ac biliosas. Hyeme vero glaciatas & frigidas ac turbatas præ niue ac glacie, vt pituitosissimæ ac raucosissimæ existant: Bibentibus

Bibentibus autem splenes semper sint magni ac pleni: & vē- D
 tres duri, tenues ac calidi. Humeri vero & clauiculæ & facies
 attenuata. In splenem enim carnes colliquantur, quapro-
 pter graciles existunt. Edaces autem esse tales ac siticulo-
 sos par est, ventresque tum supernos, tum infernos, calidis-
 simos habere, vt etiam fortioribus medicamentis opus ha-
 beant. Atque hic morbus ipsis & æstate & hyeme familiaris
 est. Ad hæc etiam hydropes plurimi ac letalissimi fiunt.
 Aestate enim dysenteriae multæ ac alui profluuia incidunt,
 & febres quartanæ diuturnæ. Hi autem morbi prolongati,
 tales naturas ad hydropas deducunt ac occidunt. Et hi qui-
 dem morbi ipsis æstate fiunt. Hyeme vero iunioribus qui-
 dem peripneumoniar, & insaniar morbi, Senioribus vero, fe- E
 bres ardentes, propter ventris duriciem. Mulieribus autem,
 tumores oboriuntur, & pituita alba, & vix in ventre conci-
 piunt, ac difficulter pariunt, & fœtus magnos ac tumidos. de-
 inde ex alimentis tabescentes ac deprauati fiunt. Et purga-
 tio commoda post partum mulieribus non contingit. Pueris
 vero herniæ accedunt, & viris varices, & vlcera in tibia. Qua-
 re fieri non potest vt tales naturæ longæuæ sint, sed ante
 temporis aduentum senescunt. Præterea feminæ se in vte-
 ro habere putant, & vbi partus tempus adest, ventris moles
 illa ac plenitudo euanescit. Hoc autem contingit ex aqua quæ
 vteri ex aqua cōcepta laborant. Atq; has quidē aquas ad om-
 nem rem improbas esse cōseō. Secūdo vero loco eas qua-
 rum fontes ē petris scaturiunt. Duras enim esse necesse est: F
 aut isthic vbi calidæ aquæ existunt: aut ferrum nascitur,
 aut æs, aut argentum, aut aurum, aut sulphur, aut alumen,
 aut bitumen, aut nitrum. Hæc enim omnia præ violentia
 caloris nascuntur. Non itaque ex huiusmodi terra aquæ bo-
 næ prodeunt, sed duræ & æstuosæ, quæ & difficulter min-
 guntur, & ad alui egestionem contrariæ sunt. Optimæ ve-
 ro sunt quæ ex sublimibus locis, ac terreis collibus fluunt.
 Hæ enim & dulces sunt, & albæ, & vinum modicum ferre
 possunt. & hyeme calidæ sunt, æstate vero frigidæ. Tales
 enim fuerint ex profundissimis fontibus. Maxime vero lau-
 dare eas oportet, quarum fluxiones ad solis exortus erum-
 punt, & præsertim ad æstiuos. Necesse est enim odoratas
 esse ac leues. Quæcunque vero salsæ, & crudæ ac du-
 ræ sunt,

Aquæ quæ
 optimæ.

Aquæ sal-
 se.

Ara sunt, ad hoc quidem vt eas omnes bibant, non bonæ sunt. Sunt tamen aliquæ naturæ, & morbi, quibus tales aquæ in potu commodæ sunt, de quibus statim dicam. Habet autem & de his hoc modo. Quæ quidem aquæ fontes suos ad orientes habent, hæ præ omnibus optimæ sunt. Secundum ab his locum habent, quæ inter æstiuos solis exortus ac occasus emergunt, & magis hæ quæ ad orientes. Tertiò loco sunt, quæ inter occasus æstiuos ac hybernos scaturiunt. Pessimæ vero quæ ad austrum, & quæ inter æstiuum ortum & occasum. Et hæ quidem ad australes partes valde prauæ sunt, ad boreales vero meliores. His autem hoc modo vt conuenit. Quisquis sanus est ac valet, is nullum discrimen faciat, sed semper eam quæ præsens est bibat. Quicunque vero morbi gratia, eam quæ commodissima est bibere volet, is si ita fecerit, maxime sanitatem assequi poterit.

B Quorum quidē ventres duri sunt, & idonei ad hoc vt amburantur, his dulcissimæ & leuissimæ ac splendidissime conducunt. Quorum vero molles ventres, & humidi ac pituitosi sunt, his durissimæ & crudissimæ, ac subsalsæ aquæ conferunt. Sic enim maxime resiccari poterint. Quæcunque enim aquæ optimæ cocti sunt, ac facillime liquefcunt, eas par est & ventrem maxime exoluere ac eliquare. Quæ vero crudæ sunt, & minime cocti bonæ, hæ magis constringunt ventres ac resiccant. At enim mentiuntur homines de salis aquis, propter imperitiam, in eo quòd per aluum secedere eamq; soluere putantur. Maxime enim contrariæ sunt ad alui egestionem ac secessum. Sunt enim crudæ, & coqui non possunt. Quare vèter magis ab ipsis adstringitur quàm eliquatur. Et de fontanis quidē aquis hoc modo res se habet. De pluuiialibus autem, & quæ à niue fiunt, vt habeat, deinceps dicam. Aquæ igitur pluuiiales leuissimæ & dulcissimæ, & tenuissimæ ac splendidissime sunt. Primum enim sol quod tenuissimum ac leuissimum est in aqua educit ac sursum rapit. Clarum autem hoc, ipsum mare facit. Quod enim salsum est isthic relinquitur, præ crassitudine ac grauitate, & fit mare. Quod vero tenuissimum est sol sursum rapit, præ leuitate. Rapit autem tale non solum ab aquis stagnantibus, sed etiam ex ipso mari, & ex omnibus in quibus aliquid humoris inest. Inest autem in omnibus rebus. Et ex ipsis hominibus tenuissimum ac leuis-

HIPPOCRATIS LIBER

● ac leuissimum humorem ducit. Eius rei maximū signum inde sumere licet, vbi homo vestibus indutus in sole iter fecerit, aut sederit. Quasunque enim corporis partes sol aspicit, hæ non exudant. Sol enim quicquid comparet sudoris sursum rapit. Quæ vero sub veste contactæ sunt, aut sub aliqua alia re, hæ exudant. Educitur enim ac domatur à sole sudor. Seruatur autem ex tegmētis, vt ne disperdatur à sole. Quum vero ● vmbra deuenerit, totū corpus similiter sudore perfluit. Non enim amplius sol affulget. Quapropter etiā ex omnibus aquis hæ citissime putrescunt: & odorē malum pluuiæ aqua habet, eo quod ex plurimis cōgregata est ac permixta, vt citissime putrescat. Ad hæc vero, vbi rapta est & in sublime eleuata, dum circūfertur & ad aerē permiscetur, quod ● turbidum est in ipsa, ac noctem refert, id excernitur, ac decidit, & fit aer, & nebula. Quod vero tenuissimum est ac leuissimum in ipsa, hoc relinquitur ac dulcescit, dum à sole vritur ac coquitur. Fiunt autem & alia omnia quæ coquuntur semper dulcia. Quandiu igitur dispersa fuerit, & nondum cōgregata, fertur sublimis. Vbi vero coaceruata fuerit, ac simul congregata derepente à ventis inter se aduersariis: tunc deorsum prorumpit, qua parte plurima collecta fuerit, Tunc enim hoc magis fieri verisimile est, quum nebulas à vento stabilitatē non habente concitatas ac procedentes, derepente ventus contrarius, ac aliæ nebulæ reliserint: atque tunc quidem prima ipsius pars cōgregatur, quæ vero à posteriore parte sunt, insuper accedunt, & sic crassescunt, & nigrescunt, ac simul congregantur, & præ grauitate deorsum prorumpunt, & pluuiæ fiunt. Atque hæ quidem aquæ optimæ sunt secundum hanc rationem. Verum opus habent vt decoquantur, ac excolentur. Sin minus, odorem prauum habēt, & raucedines & vocis grauitatem bibentibus inde accedere par est. At vero aquæ ex niue ac glacie fientes, omnes male sunt. Quum enim semel concretæ fuerint, non amplius in pristinam naturam restituuntur. Sed quod quidem in ipsa clarum ac leue, & dulce est, excernitur ac disperditur. Quod vero turbidissimū est ac ponderosissimū, relinquitur. Hoc vero cognoueris hoc modo. Si enim volueris hyemis tempore, vasculū certa aquæ mensura infusa, sub dio exponere, quo maxime congeletur: deinde postridie in locum calidum deportatum sinere, quo maxime

- A** maxime glacies liqueſcat, & vbi exoluta fuerit, aquam metiri: reperiſ aquam multo pauciorē. Atque hoc ſignum eſt, quod à congelatione id quod leuiſſimum ac tenuiſſimum eſt diſperditur, & nō quod grauiſſimum ac craſſiſſimum exiſtit. Nō enim hoc diſperdi poterit. Hac igitur de cauſa has aquas quæ à niue ac glacie eliquantur, peſſimas eſſe puto ad omnes res: Item quæ eas quæ ad has ſequuntur. Atque ſic quidem de pluuialibus, & niualibus, ac glacialib⁹ aquis res ſe habet. Calculo vero maxime laborant homines, & ex rhenum affectio- nibus, & vrinæ ſtillicidio, & coxendicum morbo corripiūtur, & herniæ ſunt, vbi aquas omnigenas bibūt, & de magnis flu- minib⁹ in quæ alia deferunt: & de ſtagno, in quod fluxiones multæ ac omnis generis deueniunt. Et qui aquis inuectitiis vtūtur, quæ ex lōgo, & nō breui locorū interuallo afferūtur. Non enim fieri poteſt, vt alia aqua ſimilis ſit alij. Sed aliæ dul- ces ſunt, aliæ ſalſæ, & aluminosæ, aliæ de calidis fluunt. Vbi vero hæ ſimul inter ſe miſcentur, diſſident: & quæ fortiſſima eſt, ſemper ſuperat. Præualet autem non ſemper eadem, ſed a- liàs alia. Sed & ex ventis, alij quidem Boreas robur exhibet, alij vero Auſter. & de reliquis eadē ratio exiſtit. Talibus igitur neceſſe eſt limum & arenam in vaſis ſubſidere, & ab his ſi potentur, morbi prædicti ſunt. Quod autem non omnibus, conſequenter declarabo. Quorum quidem aluus ſatis fluida eſt ac ſana, & veſica non ardens, neque ſtomachus veſicæ val- de coardefcit, hi facile vrinam eiciunt, & in veſica nihil ipſis congregatur. Quorum vero aluus ardens ac feruida fuerit, in his neceſſe eſt etiam veſicam idem perpeti. Quum enim ma- gis quàm pro natura fuerit calefacta, ſtomachus ipſus inflā- matur. Vbi vero hæc perpetitur, vrinam non dimittit, ſed in ſeipſa cōcoquit & adurit: & quod quidem tenuiſſimū in ipſa eſt, excernitur: & quod puriſſimum eſt, tranſit & emingitur. Quod vero craſſiſſimum ac turbidiſſimum eſt, coaceruatur, & concreſcit primum quidem parum, deinde maius fit. Dum enim voluitur ab vrina, quicquid craſſum compactum fuerit, ad ſeipſum adaptat, atque ſic augeſcit, & in toſum concreſcit. Et quum vrinam emittit, ad veſicæ ſtomachum allabitur ab vrina impulſum, & vrinæ emissionem impedit, & dolorem ve- hementem exhibet. Quare pueri calculoſi fricant ac trahunt pudenda. Videtur enim ipſis cauſa miſtionis eo loco eſſe.

● Signum autem eius quòd hæc ita se habent, hoc est. Vrinam
 splendidissimam calculosi mingunt ad similitudinem feri, eo
 quod id quod crassissimum est ac biliosissimum isthic manet,
 & coaceruatur ac concrevit. Et plerique sanè hoc modo la-
 pidem & calculum contrahunt. fit autem pueris etiam ex la-
 cte, si non salubre id fuerit, sed valde calidū ac biliosum. Ven-
 trem enim percalefacit, & vesicam. Quare vrina dum aduri-
 tur hoc patitur, & sanè sentio melius esse pueris vinum quàm
 aquosissimum dare. Minus enim venas adurit ac reficcat. Mu-
 liebribus autem pudendis non similiter contingit. Meatus eni-
 nim vrinæ in vesica brevis est & amplus, vt facile vrina im-
 pellatur. Neque enim manu pudendum fricat, veluti mascu-
 lus, neque vrinæ in vesica meatum contingit. Ad pudenda eni-
 nim perforatus est. Et quia meatus sunt ampli, etiam plus bi-
 bunt q̄ pueri. Et de his quidem sic res se habet, aut his quàm
 proxime. *Prognosti- ca ex tem- poris qua- litate.* Caterum de annis hoc modo consideratione fa-
 cta quis cognoscere possit, qualis nam annus sit futurus, salu-
 bris ne an morbosus. Si enim secundum rationem fiant signa
 in astris occidentibus ac orientibus: & in autumno aquæ fi-
 ant: & hyems sit moderata, & neque valde clemens, neq; mo-
 dum excedens frigiditate: & in vere ac in æstate tempestiue
 pluât: sic sanè saluberrimum esse annū par est. Si vero hyems
 quidem sicca sit, & borealis, ver autem pluuiosum & austra-
 le, necesse est æstatem febriculosam fieri, & lippitudines in-
 ducere. Quum enim æstus derepente accedat, terra humida
 existente à vernis imbribus, & ab austro: necesse est æstū du-
 plicatum esse, & à terra irrigua ac calida, & à sole vrente: quū
 ventres in hominibus nondum constricti sint, neque cerebrū
 reficcatum. Non enim fieri potest, quū ver tale existat, vt cor-
 pus & caro non humore fluida fiant, adeò vt febres acutissi-
 mæ in omnes irruant, maxime autem in pituitosos. At dysen-
 terias par est fieri & mulieribus, & viris humidioribus. Et si
 quidem circa canis exortum accedat aqua ac tempestas, &
 Etesia spirauerint, spes est cessationis, & vt autumnus salubris
 fiat. Sin minus periculum est ne & pueri, & mulieres morian-
 tur: Minime vero senes: & ne qui superstites euadūt, in quar-
 tanas desinant, & ex quartanis in hydropas. Si vero hyems au-
 stralis fiat, & pluuiosa, & clemens, ver autem boreale & siccū
 & tempestuosum, primū quidem mulieres quæ vterū gestant,
 & partus

A & partus ipsis ad ver instat, abortum facturas esse verisimile est. Quæ vero etiam pepererint, impotentes ac morbosos pueros parere, ita ut aut statim pereant, aut tenues & debiles, ac morboſi viuant. Atque hæc quidem mulieribus, reliquis vero dysenterias & lippitudines siccas: & aliquibus defluxiones à capite in pulmonem. Pituitosis igitur dysenterias fieri verisimile est, & mulieribus, pituita de cerebro defluente, propter naturæ humiditatem. Biliosis vero lippitudines siccas, propter carnis caliditatem ac siccitatem. Valde autem senibus defluxiones, propter raritatem ac eliquationem venarum, adeo ut aliqui quidem derepente pereant, aliqui vero semiderati, aut dextra aut sinistra parte fiant. Quum enim hyems sit australis, & pluuiosa, ac calida, & corpus non adstringatur, neque venæ vere accedente boreali & sicco ac frigido, cerebrum postquam ipsum dissolui ac purgari contigit, à grauedine ac raucedine, tunc simul cum vere stabilitur ac constrictione contingente, hi morbi incidunt. Et intestinorum leuitates & aqua intercus fere reliquis morbis desinentibus superueniunt, quum non queant facile ventriculi à concepta humiditate exsiccari. Si autem æstas pluuiosa sit & austro multum perſeſtur similisque sequatur autumnus, necesse est hyemem morbidam esse, & his qui pituita abundant, & qui quadragesimum annum exceſſerunt febres ardentes fieri verisimile est, qui vero bile abundant, costarum inflammationes & pulmonis, pleuritidas ac peripneumonias dictas. Si vero æstas sicca existat, & borealis, sequens vero autumnus pluuiosus & australis, capitis dolores ad hyemem expectare conuenit, & cerebri corruptiones, ampliusque raucedines, grauedines, & tusses, aliquibus etiam tabes. Quod si borealis sit autumnus ac siccus, & neque sub caniculam, neque sub Arcturi occasum pluuiosus, cõfert pituitosis natura, & maxime qui natura sunt humida, & mulieribus. Biliosis autem infestissimum hoc tempus existit. Valde enim exsiccantur acciduntque eis lippitudines aride, & febres acutæ, ac diurnæ, & aliquibus bilis atra, siquidem quod liquidissimum & aquosissimum in bile est cõsumitur deſſissimum vero & acerrimū relinquitur, quod idem accidit secundum eandem rationem & circa sanguinem, unde hi morbi his accidunt, pituitosis autem hæc omnia com-
moda

HIPPOCRATIS LIBER

moda sunt. Exsiccatur enim & in hyemem perducuntur, minime humecti, sed resiccati. Hæc igitur si quis mente concipiet & considerabit, is præcognoscet plurima omnino quæ ex huiusmodi mutationibus sint futura. Maxime autem observationes temporum observationes oportet magnas temporum mutationes, ut neque medicinas in illis libentes exhibeamus, neque vramus quæ circa ventrem, neque secemus, priusquam prætereant dies decem aut plures, & non pauciores. Periculosissima sunt etiamambo solstitia, maxime vero æstium Periculosum etiam æquinoctium utrunque, magis vero autumnale. Oportet autem & arcturorum exortus considerare, præcipue canis, deinde arcturi, & Pleiadum occasum. Morbi enim in his maxime diebus iudicantur, alijque perimunt, alij vero desinunt, aut in aliam speciem, aliūque statum transmutantur. Et circa hæc quidem sicut dixi habet. Volo autem & de Asia & Europa demonstrare, quantum differant inter se per omnia, & de gentium formis quid distent, & nihil inuicem simile habeant. Verum de omnibus si quis dicere velit in immensum excresceret sermo, quare de maximis, & plurimum differentibus diuersitatibus dicam, quantum saltem mihi in ea re est compertum. Ac dico quidem plurimum differre Asiam ab Europa secundum naturas omnium ex terra nascentium, itemque hominum. Pulchriora enim pulchriora & maiora omnia nascuntur in Asia. Estque regio ipsa, hac nostra multo mansuetior, sunt etiam hominum mores benigniores & cultiores. Causa vero horum est temporum anni temperata mixtura. Siquidem in medio solis exortu sita est ad aurorā, à frigiditate ac caliditate omni remotior. Incrementum autem & benignitatem inde proficisci omnibus in confesso est, quum nihil sit præcellens & cogens violenter, sed per omnia æqualitas vigeat, quamquam non habeant ubique per omnem Asiam omnia secundum eundem modum. Quæcunque enim in ea regio in medio sita est calidique & frigidi, ea omnium fertilissima existit, & arboribus refertissima & maxime serena, aquisque vitur & celestibus & ex terra promanantibus. Neque enim à calore combursta est valde, neque à squalore & aquarum inopia exsiccatur, neque à frigore oblaeditur. Verum austris perflatur & irrigua est, tum propter imbres multos, tum propter niues. Fructus autem suo tempore maturos multos in ea nasci par est, siue ex

A sparsis seminibus hi proueniant, siue terra ipsa per se sponte producat eorum plantas, quarum fructibus vtuntur homines, eas ex agrestibus cicures & domesticas facientes, & pro commoditate sua transplantantes. Pecora etiam ipsa pleniora proueniunt, quæ & pariunt sæpius & pulcherrime educantur. Quin & homines habitiores esse ac specie pulcherrimos, & magnitudinis eximia, minimeque differentes, quantum ad formam ac corporum proceritatem attinet, constat. Certumque est hanc regionem proxime accedere ad naturam ac temperaturam optimæ constitutionis, verum virilitatem, laboris tolerantiam, ac audaciam non verisimile est huic naturæ innasce. Sicut neque eiusdem neque diuersi generis constantes ac perpetui sunt amatores. Vincit enim in ipsis voluptas, quæ ratio est multiformes generari partus, præcipue in feris. Atque sic quidem de Aegyptiis ac Libycis mihi habere videtur. Qui vero ad dexteram hyberni ortus solis vsque ad Mæotidem paludem habitant: hic est enim Europæ & Asiæ terminus: sic habent. Multo maior diuersitas est inter illas ipsas gentes, quàm de quibus iam dixi, quum propter varias temporum mutationes, tum ob regionis naturam, Habet autem eodem planè modo, quemadmodum & circa aliorum hominum terras accidit. Vbi enim tempora magnas mutationes faciunt & frequentissimas, illic & regio agrestis & maxime inæqualis existit, inueniasque & montes plurimos & densos, itemque campos & prata. Vbi autè non valde variant tempora, illic æqualissima regio est, quod idem & de hominibus ipsis est intelligendum. Si quis enim recte consideret, videbit quorundam naturam, montanis, syluosis ac asperis locis similem esse aliorum vero aquosa ac exilia loca referre: sicut quidam pratorum ac paludum naturam præ se ferunt, atque alij sunt à quorum planitiis nudisque ac siccis terris constitutio similis existit. Tempora enim quæ formarum naturam variant, sunt diuersa: quum ergo inter sese fuerint maxime diuersa, varias & multiplices formas producant. Porro quæ parum inter se differunt gentes relinquam, Quæ autem plurimum non natura solum, sed & legibus ac consuetudinibus discrepant, de illis referam quomodo habeant. Ac primum omnium de Macrocephalis, quum nulla omnino alia gens sit, quæ similia capita habeat. A principio quidem consuetudo in causa fuit, vt

Asiatici
corporis ro-
bore non
præstant.

Europæ et
Asiæ ter-
minus.
Gentes cur
inter se
differant.

Macroce-
phali.

in tam lon-

tam longis capitibus essent. Nūc autē natura ipsa cum cōsue-
 tudine cōspirauit, Si quidē generosissimū apud eos putatur,
 caput habere quā maxime longum: cōsuetudinis autē hoc
 initium fuit. Quum recens infans natus est, caput eius adhuc
 tenerum ac molle existens quā celerrime constringunt ma-
 nibus, coaptantesque cogunt in longitudinem augeri, quā
 & vinculis connectunt, ac aptis instrumentis colligant, quā
 rotunditas capitis prohibeatur, ac longitudo augeatur. Ea
 consuetudo tantum effecit vt eiusmodi natura capitum exi-
 steret. Temporis vero progressu natura quoque tales produ-
 xit, vt non esset necesse consuetudine priore cogere. Quum
 enim semen genitale ab omnibus corporis membris proce-
 dat, à sanis quidem sanum, à morbidis morbosum, fiatque vt
 ex caluis calui gignantur, ex cæsis cæsi, & vt plurimum di-
 stortus distortum generet, eademque ratio sit circa reliquas
 formas, quid prohiberet vt non ex Macrocephalis Macroce-
 phali gigneretur? Nunc autem non nascuntur ita magnis ca-
 pitibus quemadmodum prius, quum consuetudo nō amplius
 daret, per incuriā hominū intercepta. Et de his quidem hæc
 sufficiant. De illis autem qui phasim accolunt adiiciam. Re-
 gio eorum palustris est, calida, aquosa & densa, imbresque in
 eam decidunt omnibus temporibus & magni & impetuo-
 si, homines vero ipsi vitam agunt in paludibus demō-
 que ligneas & ex arudinibus in ipsis aquis habent extractas,
 neque multum inde prodeunt, vt adeant vel emporia vel vr-
 bes. Verum nauiculis ex vno ligno febre factis permeant fur-
 sum ac deorsum, habent enim fossas ac ductus aquarum pla-
 rimos. Bibūt autem aquas calidas & stagnantes, quæ & à sole
 sunt putrefactæ, & ab imbrium casu auctæ. Ipseque fluuius Pha-
 sis omnium fluuiorū stagnantissimus est, & qui lentissimo cur-
 su profluat: fructus autem qui illic nascuntur omnes insalu-
 bres sunt, euirati imperfectique præ multitudine aquarum,
 neque vnquam maturescūt. Atque quum multus aer ab aquis
 regionem occupet, ob hanc ipsam causam, quod ad formam
 ac corporum speciem attinet, Phasiani sunt à reliquis homi-
 nibus longe diuersi. Sunt enim magnitudine ingenti, ac cor-
 pulentia valde excellenti, neque iuncturæ eorum vllæ, neque
 venæ comparent. pallidūmq; præ se ferunt semper colorem,
 quemadmodum qui regio sunt obnoxij morbo: loquuntur
 autem

Phasis ac-
col.

Phasis qua-
liter fluat

Phasiani
quales.

A autem ut si qui alij omnium hominum grauissime, nimirum aere vtentes non sereno, sed obscuro, & maxime humectato. Sunt insuper ad laborem à natura ipsa seigniores, anniq; tempora non varias habent, neque ad æstum, neq; ad frigus permutationes. Venti autem eis sunt plurimi austrini omnes, præter vnū eius regionis propriū & indigenam, qui aliquando violentior ac molestior calidus existens spirat, quem Cenchrona patrio vocabulo appellant. Verum Boreas non valde ad eos pertransit, quòd si aliquando spiret, debilis tamen existit ac valde lenis. De natura ergo ac diuersitate & forma eorum qui Asiam & Europam incolunt, ita habet. Quòd autem timidiore, effœminatiore, ac imbelles præ Europæis Asiani existant, moribúsq; mansuetiores, tempora ipsa anni in causâ sunt, quæ non magnas permutationes faciunt, neq; caloris, neque frigoris, sed semper æqualia permanent: vnde neq; mentes stupore percelluntur, neq; corpora fortem transmutationem incurrunt. A quibus verisimile est iram exasperari, cognitionemq; & calorem amplius excitari, quàm si semper in eodem statu quis persistat. Mutationes enim sunt quæ hominis mentem semper excitant, neque sinunt quiescere. Propter quas sanè causas imbelles vniuersum Asianorū genus existit, atque adhuc amplius propter leges. Multo maxima enim Asiæ pars sub regibus est. Vbi autem non in sua potestate viuunt homines, neq; sui iuris sunt, sed dominis subiecti, ibi non multum curiosi sunt quo modo se ad bellū adparent, imò magis hoc curant, ut ne bellicosi videantur. Pericula enim eis non æqualia instant. Nam hi in militiam proficisci, laboresque perferre, ac mortem oppetere pro dominis suis coguntur, relictis interim domi liberis, vxorib; ac reliquis amicis: atque siquidem viriliter & feliciter bellum gesserint, dominis inde comoda accedunt, eorumq; facultates inde augentur. Verum ipsis præter pericula & cædes nihil demittitur. Proinde neque his hominibus regionem frequenter habitam esse necesse est. Imò eam propter inertiam bellicam ac otium à plerisque relinquunt. Ut enim quisque maxime à natura virilis & magnanimus est, ita plurimum eius animus legitur auersatur: cuius rei magnum indicium vel inde habere licet. Quod quicumq; in Asia Græci itemq; Barbari dominis non subsunt, sed iure degunt, sibi ipsisque omnes labores

Cur Asiani imbelles.

Mentem que excitent. Asiani cur non bellicosi.

Fortes, leges auersantur.

lucrifaciunt, illi bellicosissimi omnium existunt. Periclitatur enim ipsi sibi, virilitatisq; præmia ipsi reportant, sicut timiditatis ac ignavis poenā luunt pariter. Inuenias autem & Asianos ipsos inter se plurimum differentes, generosiores alios, alios degeneres, quorum omnium causa ad temporum mutationes est referenda, quemadmodum & in præcedentibus di-

*Quare nō
nulli ab a-
liis diffi-
rant.
Scythica
gens.
Mæotis
palus.
Sauroma-
te.*

xi. Atq; sic quidem habet in Asia. In Europa vero genus hominum est Scythicum, circa paludem habitas Mæotim, quod à reliquis gentibus maxime differt, Sauromatæ appellantur, Horum fœminæ equites sunt, arcubus vtuntur, ac sagittas iaculantur ex equis, cum hostibus congregiētes, dum virgines existunt, neque deuirginantur prius, quàm hostium tres confecerint, neque prius maritis cohabitant, quàm sacra deo patrio more fecerint. Quod si qua sibi virum acceperit, ab equitatu libera est, nisi necessitas cogat cōmuni expeditione omnes exarmari. Dexteram autem mammam non habent. Nam

*Aegyptii
eur inter
se simi-
les.
Scythæ
Nomades
quomodo
uiuant.*

puellis adhuc infantibus matres æreo instrumento in hunc vsum parato, igneque candefacto eam auferunt, ac exurunt, ne iterum succrescere contingat, atque vt omnis vis ac robur in dextrum humerum & brachium deferatur. Cæterum reliqui Scythæ quod ad formam adtinet, ipsi sibi similes sunt, aliis dissimiles. Sicut quoque Aegyptij ipsi inter se, præterquam quod hi à vehementi calore, illi ab intēso frigore sunt compressi. Verum solitudo quæ Scythica dicitur, in planitie sita est, pratis abundans, sublimis & mediocriter aquosa. Sunt enim fluuij in ea magni, in quos aqua ex cāpis per riuos deducitur. In hac itaque Scythæ degunt, qui Nomades vocantur, propterea quod nullas habeant domos, sed in curribus habitant. Sunt autem currus ex quibus minimi quatuor rotis, reliqui sex circumaguntur. Sunt etiam luto obturati ac instar domorum fabrefacti, aliqui simplici, aliqui etiam triplici tabulato, Vnde robur illis inert aduersus omnes iniurias aquarum, niuis ac ventorum propellendas. Trahunt currus aliquos quidem bouum paria duo, aliquos tria, atque hi cornibus carent, quum præ frigore regionis cornua eis non enascantur. In his itaque curribus degunt mulieres. In equis autem vehuntur viri. Sequuntur autem simul oues, boues & equi. Tandiu deinde in vno subsistunt loco, dum sufficit ipsis pecoribus pabulum, quo deficiente in aliam regionem commigrant.

A grant. Vescuntur autem ipsi carnibus coctis, bibuntque lac equinum, comedunt etiam Hippacen, id autem est caseus equinus. Hactenus ergo de victu & moribus diximus, temporibusque anni ac formis, quæ à reliquis hominibus longissime sunt Scythiæ genti diuersæ. Ipsa enim sibi inter se gens similis existit quemadmodum & gens Aegyptiorum. Minime autem fecunda ea gens est, regioque ipsa minimas feras enutrit, neque numero, neque specie insignes. Sub ipsis enim Vrsis Riphæisque montibus sita est, vnde Boreas spirat, Solque ipse supremo æstiuo solstitio deficiens proxime accedit, ac tum quidem exiguo tempore calefacit. Neque vero venti à calidis locis spirantes valde ad eam regionem penetrant, nisi parumper & debiles. Verum ab Vrsis venti procedentes sunt illic perpetui frigidi à niuib, glacie imbribusque condensati. Qui nunquam à montibus decedunt, ut propterea etiam inhabitabiles fiant. Aerque ipse totum ferè diem nubilus campos occupat, Ipsi vero in humidis locis degunt. Et ferè perpetua est ipsis hyems, æstas autem paucissimis diebus atque illis non valde multa, Sunt enim planities eminentiores, & nudæ, neque vllis montibus circumseptæ, sed ferè sub ipsis Vrsis accliuæ. Neque feræ nascuntur illic magnæ, sed quales possibile est sub ipsa terra cõtegi. Prohibet enim hyës & nuditas terræ, quæ & diuerticulis & vmbraculis caret, propter temporum anni mutationes, neque multas neque fortes, sed similes semper, vel parum admodum diuariantes, vnde & formas corporum inter se similes habent, quum eodem vrantur victu & amictu, æstatis & hyemis tempore, attrahuntque aerem aquosum condensatum, aquam insuper bibentes à niuib & glacie resolutam, nullo etiam corporis exercitio accedente, quum non verisimile sit corpus aut animum vllis exercitationibus apta fieri, vbi non mutationes temporum sunt fortes. Propter quas causas formæ eorum sunt crassæ & carnosæ, Iuncturæ vero humectæ & inefficaces, ventriculique humidi omnes, maxime omnium tamen inferior aluus, Nequit enim ipsa exsiccare in eiusmodi quum regionis, tum naturæ & temporis constitutione. Sed pinguedine & nuditate carnis formæ inuicem sunt similes, masculorum masculis, & foeminarum foemellis. Tempora enim quum sint inter se similia, nullas corruptiones, neque malignitates inferunt

*Hippace
quid.*

*Riphæi
montes.
Qui uenti
hic spirēt.*

*Cur nō ma
gna ani
malia illic
gignātur.*

*Cur oēs hi
carnosi pin
guesc.*

*Cur inter
se se diffi
miles,*

in feminis genitalis mixturam ac compactionem, nisi quid-
dam aliud fortuito vel casu contingat, aut à morbo. Magnum
autem argumentum humiditatis corporum Scytharum hoc
exhibebo. Multos enim ipforū, præcipue qui Nomades sunt.
reperias exustos humeros ac brachia habentes manuumque
iuncturas, pectora, cōxas, & lumbos, nullā sanē aliam ob cau-
sam, nisi ob humoris & molliciei naturæ detractionem. Nam
neque arcus intendere, neque telum torquere possunt præ im-
potentia humiditatis humerorum, quum autem vruatur, hu-
mor ipse à iuncturis exolvitur, fiuntque corpora ipforum va-
lidiora, melius nutriuntur, & magis redduntur articulorum
vfu potētia. Fluida vero fiunt ac lata primum propterea quod
fasciis non colligantur, quemadmodum fieri solet in Aegy-
pto. Deinde quod non animaduertunt quomocunque in-
ter equitandum equis infideant. Postremum etiam propter
desidiam perpetuam. Masculi enim eorum antequam poten-
tes fiant equos conscendere, atque in illis vehi, plurimū tem-
poris desident in curribus, raroque prodeunt vt inambulēt,
propter exilia ac perpetuas circulationes. Muliebrum autē
corporum formæ ad miraculum vsque fluxæ existunt. Porro

*Mulieres
Scythæ
molliissimæ*

*Quid cōti-
nua equita-
tio faciat.
In Scythia
cur mulie-
res steri-
les.*

*Sterilita-
tis altera
caussa.*

Scytharum gens fuluivalde coloris existit propter frigus in-
gens. Non enim vehemens accedit ad eos sol, à frigore vero
albedo, exuritur & fit fulua. Neque vero possibile est fœcun-
dam esse eorum naturam, quum viri minime cupidi sint cum
fœminis commisceri, ob nimiam corporis liquiditatem, ven-
trisq; molliam ac frigiditatem, quæ causæ adparent mini-
me viros ad coitum incitari. Accedit his lassitudo ex conti-
nua equitatione contracta, quæ eos ad commitionem reddit
impotentiores, atque hæ sunt causæ cur viri infœcundiores
putentur. Mulieres pinguedo carnis & humiditas steriles fa-
cit, præ quibus vteri earum genitale semen nequeunt con-
tinere. Lunares namque purgationes eis non eueniūt quem-
admodum est necesse, sed minus & intempestiue per lon-
gius tempus. Ipsumque amplius vteri os præ pinguedine con-
cluditur, vt nequeat semen suscipere. Sunt enim octiose & pin-
gues, ventresque earum frigidi & molles, vnde necessario se-
quitur non multum fœcundam Scytharum gentem esse, cuius
rei famulæ earū indicium exhibent. Nam hæ viris misceri plu-
rimū gaudēt, in vteroq; conceptū continent, propter corpo-
ris exer-

Aris exercitium frequens carnisque gracilitatem. Amplius autem plurimi Scythæ Eunuchi fiunt, & muliebria officia obeunt, instarque feminarum omnia faciunt, & loquuntur, vocanturque hi effœminati. Et regionis quidem incolæ causam ad deum referunt, coluntque hos ipsos homines & adorant, sibiipsis timentes ne quid tale accidat. Mihi vero hi affectus diuini quidem esse videntur, sicut & reliqui omnes, neque vllum aliquem alio esse diuiniorum aut humaniorum, sed diuinorum omnes, verum vnusquisque eorum suam propriam habet naturam, neque aliquis citra naturam accidit. Quare quomodo hic affectus contingat, vt mihi videre videor, narrabo. Ab equitatione ipsa diurni eos corripunt articularum dolores. Nimirum propendentibus. semper ex equis eorum cruribus, deinde claudi fiunt, contrahunturque coxendices quum inualuerit morbus. Medicantur autem sibiipsis hoc modo. à principio morbi vtranque venam retro aures incidunt, quo facto sanguine multo promanante, somnus eos corripit præ imbecillitate, sicque obdormiscunt: quorum quidem aliqui depulso somno sani exurgunt, aliqui vero minime. Atque mihi sanè videntur ea medicatione se ipsos perdere. Venæ enim retro aures sunt, quas si quis fecerit sterilitatem inferat his quibus secantur, quare id etiam ipsis ex earum incisione accidere certum est. Quando igitur postea vxores adeunt impotentesque se factos vident cum illis coire, primum quidem nihil molestius cogitantes quiescunt, quum autem his aut ter, aut amplius frustra opus tentarunt, neque quicquam proficiunt, mox putant se deum offendisse, in quem culpam reiciunt. Induuntque se veste muliebri, palam se euiratos esse confidentes, ad mulierumque contubernia transeunt earum opera tractantes. Hoc itaque malo ditissimi Scytharum afficiuntur, minime vero infimi. Imò qui maxime & genere & potentia praualent ex nulla alia, quam continuæ equitationis causâ hoc perpetiuntur. Pauperes vero minus, quum non multum equitent. Vnde si hæc affectio aliis diuinior censenda esset, non nobilissimis, non ditissimis Scytharum ferè solis accideret. Sed esset omnibus, æqualiter peculiaris. Imò magis inuaderet pauperes circa cultum deorum negligentiores, si saltem gaudent diu in hominum admiratione

*Quæ uer-
næ sectæ
sterilem
reddunt.*

*Cur ditior
res potius
quàm pau-
peres hoc
patiantur.*

HIPPOCRATIS LIBER

● miratione constitui, & pro hoc beneficia hominibus retri-
buunt. Diuites enim sapius diis sacra faciunt, victimas offe-
runt, statuas erigunt, coluntque, quum pecuniis abundant,
pauperes autem minus id faciunt, quum nō habeant. Quin-
etiam aliquando deos detestantur, qui eis opes non suppe-
ditent, vt verisimilius esset, pauperes ac parum abundantes
hoc malo propter crimina sua puniri, quā diuites & qui
opibus abundant. Verum sicut & prius dixi, diuinus qui-
dem hic affectus est, secundumque naturam accidit simili-
ter vt alij omnes, neque alia eius causa quā ea quam dixi,
Scythiis existit. Simili autem modo & reliquis hominibus e-
uenit. Vbi enim frequenter & continue homines equitant:

*Continua
equitatio
ubique no-
cet.*

*Cur in Eu-
ropa homi-
nes inter
se dissimi-
les sint.*

*Seminis
genitalis
uarietas
uarias for-
mas red-
dit.*

*Cur senio-
res in Eu-
ropa.*

ibi plurimi à diuturnis doloribus articulorum, coxendicu-
que maxime & pedum corripuntur, ad coitumque fiunt im-
potentes, quæ omnia mala Scytharum genti adsunt. Atque
propterea Scythæ omnium hominum minime sunt ad coi-
tum valentes. Et quod Anaxyridas (braccarum siue femi-
nalia id genus est) semper habent, & plurimum temporis
in equis desides degunt, vt neque manu tractare pudenda
liceat, atque præ frigore & lassitudine voluptatis ac iucun-
ditatis cocundi obliuiscantur, neque prius aliud sibi facien-
dum putent, quā vt euirati fiant. Hactenus ergo de Scy-
tharum gente recensui. Reliquum autem in Europa homi-
num genus valde inter se dissimile est & diuersum, tū quod
ad magnitudinem adinet, tum quod ad formam, atque id
propter temporum mutationes contingit apud eos magnas
& frequentes. Sunt enim eis calores vehementes, & hye-
mes fortes, pluuiæ multæ, rursusque siccitas diutina, &
venti plurimi, ex quibus multæ & omnimodæ fiunt trans-
mutationes. Neque à vero discrepat circa generationem has
ipsas mutationes sentiri, inque seminis genitalis coactione
aliā, neque ex eodem etiam eandem, æstatis pariter vt
hyemis, pluuioso vt sicco tempore, progigni. Eaque causa
est, cur putem Europæos magis quā Asianos secundū cor-
porum formas inter se discrepare, & magnitudines diuer-
sissimas in singulis adeo vrbibus prouenire. Plures enim cor-
ruptiones contingunt in seminis coactione, quum tempo-
ra frequenter variant, quā si eadem sunt & similia. Eadem
autem morum ratio in vtrisque existit. Feritas, integritas, &
audacia

Audacia à natura Europæis innascitur. Frequentes enim multis perculsiones feritatem inducunt, mansuetudinem contra & benignitatem extirpant. Quare etiam magnanimos magis eos qui Europam incolunt Asianis iudico. Siquidem similitudo & æqualitas segnitiam parit. Mutatio autem & animus & corpus ad exercitationem excitat. Augetur itaque à defidia & ocio timiditas, ab exercitio vero & laboribus crescit virilitas. Vnde bellicosiores quoque Europæi extant, non ob hanc solum causam, sed & propter leges. Non enim regibus obediunt quemadmodum Asiani. Vbi enim sub regibus viuitur, ibi necesse est homines timidissimos esse, quemadmodum & supra ostendi. Seruitute nanque animi eorum pressi non libenter, neque volentes temere pro aliis se periculis exponunt. Europæi autem suo iure viuientes, quum pro seipsis pericula belli subeant, magna cupiditate feruntur, volentesque ac alacres difficultates omnes adgrediuntur, ipsique sibi ex re bene gesta præmia reportant, vt certum sit leges plurimum ad magnanimitatem conferre. Tota itaque & vniuersa res de Europa & Asia sic vt retuli habet. Cæterum Europa ipsa adhuc habet gentes inuicem differentes, non magnitudine & forma solū, sed & magnanimitate ac fortitudine. Quæ vero in eis hanc diuersitatem faciant, in præcedentibus dixi dicamque amplius magis manifeste. Quicunque regionem montanā, asperam, nudā & non aquosam incolunt, his mutationes temporum contingunt magnæ & diuersæ, vnde & hominum formas magnas progigni conuenit, qui & ad laborem & ad viriliter agendum à natura præstent, quibusque feritas & immanitas non mediocriter à natura sint congenita. Qui vero loca concaua, pratensia & æstuosa habitant, ventosque calidos plus sentiunt quam frigidos, & aquis vtuntur calidis, hi magni quidem esse non possunt, neque bene compositi & longi ac erecti, sed in amplitudine à natura producti carnosius sunt, & capillis nigris. Imò & ipsi toti nigri magis quam albi, & qui minus de pituita habeant quam de bile. Virilitas autem & tolerantia laboris non æque ipsis à natura inest, nisi consuetudo accedat, & hæc in eis efficiat. Quod si flumina extent in ea regione, quæ stagnantes & pluuias aquas euehāt, homines ipsi incolumes ac splendidi viuent. Si vero flumina desint, aquasque puteorum

*Segnities
ubi magis
uigeat.*

*Europæi
cur bellic
cosiores
quàm Asia
ni.*

*Locorum
uarietas
uarios ho
mines cre
at.*

*Quæ flu
mina salu
bria.*

rum

Quales gignat alta regio. Sterilis quales.

Quales ubi tēpestates uariāt. Pinguis regio quos gignat.

Montosa quales.

rum stagnantes & olentes bibant, necesse est ab ipsis illis aquis & ventrem lardi & splenem. Quicunque autem altam habitāt regionem, planam, ventis expositam & aquosam, eorum formæ magnæ ac inuicem similes & erectæ. Animi quoque eorum existunt mansuetiores. Qui verò macra, aquis carentia, & nuda loca tenent, & quæ temporum mutationibus non sunt permixta, horum formas necesse est esse asperas & vegetas, flauas magis quàm nigras, mores etiam eorum rigidi sunt, pertinaces & contumaces. Vbi enim mutationes temporum contingunt frequentes, & plurimum inter se diuersæ, ibi & formas, & mores, & naturas reperias plurimum differentes. Temporū itaque varietates potissima sunt, quæ naturam ipsam permutant. Deinde etiam regio in qua multæ variationes fiunt, postremum autem aqua. Inuenias enim ferè semper & formas hominum & mores regionis naturæ compares. Nam ubi terra pinguis est & mollis, & aquosa, aquæ autem valde sublimes, ita ut æstate calidæ sint, & hyeme frigidæ, & temporum ratio alias probe conveniat, ibi & homines carnosī, articulis non adparentibus, humidī, laboris intolerantes, & ut plurimum maligni nascuntur. Segnitieque & somnolentia eis inest multa. Suntque ad artes tractandas crassi, non acres aut subtiles. Vbi autem regio est nuda, natura munita & aspera, quæque & à frigore hyberno prematur, & à sole æstiuo exuratur, ibi duris & robustis, & articulis probe disiectis, vegetosque & hirsutos reperias homines, & in quibus à natura laboris tolerantia, & vigilantia inest. Quicunque mores habeant pertinaces, ad iram proclives & contumaces, magisque feritate participantes quàm mansuetudine. Insuper ad artes etiam acutiores & plus solertes, & ad res bellicas gerendas aptiores. Quin & omnia quæ à terra proueniunt, terræ ipsius naturam respiciunt & sequuntur. Atque hæcenus quidem maxime contrarias corporum naturas & formas diximus, è quibus coniectura facta, si quoque reliqua cōsideraueris, nunquam à vero aberrabis.

Hippocr.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE FLATIBVS,

Iano Cornario medico phy-
sico interprete.

Vnt quædam artes, quæ illis qui-
bus earum cognitio cõrigit, mul-
tum laboris ac molestiarum exhi-
bent: illis vero qui earum vsu indi-
gent, iucundæ ac vtilis existunt.
Imo ignaris etiam ac plebeis ho-
minib' commune quoddam sunt
bonum. His vero qui eas exercent
planè molestæ. Ex harum artium
numero est & ea quæ medicina

*Medicine
qualitas.*

appellatur. Medicus enim oculis perlustrat singula pericula,
contrectat etiam nulla voluptate, & ex alieno malo proprias
sibi demetit molestias. Aegrotantes autem artis beneficio, à
maximis malis liberantur, à morbis, à doloribus, à tristitia, à
morte. Omnibus enim his euidens medicina auxiliatrix re-
peritur. Huius autè artis quæ vilia vulgo putàtur, cognosce-
re difficile est. Quæ vero alicuius precij existunt, facile atq;
vilis quidè soli medici norūt, vulgus ignorat. Nō enim cor-
poris, sed animi opera existunt. Quæcumq; quidem manuum
operam exigunt, ad ea consuetudine perueniendum est, Est
enim vsus ipse egregius manuum exercitator & magister. Ve-
rum de nō adparentibus & difficillimis ægitudinib' planè
opinio magis q̃ ars ipsa iudicat. In his ergo plurimum refert
expertusne sit quis, an omni experientia carens. Vnum autè
est horum omnium iudicium, hoc scilicet, Quæ tandè causa
sit morborum, & quod principium ac quasi fons sit, ex quo
corpori mala omnia scaturiant. Si quis enim causas corporis
affecti probe cognouit, potēs est valde ea adferre, quæ corpo-
ri cōmodent, nimirū contraria corporib' morborum natura
perspecta. Est enim maxime secundum naturam ipsa medi-
cina. Quare statim vbi fames molestat, morbus fit. Quicquid
enim

*Vsus pe-
ritiæ do-
ctor &
magister
summus.*

*Morbi las-
tentes gra-
uesque opi-
nionem nō
arte cens-
sentur.*

*Quid pri-
mum in
morbis &
quæ me-
dela.*

*Contraria
tollunt cō-
traria.*

HIPPOCRATIS LIBER

enim homini molestiam ac tristitiam infert, hoc morbus vocatur. Quod ergo est famis remedium? hoc scilicet quod famem sedat, id autem facit cibus, eo ergo malum illud medicandum. Amplius autem ubi sitis urgeat, bibere compescit: & rursus, repletioni euacuatio, euacuatiōi repletio, labori quies succurrit, & quietis medelam ex labore reperias: atque ut breuiter dicam, contraria contrariorum sunt medicamina.

Medicina quid. Medicina enim nihil aliud est nisi adpositio & ablatio. Ablatio quidem eorum quæ excedunt, adpositio vero eorum quæ deficiunt: qui autem istud optime facere potest, is optimus medicus censetur, quantumque quis ab hoc præstando deficit, tantum deficit quoque ab ipsa arte. Atque hæc quidem præter institutum futuri sermonis à me dicta sunt. Morborum autem omnium vnus & idem modus est. Locus vero ipse eorum differentiam facit. Quare videntur quidem morbi inter se nihil simile habere, propter diuersitatem scilicet locorum, quum sit tamen vna morborum omnium & species & causa quoque eadem. Quæ autem hæc ipsa sit, in sermonis huius progressu manifestum facere conabor. Corpora enim omnia tum hominum, tum reliquorum quoque animantium à triplici nutrimento sustentantur. Horum autem nutrimentorum nomina hæc sunt, cibus, potus, spiritus. Ac spiritus quidem qui in corporibus sunt, flatus vocantur: qui vero extra corpora existunt, aer. Qui sanè maximus est in omnibus quæ corpori accidunt & autor & dominus. Quare operæ precium est eius potentiam diligentius perspicere. Ventus enim ipsius aeris fluctus & vnda existit. Quando igitur multus aer fortes fluctus facit, tum & arbores radicitus euelluntur, & mare vndis exæstuat, spirituum potentia ita cogente, & naues onerarias etiam & ingentes in altum disiciente. Talem itaque vim in ista exercet, etiam si oculis minime sit conspicuus, & tantum consideratione cognoscatur, & effectu suo fiat manifestus. Quid autem sine hoc sit tandem? aut cui rei non adest? Omne enim quod inter cælum & terram est, spiritu repletum est. Hic & hyemis & æstatis causa est. In hyeme quidè frigidus & condensatus. In æstate autem mitis & tranquillius. Quin & solis & lunæ, & astrorum omnium cursus per spiritum procedunt. Etenim igni spiritus nutrimentum præbet, quo si ignis priuetur, viuere non possit. Et solis perpetuum cursum, aer

A aer perpetuus & tenuis cōseruat. Verum neque mare ipsum spiritus exors esse omnibus manifestum esse puto. Nō enim viuere natantia animantia possent, si non spiritu participarent; quomodo autem participarent, si non per aquam & ex aqua spiritum adtraherent? Et Lunæ hic fundamentum est, & terræ vehiculum, neque quicquam vsquam est spiritu vacuum. Atque hæcenus quidem quantum aer aliis commodet diximus. Mortalibus autem vitæ, & morborum ægrotis, solus is est autor. Tantaque omnibus corporib. spiritus necessitas extat, vt siquidem omnibus aliis abstineat homo, neque cibū sumat, neque potum, possit tamen dies duos vel tres & plures ducere, si cui vero spiritus in corpus viæ intercipiantur, in breui parte vnus diei intereat, vt vel hinc quanto vsui spiritus corpori sit liceat æstimare. Amplius autem ab omnib. operibus aliquādo immunes quiescunt homines; multæ enim sunt mutationes in vita, verum ab hoc opere nulla omnibus mortalibus animantibus requies contingit, vt cessent spiritum adducere, ac rursus exhalare. Vides ergo ex his quæ dixi quanta communio omnibus animantib. in fruendo aere existat. Subiciam igitur mox & illud, quod non aliunde vniquam verisimile sit morbos euenire quàm inde, si is aut plus, aut minus, aut cumulatio, aut morbidis sordib. inquinatio in corpus se ingerat. Sed hæc de vniuersa hac re dicta sufficiant. Ad ipsa nunc opera sermonem conuertens demonstrabo, omnes morbos ex hoc oriundos corporib. innasce, ac generari. Primum autem à cōmunissimo morbo febrili exordium sumam, & qui omnium morborum comes est; præcipue tamen ex inflammatione & tensione abscessuum. Quod satis indicant sequentia offendicula, statim enim cum inflammatione inguinum abscessus & febris consequitur. Sunt autem febrium genera duo, vt hoc quoque nunc attingam, quorum alterum commune omnib. pestis adpellatur, alterum propter malam dietam priuatim his contingit qui ea vtuntur, vtriusque autem generis aer autor & causa existit. Communis ergo febris propterea omnibus accidit, quod eundem spiritum omnes adtrahunt, sitque vt simili corpori similes spiritus similiter permixti, similes gignant febres. Sed est fortasse qui dicat vt quid ergo non omnibus animantibus, sed alicui eorum generi incidunt hi morbi? Cui ego sic responderim, Differt corpus

*Spiritus usus
quàm ne-
cessari⁹ sit.*

*Spiritus sem-
per trahi-
tur uel e-
mittitur.*

*Morbi un-
de.*

*Febrium
genera.*

*Causa pecu-
liarisq; fe-
bris causa*

HIPPOCRATIS LIBER

● pus à corpore, natura à natura, & nutrimentum à nutrimento. Non enim omni animantium generi eadem aut non conferunt, aut commoda sunt, sed sunt alia aliis magis conuenientia. Quando igitur aer eiusmodi inquinamenti plenus est, quibus humana natura offenditur, homines agrotant. Quando vero alteri cuius animantium generi aer inconueniens est, tum morbus illud genus corripit. Qui ergo populares sunt morbi, haftenus dictum sit, & quare, & quomodo, & quibus, & unde gignantur. Quomodo autem propter malam dietam

Febris malitiosa nutritiva.

febris accidat deinceps exponam. Est autem mala dieta haec. Primum quidem quum quis plures cibos, liquidos aut siccos ingerit in corpus, quam ipsum corpus ferre queat, neque laborem aliquem ciborum saltem multitudini parem adiungit. Deinde quum varios & dissimiles inter se cibos adsumit, seditionem enim mouent quae sunt inaequalia, aliquaque citius, alia difficilius concoquuntur. Cum multorum autem ciborum ingestione necesse est & multum spiritum ingredi. Omnia enim quae eduntur & bibuntur, spiritus in corpus inferunt, aliquando plures, aliquando etiam pauciores. Id autem inde manifestum fit, quod plurimis eructationes post cibos & potus euenire solent, discurrunt nimirum aere incluso, ubi perfruerit bullas quibus fuerat inclusus. Quando igitur corpus cibis expletum est, ac spiritus quoque multitudo vehementer excellit, cibique ventri diu immorantur, quum praeter multitudinem exire nequeant, & inferior venter vel alius ipsa sit obturata, per vniuersum corpus permeant flatus, sanguineque plenas corporis partes maxime petentes eas infrigidant: infrigidatis autem his locis unde fontes & radices sanguinis prodeunt, per vniuersum corpus horror consequitur: vniuerso autem sanguine frigefacto, totum corpus horret. Quae ratio est cur primum hor-

Horroris tremoris causa.

rores ante febres corpus concutiant, quantoque maiore impetu multitudinis & frigiditatis ipsi flatus praecellerint, tanto maior fit & horror, à pluribus videlicet & frigidioribus. Cum horroribus autem & tremores corporis accidunt, secundum eundem planè modum. Sanguis enim praesentis horroris timore percussus concurrit, ac penetrat per omne corpus ad locos maxime calidos. Hi enim sunt eius saltus. Decedente itaque ab extremis corporis partibus sanguine, viscera

A viscera contremiscunt & carnes. Sunt autem quædam corporis partes sanguine plenæ, quædam vero exangues. Exangues itaque propter frigus non tremunt, sed parumper commouentur quum calor ex eis defecerit. Sanguine autem abundantes propter sanguinis multitudinem & tremunt, & inflammationes suscitant. Nequit enim fieri ut sanguinis multitudo conquiescat. Hiatus etiam præcedere solet febres, siquidem multus aer coaceruatus, cumulatim superne petens commouet ac diducit os, quum per hoc facillimus ei exitus pateat. Quæmadmodum enim ab aquis in lebe te feruentibus vapor multus eleuatur: Sic & corpore calefacto penetrat per os aer conuolutus, & quadam vi erumpens. Amplius autem & articuli exoluuntur ante febres, calefacti enim nerui diducuntur. Quando autem cõgregatus fuerit cumulatim pluri-
B mus sanguis, calefit rursus ipse aer, qui antea sanguinem in-
 frigidauit. Nimirum à calore multo uisctus, accensusq; ac uelut igneus factus per omne corpus calorem spargit, cooperante ei in hoc etiã ipso sanguine. Liquefit ergo quicquid igneæ vis illa adtigerit, sitq; inde spiritus. Qui cū ad meatus corporis irruerit, sudores fiunt. Si quidem spiritus compactus in a-
 quam transmutatur, & per meatus penetrans extra prorumpit, eodem planè modo, quo à feruentibus aquis vapor eleuatus, si obstaculum habeat, ad quod impingere oportet, pinguefit ac condensatur, guttæque destillant ab his corporibus quibus vapor ipse fuit impactus. Insuper autem & dolores
C capitis simul cum febre accidunt, cuius rei hæc causa est. Sanguinis transitus in capite magna angustia coarctantur. Repleti enim sunt multo aere: Cuius abundantia ac conclusio dolorem excitant in capite. Sanguis enim ipse natura calidus existens, vi coactus per angustam viam transire celerissime non potest, quum multa impedimento sint obstacula, & oppilationes, quapropter etiam pulsus fiunt circa tempora. Hoc ergo modo, ut dixi, febres fiunt, & cum febribus dolores, ac aliæ quædam aggritudines. Porro sunt aliquæ aliæ infirmitates utpote uolui, agitationes intestinorum, tormina atque opilationes: quod autem hæc ipsæ omnes à flatibus caussentur, nemini puto nõ manifestum esse. Omnium enim horum causa est spiritus transitus. Nam is quum contingit locos teneros, in consuetos, ac prius intactos, quemadmodum
 spiculum

Hiatus.

Sudores
qui cresci-
tur.Capitis do-
lor cū fe-
bre cur-
fiat.Pulsus tẽ-
porũ cur-
fiat.

HIPPOCRATIS LIBER

Calor fœ-
mētī foris
appositi
qd̄ faciat.
Distillatio
nis caus̄sa.
Fauces quī
exasperē-
tur tussisq̄
fiat.
Sanguis cū
putruit pus
efficitur.
 spiculum infixum penetrans per carnem perrumpit; ali-
 do præcordia petens, aliquando illa, Immo quandoque vtra-
 que simul adstringens. Quare solent quidam calida fomenta
 extra adhibentes dolorem mitigare. Raresfacto enim corpo-
 re à calore fomentum spiritus inde exhalat, vt quies inde a-
 liqua & mitigatio contingat dolorum. Sed dixerit fortassis
 quispiam, Quomodo ergo fluxus generatur per ipsos flatus?
 Et quoniam modo sanguinis rupturarum circa pectus flatus
 autor & caus̄sa existit? Opinor autem ego me ista per hæc
 manifeste declaraturum. Quum igitur venæ circa caput aere
 repletæ sunt, primum quidem caput ipsum propter flatus in-
 clusos aggrauatur, deinde conuoluitur spiritus cum sangui-
 ne propter angustiam viarum, tenuissimum autem ipsius san-
 guinis per venas excluditur, atque id ipsum tenuissimum li-
 quidum quum coaceruatur, per alios meatus fluit, & vbi tan-
 dem cumulatim progrediens constitit, ibi constituitur &
 morbus. Si itaque ad oculos peruenerit, sequitur eorū dolor.
 Si ad aures, morbus & illas occupat. Si ad nares, grauedinem
 generat. Si ad pectus, raucedinem. Pituita enim ipsa acribus
 humoribus permixta, quocunque proruperit, maxime in
 non consuetos locos, eos exulcerat. Quod si fauces teneras
 aliàs fluxus petiuerit, eas exasperat: spiritus enim qui fauces
 ingreditur, ad pectus vsque procedit, ac rursus effertur per
 eandem viam. Quum autem spiritus ingrediens in fluxum
 qui intus est inciderit, tussis gignitur, & repellitur sursum pi-
 tuita. Quæ quum sic habeat, fauces exulcerantur, exasperan-
 tur & inflammantur, adtrahuntque calefactæ humorem de
 capite, caput autem rursus ab aliis corporis partibus adtra-
 hens his transmittit. Quum igitur hic fluxus cōsuevit sic ma-
 nare, implentur meatus, & transmittunt in pectus. Acris au-
 tem quum sit pituita carnem penetrans, exulcerat ac perfrin-
 git venas. Ex quibus sanguis effusus in alienos sibi locos vbi
 moram traxerit putrescit, ac in pus conuertitur, & neq; sur-
 sum potest conscendere, neque infra exire. Sursum nō, nam
 non facilis est via humori ad ardua prodire, sicut neque aliis
 rebus, quæ aliquam admixtam secum habent grauitatem. In-
 fra autem procedere prohibet septum transversum. Quare
 sanè contingit fluxum aliquem citra spiritum rumpi, & ali-
 quando quidem sua sponte, quandoque etiam propter dolo-
 res. Ac

A res, Ac sponte quidem quum aer in venas vltro receptus sanguinis meatus coarctat. Multitudine nanque sua compressus sanguis meatus perfringit, qua ei⁹ copia maxime prorumpit. Effusione autem eius facta, venæ rursus spiritu complentur, & ex eo dolor sequitur. Necesse est enim affectum locum spiritu occupari, aliaque dictis similia fieri. Rupturæ autem omnes fiunt hoc modo. Quum violentia quadã inuicem discedunt & finduntur carnes, fissuram subtercurrit spiritus, & dolore adfligit: quum autem ipsi flatus carnes pergressi, meatus corporis rarefecerint, sequitur post flatus humiditas, cui viam iam antea aer præstrauit. Irriguo itaq; corpore ab humiditate facto, liquefiunt carnes, tumoresque in furas descendunt, atq; morbus fit, qui aqua intercus appellatur. Maximũ autem signum est, morbum hunc à flatibus generatum esse, quod iam sæpe aliqui hoc malo affecti exoluti sunt, & ab aqua euacuati. Atque his quidam subito aqua ex ventre prorumpens multa adparet, post moram autem paucior fit. Cur vero hoc fiat satis manifestum est. Nam primum subito prorumpens aqua aere plena est, is tumorem ac acerrimum præ se fert ingentem: quũ autem aeris spiritus euauerit, remanet planè eadem aqua, & adparet quidem paucior, verũ penitus eadẽ existit. Adiciam autẽ aliud adhuc signum. Si quis vniuersum ventrẽ penitus euacuet, nõ tres procedunt dies rursum plenus fit. Quid ergo aliud quod impleat putandum est quàm spiritus? Quid enim aliud tam repẽte impleisset? Nam neque tantum potum in corpus ingestũ est, neque carnes in causa esse possunt, vtpote antea liquefactæ. Superfunt aut ossa, nerui, chorde, fibræ, à quorũ nullo vllũ aliquid aque augmentũ potest provenire. Ergo quomodo aqua intercus fiat iam sit dictũ, quod vero stupor attonitus vel syderatio à flatibus fiat, deinceps demonstrabo. Quum ergo flatus frigidi multi penetrant ac insent carnes, partes corporis stupidæ fiunt, & siquid plurimi flatus per vniuersum corpus discurrant, totus homo syderatur. Si per partẽ, pars illa percutitur, atq; vbi abietint flatus, cessat & morbus: quãdiu autẽ permanserint, cõsistit & morbus, idq; sic habere indicat perpetuus syderatorũ hiatu. Videtur autem mihi amplius & sacrũ adpelatum morbum ab ipsis flatibus gigni: quibus autem rationibus ego persuasus sum, illis ipsis & auscultaturos persuade-

Locus affectus spiritu uexat.

Scissuræ carnis fragmẽtae qui fiãt & hydrops.

Syderationis apoplexiæ causæque

Sacer morbus comitialis que qui fiat.

HIPPOCRATIS LIBER

**Sanguis quā
possit.**

**Somnus
qualis.**

**Insomnia.
Temulen-
tia quoque
sensus uan-
riat.**

**Sacer mor-
bus quā fiat**

**Sanguis quā
possit &
faciat.**

**Comitia-
les cur ni-
hil sentiāt**

**Comitiales
non cur os
spumescat.**

re conabor. Opinor autem inter omnia quę in corpore sunt, nihil magis ad prudentiā conferre quā sanguinē. Hic ergo quū in constāti habitu persistit, cōsistit & prudētia: sanguine vero permutato, cōcidit simul & prudētia. Quod autē hęc ita habeant, multa sunt testimonia. Ac primum quidem, qui omnibus animantibus cōmunis est, hęc confirmat somnus, Quā enim corpus inuaserit somn^{us}, sanguis frigesit. A natura enim somno frigefaciendi vis est. Infrigidato autem sanguine, languidiores fiunt eius meatus: quod hinc palām fit, quod corpora adgrauata reclinantur, Omnia enim grauiā natura adfundum deferuntur: & oculi ardent, & prudētia permutatur, opinionesq; peregrinæ mentem occupant & exercent, quę sanē insomnia adpellantur. Quin & in temulentis per ebrietatem aucto repente sanguine percellitur animus, & in animo prudentia, fiuntq; præsensium malorum obliuiosi, ac futurorum bonorum sæcunda spe beantur. Possent autem plurima eiusmodi cōgerere, in quib^{us} sanguinis permutationes, animi quoq; prudentiam permutāt. Siquidem igitur penitus totus conturbatus est sanguis, penitus & prudentia proster-nitur. Affectus enim & cognitiones à consuetudine contin-gunt: quum autem à consuetudine solita recedimus, aufertur nobis prudentia. Dico itaque & sacrum morbum tum fieri, quum plurimus spiritus per omne corpus vniuerso sanguini fuerit permixtus: tum enim multę oppilationes fiunt multie-fariam per omnes venas, quumq; in crassiores & pleniores sanguine venas aer prodierit, progressusq; diutius maneat, prohibet sanguinis cursum, atq; alio quidem loco consistit, alio lentius penetrat, alicubi adhuc tardius. Quę sanē inæ-qualitate transitus sanguinis per corpus facta, omnigenę inæ-qualitates per omne corpus contingunt. Omne enim cor-pus vndiquaque contrahitur ac turbatur, nimirum corpore partes suas ad tumultum ac conturbationem sanguinis sub-ministrante: continguntq; ex sanguinis peruerfione, totius omnino corporis subuersiones. Eo enim quo corripuntur à morbo, tempore, neque sentiunt quicquā, neque audiunt quę dicuntur, neque vident quę fiunt, neque ullos aliquos dolo-res percipiunt. Sic nanque aer conturbatus, sanguinem tur-bauit, ac conspurcavit. Spumaq; etiam per os illis excurrit, neque id ab re est. Nam per iugulares venas aer transiens, penetrat

A penetrat quidem ipse, adducit autem simul secum quod tenuissimum est in sanguine, id ipsum quum humidum sit, multa permixtione albescit. Tenuēs enim membranas purus permeans aer pellucet, quapropter & albę spumę omnes apparent. Porro liberantur aliquando huic morbo obnoxij, maxime accedente hyeme. Quomodo autem id fiat, dicam. Quando variis laboribus exercitatum corpus calefactum est, calefit & sanguis, qui calefactus, rursus calefacit & flatus, hi vero calefacti, dissoluuntur & ipsi, & compactum sanguinem dissoluunt simul, proceduntque e corpore partim cum spiritu, partim cum pituita eiekti. Deferuente itaque spuma, & consistente sanguine, tranquillitateque per omne corpus facta, quiescit etiam morbus. Quare, vt dixi, flatus ipsi vere omnia istorum morborum omnimodę existunt causę. Cęteraque omnia quę causę videri queant, vel hos adiuuant, vel consequenter post hos in corporibus morbos generant. Hactenus ergo morborum omnium causas flatus esse demonstrauimus. Id enim a principio receperam me facturum. Recensui autem spiritum ipsum, quum in aliis omnibus rebus potentem, tum maxime in animantium corporibus plurimum posse. Deduxi autem sermonem vsque ad morborum cognitionem, atque adeo ægritudinum singularum, in quibus, verum argumentum huius sermonis est a me manifestatum. Quod si pergerem singula ægritudinum genera recensendo amplius corroborare, longius quidem sermo ipse extenderetur. Verus autem nihilominus futurus esset, & qui fidem suam omnibus probaret.

Flatus qđ
faciunt.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE MEDICAMENTIS

purgantibus, Iano Corna-

rio medico physi-

co interprete.

a ij

Medicamentorū

Edicamentorum purgantium res non ita se habet, quemadmodum vulgo putatur. Eodem enim medicamento purgantur & non purgantur. Quandoque vero alia purgat quàm quæ purgare solet. Aliquando nimium purgat. Aliquando ea quæ debet facit. Quare fieri non potest ut quis medicamentis confusus, ea temere exhibeat.

Cibi quatenus nobis medetur,

Nam & cibos nos alentes, medicamenta esse putandum est, verum minus quàm illa. Homines enim qui his recte in cibo utuntur, sani sunt: qui non recte, agrotant: qui vero modum excedunt, purgantur quidè velut à sinceris medicamentis, verum minus & tardius quàm à sinceris medicamentis. Clarum igitur est, quod & hi medicamenta existunt. At vero hi tardiores, qui & familiares nobis sunt, & quotidie in corpus ingrediuntur, si temere & negligenter exhibeantur, temere homines turbant, & quodammodo morbos inducunt. Quin & sinceros & acidos cibos si quis citra delectum ac inconsiderate exhibeat, nihil comodi perficient.

Medicamenta pro natura cuiusque danda.

Oportet igitur primum biliosis dare quod bilem purgat. Pituitosis quod pituitam. hydropicis quod aquam. atrabiliariis quod bilem atram. Si vero extra hæc purgaueris, quæ quidem purgari debent, non purgabis: quæ vero non debent, ea euacuabis. Quare in utranque partem peccabis. Quum itaque pharmacum alicui dare voles, siue de-

Pharmacum daturus quid prius agat.

orsum siue sursum purgans, interrogare ipsum oportet, an prius biberit medicamentum, & an alius ex deorsum purgantibus cita sit, & celeriter obediat, aut dura. Et si citam ac facilem solutu esse dixerit, mollioribus & paucioribus medicamentis opus habet. Si vero dura fuerit, fortioribus indiget. Idem modus in sursum purgantibus requiritur. At si nunquam neque sursum, neque deorsum, se purgatum esse dixerit, neque medicamentum bibisse: cognoscere oportet an ad ea quæ sanus in corpus ingessit, alius deorsum solutu facilis fuerit, aut sursum versus apposita ad vomitionem, & an ad repletionem aliquam alui profluvium ipsi successerit. Hæc omnia interrogare oportet, quo recte consulere possis. Turpis enim est calamitas, medicamento purgante dato hominem occi-

A nem occidere. Quicunque igitur à febribus fortibus cor-
 ripiuntur, his medicamenta purgatoria dare non oportet,
 donec remiserit febris. Sin minus, saltem nō intra quatuor-
 decim dies. Carnes enim ipforum & ventres, quum calidi
 sint, medicamentum assumunt, & nihil depurgantur, & fe-
 bris maior fit, & color euertitur, & morbi regij speciem præ-
 se ferunt. Commota enim bile, & nō purgata, non sorbere
 vult æger, neque bibere, sed omnia abominatur, & plerumq;
 perit. Si vero detinet medicamentum, ante meridiem nihil
 purgatur: à meridie vero nimium purgatur, & perit. At si
 hac die superstes maneat, & vnà cum purgatione remittat fe-
 bris, sanus fit. Quapropter in febribus vehementibus medi-
 camenta purgatoria exhibere non oportet. Verum si alicui
 opus fuerit, infusum per clysterem adhibere potes, quoties-
 cunque volueris. Hoc enim minoris periculi est. Iuxta ean-
 dem rationem etiam tempore æstatis, à canis ortu, per dies
 quinquaginta vitare oportet, & non dare medicamentum,
 sed infusis per clysterem vti. Idem enim periculum imminet.

*Febricitatio
 ti qualis
 medicame-
 ta danda.*

HIPPOCRATIS COI

DE DIAETA SIVE VICTVS

ratione, Liber I. Iano Cor-

nario medico physico

interprete.

SI quis mihi ex prioribus, qui de *Ratio cur*
 diæta humana ad sanitatem con- *de huma-*
 ferente scripserunt, recte cogno- *no uisus*
 uisse ac omnia per totum, quatum *scribat.*
 humana menti possibile est, con-
 scripsisse videretur: satis esset mi-
 hi aliorum laboribus, quos nossem
 recte habere, vti, prout singula vti-
 lia esse viderentur. Nunc vero mul-
 ti quidem iam scripserunt, nullus
 n. iij. autem

HIPPOCRATIS LIBER I.

Potius lau-
dādi, quā
uituperā-
di, qui ali-
quatenus
uitā adiu-
uant.

Quæ scire
oporteat
qui de hu-
mano ui-
tū scribit.

Quæ ob-
seruanda.

autem recte nouit, quidnam fuerit ipsis scribendum. Et alij
quidem aliud assequuti sunt, Verum totum nullus adhuc ex
prioribus. Immerito autem ullus aliquis ipsorum reprehendi-
datur, propterea quod inuenire non potuerunt. Imò lauda-
di potius omnes quod inuestigare conati sunt. Itaque redar-
guere ea quæ non recte dicta sunt, minime institui, Verum
his quæ sufficienter cognita sunt, testimonium præbere ani-
mus est. Quæcunque quidem igitur recte à prioribus di-
cta sunt, ut non sit possibile me aliter conscribere, recte con-
scribam. Quæcunque vero non recte dixerunt, si quidem red-
darguam hæc quod non sic se habent, nihil perfecero. verum
exponendo quæ de causâ singula ipsorum recte mihi habe-
re videntur, declarare volo. Propterea vero hunc sermo-
nem præpono, Quod multi homines ubi audierint aliquem
prius de re aliqua exposuisse, eum qui de his posterius disse-
rit non recipiunt, non cognoscentes quod eiusdem intelli-
gentiæ est, ea quæ recte dicta sunt posse iudicare. Ego
igitur velut dixi, recte quidem dictis testimonium præbe-
bo, quæ vero non recte dicta sunt ac cognita, qualia sint de-
clarabo. Quæ autem nullus ex prioribus explanare tenta-
uit, ea etiam ipsa qualia sint demonstrabo. Porro eum qui
de victu humano scripturus est, censeo primum quidem to-
tius hominis naturam nosse ac diiudicare oportere. Nosse
quidem ex quibus ab initio constitutus est, diiudicare vero
quæ in ipso partes dominium obtineant, Si enim constitu-
tionem ab initio non cognoscet, & id quod in corpore do-
minatur, non poterit ea quæ homini conducunt offerre.
hæc igitur scriptorem cognoscere oportet. Deinde vero ci-
borum ac potuum omnium, ex quibus victum habemus, faculta-
tem, quā tandem singula habent & secundum naturam, & se-
cundum necessitatem ac artem humanā. Oportet enim scire
quomodo fortium natura vim detrahare oporteat, & quomo-
do debilibus robur per artem addere oporteat, prout sin-
gulorum occasio se obtulerit. Et si relata iam etiā cognoue-
rit, nondum sufficiens est hominis curatio, propterea quod homo
edens sanus esse non potest, nisi etiā laboret. Contrarias enim
inter se vires habet cibi & labores. Verum inter se mixti cōse-
runt ad sanitatem. Labores enim ea quæ insunt cōsumere so-
lēt, cibi autem & potus ea quæ euacuata sunt explēt. Oportet autem
velut

A velut par est laborum vim peroscere, tum naturalium, tum eorum qui per vim fiunt, & qui ex ipsis carnes in augmentum præparant, & qui in defectu, & non solum hæc, sed etiam mensuram ac proportionem laborum ad multitudinem ciborum, & hominis naturam, & corporum staturas ac ætates, & ad tempora anni, & ad mutationes ventorum, & ad situs regionum in quibus degunt, & ad anni constitutionem ac statum. Sed & Astrorum ortus & occasus cognoscere oportet, quo mutatio- *Astrorum ratio cognoscenda me dico.*
 nes & excessus ciborum ac potuum, & ventorum, & totius mundi, ex quibus sanè morbi hominibus oriuntur, obseruare sciat. Quum autem hæc omnia cognouerit nondum sufficiens inuentum est. Siquidem enim supra hæc inuenta fuerit ciborum mensura, & laborum ad vnamquamque naturam numerus, ita vt excessus neque supra, neque infra modum fiat, inuenta sanè exacte fuerit hominibus sanitas. Nunc vero prædicta quidem omnia inuenta sunt, qualia sint, hoc vero inuenire impossibile est. Si quidē igitur præsens quis sit, & inspicat, cognouerit utique hominem exeuntem & in gymnasiis exercitantem, vt custodire sanum possit, alia detrahendo, alia apponendo. Verum non præsentī impossibile est cibos ac labores exacte præscribere. Nam quantum possibile est inuenire à me iam relatum est. At enim etiam si valde parum defectuosiora quàm alia fiant, in multo tempore necesse est corpus ab excessu superari, & ad morbum peruenire. Alij itaque hucusque inquirere conati sunt, & neq; hæc dixerunt ac prodiderunt. A me vero hæc inuenta sunt priusquàm homo ægrotet, vt ab excessu in vtram tandem partem factus fuerit, prænotio contingat. Non enim derepente morbi hominibus accedunt, sed paulatim collecti, acruatim apparent. Priusquàm *Morbis enim pullulant.*
 igitur in homine sanitas à morbo superatur, quæ perpetuatur homines à me inuentum est, & quomodo hæc in sanitatem restituere oportet. Hoc autem vbi accesserit ad ea quæ scripta sunt, ratiocinationum huius doctrinæ conatus perficitur. Constituuntur quidem igitur tum animantia alia omnia, tum homo ipse ex duobus differentibus quidem facultatibus, concordibus vero & commodis vsu, igne inquam, & aqua. *Ignis & aqua cuncta gignunt*
 Hæc autem ambo simul sufficientia sunt, tum aliis omnibus, tum mutuo sibi ipsis. Vtrumvis vero seorsum, neque sibi ipsi, neq; vlli alteri sufficiens est. Vim igitur ac facultatem vtrūque
 n iij ipsorum

HIPPOCRATIS LIBER I.

ipsorum talem habet. Ignis enim omnia per omnia mouere potest, Aqua vero omnia per omnia nutrire, Particulatim vero vtrunque superat & superatur, ad summum ac minimum, quantum eius fieri potest. Neutrum enim superare penitus potest, ob hanc sanè causam. Igni quidem vbi ad extremitatem aquæ peruenerit, deficit alimentum. auertitur igitur eò vnde nutriri potest, Aquæ vero vbi ad extremitatem ignis peruenit, deficit motus. Sistitur itaque in hac, quum vero steterit, non amplius potens est, sed ab illabente igne in alimentum consumitur. & propterea neutrum penitus superare potest. Si vero etiam alterutrum superetur, nihil sanè ex his quæ nunc sunt fuerit velut nunc habet. Quum autem sic semper se habeant, erunt & eadem & neutra, & neque simul deficiet. Ignis igitur & aqua velut à me dictum est, sufficientia sunt omnibus per omnia ad summum ac minimum similiter.

Potestas ignis & aquæ.

Cæterum vtrique horum hæc adsunt, Igni quidem caliditas & siccitas, aquæ vero frigiditas & humiditas. Habent autem inter se mutuo, ignis ab aqua humiditatem. Inest enim ab aqua humiditas. Aqua vero ab igne siccitatem, Inest enim in aqua ab igne siccitas. Quum autem hæc sic habeant, multas & omnigenas formas ac species, tum seminum, tum animalium, à se inuicem secernunt, quæ nihil inter se simile habent, neque visu, neque facultate. Etenim quum nunquam simul in eodem consistant, sed semper alterentur, necessarium est etiam ea quæ ab ipsis secernuntur ac producuntur dissimilia fieri. Equidem nullum omnino corpus perit, neque fit quod prius non erat, Verum permixta & discreta alterantur.

Quæ ignis & aqua inter sese permiscet.

Homines autem putant hoc quidem ex orco in lucem autum generari, illud vero ex luce in orcum imminutum perire ac corrumpi. Oculis autem magis credere oportet quam opinionibus. Ego vero hæc ex sententia exponam. Animalia enim sunt & illa & hæc, & neque animal mori possibile est non cum omnibus, Vnde enim moriatur & neque quod non est generari, quum non sit vnde generetur. Sed augentur omnia ac minuuntur, ad summum & ad minimum, quantum eius fieri potest. Quid vero dicam generari & perire, vulgi gratia interpretabor. hæc autem commisceri & discerni significare declaro. Habet autem res hoc modo. Generari & perire siue corrumpi, idem est. Idem est commisceri & secerni. Generari idem

Quid generari & perire.

At idem est quod commisceri. Perire corrumpique ac minui idem est quod secerni. vnumquodque ad omnia, & omnia ad vnumquodque idem sunt. Consuetudo enim in his naturæ contraria est. Scorsim autem omnia & diuina & humana sursum ac deorsum vicissitudinem habent ac transeunt, dies & nox ad summum ac minimum, Sic & Luna ad summum ac minimum. Ignis accessus est & aquæ. Sol ad longissimum ac brevissimum. Rursus hæc, & non hæc. Lux Ioui, tenebræ orco. Lux orco tenebræ Ioui. Accedunt & transmutentur illa huc, hæc illuc, Omni tempore transigunt illa res horum, hæc autem illorum, & quæ quidem faciunt, non sciunt, quæ vero faciunt, scire sibi videntur. & quæ quidem vident, non cognoscunt, attamen omnia ipsis fiunt per diuinam necessitatem, & quæ volunt, & quæ non volunt. Accedentibus autem illis huc, his vero illuc, & inter se permixtis, vnumquodque destinatum fatû explet, & ad maius, & ad minus. Corruptio autem omnibus mutuo inter se est, maiori à minore, & minori à maiore. Et augetur maius à minore. Reliqua autem omnia, & hominis anima, & corpus velut anima, ornantur ac gubernantur. Irepunt autem in hominem partes partium, tota totorum temperaturam habentia, ignis videlicet & aquæ, partim acceptura, partim datura, & quæ quidem accipiunt, plus faciunt, quæ vero dant, minus. Secant homines lignum per ferram, alter trahit, alter protrudit, Idem autem hoc faciunt, & minus facientes, plus laborant ac faciunt. Sic & hominis natura, aliud protrudit, aliud trahit, aliud dat, aliud accipit, & alij dat, ab alio accipit, & alij quidem tanto plus dat, ab alio vero nihil minus accipit. Locum autem vnumquodque suum seruat, & quæ quidem ad minus eunt, ad minorem locum secernuntur, quæ vero ad maius vadunt, permixta in maiorem ordinem mutantur. Peregrina vero non eosdē mores habentia, ex aliena regione protruduntur. Semper autem anima & maiora, & minora habens, suas ipsius partes circumambulat, non appositione, neque detractione partium indigēs, verum augmento & decremento earum quæ iam sunt opus habens. Locum vero unicuique perficit, ad quem perueniant, & allabentia suscipiant. Non enim potest id quod non similes mores habet, in discordibus locis permanere. Oberrant enim velut ignota, permixta vero inter se cognoscunt. Concors enim
concordi

concordi adhæret ac assidet, discordia autem rebellât, & pugnant, atque inter se dissident. Quapropter anima hominis, in homine augetur, in alio vero nullo, & aliorum magnorum animalium similiter. Quæcunque vero aliter ab aliis per vim *Qualis hominis anima perspicito.* secernuntur, de aliis quidem animalibus prætermittâ, de homine vero declarabo. Irrepat in hominē anima, ignis & aquæ temperamentum habens, partem corporis humani. Fœmellæ autē & masculi, & multi & omnigeni nutriuntur. Nutriuntur autem & augescunt per diætā qua homo utitur. Necesse est autē omnia quæ ingrediuntur partes habere, Cuiuscunque enim pars nō inerit a principio, augeri non poterit, neque multo, neque modico alimento ingrediente. Non enim habet quod augescere faciat. Id vero quod omnia habet, augescit, vnumquodque in suo loco. Alimento autē ingrediente ab aqua & igne, sicco & humido, alia quidem intro coguntur, alia vero foras protruduntur. Quemadmodū fabri lignarij lignum ferrā dissecant, & alter quidem trahit, alter protrudit, idem sanē facientes, & qui deorsum premit, superiorē trahit, neque enim aliās admitteret deorsum ire. Si vero violentē cogant, toto opere aberrabūt. Similiter & circa hominis alimentum se res habet. aliud trahit, aliud protrudit, intro autem coactum, foras repit. Si vero importune & violenter cogatur, omni successu priuabitur. Singula autē tanto tempore eundē ordinē habent, donec locus nō amplius suscipiat, neque alimentum aquarum ac ignis sufficiens ad summū habeat. Postea ad externam regionem transeunt & fœmellæ & masculi, eodem modo præ violentia & necessitate impulsī. Quæcunque autem destinatum fatum expleuerint, ea primū secernuntur, ac simul commiscuntur. Singula enim secernuntur, omnia autem hæc commiscuntur. Postquam vero regionem permutauerint, & nacti fuerint harmoniam recte habentem symphonias tres comprehensim penetrantes per omnia, viuunt & augescunt iisdem quibus etiā antea. Si vero harmoniam non assequuti fuerint, neque grauiā acutis consona fiant, prima symphonia perit. Et si etiā secunda generetur, propterea quod vnus per omnia corruptus est, omnis tonus vanus est. Non enim concentum habuerit, sed transitio fit ex maiore ad minus, ante destinatum fatum. quod qui faciunt, nō sciunt quid faciant. Cur autem ytrique tum masculus, tum fœmina fiant,

A fiant, in sermonis progressu declarabo. Vter autem ipsorum *Partus cōpositio.* harmoniam assequetur humidus existens mouetur ab igne, motus autem viuificatur, & alimentū attrahet ab ingredientibus in mulierem cibus ac spiritu, primum quidem vndique similiter, donec recenter rarus est. à motu autem & ignis sicatur ac consolidatur, consolidatus autem & firmatus circum circa densatur. Et ignis inclusus non amplius sufficiens alimentum attrahere potest, neque spiritum expelli propter ambiētis corporis densitatem. Consumit enim humorem intrus existentem. Quæ igitur solida natura sunt in compacto ac sicco, ea non consumuntur ab igne in alimentum: sed valida ac robusta sunt, & consistunt humore deficiente, atque hæc *Venter.*

B sanè ossa ac nerui nominantur. Ignis autem ex commixto ac moto humore corpus secundum naturam ordinat ac disponit propter talem necessitatem. Nam per solidum & siccum non potest diutinos transitus facere, quia alimentum non habent, per humida vero & mollia potest, hæc enim ipsius sunt alimentum. Inest autem & in his siccitas, quæ ab igne non consumitur, Hæc autem inter se congregantur mutuo. Ignis igitur penitissime ad intima obturatus, & plurimus est, & maximum exitum facit. Plurimus enim humor in ea parte inest, quæ venter appellatur, & excidit inde vbi alimentū non habet foras, & exitum facit. Plurimus autem humor in vētre inest, tum propter alimēti ingestionem, tum propter cōcoctionem. Qui vero in reliquū corpus cōclusus est ignis, in his *Vena.*

C circuitus facit. Etenim quod humidissimū est in igne, in his locis quæ venæ cauæ appellantur, existit. In media autē horum id quod reliquum est aquæ congregatū stabilitur, atque ea vocantur carnes. In summa, ignis omnia quæ in corpore sunt, secundū suū ipsius modū exornauit, ad vniuersū imitationē, parua ad magna, & magna ad parua, Ventrē quidē maximū, sicco & humido prōptuariū, vt det omnib⁹, & accipiat ab omnibus, iuxta maris facultatē quæ est animalū in ipso nutritorū ac nutriri solitorū alimentū, discordiū vero perniciēs. Circū hunc autē aquæ frigida & humida cōgregatio, transitus spiritus frigidi & calidi, ad terræ imitationē, omnia quæ in ipsum incidunt alterantis, Et alia quidem consumens, alia *Terra quæ lis.* vero augens, aquæ tenuis ac ignis dispersionē fecit, insuperque non obcuri & apparētis à cōpacto secretionē, in quo delata omnia

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Partes 1
gnis.*

*Leges cur
sibi fece-
runt nei
sciunt.*

*Vaticina-
tio & mor-*

omnia in apertum perueniunt, singula iuxta destinatum fa-
tū. In hoc vero triplices circuitus ignis fecit, inter se mutuo
intro ac foras terminantes, alios quidem ad cavitates humo-
rum lunæ facultate, alios vero ad externam circūferentiam,
ad ambientem soliditatem astrorum facultate. Medij vero &
intro & foras terminantes, calidissimum ac fortissimum ignē
habent, qui sanē omnibus dominatur, omnia secundum na-
turam gubernans, sine strepitu, tum ad visum, tum ad tactum.
In hoc Anima, Mens, Prudentia, Augmentum, Motus, Immi-
nutio, Permutatio, Somnus, Vigilia. Hic omnia per omnia gu-
bernat, & hæc, & illa, nunquam quiescens. At vero homi-
nes ex manifestis obscura considerare non nouerunt. Quam
enim artibus vtantur similibus humanæ naturæ, id ipsum i-
gnorant. Diuina enim Mens edocuit ipsos sua ipsorum imi-
tari, ita vt cognoscant quæ faciunt, & non cognoscant quæ
imitentur. Omnia enim similia sunt, dissimilia existentia, &
omnia concordia, discordia existentia, quæ comprobamus,
nō comprobamus, æquitatem habentia, iniqua sunt. contra-
rius est modus singulorum ei quem continentur. Lex enim &
natura, quibus omnia transigimus, non cōtinentur quæ con-
fidentur. Legem enim posuerunt ac tulerunt homines ipsi
sibiipsis, non cognoscentes de quibus tulerunt. Naturam ve-
ro omnes dii exornauerūt. Quæ igitur homines sancierūt,
nunquam eodem modo habent, neque recte, neque non re-
cte. Quæ vero dii sancierunt, semper recte habent. Et recta
ac non recta intātum differunt. Ego vero Artes hominis ma-
nifestas, affectionibus & manifestis, & obscuris, similes esse
declarabo. Vaticinatio tale quid est. Ex manifestis quidem
cognoscere obscura, ex obscuris vero manifesta, & ex præ-
sentibus futura, & ex mortuis viuentia. Et ea quæ intelligi
non possunt, vates intelligūt, qui quidem doctus est, semper
recte, qui vero non doctus est, aliās aliter, Naturam hominis
etiā hæc quantum possibile est imitantur. Vir mulieri con-
cumbens puerum facit, Hoc manifesto obicūrum cognoscere
datur, quod sic futurum est. Mens hominis obscura, cogno-
scens manifesta, ex puero in virum transit, hoc præsentī fu-
turum cognoscit. Non simile à morte vllum aliquod animal
existit, neque mortuo animal viuū. Venter quod intel-
ligi non potest nouit. per hunc enim intelligimus quod sitit
aut esu-

Aut esurit. Hæ artis vaticinandi & humanæ naturæ affectiones, cognoscentibus quidem semper recte habent, verū non cognoscentibus aliās alter. Artis fabrilis ferrariæ instrumenta ferrum circumliquant, flatu ignem fabri cogunt, & alimentum iam præsens auferunt, vbi verò rarefecerint, feriunt ac tundunt. Aquæ autem alimento ferrum rursus roboratur. Eadem patitur homo à pædotribus, præsens enim alimētum igne detrahatur, quum præ spiritu homo cogatur, rarefactus autem tunditur, atteritur, subuertitur. Aquæ autē aliunde accessione corroboratur ac fortis euadit. Et fuliones idem transigunt, calcitrant, feriunt, destruentes, tundunt, trahunt destruentes, robustiora faciunt, deradentes sumpereminentia, & attexentes pulchriora reddunt. Eadem etiā homo perpetitur. Sutores coriarij tota in partes dissecantes, scindentes & pungentes, marcida ac lacera, sana & integra, faciunt. Et homo idem patitur. Ex totis partes secantur, & ex partibus compositis tota fiunt. Punguntur & secantur à medicis marcida, sananturque ac viuit homo. Medicina id quod molestatur tollit, & id à quo homo ægrotat aufert, sanum facit. Natura eadem sua sponte nouit. Desidens conatur resurgere, currens conatur requiescere, & alia eiusmodi natura habet quæ medicinæ sunt. Fabri lignarij ferra secantes, alter trahit, alter protrudit. Idem autem vterque facit, & in vtranque partem tendit. Idem terebrant, alter trahit, alter protrudit, & qui premit, superiorem deorsum imitantur. Spiritus alter trahit, alter protrudit. Idem autē vterque facit, & in vtranque partē tendit. Cibi partim deorsum premuntur, partim sursum vergunt. Ab vna anima diuisi, plures & maiores, & minores & pauciores fiunt. Aedificatores ex diuersa rebus vnam concordem facientes, siccantes, diuisi vero componentes, Si enim non sic contingeret, nihil priuatim ac proprium constitui posset: dietam humanam in hoc imitantur. Nam & in hac sicca humectantes, & humida resiccantes, tota quidem diuidunt, diuisi vero componunt. Hæc omnia diuersa ac discordia existentia, cum natura cōcordant. Musices autem organum primum producere oportet, in quo harmonia quæ vult declarabit. Con-

*Olicina ferre
re similes
sunt.*

*Cibariorū
potestas
multis cō-
paratur.
Domorū
structura.*

Musica.

structiones

HIPPOCRATIS LIBER I.

● **structiones** ex iisdem non eadem sunt, ex acuto, ex gravi, no-
mine quidem similibus, sono autem non similibus. Quæ plu-
rimum diuersa sunt, maxime concordant, & quæ minimum
diuersa sunt, minime concordant. Si vero quis similia omnia
faciat, non inest delectatio. Plurimæ ac multiformes trans-
Coci. mutationes, maxime delectant. Coci obsonia hominibus
parant, omnis generis diuersa commiscentes, ex iisdem non
eadem, ad hominum cibum ac potum. Quod si omnia simi-
lia facerent, non haberent delectationem, & si in eodem et-
iam omnia construerent, non utique recte haberent. Pulsan-
Lingua tur toni in musica partim superne, partim inferne. Lingua
uis. musicam imitatur, cognoscens quidem dulcedinem & acorē
eorum quæ allabuntur, itemq; dissonantia. pulsat autem so-
nos superne ac inferne, & neque ea quæ superne pulsan-
tur, si inferne pulsentur recte habent, neque quæ inferne, si su-
perne. Quum autem lingua probe fuerit attemperata, sym-
phoniam delectatio contingit. Si vero discors fuerit ac inco-
Cortarii. grua, molestia. Pellium tinctorum tendunt, terunt, pectinant,
lauant. Eadem est puerorum curatio. Plicatores ac textores
ducentes in orbem fila plicant, à principio in principium
desinunt. Idem circuitus in corpore est, unde incipit, in hoc
Aurifices. desinit. Aurum operantes, tundunt, lauant, molli igne li-
quant, forti autem non conflatur, Vbi vero elaborarunt, ad
Panificiū. omnia vtuntur. Homo frumentum tundit, lauat, molit, &
vbi igne coxit, vtitur, & forti quidē igne in corpore nō con-
Statuaria. flatur, verum molli ac lento. Statuarij imitationem corpo-
ris faciunt, anima excepta, mentem autem habentia non fa-
ciunt, ex aqua & terra humida siccantes, & sicca humectan-
tes, ab his quæ superabundant detrahunt, & ad ea quæ defi-
ciunt apponunt, ex minimo ad maximum augentes. Eadē
patitur homo, augetur à minimo ad maximum, ex superabū-
dantibus detrahens, & deficientibus apponens, sicca hume-
Figlina. ctans & humida siccans. Figuli rotam versant, & neque re-
trorsum, neque antrosum procedit, sed simul in vtranque
partem, Vniuersi hæc imitatrix circularis existit. In eadem
autem quum iam circūfertur, omnis generis opera efficiūt,
vt alterum altero in nulla re simile existat. Ex iisdem homi-
nes eadem patiuntur, itemque reliqua animalia in eadem
circunferentia omnia operantur, & ex iisdem nihil simile,
iisdem

A iisdem instrumentis ex humidis sicca facientes, & ex ficeis humida. Grammatica tale quid est, figurarum compositio, quæ signa ac notæ sunt humanæ vocis, facultas reuocandi in memoriam præterita, & quæ facienda sunt declarandi. Per septem figuras noticia contingit. Eadem omnia homo trahit, siue sciens literas, siue literarum rudis. Per septem figuras etiam sensus hominibus contingit. Auditus sonorum, Visus manifestorum, Nasus odoris, Lingua voluptatis & iniuriæ, Os sermonis, Corpus tactus calidi aut frigidi, Spiritus transitus intro ac foras. Per hæc cognitio hominibus contingit. Palæstra & pædottibæ tale quiddam docent. præuicari secundum leges, iniuriam facere iuste, defraudare, furari, rapere, violare honestissima ac turpissima. Qui hæc non facit, malus, qui hæc facit, bonus est. Ostentatio multorum ac vulgi est, despicientia hæc esse vident, & vnum ex vniuersis bonum iudicant, reliquos vero malos. Multi mirantur, pauci cognoscunt. Homines in forum progressi eadē perpetrant, defraudant vendentes & ementes, Qui plurimū defraudauit in admiratione est. Bibentes & insanientes eadem perpetrant, currunt, luctantur, pugnant, furantur, defraudant. Vnus ex omnibus præfertur. Simulatores & deceptores alia adscientes dicunt, & alia sentiunt, iidem ereptat, & irreput non iidem. Inest autem homini, alia dicere, alia facere, & eundem non esse eundem, & nunc aliam habere mentem, nunc rursus aliam. Sic quidem artes omnes cum humana natura communicant. Ceterum anima hominis, quemadmodum etiam antea à me dictum est, ignis & aquæ temperamentum habens, partes autem hominis, irrepit in omne animal quod sanè spirat, itemque in omnem hominem, & iuniorem, & seniore. Non autem similiter in omnibus augescit, sed in iuuenibus corporibus, utpote celeri circunuolutione existente, & corpore auctili, expansa & attenuata partes illæ animæ, in corporis augmentum consumuntur. In senioribus autem, utpote tardo existente motu, & corpore frigido, in decrementū hominis cōsumunt. Quæcūq; autē corpora in vigore sunt, & in ætate succūda, eas nutrire & augere potest. Potētes autē homines, ut quisq; plurimos homines alere potest, ita fortis iudicatur ac potēs, ubi vero defecerint quos alit, imbecillior censetur. Sic etiā circa singula corpora

Literaria

Sensus huius
manū.Palæstra,
& puerorū
institutio.

Hypocritæ.

Procreatio.

res se

HIPPOCRATIS LIBER

res se habet. Quæcunque plurimas animas nutrire possunt, ea fortiora sunt, ubi vero hæc disceserint, imbecilliora.

Conformatio membrorum

Quicquid igitur in aliud corpus ingressum fuerit, non augetur. Quicquid vero in foemina, augetur, si ea quæ ipsi congrua sunt contingant. Discriminantur autem partes & augetur simul omnes, & neque prius altera alteris, neque posteriorius. Verum maiores natura priores apparent minoribus, quam non priores existant. Non autem in æquali temporis spatio omnes foetus exornantur, sed alij citius, alij tardius, prout singuli & ignem & alimentum fuerint nacti. aliqui itaque in quadraginta ac tribus diebus scaturiunt ac formantur, aliqui in quatuor mensibus. Similiter etiam vitales fiunt ac gignuntur, aliqui citius, septimo mense perfecte. aliqui tardius, perfecte nono mense in lucem prodeunt, & ostendunt se temperamentum habere, quod semper habebunt. Masculi igitur & foemellæ hoc modo gignuntur, quantum fieri potest. Caterum foemellæ ab aqua magis, & à frigidis ac humidis & mollibus augetur tum cibus, tum potibus, itemque studiis ac exercitiis. Masculi vero magis ab igne, à siccis videlicet ac calidis cibus & reliqua diæta. Si igitur foemellam parere velit, diæta ad aquam vergente utendum est. Si vero masculum, exercitiis ac victu ad ignem tendente utitur. Et non solum virum hoc facere oportet, sed etiam mulierem. Non enim solum quod à viro secernitur utile est, sed etiam quod à muliere, ob hæc sanè causam. Vtraque quidem pars sufficientem motum non habet ad humoris multitudinem, ut quod influit consumat, & propter ignis debilitatem coagmentantur. Quum vero ambe in idem coinciderint, mutuo inter se incurrunt & obuoluuntur, ignis ad ignem, & aqua similiter. Siquidem igitur in siccò loco circumuoluitur ignis, coillapsum aquam superat, & ab hoc ignis augetur, ne ab illabente vnda extinguatur, aliumque accedentem suscipiat ac sibi consociet. Si vero in humorem inciderit, statim ab initio extinguatur ab illabente vnda, & in minorem ordinem dissolvitur. In vna autem die vniuscuiusque mensis, consociare ac superare ea quæ accedunt potest, & hoc si coinciderint ab utrisque in vnum locum. Consistere autem possunt inter se & foemella & masculus, propterea quod animal quidem idem est in omnibus animatis. Corpus autem vniuscuiusque

Quæ mas & foemella gignatur.

Quid in conceptus cupiditate agendum.

Procreatio diuersa.

A cuiusque differt. Anima quidem igitur semper similis, & in maiore, & in minore. Non enim alteratur neque per naturā, neque per necessitatem. Corpus autem nunquam idem in vltimo aliquo est, neque secundum naturam, neque ex necessitate, propterea quod partim secernatur in omnia, partim permisceatur ad omnia. Si quidem igitur mascula corpora ab vtrisque secreta fuerint, augescunt pro re presenti, & fiunt hi viri animis splendidi, & corpore fortes, si non à diata postea detrimentum sentiant. Si vero à viro quidem masculum secernatur, à muliere vero foemineum, & superauerit si ita cōtingat masculum, (Genitura enim ammiscetur ad fortio rem aut debiliorem, Non enim habet ex præsentibus aliquid ad quod familiarius secedere possit. Suscipit enim parua maiorem, & maior minorem. In commune autem super hæc quæ adsunt dominium exercent) corpus sanè masculum augetur, foemineum vero minuitur, & in aliam sortem secernitur. Et hi quidem minus prioribus splendidi fiunt, tamen quia masculum à viro superauit, viriles euadunt, & hoc nomen merito habent. Si vero à muliere quidem masculum secretum fuerit, à viro autem muliebri, superauerit autem masculum, augetur eodem modo sicut prius, foemineum vero minuitur. Et fiunt hi Androgyni, id est viri effœminati, atque sic recte appellatur. Tres quidem igitur hæ sunt generationes hominū, differentes in eo quod magis aut minus tales sint, propter partium aquæ temperamentum, & alimenta, & institutiones, ac cōsuetudines. declarabo autem in progressu sermonis etiam de his. Ceterum foemella eodem modo gignitur. Si enim ab vtrisque foemineum secretum fuerit, foeminosissimæ ac ingeniosissimæ fiunt. Si vero à muliere quidem foemineū, à viro autem masculum, superauerit autem foemineum, audaciores quidem prioribus fiunt, veruntamen ornate ac moderatæ etiam ipsæ. Si vero à viro quidem foemineum, à muliere vero masculum secretum fuerit, & foemineū superauerit, augetur eodem modo, & fiunt hæ audaciores adhuc prioribus, & viriles ac viragines nominantur. Si autem quis nō credat animæ admisceri, demens est. Si quis enim carbonem ardentem ad ardentem adiiciat, fortes ad debiles, & alimentum ipsis præbuerit, simile corpus omnes exhibebunt, & alter præ altero non cognoscitur, sed in qualicumque corpore ignē

*Clarus vir
quando gē
gnatur.*

*Semina
res.*

*Fœmellæ
procrea-
tio.*

*Similitudo
animæ.*

HIPPOCRATIS LIBER

Gemello-
rum pro-
creatio.

Cur simi-
les.

Superfec-
tationes
quò fiant.

Qui sani
diutius
perseue-
rent.

pore ignem susceperint, tale in omnibus erit. Vbi vero pra-
sens alimentum consumpserint, secernuntur ac obscurantur.
Idē hoc anima hominis patitur. At vero quomodo gemi-
ni nascatur, hoc sermone declarabo. Equidem natura vtero-
rum in foeminis vt plurimum in causa est. Si enim similiter
in vtrāque partem iuxta osculum dispositi à natura fuerint,
& similiter hauerint, & à purgatione siccatur, alere possunt,
si semen viri cōceperint ita vt statim discindatur. Sic enī ne-
cesse est dispergi in vtrunque vterum similiter. Siquidē igitur
multum semen ab vtrisque; & forte secretū fuerit, in vtrisque;
locis augeri potest, dominium enim habet in alimentū quod
accedit. Si vero aliter contingat, gemini nō fiunt. Quū itaq;
masculum ab vtrisque; secretum fuerit, necessariū est in vtrisque;
masculos gigni, quum vero foemineum ab vtrisque; foemellae
fiunt, quum autem alterum foemineum, alterum masculū fue-
rit, vtrū altero praualescet, id ipsum augetur pro ea ratione.

Similes porro inter se fiunt gemelli, ob hanc causam. Pri-
mum quidem q̄ æquales sunt loci in quibus augetur. De-
inde q̄ simul secreti sunt. Postea quòd iisdem alimentis au-
gescunt, vitalesq; in lucem prodeunt. Caterum superfec-
tationes hoc modo fiunt. Quum vteri calidi & sicci natu-
ra fuerint, ipsaq; mulier eiusmodi, & semen calidum ac siccū
illapsū fuerit, non sit amplius vlla aliqua humiditas in vte-
ris, quæ semen superillabens contineat. Quapropter consistit
ab initio ac viuit, perseverare autē non potest, sed etiam id
quod iam adest insuper corrumpit, quia non eadem vtrisque;
conferunt. Etenim quod tenuissimū est in aqua, & quod ra-
rissimū in igne, si in hominis corpore temperamentū ac-
ceperint, sanissimum habitum constituunt. Propterea quod
neq; in temporū anni maximis mutationibus, neq; in regio-
num permutationib⁹, neq; in ciborum ac potuum alterationi-
bus, aqua densissima euadit in aquæ impetuosius incurrib⁹,
neq; ignis in ignis impetu. Possunt enī ambo & generationē
& satietatem plurimam suscipere. Aes mollissimum ac ra-
rissimum, plurimum temperamentum suscipit, ac optimū eu-
adit. Eodem modo etiā quod tenuissimū est in aqua, ac rarif-
simū in igne, vbi temperamētum acceperint. Qui igitur hāc
naturam habēt, sani perseverant omni tempore vsq; ad qua-
dragesimum annū, aliqui vero etiam vsq; ad extremam senē-
tutem

A Autem. Qui vero à quadragesimo anno, à morbo aliquo correpti fuerint, nunquā ferme euadunt. Quęcunq; autē corpora ignis fortissimi, & aquę densissimę temperamentū acceperint, fortia & robusta fiunt, verū multa custodia opus habent. Magnas enim transmutationes in vtrāq; partē habēt, & in aquę incurſibus in morbos incidunt, & in ignis cōsimiliter. Qui igitur eiusmodi naturam habet, cum victu vti cōducibile est temporibus anni contrario. Et aquę quidē in incurſu cōtingente, vti oportebit eū ab his quę ab aqua sunt, paulatim pro temporum ratione discedendo. Porro vbi aquę crassissimę & ignis tenuissimi in corpore mixtura facta est, talia contingunt, ex quibus frigidam & humidā naturam cognoscere oportet. Talia enim corpora in hyeme morbosiora sunt, quā in æstate, & in vere q̄ in autumno. Cæterum quod ad ætates attinet, Sanissimi ex talibus pueri sunt. Deinde adolescentes. Morbosissimi autem senes, & his vicini. & hæ naturę cito senescunt. Talibus in victu cōferunt quę cal faciunt ac siccant, tum in cibis, tum in exercitiis, & externas corporis partes magis q̄ internas exercere cōducit. Si vero humidissimū in igne, & densissimum in aqua, in corpore mixturam acceperint, ex his humidā ac calidam naturā cognoscere oportet. Laborant quidē ex morbis huiusmodi maxime in vere, minime in autumno, quia in vere excessus est humiditatis, in autumno vero symmetria & moderatio siccitatis. Ex ætatib; vero morbosissimę sunt iuniores. Corpora autem cito augescunt, & tales distillationibus obnoxij sunt. His conducit exhibere quęcunq; siccant ac frigefaciūt, & in cibo, & in potu ac laboribus. Verum labores intra corpus his facere maxime confert. Si vero mixturam acceperint fortissimum in igne, & tenuissimū in aqua, sicca & calida est natura, & talibus morbus in ignis accessionibus contingit, sanitas vero in aquę. Et in ætatibus vigentibus ad carnis bonam habitudinē, morbosissimi sunt, sanissimi autem senes. Ita etiā vtrisq; proximi. Diætę quę frigefaciunt ac humectant, & ex laboribus qui minime excalfaciunt ac colliquant, plurimam frigiditatem exhibebunt. Huiusmodi naturę viuacissimę ac sanissimę existunt. Si autē mixturam acceperint corpora ignis rarissimi, & aquę siccissimę, sicca & frigida talis natura est, morbosa quidē in autumno, sana vero in vere, & vicinis

*Quę ætas
sana uel
contrā.*

*Quę cuiq;
ætatī con
ueniant.*

*Naturarū
cognitio.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

Cognitio
ætatum.

Quo inter
se æta-
tes differ-
rant.

Cur mas-
culæ for-
mæ calidi-
ores sint.

Prudentia
qui præ-
sistent.

Qui præ-

temporibus. Similiter ætates ad annos quadraginta morboſæ, pueri ſaniſſimi, Ita & vtriſq; proximi. Diætæ his conferunt quæ calidæ exiſtentes humectât, & labores ſenſim adhibiti leniter caſfacientes, & nō multum ab his quæ adſunt auferētes. De naturæ igitur cognitione ſic à prima cōſtitutione cognoscere oportet. Cæterum ætates ipſæ ad ſeipſas hoc modo habent. Puer itaq; ex calidis & humidis temperat⁹ eſt, quia ex his cōſtitutus eſt, & in his augmentū accepit. Humidiſſima igitur & calidiſſima ſunt corpora proxima genera-
tioni, & augēſcunt q̄ plurimum, & quæ his proxima ſunt eodem modo. Adoleſcēs autem calidus quidē eſt, quia ignis impetus aquæ dominatur. Siccus autem, quia humidū ex puerō cōſumptum eſt, partim in augmentum corporis, partim in motum ignis, partim præ laboribus ac exercitiis. Vir quū ſte-
terit iam corpus, ſiccus eſt & frigidus, quia caliditatis impe-
tus nō amplius dominatur, ſed ſtat corpus ab augmēto quieſcens, ac perfrigeratum. Verum ex adoleſcenti ætate ſiccitas ineſt. Ab inſequenti autem ætate & aquæ accēſſu, humidita-
tem nō habet. quapropter ex ſiccis & frigidis exuperatus eſt. Senes autem frigidi ſunt & humidi, Quia ignis quidē re-
ceſſus contigit, aquæ autē accēſſus, & ſiccorum quidem ſubla-
tio, humidorum autem ſtatus. Ex omnibus autem maſculi calidiores ſunt & ſicciores, fœminæ vero humidiores ac fri-
gidiores. Propterea q̄ ab initio vtriq; in talibus geniti ſunt, & à talibus augēſcunt. Vbi verō in lucem editi ſunt maſculi, victu ac diætâ laborioſiore vtuntur, vt excaleſcant ac reſic-
centur. Fœminæ vero humidioribus ac pigrioribus diætis vtuntur, & caliditatis purgationem ex corpore ſingulis men-
ſibus faciunt. Porro de animæ ſapientia ac deſipiētia, hoc modo ſe res habet. Quod humidiffimū eſt in igne, & ſic-
ciſſimū in aqua, ſi in corpore temperamentum acceperint, ſa-
pientiſſima ſunt. Quia ignis quidem habet humiditatem ab aqua, aqua autem ſiccitatē ab igne. vterq; autem ſic ſufficiē-
tiſſimus eſt. Neq; ignis alimēti indigentior multū procedit, neque aqua motus indiga multum levis redditur. Sic itaque vtraque & per ſe ſufficiētiſſima ſunt, & inter ſe permixta. Quod enim minime vicinis indiget, hoc maxime præſenti-
bus obtemperat, velut ignis qui minime mouetur, non præ neceſſitate: & aqua quæ maxime, nō præ violētia. Ex his autē anima

A anima temperata, sapientissima est, & memoria valentissima prædita. Si vero aliquo ascitamento vtens, alterutrum horum augeſcat aut contabeſcat, deſipientiſſima redditur, propterea quòd quum ſic habeant ſufficientiſſima exiſtunt. Si autem ignis ſinceriffimi, itemq; aquæ temperamentum anima ſortiatur, ſit autem ignis paulo inferior ac deſectuoſior q̃ aqua, ſapientes quidem ſunt etiam hi, verum deſectuoſiores q̃ in priore temperamento: propterea quòd ignis ab aqua ſuperatur, & tardiorem motum faciens, ſegnius ſenſibus allabatur. còſtantes autem cum manſuetudine ſunt eiufmodi animæ, ad quancunq; tandem rem animum applicuerint. Si vero recto victu vtantur, & ſapientiores & acutiores præter naturam fieri queant. Talibus confert victu vt ad ignem magis tendente, & nõ repletionibus, neque ciborum, neque potuum. Curſibus itaque vtendum eſt velocibus, quo & corpus humore euacuetur, & humor amplius citius ſiſtatur. Luctis autem & fricationibus & eiufmodi exercitiis vt non conducat, vt ne meatus cauioreſ redditi repleantur. A talibus enim animæ motum grauari neceſſe eſt. Confert & deambulationibus vt, tum à cœna, tum mane, itemq; à curſibus. A cœna quidem, quo alimentum ſiccius anima ſuſcipiat ab ingredientibus ac ingeſtis. Mane vero, quo tranſitus humoris euacuentur, & meatus animæ non obturentur. Ab exercitiis vero, vt ne in corpore relinquatur quod ſecretum eſt à curſu, neque animæ commiſceatur, neque tranſitus obturet, neque alimentum conturbet. Confert & vomitibus vt, quo corpus depurgetur, ſi quid deſectuoſius labores tranſegerunt. à vomitu autem paulatim adiiciendo cibus offerendus eſt, minimum ad quatuor dies. At vero vngi conducibilis eſt q̃ lauari. Coitu vtendum eſt, aquæ accèſſibus contingentibus, frequentiore, in ignis autem impreſſionibus, pauciore. Porro ſi in aliqua anima deſectuoſiorem vim ignis accipiat q̃ aqua, eam tardiorem eſſe neceſſe eſt. & appellantur tales ſtolidi. Nam vt tardiore exiſtente circuiſu, ſenſus paulatim allabuntur, & qui acuti exiſtunt parum commiſcentur, propter circuiſus tarditatem. Sèſus enim animæ qui per viſum ac auditum contingunt acuti ſunt, qui vero per tactum, tardiores & facilius percipiuntur. hos quidem igitur percipiunt etiam tales nihilominus, velut ſunt frigida & calida ac conſimilia,

*ſtiffiſſimus
memoria
que tenaciſſima
prædita.*

Conſtantes.

*Horum vſus
ſus &
exercitatio.*

*Cur his
plurimū labor adū ſit.*

*Diuerſe
naturæ,
ignis &
aquæ tēperatura diuerſa ſiūt.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Nutricio
tur multa
facit.*

*Attoniti
siue stu-
pidi.
Tardus
furor.*

*Cum ignis
aquam su-
perat qua-
les fiant.*

*Naturæ
huius nu-
tricatus.*

*Diuersæ
naturæ &
nutricatio.*

Quæ vero per visum aut auditum percipere oportet, quæ non prius sciunt, percipere non possunt. Si enim non commota fuerit anima ab igne allabente, non percipere poterit quale quid tandem sit. Tales igitur animæ non perpetiuntur hoc ob celeritatem, Si autem recta diætâ vtatur, etiam talis homo melior fieri possit. Conferunt itaque huic eadem quæ priori, Verum siccioribus ac paucioribus cibis vtetur, laboribus autem pluribus & acutioribus ac velocioribus. Confert & fomentis vt, & vomitibus à fomentis, & exhibitionibus ciborum à vomitibus ex longiori tempore, si defectuosius contigerint vomitus. Et sanè hæc faciens, sanior ac sapientior fuerit. Si vero amplius adhuc superetur ignis à præsentia aqua, hos iam alij desipientes, alij attonitos siue stupidos appellant. Et hæc insanix quædam species tardior existit. hi plerumque nemine molestante aut verberante, formidantque non formidanda, & tristantur in rebus nihil ad se pertinentibus, & sentiunt ea quæ non conueniunt sapientibus. Confert itaque his, fomentis vt, & à fomētis veratris expurgari, ac diætâ vtî quam prius dixi, indigetque talis homo attenuatione pulmonis ac siccitate. Si autem aqua defectuosior vim accipiat quam ignis, quum alias sincerum temperamentum habeant, sani sunt homines corporibus, & sapientes. Talis autem anima cito percipit allabentia, & non sæpe ab vna re ad aliam transit. Natura quidem igitur talis, animæ bonæ est. Melior autem reddetur rectæ diætæ vsu, & peior praua. Confert huic, diætæ vsus ad aquam magis vergentis, ita vt excessus vitet & ciborum, & potuum, & laborum. Vtetur & cursibus curuis & rectis reuertentibus, iuctisque ac reliquis exercitiis, ita vt in nullo excessum faciat. Si enim sanum fuerit corpus, & non ab aliquo alio perturbetur, animi temperamentum sapiens existit. Si vero amplius aquæ vis ab igne superetur, tali homini necesse est tanto acutiorem animam esse, quanto citius mouetur, & ad sensus citius allabi, verum minus constantem priore, propterea quod iudicat ea quæ obueniunt, & in pulmonem procedit ob celeritatem.

Confert tali homini diætâ vtî magis ad aquam vergente, quam priori, & maza magis quam pane, & piscibus magis quam carnibus, & potu aquosiore, & Venere rarius vtetur, & laboribus qui sunt maxime secundum naturam quam

A quàm plurimis, violentis autem vti non est necesse. Vtetur & vomitibus paucioribus ex repletionibus, quo corpus quidem euacuetur, quàm minime vero caleseat, Conducit etiam talibus ad sapientiam, vt minime carnosi sint, Nam ad carnis bonam habitudinem, ardoris inflammationem fieri necesse est. Quum autem tale quid huiusmodi anima peripitur, ad insaniam adigitur, ex superata aqua adacta. Talibus confert actiones obire ac transigere à cibo accepto magis quàm ieiunis. Stabilior enim redditur anima alimento còmodo ammixto, quàm alimenti indiga. Si vero adhuc amplius superetur aqua ab igne, talis anima valde acuta est, & tales necesse est somnia videre, vocant autem ipsos subfuriosos. Nam res valde propinqua insanix est, Etenim à breui & incòmoda inflàmatione insaniunt, & in ebrietatibus, & carnis bonà habitudine, & præ carnum esu. Verum talem oportet ab his omnib. abstinere, itemque à reliqua repletione, ac exercitiis violentis. In victu vtendum est Maza vino dulci non subacta, & oleribus coctis, sed non purgantibus, & pisciculis ex muria, & aquam bibere præstantissimum est, si fieri possit, sin minus, vinum molle & album quod aquæ sit proximum. Deambulationibus quoque multis mane vtendum, à cœna vero satis est exsurgere, quo cibi quidem non rescicentur à deambulationibus post cœnam, corpus autem euacuetur à maturinis. Lauare autem magis conducit aqua tepida circumaffusa, quàm vngi. Confert & in æstate interdium somno vti breui non multo, vt ne corpus ab anni tempore reficetur. Conueniens est etiam vere veratris purgare, formæ antea præparatos, deinde sensim ad diætam inducere, & neque hunc ieiunum actiones obire oportet. Et ex hac sanè cura, huiusmodi anima sapientissima fuerit. Sapientis quidè igitur ac desipientis animæ hoc temperamentum causa est, quemadmodum à me scriptum est, potestque ex diætâ & melior, & deterior fieri. Cæterum cursus impetu igne præualecente, impossibile forte fuerit aquæ aliquid apponere, Similiterq; aqua præualente in temperamento, ignem augere. Ex his vero & sapientiores & desipientiores animæ sunt. At vero talium nò amplius temperamentum est, qualis est, Iracundus, Segnis, Dolosus, Simplex, Infestus, Beuolus. Taliū omnium natura meatuum per quos anima

Quàm uaria hæc natura à cæteris.

Qui nutritus.

Quæ nulla cura nutrentur.

HIPPOCRATIS LIBER II.

meat causa est, per qualia enim vasa secedit, & ad qualia al-
labitur, & qualibus ammiscetur, talia sapiunt. Ob id itaque
impossibile est talia ex diæta trāsmutare. Naturam enim ob-
scuram transformare non est possibile. Simuliter autem &
vocis qualiscunque tādē fuerit, meatus spiritus causa sunt,
per qualescunque enim aer mouetur, & ad qualescunq; alla-
bitur, talem necesse est esse vocem: & hanc quidem tum de-
teriores, tum meliores facere possibile est, quia leuiore ac
breuiore meatus spiritus facere possibile est. Verum illa ex
diæta alterare impossibile existit.

HIPPOCRATIS COI

DE DIAETA SIVE VICTVS

ratione, Liber II. Iano Cor-

nario medico physico

interprete.

Regioni
qualitas.

Loca alta.

Regionum singularum situm & na-
turam hoc modo cognoscere oportet. Et in summa res hoc modo se
habet. Regio ad meridiem sita
calidior est, & siccior, quā ea quæ
ad septentriones iacet, propterea
quod soli propinquior est. Et in
his regionibus necesse est & ho-
minum genera, & nascentia ex ter-
ra, sicciora ac calidiora & fortiora
esse, quā in contrariis. velut Libyca gens ad ponticam, & v-
trisque vicinā. Ipsa autem loca iuxta seipsa hoc modo ha-
bent. Alta & squallida & ad meridiē sita, sicciora sūt quā
cāpestria & æqualiter sita, propterea quod pauciores humo-
res habent, Illa enim stationem pro aqua pluuiā non habent,
hæc habent. At vero lacustria ac palustria humectant & cal-
faciunt. Et calfaciunt quidem quia caua sunt & circūdata, &
non perflantur. humectāt autem, quia nascentia ex terra qui-
bus ho-

Abus homines aluntur, humidiora sunt, & spiritus quem at-
trahimus crassior est, propter aquæ stationem ac immobili-
tatem. Verum caua loca & non aquosa, siccant & calfa-
ciunt. Et calfaciunt quidem quia caua sunt & circumdantur.
Siccant autem, tum propter alimenti siccitatem, tum quod
spiritus quem inspiramus siccus existens, humorem ex cor-
poribus trahit in alimentum sibiipso, quum non habeat al-
lium humorem ad quem allapsus nutriatur. Vbi autem re-
gionibus montes adiacent ad austrum, in his squallidi austri
& morbosus afflant. Vbi autem ab Aquilone montes adia-
cent, in his aquilones perturbant ac morbos faciunt. Vbi ve-
ro ab Aquilone caua loca vrbibus adiacent, ab æstiuis ven-
tis calida & morbosa hæc regio existit, propterea quod ne-
que aquilo persans puram spiritus inductionem exhibet,
neque ab æstiuis ventis perfrigeratur. Caterum insula *Qualitas*
propinqua continenti tempestuosiores sunt & ægre in ip- *insulari.*
sis hybernamus. Marina vero hyeme tepidiores sunt, pro-
pterea quod niues & glacies in continenti stationes habent,
& ventos frigidos in vicinas insulas mittunt. Verum insulae
intra pelagus posita non habent in hyeme niuium statio-
nem. Porro de ventis quam naturam ac facultatem singu- *Ventorū*
li habent, hoc modo cognoscere oportet. Naturam qui- *natura.*
dem habent omnes venti humectandi ac frigefaciendi, tum
animalium corpora, tum nascentia ex terra, ob hanc caus-
sam. Neceffe est omnes ventos spirare à niue, à glacie, & ge-
lu vehementi, & fluminibus, & stagnis, terraque humecta
ac perfrigerata. Et fortiores quidem ventos, à maioribus &
fortioribus, debiliores vero à minoribus & debilioribus.

Quemadmodum enim animalibus spiritus inest, Sic etiam
aliis omnibus, aliis quidem minor, aliis vero iuxta magni-
tudinem. Naturam quidem igitur habent humectandi ac
frigefaciendi omnes venti, Verum propter situm regionum
ac locorum, per quæ venti ad singulas regiones accedunt,
diuersi inter se sunt, frigidiores, calidiores, humidiores,
sicciores, morbosiores, salubriores, Singulorum autem caus-
sam sic cognoscere oportet. Boreas siue aquilo frigidus *Septētrio.*
spirat ac humidus, quia progreditur à talibus regionibus,
meatque per tales locos, ad quos non accedit sol ipse, ne-
que aerem resiccans, humorem ebibit ac exhaurit, Quare
ad terram

ad terram habitabilem accedit suam ipsius vim habens, vbi D
 non per regionis situm corrumpitur. & his quidem qui pro-
 xime habitant frigidissimus est, qui vero remotissime, mini-
 me. *Auster.* Auster autem à similibus aquiloni natura regionibus
 spirat. Ab Australi enim polo spirans, & à niue multa gla-
 cieque ac gelu fortibus procedens, necessario his qui prope
 ipsum illic habitant talis spirat, qualis nobis est Aquilo.
 Verum omnem non item similis accedit regionem. Nam
 quum per solis iter & in meridiem spiret, humiditas ipsius
 à sole ebibitur, & resiccatus rarefcit. quapropter necesse
 est ipsum calidum ac siccum huc accedere. In proximis igitur
 regionibus necesse est ipsum talem vim calidam ac sic-
 cam exercere. & hoc sanè in Libya facit, Nam & terræ na-
 scentia exarescunt, & homines latenter resiccant, Quum e-
 nim non habeat nec mare, nec fluium vnde humiditatem
 accipiat, ex animantibus ac plantis humorem exhaurit. Vbi
Qualis sit
auster. verò pelagus transit, tanquam calidus & rarus existens, mul-
 ta humiditate regionem in quam illabitur implet, & neces-
 se est ipsum calidum ac humidum esse, vbi non regionum si-
 tus alterius qualitatis causa existat. Eodem modo etiam
 aliorum ventorum facultates se habent. *Qui ventii*
boni sint. Caterum iuxta singulas regiones venti hoc modo se habent. Venti ex ma-
 ri in regiones illabentes, sicciores quodammodo sunt. Qui
 verò à niue aut glacie, aut stagnis aut fluminibus procedūt,
 omnes humectant ac frigefaciunt, tum plantas, tum animā-
 tia, & sanitatem corporibus exhibent qui non frigiditate su-
 perexcellunt. Hi enim ledunt, propterea quod magnas muta-
 tiones calidi ac frigidi in corporibus inducunt. Hæc au-
 tem perpetiuntur hi qui in regionibus habitant palustribus
 ac calidis, prope flumina magna. Reliqui vero venti qui à
Loca non
sana. prædictis spirant vtilis sunt, tum aerem purū ac sinceram ex-
 hibentes, tum animæ calori humiditatem præbentes. Quicū-
 que vero venti ex terra accedunt, eos necesse est sicciores es-
 se, tum à sole, tum à terra resiccatos. Quum autem nō ha-
 beant venti vnde alimentum trahant, à viuētibz humorem
Cur medi-
terranei
uētii siccii. trahentes, & plantas & animalia omnia lædunt. Et qui-
 cunque venti relictis montibus ad vrbes accedunt, non so-
 lum siccant, sed etiam turbant spiritum quem inspiramus, &
Montani
uentii. corpora hominum morbosa faciūt. Naturam quidem igitur

A tur & vim singulorum sic cognoscere oportet. Quomodo autem ad singulos se preparare oporteat, in sermonis progressu declarabo. At vero ciborum ac potuum singulorum vim, tum eam quæ secundum naturam est, tum eam quæ per artem accessit, hoc modo cognoscere oportet. Quicquid igitur in summa dicere aggressi sunt, aut de dulcium, aut pinguium, aut salforum, aut alterius cuiusdam consimilis facultate, non recte iudicant. Non enim eandem vim habent, neque dulcia inter se, neque amara, neque vlla aliqua eiusmodi. Multa enim ex talibus sunt quæ & aluum emolliunt, & fistunt, siccantque & humectant, Similiter autem etiam in reliquis omnibus. Sunt & quæ adstringunt, itemque aluum movent, & urinam cient. Sunt quæ neutrum horum faciunt. Similiter & ex calfacientibus ac reliquis omnibus, alia aliam facultatem habent. De omnibus quidem igitur impossibile est qualia nam sint declarare, Verum quam vim singulatim habeat, docebo. Ordeum natura quidem frigidum est & siccum. Inest & purgatorium quiddam à succo pæcarum. Eius signum habebis si voles ordeum non purgatum coquere, Purgat enim is succus fortiter, Si vero decorticatū coxeris, perfrigerabit magis ac aluum fistet. Quum autem tostum fuerit, humor quidem purgatorius præ igne perit. Frigiditas autem & siccitas relinquitur. Quæcunque vero perfrigerare ac siccare oportet, id ipsum polentæ transigunt. Maza omnis generis sic vitimur, facultatem autem habet maza hæc talem. farina ex toto collatæ alimentum quidem minus habent, verum magis per aluum secedunt. Puræ autem magis nutriunt, minus vero per aluum secedunt. Maza prius subacta, respersa, vino dulci non emollita, leuem facit, & per aluum secedit, ac frigefacit. Et frigefacit quidem, quia frigida aqua madefacta est, per aluum autem secedit, quia cito concoquitur. leuem vero facit, quia multum alimenti cum statu foras excernitur. Quum enim transitus alimenti angustiores sint, aliud insuper accedens non suscipiunt, & quod quidem cum flatu attenuatum est, foras excernitur, quod vero intus manet, flatum inducit, & partim superne eructatur, partim inferne secedit. Multum itaque alimenti à corpore diffatur. Si vero velis mazam statim vt subacta est exhibere, talis rescicatoria est. Quum enim polenta sicca existat, & aqua sic madefacta

Que non
rite prio-
res diges-
tere.

Ordeum.

Maza.

HIPPOCRATIS LIBER II.

• madefacta, atque sic præparata in ventrem illabatur, humo-
 rem ex ipso trahit calidum existentem. Solet enim calidum
 attrahere frigidum, & rursus frigidum calidum. Consumpto
 autem humore ex ventre necesse est siccare. Aqua vero quæ
 vnà cum maza ingressa est, frigefacit. Quæcunq; igitur sicca-
 re oportet aut frigefacere, aut vëtris profluuium diffusum, aut
 alia quapiã eiusmodi caliditate, maza efficax existit. At ve-
 ro sicca, vino dulci emollita ac trita maza, siccatur quidem non
 similiter, propterea quod vehementer est adstricta, alimentum
 vero plurimum corpori præbet, Nam vt leniter liquefcentis
 alimentum transitus suscipiunt. Per aluum quidem igitur tar-
 de secedit, flatum autem non inducit, neque eructatur. Quæ
 vero & aqua, & vino dulci emollita ac prius subacta est, nu-
 trit quidem minus, per aluum autem secedit, & flatum magis
 inducit. *Cyceon.* Cyceon autem solum in aqua quidem frigefacit
 ac nutrit, in vino vero calfacit ac nutrit, & aluū sistit. In melle
 autem calfacit quidem minus ac nutrit, per aluum vero ma-
 gis secedit, si non meracum mel fuerit: sin minus, nō secedit,
 sed aluum sistit. In lacte vero bene alūt omnes *Cyceones*,
 hoc est farinæ. Veruntamen ouillum aluum sistit, caprinum ve-
 ro magis per aluum secedit. Bubulum vero minus. Equi-
 num autem & asininum magis secedunt. *Triticum.* Triticum fortius
 est ordeo & magis nutrit, minus autē per aluum secedit, tum
 ipsum, tum succus. Panis autem ex tota farina collata, sic-
 cat & per aluum secedit. Purus autem magis nutrit, minus ve-
 ro secedit. Ex ipsis porro panibus, fermentatus quidem le-
 uis est & secedit. Et levis quidem est, quia à fermenti acore
 humiditas consumpta est, quæ sanè alimentum existit, secedit
 autē, quia cito concoquitur. Non fermentatus secedit qui-
 dem minus, nutrit autem magis. Qui succo subactus est, le-
 uior est, & multum nutrit, ac per aluum secedit. Nutrit, quia
 purus est, levis est, quia leuissimo subactus est, & fermentatus
 ac tostus ab eodem est. per aluum secedit, quia passo, & aluum
 mouente tritici parte, permixtus est. Ex ipsis autem pani-
 bus maximi maxime alunt, propterea quod minime exuritur
 humiditas ab igne. Et furnacei panes magis alunt quàm foca-
 rij & veruarij, propterea quod minus exuruntur ab igne.
 Clibano autem cocti & subcinericij siccissimi sunt, hi qui-
 dem propter cinerem, illi vero per totam humore priuati.

Similaginci

- A** Similaginei omnium horum fortissimi sunt, Et adhuc magis
 qui ex alica fiunt, valdeque nutriunt, verum non similiter se-
 cedunt. Farina pura in aqua pota frigefacit, & lotura polli- *Farina.*
 nis tritici. Furfurum succus coctus, levis, per aluum secedit,
 Verum farinæ in lacte datæ magis per aluum secedunt,
 quam in aqua, propter serum, & maxime inter aluum mouen-
 tia numerantur. Quæcunque vero farinæ cū melle & oleo
 coquantur, aut assantur, omnes æstuosæ sunt, & ruſtum cient.
 Et ruſtum quidem cient, quia probe alentes non secedunt.
 Aestuosa autem sunt, quia pinguis, & dulcia, & inter se con-
 cordia, non eadem coctura indigentia, in eodem sunt. Si-
 milago & alica cocta, fortia sunt & alunt, nō tamen per aluū *Similago.*
B secedunt. Trygis, id est, Tragus siue olyra, leuior est triti- *Trygis.*
 co, & quæ ex ipsa fiunt similiter vt eā quæ ex tritico paratur,
 & magis per aluum secedunt. Avena comesta humectat ac *Avena.*
 perfrigerat, itemque in sorbitione accepta. Polentæ ac fari- *Polentæ re-*
 næ recentes sicciore sunt vetustis, quia igni & præparationi *centes.*
 & frigiditas inducitur. Vbi vero vetustæ fiunt, calor exhalat,
 propinquiore existit. Vbi vero vetustæ fiunt, calor exhalat,
 & frigiditas inducitur. Panes calidi siccant, frigidi minus, *Panes ca-*
 gracilitatem autem quandam inducunt. Fabæ alunt, aluum *lidi.*
 sistunt, & inflant. Inflant, quia meatus aliud insuper accedens *Faba.*
 alimentum non suscipiunt. Aluum sistunt, quia totam ali-
 menti fecerim habent. Pīsa inflant quidem minus, per aluū *Pisum.*
 autem magis secedunt. Ochri siue eruiliæ, & dolichi siue *Ochri.*
 phasioli ac siliquæ, his magis per aluum secedunt, minus in-
 flant, & probe alunt. Cicer album per aluum secedit, & per *Cicer.*
 vrinam eiicitur, & alit. Et alit quidē, carnosum in ipso. Per
 vrinam vero eiicitur, dulce, per aluum autem secedit, falsugi-
 nosum. Milij grana ac paleæ siccant, & ventrem sistunt, & *Milium.*
 cum ficubus, fortibus doloribus conferunt. Ipsum autem
 Milium coctum alit, non tamen alio secedit. Lentæ æstu- *Lens.*
 osæ sunt & turbatiæ, & neque per aluum secedunt, ne-
 que ipsam sistunt. Eruum aluum sistit, & robustum est, & *Eruum.*
 crassefacit, & explet, & boni coloris hominē facit. Lini se- *Linum.*
 men comestum aluum sistit. habet & quiddam frigefactoriū.
 Hormini semen consimilia lini semini facit. Lupini natura *Horminē.*
 robusti sunt & calidi, verū per præparationē leuiore ac fri- *Lupinum.*
 gidiore sunt, & aluo secedunt. Irio humectat & aluo sece- *Irio.*
 dit. Cucumeris semen per lotium magis abit quā secessum. *Cucumis.*
 Explet

HIPPOCRATIS LIBER II.

● Explet autem & crassefacit. Et secedit quidem per aluū, propter palcam externam, explet autē & crassefacit, propter carnem. Lotum vero secedit quidem verum minus, crassefacit autem & explet magis. humectat autem & vrit, propter pingue & oleosum. Cnicus aluum mouet. Papauer aluum sistit, magis autem nigrum hoc facit, sed & album idem agit, alit autem & robustū est. Horum porro omnium succi carnis aluum mouēt. oportet itaq; in præparatione id obseruare, ut quæ siccare velis, ab his succos detrahas, & carne vtaris. Quæ vero aluū mouere velis, ut succo copiosiore, carne vero pauciore & succulentiore vtaris. Cæterum de animalibus quæ in ciborū vsum veniunt, sic cognoscere oportet. Carnes Bulbæ robustæ sunt, & aluum sistunt, & ægrè in ventre concoquuntur, propterea quod crassi ac multi sanguinis est hoc animal, & carnes graues, itemque sanguis, ac lac. Quorum autem animalium lac tenue est, & sanguis similiter, eorum etiā carnes consimiles sunt. Caprinæ carnes his leuiiores sunt, & magis aluo secedunt. Suillæ robor quidem magis quam hæ corpori inducunt. multum autem aluo secedūt, propterea quod tenues & modici sanguinis venas habent, carnem vero multam. Agninæ leuiiores sunt ouillis, & hedinæ caprinis, quia exanguiore sunt & humidiores. Quum enim sicca & robusta natura sint animalia, dum quidem teneræ sunt, aluo secedunt, vbi vero augmentum sumpserint, nō similiter. Et vitulinæ carnes eodem modo se ad bubulas habent. Verum porcinae suilis grauiore sunt. Quum enim animal sit natura carnosum & exangue, humiditatis excessum in tenella ætate habet. Quum igitur meatus superaddens alimentum non suscipiant, intus manens calfacit ac perturbat ventrem. Asininæ carnes aluo secedūt, & pullorū adhuc magis. Equinæ leuiore sunt. Caninæ calfaciunt ac siccant & robor inducunt, non tamen aluo secedunt, catulinæ vero humectant & secedunt. Suis siluestris caro siccant & robor exhibet, ac secedit. Cerui siccant, minus autem secedit, magisque vrinam prolicit. Leporinæ sicca sunt & aluum sistunt, vrinæ autem citamentum quoddam faciunt. Vulpinæ humidiores sunt & vrinam cient, Et erinaceorum terrestrium carnes humidiores sunt ac vrinā cient. Porro de volucrum generibus sic res se habet. Omnia ferme volucrum genera sicciora sunt quam

Cnicus.

Papauer.

Caro cuius
que ani-
malis.

Caro suilla.

- A** quàm quadrupedia. Quæcunque enim vesicam non habent, neque mingunt, neque sputum aut saliuam fundunt, omnino sicca sunt. Propter caliditatem enim ventris, humiditas ex corpore consumitur in alimentum caliditatis, quare neque mingunt, neque sputum aut saliuam fundunt. Cui autem tales humiditates non insunt, id ipsum necessario siccat, Siccissima igitur caro est palumbis, deinde columbæ, tertio loco perdicis, ac galli, & turturis. humidissima vero anseris. Semini-
Pisces.
 leges autem volucres prædictis sicciores sunt. Verum anatis carnes, & reliquarum auicularum quæ in paludib⁹ de-
 gunt, aut in aquis, omnes humidæ sunt. At vero ex pisci-
 bus siccissimi sunt hi, scorpius, draco, callionymus, cuculus,
B glaucus, perca, thrissa. Leues autem sunt petrosi fermè om-
 nes, velut turdus, phuca, elephetis, gobio. Tales autem & præ-
 dicti itidem, leuiiores sunt erronibus, Nam hi vt quiescentes
*Pisces er-
 rones.*
 raram ac leuem carnem habent, Errones autem & vndas ver-
 berantes laboribus fracti, solidiorem carnem habent. Tor-
 pedines autem & squatinæ ac Rhombi, & huiusmodi, sunt le-
 uiores. Quicunque vero pisces in lutosiis & aquosis locis
 alimenta habent, velut capitones, mugiles, anguilla, & re-
 liqui eiusmodi, grauiiores sunt, propterea quod ab aqua &
 luto, & in his nascentibus, alimenta habent, à quibus etiam
 spiritus in hominem ingrediens ipsum lædit ac grauatur. *Pisces gra-
 uiores, &
 contra.*
 Fluuiatiles autem & palustres his adhuc grauiiores sunt. Por-
 lypi vero & sepia, & eiusmodi pisces, neque pisces velut vi-
C dentur sunt, neque per aluum secedunt. quapropter etiam
 oculos comesti grauant. Iuscula tamen horum aluum mo-
 uent. Caterum conchyliæ velut sunt pinæ, purpuræ, pa-
 tellæ, buccina, ostrea, ipsa quidem sicca sunt, succi autē ipso-
 rum aluum mouēt. Mituli vero & pectines ac tellinæ magis
 aluo secedunt. Vrticæ autē & chartilaginosi generis pisces,
 maxime humectant ac aluum mouent. Carterū Erinæ eo-
 rū oua, & locustarū humor, & muscoli & vrsæ, ac cancri, magis
 quidē fluuiatiles, sed & marini, aluum mouent & vrinā cient. *Saliti pi-
 sces.*
 Salsamēta siccant & attenuant, pleraq; etiā aluum leniter mo-
 uent. Ex salsamētis siccissima sunt marina, deinde fluuiatilia,
 Humidissima autē sunt palustria. Ex ipsis autē salsamētis pi-
 sces, perca appellati valde sicci sunt. Animalū porro cicurū
 ea quæ in syluis & agris pascuntur, sicciora sunt his quæ intra
*Animaliū
 & carniū
 diuersitas.*
 ædes

• ædes nutriuntur, quia labore reficcantur, itemque præ sole ac frigore, & spiritu siccior nutriuntur. Verum syluestria sicciora sunt mansuetis, & crudiiora ac sylvarum materie pasta, itemque parum edacia, sicciora sunt edacibus. Et frugiuora herbiuoris sicciora sunt, Et frugiuora non frugiuoris, & paucibiliba multibilibis, & sanguine referta exanguibus ac paucum sanguinem habentibus, & quæ in vigore sunt vetustis valde ac iuuenulis, & mascula foemineis, & castrata non castratis, & nigra albis, & hirta nudis. Contraria vero his humidiora sunt. Ex ipsis autem animalibus carnes hæc fortiores sunt, quæ optime exercentur ac sanguinolentissimæ sunt, & in quibus recumbunt, Leuissimæ autem carnes sunt, quæ minime exercentur, & in umbra degunt, & in intimis animalis partibus sitæ sunt. Exanguium autem partium robustissimæ sunt, cerebrum & medulla. Leuissimæ vero carniū partes sunt capitales, & sub ventre, musculi, pectines, pedes. Ex piscibus siccissimæ sunt supernæ partes, leuissimæ sub ventre, Et capita ipsorum humidiora sunt, propter pinguedinem ac cerebrum, Oua volucrium robustum quid habet, & alunt, & inflant. Robustum quid habent, quia generatio est animalis. Alunt, quia hoc est pulli lac. Inflant, quia ex parua mole in multum tam diffunduntur. Caseus robustus est & æstuosus & alit, Robustus quidem, quia proximus est generationi. Alit autem, quia carnosæ reliquæ sunt lactis. Aestuosus est, quia pinguis. Aluum autem sistit, quia succo & coagulo compactus est. Aqua frigefacit. Vinum calidum est & siccum, Habet & purgatorium quiddam à materia. Vina nigra & austera sicciora sunt, & aluum non mouent, neque vrinam cient, neque saliuam faciunt. Siccant autem & calefaciunt, humiditatem ex corpore consumentes. Mollia vero nigra humidiora sunt, & inflant atque aluum magis mouent, Dulcia nigra humidiora sunt, calefaciunt autem & inflant humiditatem inducentia. At vero alba & austera calefaciunt, magisque vrinam cient, quam aluum mouent. Noua vina aluum magis mouent, quia propiora musto sunt, itemque alunt, & odorata magis quam inodorata eiusdem ætatis, quia magis concocta sunt: & crassa magis quam tenuia. Verum tenuia dulcia magis vrinam cient, & aluum mouent, & humectant corpus & sanguinem debilem faciunt, & aduersarium corporis sanguinem in corpore augment.

Oua qualia.

Caseus.

Aqua.

Vinum nigrum.

A re augment. Mustum inflat, & subducit, ac conturbat feruens in ventre, & aluo secedit. Inflat quidem, quia calfacit. subducit autem ex corpore, quia purgat. conturbat autem, quia feruet in vêtre, atq; ita aluo secedit. Vina acida frigefaciunt, attenuant & humectant. Frigefaciunt quidem & attenuant humiditatis euacuationem à corpore facientes. humectant autem per aquam vnà cum vino ingrediētem. Acetum frigefacit, quia colliquans humiditatē in corpore consumit. Sīst autem magis quā in mouet aluū, quia non alit & acre est. Sapa calfacit & humectat ac subducit. Calfacit, quia vinosa est. humectat, quia alit. subducit quia dulcis est. Vinum recens sub torculari expressum & nondum excolatum, humectat, subducit, & inflat, quia etiam mustum idem facit. Mel calidum est & siccum, si meracum sit, cum aqua autem humectat & aluum mouet biliosus, pituitosus vero sistit. Dulce vero vinum pituitosus magis aluo secedit. De oleribus porro hoc modo ciet corpori, oculis vero non est commodum. Multam enim corporis purgationem faciens, visum hebetat, aluum autem & vrinam mouet, propter vim purgatoriam, coctum debilius est quā crudum, statum autem inducit, propter spiritus intensionem. Ceba visui cōmoda est, corpori vero mala, quia calida & aestuosa est, & aluo secedit, & alimentū quidem nullum corpori præbet neque vtilitatem, calfaciens autem siccatur propter succum. Porri calfacit quidem minus, vrinam vero ciet, & aluum mouet. habet & quid purgatoriū. humectat autem & ructum acidum sedat. Præstat à reliquis cibis postremum ipsum edere. Raphanus siue radícula, humectat pituitam diffundēs sua acrimonia. folia minus prosunt, præterquam ad articulare morbum. Radix vitiosa est, innatans ac agre concoctilis. Nasturtium calidum est, & carnem liquat. sistit autem pituitam albam, quare vrinæ stillicidium inducit. Sinapi calidum est & aluum mouet, sed & hoc vrinæ difficultatem facit. Quin & Eruca idem facit. Coriandrum calidum est, & aluum sistit, & ructum acidum sedat, & somnum conciliat, si postremum edatur. Lactuca frigidissima est, prius quā succum habeat, debilitatem autem quandam corpori inducit. Anethum calidum est, & aluum sistit, & sternutamenta sedat olfactatum. Apium magis vrinam ciet

Mustum.

Vinum acidum.

Acetum.

Sapa.

Mel.

Allium.

Ceba.

Porrum.

Raphan.

Nasturti.

Sinapi.

Coriandr.

Lactuca.

Anethum.

Apium.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Ocymum.

Ruta.

Asparag.

Salvia.

Solanum.

Portulaca

Calamitha

Mintha

Rumex.

Atriplex

Brassica

Cucurbita

Rapum

Pulegium

Origanū

Thymum

Hyssopum

Herbarū

uires.

Poma.

Mora.

quàm aluum mouet. & radices magis quàm ipsum, aluum mouent. Ocymum siccum est & calidū, & aluum sistit. Ruta vrinam magis quàm aluum mouet, Habet & vim quandam condensandi, & ad medicamenta noxia commoda est præpotata. Asparagus siccus est & aluum sistit. Salvia sicca est & aluum sistit. Solanum frigefacit, & semen in somnis effundere non permittit. Portulaca fluuiatilis frigefacit, fale vero condita ac seruata, calfacit & purgat. Calamitha calfacit & purgat. Mintha calfacit & vrinam ciet, & vomitus sistit. Et si quis semen eius sæpe comedat, colliquefacit vt quis diffuat, & arrigere prohibet, & corpus debile facit. Rumex calfacit ac aluum mouet. Atriplex humida est, non tamen aluum mouet. Blitum calidum est, non mouens aluum. Brassica calfacit ac aluum mouet, & biliosa ducit. Betæ succus quidem aluum mouet, ipsum autem oculus comestum sistit. Radices vero magis aluum mouent. Cucurbita frigefacit & humectat, & aluum mouet. Rapum æstuosum est, humectat autem & conturbat corpus, non tamen aluo secedit, & vrinæ difficultatem inducit. Pulegium calfacit & aluum mouet. Origanum calfacit, & biliosa subducit. Thymbra similia origano efficit. Thymum calidum est, per aluum secedit & mingitur, ducit & pituitosa. Hyssopum calidū est & pituitam ducit. Porro syluestria olera, quæ os calfaciunt, & odorata sunt, ea calfaciunt & minguntur magis quàm per aluum secedunt. Quæ vero humidam habent naturam frigidamque ac fatuam, & odores graues, magis per aluum secedunt, quàm per vrinam. Quæ autem acerba & austera sunt, aluum sistunt. Quæ acria & odorata sunt, vrinam ciet. Quæ acria & sicca in ore sunt, ea omnia siccant. Quæ acida sunt, frigefaciunt. Cæterum succi vrinam cientes sunt, crethmi, apij, alij cremor, cytisi, feniculi, porri, adianti, solani, qui & frigefacit. Item scolopendrium, mintha, seseli, caucalides, hypericum, vrticæ. Aluum autem mouent & purgant, cicer, lenticula, ordeum, beta brassica, mercurialis, sambucus, cnicus. Hæc omnia aluum magis mouent quàm vrinam. At vero de pomis hoc modo se res habet. Quæ quidem seminibus referta sunt, ea magis aluum mouent, Item viridia magis quàm sicca. Verum vis & facultas ipsorum referatur. Mora calfaciunt

A calfaciunt & humectant ac aluo secedunt. Pira matura cal- **Pira**
 faciunt & humectant ac aluum mouent. Dura vero sistunt.
 Pira syluestria, hyberna, matura, aluum mouent ac purgant.
 Cruda vero sistunt. Mala dulcia ægre concoquuntur. Acida **Mala dul-**
 vero & matura, minus. Cydonia adstringunt, & non mouent **cia.**
 aluum. Succi autem malorum, vomitus sistunt & vrinam cient. **Cotonca.**
 & ante vomitum odores ipsorum idem præstant. Mala syl-
 uestria aluum sistunt. Cocta comesta magis aluum mouent.
 Verum ad respirationem quæ erecta cervice fit & succi ipso-
 rum, & ipsa quoque, hausta profunt. Sorba, Mespila & Cor- **Sorba.**
 na, & quæcunque alia huius generis poma, aluum sistunt & **Mesp. Cor**
 acerba sunt. Mali punici dulcis succus aluum mouet. habet **na.**
 autem quid æstuosum. Mala punica vinosa, minus æstiosa sunt. **Mala pu-**
 Acida vero magis frigefactoria. Nuclei autem omnium aluum **nica**
 sistunt. Cucumeres crudi, frigidi sunt & ægre concoctiles. **Cucumis**
 Maturi autem & pepones, minguntur & per aluum secedunt. **Pepones**
 verum flatuosi sunt. Botri vuarum calidi sunt & humidi ac **Vua**
 aluum mouent, maxime albi. Dulces quidem igitur calfaciunt
 fortiter, propterea quod multum iam caliditatis habent. Im-
 maturæ vero minus calfaciunt, magis autem purgant potati.
 Ficus & vuæ passæ æstiosæ sunt, sed aluum mouent. **Ficus**
 Ficus viridis humectat & aluum mouet, ac calfacit. humectat,
 quia succo plena est. Calfacit, propter succum itidem, aluum
 mouet, propter succi dulcorem. Primæ ficus pessimæ sunt,
 quia succulentissimæ. optimæ autem sunt postremæ. Ficus ari-
 dæ æstiosæ sunt, sed aluo secedunt. Amygdalæ æstiosæ **Amygda-**
 sunt, verum probe nutriunt. Aestuosæ quidem sunt propter pin- **la.**
 guitudinem, nutriunt autem propter carnositatem. Nuces. **Nuces.**
 rotundæ similes his sunt. Latæ vero maturæ probe alunt, &
 aluum mouent. Depuratæ vero etiam flatum inducunt. Tu-
 nicæ vero ipsarum aluum sistunt. Acyli ilicis glandes, & **Castaneæ.**
 quercinæ ac fagineæ glandes, aluum sistunt crudæ & assatæ,
 coctæ vero minus. Pingues carnes æstiosæ sunt, sed aluum
 mouent. Carnes conditæ ac asseruatæ in vino quidem sic- **Carouariæ**
 cant & alunt, & siccant quidem propter vinum, alunt autem **condita**
 propter carnem. In aceto autem asseruatæ calfaciunt quidem, **quid possit**
 verum minus propter acetum. multum autem nutriunt. At ve-
 ro sale seruata minus quidem alunt, humiditate per sale pri-
 uatæ, attenuant autem & siccant, ac sufficienter aluum mo-
 uent.

Quæ vires
demantur
et augeantur.

Tostia.

In siccis lo-
eis nata.

uent. Cæterum vires singulorum detrahare, & addere ac
augere, hoc modo oportet. Ex igne & aqua omnia consti-
tuuntur, & animalia, & terra nascentia, & ex his augeſcunt, &
in hæc ſecernuntur ac reſoluuntur. Fortium quidem igitur
eduliorum vim ſæpe coquendo ac frigefaciendo detrahare
oportet, & vice verſa augere. Humidorum autem torrendo
ac aſſando humiditatem eximere. Siceorum vero rigando
ac madefaciendo. Salſorum rigando & coquendo. Amaro-
rum & acrium dulcium mixtura. Acerborum pinguium tem-
peramento, & de reliquis omnibus ex prædictis iudicium fa-
cere oportet. Quæcunque toſta aut aſſata ſunt, aluum ma-
gis ſiſtunt quàm cruda, propterea quòd humiditas itemque
pinguitudo per ignem ablata ſunt. Quum itaque in ventrem
inciderint, humiditatem ex ventre trahunt, & oſcula venarum
concludunt ſiccantque ac calfaciunt, quare tranſitus humidi-
tatis ſiſtunt. Quæ vero ex inaquoſis ac ſiccis & æſtuoſis lo-
eis veniunt, ea omnia ſicciora ac calidiora ſunt, & robur am-
plius corpore exhibent, propterea quòd pari mole ac copia
graviora ſunt & denſiora, & maiore redditum tribuunt, quàm
quæ ex humidis & riguis ac frigidis. Hæc em̃ humidiora ſunt
& leuiora ac frigidiora. Non igitur ſolùm ipſius cibi & potus,
& animalium ipſorum vim noſſe oportet, ſed etiam patriæ vn-
de ſunt. Quum igitur forte alimentum corpori offerre vo-
les, & ex iſdem cibus, his quæ ex inaquoſis locis veniunt vten-
dum eſt, & cibus, & potibus, & animalibus. Ybi vero leuiore
& humidior, his quæ ex riguis veniunt vteris. Dulcia &
acria, & ſalfa, & amara, & auſtera, & carnoſa calfacere ſolent.
Item quæ ſicca ſunt, & quæ humida. Quæcunque igitur de
ſicca parte plus in ſe habent, ea ſiccant & calfaciunt. Quæ ve-
ro humidæ partis plus habent, ea omnia calfacientia hume-
ſcant, & aluum magis movent quàm ſicca. Nam ubi alimentum
amplius corpori præbuerunt, reuulſionem in ventre faciunt,
& humeſcantia aluo ſecedunt. Quæ autem ex calfacientia
ſiccant, tum edulia, tum pocula, neque ſaliuam, neque vrinam,
neque ſeceſſum facientia, corpus ſiccant, idque ob hanc cauſam.
Corpus calfactum humore vacuatur, & pars eius ab ipſis
cibus, pars in alimentum caloris ipſius animæ coſumitur. Pars
etiam calfacta & attenuata per ipſum corpus expellitur. Dul-
cia & pinguiâ ac oleoſa replent, quia ex modica mole mul-
tum dif-

A tum diffunduntur. Calfacta autem & diffusa, caliditatem in corpore replent ac tranquillam esse faciunt. At vero acida, & acrida, & austera, & acerba, & ex toto collata, & sicca, non replent: propterea quod oscula venarum aperiant & expurgant, & partim siccantia, partim mordentia ac adstringentia, humiditatem carnis horrere ac confidere & in modicam molem contrahi faciunt, atque ita vacuum multum in corpore fit. Quum igitur voles à modicis implere, aut à pluribus euacuare, talibus utaris. Recentia omnia maiorem quam alia fortitudinem habent, propterea quod propinquiora viuo sunt. Verum antiqua & marcida, magis quam recentia aluum mouent, quia propiora putredini sunt. At vero cruda alunt & ructus cient, propterea quod quæ ignem coquere oportebat, ea venter transigit, debiliior quæ ingesta sunt existens. Cate-
B rum obsonia ex variis intritis preparata, æstuosa & humida sunt: propterea quod pinguis, & tosta, & calida, & inæquales inter se vires habentia, in eodem coherent. Verum quæ in muria preparantur meliora sunt, & non æstuosa. Porro de balneis hoc modo habet. Aqua potabilis humectat & frigidum calfacit ac siccatur. Quum enim natura calidum sit, trahit à corpore humiditatem. Calida autem balnea ieiunum attenuant ac frigidant: per caliditatem enim humiditatem de corpore auferunt, euacuata autem de carne humiditate, corpus perfrigeratur, à cibo accepto eadem calfaciunt, ac humectant, ea quæ supereminet in corpore diffundentia in maiorem molem. Balnea autem frigida vice versa, vacuo quidem corpore præbent quandam caliditatem. Vbi autem cibis ingestus est, ab humido existente detrahunt, & frigidum existens siccitate replent. Non lauari siccatur quum humiditas consumatur. Similiter etiam vnctionis neglectus. Vnctio vero calfacit, humectat, ac mollit. Sol & ignis siccant, propterea quod quum calida sint & sicca, humiditatem ex corpore trahunt. Umbra & frigus moderate humectant, dant enim magis quam accipiunt. Sudores omnes abeunt, siccat & attenuat, humore ex corpore deficiente. Coitus attenuat, humectat & calfacit, Calfacit quidem propter laborem & excretionem frigiditatis. Attenuat autem propter euacuationem. humectat, propter colliquationis reli-
 p ij quias

Qui pauca
 facient.

Obsonia
 ex intritis
 variis con-
 dita.

Balnea

Balneaca
 lida.

Frigida.

Vnctio.
 Sol, ignis
 Umbra.
 Sudores.
 Coitus.

HIPPOCRATIS LIBER II.

- Vomitus.** quias in corpore præ labore. Vomitus attenuant propter cibi euacuationem, non tamen siccant, si quis postridie recte curet, sed humectant, propter repletionem & colliquationem carnis præ labore. Si vero quis sinat hæc postridie consumi in alimentum caliditati, & dietam sensim adhibeat, siccant. Ventrem autem compactum vomitus soluit, & egerentem magis quam oportet, sistit, illum quidem humectans, hunc vero siccant. Quum igitur aluum quis sistere volet, auide deuoratum cibum euomere oportet, priusquam humescat & infra detrahatur: & magis acerbis & austeris eduliis uti. Vbi vero soluere aluum quis velit, plurimo tempore cibis immorari cōfert, & acribus, ac falsis, & pinguibus, ac dulcibus, tum cibis, tum potionibus uti. Somni ieiunum attenuant & frigefaciunt, si non longi fuerint, præsentem humiditatem euacuantes, Qui vero magis calefaciunt, colliquant carnem, & corpus diffundentes exolunt, ac debiles faciunt, à cibo vero sumpto calfacientes humectant, alimentum in corpus diffundentes, à matutinis autem deambulationibus somnus maxime siccat, Vigilia in exsatiatis cibo noxia est, non permittens cibum liquari ac concoqui. Ieiunios autem attenuat quidem, verum minus lædit. Segnitias ac ocium humectat, & corpus debile facit. Anima enim quiescens humiditatem ex corpore non consumit. Labor, siccat, & corpus robustum facit. Semel in die cibum capere attenuat, & siccat, & aluum sistit, propterea quod per animæ caliditatem humiditas ex ventre & carne consumitur.
- Prandiu.** Prandium cōtraria facit. Aquæ potus calidus attenuat, Pot⁹ aquæ similiter & frigidus. At vero & spiritus, & cibus, & potus, humiditatem in corpore congelant, si excellenter frigida fuerint, & per congelationem ac frigiditatem aluos sistunt. Nā animæ humiditatem superant. Rursus autem etiam caliditatis excessus eandem congelant, in tātum ut diffundi nequeat. Quæcunque vero calfacientia corpus, & alimentū non præbentia, carnem humiditate euacuant etiam excessum non facientia, ea frigiditatem homini exhibent. Nam præsentem humiditatem mota, flatu ab ipsa repletur ac perfrigeratur. Cæterum quam vim labores habeant nunc exponam. Sunt enim alij naturales, alij violenti. Naturales igitur sunt, Visus labor, auditus, vocis, curarum. Visus quidem igitur talia

A talis vis est. Anima in id quod videtur intenta, mouetur & calefcit. Calfacta vero, euacuata humiditate ficcatur. Per auditum vero allabente sono, anima concutitur & laborat, laborans autem calefcit & ficcatur. Quęcunque fiunt hominibus in cura, anima etiam ab his calefcit ac ficcatur, & humiditatem confumens laborat, & carnes attenuat, & hominē euacuat. Quęcunque labores vocis funt, velut fermo, aut lectio, aut cantus, omnes hi animam mouent, Mota autē ficcatur & calefcit, & humiditatem in corpore confumit. At vero deambulationes etiam ipſę maxime prę reliquis naturales funt, Habent autem quid violentum. Vis ipſarum talis eſt. Deambulatio à cœnā & aluum, & corpus, & ventrem fccat, ipſumque amarum fieri nō finit, ob hanc cauſam. Quū mouetur homo, caleſcit corpus, itemque cibi. Attrahit igitur humiditatem caro, & aluum amaram fieri non finit. Corpus quidem igitur repletur, aluus vero attenuatur. Siccatur autem eadem, ob hanc cauſam. Quum corpus mouetur & caleſcit, quod tenuiſſimum eſt alimenti confumitur, partim per inſitum calorem, partim vero vna cū flatū foras excernitur, partim etiam per lotium eicitur. Quod vero ſicciſſimum eſt de cibis relinquitur, Quare vnā cum aluo etiam caro reſiccatur. Matutina deambulationes attenuant, & partes circa caput leues, & agiles, ac promptas reddunt, & aluū ſoluūt. Attenuant quidem, quia motum corpus caleſcit, & humiditas attenuatur ac purgatur, partim per ſpiritum ac flatū, partim vero emungitur & exſcreatur: ſed & aliqua pars in alimentum caliditatis animę confumitur. Aluum autem ſoluūt, quia quum calida ſit, frigido ſpiritu ſuperne allabente, caliditas frigiditati cedit. Leues autem partes circa caput faciūt, ob hanc cauſam. Quum euacuata eſt aluus, ex reliquo corpore & capite humiditatem in ſeipſam attrahit, nimirum calida exiſtens. Euacuato autem capite, & viſus & auditus depurgantur, & homines agiles fiunt. Deambulationes autē poſt exercitia, corpora pura reddunt, & attenuant, non permit- tentes carnis colliuationem fieri prę labore, ſed ipſam depurgant. Cæterum curſus longi ac curui ſenſim facti, cal- facientes carnem, concoquere ac diffundere poſſunt, & vim ciborum in carne concoquunt: verum corpora tardiora ac craſſiora reddunt quā curſus circulares. Et multa comedē-

Deambu-
lationes.

Matutina
deambu-
lationes.

Deambu-
lationes
poſt exerci-
tia.
Curſus.

Cursus ue-
stis.

Cursus re-
cti.

Cursus cir-
culares.

Lucta.

ἐλινδν-
σις.

ἀροχί-
ρίν.

Κερυκο-
μαχίη, κῆ

χερνο-
μίν.

Pulvis &
olei quai-

le.

tibus commodiores sunt, & hyeme magis quam æstate. Qui vero in veste sunt, eandem vim habent, magis autem excalfaciunt, & corpora humidiora faciunt, & decoloratio- ra : quia sincerus spiritus allabens ipsa non depurgat, sed in eodem spiritu exercentur. Conferunt itaque & siccis, & car- nosis qui carnem demoliri & abolere volunt, itemque senio- ribus, propter corporis frigiditatem. Cursus autem recti reuertentes, & equestres indefiniti, carnem minus diffun- dunt, attenuant autem magis, propterea quod externis ani- mæ partibus hi labores sunt, & humiditatem ex carne reuel- lunt, & corpus attenuant ac siccant. Circulares vero cursus carnem minime diffundunt, attenuant autem & distendunt carnem & ventrem maxime, propterea quod acutissimo spi- ritu vtentes, humiditatem in seipsos celerrime trahunt. At vero concussiones siccant quidem derepente, non sunt au- tem idoneæ, neque commodæ. nam conuulsiones inducunt, quia excalfactum corpus, cutem quidem fortiter attenuat, carnem vero minus coagmentat quam cursus circulares, car- nem autem humore euacuant. Commotiones & alleua- tiones carnem quidem minime excalfaciunt, corpus autem & animam irritant, & spiritu euacuant. Lucta & fricatio, externis corporis partibus magis laborem exhibent. calfa- ciunt autem carnem, & corroborant ac augeri faciunt, ob hanc causam. Quæ ex natura solida sunt, conficta confi- dunt ac coagmentantur, quæ vero caua sunt, augescunt. Quod itaque densum est in carne, id confictum coagmen- tatur, caua vero augescunt, itemque venæ. Nam carnes cal- factæ ac siccatae, alimentum in seipsas per venas trahunt, de- inde augescunt. Volutatio in puluere consimilia luctæ ef- ficat. Magis autem siccatur propter puluerem, & minus incar- nat. Micatio per summas manus attenuat, & carnes sur- sum trahit. Follis, & manuum ad rythmum motus, con- similia faciunt. Spiritus detentio, meatus disparare, & cu- tem attenuare, & humiditatem sub cutem extrudere potest. Exercitia in puluere & oleo in tantum differunt, quod pulvis quidem est frigidus, oleum autem calidum. In hyeme igitur oleum corpus magis auget, propterea quod frigus prohibet à corpore quid auferre. In æstate vero caliditatis excessum faciens, carnem liquat : quum & à tempore, & o- leo, ac

A leo, ac labore, corpus calefiat. At vero pulvis qui inter exercendum accedit, in æstate quidem magis auget. Nam frigefaciens corpus, in excessum calferi non permittit. In hyeme vero frigus & algorem inducit. Morari in pulvere post exercitia in æstate, modico tempore, confert frigefaciendo. Verum longior mora superresiccit, & corpora dura ac lignosa efficit. Fricatio ex oleo & aqua mollit, & non vehementer exalferi finit. Porro de lassitudinibus quæ in corpore fiunt, hoc modo res se habet. Homines inexercitati ab omni labore lassantur. Nulla enim corporis pars exercitata est ad vllum aliquem laborem. Corpora autem exercitata, ab insuetis laboribus delassantur. Aliqua vero etiam à consuetis exercitiis lassantur, si modum exceßerint.

Confricatio olei & aqua.

Species quidem igitur lassitudinum eiusmodi sunt. Vis autem ipsarum sic habet. Etenim inexercitati humidam carnem habentes, quum laborauerint corpore calefacto multam colliquationem remittunt. Quicquid igitur exsudaue-rit, aut cum corpore depurgatum fuerit, non exhibet magnis laborem in corporis parte præter consuetudinem euacuata. Quicquid vero ab excretionem intus remanserit, non solum huic laborem exhibet, sed etiam ei parti quæ humiditatem suscepit. Non enim commoda est corpori, sed infecta. Et in carnes quidem corporum non similiter congregatur, Verum in carnosas partes, quare his laborem exhibet, donec exiuerit. Tanquam enim circuitum non habes, quiescens calefit tum ipsa, tum quæ allabuntur. Si igitur multum fuerit quod excretum est, etiam sanum corpus exsuperat, ut totum concalescat, & febrem fortem inducit. Calefacto enim sanguine & attracto, celerem circuitum faciunt ea quæ in corpore sunt, & tum reliquum corpus præ spiritu purgatur, tum quod compactum est calefcens attenuatur, & simul ex carne foras sub cutem extruditur, atque hoc sudor calidus vocatur. Hoc autem excreto, & sanguis in naturalem statum restituitur, & febris remittit, & lassitudo sedatur maxime tertia die. Caterum eiusmodi lassitudinem sic curare oportet, ut fomentis & balneis calidis id quod compactum est dissoluamus, & deambulationibus vehementibus depurgemus, & modico cibo ac attenuationibus carnis euacuationem cogamus ac coagmentemus, & oleo sensim multo tempore

Desiderio quid patiantur.

HIPPOCRATIS LIBER II.

tempore fricemus, vt ne violententer excalescat. Vnguentis etiā
 tum exudatoriis, tum mollientibus, vngere ac mollire con-
 ducit. At vero exercitatis, ab insuetis laboribus propterea
 lassitudo contingit. Quum corpus nō fuerit laboribus exer-
 citatum, necesse est carnem humidam esse ad eum locum, ad
 quem non est aduetus se laboribus exercere, quemadmodū
 etiā ad singula exercitationum genera. Carnem igitur ne-
 cesse est colliquari, & excerni, confidereque ac contrahi, ve-
 lut priori. Confert autem hoc modo curari. Exercitationi-
 bus vtendum est consuetis, quo id quod compactum est cale-
 scens extenuetur ac depurgetur, & reliquum corpus non hu-
 mectetur, neque in exercitatum maneat. Vtile est & hunc bal-
 neis calidis vti, itemque frictione similiter vt priorem. Ve-
 rum fomentis nihil habet opus. Labores enim calfacientes
 sufficiens sunt attenuare & depurgare id quod compactum
 est. Lassitudo autem à consuetis exercitiis hoc modo fit.
 A moderato quidem labore lassitudo non mouetur. Quum
 vero maior quā oportet labor fuerit, carnem superreficcat,
 euacuata autem humore caro, calefit, & dolet, & horret, & ad
 febrem perducitur longiorem, si non quis recte curet. Opor-
 tet autem primum quidem ipsum balneo non valde multo,
 neque nimis calido lauari. deinde exhibitō à balneo molli
 vino, in cœna offerre plurima & omnigena edulia, & potu a-
 quoso, vino vero molli ac multo vti. Postea longo tempore
 his immoretur, donec venæ repletæ attollantur. Deinde ve-
 ro vomat, & post modicam stationem, molliter dormiat. Po-
 stea per dies sex sensim ad cibos & labores consuetos adhi-
 beatur, atque ita ad consuetum cibum ac potum perducatur.
 Vim autem habet hæc curatio talem. Resiccatum excellen-
 ter corpus, humectare potest citra excessum. Si quidem igitur
 possibile esset, laboris excessum nosse, quantus is esset,
 commodum foret ipsi per moderatum cibum mederi. Nunc
 vero illud impossibile est, hoc vero facile. Corpus enim res-
 ficatum, ab ingestis omnigenis eduliis id quod conducibili-
 le sibi ipsi est sumit, vnaquæque pars de singulis cibis. reple-
 tum autem & humectatum, aluo per vomitum euacuata, rur-
 sus excessum remittit. Alius autem vacua existens reuellit.
 Excedentem itaque humiditatem caro eruat, moderatam
 vero non remittit, nisi per vim, aut labores, aut medicamen-
 ta, aut

Curatio.

Medela.

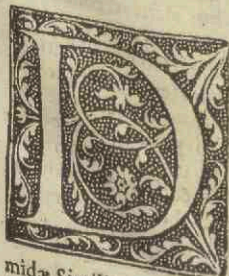
*Curatio-
nis eius
vis.*

A tã, aut aliam quãdam reuulsionem. Qui autem additione cibi *Qui apte*
sensum crescente vitur, is corpori diætã placide constituit. *nutricas*
bit.

HIPPOCRATIS COI

DE DIAETA SIVE VI-

tus ratione, liber III. Iano

Cornario medico phy-
sico interprete.

E diætã humana exacte quid con-
scribere, vt ad ciborum copiam, la-
borum commensuratio ac symme-
tria fiat, nõ est possibile, quemad-
modum etiam antea à me relatum
est. Multa enim sunt impedimẽta.

Primum quidem hominum natu- *Quid ue-*
rã, diuersã existentes. Nam & sic- *tet perfe-*
et ipsã ad seipsas, & ad alia colla- *ctã uictus*
tã magis ac minus sicẽ sunt & hu- *rationem.*

midã. Similiter etiam aliã omnes. Deinde ætates non iisdẽ
indigentes, Insuper & regionum situs, & ventorum mutatio-
nes, & temporum alterationes, & anni cõstitutiones. Est &
inter ipsos cibos multa differentia, Triticum enim à tritico
differt, & vinum à vino, & reliqua omnia ex quibus victum
facimus diuersa existentia, impediunt quo minus possibile sit
exacte de diætã conscribere. At enim prænotiones inuẽ-
tã sanẽ à me sunt eorum quã in corpore dominantur, siue la-
bores cibos, siue cibi labores superent, & quomodo singulis
mederi oporteat, prædiscere quẽ sanas naturas, & vt non ac-
cedant morbi, nisi quis valde multum delinquat ac sæpe. hæc
autem medicamentis iam opus habent. Sunt autem quã ne-
que per medicamenta sanari possunt. Quantum quidem igi-
tur inueniri possibile est quã maxime ad rem faciunt, à me
inuentum est. Verum exacte à nullo. Primum igitur mul-
tis ac vulgo hominibus conscribam, ex quibus maxime utili-
tatem

Qui modus
uitæ.

HIPPOCRATIS LIBER III.

Anni quatuor partes.
Vistus hybernus.
Vomitibus modus.
 tatem capere possint, qui sanè cibis vulgaribus vtuntur, ac laboribus necessariis, profectiōibusque necessariis, ac operis marinis ad vitam degendam repertis: quique caleſcunt plus quàm expedit, perfrigeranturque præter commoditatem, & reliqua diætā inconstanti vtuntur. His itaque ex præſentibus sic victum facere conducit. Annum equidem in quatuor partes diuidunt, quas plerique omnes nouerunt, hyemé, ver, æſtate, autūnum. Et hyemem quidem à pleiadum occaſu, vſque ad æquinoctium vernum. Ver autem ab Aequinoctio vſque ad pleiadum exortum. Aæſtatem vero à pleiadum ortu vſque ad Arcturi exortum. Autumnum ab arcturi ortu, vſque ad pleiadum occaſum. In hyeme quidem igitur tempore frigido & compacto ſe opponendo, hoc victu vti conducit. Primum quidem ſemel tantum in die cibum capere conuenit, niſi quis valde ſiccum ventrem habeat. Id vero ſi fieri nō poſſit, modicum prandere. Victu autem vtendum eſt ſecco & aſtremo, & caſtatorio, & ex toto collato, ac meraco. Pane autem magis vti expedit, & obſoniis aſtatis potius quàm coctis. Et potionibus nigris meracioribus ac paucioribus. Oleribus minimum, præterquam calefacientibus & ſiccis. Succis item ac ſorbitionibus minime vtendum eſt. Laboribus autē multis omnibus, curſibusque curuis ſenſim creſcente acceſſione, & luſta in oleo longa, à leuibus ordiendo ac ſenſim addendo. Et deambulationibus ab exercitiis, acutis ac celeribus. à cœna vero, tardis in tepore. Matutinis autem multis, leni initio facto, ac ſenſim creſcente acceſſione, ita vt placide rurfus deſinas. Vtendum eſt & ſtrato duriore, & nocturnis itineribus, & funambulationibus, ac curſibus per funem vti cōfert. Omnia enim hæc attenuant ac caſtificant. Vtendum etiam nauigatione. Vbi autem quis lauare velit, ſi quidem in palæſtra ſe exercuerit, frigida lauetur. Si vero alio quopiam exercitio vſus fuerit, calida commodior exiſtit. Vtendum & vomitibus, ſi humidiores ſint ter in mēſe, ſin ſicciores, bis à cibus omnis generis. à vomitibus ſenſim perueniendum eſt ad conſuetum cibum per dies tres, eoque tempore laboribus leuioribus ac paucioribus vtendum. à bubulis autem & porcinis carnibus, aut aliis, quicquid tandem modum exceſſerit, eum repletus vomat: & à caſeoſis & dulcibus ac pinguibus, eum qui non eſt adſuetus repleri, vomere conducit: & ab ebrietate,

A tate, ac ciborum mutatione, & regionum alteratione vomē-
 dum est. Oportet autem frigori seipsum purum exhibere,
 præterquam à cibis ac exercitiis. Sed & in matutinis deam-
 bulationibus ubi corpus calefieri cœperit, itemque in cursi-
 bus etiam in alio tempore, excessum vitare oportet. Melius
 est enim corpori hyemem ferre, quàm exerceri hoc tempo-
 re. Nam neq; arbores quæ hyemem non pertulerunt hoc tē-
 pore, fructum ferre possunt, neque ipsæ sanæ esse. Vt admodum
 est & laboribus hoc tempore multis vsque ad excessum, nisi
 lassitudines succedant. Signum autem docebo idiotas, o-
 stendamque quapropter hæc ita se habent. Tempore exi-
 stente frigido ac compacto, consimilia patiuntur etiam ani-
 malia ipsa. Necesse igitur est corpora tarde calefieri à labo-
 re, & modicam quandam humiditatis præsentis partem ex-
 cernere. Deinde modicum tempus concessum est quo labo-
 rent, multum autem quo quiescant. Dies enim brevis est, nox
 vero longa. propterea igitur neque tempus, neque labor ex-
 cessum habet. Ob hanc itaque causam hoc tempore sic diæ-
 tam instituere oportet, à pleiadum occasu vsq; ad solstitium
 hybernium diebus quadraginta quatuor. Circa solstitium au-
 tem maxime in custodia ac tutela esse, & à solstitio alios to-
 tidem dies eadem diætâ vti. Postquam autem tempus ad-
 duxerit fauonium, & mollius factum fuerit, oportet etiam
 eum tempore diætâ sequi, diebus quindecim, quum arctu-
 rus oritur & hirundo volat. Sequens vero tempus magis va-
 rie transigere oportet vsque ad æquinoctium diebus trigin-
 ta duobus. Oportet igitur etiam diætâ vti hoc tempore va-
 riegatiore, mollioreque ac leuiore, & cibo, & potu, & labore,
 atque ita sensim ad ver perducere. Quum autem æquino-
 ctium iam factum fuerit mollius, & dies longiores, ac noctes
 breuiiores, & tempus calidum ac siccum constiterit, etiâ præ-
 sens victus probe nutriendi ac meracius sit. Quemadmodum
 igitur arbores rationem non habentes, hoc tempore præpa-
 rant sibi ad æstatis commoditatem, tum incrementum, tum
 umbram: Sic oportet hominem, quum sanè mente ac ratio-
 ne præditus sit, carnis incrementum salubre sibi præparare
 Oportet igitur ut ne derepente diætâ transmutetur, tempus
 in sex partes diuidere, per octo dies. In prima itaque parte,
 & labores detrahenda oportet, & reliquis quoque velociorib;
 vti.

Plus ocii
 quàm la-
 boris hys
 me datur
 Vergiliu
 rû occasus
 Solstitiû.

Fauonius.
 Arcturi
 ortus.
 Hirundo.

Aequino-
 ctium.

Hoies ar-
 bores imi-
 tentur.

Diuisio tē-
 poris in
 sex partes

vti.

HIPPOCRATIS LIBER III.

vti. Cibus autem mollioribus, & potibus aquosioribus, ac al-
bioribus, & lucta cum oleo in sole vtendū est. In singulis au-
tem temporibus singulas dietas paulatim transmutare opor-
tet, & deambulationes detrahre à cœna plures, matutinas
pauciores: & mazam pro pane offerre, & olera cocta exhibe-
re, & obsonia cocta assatis adæquare, & balneis vti, & parum
prandere, & re venerea pauca vti, & vomitibus. primum quidē
quoquoque die, deinde per longius tempus, quo & cor-
pus pura carne incarnatum cōstituas, & diætā in hoc tem-
pore mollem, vsque ad pleiadum exortum. Et in hoc iam

*Vitus æ-
statis,*

æstas adest, & ad hanc nunc diætā instituere oportet.
Quum itaq; pleias exorta fuerit, cibus mollioribus ac pau-
cioribus vti oportet. Deinde maza magis quā pane, atque
ea prius subacta, & vino dulci non emollita. potibus autem
mollioribus albis aquosis, prandio modico, & somnis à prandio
breuibus, & repletionibus. ex cibus ac potibus quā minimis.

Poma.

*Per æsta-
tem exer-
citatio.*

Potu inter edendum vtendum est sufficiēte, per diem ve-
ro minime bibendum, nisi necessaria aliqua siccitate corpus
vtatur. Vtendum est & oleribus coctis, exceptis æstuosius ac
siccis. Vtendum etiam crudis, exceptis calfacientibus ac sic-
cis. Vomitus nisi si qua repletio contingat, vtendum non
est. Re autem venerea minime. Balneis autem tepidis vti li-
cet. At vero poma fortiora sunt quā pro humana natura.
Melius est igitur à pomis abstinere. Si vero quis cum cibus
vtatur, minime deliquerit. Laboribus quoque ac cursibus
circularibus exerceri oportet, & cursibus rectis reuertentibus.
modicis multo tempore, & deambulationibus in vmbra, lu-
cta autem in puluere, quo quā minime excalescat. Verū
volutationes in puluere meliores sunt quā cursus circular-
es. Frigefaciunt enim corpus humore euacuantes. à cœna
deambulandum non est sed saltem surgendū. Mane vero de-
ambulationibus vtendum. Soles vitandi sunt, itēque frigo-
ra, tum mane, tum vespere, quæ flumina, aut stagna, aut niues
exhalant. Hanc autem diætā tolerare oportet vsq; ad sol-
stitium æstiuum, quo in hoc tempore adimas omnia quæ sic-
ca sunt & calida & nigra ac meraca, itēque panes, præter-
quam si parū quid voluptatis gratia concedere velis. Sequen-
ti vero tempore vtetur mollioribus & humidis & perfrigeranti-
bus ac albis, vsq; ad arcturi exortum ac æquinoctiū per dies
nonaginta

- A** nonaginta tres. Cæterum ab æquinoctio sic diætam instituere oportet, per autumnum ad hyemem adducendo, ita ut mutationes frigorum ac teporis vites vestitu crasso. Utendū autem hoc tempore motu in veste, frictioneque ac lucta in oleo, ita ut sensum accessio crescat. Deambulationes quoque in tepore faciendæ sunt, & calidis lauacris utendum, & somni diurni detrahēdi. Cibus autem utendum est calidioribus, ac minus humidis, & puris, & potibus nigrioribus, verò mollioribus & non aquosis. Oleribus vero minus. Reliquam item diætam omnem sic consonam adhibere oportet, ut ab æstiuus detrahas, hybernis autem vtaris nō ad summum, quo hybernū victum quā proxime cōstituas, in diebus duodequingenta, vsque ad pleiadum occasum, ab æquinoctio. Hæc porro multitudinis commonehdæ gratia ac vulgi hominum causa prodo, qui ex necessitate vitam temere transigunt, neque licet ipsis aliorum negligentes esse, ac suam ipsorum sanitatem curare. Quibus verò iam hoc certum ac percognitum est, quod neque diuitiarum, neque corporis, neque vilius alterius rei vlla vtilitas est, citra sanitatem, ad hos inuenta est à me diætā, quantum possibile est, ad veritatem ac certitudinem possibilem rerum adducta. Hanc itaque in sermonis progressu declarabo. Inuentum autem hoc honestum quidē mihi repertori, vtile vero discipulis, nullus adhuc priorum ne attentauit quidem componere, quod ad omnia alia magni æstimandum ducō. Est autem præcognitio antequam ægrotent cognitio, quid corpora perpetiantur, vtrum cibus superat labores, aut labores cibos, aut moderate inter se habeant. Vtrum enim tandem superetur, morbi fiunt, ab æqualitate autem inter ipsa mutua, sanitas adest. Ad hæc sanè commemoranda aceingor, & demonstrabo qualia sunt hominibus qui sani sibi esse videntur, & iucunde comedunt, laborareque possunt, & corporis ac caloris satis habent. Nares citra causam apertam à cœna implentur, & repletæ esse videntur, emungunt autem nihil. Vbi autem deambulare mansu incipiunt ac exerceri, tunc emungunt ac spuunt. & progressu temporis etiam palpebras graues habent, & pruritus frontis occupat, & à cibis abstinent, & bibere minus possunt, & color fit decolor, & aut destillationes mouentur aut febres horridæ, iuxta quodcunque tempus repletio fuerit mota. Quicquid

*Victus aut
sumis*

*Sine sanitate nihil
iuvat.*

*Quæ inuenit
Rhipi*

*Quid præcognitio
& cognitio.*

HIPPOCRATIS LIBER III.

Plenitudi-
nis signa.

Medela.

Diurna
dormitio
bona nō est
Morbore
alia causa

quid autem eo tempore fecerit, in id ipsum culpam ac cau-
sam reiicit, quum id ipsum causa non sit. Huic enim cibi su-
perant labores, & repletio paulatim collecta in morbum ip-
sum adduxit. Sed non huc vsque differre oportet, verum vbi
prima signa cognouerit, scire quod cibi labores superant, &
paulatim collecta repletio existit. Mucus enim & salua re-
pletionis indices sunt ac signa, & quiescente quidem corpo-
re, motus spiritus obturant, multa repletionem existente. vbi
vero calefactū est præ labore, attenuata excernuntur. Ta-
lem autem sic curare oportet. Exercitū in consuetis ex-
ercitiis citra lassitudinem, calidaque lotum, cibis omnigenis
expleto, ac vomere facito. à vomitu vero os & fauces colluat
vino austero, quo oscula venarum constringantur, & nihil at-
trahāt, velut à vomitu fieri solet. deinde surgens modice de-
ambulet in tepore. Postridie vero deambulationibus qui-
dem vtendum est. exercitiis autem paucioribus & leuioribus
quàm prius. & si æstas fuerit impransus degat, sin minus, pa-
rum comedat, & de cœna quam sumere solebat, dimidium
detrahat. Tertia autem die labores quidem obeat omnes
consuetos ac deambulationes, verum cibos sensim ingerat,
quo quinta die à vomitu consuetum cibum assumat. Et si
quidem ab hoc satis bene habuerit, de cætero cibis quidem
paucioribus, laboribus autem pluribus curetur. Si vero signa
repletionis nō quieuerint, interpositis duobus diebus ab ea
qua consuetos cibos assumpsit, rursus vomat, & eodem mo-
do sensim ad consuetos cibos redeat. Quod si non successerit,
etiam tertium eadem repete, donec à repletionem libere-
tur. Sunt autem homines qui vbi labores superantur à ci-
bis, talia patiuntur. Incipiente quidem repletionem somni lo-
gi & dulces ipsis contingunt, & interdū etiam dormiunt.
Somnus autem cōtingit carni, & sanguis funditur, & spiritus
diffusus tranquillus est. Quū vero non suscipiat amplius cir-
cus repletionem, secretionem iam remittit intro, præ circui-
tus violentia, quæ sanè secretio contraria alimento à cibis,
animam perturbat. Quo tempore non amplius iucundi ipsis
sunt somni, sed necesse est hominem perturbari, & videtur si-
bi cum aliquo pugnam committere. Qualiacunque enim pa-
titur corpus, talia videt anima, visu iam concluso. Quum igitur
ad hoc peruenerit homo, prope iam est vt agrotet. Quod
autem

A autem veniet morbus, valde manifestum est, Qualis enim secretio venerit, & quancunque partem superauerit, eam ipsam morbo affligit. Verum non oportet ita desipientem esse & hucusque differre, sed statim vbi prima signa cognouit, curam contingere, & hunc velut priorem curare. longiori autē tempore, ac fame opus habet. Sunt præterea etiam talia repletionis signa. Dolet corpus aliquibus totum, aliquib. pars quædam, quęcunq; tandem. Dolor autem est velut lassitudo, & delassati esse sibi videntur, segnicieq; ac repletionē curatur donec ad febrem perueniant. & adhuc nondum hoc cognoscunt, sed balneis ac cibis vtentes, ad pulmonis inflammationem, peripneumoniam Gręcis dictam, morbum deducunt, & ad extremum periculum deueniunt. Verum oportet providere antequā ad morbos perueniant, & hoc modo curare, vt maxime mollibus fomentis hominē foueamus, aut si id fieri nequeat, multa calida lauē, ac corpus dissoluamus, & à multis ingestis cibis, primū quidem acerbis ac plurimis, deinde salis, probe vomere faciamus. quo facto exurgat ac modico tempore deambulet in tepore. deinde dormiat. Mane vero deambulationib. sensim crescentib. vtēdū est, & exercitiis leuibus, & ciborum exhibitionib. sensim crescentib. velut prius. Attenuatione autē plurima opus habet, itemq; deambulationibus. Si vero providentia non adhibita ad febrem peruenierit, nihil aliud offerre oportet præter aquam per dies tres. Siquidem igitur ex hac sedetur, bene est: sin minus, pitisanæ succo curandus est, & aut quarta aut septima die decedet febris, si exsudabit. Bonum autem est & vnguentis exsudatoriis vtī, sub iudicatione: exsudare enim cogunt. Quidam velut etiam talia à repletionē perpetiuntur. Caput ipsis dolet ac grauatur, & palpebrę ipsis à cœna cōcidunt, & in somnis turbantur, & calor inesse ipsis videtur, & aluus aliquando sistitur. Et talis vbi venere vtitur, leuior statim esse sibi videtur, postea vero magis grauatur. His caput repletionem reuellens, & aluum sistit, & ipsum granatur. Periculum autem subest, vt quod erumpat ipsa repletio id ipsum corrumpat. Verum providere hoc modo oportet. Si curam celebrem facere velit, veratro purgandus est. deinde exhibendi cibi leues ac molles ad dies decem, atque hi aluum mouentes, quo vter inferior superet, & de capite reuellere valeat.

Repletionis signa.

Curatio.

Morb⁹ alius plenitatis.

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER III.

Cum potio
nes nō ad-
mittit.

Plenitatis
uaria ma-
la.

Dysente-
ria.

Curatio.

Plenitas
alia.

Vtendum & cursib. tardis ac matutinis, & deambulationib. multis. Item lacta in oleo, & prandio, & somno à prandio nō longo: à cœna vero exurgere satis est, & partim balneis, partim vnctione vtendum, balneis vero tepidis, à venere autem abstinendum. Hæc quidem velocior cura est. Si vero medicamentum bibere nolit, multa calida lotus, à cibis dulcib. ac falsis vomat. à vomitu vero satis est vt exurgat: mane autem deambulationib. adhibendus est, & exercitiis præscriptis ad dies sex. die septima repletione corporis facta à similibus cibis vomitum faciat, & eodem modo cibi rursus sensim adiciendo exhibeantur. atque his hoc modo ad quatuor hebdomadas vtatur. In tanto enim tempore maxime sedatur. Deinde cibi exhibendi quo corpus reficiatur, & diæta paulatim ad consuetum morem redigenda est. Fiunt etiam talia à repletione. Quibusdam venter quidem concoquit cibum, carnes autem non suscipiunt. Alimentum autem intus manens flatum inducit. Vbi vero pransi fuerint sedatur. Nam à fortiore id quod leuius est expellitur, & videntur sibi liberati esse. Verum malum multo maius postridie accedit. Quum autem quotidie augescens fortius inualuerit, id quod prius inest superingesta superat, & calfacit ac perturbat corpus, & profluuium vëtris facit. Sic enim nominatur quàm diu ipsum solum alimentū putrefactū secedit. Vbi autē corpore calefacto purgatio acris fiat, tunc & intestinū raditur ac exulceratur, & sanguinolenta egeruntur. hoc autem dysenteria, à mala intestinorum affectione appellatur, morbus grauis & periculosus. Sed providere oportet, & prandium detrahare, & cœnæ tertiam partē. Cursibus autē pluribus, & luctis ac deambulationibus vtī, tum ab exercitiis, tum mane. Quū vero dies decem præterierint, dimidiū cibi detracti apponere, ac vomitu vtī, atq; sic ad dies quatuor cibum exhibere: vbi autē alij decem dies præterierint, etiam reliquū cibum apponere, ac vomitum facere: atq; sic ad consuetū cibum reducēs, & talem laborib. confidenter premens ac vrgēs, in hoc tēpore sanum facies. Fit etiam talis repletio. Postridie cibum eructant crudum, citra ructum acidum. Alius autem egerit, pauciora quidem quàm pro ratioe ciborum, attamen multū. Dolor vero nullus intus est. His ventriculus frigidus existens, cibos in nocte concoquere non potest. Quum igitur motus

A motus fuerit, cibum crudum eructat. Oportet itaque huic
 preparare ventriculi caliditatem, tum ex victu, tum ex labo- *Medela*
 ribus. Primum quidem igitur vtendum est pane ex tota fari- *per nutriti-*
 na collata, fermentato, diffracto in vinum nigrū, aut in iuscu- *catum.*
 lum suillæ carnis. piscibus vero coctis in muria acri. Vtēdum
 etiam carnosīs, velut extremitatibus percoctis, & suillis car-
 nibus coctis pluribus, & porcinis non multis, & catulorum, ac
 hædorum. Ex oleribus vero porro & allio cocto ac crudo,
 blitoq; cocto & cucurbita. Potionibus vero meracioribus,
 somnisq; longis citra prandium prima die, itemq; somnis ab
 exercitiis, curlibus aut curuis sensim accessione augescēte,
 luctaq; molli in oleo, balneisq; modicis. Est & ficus cum ci- *Quibus fi-*
 bis bona, & meracum vinum ab ipsa. Ex hac autem curatione *cus post cie-*
 aliis citius, aliis tardius repletio sedatur. Alij porro quidā *bū proffit.*
 talia patiuntur. Faciem decolorem habent, & vbi comedē- *Plenitatis*
 rint, paulo post eructant acida, & acor in nares proserpit. *alius mor-*
bus.

His corpora pura non sunt, & plus est quod de carne col-
 liquatur præ labore, quàm quod depurgatur præ circuitu. Et
 hoc sanè intus manens alimento contrarium est, ipsumque
 violat ac acidum facit. Alimentum quidem igitur eructatur,
 illud ipsum vero sub cutem expellitur, & hominem decolorē
 facit, & morbos similes aquæ inter cutem parit. Verum pro-
 uidere oportet hoc modo. Velocior quidem curatio est po- *Medela*
 to veratro, exhibere cibos quemadmodum à me scriptum *quæ.*
 est. Verum tutior à diæta, hoc modo. Primum quidem ca-
 lida lotus vomitum faciat, deinde septem à vomitu diebus
 cibum consuetum capiat, decima autem à vomitu die rursus
 vomat, & similiter cibum assumat, & tertium similiter faciat.
 Et cursibus quidem circularibus paucis ac velocibus vtatur,
 & motibus, ac frictione, & mora longa in gymnasio ac exer-
 citio. Vtatur & volutatione in puluere, & deambulationibus
 multis ab exercitiis, sed & à cœna. Plurimis autem matutinis
 in puluere vtatur. Quum autem lauare vult, calida lauetur, &
 eo tempore impransus degat. Et si quidem vno mense resti-
 tuitur, de cætero conuenientibus curetur. Si vero quid re-
 liquum fuerit, medela vtatur. Sunt autem quidam quibus
 posttridie ructus acidi fiunt. His in nocte secretio præ re-
 pletionē fit. Quum igitur motum fuerit corpus ex somno
 densiore spiritu vsu, calidum ac acidum vnà cum spiritu
 q ij foras

*Carnosa
corpora
que pa-
tiuntur.*

*Desidio-
forū mor-
bus.*

*Curatio.
Que ex
exercitatio-
nes.*

*Vocis ex-
ercitatio.*

*Morbus
alius.*

Curatio.

foras expellit, & ex hoc morbi fiunt, nisi quis providentia
utatur. Conducit autem etiam his facere velut priori. Verum
laboribus pluribus hos uti oportet. Quibusdam etiam ta-
lia fiunt. In corporibus densa carne præditis, quum cibi co-
calescunt ac diffunduntur, & à primo somno, & præ cibis
carne calefcente, secretio per somnum fit à carne multæ hu-
miditatis. Deinde caro densa existens alimentum non sus-
cipit. Id vero quod à carne secretum est alimento contra-
rium ac foras protrusum, hominem suffocat ac calfacit, do-
nec euomuerit. Postquam autem leuior factus est, dolor
nullus in corpore manifestus inest, sed decoloratur. Pro-
gressu vero temporis, & dolores, & morbi fiunt. His con-
similia patiuntur etiam qui inexercitati derepente labora-
uerunt, & colliquationem carnis violentam ac multam fe-
cerunt. Hos autem sic curare oportet. De cibo detrahen-
da est tertia pars. Utendum autem cibis acribus, & siccis, &
austeris, ac odoratis, & urinam cientibus. Curfibus vero plu-
rimis curuis in vestitu, rectis autem reuertentibus & circu-
laribus, exutis vestibus, frictione & lucta modica. Micatio per
summas manus commodior est quàm follis. Utendum & de-
ambulationibus ab exercitiis multis, itemque matutinis. A
cæna vero etiam vocis exercitatio valde comoda est. hu-
miditatis enim euacuationem faciens rarefacit carnem. Co-
ducit & impransum degere. His autem cibis utendum est per
dies decem, deinde dimidium ablati apponendū est ad dies
sex, & vomitus faciendus. ab vnoquoque vero vomitu, ad dies
quatuor sensim adiiciendo exhibendus est cibus. Quum au-
tem dies decem à vomitu transierint, omnem detractū cibū
assumat, laboribusque ac deambulationibus deditus sit, & sa-
nus euadet. Talis autē natura copiosiore labore quàm cibo
opus habet. Quidam etiā talia perpetiuntur. Secedit ipsis ci-
bus per aluum liquidus inconcoctus, velut ex intestinorum
leuitate, & dolorem nullum exhibet. patiuntur autem hoc
ventres maxime qui humidi ac frigidi sunt: & propter fri-
giditatem quidem non concoquunt. propter humiditatem
vero secessus fit. Corpus igitur contabescit, alimentum con-
ueniens ac debitum non accipiens, Ventresque corrumpuntur,
& in morbos incidunt. verum providere oportet. Confert huic de cibis tertiam partem auferre. Sint autem
eibi,

A cibi, panes non fermentati ex tota farina collata, clibano cocti, aut subcinericij calidi, in vinum austerum tincti, & pisciū partes ex dorso ac cauda. Verum capitales & sub ventre finenda sunt velut humidiores. & coctos quidem pisces in muria edere oportet, assatos autem in aceto. Utendum etiā carnibus sale & aceto inueteratis, & caninis assatis, & de palumbæ ac reliquis eiusmodi volucris, assatis ac coctis. Oleribus vero minime. Vino utendum est nigro, & deambulationibus à cœna ac matutinis, à deambulatione autem dormiat. Cursibus vero curuis sensim accessione augescente utatur. Sit & frictio multa, & lucta tarda, & in oleo, & in puluere, quo caro concalescens resiccet, & humiditatem ex ventre reuellat. Ungui autem magis conducit quàm lauari, impransus vero degat. Quum autem dies septem transierint, dimidium cibi apponatur, & ad quatuor dies exhibeatur, & vomat. Post alios vero septem dies, omnem cibum assumat, & vomitu rursus facto, cibis eodem modo exhibeatur. Quibusdam vero aliis talia sunt. Secessus non putrefactus per aluum abit, & corpus contabescit cibis non fruens, hi vero progressu temporis in morbos incidunt. His ventres frigidi ac sicci sunt. Quum itaque neque conuenientibus cibis, neque exercitiis utuntur, talia perpetiuntur. Conducit autē sic affecto, panibus puris furnaceis uti, & piscibus coctis cū intritis, & carnibus coctis suillis, & extremitatibus percoctis, & plurimis assatis, & ex acrib, ac falsis his quæ humectant, & saluginosis. Vinis autem nigris mollibus, & inter cibos viuis ac sicubus impleri confert. Oportet & modicum prandere, & exercitationib, plurib, uti, cursibusq; curuis sensim crescentibus, postremum autē cursib, circularibus, & post cursum lucta cum oleo: deambulationib, vero non multis ab exercitiis, à cœna vero satis est exurgere. Matutinis autem pluribus deambulationib, utatur. Lauetur calida, & utatur laborib, ac vntionib, somnoq; longiori indulgeat, & molliter cubet. Oportet & venere aliquo modo vri. Verum de cibis quarta pars detrahenda est, & post dies decem rursus ad consuetos cibos reducendus est. Sunt etiam quibus secessus liquidus ac putrefactus per aluum abit, & qui aliās sani sunt ac exercentur, nullum dolorem res exhibet. Quibusdam vero excluduntur ea quæ conueniebant, progressuque temporis venter per ca-

Morbus
alius.

Curatio.

Qui cibis
& exerci-
tatio.

Morbus
alius.

HIPPOCRATIS LIBER III.

- **Medela** liditatem carnes attrahit, & dolorem exhibet, & cibi excluduntur, & venter exulceratur, & ipsum sistere iam operosum ac difficile est. Verum prius providere oportet, ac nosse ventrem calidum ac humidum magis quam debet esse, laborumque incōmodorum excessum factum esse. Per diætā igitur frigefacere ac siccare oportet, & primum quidem exercitia ex dimidia parte detrahere, & de cibis tertiam partem. Utatur autem Maza antea subacta, ac vino dulci emollita, & piscibus siccissimis coctis, & neque pinguib. neque salis. Utatur & carnibus assatis volucrium, coctis quidem, palumbis ac columbæ, assatis autem perdicum & gallorum, citra condimenta. Leporinis vero coctis in aqua, itemque fœnis omnibus. Ex olerib. autem quæ frigefactoria sunt, velut bera cocta acida. Vino vero nigro austero. Gymnasis autem, curibus circularibus velocibus, verum frictio non multa adhibeatur, sed modica, neque lucta. Micatio per summas manus, & manuum ad rythmum motus, & follis, & Volutatio in pulvere, comoda sunt, sed non multa. Deambulationibus ab exercitiis utatur sufficientib. iuxta laborem, & à cœna pluribus, iuxta cibum, & mane moderate, iuxta habitum. Lauet autem tepida, ac quiescat. Sic vbi in hac diætā trāsegit dies decem, apponatur cibi dimidium, & laborum tertia pars, & vomitum faciat à cibis siccis & acerbis, & in cibo ne moretur, sed quā celerrime vomat. à vomitu ad dies quatuor & cibus, & labor partitus exhibeatur. Vbi autē dies decem præterierint, reliquum cibi apponatur, & vinum potabile, verum labores pauciores, & vbi vomitum fecit, cibus velut scriptum est exhibeatur. Hoc vero tempore semel tantum in die cibum capere cōducit, donec malum sedetur. Aliis porro quibusdam siccus & perultus secessus fit, & os siccum, & progressu temporis etiam amarum fit, & alius sistitur, itemque vrina. Quum enim non habeat intestinum humiditatem circa excrementum, intumescens transitus obturatur, & dolorem exhibet, & calor occupat, & quicquid biberit aut ederit homo, id ipsum reuomit. Postremum vero etiā stercus vomit, atque hic nō superuiuet, quum ad hoc peruenierit. Verum providere oportet ac nosse, quod caliditas & siccitas in homine prædominantur. Viñum igitur ipsi constituere oportet ex maza prius subacta respersa, & pane

A ex tritico trimestri, succo furfurum fermentato. Oleribusque vtendum, exceptis acribus & siccis, atque illis coctis, & piscibus leuissimis coctis, & partibus capitalibus tum piscium, tum locustarum, & mitilis, & herinaceis, & cancris, & conchyliorum succis, ipsisque liquidissimis. Carnibus autem suillis, & extremitatibus anterioribus coctis, & hædorum & agnorum ac catulorum coctis. Piscium vero fluuiatiliū ac in stagnis degentium coctis. Vino molli aquoso. Laboribus autem vtendū est non multis, neque velocibus, sed omnibus quietis. Deambulationibus vero mane vtatur, iuxta habitū sufficiens, & ab exercitij laboribus, moderatis. à cœna verò ne deambulet

Qui nutritus.

Balneis vtatur & somnis mollibus, & prandio, & somno à prandio non longo. Pomis etiam humectantibus vnà cum cibus vtatur, & cicere viridi, ac sicco in aqua macerato. De laboribus vero prioribus dimidium detrahat etiam hic à principio, & vomitum faciat à dulcibus & pinguibus ac salis, hisque plurimis. moretur autem plurimum tempus in cibus vsque ad vomitum. Deinde cibum exhibeat ad triduum, & nō maneat impransus. Quum vero dies decem præterierint, labores sensim adiciendo augeat. & si quidem repletio inerit à cibo, aut ventris vitio, vomat: sin minus, sic reliquo tempore curetur.

Morbus alius.

Fiunt insuper etiā talia. Horrores à deambulationibus matutinis accedunt, & caput grauatur. Huic plures sunt deambulationes quàm modus requirit. Corp⁹ enim & caput humore euacuatum horret ac grauatur. Progressu vero temporis ad febrem perueniūt horrores. Sed non hucusque differre oportet, verum prius curare hoc modo. Quamprimum aliqua signa apparuerint, vnctus ac frictus modice prandiū amplius solito faciat, & vinum multum bibat molle, deinde somno vtatur à prandio sufficienter. ad vesperam vero vbi exercitiis leuibus vsus est, calidâque lotus, consueto more cœnet. deambulationibus autem à cœna ne vtatur, verum ad tempus differat. Postridie in aqua lauetur, & somnis mollibus tempus transigat. Et per dies quinque paulatim ad consuetos cibos ac labores procedat. Sunt autē quidam qui horrēt ex gymnasiis, & quum se exuunt donec decertent, vbi vero perfrigerati sunt, rursus horrent, & stridor dentium tremulus corpus occupat, somnôque talis grauatur. Vbi autem expergiscitur, sepe oscitat, & à cœna palpebræ ipsi graues sunt. progressu ve

Medela quæ.

Morbus alius.

HIPPOCRATIS LIBER.

ro temporis etiam febres malignæ accedunt. Verum cauere D
oportet, & non hucusq; differre, sed prius curare hoc modo.
Curatio. Primum quidem ab omnibus exercitiis dimidium auferatur.
Cibis vero omnibus humidioribus ac frigidioribus vtatur, &
potibus mollioribus ac dilutionibus. Vbi vero præterierint
dies quinque, tertia pars laborum ablatorum apponatur. Ci-
bis vero iisdem vtatur. Post alios autem quinque dies, dimi-
dium liquorum laborū apponatur. Et rursus post alios quin-
que, oēs labores & leuiiores & pauciores reddito, vt ne rursus
Cur hæc excessus fiat. Nam his qui hæc signa perpetiuntur, labores ma-
fiant. iores sunt quàm cibi. Adæquare igitur hæc oportet. Quidam
vero non hæc patiuntur, sed aliqua ex his, aliqua vero non. In
omnibus autem his signis, labores superant cibos, & curatio
eadem est. Et confert his calida lauare, ac molliter cubare, &
semel atque iterum inebriari, verum non vsque ad excessum,
& venere vti, vbi excessus contigerit, & segnem esse ad labo-
res. Deambulationes autem in totum non sunt faciendæ.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE INSOMNIIS,

Iano Cornario medico phy-

sico interprete.

*Quæ per
somnia fiât*

Visquis de his quæ in somnis ob-
ueniunt recte coniectat, is magnâ
habere vim ad omnia, ipsa repe-
riet. Anima enim vigilat, & quum
quidem corpori inseruit, in multas
partes distributa, non sui iuris est,
sed partem aliquam singulis cor-
poris partibus siue sensibus distri-
buit, auditui, visui, tactui, gressui,
actioni, ac omni corporis faculta-
ti. Ipsa autem anima cogitatio sui iuris non est. Quum autem
corpus quiescit, anima in motu est, & corporis partes perre-
ptans, do-

A prans, domum suam gubernat & omnes corporis actiones ipsa perficit. Nam corpus dormiens non sentit, ipsa vero vigilans cognoscit, ac visibilia videt, & audibilia audit, vadit, tangit, tristatur, animaduertit. In summa, quaecumque corporis aut animae munia, ea omnia anima ipsa in somno obit. Quicumque igitur haec recte iudicare nouit, magnam sapientiae partem nouit. Quaecumque quidem igitur somnia diuina sunt, & quaedam euentura significant, aut urbibus, aut populo priuato, siue bona, siue mala, non ob ipsorum delictum, de huiusmodi sunt qui iudicant certam artem habentes. Quaecumque autem corporis affectiones sunt, & anima per ipsas repletionis aut euacuationis rerum à natura insitarum excessum, aut con-

B suetorum mutationem praemonstrat, de his quidem itidem iudicant, & partim assequuntur, partim aberrant, & de neutris recte sentiunt, cur nam fiant; neque sciunt quando assequuntur, neque quando aberrant, cauere admonentes ne quid mali accidat. Atque hi non docent quomodo cauere oporteat, verum diis supplicare iubent. Et supplicare quidem decorum ac valde bonum est. Oportet autem etiam ipsum opitulari, & deos inuocare. De his igitur res hoc modo se habet. Quaecumque Insomnia mens hominis in noctem per somnum offert de diurnis actionibus, & reddit quo modo facta sunt, ea quae seria ac iusta in re per diem facta sunt, aut de quibus consiliu initum est: haec homini bona sunt, sanitatem enim significant propterea quod anima in diurnis consiliis perseverat, neque repletionem, neque euacuationem, neque aliqua alia forinsecus allapsa re, victa. Quum autem Insomnia diurnis actionibus aduersantur, & de ipsis pugna oboritur, quum sane hoc contigerit, turbationem in corpore significat. Et si quidem fortis fuerit, forte est malum; si vero leuis, debilius. De actione quidem igitur, an auertenda sit, siue non, nihil decerno. Verum corpus hominis curari consueo. Repletionem enim aliquam intus facta, secretio quaedam contigit quae animam perturbauit. Si igitur fortis fuerit contrarietas, vomitu facere conducit, & cibos leues exhibere sensim adiiciendo aliquid ad dies quinque, & deambulationibus multis ac velocibus sensim augeſcentibus uti, & exercitiis exerceri moderatis, pro ciborum assumptorum ratione. Si vero debilior fuerit contrarietas, detractio vomitu, tertiam cibi partem adime, atque hanc sensim

*Quantū sit
somnia no-
uisse.*

*Quae coe-
flores non
assequan-
tur.*

*Somnia per-
spicito.*

*Quae bona
& contrā.*

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER.

*Sol luna
stella quid
portendat
in somno
visae.*

*Que nutri-
catio.
Luna per
somnū pa-
ti uisae
quid por-
tendat.*

Quid sol.

sensum rursus ad dies quinque adiice, & deambulationibus
 preme. Sed & vocis exercitiis utatur, & diis supplicet, & tur-
 batio ipsi sedabitur. At vero solem & lunam, & cœlum ac stel-
 las, pura atque agilia solito more videre, singula bona sunt.
 Sanitatem enim corpori significant ab omnibus præsenti-
 bus. Verum talem habitum præsenti diarta cōseruare oportet. Si ve-
 ro quid cōtrarium his fiat, morbum quendam corpori significat:
 à fortibus quidem, fortio-rem; à debilibus vero, leuiorem.
 Et astrorum quidem exterior est in corpore circuitus, solis ve-
 ro medius, lunæ autem ad cauitates, Quodcunque igitur ho-
 rum astrorum extingui, aut lædi, aut disparere, aut listi à cir-
 cuitu suo videtur, iuxta illam ipsam partem morbum redun-
 dare significat: & si quidem ab aere, aut nebula, aliquod ex ip-
 sis astris pati quid horum videt, debiliorem: si vero ab aqua,
 aut grandine fortio-rem. Significat autem secretionem in
 corpore humidam ac pituitosam factam esse, & in externam
 circūferentiam illapsam esse. Conducit itaque huic & cursi-
 bus in omni vestitu uti multis, sensim augescentibus, ut quā-
 maxime exudet. Item deambulationibus ab exercitio multis
 citra prandium uti, & detracta ciborum tertia parte, ad dies
 quinque, sensim adiciendo rursus exhibere. Si vero fortius vi-
 deatur malum esse, etiam fomentis uti. nam per corporis cuti-
 culam purgationem facere expedit, propterea quod in exter-
 na circūferentia offensa ac læsio existit. Cibis vero utendum
 est siccis, acribus, austeris, meracis, & laboribus maxime sicca-
 tibus. Si vero quid horum luna patiat, reuulsionem intro-
 facere conducit, utique vomitu ab acribus, & saluginosis, ac
 mollibus cibis, cursibus autem circularibus celeribus, & deam-
 bulationibus velocibus. Utendum & vocis exercitiis, & pran-
 dium auferendum, cibi quæ detractio, ac rursus appositio, e-
 eodem modo utendum est. Ob id autem intro reuellendum
 est, quia ad cauitates corporis offensa apparet. Si autē sol tale
 quid pati videatur, fortius iam malum est, & difficilius exigi
 potest. Oportet autem in vtranque partem reuulsionem face-
 re, & rectis cursibus, & curuis, & circularibus uti, & deambu-
 lationibus, & aliis laboribus omnibus. Ciborum autem detra-
 ctione, ac rursus appositione, eodem modo. deinde vomere,
 & rursus sensim cibos augere, ad dies quinque. Si vero se-
 nescit existeret premanetur hæc, & debilia esse videantur,
 & præ

A & præ siccitate à circuitu suo impediri, periculum significant delabendi in morbum. Verum oportet labores detrahere, & diætâ humectiore ac molli uti, & balneis ac ocio ampliori, & somno longo ac multo, donec malû sedetur. Si autem igneum ac calidum esse videatur quod se illis opponat, bilis secretionem significat. Si vero superata hæc dispareant ac euanescant, periculum est ad mortem perueniendi ex morbo. Si vero veritas ac mutata hæc esse videantur, præsentem statum in fugam verti significant. Fugere autem ipsa celeriter, esseque qui ea persequantur, periculum denunciant futuræ insanix hominis, si non curatus fuerit. Omnibus autem his conducit, ut veratro purgati, optimâ victus rationem instituât. sin minus, ut victu ad aquam tendente utantur. vinum vero non bibât, aut omnino album, tenue, molle & aquosum. Abstineant autem ab acribus, resiccantibus, calfacientibus, ac falguginosis. Laboribus secundum naturâ plurimis utantur, & cursibus in vestitu plurimis. Frictio vero ne fiat, neque lucta, neque volutatio in puluere. Somnis utatur mollibus, & in ocio degat, exceptis laboribus naturalibus, à cœna deambulet. Bonum est & fomentis uti, à fomentis vero vomere, per triginta vero dies non repleatur. Quum autem repletus fuerit, bis in mense vomat à dulcibus & aquosis ac leuibus. Quæcunque autem ex his aliâs aliò præ nulla necessitate errant, animæ turbationem quandâ præcure significant. Confert autem huic ocium, & animum conuertere ad spectacula, maxime risum mouentia; quod si fieri non possit, ad id ex quo ad biduum aut triduum maxime voluptatem capiat, & sedabitur. Sin minus, periculum est delabendi in morbum. Quæcunque; astra ex circûferentia excidere videntur, suntque; pura & splendida, & ultra ac prorsum ferri videntur, sanitatem significant. Quicquid enim in corpore parû ex circuitu excernitur secundum naturâ, à vespera in aurorâ; id ipsum recte habet. Nam & quæ in vêtre secernunt, & quæ in carnem eructantur, omnia ex circuitu ac circûferentia excidunt. Quæcunque; vero nigra & obscura sunt, & ad vesperâ ac occasum ferri videntur, aut in mare, aut in terrâ, aut sursum, ea magis morbos significant. Et quæ quidê sursum feruntur, fluxum capitis significant. Quæ vero in mare, ventris morbos. Quæ in terram, tubercula maxime significant ex carne enascentia. Hæc conducit terciâ cibi partem detrahere, & à vomitu, ad dies quinque

Diuersitate somniorum obseruato.

Pura uidere astra quid portentat.

HIPPOCRATIS LIBER

● quinque eandem rursus sensim adiiciendo exhibere, in aliis
autem quinque diebus cibos omnes assumere, & vomitu fa-
cto, rursus eodē modo cibis sensim auctus exhibeatur. Que-
cunque vero ex his pura & candida in cœlo herere videbū-
tur, sanum esse significant, quia quod in hominem descendit
ex æthere est. Tale autem videt anima, quale sanè descende-
rit. Quæ autem nigra fuerint, & non pura, neque conspicua,
morbum significant, nō propter repletionem, neque euacua-
tionem, sed forinsecus inductum. Huic confert cursib. cir-
cularibus velocib⁹ uti, quo quā minima corporis colliqua-
tio fiat, & spiritu quā densissimo vtens, id quod inductum
est excernat à cursibus autem deambulationibus celeribus
vtēdum est. Victus autem mollis & levis ad dies quatuor of-
feratur. Quicquid porrò à deo accipere quis sibi videtur
pulum, bonum est ad sanitatem. Significat enim ea quæ in
corpus ingesta sunt pura esse. Quicquid vero huic contrariū
videre quis putat, non est bonum. Morbum enim in corpus
venisse significat. Oportet igitur velut priorem etiam hunc
curari. Si quis se complui putet clementi cœlo, aqua mol-
li, & non valde madeseri, neque vehementem tempestatem
ingruere, bonum est, significat enim moderatum ac pulum
spiritum ex aere ingressum esse. Si vero vice versa, valde
complui quis sibi videatur, & tempestatem ac turbinem esse,
idquæ aqua non pura, morbum designat à spiritu qui in ipso
est. Verum oportet etiam hunc simili diætā uti, & omnes
hos pauco cibo ali. De significationibus quidem igitur a-
strorum sic iudicare oportet, providereque ac diætā statue-
re, & diis supplicare, in secundis quidem rebus Soli, Ioui cœ-
lesti, Ioui possessori, Mineruæ opulentæ, Mercurio, Apollini.
In contrariis vero, diis malorum auersoribus, & terræ, & he-
roibus, quo mala ac grauiā omnia auertant. Ceterū & hæc
sanitatem præsignant. Nimirum ea quæ in terra sunt, acute
videre, & audire, & secure iter facere, & secure ac citra ti-
morem currere. & videre terram leuem ac probe cultam, &
arbores florentes, fructuosasque ac satiuas, & flumina solito
more fluentia, & aqua pura, neque copiosiore, neque paucio-
re quā cōueniens est. Item fontes & puteos eodem modo.
Hæc omnia sic visa, sanitatem homini designant, & corpus
recte habere, omnesque circuitus, & exhibitiones ciborum,
ac secre-

Quid puri-
tas aeris.

Cum deus
quid dat.

Quid plus
uia se-
na.

Quibus
diis suppli-
candum.
Diuersa ui-
sa.

A ac secretiones, integras esse. Si vero quid his contrarium videatur, detrimentum aliquod in corpore significat. Et visus quidem ac auditus læsus, morbum circa caput significat.

Itaque matutinis deambulationibus, itemque à cœna pluribus utendum est, ad superiorem diætā. Cruribus vero læsis, vomitibus reuellendum est, & lucta ampliore utendum, ultra superiorem diætā. Terra autem aspera, carnem nō puram significat. quare deambulationibus ab exercitiis pluribus utendum est. Arborum vero sterilitas, seminis humani corruptionem indicat. Si igitur folia arboribus decidant, ab humidis ac frigidis corpus læditur. Si vero floride sint arbores, verum infructuosæ, à calidis & siccis. hæc igitur per diætā frigefacere ac humectare oportet, illa vero siccare ac calfacere. Flumina autem non solito more fluētia, sanguinis circuitum significant, & auctiora quidem fluētia, excessum; imminuta vero, defectum. Oportet itaque per diætā hūc quidem augere, illum vero imminuere. Non pura autem fluentia, turbationem significant, q̄ iæ à cursibus circularibus & deambulationibus, corpore per densum spiritum moto, purgatur. Fontes vero & putei commoti conspecti, status circa vesicam significant, quos medicamentis urinā cientibus expurgare oportet. Mare perturbatum, ventris morbum significat, sed oportet alium mouentibus, leuibusque ac mollibus expurgare. Terram aut domum moueri videre, sano quidem viro debilitatem significat, ægrotanti vero sanitatē, & ex præsentī statu transmotionem. Sano itaque transmutare diætā conducit, Itaque primum vomat, & rursus, vbi paulatim cibum assumpsit. à præsentī enim diætā totum corpus mouetur. debili vero eadem diætā uti conducit. Nam corpus ex præsentī statu transit. Terram ab aqua aliqua aut mari inundatam videre, morbum significat, humiditate multa in corpore existente. Verum oportet vomitibus, & prandij detractione, & laborib⁹ & siccō victu uti, deīde sensim adiiciēdo, ac modico cibo renutrire. Sed neque nigram, neq; cōbustam terrā videre bonum est, sed periculum est delabendi in fortem ac lethalem morbum. Siccitatis enim excessum in carne esse significat. Verum oportet & labores detrahare, & cibos qui siccī & calidi, & acres ac urinā cientes sunt: nutrireque ptisanq̄ succo decocto, & omnibus mollibus ac leuibus mo-

Medela.

Cursus fluminis per somnū visus quid uelit.

Fontes, putei.

Motus terræ uel domus.

Terræ inundatio.

Terræ nigrae perustæque siccitatis bonum non est.

HIPPOCRATIS LIBER

● bus modicis: & potu uti aquoso, albo, copiosiore: & balneis multis calidis, sed ieiunus ne lauet, molliter cubet ac dormiat, & in ocio degat. frigus & solem vitet. Supplicet autem terra, & Mercurio, & Heroibus. Si vero in stagno, aut in mari, aut in fluminibus natare quis sibi videatur, non est bonum, humiditatis enim excessum significat. Cōfert autem huic & diætā sicca, & laboribus uti. febricitanti vero id bonum est, extinguitur enim caliditas ab humoribus. Quicquid porro quis circa seipsum videt solito more fieri, ad naturam suam ipsius, neque maius, neque minus, bonum est ad sanitatem. Et vestitum album indutum esse, & calciamentum pulcherrimum, bonum est. Quicquid vero membris maius fuerit, bonum non est, sed neque quodcunque tandem fuerit minus: & oportet hoc quidem per diætā augere, illud vero minuere. Nigra autem morbosiora sunt, & periculosa. Mollire itaque oportet & humectare. Noua quoque transmutationem significant. Mortuos videre puros in vestibus albis, bonum est, & accipere aliquid ab ipsis purum, bonum est. Sanitatem enim significat corporum, & salubritatem ingestorum. à mortuis enim nutrimenta, & incrementa, ac semina fiunt. Hæc autem pura in corpus irrepere, sanitatem significat. Si vero contra quis videat ipsos nudos, aut nigris vestibus indutos, aut non puros, aut aliquid accipientes, aut ex domo portantes, non est commodum. Morbum enim significat, quæ enim in corpus ingeruntur, nociua sunt. Verum oportet cursibus, circularibus & deambulationibus depurgari, & alimēto molli ac leui à vomitu sensum nutriri. Quæcunque vero formæ peregrinæ corpora in somnis apparent, & hominem perterrent, ciborum ac consuetorum repletionem, & secretionem, & bilis superne ac inferne eruptionem, & morbum periculosum significant. Verum oportet vomitum facere, & ad dies quinque cibos quatuor leuissimos non multos, neque acres, neque siccos, neque calidos sensum adiciendo accipere, & laboribus naturalibus maxime uti, exceptis deambulationibus à cœna. Utendum etiam balneis ac calidis lauacris, & ocio, Solem vero & frigus vitet. Si vero quis per somnum edere aut bibere consuetos cibos ac potus sibi videatur, inopiam alimenti significat, & animæ tristitiam. Et si carnes robustissimas quis edere se putet, maximum alimenti excessum designat. Si vero debilissimas,

*Natatio
quid por-
tendat.*

*Vestis cal-
ciamenti-
que sanis.*

Nigra.

*Noua.
Mortui*

*Corpora
formæ pe-
regrinæ.*

*Comestio
potationis.
Carnis co-
mestio.*

A fimas, minorem. Quemadmodum enim id quod editur bonū est, sic etiam id quod videtur. Cibus igitur detrahere con-
 ducit. Nam alimenti excessum hoc significat. Sed & panes
 ex caseo ac melle facti per somnum comesti, similiter signi-
 ficant. Aquam autem puram bibere bonum est, reliqua om-
 nia nociva sunt. Quacunque homo ex consuetis ac familia-
 ribus se videre putat, ea animæ concupiscentiam significant.
 Quacunque vero fugit perterrefactus, sanguinem fissi & præ-
 siccatate coerceri significant. Confert itaque frigefacere ac
 humectare. Quin vero quis pugnat, aut pungitur, aut ab
 alio ligatur, secretionem circuitui contrariam corpori con-
 tiguiffe significat. Conducit igitur vomere, & attenuare ac
 deambulare, & cibus leuibus uti, & à vomitu ad dies quinque
 sensim renutrire. Quin & oberrationes & ascensus in som-
 nis visi, grauias significant. Fluminum transitiones, & ho-
 stes armati, monstra formæ peregrinæ, morbum aut insaniam
 significant. Confert itaque his qui talibus insomniis vexan-
 tur, eibus modicis uti leuibusque ac mollibus, itemque vo-
 mitibus, atque sic sensim rursus ad dies quinque cibum ex-
 hibere. Utendum & laboribus naturalibus multis, præterquā
 à cœna, Calida lauacra, & ocium, frigusque ac solem vitent.
 Qui igitur his quemadmodum conscripta sunt utetur, vitam
 sanus deget, & inuenta est sanè à me hæc ipsa diæta, quan-
 tum possibile est humano ingenio excogitare, diis auxiliā-
 tibus.

*Aquæ pot-
 tio.*

*Diuerfa
 somnia at
 spicito.*

*Inuentum
 Hippocra-
 tis.*

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE ALIMENTO,

Iano Cornario medico phy-
 sico interprete.

Hunc librum Galenus Hippocratis esse negat. Sed tamen non
 alicuius plebei ac uulgaris hominis esse dicit, & fortassis ipsius
 Thessali. Quidam Herophilum autorem putant.

Alimentum

Limentum & alimenti species, vñũ D
& multæ, vñũ quidem, quatenus
vñũ genus est. Species vero hu-
miditate ac siccitate finitur. & in
his formæ, ac quantitas est, & ad
quædam, & ad tot. Auget autẽ,
& corroborat, & incarnat, & assi-
milat, & dissimilia facit quæ in sin-
gulis sunt, iuxta vñũscuiusque na-
turam ac facultatem quæ ab initio

adeſt. Assimilat autem pro viribus, quum id quod superin-
geritur superatur, id vero quod prius inest superat. Exile au-
tem fit aliquando quidem prius, in tempore dissolutum aut
insuper appositum, aliquando vero posterius, in tempore dis-
solutum aut appositum. Destruit autem vtrunque in tempo-
re & post tempus, id quod extrinsecus assiduo superingestũ
est, & per multum tempus omnibus membris solide implica-
tum est, & propriam quidem formam producit, priorem ve-
ro, aliquando autem & priores, destruit. Facultas porro ali-
menti peruenit & ad ossa, & ad omnes partes, & in neruum,
& in venam, & in arteriam, & in musculum, & in pelliculam,
& carnem, & pinguedinem, & sanguinem, & pituitã, & me-
dullam, & cerebrum, & medullam spinalem, & interanea, o-
mnesque ipsorum partes, & sanẽ etiam in caliditatem, & spi-
ritum, & humiditatem. Alimenti vero & id quod hoc nu-
trit, alimentum est, & quod velut nutrimentum est, & quod
nutrimentum futurum est: Principium autem omnium vñũ
est, & finis omnium vnus. & idem finis est atque principium:
& quæ particulatim in alimento probe & male distribuun-
tur. Probe quidem, quæ prædicta sunt. Male vero, quæ con-
trarium his ordinem habent. Succi varij, & coloribus, &
viribus, & in detrimentum, & in vtilitatem, & neque læden-
tes, neque commodantes, & multitudine, & excessu, & defe-
ctu, & implicatione, aliquorum quidem, aliquorum vero nõ.
Et omnium caliditatem lædunt ac iuuant, & frigiditatem læ-
dunt ac iuuant, & facultatem lædunt ac iuuant. Facultatis
autem variæ naturæ sunt. Succī corrumpentes & totum, &
partem, & forinsecus ac intrinsecus, spontanei & non spon-
tanei, Nobis quidem spontanei, causæ vero non spontanei.
Rursus

*Ciborum
uis.*

*Succorum
vis.*

- A** Rursus autem causæ, aliæ manifestæ, aliæ obscuræ, & aliæ
possibiles, aliæ impossibiles. Natura omnibus subuenit. Ad
hanc vero forinsecus quidem cataplasma, Illitio, Vnguentū,
Nuditas & totius & partis. Caliditas & frigiditas, iuxta ean-
dem rationem & Adstrictio, & vlceratio, & morsus, & corro-
sio. Intrinsecus vero & quædam ex prædictis, & supra hæc
causæ obscuræ, & parti & toti, & alicui & non alicui, excre-
tiones ventris secundum naturam, item vrinarum, sudoris, sa-
liuæ, muci, vteri, iuxta hæmorrhoidas, verrucam, lepram, tu-
berculum, carcinoma, ex naribus, ex pulmone, ex ventre, ex
sede, ex cole, secundum naturam, & præter naturam. discrimi-
mina horum aliis iuxta aliam rationem, aliquando etiam ali-
ter. Vna natura sunt hæc omnia, & non vna. Multæ naturæ
sunt hæc omnia, & non vna. Medicina sursum & deorsum, &
neque sursum, neque deorsum. In alimento medicina, opti-
mum. In alimento medicina malum. Malum & optimum ad
aliquid. Vlcus, crusta, sanguis, pus, sanies, lepra, furfur, vlcera
capitis manantia, impetigo, vitiligo, lentigo, aliquando lædit,
aliquando prodest. aliquando neque lædit, neque prodest.
Alimentum, non alimentum. Si nutrire nō potest, nomen est
alimentum, non opus. Opus & res est alimentum, nō nomen.
In pilos alimentum, & in vngues, & in extremam superficiē
intrinsecus peruenit. Forinsecus alimentum ex extrema su-
perficie, ad intima peruenit. Confluxio vna, conspiratio vna,
Consistentia omnia. Iuxta totius quidem corporis naturā
omnia, iuxta partem vero, partes in vnaquaque parte ad opus.
Principium magnum ad extremam partem peruenit. Ex ex-
trema parte ad magnum principium peruenit. Vna natura,
esse, & non esse. Morborum differentia, in alimēto, in spi-
ritu, in calore, in sanguine, in pituita, in bile, in humoribus,
in carne, in pinguedine, in vena, in arteria, in neruo, muscu-
lo, pellicula, osse cerebro, medulla spinali, ore, lingua, stoma-
cho, siue gula, ventre, intestinis, septo transuerso, peritonæo
membrana alium ac intestina amplectente, hepate, splene,
renibus, vesica, vtero, cute. Hæc omnia & singulatim & par-
tulatim. Magnitudo ipsorum magna, & non magna. Si-
gna, titillatio, dolor, ruptura, mens, sudor, vrinarum subsidē-
tia, quies, iactatio, visus, imaginationes, morbus arquatus, sin-
gultus, morbus comitialis, sanguis integer, somnus. & ex his,
& ex aliis

Causæ
varie.Causæ nō
semper pa-
tet.Medicina
varia.

Alimentū.

Mira &
brevis dis-
cursio me-
moriorum.Signa læ-
gentis.

HIPPOCRATIS LIBER

Signa obseruanda.

Varietas consideranda.

Pulmo.

Alimenti principia. Venarum sedes & arteriarum.

Lac.

Vinum.

Sanguis variat.

& ex aliis naturalibus, & quæcunque alia huiusmodi ad detrimentum & vtilitatem procedunt. Labores totius & partium. Et magnitudinis signa, alterius ad maius, alterius ad minus, & ab utrisque ad maius, & ab utrisque ad minus. Dulce non dulce. dulce ad potentiam, velut aqua. Dulce ad gustum, velut mel. Signa utrorumque, vlcera, oculi, & gustus. & in his magis & minus. Dulce ad visum, & in coloribus, & in aliis mixturis. Dulce magis & minus. Raritas corporis ad perspirationem, quibus amplius aufertur, saniores sunt. Densitas corporis ad perspirationem, quibus minus aufertur, morbidiores. Qui probe perspirant, debiliores & saniores sunt, & à morbis facile reconvalescunt. Qui male perspirant, priusquam ægrotent, fortiores sunt. Vbi autem ægrotarunt, difficilius à morbis reconvalescunt. Hæc autem & toti & parti. Pulmo contrarium corpori alimentum trahit, reliqua vero omnia idem. Principium alimenti spiritus, nares, os, guttur, pulmo, & reliqua respiratio. Principium alimenti & humidi & sicci, os, gula, venter. Verum antiquius & primordiale alimentum, per abdomen umbilicus. Radicatio venarum par. Radicatio arteriarum cor. ex his aberrant in omnia sanguis & spiritus, & calor per hæc meat. Vis una & non vna, qua omnia hæc & alia gubernantur. alia quidem ad vitam totius & partis, alia ad sensum totius & partis. Lac nutrimentum, quibus videlicet secundum naturam alimentum est, aliis vero non. Aliis autem vinum alimentum est, & quibusdam non alimentum. Et carnes, & alia multæ alimenti species, & iuxta regionem & iuxta consuetudinem alunt, partim ad augmentum, & ad esse. partim ad esse solum, velut in senibus. Quædam vero supra hæc, etiam ad robur. Dispositio Athletica non est à natura. Habitus sanus melior in omnibus. Magna res est quantitas ad vires solerti ratiocinatione adoptata. Lac & sanguis alimenti sunt redundantia. Circuitus ad multa consoni sunt, ad foetum eiusque alimentum. Rursus autem sursum repit in lac, & in alimentum, & ad infantem. Viuificantur non animalia, viuificantur animalia. Viuificantur partes animalium. Naturæ omnium nullo doctore usæ sunt. Sanguis alienus utilis. Sanguis proprius utilis. Sanguis alienus nocivus. Sanguis proprius nocivus. Humores proprii nocui. Humores alieni nocui. Humores alieni conducibiles.

- A** ducibiles. Humores proprii conducibiles. Cōsonans dissonans est. Dissonans consonans est. Lac alienum bonum. Lac proprium nocivum. Lac alienum nocivum. Lac proprium commodum. Cibus iuuenibus facile ac leuiter putrefactus. Senibus vero ad summum transmutatus. His qui in vigore ætatis consistunt impermutabilis. Ad figurationem, soles triginta quinque. Ad Motum, septuaginta. Ad perfectionem, ducenti & decem. Alij tradunt. Ad formam, quadraginta quinque. ad motum, septuaginta sex. ad exitum, ducenti & decem. Alij sic. Ad formam, quinquaginta. ad primum saltum, centum. ad perfectionem, trecenti. Alij sic. Ad discriminationem, quadraginta. ad transitum, octoginta. ad elapsum, ducenti quadraginta. Non est, & est. Gignuntur autem in his & plures & pauciores, secundum totum, & secundum partes. Nō multo autem plures aut pauciores, pauciores vero tot, & quæcunque alia his similia.
- B** Ossium alimentum ex cōfractione. Naso bis quinque. Quota ossium coarlescentia. Maxilla & clauiculæ, & costis duplicia. cubito triplicia. Tibiæ & brachio quadruplicia. scemori quintuplicia. Et si quod in his plus aut minus potest. Sanguis humidus & sanguis solidus. Sanguis humidus bonus. Sanguis solidus malus. Sanguinis alia uariatio. Ad aliquid omnia mala & bona sunt. Via sursum deorsum una. Potentia alimenti melior quàm moles. Moles alimenti melior quàm potentia. Et in humidis & in siccis detrahit & apponit idem. & alteri quidem aufert, alteri vero apponit idem. Venarum pulsationes, & respiratio spiritus, iuxta ætatem, & consonantia & dissonantia sunt, & morbi & sanitatis signa. & sanitatis magis quàm morbi, & morbi magis quàm sanitatis. Alimentum enim etiam spiritus est. Cibi uariatio. Pulsus, spiratio, signa sanitatis & morbi.
- C** Humidum alimentum magis facile transmutatur quàm siccum. Siccum alimentum facilius transmutatur quàm humidum. Alimentum quod ægre iteratur, ægre consumitur. Quod facile apponitur, facile consumitur. Et quicumque veloci appositione opus habent, his humidum ad reficiendas vires medicamen optimum. Quicumque vero adhuc velociori indigent, per olfactum. Qui autem tardiore appositione opus habent, solido alimento vtantur. Musculi solidiores ægre magis quàm alia colligescunt, excepto osse & neruo. Quæ denudata sunt ægre transmutantur, & secundum genus ipsa

HIPPOCRATIS LIBER

aus ipsa seipsis fortiora sunt quam pro re ipsa: propterea ipsa seipsis acrius colliquefunt. Pus ex carne, purulentum ex sanguine, & ex alia humiditate. Pus ulceris alimentum. Pus alimentum venæ, arteriæ. Medulla alimentum ossis, propterea callo obducuntur. Facultas & potentia omnia augeat & nutrit, & germinare facit. Humiditas alimenti vehiculum est.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE HUMIDORVM

sive liquidorum usu, Iano

Cornario medico phy-

sico interprete.

Aqua.

*Oculorum
medela.*

Qua potabilis, salisuginea, mare. potabilis quidem in officina medica optima. Nam & ferramentis & ærimentis optima, & medicamentis plurimis inueteratis communissima. Verum ad corpus nosse oportet, quod hæc aut madefacit, aut frigefacit, aut calfacit. Aliter vero nulli commodat, aut detrimento est potata. Vbi modica potabili in spongia vteris, optimum oculis est. Cutis ipsa superne exulceratur calidæ aspersione. Fomentum corporis totius aut partis. Cutis duræ mollitio, distentæ laxatio, nervorum, carnium, humorum sub cutem effusio, sudoris secretio. Humectare proluione, velut nares, vesicam, flatus. Incarnare, attenuare, liquefacere, minuere, colorem reuocare, colorem dispergere. Somniferum & in caput, & in alia, conuulsionum, tensionum, mitigantium dolores stupefacit auris, oculorum, & quæcunque talia. frigida calfacere, velut pix ulceribus, præterquam à quibus sanguis erumpit, aut erupturus est, fractis, luxatis, reliquis quibus linteola sunt medicus, Capitis gravitati. Moderatio in vno quoque, ne ultra torquea-

A torqueamus, velut calida corpori, ex excessu in vtrâque partem, vt ab vtraque non aberret, coniectatione ex detrimento, aut inutili facta, velut in tepida. Oportet enim detrimentis aut vtilitatibus etiam si sint vti, vsquequo iuuent, aut donec lædant. Madefactio itaque & humectatio, debile quid est. Frigefactio vero & calfactio, forte: velut ex sole.

Madefactio.

Frigefactio.

Calfactio.

Verum frigida calida existens, velut potabilis aqua, debile quid est. Calida autem ne vltius pergat, vt vrât. Indicatur autem de his ipse agrotus, exceptis mutis, aut leuiter syderatis, aut stupefactis, aut velut in vulneribus, perfrigeratis, aut nimio dolore vexatis. his enim hæc sensu non percipiuntur.

Nam non sentiunt hi perusti. Itemque profundæ ac magnæ luxationes. Iam vero etiam pedes deciderunt perfrigerati, ex calidæ perfusione. Sed his corpus perfusi iudex est, similiter etiam frigida. Harum aut vtrarumque paucitas, debile quid est. Multitudo vero, forte, veruntamen finire oportet, donec fiat id cuius gratia fiunt, antea vero quam postremum fiat, cessandum est. Harum porro vtraque lædit, & calida quidem

Calida corporis ueteres quid patiuntur.

amplius ea ventibus has læsiones inducit, carniū effeminationem, neruorum debilitatem, mentis stuporem, sanguinis eruptiones, animi deliquia hæc ad mortem. Frigida vero conuulsiones, tensiones, nigrores, rigores febriles. Mediocritas quidem extra noxam est. Reliqua vero lædunt ac profunt, velut relatum est. Voluptatibus, & iucunditatibus, & doloribus ac molestiis, prout singula ex ipsis conueniunt, ita sani apparêt.

C Corpus tegi ac velari adfuetum, quicquid infuctum est, quicquid longissime à familiari calore abest, & peregrino frigori propinquissimum, id ipsum auersatur: & propterea sanè calida gaudet, & ferre potest. Cerebrum & quæ ab hoc oriuntur, frigida quidem tristantur, calida vero gaudent, si sanè frigidius & solidius à natura fuerit. Propterea ossibus, dentibus, neruis frigida inimica, calida vero amica, quia ab illa conuulsiones, tensiones, rigores febriles, quæ sanè frigida facit, calida vero sedat. Ob id etiam à calida voluptates, & illecebræ, à frigida vero dolores & auersiones.

Ossibus, dentibus, neruis frigida inimica.

Ideoque spina, pectus, dorsum, præcordia, magis frigida aggrauantur. calida vero gaudent, & ferre ipsam possunt. propterea sanè spina, pectus, dorsum, præcordia, contraria perpeffa sunt, quia sunt contraria. Propterea sanè in hoc loco anxietatem

HIPPOCRATIS LIBER

xietatem ex calida abortam, frigida sedat. propterea sanè D
 frigida potu gaudet. propterea sanè cibis calidis delectatur.
 propterea sanè & in animi deliquiis frigida extremis parti-
 bus affundere prodest. Quòd autem posteriores partes cali-
 dam magis sufferunt quàm anteriores, quæ relata sunt in cau-
 sa sunt. Quod vero etiam frigida, recte habet. Nam & extre-
 mæ partes anteriores sunt, & tegi non adsueta: velut etiam
 interna pars se habet ad externam. Cogitandum autem quod
 vtræque in vnoquoque corpore potior est externa cute, quæ
 & sibi ipsi, & nervo sanguineo cõtina ac cohærens, eo quòd
 extra proprium calorem, in externo frigore est, ab vtrisque
 frequenter superatur, & vtrisque frequenter opus habet, fre-
 quentius autem calida ad voluptatem. Per petiuntur autem
 & extremæ partes tale quid, quare cito multa percipiunt, tar-
 de autem primum attolluntur. Et venæ quoque aliæ prius,
 aliæ posterius. Atque sic omnia apparent, & vbi frigeant
 extremæ partes, & vbi caleant, in vasorum evacuationibus,
 in animi deliquiis. Et iuxta rationem merito etiam venas se-
 quantur, ea quæ ab his eueniunt. Et calefacit primum calida,
 velut in manibus, internas partes. At vlcera calida gaudent
 ex confesso, quia tegi adsueta sunt. Merito itaque altera gra-
 uatur. Merito igitur & ipsæ venæ, quia sunt in calido. Merito
 etiam ipse thorax, & ventriculus ipse à frigida superatus, mo-
 leste fert, & mortem minatur, quia maxime desuetus est. Ve-
 rum plurimum abest ab eo ut patiat: propinquissima autē
 inter se sunt, egere, & pati. Merito igitur frigida potu dele-
 ctatur. Et sic consentiunt inter se omnia hæc. Quòd vero o-
 mnia desquamata & ambusta in superficie, nō valde tegi ad-
 sueta, maxime frigida moleste ferunt, par est. Citissime enim
 superantur. Et profundissima si superentur, maxime vtrique
 grauentur. deinde etiam natura nervosa participat. Quo-
 niam imus venter calida delectari videtur, considerandus lo-
 cus est, & postea extremæ partes, & vesica, & genitales par-
 tes, & virilis membri glans natura frigidior est, quàm quis pu-
 tat. Sursum enim non deorsum exilit caliditas: & propterea
 calida delectatur. Considerandum etiam, quòd post calidam
 frigescit corpus magis perfrigeratum: post frigidam vero re-
 calefcit magis cõtarium: velut etiā aquæ frige faciendæ & ca-
 lefaciendæ sunt, propter tenuitatem. Et quod post calidam durefcit
 corpus

Corpus fri-
 gescere
 magis post

A corpus magis reficcatum, velut oculi post frigidam. Altera enim similis est aeri ambienti, altera non. Mare pruriginosis, & qui ab acribus humoribus vellicantur prodest, vt & lauet, & foueat ex calido. Qui vero nō adfueti sunt, aliquantū laedūtur. Verū ad vlcera, & ambusta, ac desquamata, & quæcūque talia, contrarium est. Aptum est autem puris. Bonum est & ad attenuandū, & ad piscatorum vlcera. Hæc enim neque suppurantur, si non vellices: & ad vlcera cuniculosa, & depascencia proserpendo sedat ac sistit, velut sal, salugo, nitrum. Omnia autem hæc si quis parum vtatur, iritant: si excellenter, bona sunt. Melius autem est calidum ad plurima. Accutū ad corpus & articulos, simile est mari, & potentius, ad perfundendum & ad fomentum: & ad vlcera recens vulneratis, & ad sanguinis grumos, vbi nigredines sunt in pu-
B dendis. collutio est ad aures, & ad dentes. Calido autem hæc sunt, & alia, sed ex tempore coniecturam facere oportet. Eliquat velut sal, & vt alia quæ impetigini, lepris ac vitiligini-
 bus conducunt, affusum ad calidū solem. maxime vero cōducit vnguibus leprosis. Superat enim post tempus. verrucas fornicarias attenuat, & sordes in auribus sanat. Mollit autem & corpus, & multos alios locos, si non odor offenderet, & maxime mulieres. Valuerit & ad podagram, si non corpus vulneraretur. Eadem etiam fex aceti facit. Vinum dulce
 ad diuturna vulnera cōmodum est assidue vtenti. Sed & ad medicamentorū potionem. Austerum autem & album, & nigrum vinum, frigidum ad vlcera commodum est, frigidum
C propter caliditatem. Lanæ quæ frigiditatis gratia, aut perfunduntur, aut induuntur, aut intinguntur, aquam frigidissimam postulant. Quæ vero adstrictionis gratia, vinum nigrum etiam lanas aspergere potest, velut etiam betarum folia, aut linteola intinguntur, in plurima quibus adstrictio inest, velut sunt hederæ albæ folia, & quæ acerbiora sunt, aut friabiliora, velut hederæ & rubus, rhus coriarius, saluis: & in ea quæ mollire oportet, velut farina cocta. Aqua frigida prodest papulis rubicundis, quales alia atque alia par-
 te sublata erumpunt, quales per splenia attractoria emergunt. In carnosissimis vero & tenera carne præditis subrubicundæ sunt: in nigris autem rotundæ, dothienes hoc est furunculi appellatæ, & quales in ipsis calidis lauacris oboriuntur, &

Acetū quā-
uim habe-
at.

Vinū dulce.

Aqua frigida.

HIPPOCRATIS LIBER

**Tumores
articulorū**

Calida.

Frigida.

mulieribus ex mensium sub cutem recurſu fiunt, & ab irri-
tamentis cutis, aut insolita veſtimentorum aſperorum ge-
ſtatione, & ex ſudoris exitu, aut ubi quis ex frigore, dere-
pente ad ignem, aut calida lauacra acceſſit. Nam ſi hæc po-
ſterius fecerit, nequaquam amplius erumpunt. Alioqui quæ
ex frigore fiunt, aut quæ exaſperantur inſtar milij, deinde
exulcerantur, eas frigida lædit. Calida vero prodeſt. Tu-
more in articulis, & dolores ſine vlcere, ac podagricos, &
conuulſa, plurima ex his frigida multa aſuſa leuat ac exte-
nuat, & dolorem torpeſcit. Torpor autem moderatus, do-
lorem ſoluit. Sed & calida aqua attenuat ac mollit. Po-
dagricis, reſolutis, ante ac retro diſtentis, conuulſis, talia
accedunt, diſtentiones, tremores, leues ſiderationes: Tali-
bus laxatis, claudicationes, torpores, vocis interceptiones,
ad talia, excretionēs per infernas partes ſuppreſſæ. Cauen-
dum autem eſt in frigida uſu, ne modum excedamus. Ar-
ticulos induratos, aut ab inflammatione aliquando obor-
ta, aut à diſtortione, operæ precium eſt ſanare, aqua calida in
vtriculū inuſa. Manum deligare, & oculos, lachrymas le-
nit, ita ut ad acres, ſtillamentum lene inſundat quis, ut ne ſal-
ſuginosa contactu lædat. Et ſoſſulis vlcerib. oculorū elotio
prodeſt, & repletio ad naturā reducens. Calida oculis cō-
uenit, doloribus, ſuppurationibus, lachrymiſ mordacibus, ſie-
cis omnib. Frigida doloris exortibus, valde rubicundis, &
qui collectiones tuberculorū iuxta venas habere ſolēt, qualia
ſunt vlcuſcula capitis manantia, circa thoracem, & alia dura. F
Verum podici & vtero. non valde commoda eſt, neque ſan-
guinem in frigore mingentib. Vlceribus quidē frigida mor-
dax, cutem obdurat, doloroſa non ſuppurari facit, liueſcit,
nigreſcit, rigores febriles facit, cōuulſiones, ante ac retro di-
ſtentiones. Quandoq; vero in hac diſtentione, ſine vlcere iuueni
carneoſo, media æſtate, multæ frigida aquæ effuſio, caloris
reuocationem facit. Calor autem hæc ſoluit. Calida ſup-
puratoria eſt, non in omni vlcere, maximum ſignum ad ſe-
curitatem, cutem mollit, attenuat, dolorem eximit, rigores,
conuulſiones, ante ac retro diſtentiones lenit, capitis gra-
uitatem ſoluit, plurimum autem conducit oſſium fracturis,
magis autem denudatis, & ex his maxime his qui in capi-
te vlcera habent, & quæcunque præ frigore, aut moriun-
tur, aut

A tur, aut vlcerantur: itemque in vlcerationibus voluntariis ac inuoluntariis, qualia sunt desquamata: herpetibus serpendo adedentibus, denigratis aut in gingiuis, aut in aure, aut in sede, aut vtero. His omnibus calida amica est ac iudicatoria. Frigida vero inimica & occidens, præterquam in quibus sanguinem fluxurum esse timor est. Atque hoc modo vtendum est liquidorum perfusionibus, inunctilium illitionibus, foliorum impositionibus, aut linteorum cataplasmatibus, quæcunque aut frigiditate, aut caliditate prosunt, aut nocent.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE HVMORI-

bus, Iano Cornario

medico pbysico

interprete.

Genuinum Hippocratis librum hunc esse Galenus dicit. Verum quædam insunt ad extremam diffionis breuitatem contracta: quædam rursus ultra modum extenta.

Lmperius & ferocitas humorum, vbi non reciprocatio humorum est, & lut florum, ducendus est quæ repit per conuenientes ac commodas regiones, exceptis his quorum maturitas tempore contingit. Maturationes extra aut intro repunt, aut aliò quò oportet. Cautio, infinita magnitudo, experiendi difficultas, pilorù nuditas, viscerù vacuitas, infernis repletio, supernis alimentù, mutatio sursum, mutatio deorsum. Spôtanea sursum & deorsum. quæ prosunt & lædunt. Cognata species, regio, mos, ætas, tempus, constitutio morbi, excessus, defectus. Quibus quantum deficit, aut non

Difficilis
humorum
differtatio.

Consideranda
medico.

HIPPOCRATIS LIBER

non, medela, declinatio, deriuatio, in caput, in obliqua, ^D
 quā maxime repit, aut reuulsio, in supernis deorsum, in in-
 fernis sursum. aut siccare, aut aliquibus inferna, aut aliqui-
 bus superna, aut eluitur, aut quibusdam mitigabitur. hu-
 mores effusi ne intro reuellantur, sed secretiones siccentur.
 Turbatio, infusio per sedem, pelluium, quibus abscedit
 ad sedem, vnde exoluitur aut medicamentum, aut vlcus,
 aut humor aliquis compactus, aut eruptio pustulosa, aut fla-
 tus, aut cibus, aut animalculum, aut æstus, aut alia quædam
 affectio. Consideranda hæc, spontanea desinentia, aut
 velut ab exustione excitatæ bullæ, in quibus qualia ledunt
 aut profunt. Figuræ, motus, eleuatio, & rursus subsiden-
 tia, somnus, vigilia. Quæ facienda, aut impedienda, cito asse- ^E
 qui. Castigatio per vomitum, inferne per exitum, aut sputum,
 mucum, tussim, ructum, singultum, flatum, vrinam, sternuta-
 tionem, lachrymas, pruritus, euulsiones, contactus, sitim, fa-
 mem, repletionem, somnos, labores, ocium, corpus, mentem,
 disciplinam, memoriam, vocem, silentium, vteri purgatio-
 nem. Quæ superne erumpunt ac torquent, pinguis, intem-
 perata ac meraca, spumosa, calida, mordacia, æruginosa, va-
 ria, ramentosa, seculenta, cruenta, flatus expertia, cruda, co-
 cta, sicca. Quæcunque circumfluunt, ferendi facilitatem cō-
 templari oportet, itemque difficultatem, priusquam periculū
 veniat. Item quæ sedare non oportet. maturatio, descensus
 eorum quæ infra sunt, redundantia & fluctuatio eorum quæ ^F
 supra, & quæ ex vteris, & in auribus sordes, concitatio ac per-
 mixtio, apertio, euacuatio, calfactio, perfrigeratio, intrinse-
 cus, forinsecus, horum quidem, horum vero nō. Quum in-
 fra vmbilicum fuerit id quod torquet, tardum & molle est
 tormentum. Vice versa, contra. Quæ per alium egeruntur quā
 repunt, non spumosa, matura, cruda, frigida, fœtida, sicca,
 humida. Quæ olfactum male afficiunt. Sitis quæ prius nō
 adfuit, neque æstus, neque alia causa. Vrina, nasi humecta-
 tio, lactationem. Siccitatem. & non esse contractum ac a-
 refactum, & spiritum turbulentum. præcordia, extremitates,
 oculos male affectos. coloris transmutatio. Pulsus, frigiditas,
 palpitationes, cutis duricies, neruorum, articulorum, vocis,
 mentis, figura voluntaria, pili, ungues. facile ferre, aut non,
 qualia oportet. Signa hæc. Odores corporis, oris, secessus,
 auris,

Tormentū
 vmbilici.

Quāta sit
 hæc obser-
 uatio ui-
 deto.

A auris, flatus, vrinae, vlceris, sudoris, sputi, nasi. Corpus salu-
 nosum, aut sputum, aut nasus, aut lachryma, aut alij humores.
 Penitus similia, iuuantia, laedentia. Insomnia qualia vi-
 deat, & in somnis qualia faciat, an acute audiat, & obedire
 paratus sit animo, an magis fortia sint ac plura quae commo-
 da sunt ac seruant, quam alia, an sentiant omnia omnibus
 sensibus, & ferant, veluti odores, sermones, vestitus, figuras,
 & huiusmodi patienter, quae sanè & sua sponte comparentia
 prosunt, & quando etiam talia iudicationem inducunt. Item
 tot, & talia, veluti sunt flatus, vrina, qualis, & quanta, & quā-
 do. Quae vero contraria sunt, auertere, ipsisque aduersari.

B Quae propinqua & communia sunt affectionibus, prima &
 maxime affliguntur. Constitutionem autem ex primis inci-
 pientibus, quicquid tādē excernatur ex vrinis, qualēs nam
 fuerint, & qualis sit corporis collapsio, coloris immutatio, spi-
 ritus imminutio, & reliquae cum his victus rationes. Scire e-
 tiam oportet an similia sint quae decedunt, transitus, vri-
 nae, per vteros, sputa, per nares, oculi, sudor, ex tubercu-
 lis, ex vulneribus, ex pustulis, quae sua sponte, quae arte.
 Quod similia sunt inter se omnia quae iudicant, & quae pro-
 sunt, & quae nocent, & quae perimunt, quo haec quidem fu-
 giens auertat, illa vero accersat, & ducat, ac suscipiat. Sed &
 alia eodem modo, cutis, extremarum partium, praecordio-
 rum, articularum, oculorum, oris, figurarum, somniorū, qua-
 lia iudicant, & quando, talia machinari. Insuperque qui ta-
 les abscessus sunt. Qualia prosunt cibis, potibus, odoribus,
 visu, auditu, cogitatu, secretionibus, humorib², calefactione,
 frigefactione, siccitatibus, humectando, siccando, vnguentis,
 illitionibus, cataplasmatis, emplastris, inspersionibus, deni-
 que & epithematis quae imponuntur. Figurae, defricatio, cu-
 ratio, labor, ocium, somnus, vigiliae, spiritibus superne, infer-
 ne, communibus, propriis, arte paratis. In exacerbationi-
 bus neque praesentibus, neque futuris, neque pedum frigi-
 ditate, sed in declinante deorsum morbo. In exacerbationi-
 bus per circuitus fientibus, ciborum oblationes dandae non
 sunt, neque cogere oportet, sed auferre de appositionibus
 ante iudicationes. Quae indicantur, & iudicata sunt integre,
 neque mouere oportet, neque nouare, neque medicamentis,
 neque alijs irritamentis, sed sinere. Concocta medicamentis

*Quae per
 exordia di-
 gnoscenda.*

*Haec eadē
 in Apho-
 rismis di-
 agnoscit.*

HIPPOCRATIS LIBER

● aggredi oportet, & mouere non cruda, neque in principiis, si non turgeant. Multa vero non turgent. Quæ ducere oportet, quò maxime repunt per conuenientes locos, eò ducere oportet. Quæ prodeunt non multitudine æstimare oportet, sed quâdiu prodeant qualia oportet, & facile æger ferat. Vbi vero opus est, debilitare etiâ, aut animi deliquiū inducere oportet, donec hoc feceris, cui⁹ gratia hoc fit, interim alio vertere, aut siccare, aut humectare, aut reuellere, si sufficiat æger, id quod ex his coniectabis. Sicca quidē calida erunt, humida vero frigida. Quæ vero aluum mouent, plerunque con-

*Conuulsio-
nes & de-
cretoria
qui fiant.*

traria. Hæc imparibus diebus, sursum, si & circuitus, & constitutio talis sit ex exacerbationibus. Fiunt autem plurima paribus diebus, deorsum: sic enim & sua sponte profunt: si non circuitus faciant exacerbationes in paribus. In talibus autem, in paribus sursum; in imparibus deorsum. Tales autem pauci sunt. Et tales constitutiones etiam difficilius iudicantur. Quin & vltius tempore progressa sic fieri necesse est, velut ad decimamtertiam, ac decimamquartam diem. Decimamtertiam quidem deorsum, decimaquarta vero sursum. Ita enim ad iudicationem conducit. Et quæ ad vigesimam.

Cæterum quæ infra prodeunt, multum purgare oportet, & hæc non prope iudicationem, sed longius ab ea. Raro autem in acutis, multa ducere oportet, in delassatis, totum.

In febribus ad articulos, & circa maxillas maxime abscessus fiunt, prope sanè dolores vniuscuiusque, ad supernam partem magis & in totum. Si vero lentus fuerit morbus & deorsum tendens, inferne etiam abscessus fiunt. Maxime autem pedes calidi, inferne significât: frigidi superne. Quibus vero ex morbis se erigētibus statim in manibus aut pedibus dolores fiunt, in his abscessus contingunt. Sed & si quid doluerit quis antea quæ ægrotet, ad eas partes firmatur. Quemadmodū

Perinthus

etiam tussientibus & anginosi in Perintho. Faciunt enim tussis abscessus, velut etiam febres. Iuxta eandem rationem contingit ab humorum aut corporis colliquatione & frigiditate. Proinde nosse expedit, in quibus temporibus humores florent, & quales in singulis morbos faciunt, & quales in vnoquoque morbo affectiones: & reliquum corpus ad quem

*Humorum
obseruatio*

morbum maxime natura repit: & quale quid splen inrumescens facit. Horum sanè & natura, & fermè colores deterio-

Lienosi qd

res

A res sunt, & corpora tument. Et si quid aliud est, in his exercere se prodest, velut est animi intemperantia circa cibos ac potus, somnum, vigilias, aut ob amores quosdam, velut transferarum, aut propter artes, aut propter necessitates; tolerationes ex quolibet ad qualia: ex moribus animæ industria, aut querens, aut meditans, aut videns, aut dicens, aut aliud quid, velut tristitia, iracundia, cupiditates, quæ ex casto contingunt. Molestiæ animi aut per oculos, aut per auditum, velut etiam corporum, Molis quidem ad seipsas attritis, dentes stupefunt: Ambulanti vero circa cauum locum, crura tremunt: quum autem quis manibus ea quibus opus habet leuat, hæc tremunt: Serpens de repente conspectus pallorem cum virore inducit. Timores pudor, metus, voluptas, ira, aliaque huiusmodi quomodo obediunt. Vnicuique autem pars corporis ad actionem pertinens in his obedit. Sudores, cordis palpitatio, & eiusmodi potentiæ. Quæ extrinsecus profunt aut nocent, vntio perfusio, illisio cataplasmatum vsus, deligatio lanarum & talium rerum: & internæ partes talibus obediunt, non solum externæ his quæ intro assumuntur: Sed & quæ in lanis ab ouili succidis adhibentur, & quod à rege nomen habet cuminum, videntibus & olfacientibus. Quæ de capite ducunt, turbant, sermones, vox, & huiusmodi, manna, genitura, vterus, & quæ signa in ætatibus, & in suffocationibus, & tussi, & quæ ad testiculos. Quemadmodum arboribus terra, ita animalibus ventriculus: & nutrit, & calefacit, & frigefacit. Frigefacit, dum euacuatur. calefacit, dum impletur. Quemadmodum terra stercorata hyeme calida est, ita etiam ventriculus. Arbores corticē tenuem siccum habent, intrinsecus autem carne sicca, sanæ, non putridæ, diuturnæ. Ita & ex animalibus testudines, & quicquid eiusmodi est. Aetatibus, temporibus, annis, similia animalia, non deteruntur si moderate melioribus vtantur. Quemadmodum hydria quod recens est trāsmittit, quod inueteratum retinet. Sic & ventriculus transmittit alimentum, & fecem retinet, velut vasculum. Modi morborum hi sunt, partim quidem cognati sunt, de quibus interrogando discere oportet: partim a regione, familiares enim sunt per multas, & multi ipsos noscunt: partim ex corpore, & victus ratione,

stiantur.

*Molæ dē-
tes colliſi
moleſtant.*

*Quæ cru-
rū tremo-
rē, & pallo-
rem faci-
unt.*

*Quæ foris
uel intus
officiant.*

*Terra ſa-
ta, ventris
culus ani-
malia nu-
trit.*

*Ventris
qualitas.
Quid ani-
malia tuce-
atur.*

*Morbora
naturæ.*

HIPPOCRATIS LIBER

Morborū
quorundā
caussa.

Bilis per
æstatem
quid faciat

Ventorū
qualitas.

Magnaue
torum æ-
terarumq;
rerum ob-

tione, ac temperiei constitutione, aut à temporibus. At re-
giones ad tēpora male dispositæ, tales morbos pariunt, qua-
li tempori similes fuerint, Verbi gratia. Inæqualis calor aut
frigus eadem die quum talia fuerint, morbos autumnales fa-
ciunt. Et in aliis temporibus secundum rationem, alij ab or-
doribus cœnosis aut palustribus: alij ab aquis, calculosi, sple-
nici: alij à ventis bonis & malis incipiunt. Qualia vero sunt
tempora tales erunt etiam morbi, & constitutiones ex ipsis.
Si tempora tempestiue, & ordinate se habuerint, morbos iu-
dicatu faciles faciunt. Vernaculi autem temporum morbi iu-
dicant mutationes, & prout euariauerit tempus, similes aut
dissimiles erunt morbi, qui in hoc tempore oriuntur. Si ve-
ro similiter procedat, eiusmodi quoque fuerint morbi, & ad
talem modum tracti, veluti est morbus regius autumnalis.
Frigora enim ex caloribus, & calor ex frigore. Et si æstas bi-
liosa fiat, & bilis aucta intus relinquantur, etiā aliquantū sple-
nici fient. Quum igitur & Ver sic processerit, etiam vere fit
morbus regius. Proximus est enim hic motus tempori, iuxta
hanc speciem. Quum vero æstas fiat verisimilis, sudores in
febris, & febres faciles, & non peracutæ, neque linguis
obardæ fient. Si vero hybernium fiat ver, & postremū hyemis
tempus, hyberni etiam morbi, & tusses, & peripneumoniæ,
& angina. Et autumnus si non in tempore ac de repente hy-
bernarit, non assidue, tales morbos facit, eo quod non in tem-
pore inceptit, sed inæqualiter fit. Quapropter etiam tempo-
ra à iudicatione aliena ac inconstantia fiunt: quemadmo-
dum etiam morbi, si præerumpant, aut præexcernantur, aut
intus relinquantur. Recidivas enim etiam tempora faciunt,
quemadmodum & morbos ita inducunt. Itaque insuper con-
siderandum est, quomodo habentia se corpora tempora sus-
cipiant. Austri auditum grauant, caliginem inducunt ca-
put grauant, torpidi sunt, dissolunt. Quum hic prauale-
rit, talia in morbis patiuntur, vlcera glabra, maxime os, pu-
dendum, & aliæ partes. Si vero aquilo, tusses, fluxium affe-
ctiones, ventres duriores, vrinæ difficultates, horrores, do-
lores laterum ac pectoris. Quum hic dominatur, tales mor-
bos magis expectare oportet. Si magis redundauerit, ad squa-
lores sequuntur febres itemque ad pluuias, ex quolibus tan-
dem redundantie transmutatæ fuerint, & quomodocunque
habentia

- A** habentia se corpora ex alio tempore susceperint, & quocun-
que tandem humore in corpore dominante. Cæterum sic-
citates & austriæ sunt, & Aquilonares. Differunt enim & a-
lia hoc modo. Magnū enim & hoc est. Nam alius in alio tem-
pore ac regione magnus est. Veluti Aestas bilem parit, Ver
sanguinem, reliqua prout singula. Mutationes maxime pa-
riunt morbos, & præsertim maximæ: & in tēporibus magnæ
mutationes, & in aliis. Quædam sensim fiēte processu
diætæ, & frigus, & calor maxime sensim facto progressu. Et
ætates sic transmutantur. Naturæ quantum ad tempora at-
tinet, aliæ ad æstatem, aliæ ad hyemem, bene aut male dispo-
sitæ sunt. Quantum vero ad regiones, & ætates, & vicus ra-
tionem, & alias morborum constitutiones, aliæ ad alias bene
aut male se habent. Et ætates ad tempora, & regiones, & vi-
ctus rationem, & morborum constitutiones. Et in tempo-
ribus, victus, & cibi, & potus, qualitatem suam requirunt,
Nam hyems ab operibus ocium habet, & quæ in corpus in-
geruntur matura ac simplicia postulat. Magnum enim & hoc
est. Autumnus autem laboribus deditus. Sub insolationibus
potus frequentes sunt, cibi inconstantes, vina, arborum fru-
ctus. Quemadmodum autem ex temporibus morbos conie-
ctare datur, ita quandoque etiam ex morbis aquas, & ventos,
& siccitates prænosce licet, & aquilonares, & austriñas. Li-
cet autem ei qui probe ac recte didicit, vnde sint hæc consi-
deranda, velut & lepræ quædam, & circa articulos dolores.
C Aquæ ubi futuræ sunt, pruriginosi sunt, & alia huiusmodi. Et
quæ pluriæ alternis, aut singulis diebus, aut per alios circui-
tus, aut assidue fiēt. Et venti aliqui per multos dies flant, &
contrario inter se modo flant, alij per pauciores. Et iidem per
circuitum. Hæc habent cum temporum cōstitutionibus simi-
litudines. Verū breuius talia. Si vero annus diutius talis fue-
rit, qualem constitutionem fecerit, tales etiam morbi diutius
erunt. Et si magis fortes fuerint, maximi quoq; morbi sic fiēt,
& cōmunissimi, & ad plurimum tempus. Ex primis aquis, ubi
post multam siccitatem, aqua futura est, de aqua inter cutem
prædicere licet: & ubi talia parua signa apparuerint in ven-
torū quiete, in transmutatione. Colligenda igitur sunt, quæ in
qualib; aquis aut vêtis morbi significāt, & audiendus est si quis
nouit,

seruatio.

Bilis per
æstatē, san-
guis per
uer uiget.
Temporū
mutatiōes
quantum
possint.Posse &
ex morbis
& ex annē
tēporibus
& temper-
statib; om-
nia præue-
deri.Hydropē
cōiectatiōe

HIPPOCRATIS LIBER

● nouit, quod tali hyeme prægressa, tale ver aut æstas erit. D

Colores non sunt similes in temporibus, neque in aquilonaribus, neque in austrinis, neque in ætatibus, neque in vnoquoque ad seipsum, neque in alio ad alium. Considerandum autem est ex his quæ præsentia ac quiescentia nouimus de coloribus, & quod ætates temporibus similes sunt, & colore, & mutatione. Qui hæmorrhoidas habent neque pleuritide, neque peripneumonia, neque phagedæna, neque furunculis, neque tuberculis terebinthi figurâ habentibus corripuntur. Fortassis autem neque lepris, fortassis neque vitiginibus. Multi tamen intempestiue curati, non tarde correpti sunt, & sic perniciosæ fuerunt. Et quicumque alij abscessus, velut fistulæ, aliorum medela sunt. Quæ ubi insuper comparent sedare solent, ea prius fientia impedimenta ab his liberant. Alterius loci morbos loca excipientia, aut dolore, aut grauitate, aut ob aliud quiddam liberant, aut quod aliis sunt communicationes. Propter inclinationem non amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationem talia spunt, cõuenit quibusdam sanguinem detrahete tempestiue in talibus, in aliis autem velut in his, non hoc conuenit. Impedimentum in spuentibus cruenta, tempus anni, pleuritis, bilis. Tubercula circa aurem quibus circa iudicationem exorta, non suppurata fuerint, his disparentibus recidiua fit, & pro ratione recidiuarum, recidiua fiente, rursus intumescunt, & permanent, quemadmodum febrium recidiuæ, in simili circuitu: in his spes est ad articulos abscedere. Vrina crassa, alba, qualis Archigenis familiari erat, in lassitudinis febribus quarta die aliquando prodit, & liberat ab abscessu. Si vero ultra hoc, etiam sanguis è naribus large eruperit etiam valde. Cui intestinum in dextra parte dolebat, & articulari morbo correptus est, quietior erat. Postquam autem hic curatus fuit, magis dolebat.

Vrinæ crassa alba quæ faciat. Archigenes.

HIPPO-

A HIPPOCRATIS COI

LIBER DE MORBO SA-

cro, Iano Cornario medico

physico interprete.

Non genuinum Hippocratis, sed memorabilis tamen uiri, hunc librum Galenus esse dicit, tum quod ad dictionem, tum quod ad sententiam attinet. Hippocratis autem neque dicendi modum, neque sententiarum acumen in ipso esse.

E morbo sacro appellato sic se res *Comitialis morbus.* habet. Nulla re videtur mihi aliis diuinior esse morbis, neque sacratior. Verum naturam habet quam etiam reliqui morbi, unde fit. Homines vero naturā & causam eius diuinam esse putauerūt, prae inexperiētia & admiratione, propterea quod reliquis morbis nulla re similis est. & per inopiam quidē quod

Cur hoc malum nō magis diuinum quā alia putandū sit.

non cognoscunt, diuinitas ipsi conseruatur. Per abundantiam vero & parabilem modum sanationis medentur. Exoluuntur enim aut expiationibus aut incantamētis. Si vero propter admirationem diuinus censetur, multi morbi sacri erunt, & non vnus: quemadmodum ego demonstrabo etiam alios nihil minus admirabiles, neque minus monstrosos, quos nemo sacros esse censet. Primum etenim fabres quotidiane, & tertianae, & quartanae, nihil minus mihi sacri esse videntur, nec minus à deo fieri quā hic morbus, etiam si nihil admirabile habeant. Deinde video insanos homines & delirantes à nulla manifesta causa, & multa & simul importuna facere, vidi quē multos in somno plorare ac vociferari, alios vero suffocari, alios exilire & foras fugere, atque ita delirare donec experscuntur. postea autē etiam sanos esse ac sapientes velut prius, esseque ipsos pallidos ac debiles, atque hanc non semel, sed saepe, aliique multi sunt ac omnigeni morbi, in quibus singulis recensendis in longum sermo extenderetur. Ceterum qui primi

Quid cetera faciunt.

f hunc

HIPPOCRATIS LIBER

Magi.

Que uetant.
rent.

Libes cur
non san-
rentur ab
hoc morbo

hunc morbum sacrum esse pronunciauerunt, tales homines
mihi fuisse videntur, quales etiam nunc sunt magi & expia-
tores & circulatores, & quidam arrogantes, qui se vehemēter
pios esse simulant, & amplius quid scire. Hi itaque consilij ac
mentis inopiæ obuelantes ac prætexētes diuinitatem, quum
nihil haberent quod exhibitū prodesset, ut ne manifesta fie-
rent ipsorum ignorantia, sacram hanc affectionē esse pronun-
ciarunt. & rationibus idoneis collectis, curationem constitue-
runt sibi ipsis securam, expiamenta offerentes & incantamen-
ta, & à balneis abstinere iubentes, & à cibis multis ac ineptis
ad hominum ægrotorū esum, velut ex marinis quidem à mul-
lo, & melanuro, mugiliq; ac anguilla, hi enim pisces opportu-
ne haberi possunt. Ex carnibus vero à caprina, ceruina, suilla,
ac canina. Hæ enim carnes maxime aluum turbant. Ex vo-
lucris autem, à gallo & turture ac otide. insuperque ab his
quæ robustissimæ esse censentur. Ex oleribus à mentha, allio,
ac cepa. Nihil enim acre infirmo conducit. Pallium prætere-
nigrum habendū non esse præcepere. Niger enim color mor-
talis est. Neque in caprina pelle decumbendum esse, neq; ean-
dem gestare oportere. neque pedem supra pedem habendum
esse, neque manum supra manum. Hæc enim omnia curatio-
nis impedimenta esse, Omnia autē hæc diuinitatis gratia ap-
ponunt, velut amplius quid scientes, & alios prætextus profe-
rentes, quo si sanus æger euadat, ipsis gloria & dexteritas ad-
scribatur. sin moriatur, in tuto positæ sint ipsorum excusatio-
nes, habeantq; prætextū quod non ipsi sint in causa sed dei.
Neque enim medicamentum aliquod edendum aut biben-
dum exhibuerunt, neque balineis incoxerūt, ut ipsi in causa
esse videri possint. Mihi autē videtur nullum ex his qui medi-
terranea Africæ inhabitāt sanum esse posse, propterea quod
caprinis pellibus ac carnibus vtuntur, quum neque stratum,
neque pallium, neq; caleamentum habeant, quod non sit ca-
prinum. Non enim alia vlla ipsis sunt pecora præter capras &
boues. Si autem hæc admota & comesta morbum augent, &
non comesta sanant, nō est sanē deus alicuius autor aut caus-
sa, neque prosunt expiamenta, sed edulia sunt quæ & sanant
& lædunt. Numinis vero vis dissipatur. Sic igitur mihi viden-
tur hi qui hoc modo hos morbos curare aggrediuntur, neque
sacros ipsos putare, neq; diuinos. Vbi enim præ talibus expia-
mentis

A mētis ac tali curatione transmutātur, quid vetat etiā prę aliis artibus similibus illis, & discedere ab hominibus & accedere?

*Quare nō
diuinū mē-
tū hoc sit.*

Quare nō deus autor est, sed aliquid humanū. Quisquis enim lustrationibus & magicis incantamētis talem affectionē abducere potens est, is etiā aliis artibus abduxerit, & ex hac ratione diuinitatis opinio penitus pessum it. Talia itaque dicentes ac excogitantes, amplius quid se scire simulant, & homines decipiunt, proponētes his lustrationes ac purificationes, quum verba ipsorum magna ex parte se ad deum ac dæmonium extendant. Atqui mihi sanē non de pietate verba facere vidētur, velut ipsi putāt, sed potius de impietate, & quod dei non sunt, pietatq; ac diuinitas ipsorum impia est ac scelestā, velut ego docebo. Si enim & lunam abolere, & solem ob-

*Quales ac
nesciā.*

scurare, tempestatemq; ac serenitatem facere, pluuias item ac siccitates, & mare sterile itemq; terram, & alia huiuscemodi omnia, se scire profitentur, siue ex sacrorum mysteriis, siue ex alia quadam professione aut meditatione, hanc potētiam iactent, qui talia studio habent, impij sanē mihi esse vidētur, & deos non esse putare, neq; si sint, aliquid posse, neq; vllum aliquod etiam extremum malum prohibere. Quod quum faciant, quomodo non ipsis infesti sint? Si enim homo incantamentis ac sacrificiis vtens, & lunam abolebit, & solem obscurabit, & tempestatem ac serenitatem faciet, non vtique ego horum aliquid diuinum esse putauerim, sed humanum, si sanē diuinitatis potentia ab humana voluntate superatur, & in seruitutem redacta est; fortassis autem hæc non hoc se modo habēt, sed homines victus indigi multa & omnigena moluntur & euariant, tum in alia omnia, tum in hūc morbum, in singulis affectionis speciebus causam deo adscribentes. Non enim semel, sed sæpius eorundem mentionem faciunt. Siquidem enim capras imitentur, & si balatum edant, & frendant, & si dextris partibus conuellantur, Matrem deorum causam esse aiunt. Si vero acutiorem & concitatiorem sonum emittant, equo assimilant, & Neptunum autorem esse dicunt. Si vero etiam aliquid stercoreis emittant, quod sæpe quibusdam contingit prę morbo coactis, Hecates enodiæ appellatio additur. Si autem tenuiorem & densiorem vocem edant, velut auicula, Apollo Nomius, id est pastor, si vero spumam ex ore remittant, ac pedibus calcitrent, Mars causam habet. Qui-

*Quare
hæc fingē-
tur.*

*Quib' diis
hæc tri-
buant.
Apollo No-
mius.*

f ij cunque

cunque porrò pauores noctu ingruūt, timoresque ac deliria, D
& exaltationes è lecto, terroretq; ac fugat foras, Hecates in-
fidias esse dicunt, & heroum insultus, expiamentisque vtun-
tur ac incantamentis, & scelestissimum ac impiissimū, meo sa-
nè iudicio, faciunt numen. Expiant enim morbo correptos
sanguine, itemq; aliis sceleribus inquinatos, aut iniustos, aut
ab hominibus intoxicatos, aut qui scelestum aliquod facinus
perpetrarunt, quos contraria his facere oportebat, sacrificare
nimirum ac precari, & ad templa progressos diis supplicare.
Nunc vero horum quidem nihil faciunt, verū expiant, & alia
expiamenta terra occultant, alia in mare proiciunt, alia ad
montes deferunt, vbi nemo attingat, neque conculcet. Opor-
tebat autem ea ad templa deferre ac deo contribuere, si qui- E
dem deus est author, Non tamen ego puto hominis corpus à
deo inquinari, sordidissimū scilicet à purissimo. Vecum etiā
contingat ab alio inquinari, aut quid perpeti, cupierit vtique
à deo purgari ac purificari magis quā inquinari. Deus itaq;
est qui maxima ac sceleratissima peccata purgat ac purificat,
& liberatio nostra existit, ipsiq; terminos templorum ac de-
lubrorum diis designamus, vt nullus qui nō purus sit eos tran-
scendat, & ingressi respergimur, non velut qui inquinemur,
sed si quod etiā prius scelus habemus purificemur. Et de ex-
piationibus quidem sic se res habere mihi videtur. Hic ve-
ro morb⁹ nulla re diuinior reliquis mihi esse videtur. Sed na-
turam habet, quam etiam alij morbi, & causam vnde singuli
gignuntur. Naturam autem & causam, ab eodem deum fieri, F
à quo etiam alia omnia. Et sanabilis esse mihi videtur nihilo
minus quā alij, nisi iam præ temporis lōgitudine inualue-
rit, vt fortior sit medicamentis quæ adhibentur. Incipit autē
velut etiam alij morbi secūdum genus. Si enim ex pituitoso
pituitosus, ex bilioso biliosus gignitur, & ex tabido tabidus,
& ex splenico siue lienoso lienosus? quid prohibet vt cuius pa-
ter & mater hoc morbo correpti fuerint, etiam posterorū ac
nepotum aliquis eo corripiatur? Semen enim genitale ab om-
nibus corporis partibus procedit, à sanis sanum, à morbidis
morbosum. Aliud porrò signum magnum est, quòd nihilo di-
uinior reliquis sit morbis: pituitosis enim natura oboritur, bi-
liosus vero non accidit. Atqui si diuinior est reliquis, similiter
omnibus morbum hunc fieri oportebat, & non discrimen fa-
cere

*Mali hoc
medicabi-
le.*

*Pituitosos
tantū comi-
tialis mor-
bus uexat.*

A cere inter biliosos ac pituitosos. Sed enim ipsis cerebrum auctor est & causa huius affectionis, velut etiā aliorū maximorū morborū. Quo vero modo, & ex qua causa fiat, ego manifeste docebo. Cerebrum hominis duplex est, quemadmodū etiam aliis omnibus animalibus. Medium autē ipsius diuidit membrana tenuis. Quapropter non semper eandem capitis partem dolet, sed particulatim vtramuis, aliquando vero totum. Sed & venæ in ipsum tendunt ex vniuerso corpore, multæ & tenues, duæ vero crassæ, altera ab hepate, altera de liene. Et quæ quidem ab hepate venit, hoc modo se habet.

*Cerebrum
hominis
duplex.*

*Venæ
duæ.*

*Vena i-
coris.*

B Altera quidem venæ pars deorsum tendit, per partes ad dextram, iuxta ipsum rhenem ac lumbum, ad internam femoris partem, & descendit in pedē, & vocatur vena caua. Altera vero sursum tendit per venas dextras ac pulmonē. Finditur autem & in cor, & in brachium dextrū. Reliquum vero sursum fertur per claviculam in dextram ceruicis partem, ad ipsam cutem, vt conspicua fiat. Iuxta aurem vero occultatur. Atque hic finditur, & crassissima quidem ac maxima & cauisima ipsius pars, in cerebrum desinit. alia vero pars in aurem dextram, quæ sanè venula tenuis est, alia autem in oculum dextrum, alia in ipsum nasum. Atque sic quidem venæ ab hepate habent. Tendit autem & à liene vena in sinistra sursum ac deorsum, velut ab hepate, verum tenuior & imbecillior.

*Vena lie-
nis.*

C Cæterum in has venas etiam spiritus copiam inducimus. Hæ enim corporis nostri respirationes sunt, aerem in se ipsas trahentes, & in reliquum corpus ac venulas deriuantes, refrigerantque ac rursus dimittunt. Non enim possibile est spiritum stare, sed procedit sursum ac deorsum. Si enim alicubi constiterit ac interceptus fuerit, impotens redditur illa pars vbi constiterit. Cuius rei signum hoc est. Quum enim deidenti aut decumbenti venulæ compressæ fuerint, vt spiritus à vena non discurrat, statim torpor occupat. Et de venis quidem reliquis sic habet. At vero morbus ipse fit in pituitosis, in biliosis vero non. Incipit autem fieri in fœtu adhuc in vtero existente. Purgatur enim & florescit cerebrum, velut etiam aliæ partes prius quàm gignantur. In hac autem purgatione, si quidem probe ac moderate purgatum fuerit, & neque plus neque minus quàm oportet defluerit, hic fœtus sanissimum caput habebit. Si autem amplior colligatio à toto cerebro

*Cerebrum
in utero
purgatur.*

HIPPOCRATIS LIBER

*Tinnit^{us} au-
ri^{is} unde.* facta fuerit, morbosum caput augescens fœtus habebit, & so-
nitu plenum, & neque solem, neque frigus tolerabit. Si ve-
ro ab vna aliqua parte colliquatio contigerit, aut ab oculo.
aut ab aure, aut vena aliqua simul gracilis facta fuerit, ille sic
afficitur qualiter sanè colliquatio contigerit. Si vero purga-
tio non contingat, sed in cerebro spissetur ac cogatur, sic ne-
cesse est fœtus pituitosos esse. Et quibuscunque quidem

*Vlcera &
pustulæ
prospit pue-
ris.* pueri existentibus erumpunt vlcera in caput, & in aures, ac
in reliquum corpus, & qui saliuosi sunt ac mucosi, hi ipsi pro-
gressu ætatis facillime degunt: hic enim abit ac purgatur pi-
tuita, quam in vtero purgari oportebat, & qui sic purgati
fuerint, comitali siue sacro morbo ferè non apprehendun-
tur. Qui vero mundi sunt, & neque vlcus vllum, neque
mucus, neque saliva vlla prodit, neque in vteris purgatio-
nem fecerunt, talibus periculum imminet, vt ab hoc mor-
bo corripiantur. Si porrò ad cor progressum fecerit deflu-
xus, tremor apprehendit & anhelationes, & pectora corrumpuntur, aliqui vero etiam incurui fiunt. Quum enim descen-
derit pituita frigida ad pulmonem aut ad cor, perfrigeratur sanguis. Venæ autem violenter perfrigeratæ, ad pul-
monem & cor affiliunt, & cor tremore concutitur, vt præ hac
necessitate anhelationes incidant, & spiratio ceruice erecta.
Non enim spiritum suscipere potest, donec id quod influxit
à sanguine fuerit superatum, & calefactum in venas fuerit
diffusum. Deinde & tremor & anhelatio sedatur, sedatur autem
prout copia eius fuerit, Si enim amplius influxerit rari-
us, si minus, citius. Et si quidem densiores ac crebriores
fuerint defluxus, crebrius comitali morbo corripitur: sin-

*Tremuli
giberosi
unde.* minus, rarius. Hæc itaque perpetitur homo si ad pulmonem
ac cor fluxus processerit. Si vero in ventrem, profluvia alui
apprehendunt. Si vero ab his viis exclusus fuerit, & in venas
quas dixi defluxum fecerit, mutus fit & suffocatur, & spuma
ex ore effluit, & dentes constringuntur, & manus conuel-
luntur, & oculi distorquentur, & nihil sapiunt, aliquibus
etiam sterces inferne secedit. Atque hæc fiunt aliquando in
sinistra, aliquando in dextra, aliquando vtrinque. Quomo-
do vero singula hæc perpetiatur ego narrabo. Mutus qui-
dem est, quum pituita de repente in venas delapsa, aerem ex-
cluserit, & non admiserit neque in cerebrum, neque in venas ca-
uas neque

*Diuerſi hu-
ius morbi
affectus.*

*Cur muti
ſcant.*

A uas neque in ventriculos, sed occupat respirationem. Quā enim accipit homo per os & nares spiritum, primum quidē ad cerebrum venit, deinde vero in ventriculum magna ex parte, pars etiam ad pulmonem, & pars ad venas. Ex his vero ad reliquas partes in venas dispergitur, & quantum quidem eius ad ventriculum venit, perfrigerat, & nihil aliud cōfert. Idem pręstat & quod ad pulmonem venit. Qui vero ad venas peruenit aer, confert ad ventriculos ingressus & ad cerebrum. Atque sic sapientiam & motū membris exhibet. Quare ubi fuerit exclusus à venis aer prępituita, eumque nō susceperint, mutum ac desipientem hominem reddunt. At vero manus impotentes fiunt ac conuelluntur, sanguine quiescente & dum non diffunditur velut solebat. Oculi quoque distorquentur aere à venis excluso, & commouentur. Spuma vero ex ore prodit ex pulmone. Quum enim spiritus non ingrediat in ipsum, spumescit & ebullit velut moriens.

*Cur oculi
distorquentur.*

Cur os spumescat.

Cur olescat.

Cur pręfocetur.

Cur calcitrent.

B Stercus vero subit dum violenter suffocatur. Suffocatur autem, hepate & ventre sursum ad septum trāuersum irrutibus, & stomacho ventris concluso. Irruunt autem, quū tantum spiritus in os non ingreditur quātum solebat. Calcitrat autem pedibus, quum aer in membris conclusus fuerit, & foras penetrare non poterit prępituita, verū exiliens per sanguinem sursum ac deorsum, conuulsionem ac dolorem inducit, & propterea sanē calcitrat. Porro omnia hæc perpetitur, quum pituita frigida defluerit in sanguinē calidū existentem. Perfrigerat enim & sistit sanguinem. Et si quidem fluxus multus fuerit ac crassus, statim occidit. Dominatur enim sanguini per frigus, ipsumque congelat. Si vero paucior fuerit, in præsens quidem dominatur obturans respirationē. Deinde temporis progressu quum dispersus fuerit per venas & ammixtus sanguini, multo existenti ac calido, si sic superatus fuerit, venę aerem suscipiunt, atque ita agri respiriuntur, ut plurimū moriuntur, si multus fluxus contingat, isque humidus existat. Venę enim tenues existentes pituitam pręcrassitudine ac multitudine suscipere non possunt, sed perfrigeratur ac congelatur sanguis, & sic moriuntur. Si vero modica existens pituita in utraq; venas defluxum fecerit, aut in alterius partibus, superuiuant, nota ex morbo im-

Cur infantes hic morbus necat.

pressa relicta, aut enim os conuellitur, aut oculus, aut ceruix, ^D
 aut manus, vbicunque sanè vena pituita repleta superata fuerit & gracilis reddita. Hanc itaque venam necesse est debiliorem esse, & hanc corporis partem læsam defectuosiore. Verum ad longius tempus plerunque prodest. Non enim amplius morbo apprehenditur, si semel notam impressam suscepit. Quapropter necessario etiam reliquæ venæ affliguntur, ac partim simul gracilescent, vt aerem quidem suscipiant, pituita autem defluxus non amplius similiter illabatur. Debiliora tamen similiter membra esse verisimile est venis afflictis. Quibuscunque autem imperfectis & valde modica pituita defluerit, & ea in dextras partes, hi citra notam impressionem superuiuant, verum periculum est ne morbus ^E
 connutriatur ac simul augeat, si nō his quæ commoda sunt curentur. Pueris quidē igitur sic fit hic morbus, aut quā proxime huic modo. Seniores vero non occidit si accedat, neque distorquet. Nam & venæ sunt cauæ, & sanguine calido refertæ, quapropter neque superare potest pituita, neque perfrigerare sanguinem vt congelet ipsum, sed ipsa superatur, ac sanguini cito ammiscetur, atque sic venæ aerem suscipiunt, & sapientia contingit, signa quæ prædicta minus inuadunt propter fortitudinem. At vero antiquissimis si hic morbus accedat, propterea ipsos occidit, aut leuiter sideratos facit, quia venæ ipsis sunt euacuatae, & sanguis modicus est ac tenuis & aquosus. Si igitur multum defluerit, & hyemis tempus fuerit, occidit. Suffocat enim respirationes, & ^F
 sanguinem congelat, si in vtranque partem defluxus fiat. Si vero in alteram tantum, leuiter sideratum facit, Non enim potest sanguis pituitam superare, quum tenuis sit frigidusque ac modicus, sed ipse superatus congelatur, vt impotentes fiant illæ partes iuxta quas sanguis fuerit corruptus. Ad dextras autem magis defluit quā ad sinistras, quia venæ sunt cauiiores & plures quā in sinistris. Ab hepate enim tendunt & liene. Defluit autem & eliquatur pueris maxime, quibus sanè caput fuerit percalefactum, siue à sole, siue ab igne, siue etiam derepente inhorruerit cerebrum, etiam tunc pituita secernetur. Eliquatur etenim per calorem ac cerebri diffusionem, segregatur autem à frigore ac concretionem, & sic defluit. Et quibusdam quidem defluxionis causa hæc est. Aliis

Cur adultos nō tollit.

Cur senes perimit uel siderat.

Cur dextra pars potius uolet hic morbus.

- A** Aliis vero etiam ubi derepente post aquilonares ventos aufer flare cœperit, compactum ac debile cerebrum derepente soluit ac laxat, ut pituita redundet, & sic defluxum facit. Defluit insuper & ex ignoto timore, si quidem timuerint aut aliquo vociferante, aut inter plorandum spiritum cito reuocare non potuerint, id quod pueris frequenter contingere solet. Quicquid sanè horum ipsorum acciderit, statim horret corpus, & æger mutus factus spiritum non trahit, sed spiritus quiescit, & cerebrum compingitur, & sanguis consistit, & sic secernitur ac defluit pituita. Et pueris quidem hæ ipsæ causæ sunt, ut ab initio à sacro morbo corripiantur. At vero senibus hyems infestissima est. Quum enim ad multum ignem senex caput & cerebrum percalsfecerit, deinde in frigore versatus fuerit ac inhorruerit, & ex frigore ad teporem accesserit, & ad ignem defederit, idem hoc patitur, ac sic à morbo sacro apprehenditur iuxta prædictum modum. Periculum vero multum est ut & Vere patiantur idem *Cur uer periculose sit.* hoc, si caput fuerit insolatum. Minime autem æstate, non enim sunt repentinæ mutationes. Postquam vero viginti anni præterierint, non amplius hic morbus corripit, præterquam paucos aut nullum, nisi ex puero connutritus fuerit. Venæ enim plenæ sunt, & cerebrum compactum est, & acerbum ac rigidum, quare non defluit in venas: si vero defluerit, sanguinem non superat multum ac calidum existentem. In quo vero à puero augmentum cepit ac connutritus est, in eo per consuetudinem facit ut in mutationibus ventorum patiatur, & ut plurimum morbo sacro corripitur, præcipue australi ac humida aeris cōstitutione. Et liberatio difficulter contingit. Cerebrum enim humidius quàm ex natura sit, & præ pituita inundat, ut defluxiones quidem frequentiores fiant, non autem amplius possibile sit pituitam excerni, neque cerebrum resiccare, sed perrigatur & humidum existit. Cognouerit autem hoc ipsum quis maxime ex o- *Oues & capræ comitiales.* uibus hoc morbo correptis, & præsertim capris, Hæ enim frequentissime corripuntur. Si enim caput ipsarum dissuaueris, reperiēs cerebrum humidum esse, & sudore refertum, ac male olens. Et in hoc nimirum cognosces quòd non deus corpus affligit, sed morbus. Sic vero se res habet etiam in homine. Quum enim ætatem adeptus fuerit morbus, non amplius

HIPPOCRATIS LIBER

*inuetera-
tus non sa-
natur.*

*Quid casus
vi agant.*

*Quid uen-
torū mu-
tatio pos-
sit.*

*Aquilo
qualis &
auster.*

plius curabilis est, cerebrum enim eroditur à pituita ac colli-
quatur. Id vero quod colliquatur, aqua fit, & foris cerebrū
ambit ac circumalluit, & propterea frequentius ac facilius à
morbo hoc corripuntur. Propterea vero diuturnus est mor-
bus, quia id quod influit venis tenue est præ multitudinem, &
statim superatur à sanguine ac calescit. Quicunque vero
iam assueti sunt morbo, præcognoscunt se corripiēdos, & ex
hominum frequentia fugiunt, si domus ipsorum in propin-
quo fuerit, ad domum: sin minus, in locum desolatissimum,
ubi quàm paucissimi ipsos lapsos sint visuri, statimque se ob-
uelant, idque faciunt præ pudore affectionis, non præ timo-
re, velut multi putant, dæmonij. At vero pueri primum qui-
dem cadunt ubicunque tandem contigerit præ inassuetudi-
ne, Quum autem sæpius à morbo corripiantur, postquā præ-
senserint confugiunt ad matres, aut ad alium maxime notū,
præ timore ac formidine affectionis. verecundari enim pue-
ri nondum sciūt. Cæterum in mutationibus ventorū pro-
pterea morbo sacro corripì censeo, maxime quidem austris-
nis, postea vero etiam aquilonaribus, deinde etiam reliquis
ventis, hi autem sunt qui fortissimi ex ipsis existunt, & inter
se tum statione, tum viribus contrariissimi. Etenim aquilo
compingit aerem, & turbatum ac nubilosum excernit, & illu-
striorem ac pellucidum facit. Eodem modo etiam alij omnes
venti ex mari ac aliis aquis proficiscētes. Ex omnibus enim
rebus, atque adeo ex ipsis hominibus humiditatem ac tene-
brositatem excernunt. Quapropter saluberrimus omnium vē-
torum aquilo existit. Auster autem contraria huic operatur.
primum enim incipit aerem compactum liquare ac diffun-
dere, quapropter etiam non statim magnus spirat, sed primū
lentus ac lenis est, quoniam aerem statim superare non po-
test, qui prius dēsus est & compactus, sed temporis progres-
su ipsum dissoluit. Idem porro hoc etiam in terram operatur
& in mare, fluuiosque ac fontes & puteos, & quæ ex terra na-
scuntur, & in quibus humor inest. Est autem in omni, in alio
plus, in alio minus. Omnia autem hæc ventum hunc sentiūt,
& ex splendidis tenebrosa fiunt, & ex frigidis calida, & ex sic-
cis humida. Et quæcunque in domibus vasa iuxta terrā sunt
cum vino aut alio quopiam liquore, ea omnia austrū sentiūt,
& formam in aliam speciē transmutant. Solem vero & lunā
ac syde-

A ac sydera multo hebetiora quam ex natura sunt reddit.

*Putatio
uentorum
quid pos-
sit.*

Quum igitur etiam his quæ adeo magna sunt ac fortia in-
tantum dominetur, & corpus sentire faciat, vt ex horum vē-
torum alterationibus trāsmutetur, necesse est ab austris qui-
dem solui ac humectari cerebrum, & venas laxiores reddi, ab
aquilonis vero flatib⁹, quod sanissimum est in cerebro com-
pingi, quod vero morbosissimum ac humidissimum est excer-
ni, & forinsecus circumalluere, atque sic defluxus in horum
ventorum mutationibus succedere. Hoc modo hic morbus
fit & floret, tum ab accedentibus, tum à decedentibus, & nul-
latenus difficilior aut cognitu aut curatu est quam alij, neq;
etiam diuinior aliis. Porro expedit homines nosse, quòd ex
B nulla alia nobis parte voluptates contingunt, & laticia, &
risus & lusus, quam ex cerebro. Itemque mœrores & anxie-
tates tristitiæque ac ciulatus & querelæ. Et hoc sapimus ma-
xime ac intelligimus, & videmus & audimus, & cognoscimus
turpia & honesta, mala & bona, iucunda & iniucunda, par-
tim consuetudine discernentes, partim vtilitate percipien-
tes. Eodem voluptates & iniucunditates pro opportunitate
dinoscimus, & non eadem nobis placent. Eodem & insani-
mus & deliramus, & terrores & timores nobis accedunt, par-
tim noctu, partim interdiu, & insomnia, & errores intempe-
stui, & curæ inanes, & vt non noscamus adstantes, & de-
suetudo, & inesperienza. Atque hæc omnia perpetimur
C ex natura, quum sanum non fuerit, sed aut calidius quam
aliud quid perpetiatur præter naturam, & consuetudinem.
Et insanimus quidem præ humiditate. Quum enim humidi⁹
fuerit quam pro natura, necesse est moueri. vbi vero moue-
tur affectio, necesse est neque visum quiescere, neque audi-
tum, sed alias aliud videre & audire, & linguam talia dicere
qualia semper ac singulis vicibus viderit ac audierit. Quan-
to vero tēpore cerebrum quieuerit, tātō etiā homo sapit. Fit
autem corruptio cerebri à pituita & bile. Vtriusq; cognitio
sic contingit. Qui enim à pituita insanunt, quieti sunt, & nō
vociferantur neque tumultuantur. Qui vero à bile, vocifera-
tores sunt & malefici, & non quieti, semper aliquid intempe-
stium faciētes. Si quidem igitur assidue insanunt, hæc ipsis
sunt causæ. Si vero terrores ac timores accedant, à cerebri
transmu-

*Cerebrum
causæ om-
nium.*

*Cerebrū
quando fu-
riat.*

*Pituitosi
biliosique
furores
quales.
Furores
causæ.*

HIPPOCRATIS LIBER

Obliuio
unde &
uocifera-
tio noctur-
na.

Spūs aer-
is sapien-
tiae author

Cerebrum
Prudentia
praebet
praecordi-
a non.

transmutatione id contingit, transmutatur autem dum cale-
scit. calefcit autem praebile, ubi ad cerebrum impetum fece-
rit ex corpore per venas haematitidas hoc est sanguinarias
appellatas. & timor adest donec rursus redierit in venas ac
corpus, deinde quiescit. Angitur autem homo & inquietu-
dine multa iactatur intempestiue, dum cerebrum perfrige-
ratur, & praeter consuetudinem compingitur. Hoc vero a pi-
tuita perpetitur, ab hac autem affectione etiam obliuiosus
euadit. Noctu vero clamat & vociferatur, quum derepente
cerebrum percalefiat. hoc autem perpetiuntur biliosi: pitui-
tosi enim non percalefiunt: quum sanguis multus ad cerebrum
peruenerit & efferbuerit, venit autem per venas praedictas:
Quum contigerit ut homo videat in somnium horrendum,
& in timore fuerit, velut etiam si vigilet, tunc magis facies
ignescit, & oculi rubescunt, quum timuerit, & mens meditatur
aliquid mali operari, sic etiam in somno patitur. Vbi vero ex-
pergestus fuerit, & respuerit, atque sanguis rursus in ve-
nas praedictas dispersus fuerit, quiescit. Et propterea iudicio
cerebrum vim plurimam in homine habere. Hoc enim est no-
bis eorum quae ab aere fiunt interpret, si sanum fuerit. Sa-
pientiam autem ipsi exhibet aer. Oculi vero & aures & lin-
gua, & manus & pedes, qualia cerebrum statuit ac cognoscit,
talibus subministrant. Sapientia enim toti corpori contingit,
prout aere participarit. Ad intelligetiam vero internuncius
est cerebrum. Quum enim homo spiritum in seipsum attra-
xerit, primum quidem ad cerebrum peruenit, & sic ad reliquum
corpus aer dispergitur, relinquens in cerebro suum ipsius vi-
gorem, & quicquid prudens ac sapientia praeditum fuerit. Si
enim in corpus primum perueniret, & posterius in cerebrum,
relicta in carnibus ac venis dinotione ac iudicio, ad cere-
brum calidus iam existens perueniret, & non sincerus ac pu-
rus, sed ammixto humore a carnibus & sanguine, ut non am-
plius exacte sincerus esset. Quapropter dico cerebrum intel-
ligentiae ac prudentiae internuncium ac interpretem esse.
Ceterum praecordia alias fortuitum nomen apud Graecos
per consuetudinem habent, quum phrenes a sapientia dicta
videantur, reuera autem non, neque ex natura. Neque ego sa-
pien-
tiam noui quam vim habeant praecordia, ut sapiant & intelli-
gant, praeterquam si homo ex improviso nimio gaudio per-
fundatur,

- A** fundatur, aut tristitia afficiatur, tunc sanè exiliunt & anxietatem exhibent præ tepuitate & quòd distenta sunt maxime in corpore, & ventriculum non habent ad quem suscipiant aut bonum, aut malum allabens, sed ab vtrisque his turbantur, propter naturæ debilitatem. Nam nullo sanè prius sentiunt ex his quæ in corpore insunt, sed frustra hoc nomen & causam habent, Quemadmodum quæ ad cor sitæ sunt, aure appellatur, quum nihil conferant ad auditum. Porro *Cor cur nò sedes sapientiae.* quidam quòd corde sapimus, & quòd hoc est quod angitur, & quod curam gerit, Verum hoc nò ita se habet, sed conuellitur quidè velut præcordia, & magis etià propter easdem causas. Ex omni enim corpore venæ ad ipsum tendunt, & còclusiones habet vt sentiat, si quis dolor, aut collectio homini contingat. Neesse est enim & dum angitur, inhorrere corpus ac distèdi, & si quis nimio gaudio perfundatur, idem pati. Quapropter cor quidem & præcordia maxime sentiunt, *Cordis præcordiorumque proprietas.* sed omnium horum ce-
rebri causa est. quemadmodum igitur etiam prudentiam ac aerem omnium primum ex his quæ in corpore insunt percipit cerebrum, Sic etiam si qua mutatio fortior in aere contingat, præ temporibus anni, etiam ipsum à seipso diuersum redditur in aere. Etenim cerebrum propterea primum sentit, quia etiam morbi in ipsum irruunt acutissimi, & maximi, ac præcipue lethales, & qui difficilem iudicationem habent apud inexpertos. Hic vero morbus sacer appellatus, ex iisdem causis oritur, à quibus etiam reliqui, ab accedentibus nimirum ac decedentibus, velut frigore, sole, ventis, quæ & transmutantur, & nunquam quiescunt. Hæc autem sunt diuina. Quare nequaquam hunc morbum ab aliis discriminare oportet, neque reliquis morbis diuiniorè putare, sed omnes diuinos omnesq; humanos. Naturam autem vnusquisq; habet & vim in seipso, & nullus nec auxiliij nec remedij expertus est, & plerique his ipsis curantur, à quibus etiam nascuntur. Alterum enim alterius nutrimentum est, alterius vero perniciis ac afflictio. Hoc itaque Medicum nosse oportet, & temporis occasionem in singulis pernoscere, quòd alterum quidem per alimentum absoluet & augebit, alterum vero detrahet & minuet. Oportet autem tum in hoc morbo, tum in reliquis omnibus, nò augere morbos, sed festinare vt ipsos exteramus,

HIPPOCRATIS LIBER

teramus, id quod aduersissimum est morbo exhibendo, non quod amicum & familiare. A familiari enim & consueto floret ac augetur, ab aduerso vero & hostili perit & dissipatur. Quisquis autem talem mutationem in hominibus nouit, & humidum ac siccum facere potest hominem, calidum item ac frigidum per dietam, hic utique & hunc morbum sanauerit, si occasionem eorum quæ conferunt pernoscet, citra excrementa ac incantationes, citraque omnem aliam huiusmodi machinamentorum absurditatem.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS LIBER I.

Iano Cornario medico

physico interprete.

Que me-
dicus præ-
stare de-
beat.

Vi de sanatione recte inquirere, velit, percunctantique responde-
re, & contradicere recte, eum hec
animaduertere oportet. Pri-
mum quidem à quibus omnes
morbi hominibus fiunt. Deinde
vero qui morbi necessario ubi fa-
cti fuerint, aut longi sunt aut bre-
ues, aut lethales aut non lethales,
aut aliquam corporis partem mu-
tilent, aut non mutilent, & qui postquam orti sunt dubij sint,
an mala ab ipsis euentura sunt, aut bona. Et à quibus morbis
ad quales transitus fiat. Et quæ per fortuitum successum me-
dici ægrotos curantes faciunt. Et quæ bona aut mala ægro-
tantes in morbis perpetiuntur. Et quæ importune aut dici-
tur, aut fiunt à medico ad ægrotum, aut ab ægrotum ad medi-
cum. Et quæ exacte fiunt ac dicuntur in arte. Et quæ recta in
ipsa, & quæ non recta. Et quod ipsius principium, aut finis,
aut medium, aut aliud quid eiusmodi demonstratum, quod
recte habet ut in ipsa sit, aut non sit. Et quæ parua & magna,
& multa

A & multa & pauca. Et quod omne in ipsa vnum est, & omnia quod vnum. Et quæ fieri possunt intelligereque ac dicere. & si opus sit, neque intelligere, neque dicere, neque facere. Et quod facilitas in ipsa sit, & quod difficultas, & quod oportunitas, & quod intempestiuitas, & quibus aliis artibus similis sit, & quibus nihil similis sit. Et de corpore, quod calidum sit aut frigidum, aut siccum aut humidum. Et quod forte aut debile, aut densum aut rarum. Et quæ multa, pauca sunt, aut in peius, aut in melius. Et quod honeste aut turpiter, aut tarde aut cito, aut recte aut non recte. Et quod malum supra malum fieri necesse est. Hæc animo versantem obseruare oportet in sermonibus, quantum quis ab his delinquat, aut in dicendo aut percunctando, aut respondendo. Et an quæ multa sunt, pauca dicat, & an quæ impossibilia sunt, possibilia esse asserat. Et quicquid sanè etiam aliud dixerit ac aberrarit, hæc ratione obseruare oportet, & in contradictione aggredi & impetere. Morbi quidem igitur vniuersi sūt ex his quidem quæ in corpore insunt, tum à bile, tum à pituita. Ab externis vero, à laboribus & vulneribus. Sed & à calido & supercalfaciente, & à frigido ac superfrigefaciente, & siccac superresiccante, & ab humido ac superhumectante. Et bilis quidem ac pituita vnà cum nascentibus gignuntur, & sunt in corpore aut plus, aut minus. Morbos autem exhibent, partim à cibis & potibus, partim à calido supercalfaciente, & à frigido superfrigefaciente. Necessitatem autem talia habēt, vt fiant hæc quum ipsa sunt, velut veibi causā. In vulneribus eos qui crassos nervos fauciatos habent, necesse est claudos fieri. Itemque si musculorum capita faucia sint, præsertim eorum qui sunt in femoribus. Moritur autem si quis cerebro fauciatus fuerit, aut spinali medulla, aut hepate, aut præcorde. Non moritur autem vulneratus in his partibus, in quibus hæc membra non insunt, sed ab his longissime absunt. Ex morbis vero tales necessitatem habent, vt ab ipsis perimantur quum fiant, Tabes, Aqua inter cutem ac subter carripneumonia, id est pulmonis inflammatio corripiat, aut febris ardens, aut pleuritis siue lateris inflammatio, aut Erysipelas

*Conne-
num est.*

*Quæ mor-
bos creēt.*

*Bilis & Pi-
tuita con-
genitæ.*

*Morbi qui
mōrtiferi.*

HIPPOCRATIS LIBER

*Que non
semper pe-
rimant.*

*Que mu-
tilent.*

*Logi mor-
bi.*

*Qui cele-
riter de-
cernant.*

*Qui in a-
lia tran-
seant.*

*Que ne-
cessario
sequitur.*

*Omentū
quādo pu-
trefcit.*

*Tempora,
occafio-
nes.*

pelas ignis sacer appellatus, in vtero fiat. Dubij autē mor-
bi, vt & perdant, & non, tales sunt, peripneumonia, febris ar-
dens, phrenitis, pleuritis, angina, vua, hepatitis, splenitis, ne-
phritis, dysenteria, in muliere fluxus sanguinolentus. Tales
vero non lethales sunt, nisi quid ipsis accedat, affectiones
fluidæ circa articulos, atra bilis, podagra, coxædicum morbus,
tinesinus qui est voluntas egerendi inuitabilis, quartana, ter-
tiana, strangulatus vrinx lippitudo, lepra, impetigo, morbus
articularis, Multi autem frequenter ab his mutili fiunt, fide-
ranturque manibus ac pedibus, & linguæ impotentes red-
duntur. Et ab atra bile quidam leuiter siderantur. Claudii ve-
ro à coxendicum morbo fiunt. Oculi autem & auditus mu-
tilantur à pituita obfirmata. Longos autem necesse est ef-
fic, tabem, dysenteriam, podagram, affectiones fluidas circa
articulos, pituitam albam, coxendicum morbum, vrinx stran-
gulum, in senioribus vero Nephritim. Mulieribus vero flu-
xum sanguinolentum, hæmorrhoidas ani, fistulas. At vero
febris ardens, phrenitis, peripneumonia, angina, vua, pleu-
ritis, cito decernunt. Transitus autem fit in his, ex pleuri-
tide in febrem ardentem, ex phrenitide in peripneumoniā.
Verum ex peripneumonia febris ardens non fit, ad dysente-
riam tinesinus accedit, & à dysenteria, lienteria siue leuitas
intestinatorum, sequitur: ex lienteria in aquam inter cutem
transitus fit, & ex pituita alba in aquam inter cutem, & ex
peripneumonia ac pleuritide, in pectoris suppurationem.
Mala porro supra mala fieri necesse est, velut si rigor cor-
ripuerit, ardor igneus superuenit. Et si nervus dissectus fue-
rit, conuulsionem facit, & vt dissectus neque coalescat, & for-
titer inflammetur. Et si cerebrum concussum fuerit ac do-
luerit eius qui percussus sit, necesse est cuestigio mutum fuerit,
& neque videre, neque audire. Si vero fauciatum fuerit,
febrem necesse est superuenire, & bilis vomitum, & aliquam
corporis partem sideratam fieri ac perire. Si vero omentū
exciderit, necesse est putrefieri. Et si sanguis ex vulnere aut
vena effluerit, in supernum ventriculum, necesse est ipsum
in pus conuerti. Temporum autem occasiones, vt in sum-
ma dicam, multæ sunt & variæ in arte, quemadmodum etiam
morbi & affectiones, & horum curationes. Maxime vero re-
pentinæ sunt, in his quibus animo defectis opitulari oportet, &

A tet, & qui neque vrinam neque stercus egerere possunt, & qui suffocantur, & si mulierem parietem aut sauciatam liberare oportet, & quęcunque eiusmodi. Et hæc quidem occasiones repentinę sunt, & paulo posterius non sufficiunt. Plerique enim paulo posterius pereunt. Occasio vero est, si horum aliquid perpetiatur homo, & quis antequam animam efflet opituletur, hoc totum ex occasione opitulatur. Est quidē igitur fermē hæc occasio etiam in omnibus aliis morbis. Semper enim in quocunque sanē quis opituletur tempore, ex occasione opitulatur. Quicūque vero morbi, aut vulnera nō ad mortem tendunt, sed temporarij sunt ac periculosi, doloresque in ipsis fiunt, verum possibile est vt cessent, si quis recte medeatur: His sanē non prosunt auxilia à medico adhibita, quum adhibeātur. Nam & non præsente medico vtique cessassent. Alij vero morbi sunt, quibus occasio est vt curentur matutina diei hora, nihil autem refert an valde mane, aut paulo posterius. Alij morbi sunt quibus occasio est, vt semel in die curentur, nec refert quo tempore id fiat. Alij per tertium, aut quartum diem curantur, & alij semel per mensem, & alij per tertium mensem, nec refert an id ipsum tertij augmēto vel fine fiat. Tales itaque occasiones sunt, in quibus non aliam quā hanc certitudinem habent. Intempestiuitas autem hæc est, si quę mane curari oportebat in meridie curentur. Propterea vero intēpestiue curantur, quia inclinationem ad peius habent, propter curationem non in tempore factam. Quęcunque etiam citius siue in meridie, siue vespere, siue noctu curentur, intempestiue curantur. & si vere curari oporteat, curentur autem hyeme, aut si hyeme oporteat, curentur autem æstate: aut si quod iam curari oportet, id ipsum differatur, aut quod differre oportet, id ipsum porro & non recte in ipsa hæc fiunt. Non recte quidem fit, si morbum alium existentem, alium esse pronuncies: & magnum existentem, paruum dicas, & vicissim paruum, magnū. & si superuiſurum, non superuiſurum pronuncies, & perituum non perituum. Et si suppuratum existentem non cognoscas, nec morbum magnum in corpore nutriri cognoscas, & si medicamento aut potione quis opus habeat, quo ipsi opus sit non cognoscas. & si quę sanari possunt non san-

*Curatio
opportuna*

*Quę recte
fiunt.*

HIPPOCRATIS LIBER

*Que non
rit.*

*Quid rite
fiat.*

*Perperā
medican-
dū nō est.*

*Que suo
tēpore ue-
niunt bo-
na sunt.*

Erysipelas

nes, & quæ sanatu impossibilia sunt, te sanaturum recipias. D
Atque hæc quidem circa sententiam non recte fiunt. Circa
chirurgiam vero hæc. Pus in ulcere aut tuberculo existens
& specillo admoto ad caput non cognoscere an os fractum
sit: & fistulam in vesicam immisissam demittere non posse, &
lapidem in vesica existentem non cognoscere: & suppuratū
existentem ex concussione non dinoscere, & secando aut v-
rendo, aut à profunditate, aut à longitudine aberrare, aut v-
rere & secare quæ non oportet. Et hæc quidem non recte.
Recte autē fiunt hæc. Morbos cognoscere qui sint, & à qui-
bus, & qui ipforum longi, & breues, & lethales & non leth-
ales, & qui transmutantur, & qui augeantur, & qui minuun-
tur, & qui magni, quique parui. & dum curas possibiles qui-
dem curare, impossibiles vero scire cur curatu sunt impossi-
biles. & dum curas eos qui tales habent, per curationē quan-
tum possibile est opitulari. Quæ vero offeruntur ægrotis, ea
sic obseruare oportet, recte ne an secus fiant, veluti si quis
quæ siccare oportet, humectet, aut si crassefacere oporteat,
non exhibeat à quibus crassitudo inducitur. aut si quæ at-
tenuare oportet, non attenuet, quæ frigefacere, non frige-
faciat. quæ calfacere, non calfaciat. quæ putrefacere, non pu-
trefaciat, & reliqua iuxta eandem rationem. Talia au-
tem sua sponte ac casu hominibus in morbis fiunt, tum bona,
tum mala. Febrienti ac bilioso, in tempore foras dispersa bi-
lis, bonum: diffusa vero ac dispersa sub cutem, toleratu leui-
or est habenti, & curatu faciliior sananti. diffusa autem ac di-
persa & ad vnam aliquam corporis partem allapsa, malum.
Aluus turbata in pleuritico aut peripneumonico, aut sup-
purato, malum. Febrienti aut vulnerato aluus resiccata,
malum. Subaquoso ac lienoso ab alba pituita detento, al-
uus fortiter turbata, bonū. Erysipelas si extra diffusum in-
tro vertatur, malum. Si vero intra diffusum in-
tur, bonum. A profluuiio alui forti correpto, vomitus su-
perueniens, bonum. Mulieri sanguinem vomenti menses
erumpere, bonum. A fluxione vero infestata, ad nares aut
os fluxionem transire, bonum. Mulieri à conuulsione pres-
sa ex partu, febrem superuenire, bonum. Et tetano ac co-
nulsione occupante, igneum ardorem superuenire, bonum. F
Taliam

- A** Talia enim per nullam medicorum ignorantiam, aut scientiam, fiunt, & non fiunt, sed sua sponte ac fortuito casu fiunt, & profunt, & nocent, iuxta eandem rationem. Cæ- *Que bona malæ medicus faciat.*
- B** ut per urinam eiiciatur. Et si medicamentum dederint quod pituitam sursum purgat, ei qui pus in superiore ventriculo in tuberculo habet, non scientes quod habet, isque pus vomat ac sanus fiat. Et si eum qui ex medicamento sursum purgate superpurgatur, sua sponte aluo subter erumpente, à vomitu sanum faciant. At vero Mala operantur Medici præ *Que non bene medico succedant.*
- C** infortunio hæc. Si pharmaco bilis aut pituitæ sursum ductivo dato, venam in pectore præ vomitu rumpant, ei qui prius nullum manifestum dolorem in pectore habuit, atque sic fiat morbus. Et si mulieri in vtero habenti medicamentum superne purgans exhibeant, aluus autem inferne erumpens fœtum expellat. Et qui suppuratum curat, si aluus proflua fiat, ipsum perdit. & qui oculos curat ac subleuit, si dolores incidant acutiores, & si ita contingat, rumpantur oculi & destruantur, accusant medicum quod oculos subleuit. Et si perperæ in ventris dolore medicus aliquid det, & male habeat aut pereat, medicus in culpa est. Fœmæ autem quæcunque necessitatem habent ut fiant in morbis ac vulneribus mala supra mala, ea ubi fiunt, in medicum culpam reiciunt, & necessitatem talia fieri cogentem non agnoscunt. Et si ad febricitantem aut vulnus habentem ingressus, ad motus quàm primum remediis non opituletur, sed postera die arger peius habeat, medicum accusant, Si vero opituletur, non æqualiter laudant. Oportere enim ipsum perpeti putant, vlceraque inflamari, & in morbis quibuscumque dolores fieri oportere, neque tales esse ut ne fiant. Nervus præcisus ac dissectus non coalescit, neque vesica, neque aliquod ex tenuibus intestinis, *Que non coeant præ t ij neque cista.*

Principiū
artis cur
nullā est.

neque vena sanguiflua, neque tenuis genæ pars, neque pu-
dendi pellicula. Porro principium sanationis demon-
stratum quidem non est, quod sanè recte principium sit vni-
uerſe artis, neque secundum aliquod, neque medium, neque
finis. Sed incipimus ab ea aliquando dicentes, aliquando o-
perantes, & definimus eodem modo. Et neque dicentes ex
iisdem sermonibus incipimus, neque si de iisdem dicamus,
neque in iisdem definimus & operantes iuxta eandem ra-
tionem, neque ex iisdem operibus incipimus, neque in iis-
dem definimus. At vero facilitas ac promptitudo in his
est. Quin quis secans aut vrens, neque neruum secet, neque
venam. Et si suppuratum vrat, pus consequatur. Et si ſecet,
eodem modo. Et fracturas recte componere. Et si qua pars
corporis ex natura excidat, vt ipsam recte ad naturam re-
trudat. Item apprehendere fortiter ea quæ oportet, & ap-
prehendendo premere. Et apprehendere leniter ea quæ o-
portet, & apprehendendo non premere. Et in obligando tor-
tuosa non facere ex rectis, neque premere quæ non oportet.
Et in contactu vbicunque tandem contigerit, dolorem ex
superfluo non exhibere. Hæc quidē igitur facilitatis ac pro-
ptitudinis existunt. At vero digitis decenter attingere, aut
probe, aut non probè, aut longis, aut breuibus, aut probe de-
ligere omnes deligaturas, non ad artem pertinere iudicatur
de facilitate ac promptitudine, sed seorsim. Quicunque
suppurati fiunt pulmone, aut superiore vel inferiore ventre,
aut tubercula habent, siue in superiore ventre siue infe-
riore, aut in pulmone, aut vlcera intrinsecus, aut sanguinem
vomunt aut spuunt aut dolorem aliquem habent, vel in pe-
ctore vel in dorso: Hæc omnia habent ex his quidem quæ
in corpore insunt, à bile & pituita: ab externis vero ab aere
infuso calori ammixto. Sed & à laboribus ac vulneribus. Et
quicunque quidem pulmone suppurati fiunt, ab his fiunt. Si
peripneumonia correptus in iudicatoriis diebus non pur-
getur, sed relinquitur in pulmone sputum ac pituita, suppu-
ratus fit. Et si quidem statim curatus fuerit, vt plurimum effu-
git, si vero neglecta fuerint illa in pulmone, corrumpitur, il-
lis & inhaerentibus & putrescentibus, vlceraturque pulmo &
suppuratus fit, & nō amplius intro ad seipsum nutrimentum
memorable trahit, neque quicquam depurgatur ab eo sur-
sum, sed

Purulenti
pulmonis
signa.

A sum, sed suffocatur, & semper amplius difficulter spirat, & respirando stertit, & respirat illinc sursum ex pectore, tandem vero obturatur à sputo, & moritur. Fit autem & suppuratus, si pituita ex capite ad pulmonem destillet, & primum quidem vltimum latenter defluit, tussimque tenuem exhibet, & sputum paulo amarius solito, & aliquando tenuis adest calor. Temporis autem progressu, exasperatur pulmo, & intus exulceratur à pituita inhaerente ac putrescente: & grauitatem exhibet pectori, & dolorem acutum ante & retro, caloresque acutiores in corpus incidunt, & pulmo à calore trahit ad se pituitam ex toto corpore: & maxime ex capite. Caput vero calefactum ex corpore, & hanc putrescentem subcrassum spuit. Quanto vero magis tempus progreditur, tanto magis pus sincerum spuit, & febres acutiores fiunt, & tussis frequens ac fortis, & inedia vexat, & tandem alius inferne turbatur. Turbatur autem à pituita, pituita vero de capite descendit. Hic quum ad hoc peruenerit, perit quemadmodum dictum est in superioribus, purulento ac putrido pulmone facto, aut ventre infra erumpente.

B Fit præterea & ab his pulmo suppuratus. Quum venula videlicet aliqua in ipso fuerit rupta, rumpitur autem à laboribus: & ubi rupta fuerit, sanguinem fundit, si quidem crassior fuerit, amplius, sin tenuior, minus, & sanguinem quidem ipsum partim confestim spuit, partim vero nisi vena adstringatur, in pulmonem funditur, & in ipso putrescit, & ubi putrefactus fuerit pus facit. progressu vero temporis aliquando pus sincerum, aliquando pus suberuentum, aliquando sanguinem, & si magis repleta fuerit vena, ipsam sanguinis copiam acervatim à seipsa reuomit, spuiturque pus crassum ab accessoria & intus putrescente pituita. Hic si anticipetur incipiente morbo, priusquam vena sanguinem fundat ac fortiter laxetur, & priusquam attenuetur, & in lecto decumbat, & caput corrumpi incipiat, & reliquum corpus colliquari, superstes ab hoc morbo euadit. Si vero neglectus fuerit, & hæc occupant, ut ea perpetiatur aut omnia, aut plurius, perit. perit autem hic aut ex eisdem quæ superius dixi, aut à vomitu, sanguine multo multoties per vomitum reiecto. Si vero vena omnino quidem rupta non fuerit, verum acutus tractus in ipsa fiat, fit autem maxime velut varix

Vene fractæ signa.

Varix interior.

HIPPOCRATIS LIBER

Medela.

*Purulētus
unde.*

*Purulētus
uētrīculus
superior
quot mo-
di sit.*

qui etiam statim ubi factus fuerit, dolorem quēdam tenuem inducit, ac tussim aridam. Si vero diu durauerit & neglectus fuerit, primum quidem sanguinem modicum ac subnigrum dimittit ac reiecit, deinde vero adhuc copiosiore & sincerissimum, deinde pus, patiturque quęcunque in superioribus dicta sunt. Conducit autem talibus, si ab initio curandos suscipias, ut & venę de manibus sanguinem emittant, & dicta a qua quā siccissimus & exanguissimus fiat. Eodem porro modo etiam venę in latere afficiuntur, quę intus in superficie sitę sunt. Quum igitur affectę fuerint, varicosęque factę, & intus eleuatę, & neglectę fuerint hęc perpetiuntur. Erumpunt & spuunt a se sanguinem, & aliquando etiam vomunt, & suppurati fiunt, & ut plurimum pereunt. Si vero curentur incipiente morbo, rursus in loco venę confidunt ad latus, humilesque fiunt. Et pulmo ab his suppuratus redditur, & ab ipso etiam talia perpetiuntur, & sic moriuntur.

Ceterum superiore ventre suppurati multipliciter fiunt. Nam quum pituita de capite copiosa & acernatim in superiorem vētrem fluxerit, putrescit & in pus vertitur. Putrescit autem maxime in diebus viginti vna. Hoc igitur pus cōcutitur & intus fluctuat ad latera allabens. Hic si vratur aut secetur priusquā diuturnū fiat pus, sanus plerumque evadit. Fiant autem & superiore ventre suppurati ex pleuritide, quum fortis fuerit, & in iudicatoriis diebus neque putruit, neque spuito reiecta est, sed latus exulceratum fuerit a pituita affixa, & bile, & quum vlus factum fuerit, reddit de se pus, & ex vicinis locis prę caliditate in seipsum pituitam adducit, & hęc ubi cōputruit, pus spuitur. Aliquādo vero etiam ex venis sanguis se in vlus ingerit, & putrefactus pus fit. Hic si cūestigio assumatur, sanus plerumque fit, si vero negligatur, perit. Fiant præterea suppurati etiam, si pituita de capite delapsa, ad latus adglutinata fuerit & putruerit. Tunc enim latus ut plurimum inflammatur, & patitur eadem quę ex pleuritide suppuratus. Fiant & quum præ labore, aut exercitiis, aut alio quopiam modo, vena ante aut retro fuerit rupta, & sic rupta ut nō statim spuat sanguis, sed in carne acutus tractus sine varix fiat: & caro tracta ac cōuulsa humiditate modicā traxerit, & subliuida facta fuerit: & statim quidē sic affectus non precipit præ robore ac bona habitudine, aut si etiā sentit, nihil molesti

A molesti esse putat. Hic ubi deprehenderit, quum iam præ fe-
bribus, aut potu, aut venere, aut aliqua alia re correptus, fue-
rit attenuat^r, caro sauciata subresiccatur & subcalescit, & hu-
miditatem in seipsam à vicinis tum venis, tum carnibus tra-
hit. Vbi autem attraxerit, intumescit & inflammatur, & dolo-
rem exhibet tenuem, & tussim raram & siccam primum. De-
inde adhuc magis trahit in seipsam, & dolorem inducit vehe-
mentiore, & tussim frequentiore. Et primum quidem sub-
purulentum sput. Aliquando vero liuidum & subcruentum.
Et quanto magis tempus progreditur, amplius in seipsam tra-
hit ac putrefacit. & de ipsa carne quantum ab initio liuidum
erat, hoc pus fit: & dolorem acutum exhibet, & febrem, & tus-
sim multam ac frequentem, & per sputum sincerum pus ex-
puit. Si vero pus in ventre morem traxerit, totum corpus
ab ipso calefit. Maxime vero vicinissimæ partes. Calescente
autem corpore, humiditas maxime eliquatur. Et quæ quidem
à supernis partibus eliquatur, in supernum ventriculum ma-
xime confluit, & pus fit, ad hoc quod iam in ipso est. Pars
vero eius etiam in infernum ventriculum fluit: & quandoq;
alius ab ipsa turbatur, & hominem perimit. Nam cibi inge-
sti secedunt inconcocti, & alimentum ab ipsis corpori nō ac-
cedit. Et sputi sursum purgatio non æqualis contingit, aluo
nimium calefacta, & omnia deorsum trahente in seipsam. Et
à sputo quidem suffocatur & sterit, dum nō purgatur: à ven-
tre vero fluente debilitatur, & plerūque perimitur. In huius-
modi autem morbis hunc fluxum maxime exhibet caput, vt
C pote quod cauum est, & superne situm. Quum enim ab aluo
fuerit calefactum, tenuissimam pituitam de corpore in seip-
sum trahit. Vbi vero hæc in ipso fuerit collecta, reddit rursum
aceruaram & crassam, velut dictum est: & pars quidem ipsius
in supernum ventriculum defluit, pars vero in infernum.

Quum igitur caput fluere inceperit, & reliquū corpus col-
liquari, non amplius æqualiter, ne vsti quidē, superstites eua-
dunt. Superant enim supra pus influentia mala, ea quæ de-
fluunt: & carnes liquefcunt magis à malis, quàm nutriuntur
ab ingestis. Qui vero huiusmodi morbos habent, partim ab
his breui pereunt, partim diutius tempus extrahunt. Differt
enim corpus à corpore, & ætas ab ætate, & affectio ab affe-
ctione, & tempus à tempore, in quo ægrotarint: & aliqui ma-
t iij iorem

Capitis
rheuma.

iorem tolerantiam in morbis habent, alij omnino ad tole-
 randum impotentes sunt. Proinde certitudo exacta tempo-
 ris in quo pereunt non est, an longum, aut breue futurum sit.
 Neq; enim hoc tempus certum est quod quidam definiunt:
 & plerunque neque hoc ipsum suppurat. Differt enim & an-
 nus ab anno, & tempus à tempore. At si quis de ipsis recte co-
 gnoscere ac dicere velit, is cognoscet omni tempore, & peri-
 re, & superstitis euadere, & pati quaecunque tandem patian-
 tur. *Quà uētris* Caterum inferno ventriculo suppurati fiunt, maxime
culus infes- quidem quum pituita aut bilis aceruata inter carnem & cu-
rior puru- tem collecta fuerit. Fiunt autem & à conuulsionibus, quum
lent^r fiat. venula conuulsa rupta fuerit, sanguis effusus putrescit & sup-
 puratur. Si vero caro conuulsa fuerit, aut contusa, sanguinem
 ex venis sibi ipsi propinquis trahit, atque hic putrescit ac sup-
 puratur. His siquidem foras de se significationem præbuerit
 & eruperit pus, sani fiunt. Si vero sua sponte intro prorupe-
 rint, pereunt. At vero diffusum pus in ventriculo inferno, ve-
 luti in superno dictum est, generari haud quaquam poterit,
 sed velut à me dictum est, in tunicis & in tuberculis innasci-
 tur. Et si quidem intro notas habuerit, cognitu difficile est.
 Neque enim ex concussione cognoscere licet. Cognoscitur
 autem maxime ex dolore ubi fuerit, & si terram figulinā, aut
 aliud quid huiuscemodi imposueris, breui id resiccat. *Pulmonis*
erysipe- sipelas autem in pulmone fit, ubi pulmo fuerit nimium resic-
lās. catus, id quod cōtingit ab ardore, & à febribus, & à labore, ac
 intemperie. Et quū superresiccatus fuerit, plurimū sanguinis
 in seipsum trahit, maxime quidem & plurimū ex magnis ve-
 nis. Hæ enim ipsi vicinissimæ sunt, ac ipsi incumbunt. Trahit
 etiam ex aliis vicinis. Et tenuissimū ac debilissimum trahit.
 Postquam autem traxit, febris ex ipso fit acuta, & tussis sicca,
 & repletio in pectoribus, & dolor acutus in anterioribus ac
 posterioribus partibus, maxime circa spinam, nimirum ma-
 gnis venis percalefactis: Et vomunt aliquando suberuentum,
 aliquando liuidum. Vomunt item pituitam & bilem, & fre-
 quenter animo inquantur, propter sanguinis transmutatio-
 nem derepente contingentem: atque hoc maximum signum
 est Erysipelatis in pulmone generati, & si assidua febris in-
 uasio contigerit. Huic si quidem duobus aut tribus aut qua-
 tuor ad summum diebus, id quod intus est diffusum fuerit ac
 transierit

A transferit foras, plerunque sanus euadit. Si vero non diffundatur ac foras transeat, intus putrescit, & suppuratus fit ac perit. Perit autem breui, utpote pulmone toto suppurato ac putrido. Si vero foras diffusum, intro vertatur & pulmonem corripit, huic nulla vitæ spes reliqua est. Quum enim antea resiccatus pulmo, traxerit in seipsum, non amplius dimittit, sed statim ab ardore, & siccitate, nihil amplius suscipit, neque quicquam sursum distribuit, sed corrumpit. Tuberculum in pulmone fit hoc modo, quum pituita aut bilis coacta putrescit. Et quandiu quidem adhuc crudius fuerit, dolor exilem, ac tussim siccam inducit. Postquam autem maturum factum fuerit, dolor & ante & retro acutus fit, & calores corripiunt, ac tussis vehemens. Et si quidem quam citissime maturuerit, & eruperit, & pus sursum vertatur, ac totum expuatur, & ventriculus in quo fuerat pus, contrahatur ac resiccetur, penitus sanus euadet. Si vero ruptum quidem fuerit quam celerrime, & maturatum, ac repurgatum, verum penitus resiccare non poterit, sed ipsum tuberculum à seipso pus produxerit, & à capite sanè tunc, itemque reliquo corpore pituita ad tuberculum defluens putrescit, & pus fit, ac expuitur, per quod homo perimitur. Perimitur autem à ventre fluente, ab his quæ antea relata sunt, & loquente ipso ac intelligente omnes res, & que ut in priori tempore, resiccatur ac perfrigeratur, conuenientque venæ in corpore omnes, utpote sanguine ex ipsis à febre exusto; quandoque vero etiam præ temporis longitudine ac morbi magnitudine, tum malorum iam præsentium, tum eorum quæ insuper accedunt. Quod si multo tempore rumpi non possit, neque sua sponte, neque à medicamentis, consumitur debilitatus à doloribus vehementibus, & inedia, & tussi, & febribus, & ut plurimum perimitur. Si vero iam attenuato, & in lectum reclinato, pus eruperit, neque sic valde reualescunt, sed tali modo perimuntur. At si eruperit quidem quam celerrime, & maturuerit, maturatum autem multa sui parte ad septum transversum effundatur, statim quidem melius habere sibi videtur. Verum progressu temporis si quidem totum per sputum reiecerit, & ventriculus in quo pus inerat, confidat ac resiccetur, sanus euadit. Si vero & tempus longius protrahatur, & ipse debilior fiat, & per sputum reicere nequeat, sed vltus fuerit aut se-

Etus, &

*Pulmonis
uomica.*

*Pulmonis
uomica
quando
sanescat.*

HIPPOCRATIS LIBER

Costarum
uornica.
D
Ruptiões.
E
F
 Atus, & pus exeat, statim quidem & sic melius habere sibi videtur, verum tempore procedente perimitur ab iisdem quæ prius relata sunt. Porro in latere fiunt tubercula, & à pituita & bile eadem ratione qua in pulmone. Fiunt etiam à laboribus, quum vena aliqua tracta rupta fuerit, non tamen penitus rupta, sed ita ut acutus tractus in ipsa factus sit. Si quidem igitur rupta fuerit, statim sanguis è vena effusus putrescit & suppuratur. Si vero acutus tractus in vena fiat, principio quidem dolorem exhibet ac pulsat, progressu vero temporis distribuit vena sanguinem in carnem, atque hic in carne putrescens, pus fit. Eodem modo & caro, si quidem magis doluerit, & sanguinis plus in seipsam trahit ex vicinissimis venis, & statim suppuratur. Si vero minus doluerit, tardius & trahit, & suppuratur. Quibusdam autem quum debiles facti fuerint tractus in carnibus, aut venis non suppuratur, sed fiunt dolores diuturni, & vocantur Ruptiões. Et quæ quidem in carne fiunt, hoc modo fiunt. Quum caro afflicta fuerit, aut conuulsa, aut percussa, aut aliud quid perpessa, liuida velut antea dixi fit, non sincero sanguine, sed tenui & aquoso, eoque modico. Quum autem plus solito fuerit resiccata, percalefcit & dolorem exhibet, & à venis ac carnibus vicinis humiditatem in seipsam trahit: & ubi nimium fuerit humectata, atque ea ipsa humiditas ubi à carne fuerit supercalefacta, per totum corpus dispergitur, qualis est attracta, magis tamen in venas dispergitur quam in carnes. Venæ enim magis trahunt quam carnes. Trahunt tamen etiam carnes. Quando vero ad multam in corpore humiditatem, modica de carne attracta fuerit, obscura iam fit, & doloris exors, & pro morbida cum tempore sana euadit. Si vero caro magis fuerit percalefacta, & ampliorem humiditatem traxerit, dolorem exhibet: & ad quæcunque corporis partem ab ipsa processerit ac firmata fuerit, dolorem inducit acutum, & alii qui putant ipsis ruptionem transmutatam esse, verum hoc fieri non potest. Propinquissima vero vlceri sunt quæcunque tælia & alia. At humiditas de carne exilit per venas, quum autem percalefacta, & crassa, & copiosa facta fuerit, dolorem exhibet, donec similis fiat reliquæ humiditati, in tenuitate ac frigidityte. Quæcunque vero in venis fiunt, sic habent. Ipsa quidem vena in quantum tracta est, in loco manet. Quum

- A** Quum autem tracta fuerit (trahitur autem ac conuellitur à *Vena con-*
labore & violentia) fit veluti varix. Percalescit autem & tra- *uulsa.*
hit in seipsam, liquidam quandam humiditatem, quæ est à
bile ac pituita. Et vbi mixta fuerint sanguis & humiditas de
carne, crassescit sanguis, & multipliciter ipse seipso, ea parte
qua vena conuulsa est, & morbosior fit, & amplius stabilior.
Et quum copiosior factus fuerit, plenitudo ipsa transinigrat, *πλήρω-*
quocunque tandem contigerit, & dolorem inducit acutum, *μα.*
vt aliquibus videatur ruptio locum permutasse. Et si conti-
gerit vt ad humerum transferatur, & gravitatem in manu
inducit, & torporem ac segniciem. Et si quidem ad venam
proruperit, aut ad humerum & dorsum tendat, dolor plerun-
que statim quiescit. Fiunt porro conuulsiones & à labo-
ribus, & lapsibus, & à plaga, & si quis onus maius leuet, & à
cursibus & lucta, & eiusmodi omnibus. Quicumque vero à *Purulentus*
vulneribus suppurati fiunt, aut ex hasta, aut pugione, aut ia- *vulnere.*
culo, intro sauciati fuerint, quandiu quidem habuerit vlcus
respirationem foras, per antiquum vulnus, & hac parte fri-
gidum in seipsum adducit, & calidum à seipso hac parte emit-
tit, & sanè facile tum pus, tum si quid est aliud expurgatur.
Et si quidem & interna & externa pars simul fuerint sanata,
sanus penitus homo euadit. Si vero externa quidem sanata
fuerit, interna vero non, suppuratus fit. Et si etiam sanata si-
mul sint interna ac externa pars, cicatrix autè intus debilis
fiat, & aspera ac liuida, reulceratur quandoque, atque sic sup-
puratus fit. Rursus exulceratur etià si quid amplius labora-
rit, et si attenuatus fuerit, & si pituita aut bilis ad cicatri-
cem affixa fuerit, & si alio morbo correptus attenuatus fue-
rit. Vbi vero vlcus factum fuerit, siue hoc modo, siue vbi ex- *Cur quan-*
terna pars priusquam interna coaluit, dolorem acutum indu- *doq; vuln?*
cit, & tussim, & febrem: & frigiditatem ipsum sibi ipsi vl- *non coale-*
cus inducit, eo quod amplius calidum existat: & ipsum à se- *scat.*
ipso caliditatem efflat, & pus expurgatur, & per longius
tempus curatur, & tardius sanescit: quandoq; vero neque sa-
nescit. Nam caro, & vlcus, ab ardore qui est in corpore coqui-
tur, & nimium humectatur, vt nò possit neque siccati, neque
carnem producere, neque sanari. Sed cum temporis pro-
gressu moritur, patiens talia quæ etiam prius dicta sunt. *Furulent?*
At si contingat vt crassarum venarum aliqua saucietur, & san- *alia de*
guis *caussa.*

HIPPOCRATIS LIBER

• quis intro fluat ac putrescat, suppuratus sit. Et si quidem hoc
 pus totum per sputum reiectum fuerit, & vena lauciata co-
 aluerit, & vlcus intus ac foris sanatum fuerit, penitus sanus
 euadit. Si vero neque vlcus intus coalescere poterit, neque
 vena constringatur, sed alias atque alias sanguinem remit-
 tat. Et si statim vomatur & spuatur, aut etiam putrescat, & pus
 expuatur, plerunque perimitur, aut statim sanguine vomens,
 aut posteriori tempore, dum perit ab iisdem quæ antea dicta
 sunt. Sæpe vero hi quibus venarum aliqua intus lauciatur
 à vulneribus, aut quibusdam laboribus, aut exercitiis, aut a-
 lia quadam causa, quum coaluerit & sana esse videtur vena,
 alio tempore iterum rumpitur, idque ab iisdem cõtingit causis,
 à quibus etiam prius patiebatur. Vbi vero iterum rupta
 est, sanguinem fundit, & statim pereunt sanguinem multum
 ac sæpe vomentes (aut alias atque alias sanguinem recentem
 vomunt) pus autem spuantes per omnem diem multum ac
 crassum, tali aut consimili modo pereunt, velut etiam in aliis
 morbis dictum est. At vero in his ac similibus morbis mul-
 tum refert, quatum ad facilem ac difficilem curationem, vir
 sit an mulier qui morbum habet, iuuenis an senex, & mulier
 iuencula an anicula. Et præterea tempus à tempore differt,
 in quo ægrotant. Interest item an ex alio morbo ægrent,
 aut non ex alio. Differt etiam affectus ab affectu, maior à
 minore, & corpus à corpore, & curatio à curatione. His autem
 sic inter se differentibus, necesse est etiam tempus diurni-
 tatis differre: & aliis longius fieri, aliis breuius: & alios peri-
 re, alios non: & morbos aliis durabiles esse & maiores, aliis
 minores & brevis temporis: aliis permanere vsque ad senem
 Autem & commori, alias perire ab ipsis breui. Et qui quidem
 iuniores patiuntur eas affectiones, quæ à laboribus fieri di-
 citur sunt, hi & ampliores & vehementiores ipsas patiuntur,
 & magis quam alij dolent, & statim in ipsis manifestæ fiunt,
 vt sanguinem aut spuant, aut vomant. Sed & quædam fientia
 fallunt ipsos, præ bona corporis habitudine. Seniores autem
 raro quidem patiuntur, & si patientur, debiles ipsas perpe-
 tiuntur, vtpote ipsi debiliores existentes, & remittunt magis
 ipsis, & affectionum maiorem curam gerunt. Fiunt igitur ab
 initio omnino minus seniori quam iuniori, & vbi factæ fue-
 rint, seniori debiliores fiunt, iuniori vehementiores. Et iunio-
 ri quidem

Diuersitas
 uaria.

Morborum
 affectus
 diuersi
 Seniorum
 & iuniorum
 affectiones.

Ari quidem, utpote qui habet corporis vigorem & siccitatem, & carnem densam ac robustam & ad ipsa ossa assidentem, cum te circum ipsam circumtenta: quum aliquid amplius laborarit, solito magis & derrepente, conuulsiones vehementes fiunt, & ruptiones multæ ac omnigenæ venarum ac carnium. Et horum aliqua statim manifesta fiunt, aliqua posteriori tempore comparent. At senioribus vigor fortis non inest, & carnes circum ossa diffuunt, & cutis circum carnes: & ipsa carne rara est ac debilis, & neq; tale quid pati possit similiter senior veluti iunior. Et si quid patiat, leuiter patitur, & statim manifestum redditur. Atque intantum quidem in affectionum principio, iuniores lenioribus difficiliter liberantur. Quum

Bvero morbus conspicuus factus fuerit, & aut pus, aut sanguinem, aut vtrunque expuerint, qui quidem iuniores sunt, quum corpus ipsorum sit robustum ac densum, non aequaliter decipari possunt ab vlceribus, quorum pus in superno ventriculo existit. Nam & pulmo non valde trahit ad arterias, ut qui densior sit: & arteriæ quum tenues & arctæ sint, pus non suscipiunt, nisi modicum & raro. Quare necesse est pus in thorace, & in vlceribus coaceruari & crassam fieri. At seniori & pulmo rarior ac cauior est, & arteriæ ampliores, ut pus non diutius in ventriculo & vlceribus moretur, & quicquid eius insuper generatum fuerit, hoc totum necessario sursum attrahitur à pulmone ad arterias, & statim expuitur. In iu-

*Pulmonis
uarietas.*

*Cur iuue-
nes magis
quàm se-
nes affi-
ciantur.*

Cnore igitur, utpote quum sint affectiones vehementiores, & purgatio pro sputi ratione non fiat, & febres acutiores & frequentiores fiunt, & dolores acuti incidunt, tum in ipso affectionis loco, tum in reliquo corpore: nimirum quum venæ sint robustæ ac sanguine plenæ. Vbi vero hæ percalescunt, dolores ab ipsis transiliunt alias ad aliam corporis partem. Ac hi quidem plerumque breui perimuntur. Senioribus vero quum affectiones sint debiliores, & sputum ab ipsis purgetur, & febres mitiores, ac paucae fiunt, & dolores adsunt quidem, verum exiles. Et ab huiusmodi affectionibus ne senes quidem penitus liberantur. sed longo tempore afflicti perdunt. Et aliquando pus spuunt, quandoque sanguinem, quandoque neutrum, tandemque cum his moriuntur. Moriuntur autem hoc modo, quum ipsos morbus aliquis huic quem antea habent consimilis apprehendit, ita ut & hunc habeant, &

is quem

HIPPOCRATIS LIBER

**Morbi ne
riculofi.** is quem prius habent vehementior fiat, & ut plurimum per-
eunt. At vero morbi qui hos morbos efficiunt, maxime sunt
plenitudo & peripneumonia. Febris porro ab his fit. Quum
bilis aut pituita calefacta fuerit, totum reliquum corpus ab
his calefcit, & vocatur hoc febris. Calefcit autem bilis &
pituita, intrinsecus quidem à cibis & potibus, à quibus etiam
nutritur ac augetur. Extrinsecus autem à laboribus ac vulne-
ribus, & à calido nimium calefaciente, & à frigido nimium
frigefaciente. Calefcit item à visu & auditu, Verum mi-
nimus ab his. Rigor autem in morbis fit quidem & ab
**Morborum
frigus un-
de.** externis, ventis, aqua, serenitate, & aliis huiusmodi. Fit
autem & ab ingestis cibis ac potibus. Maxime vero & ve-
hementior fit, quum bilis & pituita sanguini fuerint per-
mixta, aut altera ex his, aut utraque. Magis tamen si pi-
tuita sola permixta fuerit. Est enim pituita frigidissima ex
**Pituita fri-
gida, calis-
sima sanguis.** natura. Calidissimus autem sanguis. Frigidior est etiam ali-
quanto bilis sanguine. Quum igitur hi humores ambo, aut
alter solum, permixti fuerint ad sanguinem, ipsum congelat,
non tamen omnino. Neque enim viuere posset homo, si san-
guis defior & frigidior seipso multis modis fieret. Frigescē-
te igitur sanguine, necesse est & reliquum totum corpus per-
frigerari, & ubi huiusmodi quid factum fuerit, rigor appella-
Rigor. tur. Et si quidem vehemens fiat rigor, vehementior est etiam
tremor. Nam dum contrahuntur venæ, sanguine & coactio &
congelato, corpus & contrahunt, & tremere faciunt. Si vero
minus aliquanto sanguinis coactio fiat, hoc rigor appellatur.
Horror. Horror autem dicitur debilissimus rigor. Quod autē post
rigorem necessario corripiat febris, aut maior, aut minor, sic
habet. Quum sanguis percaluerit, & vim depulerit, ac rursus
ad suam naturam redierit, concalefcit simul & pituita, & bi-
lis sanguini permixta. Et sanguis ipse seipso multipliciter ca-
Fervor. lidior euadit. His igitur percalefactis, necesse est febrem suc-
Sudor. cedere post rigorem, præ sanguinis caliditate. Sudor vero
fit hac de causa. Quicumque morbi in iudicatoriis diebus in-
dicantur, & febrilis ignis dimittit, in his de pituita & bile
quod tenuissimum est eliquatur & secedit par-
tim extra corpus, partim intus & isthic in corpore relinqui-
tur, partim præ caliditate attenuatur, & vapor fit, & cum spi-
ritu permixtū foras procedit. Atque hæc quidem huiusmodi
sunt, &

A sunt, & ab his sudor generatur. Quare vero quandoque calidus, quandoque frigidus est, ita contingit. Calidus quidem de percalesceto malo, & exusto, & attenuato, & debili, & non valde multo secernitur, & necesse est ipsum calidiorem ex corpore excerni. Frigidus autem de ampliore malo secernitur, & de eo quod reliquum est & adhuc validum, & nondum putrefactum, neque attenuatum, neque exustum, & frigidior ac crassior & graueolentior prodit. Manifestum autem hoc ex hac re fit. Qui frigidum sudorem exudant, è longis morbis plerumque agrotant, inualefcente malo eo quod in corpore relinquitur. Qui vero calidum sudorem excludunt, citius à morbis liberantur. Pleuritis & Peripneumonia fiunt hoc modo. Pleuritis quidem, quum portiones acervate & fortes valde corripunt. Percalescit enim totum corpus ac humectatur à vino. Maxime autem & bilis & pituita percalescit ac humectatur. Et sanè his commotis ac humectatis, continget ut rigor inuadat ebrium siue sobrium. Et quum latus natura carne nudum sit, præ omnibus corporis partibus : & non sit quicquam in ipso quod renitatur, præter ventriculi cavitatē : maxime rigorem percipit. Et quum riguerit ac perfrigeratū fuerit, tum caro quæ est in latere, tum venæ, contrahuntur ac conuelluntur. Et quantum in ipsa carne inest bilis ac pituitæ, aut in venis quæ in ipsa carne sunt, id magna ex parte, aut totum secernitur, introque compellitur ad caliditatem, carne extrinsecus condensata : atque id ad latus affigitur, & dolorē vehementem exhibet, & percalescit : & per caliditatem trahit ad seipsum, à vicinis venis ac carnibus, pituitam ac bilem. Atque hoc sane modo fit. Vbi vero ad latus affixa putruerint, & per sputum reiecta fuerint, sani fiunt. Si vero & antiquū multum affixum fuerit ad latus, & aliud insuper accesserit, statim pereunt, præ saluæ copia expuere nequeunt : aut suppurati fiunt, & partim pereunt, partim euadunt. Indicium autem hæc de se præbet in septem diebus, aut nouem, aut vndecim, & ad clauiculam, & ad alas, hac de causa. Vena quæ splenitis appellatur, tendit à splene ad latus, à latere vero ad humerum & sinistram manum. Hepatitis autem ad dexteram partes eodem modo : & quum huius in latere pars à rigore contracta fuerit, & sanguis in ipsa horruerit, ad alas & clauiculā ac humerum

Calidus frigidus
sue
cur.

Pleuritis,
peripneumonia.

Vena splenitis.

HIPPOCRATIS LIBER

Peripneumonia quæ fiat.

Splenitis hepatis & uena.

merum concedit, & conuellit ac dolorem inducit. Eodẽ modo & loci circa dorsum, ab affixo ad latus humore pituitæ ac bilis percalescunt: & quandoque dolorem locis infra latus exhibent. Sæpe vero si ad infernas partes conuertatur, dolorem per venas ad vesicam distribuit, multumque ac biliosum æger mingit. Arbitantur autem huius morbi causam ac principium rigorem esse. Peripneumonia fit quum commota ac confecta pituita ac bile, pulmo præ caliditate traxerit in seipsum de vicinis locis, ad ea quæ iam sunt in ipso. Et percalfacit quidem totum corpus ac dolorem exhibet, maxime autem dorso, & costis, & humeris, ac spinæ: nimirum ab his in seipsum attrahens plurimam humiditatem, & superresiccantur hæ partes, & nimium calescunt. Postquam autem attraxit in seipsum, & tum bilis, tum pituita, sedem in pulmone occupauit, putrescit ac suppuratur. Et si quidem in diebus indicatoriis putrefacta per sputum reiecta fuerint, æger superstes euadit. Si vero & ea quæ ab initio aduenerunt susceperit, & alia insuper accesserint, & neque spuens, neque putrefaciens superarit, præ copia eorum quæ insuper accedunt, ut plurimum moriuntur. Si vero ad dies perueniant duos & viginti, & febris remittat, & in his per sputum purgati non fuerint, suppurati sunt. Fiunt autem maxime ex his, quibus & pleuritis & peripneumonia vehementissima existit. Fit autem & peripneumonia & pleuritis sine sputo, ambe ex eadem causa, præ siccitate. Siccant autem & calida, ubi nimium calfaciunt: & frigida, ubi nimium frigefaciunt. Congelatur autem latus, & quæ sunt in ipso venæ, & conuellitur. & quantum in ipso inest pituitæ aut bilis, id à caliditate resiccatur, & dolorem inducit, & à dolore febrem. Huic venam secare cõducit in manu splenitidem appellatam, aut hepatitidem, iuxta ytram sanè fuerit morbus. Atque sic dolor mollior fit, & lateris, & aliarum partium. Nam vena & quantum in ipsa inest bilis ac pituitæ, & ipsius sanguinis ægrotantis vnà cum his magnam partem foras dimittit. Pars vero ex carne per medicamenta & potiones diffunditur, & à calefactoriis forinsecus adhibitis, ita ut morbus per totum corpus dispergatur. Vocatur autem hæc pleuritis sine sputo. Peripneumonia vero quum pulmo etiam ipse superresiccatus fuerit, & quantum in ipso inest bilis aut pituitæ, neque putrefacit æqualiter,

A æqualiter, neque per sputum reddit: & quantum in ipso est humiditatis, aut à potu, aut à sorbitione, aut à vicinis locis, hoc totum exurit, præ nimia siccitate ac caliditate. Huic potiones bibere conducit, à quibus pulmo humectatur, ac sputum reiecit. Si enim sputum non reiecerit, & durior fit, & coarescit, & hominem perimit. Febris ardens corripit magis biliosos, corripit item pituitosos. Corripit autem hoc modo. Quum bilis commota fuerit per corpus, & contigrit ut venæ & sanguis attrahant bilē, eamq; plurimā ex carnibus ac ventriculo, ad eum qui prius inest, utpote quum etiam natura calidissimus sanguis in corpore existat. Quum itaque percaluerit ex carnibus & ventriculo, supra eum qui iam inest, adhuc magis à bile, percalfacit etiam reliquum corpus. Et quædam sanè partes præ multa humiditate, penitus resicari non possunt. Si vero resiccata fuerint, homo moritur. Extremæ vero corporis partes, utpote natura sicca, resiccantur, & plurima humiditas ex ipsis exurit: & si ipsas contingere velis, frigidas comperies ac siccas. Quapropter hi qui à febre ardente corripiuntur, internis quidem partibus à febre exuruntur, externis autem frigidi sunt. Et lingua ac fauces ab interno spiritu ac caliditate exasperantur & arescunt. Quantum autem in ventriculo & in vesica inest bilis, quod quidē in ventriculo est, aliquando deorsum exturbatur. plerunque vero in primis diebus vomitur, aut in quatuor aut quinque. Vomitur autem hac de causa. Quum supernus ventriculus supercalfactus fuerit, attrahit in seipsum, & fit vomitus. Et ob hoc ipsum etiam ex febre ardente, & ex pleuritide, ad peripneumoniam maxime morbi transmutantur. Vbi enim supernus ventriculus supercalfactus fuerit, trahit in seipsum, & suscipit pulmo, & fit peripneumonia: & plerunque pereunt, nimirum debiles iam existentes, & morbo alio nouo insuper generato, dies transigere nequeunt, donec sputum in pulmone concoquatur. Verum ut plurimum pereunt præ debilitate. Aliqui tamen euadunt. At quibus in vesicam confluit quid bilis, his crassa vrina mingitur, crassa autem à pituita. Biliosa vero alui egestio prodit, eo quod combusta sint ea quæ sunt in ventre. Phrenitis hoc modo se habet. Sanguis qui est in homine, maximam partem ad prudentiam confert. quidam dicunt totum. Quum igitur bilis commota ad

Kaſtos.

Causa vomitionis quæ.

Crassum lotiū cur. Phrenitis quā fiat.

HIPPOCRATIS LIBER

venas & ad sanguinem ingressa fuerit, sanguinem ex consuetueta compage ac motione dimouet, & serolum facit, ac calefacit. Calefactus autem, etiam reliquum corpus totum percalefacit, & desipit homo, & non sibi constat, præ febris copia, & sanguinis ad serositatem transmutatione, & motione non solita contingente. Assimiles autem sunt maxime hi qui phrenitide tenentur, his qui ab atra bile delirant. Nam & hi ubi sanguis ex bile & pituita corruptus fuerit, morbum habent, & dementes fiunt. Aliqui vero etiam insanunt. Et qui phrenitide correpti sunt eodem modo. Tanto autem minor infania ipsumque delirium fit, quanto paucior ac debilior est bilis quam pituita. Porro subcruentum & liuidum est sputum in pleuritide ac peripneumonia, idque ob hanc causam. Principio quidem plerumque neutrum spuunt, neque liuidum, neque subcruentum. vnde nosse conuenit morbum vehementem esse. Quum autem sputum subcrassum spueri cœperint, tunc maxime purgantur. Spuitur autem id à distentione venarum, in pleuritide quidem earum quæ sunt in latere: in peripneumonia vero earum quæ sunt in pulmone: & caliditate ad seipsam affectio trahit. Si vero agro abscessus fuerit ruptus, ac purulētus fuerit, prima mox die sanguinem, & pus subcruentum ac liuidum cum salua spuit. Liuidum autem fit à sanguine, si modicè ad multam saluam amixtus fuerit, & non statim spuatur, sed semiputrefactum & effœminatum in corpore manet. Moriuntur autem ex pleuritide, ubi & multum pituitæ ac bilis ab initio lateri fuerit affixum, & multum insuper ex reliquo corpore affluxerit, & neque spuens, neque putrefaciens superarit, præ materię affluentis copia. Implentur autem arteriæ ab his quæ insunt, pituita ac pure. Deinde stertit, & frequenter, & illinc statim respirat, tandem vero omnia obturantur, & moritur. Eodem modo ex peripneumonia pereunt. Quicumque vero ex febre ardente moriuntur, omnes præ siccitate moriuntur. Et resiccantur primum quidem extremæ ipsorum partes, manus ac pedes. Deinde partes sicciores. Vbi autem humiditas ex corpore penitus fuerit exusta ac resiccata, sanguis quidē congelatur penitus ac perfrigeratur. Reliquum vero corpus exsiccatur, ac sic homo moritur. At ex phrenitide ita perit. Desipiunt in hoc morbo semper, nimirum sanguine corrupto, &

Sputū subcruentum & liuidū cur.

Liuidum sputū sanguis fit. Peripneumonia quādo necat.

Febris at dens quādo perimat.

Phrenetici quomodo pereunt.

A rupto, & ex consueta motione emoto, & quum desipiant, nihil eorum quæ ipsis exhibentur accipiunt, quod saltem marcescant ac imminuti consumuntur, tum ex febre, tum quòd nihil alantur. Et primum quidem extremæ partes consumuntur ac perfrigerantur. Deinde ipsis proximæ. Sed & frigiditatis, & febris, & dolorum principium hoc habet. Quum sanguis qui est in venis perfrigeratus fuerit à pituita, transmutatur & conuellitur aceruatim alias alia parte, & tremit. Tandem vero omnia perfrigerantur, & moritur.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS, LIBER II.

Iano Cornario medico physico interprete.

Multum vrinæ emittitur vbi caput nimium incaluerit. Liquefcit enim in ipso pituita. liquefcens autem secedit partim ad nares, partim ad os, partim per venas quæ ducunt ad pudendum. Quum autem ad pudendum peruenerit, mingit homo & patitur quemadmodum ab vrinæ stillicidio. Cæcutiunt autem quum ad venas in oculis peruenerit pituita, Aquosior enim fit visus & turbulentior, & splendor in oculis non similiter splendidus est, neque in ipso cõparet si videre voluerit, similiter sicut ante quum splendidus & purus esset. Hic in quadraginta diebus maxime sanatur. Si vero longo tempore postea morbus reuertatur, cutis capitis crassescit, & reliquum corpus attollitur, & crassescit, ac bonum colorem habet. Hæc pituita ad carnes conuertitur, & ab hac crassus esse videtur. Nam carnes quum sint perfrigatæ & eleuatæ ac rariores, sanguinem ex venis trahunt, & propterea bene colorati esse videntur. Alius morbus. Ca-

Cum quis multum micit.

Qui uisu hebetetur.

ij put vlee-

*Pustularæ
capitis or
rigo.*

*Caput cur
dolitet.*

*Malū ex
bono non
fit.*

*Tinnitus
auriū unū
de.*

put vlceribus impletur, & corpus intumescit, & color morbi
regij est, & alias alia corporis parte vlcera erumpunt : & fe-
bris alias atq; alias corripit, & ex dorso aqua fluit. Huic quū
in capite pituita subbiliosa cōnutrita fuerit, vlcera fiunt vbi
incipit pituita & bile perrigatum fuerit, & vbi pituita rara
& acruata fuerit, itemque bilis. Hac enim consistit, putre-
scit, & exulceratur. Attenuata vero pituita ad aures pene-
trat. **A** in reliquo corpore vlcera eadem ratione qua in ca-
pite fiunt, sanguine & bile putrefactis quacunque in parte
fuerint collecta. Hac enim parte caro putrescit & exulcera-
tur, & accedentem pituitam ac bilem insuper putrefacit, & fit
pus. Alius morbus. Dolor circum circa caput vexat, & vo-
mit bilem, & difficulter mingit, & desipit. Hic caput qui-
dem dolet, præ nimia eius calefactione. Desipit autem quum
sanguis in capite à bile aut pituita fuerit calefactus, & plus
solito commotus. Vomit autem bilem, vtpote commota ipsa
in corpore. Et caput præ caliditate trahit in seipsum, & cras-
sissimum quidem vomit, tenuissimum vero in seipsum trahit,
Mingit autem & in hoc morbo ab iisdem, velut etiam in su-
periore dictum est. Alius morbus. Si circa cerebrum ve-
nula superueomant, nomen quidem rectum morbo non est.
Neque enim fieri potest vt aliqua vena, siue parua, siue ma-
gna superueomat. Nominant tamen & dicunt superuomitū.
Si vero etiam quàm maxime superueomant morbum ab hoc
ipso fieri non est verisimile. Nam à bono malum fieri non po-
test, neque à malo vtique bonum fiat. Neque rursus bonum
plus iusto fieri potest. Verum superueomere videntur, quum
ad venas bilis aut pituita ingressa fuerit. Eleuantur enim ve-
næ & pulsant, & dolor per totum caput dispergitur, & aures
sonitum percipiunt ac nihil audiunt. Et sonitum quidē per-
cipiunt, vtpote venis pulsantibus & palpitantibus. Tunc e-
nim sonitus est in capite. Grauius autem audiūt, partim præ
interno strepitu ac sonitu, partim quum cerebrum & venæ
circa ipsum eleuantur. Præ nimia enim caliditate, vacuum
circa aurem partem cerebrum de seipso implet: & quum æ-
qualis aeris copia non insit, velut priore tempore, neque æ-
qualem sonum exhibeat, ea quæ dicuntur non æqualiter se
imprimunt, atque ex hoc grauem auditum habent. Hic si
quidem erumpat ipsi ad nares, aut ad os aqua & pituita, sa-
nus fit.

A nus fit. Si vero nō erumpat, septima die maxime moritur. At si in capite venæ supereuomant, id quod ab iisdem fit quæ & prius relata sunt. Signum vero quod tali modo supereuomat hoc est. Quum quis aut manum, aut caput, aut aliam quandā corporis partem, hoc patientem incidat, sanguis niger profuit, & turbatus ac morbosus: quanquam neque sanguis nominari iuste mereatur, nisi tunc quum rubicundus ac sincerus fluit. Quum itaque supereuomant ab iisdem causis, dolor & vertigo, & grauitas caput occupant. Dolor quidē, præ nimia sanguinis caliditate. Vertigo vero, quum acruatus ad faciem processerit sanguis. Grauitas autem, quod copiosior sanguis sit in capite, & turbulentior ac morbosior, quam intrinsecus.

Cerebri corruptio.

S I cerebrum corruptum fuerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor animi deliquium procedit, & sudor adest, & somni expertus est, & ex naribus sanguis fluit. Sæpe etiam sanguinem vomit. Corruptitur autē cerebrum tali modo, quum aut nimium calefactus aut perfrigeratus, biliosus aut pituitosus plus solito factus fuerit. Vbi vero horum aliquid perpeffus fuerit, etiam spinalem medullam supercalefacit. Et quum etiam hic percalefcit, dolorem spinæ inducit. Animo vero linquitur homo, quum pituita aut bilis ad cor consistit. Consistere autem necesse est commotis ac humectatis. Sudor autem fit præ dolore. Sanguinem vero vomit, quum venæ quæ sunt in capite, à cerebro fuerint calefactæ: quæ vero circa spinam sunt, à spina, Spina autē à spinali medulla. Medulla vero à cerebro, vnde sanè originē trahit. Quum igitur calefactæ fuerint venæ, & sanguis in ipsis efferbuerit, quæ quidem in capite sunt venæ, distribuunt ipsum ad nares, & ad os: quæ vero circa spinam sanguifluæ, in corp⁹. Hic tertia aut quinta die plerumq; perit. Alius morbus. Derepente dolor occupat caput, & statim vox intercipitur ac sui impotens fit. Hic in septem diebus moritur, si nou febris inuaserit. Si enim hæc inuaserit, sanus euadit. Patitur autem hæc, quum atra bilis ipsi in capite commota fluxerit, maxime in partem in qua plurimæ sunt venæ, in collū in quā, ac pectus. Deinde postridie sideratus fit ac impotens, sanguine nimirum perfrigerato. Et si superior euaserit, ita ut sanguis calefcat, siue ab his quæ exhibentur, siue à seipso, at-

Signū uenularū cerebri id efficiētū.

Vertigo. grauitas.

Dolor capitis qui uocem intercipit.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Temulencia hoc & ipsa facit. tollitur & diffunditur ac mouetur, & spirationem inducit, & spumescit, & à bile separatur, & sanus euadit. Si vero superior non euaserit, adhuc magis perfrigeratur: & ubi penitus perfrigeratus fuerit, & calor ex ipso defecerit, congelatur, & moueri non potest, sed moritur. At si ex ebrietatibus hæc patitur (nam & hoc contingit) itidem moritur.

Caries ossis capitis.

Capitis stupor. **Q** Vum caries facta fuerit in osse, dolor ex osse corripit. Temporis autem progressu cutis de capite alia atque alia parte discedit. Talia vero patitur is cui in secunda ossis lamina, pituita superueniens resiccata fuerit. Hac enim parte rarū fit, & omnis humiditas ex ipso deficit, & quia aridū est, cutis ab ipso discedit. Hic morbus lethalis non est. Alius morbus.

Si sideratus fiat, anteriorem capitis partem dolet, & oculis nō æqualiter videt, & soporatur, & venæ pulsant, & febris debilis tenet, & corporis impotentia. Hic patitur hæc, quā venę in capite fuerint calefactę, & calefactę pituita in seipsas traxerint. Et principiū quidē morbi ex hoc fit. Anteriorē vero capitis partem ideo dolet, quòd venæ in hac sint crassissimæ, & cerebrum ad anteriorē capitis partem magis sitū est quàm ad posteriorem. Et oculis ideo non videt, procumbente eò cerebro ac inflammato. Impotentia vero ideo corpus occupat. Postquam venæ pituitam in seipsas traxerint, necesse est præ pituitæ frigiditate, sanguinem magis nunc sisti ac perfrigeratum esse quàm priori tēpore. dum autem sanguis non mouetur, fieri non potest, vt non etiam corpus quiescat ac torpeat. Et si quidem sanguis ac reliquum corpus superauerint, ita vt calegant, homo euadit. Si vero pituita præualuerit, sanguis magis perfrigeratur ac congelatur. Et si frigiditas ac congelatio augeant, penitus congelascit ac perfrigeratur homo, & moritur.

Angina.

A Ngina siue Cynanche fit, quum pituita in capite commota aceruatim deorsum fluxerit, & in maxillis ac circa collum constiterit. Hic neq; saliuam deglutire potest, respirat autem violenter ac sterit, & aliquando etiā febris ipsum corripit. Et morbus sanè ex hac causa fit. & aliquando sub ipsam linguam, aliquando paululum supra pectus.

Vna mor-

A

Vua morbus.

V Va fit quum pituita de capite ad gurgulionem descendit, & gurgulio præceps dependet, ac fit rubicundus. Tèporis autem progressu, nigrescit. Nigrescit autem hoc modo. Venosus est gurgulio ac crassus, & postquam inflàmatus est, calescit: & præ caliditate sanguinem ex vena adtrahit, ac ab ipso nigrescit. Quapropter si non turgentem feces, statim inflàmantur. Nam vena calescit, & præ caliditate partes circa gurgulionem sanguine replet, & breui suffocantur.

Tonsillæ ac vicinæ partes.

B

T Onfillæ, & partes sub lingua, & gingivæ, & lingua, & quæcunq; huiusmodi hoc loco cōsistunt: hæc omnes partes ex pituita agrotant. Pituita autè de capite descēdit. Caput autem ex corpore trahit. Trahit autem vbi fuerit calefactū, percalescit autem à cibis, & sole, & frigore, & laboribus ac febrili calore. Quum vero calefactum fuerit, tenuissimum ex corpore ad seipsum trahit, Vbi vero traxerit, rursus id ad corpus descendit.

Morbi à capite fientes.

Q Vum repletū fuerit caput, & ab aliquo ex relatis percalesfactum, torpor caput tenet, & frequenter mingit, & alia patitur quæ ex vrinæ stillicidio cōtingere solent. Idem per nouem dies hæc patitur.

Capitis
torpor nare
cœue.

C Et si quidē per nares aut aures, aqua & mu-
cus erumpat, à morbo liberatur, & vrinæ stillicidiū sedatur,
mingitque citra dolorem, vrinam multā & albam, ad vigin-
ti dies. Et dolor capitis cessat, & intuenti splendor ex oculis
subtrahitur, & dimidiatas rerum facies se videre putat. Hic
quadragesima die penitus sanus euadit. Multis vero quando-
que morbus redit, septimo aut decimoquarto anno. Et capi-
tis cutis ipsi crassescit, & ad tactum cedit, & de paucis cibis
tener ac bene coloratus apparet, & non acutum auditū ha-
bet. Quum ita habentem offenderis in principio morbi, pri-
usquam erumpat aqua per nares & aures, & tenuerit ipsam
dolor: derafo capite vtrem coriaceum circum frontem deli-
gere oportet, aqua plenum calidissima, quantū sustinere po-
test, atque hinc ipsum calefieri permittere, & vbi perfrigera-
tus fuerit, aliū adhibere. Si vero hinc debilitetur, desistere

Strāguria

Medela
que.

HIPPOCRATIS LIBER II.

tempore interposito eadē repetere, donec remiserit dolor. D
 Et si alius non egerat, infusum per clysterem immittere, &
 vrinam cientibus in potu datis, aquam mulsam aquosam in-
 super bibendam exhibere. & calore quā maxime foueatur.
 Sorbeat autē succum ptisanę tenuem. Si vero venter nō sub-
 eat, mercurialem in aqua coctam terito, ac succū excolato, &
 de ipso, ac de ptisanę succo, parem mensuram permisceto, &
 modicū mellis adiecit. Hūc succum ter in die sorbeat, & vi-
 num mellei coloris, aquosum, album modicum, à sorbitione
 insuper bibat. Postquam autem eruperint ipsi per nares mu-
 cōsa, & vrinam crassam eiecerit, & à dolore capitis liberatus
 fuerit, vtre amplius ne vtatur, sed multa calida lotus, vrinam
 cientia, & aquam mulsam aquosam bibat. Et primis quidem
 diebus milium delingat, & cucurbitam edat, aut betas per
 triduum. Deinde cibis vtatur mollissimis ac quā maxime
 per aluum subeuntibus, ita vt semper modicū ad cibos prio-
 res addat. At vbi quadraginta dies præterierint (sedatur enim
 morbus maxime in tanto tempore) capite ipsius purga-
 to, prius medicamento exhibito, ipsum deorsum purgato, si
 tempus anni hoc permittat. Deinde serum ad dies septem
 bibendum dato, aut pauciores, si debilis existat. Si vero mor-
 bus reuertatur, fomento per totum corpus adhibito, posttri-
 die veratrum bibendum dato. Deinde quanto tempore ti-
 bi visum fuerit intermittito, & tunc capite purgato, medi-
 camento deorsum purgante exhibito, crustas octo capiti in-
 urito. duas circa aures, duas in occipitio. hinc atque hinc ad
 ceruicis neruum, duas in naso circa angulos oculorum. Ve-
 nę autem circa aures vrendę sunt, donec pulsare venas per-
 Ferramentis vero cuneoli forma paratis obliquas venas per-
 urito. Atque hæc vbi feceris, sanitas continget. Alius mor-
 bus. Vlcerebus impletur caput, & crura intumescunt, ve-
 lut ab aquę potu, & in tibias tumor infarcitur, & si premas,
 color morbi regij apparet, & vlcera aliās alia corporis parte
 erumpunt, maxime tamen circa tibias, & malum aspectum
 præ se ferunt. Vbi vero inflammatione liberata sunt, cito
 sana fiunt. & febris aliās atque alās corripit. Caput autem
 semper calidum est, & ex auribus aqua fluit. Quam ita ha-
 bet, medicamentum ei dandum est, à quo pituita & bilis sur-
 sum purgatur, si quidem frigus fuerit, præfoto ac calida lo-
 to. Deinde

Caput ul-
ceratur.

Medela
que.

A to. Deinde tribus diebus interpositis caput purgato. Postea etiam deorsum purgans medicamentum bibendum dato. Si vero tempus anni ferat, etiam serum postea bibat. Sin minus, lac asininum. Post purgationes cibis quàm paucissimis, & quàm maxime per aluum subeuntibus vtatur, & non lauet. Si vero caput exulceratur, fecem vini ad smegma faciendum comburito, & glandis corticem tritum leuigatum ammisceto, & pari nitro ammixto, his defrictus multa calida lauetur. Inungat autem caput baccis lauri tritis, & gal-
 lis, & myrrha, & thure, & argenti flore, adipeque suillo ac oleo laurino. His permixtis inungatur. Post hoc autem tempus vomitibus vtatur bis in mense, & exerceat se ac calida lauet. At si his adhibitis, ex reliquo quidem corpore morbus fuerit exclusus, verum in capite ipsi vlcera adhuc fiant, rursus capite purgato, medicamentum deorsum purgans postea bibendum dato. Deinde raso capite, fissuras raras incutito, & vbi sanguis effluxerit confricato. Postea lanas succidas vino imbutas superligato, & postquam exolueris, spongia detergito, & ne humectato. Deinde oleo sublito cupressum inspergito. Laneis autem deligamentis donec sanus fiat vtatur. Alius morbus. Dolor caput corripit, & si paululum moueatur, bilem vomit. Quandoque etiam vrinam difficulter emittit, ac desipit, & septima die quandoque moritur: & nona quoque ac vndecima, septimam transgressus, si non eruperit per nares aut aures. Si vero eruperit, euadit. Fluit autem aqua subbiliosa. Deinde temporis progressu putrefacta pus fit. Quum igitur ita habuerit, quandiu quidem dolor tenuerit in principio, priusquam ex naribus ac auribus erumpat, spongas aqua calida imbutas cito capiti admoueto. Si vero his non laxetur, vtre vtaris eodem modo velut in superiore morbo. Bibat autem aquam mulsam aquosam. Sin minus, aquam de farina crassa in ipsa macerata. Sorbeat ptisanae quoque succum, & vinum album aquosum insuper bibat. Postquam vero per aures eruperit, & febris ac dolor remiserit, cibis vtatur per aluum subeuntibus, à modicis initio facto, semper aliquid addendo. Et caput calida lauetur: & aures colluat aqua pura, & spongiam melle tinctam indat. Si vero neque sic resiccet, sed diuturna fluxio fiat, collutione facta, argenti florem, sandaracham, ceru-
 sam, su-

*Si morbus
repullulet
quid agendum.*

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER II.

sam, singula æquis portionib⁹ trita leuigataq; in aurē indito, D
 eaq; expleto, & si quid præterlabatur, de medicamēto am-
 plius superaddito. Vbi vero resiccata fuerit auris, expurgato
 ac medicamentum eluito. Postea (obsurdescit enim primu re-
 siccata) lenibus fomentis aures foueto. Nam & sic vix ac lon-
 go tempore sedabitur. Moriūtur autem etiam, si dolor in au-
 re fuerit, & nihil in septem diebus eruperit. Hunc multa cali-
 da la^oato, & spongijs aqua calida imbutas exprime, & repi-
 das ad aurem appone. Si vero neque sic erumpat, auri fomē-
 tum adhibeto. Sorbitionibus autem ac potionibus iisdem
 vtatur quibus in superioribus. Alius morbus. Si aqua in
 cerebro fuerit, dolor acutus per sinciput ac tēpora emergit,
 aliās alio loco: & rigor ac febris aliās atque aliās, & regiones
 oculorum dolet, & cæcutit, & pupilla finditur, & ex vno duo
 se videre putat, & si surrexerit, vertigo ipsum corripit, & vē-
 tum non sustinet, neque solem: & aures tinniunt, ac inter
 audiendum strepitu offenditur. & vomit saliuam ac pituitā,
 quandoque etiam cibos: & capitis cutis attenuatur, & con-
 tactu gaudet. Quum sic habuerit, primum dandū est ipsi me-
 dicamentum quod sursum pituitam educit, & postea caput
 purgato. Deinde interposito tempore medicamentum de-
 orsum purgans bibendum dato. Postea cibus quāmaxime
 aluum subeuntibus ipsum rescito, semper modica addendo.
 Postquam vero comederit iam cibos sufficientes, vomitibus
 ieiunus vtatur, lenticulæ decocto mel & acetum miscens, &
 olera antea comedens: & in die illa qua vomuerit, primum
 cyceonem bibat tenuem, postea ad vesperam cibus modicis
 vtatur, & non lauet, & à cibus deambulet, itemque mane, vi-
 tans ventum ac solem, & ad ignem ne accedat. Et si quidē ta-
 lia faciens, sanus fiat, bene est. Sin minus, vere vbi ipsum prius
 purgaris primum veratro, postea etiam in nares medicamē-
 tum infundito, & paucō tempore interposito deorsum pur-
 gato, Deinde cibus rescito. Postea inciso capite iuxta sinci-
 put, ad cerebrum vsq; perforato, & veluti sectionem ac per-
 forationem curato. Alius morbus. Rigor, dolor, & fe-
 bris per caput, maxime ad aurem, & ad tempora, & ad sinci-
 put, & oculorum regiones dolet, & supercilia ipsi incumbere
 videntur, & grauitas caput detinet, & si quis ipsum mouerit
 minget, & multum ac facile mingit. & dentes torpent, & stu-
 por ipsos

**Cerebri
 madentis
 signa.**

**Medela
 que.**

**Capitis a-
 lius morb⁹**

A por ipsos tenet, & venæ attolluntur ac pulsant in capite, & nō potest quietus esse, sed anxius est ac desipit præ dolore. Huic si quidem per nares aut aures eruperit, aqua profluit subpulenta, & sanus euadit. Sin minus, plerūque in septē diebus moritur. Hic morbus maxime fit ex febre lipyria, quum liberatus à febre, nōdum purgatus, aut cibus se impleuerit, aut inebriatus fuerit, aut in sole laborarit. Quum sic habuerit, primum sanguinem de capite mittito, vndeūque tibi visum fuerit. Et post sanguinis missionem, raso capite perfrigatoria ipsi adhibeto. Et si alius non subeat, infusum per clysterem immittito. In potu vero ptisanæ succum frigidum dato, & aquam insuper bibendam. Si vero ad perfrigatoria non remittat, transmutatione facta, vtre visitor ac calefacito, postquam autem quieuerit dolor, cibus vtatur aluum subeuntibus, & ne impleatur. Vbi vero vigesimum diem attigerit sedato dolore, fomento capiti ipsius adhibito, ad nares medicamentum apponito, & interposito triduo medicamentum deorsum purgans exhibeto. Alius morbus. Si venæ circa cerebrum sanguinem supereuomuerint, ac cerebrum calefecerint, febris emergit fortis, & dolor ad tempora, & sinciput, ac posteriorem capitis partem, & aures tinnunt ac flatu implentur, & nihil audit, & anxius est, & se ipsum præ dolore iactat. Hic quinta aut sexta die moritur. Quum sic habuerit, caput ipsius calefacito. Si enim per aures aut nares aqua eruperit, mortem effugit. Si vero sex dies euaserit, victum ipsi velut in superiore morbo constituito.

Medela.

Cerebri morbus.

Medela.

Capitis morbus.

Medela.

C Alius morbus. Si venæ superuomuerint in caput, dolor grauis totum caput tenet, & ad collum, & aliās ad alias capitis partes transit. Et vbi surrexerit, vertigo ipsum corripit, febris autem non inuadit. Quum igitur sic habuerit, de raso capite si non calefactoriis cesserit, frontem ea parte qua capillus desinit à capite findito: vbi vero secueris disparata ac diducta cute, quum sanguis defluerit, salem tenuissimū inspergito: & postquā effluerit sanguis fissuram cōponito, & duplici filo totā ipsam includito. Deinde spleniū cera ac picce illitū, vlceri ipsonito, & lana sordida supimposita deligato, & ad dies septē ne soluto, si nō dolor vexet: si vero dolor adsit, exoluito. Donec autem sanus fiat, aquā de macerata in ipsa crassa farina bibendam dato, & ptisanæ succum sorbendum, &

HIPPOCRATIS LIBER II.

- Cerebrum biliosum cum est.** dum, & aquam insuper bibendā. Alius morbus. Si cerebrum bile infestatur, febris emergit debilis, & rigor, & dolor per totū caput, maxime ad tēpora, ad sinciput, & ad regiones oculorum: & supercilia ipsi impendere videntur, & ad aures dolor procedit, & quandoque per nares bilis defluit: & oculos hebetes habent, & plerisque dolor ad dimidiā capitis partem extenditur, quandoq; etiam per totum caput. Quum sic habuerit, perfrigatoria ad caput apponito, & postquam dolor ac fluor cessarit, apij succum in nares instillato, & ne lauet quandiu dolor obtinuerit. Et sorbeat milium tenue modo melle affuso, & bibat aquam. Si vero alius non subeat, brassicas edat & succum sorbeat. Sin minus, folia sambuci eodem modo. Et postquam tempestiuum tibi esse visum fuerit, cibos quā maxime aluum subeuntes ipsi exhibeto. Et si depulso fluore ac dolore, grauitas ipsi supra supercilia incubat, & in naso mucus crassus ac putridus fuerit, fomēto ex aceto, & aqua, ac origano ipsi adhibito, deinde calida aqua loto, florem æris & myrrham ad nares apponito. Atque his factis plerumque sanum efficies. Morbus autem non est lethalis.
- Cerebri corruptio.** Alius morbus. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex ceruicis neruo ad spinam tendit, & ad cor frigus descendit, & derepente nouus sudor adest, & per nares sanguis fluit, Vomunt quoque multi. Hic triduo moritur. Si vero septem dies transgrediatur: plerique autem non transgrediuntur: & si sanguinem vomat, aut ē naribus fundat, neque calida ipsum lauato, neq; calefactoria adhibeto. Verum acetū album aquosum bibendum dato, & si debilis sit, ptisanam sorbendam. Si vero plus iusto sanguinem vomere tibi videatur, aut ex naribus ipsi fluat, à vomitu quidem bibat farinam trimestris tritici in aquā inspersam. Si vero ex naribus fluat, venas & in brachiis, & in temporibus, spleniis suppositis deligato. At si neque trum horū ipsi affuerit, dolet autem ceruicis neruum, & collum, & spinam, & frigus ad cor processerit, cum eruo pectora, & dorsum, & ceruicis neruum, & collū calefacito. Nam his factis maximam vtilitatem capere poterit. Verum pauci huiusmodi morbum effugiunt. Alius morbus. Sanum de repente inuadit dolor circa caput, & statim vox intercipitur, & stertit, & os hiat, & si quis ipsum vocet aut moueat, solum suspirat, nihil autem intelligit, & multum mingit, & mingere se non
- Curatio.**
- Que uenire cōt.**
- Modela.**
- Quo modo sanguis fistatur.**
- Capitis subitus dolor.**

A se non sentit. Hic si non febris ipsum corripiat, in septem diebus moritur. Si vero corripiat, plerumque sanus fit. Huiusmodi vero morbus senioribus maxime fit, & magis quam iunioribus. Hunc ubi sic habuerit, lauare oportet multa calida, & quam maxime calefacere, & aquam mulsam tepidam in os instillare. At si resipiscat, & morbum effugiat, ubi ipsum cibus refeceris, ita ut viribus valere tibi visus fuerit, indito in nares ipsius medicamento, & paucis diebus interpositis, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Si enim ipsum non purgaues, timor est ne rursus morbus reuertatur. Effugit autem non ita valde ex primo. Alius morbus. Si quis ex ebrietate voce priuetur, & statim sanè ipsum etià febris corripiat, sanus fit. Si vero non corripuerit, die tertia moritur. Si itaque in ita affectum incideris, multa calida lauato, & spongas in aqua calida tinctas ad caput apponito, & cepas decorticatas in nares indito. Hic si quidem apertis oculis, & loquutus, ad se redierit, & non nugetur, hac die sopore pressus iacet, postridie vero sanus fit. Si vero exurgens bilem vomuerit, insanit, & moritur maxime in quinque diebus, si non dormierit. Huic igitur hæc facere oportet. Multa calida lauato, donec ipse ad seipsum redeat. Deinde multo oleo illitum, ad stragula mollior reclinato, & vestimentis contegito: & neque lucernam apud ipsum ardere, neque loqui permittito. Vt plurimum enim ex balneo obdormit, & si dormierit, sanus euadit. Postquam vero ad se redierit, primis tribus aut quatuor diebus, nilium tenue sorbeat, aut prisanæ succum, & vinum mellis speciem referens bibat. Deinde cibus utatur mollissimis, ac paucis primis.

*Senum
morb.
Medela:*

*Temulen-
tia morb.*

Medela:

Cerebri corruptio.

Sl corruptio cerebrum inuaserit, dolor tenet maxime anteriorem capitis partem, & paulatim etiam intumesceat, & liuida fit: & febris, & rigor apprehendit. Quum ita habuerit, secare oportet qua parte intumuit, & per purgato os ipsum radere donec ad secundam laminam perueniat, deinde velut fracturam curare.

Curatio.

Caries siue teredo.

Quam caries facta fuerit in osse, dolor ex hoc corripit ipsum os, & progressu temporis attenuatur ac inflatur, & fit in ipso fractura. Et si hanc rescueris, comperies ipsum os eleuatū, & asperū, ac fulvū.

Quibusdam

HIPPOCRATIS LIBER II.

Curatio.

Quibusdam vero etiam ad cerebrum vsque corrosus. Vbi in hoc modo affectum incideris, si quidem vltra corrosus fuerit, sinere optimū est, & vlcus quā celerrime curare. Si vero corrosus non fuerit, sed asperum, ad secundam vsque laminā rasum, velut præcedens curare. Alius morbus. Si sideratus quis fiat, & anteriorem capitis partem dolet, & oculis videre non potest, sed sopor ipsum tenet, & venæ in temporibus pulsant, & febris debilis tenet, & totius corporis impotētia, & emacescit. Quum sic habuerit, multa calida ipsum lauato, & calefactoria ad caput adhibeto. A fomētis vero myrrham & aris florem in nares infundito. Sorbeat autem pitæ succum, & aquam bibat. Et si quidem vbi hæc feceris melius habuerit, bene est. Sin min^o, quæ vna spes reliqua est,incipit ipsius findito, & vbi sanguis defluerit, labiis compositis curato ac deligato. Si vero non secueris, decimo octauo aut vigesimo die plerunque moritur.

Medela.

Angina.

Febbris corripit & rigor, & dolor capitis: & maxillæ intumescunt, & sputum difficulter deglutit. Expuit autē & saliuas duras ac paucas: & infra in faucibus sterit: & si apprehensa lingua inspexeris, gurgulio non magnus est, sed mollis, fauces autem intrinsecus saliu viscosa plenæ sunt, & non potest excreare, & decumbere non sustinet, verū si decumbat suffocatur. Hunc si ita affectum deprehenderit hæc facito. Primum quidem cucurbitas ad verticulū in collo primum affigito. Deinde in capite præaso, & iuxta aurem ab vtraque parte apponito. Et vbi cucurbitam affixeris, ad multum tempus adhærere finito. Postea fomentum ipsi ex aceto, nitro, origano, & nasturtij semine adhibeto. Hæc terito, & cū aceto pari aqua permixta diluito, ac parū olei instillato. Deinde in ollulam infusis, operculo addito arundinem cauam immittito, & prunis imposita feruefacito: & vbi per arūdinis fistulam vapor ascenderit, hianti ore vaporem intro trahat, cauens ne fauces adurat. Forinsecus autem spongiæ aqua calida imbutas, ad genas ac maxillas apponat. Gargarismus porro ipsi parandus est, ex origano, satureia, apio, mentha, & modico nitro, cum aqua multa aquosiore, & modico aceto instillato, prædictarum herbarū folia trita, & nitrum, in aqua multa diluito, reuefacito, ac sic gargarifet. At si saliuæ supprimatur, myrthi

Curatio.

Gargarismus.

Saliuæ

*turgatid.**Secunda
angina**Medela**Tertia
angina*

A tur, myrthi ramulum complanatum sumito, & tenera ipsius summa parte incuruata, ac molli lana obuoluta, in fauces immissa, saliuam expurgato. Et si venter non egerat, glandē subdito, aut clysterem adhibeto. Sorbeat autem ptisanæ succum, & aquam bibat. Si vero tumor ipsi oboriatur, & ad pectus intumescat, ac rubicundus sit, & ardeat, amplior spes salutis est. Facienda vero hæc sunt, postquam inflammatio foras conuersa fuerit. Betas in frigidam aquam tinctas apponat. Tepidas collutiones ore gargariset, & ne lauet. Hæc faciens maxime euaserit. Est autem morbus lethalis, & paucissimi euadunt. Alia angina. Febris & dolor capitis corripit, & fauces inflammantur, itemque maxillæ, & saliuam deglutire non potest, sputat autem crassam ac multam, & difficulter loquitur. Quum ita habuerit, primum cucurbitam affigito, eodem modo veluti suprâ diximus. Deinde spongiam aqua calida imbutam, ad collum ac maxillas adhibeto. Aquam autem molliam aquosam tollendam dato. Et succum ptisanæ sorbere cogito. Si vero ipsi talia facienti saliuam non exierit, eodem modo velut in priore fomentum adhibeto. At si ad pectus conuertatur inflammatio, aut ad collum, betas aut cucurbitas concisas, in frigidam aquâ tinctas superimponat, & frigidam aquâ bibat, quo saliuam facilius exscreetur. Quum autem ad pectus extumuerit, plerique euadunt. Si vero faucibus ac tumoribus sedatis, morbus ad pulmonem conuersus fuerit, febris statim corripit, & lateris dolor, & ut plurimum moritur, ubi hoc factum fuerit. Si vero quinque dies effugerit, suppuratus sit, si non ipsum statim tussis inuaserit. Si vero inuaserit, facta excreatione depurgatus, sanus sit. Huic quàm diu dolor latus tenuerit, latus calefaciendum est, & adhibenda quæ in peripneumonia adhiberi solent. At si quinque dies effugerit, & febris remiserit, tussis autem remanserit, primis quidē diebus forbitionibus utatur. Postquâ autem cibos sumere inceperit, pinquissimos ac maxime saltos edat. Quod si tussis non affuerit, nimirum suppuratū fieri scito, & ubi cœnauit quum dormire uolet, alliu edat crudum quàm plurimū. & vinum insuper bibat. Sin minus, postridie calida loto suffitiū adhibeto, & si eruperit, velut suppuratum curato. Alia angina. Linguae posterior pars inflammatur, itemque locus sub tonsillis ad guttur, &

HIPPOCRATIS LIBER II.

Medela. tur, & neque salivam, neque quicquam aliud deglutire potest. Si vero coactus fuerit, per nares ipsi effluit. Quum ita habuerit, mentam viridem tritam, apium, origanum, & nitrum, & rhoem rubrum melle diluito, & ad crassam formam redacta, intus linguæ qua parte tumet illinito. Postea ficus aqua coquito, & de rhoe parum tritum, hoc ficuum decocto diluito, ac gargarisandum dato si id potest, sin minus, colluendum. Bibendam vero aquam de farina crassa in ipsa macerata exhibeto. Foris autem ceruicem & maxillas, farina calida in vino & oleo cocta integito, & panes calidos apponito. Suppuratur enim plerunque in loco sub tonsillis, & si quidem sua sponte eruperit, sanus fit. Si vero non rumpatur, ubi digito contigeris an molle sit, ferramento acuto ad digitum alligato perforato. His adhibitis multi sani fiunt. Est autem hic morbus minime lethalis.

Vua morbus.

Medela. **S**i vua morbus in faucibus fiat, summa gurgulionis pars aqua impletur, & rotunda sit ac pellucida, & spiratione intercipit. Et si maxillæ ab utraque parte inflammatae fuerint, suffocatur. Si vero ipse morbus per se consisterit, maxillis non inflâmat, minus moritur. Quum sic habuerit, gurgulionem digito apprehensur: sursum ad palatum apprimito, & summam ipsius partem præsecato. Postea foliorum hortensium condimentariorum decoctum gargarisandum dato, & farinam frigidam delingendam, aquamque insuper bibendam: & ne lauet.

Tonsillæ, morbus.

Medela. **S**i tonsillæ fiant, intumescunt sub maxillis ab utraque parte, & ad contactum foris durum est tuberculum, & gurgulio totus inflammatus est. Quum sic habuerit, immisso digito tonsillas protrudito, ad gurgulionem autem florem aris siccum illinito: & foliorum condimentariorum hortensium decoctum, velut à sole calidum gargarisandum dato. Foris qua parte tumor est, ordeaceam farinam in vino & oleo coctam calidam pro cataplasmate apponito. Postquam vero tubercula mollia esse tibi visa fuerint intrinsecus ad contactum, scalpello ipsa pertundito. Quædam etiam sua sponte sedantur.

Tuberculum sub lingua.

Si tuber-

Hypoglossus.

A Si tuberculum sub lingua, hypoglossis appellatum, fiat, lingua intumescit, & pars sub ipsa ac externa ad tactum dura est, & aliuam deglutire non potest. Quum sic habuerit, spongiam aqua calida imbutam apponito, & ordeaceam farinam vino ac oleo coctâ, foris ubi tumor est imponito. Gargariset ficum decoctum, & ne lauet. postquam autem purulentum factum fuerit, secato. Aliquando vero sua sponte erumpit, & sedatur non sectum. Si vero foras suppurauerit, perurito.

Inflammatio consistens ad palatum.

Si inflammatio confluxerit ad palatum, intumescit & suppuratur. Quum sic habuerit, tuberculum inurito. Vbi vero exierit pus, reliquum eluito, primum nitro & aqua calida. deinde vino. Postquam autem elueris, uinâ passam albam exemptis vinaceis tritam, in vlturæ locum indito, & ubi exciderit, vino meraco tepido colluat, & ubi edere quid aut sorbere valet, spongiam indat, atque hæc faciat donec sanus fiat.

Polypus.

Medela.

Si polypus fiat in naso, ex medio cartilaginum dependet, veluti gurgulio. & ubi expiratione facit, progreditur foras, & est mollis, ubi vero inspirationem facit, retrocedit: & loquitur obscure, & quum dormit stertit. Quum sic habuerit, spongiam in rotundum concisam, & velut spiram factam, lino Aegyptio obuoluito, ac duram efficito. Sit autem eius magnitudinis, ut ad nasum quadret. Spongiam vero quadruplici lineo filo deligato, ita ut vnumquodq; longitudine habeat cubitalem. Deinde facto vno ipsorum principio, virgâ stanneâ tenuem sumito, quæ ad alteram sui partem foramen habeat, & transmissa per foramen filorum principio, virgam in acutam in os trāsmittito, & attrahito donec filorum principium apprehendas. Postea specillo instar vngulæ bifurcato sub gurgulionem subposito, renitens trahito, donec polypum extraxeris. Postquam vero ipsum extraxeris, & sanguis fluere desierit, siccum linamentum specillo obuolutum indito, & de cætero aris flore in melle cocto, linamentum illine, atque sic in nasum inde. Et ubi iam vlcus curatum fuerit, plumbum efformatum ita ut ad vlcus perueniat, melle illine, & donec sanus fiat appone. Alius polypus. Impletur nasus carnibus, & ad contactum caro dura apparet, & per nasum

x spirare

HIPPOCRATIS LIBER

- Medela.* spirare non potest. Quum sic habuerit, fistula immissa, ferta-
 mentis tribus aut quatuor vrito, & post vstionem veratrum
 nigrum tritum iniicito, & postquā computruerit ac exciderit
 caro, linamenta melle illita cum æris flore indito. & vbi cura-
 tum fuerit vlcus, plumbeas massas siue fistulas melle illitas im-
 mittito, donec sanus fiat. Alius polypus. Intrinsicus ex
 cartilagine caro rotunda prominet, quæ ad contactum mol-
 lis est. Quum ita habuerit, chordam nerueam accipiro, &
Medela. facta in ipsa parua ansula, eam tenui filo obligato. deinde al-
 terum principium per ansulam transmittito, alia maiore an-
 sa facta. Postea principium illud per virgam stanneam trans-
 mittito. Deinde ansam illam maiorem in nasum indito, &
 specillo insecto ipsam circum polypum obducito ac adapta-
 to, & vbi circumscisa fuerit, virgam in os transmittito, & ar-
 reptam ipsam trahito, eodem modo specillo instar vngulæ
 bifurcata supposito sub gurgulionem ac renitente. Post-
 quam autem extraxeris, curato velut superiorem. Alius po-
 lypus. Intrinsicus circa cartilaginem alicunde durum quid
 nascitur, & videtur quidem caro esse, si vero ipsum attigeris,
Medela. strepitum edit velut lapis. Quum sic habuerit, fisto per
 scalpellum naso expurgato, deinde inurito. Atque hoc facto
 nasum rursus confuito, & vlcus curato, linamentum melle il-
 litum indens, & vbi computruerit, æris florem cum melle
 illinito. Fiat autem curatio plumbeis massis itidem immis-
 sis. Alius polypus. Nascuntur ex obliquo cartilaginis in
 summo, velut cancelli. Omnes autem hos vrere oportet, &
 post vstionem veratrum inspergere. Postquam autem com-
 putruerint, æris flore cum melle expurgare. Curatio autem
 etiam plumbo immisso fiat.

Morbus regius niger.

- Medela.* Color fit niger circa faciem, & maxime circa partes ve-
 lut in vmbra occultatas: & oculi cum virore pallidi,
 itemque lingua inferne, & venæ sub lingua crassæ ac nigrae
 & est homo sine febre, ac mingit vrinam crassam, biliosam.
 Quum ita habuerit, primum venas sub lingua secato, de-
 inde calida multa loto, asphodeli radices bibendas ieiuno da-
 to, ita vt æquales quinque radices depurgatas in vino co-
 quas, & apij foliorum quantum manus plena capit addas. Af-
 fundito autem vini dulcis tres heminas dimidiatas Aeginé-
 ses, vt à

A ses, vt à coctura semihemina supersit. Hoc permixtum bibendum dato. Postquam autem minxerit, cibus aluum subeuntibus vtatur, & à cibo cicer album edat, & vinum album, multum, aquosum bibat: & apium ac porrum in cibo edat. faciat autem hæc per dies septem, & si quidem in his color probe depurgatus esse tibi visus fuerit, bene est. Sin minus, etiam alios tres hæc faciat. Postea interposita vna atque altera die, medicamentum ad nares apponito. Deinde pharmacum deorsum purgans bibendum dato, à quo bilis purgatur. Et si splenicus fuerit, asininum lac aut serum postea exhibeto. Hæc faciens, sanum efficies. Alius morbus regius. Febris corripit debilis, & grauitas caput tenet, & quibusdam sanè febres cessant, Ipse vero fit cum virore pallidus, & maxime oculi, & debilis est, & corporis impotentia adest, & vrinam crassam cum virore pallidam emittit. Hunc calida lauato, & vrinam timentia bibenda dato. Postquam autem purior esse tibi visus fuerit, & color melior apparuerit, medicamentum ad nares appone, & postea deorsum purgans bibendum præbe. Cibus autem vtatur quàm mollissimis. Vinum bibat album, dulce, aquosum. Hæc faciens sanus euadet.

Medela.

Febres à bile.

Sibile infestatur homo, febris ipsum corripit quotidie, ac dimittit. Detinet autem in meridie. & os amarum est, & quum sine cibo manet, offendit hoc ipsum. Vbi vero cederit, strangulatur, & à modicis quibusdam cibus impletur, & abominatur, & vomitiones ipsum inuadunt, & ad lumbos ac crura grauitas incumbit, & multum dormit. Hic si post febrem exudarit frigidum ac multum sudorem, & febre non liberetur, morbum diuturnum sentiet. Si vero non sudarit, citius iudicatur. Quum sic habuerit, & ad nonum diem deuenierit pharmacum dato. Nam si statim à febris initio dederis postquam purgatus est febris repetit, & rursus medicamentum opus habet. At si os non afficiatur, verum ad imum ventrem tormen irruat, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & postea lac asininum, aut serum, aut aliquem succum. Si vero debilis fuerit, per clysterem subtus eluito.

Medela.

Ante medicamenti vero potionē, si quis febrat, danda est ipsi aqua multa aquosa. Altera autem die qua febris detinet: aquam frigidam quantum bibere volet dabis. Vbi vero re-

*Continua
febris.*

Curatio.

Medela.

*Tertiana
febris.*

Medela.

miserit febris, ptisanæ succum, aut milium tenue sorbeat, & vinum album, odoratum, aquosum insuper bibat. Si vero febris neque noctu, neque interdiu remittat, & ad contactum supernas partes habeat calidas, venter autem & pedes frigidissimi sunt, & lingua aspera: huic medicamentum ne dederis, sed molli infuso per clysterem subluito, & ptisanæ succum bis in die frigidum sorbendum dato, & vinum aquosum insuper bibendum. Reliquo vero tempore aquam frigidissimam bibat. Hic si quidem septima die exudarit, & febris ipsum dimiserit, bene est. Sin minus, decimaquarta die plerumque moritur. Alia febris. Foris ad contactum febris debilis est, intrinsecus autem ardet, & lingua ipsius aspera est, & per nares & per os spirat calidum. Quinta die præcordia dura sunt, & dolor inest, & calor qualis in morbo regio apparet, & crassam ac biliosam urinam eiicit. Hunc si septima die rigor & febris vehemens apprehenderit, & exudarit, bene est. Sin minus, moritur septima aut nona. Corripit autem maxime hic morbus, si non annus squalidus fuerit. Quum sic habuerit, quotidie calida lauato, aquamque multam aquosam multam bibendam dato, & ptisanæ succum frigidum bis in die sorbendum. A sorbitione vero vinum bibat aquosum, album, modicum. Si vero alius non egerat, clysterem adhibeto, aut glandulam subdito. Cibum autem ne exhibeas, donec febris remittat. Vbi vero sedata fuerit, pharmacum deorsum purgans bibat. Reuertitur enim quandoque morbus, si impurgatus permanserit. Et amplius morbus hic rursus corripit, si sanguis nimium biliosus factus fuerit. Alia febris. Si tertiana febris tenuerit, si quidem non omissis tribus inuasionibus, quarta corripiat, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Si vero pharmaco non opus habere tibi videatur, radicem quinquæfolij tritarum acetabuli mensuram, ex aqua bibendam dato. Si vero neque sic cesset, multa calida loto, trifolium, & silphij succum, in vino pari aqua ammixta, bibenda præbeto, & reclinato vestimenta multa integito, donec exsudet. Postquam vero exsudarit, si sitiat, polentam cum aqua bibat. Vespere autem milium coctum tenue sorbeat, & vinum insuper bibat, donec febris cesset: & cibis quàm molliissimis utatur.

Febris quartana.

Quum

A **Q**uoniam febris quartana ex alio morbo non purgatum apprehenderit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Deinde caput purgato. Postea rursus infra purgato. Si vero his factis non cesset, interpositis duabus inuasionibus post purgationem infernam, multa calida ipsum lauato, & seminis hyoscyami milij magnitudinis, & mandragoræ tantundem, & succi silphij trium fabarum magnitudinem, & trifolij tantundem, in vino meraco bibat. At si firmus & sanus se esse putans, ex lassitudine, aut profectione febre correptus, ad quartanam deueniat: fomētis ipsi adhibitis allium dato, in melle tinctum. Deinde lenticularum decoctum bibat, melle & aceto ammixtis. Postquam autem repletus fuerit, vomat. Postea calida lotus, ubi frigidus factus fuerit, cyceonem ex aqua bibat. Vesperis cibis mollibus & non multis vtatur. Altera vero exacerbatione, ubi multa calida laueris, & stragula ipsi intexeris, donec exudet, itatim veratri albi radices trium digitorum longitudine, & trifolij drachmam, & succi silphij duarum fabarum magnitudinem, in vino meraco bibat. Et si vomitiones ipsum vrserint, vomat. Sin minus, post caput purgatum. Cibis autem vtatur quam mollissimis & acerrimis. Quum vero exacerbatio ipsum inuasit, ieiunus medicamentum ne bibat.

Pleuritis.

Pleuritis ubi corripuerit, & febris & rigor tenet, & dolor per spinam ad pectus, & erectæ cervicis spiratio, & tussis, & salua alba ac subbiliosa, & non facile per tussim reiicit, & per inguina dolor est, & cruentâ urinam mingit. Quum ita habuerit, si quidem febris septima die remiserit, sanus euadit. Si vero non remittat, deuenit morbus ad vndecimum aut decimum quartum diem. Et sanè multis in his diebus moriuntur. At si decimum quartum transgrediatur, euadit. Quum ita habuerit dolor, calefactoria adhibeto. Bibat autem mel, æquali aceto affuso coctum, ita vt quanta fuerit mensura cocti mellis & aceti, vndeigesimam partem aquæ affundas. Hoc paulatim & frequenter bibendum dato: & postea quoque aquam modico aceto affuso ammisceto. Sorbeat & milij succum, melle modico adstillato frigidum, quartæ hemina parvis mensura, quoties vtrunque cibum sumit, & bibat vinum album vinosum, aquosum modicum. Sit autem vinum quam mollissimum, odorem non habens. Vbi vero febris dimiserit,

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER II.

- per biduum milium bis in die sorbeat, & betas iucundissime paratas edat. Deinde catulum aut auiculam coquat, & ius sorbeat, & de carnibus parum edat. Reliquo vero tempore, maxime quandiu à morbo tenetur, in prandio milium sumat, ut speret cibis paucissimis ac mollissimis vtatur. Alia pleuritis.

Medela. Febris tenet, & tussis, ac rigor, & dolor ad latus, & quandoq; ad clauiculam, & saliuam spuit subbiliosam ac subcruentam. Quod si ægro abscessus ruptus fuerit, qua parte dolor maxime vrget, calefactoria adhibeto, & calida lauato, si non magna febris ipsum teneat. Sin minus, non. Bibendum autem dato fauim in aqua maceratum, ita ut aquam iam subdulcem facias, & postea quoq; aquam ammiscens. Sorbeat ptisanam succum bis in die, & vinum inde bibat album, aquosum. Et si quatuordecim dies effugerit, sanus euadit. Alia pleuritis. Febris detinet, & dentium stridor, & tussis sicca, & cum virore pallida reiecit, quandoq; etiam liuida: & dolor latus corripit, & dorsum subrubidum fit. Caput & pectus calefcunt, aliquando etiam venter, & pedes, & crura. Et quum erectus sedet, magis tussit: & aluus turbatur, & alui egestio cum virore valde pallida est, ac graueolens. Hic in viginti diebus moritur. Si vero has effugerit, sanus fit. Huic donec quatuordecim dies præterierint, aquam de farina crassa in ipsa macerata bibendam dato, & vinum album vinosum, aquosum postea bibendum. Sorbeat succum ptisanæ frigidum, bis in die. Verum præ melle mali punici succum, ad ptisanæ succum admisceto, postquam iam hic ptisanæ succus coctus fuerit, & lauet non multa. Vbi vero quatuordecim dies præterierint, in prædio milium sumat. Ad vespertinam carnibus auicularum, cum iusculo, & paucis cibis vtatur. At talem morbum pauci effugiunt.

Medela. Peripneumonia. Febris detinet dies quatuordecim ut minimum, ad summum duas de viginti, & per hos dies fortiter tussit, & primum quidem excreat saliuam crassam ac puram, septima & octava die. Si vero febris corripuerit, nona ac decima, subdulcem & purulentam, donec quatuordecim dies præterierint. Et si quidem decima quinta die pulmo resiccatus fuerit, & tussiendo reiecerit, sanus fit. Sin minus, duas de viginti obseruato, & si quidem in his diebus tussis sedata fuerit euadit. Si non sedata, interrogato ipsum, an saliuam ipsi dulcior appareat, & si hoc confessus fuerit, morbus annum durabit. Nam pulmo superatus fit.

A puratus sit. Huic primis diebus vinum dare conuenit dulce, album, aquosum, paulatim frequenter bibendum. Sorbeat etiam prisanę succū melle ammixto bis in die, donec dies decem & octo præterierint, & febris desuerit. Periclitatur autem maxime in septem, aut quatuordecim. Postquam autem decē & octo dies transgressus fuerit, nō amplius moritur, sed pus spuit, & pectus dolet, & tussit. Quum sic habuerit, ieiunium cum salua vini illam potionem bibat, & leguminis freni decoctum sorbeat, adipe multo ammixto, si non calor fuerit. Si vero fuerit, ne sorbeat, sed cibis vtatur salis ac pinguibus, & marinis potius quā carnibus. Et si pro ratione purgari tibi visus fuerit, in os infundito, ac fomenta adhibeto: si quidē crassum fuerit pus, fomenta adhibeto: si vero tenue, infundito. & ex cibis hæreat quā maxime, & ab acerbis abstineat, & à carnibus bubulis, ouillis, ac porcinis.

Suppuratus ex peripneumonia.

Quam ex peripneumonia suppuratus factus fuerit, febris detinet, & tussis sicca, & difficultas spirandi, & pedes intumescunt, & manuum ac pedum vngues contrahuntur. Hunc ita affectum ad decimam diem a supurationis initio progressum, multa calida lauato, & ariditatem tali magnitudine tritā, & salis granum, & modicum mellis, & aquam, & olei parum, extracta lingua tepida infundito, & postea humerum cōcutito. Et si quidem ab his pus erumpat, bene habet. Sin minus, aliud facito. Cibos acres & cyclaminum exsuccato, sitque succi vtriusque acetabulum paruum, deinde silphij succum fabæ magnitudine terito ac diluito, & lactis caprini aut asinini acetabulum ammisceto. Hoc tepidum infundito. Quod si ab hoc non erumpat, raphani corticem, & aris florem, trium fabarum magnitudine terito: Sit autem raphani duplum: & oleo diluito quarta heminae parte. Hoc tepidum infundito. Et si eruperit pus, cibis quā salissimis ac pinguisimis vtatur. At si non prodierit pus, paulatim fomentum adhibeto in os, ex sij succo, vino Tornio, lacte bubulo, aut caprino, singulis pari mensura permixtis, ita vt sint heminae tres, in quas postea furni testas igni candefactas iniicito, atque inde vaporem per fistulam trahat, cauendo vt ne aduratur. Postquam autem purus iam sputum prodierit, vrticæ semen,

x iiij thus,

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Vomica v.
terior qui
signatur.
Curatio
que.*

*Pus de uo-
mica qui
educatur.*

• thus, origanum, in vino albo, melleque ac oleo modico, ipsi D
infundito, idque per tertium diem. postea vero butyrum, re-
sinam in melle eliquatam. Et cibus non amplius vtatur salis,
neque pinguibus. At diebus interpositis, infusionum oris vi-
cessante, saluiā, rutam, satureiam, origanum, pari portione ie-
iunus ex vino bibat acetabuli mentura, omnibus illis insper-
sis. Quod si ab infusionibus his oris non eruperit, nihil miri
est. Sape enim prorumpit ad aluum, & statim melius habere
sibi videtur, vbi ex angusto ad ampliorem regionem deue-
nerit. Alius morbus. Quā tempus longius protrahitur, &
febris vehemens ac tussis corripit, & latus dolet, & ad sanam
partem decumbere non potest, sed ad dolentem, & pedes, &
oculorum cauitates intumescunt. Hunc vbi decimus quintus
ab eruptione dies adest, multa calida lotum in sella firma col-
locato, & alius quidem manus ipsius teneat, tu vero humerū
concurtito, vt audias in vtrum latus affectio strepitum edat:
optandum autem esset in sinistrum. Hūc ipsum igitur locum
seces, minus enim lethalis est. Si vero prae crassitudine ac co-
pia strepitum non edat, quo ipsum cognoscere possis, (nam
hoc aliquādo contingit) vtrum latus tumuerit ac magis do-
luerit, hoc infime secato retro tumorē magis quam ante ip-
sum, quo puris exitus facilem fluxionē habeat. Secato autem
inter costas per nouaculam primum cutem, deinde scalpello
acuto, quod pāniculo sit obligatum, ita vt summa ipsius pars,
ad vnguis magni digiti mensuram expedita restet, quam in-
tromittas. Postea emissio pure quantum visum fuerit, vulnus F
linamento ex lino crudo, alligato foras propendente filo,
concludito: & quotidie semel pus educito. postquam autem
decimus affuerit dies, omni pure emissio linamentum ex lin-
teo indito. Deinde vinū & oleum tepesfacta per fistulam in-
fundito, ne pulmo a pure humectari solitus derepente resic-
cetur. Emitterendum autem est id quod mane infusum est, ad
vesperā: quod vespera, mane. Vbi vero pus tenue velut aqua
fuerit, & ad digiti contactum viscosum ac modicum, peni-
cillum stanneum cauum indito. Postquam autē omnino veni-
ter resiccatus fuerit paulatim linamentum presectum minui-
to, donec vlcus coalescat, & ipsum penitus eximas. Signum
autem an euasurus sis habes, si pus album ac purum fuerit, &
fibræ sanguinis insint, plerunque sanus fit. Si vero prima die
profluat

A profluat lutei oui speciem habens, aut secunda die defluat crassum, cum virore subpallidum, foetens, moriuntur ubi pus effluxit. Alius morbus. Quum quis ex pulmonis affectu **Tabes.**

tabescit, is salivam crassam, cum virore subpallidam, dulcem, tussiendo reicit, & stridor ac dolor ad peti^{us} & ad dorsum fit, & in faucibus tenuis sibilus auditur, & fauces siccae sunt, & oculorum cavitates rubicundae, & vox grauis, & pedes intumescunt, & ungues contrahuntur, & supernae partes attenuantur ac imminuuntur, & salivam abominatur ubi excreaturus ipsam in ore habet, & tussit mane maxime & circa mediam noctem, immo etiam aliis temporibus. Et corripit magis hic morbus mulierculam iuenculam quam vetulam. **Signa mor-**

B Huic si iam pili de capite defluant, & nudum sit caput, velut ex morbo: & si prunis inspueti saliva graueolens sit, intra brevis. **tis.**

ne tempus ipsum moriturum esse pronuncia, id vero quod occidet, alui profluuium fore. Vbi enim iam pus circa cor putruerit, nidorosum odorem prunis iniectum de se praebet: & cerebrum coalescens saluginosum humorem effundit, qui **Medela.**

aluum mouet. Huius autem signum est, quod capilli ex capite defluunt, Hunc ubi ita habuerit ne turato. Si vero a principio morbus obtigerit, lenticula decoctum bibendum dato. Deinde interposita vna die, veratrum dato temperatum, ut ne aluum infernam moueat. Et quum noctu ad os saluginosus humor ipsi influit, medicamenta ipsi frequentiora ad nares appone. Si vero non fluit, appone quidem, sed rarius, & mense semel, ita ut in super veratrum bibendum des, quantum duobus digitis comprehendi potest, in vino dulci temperato. Statim vero lenticula decoctum inde bibendum dato. At medicamenta quam paucissima bibat, si non febris acutiores ipsum corripiant. Radicem dracontij albam, & veratri delingat, sed non ex melle. Sic enim minime aluum mouebit. Si vero tormen in aluo inferna oboriatur, primum

per clysterem illud infusum immittito, in quod coccus cni- **Coccus**

dus ammiscetur. Quod si neque sic sedetur, lacte asinino cocto purgato, pharmacum autem nullum deorsum purgans **cnidius.**

dato. Si vero ante medicamentum, praepotato veratro bilem vomat, ab ipso lenticula decocto accepto vomat. Cibis

autem vtatur, si febres acutae tenuerint, carnibus ouillis coctis, & volucrum, & cucurbita, & beta. Iusculum autem ne **Cibus**

forbeat, **qualis.**

sorbeat, neque ad intinctus vtatur. Piscibus vtatur scorpiis, & cartilaginei generis coctis. Calidum vero nihil edat, neque lauet, si febris multa teneat. Neque oleribus acribus vtatur, præterquam fatureia, aut origano. Vinum bibat album. Si vero sine febre sit, calores autem aliàs atque aliàs corripiant, pisces edat optimos ac pinguißimos. & pinguia, & dulcia, & quàm maxime salsa. Et deambulationibus vtatur, neq; in vento, neq; in sole. Et à cibis vomat, vbi tempestium visum fuerit. Et calida lauet, capite excepto. Ex cibis frumentaceis præstat panis, his qui non mazam edere soliti sunt, Mazam vero edere solitis, vtraque dato.

Alius morbus appellatus Tabes.

T Visis vexat, & sputum multum ac liquidum, & quandoque facile tussiendo reicitur etiam pus, veluti gran-
do. quod dum digitis conteritur, durum & male olens est. At vox pura est & doloris exors, & febres nõ corripunt, verum calor quandoque aliàs atque aliàs, atque hic debilis. huic veratrum bibendum est, & lenticulæ decoctum, & large cibus sumendus, ita vt abstineat ab acribus, & carnibus bubulis ac porcinis & ouillis. Exerceatur modice & deambulet, & à cibis vomitu vtatur. A Venere abstineat. hic morbus per annos septem aut nouem durat. quod si ab initio ager curatus fuerit, sanus euadit. Alius morbus. Si ex feruido vlcere, aphtha appellato, pulmonis fistula laborarit, febris debilis tenet, & dolor medium pectus, pruritus corporis adest, & vox raucosa, & saliuam liquidam ac tenuem spuit: quandoque etiam crassam, velut ptisanæ succum. Et in ore odor alius oritur ipsi grauis, velut à piscibus crudis, & aliàs atque aliàs in saliuâ apparent dura, velut fungus ab vlcere. & supernæ partes attenuantur, atque adeo homo totus: & circuli faciei rubescunt, & progressu temporis vngues contrahuntur, & aridi ac cum virore pallidi fiunt. Moritur autem statim, si non curatus fuerit, sanguinem ac pus spuens. postea etiam febres effugit ex hæc tabe. Curare porro oportet, vt lenticulæ decocto potu vomat. Quod si tempestium esse visum fuerit veratrum bibat, siquidem potes fuerit homo, per se. Sin minus, dimidium potionis ad lenticulæ decoctum ammisceto, ita vt in quinta aut sexta portione desinat. At ventrem infernū medicamento

Medela.

*Pulmonis
fistula affe-
cta quid fa-
ciat.*

*Medela
mali huius*

A dicameto ne moueas, si nō febres fortes corripuerint. Si nō autē corripuerint, lacte asinino subtus purgato. Quod si debilis sit, vt bibere nō possit, per clysterē infundito. Min^{us} autē caput moueas, & si quidē salua ad os prodierit multa ac falsugino-
sa, ad nares apponito quid, quod bilē nō ducat. Si vero fluxio ad os nō fiat, nihil capiti adhibeto. vbi autē salua graueolēs fuerit, interpositis inter lenticulæ decocti vsū diebus, medi-
camētū in pulmonē infundito, & interposita vna die suffito. Cibus vtatur carnibus ouillis & volucriū, & piscib^{us} cartilagi-
nei generis, & scorpiis coctis. Quarto vero quoque die salsa-
mētum edat optimum ac pinguisimū, & in pradio mazā su-
mat, in cœna vero etiam panem ad hanc addat, & nihil for-
beat, neque cyceonem bibat, si edere poterit. Porro obsonia
conciat ac edat sesamo pro tritico, & coriandro ac anetho.
Silphio autem ne vtatur, neque alio quopiam olere acri, præ-
terquā origano, aut thymo, aut ruta. Deambulationibus autē
vtatur ante & post cibum, vitās ventum & solē. Ab ebrie-
tatibus & re venerea abstineat. Lauet tepida, excepto capite,
quod quā rarissime lauari debet.

Tabes dorsalis.

Dorsalis tabes à medulla fit. Corripit autem maxime
recentes sponfos, & veneri deditos. Sunt autem sine fe-
bre, & bene cibum capiunt, ac consumuntur. Et si interroges
ita affectum, dicet cibi superne de capite in spinam velut for-
Cmicæ descendere videri, & vbi mingit, aut ventrem exone-
rat, prodit ipsi genitale semen multum ac liquidum, & geni-
tura in vtero non manet, & in somnis semen profundit, siue
dormiat cum vxore siue non. Et quum iter fecerit aut cu-
currerit, tum alias, tum ad accliuem locum, anhelatio ac de-
bilitas ipsum corripit, & capitis grauitas, & aures sonant.
Hunc temporis progressu vbi febres fortes ipsum corripue-
runt, perdunt febres lypiriæ. Quum ita habuerit, si ab ini-
tio curandum susceperis, fomento per totum corpus adhi-
bito, medicamentum sursum purgans bibendum ipsi dato, &
postea caput purgato. Deinde deorsum purgans exhibeto.
Optandum autem fuerit vt vere hanc curationem aggredia-
mur. Postea vero serum aut lac asininū bibendum dato. Cæ-
terum bubulum lac per quadraginta dies bibendum præ-
beto. Ad

*Seminis
clandestini
na fluxio.*

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER II.

• beto . Ad vesperam vero quàm diu lac potat , alicam forbendam dato . A cibis autem abstineat . Postquam vero lac bibere cessarit , cibis mollibus ipsum reficito , ex modico initiū sumens , & quàm maxime crassum ac pinguem facere studeo . Per annum ab ebrietatibus , & venere , & laboribus abstineat , exceptis deambulationibus , in quibus vitet frigus & solem . Tepida autem lauet .

Pulmonis morbus.

Medela. **S** Aliua crassa ac fuliginosa tussi reiciit , & color niger , ac subturgidus est , & dolores tenues sub pectus & sub scapulas fiunt : & vlceras ipsis aegre sanescunt . Minus tamē periculosus est hic morbus superiore , & plures euadunt . Hunc veratrum bibere oportet , & per se , & lenticulae decocto ammixtum . Infundere etiam in pulmonem oportet ac suffitum facere . Cibis quoque large vtatur , abstinendo à carnibus bubulis , ouillis , & porcinis , & ab acris oleribus , præterquam origano , aut satureia . Vtatur deambulationibus . Mane vero ieiunus ad accliuem locum iter faciat . Deinde folia condimentaria hortensia bibat in vinum temperatum inspersa . Deinde vero cibis relatis vtatur .

Arteria vulnerata.

Medela. **S** I vulnerata fuerit arteria , tussis habet , & sanguinem tussiendo reicit , & fauces sanguine latenter implentur , & grumos eiicit , & dolor fit acutus ex pectore ad dorsum , & salua viscosa ac multa , & fauces siccae , & febris ac rigor corripit , & strident fauces velut à pinguedine , atque hæc ad quindecim dies patitur . Postea vero pus spuit , & velut vlceris rictinos , bronchia in pulmone cartilaginosa , & rursus tussit , & sanè sanguis erumpit , & postea pus crassius spuit , & febris fortior fit , & in pulmonem definit , & vocatur ruptio pulmonis . At si post primum sanguinem pus non spuat , à laboribus ac exercitiis quiescere oportet , & vehiculum inscendere , abstinereque à cibis salis , ac pinguibus , & ab oleribus acris , & postquam ipse seipsum optime corpore affectum esse putat , pectus ac dorsum inurito , ex parte vtrunque , & postquā vlceras sana fuerint , per annum abstineat ab ebrietate , & ne nimium impleatur , neque manibus laboret , neque vehiculum inscendat , sed studeat vt corpus quàm maxime crassum efficiat .

Articuli pulmonis conuulsi.

Quam articuli pulmonis fuerint conuulsi, sputum sput-
 album, quandoque vero cruenta, & desipit, & febris te-
 net, & dolor pectus, dorsum, ac latus: & si se ver-
 tat, tussit & sternutat. Huic qua parte dolor fuerit calefacto-
 ria apponito, & centaurium, & daucum, & saluæ folia trita,
 melle & aceto affuso, præsorbenda dato. & aquam insuper
 sorbendam. Et ptisanæ succum præsorbeat, & vinum aquo-
 sum insuper bibat. Postquam vero dolor sedatus fuerit, salui-
 am tusam ac cribratam, & hypericum, & irionem trita, & po-
 lentam, singula paribus portionibus, in vinum temperatum
 coniecta, ieiuno bibenda præbeto. At si ieiunus non sit, le-
 guminis fressi decoctum sine sale sorbendum dato. Si vero ca-
 lor fuerit, cibis vtatur mollissimis, non salis, & minime nido-
 rosis, vbi iam probe se habuerit corpus, & in pectore, & in
 dorso. At si ambo conuulsa fuerint, tussis emergit, & saliuæ
 crassa ac alba apparet, & dolor acutus adest ad pectus, & sub
 scapulas, ac latus: & ardor detinet, & rubicundis in tibiis cir-
 culis impletur, & pruritus habet, & non sustinet neque se-
 dere, neque iacere, neque stare, sed ægre afficitur, ac viribus de-
 scit. Hic quarta die maxime moritur. Si vero hanc effuge-
 rit, spes neque sic multa superest, Verum periclitatur & in se-
 ptima. Quid si & hæc effugiat, sanus euadit. Hunc vbi sic ha-
 buerit, multa calida bis in die lauato. Et quum dolor habue-
 rit, calefactoria adhibeto, & mel, & acetum bibendum dato,
 & ptisanæ succum sorbendum, & vinum album vinosum in-
 super bibendum. Si vero ad balneum & calefactoria affliga-
 tur, ipsaque non sustineat, crassi lintei panniculos ipsi adhi-
 beto, quos aqua tinctos in pectus ac dorsum imponas. Et fa-
 num mellis aqua frigidissima macerato, aquamque bibendā
 dato, & frigidum ptisanæ succum, & aquam insuper bibat, &
 ad frigus decumbat. Hæc facienda sunt. Verum morbus le-
 thalis est.

Erypelas in pulmone.

Si erypelas in pulmone fiat, tussis habet, & saliuam expuit
 multam ac liquidam, velut de gutture, non est autē cru-
 enta: & dolor tenet dorsum, & vacuas partes ventris, ac la-
 terum mollitudinem. & viscera sugunt, & vomit pituitam ac
 velut acetum, & dentes stupefunt, & febris, ac rigor, & sitis
 corripit,

Medela.

corripit, & ubi quid ederit, in visceribus fugit, & acidum eruat, & venter stridet, & corpus torpescit, & ubi vomuerit, melius se habere putat. Quum autem non vomuerit, digressa die tormen & dolor in ventre oboritur, & excrementum alui liquidum procedit. hic morbus maxime fit ex ebrietatibus, & carniū esu, & ex aqua mutatione. Sed & ex aliis causis emergit. Huic pharmacum deorsum purgans bibendū datur. & Jac asininum insuper bibendum, si non natura fuerit splenicus. Si vero splenicus fuerit, ne purges, neque succis, neque lacte, neque sero, sed eo quod modicum ingestum multum educet. Per clysteres quoque infusio in aluum fiat, & glandulae subdantur in omnibus morbis, si aluus non egerat. Adhibendum est & frigida lauacrum in hoc morbo, & exercitium, ubi febres remiserint, & corpus leuiter se habere visum fuerit. Et vere & autūno vomitus inducatur. At vero alij capita, & origani pugillum, quātum tribus digitis apprehendi potest, duabus heminis vini dulcis affusis, & aceti acerrimi hemina una, & mellis quarta hemina parte, coquito donec tertia pars reliqua fiat. Deinde ubi hominem exerceueris, & aqua tepida laueris, calidum hoc bibendum prebeato, Dato etiam lenticulae decoctum, melle & aceto ammixtis, donec impleatur. Deinde vomat, & ea die pota polenta & aqua, ita ieiunus permaneat. Ad vesperam vero betam edat, & parum de maza, & vinum aquosum bibat. Reliquo vero tempore, à lenticulae decocto, & à cibis vomat. Et si discesserit dolor sub scapulas, cucurbitam affigito, & venas in manibus pertūdito. Cibis porro vtatur non salis, neque pinguius. Acria autem & acida edat, & frigida omnia. Vtatur & deambulationibus. Hæc si fecerit, optima victus ratione vsus fuerit, & per plurimum tempus morbus prorogari poterit. Est autem non lethalis, sed consenescentes relinquit. Si vero iuniorem aliquem citius à morbo liberare voles, ubi ipsum purgaris, pectus & dorsum inurito.

Morbus dorsalis.

Rigor & febris, & tussis, & spirandi difficultas corripit, & saliuam spuit cum virore pallidam, quādoque etiam subcruentam: & dolet maxime dorsum & inguina: & tertia aut quarta die cruentam vrinam mingit, & moritur septima die. Si vero quatuordecim dies effugerit, sanus euadit: effugit autem

Agit autem non ita valde. Huic aquam mulsam bibendam dato, in olla noua feruefactam ac perfrigeratam, & apij aut feniculi radice in ipsa macerato. Dato & pisanæ succum bis in die, & vinum album aquosum insuper bibendum. Quæ vero parte dolor constiterit, calefactoria adhibeto, & calida lauato, si non febris multa vexet. Postquam autem quatuordecim dies præterierint, in prandio quidem sumat milium, ad vespertam vero carnes catulinas, aut volucrum, & omentum edat: & de iusculo sorbeat. Cibis autem quàm paucissimis primis diebus vtatur.

Medela.

Tuberculum in pulmone.

Quum tuberculum in pulmone natum fuerit, tussis tenet, & erectæ ceruicis spiratio, & dolor ad pectus acutus, & ad latera, & vsque ad quatuordecim dies ita afficitur. Nam plerisque per tot dies tuberculi affectio inflammantur. Sed & caput dolet & palpebras, & videre non potest: & corpus subfuluum fit, ac venis impletur, Hunc multa calida lauato, & aquam mulsam bibendam dato, & pisanæ succum sorbendum, & vinum aquosum insuper bibendum. Si vero dolor vrgeat, calefactoria adhibeto. Vbi autem sedatus fuerit, cibis mollissimis vtatur. Quod si liberatum à morbo, spirandi difficultas corripiat, dum ad accliuem locum rectà pergat, aut aliàs festinat, pharmacum dato, à quo inferna alius non moueatur. Et si vnà cum vomitu pus sequatur, si quidem pus fuerit album, & fibræ in ipso subcruentæ fuerint, effugit. Si vero liuidum, & cum virore pallidum, ac graeolens, moritur. Purgantur autem in quadraginta diebus ab ea qua erupit. Multis etiam annuus fit morbus. Hunc velut suppuratum curare oportet. Quod si non erumpat (multis enim progressu temporis abscedit ad latus, & extumescit) hunc si hoc fiat secato aut vrito.

Medela.

Pulmo repletus.

Si pulmo repletus fuerit, tussis tenet, & erectæ ceruicis spiratio ac anhelatio, & linguam exerit, rubicundis circulis in tibiis repletur, & pruritus vexat, & dolor acutus emergit ad pectus & scapulas, & non potest sedere, neque iacere, neque stare, sed agris viribus est. Hic quarta die maxime moritur. Si vero hanc euaserit, spes plerumque est, periclitatur tamen etiam in septima. Si vero hanc effugerit, sanus euadit: hunc

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER II.

hunc ubi ita habuerit, multa calida bis in die lauato, & ubi dolor habuerit, calefactoria adhibeto. Et mel & acetum cocta bibenda dato, & ptisanæ succum sorbendum, ac vinum insuper bibendum. Si vero ad balneum & calefactoria affligatur, & ipsa non sustineat, perfrigeratorium ipsi adhibeto: & fauum mellis aqua frigidissima macerato, aquamque bibendam dato. Et decumbat ad frigus. Hæc faciat. Morbus autem grauis est & lethalis.

Pulmo ad latus prolapsus.

Si pulmo ad latus prolapsus fuerit, tussis tenet, & erectus ceruicis spiratio, & saliuam tussiendo reicit albā & dolor ad pectus & dorsum emergit, & incumbens pulmo impel-
lit, & graue quiddam in pectore incumbere videtur, & dolores acuti pungunt, & sanguis stridet velut pellis, & spirationem cohibet, & ad affectum quidem latus decubitus sustinet, non autem ad sanum: verum veluti graue quiddam ipsi de latere pendere videtur, & per pectus transpirare se putat. Hunc calida multa bis in die lauato, & aquam mulsam ipsi bibendam dato. Post balneum, vinum album, cum modico melle misceto, & dauci ac centaurij semina trita his diluito, & tepida hæc sorbenda præbeto. Et infusam aquam calidam in vtriculum, aut vesicam bubulam, ad latus apponito, & fasciā pectori alligato. Decumbat in latus sanum. Ptisanæ succum tepidum præbeto, & vinum aquosum insuper bibendū. At si ex vulnere hoc fiat, aut suppurato secto (fieri enim in his solet) huic vesicam ad fistulam alligatam flatu impleto, ac intro mittito, & penicillum solidum stanneum indito, ac ulterius propellito. Sic curationem instituens, maxime profeceris.

Lateris tuberculum.

Qum in latere tuberculum sit, tussis emergit dura, & dolor, & febris, & grauitas in latere incumbit, & dolor acutus in eodem semper loco vrget, & sitis vehemens, & calidum potum auersatur, & in dolens latus decumbere non potest, sed in sanum. At ubi decumbit, velut lapis impendere ipsi videtur, & intumescit, & rubescit, & pedes intumescunt: hunc secato aut vrito. Postea pus emittito, vsque ad decimum diem, linamento ex lino crudo indito. Decima autem die pure omni emisso, vinum & oleum tepida immittito, vt ne derepente resiccet, & linamento, ex linteolo vrito, ubi

A tor, ubi vero id quod infusum est emisericis, aliud infundito. atque hæc per dies quinque facito. postquam autem pus tenuè effluxerit, velut ptisanæ succus ac modicum, ad manus contactum, stanneum penicillum indito, & ubi penitus resiccatum fuerit, linamento semper modice præfecto, vlcus ad linamentum coalescere finito.

Hydrops pulmonis.

Si hydrops in pulmone fiat, febris & tussis tenet, & æer omnes, & patitur talia, qualia is qui suppuratus sit, sed debilius ac diuturnius. Et si quid infundas, aut fomentum aut suffitum adhibeas, pus non sequitur, atque ex hoc sanè cognoueris, non pus, sed aquam intus esse. Et si multo tempore aure ad latera adhibita audire tentaueris, ebullit intrinsecus velut acetum: & hæc quidem aliquandiu patitur, postea erumpit ad aluum, & statim quidem sanus esse sibi videtur, ac à morbo liberatus. Verum progressu temporis aluus incenditur, eademque illa patitur, & adhuc amplius. Aliqui etiam intumescunt ventre, scroto, ac facie. Et quidam ab inferna aluo id esse putant, quum videant ventrem magnum, & pedes tumentes. Intumescunt enim hæc, si sectionis tempus transgrediariis. Hunc si quidem extra inrumuerit, inter costas secum curare oportet. Si vero non intumuerit, multa calida lotum velut suppuratos collocato, & qua parte strepitum perceperis, ea secato, quàm potes infimo loco, quo effluxio facilis contingat. Postquam secueris, linamentum ex lino crudo indito, ita vt crassum & acutum linamentum facias, & sanguinem paucissimum parce emittas. Et si quidem in linamento pus adhaferit quinta die, plerunque euadit. Sin minus, ubi aquam exhauseris, sitis corripit & tussis, & moritur.

Curatio
que.

Pectus aut dorsum ruptum.

Si pectus aut dorsum fuerit ruptum, dolores tenent pectus ac dorsum perpetuo, & calor aliàs atque aliàs corripit, & saluam subcruentam tussiendo reiicit, & velut pilus cruentus per saluam transcurrit. Atque hæc maxime patitur, si manibus quid laborarit, aut in currum aut equum inscenderit. Hinc ante & retro vrito ex partibus utroque loco, & sic sanus euadit. Cæterum per annum à labore se cõtineat, & ab vstura pinguefa-

Curatio.

pinguefaciendo corpori studeat.

Febris ardens.

Peripneumonius.

Medela

Febris tenet, & sitis vehemens, & lingua aspera, & nigra, & cum virore pallida, & sicca, & vehementer rubicunda: & oculi cum virore pallidi sunt, & excrementum egerit rubicundum & cum virore pallidum, talem quoque urinam mingit, & multum sputum. Sape etiam transmutatur velut ad peripneumoniā, & delirat. Ex qua re cognoueris quod peripneumonia fit. Hic si quidem peripneumonicus fiat, & quatuordecim dies transgrediatur, sanus fit. Si vero in decem & octo diebus peripneumonicus fiat, si non impurgatus permanens suppuratus fiat, aquam de crassa farina in ipsa macerata bibat, & acetum album quam odoratissimum postea bibat, & ptisanæ succum sorbeat bis in die, si vero debilis fuerit, ter. & vinum vinosum, album, aquosum insuper bibat, & quam minimum lauet. At si suppuratus fiat, velut suppuratum curato.

Febris singultiens.

Ptisana integra.

Potio que

Febris detinet vehemens, & rigor, & tussis, & singultus, & vna cum salua grumos sanguinis tussiendo reiecit, & septima die moritur. Si vero decem dies effugerit, melius habet. Verum vigesima suppuratur, & primis diebus pus modicum tussiendo reiecit, deinde amplius, Purgatur autem in quadraginta diebus. Huic primis diebus acetum & mel cocta bibenda dato, & postea acetum & aquam ammisceto, quo aquosior potio fiat. Et ptisanæ succum modico melle ammixto sorbeat, & vinum album vinosum insuper bibat. Postquam autem decem dies præterierint, si febris sedetur, & sputum purum sit, ptisanam integram sorbeat, aut milium. At si vigesima die pus sputum, saluiam, & rutam, & satureiam, & origanum, ac hypericum, singula æquis portionibus confusa ac cribrata permisceat, ita ut omnium cyathi parui siue conchæ marinæ, sit mensura, & polentæ tantundem. Hæc ieiunus in vino dulci temperato bibat. Et si hyems sit, aut autumnus, aut ver, sorbitionibus utatur. Si vero æstas, minimum. Verum amygdalas, & cucumeris semen torrefactum, & sesamum, singula æquis partibus, ut in totum sit conchæ marinæ mensura terat, & aquæ heminam Aeginæam affundat, & farinam ac fauum inspergat. Hæc post potum sorbeat. Cibis utatur pinguibus & salis, & marinis magis quam carnibus. Calida

A Calida lauet, minime vero caput. Hæc faciens à morbo liberatur.

Morbus lethargus dictus.

T Vñs oboritur, & saliuam spuit multam ac liquidam, & nugas garrit, & vbi nugari defierit, dormit: & recrementum male olens egerit: huic aquam de macerata in ipsa farina crassa bibendam dato, & vinum album vinosum postea bibendum, & prisanæ succum sorbendum. Verum huic mali punici succum ammisceto: & vinum vinosum album insuper bibat, & ne lauet. Hic in septem diebus moritur, Si vero has effugerit, sanus euadit.

Curatio

Morbus siccatorius appellatus.

N Equè sine cibo esse, neque cibum acceptum tolerare potest. Verum vbi quidem sine cibo manet, viscera sugit, & os ventriculi dolet, & aliàs alia vomit, & bilem, & saliuam, & pituitam, & acria: & postquam vomuit, aliquantisper melius habere sibi videtur. At vbi cibum accepit, ructus adsunt, & cum rubore exardescit, & semper multum se cacaturum esse putat. Vbi vero ea gratia defecerit, flatus prodit: dolor caput habet, & totum corpus velut aciculis pungi videtur, aliàs alia parte. & crura grauiasunt ac debilia, & consumitur, ac debilis fit. Huic medicamentum bibendum dato, primum deorsum purgans, postea superne: & caput purgato, & à cibis abstineat dulcibus, & oleosis ac pinguibus, & ab ebrietatibus. Vomat autem à succis, & à cibis, & pro anni tempore, lac aut serum asininum bibendum præbens, pharmaceutibi visum fuerit. Aestate & vere frigida lauet. Autumno autem & hyeme vnguento vtatur, & deambulet, & modice se exerceat. Si vero debiliior sit quàm vt exerceri possit iter faciat. Et cibis frigidis ac aluum subeuntibus vtatur. Et si venter non egerat, molle infusum per clysterem iniicito. Morbus hic diuturnus est, & consenescentes, si ita futurum est, relinquit. Sin minus, commoritur.

Medela

Febris interficiens appellata.

F Ebris tenet, & rigor, & supercilia impendere videntur, & caput dolet, & vomit saliuam calidam, & bilem multam. quandoque etiam infra egerit, & loci oculos non capiunt, & dolor ad ceruicem & ad inguina emergit, & affectis viri-

y ij bus est,

Medela.

bus est, & nugas garrit. Hic septima die aut etiam prius moritur. Si vero hanc effugerit, plerumque sanus fit. Morbus est lethalis. Huic perfrigatoria adhibere oportet ad viscera, & ad caput. & ordeum torrefactum una cum paleis fractum aqua macerare, & de excolata aqua, mulsam facere, atque hanc aquosam bibendam dare. Cibum autem non offerre, neque sorbitionem, usque ad septimum diem, si non debilis esse visus fuerit. Si vero sit, prorsus succum frigidum ac tenue modicum, bis in die exhibere, & aquam insuper bibendam. Postquam vero septem dies praterierint, & febris dimiserit, milium lingat, Ad vesperam cucurbitam, aut betas paucas summat, & vinum album aquosum inde bibat, donec ad nonum perueniat diem. Postea cibo quam paucissimo utatur, milium in prandio sumens. Balneo donec dolor & febris affuerint, ne utatur. Vbi vero cessauerint, multa lauet. Quod si venter non egerat, molle infusum per clysterem immittito, aut glandulas subdito. Quum vero validus factus fuerit, molli pharmaco ad nares appposito, aluum infra purgato. postea lac asininum bibendum dato.

Morbus liuidus.

Medela.

Febris detinet sicca, & horror alias atque alias, & caput dolet, & dolor viscera tenet, & bilem vomit, & quum dolor tenet, suspicere non potest, sed grauatur, & venter durus fit, & color liuidus, & labia, ac albae oculorum partes liuescunt, & aspectum prae se fert velut qui strangulatur. Quandoque etiam colorem transmutat, & ex liuido, cum virore subpallidus fit. Huic medicamentum & deorsum, & sursum purgans bibendum dato, & clysterem adhibeto, & a capite purgato. Et calida quam minime lauet, sed & ubi lauerit, ad solem apricetur. Serum etiam & lac asininum pro anni tempore bibat, & cibis quam mollissimis utatur & frigidis, abstinens ab acris & salis: verum dulcioribus ac pinguioribus utatur. Ceterum hic morbus ut plurimum cum agro commoritur.

Morbus ructuosus.

Dolor corripit acutus, & dolitat vehementer, & ipse se ipsum iactat, & vociferatur, & frequenter eructat, & ubi eructauit, melius habere sibi videtur. Saepe etiam bilem reuomit modicam, poculi parui mensura: & dolor corripit a visceribus ad imum ventrem, & laterum mollitudinem, & ubi hoc

A ubi hoc factum fuerit, melius habere sibi videtur: & venter inflatur, ac durus fit, & strepit, & flatus non egreditur, neque stercus. Hunc si dolor habuerit, multa calida lauato, & calefactoria ipsi adhibeto. Vbi vero in ventre dolor ac flatus fuerit, clysterem adhibeto: & mercurialis coctæ succum, ad pristinæ succum ammisceto, ac sorbendum dato, & vinum dulce, aquosum, insuper sorbendum. Cibum autem ne exhibeas, donec dolor remiserit, & vuarum expressarum retrimenta dulcia, per noctem in aqua maceret, & hanc aquam per sex dies bibat. Si vero vuarum expressarum retrimenta non habeat, mel & acetum cocta bibat. Postquam autem dolorem emouerit, medicamento deorsum aluum purgato. Cibus vtatur inde mollibus & aluum subeuntibus, & marinis magis quam carnibus, carnibus autem volucrum & ouillis coctis: edat etiâ betas & cucurbitam: ab aliis vero absteineat. Morbus hic si iuuenem corripit, tempore decedit: si senio-rem, commoritur.

Medela

Morbus pituitosus.

Corripit quidem morbus pituitosus etiam virum, sed magis mulierem, & est hæc quidem crassa & bene colorata, verum iter faciens debilitatur, & maxime si ad accliuum locum iter faciat. Corripit ipsam etiam febris tenuis, quandoq; etiam suffocatio: & euomit ubi ieiuna est, bilem & saliuas multas, sæpe etiam ubi cibum accepit, de cibo tamen nihil: & quum laborarit, dolet pectus & dorsum, aliâs alia parte, & rubicundis cutis eminentiis impletur, velut ab vrtice inuistis. Huic medicamentum bibendum dato, & serum ac lac asinum bibat. Si vero serum potet, medicamentum deorsum purgans ad plurimos dies præbibendum dato. Et si serum bibere desierit, lac asinum postea bibat, & dum hoc potarit, à cibis quidem absteineat, vinum vero quàm iucundissimum bibat, donec purgari desinat. At ubi à potione cessauerit, milium in prandio sumat. Vesperis cibo molli-ssimo vtatur ac paucissimo. Absteineat à pinguibus & dulcibus ac oleosis. Et aliâs atque aliâs, maxime tamen hyeme, à lentícula decocto vomat, oleribus præsumptis. Et calida quàm minimum lauet, sed & ad solem apricetur. Morbus autem commoritur.

Medela

HIPPOCRATIS LIBER II.

Pituita alba.

Curatio.

Intumescit totum corpus albo tumore, & venter ad contactum crassus est, & pedes ac femora tument, Tibiæ item ac scrotum, & acervatim respirant, & facies rubicunda est, & os siccum, & sitis tenet, & ubi cibum accepit, spiritus frequens incumbit. Hic eadem die quandoque melius habet, quandoque peius. Huic si quidem venter sua sponte turbatus fuerit in principio morbi, proximus sanitati est. Si vero non turbetur, medicamentum deorsum purgans dato, à quo aqua purgetur. Et calida non lauet, & sub dio exponatur, & scrotum ubi impletum fuerit secato. Cibus vtatur pane puro frigido, & beta, & piscibus scorpiis coctis, iusculo autem quàm paucissimo. Et frigida omnia edat, & non dulcia, neque pingua: sed trita & acida, & acria, excepto allio, cepa, & porro. Origanum vero & satureiam multam edat, & vinum inde vinosum bibat, & ante cibum iter faciat. At si à medicamento tumeat, clysterem adhibeto, & cibo, deambulationibus, & illuie premito. Medicamenta vero quàm paucissima exhibeto. Verum sursum purgans non prius dederis, quàm tumores ad infernas partes descenderint. Quod si extenuato iam ipso suffocatio in pectore oborietur, veratrum bibendum dato, & caput purgato, & postea deorsum purgans bibat. Morbus hic maxime à nullo discedit.

Cura morbus difficilis.

Medela.

In visceribus veluti spina esse videtur, & pungere, & anxietas ipsum corripit, & lucem ac homines fugit, & tenebras amat, & timor inuadit, & septum transuersum foris tumet, & ad contactum dolet, & expauescit, & terribilissima somnia horrenda videt, & quandoque etiam mortuos. Et morbus hic fere plurimos vere corripit. Huic veratrum bibendum dato, & caput purgato, & post capitis purgationem pharmacum deorsum purgans bibat, postea vero lac asinum bibat. Cibus vtatur quàm paucissimis, si non debilis fuerit, & frigidis, & aluum subeuntibus, & non acribus, neque salis, neque pinguibus, neque dulcibus. Et calida non lauet, neque vinum bibat, sed aquam maxime, aut saltem vinum aquosum. Neque exercitiis vtatur, neque deambulet. Hæc si fecerit, à morbo liberabitur temporis progressu. Si vero neglexerit, commorietur.

Morbus niger.

Nigrum

A Nigrum vomit veluti fecem, quandoque eruentum, quandoque velut vinum secundarium, quandoque velut polypti atramentum, quandoque acre velut acetum, quandoque salivam & pituitam, quandoque bilem cum virore pallidam. Et ubi quidem nigrum cruentum vomuerit, cadaveris fetorem refert: & fauces & os à vomitu aduruntur, & dentes stupescunt, & id quod vomitu reiectum est terrâ eleuat. Et postquam vomuit, paululum melius se habere putat. Et neque sine cibo esse, neque ampliorem cibum ferre potest. Verum ubi sine cibo manet, viscera sugunt, & salivæ acidæ sunt. Quum vero cibum accepit, gravitas in visceribus est, & pectus ac dorsum velut stilis punxi videntur, & dolor tenet latera, & febris debilis est, & caput dolet, & oculis non videt, & crura gravantur, & color niger est, & consumitur. Huic pharmacum bibendum dato frequenter, & pro anni tempore & serum, & lac. Et à cibis absteineat dulcibus, & oleosis ac pinguibus, & frigidissimis ac maxime per alium subeuntibus vtatur. Et caput purgato, & post medicamentorum potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahito, si non fuerit debilis. At si alius non egerat, molle infusum per clysterem immittito. Et absteineat ab ebrietatibus & venere. Si vero coierit, ieiunus fomentis vtatur. Et à sole absteineat, neque multum se exerceat, neque deambulet, neque calida lauet, neque acria edat, neque salia. Hæc faciêda sunt. Et vnâ cum ætate aufugit etiam morbus, & cū corpore senescit. Si vero denigratus, fuerit comoritur.

C Alius morbus niger. Subfulvus & gracilis, & oculis cum virore pallidis fit, & tenuem cutem habet, ac debilis est. Quanto autem tempus amplius progreditur, tanto morbus amplius affligit. Et vomit omni tempore velut stillamentum modicum, ad duorum poculorum paruorum mensuram, & frequenter etiam cibum, ac vnâ cum cibo bilem & pituitam: & post vomitum dolet totum corpus, aliquando etiam antea quàm vomat. Et horrores tenues ac febris tenet. & ad dulcia ac oleosa maxime vomit. Hunc medicamenti sursum ac deorsum purgare oportet, & lac asinum postea bibendum præbere. Cibis autem vtatur mollissimis ac frigidis, piscibus littoralibus, & cartilaginei generis, & betis, & cucurbitis, & carnibus tritis. Vinum bibat album, vinosum, aquosius. Labore & deambulationibus vtatur, & calida ne lauet, &

Medela.

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER III.

uet, & à sole abſtineat. Atque hæc fanè facienda ſunt. Verum D
morbus lethalis quidem eſt, non autem conſeſcit.

Morbus corruptorius.

Alia quidem omnia eodem modo patitur. Verum grum
mos bilis concretos vomit, & deorſum ſimiliter egerit,
poſtquam cibos excreuit. Cæterū eadem facere oportet, quæ
in priore morbo relata ſunt, & clyſterem adhibere.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS LIBER III.

*Iano Cornario medico phy-
ſico interprete.*

E febris vniuerſis à me dictum
eſt, de reliquis iam dicam.

Cerebri tumor.

Quum cerebrum ab inflama-
tione tumuerit, dolor totum
caput occupat, maxime
qua parte cõſtiterit inflammatio:
Conſiſtit autem in temporibus: &
aures ſonitu implentur, & auditus F
hebeſcit, & venæ extenſæ ſunt, ac

pulſant. & febris ac rigor aliquando corripiunt, & dolor nun-
quam deficit, ſed quandoque remittit, quandoque magis pre-
mit, & vociferatur ac exilit præ dolore. Et vbi ſurrexit, rur-
ſus ad lectum decumbere feſtinat, & iacat ſciſpum. Hic le-
thaliter quidem affectus eſt, in quot vero diebus morietur,
non habet iudicationem. Nam alij aliter pereunt. Plerunque
tamen in ſeptem diebus moriuntur. Si vero viginti primū
effugerint, ſani fiunt. Quum itaq; dolor vexarit, frige-
facere caput oportet maxime quidem per raſuram, aut frige-
factorio aliquo, velut eſt ſolani ſuccus, & terra ſingularis, in ve-
ſicam aut folliculum immiſſo, ita vt viciffim modo appo-
nas, modo auferas, priuſquam tepescant. Sed & ſanguinem
decrasare

Medela.

A detrahère oportet, & caput purgare, ad apij succos odoratis amixtis. A vino autem in totum abstinere. Ptisanæ succum forbere, & infernam aluum soluere.

Cerebri repletio dolorosa.

Quum doluerit caput præ cerebri repletionem, vitiosorum humorum purgationem non factam esse significat, & dolores totum caput tenent, & delirat, & moritur septima die, & euadere non poterit, si non eruperit humor septima die per aures. Sic enim & dolor sedatur, & resipiscit. effluit autem multus & inodorus. Huius aures priusquam pus erupisse videris, potius ne curato. Si vero supernam ac infernam aluum purgare voles, seorsum vtrâque soluto. Postea capiti maxime quidem vniuerso, sed & per aures, & per nares, fomentum adhibeto. Sorbeat autem ptisanæ succum, & a vino abstineat in totum. Postquam vero eruperit pus, continuo te donec multa fluxio sedetur, postea aures colluito vino dulci, aut lacte muliebri, aut oleo veteri, atque hæc tepida infunduntur. Caput vero frequenter mollibus ac odoratis fomentis foueto, quo citius cerebrum purgetur. hic primum quidem non audit, progressu vero temporis & fluxio minor fit, & auditus vnâ cum fluxione penitus quiescente continet, & maxime sibiipfi similis redit. Cauere autem oportet solem, ventos, ignem fumum, acrium odores, & alia huiusmodi: & quiescere, ac molli victus ratione uti. Sit autem aluus inferna præ vasorum vacuatione soluta facilis.

Syderati.

Qui isti ac syderati esse dicuntur, quum cerebrum multa immundicia vitiosorum humorum repletum fuerit, anterior capitis pars primum dolorem ipsis exhibet & suspicere non possunt, aliqui ambobus oculis, aliqui altero, & sopor ipsos tenet, & desipiunt, & tempora saluunt, & febris tenuis habet, & corporis impotentia. Hic tertia aut quinta die moritur, & ad septem non deuenit. Si vero deuenierit, a morbo liber euadit. Hunc si curare voles, capiti fomenta adhibeto, & sectione facta transpirationem effcito. Si vero dolor tenuerit, etiam sternutationes inducere oportet, & caput purgare leuibus ac odoratis, infernam item aluum purgare. A vino autem penitus abstineat, & ptisanæ succo utatur.

Cerebri corruptio.

Si cerebrū

• **S**I cerebrum corruptū fuerit, dolor caput tenet, & per col-
lum procedit ad spinam, & ager non audit, & frigus ad
caput deuenit, & totus intumescit, & derepente priuatur vo-
ce, & ex naribus sanguis fluit, & liuidus fit. Quod si morbus
Medela. leuiter corripiat, vbi sanguis discessit, melius habet. Si vero
vehementer correptus fuerit, cito perit. Huic sternutationes
per odorata inducito, & aluum vtranque, aut alteram saltem
purgato. & odorata quæ leues odores habent, naribus ad-
moueto, & sorbitionem tenuem ac tepidam exhibeto. Absti-
neat autem penitus à vino. Lethargus.

MOrbi lethargi appellati status idē est, qui & peripneu-
monia, Verum difficilior, & non omnino liber ac re-
motus est ab humida peripneumonia. Sed multo tardior est
morbus. Patitur autem ager hæc. Tussis & sopor ipsum te-
net, & saliuam liquidam ac multam educit, & vehementer im-
Medela. potens est: & quum moriturus est, multum atque id liquidum
infra egerit. Huic valde exigua vitæ spes est. Attamen hoc cu-
rādum est vt plurimum sputat, & calefiat, & à vino abstineat. Si
vero effugerit, suppuratus fit.

Morbus siue febris ardens.

IN morbo febris ardente appellato, sitis tenet multa, & lin-
gua horret. At color eius primo quidem tempore est velu-
ti solet, verum sicca est. Progressu vero temporis induratur,
exasperatur, crassescit ac nigrescit. Si vero in principio hæc
patiantur, citiores iudicationes fiunt, Si posterius, tardiores.
Cæterum remissionis eadem omnia signa lingua exhibet,
quæ in peripneumonia: & vrinæ biliosæ aut eruentæ, dolor-
rem ampliorem: flauæ vero, minorem significant. & sputum
præ caliditate ac siccitate, combustum ac crassum est. Sæpe
vero etiam in peripneumoniâ transit, quod si contigerit, bre-
Medela. ui moritur. Hunc autem hoc modo curare oportet. calida bis
aut ter singulis diebus lauato, capite excepto. At in iudica-
tionibus lauare non oportet. Et primis quidem diebus deor-
sum purgato, & aquam bibendam dato. Nam plerumque vo-
mitum aqua ciere solet. Posterioribus verò post purgationem
humectato, & sorbitionibus vtatur, ac vinis dulcibus. Quod
si non ab initio ægrum curandum susceperis, sed signis iam
in lingua existētibus, sinere oportet donec iudicationes præ-
terierint, & linguæ signa mitiora facta fuerint: & neque me-
dicamentum

A dicamentum dederis, neque ad purgationem faciendam clysterem adhibueris priusquam iudicationes prætereant.

Pulmo tumens præ calore.

Qum pulmo tumuerit præ nimio calore repletus, tussis tenet fortis & dura, & erectæ ceruicis spiratio, & acuatim respirat, & frequenter anhelat, & intumescit, & nares expandit, velut equus ex cursu, & linguam frequenter exeat, & pectus ipsi canere videtur, & grauitas in ipso inesse. Quapropter hanc capere pectus non potest, sed dirumpitur & impotens fit, & dolor acutus emergit, & dorsum, & pectus, & latera velut acubus punguntur: & ardent hæ partes velut eius qui sedeat ad ignem & rubores exoriuntur ad pectus & dorsum, velut à flamma, & morsus fortis incidit, & angustia, ut neque stare, neque sedere, neque decumbere possit. Verum ita velut desperatis rebus anxius iactat seipsum, & iam mori videtur. Moritur autem maxime quarta aut septima die, quas si effugerit, non valde perit. Hunc si cures, infernâ aluum quàm *Medela.* citissime clysteri adhibito, probe purgare oportet, & de cubitis, & naso, & lingua, ac de omni corporis parte sanguinem mittere. Portiones item frigefaciētes exhibere, & sorbitiones idem præstātes. Danda sunt & vrinam cientia sape, sed quæ non calefaciant. Et ad ipsos quidem dolores quū irruunt, calefactoria leuia ac humida adhibēdo, locum calefacere ac humectare oportet, ubicunq; dolor fuerit: ad reliquas vero partes, frigefactoria adhibere, vicissim ea apponēdo ac tollēdo, & ubicunq; arserit frigus facere. A vino autem penitus abstinere.

Capitis dolor.

Qum à capite initio sumptō, dolor acutus statim vocē interceperit, tum aliās, tum si ex ebrietate hoc contingat, ita affectus septima die moritur. Minus tamen moriūtur qui ex ebrietate tale quid perpeSSI sunt, & voce priuati permanserunt. Nam si eadem die, aut postera, aut tertia vocem edant, sani euadūt. faciunt autem hoc aliqui ex ebrietate, & neutri moriuntur. Hi sternutationes fortes inducere oportet, & infusum per clysterem iniicere, quod bilem vehementer ducat. Quod si sensum ager receperit, Thapsiæ succum in multa calida aqua dato, quo quàm citissime reuomat. *Medela.* Postea attenuato, & à vino prohibeto per septē dies. Detrahendus est & à lingua sanguis, si venā cōprehendere possis.

Phreni-

Phrenitides.

Medela.

Phrenitides sunt etiam ex aliis morbis. Patiuntur autem acri hæc. septum transversum dolent, ut ne contingere quidem permittant. & febris accedit, & mente moventur, & intentis oculis vident, & alia similia faciunt his qui peripneumonia affecti sunt, ubi sanè in peripneumonia mente mouetur. Hoc modo affectum calefacere oportet calefactoriis humidis & potionibus, excepto vino. Et si quidem fieri poterit, sursum purgare, & per tussim ac spuitionem educere oportet, quemadmodum in peripneumonia. Sin minus, inferna alius præparanda est, ut egerat. Humeato autem potionibus, hoc enim conducit. Morbus autem lethalis est. Moritur enim tertia, aut quinta, aut septima die. Si vero leniter corripiat, iudicat velut peripneumonia.

Angina.

AB Angina appella suffocatur homo, & in faucibus magis ipsi inhaerere videtur, & neque salivam, neque quicquam aliud detrahit, & oculi affecti sunt ac prominent, velut strangulatis, & intente per ipsos videt, & ipsos convertere non potest, & anxius est, & exilit frequenter, & facies & fauces ardent, immo etiam collum. At videntibus nihil mali habere videtur, & videt ac audit obtusius, & præ suffocatione non intelligit, neque quid dicat, neque quid audiat, aut faciat. Verum hians decumbit salivam fundens, ac talia faciens. Hic quinta, aut septima, aut nona die moritur.

Levis angina paracynanche appellata.

Medela.

AT ubi horum signorum quid abfuerit, laxiorem morbum significat, quem paracynanchen vocant. Huic venæ secare oportet, maxime sub mamma. Concomitatur enim hac parte ex pulmone spiritus calidus. Oportet quoque deorsum purgare medicamento, aut per clysterem. Fistulas item detrudere coveniunt in fauces iuxta maxillas, quo spiritus ad pulmonem trahatur. Et faciendum uti quam citissime spuat, & pulmo gracilis fiat. Et suffitus fiat per hyssopum Cilicium, sulphur, & bitumen: & attrahat & per fistulas, & per nares, ut exeat pituita. Fauces & lingua confricentur his quæ pituitam ducunt. Et venæ sub lingua secantur. Sed & à cubitis sanguis dimittatur, si vires validæ fuerint. A vino abstineat, & pituitæ succum tenuè sorbeat. Postquæ vero remiserit morbus, &

A bus, & iam cibos gustarit, elaterio recenti purgato, vt ne in aliud malum incidat.

Morbus regius.

Morbus regius huiusmodi acutus est, & cito occidit. Color totus mali corium valde refert, & cum virore pallidus est, quales sunt lacerti cum virore pallicantes. Cōsimile est etiam corpus: & in vrina subsidet velut eruum fuluum, & febris ac horror debilis habet. Quandoque etiā vestimenta ferre non potest, sed mordetur ac raditur. Et mane quum cibum non accipit, viscera plerunque lancinantur. Et quum quis ipsum excitat, aut alloquitur, non patitur. Hic plerunque in quatuordecim diebus moritur. Has si effugerit, sanus euadit. Oportet autem ipsum calida lauare, & aquā mulsam bibendam dare, ita vt de nucibus Thasis decorticatis, & absinthij coma, æquis portionibus acceptis, & de aniso cribrato dimidia parte ammixta, obolos tres ieiunus ex illa bibat, & rursus dum cubitum it hanc aquam mulsam sumat. Bibat etiam vinum vetus tenue, & sorbitionibus vtatur. Nec à cibis abstineat.

Medela

Tetanus.

Quam distentiones Tetani appellati, corripuerint, maxillæ rigent velut ligna, & os aperire nō possunt, & oculi lachrymantur ac distorquentur, & dorsum riget, & crura contrahere nō possunt, similiter neque manus, & facies rubicunda est, & valde dolet, & vbi moriturus est, & potum, & sorbitionem, & pituitam per nares reuomit. Hic tertia die, aut quinta, aut septima, aut decima quarta perit. Vbi vero has effugerit, sanus euadit. Huic catapotia ex pingue calidum. Inducendæ sunt etiam fortes ac multæ sternutationes, & fomenta adhibenda. Quum autem fomentis non vtitur, calefactoria humida ac pinguis vndequeque in vesicis ac vtriculis apponantur, maxime tamen ad partes dolentes, & calido oleo multo ac sæpe illinatur.

Medela

Opisthotonos.

Quam autem distentio in posteriores partes, opisthotonos appellata tenuerit, reliqua quidem plerunque eadem sunt. Verum in posteriores partes conuellitur, & vociferatur aliquando, & dolores emergunt vehementes, &

tes, &

HIPPOCRATIS LIBER III.

• res, & crura interdum contrahere non permittit, neque manus extendere. Sunt enim cubiti incuruati, & digiti in pugnum contracti, & pollicem plerunque aliis digitis continet, & clamat, & nugas garrit quandoque, & non potest seipsum continere, sed aliquando exilit, ubi dolor premit, quum vero dolor remittit, quietem habet. Aliquando etiam vox incipitur simul ut morbo corripiuntur, aut infani & atra bile perciti fiunt. Hi tertia die moriuntur voce soluta, & reuolunt per nares. Si vero effugerint decimumquartum diem, Medela. sani fiunt. Curandus hic est velut superior. Quod si voles, etiam sic facies. Aquam frigidam plurimam superfundito, & postea vestimenta tenuia, pura, ac calida superintegro. Igné autem tunc non adhibeto. Hoc auxilium & ad tetanos, & ad Episthotonos adhibere oportet.

Voluuli.

Medela. **V**oluuli fiunt quum supernus venter calefcit, infernus vero frigescit. Resiccatur enim simul intestinum, & prae inflammationis caliditate obturatur, ut neque flatus, neque cibi pertranseant, sed venter durus fit, & quandoque vomat, primum pituitosa, deinde biliosa, postremum stercus. Et æger situm habet ac dolorem, maxime circa præcordia. Verum & totum ventrem dolet, & inflatus est, & anxius est, & febres corripiunt, & fiunt maxime septima die. Hos sic curare oportet. Supernum ventriculum quam citissime purgato, & sanguinem de capite ac cubitis detrahito, ut superna aluius calefcere desinat, & partes supra septum transuersum frigefacito, excepto corde. Infernas autem calefacito, hominem in folio aquæ calidæ collocato, ac semper oleo illito. Calefactoria quoque humida apponito. Et glandulam de melle solum decem digitorum longitudinis facito, & ex summa anteriori parte fel taurinum oblinito, atque sic bis ac ter subdito, quo omnia combusta stercora circa rectum ac princeps intestinum contenta educaas. Et si quidem sic obdierit, postea clysterem adhibeto. Sin minus, follem fabrillem indito, & in ventrem flatum immittito, à quo & ventrem, & intestini contractionem distendas. Deinde extracto folle, clysterem adhibeto. Sit autem infusum per clysterem iniciendum paratum non ex valde calefactoriis, sed ex his quæ stercora dissoluunt ac colliquant. Postea obturata per spongiam sede, in aqua

In aqua calida desideat continens clysteris infusum. Et si hoc infusum susceperit, & rursus dimiserit, sanus euadit. Cæterum priore tempore mel optimum delingat, & vinum splendidum vernaculum bibat. Quod si voluulo amoto, febris ipsa corripit, desperatus est. Fortassis enim & inferna alius soluta ipsum occiderit.

Desperatio huius morbi quæ do.

Peripneumonia.

Peripneumonia talia facit. Febris acuta tenet, & spiritum frequentem ac calidum respirat, & anxietas adest, & impotentia, & iactatio, & dolor sub scapulas, & ad claviculam, & ad mannam, & grauitas in pectore, quandoque etiam delirium. Quidam dolorem non sentiunt, donec tussire inceperint. Verum hic morbus diuturnior ac difficilior illo est. Saluam tenuem, ac spumofam primum sputum. Lingua flaua est. Verum progressu temporis nigrescit. Si igitur in principio nigrescat, citius morbus finitur. Sin posterius, tardius. Tandem vero etiam rumpitur lingua, & si digitum apponas, inhaeret. At liberationem à morbo significat lingua, similiter velut in pleuritide. Hæc autem patitur homo, minimum diebus quatuordecim, ad summum vna & viginti, & per hoc tēpus tussit vehementer, & vnà cum tussi purgatur, primum salua multa & spumosa. Septima vero & octaua die vbi febris in vigore fuerit, si humida sit peripneumonia, crassior prodierit: sin minus, non. Nona vero & decima, cum virore palida ac suberuenta. Duodecima autem vsque decimam quartam, multa & purulenta. Atque hoc in his contingit, quorum natura & corporis affectiones humidæ sunt, & morbus fortis est. Quorum vero & natura, & morbi constitutio sicca est, in his minus. Si quidem igitur decima quarta die resiccatus fuerit, & non amplius purulentum tussiendo reiecerit, sanus est. Sin minus, ad duodeuigesimam, & vigesimam primam animum aduerte, & si quidem tunc sputum illud quieuerit, euadit. Sin minus, interroga ipsum, an dulcior sit salua, & si affirmauerit hoc, scito pulmonem ipsi suppuratum esse, & morbus annum durabit, si non in quadraginta diebus pus e-duxerit. Si vero insuauem saluam esse dixerit, status morbi lethalis est. Verum in primis diebus hi maxime manifesti sunt. Si enim putrescens ac purulentum expuerit in diebus duobus ac viginti, & non exulceratus fuerit, euadit. Sin minus, non. Hæc

Purulenti
pulmonis
signa.

HIPPOCRATIS LIBER III.

Curatio.

*Venter ni-
uis solutus
quinto die
necet.*

*Curatio al-
tera.*

non. Hæc peripneumonia nihil abest ab affectionibus quæ in pulmone sunt. Si igitur aliquid harum affectionum abfuerit, cognoscere oportet & quæ ægrotus mala habeat, & quæ medicus aggredi debeat. Si vero pauca horum signorum habuerit, ne decipiatur. Nam perniciofa non est peripneumonia, sed mollis. Cæterum peripneumoniam hoc modo curare oportet. Non tamen peccabit, si quis etiam pleuritidem & parenitidem ita curare aggrediatur. Primum caput lenius facere incipe, quo nihil influat ad pectus. Primis autem diebus sorbitiones sint dulciores. Sic enim id quod cõsedie ac compactum est, potissimum elueris ac commoueris. Quarta die & quinta ac sexta, non amplius dulces, sed pingues. Nam ad sputum sursum exscreandum conducunt. Si vero pro ratione sperare non possit, ex pharmacis sursum educẽtibz dato. Aluum autem in primis quatuor aut quinque diebus subducere oportet, & hoc paulo amplius, quo & febres obtusiores sint, & dolores leuiorez. Quum autem euacuatus fuerit, & corpore debilis, infernam aluum tertio quoque die deorsum commoueto, quo & corpus potẽs sit, & supernæ regiones humoris exortes. Nam si multus humor infra secedat, à quinta die, mortem inducit. Infra enim humore secedente, supernæ partes resiccantur, & sputi purgatio sursum non prodit. Oportet igitur & infernam aluum, neque valde suppressam esse, vt ne febres sint acutæ: neque valde egerere, quo salua sursum educi possit, & æger viribus valeat. At medicamenta sursum educentia, sexta & septima ac nona die, & morbo adhuc vltius progresso, magis exhibeto. Sit autem medicamentũ, veratrum album, thapsia, elaterium recens, singula æquis portionibus. Quod si salua non probe purgetur, & spiritus fuerit frequens, & purgatio non præualeat, prædicendũ est nullam spem vitæ reliquam esse, si purgatione nihil efficere possit. Sed & alia facienda sunt quæ in peripneumonia fieri solent, si inferna aluus ministerium suum probe obierit. Quin & aliter facere curationẽ oportet. A prima die initio sumpto, ari magni conchulam maiorem dato, dauci & vrticæ vtriუსque itidem vnã, sinapis & rutæ quantum tribus digitis comprehendere potes, & succum silphij magnitudine fabæ. Hæc in aceto dulci & aqua permixta & diluta ac excolata, ieiuno tepida bibenda dato. Postquam vero purum exspuerit,

A cceperit, ari conchulam maiorem, & sesamum, & amygdalas purgatas, in aceto dulci aqua diluto bibenda præbeto. Si vero magis ducere voles, radices Capparis corticem his amisceto.

Pleuritis.

Q Vum pleuritis apprehenderit: hæc patitur. Dolor latus, & febris & horror tenet, & frequentem spiritum habet, & erectæ cervicis spiratio vrget, & tussiendo reicit subbiliosa, velut à mali punici corio, si non ruptiones habuerit. Si vero habuerit, etiam sanguinem à ruptionibus. Est autem & sanguinea pleuritis, in qua subcruenta reicit, Et est quidem biliosa, mitior, si non ruptiones ager habeat: sin minus, dolorosior quidem est, sed non lethalior. At sanguinea fortis, & dolorosa, & lethalis est. Quum igitur affuerit simul singultus, simulque cum saliva sanguinis grumos nigros tussiendo reiecerit, septima die moritur. Si vero dies decem transgressus fuerit, à pleuritide quidem sanus fit, verum vigesima suppuratur, & pus tussiendo reicit, demum vero reuomit, & non adeo facilis curatu est.

Pleuritides sicca.

Sunt & sicca pleuritides sine sputo, Verum hæc difficiles sunt. Iudicationes autem similes aliis sunt, sed ampliore in potu humectatione opus habent quàm aliæ. Biliosæ vero & sanguineæ, nona & vndecima die iudicant, atque hi magis sani fiunt. At si à principio quidem molles quidam tenuerint dolores, à quinta vero ac sexta die acuti, hi vsque ad duodecimum perueniunt, & nõ valde effugiunt, Periculum autem maxime est, vsque ad septimum. Immo etiam vsque ad duodecimum. Post has vero sanantur. Quæ vero ab initio molles sunt, à septima autem & octaua acutæ, ad decimum quartum iudicant, & sani fiunt.

Pleuritis ex dorso.

Pleuritis ad dorsum intantum ab aliis differt, dorsum dolet velut ex plaga, & suspirat, & acervatim respirat. Statim autem sputi pauca, & corpus delassatur. Tertia aut quarta die saniem mingit subcruentam. Moritur autem maxime quinta die: sin minus, septima. Has si effugerit, vixerit, Et morbus lenis est ac minus lethalis. Custodire tamen oportet vsque ad decimum quartum. Postea vero sanus euadit. Cæterum quibusdam

HIPPOCRATIS LIBER III.

quibusdam pleuriticis saliuā quidem pura est, mīctio autem
 cruenta, velut, serosa à carnibus assatis sanies. dolores vero a-
 cuti per spinā ad pectus, & ad inguen tendunt. Hic si septi-
 mum diem effugerit, sanus fit. At si alicui in his pleuritidibus
 contingat dorsum rubescere, & humeros calefcere, & inter
 desidendum grauari, & venter exturbetur egestione cum vi-
 rore pallida, ac valde graueolenti, hic propter ventris ege-
 stionem, vigesima prima die moritur. Has si effugerit, sanus
 fit. Quibus autem statim sputa varia sunt, & dolores valde
 acuti, hi tertia die moriuntur. Hanc autem transgressi, sane-
 scunt. Qui vero sanus non fit septima, aut nona, aut decima,
 hic suppurari incipit. Melius est autem suppuratum fieri, et-
 iam si dolorosum sit. Minus enim lethale est. Porro supra om-
 nia relata signa, in vnaquaque pleuritide considerare opor-
 tet linguam. Si enim bulla subliuida fiat in lingua, velut ferro
 in oleum tincto, si quidem in principio fiat aspera, diffici-
 lior est morbi emotio, & necesse est sanguinem tussiendo reice-
 re, in diebus quibus id fieri oportet. Si vero facto morbi pro-
 gressu fiat, iudicationes quidem contingant ad decimum-
 quartum diem, Verum necesse est sanguinem spuere. Habet
 autem se res de liberatione ab hoc morbo, hoc modo. Si qui-
 dem tertia die inceperit maturari ac expui, citius liberabi-
 tur. Si vero posterius maturescat, posterius iudicationes sūt,
 quemadmodum in capitis signis. Dolores porro in omni
 pleuritide, plerunque magis interdiu quàm noctu leuiore
 sunt. Curare vero pleuritidas hoc modo oportet, vtpurimū
 velut phrenitidem & peripneumoniam, præterquam quod
 hic balneis calidis & vino dulci vtendum est. Si igitur prima
 aut secunda die postquam inuasit, ægrum accesseris, si ster-
 cus prodiit purum, aut leuiter biliosum & modicū, infusum
 ex Thapsia per clysterem iniicito. Si vero alius commota, no-
 ctu quidem egerat, postridie vero dolor & tormen vexet,
 rursus clysterem adhibeto. At si æger biliosus sit natura, &
 non purgatus correptus fuerit à morbo, priusquam saliuam
 biliosam expuat, etiam medicamento bilem probe purgato.
 Si vero iam expuat biliosa, medicamentum ne dederis. Si e-
 nim dederis, sputum sursum prodire non poterit, sed septima
 aut nona die suffocabitur, maxime si præcordia doleant.
 Quod si ad dolores in lateribus etiam præcordia doleant,
 clysterem

Medela

- A** clysterem adhibere oportet. & in potu ieiuno bibendam dare, Aristolochiam, hyssopum, cuminum, silphium, peplum, mecona appellatum album, florem æris, mel, acetum, & aquam. Et per medicamenta quidem ita primas curationes facere oportet. Reliqua vero sic se habent. Multa calida pro viribus ægri lauato, capite excepto. & quum iudicationes sunt, dolentes locos humidis fomentis tepefacito, & oleo illinito. Quum vero impetu fertur morbus, & ægrum & medicum à curationibus quiescere conuenit, ne quid mali inducatur. Dandus autem est ptisanæ succus coctus, aliquanto crassior spissitudine mellis. Post balnea etiam vinum dulce & aquosum bibendum est, non frigidum, modicum, ex angustis oris pocillo, & ubi tussis inuaserint, amplius bibendum & quam maxime exscreandum, & potu humectandū, quo pulmo humidior factus, facilius ac citius sputum reddat, & tussis minus affligat. Sed & mali punici dulcis vinosi succum, lacte caprino modico, & melle ammixto, paulatim sæpe dato, & noctu & interdiu, & somnum quam maxime prohibeto, quo purgatio & citius & copiosior fiat. At vero sanguineam pleuritidem sic curare oportet. Post iudicationes cibis leuibus reficito, & quietem agat, & nimium caueat solem, ventos, repletiones, acida, salia, pingua, fumum, flatum in aluo, laborem, venerem. Si enim morbus recidiuarit, mors sequetur. In expuitionibus autem si dolor habeat, & expuere non possit, ieiuno æris florem dato, magnitudine oliuæ, & succi silphij dimidium eius, & trifolij seminis modicum. Hæc ex melle delingat. Aut piperis grana quinque, & succi silphij magnitudinem fabæ, mel, acetum, & aquam, ieiuno tepida bibenda præbeto. Hoc etiam dolores sedat. Quod si pro ratione sperare non possit, sed moretur sputum hærens in ipso, & stertat in pectore, ari magni radices conchulam maiorem, & oleum ac acetum mixta dato, & acetum aqua dilutum insuper bibat. Aliud forte. Florem æris magnitudine fabæ, & nitrum assatum dupla portione, & hyssopi quantum tribus digitis comprehendi potest, melli misceto, & aquam ac oleum modicum adstillato, & tepefacta in conchula maiore infundito, ut ne suffocetur. Hoc etiam in peripneumonia facere oportet, si non purgetur. Si vero neque stertat, neque velut oportet spuat, capparis fructus quantum tribus digitis

Pleuritis hæmoptodes.

HIPPOCRATIS LIBER III.

• comprehendī potest, & piper, & nitrum modicum, & mel, D
 & acetum, & aquam misceto, atque hæc tepida sorbenda
 præbeto. Altera die eadem in aceto, melle, & aqua feruesca-
 ta sorbeat. Hoc etiam stertentibus dato, & his qui purgari
 non possunt. At si fortius facere voles, hyssopi & sinapis, &
 nasturtij concham maiorem, melle & aqua terito, & ferues-
 facta ac excolata, tepida sorbenda dato. Atque hoc modo
 hi morbi curati sanantur, si non quid spūti in pulmone reli-
 ctum pus fiat, à quo arida tussis sequitur, & febris ac horror
 emergunt, & erecta ceruice spiratio tenet, & frequentem &
 aceruatam respirationem æger habet, & vox paulo grauior
 fit, & color cum calore faciem occupat. Progressu vero tem-
 poris, morbus magis manifestus redditur. Hunc si intra de- E
 cem dies susceperis, vbi victu & balneo calido calefeceris,
 medicamentum quod pus ducat in pulmonem infundito, aliis-
 que pus ducentibus vtitor, atque sic velut suppurato vi-
 ctus rationem præscribas. Caput quoq; resiccato, vt ne quid
 influat. Si vero ex eo quod in pulmonem infusum est, pus
 nō educatur, rumpitur hoc ipsum ex pulmone in thoracem,
 & post ruptionem sanus esse videtur, quoniam ex angustia
 ad amplam capacitatem pus peruenit, & spiritus quem respi-
 rando attrahimus in pulmone locum ac sedem habet. Verum
 progrediente tempore pectus pure impletur, & tusses, & fe-
 bres, & alij dolores omnes magis ipsum premunt, & morbus
 inclarescit. Hunc post eruptionem per quindecim dies sine-
 re oportet, quo pus rursus maturelcat, Nam ex eo quod pus F
 ad ampliorem locum deuenit, perfrigeratum est, & id quod
 in thorace humidi erat ad seipsum attraxit, ita vt ipsum sit
 semiputrefactum. Si quidem igitur sua sponte expui inci-
 piat in hoc tempore, bene est. Sin minus, medicamentis aut
 potionibus opem ferre oportet, in vltimis ex quindecim il-
 lis diebus, festinando ad corporis excitationem antea quàm
 magis affligatur, ita vt caput purum custodias, in fluxionum
 gratia. Si vero non spuatur, sed sui significationem ad latera
 præbeat, secato aut vrito. At si neque spuatur, neque ad late-
 ra de se significationem præbeat, vbi multa calida ieiunum
 lauasti, & neque potu vsum in firma sella locasti, alter ex hu-
 meris ipsum apprehendat, tu vero concute ipsum, aure ad la-
 tera admota, quo percipias ex vtra parte significationem sui
 præbeat.

A praebeat. Optandum autem esset ex sinistra. Nam dextras
 vrere aut secare lethalius est. Quanto enim robustiores sunt
 dextræ partes, tanto etiam fortiores morbi in ipsis fiunt.
 Quod si præ crassitudine, humor non fluctuet, neque stre-
 pitus sit in pectore, verum spiritum frequentem trahat, &
 pedes intumescant, & tussicula aliqua adsit, ne te decipiant,
 hæc, sed thoracem pure plenum esse probe noris. Proinde in
 terra eretriade liquida, & valde trita ac tepida, linteum te-
 nue tingito, eoque thoracem circumcirca integito, & qua
 parte primum resiccatum fuerit, ea secato aut vrito, quam
 proxime ad septum transversum, cauendo tamen ne hoc ip-
 sum lædas. Si vero voles, ipsam terram eretriadem illinito,
 & similiter velut in linteo considerato. Multi simul illinunt,
 ne quæ primum illinuntur resiccentur. Post sectionem aut
 vitionem, linamento ex lino crudo vttere, & paulatim pus e-
 mitte. Caterum vbi secare vel vrere voles, corpori in eadem
 figura, in qua inter secandum aut vrendum futurum est, no-
 tam imprimito, vt ne cutis te decipiat, si in figuræ transmu-
 tatione sursum aut deorsum magis cedat. Sed & tusses vita-
 re oportet ex victu, vt ne rursus pus reuellant ad pulmonem.
 Malum enim hoc est: quare permittendum est vt ad sectionē
 quam citissime resiccet. Postquam vero duodecima affue-
 rit dies, reliquum pus totum emittito, & ex linteo linamen-
 tum indito, & bis in die pus emittito, & ventrem supernum
 ex victu quam maxime resiccato. Atque hoc modo oportet
 etiam suppurationes ex vulneribus, & ex peripneumonia: &
 ex magnis destillationibus, & pulmone ad lateres prolapsō,
 considerare ac curare.

Frigefactoriæ potiones in febre ardenti.

Frigefactorias potiones in febribus ardentibus quando
 voles bibendas dato. Sunt autem multarum operationū.
 aliæ enim mictionem inducunt, aliæ alui egestionem, aliæ
 vtrunque præstant, aliæ neutrum, aliæ solum frigefaciunt, ve-
 lut si quis in vas aquæ feruentis frigidam aquam infundat,
 aut ipsum vas ad frigidum ventum exponat. Dabit itaque a-
 lias aliis. Neque enim dulces omnibus conducunt, neque a-
 cerbæ, neque eadem omnes bibere possunt. 1. Fauorum
 siccorum heminarum duarum mensuram aqua macerato, &
 conterens gustato donec subdulcis aqua fiat, deinde exco-
 z iij lato, &

HIPPOCRATIS LIBER III.

- lato, & iniectis apiis bibendam dato. 11. Seminis lini acetabulum, aquæ heminis decem affusis, in noua olla prunis imposita coquito ac feruere finito vt transpirent, donec succus ad tactum pinguis fiat. 111. Aquam mulsam aquosam ad dimidias coquito, deinde apio iniecto frigidam paulatim exhibeto. 1111. Ordeum Achilleum magnum ac plenum hemina mensura siccato, & acutis spicis ablatis, vbi probe laueris, aquæ congio affuso coquito ad dimidias, refrigeracito ac bibendum dato. v. Cumini Aethiopici hemina decima parti, tres aquæ semicongios affunde, & olla lutato piloso oblita, donec tertia pars restet feruere sine, & frigidam hanc ad omnem ardentem aliamque febrem exhibe.

v 1. Aquam cœlestem ipsam per seipsam præbe.

v 11. Ptisanæ hemina congio aquæ affuso, ad dimidias coquito, deinde excolato, & apiis iniectis frigidam dato.

v 111. Prosut & vina alba aquosa ex vuis passis. 1 x. Prosunt & vuarum passarum expressarum retrimenta aquosa.

x. Vuarum passarum albarum exēptis vinaceis heminam, radicum quinquefolij manipulum, tundito, & affusis aquæ heminis viginti, ad dimidias coquito, & frigidam hanc paulatim bibendā dato. x 1. Ad farinæ ordeï pleni crassæ chœnicem dimidiam, aquæ congium affundas, & quum iam intumescunt crassæ farinæ partes, manibus teras, donec aqua alba fiat, & adianti pugillo iniecto, sub dio per noctem expōnito, ac exhibeto. x 11. Ouorum trium aut quatuor candidum, in aquæ congio concussum bibat. Hoc valde refrigeracit, & agrum ad aluum exonerandam conturbat.

x 111. Ordeï torrefacti probe loti chœnicē dimidiā, in aquæ cōgio bis aut ter feruere finito, & frigidā hāc exhibeto.

x 1111. Ptisanæ succum coctum tenuem, & vinum dulcedato. Hoc vrinā ducit. x v. Cucumeris peponis corio nudati pollinem ex aqua præbeto. Hæc potio vrinam ciet, refrigeracit, & sitim sedat. x v 1. Eruum in aqua præcoquito, deinde ollam nouam, in maiorē ollam aqua plenā ponito, & alia aqua eruo affusa, ad modicū tempus coquito. postea vbi coctū fuerit eruum, tertiā aquæ partem reliquam excolatam bibendam dato, ita vt ad singulos cyathos, & cucumeris, & erui pollinem inspergas. Hoc constanter sitim sedat.

x v 11. Vinū Thasiū vel parte vna, cū vigintiquinq; aquæ partibus

A partibus dato. **xviii.** Trifolium, cucumeris pollinem, & crassam ordeï farinam in aqua macerato, & hanc bibendam dato. **xx.** Apij manipulos tres, pulegij pugillos duos, in aceti heminis decem ad tertias coquito. Hoc melle & aqua dilutū, aquosum bibat, adianti pugillo iniecto. Hoc urinā ducit, & aluum soluit. **xx.** Mala odorata dulcia cōtundito, & aqua macerato, & aquā bibendā dato. **xxi.** Mala cydonea eodem modo, si aluus soluta fuerit in febre ardente. **xxii.** Quod si morbus regius insuper corripiat, vñ passæ albæ exemptis vinaceis, & cicerum alborum, vtrorumque dimidiam heminam, & ordeï Achillei magni ac pleni tantundem, & cnicī tantundē, aquæ heminas decem, & apium, & mētam, & coriandrum, de singulis parum, terito donec placide aqua dulcescat, & adiātī pugillo postea iniecto, vbi sub dio per noctem exposuisti exhibeto. Potes etiā alia his similia imitari. Omnia vero per noctem sub dio exposita dabis febrienti, exceptis his quibusalui plus quā cōuenit fluunt. **xxiii.** Pulegij pugillos tres, apij duplum, in vino diluto coquito ac exhibeto: hoc urinam ciet, & bilem per aluum trahit.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS LIBER IIII.

Iano Cornario medico

physico interprete.

D hominis generationem de omnibus & viri & mulieris partibus semen progressum, & in vterum muliebrem illapsū condensatur, temporeque veniente natura hominis formā referens ex ipso producit. Habet autem & mulier, & vir, quatuor species humoris in corpore, à quibus morbi fiunt, qui non à violentia aliqua fiunt. Sunt

Membra oīa generationi cōferunt.

z iiij autē

HIPPOCRATIS LIBER III.

*Pituita,
sanguis,
bilis.*

autem species hæ, Pituita, Sanguis, Bilis, & Hydrops siue aqua: & de his non minima, neque debilissima, in semen pro-
cedit portio. Et quia animal secundum parentes nascitur, tot humorum species, & sanorum & morbosorum in seipso
habet. Ostendam autem quæ in vnaquaque harum specie-
rum & plura & pauciora in corpore fiunt, & à quo ægrotant.
Et quod morbi in imparibus diebus iudicantur. Et quæ sint
morbosorum principia. Et qualia singula ex ipsis in corpore
efficiant, ut morbum inducant. & à quo rigor febrilis fiat, &
cur post ipsum febris irruit. Primum autem demonstrare vo-
lo, quomodo bilis, & sanguis, & hydrops, & pituita, copio-
siora & pauciora fiant à cibis & potibus, hoc modo. Ven-
tricus dum plenus est, omnium horum corpori fons est.

*Quatuor
corporis
fontes.*

Verum ubi vacuus est, corpore fruitur colliquescente. Sunt
autem & alij fontes quatuor, à quibus vnusquisque horum
humorum in corpus procedit, postquam sanè ipsi à ventricu-
lo acceperunt: & hi quoque fontes ubi euacuantur, de cor-
pore fruuntur. Sed & ipsum corpus attrahit, ubi ventriculus

*Cor sângui-
nis fons,
caput pi-
tuitæ, lien
aquæ, fel
bilis.*

in seipso quid habuerit. Et sanè sanguini fons est cor, pitui-
tæ caput, Aquæ splen, Bili locus folliculi in hepate. hi sunt
quatuor humoribus his fontes, ventriculo excepto. Ex his
autem maxime caui sunt, Caput & Splen, Nam in hoc ipso
maxima amplitudo est. Verum de hoc paulo postea clari-
dicam. Quin & hæc sic se habent. In omnibus cibis ac poti-
bus & biliosi quid est, & aquosi, & sanguinei, & pituitosi: in
alio plus, in alio minus. Quapropter & quæ eduntur ac bi-
buntur, alia aliis præstant ad sanitatem. Atque hæc mihi de

*Quo pacto
hæc corp⁹
hauriat.*

hoc dicta sunt. Postquam vero comedit aut bibit homo, cor-
pus in seipsum humorem relatum ex ventriculo, & fontes tra-
hunt per venas de ventriculo, similis humor similem, & cor-
pori distribuunt. Quemadmodum etiam in plantis similis
humor similem trahit de terra. Habet enim eodè modo ter-
ra omnigenas in seipsa ac innumeras facultates. Quæcunq;
enim in ipsa nascuntur, his omnibus exhibet humorem similem
vnique, qualem & hoc ipsum quod nascitur sibi similem,
iuxta cognationem habet. & trahit vnumquodque de terra

*Terræ vi-
res.*

*παράδει-
γμα ἀρώ-
μας & αλλιο.*

alimentum, quale etiam ipsum existit. Nam & rosa de terra
trahit talem humorem, qualis ipsa in potentia est: & allium
de terra humorem eiusmodi trahit, quale ipsum in poten-
tia est.

Alia est. Et alia omnia terræ nascentia, ex terra trahunt, singula iuxta seipsa. Si enim hæc res non ita se haberet, non nascerentur plantæ similes seminibus. Cui porro plantæ in terra cognatus humor multo vberior est quàm conuenit, ea planta agrotat. Cui vero paucior quàm opportunum est, ea reficcatur. At si ab initio non insit terræ humor, quæ planta iuxta cognationem trahat, ne germinare quidem poterit. Intelligentiam autem huius rei, quod si non habeat plantæ humorem secundum naturam, ne ab initio quidem germinet, inde nobis suppeditatur. Ionia enim regio & Peloponesus pro temporibus anni à sole non minime calet ac illustratur, ut sol nascentibus è terra sufficere possit, attamen fieri nõ potest, multis frustra iam id tentantibus, ut in Ionia aut Peloponeso Silphium nascatur. At in Libya sua sponte nascitur. *Silphium.*
 Non enim est neque in Ionia, neque in Peloponeso, eiusmodi humor qui ipsum alere possit. Quum autem sint & aliæ multæ medicinae, quas sole sufficiente, regiones alere nõ possunt, aliæ vero sua sponte producunt, hoc ipsum eius quod nunc dicturus sum considerandi occasionem exhibet, quantum videlicet locus alteri loco etiam valde vicinus præstet ad iucundi vini productionem, sole æqualiter sufficiente. Hic etenim in terra humor est, qui vinum suaue exhibere potest, illic non est. Sunt etiam syluestria non pauca in loco nascentia, quæ ad orgyæ seu cubitorum quatuor spatium translata: nasci minime comperias. Non enim habet terra talem humorem translato, qualem illa syluestribus plantis exhibebat. Sunt enim ex ipsis quædam venenosiores, aliæ humidiores, aliæ dulciores, aliæ ficciores, aliæ asperiores, & innumeræ aliæ aliter se habent. Innumeræ enim sunt in ipsa terra facultates. Et propter hæc genera primum nihil alteri simile ex terra productum est, quod non esset cognatum. Et mihi sanè videntur hæc omnes plantæ syluestres fuisse, Verum homines ipsas masuefecerunt, fructum ferre efficientes vnamque iuxta suum semen. Trahit enim similis humor similem ex terra, & ex hoc augetur ac nutritur. & nullum ex terræ nascentibus alteri simile est, quod nõ æqualem, neque similem humorem ex terra trahat. Et omnia quæ nascuntur in cibi ac potus vsum venientia, multas facultates de terra ad se trahunt, & in omnibus est aliquid pituitosi
 ac

*Silphium.**Diuersiter
re humo-
res.**Prius syl-
uatica cia
fuerunt.**Cibus po-
tusque quid
secum ha-
beat.*

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

● ac sanguinei. Et ex hoc adeò ad hanc demonstrationis neces-
 sitatem deueni, quòd à cibis ac potibus in ventriculum pro-
 cedentibus trahit corpus, secundum fontes quos nominavi,
 similis humor similem per venas. Referam quoque aliud
 argumentum, quòd singula prout relatum est trahant, & si-
 mul dicam, unde pituita in corpore gignatur. Vbi quis caseū
 comedit, aut aliquid acre, aut aliud quid edit aut bibit, quod
 pituitosum est, statim ipsi ad os ac nares accurrit, atque hoc
 ita fieri partim omnes videmus, partim ita esse credere opor-
 tet, ex his quæ ego referam. Affero itaque, quod quantum
 in cibo aut potu pituitæ inest, illud vbi ad ventriculum per-
 uenit, partim corpus ad seipsum trahit, partim caput, vt quod
 cauum sit, & velut cucurbita corpori incumbat, ad se trahit,
 vtpote viscosa existente pituita, ita vt hanc alia per aliam
 sequatur ad caput: & quæ quidem recens ex cibo genera-
 tur pituita, in capite manet. Vetus autem, prout copiosior
 est recens, ab ipsa violente extruditur. Quapropter vbi quis
 edit aut bibit aliquid pituitosi, excreat pituitam. Habet au-
 tem & hæc res se hoc modo. Si vbi edit aut bibit quid pi-
 tuitosi homo, non rursus exeat quod redundat, neque per os,
 neque per nares, necesse est ipsum manere in capite, aut ad
 corpus descendere de capite, & ad ventriculum perueniat.
 Ac optimum quidem fuerit, si ad ventriculum perueniat.
 Exire enim poterit vnà cum stercore, & si quidem multum
 fuerit ac humidum, sterco humectare poterit. Si vero modi-
 cum, non hoc effecerit. At si in capite maneat, multum dolo-
 rem capiti exhibuerit, quum in venis est. Si vero modicum,
 non hoc fecerit. Significationem autem de se præbet copio-
 sum ne sit an modicum. Quòd si ad corpus deueniat, atque
 illic alio humori ammixtum fuerit, si quidem multa fuerit pi-
 tuita, statim corpus læserit: si vero pauca, nõ adeò lædere po-
 terit, quum magnum sit corpus, si non & aliud quoddã prin-
 cipium ipsi reliquũ sit. Verum temporis progressu, si alia pi-
 tuita superaccedat, lædi utiq; possit. At si corpus vesicæ ac vé-
 triculo deleget, atque hæc foras perferant, nihil mali ex ipsa
 habuerit. In hoc igitur sermone demonstratum est, quomodo
 caput pituita ex ventriculo trahit, & simile ad simile perue-
 niat, & simul à me dictum est, quomodo & quare copiosior pi-
 tuita homini à cibis ac potibus fiat. Nunc vero dicam de
 bile,

Caput cu-
 curbitulæ
 instar.

Pituita qd
 agas.

A bile, quomodo & cur copiosior in corpore fiat, & quomodo locus folliculi in hepate ipsam trahat. Habet se res hoc modo. Postquam comedit & bibit homo aliquid amari, quodq; aliàs biliosum ac leue est, copiosior etiam bilis fit in hepate, & statim dolet hepar, quod pueri cor vocant, atque hoc ita fieri videmus, & clarum nobis est quòd à cibo aut potu factum est. Trahit etenim corpus in seipsum de cibis omnem predictum humorem. Trahit etiam folliculus in hepate, quicquid isthic biliosus inest. Et si derepente multa bilis fiat, homo hepar dolet, & de ventre copiosior fit. Hoc enim contingente, procedit de veteri bile propter multitudinem ad ventriculū, & ex hoc tormen ventriculo oboritur, & pars ipsius per vesicam, pars per aluum egreditur, atq; sic minima pars in homine manet, & dolores cessant. Si vero neutrum horum contingat, procedit primum de veteri bile ad corpus, distribuitur enim ad ipsū: & si multa fuerit, statim significationē sui præbet alij humori ammixta. Si vero modica, non adeò læserit, quum magnum sit corpus, si nō & aliud quoddam principium suboritur, Verum temporis progressu, si alia bilis superaccedat copiosior, hominem utiq; læserit. Si vero non super accedat, excolare illam poterit corpus, ut & bilis, & quæcunq; biliosa sunt prodeant. Nam quæ in cibo ac potu sumuntur, alia aliorum medicamenta sunt. Sic sanè etiam alia quæcunq; lædencia sunt medicamenta, ubi aliud ab alio in ventriculum incidit, sua ipsius potestate causam habens, id quod superatum est expellit, ac ipsum lædit. At si superaccedat alia bilis in corpore, ab his quæ in ventriculum incidunt, morbus huic oboritur. Atque in hoc sermone iam ego declaravi, quomodo bilis, & cur copiosior fiat in corpore, à cibis & potibus: & quòd trahit in seipsum folliculus in hepar, iuxta similitudinem id quod biliosum est à cibis ac potibus.

Nunc vero dicam de aqua, quomodo, & cur copiosior fiat in corpore, & quomodo splen trahat in seipsum. Assero autem ubi homo bibit amplius, & corpus, & splenem, aquam in seipsa trahere ex ventriculo. Et si plus traxerint quàm oportet, statim hominem affligi, atque hoc ita fieri intelligunt quicunque homines splenici existunt. Postquam autem traxit splen, optimum est, si vetus aqua quæ in splene inerat, ad vesicam aut ventriculum excoletur, & per hæc expellatur.

Nam

De aqua
hydropis
uo.

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

• Nam per supernas regiones non purgatur aqua de splene, ni-
 si quantum eius in vasis inest, quæ de liene procedunt: verum
 ad ventriculū & vesicam depurgatio fieri potest. Si vero hæc
 ad fluxionem apta non fuerint, neque aqua per ea foras ex-
 coletur, de splene ad infernas partes aqua procedit, atq; ist-
 hic alij humori miscetur. Et si quidem pauca fuerit, non sanè
 læsetur. sed de corpore ad vesicam, & ad ventriculum, per ve-
 nas excolari poterit. Sunt enim multæ ex hoc tendentes de-
 orsum, quæ ex infernis partibus à seipsas trahunt, vbi ficcio-
 res fuerint quàm prius erant. At si alia aqua generetur, & ven-
 tricus ac vesica foras non expellant, splen eleuatur, & infer-
 næ corporis partes dolore afficiuntur. Atque hæc à me dicta
 sunt, quomodo & cur aqua copiosior generetur in corpore à
 potu: & quomodo splen trahit. Nunc autem de sanguine
 dicam, quomodo & cur amplior in corpore generetur. Post-
 quam bibit aut comedit homo aliquid quod sanguineum est,
 trahit quidem & totum corpus in seipsum, trahit autè & cor
 sanguineū ad seipsum. Et vbi plus attraxit, non oboritur cor-
 di dolor. Est enim cor res solida ac densa, & propterea dolo-
 re non affligitur. Et ex ipso procedunt venæ crassæ iugulares
 appellatæ, ad quas statim si copiosius accedat, sanguineum il-
 lud distribuitur, & illæ impletæ breui ad caput & corpus de-
 legant. Et quum edirit aut biberit homo quid sanguinei, sta-
 tim venæ iugulares attolluntur, & facies rubet. Accedente ve-
 ro ad cor & corpus sanguine quàm satis est vberiore, à cibis
 ac potibus, & ad alium humorem ammixto, si non ab ipso e-
 gressus fuerit, per aluū aut vesicā, reliquo humori ammixtus,
 dolorem corpori inducit. Si vero modicus accedat, non sanè
 læsetur corpus. Verum temporis progressu distribuitur ab ip-
 so ad ventriculum, aut ad nares, quæ ipsum foras excolant, &
 nulla læsio contingit. Si vero paulatim copiosior fiat, morbo-
 sus efficitur. Atque ita quomodo copiosior sanguis gene-
 ritur, à me declaratum est. Quum autem sint quatuor, San-
 guis, Bilis, Pituīta, & Aqua, omnia hæc à me demonstrata sunt,
 & quomodo, & cur copiosiora fiant, à cibis ac potibus. Quod
 autem ex his fiant ac generentur, hoc argumento constat. Si
 homo parum edit, & parum bibit, nullum morbū hoc ipsi in-
 ducit. Et hæc quidem de hoc mihi dicta sunt. Attigi etiā obi-
 ter ostendere intelligenti, quomodo hæc pauciora fiant. Ve-
 ram de

Splen tur-
 gens quid
 agat.

Cor cur nō
 laboret.
 Venæ iu-
 gulares.

Arum de hoc paulo post melius tractabo. Cæterum fontes hi quatuor quos nominaui, quum pleni fuerint, semper corpori distribuunt: quum vero vacui, vice versa trahunt ab ipso, Sic etiã ventriculus facit. Et habet se res hoc modo, veluti si quis tria aut plura ænea vasa in planissimo loco componat, & coaptata quàm optime disponat, fistulis ad foramina insertis, atque ita placide in vnum vas aquam infundat, donec omnia ab aqua fuerint expleta. Ab vno enim diffluet in reliqua vasa, donec etiam alia fuerint expleta. Postquam autẽ plena facta fuerint vasa, si quis de vno aquam effundat, retribuet se retro fluens aqua ad vnum vas, & vacua fient reliqua vasa rursum, quemadmodum etiam susceperunt. Sic sanẽ & in corpore res se habet. Postquam enim cibi ac potus in ventriculum inciderint, fruitur corpus de ventre, & vnã cum fontibus impletur. Vbi vero alius vaeuatur, rursus retro humor ab ipso redditur, quemadmodum susceperat, veluti ex aliis ad vnum vasculum. Venæ enim sunt per totum corpus tendentes, aliæ tenuiores, aliæ crassiores, multæ ac frequentes. Hæ autem donec vivit homo apertæ sunt, & suscipiunt & dimittunt novum humorem. Vbi vero mortuus fuerit, clauduntur & extenuantur. Quandiu igitur vivit homo, fruitur corpus de vetriculo, vbi quid in seipso habuerit: fruuntur etiam fontes, & impleti corpori distribuunt. Si enim corpus non traheret de ventriculi humore, sed soli fontes, & hi ad corpus distribuerent, nõ sanẽ haberet corpus sufficiens alimentum, sed paucius. Non enim amplius haberent alimentum fontes, quod corpori subministrarent. At vero si fontes isti non essent, dum edimus ac bibimus, vere nõ cognosceremus, neque quid iucundum, neque quid iniucundum esset, propter hanc quam referam necessitatem. Hi loci quum minores sint, & intra reliquum corpus, semper etiam antea quàm attrahat unusquisq; iuxta suã facultatem, reliquo corpori denũciat de cibis ac potibus, qui biliosus sit, & qui pituitosus, & qui sanguineus, & qui aquosus. Quicquid enim horum humorum plus quàm opportunũ est, in cibis ac potibus nobis obuenerit, neque cibos illos iucundos facit. Que vero maxime appetimus, pro eorum ratione etiã illi iucundi sunt. Si vero cibis ac potibus opus haberit fons quidam, pro hac ratione etiam corpus trahet ab ipsis fontibus, donec humor paucior quàm oportet fiat, & tunc sanẽ appetit

Fontes corpori subministrant; non soli.

Quo pacto sua quisque trahat.

● nē appetit homo aut edere, aut bibere tale quid, quod por-
 tionem illam expleat, ac reliquis adequet. Et propterea ubi
 Cur cum multū sum multum cibi sumpsimus aut bibimus, quandoq; adhuc cibum
 psimus pl⁹ aut potum appetimus, & nihil aliud libenter edimus, quā
 appetim⁹. quod appetimus. Postquam autem comedimus, & adequatus
 fuerit humor, his perfectis & in fontibus, & in corpore, tunc
 Locis bi- cessat appetentia. Atque hæc de hoc à me dicta sunt. Quin &
 lis fet. hoc se ita habet, quod ad folliculum in hepate, sola bilis à ci-
 bis ac potibus secernitur. Venulæ enim quum debiles & te-
 nues sunt, alium humorem trahere non possunt, qui grauior
 & crassior existit: & simul nō est ea loci capacitas, ut alius hu-
 mor in hoc folliculo consistat: & est hic locus maxime fami-
 liaris bili secundum naturam, & ob id in ipso nullus alius fit
 morbus, quā is quem homines Cardiogmū, hoc est cordis
 morsum vocant. At Caput, & Cor, & Splen, de omnibus hu-
 moribus participant. Vnumquodque tamen si non agrotet,
 plurimum de relictis participat, iuxta suam ipsius naturam, ca-
 put pituita, cor sanguine, splen aqua. Trahunt autem & de a-
 Caput pi- lium humore venæ in seipsas, amplæ & crassæ, & instar pampi-
 tuitæ loc⁹, nis lien a- ni retortæ existentes, ita ut ubi trahant, alius humor alium se-
 cor sangui- quatur. Et cordi quidem propinquant venæ iugulares crassæ,
 nis lien a- que. ad quas cito distribuitur, ubi illi amplior quā cōmodus est
 Venæ iu- humor accedat. Hæ vero ad reliquum corpus delegant: & si-
 gulares. mul ipsum cor solidū est ac densum, ut ab humore non agro-
 tet, & propterea nullus morbus in corde oboritur. Caput au-
 Cur cor nō afficitur, tem & splen maxime sunt morbis obnoxia. Agrotant enim
 caput & & ab his quæ à natura insunt, quum plura q̄ opportunum est
 lien multū acceperint, Agrotat item ab aliis humoribus. Venæ enim in
 ipsis crassæ ac multæ sunt, & ipsa quoque venosa sunt ac caua,
 ut & aliis humorib⁹ recipiēdis capacitas in ipsis sit, paulatim
 nimirum accedentibus, & ad eum humorem qui à natura in-
 est, se ammiscentibus. Quemadmodū in vase magno amplior
 capacitas est quā in paruo. Sic sanè & in capite, aut in sple-
 ne, res se habet. Magna enim capacitas maxime in ipsis est. Si
 vero repletæ fuerint isthic humore venæ, ab ipso sanè in il-
 lis morbus oboritur. Atque hæc mihi de hoc nunc dicta sunt.
 Quo pacto Volo autem melius declarare, quomodo unusquisque horum
 humores in humorum in corpore paucior fiat. Quatuor equidem humor
 corpore mi- res esse demonstraui hominē lædentes. Quatuor item ipsorum
 nantur. fontes.

A fontes. Quatuor quoque esse dico locos, per quos homo de singulis his expurgatur. Sunt autem hi, os, nares, podex urinae meatus. Et ubi humor aliquis affligens copiosior factus fuerit, si his locis humor depurgetur, nullus ipsum morbus ab illo premit. Et si ventriculus plenus fuerit, liquefcete corpore ab humore, defluit ad ipsum, & extra prodit per aliquem horum locorum, & propterea humor paucior fit in corpore. Corpus enim velut & antea dixi, ventriculo retribuit, ubi vacuus fuerit: & fruitur de ipso, ubi plenus existit. Atque hæc à me dicta sunt, quomodo & cur pauciores fiant humores hominem affligentes. Quomodo vero & cur homo sanus degat, referam. Postquam comedit ac bibit, & humor ad corpus pervenit, eo quo dictum est modo, ammixtus alij, tum ei qui in corpore, tum ei qui in fonte est, ea quidē die qua accesserit, in corpore manet. postridie vero alius humor ad ipsum accedit. Atq; hi quidem duo sunt dies, duo vero in corpore humores. Et alteri quidem humori duo dies sunt, alteri unus. Et qui quidē postridie accessit, manet in corpore, ut qui sit crassus. Alter autē coctus à caliditate diffunditur, & tenuis fiens, postera die ad ventriculum accedit, & per omne tempus à recēti expellitur. Vbi vero ad ventriculum pervenit, cibos in hoc loco coquit, & de se sanguinem in corpore facit. Si vero permanserit, tempore graeolens fit. Tertia vero die una cum stercore, & urina exit, copia ipse sibi ipsi æqualis, & consimilis, & æquilibris, etiam si sui ipsius pars quædam sit, quo humor maneat in corpore iuxta relatum rationem. Influit autem & tertia die humor de corpore ad ventriculum amplior & graeolentior, qui videlicet reliquus fuit à secundo, & desert cibos concoctos, & quicquid est in corpore morbosum, & rursus simul exit. Indicium est autem urina quæ sanguinolenta est, quod cibi defecerunt de corpore etiam id quod morbosum est. Et cibi quidē semper postridie per alium secedunt, humor autem ad tertiam diem. Hoc modo sanitas contingere solet. Atq; hæc diæ sunt, quomodo, & cur homines sani degunt. At vero humor hic si particulatim foras prodiret postridie, cibi non similes ex ventriculo graeolentes facti foras prodirent, sed veluti cocti: & urina potui similis, & corpus semper evacuaretur, & per omne tempus homo, ubi ventrem exonerasset ac innoxisset, opus haberet statim potu ac cibo, pro egestionis factæ copia.

Quatuor
locis corp
purgetur

Sanitas
qui contin
gat.

Tertio quo
& die quæ
sumuntur
prodeunt.

Quid esset
si statim o
letaretur.

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

• copia, si modo validus esse deberet, quum humor sufficiens in corpore non relinquatur, sed vnà cum stercore foras prodeat postridie, aut eadem die. Et si quidem comedisset, bene esset. Sin minus, & euacuatus debilis esset, neque humor crassus fieri posset, vt postridie foras prodiret. Non enim sufficiens in corpore relinquitur. Nunc vero aluum exonerantes probe valemus, & si per biduum nihil cibi acceperimus, & viuere, & facere quid possumus, & non penitus debilitamur ex euacuatione in hoc tempore. Humor enim in corpore manens, robur exhibet. Atque hæc à me dicta sunt, quomodo & cur fieri non possit, vt humor qui corpori accessit, foras egrediatur eadem die, immo neque postridie. Id porro assero, si humor pluribus quàm tribus diebus in corpore permanceat, aut alius multus implens accedat, venis calescentibus ac stantibus, maius malum, aut minus, homini significationem de se præbere: hyeme quidem minus, & posterius: æstate vero maius, ac prius. Atque hæc à me dicta sunt, de eo quod fieri sollet, si humor in corpore maneat. At vero si corpus cibos eadem die egereret, non sufficienter humore uti posset, sed essent homines tenues ac debiles. Nunc vero quum maneant cibi ac potus, quamdiu permanent, corpus fruitur sensum de ventriculo trahens, & impletur. Hæc dixi & quomodo, & cur cibi non possint eadē die exire. Si vero cibi maneant in ventriculo, ampliore tempore quàm opportunum est, & alij ad ipsos incidant, corpus utique repleatur: & dum premuntur à plenitudine venæ, calor ac dolor corpori accesserint, æstate quidē citius, hyeme vero posterius. Aestate enim calidus est aer ambiens, & calidiorem corpus in seipsum trahit. Et si calido adhuc existente ventriculo, calidior quàm opportunus est spiritus homini accedat, nihil miri est hominem ex tali febrire. hyeme vero quum frigidū spiritum trahat in seipsum, multo magis poterit corpus repletionem ferre, homine dice ventrem exoneratē. Et hæc à me dicta sunt de eo quod fieri solet, si cibi ampliore tempore in ventriculo maneant. Et attigi quoque obiter vt declararim omnem humoris ac cibi & longioris & breuioris temporis differentiam, cur homines ægotent. Verum de hoc melius tractabo temporis progressu. Reuertor rursus retro de sanitate dicturus, quod sanè corpus hominis humore de cibis ac potibus fruitur, & prodeunt foras

Duos dies
 sine cibo
 quis daret

Triduo
 exeat ci-
 baria opor-
 tet.

Si cibaria
 statim ex-
 irent quid
 eueniret.

Quid ciba-
 ria retēta
 diutius fa-
 ciant.

A foras in sano, tum cibi, tum humor, iuxta relatum rationem. Macies unde.

Et si quidē foras prodeat plus humoris, quā de cibis ac potibus accessit, homo attenuatur. Prodit autē foris plus quā accessit ob hanc causam. Si in quiete degat homo, & non laboret, mali aliquid ipsi in corpore inest. Verum præ alia sanitate quæ multa est, non lædit valde. Malum vero illud huiusmodi est. Postquam aliquid ex his quatuor corpori accedentibus, aduenerit copiosius, non ita multo, corpus calefcit sensim, vt non valde lætatur: & liquefcit in ventriculo, & cibum homini iniucundum facit. Si vero humor alius alio copiosior fuerit, febris ex hoc homini oboritur. Verum de hoc exactius paulo post tradam.

B Quandoq; etiam vbi cibis iucundus est, homo attenuatur. Causa vero eadem est. His autē sentibus, plus humoris extra prodit, quā succēturatur. Et propterea in quiete degenti contingit vt attenuetur. At vero laborantibus hominibus itidem corpus coalescit. Et hoc à labore calefcere, tum humor in ipso diffunditur, tum attenuatur morbus oboritur. Quid exercitatio possit.

Quum autem inutilis fiat humor, & ad ventriculum, & ad vesicam defluit, hæ autem foras expellunt. Pars vero ipsius extra exhalat, per internam corporis rationem. Pars autem quæ adhuc intus manet, sudor fit, & per corpus foras procedit. Eodem modo & exercitationes iuuenum idem efficiunt quod labor. Si vero etiam non paucior fuerit humor eo qui prius exiuit, accedatque insuper alius à cibis ac potibus, attenuatur propterea homo. Paucior autem

C accedit, si non aliud quid edere poterit, & si neq; laboret prioris laboris aut exercitationis ratione, alij aliis pauciores fiunt. Cæterum bonus corporis habitus accedit ex esu, hac de causa. Postquam resiccatus est tempore humor, & in prior labore prius egressus est alius alio copiosior, & vnus alius alios valde superauit, homo repletus fit. Et si quidem à multis valde superetur, febris ex hoc modo oboritur. Si vero à paucis, parum superatur. Sed & corpus hoc modo sufferre ac reualefcere potest, humiditate enim vberiore in ipso existente, calorem exoluit. Calefcit enim corpus à febre, & si quidē modicum fuerit id quod affligit, tertia die eodem modo dimittit, per duas autē continue tenet. Si vero copiosius, quinta die: per quatuor vero tenet pro ratione. Atque hoc modo morbi per dies iudicantur. Morborū decreta.

A diebus,

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

• diebus, & sanus homo fit, & moritur. Qua de causa, paulo
 post dicam. Nunc autem referam cur febris dimittat. Sic autē
 sentio, Quæcunque febris de corpore hominem corripuerit,
 necesse est tertia die humorem affligentem exire de corpo-
 re, aut in alio copiam impari die, iuxta rationem antea rela-
 tam. Non enim exit prius quàm alius bonus de ventriculo ip-
 si accedat. Nam intermedia & postera die corpus trahit de
 ventriculo, quicquid ipsi in seipso dimiserit priore die, nisi
 ventriculus id expulerit, & alium humorem habuerit, quod
 sanè malum homini esset. Si vero dimiserit febris tertia die,
 eodem modo dimittit quo etiam eadē die, velut dictum est.
 Atque ita quidem contingit, vt febris de corpore fiens, tertia
 die remittat. Dico autem, etiam si quinta die, aut septima, aut
 nona dimittat, eodem modo dimittere, quemadmodum &
 tertia exiuit. Etenim alimentum febri contingit, secundum
 locos quos paulo antea dixi. Vbi enim humor copiosior præ-
 ualuerit, homo liberatur à febre. Dimittit autē febris in die-
 bus imparibus ea de causa. Quòd videlicet in paribus die-
 bus trahit corpus de ventriculo: in imparibus vero dimittit,
 Ventriculus autem extra propellit in homine sano, iuxta hu-
 iusmodi necessitatem morbi in imparibus diebus iudican-
 tur. Atque hac quidem ratione homo febricitans sanus euadit.
 Assero autem & quod doleant maxime homines agroti
 in imparibus diebus, propter hoc & secundum rationem fieri.
 Conturbatur equidem homo quum febricitat. Cuius rei
 signum est, quòd horror aliàs atque aliàs per corpus transcur-
 rit, Hoc vero non sanè ita cōtingeret, si non cōturbaretur hu-
 mor, & de ipso aut plus, aut minus secerneretur, & alius aliu
 superaret. Conturbatur autem maxime in imparibus diebus
 quum agrotat. Sed & horror maxime tunc fit. Habet enim
 se res hoc modo. De humore affligente expellitur aliquid ex
 corpore, à recentissimo humore superatum, & procedit ad
 aluum infernam, & aluus ipsa vnà cum affligente calefeit, su-
 scipiens in seipsam magis quàm priore tempore. Hoc autem
 maxime fit in morbi iudicatione. Et si paulatim corpus ad al-
 uum dimiserit, & non multum fuerit id quod hominem affli-
 git, & aluus, & corpus, calorem sufferre in iudicatione potest,
 & homo sanus euadit, vbi humor affligens egressus fuerit, &
 is qui febri alimentum præbuit consumptus, & sanus præua-
 luerit.

Cur dieb'
 nō parib'
 hæc fiant.

Salutis
 mortisq;
 causa.

A luerit. Atque hac ratione propter relatas à me causas, homo
 ægrotus sanus euasit. Nunc vero referam cur moriantur ho-
 mines in imparibus diebus. Sic autem sentio. Si multum fue-
 rit id quod affligit in corpore, magis quàm opportunum est,
 & acruatim robustum, turbatur ad ventriculū, & quum non
 possit calorem sufferre corpus, eo fruitur, & graueolentiam
 circa spiritum fieri necesse est, & quum nequeat corpus præ
 debilitate, nimirum omni humore morbofo existente, spiritū
 trahere, quo ea quæ in ventriculo sunt refrigerentur, quic-
 quid est humoris vitalis id foras exhalat, atque ita homo mo-
 ritur. Nō enim superat alius humor, sed totus à morbofo qui
 multus est eleuatus, ac consumptus à febre exhalauit ac per-
 spirauit. Atque hoc modo in imparibus diebus maxime do-
 lor affligit. Neque est quisquam cui hoc non sit notum. At ve-
 ro quod humor turbetur in iisdē diebus, hoc signū est. Qui-
 cunque iam à febre continua correpti, pharmaco vti sunt in
 diebus paribus, hī nimium purgati nunquam sunt. Qui vero
 in diebus imparibus medicamento forti vti sunt, nimium pur-
 gati sunt. Multi vero etiam perierunt nimium purgati. Pro-
 inde priores Medici in hoc maxime peccarunt. Medicamen-
 ta enim exhibuerunt in diebus imparibus, & homines pere-
 merunt, non scientes quod hæc res se ita habet. Humor enim
 in corpore ægroti magis turbatur in imparibus diebus, nimi-
 rum corpore humorem ad ventriculum transmittente. Et si
 quis iam turbatum, adhuc magis perturbet medicamento im-
 misso, nihil miri est ex talibus hominē perire. Quin & vlcera
 si curentur, maxime in his diebus inflammantur. Venit enim
 humor ad omnes venas quum turbatur, easque replet. Et vbi
 ad vlcus peruenit, si quidem non curetur, & pus exitum ha-
 beat, expellitur ab humore qui in turbatiōe accessit, & vlcus
 foras expurgatur. Si vero curetur, pus exitum non habens, &
 isthic vnā cum eo qui accessit permanens, dolorem inducit,
 & carnem circa vlcus attollit, & ex illo si quidem in cruribus
 habuerit vlcus, attolluntur venæ quæ in iuncturis crurū exi-
 stunt. Si vero in manibus, quæ in manuum iuncturis sunt, & ex
 hoc glandularum tumores fiunt. Quibuscunque vero homi-
 nibus febris incidit, si nihil aliud male habeat homo, à pin-
 guiore quàm oportet existente humore incidit. & venæ im-
 pietæ dolorem ac calorem a vlceri inducunt. Hoc autem cale-
 factum,

Disparib^{us}
 diebus om-
 nia lāguē-
 tiū discer-
 nuntur.

Cur febris
 nulla de
 causa fiat?

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

• factum, etiam reliquum corpus calefacit. Atque hoc modo ca-
 liditas ad vlcera peruenit. Calefcit enim corpus, & vlcera, ab
 humoris commotione. Et labor talia efficit. Liberantur autē
 vlcera ab inflammatione quinta die, & iuxta horum dierum
 rationem, prout etiā vlcera fuerint magna, & tertia, & quin-
 ta, & septima, & nona, & vndecima. Deinde absoluto primo
 circuitu, rursus secundi principiū tertia sequens hinc est, quē
 à prima, decimaquarta est. Maxima vero vlcera decimaquar-
 ta die ab inflammatione liberantur. Atque hæc ratio docet
 morbos in imparibus diebus iudicari, & humorem in sano ho-
 mine tertia die exire, stercus autem secunda. Et hæc tertia
 die contingentia mutuū inter se testimonium præbēt, quod
 res se ita habeat. Atque ita mihi hic sermo vniuersus ad sum-
 mum perductus est. Nunc vero exactius referre volo, cur
 homines ægrotent, simulque cum hoc sermone dicā quæ sint
 principia morborum, & qualia vnumquodque ipsorum effi-
 ciat. Sic autem assero. Si cibi plures quā oportuū est, qui
 iam concocti sunt, intus maneant, & homo non purgetur, &
 alij cibi superingerantur, corpus ab humore priore ac recen-
 ti repletum calefcit, & febris ex hoc hominī oboritur. Ve-
 rum febris hoc modo fiens, nō periculosa, neque fortis est, in
 qua humor æqualis est, copia paululū vberiore nos affligens.
 Si enim hoc ita se habuerit, & quis admodum validus sit, &
 quæ commoda sunt adhibuerit, sanus euadit. Vnus autē mor-
 bus solus est ex omni humore, & septem signa habet. Nam &
 tussis ipsum habet, quæ & debilis, & sicca est: & venter durus
 fit, utpote & stercore intus contento: caput grauatur: & vo-
 mit: & febrit: & vrina non probe prodit. Hæc septem signa
 huius morbi sunt ex omni humore fientis. Si vero alui ege-
 stione non prodeunte, vnus ex aliis humoribus superet, me-
 lius deget homo. Et si quis febre fiēte ab omni humore, non
 adhibeat idonea, inualefcet morbus quantum ipse humores
 superauerit, hoc modo. Calefcēte sanguine exhalat maxime
 per hunc humor aquosus, qui feбри est infestissimus. Relin-
 quitur autem pinguis ac leuis, qui est biliosus, & feбри maxi-
 me nutrimentum est. Exhalat autem hoc modo, Velut si quis
 aquam & oleum in vas æneum infundat, & ligna multa sub-
 iecta ad multum tempus exurat. Aqua enim multo paucior
 erit, ex vase enim exhalabit: oleum autem paululum immi-
 nuetur.

A ueretur. Nam aqua præ raritate ab igne attenuari potest, & le-
uis reddita exhalare. Oleum vero utpote quod est coniunctū
ac densum, attenuari non potest, neque similiter ut aqua ex-
halare. Sic sanè & in homine se res habet. Aqua enim calefcē-
te corpore foras exhalat: Biliosus autem humor, ut qui con-
iunctus est ac densus, non similiter attenuatus exhalare po-
test. Verum attenuatus hic biliosus humor, corpus magis ca-
lere facit. Copiosius enim & melius alimentū febri bilis sup-
peditat, & prorumpens aut firmata in corpore, morbum su-
pra priora corroborat. Atque hæc quidem dicta sunt de eo
quod afficitur homo, si non purgetur & curetur. Si vero non
ipsa copia prævaluerit, siue semel multa fiens, siue paulatim
B colligatur, reliquum corpus dum hoc fit, præ robore sufferre
potest, donec principium aliquod superaccedat. Atq; hoc sa-
nè modo morbus fit, si homo à copiosiore fiente humore nō
expurgetur. Principia ex quibus sunt morbi tria sunt. Et
vnum quidem iam à me relatū est, qualia & quod afficiat in
corpore. demonstraui enim quomodo & cur ægrotet homo,
si non purgetur. Alterum est, si contingat ut ea quæ ex cœlo
obueniunt, inepta & præter victus rationē sint. Tertium est,
si violentum quid accidat, Violentum autem esse dico, & ca-
sum, & vulnus, & plagam, & laborem, & si quid aliud est huius-
modi. Horum vero principiorum maximum est Violentia si
magna fuerit: si vero parua, non ita maximum. Secundum est,
si non purgetur homo, Tertium, si quæ ex cœlo obueniūt in-
C repta fuerint ad sanitatem. Proinde diligenter ab his se custo-
dire oportet. Singula vero talia in corpore faciūt, qualia ego
dicturus sum. Equidem si vulnus fiat, manifestum est quod ca-
ro dissecta est, & vlcus factum est, hoc autem morbum esse di-
co. Si vero contusio fiat, homine percusso, aut lapso, aut aliud
quid tale perpeffo, & tumor oboriatur, sanguis statim præ vio-
lētia calefactus, & venis hiātibus illapsus, nō habēs exitū præ
copia, quōd abire possit, conglobatur: & propterea tumor fit,
& tamdiu adest, donec depurgatus fuerit, eo modo quo de
locis depurari dictum est, aut etiam per ipsum tumorem, &
siue per chirurgiam, siue sine ea, sanguini trāsitus fiat, aut per
tempus suppurato, aut nō. Sed & labor tale quid efficit. Quū
enim homines laborarint, quibus sanè maxime sanguinis af-
flictio contingerit, illic firmatur ac calefcit, & ex hoc dolor

*Tria mor-
borū prin-
cipia.*

*Tumoris
caussa.*

*Labor
quæ faciat*

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

*Cœlestis
vis quid fa-
ciat.*

*Scytharū
butyrum.*

Hippacæ.

*Qui humo-
res febrē
creant.*

• oboritur. Si vero hæc quidem superarit homo, verum mul-
ta copia labor accedat, & alius ac vesica non breui copiam
expulerint, febris sanè ex hoc irruerit. Et si quidem prior
humor æqualis fuerit, nequaquam. Si vero in labore ipsorum
plurimus in corpore permaneat, superat ille. Atque hæc à me
dicta sunt de violentia, qualia in corpore efficit. Et hæc qui-
dem duo sunt principia, Violentia, & plenitudo, quæ si non
purgētur homines, corpora calefaciunt. At vero quod ex
cœlo obuenit principiu, si ineptū fiat in homine, superat ali-
quid humoris, & velut ad morbu calefacit & frigefacit prius,
si fieri contingat. Dicam autem prius de eo, quod calefa-
cit. Sic igitur sentio. Si in eodem homine fuerit aliquid
morboſi, quale in priori dixi, & ea quæ ex cœlo obueniunt
incommoda fuerint, & caleſcat homo, turbatur humor o-
mnis in corpore caleſcens. Hoc autem violentia facit. Et
si quidem depurgetur homo, humore illo turbato, ſecer-
nitur quantum eius plus quàm commodum eſt redunda-
rit. Et habet hæc res ſimilitudinem ad id quod Sey-
thæ faciunt ex equino lacte. Lac enim in caua vaſa lignea
infuſum concutiant. Illud autem dum turbatur, ſpume-
ſcit ac ſecernitur, & pingue quidem, quod Butyrum vo-
cant, quum leue ſit, in ſuperficie conſiſtit: graue vero
& craſſum, deorſum ſidit, quod etiam ſecretum ſiccant.
Vbi vero concretum ac ſiccatum fuerit, Hippacæ ipſum
vocat. At ſerum lactis medium locum tenet. Sic etiam in
homine, dum turbatur humor, quicquid eius eſt in cor-
pore, à principiis quæ dixi diſparatur. Et in ſuperficie
quidem bilis conſiſtit. Leuiſſima enim exiſtit. Secundo
loco ſanguis. Tertio pituita. Grauiſſimus autem horum
humorum eſt aqua. His vero ita ſe habentibus, quiſquis ex
his in morbo plurimus fuerit, in principio ſiente turba-
tione, deuenit ad locum, vbi plurimus eſſe poſſit. Ve-
rum in turbatione, ſpacioſa capacitate ſiente, ſecretus di-
ſtrahitur, & calefacit corpus. Aut aliqua corporis par-
te firmatus, vnà cum alio humore, cum quo eſt in alio
loco, dolorem ac calorem exhibet. Qui vero calefactus
eſt locus, inſuper etiam reliquum corpus concalefacit, & ex
hoc febris oboritur. Et oboritur magis à bile, & pituita, &
ſanguine, calidiſſimi enim hi humores exiſtunt. Et ſi quis ho-
rum in

Arum in aliqua corporis parte firmatus fuerit, ut plurimum morbus illinc nominatur, & cognomen habet. Cæterum ab aqua non valde fortis febris oboritur, neque diuturna. Nam igni non bonum alimentum aqua præbet. Atque hæc quidem de hoc dicta sunt. At vero ante turbationem, non habet multus humor quo procedat, sed sursum ac deorsum voluitur & distrahitur alij humori permixtus. Omnia enim plena existant. In turbatione vero euacuatur. Verum aliud alio magis euacuatur. Et multus humor suum locum occupat, & alienus alij non ammiscetur, si firmatus fuerit priusquam ille viribus adæquetur. Potest autem ipsi adæquare is qui ab ipso postea ad morbum superaccessit, donec purgatus fuerit locus qualicunque purgatione. Si vero multus fuerit affligens humor, fruitur: & consumitur ad morbum etiam alius qui prius salubris erat. Et tali modo homo moritur, fruitur autem, si morbus non amplius sufficiens alimentum habuerit, & consumitur ab humore qui in loco dolente existit, primum enim propinquum assumit, deinde longius depascitur, donec consumptum fuerit, & non amplius inest in corpore alimentum. Alimentum autem est homini humor levis. Quemadmodum igitur ut certum est, putrefactio primum paulatim fit, si maxime calefiat: Postea ubi isthic alimentum putrefactioni non amplius sufficit, depascitur de sano, initio sumpto à proximo, ad totum corpus, donec totum quicquid carnosum est putrefecerit, postquam vero in totum depasta est, alimentum putredini consumitur: Sic sanè etiam in morbo. Sumpto enim à loco illo initio, ubi isthic alimentum sufficiens non amplius inest, depascitur ulterius, à proximo initio facto. Postquam enim per totum grassatus fuerit, alimentum morbo consumitur, & alius salubris humor non superat. Et si hoc fiat, homo moritur. Quin & in turbatione, ubi hic salubris humor ampliore locum occupavit, & non firmatus fuerit, sed voluitur ac distrahatur, non amplius alij miscetur, sed ad morbum consumitur, si non depurgetur. Deinde venæ superimplentur. Valde autem impletæ, nihil ex seipsis remittunt, priusquam spaciola capacitas ipsis cõtingat. Quemadmodum ubi quis vehementer percussus est, sanguis sub plagam subtercurrit, nimirum venis à plaga euacuatis. Postquam autem carnes veluti spongia fuerint repletæ, non amplius remittunt,

*Hydrops
febrē leuē
& non lōr
gam facit.*

*Qui æquē
tur super
uenientia.*

*Mortis
caussa.*

Simile.

sed continent in seipsis, donec in loco aliquid ab ipsis euacuatum fuerit. Quum enim collectus fuerit sanguis, præ copia viam intercipit. Quemadmodum si quis vas olearium coriaceum angustis oris oleo impletum, in osculum vertat è directo, & si hoc fecerit, oleum ex ipso prodire non poterit: viam enim ipsum oleum intercepit, utpote multum & acervatim incumbens. Si vero quis ipsum vas inclinet, libera erit via osculi intercepta, qua effluet oleum ex ipso. Idem fecerit etiam aqua in mensa. Ita sanè etiam ubi multus humor in corpore, præ turbatione locum occupavit, & venas impleverit, non amplius ab ipsis discedit, priusquam ubi locus vacuus est, alimento à morbo consumpto. Atque hæc à me dicta sunt de hoc, si in corpore quid fuerit unde morbi gignatur, redundantibus etiam aliis: & quomodo principia efficiant colorem & turbationem humorum deducètia ad morbum. Nunc vero dicam quæ efficiant ea quæ ex cælo nobis obveniunt, si ad ea quæ in corpore generata sunt ineptant, & quum humorem in corpore superarint. Affero autem partem humoris in homine, ubi liquatus fuerit, conglobari ac spissari, donec morbum pepererit: partem vero dilatari, ac secerni. Habet autem & hæc affectio similitudine ad lac. Si quis enim succum in lac immittat, frigiditas in ipso oborta, lac inspissat & conglobat. At circum inspissatum, serum est. Sic etiam in homine humor, frigiditate in morbo oborta, cõglobatur & inspissatur. Circum ipsum vero aquosum humorem, adhuc etiam alius humor, quanto copiosior fuerit in alio corpore, ammixtus est. At si quidem ad aluum devenierit, stercus conturbat, & tormen in aluo inducit, & foras pertransit, nullo magno damno illato. Si vero non ad aluum devenierit, firmabit se aliqua corporis parte, ubi ipsi plurima capacitas erit. Volutatur itaque exquirens sibi ipsi loci capacitatem. Et quod quidem aquosi humoris de conglobatione secretum est, utpote frigidissimum ac gravissimum in corpore existens, ad infernas partes descendit, & circum ossa ac nervos volutatum, adhuc magis corpus ad inflammationem perducit, & clarum est quod circa nervos, & præsertim circa ossa, aquosus humor, qui humorem facit, existit. Circa ossæ enim corporis partes, homo maxime riget, & capilli erecti stant, contorta cuticula, ac sicciore sient quam priori

Hydrops.

*Horroris
caussa.*

- A** priori tempore: Nimirum aquoso humore isthic deficiente, & circa ossa obuoluto. Atque hinc sanè solus ille locus vbi primo tempore erat, humorem facere non potest, vnde etiã rigor oboritur. At vero reliqu⁹ humor qui æqualissime crassus est, partim quidem in toto corpore est, partim vero quantum abundauerit, si quidem aluus plena non fuerit, & quod affligit modicum sit: quandoque ad aluum deuenit, & nulum magnum damnum inducit. & aliquando quidem febrè non inducit, aliquando vero debilem & innoxiam. & quod affligit vna cum stercore exit. Si vero aluus plena multum quod affligit habeat, periculum est ex ipso morbum aliquem fieri, si alicubi se firmet id quod affligit, aut ad latus, aut ad viscus, aut alicubi aliam partem concalefaciat, quo primum illum humorem simul turbet. Qui vero non valde ex calore ab aquoso humore victi sunt, vtpote qui circa ossa, & prope medullam consistit: hos progressu temporis magis lædet, primum quidem in illum ipsum locum, deinde ipsi propinquũ, & semper vltius depascitur, & aluus ipsum assumit, vt quæ calida sit, & postea tum aluus, tum lædens humor, adhuc magis calefacit. At humor crassus calescens primum diffunditur, is qui propinquus affligenti existit. diffusus autem aquoso humori affligenti miscetur. deinde in concussionem corporis inanius redditur. & tam diu rigor tenet, quandiu aquosus humor alij humori ammixtus est. Quin & febris hoc modo generata oboritur. Affligentia ad locum firmata, calefcens corpus febrem in se suscipere cogunt: & ab affligente, & ab aluo calefactum, reliquum aquosum humorem superat. Atque sic febris fit post frigus, si qua corporis parte copiosior humor formatus fuerit. Si vero voluatur ac distrahatur, tali modo febris oboritur. Post frigus febris volutatur, maxime affligens circa aluum & supernam, & infernam. Isthic enim plurima loci capacitas existit. Dum autem volutatur, primum propinqua calefcunt, & viscera, & quæ in aluo sunt. Postea etiam alius humor diffusus calore fruitur, & aquoso humori miscetur. Atque febris post rigorem hic fit, vbi affligens volutatur, imò etiam vbi firmatum fuerit reliqua corporis parte. Et hæc à me dicta sunt, quomodo, & quando, rigor morbosus fiat, & quomodo, & ex quali necessitate febris post ipsum irruit. Et quæ sint principia morborum, & qualem

Veter ple
nus uel na
uus quid
faciat.

Qui post
frigus fe-
bris fiat.

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

Item vnumquodque ipsorum morbum in corpore inducat. D
& quomodo & cur in diebus imparibus morbi iudicantur.
Et vnde homines sani sint, & vnde aegrotent, & quomodo bi
lis, & pituita, copiosior & paucior fiat. Itemq; alia multa quæ
in ipsa natura humana sunt demonstrari, quæ sanè hic ser
mo exigebat. Atque hæc ita relata finem habent. Nunc
autem de lumbricis latis dicam. Affero enim ipsos in puero
dum adhuc in utero est nasci. Postquam enim semel ex ute
ro egressus est, non tanto tempore stercus in aluo manet, vt
ex eius diuturnitate ac putrefactione, tanta magnitudinis
animal generari possit. Excernit enim semper hesternum
stercus per omnes dies, si sanus homo esse debet. Tale ve
ro animal nasci non possit, etiamsi multis diebus homo ster
cus non egeret. Multa enim nascuntur dum puer in ute
ro est hoc modo, Vbi ex lacte & sanguine computrescente
ac redundante, vtpote quod dulce est, pus factum fuerit fer
vidum, animal isthic generatur. Nascuntur autem & rotun
di lumbrici isthic eodem modo. Signum vero quod hæc res
ita se habet, hoc est. Postquam in lucem editi sunt pueri,
mulieres ipsis in cibo offerunt medicamenta, quo stercus ex
intestino exeat, & non comburatur, & simul vt intestinum
dilataretur. Vbi vero cibum obtulerunt, multi sanè pueri &
rotundos & latos lumbricos vnà cum primo stercore excer
nunt. Si vero non excreuerint, sunt etiam insuperque na
scuntur in ventribus. Et rotundi quidem pariunt, lati ve
ro non amplius, etiamsi quidam ipsos parere dicant. Nam
homo qui latum lumbricum habet, velut cucumeris semen
excernit alias atque alias, vnà cum stercore ipso, & sunt ho
mines qui hoc lumbrici partus esse dicunt. Mihi vero non
recte dicere videntur qui talia dicunt. Neque enim ab vno
animali tot pulli generari possunt; neque ea est loci in in
testino capacitas, vt partus educare queant. Augescit
autem puero, augetur etiam lumbricus in intestino, ab his
que in ventriculum ingesta sunt, & æqualis fit intestino, qui
busdam in pubertate, quibusdam posterius, quibusdam paulo
prius. Et postquam intestino adæquat² est, similiter augetur,
& quanto maior factus fuerit, vnà cum stercore excernitur
de intestino recto, & excidit velut cucumeris semen, sæpe
vero etiam maior. Quibusdam vero iter facientibus, aut la
borantibus,

Lumbrici
qui crees
sur.

Lumbrici
gignunt.

A borantibus, & ventriculo calefcente, deorsum descendit, ip-
 sisque prominet ex podice inflatus, hocque facit, & de po-
 dice refecatur, aut retrocedit. Signa vero quod non pariat,
 sed ita habeat velut ego dico, hæc sunt. Si quis curet homi-
 nem latum lumbricum habentem, & medicamentum dede-
 rit aut potionem, siquidem fuerit homo bene præparatus, to-
 tus rotundus factus ad pilæ figuram exit, & homo sanus cua-
 dit. Si vero ad medicinam hæreat, recta pars de lumbrico a-
 brumpitur, lōgitudine duorum aut trium cubitorum, aut et-
 iam longe amplior, & vbi abruptus fuerit per multum tem-
 pus signa cum stercore non prodeunt. Postea vero augetur.
 Atque hæc argumenta sunt, quod lumbricus latus non pa-
 rit, sed abrumpitur. Est autem species ipsius, qualis alba in-
 testini rasura. Signa habet hæc. Cacat alias atque alias velut
 cucumeris semen, & vbi ieiunus est homo, exilit ad hepar a-
 lias atque alias, & dolorem inducit: & quandoque sputa ori-
 influunt vbi ad hepar assilit, quandoque non. Quibusdam
 etiam vocem intercipit, si fortiter ad hepar inuat, & valde
 multa sputa ex ore fluunt, paulo autem post sedantur, & tor-
 men multum in ventriculo alias atque alias oboritur. Quā-
 doque etiam ad dorsum dolor incidit. Nam & hic aliquando
 firmatus innititur. Hæc lumbrici lati signa sunt. Contingit
 & hoc. Qui hoc animalculum habet, in toto quidem tempo-
 re valde debilis fieri non poterit. Vbi vero debilis factus fue-
 rit, vix reualefcit. Latus enim lumbricus partis alicuius parti-
 tur curatus fuerit iusto modo, sanus fieri poterit. Si vero non
 curetur, sua sponte non exit. Mortem tamen nō inducit, sed
 cōsenescit. Atque hæc a me dicta sunt de lumbrico lato, vn-
 de nascitur, & quæ morbi ipsius signa sunt. Caterum cal-
 culi morbo principium oboritur a lacte, vbi puer lac impu-
 rum fugit. Lac autem in nutrice impurum fit, si pituitosis ci-
 bis ac potibus, & alimentis impuris nutritur. Conferunt
 enim omnia in ventriculum illabentia in ipsa ad lac. Habet
 autem & hæc res se hoc modo. Si nutritrix non sana fuerit, sed
 biliosa, aut aquosa, aut sanguinea, aut pituitosa: Lac et-
 iam malum puero generatur. Consentiant enim corpus &
 ventriculus. Plurimum vero ipsi ad lac cedit, de eo quod
 ipsa plurimum in seipsa habuerit. Et puer si de nutrice
 lac non

*Lōgus lā-
bricus.*

*Lumbrici
signa.*

*Calculus
puerorum
unde fist.*

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

*p.apis in
vesica qui
fiat.*

*Similiter-
& ferrum
fit.*

*Calculi di-
uersa caus-
sa.*

*Quinq; cal-
culi signa.*

lac non purum suxerit, sed biliosum velut dixi, morbosus fit
ac debilis: & in præsens maxime affligitur, quandiu lac pra-
uum ac morbosum suxerit. At ybi suxerit lac non purum, sed
terreum & pituitosum, & habuerit puer venas de ventriculo
ad vesicam tendentes amplas ac attrahentes: procedit autē
& quod bibit nutrix, & lac in ventriculum pueri, tale quale
trahit à ventriculo de lacte, in totum similiter prout venę ad
ventriculum detrudere possunt: si quid sanē in lacte non pu-
rum fuerit, id quo vesica fruitur lapis fit tali modo, velut in
aqua non pura, in calice aut vase æneo turbata, & rursus se-
data, fex acervata fit in medio. Sic sanē & in vesica de vrina
non pura existente. Et non per vrinam eijcitur, vt quę in ca-
uo sit loco, & maxime acervata fiens, præ dolore per mixtio-
nem non pertransit, & à pituita cruda concrescit. Glutinum
enim fit pituita ad fecem ammixta. Et primum parua lanugo
superstat, deinde quod accedit arenosum fit, glutino fiente
pituita, quę est in vesica de lacte, & angetur, & quicquid hu-
moris in glutinatiōe accesserit, emingitur. Rursus autem fex
solida fit, & lapidis speciem accipit. Quemadmodum ferrum
ex lapidibus ac terra dum comburuntur fit. Et in prima qui-
dem in ignem immissione, cōglutinati sunt lapides cū terra
ad ferri recremētum. At ybi iterū atq; iterū in ignē immissa
fuerint, recremētum quidē foras decedit liquecens ex fer-
ro, id quod ita fieri oculis videmus. Ferrum autem in igne
relinquitur, & recremento decedente subsidet, fitque solidū
ac densum. Sic profecto etiam fex in vesica, dum pituita glu-
tinum fit, emingitur id quod ab vrina liquecit. Fex autem
subsidet, & densatur, ac solida fit velut ferrum. Vbi vero sub-
fedit ac solida facta est, sursum ac deorsum in vesica voluta-
tur, & feriens vesicam dolorem inducit, & si vehementer fer-
riat ac vlceret, aliquid de ipsa aufert. Verum id quod insuper
affertur, adhuc magis quā id quod arenosum decessit, con-
cretionem efficit. Atque tali modo fit lapis de lacte in vesi-
ca: & si puero anxietas aliqua ab hoc oboriat, aliās atque
aliās, vbi meiere vult, vrinę meatum apprehendit. At si pue-
ro iam adulto lapis gignatur ex terrę cū, dolor nō adest ipsi
prius quā ipse sibi ipsi cibum deligat. Et hæc à me de hoc
relata sunt. Ceterum morbus signa quinque habet. Nam
ybi meiere vult, dolore affligitur, & vrina paulatim fluit ve-
lut in

A lue in vrinæ stillicidio, & est suberuēta, nimirum vesica à lapide exulcerata, & vesica inflammata est. Verum hoc signum inconspicuum est, indicat tamen summa pars preputij. Quandoque mingit arenosa, verum à talibus, qualia ego dicam. Eicit autem aliquando lapides duos, aut etiam plures paruos, generatos eodem modo, velut de vno dixi. Fiunt etiam tali modo. Quum lapis fuerit concretus, & profunde obsederit in vesicam in arena separata, ita vt ipsam aduenientem lapis non assumat in seipsum, sed grauior ac copiosior fiat, vt tamen ipsa ad seipsam non concresecat, etiam sic duo lapides fiunt. Fiunt etiam plures eodem modo. Sed & collisis inter se in agitatione aliquid disparatur, & arenosum per vrinam eicitur. Quod etiam aliquando contingit, vbi arena ad vesicam descendit, & non coaluit. Quidam dicunt quòd potus in pulmonem deuenit, ex hoc vero in reliquum corpus. Hi autem qui hæc dicunt, redarguuntur ex hoc quod dicturus sum, quòd videlicet pulmo cauus est, & in ipso fistula est. Quòd si pulmo cauus non esset, & fistula non ipsi adhereret, animalia vocem non ederent. Vocem enim edimus de pulmone, quia cauus est, & fistula ipsi adest. Vocem autem articulant labia & lingua, Verum de hoc exactius in peripneumoniæ tractatione egi. Cæterum hominibus quibus potus in pulmonem ferri videtur, aduersabor, habetque res se hoc modo. Proccedit potus in ventrem, à ventre autem in reliquum corpus expenditur. Oportet autem his quæ dicturus sum mentem adhibere. Sermonis argumenta, quòd potus non procedit in pulmonem, sed in ventrem, hæc sunt. Si enim potus procederet in pulmonem, quum pulmo expletus esset, homo nõ facile respiraret, neque loqui posset. Non enim esset, pulmone pleno existente, quòd resonaret. Et hoc quidem vnum argumentum est. Deinde si potus in pulmonem proccederet, cibi in nobis sicci existentes non similiter concoquerentur. Atque hæc duo argumenta existunt. Sed & medicamenta alium subducentia, si in potu sumantur, extra ventrem proccederent. Habet autem hæc res hoc modo. Quæcunque medicamenta purgatoria sunt aut superne, aut inferne, aut etiam vtrunque præstant, ea hæc faciunt. Omnia valde vrunt, & fortia quidem ex ipsis, si partem aliquam teneram corporis contigerint, eam exulcerant. Mitiora vero turbulentum

*Qui duo
uel plures
calculi fiunt*

*Potus pul-
monem nõ
petit.*

*Medica-
menta quæ
agant.*

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

lentum corporis motum faciunt, quancūque tandem partē occuparint. Si vero aliquod ex his medicamentis in pulmonem perueniret, videtur mihi magnum aliquod malum indurum esse, Pituita enim de capite descendens, eum in valde breui tēpore exulcerat. Tenera enim & rara res est pulmo, & si exulceratus fuerit, nō bene habebit homo ille, ob multas sanē causas. At vero venter à medicamento non exulceratur. Nam res est vailda ac robusta, nimirum velut pelis & corium. Et plerique sanē ex Libyæ incolis pecorum pellibus pro vestibus vtuntur, ventribus autem pro vtriculis. Robusta enim res venter existit. Deinde vbi à vino nigro homines repleti fuerint, nigra recrementa excernunt. Atq; hæc omnia argumenta existunt. Et vbi allia comederimus, aut aliud quoddam edulium olidum, vrinam reddimus comesta odore referentem. Et hæc quidem omnia argumenta sunt. Sed & hoc considerandum venit quod dicturus sum. Si quis cyceonem biberit, aut farinā coctam sorbuerit, aut aliud quid eiusmodi, & hoc ipsum in pulmonem peruenierit, certē arbitramur ipsum ne minimum quidem tempus viuere posse. Vbi enim modicum quiddā pituitæ in pulmonem peruenierit, aut in fistulam ipsius, multa ac fortis tussis oboritur, ac conuulsio. Si vero utiq; & vixerit homo qui cyceonum biberit, aut farinam coctam sorbuerit, vbi sanē concocta fuerit sorbitio, videtur mihi multa & fortis caliditas corpori oboritura esse, multusque dolor, vt omnino moriatur homo hoc modo, si illa in pulmonē perueniant. Atq; hæc iam argumenta septem sunt. Præterea quomodo lac infantes pueros nutrire posset, si ad pulmonem descenderet? Atque hoc mihi aliud adhuc argumentum est. Et hæc ne produxissem quidem ad sermonis mei confirmationem, nisi multi adeo homines essent, quibus potus in pulmonem procedere videtur, & necesse est ad opiniones fortiter inherentes multa argumenta adducere, si quis velit auditorem à priore sententia abducere ac conuertere vt suis verbis fidem habeat. Et propter hoc etiam potus in pulmonem non procedit, sed in ventrē: quia contigua & annexa est ipsi gula hominis semper hians, & in hanc procedit. Et simul pulmonis fistulæ velut hedera foliū incumbit, quare neq; descendere permetteret in transglutiēdo, si in ipsum procederet. Atq; hæc mihi de hoc relata sunt.

*Libum ue
stitus.*

*Cur lotifi
oleat escu
lenta.*

*Lactis etiā
exemplo
hos refel
lit.*

*Quid pul
monis fi
stulam te
gat cū qd
edimus.*

Procedit

- A** Proccedit nanque potus in ventriculum, & vbi expletus est; splen de ipso suscipit, & distribuit ad venas, & ad omentum, & in decliue deorsum, & in scrotum, & ad crura, & ad pedes. Et postquam morbus ex aqua multa obortus fuerit, procedit de ventriculo, & semper ad splenem venit de potu, vbi bibet aliàs ex ventre, quàm vbi homo sitiat, vesica autem & ventriculus non iusto modo excolunt, neque conueniente diata homo vtatur. At splen subagrotans à ventre de potu trahit. Morbus autem oboritur, & scrotum pellucidum fit, & clauicula: & collum, & pectora attenuantur. Colliguntur enim ab hoc morbo, & humor ad ventriculum defluit, & inferne partes aqua plenæ sunt, & venter cibum auersatur, & quâdoque valde adstringitur, quandoque defluit. Nec vesica iusto modo excolat, & plerumque horror aliàs atque aliàs per corpus discurrit, & quandoque febris corripit. Et quibusdam facies tumida fit, quibusdam non. Aliquibus etiam tibiæ rumpuntur, vbi morbus diuturnus factus fuerit, & aqua illinc effluit. Incidunt & vigiliæ & impotentia corporis, ac maxime lumborum. Et postquàm edit aut bibit, etiam paulo amplius splen affligitur, & spiritum frequentem semper emittit. Atque hæc signa hydropis sunt. Est autem & circa ventriculum solum, siue febris corripuerit, siue non. Et venter magnus fit, & cruræ implentur aqua. Verum supernæ corporis partes attenuantur his qui ita affecti putantur. At signa omnia debiliora sunt, & simul in cruribus aqua non discedit, & dolor tâto minor existit. Cæterum circa ventriculum solum hydrops & aqua hæc de causa fit. Etenim vbi aceruatim aqua accessit, & via in principiis non pateat ad infernas partes, sed aceruatim in venis concludatur, nimirum vt quæ respirationem non habeat, neque sursum neque deorsum inniti potest, haud aliter quàm si quis magnum vas angustî osculi occludat, ac subito inuertat, deinde sensim operculû de osculo detrahat. Et si enî hoc fecerit, aqua non effluet foras, neque enim respiratione habet, sed à spiritu qui intus est, conclusa est. Nam spiritus qui intus est replet vas, & externo spiritui renititur, & excursus aquæ nō datur præ spū vas implente, & simul aëre incūbente. Si vero quis sensim vas inclinarit, aut fundum perforarit, spiritus de vase exibat. Egresso autem spiritu, procedat

*Quæ gra-
cilescant
tabescant
in hoc mor-
bo.*

*Subtercu-
tanei mor-
bi signa.*

*Cursus
ueter tunc
geat.*

Simile.

HIPPOCRATIS LIBER

Mulieres etiam hoc patiuntur. cedit etiam aqua foras. Sic sanè in hydrope, si quidem perspi-
ratio sursum aut deorsum cōtingat, in principio morbi, tran-
sit ad crura hydrops, & ad pedes. Sin minus, isthic solum vo-
lutatur circa ventriculum, Atq; ita quidem de his à me di-
ctum est. Fit autem & mulieribus hydrops in vtero ipso,
& signa sanè in ventriculo, & in cruribus, & reliqua signa ean-
dem habet. Et de hoc ipso à me dictum est in morbis multie-
bribus. Atque hæ tres sunt species morborū ab hydrope.
Fiunt autem hi morbi omnes cito difficiles, & omnes cito
augentur. Adhuc autem difficiliores fiunt, si ex alio mor-
bo corpus liquefactum, ad hunc deuenerit. Si quidem igitur
subito occupauerit morbus hominem, moritur, nempe alio
morbo diutissime iam affligente. At vbi etiam aliud valde
fluida fuerit, citissime moritur, & sentiens, & loquens. Atque
hæc à me relata sunt de hydrope, & vnde oriatur, & quod
hæc sint ipsius signa.

HIPPOCRATIS COLICUS LIBER DE AFFECTIONIBUS, Iano Cornario medico physico interprete.

Hunc Galenus Polybi esse dicit.

Virum prudentem ratione apud se
inita, quod maximi pretij res est
hominibus sanitas. nosse conuenit
quomodo ex sua ipsius intelligen-
tia, in morbis vtilitatē capiat. Nos-
se autem conuenit ea quæ à medi-
cis & dicuntur, & adhibentur cor-
pori suo, eaque diiudicare posse.
Atque hæc singula hactenus nos-
se satis est, quatenus idiotæ cōtin-
gere potest.

A gere potest. Hæc vero nouerit quis maxime, si harum rerum cognitione ac studio teneatur. Morbi omnes hominibus à bile ac pituita fiunt. Bilis autem & pituita morbos exhibent, quum in corpore nimium aut resiccantur, aut humescant, aut incalescunt, aut frigesunt. patiuntur autem hæc pituita & bilis, & à cibis, & à potibus, & à laboribus, & à vulneribus, & olfactu, & auditu, & visu, & coitu, & à calido, & à frigido. patiuntur autem quum singula ex relatis, aut nō in debito tempore corpori exhibentur, aut non consueta, aut plura & fortiora, aut pauciora & debiliora. Vniuersi igitur morbi hominibus ex his fiunt. Oportet autem ad hæc idiotam nosse, quæ par est nosse idiotam. Quæ vero artifices nosse par est, ea etiam adhibere ac tractare. De his autem quæ dicuntur & fiunt, fieri potest vt idiota ex intelligentia quadam coniecturam faciat. Iam vero vnde singula hæc nosse oportet, ego referam. Si in caput dolores inciderint, humus caput calefacere conducit: ita vt multa calida lauemus, & sternutatione facta pituitam ac mucos subducamus. Et si quidem ex his à dolore liberetur, sufficiunt hæc. Si vero non liberetur, purgandum est caput à pituita. Victus autem sit sorbitio, & potus aqua. Vinum autē non exhibeatur, donec dolor sedetur. Quum enim calidum existens caput, vinum attraxerit, dolor fortior euadit. Dolores incidunt à pituita, quum in capite mota cumulata fuerit. Si vero aliàs atque aliàs dolor & vertigo in caput inciderit, profunt quidem & hæc adhibita, prodest autem etiam, si sanguis à naribus fuerit detractus, aut à vena in fronte. Si vero diuturnus & fortis in capite fiat morbus, & purgato capite non decedat, humus caput aut scarificare oportet, aut venas in circuitu inungere. Ex his enim solum sanum fore spes est. Agrotos considerare oportet statim in constitutionis morborum principio, quare opus habeant: & quales sint vt pharmaco purgentur, aut vt aliud quid, quodecunque tandem volueris, exhibeas. Si vero omisso principio, ad finem iam vergente morbo exhibueris, in desperato iam corpore, forte quiddā præbere veritus, periculum est ne magis delinquas, quàm successum consequaris. Si in aures inciderit dolor, conducit multa calida lauare, & auribus fomentum adhibere. Et si quidē ad hæc cesserit pituita de capite attenuata, & dolor cessauerit,

Morbos
origo.

Capitis
dolor.

Aurium
dolor.

B rit,

HIPPOCRATIS LIBER

**Faucis in-
flamatio.**

**Vuetur
mer.**

**Dentium
dolor.**

Polypus.

Pleuritis.

**Peripneu-
monia.**

noctuos.

Phrenitis.

rit, sufficiunt hæc. Sin minus, optimum omnium pharmacum ^D fuerit, quod in potu exhibitum, sursum pituitam purgat. Aut purgandum est caput medicamento, quo capitis pituita purgatur. Fit autem & hic dolor, quum intrinsecus ad aures pituita ex capite allapsa fuerit. Si vero fauces inflammatae fuerint, gargarismis vti oportet. Fit autem & hoc à pituita. Si vero gingivæ, aut aliquid sub lingua inflammatum fuerit, his quæ commanduntur vtendum est. A pituita autem & hæc fiunt. Si vero vna dependerit & suffocarit (Quidam hoc gurgulionem vocant) statim gargarismis vtendum est, præparatis velut scriptum est in medicamentis. Si vero ex his gracilis non fiat, retro raso capiti cucurbitæ duæ adhibeantur, & sanguinis plurimum detrahatur, & pituitæ fluxus retro reuellatur. Si vero neque ex his detumescat, scalpello incidito, & aquam educito. Sectio autem facienda est, vbi summum subrubicundum factum fuerit, Nam si tale factum sectum non fuerit, inflammatur, & aliquando derepente strangulat. Fit autem & hoc à pituita, vbi ex calefacto capite acervatim defluerit. Caterum quod ad dentium dolores attinet, si corrosus fuerit dens, & mouetur, eximatur. Si vero non corrosus est, neque mouetur, dolorem autem exhibet, per vstionem resiccatur. Profunt etiam quæ commanducantur. Dolores autem fiunt, quum pituita sub radices dentium subierit. Exeduntur autem & corroduntur, partim à pituita, partim à cibis, si natura debiles fuerint, & cauitatem habuerint, & male in gingivis fixi fuerint. Si in nare Polypus nascatur: quæ res ex naso in obliquum per respirationem diffilatur, ac intumescit: eximitur laqueo ex naso ad os distractus. Aliqui etiam pharmacis erodunt. Nascitur autem à pituita. Atque hi quidem sunt morbi qui à capite oriuntur, exceptis oculorum morbis, de quibus priuatim agemus. Ac vero de morbis circa ventrem, hæc considerare oportet. Pleuritis, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, hi morbi acuti vocantur, & fiunt maxime quidem ac fortissimi hyeme. sunt etiam astate, verum minus, & molliores. Quod si forte in tales incideris, hæc sanè faciens ac consulens, maxime successum senseris. Pleuritis. In pleuritide febris detinet, & lateris dolor, & erecta ceruice spiratio, & tussis, & sputum ab initio quidem subbiliosum sput. Postquam autem ^F quinta

A quinta aut sexta dies aduenerit, etiam subpurulentum. Huic ad lateris quidem dolorem dandum est, quod pituitam & bilem à latere deducat. Sic enī dolor lenissimus fuerit. Aluns autem curanda est per clysterem subducentem ac frigefaciētem. Hoc enim vniuerso morbo cōmodissimum erit. Exhibēdus est etiam potus, & sorbitio. Et potiones dandæ sunt acidiōres, quo sputum de latere repurgetur. Quum autem pus purgari inceperit, latus calefacere conducit, & forinsecus maturare ea quæ circa latus sunt. prius autem hoc facere nō expedit. Resiccatur enim. Fit autem hic morbus maxime ex potu, quū quis humecto corpore, aut ebrius, aut sobrius, friguerit. Fit etiā aliter. Iudicatur autem morbus breuissimus septima die, longissimus decimaquarta. Et siquidem in hac, per sputum reiectū ac purgatū fuerit pus à latere, sanus fit. Si vero per sputum nō fuerit pus reiectum, pectore suppuratus efficitur, & morbus longus erit. Porro iudicari in morbis est, quū morbi augescunt, aut marcescunt, aut in alium morbum transferunt, aut desinunt. Peripneumonia. In peripneumonia febris detinet, & tussis, & excreat primum quidem pituitam crassam ac puram, Sexta vero & septima, subbiliosam & subliuidam. Octaua autem & nona suppurulentam. Huic si quidem dolor adest, aut dorsi, aut laterū, dandū est medicamentum, quod in pleuritide ad lateris dolorem, in medicamentario libro scriptum est. Per potus autem, & sorbitiones, & venteris subductionem ac frigefactionem, eadem curatio adhibeatur quæ in pleuritide. Quo vero sputū & pus ex pulmone repurgetur, danda sunt pharmaca in potu, quibus pulmo humectatur, & pus sursum purgatur. Fit autē hic morbus, quum pituita aceruatim ex capite ad pulmonem fluxerit. Aliquando etiam ex pleuritide in peripneumoniā & febrem ardētem transitus fit. Iudicatur autem breuissimus quidē in diebus quatuordecim, longissimus vero in duobus de viginti. Pauci vero hunc morbum effugiunt. Fiunt etiā pectore suppurati ex hoc morbo, si non in iudicatoriis diebus pulmo fuerit purgatus. Phrenitis vbi apprehenderit, febris primum debilis detinet, & dolor circa præcordia, magis autem dextera, ad hepar. Quum autem quarta aut quinta aduenerit, & febris fortior fit, & dolores augescunt, & color subbiliosus efficitur, & mens percellitur. Huic ad dolorem quidem dan-

*Morbili
terum cu-
ratio.*

*Causa
morbi hu-
ius.*

*Morbore
decretorio
um quid.
Peripneus
monia.*

Medela.

*Morbus
hic unde
fiat.*

Phrenitis.

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

da sunt quæ in pleuritide, & tepor faciendus ubi dolor hæret. D
Sed & alius curanda, ac reliqua similiter facienda sunt, exco-
pto potu. Potu vero vtendum est quocunque alio volueris,
præter vinum. Aut acetum & mel ac aquam dato. Vinum au-
tem non conuenit mente motis, neque in hoc morbo, neque
in quibusuis aliis. Conducit autem in hoc morbo etiam ca-
put multa calida lauare. Mollito enim corpore, sudor quoque
magis sequitur, & alius & vrina secedit. Et æger ipse seipso
temperatior euadit. Fit hic morbus à bile, quum mota visce-
ribus ac septo transuerso infederit. Iudicatur autem morbus,
breuissimus septima die, longissimus vndecima. Effugiunt &
hunc pauci, transitque etiam ipse in peripneumoniam, & si
transierit, pauci effugiunt. Febris ardens siue causos, quum
habuerit, febris detinet, & sitis fortis, & lingua aspera ac ni-
gra fit, à spiritus sanè caliditate. Et color subbiliosus fit, & spu-
ta biliosa. Et æger extrinsecus quidem frigidus fit, intrinse-
cus vero valde calidus. Huic conducit frigefaciëntia adhibe-
re, & ad aluum, & forinsecus ad corpus, cauendo ne inhorre-
scat. potiones quoque ac sorbitiones dandæ sunt frequen-
tes, & paulatim quàm frigidissimæ. Venter autem curetur, &
si quidem non subeant quæ insunt, infusa frigidissima per
clysterem immittantur, aut quotidie, aut alternis. Hic autem
morbus fit à bile, quum mota intra corpus firmata fuerit.
Solet etiam in peripneumoniam transire. Iudicatur autem
breuissimus quidem nona aut decima die. Longissimus au-
tem decimaquarta. Et si quidem transierit in peripneumoni-
am, pauci effugiunt. Si vero non transierit, multi effugiunt.
Atque hi quidem morbi acuti vocantur, & oportet hos sic cu-
rare. Quæcunque vero aliæ febres hyeme fiunt, siue ex vino,
siue ex lassitudine, siue ex aliqua alia re, eas obseruare oportet.
Transiunt enim aliquando in morbos acutos. Transiti-
o vero ipsarum talis est. Quum commotis duobus humoribus,
pituita & bile, non conducentia corpori exhibentur, ipsi in-
ter se ipsos coacti, pituita videlicet ac bilis, corpori ubicunq;
tandem contigerit allabuntur. Et fit pleuritis, aut phrenitis,
aut peripneumonia. Obseruare igitur ac vitare oportet fe-
bres in hyeme. Sit autem obseruatio, & tutela ab ipsis, quies,
& gracilitas, & ventris euacuatio. In sorbitionibus autem &
potionibus degendum est, donec febris imminuta fuerit.
Ex morbis

Causos.

Medela.

*Hybernae
febres cur
obseruân-
da.*

*Quæ ob-
seruatio.*

- A** Ex morbis fermè maxime acuti & occidunt, & laboriosissimi sunt, & opus est ad ipsos plurima tutela, & exactissima curatione. Et à curante nullum malum accedere oportet, sufficiunt enim quæ ab ipsis morbis adsunt. Verum vt boni quid præster, pro viribus conetur. Et si quidem rectè curante medico, à magnitudine morbi superetur æger, non hæc culpa medici est. Si vero non rectè curante, neque cognoscen-
te, à morbo superetur, medici culpa est. Aestate porro hæc sunt, febris detinet fortis, & sitis. & vomunt aliqui bilem, aliquibus vero etiam inferne secedit. His in potu dandum est, & ad sorbendum, quodcumque tandem tibi idoneum esse visum fuerit. Si vero bilis aut pituita ad cor confederit, aqua frigida, aut aqua multa pota, vomant. Si vero venter non secesserit, clysteri vtendum est, aut subdititia glande. Morbus autem fit à bile. Liberantur autem maxime septima die, aut nona. Si vero febre detinente non purgentur, neque deorsum, neque sursum, dolor autem affuerit per totum corpus, tertia aut quarta die, pharmaco leui aut portione, deorsum purgato. facito autem sorbitionem ex milio, aut farina: & iisdem potionibus curato. Patiuntur autem & hæc à bile. Si vero externæ partes non valde feruidæ fuerint, verum internæ, & lingua aspera ac nigra sit, huic pharmacum ne dederis, curato autem frigefacientia adhibendo, & ad aluum, & ad reliquum corpus. Vocatur autem hæc febris æstiuosa. Iudicatur maxime vndecima die, & decima quarta. Si vero febrilis calor apprehenderit ac dimiserit, grauitas autem corporis ipsum detinuerit: hunc donec quidem calor tenuerit, sorbitionibus ac potionibus curato. Quum autem non tenuerit, etiam cibos dato, purgato autem quàm celerrime pharmaco, siue sursum siue deorsum opus habere tibi visum fuerit. Si vero febris quidem nõ tenuerit, os vero amarum habuerit, & corpus grauetur, & cibum auerfetur, pharmacum dandum est. Patitur autem hæc à bile, quum in venas ac articulos incubuerit & firmata fuerit. Quicumque vero alij dolores in aestate circa ventrem fiunt, si quidem ad præcordia & cor tederint, aquam multam aquosam facito, & aceti tribus heminis affusus, tepidam bibendam dato. & vbi modico tempore ipsam retinuerit, & igne ac vestibus concalesfactus fuerit, vomat. Si vero à vomitu rursus ac-

Morbos
acutorum
natura.

Per aestate
quæ uer-
xent.

Medela.

Feruidior
teriorum.

Causodes
febris.

Curatio.

Dolores
æstatis.

Medela.

HIPPOCRATIS. LIBER

cesserint ac suffocauerint, rursus vomitum faciat. Aut ipsum multa calida lotum, per clysterem subluet, & tepesfactoria adhibe, si affuerit dolor. Patiuntur autem hec maxime à pituita, quum comota ad cor allapsa fuerit. Danda sunt etià his qui talibus doloribus vexantur, pharmaca quæ descripta sunt ad eiusmodi morbum, in medicamentario libro. Si vero transierit dolor aliàs ad alium ventris locum, & febre caruerit, multa calida lauetur, & doloris gratia bibenda dentur, quæ in pleuritide sunt descripta, aut alia prout tibi visum fuerit. Si vero à dolore non liberetur, per pharmacum deorsum subpurgetur. A cibis autem abstineat, quousque dolor affuerit. Tales autem dolores, qui sic errant, à bile fiunt. Quicumque vero dolores infra umbilicum fiunt, in his molli infuso per clysterem immisso subluito. Si vero non sedentur, pharmacum deorsum purgans dato. Quicumque vero dolores derepente in corpore fiunt citra febre, in his lauare multa calida conducit, & tepesfacere. Nam pituita & bilis compacta quidem, fortia sunt, & prævalent in quacumque corporis parte cõsisterint, & laborem ac dolorẽ fortem exhibent. Diffusa vero debiliora sunt, quacumque corporis parte manifesta fuerint. At vero morbi qui in æstate fiunt, sic fieri solent. Quum corpus à sole fuerit calefactum, humectatur. humectatum autem agrotat, aut totum, aut ea parte in quam pituita & bilis incubuerint. Si quidem igitur quis ipsos incipientes curet, neque longi fiunt, neque periculosi. Si vero non curet, aut male curet, & longiores fiunt, & sæpe quoque occidunt. Sed & tertiana & quartana febres, ex talibus fieri solent. Hæc morborum constitutio maxime quidem æstate fit, aliquibus vero etiam hyeme. Terciana febris quum apprehenderit, si quidem videbitur tibi non purgatus esse, quarta die pharmacum dato. Si vero pharmaco non videbitur opus habere, medicamenta in potu exhibeto, quibus febris aut transmutetur, aut desiciat. Exhibeto autem velut scriptum est in medicamentis. Et in apprehensione quidem, sorbitione & potu nutritio. Interposito vero tempore, cibis per alium secedentibus. Apprehendit autem plerumque non ita sæpe. Si vero non curetur, in quartanam transire solet, & diuturna fieri. Si vero quartana apprehenderit, si quidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpositis tribus aut quatuor diebus,

Causse horum morborum æstatis.

Terciana.

Quartana.

A diebus, pharmacum sursum versus purgās dato in ipsa apprehensione. Et interpositis diebus rursum aliud deorsum purgās dato in ipsa apprehensione. Si vero ex his non sedetur, rursum interpositis diebus, multa calida lauato, & pharmaca quæ scripta sunt dato. potib⁹ autē & sorbitionibus, & reliqua dicta vtendum est velut in tertiana. Apprehendit autem hæc febris plurimos multo tempore, alios vero pauco. Et fit tum tertiana, tum quartana, à bile & pituita. Cur autem tertiana & quartana, alibi à me scriptum est. Vim porro habent medicamenta in his febribus, vt potis his corpus in loco sit, in consueta caliditate ac frigiditate. & neq; præter naturā calefiat neq; frigesiat. Danda sunt autē velut scriptū est in medicamentario libro. Pituita alba quum tenuerit, corpus totū intumescit albo tumore. & in eadem die alia parte melius sibi videtur habere, alia deterius. Et tumor aliās in alia corporis parte maior & minor fit. Huic pharmaca dāda sunt deorsum purgantia, à quibus aqua, aut pituita purgatur. Viētus autem ratio constituenda est, in cibis & potibus, ac laboribus, à quibus siccissimus ac gracilimus euadat. Morbus autem hic fit à pituita, quum quis ex febribus diuturnis pituitosus existens, impurgatus manserit, & pituita ad carnes ipsius conuersa fuerit. Et nihil quidem albidior est hæc pituita quā alia. Verū corporis color albidior apparet. Sanguis enim à pituitæ copia aquosior fit, & non inest similiter in ipso bonus color. Quapropter albidiores apparent. & vocatur hic morbus pituita alba. Si quidem igitur curatus fuerit incoante morbo, sanus fiet. Sin minus, in hydropem transit morbus, & hominem corrumpit. Quicumque splenem habent magnum, qui quidem fuerint biliosi, hi mali coloris sunt, & malis vlcerebus scætant, & ex ore graue olent, & tenues euadunt. Et splendus est, & semper consimili magnitudine. & cibi non secedunt. Qui vero pituitosi sunt, hæc & minus patiūtur, & splen aliās maior, aliās minor efficitur. His conducit si quidem impurgati fuerint, & caput & reliquum corpus purgare. Si vero purgatione non egeant, viētus ratio constituenda est, ita vt pituitosus corpus resicemus ac attenuemus, cibis & potibus, & vomitibus, & exercitiis plurimis, & deambulationibus. Et in vere sursum per veratrum purgentur. Biliosis autem conducit, vt per viētum humectantem, aluum & vesicam subduca-

Pituita
alba.

Medela
quæ.

Morbi hu
ius causæ.

φλέγμα
λευκόν.
Lienosi
quales sint

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

mus, & vt de vena splenitide frequenter sanguinem mittant: **D**
 & medicamentis vrinā cientibus vtantur, quæ splenem mol-
 lire scripta sunt, & vt pro anni tempore bilem purgent. Qui-
 dam vero splenici à pharmacorum potu nihil vtilitatis sen-
 tiunt, neque à reliqua curatione, quicquam gracilior splen ip-
 forum euadit, sed quæ adhibentur à magnitudine morbi su-
 perantur. progressu vero temporis, aliquibus in hydropē mor-
 bus degenerat, & corrumpuntur. Aliquibus autem splen suppu-
 ratur, & vsti sani fiunt. Cum quibusdam vero consenescit du-
 rus & magnus existens. Morbus autem fit, quum ex feбри-
 bus & mala curatione, bilis aut pituita, aut ambo in splenem
 incubuerint. Et diuturna quidem est affectio, non autem le-
 thalis. Ex pharmacis quæ splenis gratia exhibentur, alia per
 vesicam purgant, & ipsum molliorem faciunt. Alia vero pur-
 gant quidem, verum neque per vesicam quicquam, quod ma-
 nifestius fiat, neque vsquam alia parte. Splenem tamen mol-
 liunt. **Voluulus.** Voluulus quum apprehenderit, venter durus fit,
 & nihil secernit, & dolor inferne omnem alium tenet, & fe-
 bris, & sitis. Aliquando vero præ dolore æger etiam bilem vo-
 mit. Hunc humectare oportet, & intrinsecus, & extrinsecus.
Medicla. Et multa calida lauare. Et bibenda dare quæ alium mouent,
 & vrinam subducunt. Et clysterē adhibere, si admittat. Si ve-
 ro nō admiserit clysterem, fistulam ad vtriculi extremitatem
 alligato, & insufflando multum flatum immittito. Et vbi in-
 testinum & venter eleuata fuerint à flatu, exempta fistula, fla-
 tum infusum per clysterē immittito. Et si susceperit, secessum
 emittere, & sanus euadet. Si vero non sic susceperit infusum,
 moritur maxime septima die. **Morbi hu-** Talis autem morbus fit, qui
ius causa. stercore aceruatim combusto in intestino, pituita circa hoc
 colligitur. Et intestinū intumescit, vtpote his aceruatim in-
 duratis. & neque pharmaca quæ superne bibuntur suscipit, sed
 reuomit, Neque infusa inferne adhibita admittit. Est autem
Aqua in- morbus acutus & periculosus. Aqua inter cutem fit plerum
ter cutē. que quum quis ex longo morbo impurgatus multo tempore
 manet. Corruptuntur enim carnes, & liquantur, & fit aqua.
 Fit etiam hydrops à splene, quum ægrotauerit: & ab hepate,
 & à pituita alba, & à dysenteria ac lienteria. Et si quidem ex
 purgatione non facta fiat hydrops, venter aqua impletur. pe-
 ges autē & suræ attolluntur. humeri vero & clauicula, & pe-
 ctora &

A *Stora & femora liquefiūt. Hunc si à principio acceperis, priusquam aqua superexcreſcat, pharmaca bibenda dato à quibus aqua aut pituita purgatur. Bilem vero ne moueto. Cibos autem & potus & labores ac deambulationes conſtituito, à quibus gracilis ac ſiccus euadat, & carnes q̄ robuſtiſſime fiant.* *Medela.*

Morbus autem eſt lethalis, cum aliàs, tum ſi venter aqua repletus fuerit. Quum vero à ſplene, aut hepate, aut pituita alba, aut dyſenteria in hydropem tranſitus fit, conducit quidem per eadem curare, effugiunt autem non valde. Nam in morbis quum alter alteri ſuccedit, plerumque occidit. Quum enim corpori à præſenti morbo debilitato, alius morbus acceſſerit, præ imbecillitate perit, priuſquā alter morbus qui poſterior acceſſit, deſinat. Aqua porro ſic fit. Quū carnes à pituita, *Morb⁹ qui fiat.*

& tēpore, & morbo, & nō purgata immundicia, & mala curatione, ac febris corruptæ fuerint, liqueſcunt & fiunt aqua. Et venter quidem non diſtribuit aquam in ſeipſum, verum in circuitu circa ipſum conſiſtit. Siquidem igitur à pharmacis, & alia victus ratione, æger vtilitatem percipiat, & venter ipſius euacuatur, bene eſt: Sin minus, ſectiōe facta, aquam emittito. *Medela anceps.*

Secatur autem vel iuxta vmbilicum, vel retro iuxta lumbos. Effugiunt autem & hinc pauci. Dyſenteria quum habuerit, dolor adeſt per totum ventrem, & tormen, & egerit bilem ac pituitam, & ſanguinem combuſtum. Huius vbi purgaueris ca *Dyſenteria.*

put, pharmaco in potu exhibitō, quod ſuſum pituitam purgat, & aluum lacte cocto elueris, reliquum corpus curato, & *Medela.*

C ſi quidē febre caruerit, pinguibus & dulcibus ac liquidis ſemper quæ inſunt, ex aluo ſubdueito. Et multa calida partes ſub vmbilico lauato, ſi dolor affuerit. Potus autem & ſorbtiones ac cibos exhibeto, velut ſcriptum eſt in medicamentario libro. Morbus hic fit, vbi bilis & pituita in venas ac aluū in-

cubuerint, ægrotat quidē ſanguis, & corruptus ſecedit: ægrotat autem & inteſtinum, & raditur ac exulceratur. Fit autem hic morbus, & longus, & laborioſus ac lethalis. Et ſi quidem robuſto adhuc corpore curetur, ſpes eſt fuge. Si vero colliquato iam, & ventre omnino exulcerato, nulla vitæ ſpes ſuper eſt. *Morb⁹ hic unde.*

Lienteria. In lienteria, hoc eſt inteſtinorū leuitate, cibi ſecedunt non putrefacti, liquidi, dolor autē non adeſt, & corpus attenuatur. Hunc per eadē curato, velut à dyſenteria de-

Lienteria.

pituitæ

HIPPOCRATIS LIBER

*Profluuiū
ventris.*

pituita defluxus fit in vētrem inferiorē. Quod vbi cōtingit, D
cibi ab ipso frigescunt ac humectantur. Et secessus ipsorum nō
putrefactorū velox contingit. Et corpus liquefcit, dum simul
cibi per multū tempus in ventre non concoquantur, & simul
ā ventre calido, præter naturam calefcit. Profluuium ven-
tris longum quum detinuerit, secedunt primū quidem liqui-
da, quæ sunt ingesta: postea pituita. Et probe quidem edit, ve-
rum ā multo secessu debilis ac tenuis fit. Hunc sursum versus
resiccato, veratro in potu dato, & capite ā pituita purgato.
Ventrem quoque lacte cocto eluito. Deinde reliqua cibis ac
potibus curato, ā quibus venter & totum corpus resicccetur.

*Malorum
obseruatio
Tenesmos.*

Morbus autem ab iisdem fit, ā quibus etiam intestinorum
lenitas. Hi morbi, dysenteria in quā, & lienteria, ac diarrhœa E
siue profluuium ventris, consimiles sunt. Et oportet ipsos sic
sanare, ita vt defluxū ā capite & superiore vētre intercipient,
aut auertas. Morbi enim natura hinc est. Et nemo sententiam
tuam reprehendet. Firmē autem & reliquos morbos sic con-
siderare oportet, vnde vnique natura sit. Et si sic conside-
raueris ac deprehenderis principiū morborum, minime ab-
erraueris. Tenesmos vbi apprehenderit, secedit sanguis ac
mucus, & dolor fit in ventre inferiore, maxime vbi ad seces-
sum deuenerit. Huic conducit ventrem humectare, & pin-
guefacere, ac tepefacere. Et quæ insunt subducere, & calida
lauare, excepto capite. Solet autē hic morbus plures cibos
expetere. Tormina enim euacuato ventre ā sanguine ac mu-
co pertransēntibus, & ad intestinum allabentibus, fiunt. Qui F
autem insunt cibi minorem mordacitatē intestino inferunt.
Et fit quidem ex iisdem ā quibus & dysenteria, verum debi-

Cholera.

lior, & breuis, & non lethalis. Quum ex vino aut ā cōuiuio
bilis superne ac inferne flux⁹, aut diarrhœa corripuerit, diar-
rhœa quidem conducit ieiunare. Et si sitim habeat, vinū dul-
ce dare, aut vuarū passarum dulcium retrimenta. Ad vespe-
ram vero danda sunt, quæ etiam his qui ā pharmaco purgati
sunt dātur. Si vero nō cesset, velis autē sedare, vomitū ā cibo,
aut lenticulę decocto facito, & cōfestim sursum reuelltur in-
fernus secessus. & si succo lentium aut cicerum infuso elue-
ris, etiam sic sanē sedabitur. At vero bilis fluxui conducit,
si dolor adsit, dare quæ in pharmacis scripta sunt sedātia do-
lorem. Venter autem curetur, tum superior, tum inferior, per
potiones

Medela.

Aporiones humectantes, & per balnea calida corpus mollientia, capite excepto, & sic tum vomitus procliuior fit: & si liquor aliquis ingressus fuerit, ea quæ aduersantur sursum reuomuntur: tum infernus secessus magis prodit. Si vero euacueris, violenter vomuntur, & violentius secedunt. Ad vesperam vero dato & huic ea quæ dari solent ei qui phar-

*Dolores
crapulae.*

Macculi sunt autem & hi dolores qui ex potationibus aut ex conuiuio oriuntur, quum cibi & potus plus solito in ventrem ingressi fuerint, & quæ extrinsecus corpus supercalefacere solent, bilem ac pituitam mouerint. Urinæ stillicidij modi quidem multi & omnigeni sunt. Conducit autem forinsecus quidem corpus balneis calidis mollire. Intrinsecus vero humectare aluum quidem per cibos, à quib⁹ fluida fiat, Vesicam vero per potus, à quibus urina quàm plurimum diffunditur. Danda sunt & urinam cientia medicamenta, quæ scripta sunt in medicamentario libro sedantia dolorem.

Medela.

Morbus autem fit à pituita. Et quum quidem vesica siccata fuerit, aut perfrigerata, aut euacuata, dolorem exhibet. Quum vero humida est, & plena, aut etiam diffusa, minus fit autem senioribus diuturnior hic morbus. Iunioribus autem breuior. Neutris vero lethalis. Coxendicum morbus quum fit, dolor corripit coxæ iunctionem, & summas nates, ac coxendicem. Tandem vero etiam per totum crus dolor vagatur. Huic confert quum dolor tenuerit, mollire in quacunque tandem cruris parte dolor hæserit, per balnea, & tepesfactoria ac fomenta. Et aliu subducere. Vbi vero quieuerit dolor, phar-

Ischias.

macum dandum est infra purgans. Et postea bibat lac asinum coctum. Doloris autem gratia dentur quæ scripta sunt in medicamentis. Morbus hic fit, quum bilis & pituita in sanguisquam venam incubuerint, aut ex alio morbo, aut aliter quantumcunque sanguinis à pituita & bile compa-

Curatio.

ctum ægrotarit. Hic enim per crus vagatur per sanguisquam venam, & ubique constiterit, ibi etiam dolor manifestus fit maxime, molestus quidem, sed non lethalis. Si vero in vnum aliquem locum incubuerit dolor, & constiterit, & medicamentis non fuerit exactus, vrito quocunque loco fuerit dolor. Vrito autem lino crudo. Articularis morbus quum tenuerit, corripit calor & dolor corporis articulos. Corripit autem acutus, & in aliū atque aliū articulū dolores incumbunt,

*Morb⁹ hic
undo.*

*Articula-
ris morbus*

tum ac-

HIPPOCRATIS LIBER

Medela. tum acutiores, tum molliores. Huic conducit adhibere quæ parte dolor hæret, frigefactoria. Et quæ insunt ex aluo subducere, per clysteres, aut glandem subditam. Ad sorbendū vero & bibendum dato quodcunque tibi conducibile visum fuerit. Quum vero dolor intus fuerit, pharmacum infra purgans bibendum dato, & post hoc serum coctum, & asinum lac. Hic morbus à bile fit & pituita, quum commota in articulos incubuerint. Et brevis quidem sit & acutus, non autem lethalis. Solet autem iunioribus magis quàm senioribus contingere. Podagra violentior est omnibus eiusmodi circa articulos morbis, & diuturnissimus ac ægre cedens morbus. Et est quidem hic morbus sanguinis in venulis à bile ac pituita corrupti. Quanto autem in tenuioribus fuerit venulis, & in plurima corporis necessitate constitutis, & in nervis, & ossibus multis ac densis; tanto sane durabilior est morbus, & qui ægerrime depelli possit. Conducunt autē & huic eadem quæ morbo articulari. Et longus quidē est & hic morbus ac molestus, sed non lethalis. Si vero in digitis dolor relinquitur, venas paululum supra articuli in digito nodū inurito. Vrito autem cum lino crudo. Morbum autem regium sic curare oportet. Extrinsecus quidem corpus molliendum est balneis calidis. Aluus vero & vesica humectanda, & vrinā cientia danda, quæ sunt præscripta. Si vero fortis fuerit, purgato capite, pharmacum quoddam potandum dato quod bilem deorsum purgat. Postea vero vrinam cientibus vtendum est. Morbus autem fit, quum bilis commota sub cutem vertitur. Quod si hæc nouerit vir idiota, non similiter in incurabiles morbos inciderit. Solēt enim morbi ex paruis occasionibus magni ac diuturni fieri. Et quicumque cibi, aut potus, aut sorbitiones congrue ac consequenter se habent, & quæcunque pharmaca doloris gratia, ea omnia sine periculo semper exhibentur, si iuxta præscriptum exhibueris. Quæcunque vero pharmaca purgant bilem aut pituitam, in his pericula sunt, & culpæ medentibus imputantur. Quàm maxime igitur ea vitare oportet. Atque hi quidē sunt morbi qui circa ventrem sūt. Exceptis peiore suppuratis, & tabidis, & muliebribus morbis. Hi enim seorsim describentur.

Tubercula. Tubercula quæ enascuntur omnia, à pituita aut sanguine nascuntur, quum sanè à vulnere, aut casu fuerint collecta. Conducit

A ducit autē horum aliqua cataplasmatibus integere, & per phar-
maca in potu data diffundere. Aliqua vero impositis cata-
plasmatis maturare. & diffundunt quidem cataplasmata, quæ
quum calida sint humectant, & non in seipsa trahunt. Matu-
rant autem, quæ calefacientia contrahunt. Quum vero ali-
quod sectum fuerit, aut sua sponte ruptum, pharmaco hu-
morem repurgare conuenit, vbi autem pus effluere desiue-
rit, velut vlcus sanare. Lepra, & pruritus, & scabies, &
impetigines, & vitiligo, & alopecia, à pituita fiunt. Sunt
autem talia turpitudine magis quam morbi. Fauus, & stru-
ma, & pani, & furunculi, & carbunculus, à pituita fiunt.

*Lepra, pruritus, scar-
bies impe-
tigo, vitiligo, alope-
cia.*

*Fauus, stru-
ma, pani,
furunculi,
carbuncu-
lus.*

Quo vero hæc depurges, pharmacis sic vtendum est. Quicū-
que biliosus sunt, his dato ea à quibus bilis purgatur. Pituito-
sis vero, ea à quibus pituita. Atrabiliaris autem, ea à quibus
atra bilis. Hydropicis ea per quæ aqua. Quæcūq; vero phar-
maca in potu dantur, & non purgant neque bilem, neque pi-
tuitam, ea quum in corpus ingressa fuerint, vim exhibere o-
portet, aut frigefacientia, aut calefacientia, aut siccantia, aut
humectantia, aut contrahentia, aut diffundentia. Quæ vero
somnia faciunt, ea quietē sanguini exhibere oportet. Quū
ad ægrotum deueneris, interrogare oportet quæ patitur, &
ex qua causa, & quot iam diebus, & an vter secedat, & quo
vicio vititur, Et primum considerare, an morbus à bile aut pi-
tuita factus sit, aut vtrisque. Et hoc probe nosse conuenit, &
necesse est, vt ab altero horum, aut vtrisque fiat. Deinde vtri-
usque siccitate aut humiditate opus habeat. Aut aliquæ quidē par-
tes corporis siccitate, aliquæ vero humiditate. Postea an mor-
bum sursum purgare oportet, aut deorsum, siue per vesicam.

*Sauciorē
duratio.*

*Quæ vniu-
sus refri-
gerent.*

Et an augeat morbus aut marcescat, & an soluitur, aut in al-
num transit. Vulneratos fame affligito, & ex alio quæ in-
sunt subducito, aut per clysterem, aut pharmaco infra pur-
gante exhibito. & in potu dato aquam, aut acetum. Aut sor-
bitiones præbeto. Inflammata cataplasmatibus frigefacito.
Talia vero cataplasmata sint, aut betæ coctæ in aqua, aut a-
pium, aut oleæ folia, aut fici folia, aut rubi, aut quercus, aut
mali punica. Atque his coctis vtendum est. Crudis vero rhā-
ni foliis, aut viticis, aut saluæ, aut Tithymali. Aut pulegium
viride, aut porrum, aut apium, aut coriandrum, aut isatidis fo-
lia impone. Si vero nihil horum habueris, neque vllum aliud
cataplasma

HIPPOCRATIS LIBER

cataplasma, polentam aqua aut vino subactam imposito. Tāto autem tempore hæc cataplasmata profunt, quanto frigidiora fuerint quam vlcus. Quum vero fuerint calidiora, aut similiter calida, nocent. Pinguia ad inflammata non conducunt, neque ad ea quæ non sunt purgata, neque ad putrescentia. Sed ad inflammata conferunt frigida. Et ad impurgata ac putrescentia, acria faciunt, & quæ mordacitatem aliquam inducentia purgant. Vbi vero carnem producere volles, pingua & calida magis conducunt. Ab his enim caro pululat. Quibuscumque cibis aut potibus homines sani in victu vtuntur, ex his oportet presentibus vti ad agrotos, ita vt præpares calidos & frigidos, & humidos, & siccos. Ex frigidis quidem calidos, & calidos ex non calidis, & siccos ex non siccis, & reliquos iuxta eundem modum. Neque vero de presentibus desperare oportet, tanquam nihil possint, & abentes querere, qui nullam utilitatem ægro afferant. Comperies autem, si recte consideraueris, extra hos, paucos quibus ad ægrum vtaris. Sorbitiones autem in morbis omnibus dato, aut ptisanam, aut milium, aut farinam, aut alicam. Et quæcunque ex his dederis ad secessum, tenuia dato, & magis percocta, & dulciora potius quam falsiora aut calidiora. Quæ vero ad robur aut refocillationem, crassiora, pinguiora, & moderate cocta. Potibus autem vtendum est, si quidem aluum & vesicam subducere velis, vino dulci aut aqua mulla. Si vero adstringere, austero, albo, tenui. Si corroborare, austero, nigro. Qui vinum bibunt citra affectionem erga ipsum, his dandi sunt potus qui præparantur, & in medicamentario libro scripti habentur. His qui medicamentum biberunt, post purgationem detur, febrientibus quidem, aut lenticula, aut ptisanum tenue, aut ptisanæ succus. Danda est autem ptisana & milium, velut quæ leuia sint. Alica vero velut omnium robustissima. Et farina velut his robustior. Lenticula autem odorata præparetur, & modica secundo loco detur, vt quæ ledoris sit sorbitio, & stomacho grata sursum versus. Ammisceatur autem aut sal, aut mel, & cuminum, & oleum. Ad lenticulam vero ammisceatur pulegij herba, & parum aceti. Non febrientibus autem, panis puri medullam in iusculum interito, aut mazam & frustum piscis dato, aut ouiculæ tenerimæ carnem, aut volucris aut catuli coctam. Febrientibus autem etiam

Quæ uul-
neri com-
plendo
profint.
Tēpera-
mentum
omnium.

Quæ sor-
beantur.

Quæ uen-
tre muri-
namque
ciunt.
Quæ strin-
gunt.
Post pur-
gationem
quæ dan-
tur.

A etiam betam dato, aut cucurbitam, aut blitum. Et post cibum bibant vinum vinosum, vetus, album quàm aquosissimum.

Quibus lauare non conducit, vngantur vino & oleo calido, & alternis extergeantur. Quum aluum debilis, à cibis humectare volueris, mazam dato & obsonia. Et marinorum quidem piscium frustra cocta cum intrito. carnes autem ouiculae tenerrimae, aut hœdi, aut catuli, aut volucris coctas. Et betam aut blitum, aut runcem, aut cucurbitam, si tempus tulerit. Ex oleribus vero apium, & anethum ac ocimum, & vinum mellei coloris, vetus, album item ac aquosum. Quum vero siccare volueris corpus, panem dato, & obsonia asla, & sicca, & hæc omnia calidiora. & carnum partes carnosas: pisces, petrosos, olera, rutam, aut thymum, aut origanum. Vinum vero nigrum austerum. Præparentur autem obsonia cum sale & cumino. Aliis vero condimentis parcissime vtendum est.

Quæ siccent.

B Quum autem ex morbo refocillare volueris, alia quidem eadem dato, quæ exhibes quum ventrem humectas, Verum pro lactentibus carnes fortiores, & pro catulinis, volucrum ac leporinas. & ex his aliquas assatas, tum de carnibus, tum de piscibus, & quàm optime præparatas. Quibuscûq; morbis siccitas conducit, his semel in die cibum exhibere expediat, & cibos ac potus pauciores dare, quàm vt repleantur, & hos laboribus ac deambulatione perficere, & quàm minimū dormire. Quibuscunque vero humiditas conuenit, his expedit inedia non ferre, & cibi ac potus non indigos esse, neque laborare, & dormire quantum voluerint. Quoscûq; cibos, aut obsonia, aut potus agroti concupiscunt, exhibeto, si non corpori damnum inde accessurum est. Quum aut ci-

*μνοστί-
τλα.*

C bus aut potus augere inceperis aut detrahare, paulatim & ad sufficientes perficere possint, his sorbitiones ne dederis. Excludunt enim cibum. Qui vero non possunt, his dato. Si vero quid dare volueris refectionis gratia, alicam dato, & pisanam triticam. Hæ enim sorbitiones sunt fortiores. Denatur autem post cœnam. Pharmaca quæ potantur, & quæ ad vœnura adhibentur, discere oportet: omnibus enim hoc expotum ac proclue est. Non enim ex intelligentia homines hæc reperiunt, sed potius ex fortuna. Neque artifices magis quàm idiotæ. Quæcunque vero in arte medica, intelligentia

*Quidquid
languens
petierit
dato.*

*Sorbitiones
uales
dæ.*

*Medica
mētā casū
reperit.*

discant.

HIPPOCRATIS LIBER

discuntur & reperiuntur, aut de cibis aut de medicamentis: ea ab his qui dinoscere possunt quæ in arte sunt, discere oportet, si quid discere velis. Post sorbitiones cibum debilibus dato, & vinum vinosum insuper bibendum. Ante cibos vero & potus aut sorbitiones, & postea, & cibum & potum quicumque tandem tibi videbitur debilibus exhibeto, ita ut & corpus & animam inspicias. Sic enim maxime profueris.

Quam facultatem singuli cibi habeant, coniectare oportet, ex his qui vim manifestam faciunt. Quicumque flatum, aut morsum, aut repletionem, aut ructum faciunt, aut tormē, aut secedunt, aut non secedunt: hi manifesti sunt quod hæc operantur. & ex his etiam alios considerare oportet. Habēt enim singula edulia, & quo prosunt, & quo ledunt. Verum alia manifestissime operantur quæ operantur, alia vero obscurius. Cibi & obsonia præparentur ac exhibeantur debilibus, à quibus neque flatus sit, neque ructus acidus, neque tormen. & quæ neque valde per aluum secedūt, neque valde resiccantur. Hæc autem sic fiunt. Quæcunque quidem venter superat, & corpus ipsa suscipit, ea neque flatum exhibent, neque tormen. Si vero venter non superarit, ab his & flatus, & tormen, & alia huiusmodi fiunt. Leuissima sunt cibaria, & potus ac obsonia, quæ moderata in corpore ingesta, aut paulo amplius supra modum, neque repletionem exhibent, neque tormen, neque flatum, neque aliud quiddam eiusmodi, & celerime concoquuntur, & concocta secedunt, & per omnem diem in ventrem ingesta, minime molesta sunt, etiam si diu antea fuerint ingesta. Grauiora autem sunt, quæ moderata exhibita, aut infra modum, repletionem & dolorem exhibent. & quæ neque dari, neque edi, neque bibi possunt, ut non dolorem exhibeant. Et si quis ipsa per tempus rursus bibat aut edat, etiam sic dolorem exhibent, & non pro ratione secedunt.

Ad sanitatem optima sunt, quæ modice ingesta, sufficiunt, ut & famis & sitis sint medela. Et plurimo tempore corpus ipsa suscipit, & pro ratione secedunt. Ad robur autem optima sunt, quæ carnem plurimam ac densissimam producunt, & sanguinem crasse faciunt, & pro ingestorum ratione secedunt. & corpus plurimo tempore ipsa suscipit. Pingua, & caseosa, & mellita, & ex sesamo parata, ructum acidum maxime faciunt, & bilis fluxum superne ac inferne, & tormen, & flatum,

Qui vis co-
rum quæ
porrigun-
tur cogno-
scitur.

Leuia
que.

Grauiora.

Sanitati
educētia.
Robur fa-
cientes.

A flatum, & repletionem. Hoc ipsum etiam contingit, quò quis plura ederit aut biberit, quàm venter concoquere potest.

Debilibus si quidem pro morbi ac corporis ratione dederis, quæcunque tandem dederis, consumit hæc corpus, & neque indigum est, neque repletum. Si vero aberraris à temporis occasione, detrimentum in vtraque sequitur. Quæcunque cibaria aut potus, aut obsonia corpus suscipit, ab his maxime neque tormen fit, neque flatus, neque ructus acidus.

*Cibaria,
poculaque
cōferētia.
& contrā.*

Quum enim in ventrem ingesta fuerint, corpus ab ipsis trahit quod ipsi commodum est. Et necesse est iam quod restat debilius esse, quàm vt tormen, aut flatum, aut aliud quid humi-
lusmodi in ventre faciat. Vina dulcia, & austera, & mellei

Vina.

B coloris vetusta, ventrem subducunt, maximeque vrinam ciēt ac nutriunt, & neque flatum exhibent, neque tormen, neque repletionem. Carnes percoctæ & exassatæ, vtræque debiles sunt ad robur augendum. Ad secessum vero percoctæ cōmo-

Carnes.

dæ sunt, Assatæ vero magis sistunt. Quæ vero moderatam habent & cocturam & assaturam, hæ & ad robur, & ad secessum moderate se habent. At vero crudiores ad robur quidē cōmodi sunt, sed non ad secessum. Ex cibis ac potibus qui cōmodissimi sunt corpori ac maxime sufficientes, & ad alimentum, & ad sanitatem, ex his ipsis etiam, vbi quis ipsis nō in tempore vtatur, aut pluribus quàm tempestiuū est, & morbi, & ex morbis mortes fiunt. Reliqui vero cibi ac potus, qui talem vim non habent, parum vtilitatis afferunt, etiam si quis semper ipsis in tempore vtatur, parum autem etiam læ-

C dunt. In vtrunque enim partem debiles sunt, vt & boni aliquid faciant, & mali. Sunt autem cibi & potus qui hanc vim habent hi, panis, maza, carnes, pisces, vinum, & ex his alij magis, alij minus. Quicumque ex sicco victu viuunt, his nō cum cibo potus detur, sed post cibum, multo tēpore interposito. Et sic quidem siccus humor à siccis cibis ortus, corpus siccatur. Si vero quis simul cum cibo bibat, cib⁹ humidior factus, corpus humidius facit. Panis calidus, & carnes calide, ipse per se comestæ, siccant. Si vero cum liquore dederis, aut statim à cibo potum præbueris, non siccant. Panis purus ex farinis, ad robur ac refectionem commodior est, quàm qui non est ex tenuibus farinis paratus, & recens vtilior est quàm vetus, & ex farinis recentibus melior quàm veteribus. Polenta ex

*Siccus nimis
tricus.*

*Panis dis-
ferentia.*

Polenta.

C ordeo

HIPPOCRATIS LIBER

Vinū quī
debilitē
tur.

Caro quæ
leuissima.
Grauis.

Pisces.

Balneum.

Olera.
Allia.
Cepæ.

ordeo non madefacto, sed circuncirca consperso ac decortico. ^D
cato, fortior est quam ex madefacto: & recens quam vetusta.
Et maza prius subacta fortior est, quam non subacta. Vinū
diffusum, ac perfrigeratū, & excolatum, tenuius sit ac debi-
lius. Carnes coctæ, si quidem percoctas feceris, debiliores
sunt ac leuiore. Assata vero si exassata fuerint, & inuetera-
tæ ex aceto aut sale, debiliores sunt & leuiore recentibus.
Debiles ac leues cibi, ventrem quidem nō lædunt, neq; cor-
pus, eo quod calefacti non intumescunt, neq; replent, sed ci-
to mollescunt, & concocti secedunt. Humiditas autē ab ipsis
debilis corpori accedit, & neq; augment, neq; robur memora-
bile exhibent. At fortes cibi, & intumescunt vbi in ventrem
ingesti fuerint, & replent, & difficilior quidē ac tardius cō-
coquuntur, & non secedunt. Verū humor ab ipsis fortior ac
incorruptus accedens, multum robur ac augmentum corpo-
ri addit. Ex carnibus leuissimæ sunt in corpus, caninæ, &
volucrum, & leporinæ coctæ. Graues autem sunt bubulæ. Et
porcinæ moderatiores, statum autem faciunt, & coctæ & as-
sata. Et sanis autē & debilibus conueniunt ouillæ. Suillæ ve-
ro his qui laborant & exercitantur, & ad bonum habitum,
degētibus fortiores. Sed & ferinæ māsuētis leuiore sunt,
eo quod fructum non similem edunt. Differunt autem &
pecorum carnes, & eorum quæ fructum edunt, & quæ non e-
dunt. Et fructus non idem in omnibus facit, sed partim den-
sam ac fortem victimæ carnem efficit, partim rarā & humi-
dam, ac debilem. Vt in summa dicam, pisces leue sunt edr-
lium, & cocti, & assati, & ipsi per se, & cum aliis cibis. Ipsi
vero inter se ipsos sic differunt. Stagnorū pisces, & pingues,
& fluuiatiles, grauiore sunt. Littorales autem marini, leuiore.
Et percocti assati sunt leuiore. Ex his itaq; fortes da-
re, vbi reficere aliquem voles. Leues vero, vbi gracilem &
tenuem facere oportuerit. Balneum calidum moderatum
quidem, mollit & auget corpus. Quod vero opportunum mo-
dū excedit, siccās quidē corporis partes humectat, humidās
vero resiccat. Et siccæ quidem humectatē debilitatem & ani-
mi deliquium exhibent. Humidæ vero siccata, siccitatē ac si-
tim. Ex oleribus allia, & coctæ & assata, vrinā cient, & per
alium secedunt, & ad menses muliebres conducunt. Cepæ
ad vrinās

A ad vrinā commodā sunt. Succus enim acrimoniam quandā exhibet, vt secedat. Atque his quidem sic vtendum est, sed debilibus non exhibenda. Apium & coctum & crudū vrinā ciet, & palustre magis q̄ satiuū, quod etiam maiore vim habet. Coriādrum stomacho gratum est, & per aluum secedit, tum coctum, tum crudum. Ocimum & humidum est & frigidum, ac stomacho gratum. Porrum coctum quidē vrinā ciet, & secedit. Crudum vero aestuosum est & pituitosum. Malum punicum reficit & pituitosum est, & cū nucleo quidem, aluum sistit. Citra nucleum vero, secedit. Cailidi cibi, sicci quidem sistunt, humorem enim in ventre reficiant. Si vero humidi sunt, humectantes per caliditatem, aluū subducunt. Acerba siccant, & contrahunt corpus. Habent & vim sistendi. Acida attenuant, morsum inducētia. Salia secedunt, & vrinā ciet. Pingua & dulcia, humiditatem & pituitam exhibent. Reficiunt cucurbita, & beta, & blitum, & rumex, & per humiditatem secedunt. Brassica vero acrimoniam quandam habet ad secessum, & simul boni succi est. Caseus, & sesamum, & vicia passa, reficiūt & pituitosa sunt. Vinum dulce, & mellis speciem referens, anibo & reficiunt, & vrinā ciet, & pituitosa sunt. Aultera vero, ad robur & siccitatem commoda sunt. Vrinā autem ciet etiam aultera vetusta, quæ alba & tenuia existunt. Oleum & quæcunq; oleosa, reficiunt & pituitosa sunt. Ex olerib⁹ coctis secedunt, quæ ex natura humidissima aut acerrima sunt, aut caliditatem habent. Danda autem sunt hæc tepidiora ac flaccidiora. Sic enim ad secessum comodant. Cucumis pepo, & vrinā ciet, & aluo secedit, ac levis est. Alter autē pepo, frigiditatem quandam exhibet, & sitim sedat. Alimentū vero, a neutro horū contingit, nisi tenue quoddam. Sed neque malū, neq; memorabile. Mel cū aliis quidē comestū, & nutrit, & bonū colorem exhibet. Ipsum autem per seipsum attenuat magis q̄ reficit. Nā & per vrinā, & per secessum plus iusto expurgatur. Vrinā cientia in ventre & cito calefiūt, & calefacta marcescūt ac liquecūt, & ob id citū secessum faciūt. Stabiles autem ac aluū sistentes cibi, & calecūt, & calefacti cito resiccantur ac compingūtur, & propter ea obduri facti, non secedunt. Quæ per aluū secedūt, succosa sunt, & natura calida. Quæ vero vrinā ciet, sicca & frigida.

Apium.

Coriādrū.

Ocimum.

Porrum.

Malū punicum.

Cibaria.

Brassica.

Vinum.

Oleum.

Mel.

Cibaria
varietas.

HIPPOCRATIS LIBER

*Frumentum
minum.*

Frumentum & vinū, differunt quidem & ipsa inter seipsa ^D
ex natura, tum robore & debilitate, tum leuitate ac grauita-
te. Differt etiam locus à loco, ex quo illa fuerint. Est enim a-
lius aquosus, alius aquarum inops, & apricus, & vmbrosus, &
bonus, & malus. Quare omnia hæc ad hoc conferunt, vt sin-
guli cibi aut fortiores sint, aut debiliores. Quicumque sanè
panem comedere soliti fuerunt, his dandus est & in morbis.

*Quæ plus
iusto come-
ditur quid
agendum.*

Quum quis cibos aut potus plures solito acceperit, si non
solito more perfecerit, optimum est vt statim reuomat. Po-
ma & fructus arborei, tum mollis, tum duri corticis, propter-
ea post cibum molestiora sunt, & sano, & debili, quia corpus
eius qui cibum sumpsit, solum ab ipsis humores trahit. Si ve-
ro ieiunus quis edat, plures. Quicumque cibi aut statum, ^E

*Cibaria
cūm uexat,
quid agas.*

aut æstum, aut morsum, aut repletionem, aut tormen faciūt, à
talibus liberat vinum meracum insuper potatum. Corpus e-
nim à vino calefactum, per calorem amouet ea quæ insunt à
cibis & potibus ac similibus. Venter aliquando perturbat-
tur, aliquando sistitur, aliquando etiam pro ratione secedit.

*Ventris
diuersitas.*

Cur autem hæc sic se habent? primum quidem venter quū hu-
midior fuerit, & quum sicciior, susceptum cibum corrumpit.
Deinde quum mutatio facta fuerit, siue ex frigore ad calidi-
tatem, siue ex caliditate ad frigiditatem, itidem corrumpit.
Quare necesse est ventrem, ab iisdem cibis ac potibus propter
hæc ipsa, & molliorem fieri, & duriorem. Cibaria & potus
& obsonia, excepto pane, & maza, & carnibus, & piscibus, &
vino, & aqua, reliqua omnia tenues ac debiles vtilitates ex- ^F

*Languen-
tia nutritio.*

hibent, ad augmentum, & ad robur, & ad sanitatem. Tenuia
item ac debilia mala ab ipsis fiunt. Quoscuque ægros.
febres non continenter detinent, sed intermittentes corri-
piunt, his cibi dandi sunt post apprehensionem, ita vt conie-
cturam facias, ne febris à recēs accepto cibo irruat, sed cibis
iam concoctis. Vinum & mel optima iudicata sunt in ho-
minibus, si iuxta naturam & sanis, & debilibus cum tempo-
ris opportunitate ac mediocritate exhibeantur. Et bona qui-
dem sunt ipsa per seipsa, Bona vero etiam permixta, & tum
alia, tum quæcunque memorabilem vtilitatem habent. Quæ-
cunque sanis commoda sunt, ea etiam ægrotis exhibita for-
tiora sunt. Et oportet detractō ipsorum vigore ea dare, alio-
qui non feret ipsa corpus, sed magis lædunt, quàm prosunt.
Hippo-

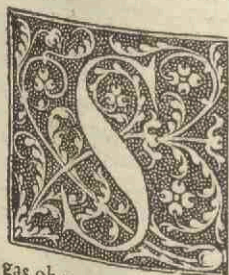
HIPPOCRATIS COI

LIBER DE INTERNIS

affectionibus, Iano Cor-

nario medico physi-

co interprete.

Si pulmonis arteria fuerit exulce- Pulmonis
arteria
sauciata
ueneue
fractæ.
rata, aut aliqua tenuis venula ex
his quæ in pulmonem dependent,
rupta fuerit, aut aliqua fistula ex
his quæ per pulmonem distentæ
sunt, & alia in aliam distracta fue-
rit, & sanguine fuerint impletæ;
distrahuntur sanè ac rumpuntur ob
has maxime causas, propter labo-
rè, propter cursum, ob casus, ob pla-

gas, ob vomitus violenter fientes, ob febres. Hæc igitur pati-
tur. Primū quidē tussis sicca obtinet. Deinde paulo post ex-
puit saluam suberuentā, aliquādo autem puram. Et si quidē
hic breui à morbo liberetur, satis est: Si vero nō, tēporis pro-
gressu sanguis amplior prodit, aliquando purus, & aliquando
etiā subputridus. Sape vero etiā fauces non animaduertētī-
bus sanguine implētur. Postea sanguinis grumos paulatim &
frequenter emergentes reiiciunt. Aliquādo vero etiā graueo
lentia ab ipsis contingit. & fauces aliquando spuma quadā
replentur. Et rigor ac febris apprehendit, circa initia quidem
morbi, vehemēter. In progressu autē debilius. & alias atq; a-
lias corripit. & dolor quandoq; in pectoribus insitus est, & in
dorso, & in lateribus. Et ubi sanguinem spere desserit, saluā
multam liquidā expuit, quandoq; vero etiā viscosā. Atque
hæc quidē sic patitur donec quatuordecim dies præterierit.
Post hos vero si nō desuerit morbus, squamas ab arteria tuf-
fiendo auellit, quales à pustulis decedunt. & dolor incidit in
pectus, & in dorsum, & in latus. & præcordia cōtingens velut
vltus dolet. Huic conducit vt q̄ maxime quietē intus habeat, Curatio.
si morbus sic se habuerit. Si enim quid laborarit, & dolor a-

C iiij cutior, &

HIPPOCRATIS LIBER

cutior, & tussis magis q̄ prius premit, & rigor ac febris magis D
occupat. Et si sternutauerit, dolor acutus irruit. Dolet aut̄ &
in lecto, quū se circūuertit. Huic cibos quidē eosdem, quos &
pectore suppurato exhibere oportet, verum hos non multos.
Ex obsoniis autē his vtatur. De piscibus quidē, squatina, aut
pagro, aut galaxo magno albo, aut aliis similibus, omnibus cū
rho, & origano cōditis. Carnem autem edat galli assatā, sine
sale, aut capræ coctā, & vino austero vetustissimo ac iucūdis-
simo nigro vtatur. Deambulationib. autē moderatis. Verun-
tamen hæc fiant febre non tenente. Si vero febris tenuerit,
sorbitione farinæ aut milij vtatur. Si vero cibos assumat, pau-
cos assumat, & obsonia per aluū secedentia. Et si pharmaco ti-
bi vtendū esse videbitur, cnidio cocco, aut tithymalide ipsū E
subpurgato. Et post purgationē, farinæ coctæ pinguis hemi-
nā absorbendā dato. Deinde q̄ maxime reficito, vt q̄ minimū
tenuis sit. Ad huiusmodi enim morbū non conducit tenuem
esse. Deambulationes etiā primum paucas faciat, vt ne lassitudo
succedat. Fomentū vero alias atq; alias adhibeatur. Et
qua die fomentū adhibetur, sine cibo sit excepta farina co-
cta, cuius heminā absorbeat. Aquam autē bibat. Postera die
minus q̄ solitus fuit edat, & bibat vinū nigrum, iucundū, au-
sterū modicū. De cætero vero bis aut ter in die cibi dentur.
Sic aut̄ huic paulatim dato, donec ventrē confirmaueris. Nā
ex febribus & inedia, si os quidē appetiuerit, venter autē su-
scipere noluerit, vbi acruatim suscepit, inflammatur. Quare
paulatim dare oportet. Si vero acruatim dederis, & parū la-
borarit, deambulationib. venter nō perfrigeratur, nimirū ci-
bis quietē cōpactis. Quare etiā febris succedere solet, & hye-
me quidē minus, æstate vero periculū est ne delinquat. Hunc
q̄ maxime reficere oportet, quo q̄ crassissimus fiat. & deam-
bulationib. moderatis vtatur, & min⁹ solito lusetur, & parū
laboret primū, deinde amplius, nunquā autē multū. hæc si fe-
cerit, celerrime sanus erit. Si vero tenuis fiat propter laborē,
remittat ac quietē agat. Hic vbi sanus fuerit, neq; ad vctū ce-
liferationē, & iracūdiā. Periculū est enī ne morbus reuertat.
Quare hæc oīa vitare oportet. Si vero cibū auerfetur, cruui-
torreto, & corticē depurgato, deinde per triduū in aqua ma-
cerato, singulis aut̄ diebus aquā diffundito, & aliā affundito.
Postea

Medela
que.

Que ca-
uenda.

A Postea quarta die excolato ac resiccato, deinde tenuissime molutum cribrato. Et lini semen tostum tundito ac terito. Et sesamum tostum tundito ac terito. Et polentam non salſam, puram, tenuem accipito. Et erui quidem ac polentæ, amborū æqualis sit mensura, sesami vero tertia pars, lini vero dimidia vnius partis. Hæc in lacte caprino cocta quàm liquidissime absorbeat. Postea vero in prandium ipsi dentur cibi pui, & obſonia fortiora. Vinum autem idem bibat. Dato autem ipsi & centaureæ radices, ad has rupturas facientes, in vinū ipsas deradens. dato item dracontij radices in vinum deraſas. Sed & tuffis gratia, dracontium deraſum in melle delingendum dato: Et si decoctum in lacte asseuerarit se sorbere non posse, lac bubulum quàm plurimum bibat, tertia parte aque mulſæ ammixa. Atque sic celerrime sanus erit. Morbus autē curatione multa opus habet. Est enim difficilis. Si enim curatus & sanus factus nō seipsum custodierit, plerisque reuertens morbus interitus causa fit. hic si quidem ab hac curatione sanatus fuerit, satis est: Sin minus, ipsum lacte crasse factum, & in pectore, & in dorſo vrito. Si enim successerit vſtio, fugæ morbi spes est. Si vero arteria conuulſa fuerit, aut aliqua vena ex his quæ ad pulmonem tendunt, hæc patitur. Ab initio quidem morbi, tuffis acuta obtinet, & rigor, & febris. & salivam expuit multam, albam & spumofam, aliquando vero sub cruentā. & dolor caput ac collū detinet. hic morbus fortior est priore. & vſque ad decem primos dies talia patitur. Postea plerique vñdecima die pus crassum violenter expuunt. Decima quarta vero die puriora expuit, si enafurus est, & dolore minus vexatur, & breui sanus fit. Si vero morbus diuturnus futurus est, tunc & pus multo amplius expuit, & reliquos dolores multo amplior in corpore ineſt. Calores autem debiliores habent quàm prius. Hunc si à principio acceperis, infra ſubpurgato ſcammonia ſucco, si non febricitarit. Post purgationem autem accipiat ea quæ prius, & alia eadem aſſumat, quieto quàm maxime corpore, & molliter cubet. & hæc quidem ab initio faciat vſque ad decem dies. Si vero pectore ſuppuratus fiat, eadem quæ etiam prius faciat. Si vero sanus fiat, ab his cibis ac potibus abſtinere oportet, ab acidis, & acerbis, & ſalſis, & pinguib⁹. A labore item ac iſſdem à quibus prior, abſtineat. Hæc si fecerit, celerrime à morbo liberabitur.

C iij Si vero

Sorbitio
quæ.

Curatio.

Arteriæ
lancinatio

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

*Pulmonis
morbus un-
de fiat.*

Medela.

*Pus seca-
tiōe usio-
nēue edu-
citur.*

Si vero quid horum non fecerit, rursus reuerso morbo peri-
clitabitur, & morbus peior erit. Nam multi rupto pulmone
vitam degunt, donec moriantur. Hunc si non statim quis cu-
ret, recidiuāte morbo postea non habueris quo prodesse pos-
sis, nisi hæc feceris. Lacte bubulo crassefactum, in pectore &
dorso ʒrito. Si enim vstio successerit, pderis. Morbus autem
hic ex iisdem delictis fit, ex quibus etiam prior. Pneumo-
nis siue pulmonia, ab his maxime fit. Quum pulmo sanguine
in seipsum traxerit, aut pituitam saliam, & non rursus dimi-
serit, sed in ipso coacta ac compacta fuerint: ab his tubercula
fieri solent in pulmone & suppurari. Hic autem hæc pa-
titur. Ab initio & per totum morbum tussis acuta sicca ob-
tinet. Et rigor, & febris, & dolor in pectoribus & in dorso
incumbit. Aliquando etiam in latere. & erecta ceruice spi-
ratio vehemens incidit, hic vsque ad quatuordecim dies ta-
lia patitur. Sæpe vero etiam plures. Deinde erumpit pus, &
multum expuit. Sæpe vero etiam velut araneorū tunicas ex-
puit. Sæpe etiam subcruentum. Et si quidem depurgatus fue-
rit & breui gracilis factus pulmo, interitum effugit. Si vero
non adhæret, & per annum morbus tenet, & transmutatur,
vt aliās alia ager patiatur, huic in principio antequam pus
erumpat, hæc adhibere oportet. Quum febris remiserit, mul-
ta calida lauetur, & sorbitionibus multis vtatur. Pitisanæ suc-
cum coctum, melle ad coctum affuso, sorbeat. Et vinum bi-
bat dulce album, aut aquam mulsam coctam. Quum vero pus
expuere inceperit, eadem bibat, quæ prior suppuratus, & ci-
bis ac potibus, & obsoniis iisdem vtatur, abstinens ab acidis,
& acribus, & salis, ac pinguib. Et à venere ac ebrietatib, nisi
morbo cōmodum fuerit. Ex coloris autem inspectione æsti-
mandum est, qualibus opus habere videatur. Reliqua vero
eadem faciat. Bibat etiam lac bubulum, ac caprinum pro tē-
pore. prius autem subpurgetur lacte asinino cocto. Bibat etiā
equinum lac excolatum quotidie mane, poculi tres heminas
continentis mensura, si facere poterit. Si quidem igitur sic eu-
ratus melius habebit, satis est. & si non eruperit pus in pect,
ipse seipsum curet, quietem quā maxime corpori exhibens,
& quæ cōmoda sunt sibi ipsi exhibens. Si vero erumpat pus in
pectus, qua parte tibi significationem de se præbere videbi-
tur, illic maxime sectione aut vstione facta, pus emittito mo-
dū.

A dicum primum. Reliqua vero eadem facito, quæ & in priore suppurato factò descripta sunt. Si in pulmone varix fiat, tussis sicca corripit, & rigor, & febris in principio quidè morbi valde vehementer, habet etiã erecta ceruice spiratio. & dolor in capite cõsistit. Et supercilia impendere videtur. & tumor in faciem descendit, & in pectus, & in pedes. Sæpe vero etiã in capite innititur. & præ dolore vbi is vexat, respicere non potest. & corpus subpallidum est, & venæ per ipsum tendunt flammæ, aut nigræ. Huic quum sic habuerit, & dolor maxime premit, primum sanguis detrahatur. Deinde multa calida lauato. Et vbi sitis habuerit, Cyceonem in vino nigro austero quàm iucundissimo, æquali mensura aquæ mixtū, bibendum dato. Frigidum autem maxime bibere oportet. Sorbitionibus autem vtatur ptisanæ succo cocto, melle bono affuso. Hæc exhibere oportet in primis quatuordecim diebus.

Si vero diutius morbus teneat, & dolor amplior fuerit in corpore, & impotentia aderit, huic sic habenti eadem exhibeto, quæ ei qui pulmonem suppuratum habet, vbi quatuordecim dies præterierint. Hic morbus fit à labore, & atra bile.

*Morbi
caussa.*

Quum venæ cauæ per pulmonem tendentes, sanguine aut atra bile impletæ fuerint, venulæ aliæ in alias rumpuntur, vt quæ in angustiis sunt conclusæ, & exitum non habeant: & dolorem exhibent ac flatum in pulmone. Hic morbus difficilis est, & multa curatione opus habet, Alioqui ægrum non relinquit, & plerunque in multis simul commoritur. Si

*Pulmonis
inflamatio*

C inflammatio in pulmone fiat, fit autem maxime à vinolætia, & gulositate, piscium capitonum, & anguillarum. Hi enim pinguedinem habent naturæ hominis infestissimam. Iam vero etiam factus est morbus à pituita, vbi sanguini mixta in pulmonem influxerit. Accidit etiam ex carnis esu, & ex aquæ mutatione. Hæc igitur æger patitur. Tussit fortiter, & saliuâ expuit liquidam ac multam. Sæpe etiam crassam & albam, velut à raucedine, Et dolor premit acutus in pectora, & dorsum, & laterum mollitudinem ac latera. Et acidum eructat. Et ex pectoribus ac pulmonibus, velut venter murmurat. Et vomit pituitam acidam. & si id quod vomuit in terram effundas, radit terram velut aceto infuso. & dentes stupefcunt. & rigor ac febris, & sitis fortis detinet, & si quid pingue voluerit edere, exugitur ad viscera, & vomitum inducit. Et

HIPPOCRATIS LIBER

cit. Et totum corpus torpor occupat. Quum vero renouue-
rit, paulo leuior sibi esse videtur. postea vbi vespera diei ac-
cessit, venter sonitum edit, & tormine versatur, ac mumi-
Medela. rat. Huic quum sic habuerit, & tempestiuum esse visum fue-
rit, curationem sic adhibeto. Mei & lac, & acetum, & a-
quam, mixta in ollam infusa tepefacito, & origani capi-
tati mulis agitato, vbi vero tepida facta fuerint, bibenda
dato, aut apprehensa lingua, sensim per fistulam infundito.
Deinde conuolutum quietem habere iubeto. Postea si vomit-
us succedat, prompte vomat. Si vero non succedat, irritatio-
ne per pennam facta vomat, & si quid pituitæ vomuerit, per
dies quinque idem faciat. hinc enim leuior euadet. Bibat au-
tem hæc exercitatus, si fieri poterit, & multa calida lotus: Sin-
minus, saltem lotus. postquam vero quinque dies prætere-
rint, mane ieiunus bibat in aqua mulsa, aut vino mulso sil-
phij succum, erui magnitudine: & allium comedat ac rapha-
nidas ieiunus: & mēracum vinum insuper absorbeat nigrū,
aut album austerum. Bibat etiam inter cibum, & post cibum.
Cibis vero siccis, & carnibus caninis vtatur coctis, si rigor &
febris non apprehenderit. hic si à tali infusione per fistulam
in os, purgetur, satis est. Sin minus, sursum per veratrum ip-
sum purgato. Post purgationem vero farinæ coctæ duas he-
minas absorbendas dato, melle affuso. Vinum vero idem bi-
bat aquosum. At si non in principio affueris morbo, lacte
stia. ipsum crassefactum in pectore ac dorso vrito, ita enim ma-
xime à morbo liberari poterit. Si vero non fuerit vstus per-
manet, & non valde deficit, sed ad senectam vsque adhæret.
Sæpe etiam commoritur, si non in primis quadraginta die-
bus mortuus fuerit. Quare multa quàm maxime opus est cu-
ra. Et serum ac lac pro tempore bibat, bubulum & capri-
num, & asinum ac equinum. Sic enim facillime deget. Est
Pulmonis erysipelas autem morbus difficilis. Si pulmo ab erysipelate intum-
uerit, Hic autem tumor maxime à sanguine fit, quum
pulmo in seipsum sanguinem attraxerit, & susceptum te-
nuerit. Morbus autem hic æstatis tempore maxime fit: Hæc
igitur ab ipso arger patitur. Tussis incidit sicca, & rigor, &
febris, & erecta cernice spiratio, & dolor fortis in pectori-
bus. & nares aperit, velut equus à cursu. Et linguam exe-
rit, velut canis æstate ab ardoris flatu vstus. Et tumor de-
cine

A tinet pectora. & parum loquitur. & rubor est in facie. & pruritus fert in corpore. & præ dolore decumbere non potest. Sed ipse seipsum anxius iactat. Hic in septem diebus moritur. Veruntamen in principio quum sic habuerit, per hæc curetur. Corpus quidem perfrigeretur, betis in aqua frigida tinctis, ac corpori impositis, in recenti maxime dolore, Aut lintea frigida aqua tincta ac expressa apponito. Et si quidem sic melius habuerit, satis est: Sin minus, terram figularem frigidam pro cataplasmate imponito. & sub dio decumbat. Sic enim tractatus sæpe septem dies effugerit. Quum autem septem dies præterierint, & dolor adhæserit, dolentem partem intus, cum oleo illinito, & tepesfactoria eadē quæ in pleuritide adhibeto: & potionem ad subpurgationem ipsi dato, ex peplo, & meconide, siue peplo, & grano cnidio. Et post purgationem, lenticulæ heminam absorbendam dato. Bibat autem aquam. Postera die multa calida aqua ipsum lauato, capite excepto. Postea origanum in aqua multa macerato, & bibendam dato. Potibusque quàm calidissimis utatur. Cibos autem accipiat eosdē quos & qui à pleuritide correptus est, si non febris adhæserit. Hic morbus grauis est, & pauci effugiunt. Si pectus & dorsum dirupta fuerint: Dirumpuntur autem maxime à labore, æger hæc patitur. Tussis obtinet acuta, & saliuam expuit aliquando suberuentam, & rigor & febris plerumque corripit. & in pectore, & in dorso, dolor inest acutus. & in latere velut lapis incumbere videtur, & à dolore perpetuo pungi, velut si quis acu stimulet. Huic quum sic habuerit, statim lacte in potu dato, pectus & dorsum inurito. Et sic celerrime sanus erit. De cætero vero quietam maxime corpori vitam degat. Si quid enim laborarit, & aut currum, aut equum ascenderit, aut humeros oneri subderit, periclitabitur ne rursus morbus recidiuam faciat. Et si hoc contingat, periculum est ut corrumpatur. Morbus enim reuersus magis premit quàm ab initio. Si vero non fuerit vultus, iisdem ipsum curato quibus & suppuratum, sorbitionibus, & potibus, & cibis. In summa vero, quietem agat, & comodis cibis alatur, Si enim sic tractatus fuerit, celerrime sanus erit. Morbus autem grauis est. Si in latere tuberculum nascatur, & suppuratus fiat, hæc patitur. Rigor tenet & febris, & tussis sicca per multos dies. Et dolet latus. & ad mam-

Medela.

Curatio.

Pectoris
scapularis
ue scissuraTuberculū
latis.

HIPPOCRATIS LIBER

Curatio. ad mammam, & ad clauiculam, & ad scapulas, dolor impetum D
facit. Hic quum sic habuerit, in primis decem diebus sorbiti-
onibus vtatur, pitisanæ succo cocto melle affuso, quum sorbi-
tio cocta fuerit. Vino autem vtatur albo, dulci, aut austero, &
aquofo. Et vt vinum sæpe sorbeat, ac expuat iubeto. Et à som-
no impedito, donec vndecim dies præterierint. Post hos dies
cibis paucissimis vtatur, carnibus catulinis aut galli calidis,
Oportet autem ipsas probe cum iusculo præparare, & iusculū
absorbeat. Et sorbitionibus prius quàm cibo vtatur, & ne si-
tiat, donec latus suppuratum fiat. Suppuratur autem maxime
in quadraginta diebus, aut paulo prius. Hoc autē cognosces.
*Puris emis-
sio.* vbi suppuratum fiat latus. Pus enim non expuit, neque reuo-
mit. Hunc quum sic habuerit, vbicunque tumor significatio-
nem de se præbuerit, secato aut vrito. Et postea pus paulatim
emittito. Et postquam exhauferis, linamentum crudi lini im-
mittito & hoc postridie rursus exempto, paulatim pus exhau-
rito. Deinde rursus linamentum indito, & rursus tertia die, &
aliis deinceps, bis per diem exhaurito, donec resiccatum fue-
rit. Dato autem & cibos & obsonia, si admiserit, Et bibat ori-
dicum non multum, siue vinum, siue aquam. Edat etiam ori-
ganum tenellam plurimam melle tinctam. Si vero tenellam
non habeat, siccam tritam & melli ammixtam plurimam ex-
hibeto. Et neq; frigeat, & balneis lauet, & molliter cubet. Et
sic hunc morbum curans, celerrime sanum feceris. Quum au-
tem sanus euaserit, vitet frigus, calorem, solem. Et deambula-
tionibus modicis vtatur post cibum, vt ne lassitudo corpus
corripiat. Hæc faciens sanus erit. Ex his morbis quos-
cunque vsseris, statim post vssionem, porrum multum tritum
super vsturas imponito, & per diem vnā finito. Tres sunt
*Tabis tres
species.* tabis species. Prima quidē fit à pituita. Quum enim caput pi-
tuita impletum ægrotarit, & calor accesserit, pituita in capite
computrescit, vt quæ moueri non potest vt decedat. Postea
quum crassifactæ fuerint & putrefactæ ac superexpletæ ve-
nulæ, fluxio in pulmonem fit. Et pulmo vbi suscepit, statim
ægrotat, vt qui à pituita mordetur quæ salsa est ac putrida.
Hæc igitur æger patitur. febris debilis inuadere incipit, &
rigor, & dolet pectora ac dorsum. Aliquādo etiam tussis præ-
mit acuta, & expuit saliuam, multam & liquidam ac saliam. Et
hæc quidem in principio morbi patitur. In progressu vero
corpus

- A** corpus attenuatur, cruribus exceptis, hæc enim intumescunt, & pedes & ungues contrahuntur. ex humeris autem tenuis & debilis est, & fauces velut lanugine implentur, & velut per arundinem sibilati: & fortiter fitit per totum morbum: & multa impotentia corpus habet. Hic quum sic habuerit, in anno corruptus male perit. Verum studium quàm maxime adhibere oportet, ac reficere. Et primū quidem veratrum bibendum dare, infra autem subpurgare epithymo, aut peplo, aut grano cnidio, aut tithimalide. Hæc quater in anno dare oportet, sursum bis, deorsum bis. Dandum est & lac asininum coctum ad subpurgationem, aut bubulum, aut caprinum. Bibat etiam crudum lac bubulum, tertia aquæ mullæ parte ammixta, per quinque & quadraginta diēs, ammixto etiam origano. Caput autem ipsius prius purgetur, pharmaco ad nares appposito. Ci baria autem & obsonia dentur, neque pingua, neque nidorosa, neque valde actia. Hæc autem morbum obseruando facere oportet, & deambulationibus ad cibos vti, obseruando ne frigeat. Hyeme vero iuxta ignem habitationem faciat. Vinum autem bibat austerum, nigrum, quàm vetustissimū ac iucundissimū, verum modicū. Et si tibi visum fuerit, ante pharmacum fomentum adhibeto, & sic pharmacum dato. Si vero dare nolueris, facto fomento, vomitum ex cibis facere cogito, velut prius scriptum est. Huic si commodæ fuerint, deambulationibus vtatur. Si vero non conducant, corpore quàm maxime quiescat. Hic hoc modo tractatus, facillime in morbo deget. Est autem morbus lethalis, & pauci hunc effugiunt. Secunda tabes fit à labore. Eadem autem æger patitur quæ & prior. Morbus autem hic magis priorē quiescit, & tussis remittit, Saluam vero exspuit crassiorē priorē, & tussis premit maxime senes, & dolor fortior est in pectoribus, & velut lapis incumbere ipsis videtur. Dolet etiam dorsum. Et color ipsius limpidus existit. & si quid laborarit, flatus & atihelatio oboritur. Hic ex hoc morbo in tribus annis maxime moritur. Cura se autem oportet iisdem, quibus etiam priorē. Hic morbus multis adhæret vsque ad tres annos, sed moriuntur. Estque morbus grāuis. Tertia tabes. Ab hac hæc patitur. Medulla ipsius spinalis sanguine plena fit. Tabescit autē similiter & à canis venis. Hæc vero pituita hydropiformi, & bile replentur. Patitur autem eadem, ab vtris tandem tabescat.
- Medellæ
quæ.
- Tabes se-
cunda.
- Tabes ter-
tia.
-
- Et homo

HIPPOCRATIS LIBER

Et homo statim niger sit ac subtumidus. Et partes sub oculis pallide sunt. Et venæ in corpore pallidæ distent sunt, quædā vero valde rubicundæ. Maxime autē manifestæ sunt, quæ sunt sub alis. Et sputum pallidum, quæ ubi ipsum inuaserint, suffocant: & tussire volens aliquādo non potest. Quandoque autē præ suffocatione & tussendi cupiditate, bilem acernatim vomit, ali quando vero pituitam. Sæpe vero etiam cibos quum comedit. Et ubi reuomit, leuior sibi esse videtur. Deinde modico tempore interposito, in iisdem doloribus iacet. Hic etiā acutius loquitur quàm quū sanus esset. Et rigor ac febris interquiescens, rursus sudorosa corripit. Hunc ubi sic habuerit, cibis & sorbitionibus, & potibus ac pharmacis, & reliquis omnibus curato, velut priores. Morbus autem, durat maxime annos nouem. Postea durat dum corrumpitur. pauci vero ex ipso effugiunt. Grauis enim est morbus. Si vero uoles, sic ipsam curato. Primum fomentum adhibeto, & ubi fomentum adhibueris, postridie aquæ mulsæ dimidium congiū ipsi bibendum dato modico aceto affuso. & hæc citra respirationem bibere iubeto. Deinde stragulis ipsum ad multum ac quàm longissimum tempus contegito. Si vero non sustineat, & euomere velit, vomat. Si vero vomitus non sequatur, tempore iam aliquo interposito, aquæ tepidæ poculo magno superingesto vomat, irritatione per pennam facta. Quum vero euomuerit, vt bene habeat, quietē agat per hunc diem. Vbi autem hanc tempus fuerit, cœnet mazam modicam, & obsonium habeat, salsamentum & porrum. Hæc autem quàm plurima edat. Vinum vero bibat dulce. Reliquo tempore per totam diem, exordio mane facto, multa calida lauetur. & post balneum ca uere oportet, vt ne frigescat, sed decumbens plurimo tempore dormiat. Quum autem à somno surrexerit, viginti stadia minimum circumeat illa die. In aliis autem diebus alia quinque stadia prioribus addens vadat, singulis diebus additione facta, donec ad centū stadia perueniat. Ventre vero quotidie subpurgare oportet, succis betæ, & à brassica, ita vt vtræque seorsim coquas, & de vtraque congiū excoles. Deinde adipis à rhenibus detracti minæ quadrantē ammiscas ac simul coquas, in vtrisque succis diuisim facta coctura. Quum autem bibere voluerit, ad brassicæ quidem succū, salem adiicito. Ad betæ vero succū, mel affundito. Licet autem seorsim vtranque

Curatio.

DE INTERNIS AFFECTIIONIBVS. 208

A vtrinq; bibere : Aut melle in alterum poculum affuso bibat, in alterum vero immisso sale . Ebibere autem oportet totum succum, & hac facere per triginta dies. Secundo vero mense *Secundi mensis ratio.* edat panem, & carnes pingues suillas coctas, aliud vero nihil. Vinum autem bibat album, austerum, & iter faciat, non minus stadiorum triginta ante cœnam. Post cœnam vero decet, & ne frigeat, sed contegatur. Hac si fecerit, leuius morbum feret. Tertio autem mense cyceonem floridum bibat, apij Radices, & anethum, & rutam, & mentam, & eoriantum, & papauer tenerum, & ocimum, & lentē, & mali punici dulcis & vinosi succum. Oportet autem dulcis duplam mēsuram esse, ita ut vtriusque succi simul sit hemina dimidiū, & vini nigri iucundi austeri hemina dimidium, & aquæ hemine dimidium. Postea flores triti in hoc diluantur permixto, & in poculum infundantur. Et postea farina erui acetabulum adiciatur, & polenta tantundem, & casei veteris caprini rasi tantundem, & hæc permixta ebibat. Deinde modico tempore interposito prandeat panem, & obsonium habeat, frustum torpedinis, aut squatina, aut galei, aut raia. Et carnes suillas edat coctas & crasse faciat seipsum, quietem quā maxime agens. Et decimo quoque die fomentum sibi ipsi leuiter adhibeat. *Quarti.* Quarto autem mense, quinto quoque die leuiter fomento viatur. Et edat obsonium plurimū. Sint autem obsonia, caseus, & carnes ouillar coctæ paucæ. Et iter faciat per stadia, velut antea dictum est. Et prima quarti mensis die, initio à decem stadiis factu eat, & quotidie addat, donec octuaginta stadia fiant. Et deambulet in die stadia octuaginta. Ante cœnā, triginta. Post cœnā, viginti. Mane, triginta. Reliquo vero tēpore victu vta-
C tur, mazā & panē vtraq; edens. Et obsoniū habeat, chartilaginea. Sed & carnes oēs edat, exceptis bubulis ac porcinis. A piscibus aut his abstineat, à mugile, anguilla, & melanuro, Edat autē torpedinē, squatinā, raia, galeū, pastinacā, & ranas: Ex aliis nihil. Si vero videatur innoxius esse, etiā cyceonē bibat. Postquā autem dormire voluerit, bibat de vino nigro, iucundo, veteri, poculū duarū heminarū. Et per diē eodē vino vta-
tur inter cibū. Et in diē iter faciat per stadia centū quinquaginta: Ante cœnā, nonaginta. Post cœnā, viginti. Mane, quādraginta. Hic hoc mō curatus, in anno sanus euadit. Resicca-
tur medulla spinalis maxime, quā venula ad medullā tendentes fuerint arefcant. *Medulla spine cur*

HIPPOCRATIS LIBER

tes fuerint obturata, itemq; ex cerebro accessus. Propter cor
 poris autem afflictionem hæc patitur, & ægrotat. Resiccatur
 etiam à venere. Hæc igitur patitur. Dolor acutus incidit ipsi
 in caput, & in collum, & in lumbos, & in lumborū musculos,
 & in articulos crurum, vt aliquando flectere non possit. Et
 stercus non secedit, sed sistitur. Et vrina difficultate vexatur.
 Hic in principio quidem morbi quietius degit. Quanto autē
 magis tempus morbo prolōgatur, tanto magis omnia dolet.
 Et crura velut ab aqua inter cutem tumēt. Et vlcera à lumbis
 emergunt, & alia quidem sanescunt, alia vero nascūtur. Huic
 quum sic habuerit, caput purgato, hippophaïs succo, aut cni-
 dio grano, corpore prius valde bene foto. Vespero vero post
 purgationem, prisanæ duas heminas sorbeat, melle affuso. Vi
 num autem bibat album molle. Postera die asinini lactis co-
 cti, melle affuso, octo heminas ebibēdas ipsi dato. Si vero asi-
 ninum non habeas, bubuli aut caprini cocti tres semicōgios,
 melle affuso. Et dum temporis opportunitas adest, lac bibat,
 fero & lacte vtens, per quinque ac quadraginta dies. Cibis au-
 tem & obsoniis vtatur quāmm axime per aluū secedentibus.
 Vinum bibat album, molle, Mendesium. Quum autem cras-
 sissimus fuerit, in lumbos ipsius ab vtraque verticulum parte
 crustas quatuor inurito, & in dorsum vtrinque quindecim.
 & in cervicem duas, inter tendines. Si enim vstio successerit,
 sanum facies. Est autem morbus hic grauis. Quatuor morbi à
 rhenibus fiunt, A primo hæc patitur. Dolor acutus incidit in
 rhenem, & in lumbos, & in testem secundum rhenem situm.
 Et frequenter mingit, & adstringit paulatim ac supprimitur
 vrina, & cum vrina procedit arena. Et vbi per vrina meatum
 exit arena, dolorem fortem in meatu exhibet. Quum autem
 ipsam per vrinam eiecerit, dolor remittit. Postea vero rursus
 in iisdem doloribus iacet. Quum autem mingit, etiam colem
 præ dolore fricat. Vulgus autem medicorū quod non intel-
 ligit morbum, vbi videt arenam, putat vesiccam è calculo la-
 borare. At non vesica, sed rhen lapide laborat. Hic morbus fit
 à pituita, quum rhen susceptam in seipsum pituitam, non rur-
 sus dimiserit, sed in ipso in tosum concalluerit, & fiunt ex ea
 tenues lapilli, velut arena. Huic quum sic habuerit, cum sca-
 moniæ succo aut ipsa radice, fomento prius adhibito, totum
 corpus purgato, postera vero die duob' congiis succi ciceris
 albi

Medela.

Vstio que

*Rhenum
 morbi qua
 tuor.*

*Medicorū
 error.*

*Calculi
 causa.*

Medela.

A albi subpurgato, quem sale iniecto bibendum dabis. Post hæc potibus, & cibis, & balneis curato, & eadem quæ in vrinæ stillicidio exhibentur pharmaca dato. Quum autem dolor preserit, multa calida lauato, & tepefactoria qua parte maxime dolet adhibeto. Quum autē intumuerit & eleuatus fuerit, sub id tempus iuxta rhenem secato, & extracto pure, arenam per vrinam cientia sanato. Si enim sectus fuerit, fugæ spes est. Sin minus, morbus homini cōmoritur. Secundus rhenum morbus à labore, quum ruptæ fuerint venulæ ad rhenem tendentes, & postea rhen sanguine repletus fuerit. Hic vbi hæc patitur, cum vrina sanguinem mingit in principio morbi, deinde progressu temporis pus. hic si quietem corpore habuerit, celerissime sanus erit. Si enim quid laborarit dolores, multo magis obtinebunt. Quum itaq; suppuratus fuerit rhen, circa spitem intumescit. Hunc vbi sic habuerit, circa tumentem partem secato, profunda maxime sectione iuxta rhenē. Et si qui ueris, periculum est ne vlcus linamentis curandum fiat. Si autem cōcreuerit vlcus, venter intrinsecus à rhene suppuratur. & si quidem pus intus rumpatur, & ad intestinū rectum proceat, fugæ spes est. Si vero contigerit alterum rhenem, periculum est ne pereat. Curetur autem pharmacis, & iisdem omnibus, quibus & prior, & dietam eandem habeat. Hic morbus grauis est, & multi ex ipso ad tabem rhenalem deueniunt.

*Secundus
rhenum
morbus.*

*Morb' hic
qualis.*

Curatio.

C Tertius rhenum morbus. Vrina prodit, velut à carnibus bubulis assatis succus, sit autem morbus ab atra bile, quum bilis in venas confluxerit quæ ad rhenem tendunt, & quum cōstiterit, exulcerat venulas & rhenē. Ab vlceratione igitur tale quiddam cum vrina procedit, Dolores autē hærent in lumbis, & in vesica, & inter anum ac pudendum, & in ipso rhene, ad modicum tempus. Deinde remittit dolor, & rursus acutus breui corripit. & in tenuem ventris partem aliquando dolor incidit. Huic quum sic habuerit, ventrem subpurgato, epithymo, aut scammonia radice. Bibenda vero eadem dato, quæ & ex vrinæ stillicidio laboranti. & quum dolor habuerit, multa calida lauato. & tepefactoria ad dolētem maxime locum adhibeto. & sorbitione vtatur farina cocta, melle affuso. & vinū quo victu vtatur quàm maxime per aluum secedente. & vinū

*Terti' rhenum mor-
bus.*

Medela.

D bibat

Quartus
rhenum
morbus.

Curatio.

Obsonium
obseruato.

bibat album Mendaū mellei coloris. Aut aliud album iucundissimum probe temperatum. Hic morbus non valde deficit. & pro temporis opportunitate serum & lac bibat. Serum quidem ad purgationem. Lactis autem potum faciat in tempore per quinque ac quadraginta dies. Hæc si ita feceris, morbum in melius dispones. Quartus rhenum morbus. Morbus hic fit bile & pituita, maxime tempore æstatis. fit etiam à venere morbus. Hic æger hæc patitur. Dolores premunt ipsum in lateris mollitudinem, & in lumbos, & in lumborū musculos; & patitur qualia solet mulier ex partu laborans. & non sustinet in sanam partem decumbere, sed valde dolet. & ex lateris mollitudine quedam pendere videntur, velut abrupta. Si vero pronus decumbat, non dolet. pedes & tibiæ ipsius semper frigent. Vrina vero vix prodit, præ pituitositate & crassitudine sua. & si fueris ipsam ad modicum tempus depositam donec defederit, videbis subsidentiam crassam, velut farinam. & si quidem bilis præualuerit, subfuluam ipsam videbis. Si vero à pituita fuerit morbus, alba & crassa erit. & primum quidem in annum, aut paulo amplius aut breuius tempus, æger talia patiens perseuerat. Si vero prolongetur morbus, & magis dolet, & suppuratur. & quum suppuratus factus intumuerit, quæ maxime parte intumuerit, in rhenem secato, & pus emitto, & si quidem successerit sectio, statim sanum facies. Hanc quum sic habuerit, iisdem omnibus curato, quibus etiam priores. Et à principio morbi oportet & purgare, & ante subpurgationis fomentum adhibere, & balneis frequenter lauare. Vngatur item & magis calefiat, neque frigear, & à sole absteineat. & neque venere vtatur. Hæc si fecerit, & non celerrime sanus euaserit, nihil noui est. Morbus enim est grauissimus. Si vero citra pharmaca curari velit, crassum ex diæta facere oportet, siue ex hoc morbo ægroter, siue ex aliquo de prioribus, diuisis cibis quos edere solet in decem portiones, ita vt vna parte detracta, reliquas comedat. Obsonium autem habeat, carnem suis tritam. & ea die decem stadia deambulet. postera vero die & tertiam usque ad decem dies, portionem minus edat, & deambulet decem stadia aut plura singulis diebus addens. Quum autem ad vltimam cibi portionem deuenierit, etiam ad centum stadia iter faciat. & edat quidem vnā tantum portionem, & ea die centum stadia deambulet. Post cenam autem viginti;

A viginti, mane vero quadraginta. Vinum autē bibat Mendēum album, austerum, atque hæc per tres menses faciat, postea reliquo tempore deambulationes imminuat, & cibos plures comedat, eodem modo additione facta velut detrahebat. Deambulationem vero detrahat vsque ad decimū diem. & postea quā maxime quietem habeat. & cibis puris alatur, & obsonia quā pinguissima habeat, & dulcia omnia ipsi commoda sunt. Ab oleribus autē, & acidis omnibus abstineat, itemq; ab acris, & quæ flatum faciunt, Multa etiam calida lauet, & ne frigeat. Hæc si fecerit, celerrime sanus erit. A rhenū morbo corripit morbus magnus venarum cauarum, quæ à capite iuxta iugulum per spinam redunt, ad malleolum pedis externum, & ad intermedium magni digiti locum. Morbus hic fit à pituita & bile, quæ in venas cōfluxerint. Venæ autē hæc sanæ guine plenæ sunt. Si igitur quid alieni in ipsis præter lapsum fuerit, ægrotant. Si dextram partem morbus corripit, dolorē ex coxæ acetabulo in principio exhibere incipit. Quanto autem amplius tempus progressum & prolongatum fuerit, tanto acutior dolor infra descendit, & quum ad malleolum pedis externum, & ad magni digiti inter medium locum deuenit, rursus ad caput venire incipit, & ubi in ipso vlcus cōstitit, fortiter premit, & homo caput sibi diffringi putat. & oculi pituita replentur, itemque totum corpus. huic quum sic habuerit, elaterium bibendum dato, aut thapsiæ radicem, aut veratri, aut succum scammonia. post purgationem vero eadē exhibeto quæ superioribus. Si vero ab hac curatione non desinat, lacte ipsum crassefacito, & in scapulā dextrā quatuor crustas inuito. & in acetabulum coxæ dextræ, tres. & sub nates, duas: & in medio femore, duas: & supra genu, vnā: & supra malleolum, vnā. Hic ubi sic vltus fuerit, neq; sursum neque deorsum morbū procedere permittit. Si vero alicubi dolor ruptus visus fuerit, si quidem in crus incubuerit priusquā vratur, clauus erit. Si vero in caput, surdus aut cæcus. Si vero in vesicam, prodit simul cum vrina sanguis maxime, per quadraginta dies. Verum si in vesicam eruperit, eadem pharmaca quæ & in vrina stillicidio dato. & si alicubi dolor congestus fuerit, vrato. Vrere autem oportet carnosā quidem, ferro: ossia vero & neruosa, fungis. Cæterum ante hæc si in principio morbi accesseris, ista facere oportet. In potu exhibendū

Quam magnus morbus hinc fiat.

Medela. anceps.

Curatio.

D ij est vinum

HIPPOCRATIS LIBER

est vinum album Mendæum, aquosius, plurimum per diem, & inebrietur donec sanguis à naribus erumpat. Quum autē fluxere inceperit, minimum tres & decem dies fluit. Vbi vero hi dies præterierint, non amplius inebrietur, neque vbi semel fluere inceperit. Bibat tamē paulo amplius vinum inter cibū, quo sanguis fluere possit. Iam vero quibusdam sedato sanguine, erupit in vesicā, & prodiit sanguis ac pus. Si igitur eruperit, eadem pharmaca quæ & ex vrinæ stillicidio laboranti dāto. Et de eodem vino plus bibendum exhibeto. Hic si ita curetur, & cibos per aluum secedentes assumat, & obsonia eiusdem facultatis, citissime sanus erit. Morbus autem grauis est.

Vena sinistra læsa.

Alius morbus à sinistra vena. Hic æger alia quidem eadem patitur, quæ etiam prior. Verum in splenem dolor acutus incumbit statim, & in principio morbi. Et si non intellexerit priusquam incubuerit, proflit in pulmonē. Huic per fungos crustas octo inurito, capita lienis quæ celerrime interceptiōis. Et vbi eunq; alius dolor incubuerit vrito. Sic enim statim sanus erit. Si vero non fuerit vltus, sanus autem sponte fiat, plerisque post duodecim annos, morbus rursus reuertitur, & si splenem occuparit, multis aquam inter cutem inducit. Verum oportet statim curare velut priorē, & si visum fuerit vrere velut priorem, si dolor in iisdem articulis constiterit. Si vero non sic curatus fuerit, de cætero colliquescens moritur. Morbus enim

Medela.

Pituita.

Curatio.

Vitus.

Vomitui.

grauis est. De pituita easdē sententias habeo, quas & de bile. & species ipsius multas esse puto. & alia quidem popularis est, quæ sanē recentissima est. Cuius etiā curatio facilima est. Vomitus enim post cibum facere oportet per duos aut tres dies, ita vt & prandeat insuper ac quiescat, si prioribus diebus semel in die cibum capere, & laborare solitus fuit. Sin minus huiusmodi diata vtatur. Primum multa calida lauetur, quum vomitum facere voluerit. & edat mazam oleo & melle subactam, & panem exassatum veterem. Hæc enim magis pituitā trahunt. Obsoniis autē vtatur & oleribus acribus. Sed & pinguia, & dulcia, & acida omnia idonea sunt, vt permixta assumantur. Et oleribus omnibus viridibus vtatur. Et bibat inter cibum frequenter modicum vinum dulce, & in fine placentiā insuper edat, & mel, & ficus. Et quū cœnabit, pocula large exhauriat. & vbi iam repletus fuerit, parū dormiat. Deinde experrectus vomat, magno vini poculo epoto, cum tepida aqua temperato.

A temperato. Trahit enim magis pituitam & humorem ex car-
nibus, & corpus magis resiccat. Euomat autē donec ficus euo-
muerit. Hæc enim postremū euomuntur. Atq; hæc quidē hac
die faciat. postera vero contineat seipsum vīq; ad cœnam, &
in cœna sumat panem, cui nihil surfurum decessit. Obsonium
autem sit ex fortioribus. Vinum vero bibat nigrum, austerū.
Atque hæc quidem popularis pituitæ medela est. Si vero ede-
re & bibere potest, & cibis delectatur, deinde vero crura gra-
uentur, & color immutatus fuerit, huic ostendendum est, pi-
tuitam molestantem in ventre esse. Verum oportet quum sic
habuerit, mel & vinum dulce, & oleum, & nitrū tali ouilli ma-
gnitudine, permixta per clysterem infundere. hæc enim mi-
tissima sunt in clysterem ad hominis naturam. Mensuram au-
B tem singulorum esse oportet, vini quidem heminam, olei ve-
ro heminæ dimidium, & mellis tātundem. Si vero clysterem
non voluerit, humectū hominem facere oportet, fometo hu-
mido admoto. Fortassis enim etiā sic stercus subeuacuari po-
terit. Nam à ciborum nimia resiccatione hæc patitur. Siqui-
dem igitur quis edat cibos valde succosos, fortassis hæc non
ita vehementer patiat. Si vero etiā aliquando patiat, mo-
dica curatione opus habuerit. Hunc ita curans, celerime sa-
num feceris. At si antiquior fuerit piguita, appellatur autē
hæc pituita alba, hæc patitur. Grauat hominem magis, & spe-
ciem à populari alienam habere videtur pallidiorem & totū
corpus laxo tumore intumescit, & facies rubet, & os siccū est,
C & sitis tenet; & quum comederit, spiritus densus ipsi incidit.
Hic eadem die aliquando melius habet, aliquando derepen-
te dolet, & sibi mori videtur, Huic si quidem venter sua spon-
te turbatus fuerit, sanitati proximus erit. Si vero nō sua spon-
te venter turbetur, purgare oportet cneoro dato, aut hippo-
phæ, aut enidio grano, aut lapide Magnesie. Et post purga-
tionē, lenticulæ hemina vna aut duæ dentur ad absorbendū.
Coquatur autem allium in lenticula. Detur etiā betæ pinguis
hemina non conditæ, polenta circuminspersa. Bibat vinum
nigrum, austerū, & forte. Postera vero die mane stadia vigin-
ti deambulet. A qua deambulatione reuersus, panē edat paruū
exassatum, & obsonium habeat allium coctum. & de eodē vi-
no paulo meracius bibat. deinde stadia vadat triginta. & vbi
tempus adierit cœnet, quantum etiam prandere cōsuevit: ob-

*Quæ facile
subluant.*

*Quæ ven-
trem mo-
ueant.*

HIPPOCRATIS LIBER

Quæ caro piscisue dandi. sonium autem habeat, maxime quidem pedes, & capita suilla. Sin minus, galli carnibus & suis tritis vtatur. Ex piscibus autem scorpio, aut dracone, aut cuculo, aut callionymo, aut gobio, aut aliis piscibus qui æqualem facultatem habent. Ex ole-
Morbi huius causæ. ribus autem solo allio, & nullo alio vtatur. Hoc vero quàm plurimum edat, & crudum, & assatum, & coctum, semper plus singulis diebus. & laboret ex modico amplius, respectu ad cibos facto. hic morbus maxime fit tempore æstatis ex aquæ potu. Insuper & à somno multo. Iudicatur autem in triginta diebus.
Medela. an lethalis sit, aut non. Atque hæc quidem faciat ubi triginta dies præterierint. In primis autem diebus sorbitionibus vtatur, lenticula cocta acidior ab aceto, & prisana acida. Bibat aquam mulsam tepidam, polëta modica inspersa, quo corpus preparatum sit ad pharmacorum potum. Et his diebus sub dio dormiat. & si tibi visum fuerit sanguinem à lumbis detrahère, cucurbitam affigito, & venas in scroto crassissimas secato. hic ita curatus citissime sanus fiet. A pituita maxime in aquam inter cutem transitus fit, hoc modo. pinguedo colliquescit, & à calore qui in pituita est fit aqua. Cognosces autem hoc an quis sanari possit, aut non. Donec enim quis in pectine pinguedinem habet, fieri non potest vt ipsum sanes. Cognosces autem ex his maxime, an pinguedo insit in pectine, aut non. Si quidem febres succedant, & nõ potest exurgere, & umbilicus inflatus extra prominet, indicium est non amplius inesse pinguedinem, & sanabilem esse. Huic conducit ventrem siccare, & panem dare cui nihil fursurum decessit, antiquum calidum. Obsonium autem carnem leporinam, & canis perfecti, & ouiculae, & suis assatam, & galli assatam ac calidam. & polypos edat coctos in vino nigro austero. Vinum autem bibat nigrum, austerum quàm crassissimum ac acerbissimum. Piscibus autem vtatur, gobio, dracone, callionymo, cuculo, scorpio, & aliis huiusmodi, omnibus coctis, non recentibus, & frigidis. hi enim sicciissimi sunt, & in iusculum ne intingat, & insulsi sint pisces. ex oleribus autem vtatur raphanis, & apio. Torreat autem lenticulam ab aceto acidior, & edat. Et de abulet quotidie, & post coenam, & mane. & serotino tempore dormiat, & mane exurgat. Et si quidem ab his restituitur, satis est: Sin minus, cneorum, aut hippophais succum, aut granum enidiu, bibendum dato. Et post purgationem, lenticulae heminas duas sorbeat, & panem paruum comedat. Vinum

A dat. Vinum vero bibat nigrum, acerbum modicum. Bibat autem pharmacum bis in die, donec vacuus fiat. Si vero tumor constitit in scruto, & femoribus ac tibiis, acuto scalpello multa & frequentia vulnuscule incutito. Et si hæc feceris, cito sanum efficies. Aqua inter cutem ex his fit. Quum æstatis tempore siti vexatus aquam multam biberis: nam ex hoc maxime fieri solet: & pulmo expletus fuerit, rursus ad pectora dimittit. Et quum in pectoribus fuerit, calorem vehementem exhibet, vt pinguedo quæ in arteriis inest colliquefeat. & si semel liquari pinguedo inceperit, multo amplius in brevi tempore aquam inter cutem facit. Fit etiam si tubercula in pulmone fuerint enata, & aqua repleta, & in pectora rupta. Quod autem fiat etiã à tuberculis aqua inter cutem, testimonium habeo, & in boue, & in cane, & in sue. In his enim quadrupedibus maxime fiunt tubercula in pulmone, quæ aquam habet. Si enim dissecueris, citissime cognoueris. Fluet enim aqua. Videntur autem talia multo magis in homine fieri, quàm in pecoribus, quanto etiã morbosiore diæta vitimur. Facti sunt autem & multi pectore suppurati tuberculis obortis. Hæc igitur in principio ad morbum consequuntur. Tussis sicca, & fauces exasperari videntur. & rigor ac febris succedit, & erecta ceruice spiratio. & corpus intumescit, & pedes tument, & vngues contrahuntur. & donec quidem in superno ventre fuerit aqua intercus, adest dolor acutus. postquam autem ad infernum ventrem venerit, melius habere sibi videtur. Postea progressu temporis patitur qualia prius impleto ventre. Quandoque etiam ad latus intumescit, & indicat vbi secare oportet. Si vero non indicat, multa calida lauato, & humeris apprehensum concutito, & deinde in vtro latere magis fluctuet audito. Quo intellecto costam tertiam ab vltima vsque ad os secato. Deinde cum terebra caua ultra perforato. Et vbi perforata fuerit, aquæ parum emittito, & vbi emiseris, linamentum ex crudo lino indito, & spongiam mollem superimponito. Deinde vt ne excidat linamentum deligato. Emittere autem per duodecim dies aquam oportet, semel in die. Post duodecimum autem diem sequenti decima tertia totam aquam emittere, & reliquo tempore si subnascatur aqua emittere, & ventrem cibus resiccare. Post sectionem autem hæc exhibere oportet. Succus silphij drachmæ pon-

Aqua inter cutem unde.

Tubercula pulmonis.

Exemplo probat.

Purulentia etiam hinc fiunt.

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER

dus parato, & aristolochiâ tali ceruini magnitudine deradi-
 to, & lentium ac erui torrefactorum polentam, dimidia chœ-
 nicis mensura vtranque purgato, atque hæc melle & aceto
 subigito. Deinde pastillos sexaginta efformato, & quotidie
 vnum tritum in vini nigri austeri ac iucundissimi hemina di-
 midia diluito, & mane in potu dato. Reliquum vero victum
 ac laborem eundem, velut priori tempore, habere iubeto. Et
 si intumuerint pudenda ac femora, confidenter vulnusculis
 impactis pertundito. Hunc si ita curaueris, celerrime sanum
 facies. Ab hepate fit aqua intercus, quum in hepar pituita
 accesserit, & hepar ipsam susceperit, & humectū fuerit. Sta-
 tim igitur calorem huic exhibet, & flatum inducit. Deinde
 temporis progressu aqua impletur. Postea morsus in corpus
 incidit. Et tumor in tibiis ac pedibus inest, & hepar durū est
 ac intumescit, & clauiculæ attenuantur. Huic quum sic ha-
 buerit, in principio si hepar doluerit, organum tritum, & sil-
 phij succum erui magnitudine, in vini albi dimidia hemina
 diluta, bibenda dato. & lactis caprini poculum quatuor he-
 minarum, tertia aquæ mulsæ parte ammixa. A cibis autem
 per primos decem dies abstineat. Hi enim iudicant morbum,
 an lethalis sit, aut non. Sorbeat autem ptisanæ succum coctū,
 melle affuso. Vinum autem bibat album Mendem, aut aliud
 iucundissimum aquosum. Quum autem decem dies præter-
 ierint, cibos accipiat puros, & obsonium habeat, galli carnem
 assatam calidam. Habeat & catulinam coctam. Pisce vero vta-
 tur galeo, & torpedine assatis. Vinum vero idem bibat. & si
 quidem ab his quiescat, satis est: Sin minus, postquam sane
 crassissimus factus fuerit, & hepar maximum, fungis vrito.
 Sic enim celerrime sanum feceris. Inurere autē oportet cru-
 stas octo. Si vero aqua intercus innascatur, & rumpatur in
 ventrem, iisdem medicamentis & potibus, & cibis, ac labori-
 bus, quibus priores curato. Vinum vero bibat austerum ni-
 grum. Si vero tibi videatur discessisse ab hepate, per ferrum
 vbicumque apparuerit vrito, & aquam paulatim emittito, &
 velut reliquos priores curato. Si vero ab his non sanus fiat,
 temporis progressu corrumpitur ac moritur. Morbus enim
 est grauis, & pauci hunc effugiunt. Aqua vero intercus à
 splene, hoc modo fit, & ab huiusmodi maxime causa, quum
 quis ficuum viridium, & malorum fructus multos ediderit, Mul-
 ti vero

Aqua in-
 tercus ab
 hepate.

Curatio.

Aqua in-
 tercus a-
 lia.

Alia à lie-
 ne.

A ti vero iam etiam à cibo botrorum multorum, & à multo multo, morbum inciderunt. Si quidem igitur in morbum collabatur, statim in doloribus est. Dolores enim acuti in splene consistunt, trāseunt autem & in humerum, & in claviculam, & in mammam, & ad lumbos, & febres fortes tenent. Et si parum quid ederit, venter impletur, & splen attollitur, & dolorem exhibet. Hic morbus si durauerit, reliquo quidem tēpore minus dolet. Quum vero fructuum malorum tempus fuerit, & hos ederit, magis quàm prius dolet. Hūc vbi sic habuerit, à principio curato, & sursum quidem veratrum exhibeto. Deorsum vero cneorum, aut hippophais succum aut cni-dium granum, Lactis item asinini heminas octo, melle affuso, & si quidem ab his restituitur, satis est: Sin minus, quū maximus fuerit lien, & maxime intumuerit, fungis vrito, capita eius intercipientis: aut ferramentis, cum multa cautione ac obseruatione ne vltra peruras. hæc à morbi principio facito, & hac diæta nutriatur. Si quidem febris non affuerit, pane vtatur triticeo assato, aut ex duro tritico bis cocto: obsoniū autem habeat salsamentum Gaditanum, aut saperdam. Et carnem ouillam tritam. Et acida ac salsa omnia edat, Et bibat vinum austerū Coum quàm nigerrimū, A dulcibus abstineat. Quum autem exsurgit, & potens est, luctetur summis humeris, & labore per circuitus multos in die, & comedat ea quę dicta sunt. Si vero aqua intercus fiat, iisdem curato quibus & priores. Alia aqua intercus ab his fit. Aestatis hora si iter faciens per viam lōgam, in aquam pluuialem ac stabilem inciderit, & biberit de ipsa multū affatim. Si igitur carnes absorbuerint & continuerint in seipsis aquam, secessus autem nusquam fiat, hæc patitur. Si quidem fuerit in carne, calorem facit & in ventre, & in corpore, vt pinguedo ventrem ambiens colliquescat. hic quādiu quidem iter facit, nihil mali habere videtur. Postquam autem iter facere cessarit, & sol occiderit, statim dolorem multum habet. progressu vero morbi valde attenuatur. Si vero etiam cibi fastidium accedat, multo plus attenuatur. Si vero cibos edere poterit, & ad laborē impotens fuerit, etiam amplius læditur, & plerisque horum tumor in totum corpus deducitur. Et tenui quidem color corporis liuidus fit, & venter magnus, & sitis fortis tenet, & viscera ipsius à calore resiccantur. progrediēte vero tempore, ad eden-

*Medela.**Alia aqua
intercus.*

HIPPOCRATIS LIBER

ad edendum quidem promptus fit, & edit quodcunque quis dederit, & bibit, & dolet nihil. Si vero tumor obtinuerit, color huic fit pallidus. Et venæ nigræ frequentes per corpus distenduntur. Indignatur autem & tristatur ex quavis re, etiam si nihil noui accidat. Venter vero aqua perhumescit, & magnus fit, & laternæ speciem præ se fert. Et temporis progressu cibos non admittit, sed videntur ipsi cucumeris syluestris odore habere, præ abominatione. huic ubi sic habuerit, cneori aut hippophais succum dato, aut cnidium granum. hæc vero pharmaca ita dare oportet. Cneorum quidem per sextam diem, Hippophais autem succum per octauam. Cnidium vero granum per decimam. & dare ipsa oportet donec expurgetur, & vacu° fiat. Interpositis autem diebus alatur ex iisdem quibus & prior. Maxime autem de eadem aqua bibendum dato, ex qua morbus corripuit, plurimum, quo ventrem ipsius turbet, & valde secessum faciat. Sic enim potissimum sanum facies. Si vero tibi videbitur, etiam frequenter clysterem adhibeto, ex cneori triti dimidia hemina, mellis tertia hemina parte ammixta, his cum quatuor succi betæ heminis dilutis, atque sic infusus, postera die etiam asinini lactis cocti octo hemina dentur affuso melle, aut adiecto sale potandæ. Et post purgationem, iisdem vtatur quibus prior. & interiectis diebus, cibus ac potibus iisdem vtatur, & deambulationibus similiter, & sic curatus breui à morbo liberabitur tertio mense, aut sexto. Si vero negligentia aliqua contigerit, & nō statim curatus fuerit, breui moritur. Sed & in attenuato iisdem vtendum est ad sanationem. Præhumectare vero antea corpus ipsius oportet per fomenta, quo magis pharmacis obediat. At vero statim curam adhibere oportet: Sin minus, cum multis consenscit morbus. Sed & vter tandem morbus sit, clysterem ex his adhibere conuenit. Vini albi heminas duas accipito, & mellis heminam dimidiam, & olei heminam dimidiam, nitri Aegyptij rubri torrefacti quadrantem, formiorum cucumeris syluestris tusorum ac expressorum succi heminam. hæc omnia mixta & in ollulam infusa feruefacito, & per clysterem infundito. Morbus hepaticus. Fit ab atra bile, quum influxerit ad hepar. Accidit autem maxime in autumno, in mutationibus anni. Hæc igitur æger patitur. Dolor acutus ipsi in hepar incidit, & sub ultimæ costas,

Curatio.

Morbus hepaticus.

A costas, & in humerum, & in claviculam, & sub mammam. Et suffocatio fortis tenet. Et aliquando liuidam bilem reuomit. & rigor, & febris primis diebus debilior habet. & dum attingitur, hepar dolet, & color ipsius subliuidus est, & cibi quos prius comedebat, suffocant ipsum, & ingesti vrunt ac torquent ventrem. Atque hæc quidem in principio patitur. Morbo vero progrediente, & febres remittunt, & à paucis cibis repletur. In solo autem hepate dolor restat, & ipse aliquando fortis, aliquando quietus. Quandoque vero acutus corripit, & sæpe de repente æger animam effluit. Huic cōducunt ubi dolor habuerit, tum alia, tum tepefactoria eadē apposita, quæ etiam pleuritidi. Quum vero remiserit dolor, multa calida ipsum lauato. & aquam mulsam bibendam dato, & vinum album dulce, aut austerum, vtrum tandem profuerit. Et sorbitiones easdem quas etiam à pleuritide correpto. Cæterum ad dolorem hæc bibenda dato. Oui galinacei cocti liquorem terito, & succi solani dimidiam heminam affundito, & aquæ mulsæ dimidiam semiheminæ partem ammisceto, diluito, ac bibenda dato, & sedabunt dolorem. dato autem quotidie donec dolor quiescat. Bibat etiam silphij succum erui magnitudine, & cum eo origanum tritum in vino albo diluat, & sic ieiunus bibat. Bibat insuper & pharmaca quæ in pleuritide dantur doloris gratia. Bibat & caprinum lac, tertia parte mellis ammixta. Sint autem lactis heminæ quatuor. Hoc mane bibat, quum alia non bibeat. A cibis autem abstineat, donec iudicetur morbus. Iudicatur autem maxime in septem diebus, in his enim manifestum sit, an lethalis sit, an non. Si vero etiam suffocatio accesserit, hæc dare oportet quo vomat. Mel, aquam, acetum, salelem, permixta in ollam nouam infundito. Deinde tepefactorio, & origani capitati ramulis vnâ cum semine agitato. Vbi vero tepefacta fuerint, tepida ebibenda dato. Deinde stragulis iniectis contactum finito, donec quæ maxime exudarit. Et ubi vomitus ipsum apprehenderit, prompte vomat irritatione per pennam facta. Si vero vomere non possit, aquæ mulsæ tepidæ poculum duarum heminarum insuper bibat, & sic vomat. Et si quid pituitæ aut bilis euomuerit, rursus idem facere oportet ad horas quatuor. proderit enim. Post morbi vero iudicationem curato modicis cibis, iisque puris datis. & si quidem

Medela.

Suffocationis medela.

EHIPPOCRATIS LIBER

Alius hepaticus morbus.

Medela.

quidem panem edere cupiuerit, panem calidum maxime purum edat. Si vero mazam, eam quæ vino dulci subacta non est edat, ubi tamen prius aqua subegit. Obsonium autem habeat carnes catuli coctas, aut columbæ, aut pulli gallinacei carnibus, omnibus coctis utatur. Ex piscibus autem galeo, torpedine, pastinaca, & rais paruis, omnibus coctis. Lauetur autem quotidie, & frigus vitet & parum deambulet antea in securitate. Hæc si seruauerit non est timor ut morbus reuertatur. Nā huiusmodi morbus grauis est ac diuturnus. Alius hepaticus morbus. Dolores quidem eodem modo premunt in hepar, & color differt à priori. Malicorij enim formam habet. In tempore vero æstatis maxime incidit. Fit autem à bubulæ carnis esu, & vini potu nimio. Hæc enī omnia isto anni tempore hepatis sunt infestissima, & bilem maxime ad hepar adducunt, hæc igitur æger patitur. Dolores acuti incidunt, & non deficiunt vlla hora, sed semper magis premunt. Aliquando etiam vomit bilem pallidam. & ubi vomuit, paulo melius sibi habere videtur. Si vero non vomuerit, bilis ad oculos peruenit, & sunt valde pallidi. Et pedes intumescunt. Atque hæc patitur quandoque valde, quandoque minus. Quum autem dies præterierint in quibus morbus indicatur, dolor minus vrget, si nihil deliquerit, & eiusmodi dietam huic constituere oportet, qualem & priori. Si enim inebriatus fuerit intempestiue, aut venere usus fuerit, aut aliud quid fecerit quod commodum non est, hepar statim ipsi durum fit, & intumescit ac à dolore pulsatur. Et si quid facere festinauerit, de repente hepar & totum corpus dolet. huic ubi sic habuerit, & primi dies præterierint, fomentum adhibeto, deinde scammonio subpurgato. Si vero venter combustus fuerit, clysterem ex iisdem quibus in prioribus usus es adhibeto, quæ probe ducant. & post clysterem, lacte asinino cocto subpurgato, octo heminis eius, melle affuso, in potu datis. Dato etiam caprinum lac mane poculi quatuor heminas cōplectentis mensura, tertia parte aquæ mulsæ ammixta. Dato item cocti lactis caprini heminas duas, tertia aquæ mulsæ parte ammixta, aut ipso solo melle affuso. dandum est etiam equinum lac, eodem modo velut asininū, & si quidem ab his morbis curatus cedat, satis est: Si minus, dextri cubiti internam venam secato, & sanguinem detrahito. Si vero non visus

DE INTERNIS AFFECTIONIBVS. 219

A visus fuerit tibi per asinum lac subpurgandus esse, bubuli lactis crudi duas heminas dato, tertia aquæ mulæ parte amixta, quotidie ad dies decem. Deinde ad alios duodecim dies, sexta parte aquæ mulæ affusa, ad bibendum dato. De cætero vero ipsum lac duarum heminarum mensura, donec pinguescat exhibeto. Si vero neque sic desinat, vrere oportet, quum maximum hepar factum fuerit, & maximè eminuerit. Vrto autem per buxeos fusos, in oleum feruens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & vstionem factâ esse visum fuerit. Aut per fungos octo crustas inurito. Si enim vstio successerit, sanum facies, & reliquò tempore melius deges. Si vero non successerit, de cætero ab aliis sanus nō fiens, corrumpitur ac moritur. Alius morbus hepaticus. Reliqua quidem eadem patitur hic æger velut priores. Color autem niger est. At hepatis fel, pituita & sanguine repletum, vultu ratiocinamur, dirumpitur, & vbi disruptum fuerit, celerissime insanit, & indignatur, & loquitur stulta, & latrat velut canis in capite erecti stant, & febris acuta corripit. Huic eadem adhibere oportet quæ etiam prioribus. Plerique vero moriuntur in vndecim diebus, paucique effugiunt. Splenis morbus primus. Fit huiusmodi morbus, propter caliditatem sordis bile commota, quum in seipsum bilem traxerit. Hæc igitur æger patitur. febris acuta in principio accedit. progrediente vero morbo remittit, excepto ipso splene, in quo semper calor hæret, & dolor aliàs atque aliàs incidit acutus, & in lateris mollitudinem, & in ventrem. Et cibos in principio quidem admittit, non autem valde secedunt. progressu autem temporis, & color pallidus fit, & dolor fortis irruit. & clauiculæ attenuantur. & cibos non similiter admittit, velut in principio, & à modico impletur. Lien vero aliàs magnus fit eadem die, & aliàs minor. huic quum sic habuerit veratrū purgans deorsum, bibendum dato, & cnidio cocco subpurgato. Ad vesperum autem post purgationem, lenticulæ acuminatæ heminam sorbendam dato: & betarum pinguium heminum polenta inspersa. postera vero & tertia die panē paruum dato, pro obsonio autem lenticula vtatur, & carne suilla in lenticula cocta trita. Vinum bibat austerum, nigrum, paulo meracius. Et quietem his diebus habeat, nisi quod in-

Hepatis
tertius
morbus.

Splenitis

Medela

tus in

*Saperda.**Quæ lienæ
extenuet.**Lienis seu
cûdus mor-
bus.**Curatio.*

tus in ymbra paululum deambulet. Reliquo vero tempore hæc exhibenda sunt. Cibus sit panis cui nihil furfurum decessit. Obsonium habeat carnem canis maioris, vel capræ, vel ouiculæ tritam, & salsamentum Gaditanum, aut saperdam, & acida ac salsa omnia assumat, & acerba. Bibat vinum Cotum subastringens quàm nigerrimum: à dulcibus autem & pinguib' ac nidorosis abstineat, & silphium non accipiat, neq; allium, neque carnem porcinam. Neque mugilem, nec recetem, nec falsum, neque anguillam. Neque olus vltum coctum sine acetato. Ex troximis autem, hoc est his quæ cruda eduntur, raphanide vitatur & apio, in aceto tinctis. & potentiam vino subactam edat, & vinum meracum sorbeat. Si vero velit, etiam panem in vinum interat, ac calidum edat. Dentur etiam pices, scorpius, draco, cuculus, gobio, callionymus. Hos coctos & frigidos dato. Dato etiam quæ splenem attenuare possunt singulis diebus, asphodeli semen, aut visci folia, aut scenum Græcum, aut viticis semen, aut rutam, aut mentæ radicem, ex his quodcunque volueris tritum in vino austero dato ieiuno. Si vero adeo validus fuerit, per triginta dies ad ligna secanda cogito & summis humeris luctetur, & interdum deambulet, & vespere dormiat. Mane vero surgat, & quæ relata sunt edat. Si vero ab his non melius habeat, splenem fungis vrito, decem magnis crustis inustis, quum maximus fuerit splen, & maxime elevatus. Si enim successerit vstio facta velut oportet, sanum facies, verum non brevis. Opus enim habet morbus curatione. Grauis est enim & diuturnus, si non fuerit statim curatus. Alius splenis morbus fit quidem ab iisdem à quibus & prior. patitur igitur æger ab hoc morbo hæc. Venter inflatur. postea vero etiam splen intumescit, & durus est, & dolores acuti in splenem incidunt. Color autem mutatur, & conspicitur niger, pallidus, malicorij speciem referens, & ex aure male olet, & gingivæ male olent, & à dentibus discedunt. & ex tibiis vlcera erumpunt, velut pustulæ nocturnæ. Membra vero attenuantur, & stercus non secedit. Hunc quum sic habuerit, iisdem pharmacis & eduliis, & potibus, & laboribus, atque aliis omnibus curato. & ubi stercus secedere noluerit, clysterem adhibeto, ex mellis hemina dimidia, & nitri Aegyptij magnitudine tali ouilli. Hæc trita in quatuor hominis aquæ de betis coctis diluito, & per clysterem

Asterem infundito. Si vero morbus ab his non sedetur, splenem ipsius vrito velut prioris, & si vltio successerit, sanum efficies. Alius splenis morbus fit, in anno, veris maxime tempore, verum à sanguine. Quum enim repletus fuerit splen sanguine, erumpit in ventrem, & dolores acuti in splenem incidunt, & in mammam, & in claviculam, & in humerum, & sub scapulam. Color autem corporis est plumbiformis, & parua vlcuscula velut lacinata in tibiis exurgunt, ex quibus vlcera magna fiunt, & quæ primum infra secedunt, sanguinolenta sunt & æruginosa. & venter durus subit, & splen velut lapis est, hic morbus magis lethalis est quàm priores, & ex ipso pauci effugiunt, hunc quum sic habuerit, iisdem purgato quibus & priorem, veruntamen pharmacum sursum purgans ne dederis. Deorsum vero granum enidium exhibeto. Et postera die etiam lactis equini cocti octo heminas dato, melle affuso. Si vero hoc non adsit, bubuli aut caprini cocti duos cõgios præbeto, ita vt alternatim mel in poculum ammisceatur, & vicissim bibantur. Ad vesperam autem post purgationem, eadem quæ priori dato. Et si visum fuerit, ab interna cubiti sinistri vena sanguinem detrahit. Reliquis autem diebus quotidie ieiuno lactis bubuli quatuor heminas dato, tertia vena parte animixta. Cibis vero & potibus & aliis omnibus iisdem curato, quibus & priorem. Abstineat autem à venere, & ebrietate, hic velut prior. Et si videatur etiam vrito, quum crassissimus & maximus splen factus fuerit. & si opportune visseris ac successerit, sanum facies, Si vero ab hac curatione sanus non fiat, tempore corruptus moritur. Est enim morbus valde grauis. Alius splenis morbus. Accidit & hic morbus vere maxime, quum splen pituitam assumpserit in seipsum, & statim magnus factus fuerit ac durus, & deinde rursus sedatur. Et quum quidem eleuatus fuerit, dolores incidunt acuti. Quum vero mollis fuerit, doloris exors est. Et vbi diuturnus factus fuerit morbus, obscurior esse videtur. & insurgit, & cito sedatur. Hic quum sic habuerit, in principio morbi cibos admittere non potest, & cito attenuatur: & corruptus impotentiam multam habet. Morbus autem si non statim curatus fuerit, aut sua sponte quierit, interpositis quinque aut sex mensibus, rursus insurgit. Intermittit autem maxime per hyemem. huc si in principio acceperis, decem cr-

Lienis tertius morbus

Medela

Lienis quartus morbus

HIPPOCRATIS LIBER

*Lienis
quintus
morbus.*

Medela.

*Regius
morbus
primus.*

Medela.

stas in splenem vrito, & statim sanum facies. Si vero non videris, iisdem pharmacis curato, quibus & priores. Et aliis item iisdem, & potibus, ac laboribus, Sic enim celerrime sanum feceris, huius autem color sit exalbidus, subpallidus, & squalidus. Alius splenis morbus. Fit autumnno maxime ab atrabile. Fit autem ab olerum multorum quæ cruda eduntur esu, & ab aquæ potu. Patitur itaque æger hæc. Quum morbus corripuerit, splenem vehementer dolet, & rigor & febris apprehendit, & inedia ipsum habet, ac cibos auersatur, & corpus cito concidit. Splen autem, magnus quidem non valde fit, verum durus. & ad viscera allabitur, & adhærens fugit. Hunc quum sic habuerit, iisdem pharmacis & eduliis ac laboribus quibus priores curato. Et si se tibi exhibuerit, vrito ipsum eodem modo quo etiam alios. Hic morbus in plerisque si statim curatus fuerit, breui decedit. Quatuor morbi regij. primus quidem æstate maxime corripit, bile commota. Consistit igitur bilis sub cute, & in capite, quare statim corpus in alium colorem mutat, & fit pallidum, velut malicorium. Et oculi pallidi fiunt. & in capite sub pilis velut cortex subest. & rigor ac febris corripit. & pallidum vrinam mingit, & crassum subpallidum in ipsa subsidet. & mane quam diu ieiunus fuerit, ad cor & viscera exugitur. & si quis ipsum alloquatur aut interroget, ægre fert, & anxius fit, & non sustinet audire. Stercus autem excretum cum pallore albicat, & male olet. Hic quum ita habuerit, maxime moritur in quatuordecim diebus. Si vero has effugiat, sanatur. Curare autem oportet ipsum sic. Quum febris remiserit, multa calida lauato, & aquam mulsam bibendam dato. Et sorbitionibus vtatur, ptisanæ succo, melle affuso. Mel autem non simul coquito, donec præterierint quatuordecim dies. Hi enim iudicant an lethalis sit morbus, aut non. postea vero bis in die lauato, & nutrito primum modicis quæcunque maxime admiserit. postea tamen plura dato. Vinum bibat album plurimum per diem. & si progressu temporis videatur tibi pallidus esse & debilis, vomitum à cibis facere iubeto, velut in superioribus morbis habetur. Et si quidem ab his morbis quiescat, satis est: Sin minus, veratrum bibendum dato. Post talem autem purgationem, ad vesperam edat mazam mollem, aut panis medullam. Obsonium vero edat, pullum gallinaceum percoctum, probe

A probe cōditum cum cepa, coriandro, caseo, sale, sesamo, & v-
ua passa alba. Vinum autem bibat album, austerum, vetustissi-
mum. Aluum vero infra subpurgato, postera die succo cice-
rum alborum, melle affuso, vtatur, & duas heminas eiusmodi
succei ebibat. Tertia vero die initio facto, singulis diebus hęc
aquam bibat, ex his rebus coctam fœniculi radices tenues
ea copia quanta tribus digitis comprehendi potest, in duos
aquę congios mittito, ac coquito vsque ad dimidias. Et ci-
cerum alborum chœnicen, in duobus aquę congiis ad dimi-
dias item coquito, & quod superest excolatum sub dio per
integram noctem exponito, & ambo hęc decocta misceto.
Cum hac aqua & vinum temperatum bibat, & ipsam aquam
B. solam si velit, quàm plurimam bibat: & aliam aquam non bi-
bat. Si vero hanc potionem non admiserit, aliam sic præpa-
ratam dato. Caricarum albarum chœnicen in duobus aquę
congiis coquito, excolato, & sub dio per integram noctē ex-
ponito. postea hęc aquam bibat, siue nudam ipsam voluerit,
siue cum vino mixtam. Bibat autem non acervatim multam,
sed pro vna vice dimidiam heminam, vt ne alui profluuium
ipsi succedat. & modico tempore interposito rursus bibat.
Commoda autem sunt & hęc in potu data ieiuno singulis
diebus, trita & in vini veteris albi hemina diluta, apij semē,
cucumeris semen, fœniculi semen, cuminum Aethiopicum,
adiantum, coriandrum herba, vux passæ albæ. His & illis in
potu acceptis vtilitatem percipiet, & celerrime sanus fiet.

Secūdus.

Quales in
hoc mor-
bo venæ.

C. Alius morbus regius siue arcuatus. Hic corripit tempore
hyemis, & ex ebrietate & rigore. Incipit autem primum ri-
gor inuadere, postea etiam febris detinet. Et humor qui est
in corpore, congelatur in cutē. Quod autem sic habeat, ex
his ostenditur. Liuidum est ipsius corpus & subdurum. Et ve-
næ per corpus distentæ sunt pallidæ. maiores autem & cras-
siores sunt quàm prius. Et aliæ venæ subnigriores distentæ
sunt. Et si quis aliquā ipsarum secet, sanguis effluet pallidus,
si pallidæ sunt venæ. Si vero nigræ fuerint, niger sanguis ef-
fluet. Et vestē interiorem corpori adiacentē, præ pruritu nō
sustinet. Hic promptus est ad iter faciendum & ambulandū,
sed præ debilitate crura labascunt, ac ipsum non sufferunt, &
sunt vehementer. Hic morbus non minus priore lethalis est.
Procedit autem ad amplius tempus, si non in primis diebus
E sanus

HIPPOCRATIS LIBER

*Medela.
que.*

*Cathari-
dæ.*

*Tertius.
Morbi
caussa.*

Curatio.

Quartus.

Medela.

sanus fiat. Si vero morbus prolongetur, & ad octauum aut nonum diem duret, in morbum incidit, & morbus, & dolor magis premit, & exurgere non potest. Et plerique in hoc tempore statim pereunt. Huic ubi sic habuerit, si quidẽ principio morbi accesseris, quum iam septem dies præterierint, veratrum bibendum dato. Ventrem vero infra subpurgato per succum, velut priori. Et alia eadem pharmaca dato. Exhibeto & cantharidas, sine alis, & capite, quatuor tritas, & in vini albi hemina dimidia dilutas, modico etiam melle affuso. Atque has bis aut ter in die bibat. Progrediente vero morbo, balneis & fomentis curato. Edat autem quæcunque admittit. Vinum bibat album, austerum, & alia eadem assumat quæ prior. Hic morbus diuturnus est & gravis, si non ab initio probe fuerit curatus. Alius morbus regius. Popularis appellatur hic, eo quod omni tempore corripit. Fit autem à repletionem maxime ac ebrietate. & postquam riguerit, statim sanè corpus immutatur, & pallidum fit, & oculi pallidi valde sunt. Et sub pilos ac sub ungues morbus procedit. Et rigor ac febris debilis tenet. Et debile est corpus, & in capite dolor adest. Et pallidum ac crassum mingit, hic morbus minus lethalis est prioribus. & curatus breui sanatur. Huic quum sic habuerit, cubiti venam secato, & sanguinem detrahit. Deinde fomento adhibito, elaterium bibendum dato. Tertia vero die rursus infra subpurgato, cum lacte asinino. Reliquas vero sorbitiones, & potus, ac edulia, eadem dato quæ prior. Et caput ipsius frequenter purgato. & de succo bibendum dato. Et multa calida ipsum lauato, ac carnem defricato, & defricatas sordes in vino albo bibendas dato. & ad alia omnia iisdem vtatur. & breui sanus euadet.

Alius morbus regius, fit quidem à pituita, hyeme autem maxime corripit. & color ipsius ægri est albus, & pectora ipsius pituita plena fiunt. & spuit saliuam. & quum excreat, singultus ipsi oboritur. Et album lotium ac crassum mingit, & in vrina subsidet, velut farina. Hic morbus non est lethalis, & breui sanatur. Huic quum sic habuerit, cnidium granum bibendum dato. Et post purgationem, succi pituitæ quatuor heminas, melle affuso, exorbendas dato. Superiorem vero ventrem vomitu inducto, velut in prioribus purgato. Sic enim facillime pituitam à pulmone & arteriis abduxeris.

A duxeris. Sed & gargarismum ipsi frequenter preparato. Hic aliquando etiam febricit debili febre, & horror tenuis succedit. De cætero vero iisdem quibus priores curato, & phar-
 macis, & fomentis, & balneis, & eduliis, & potibus, & for-
 bitionibus. Sic enim maxime sanum facies. Morbus Ty-
 phos vocatus. Typhos quidem appellatur hic morbus, hoc *Typhos.*
 est stupor attonitus, corripit autem tempore æstatis, quum
 canis tydus oritur, bile per corpus commota. Statim igitur
 ipsum febres fortes tenent, & calor acutus, & à gravitate
 debilitas, & crurum ac manuum impotentia: maxime enim
 inutilia ipsi fiunt hæc membra, & venter turbatur, & quæ se-
 cedunt graue olent. Et tormen forte succedit. Sed & hæc
 patitur, si quis ipsum erigere velit, erigi non potest, neque o-
 culis videre potest præ calore. Et si quis ipsum interrogat,
 præ dolore respondere non potest. Quum autem moriturus
 est, acutius videt, & loquitur confidenter. & bibere ac edere
 cupit, & si quis det quod edat, breui etiam animam emittit,
 si non euomuerit. Huic morbus hic iudicatur in septem, aut
 quatuordecim diebus. Multi vero perueniunt etiam ad vigin-
 ti quatuor. Si igitur hos transierit, sanus erit. Nam in his die-
 bus iudicatur, an lethalis sit morbus, aut non. Hunc quum
 ita habuerit, sic curato. In primis quidem diebus à balneo *Medela.*
 abstineat. Vngatur autem vino & oleo tepido, in lecto, &
 à cibis abstineat. Sorbitiones autem tenues frigiditas dato.
 Vinum autem bibat nigrum, austerum, si ipsi conducat: Sin-
 minus, album, aquosum, austerum. Si vero sitis fortis pre-
 mat propter calorem, potu aceruatim dato, euomere iube-
 to, bis aut ter hoc repetito. Et quum calor habuerit, lintea a- *Quæ æstus*
 qua frigida tincta apponito, qua parte se maxime ardere di- *leniatur.*
 xerit. Si vero horrorem habuerit corpus, frigefactoria re-
 mittito. Hic quum doluerit, ab huiusmodi maxime dolore
 periclitatur, ne repente animam relinquat. Verum exhibere
 oportet ipsi doloris causa festinanter, eadem pharmaca quæ
 ei qui à pleuritide tenetur. Quum autem exsurrexerit, cibo
 & potu, & balneis quam celerrime refocillato. Morbus enim *Typhos*
 est difficilis, & pauci effugiunt. Alius typhos. Corripit *alter.*
 quidem hic morbus omni tempore. fit autem propter cor-
 poris humiditatem, quum cibos humidos, & potum multum,
 carnes combibunt, & fluide fiunt, ab his maxime fit morbus.

E ij Incipit

HIPPOCRATIS LIBER

Incipit igitur febris, tertiana aut quartana, in principio fieri. ^D
 Et dolor fortis in capite consistit, Aliquando etiam in corpore intermittens. Et vomit saliuam, & frequenter eructat, & oculorum regiones dolet, & facies albescit, & tumor in pedes descendit. Quandoque vero etiam totum corpus intumescit. Et ad pectora, & ad dorsum aliquando dolor currit. & ventris turbatus est. & oculis fortiter tuetur, & saliuam multam & spumofam expuit, & in faucibus detineri videtur. & exasperat ipsas. Sape vero etiam inflammantur fauces. Hic ubi sic habuerit, & dolor ita presserit, & erectæ cervicis spiratio fortis inciderit, quandoque de repente præ dolore animam emittit, in septem diebus, aut quatuordecim. Multi vero usque ad viginti quatuor dies durant. Sape vero etiam ^E derepente morbus remittit, & æger sanus esse sibi videtur. Verum obseruare oportet donec quatuor & viginti dies præterierint. Si enim has effugerit, non ita valde moritur. Huic quum ita habuerit, in primis diebus sorbitiones dare oportet, farinam coctam, tenui melle affusam. Vinum vero dandum est nigrum, paulatim, prout voluerit temperatum. Cibi autem ne exhibeantur priusquam hi dies præterierint. Polypi vero in vino cocti edendi dentur, & iusculum sorbendum. Et raphanidas multas edat, & nasturtij semen torrefactum, molitum ac cribratum, vino nigro acerbo affuso bibat. Et polæta tenuis modica mane bibenda detur. A balneo autem abstineat, donec hi dies præterierint. Vino vero & oleo tepidatis in lecto illinatur, & extergatur. Et fructus prœniz ^P grana decem in vino nigro cocta bibenda dato. & rapi probe percocti succum sorbeat, casco insulso conditum, & papauere, & sale, & oleo, & silphio, & aceto. Si vero etiam pharmacum bibendum dare volueris, enidium granum dato. Et post purgationem, farinæ coctæ & pinguis duas hebras exsorbendas dato. Vinum autem bibat idem. Et expharmacis & sorbitionibus ac potibus quicquid dederis profuerit, siue singulatim, siue plura simul exhibueris. Atque sic celerrime sanum feceris. Morbus autem est grauis, & pauci effugiunt. Alius typhos, hic quidem propter hoc fit. Quum bilis putrefacta ammixta fuerit sanguini, per venas & artienlos, quum sanguis steterit, consistit quidem maxime in artienulis. Incumbit autem quandoque etiam in reliquo totum corpus, &

*Medela.
Potio quæ*

*Typhos
tertius.*

A pus & dolores acutos exhibet. & multi ex huiusmodi morbo claudi fiunt, quum bilis in articulis conclusa in totum callescit. Dolor autem intermittens, corripit per tres & quatuor dies. Hunc ubi sic habuerit, hoc modo curato. Dolo-
 pore prævalente, tepefactoria facere & adhibere oportet, oleo prius illito. Quum autem remiserit, veratrum ipsi dato, toti corpori antea fomento adhibito. Postera die serum caprinum coctum bibendum dato, duorum congi-
 orum mensura, ita ut in alterum congi-
 um mel affundas, & in alterum sal adicias, deinde poculis vicissim permutatis bibat, donec totum ebiberit. Ad vesperam vero post purgationem, lenticulæ heminam sorbeat. & betarum pinguum heminam, polenta in-
 spersa ebibat. Et pulli gallinacei carnem, aut columbe, aut tur-
 turis, aut ouiculæ, aut suis pinguem edat. Veratrum autem per sextum diem dato. & si alicubi in articulis tumor fiat, & discessus fieri nolit, cucurbita affixa sanguinem detrahito, punctura per acum triangularem facta in genua, si in geni-
 bus tumor fuerit. Verum nullum ex aliis articulis perpunxe-
 ris. Interpositis autem diebus cibum accipiat, panem maxi-
 me assatum. Mazam vero maxime oleo & melle subactam. Obsonia vero habeat, maxime quidem assatas carnes volu-
 erum, non salas: Sin minus, etiam coctas, conditas, verum sine caseo, & sesamo, & sale. Piscibus autem utatur carnosissi-
 mis, assatis eodem modo velut carnes: & coctis origano cõ-
 spersis, ac oleo ipsis affuso. Vinum autem bibat album, si con-
 qucat: aut si hoc nõ commodet, nigrum. & in deambulationibus se exerceat per diem, & post cœnam, & mane. Seru autem & lac pro tempore semper bibat. Si vero tibi visum fuerit, etiam asinum lac decoctum dato. Et si sinus fiat, in cubilia ipsa esse oportet, ut ne à frigore & æstu lædatur. & cibis non valde expleatur. Periculum est enim ne morbus reuertatur. hic itaque morbus si sic curetur, in sex mensibus sanatur. In tot enim mensium spatio iudicatur an mortalis sit, aut non, etiam si statim curetur. Nam morbus est grauis, & plerisque commoritur. Alius typhos. Fit quidem hic morbus in tempore pomorum, quum quis se fructibus mollis corticis, & foris non lignosi, omnis generis repleuerit. Plerisque vero etiam ab his factus est talis morbus, ubi videlicet plantarum, & liborum sesaminorum, & aliorum dulciariorum ex-

*Medela.**Potio quæ**Typhos quartus.**Morbi huius causa.*

E iij melle

HIPPOCRATIS LIBER

Medela.

*Typhos
quintus.*

melle paratorum, esu se infatiabiliter expleuerunt. Mel enim p
coctum estuosum est, & ventri adhaeret: postea quū concoctū
fuerit in vētre, efferuescit: & venter derepente attollitur, &
ardet ac dirumpi videtur. Deinde repente ventris profluuiū
succedit. & quum semel secedere inceperit, per multos dies
purgatur. & multi post hanc purgationem sani fiunt. Quum
igitur sua sponte purgari cessauerit, lentium succi tres semi-
congijs ipsum ebibere cogito, sale adiecto. post purgationē
vero succi, ad vesperam, lenticulae frigidae non salae hemina
sorbeat: Multum autem silphij in ipsam deradat: & betae pin-
guis non conditae heminam, polenta inspersa. Vinum autem
bibat nigrum, austerum, paulatim. Reliquo vero tempore ea-
dem faciat. Et cibos accipiat panem exassatum, & Mazam
oleo & melle quā maxime subactam. Primis autem diebus
farinam edat coctam frigefactam, melle affuso. Vinum autē
bibat nigrum, acerbum, & donec quieuerit morbus haec as-
sumat. At qui ex fructibus morbo arreptus est, statim sentit,
& tormen, & dolorem: & cibi secedere non volunt, & venter
ipsius magn⁹ ac durus est, & rigor ac febris habet. haec si qui-
dem sponte turbatus fuerit venter, in viginti diebus vt mini-
mum purgatur. Et quum purgari cessauerit, sanus statim erit.
Si vero non fuerit purgatus, purgato ipsum hippophais suc-
co, aut cnidio grano. Ad vesperam autem eadem exhibeto,
quae ei qui sponte purgatur. Postera die si febris habuerit,
quietem habeat. Et de eodem vino in aqua frigidissima ipsi
bibendum dato. Si vero febris non habuerit, victu vtatur nō
humido, sed fortiore. Et deambulet coniectura iuxta cibos
facta. Ab hoc morbo multis iam aqua intercus facta est. Et si
tibi clysterem adhibere visum fuerit, eadem quae etiam hy-
dropico per clysterem infundito. Si vero volueris, haec infun-
dere potes. In aquae mulsae hemina, herbā thapsie coquito, &
sic infundito. hic hoc modo curat⁹ celerrime san⁹ erit. Alius
typhos. Fit hic morbus quū humor qui est in corpore, pu-
trefactus fuerit, & magis quā oportunum est resicatus.
Fit igitur aeger hoc morbo correptus, specie limpidus ac hu-
mectus, subpallidus, pellucidus, & vesicae urinae similis, verum
non intumescit, sed tenuis & aridus est, ac debilis. Attenu-
antur autem in corpore maxime clauiculae, & facie forti-
ter gracilescit, & oculi valde sunt excauati. & haec quidem
à morbo

A à morbo patitur. Color autem corporis niger est, causa vero hæc est. Quum bilis atra in venas, & ad cutē subierit, & postea calor successerit, necesse est à calore venas comburi ac resiccari. Quare sanguis è venis excedit, hæc igitur patitur. Hic tenuis fit, & fortiter gracilis, & oculis raro nictat, & muscas à stragulis venatur. Et grauitas ciborum maior est quàm quum sanus esset. & lucernæ extinctæ odore delectatur. & frequenter semen per somnum effundit. Sape vero etiam inter eundem genitura ipsi exit. huic quum sic habuerit, ventrem nigro veratro purgato, supernum videlicet: infernū vero scammonia succo. Post purgationem vero eadem quæ & aliis dato. & serum ac lac bubulum, aut caprinum pro tempore exhibeto. dato & lac asininum decoctum, ad purgationem. Hic *Medela.*
B ita curatus in duobus maxime annis sanus fit. Cibos autē quos vult assumat, & quàm maxime nutriatur, & deambulet coniectura ad cibos facta. hic morbus corripit maiorem viginti annis. Vbi vero corripuit, si non à principio morbi quis curatus fuerit, non desinit, nisi viginti anni præterierint, sed adhæret. postea ab aliquibus dum curantur decedit. Morbus autē gravis est. Voluuli porro vocantur hi morbi. sunt autem maxime ab his. Si hyemis tempore quis calido & humido victu vitatur, & non deambulationibus se exerceat, respectu ad cibos facto. Verum repletus semper dormit. & deinde locum iter perficere cogatur, frigore scruiente. Deinde riguerit sub ossa. hæc igitur patitur. Flatus in toto corpore oboritur. & color ipsius fit plumbiformis. & riget semper, vt etiā calida ipsi affusa, calida esse non videatur. Corpus autem ipsius dum lauatur, à calida desquamatur, maxime scrotum. & si digito corpus compresseris, impressionem facies, & notæ tibi apparebunt, velut in farina aqua subacta. Maxime autem in potibus impressionem perfert. Crura vero ipsius graui sunt. & si obambulet, tremit. & si ad accliuem locum iter faciat, vehementer anhelat, & vix dependere videntur, & sitis vrget noctu, cibi vero crudi secedunt quoscunq; ingessit. Huic quum sic habuerit, *Curatio.*
C fomento prius adhibito, cneorum bibendum dato, aut hippophais succum, aut cniidii granum. post purgationem vero, eadem dato quæ prioribus. Postera die lactis asinini cocti congium dato bis ebibendum, sale adiecto. Ad vespërâ cœnet panem. Obsonium autē habeat, ouiculæ carnes coctas, & polypos coctos
 E. iij

HIPPOCRATIS LIBER

pos coctos in vino nigro, & iusculum sorbeat. & lenticulâ ha-
beat sic preparatam: heminâ lentis coctam probe terito, de-
inde farinâ ammisceto, & sulphium derafum addito, & salem
adiicito, & acetum affundito, & allium ad hæc simul coquito,
& affusa aqua bis aut ter feruefacito, & cū tudicula vndiqua-
que expansa brachia habete, simul ipsa agitato: deinde ablata
frigefacito. Sit autem non valde crassa, & odoris gratia etiam
pulegiū vt simul coquatur, adiiciatur. Intermediis vero die-
bus vomitus faciat per sextum diem. Verum aliâs atque aliâs

*Malum
hoc redit.*

ante vomitum, & pharmaci potum, fomentū adhibere opor-
tet. Et per tertiam diem lauetur, si conducatur. Sin minus, vnga-
tur. Et deambulet si ita potens fuerit, coniectura ad cibos fa-
cta. & sambuci, ac conyzæ semper teneræ, folia cocta edenda
dato. Sic enim curatus, facillime deget, & morbus annum desi-
net. Multis vero iam sanis factis, post duos annos morbus re-
uersus est. Sed si hoc contingat, eodem modo curetur. Si vero
tertium reuertatur, tumor quidem non succedit. Tenuis aut
fit & gracilis, incipitq; à facie attenuari, & colore exalbescit
magis q̃ prius. huic quandoq; aqua intercus fit in vētre. Si igitur
facta fuerit, secare ipsum non oportet, moritur enim, sed
iisdem curare quibus eum qui à splene aqua inter cutem labo-
ret. hunc maxime in principio curare velis, & sic cito sanū fa-
cies, Opus autem habet morbo multa curatione. Est enim gra-
uis. Alius voluulus arcuatus. Hic maxime æstatis tempore

*Voluulus
secundus.*

in palustribus regionibus corripit. Magis autem ab aquæ potu.
Multi vero iam à tali morbo correpti sunt, ex volutatione ad so-
lem capitis dolore affecti. Verum similia prioribus patiun-
tur, excepto colore. Nam pallidus fit æger, velut malicorium.

Curatio.

Et oculi aliquādo morbo arcuato implentur. hunc vbi sic ha-
buerit, iisdem curare oportet quibus priorem. Danda etiā in
potu aqua à cicere albo cocta. & cum vino eadem permixta
danda est. Et caput eius tetragono medicamento purgetur.
hic minus q̃ prior lethalis est, & vocatur voluulus arcuatus.

*Voluulus
hæmatites.*

Voluulus hæmatites. Reliqua quidē eadem patitur cum prio-
ribus. Incipit autem morbus autumnō fieri. Hæc vero in mor-
bo accedunt. Ex ore male olet à dentibus, & gingivæ disce-
dunt, & à naribus sanguis fluit. Aliquando etiam ex cruribus
ulcera pullulant, & alia sanescunt, alia emergunt. Et color ni-
ger fit, & cutis tenuis. Est autem ad deambulandum ac labo-
randum

Arandum promptus. Hunc vbi sic habuerit, iisdē curato quib⁹ *Medela.*
 priores, & hæc per clysterem infundito. Cucumeris syluestris
 folia quinq; terito, & mellis dimidium heminae ammisceto,
 itemq; olei hemina dimidiam, & salis quantum vna manu cō
 prehendere potes, & succi betarum heminas quatuor. Ad sub
 purgationem vero lactis asinini cocti heminas octo exhibe
 ro, melle affuso. Bibat etiam bubulū lac pro tempore, per qua
 draginta dies. Bibat itē mane bubuli lactis duas heminas, ter
 tia aque mulsæ parte ammixta, per intermedios dies. His mor
 bus multa medela opus habet: Sin minus, nō exit, sed cum hō
 mine moritur, Vocatur aut voluulus hæmatites. Morbi cras
 si appellati. Ex crassis appellatis morbis, hi maxime fiūt. Quū *Morbi*
 pituita & bilis mixta fuerint in corpore, fluunt in vētrem. & *crassi.*
 quum congregata fuerint in ventre, attolluntur, & sui sum ac
 dorsum discurrunt, velut vnda. Et rigor ac febris corripit. Et
 dolor in capite consistit, & quum dolor circa viscera cōstite
 rit, suffocationem inducit. Aliquando vero vomit pituitā aci
 dam, quādoq; etiam salsam & postq̄ euomuit, os amarum ipsi
 esse videtur. In lateribus autem rubores detinētur. Nam quū
 pituita in ventre sit, sanguis à caliditate congregatus in late
 ra allapsus est, & rubores in laterib⁹ excitat. Et calor maxime
 latera occupat, ac costas. Et dorsum ipsius incuruū fit. Et quū
 maxime doleat, corporis contactum non sustinet. Nam velut
 ex vlcere dolet. Et carnes præ dolore vibrantur, & testes con
 trahuntur. & in sedem, & in vesicam, calor quidā ac dolor ir
 ruit. Et mingit crassum velut in aqua inter cutem. Et ex capi
 te desfluunt capilli, & pedes semper frigidi sunt. & dolor pre
 mit maxime latera, & dorsum, & collum. & ad cutem aliquid
 ipsi proserpere videtur. Morbus vero quandoq; vrget, quan
 doq; remittit. In progressu autem magis assidue premit, & cu
 tis capitis crassa ac rubicunda est. Hic vsq; ad sex annos talia
 pati perseverat. postea & sudor multus diffunditur, & male
 olet. Sæpe vero etiam per somnum semen effundit. Quod ve
 ro per coitum emittit, suberuētum ac subliuidum prodit. Hic *Medela*
 morbus fit propter calorem solis, & aquæ potū. proinde hunc
 quum sic habuerit, encoro aut hippophae, aut enidio grano
 dato, subpurgato. dato etiā lactis asinini cocti heminas octo
 bibendas, melle affuso. postera die post purgationem, eadem
 quæ aliis exhibeto. Primis autem diebus ex iisdem nutiatur,
 ex quibus

HIPPOCRATIS LIBER

Morbus
crassus se-
cundus.

Medela.

ex quibus etiam is qui ab aqua inter cutem correptus est. & deambulationibus se exerceat, si ita potēs fuerit. Si vero præ febris impotens fuerit, & cibos edere nō poterit, lenticulæ sorbitione utatur. potu vero vino nigro q̄ maxime austero. Hic morbus maxime corripit autumno, & tempore fructuū pomorum. hic si quidem curatus fuerit in sex annis, satis est: Sin missus, adheret vsq; ad decem annos. Cum multis vero si mul moritur, si non statim curatus fuerit. Alius crassus morbus. Tales crassi morbi à bile fiunt, quum bilis in hepar influxerit, & in capite cōsiterit. hæc igitur æger patitur. hepar intumescit, & præ tumore ad septum trāsuersum expanditur. & dolor statim in caput irruit, maxime vero in tēpora. & auribus non acute audit. Sæpe vero etiam oculis non videt, & horror ac febris corripit. Atq; hæc quidem in principio morbi ipsi fiunt, intermittentia quādoq; valde, quandoq; minus. Quanto aut magis morbus progressus fuerit, tanto amplior dolor in corpore existit. & pupillæ oculorum disperguntur ac hebetantur. & si digitum oculis admoueris, nō sentit, eo quod non videt. Quod autē nō videt ex hoc cognoueris, quod admoto digito non nictat. & floccos de stragulis tollit, si quos viderit, pediculos ipsos esse putans: & quum hepar magis ad septum transuersum expansum fuerit, delirat. & ob oculos ipsi obuersari videtur reptilia, & omnis generis peregrinæ fere, & milites armati pugnātes. & ipse sibi inter ipsos pugnare videtur. & talia loquitur velut qui videat pugnas & bella geri, & inuadit, & minatur, si quis ipsum exire vetet. & si surrexerit, crura eleuare non potest, sed cōcidit. & pedes ipsius frigidi sunt. Et quum dormit, exilit à somno, & timet quum insomnia viderit horrēda. Cognoscimus autē hoc, quod ab insomniis exilit ac timet, postq̄ resipiscit. Nā insomnia denarrat, & ea quæ corpore fecit, & quæ lingua loquutus est. Atq; hæc quidem voce prætatur. Quandoq; vero etiam per totā diem ac noctē quum uatus iacet respirans spiritum multū acervatum. Quum autē delirare cessauit, statim euestigio resipiscit, & si quis ipsum interroget, recte respōdet. & cognoscit ac intelligit omnia quæ dicuntur. deinde rursus post modicū tempus, in iisdem afflictionibus iacet. hic morbus accidit maxime in peregrinatione. Et si quis alicubi per desertā viam iter faciat, & timor ipsius ex spectro corripiat. Fit etiam aliter. huic quū sic habuerit, vera-

Arit, veratri nigri obolorum quinq; pōdus, in vino dulci bibendum dato. Aut hec per clysterē infundito. Nitri Aegyptij magnitudinem tali ouilli terito, & mellis optimi cocti dimidiā heminam, & olei dimidiā heminam, in mortario ammisceto, & aque à betis coctis heminas quatuor per noctē sub dio expositas addito: aut si volueris, pro beta lac asininū coctū ammisceto. & hac mixta per clysterem immittito, siue febris habeat, siue non. Sorbitionibus aut vtatur, ptisana cocta, melle affuso. Bibat etiā mel & aquā & acetū, simul permixta, donec iudicatus fuerit morbus. Iudicatur autem in quatuordecim diebus ad summū, siue lethalis est, siue nō. Multis autē iam huiusmodi morbus sedatus, rursus rediit. Si igitur redierit, periculum est ne ager pereat. Iudicatur autem morbus in septem diebus, an lethalis sit, aut non. Si vero has effugerit, nō valde moritur, sed morbus in plerisq; curatus decedit. Quum autē defuerit morbus, diēta bona vtatur, quiete ingerens quē venter suscipiat, & non cōburantur, neq; ventris profluuiū succedat. Ambo enim hac periculosa esse videntur. Lauetur autem quotidie, & deambulet post cibos modice. Veste vero induatur leui ac molli. & pro tempore anni lac & serum bibat, per quinq; ac quadraginta dies. Hac si fecerit, celerrime sanus erit. Morbus autē grauis est, & multa cura opus habet. Alius morbus crassus. Fit à pituita putrefacta. Quod aut putrida *Tertius crassus morbus unde.* est vnde fit, ex hoc manifestū est. Eruetat ab hac quod odorē habet, velut si quis raphanides edisset. Incipit autē fieri talis morbus à cruribus, deinde ab his ascendit ad ventrē. Et quū in ventre constiterit, rursus decurrit ad viscera. Et quū in his constiterit, fugit & vomitū facit, pituitam acidā subputridam educens, & vbi euomuit, non habet seipsum neq; sibi constat ager. Deinde angustia fit circa viscera. Quandoq; etiā in caput derepente dolor incūbit acutus. Et auribus acute audire nō potest, neq; oculis videre, prę grauitate. & sudor multis diffusū male olēs, & maxime quū dolor habuerit, & morbū leuat. Color autē ipsius arcuatus apparet. hic morbus priore paulo minus lethalis est. Huic quū ita habuerit, ventrē purgato, *Medela.* deorsum quidem, per hippophaes. sursum autē, per veratrū. & caput tetragono purgato. & quum à veratro purgatus fuerit, postera die lacte asinino cocto subpurgato. Tertia deinde caprino cocto. & si similiter quarta ac quinta. Reliquis vero viginti

HIPPOCRATIS LIBER

viginti diebus, lac bubulum crudum, aut etiam caprinum da-
 to, tertia aquæ mulæ parte ammixta. Bibat autem lactis con-
 gium. Post purgationem vero deorsum versus, eadem phar-
 maca exhibeantur, quæ hydropicis. Reliquo tempore quum
 lac bibit, cœnet panem exassatum, Obsonium autem habeat,
 ex piscibus scorpium, aut callionymum, aut cuculū, aut squa-
 tinæ frustum cum condimentis coctum, ex carnibus, ouillas,
 aut gallinacei pulli coctas. Vinum bibat album, si conducatur;
 Sin minus, nigrum austerum. deinde post cibum deambulet,
 vt ne frigeat. Si quidem igitur cōducant, cibos huic dato qui
 dicti sunt. Si vero non conducunt, sorbitiones dato ptisanæ
 aut milij. In hoc morbo si æger triginta dies transgressus fue-
 rit, sanus fit, hi enim iudicant an lethalis sit, aut non. Est autē
 morbus grauis. Alius morbus crassus. Fit hic morbus à
 pituita alba. Cōgregatur autem in ventre, quum febres diu-
 turnæ corpus occuparint. Initium hic morbus à facie sumit,
 & intumescit facies. deinde descendit in ventrem, & vbi in
 ipso constiterit, ventrem magnum attollit, & corpus velut à
 labore lassatur, & in ventre grauitas inest, & dolor fortis, &
 pedes tument, & si pluuia in terram effundatur, pulueris odo-
 rem non sustinet. Si vero in pluuia steterit, & terram odoret,
 derepente cadit. Hic morbus interquiescens, longiore tem-
 pore quàm prior occupat, & tardius decedit. Curare vero ip-
 sum oportet iisdem quibus hydropicum, fomentis videlicet
 & pharmacis, & eduliis ac laboribus. Hic morbus per sex an-
 nos maxime obtinet. Deinde decedit temporis progressu, si
 probe curetur, etiam si non in principio fuerit curatus. Est au-
 tem morbus difficilis, & multa cura opus habet. Coxendi-
 cum morbus ex his maxime causis fit plerisque. Si quis diu-
 tius in sole versetur, & coxendices fuerint calefacti, & hu-
 mor qui est in articulis, à calore fuerit resiccatus. Quod autē
 id quod resiccatur, condensatur, ac constringitur, hoc mihi
 signum est. Aeger enim articulos vertere aut mouere non po-
 test, præ dolore qui est in ipsis, & eo quod verticula sunt cō-
 pacta. Dolet autem maxime lumbos, & verticula ex obliquo
 iuxta coxendices, & genua. consilii autem dolor multo tem-
 pore in inguinibus simulque coxendicibus, acutus & astuo-
 sus, & si quis ipsum erigat, aut transmoueat, præ dolore ciui-
 lat quàm maxime potest. Aliquando etiam conuulsio succe-
 dit, &

Quintus
 crassus
 morbus
 unde.

Curatio
 quæ.

Coxendi-
 cis dolor.

- A** dit, & rigor ac febris. fit autem & à bile, & pituita, fit item à sanguine, dolor consimilis velut ab omnibus morbis. & rigor ac febris aliquando corripit debilis. Caterum eum qui à sole hoc morbo correptus est, sic curare oportet. Corpus ipsius fomento humectetur. & cibi ac potus, & alia quæ exhibentur, tepida ac humida præbeantur. Atque hæc omnia cōcta, cibo vtatur maza molli, vino dulci nō subacta. Vinum bibat albu, aquosum, & corpore quietem habeat, & quamuis impotens fuerit vt exsurgat, tamen modice singulis diebus deambulet. & ne frigeat, & non multa aqua lauetur. & quum tibi bene habere visus fuerit, & corpore humidus esse, leni fomento vehementer foueto. Magis enim remittit, & cōdensatione ex articulis humectat ac relaxat. Deinde postera die cni-
B dium granum bibendum dato. Si vero nō profuerit, hæc per clysterem infundito. cumini heminam dimidiā terito, & colocynthidem integram paruam ac rotūdā in mortario tūtorreto, ac terito. Atque hæc in ollam conicito, & olei heminam, mellis heminam dimidiā, vini albi heminam, & succi betæ quātum videbitur affundito, & donec bonam crassitudinem habere visa fuerint coquito. Deinde per linteum excolato, & si mel non simul coquere velis, mellis Attici heminam ipsis ammisceto. Si vero Atticum non habeas, optimi alias cocti heminam in mortario ammisceto. Si vero crassius fuerit hoc infusum, de eodem vino affundito, iuxta crassitudinis respectu habito, & per clysterem infundito. deinde vique ad dies tres purgari sinere oportet. Si vero pluribus diebus purgetur, bubuli aut caprini lactis heminas tres ebibendas dato. deinde betas pingues non salsas, condimentis conspersas, edendas exhibeto. Ex hoc morbo multi claudi facti sunt. Si vero à bile morbus fiat, veratrum deorsum purgās ipsi bibendum dato, aut scammonia succum. post huiusmodi vero purgationem, succi ptisanæ melle affuso, heminas duas exorbēdas dato. postera vero aut tertia die adhibito fomento, lacte asinino cocto subpurgato. Ad vesperam autem pinguis betæ heminas duas edat, polenta inspersa. Vinum bibat album, aquosum, dulce, & nunc, & post pharmaci purgationem. Si vero à pituita agrotet, cni-
C dium granum, aut hippophæas, adhibito prius fomento, bibendum ipsi dato. post purgationem

Medela.

Biliosus
morbus.

Pituitosus.

HIPPOCRATIS LIBER

Sanguine.

*Tetani
tres.*

Curatio.

gationem vero, easdem sorbitiones ac potus exhibeto. Item-
que lactis potionem. Intermediis autem diebus, diata quàm
leuissima vtatur. Et si quidem ab his vtilitatem semit, bene
est. Sin min⁹, ipsum vrito multis ac profundis crustis inustis,
in ossis quidem partibus, per fungos. In carnosis autem, per
ferramenta. Si vero à sanguine agrotarit, fomentum adhibe-
to, & cucurbitam affigito, & venas in poplitibus secato. Si au-
tem tibi visum fuerit, etiam enidium granum ipsi bibendum
dato. Diata vero quàm siccissima vtatur. Vinum autem ne
bibat. Si vero bibere velit, quàm minimum & aqueosissimum
dato, & modice deambulare iubeto, aut si potens fuerit, plu-
rimum. Conducit autem & à pituita agrotanti talia facere.
Si vero stare non possit, in lecto ipsum quàm frequentissime
circunferre oportet, à quacunque causa agrotarit, per om-
nia similiter, vt ne intus chartilago concreascit. Si vero con-
creuerit, & articuli conglutinati fuerint, omnino necesse est
hominem claudum fieri. Et si clysterem adhibere volueris ei
qui à sanguine agrotat, quo sanguinem ac pituitam à coxen-
dicibus abducas, hæc infundere oportet. Salis pugillo trito,
olei heminam, & de ordeï decocto duas heminas ammisce-
to, atque sic infundito. Si enim sic curationem feceris, ceter-
rime sanum facies. Morbus autem grauis valde est ac diutur-
nus. Tetani tres. Si ob vulnus tetanus siue dissentio fiat,
æger hæc patitur. Maxillæ conglutinantur, & rigent, & os a-
perire non potest. & oculi lachrymantur ac detrahuntur, &
dorsum conglutinatum riget, & crura flectere nequit, neque
manus, neque spinam. Quum autem lethalis fuerit, potum &
cibos quos prius accepit, aliquando per nares reddit. Hunc
quū sic habuerit, fouere oportet, & pinguiter vnctū, ad ignē
non ita prope calefacere, & tepesfactoria illito. corpori ad-
hibere. Et absinthium, aut lauri folia, aut hyoscyami semen,
& thus terito, deinde vino albo diluta in ollam nouā infun-
dito, & oleum pari cum vino mensura affundito, & cum his
calefactis large calidis corpus ac caput illinito. Postea super
pelliceum indumentum reclinatum, ita vt pars ad quam fuit
animalis caro sursum vergat, mollibus ac puris stragulis ac ve-
simentis contegito, quo vehementer exsudare possit. Aquā
vero mulsam tepidam, si quidem hanc bibere poterit, per os
exhibeto. Si vero non poterit, per nares infundito. Vinum
autem

DE INTERNIS AFFECTIONIBVS. 224

autem album quàm iucundissimum ac plurimum bibendum
 dato. Hoc quotidie facere oportet, donec sanus fiat. Est autē
 morbus grauis, & statim curatione op^o habet. Opisthoto- *Opisthotos*
 nos. In distentione retrorsum fiēte (opisthotonum vo- *nos.*
 cant) alia quidem eadem æger patitur. Fit autem, quum ten-
 dines qui sunt retro in ceruice ægrotant. Aegrotat autē, aut
 ab angina, aut ab vna, aut locis circa tonsillas suppuratis. Ali-
 quando etiam à capite febribus succedentibus, cōuulsio suc-
 cedit. Iam vero etiam à vulneribus. Hic trahitur in postero-
 rem partē, & præ dolore circa dorsum ac pectora, eiulat. Hic
 conuellitur vehementer, vt vix detinere possint ipsum præ-
 sentes, ne è lecto excidat. Hic saepe in die dolore affigitur,
 saepe etiam lenius degit. Huic sic habenti eadem exhibere o- *Curatio.*
 portet, quæ priori. Morbus autem adhæret ad summum die-
 bus quadraginta. Si vero hos euaserit, sanus sit. Alius teta- *Tetanus*
 nus. Hic tetanus minus lethalis est quàm priores. Fit autē *tertius.*
 ab iisdem. Multi vero etiam ex casu in partes posteriores, à
 morbo correpti sunt, patitur igitur æger hæc. Totum corpus
 conuellitur. Aliquando vero quacūq; corporis parte id cō-
 tigerit conuellitur. & primum quidem obambulat. Postea tē-
 poris progressu in lectum cadit. & rursus remittit & dolor,
 & conuulsio, & si surrexerit, & fortassis ad paucos dies obā-
 bularit, postea rursus in iisdem afflictionibus iacet. Atq; hæc
 patitur ac trāsmutat, per multum tempus. & si quid comedit,
 non secedit infra, nisi difficulter, atque hoc combustum. At *Medela.*
 in pectoribus hæret cibus, & suffocationem inducit. Hunc si
 iisdem curaueris quibus priores, celerrime sanum facies. cly-
 sterem vero ex ptisana cocta tenui, ac melle adhibeto.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE VIRGINVM

morbis, Iano Cornario me-

dico physico inter-
 prete.

Principium

Rincipium sit mihi cōpositionis D
eorum quæ perpetua sunt in arte
medica: Non enim possibile est
morborum naturam cognoscere
(si quidem artis est inuenire) nisi
quis nouerit naturam in indiuisi-
bili, ex qua in principio discreti
sunt: primum de morbo sacro ap-
pellato, & de attonitis siue syde-
ratis, & de timoribus. ex quibus

adeo fortiter pauēt homines, vt delyrent, & dæmones quos-
dam videre se putent, ipsis infestos, quandoque nocte, quan-
doque interdiu, aliquando vero vtroque tempore. Postea ab
huiusmodi spectris multi iam se strangulauerunt, plures au-
tē mulieres, quam viri. Est enim muliebris natura animi ma-
gis deiecti ac imminuti. Cæterum virgines nubiles & matu-
ræ viro, hoc magis patiuntur, vnā cum mēsum descensu, an-
tea non valde hinc afflictæ. Postea enim sanguis in vteros
confluit, velut effluxurus. Quum igitur osculum propter ci-
fuerit apertum, sanguis autem amplius influxerit, propter ci-
bos & corporis augmentum, tunc sanguis non habens efflu-
xum, præ multitudine resilit ad cor, & ad septum transuer-
sum. Quum igitur hæc repleta fuerint, cor fatuum fit, deinde
ex fatuitate torpedō, postea ex torpedine delyrium appre-
hendit. Quemadmodum quum aliquo longo tempore desi-
dente, sanguis ex coxis ac femoribus depressus, in tibias ac
pedes torporem inducit. A torpore autem, pedes ad iter reuer-
ciendum impotentes fiunt, donec sanguis ad seipsum reuer-
tatur. Reuertitur autem celerrime, quum steterit in aqua fri-
gida, quæ vltra malleolos madefaciat. Atque hic quidem tor-
por facile cedit. Cito enim propter venarum rectitudinem
refluit. Et locus corporis non est periculosus. At ex corde &
septo transuerso tarde refluit. Venæ enim obliquæ sunt, & lo-
cus periculosus, & ad delyrium ac insaniam paratus. Quum
enim hæ partes repletæ fuerint, & horror cum febre ingruit,
erroneas febres appellant. his autem sic habentibus, præ acu-
ta quidem inflammatione, insanit: præ putredine vero, cla-
mat: præ caliginositate autem, timet ac formidat: præ sangui-
pressione vero circa cor, strangulationes parat: præ sangui-
nis autem

*Virgines
quæ percel-
lantur.*

*Quid pe-
dū torpor-
em discus-
tiat.*

*Causa fur-
roris.
Planetes
febres.*

Anis autem malicia, animus moriens ac anxius malum attrahit. Sed & alium horribiliter compellat, & in puteos profligare ac incidere iubet, & strangulari, tanquam meliora sint hæc, & omnem vitæ utilitatem excedentia. Aliquando vero sine spectris ac phantasmatis, voluptas quædam adest, ex qua mortem, velut bonum aliquod, amat. postquam autem respicit homo, mulieres tum alia multa, tum pretiosissimas muliebres vestes Dianæ consecrant, à vatibus id iubentibus deceptæ. Caterum curatio ut hinc liberentur, est sanguinis detractio, si nihil fuerit quod impediatur. Ego vero iubeo virgines quum huiusmodi patiuntur, quam citissime viris cohabitare. Si enim conceperint, sanæ fiunt. Si vero huiusmodi non affuerint ipsis, simul cum pubertate, aut paulo post corripientur, si non viro nupserint. At vero ex mulieribus viro iunctis, steriles magis hæc patiuntur.

*Que Diana
ne daret,
Furoris
medela.*

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE NATURA MULIEBRI,

Iano Cornario medico

physico interprete.

DE muliebri natura ac morbis hæc dico. Maxime quidem numen in hominibus causam esse. postea vero naturas mulierum, & colores. Nam quæ superalbidæ sunt, humidiores sunt & fluidiores. Nigræ vero duriores acerbioresque ac adstrictiores. Quæ vero vini colorem referunt, medium quid inter utrasque habent. Sic autem

*Deus potissimus
author &
causa rerum
humana-
rum.*

& in ætatibus contingit. Iuenculæ enim humidiores sunt, & multo sanguine plerumque refertæ. Aniculæ vero sicciores, & modicum sanguinem habentes. Mediæ autem, medium quiddam inter utrasque habent. Oportet autem eum qui hæc recte tractare velit, primum quidem ex diis ordini. Deinde mulierum naturas discernere, itemque ætates, & tem-

*Medici
munus.*

F pora, &

HIPPOCRATIS LIBER

Humoris
aquatici
cognitio
de mede-
la.

Primus lo-
cellorum
morbus.

Stercus bu-
bulum.

Cum uteri
hepar pe-
tunt.

pora, & locos, in quibuscunque degunt. Frigidi enim loci,
fluidi sunt. Calidi vero, sicci & stabiles. Initium autem faciā
ab humido secundum naturam. Si aqua intercus in vteris
oboriatur, menses pauciores ac deteriores fiunt. Deinde re-
pente deficiunt. & venter intumescit, & mammae siccae fiunt,
& reliqua male habet. Et in ventre sibi habere videtur. & ex
his cognoscet, quod aqua inter cutem laborat. Sed & in ore
vterorum significationem de se prabet. Tangentibus enim
gracile apparet. & calor & aqua ipsam corripit. Quum autē
tempus amplius processerit, dolor inum vētrem, & lumbos,
ac laterum mollitudinem occupat. Hic morbus maxime fit
ex abortu. Accidit item ex aliis. Quum sic habuerit, calida la-
uare oportet, & tepefactoria adhibere, donec dolor sedetur.
pharmacum autem deorsum purgans bibendum dare opor-
tet. post pharmacum vero, vteros bubuli stercoreis fomento
fouere. & postea medicamentum cum cantharide prepara-
tum apponere. Et interpositis tribus diebus, id quod cum sel-
le paratur. Vna vero die interposita, per triduum aceto infu-
so colluatur. & si quidem venter mollis & vacuus fiat, & fe-
bres sedatae fuerint, & menses prodeant, viro condormiat.
Sin minus, rursus eadem facito, donec menses procedant. &
aliquibus subdititiis vtatur. Intermediis autem diebus cre-
thmi corticem bibat, & prœonia grana nigra, & sambuci fru-
ctum, ieiuna in vino. & Mercurialem q̄ plurimam edat, & ali-
lium coctum ac crudum, & cibus mollibus, & polypis, ac aliis
mollib. vtatur. Si vero pepererit, sana erit. Si vteri ad hepar
accesserint, muta de repente fit, & dētes conferit, & color ni-
ger fit. patitur autem hæc de repente dum sana est. Eit autem
huiusmodi affectio virginibus maxime antiquis, & viduis,
quæ iuenculæ sunt & pepererunt, ac viduæ manent. Quum
sic habuerit, depulsione per manū infra facta, sub hepate aut
sub præcordiis, fascia deligato, & aperto ore vinum odoratis-
simum infundito. Et graecolentia naribus adhibeto ac suffi-
to. Sub vtero vero bene olentia. Postquam autem resipuerit,
pharmacum infra purgans bibendum dato, & lac asininū po-
stea bibendum exhibeto. Deinde vteros odoratis foueto, &
medicamenta cū bupresti preparata apponito. Postridie ve-
ro Netopon vnguentum. Intermissis autem duobus diebus,
vteros eum odoratis colluito. Et postridie pulegiū apponi-
to. die

A 10. die vero una interposita, aromata suffito. Atque hæc quidem viduæ facito. Virginem autem ut viro cohabitaret persuadeto. ad uteros vero nihil adhibeto, neque pharmacum bibendum dato, verum conyzam & castoreum in vino ieiunæ exhibeto. & caput odoratis ne vngat, neque odorata olfaciat.

Si uteri prociderint, & foras egressi fuerint, calor habet maxime pudenda, & sedem. Et urina paulatim destillat, ac mordet. hæc patitur si ex partu progressa viro cōdormierit. Quum autem sic habuerit, myrti baccas & lotiamenta, in aqua coquito, & aquam per noctem sub dio exponito, & pudenda cum eo decocto quam frigidissimo perfundito. & eadē trita pro cataplasmate adhibeto. postea bibens aquam lentium, & mel, & acetum, donec uteri fuerint eleuati, vomat. Et lectum a pedibus altiore facito, & graueolentia sub pudenda suffito, odorata vero sub nares. Cibis vero utatur mollissimis ac frigidis. Et vinum aquosum album bibat, Ne lauetur autē, neque cum viro dormiat.

Si vero penitus ex pudendis exciderint, dependent velut scrotum. Et dolor corripit anum ventrem, & lumbos, & quum tempus processerit, ad locum redire non voluit. Morbus autem corripit, quum ex partu progressa uteros doluerit, aut cum viro in puerperij purgatione cōcubuerit.

Quum vero sic habuerit, frigefactoria ad pudenda apponere oportet, & quod foris est depurgatum, & cum vino nigro, in quo malum punicum coctum est, ablutum, intro detrudere. Deinde mel & resinam mixta infundere. Decubat autem supina pedes sursum extensos habens. postea spōgias imponito, & ex lumbis deligato. Quum autem sic habuerit, a cibis quidem abstineat. potu vero, quam paucissimo utatur, donec septem dies præterierint. & si quidem sic ingredi voluerint, bene habet: Sin minus, summas uteri oras deradito, calefacito, abluito, ac cerato picato illinito, & alligata ad scalam muliere, scalam iuxta caput pulsato, & uteros cum manu intrudito. postea crura ipsius alternatim colligato, & sic per diem ac noctem finito. & modicum ptisanæ succurbitam quæ dato, aliud vero nihil. Postera die decumbenti cucurbitam quæ maximam ad coxendicem affigito, & multo tempore trahere finito. postquam vero detraxeris, ne scarificato, sed reclinatam finito, & nihil aliud quam succum exhibeto, donec septem dies præterierint. Si vero sitiat, aquam dato frigidam

C F ij quàm

*Cum uteri
prociderint.*

Cum exciderint.

Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

quàm paucissimam. Vbi vero septem dies præterierint, cibis
mollissimis ac paucissimis vtatur. Si vero ventrem exonerare
velit, decumbens exoneret, donec quadraginta dies prætereant,
postea surgat, & parcissime obambulet, & ne lauetur, sed
intra pudendum graueolentium suffitum admittat, & modica edat.
Si vteri adglutinati fuerint, incumbunt, & si contigeris, videbis locum durum sub lateris mollicie, &
dolor corripit inum ventrem, & laterum mollitudinem, & lumbos, &
in crura dolor irruit, eaque extendere non potest. Sæpe vero etiam
suppurantur, & linamentis inditis curatæ ac fluentes moriuntur, si non vsseris, aut secueris. Quum autem
sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet,
& multa calida lauare ac fouere, & quum recens lota aut
fota fuerit, iubere vt admota manu, cum digito os vterorum
abstrahat, & myrrham caloniam suffiat, rosaceo affuso. Bibat
autem pæoniæ grana nigra quinque, castorio ammixto, in vino odorato.
& in coxam sanam decumbat, & apponat Baccarim vnguentum,
aut oleum album ad coxam sanam. & edat allium plurimum, &
crudum, & coctum, & succum fovebeat, & cibis mollibus vtatur.
postquam autem dolor quieverit, abduces euntem super sanam coxam,
postea vero fomentum ex vrina adhibeto, lauro inspersa, & à fomento
cyclaminum apponito. postera die lotæ suffit^o ex aromatis adhibeatur.
Cæterum ex hoc morbo maxime steriles fiunt.

Si complicatum fuerit os vterorum, menses non prodeunt.
Si vero prodeant, pauci ac prauis sunt. Et vbi cum viro coit,
& dolor inum ventrem tenet ac lumbos. Et si contingat digitis
& os requirat, non est manifestum. Quum sic habuerit, vrina
humana foueatur, & post fomentum lenticulæ decocto lauetur,
& postquam lota fuerit, vteri vnguento Aegyptio foueantur.
Et si odor ad nares ascenderit, spes est ipsam sanam fore.
Et quum dormire voluerit, Aegyptium oleum in lana subdat.
Postera vero die consideret an magis correcti sint vteri.
postea odoratis foueto. & purgatoria quæ non mordeant
subdito, & post subdititia medicamenta, pari mensura aceti
ad aquam ammixta eluito. Quum autem menses prodierint,
ieiuna & illota, & suffita, cum viro coeat. Maxime vero
ex hoc morbo steriles fiunt. Si vteri ad coxam decurrerint,
& menses non procedunt, & dolor ad inum ventrem accedit,

Cū locelli hæserint.

Medela.

*Si os uterorum complicatum fuerit.
Curatio.*

Cum uteri coxendicæ petunt.

A accedit, & ad lateris molliciem. & si digito cōtigeris, deprehendes os in coxa. Quum ita habuerit, calida lauato, & allia plurima edenda dato. Et lac ouillum purum bibat. & postquā lac purum exhaust, fomēto adhibito, postea pharmacum infra purgans exhibeto. Quum autem purgata fuerit, rursus vteros foueto, ex fœniculo & absinthio permixtis. Vbi vero recens fota fuerit, os cum digito abstrahito, & scillam apponito, & interposita die postea id quod preparatur cum narcissino adhibeto. Si vero tibi purgata esse visā fuerit, Netropon apponito. Et postridie rosaceum vnguentum. Ceterum prima mensium decurrentium die ab apponēdo cessato, postera vero incipito vbi defecerint. At in mēsis si quidem sanguis eruperit, satis est: Sin minus, cantharides quatuor bibat, pedibus & alis ac capite reiectis, & pæoniæ granigra quinque, & sepiæ oua, & apiij semen, cum vino. Et si dolor habuerit, & vrinæ stillicidium vexarit, in aqua calida desideat. & aquam mulsam bibat aquosam. Si vero à primo non fuerit purgata, rursus bibat donec fiat. postquam autem purgatio decurrit, ieiuna cum viro coeat. In purgatione vero mercurialem edat, & polypos coctos. & cibus mollibus vtatur. Liberabitur autem à morbo, si in vêtre habuerit. Si ex partu non fuerit purgata, tumet venter & crura. & rigor ac dolor inum ventrem, ac lumbos tenet. Quādoque etiam ad viscera ascendit, & animo linquitur. Atque hæc patitur incipiente morbo. progressu vero temporis, caux faciei partes rubescunt. Quum igitur sic habuerit, fomento vteris adhibito, cyclaminum apponito. Bibat autem medicamentum cum tæda preparatum, donec fluxus fuerit commotus. Ad os vero vterorum, adipem anserinum illinito, & myrrham, & resinam tepidam. & quā maxime deambulet. & ante cibum Mercurialem coctam edat, & allium ac porrum. & brassicæ succum sorbeat. & cibus mollibus vtatur, & magis marinis. & calida lauetur. A pinguibus autem & dulcibus abstineat, donec sana fiat. Si vteri pituita impleti fuerint, flatus oboritur, & menses albi pituitosi superueniunt. Aliquando etiam sanguis tenuis pelliculis plenus. & præ humiditate cū viro coire non vult. & pallida ac tenuis fit. Interrogare igitur ipsum oportet, an quod fluit mordeat & exulceret. & si non mordeat, pronunciare à cerebro fluxum esse. Si ve-

Curatio.

Cū puerpera non purgatur.

Curatio.

Cum uteri pituita operitur, quid accidat.

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER

ro mordeat, à ventre. Si quidem igitur à ventre fuerit, à p
lenticulæ decocto vomat. Deinde veratro purgato. postea
idem in nares immittito. Postquam autem superior venter
tibi purgatus esse videbitur, pharmacum infra purgans bi-
bendum dato. A cibis autem pinguibus ac dulcibus absti-
neat. Acres autem exhibeantur, velut commodi, nisi pu-
denda fuerint exulcerata, præstant autem frigidi. Et mo-
dice lauetur, non tamen calida, neque caput. Ieiuna vero
bibat hypericum, semen apij, saluiam, in vino aquoso.

*Cum uteri
penitus
inflammā-
tur, quid
agendum.*

Quum autem cessauerit fluxus, cum succo grossorum elui-
to, & postea acerbis colluito, Est autem morbus grauis. Si
vteri inflammati fuerint menses omnino non prodeunt, aut
prauī & pauci. Et quum ieiuna est, vomitus ipsam corripit. E
Vbi vero quid ederit, vomit cibos. & dolor imum ventrem
ac lumbos habet, & animi deliquium inuadit. Venter autem
aliquando durus, aliquando mollis est, & inflatur ac magnus
fit, & putat se in ventre habere. Si vero contigerit, plenitudo
illa vacua fit. Huic vsque ad decimum mensem tumor paula-
tim augetur, velut in ventre habenti. Vbi vero decem men-
ses præterierint, venter aqua impletur, & vmbilicus eminet.
Et si digitum adiuueris, os vteri gracile & collapsum con-
spicies. Et vbi menses apparuerint, pauci sunt & prauī. Et cla-
uiculæ ac collum attenuantur. Et pedes intumescunt. Quum
igitur sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum da-
to. & ad vteros quæ purgant & non mordent apponito. Et
post appositionem vteros eluito, pari mensura aceti acerri-
mi ad aquam ammixta, & Mercurialem edat, & succum eius
farina inspersa, vbi cocta fuerit absorbeat. Morbus autem est

*Vteri cry-
sipelas.*

periculosus. Si ignis facer erysipelas dictus in vteris obo-
riatur, tumor fit à pedibus exorsus, & ad crura & ad lumbos
procedens. Quum autem tempus amplius processerit, intum-
escit etiam venter, & rigor ac febris corripit, itemque seip-
sitas. Præ dolore vero, quiescere nō potest, sed inquit seip-
sam. Dolor autem ex imo ventre ascendit ad lumbos. postea
sursum vergit ad præcordia, & pectora, & caput. Et mori sibi
videtur. Quū autē remiserit, torpor occupat manus. Aliquā-
do etiam inguina & crura, & poplites, & liuida fit, & modico
quandoq; tēpore sibi melius habere videtur. Deinde rursus
eadē patitur, & corp⁹ pustulis implet, & facies rubescit, & si-
tis fortis

A tis fortis tenet, & fauces siccae sunt. Hic morbus si prægnanti fiat, moritur. Sin minus, curata sanatur. Quum igitur sic habuerit, adhibere oportet, si dolor habeat, frigefactoria, & ventrem turbare. Et si quidem in ventre habeat, cibus ac potibus vtatur, à quibus fœtus non corrumpitur. Si vero non fecerint, clysterem adhibeto. Si autem in ventre non habuerit, pharmacum bibendum dato. & cibus paucissimis vtatur mollissimis ac frigidis. & Mercurialem edat, & sambucum. & neque salsa, neque pinguis, neque acris, velut est origanum, aut thymus, aut ruta. Postquam autem calor & strangulatio remiserit, & tumor non fuerit sedatus, medicamentum fortius infra purgans postea bibendum dato. Morbum autem hunc pauca effugiant. Si vteri præter naturam hient, & menses plus quam oportet prodeunt, viscosioresq; ac frequentiores. & genitura non manet intus. Et si digito contingeris, os hians comperies. & febris ac rigor & dolor, imum ventrem & lumbos corripit. Hic morbus à fluxu sanguinolento corripit. fit autem quum menses suppressi de repente eruperint. Huic quum dolor maxime habuerit, tepefactoria apponito. Et cum remiserit, vteros foueto. & pharmacum infra purgans bibendum dato. Et quæ non mordent subdito. & post subditiua medicamenta, cum acerbis colluito. & quàm minimè lauato. Cibus autem siccissimis vtatur. Si vero his factis sana non fiat, pharmacum bibendum dato, à quo sursum ac deorsum purgetur. Et quum menses moti fuerint, & quum quiescerint, eiusdem modi victum exhibeto. Morbus autem lethalis est.

*Curatio.**Cū uteri præter naturam hiant.**Curatio.*

C Si vteri ad medium lumborum processerint, dolor imum ventrem habet, & erura contrahuntur. & quum aluum exonerat, dolores acutiores fiunt, & stercus cum vi prodit, & vrina destillat, & animo linquitur. Quum sic habuerit, fistula ad vesicam alligata vteros sufflato, & fomentum adhibeto. Aut multo calido lauato, & male olentia sub pudenda sufflato. Sub nares autem odorata. Quum autem dolor cessarit, lenticula decocto præporato, pharmacum sursum purgans bibendum dato, à quo venter moueatur, postquam autem vteri ad locum suum redierint, medicamentum infra purgans bibendum exhibeto. & postea lac bibendum dato. Postea fomento ad vteros adhibito ex vino, medicamenta cum lauro præparata immittito, & apponito quæ non mordent, ammix-

Cum uteri lumbos percutunt, Medela.

HIPPOCRATIS LIBER

*Profluuiū
album.*

to aceto. Postea aromata suffito. Cæterum steriles & claudæ
fiunt ex hoc morbo. Quum fluxus albus obortus fuerit, ve
lut vrina asinina apparet. Et dolor imum ventrem habet, &
lumbos, & lateris mollitudinem. & tumores sunt crurum ac
manuum. & caua eleuantur. & oculi humidi sunt, & co
lor arcuatus ac albus fit. Et quum iter facit, anhelat. Morbus
autem fit, si vbi natura pituitosa est, febricitarit, & bilis com
mota purgata non fuerit. Si quidem igitur venter acuerit,
ventris profluuiā fiunt. Si vero ad vteros vertatur, fluxus fit.

Medela.

Postquam igitur ventris profluuium habuerit, papaueris al
bi ac rubri corticem pari pondere, & spinæ fructum in vino
diluto terito, & polenta recenti inspersa bibat. Si vero velis,
malicorium calido cinere torrefactum ac tritum ex vino bi
bat, pari polenta ac farina inspersa. Minimum vero lauetur.
Cibis autem vtatur quā siccissimis ac frigidis. Vbi vero flu
xus quieuerit, pharmacum bibendum dato, à quo superna
purgentur, & lac asininum bibat. Postquam autem infra pur
gata fuerit, bubulum lac bibat, ad dies quadraginta, si poterit
meracum, sub dio per noctem expositum, quarta aquæ par
te ammixta. Vespero vero vbi ebibit, alicam sorbeat. Quum
autem decem dies fuerint transacti, lactis & aquæ decimam
partem detrahit. Quantum autem detraxeris, tantam te
pidi recens multæ portionem additam bibat, postmodum ve
ro duas portiones, vt in decem portionibus pro modico di
luto sit meracum, & ad quatuor dies bibat. Dum autem de
cimam partem detrahit, etiam de sorbitione amplius addat. F
Postquam autem quatuordecim dies transfegerit decimam
lactis partem bibēs, postea tertiam aquæ partem affundens,
ad dies decem bibat. & cibis vtatur. & sic fiant omnes dies
quadraginta.

*Profluuiū
aliud.*

Quum conceperit & vterum ac partus ge
starit, ea quæ natura sterilis est, primum quidem menses de
ficiunt, & pauciores fiunt, & tempus in quo prius fiebant,
transmittunt. Postea derepente multi fiunt, & puri ac fortes.
& si quidem semel facti fuerint, de cætero secundum ratio
nem in vêtre habet. Sin minus, & primum fiunt & iterū atq;
iterum in mense, postea ex seipso desinet fluxus, pallidaq; ac
tenuis fit. Pharmacum igitur & sursum & deorsum purgans
bibendum dare oportet. Et lac asininū postea bibendum aut
serum. Postea adhibito fomento, vteros medicamento quod
non

Medela,

- A** non mordeat purgato. Deinde cum aceto colluito. Postea aromata suffito. Hęc autem facito ut prima mensium die facta sint. Et ne sit illota & impasta, cyceonem insulsum crassum bibens, & aromatis suffiatur, netopo affuso & unguento rosaceo. Postea cum viro coeat. Si acetabula pituita plena fuerint, menses quidem bene succedunt, & in ventre habet. Corruptum autem foetum ubi fortior factus fuerit. Non enim retinere potest, sed abrumpitur. Cognoueris autem hoc modo. Humida sit, & mucosum ac viscosum defluit, & non mordet, & in mensibus ubi à fluxu purgari cessauerit, per duos ac tres dies muci ab utero prodeunt. Hanc grossorum succo eluito, & collutione per acerbam postea bis aut ter facta. de cetero apponito id à quo pituita purgatur, & mollia fomenta adhibeto. Et post subditiua apposita, pari mensura aceti ad aquam ammixta eluito, & in mensibus aromata suffito. postea impasta & illota cum viro dormiat. Quum menses occultati fuerint, dolor inum ventrem tenet, & onus incumbere ipsi videtur, & lumbos dolet, ac laterum mollitudinem. Quum vero ad praecordia uteri allapsi fuerint, suffocant, & ubi frequenter acida euomit, ad modicum tempus melius habet. Dolor autem & ad caput & ad collum procedit. Postquam igitur allapsum parat, aut allapsi sunt, tepesfactoria adhibeto, & graecolentia suffito, infra autem odorata. & castorium bibendum dato, & conyzam. Vbi vero deorsum prociderint, infra graecolentia suffito. sub nares autem odorata. Sedatis autem doloribus, pharmacum bibendum dato. Et lac asininum postea bibendum. Deinde succum à quo vomat dato, & ad nares apponito. Postquam autem purgaueris, fomento uteris adhibito ex his quae cum lauro praeparantur, id quod ex narcisso praeparatur apponito. Et tribus interpositis diebus, fomento adhibito, id quod ex cantharide praeparatur apponito, & postera die adipem aserinum. postea intermissis tribus diebus, collutione cum aceto parata eluito. In purgationibus autem, mercurialem ante cibos edat, & cibis mollissimis utatur, & acria edat. Et bis in die calida lauetur. Si vero menses non fiant, ubi haec oportuno tempore feceris, cantharides bibendas dato, & postquam prodierint, ieiuna & illota, ac suffita, cum viro dormiat. Quum in ventre habens, foetum mentis aut bimestrem corruerit, & ad perfectionem gestationis non perdit.

Cum acetabula pituita impleantur.

Medela.

Menses cum non decurrunt.

Medela.

Cum praegnans partum menstruum perdit.

HIPPOCRATIS LIBER

Medela. re non poterit, & tenuis præter naturam fiat. Huius vteros ^D
 purgare oportet ac corpus pinguefacere. Non enim prius sc̃
 tum perferre poterit, quàm vteri ipsius crassi fiant, & robu-
Crassæcur sti euadant. Si vero crassæfacta fuerit mulier præter naturam,
non con- non concipit in ventre, Nam omentum multum ac crassum
cipiant. incumbens vteros deprimit, & genituram non suscipit. Hanc
 attenuare oportet, & pharmacum infra purgans bibendum
 dare. & ad vteros apponere quod purget ipsos, & flatus indu-
Cū os uul- cat. Si vero os vterorum durum fiat, aut ceruix, digito in-
uæ dure- tromisso id cognosces. Item quæ si ad coxam fuerint auersi.
scit. Quum sic habuerint, nihil acre adhibeto. Si enim os exulce-
Medela. raueris, ubi inflāmatum fuerit, periculum est ne penitus ste-
 rilis fiat. Verum apponito quæ non mordent, à quibus pur- ^E
 getur. Si mulierem parere non potentem purgare velis,
 & fuerit biliosa aut pituitosa. Cognosces autem vtrum ho-
 rum sit, si arena substrata quum menses fiunt, in sole sangui-
 nem superfundas, ac siccare sinas. Si enim biliosa fuerit, su-
 pra arenam sanguis pallidus erit. Si vero pituitosa, velut mu-
 cus erit. Et sanè vtrum horum fuerit, infra purgato, & ad v-
Cū menses teros subdititia apponito. Si menses omnino non fiant, si
nō decur- quidem præ dolore id contingat, primū ventrem infra purga-
runt. to, deinde medicamentum à quo sanguis ex vteris purgatur
 apponito. postea intermissa die vna aut altera, rursus id à quo
 sanguis purgatur apponito. Reliquo vero tempore corticem
Cū humi- crethmi in vino tritum bibat. Si humidius fuerit os vte-
dus fuerit rorum quàm oportet, acria apponito, quo morsu perreptet, ^F
os uulvæ. & inflāmatū valde durum fiat. Si vero induratum fuerit, a-
 cria adhibeto. Mordentia enim saniem diffundunt. Deinde
 mollia apponito. Sed & ad alios morbos non minus apponi-
 to. Si puerperæ vteri in coxam incubuerint, aut ad lateris
 mollitudinem, ad sanam coxam oleum Aegyptium album,
 aut baccarum vnguētum apponere oportet. & in sanā coxam
 decubat. & prœoniæ grana nigra quinq; bibat, & fructus sam-
 buci conchæ testam maiorem, & castorij magnitudinem fa-
 bæ in vino. postea lota suffiatur. & potibus ac cibis mollibus
 vtatur, & mercuriali. & acribus omnibus, excepto raphano
 ac cepis. Quum suffocarint vteri, graueolentia omnia suf-
Stragula- fire oportet, bitumen videlicet, sulphur, cornu, lucernarium
tio uulvæ. funiculum, phocæ adipem, castorium. O dorata vero subter
 pudenda.

A pudenda. Si vero puerperæ inflammati fuerint vteri, ar- *Cū uteri*
 det, & suffocatio habet. Quum autem sic habuerit, muscum *inflāmatur.*
 marinum tenuem tritum super linteolo extentum pro cata- *Medela.*
 plasmate adhibeto. postea crudam ordeaceam farinam, &
 cinerem sarmentitium, ac lini semen, oleo & aceto affuso
 coquito, donec velut farinæ subactæ massa fiat. Deinde
 quā calidissima ferre potest imo ventri imponito. *Si ye- Cum uteri*
 ro fixi fuerint vteri, lentem & mentam multam in aceto co- *compacti*
 quito, vt vaporem inde in os trahat, & nares adhibeat. & gra- *fuerint.*
 ueolentia suffito. & mercurialem edat, & in succo eius fari-
 nam coctam sorbeat. Quam celerrime autem & priusquā do-
 lor occupet, exhibere oportet pharmaca, quæ vteros à dolo-
 re leuant, & cibos per aluum secedentes assumat. Si vero vē-
 ter calefiat, clysterem adhibeto. Si ex partu inflāmati fue- *Apartuini*
 rint vteri, solani succum in pudenda infundito. & vbi hic ca- *flāmatio.*
 lidus factus est, alium infundito, Si vero hic non fuerit, len- *uulue.*
 tisci aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succum expressum
 infunde. & quod in medio huius est tenerrimum, deraſum
 longa forma inde, postea cerusam aqua tritam & lana exce- *Debilitas*
 pram appone. Si vero horruerit, tolle. Si mulier ab vtero *à partu.*
 debilis sit, & bilis ipsam suffocet, & opus sit ipsam leuiter pur-
 gare, & dolorem sedare, peucedani succum trium cyathorū
 mensura bibendum dato. Si in lumbis aut lateris mollitu- *Cū lumbi*
 dine fuerint vteri, & trans mouere velis, sulphur & bitumen *& ilia ue-*
 terito, & melle cocto affuso, glandulam crassam facito, & in *xantur.*
 sedem indito. & vteri si siccī fiant, hæc quā celerrime ap- *Cū uulua*
 ponito. Mulieri si vteri siccī fiant, & ad pudenda promi- *dureſcit.*
 neant, & inguina dura fiant, & calor in pudendis insit, can-
 cerari incipit. Quum sic habuerit, cucumeris syluestris inter-
 nam partem aridam terere oportet, & aquæ hemina affusa,
 in sedē immittere, & purgari sinere donec purgetur. Quū
 autem mulieri pharmacum dederis, ammiſce ad pharmacum
 ea quæ vteros purgant, & quæ expellunt.

Portiones, & subdititia medicamenta, quæ
 secundas educere, & menses
 detrahare possunt.

C Antharides quinque auulsis alis & pedibus ac capite,
 deide tribolos ad mare nascētes vnā cū radice mēsurā,
 quāta est conchæ testa terito. & anthemi pallidā siue luteam
 internam

HIPPOCRATIS LIBER

internam partem siccam tritam, conchæ testam addito, & se-
 minis apij tantundem, & sepia: oua quindecim & in vino dul-
 ci diluto bibenda dato. & quum dolor habuerit, in aqua cali-
 da desideat, & aquam mulsam aquosam bibat. Aliud. Ra-
 nunculi foliorum & floris triti Aeginæi stateris pòdus, in vi-
 no dulci bibat. Quum autem dolor habuerit, cicer album
 & uias passas in aqua coquito, & perfrigeratam bibédam da-
 to. & vbi yrina: stillicidium vexarit, in aqua tepida desideat.
 Aliud. Adianti stateré Aeginæum, in vino albo pari aqua
 ammixta, bibédum dato. Aliud. Viola: alba: semen quan-
 tum tribus digitis apprehendi potest, in vino albo eodé mo-
 do temperato, bibendum dato. Aliud. Leucoij nigri ra-
 dicem, in vino eodem modo sumat. Aliud. Crisanthemú
 quod in domibus nascitur, eodem modo misceto ac bibendú
 dato. Aliud. Anchusæ foliorum pugillos duos, in vino al-
 bo æquali aqua ammixta, bibédos dato. Aliud. Chamæ-
 leonis radicem, velut veratri potioné, derasam in vino albo,
 aqua pari mensura ammixta, bibendá dato. Aliud. Bras-
 sicæ & porri succum, ad vtrunq; succi silphij obolis tribus am-
 mixtis, & vino albo cum pari aqua bibendum dato. Aliud.

Oliuas albas priusquam oleum insit compunctas ficcato,
 postea tusas & cribratas ac in vinum iniectas bibendas dato.
 Hoc & menses detrahit, & secundam expellit. Aliud. Di-
 ctamni Cretici obolú in aqua bibédum dato. Et si hoc in po-
 tu dato, secundam eiicere non potes, sambuci succo cocto im-
 misso foueto, & cātharidem apponito. Hoc etiam fœtum ex-
 pellit. Quum autem morsum intulerit, auferat, & rosaceo va-
 guento tinctum apponat donec elapsa fuerit. Aliud. Po-
 puli nigræ creticæ grana nouem trita, in vino bibenda dato.
 Cum hoc etiam abluatur, si difficulter pariat. Aliud. Go-
 nyzæ testam conchæ maiore cum porri succo diluito, & ne-
 topi testam conchæ maiorem ammisceto. & hæc in vino bi-
 benda dato. Aliud quod menses detrahit. Peucedanum
 & panaces, & pæonia: radicé, in vino bibenda dato. Aliud.
 quod fœtum mortuum & secundas eiicit. Viola: & portu-
 lacæ semen contundito ac misceto, & in vino albo veteri ex-
 hibeto. Aliud quod menses detrahit. Seminis viola: albæ
 quantum tribus digitis apprehendi potest, & stercoris capri-
 ni pillulas quinque aut sex, in vino odoratissimo permisceto,
 & bibenda

- A** & bibenda dato, vbi prius fomentum ex aqua & oleo immiseris. Adhibeto aut fomentum in fella. & vbi hæc bibit, quàm celerrime lotam reclinato. Brassicam vero edendam exhibeto, & succum eius sorbendum. Aliud. Seminis violæ albe quantum tribus digitis apprehendi potest, in vino bibendum dato. & in aqua calida desideat. Si vero id non habeat, fœniculi radices contusas, in aqua multa tepida macera, & exhibeto. Aliud. Fraxini grana decem, in vino bibenda dato. Hoc in omni vterorum morbo cōmodum est, & valde ciet vrinam. Aliud. Succum silphij magnitudine erui, & nasturtij semen terito ac ammisceto, & in vino aut lacte canino bibenda exhibeto. Hoc etiam fœtum expellit. Aliud. fœtum eiiciens. Ranunculum herbam, & parum elaterij, in aceto temperato mixta bibenda dato. Aliud ad idem.
- Brassicæ caulem tenerum, extremitate ex netopo illita, affricato. Aliud si menses non fiant. Terebinthi fructum tritum, in vino & aqua dilutum ac excolatum, ieiunæ bibendum dato. & calida lauatur. Aliud menses ciens. Rubra præoniæ grana, in vino ieiunæ bibenda dato. Aliud ad puerperij purgamenta purganda. Fœniculi semen, & crethmi corticem, & thus, in vino bibenda dato. Aliud. Tædam quàm pinguisimam in vino coquito, & præoniæ grana quinque in vino terito, & hemina quadrantem bibendum dato.
- Aliud. Mercurialis semen & folia, in vino bibenda præbeto. Aliud. Præoniæ grana nigra quinque, & sepia oua in vino bibenda dato. Ad omnem puerperam. Ad irionē & polentam, oleum affunde, & coctum sorbeat. & cibis quàm mollissimis vtatur. Aliud. Scammoniam in lacte muliebri tritam, lana exceptam appone. Aliud. Mercurialis folia trita in linteo subde. Aliud. Herbam artemisiā tritam, & vnguento rosaceo imbutā appone. Aliud. Albam radicem tritā ac rosaceo vnguento subactā appone. Aliud. Præoniæ radicē melle, vnguento rosaceo & Aegyptio subactam, in lana subde. Aliud. Farinam non lotam eodem appone. Aliud. Lolij & tritici farinam, simul melle subactas, in lana subde. Aliud quod menses & puerperij purgamenta purgat & aquā ducit. Radicis struthij tusi triti quantum tribus digitis apprehendi potest, melle subactum appone. Nasceitur autem in Andro in littoribus. Aliud ad vteros depurgandos.

HIPPOCRATIS LIBER

depurgandos. Mercurialis contusa, & cucumeris syluestris modicū, in vino tere, & melle subacta appone. Aliud. Pilos leporis cōbustos, ac tritos in vino, & melle coctō & aqua subactos, bibēdos dato, & aqua calida lauetur. Aliud partus purgatoriū. Polentā crassius fresam dimidij hemichœnicis mēsurā, in aqua heminis quatuor coquito, & vbi efferbuerit, bis aut ter sorbendā dato. Aliud purgās puerperij purgamēta. Sābuci folia coquito, & oleo affuso bibēda dato. Edat & brasicas coctas, & porrū. Aliud purgās vteros. Rhōis folia & irionē terito, & in vino, polēta inspersa, bibēda dato. Aliud. Misys obolos duos tritos & vino subactos apponito. Aliud.

Linī semen tritū, vino subactū apponito. Aliud. Trifolij semē in vino bibendū dato. Si vero ad lūbos vteri incubuerint, polypos coctos edat, itemq; affatos. & vinū bibat nigrū, odoratum, meracū q̄ plurimū. Aliæ potiones, medicamēta subdiuitia ac purgatoria. Rhōē rubrū, & vinacea, in aqua coquito, & farina tritici recētis in aquā inspersa, bibendā dato.

Aliud. Farinā in aquā iniectā bibēdā dato. Aliud. Mora rubi siccato ac terito, & polenta recēti ammixta, amborū acetabuli mensuram, in vino odorato & aquoso, bibat. Aliud. Terrā nigrā samiam in aqua tritā, tali magnitudine bibendā præbeto. Aliud. Hypocistidē in vino bibendā dato. Aliud. Mala punica vinosa exsuccato, & polentā cum succo, subactā siccato. Postea tritā in vino bibendam dato, Aliud. Baccas myrti nigras tritas in aqua diluito, & polenta inspersa, bibendas exhibeto. Aliud. Mali punici dulcis affati drachmā, in vino tritā bibendā dato. Aliud. Triticū & ordeū torrefacta, trita, & ad farinam redacta, in vino nigro bibenda dato.

Aliud. Mali punici dulcis internā partē, pari aqua ammixta bibendā dato. Aliud. Cicutæ quantū tribus digitis apprehendi potest, cum aqua bibendū dato. Aliud. Farinē tritici recētis, & gypsi, æquales partes mixtas in aqua bibēdas dato.

Aliud. Mali punici dulcis corticē ac coriū, in vino bibendū dato. Aliud, si sanguis ex vteris fluat. Viticis folia in vino nigro bibenda dato. Aliud, ad fluxū ac dolorē. Rosmarini radicē in vino bibendā dato. Alias item potiones ad vteros habes. Cedri fructus, seseli, cuminū Aethiopicū, castiæ fructū, iuniperi baccas, miliū, lentisci fructū, nigellā, dauci radicē ac semē. Aromata vero, thymū, thymbrā, ericen, hypericū, papauer album,

A ſter album, crethmi radices ac ſemen, maluæ radices, mercurialis ſemen, & folia, vrticæ ſemē, ſaluiam, populum nigrā, diſtammum, pſeudodiſtammū, amomum, cardamomū, heleniū, ariſtoloſchiam, caſtorium, adiantum, dracontium, peucedanū, ruta folia ac ſemen, apij ſemē, ſcœniculi ſemē, hippoſelini ſemen & radices, hippomarathi ſemen & radices, ſtruthij ſemen & radices, hyſſopum cilicium, irionem, pœoniā, pagaces. Quodcunque horum volueris, & cum altero permixtū, & per ſe in vino aut aqua prout volueris coctū, exhibeto bibendum. Commoda ſunt & purgatoria, & quæ dolores ſedant.

Maluæ radicem in aqua dato. Aliud. Pœoniæ ſemen modico cedrino oleo ammixto, in vino bibendū dato. Et vterorū dolores ſedabis. Aliud, quum vtēri ſuffocant. Caſtorium & conyzam in vino albo bibenda dato. Si verò ad nares acceſſerint, enidij internā partem albam, melle ammixto, naribus illinito. Aliud ſedans dolores. Maluæ radicem, & ſcœniculi ac crethmi corticem, ex aqua bibenda dato.

Aliud. Stellas marinas nigras, & braſſicam miſceto, & in vino odorato bibenda prabeto. Aliud. Myrrhæ obolos tres, coriandri parum, reſinam, pœoniæ radicem cuminū Aethiopicum, hæc trita in vino albo diluta, leuiter tepeſacta bibenda dato. Aliud, quod ſecundas expellit. Ricini radicem bibendam dato. Aliud, ſi ad cor allapſi vteri ſtranguarint. Vrticis & pœoniæ ſemen, in vino bibendum dato.

C Appoſtitia acria ſanguinem ducentia: Cantharidas quinque thuri ac myrrhæ ammiſceto, & glandulam longam magnitudine gallæ formato, & lana obuolutā linteo albo circumdato, & vnguēto Aegyptio albo aut roſaceo madefactā apponito. Aliud. Bupreſtim ſi parua fuerit, totā, ſi magna, dimidiā, ad prædicta ammiſceto, & eodē modo apponito. Si vero mollioribus vti velint, bupreſtidas in vinum mitte, & cuminū Aethiopicū, & ſeſeli, ac aniſum addito ac ferueſcito: ad decem vero bupreſtidas, acetabulū olei ammiſceto, reliquis omnibus æquali portione acceptis. Ammiſceto etiā myrrhæ ac thuris parū. Ex hoc pugillū accipito, & velut priorē glandulā ſubdito. Aliud. Nigellā terito cū melle, & vino ſubaſtā in glandulā redigito, ac vttere velut ſuperiore. Aliud. Philiſtiū eodē modo præparatū apponito. Aliud. Telephiū eodē modo præparatū ſubdito. Aliud. Anemonæ folia trita linteo excipito;

HIPPOCRATIS LIBER

excipito, & myrrhæ parum ammisceto, & eodẽ modo vtor. D

Aliud, quod sanguinem ducit. Glandem Aegyptiam terito, & fusinum vnguentum quod est in terra Aegyptia addito, & aqua diluta, ac lana inuoluta apponito. Aliud bilẽ purgans. Cucumeris sylvestris medullam tritam, ac melle subactam, & ad glandis formam redactã apponito. Aliud. Colocynthis sylvestris internam partem terito, & melle subactam eodẽ modo subdito. Aliud. Elaterij potiones quatuor, adipe aserino & caprino, & misy ammixto, in glandulam formato, & in linteo apponito. Aliud. Thlaspi tritũ, & melle imbutum apponito. Aliud. Foliorum fici sanieradito, & elaterij potiones duas ammisceto, & nitri tãtundem, melleque subacta apponito. Aliud, si vteri inflammationi fuerint. Nitrum rubrum, ficus pinguedinem internam, vtriusque pares portiones tritas, & ad gallẽ magnitudinẽ efformatas subdito. Aliud. Cumini folia cum vino trita, in linteo subdito. Aliud. Radicẽ albã terito, & melle affuso feruefacito, & glãdulã inde factã subdito. Aliud. Succũ silphij, & ficũ, mixta in glandẽ formata apponito. Aliud. Cucumeris sylvestris semen tritũ eodẽ modo. Aliud. Fel tauri, nitrũ rubrum, netopon, cyclaminũ terito, & de singulis gallẽ magnitudinem, de cyclamino vero plurimũ, melli ammisceto & apponito. Aliud. Cyclamini caput purgatum, in aqua tritum ac linteo illigatum apponito. Aliud. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, hæc melle subacta ac linteo excepta subdito. Aliud. Grana cnidia triginta deligito, & tria FIndici pharmaci oculorum, quod piper vocatur, & alia tria de rotundis. Hæc tria in vino veteri trita, & oleo dulci diluta ac subacta, lanaque excepta subdat, & vrina eluatur. Aliud.

Tithymali succum melle subactum, ac linteo exceptum apponito. Aliud. Scillæ radicem longitudine digitorum sex sumito, & duobus digitis lana obuolutis subdito. Alia molliencia, à quibus aqua purgatur, & sanguis ac menses ducuntur, si non diuturni fuerint, & os vteri mollietur. Narcissinum, cuminum Aethiopicum, thus, absinthium, cyperum: aliorum quidem singulorum æquales portiones sumito, narcissini vero partes quatuor. Hæc trita & in glandulam efformata, linteoque crudi lini excepta apponito. Aliud. Cyclaminum magnitudine tali, & florem aris magnitudine subterito,

A terito, melle subigito, & efformatam hinc glādulam subdito. Aliud. Pulegium, myrrham, thus, fel suillum, melle subigito, & in glandula efformata subdito. Alia acerba. Rhoem vino nigro subactum apponito. Aliud. Cnicum eodem modo præparatum subdito. Aliud. Loti ramenta eodem modo apponito. Aliud. Rhoem melle ammixto subdito. Alia mollientia. Sulphur, adipem, vitellum oui, farinā, melle subige, & tepefacta in lana subde. Aliud. Pinguedinem anseris, adipem ouillum, ceram albam, resinam vnguentum rosaceum, tenui linteo excepta appone. Aliud. Medullam cerui & adipē liquefacito, & in lana apponito. Aliud. Adipem ouillum aut caprinum, & oui candidum, rosaceo vnguento subactum, ac lana exceptum apponito.

B Quæ ad eluendos veteros infunduntur. Grossos hybernos in aquam missos ad lentum ignem coquito, & oleo ad decoctum affuso eluito. Deinde vero malicorium, & gallam, & loti ramenta, in vino acerbo coquito, & hoc excolatum infundito. Aliud. Fecem vini combustam in aquam mitte, & postea cum aqua collue. deinde malicorio, myrti baccis, foliis rhois in vino coctis, vinum excolatū infunde. Aliud. Lentisci, saluæ, hyperici folia, in vino nigro coquito, ac infundito. Aliud. Si quid in vteris fuerit exulceratum. Butyrū, thus, myrrham, resinę parum, infunde. Aliud. Porrum in aqua coquito, & excolatam aquam ad vinum ammixtam infundito. Aliud. Sambuci fructum, anisum, thus, myrrhā, vinum, sumito & horum succum infundito. Aliud. Brassicam in aqua coquito, & in brassicę succo, mercuriale coquito, modico lini semine adiecto, & postea excolatum infundito. Aliud. Myrrhæ acetabulum, thus, seseli, anisum, semen lini, netopum, resinā, mel, pinguedinem anseris, acetum albū Aegyptium, horum singulorum æquales portiones terito, & in vini albi heminis duabus diluito, & postea tepida infundito. Aliud. Mercurialem in aqua coquito ac excolato, & myrrhę acetabulum, thuris, netopi, singulorum equas portiones ammisceto, ac tepida infundito. Aliud. Saluiam & hypericum in aqua coquito, ac infundito. Aliud. Sambuci fructū, & lauri baccas, æquis portionibus in vino coquito, deinde vinum infundito. Aliud. Pulegium in aqua coquito, & oleo ad aquam affuso immittito. Aliud. Pinguedinem

HIPPOCRATIS LIBER

dinem anferis, & resinam, colliquefacta infundito. Aliud. D

Butyrum, oleum cedrinum modicum, cum melle liquefacto, & tepida infundito. Aliud. Cyperum, iuncū rotundum odoratū, calamum aromaticū, pari portione myrrhē amiscero, & cum his Sisymbriū in vino coquito, ac infundito.

Aliud. Semen apij, anisi, fefelis, nigellā, in vino coquito ac infundito. Aliud. Cedrū creticā in vino coctam infunde.

Aliud. Bryoniā albā & myrrhā, in aqua diluta infunde. Aliud. Argenti florem cum vino & aqua infunde. Aliud. Elaterij portiones duas aqua dilutas infunde. Aliud. Cucurbitas siue colocynthidas syluestres duas, in vinū aut lactis cocti heminis quatuor madefacito, excolato, ac infundito.

Aliud. Cucumeris syluestris medullam palmi parui magnitudine, in aquæ heminis quatuor coquito, & melle ac oleo affuso infundito. Aliud. Radicis thapsiæ duas portiones, & mel ac oleum, in duabus aquæ heminis diluito ac infundito.

Aliud. Veratri duas portiones in duabus aquæ heminis tepidæ infundito. Aliud. Thlaspios acetabulū melle admixto, in duabus aquæ heminis diluito, ac tepide infundito.

Aliud. Cucumeris syluestris magnitudinem palmi parui, in aquæ heminis quinque coquito, & melle affuso infundito. Aliud. Grana cnidia sexaginta, oleo & melle diluta infundito. Aliud. Si natura pituitosa fuerit. Cneori portione tritam, in aquæ mulsæ hemina Aeginæ diluito, ac infundito. Aliud. Si biliosa fuerit. Daphnes portione odoratæ illius drachmæ pondus, scammonix portione, terito & in aquæ mulsæ, aut aquæ vuę passæ hemina Attica diluito. Aliud. Daphnoidis portione eodem modo. & si biliosa fuerit, hæc infunde: Si vero pituitosa, grana cnidia electa, & succi tithymali portione infundito. Similiter etiam cneoro, & peplo, vtrisque his vti oportet. Immittito autem cum infuso non ampliore quàm duarum heminarum. Suffitus porro sunt hæc contusa. Gallam suffito. Aliud. Ramenta loti ad oleæ folia sicca contusa miscero, & oleo subiecta suffito. Aliud. Prunas subiecto, & ordeï paleis humidis inspersis suffitum facito. Aliud. Super amphoræ oleariæ operculo stœben incendito. Aliud. Cupressi ramenta suffito. Aliud. Scammoniam, myrrham, thus, ynguento affuso suffito. Aliud. Bitumen, & ordeï paleas misceto,

A misceto, ac addita pinguedine phocæ suffito. Aliud Fraxinum, cupressi ramenta, cyperi radicem, vnguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Calamum, cyperum, bryonium, muscum, arboreum, apij semen, anisum, simul mixta & vnguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Resinam siccam cineri feruido inspersam suffito. Aliud. Cinamomum, myrrham, casia, paribus singula portionibus suffito. Aliud.

Crocum ammixta myrrha, & musco, aequali cum croco portione suffito. Aliud Calamum, cneorum, crocum, folia rosarum rubra suaue olentia trita & siccata ad crocum ammisceto, & styracem dimidia croci portione addito. Hæc trita mixta & siccata, melle cocto modico subigito. Horum vero omnium suffitus sit oboli Attici pondus. Suffiantur autem super stercore bubulo. Formetur autem sterces velut acetabulum olearium, habeatque fundum tenue, & sit siccum. Ignis autem sit sarmentitius, in quo sterces iaceat, & ex illo mulier insidens contecta suffiatur. Aliud. Galbanum, resinam, mannam, vnguento rosaceo subacta suffito.

Aliud. Panacis & cupressi ramenta, vnguento Aegyptio albo subacta suffito. Aliud. Cinamomum, nardum & myrrham vnguento rosaceo imbuta suffito. Aliud. Viola albæ semen, cedri ramenta, & galbanum, melle subacta suffito. Aliud. Stercoris caprini pilulas, & leporis pilos, pinguedine phocæ subacta suffito. Aliud. Coaguli phocæ pelliculam contusam ac tritam, & spongiam, & muscum arboreum, trita simul mixta, atque phocæ pinguedine excepta suffito. Aliud. Stercus caprinum, & pulmonem phocæ, ac cedri ramenta suffito. Aliud. Stercus bubulum, cedri ramenta, & bitumen suffito. Aliud. Spinæ Aegyptiæ fructum, & cedri ramenta, & myrti sicca folia. Hæc trita & vnguento molli subacta suffito. Multa vero aromata in vnguentu iniicito. Aliud. Vinacea tusa trita, & cedri bacca, & resinam pinus, simul mixta & passo cocto subacta suffito. Fomenta. Stercus bubulum contusum ac cribratum, acetæ dimidia mensura, & de cocti erui dimidia adiecta, leniter pro fomento adhibeto. Postquam autem fomentum adhibueris, lenticulæ decoctum bibendum dato ac reuocandum. Et farinam sorbendam, ac vinum insuper bibendum. Postridie vero granum cnidium deuorandum exhibeto. Se-

HIPPOCRATIS LIBER

quenti die quod urinam ciet, hoc scilicet. Ciceris albi partes ^D
duas tritas, vñ passę tertiam partem, affusa aqua ad dimidias
coquito, deinde excolatam aquam per noctem sub dio expo-
nito, & postridie bibendam dato. Et de cætero saluam ac li-
ni semen, polenta ad ambo hæc ammixta, bis per diem in vi-
ni diluti heminis quatuor dato. Aliud. Olei heminas di-
midias tres, foliorum sambuci manus plenę mensuram. Hęc
cocta in craterem calidum fundito, & per testas calidas im-
missas fomentum facito, muliere in sella collocata, ac vesti-
mentis cooperta. Aliud. Foliorum sambuci manus ple-
næ mensuram, & myrti tantundem in aquam missa coquito,
& ad excolatā aquam, ordeï paleas iniicito, coquito, & lin-
teo excipito, ac cum hoc fomentum facito, prout maxime ca- ^E
lorem ferre poterit. Aliud. Acetum, oleum, aquam, mel,
hęc mixta valde seruefacito. deinde accepta vesica capiente
congium, aut vtriculo ex tenui corio facto, infundito, & pan-
niculo laneo obuoluto, foueto. Quum autem tepidus factus
fuerit panniculus, alium obuoluto. Aliud. Pini corti-
cem, & rhois folia in aquam coniecta fortiter coquito: & in
excolata aqua ordeï paleas coquito, oleo affuso, vbi vero si-
mul coxeris linteo excipito, ac foueto. Aliud. Loti ra-
menta & cupressi, aqua & oleo affuso coquito. Deinde simul
cocta linteo excipito, ac foueto. Aliud. Aromata in aqua
chœnicem coniecta coquito, & in excolata aqua furfures tri-
ticeos coquito, & foueto. Aliud. Eodem modo gallam ^F
contusam, & rhamni corticem in aqua coquito, & cum aqua
furfures triticeos subigito, ac oleū ammisceto. Postea semiaf-
satum panem duos chœnices habentem facito, linteoque ex-
cipito, ac foueto. Aliud. Brassicam & porrum decoqui-
quito, & cum succo eodem modo fomentum facito. Aliud.
Ordeï paleas coquito, oleo affuso, & linteo excipito, ac fo-
ueto. Aliud. Solanum & oleæ folia coquito, & eodem mo-
do fomentum facito. Atque hæc sanè, si quidem humidis
viti volueris, pro fomento velut scripta sunt adhibe. Si vero
ficcis, panes parato & exassatos, & semiaffatos, & cum his fo-
ueto. Sed & testis calidis linteo inuolutis foueto, itemque
cum ipsis linteis calefactis. & cum lenticulis vasis testaceis,
feruiente aqua infusa, Apponito autem ad pedes. Aliud.
Iridis radicem tundito ac coquito, & eodem modo foue-
to. Si aqua

A 30. Si aqua in vteris gignatur, menses pauciores sunt, & *Menses*
deteriores, & per longius tempus, & pregnans est semper per *quando*
duos menses, aut paulo amplius. Quum autem hoc tempus *pauciores.*
aduenerit, & corrumpit, & aqua multa in ipsa gignitur. huic *Medela.*
autem lac bibendum dare oportet, & peplum, mecona dictum,
donec fœtus moueri inceperit. Plerumque vero ante hoc cor-
rumpitur, & per abortum extruditur, & vteri sanguine ma-
nant. Hæc autem patitur nihilo magis ex labore, quam ali-
ter. Hoc autem cognoscere poteris quod hydrops inest, ex
digiti contactu. Comperies enim osculum ipsorum gracile, &
obscuratum ac plenum humiditate. Si vero non circa initia,
sed dum iam mouetur, fœtus ipsi corrumpatur ac suffocetur,
B tunc & venter imus intumescit, & ad contactum dolet, velut
ulcere præsentem. & febris ipsam ac dentium fremitus corri-
pit. Et dolorem habet acutum & vehementem, circa puden-
da, inum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem ac co-
xendices. Quum sic habuerit, calida ipsam lauare oportet. Et
qua parte dolor hæserit tepefactoria adhibere, experimento
facto de eo quod maxime admittat. & pharmacum deorsum
purgans bibendum dato. Interposito vero tempore quantum
tibi sufficiens esse videbitur, & collutione facta, & fomento ad-
hibito, cyclaminum apponito, ita ut melle subactam, & lin-
teo exceptam deliges, & ad os vterorum apponas. Cupressi
etiam ramenta in aqua madefacta, eodem modo apponito.
C Verum hæc breuiore tempore, & per longius temporis in-
teruallum, quanto magis mordent & exulcerant. Et specil-
lum stanneum paratum immittito, & digitum eodem mo-
do. Potiones quoque bibendas dato, experimentum faciens
quas libenter admittat. & cum viro dormiat, maxime opportu-
no tempore præsentem. Si enim genituram conceperit, & præ-
gnans facta fuerit, ac pepererit, subexpurgantur & quæ prius
in ipsa fuerant, cum ipso puerperij purgamento. Atque sic ma-
xime sana fieri poterit. Si indurati fuerint vteri, & os ip-
sorū asperum sit, & menses occultantur. Quum vero ap-
paruerint, velut arena sunt. & genitura hoc tempore non
fit. Si vero etiam digito contigeris, asperum comperies os
vterorum. Quum sic habuerit, cyclaminum terere oportet,
& salem ac ficum crudam ammiscere, & cum melle efforma-
ta apponere. & fomento adhibito, purgatoria infundere.

*Vteri du-
rities.*

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER

Edat autem mercurialem, & brassicas coctas, & succum sorbeat, & calida lauetur. Si indurati fuerint vteri, & menses occultantur, & os ipsorum conuiet, & nō concipit. Quum sic habuerit, si digito contigeris, comperies os asperum, & digitum non intromittit, & febris ipsam corripit, ac dentium fremitus. Et dolor habet imum ventrem, & laterum mollitudinem, & lumbos. Patitur autem hæc, si fœtus in ipsa corruptus fuerit putrefactus. Quibusdam vero etiam ex partu contingit. Sæpe etiam aliter. Quum sic habuerit, multa calida ipsam lauare oportet, & fomentum adhibere. Quum autem recens lota aut fota fuerit, immisso specillo os aperito ac dilatato, & per digitum eodem modo, & velut in priore scriptum est apponito. Et potiones similiter bibendas dato, & eodem

*Vteri ad
lat^o allapfi*

modo curato velut priorem. Si vteri ad latus allapfi fuerint, tussis detinet, & dolor sublatus, & vterus durus velut pila insidet, & ad contactum dolet velut ab vlcere. Et contabescit, & videtur peripneumonia esse, & conuellitur, & gibbosa fit. Et menses omnino non apparent. Quibusdā vero prius conspecti, euanescent. Tunc autem fientes, debiles sunt ac pauci, aut deteriores quā antea, & genitura nō fit hoc tempore. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & eo epoto, multa calida ipsum lauato, & ex

Medela

tepefactoriis quod maxime admittit adhibeto, & à quibus sanguis purgatur ea apponito, & lini semen tostum, tustum ac cribratum, & peplum album, & salutam cum polenta tenui, & caseum caprinum, sordibus & salis muria derafis; hæc misceto, vt casei sint partes duæ, reliquorum vero vna: polenta autem sit antiqua non falsa, & ieiunæ in vino bibenda dato. Vespero vero cyceonem crassum melle affuso exhibeto, & ex potibus quemcunque libenter admiserit bibendum dato. Et frequenter fomentum adhibeto. Calidam vero aspergito, & per ceratum leniter mollito, ac à latere detrudito, & latus fascia lata deligato, & lac bubulum quā plurimū ad dies quadraginta bibendum præbeto. Cibis autem vtatur quā mollissimis. Morbus hic vehemens est & lethalis, & pauca etiam si curentur ipsam effugiunt. Si os vterorum

Cū os uterorum concluditur.

concludatur, forte fit velut grossus ficus. Et si digito contigeris, comperies durum ac contractum, & digitum non intromittit, & menses occultantur, & geniturā non suscipit hoc tempore.

- A** tempore. & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & laterū
mollitudinem. Quandoque etiam sursum procedit, & suffo-
cat. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibē-
dum præbeto. & multa calida lauato. & quæ os molliunt ap-
ponito. & specillum immittito ac aperito. & digitum simili-
ter. & calidam aspergito. Quum autem molle factum fuerit,
ea quæ sanguinem purgant apponito. & ex potionibus da-
to, experimento facto quam libenter admittat. & brassicam
edat, & succum eius sorbeat. Si vteri obliqui fiant, etiam *Vterorum*
os ipsorum obliquum fit, & menses ipsi nunc occultantur, *obliquitas.*
nunc prius apparentes euanescent. & non similes fiunt, sed
deteriores & pauciores quàm antea. & genitura non fit hoc
tempore. & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & coxam,
& attrahit ipsam. Quum sic habuerit, pharmacum infra pur-
gans bibendum dare oportet. & calida lauare. ac fouere. Vbi
vero recens fœta aut lota fuerit, digito immisso os vterorum
corrigit ac dirigat. & odoratorum suffitum admittat. & ex
potionibus dato, iuxta experimentum quam libenter susci-
pit. Cibis autem vtatur mollibus. & allia edat cocta ac cruda.
& cum viro dormiat. & in sanam coxā decumbat. Alteri vero
fomentum adhibeat. Morbus autē difficulter cedit. Si in-
flati fuerint vteri, & vter attollitur ac inflatur, & pedes in-
tumescent, & causæ faciei partes. Color vero iniucundus fit.
& menses non fiunt. & genitura hoc tempore non fit, & an-
helat. & anxia mœret. & quum surrexerit, aut progressa fue-
rit, erectæ cervicis spiratio ipsam tenet. & quicquid ederit
aut biberit, ipsam molestat. & gemit, & magis ægre tristatur
quàm priusquam ederet. Sæpe vero etiam suffocatur. Quum
sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. *Medela.*
& calida lauato, ac fomentum adhibeto. Interposito vero tē-
pore quodam, apponito ea à quibus purgetur, ac non mor-
deatur. Frequentissime vero totum corpus foueto. Tunc au-
tem & sub pudenda odorata suffiantur. Sub nares autem gra-
ueolentia. & potiones dato quæ vteros purgant, & ad locum
compellunt. Et Mercurialem edat. & lac bibat, velut de late-
re dictum est. Morbus autem non est diuturnus. Si sangui-
nis grumi in vtero coierint, os ipsorum velut eruo plenum
fit. & si attigeris, ita habere deprehendes. & menses non fiunt.
Neque genitura retinetur, quàm diu sic habuerit. Quum
G iiij igitur

*Medela.**Vterorum
obliquitas.**Medela.**Vterorum
inflatio.**Medela.**Grumi san-
guinis in
utero.*

HIPPOCRATIS LIBER

Medela.

igitur ita habuerit, cyclamini corticem detrahito, & allium, & salem, & ficum, & mellis parum terito ac permisceto, & glandulam hinc formatam ad vterorum os apponito. & alia vteris conuenientia medicamenta subdito, quæ videlicet æria sunt ac corrodunt, & à quibus sanguis purgatur, & de positionibus dato eas quæ vteros purgant, & omnia circumradito, & vesicæ pellicula siue cuticula digitis obuoluta, os vterorum deradito. Si obtorti fuerint vteri, & menses non

Vteri obtorti.

fiunt, & genitura non manet intus, & dolor habet imum venterem, & lumbos, & laterum mollitudines, & si digito contigeris, os vterorum attingere non poteris, nam fortiter secessit. Quum sic habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, à quo sursum ac deorsum purgetur, magis tamen deorsum.

Curatio.

& os ipsum ac vteros quàm maxime fouere, ac calida lauare bis in die. & de potionibus dato quam libèter susceperit pro experimento, & viro condormiat frequentissime, & brassicam edat. Si vteri commoti in loco non manserint, quo prolapsi fuerint dolores exhibent, & inconspicui sunt. Quàdoque vero eminent, velut sedes prolapsa. Et quum quidem supina decubuerit, in loco manent. Quum autem surrexerit, aut se inclinauerit, aut alias se commouerit, exeunt. Sepe vero etiam quietem habent. Hanc quàm maxime quiescere oportet, & non moueri. & lectum ad pedes altiores statui. & iisdem vti, velut in superioribus. & cum acerbis infusis conspergere. & graueolentia suffire. Sub nares autem odorata.

Cum uteri non consistunt.

Medela.

& malum punicum in medio per vmbilicum perforato, & in ipso picem quæ maxime congruat cum vino tepefacito, & non valde premens quàm penitissime apponito. Quum autem quid apposueris, lata fascia exceptum ex lumbis deligato, vt ne dilabatur, sed maneat & faciat quod expetitur. & peplum cum caseo, & polenta, bibendum dato, velut in allapso ad latus dictum est. & ex potionibus quam maxime admiserit bibendam præbeto. Cibis autem mollissimis vtatur, & cum viro quàm maxime dormiat. Si hauerit os vterorum magis quàm solet, menses plures fiunt, & deteriores, & humidiores, & per longius tempus. & genitura ipsam non contingit, neque intus manet, sed rursus foras effunditur. & impotentia ipsam corripit præ mensibus, & febris ac rigor. & dolor tenet

Cum uteri hiant.

- A**lor tenet imum ventrem, & lumbos, ac lateris mollitudinem. patitur autē hac maxime, si quid in ipsa fūsum fuerit, & corruptum cōputruerit. patiuntur etiam ex partu. & aliā aliter. Quum sic habuerit, pharmacū bibendum dare oportet, à quo sursum purgatur. & quum dolor habuerit, tepefactoria apponere, & calida lauare, & interposito tempore, per infusa colluere, velut scriptum est in priore. & de potionibus dare quā libentissime susceperit. & suffire quæ siccant. Edat autem polypos & mercurialem. Si leuigati fuerint vteri, & mentes plures fiunt, & deteriores, & humidiores, ac frequentiores. & genitura intus non manet, sed rursus exit. & si digito contingis, comperies os leue. Et impotentia ipsam corripit præ mensibus, & febris ac rigor. & dolor imum ventrem, & lumbos, ac lateris mollitudinem, maxime si quid in ipsa corruptū computruerit, & ex partu, & alias. Quum sic habuerit, curare oportet vbi dolor habuerit, velut scriptum est in priore. Si vteri ad ventrem nutauerint, dolor acutus & vehemens coxendices, & lumbos, ac laterum mollitudinem habet. Et crus claudicat. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet, postridie vero suffire hoc modo. Ordei chœnices duas, & oleæ folia probe contusa, & gallam cōtusam ac cribratam, & hyoscyami tertiam chœnices partem. Hæc mixta, & olei hemina dimidia affusa, efformata, in olla per dies quatuor, ter in die suffito. Noctu vero lac bubulum, & mel, & aquam bibat. & calida lauatur. Si ad caput conuersi fuerint vteri, signum hoc est. Venas in naso & sub oculis dolere videtur. Hanc calida multa lauare oportet, etiam in capite, lauro & myrto in aqua incoctis. & caput vnguento rosaceo illinatur. & odorata subter suffiantur. & brassicam edat, & succum absorbeat. Si ad crura & pedes conuersi fuerint, ex hoc cognosces. Magnis pedum digitis cōuellitur sub vngues. Et dolor crura ac femora tenet. Quum sic habuerit, multa calida ipsam lauare oportet. & fomentum adhibere quod maxime libenter admiserit. & subter suffire graueolentia. Et vnguento rosaceo vngere. Si mulier cibum auersans vteros doleat, & febris ipsam ac rigor corripiat, pepli albi quintam dimidiæ chœnices partem, & seminis vrticæ tantundem, & casei caprini rasi dimidiam chœnicem, simul cum vino vetere molli to, deinde cocta sorbenda dato. Si ex partu

*Medela.**Cum uteri
leuigati
fuerint.**Medela.
Cum uteri
in uentre
uagentur.
Medela.**Cum uteri
caput uer-
xant.
Medela.**Cum uteri
crura &
pedes mor-
lesant.**Cū cibi fas-
tidium ob-
uolue do-
lorem obs-
repiit.*

HIPPOCRATIS LIBER

Cum fluor partu fluxus corripiat, & cibi in ventre non maneat, vnam D
post partū passam nigram, & mali punici dulcis grana trita, & coagu-
uerat. lam hœdi, vino nigro diluito ac vritor, ita vt cascum capri-
Medela. num deraſum, & polentam tritici torrefactam adicias, & be-
Sanguinis ne temperata bibenda præbeas. Si ex partu sanguinem vo-
uomit. mat, hepatis fistula sauciata est. & dolor ad viscera procedit,
Medela. & cor conuellitur. Hanc multa calida lauare oportet. &
 tepefactoria quæ maxime admiserit adhibere, & asininū lac
 bibendum ad dies quinque dare. Postea vero vaccæ nigræ
 lac bibendum præbere, ita vt sine cibo degat, ad dies quadra-
 ginta. Ad vesperam vero sesamum tritum bibat. Morbus hic
 est periculosus. Si mulier diu non concepit, mensibus ap-
Cum diu parentibus tertia aut quarta die, alumen tritum vnguento E
urno tem dilutum, lana exceptum appono. & per tres dies appositum
pore non habeat. Tertia vero die fel bouis radito, & ramentum oleo
concipiat. dilutum ac subactum, linteum exceptum apponito. Et tres di-
Morboreū es appositum habeat. Sequenti vero cum viro coeat. Ad v-
uterorum terorum morbum sedandum, lini scissi vna cum stipula pu-
remediū. gillum tenuiter tusum, in vino albo quàm iucundissimo per
 noctem madefacito, deinde excolatum in ollula tepefacito,
 & in eo lanam mollissimam tinctam apponito, & vicissim
Purgamē priore detracta aliam subdito. Si vteros purgare voles, pri-
ta utero- mum quidem ordeum oleo imbutum in prunis suffire oportet.
rum. Postridie vero carnem ouillam coquere, cum ordeï deco-
 ctio sub dio per noctem exposito. Sit autem decoctum ordeï
 congij mensura, & valde ipsas coquito. Vbi vero coctæ fue-
 rint, leuiter tepidas edat, & iusculum sorbeat. Postridie autē F
 thus & pulegium tritum, melle subactum & lana exceptum
Cum uteri ad triduum subdito. Si vteri ad sedem conuersi fuerint, &
sedem pe- secessus secedere prohibuerint, dolores habent & lumbos, &
tunt. imum ventrem, & ilia. Quum sic habuerit, calida ipsam laua-
 re oportet, & lumbos fouere, & graveolentia suffire. & ap-
 ponere quæ purgant & impellunt ipsos vteros. & bibenda
Cū os uter- dare ea quæ maxime admittit. Si vlcusculum fuerit os vte-
rorum uli- rorum aut inflammatum, myrrham & adipem anserinum, &
ceratur. ceram albam, & thus, in leporis pilis qui sub ventre sunt mi-
Cū seculæ sceto ac terito, & in lana mollissima apponito. Si secundæ
decedere decedere non possint, statim quidem à cibo abstinere oportet,
nō possūt. Viticis autem folia trita in vino & melle, oleo affuso te-
 pefacito,

Apofacito, & heminae menfuram bibendam dato. Si inflam- *Cum uteri*
 mati fuerint vteri, sambuci folia tenerima in tritici recen- *flamme*
 tis crassiore farina coquito, & leuiter tepida sorbenda da- *feunt.*
 to. Si vteri transmoti fuerint, hederam siccissimam tri- *Cum uteri*
 tam, & luteolo tenui illigatam subdito. & pingue aliud ni- *monentur.*
 hil adhibeto. Bibendum vero dato triticum recens, & pe-
 plum tostum, & saluiam, & cyperum, & anisum. Hæc tri-
 ta viro diluta cum fursuribus ordeï bis in die dato, pro vice
 dimidiam heminam. Si menses constituto tempore non
 fiant, brassicæ folia & rutam terito, postea paleas ordeï *Cum mens*
 chœnicis mensura madefacito donec flaccescant, & per no- *ses stato tē*
 ctem sub dio exponito. Mane vero in hemina inde exco- *pore non*
 lata brassicam ac rutam diluito, & affuso oleo conquassato, *fiunt.*
 & bibenda dato. postea polypum vino albo suffocatum edē-
 dum dato, & vinum ebibendum. Si vero volueris, pisces o-
 doratissimos coctos edendos dato, & iusculum sorbendum.
 Si ex feruido & superficiario vlcere pudenda fuerint ex- *Pudenda*
 ulcerata, myrti baccis in vino coctis pudenda colluat. Et po- *ulcerata.*
 stea mali punici dulcis putamina in vino coquito, & myr-
 rham ac resinam simul mixta vino diluito, & intinctum in
 his linteum subdito. Si urinæ stillicidium corripiat, cu- *Strangu-*
 cumeris siue cucurbitæ os & fundum resecato, & subiecta *ria.*
 pruna cucumim circumponito, & inspersa in ignem myr-
 rha, mulierem super cucumim locato, ita vt summam cucu-
 meris partem quàm penitissime in pudendum indat, quo va-
 por plurimus in pudenda transmittatur. Et ex portionibus *Cum uteri*
 urinam cientibus ieiunæ aliquas exhibeto. Si ad cor pro- *cor petūt.*
 gressi vteri suffocent, & non decedant, porri semen tritum,
 & pulegium, in aquæ cyathis tribus, & aceti albi cyatho vno,
 & mellis tertia cyathi parte diluito, tepefacito, & ieiunæ
 sorbenda dato. Si ex partu, aut abortu, rigor corripuit, iu-
 niperi fructum & saluiam simul trita, in aceti albi cyatho di-
 luito, & vini albi diluti poculam affundito, versato ac stare
 finito. Mane vero excolato, & tepefactum bibendum da-
 to. Si vteri inflati fuerint, & si ventus in vtero fiat & do-
 lor, saluiam & cyperum tusa madefacito per noctem, & ma-
 ne excolato, & purū cremorē in ollam fundito, tritici farina
 crassiore adiecta, & aceti albi cyatho affuso, & succi silphij
 magnitudine sabæ addita, & cocta crudius sorbenda dato.

Si in pu-

Rigor d
partu.

Vterorū
inflatio.

HIPPOCRATIS LIBER

Graueolētia in pudendis. Si in pudendis graueolentia fuerit, & columella nascatur, & dolor habeat, dolorem quidem sedabit apij semen ieiunæ in vino datum. Graueolentiam vero, anisum eodem modo datum. Columellam vero refecare oportet. Si vlcera fiant in pudendis, & pruritus corripiat, oleæ & hederæ & rubi & mali punicæ dulcis folia trita in vino veteri dilue, & postea carnem recentem foliis intege & appone. Et habeat subditam per noctem. Mane vero eximat, & myrtum in vino decoquat, & cum vino pudenda colluat. Si genituram non suscipiat, mēfibus secundum naturam fientibus, membrana ante vteri os excreuit. Contingit etiam ex aliis causis. Cognoscas autem hoc, si digitum admoueris, membrana prætextum continges. Ad hæc medicamentum subdititium facere oportet. Resinam itaque & æris florem melle diluito, & linteum ex his tinctum penitissime indito, filo ad extremam partem dependente illigato. Quum itaque hoc exiluerit, myrtum in vino coquito, & cum vino tepido eluatur. Si anhelationes corripuerint mulierem, sulphuris magnitudinem fabæ, & nasturtij tantundem, & rutam, & cuminum Aethiopicum, hæc trita & vino diluta, ieiunæ bibenda præbeto. Oportet autem & à cibis abstinere, & non frequenter edere. Si paries inflata fuerit, hepar ouillum aut caprinum calido cinere obrutum, edendum dato meracius ad dies quatuor. & vinum bibat vetus. Si lumbos doleat, anisum & cuminum Aethiopicum bibat, & calida lauetur, & subcalidam bibat. Si menses non fiant, testam crassam exurito ac terito, & origanum in pinguedine anseris coctam terito, & ad testam in linteum ammisceto, ac tepida apponito. Si vteri conclusi fuerint, & menses non apparuerint, colocynthidem syluestrem, & filiphij semen, cuminum Aethiopicum, nitrum, salem thebaicum, adipem rhenalet, farinam, myrrham & resinam, Omnia hæc feruefacito, simulque mixta ac trita in glandulam efformato, & apponito. Si vteri ad viscera conuersi strangularint, vinum cedrinum, & cuminum Aethiopicum bibat. & calida lauetur, & subcalidam bibat. Si menses non fiant, adipem anseris, & netopum, & resinam, mulier lana excepta subdat. Si vero magis quam conuenit prodeant susinum, & raiæ linguam, in lana apponat. Si transmoti vteri aliquo allapsi fuerint, ordeum decorticatum tritum vnà cum paleis sume, & cum

- A** & cum cornu ceruino vino subige, & hinc vteros suffito. *Cū secundæ*
 Si secundæ decedere non possint, fœniculum vino & oleo *dæ nō dē.*
 ac melle feruifacitum bibendum dato. Si mentes non ap- *cedunt.*
 pareant, & velis ipsos detrahere, crassiorem tritici farinam & *Vteri inflāmati.*
 ordeum coquito, & oleo affuso edenda dato. Si inflamma- *Vteri moti.*
 ti fuerint vteri, cotyledonis folia, & porrum, in crassiore tri- *ti.*
 tici farina coquito, & affuso oleo edenda dato. Si moti v- *Vteri moti.*
 teri aliquo allapsi fuerint, & dolorem exhibuerint, olea sca- *ti.*
 biem, & lauri ac cupressi ramenta, in aqua coquito, & linteis *Vterus*
 excepta apponito. Si vterus doleat, & ad vesicam fuerit *dolens.*
 dolor, porri semen in aqua tritum ieiunæ bibendum præbe. *Vteri pro-*
 & tepefactoria adhibe. Si vteri prominuerint, lotos ipsos *minentes.*
B cum aqua tepida, & vino ac oleo illitos, rursus intrudito, & *Fluxus.*
 ex lumbis deligato, & graueolētia suffito, & si vrinam emit- *Pudenda*
 tere non poterit, calida lauato ac foueto, & cupressi ramenta *ulcerosa.*
 suffito. Et portiones vrinam cientes bibendas dato. Si flu- *Os uteri*
 xus fiat, acerbis suffito, & stercus asini derafum, lanæ illiga- *ulceratus.*
 tum subdito. Sit autem stercus siccum. Si in pudendis vl- *Vteri dol-*
 cera fiant, adipem bubulum illinito, & apponito. & cum vino *lor.*
 in quo myrtus cocta est colluito. Si ex partu os vterorum *lor.*
 fuerit exulceratum, florem rosarum tritum & vino imbutum *lor.*
 in pilis leporinis apponito. & acerbis colluito. Si vteros, *lor.*
 doleat, alij caput integrum, & nitrum tostum, & cuminum *lor.*
 terito, & melle subacta subdito. & calida lauatur. & subcali- *lor.*
 dam bibat. Si ex feruido ac superficiali vlcere pudenda *lor.*
C fuerint ulcerata, adipem bubulum, & butyrum, & anteris adi- *lor.*
 pem, ac susinum vnguentum misceto, & ex his pudenda illi- *lor.*
 nito. & aqua tepida colluito. Si vteri ascendentes suffoca- *lor.*
 rint, funiculum lucernarium accensum extinguito, & nari- *lor.*
 bus admoueto, quo fumum attrahat. postea myrrham vn- *lor.*
 guento dilutam, & lana exceptam apponito. Et resinam oleo *lor.*
 dilutam bibendam dato. Si secunda non secedat, cony- *lor.*
 zani tritam lana exceptam apponito. & ignem in vino tritam *lor.*
 bibendam dato. Si caput doleat, & imum ventrem, & lum- *lor.*
 bos, bilis in vteris est. Huic itaque pharmacum dare oportet, *lor.*
 quod sursum ac deorsum purgare potest. & calida lauare. & *lor.*
 apponere quæ bilem purgant. Et anisum ac nigellam vino di- *lor.*
 luito, & bibenda dato. Si fluxus oboriatur, caneros fluui- *lor.*
 les in vino suffocato, & vinum bibendum dato. & quæ siccāt *lor.*
 suffito, *lor.*

HIPPOCRATIS LIBER

**Vteri pur
gatio.**

Uteri do-
lor.

Lactis ex-
tinguere-
remedia.

Vt mulier
prægnâs
fiat.

*Vt foetus
ex utero
expella-
tur.*

HIPPOCRATIS LIBER

uffito, & apponito. Si fluxus oboriatur, porri pugillum in vino tritum bibendum dato. & ficcis & acerbis vtatur. Si fluxus oboriatur, muli sterqus combustum, tufumque ac cribratum, vino dilutum bibat. Reliquis autem eodem modo vtatur. Si fluxus oboriatur, & iam diuturnus fuerit, spongiam combustam ac tritam, vino odorato dilutam, bibendam dato. & per suffitus reficca, & quæ restringunt appone. Si vteros purgare velis, nitrum, cuminum, allium, & ficus terito, & melle subacta apponito. & calida lauetur. & subcalidam bibat. Si vteros doleat, cyclamini radicem in vino ieiunæ bibendam dato. & calida lauetur. & subcalidam bibat. Si lac extinctum fuerit, reliqua quidem eodem modo curato, sceniculi vero semen bibendum dato. & radices sceniculi decorticatas, ac butyrum simul coquito. Quum autem cocta fuerint, frigesacito ac bibenda dato. Commodum est etiam hippomarathrum & hipposelinum simul coctum. Si lac extinctum fuerit, porrum tritum aqua dilutum bibendum præbe. & calida lauetur. & porrum ac brassicam edat, simul coctis Cytisi foliis, & succum forbeat. Si lac extinctum fuerit, saluiam, cedri aut iuniperi bacis adiectis coquat, & ad diffusum, vinum affundat, ac bibat. & ad cætera farina inspersa addito, & bulbo, & modico oleo affuso, edat. Et acris, & acida, & salsa, ac cruda olera omnia vitet. Nasturtium vero in vino potum commodum est. Nam lac purgat. & calida lauetur. & subcalidam bibat. Si velis mulierem prægnantem fieri, ipsam & vteros purgato. postea farinam ieiunæ edendam dato. & vinum meracum insuper bibendum. & nitrum rubrum, cumi nū, ac resinā, melle subacta in linteo subdito. & vbi aqua defluerit, nigros pessos mollitorios apponat. & cum viro dormiat. Si prægnantem facere voles mulierem, ipsam & vteros purgato. Deinde lintheum tenuissimum resiccatum, ac melle imbutum in glandes efformato, & in fici succo tinctos apponito, donec fuerint aperti. Postea vero magis intrudito. Vbi autem defluerit aqua, vino & oleo collata cum viro dormiat. Bibat autem & pulegium in vino cedri no, quum viro condormire volet. Medicamentum scetum ex vteris pellens. Cucumeris syluestris succum portionis mensura, in mazam conspersum apponito, vbi ad duos dies antea ieiunauit. Aliud. Staphidis syluestris pugillos duos

A duos, in aqua mulsâ dilutos, bibendos dato. Experimentum fecunditatis. Caput allij integrum derafum vteris apponito. Postridie vero digitum immittat, ac contingens consideret. & si quidem oluerit inde os, bene habet: Sin minus, rursus apponat: Aliud experimentum. Netopum modicum in lana inuolutum apponat, & consideret an per os oleat.

Alia subdititia medicamenta. Scorpionis marini fel, in lana inuolutum, & in umbra siccatum apponito. Pulegium siccum tritum, melle imbutum in lana apponito. Cucumeris sylvestris semen, & testam combustam, vino subactam, cum pilis leporinis, in lana subdito. Alumen Aegyptium, lana inuolutum apponito. Cantharidas vino subactas, in lana subdito. Herbam artemisiâ vino subactam apponito. Nigellam in vino tritam, in lana subdito: Aliud ad recens enixam. Vnguentum rosaceum & ceram, in lana apponito.

Bulbion ex tritico, tritum & vino subactum in lana subdito. Vini albi veteris fecem combustam, & vino albo extinctam ac tritam, in lana apponito. Galbanum, netopum, & misy, cum vnguento rosaceo, in linteis apponito. Elaterij positiones duas, & fauum cum vino, in linteis apponito. Butyrum & alumen melle subactum, in linteis subdito. Scammoniae succum, & adipem, cum maza misceto, & vino imbuta, in linteis apponito. Si concipere nolit, misyos fabae magnitudinem aqua dilutam bibendam dato, & per annum non concipiet.

C Si periculum facere velis in muliere, an praegnans sit aut non, rubro lapide siue terra erythrea oculos sublinito. Et si quidem ingrediatur pharmacum, praegnans est, sin minus, non. Si praegnanti pudenda feruido & superficiali ulcerum fuerint exulcerata, amygdala trita, & medullam bulam in aqua coquito, & modica farina adiecta, pudenda illinito. & baccarum myrti decocto colluito. Si virgo ex lapide laborarit, semen radices Aethiopiae, in vino veteri ad dies decem dato. Deinde in aqua ad dies viginti. & bis in die multa calida lauato. Cataplasmata. Allium, portulacam, apium, loti & cedri ramenta, trita simul mixta aqua mulsâ diluito, & cataplasma hinc factum imponito. Rubi folia, myrti folia, simul trita aqua mulsâ diluito, & polenta ammixta subacta imponito. Sambuci folia, myrti folia, terebinthi folia tenerissima, eodem modo apponito. Loti ramenta, mori folia, simul

Ne concipiat mulier.

An concipiat experimentum.

Pudenda si ulcerosa sint.

HIPPOCRATIS LIBER

simul trita mixta, aqua diluta cum vna passa imponito. Suf. D
 fitus. Ouiculæ aut capræ cornu tusum, & ordeum tostum
 ac fresum, oleo subigito ac suffito. Cerui cornu, & oliuas
 nondum habentes oleum, simul trita mixta suffito. Rhoem
 rubrum, & polentam tostam, oleo subigito ac suffito. Po-
 lentam, & stercus bubulum, & paleas, oleo subigito ac suffi-
 to. Loti ramenta, & rhois folia, & cupressi sicca ramenta,
 vino nigro austero subacta suffito. Galbanum, mannam, &
 resinam, vnguento subacta suffito. Capræ cornu, & gallæ,
 & adipem suillum, ac cedriam suffito. Terram ex asinorū
 pedibus deradito, & stercus asininum, cum vino nigro subi-
 gito ac suffito. Collutiones. Folia myrti, & lauri, ac he-
 dera in aqua coquito, & cum hac tepida colluito. E Rhois,
 & mali puniceæ, ac rubi folia, in aqua mulsa coquito, & cum
 ea excolata colluito. Sambuci & lentisci folia in aqua co-
 quito, & excolatam leuiter tepidam infundito. Fœniculi &
 brassicæ radices tusas in aqua coquito, oleo affuso, & postea
 cum excolata colluito. Oenanthen, & cyperum, & vnas
 passas, in aqua mulsa coquito, ac colluito. Malaginata.

Maluam & fœnogræcum in aqua feruefacito, & cum ex-
 colata aqua leuiter tepida colluito. Cupressi ramenta &
 amaracū, in passo aqua temperato coquito, ac colluito. Ser-
 pillum & violæ albæ radicem, in aqua mulsa coquito, ac col-
 luito. Hypericum, & lentiscum, & baccas cedri, in aqua co-
 quito, & cum leuiter tepida colluito. Fauum, & butyri, &
 resinam, & adipem anserinum, in aqua coquito, & colluito. F

Fomenta. Lolium tostum ac molitum, in posca meracio-
 re coquito. Postquam autem coxeris, linteo illigato, & fove-
 to. Lentem tostam, decorticatam, & in farinam crassio-
 rem alicæ similem redactam, in aqua coquito, & linteo illigato,
 ac foueto. Eruum eodem modo parato, ac foueto. Com-
 moda est & salvia eodem modo parata. Saluiam & hyperi-
 cum in aqua coquito, & ordeï paleis in decocto coctis, & lin-
 teo exceptis foueto. Loti & cupressi ramenta in vna pas-
 sæ cremore coquito, linteoq; ipsa illigato ac foueto. Oleæ,
 & myrti, & hederæ, ac lauri folia, in aqua coquito, & in deco-
 cto, ordeï paleas coquito. deinde linteo illigato, ac foueto.

Cupressi ramenta & cedri, & ordeï furfures, simul misce-
 to, & in vna passæ cremore subigito, ac panem formato, &
 cum hoc

A cum hoc affato, calido in linteum illigato, foueto. Viola: alba semen, aut radices, in aqua coquito, & cum aqua fursure tritici subigito, ac panē formato, cum quo calido in linteum inuoluto, foueto. Serpillam in aqua coquito, & fursure triticeo in aquā coniecto, eodē modo foueto. Spongas calefacito & adhibeto. & cū mollibus lanis, & panniculis laneis, & vasis testaceis aqua infusa, & vtriculis eodē modo, & decoctionibus in vtres infusus foueto. Purgatoriu.

Si mulierem parere non potentem, facere velis vt pregnas fiat, considerare oportet in mensibus, an biliosa aut pituitosa sit. Cognosces autem hoc, arena tenui sicca ad solem conspersa, & quum menses prodierint, sanguine super arenam in sole effuso, ita vt ipsum siccari sinas. Si enim biliosa fuerit, sanguis super arenam siccatus, pallidus sit. Si vero pituitosa, velut mucus existit. horum igitur vtrum tandem fuerit, ventrem purgato, siue sursum siue deorsum purgatione opus habere visa tibi fuerit, postea paucis diebus interpositis, vteros purgato.

B Vterorum fomenta. Si duri fuerint vteri, & nō concipiat, Vinum quā iucundissimū cum pari aqua temperatum, trium semicongiarū Atticorum mensura, & sceniculi radices, & seminis sceniculi quartam partem, & vnguenti rosacei semiheminā. Hæc in vas nouū fundito, & vinū affundito. Vasis autem operculū perforato, & imposita arundine foueto. Arundinē vero cum operculo tollito. Si enī sine operculo abstuleris, exuretur. Postquā autem fota fuerit, scillam apponito, velut infra scriptum est. Apponito autem donec dixerit molle & amplum esse vterorum osculum. & si quidem exulcerata fuerit, & pustulæ in purgatione fuerint, si summa labia vlcerata fuerint, anisum, & adipem anserinum, in rosaceo oleo terito, & in lana inuoluto & accepta carne bubula, magno pedis digito crassiore, sex digitorum longitudine, ipsam pharmaco illinito, & lana exceptam inuoluto, & ad extremam carnis partem quæ foras spectat filum alligato, & reliquam in vteros indito, vbi est vlcus. Mensium purgatoria. Si non procedat menstrua purgatio, cucumeris syluestris internam partem pondere trium obolorum, & artemisiam herbam, & thuris obolum, terito & ammixto melle in lana inuoluto, & ad os vteri apponito, quinquies in die hoc faciens. Aliud. Vitem viridem terito, & melle am-

*Vteri cū
duri fuerint.*

HIPPOCRATIS LIBER

mixto lana excipito, & eodem modo apponito. Aliud. D

Cupressi fructum, & cucumeris sylvestris internam partem, & thus, terito & melle ammixto lana excipito, & eodem modo subdito. Aliud. Cupressi fructum & thus terito, & melle ammixto lana excipito, ac subdito. Aliud. Abrotani obolos tres, cum melle lana excipe ac subde. Aliud.

*Cū mulier
nā cōcipit.*

Elaterij obolum, & myrrhæ obolum terito, & cum melle lanæ inuoluito, ac subdito. Purgatorium si mulier non concipiat. Tauri urinam collige trium heminarum mensura. Deinde artemisiam herbam, aut parthenium, aut adiantum, & laurum viridem, & cedri ramenta simul contunde. Deinde in effossa scrobe carbones accende, & imposita olla urinæ tauri infunde, & confusa in mortario adice. postea fellam circumpone, & artemisiam herbam, aut hyssopum, aut origanum impone, & muliere super hæc collocata, donec sudet foue. Vbi vero sudarit, laua cum calida, & in lauacrum artemisiam & laurum immitte. Deinde subdititium medicamentum adhibe. Aut artemisiam, aut bulbium in vino albo tritum lanæ inuolutum subdat. Hæc ad tres dies faciat, & deinde cum viro dormiat. Subdititium pharmacum ad conceptum facies. Ex nitro & thure, cum melle glandem formato, & apponito. Aliud purgatorium molliens. Caricam coquito donec granula abiciat, & hanc expressam leuissime tritam in lana cum rosaceo vnguento apponat. Aliud acrius. Brasicæ, rutæ, pares portiones tere ac vtere eodem modo. Aliud E

molle & purgatorium. Medullam anseris, aut bouis, aut cerui, magnitudine fabæ, affuso vnguento rosaceo & lacte muliebri terito, velut molle pharmacum teri solet. Deinde ex hoc os vteri illinito. Aliud tepidum purgatorium. Anseris medullam magnitudine nucis, resinæ lentissimæ aut terebinthinæ magnitudine nucis. Hæc in vnguento rosaceo ad lentum ignem liquefacito, & velut ceratum facito. & deinde ex hoc tepido os vteri illinito, & pectinem madefacito. F

Aliud detrahens purgationem & sistens. Pæoniæ grana nigra aut rubra, tria aut quatuor in vino trita bibenda dato. Si vero magis detrahere voles, grana nigra eodem modo trita bibenda præbeto. Aliud purgans ac detrahens.

Lauri baccas ad summum viginti, & fœfelis dimidium acetabulum, cum vino trita bibat. Aliud. Tauri fel trium dimidiatum

A dimidiorum obolorum Atticorum pondere, in vino ieiunæ bibendum dato. Et efformata quoque ex ipso catapotia deuoranda dato. Aliud. Farinam recentem, myrrhæ obolos tres, croci tantundem, castorij obolum, Hæc cum vnguento rosaceo trita apponat. Aliud purgatorium. Semen viticæ, & malux succum, cum adipe anserino tritum subdat.

Aliud. Si non purgata fuerit ex partu, floris farinæ quantum tribus digitis comprehendi potest coquito, & melle affuso, ventri velut cataplasma imposito, & bibendum dato.

Aliud quod vteros aperit & purgat. Cantharidas quinque aceto albo affuso terito, & non valde liquidum pharmacum facito, sed ut digitis effingi possit, & de sicu alba pingui, sine granulis & pelle, duplam catharidum partem ammisceto, & efformatam glandulam tenui lana inuolutam subdito. Aliud. Si ex partu non fuerit purgata, trifolium in vino albo bibendum dato. hoc etiam menses educit, & sætus expellit. Aliud purgans vteros. Quum puero immortuo sanguis intus manserit, colocynthidem syluestrem in melle tritam delingat, aut subdat. Aliud sanguinem purgans.

Sanguinem ex vteris expelles, si violæ albæ semen tritum, vino dilutum bibendum dederis. Aliud quod similiter sanguinem ex vteris expellit. Rhois seminis quum rubrum fuerit, grana virida triginta terito, & rosas caninas rubras, rubicundo ex ipsis delecto, in vino bibenda dato, quum sanguis eruperit. Aliud purgatorium. Si menses non apparuerint, styracem & origanum terito. commisceto, & adipe anserino affuso apponito. Aliud quod subditum vteros purgat ac euacuat. Absinthij radicem tritam cum melle, cum oleo apponito. Subdititia vteros purgatiua, aperientiæ, & aquam ducentia. Scillæ frustum longitudine sex digitorum, & digiti parui crassitudine accipito, & de hoc duos digitos circunderadito ac leuigato, & reliquum lana fordida inuoluto, eam vero partem quæ circumrasa est ad os vterorum subditam, per diem ac noctem appositâ finito. Postquam autem lauit & abstulit, aqua odorata colluatur. Aliud purgatorium molle, quod aquâ & pituitam ducit, & pallidos ac subcruentos menses detrahit, si non diuturni fuerint, & os emolliat. Vnguentum narcissinum, cuminum quod edimus, myrrham, thus, absinthium, cupressum, salem, rosaceum olei

Hij sumito.

Postremæ
horæ medi
camentū.

HIPPOCRATIS LIBER I.

sumito. Et de aliis quidem singulis congiunt accipito, narcis-
fini vero partem quartam, & omnia in glandem efformata,
ac crudi lini linteo excepta subito. Aut linteum tenue penne
circundato ac deligato, & in oleo albo Aegyptio tinctum ap-
posito, & tota die appositum finito. Deinde ubi lauit & ab-
stulit, aqua odorata colluatur.

HIPPOCRATIS COI DE MORBIS MULIEBRIBVS liber I. Iano Cornario medico physico in- terprete.

Cur mulie-
res crebri-
laborent.

Quae pu-
erperia fa-
cile decur-
rant.

Cur steri-
les magis
afficiantur.

E muliebribus morbis sic sentio:
Mulierem quae non peperit gravi-
us & citius è mensibus agrotare,
quàm eam quae peperit. Quum e-
nim peperit venulae fluidiores
sunt ad menses. Fluidas autem ip-
sas facit purgatio illa quae fit à par-
tu. Et ubi hæc erumpit, vicinae ma-
xime ventri ac mammis corporis
partes discinduntur. Discinditur
item reliquum corpus. à quo vero hoc fiat, dictum est à me in
natura pueri in partu. Discisso autem corpore necesse est ve-
nas magis aperiri, & ampliores ac fluidiores ad menses fieri:
itemque vteros magis aperiri, nimirum puero per ipsos egres-
so, qui & vim & dolorem induxit. & quum hæc sic se habeat,
mulier purgationem à partu experta, minus laboriose men-
sibus decurrentibus purgatur. Si vero etiam affectio aliqua
mulieri quae iam peperit accadat, ut menses venientes probe
purgari non possint, facilius dolorem feret, quàm si non pe-
perisset. Asueti enim sunt vteri, & corpus idoneum ut implea-
tur, utpote in ventre habenti, & simul multa amplitudo in
corpore est. Maior autem fit etià amplitudo ubi peperit, ni-
mirum

A mirum corpore discisso. & corpus in amplitudine existens, minus dolore affligitur, si non venæ superimpleantur, & nimium doleant. At vero ei quæ non peperit, quum corpus nõ assuetū sit, si impleta fuerit, & fortius ac solidius & dēlius sit, si purgationem à partu experiatur: & quum vteri ægrius aperiantur, menses laboriose prodeunt, & affectiones plures accidunt: vt propterea menses obturentur, si prius nõ peperit. Habet autem res se hoc modo, velut etiam prius à me dictū est. Dico mulierem rariore carne præditam & teneriorem esse quàm virum, & hæc res sic se habet. à vtre trahit humiditatem, & citius, & magis, corpus mulieris quàm viri. Etenim si quis super aqua, & per regionē aquosam, duobus diebus ac duobus noctibus, molles lanas ponat, & vestem puram & cōtextam æquali ad lanas pondere, sublati vtrisque apponderatione facta, multo grauiores lanas comperiet quàm vestē. Fit autem hoc ex eo quod semper ab aqua sursum decedit in vasa ampliora oscula habentia. & lanæ quidem tanquam rare & molles, ex decedente amplius suscipiunt. Vestis autem vt quæ plena est & ex cōtextu obturata, explebitur, non multum ex decedente aqua suscipiens. Sic sanè etiam mulier, velut quæ rarior est, ampliorem à ventre humiditatem corpori attrahit, & citius quàm vir. & tanquam teneriori carne præditæ mulieri, vbi corpus sanguine repletum fuerit, si non ab ipso secesserit, carnib^{us} impletis ac calefactis, dolor oboritur. Habet enim mulier sanguinem calidiorem, & propterea calidior est quàm vir. Si vero amplior accedens sanguis secesserit, dolor non fit à sanguine, neque calor. Vir autem vt qui solidiore carne præditus est quàm mulier, neque in superna ventris parte adeò sanguine superimpletur, vt nisi aliquid sanguinis singulis mensibus secedat, dolorem fieri necesse sit: & sanguinis quantum satis est ad nutrimentum trahit: & quum corpus ipsi non sit tenerum, non dolore affligitur, neque superincalescit à plenitudine, velut mulieri. Multum autem confert ad hoc viro, quod magis laborat quàm mulier. Nam labor aliquid humoris abducit. Postquam igitur mulieri quæ non peperit, occultati fuerint menses, & viam foras reperire non poterint, morbus fit. Hoc autē contingit, si vterorum os cōclusum fuerit, aut distortum, aut aliqua pudendi pars cōtracta. Si enim horū quid fuerit, menses exitū inueniunt.

*Exemplo
cōprobat.*

*Cur mulier
calidior
sit quàm
uir.*

*Quid se-
minas af-
ficiat.*

*Vteri in-
uersio.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

nire non poterint, priusquam vteri ad sanam naturam redierint. Fit autem hic morbus his maxime, quæ angustos vteros habent, aut ceruicē vltra pudendum sitam. Si enim horū alterum fuerit, & mulier viro non misceatur, & venter magis quàm oportet euacuetur, ab hac affectione vteri obtorquetur, Neq; enim humidi in seipsis sunt, vtpote muliere nō coeūte; & amplitudo ipsis spatiosa est, vtpote quū venter magis vacuus existat. Quare obtorquetur, dum siccior & leuior est venter quàm cōuenit. & aliquādo dum ipsi obtorquentur, etiam os ipsorum distorqueri cōtingit, nimirum cernice vltra pudendum sita. Si enim humidi fuerint vteri à coitu, & venter nō euacuetur, non facile distorquentur. Hæc igitur causa est vt ipsi sint cōclusi, nimirū à venere abstinente muliere. In

*Mēses diu
tius remo-
rati quid
agant.*

tertiis porrò mēsis optime afficietur, si quæ prius insunt progressa fuerint educta. Sin minus, mulier hæc patietur. Suffocatio aliàs atq; aliàs in ipsa irruet, & febris aliàs atq; aliàs corripiet, ac horror, & lumborum dolor. hæc patietur in tertiis mēsis, si ipsi nō prodierint. In quartis vero si nō egres- si prioribus exitum fecerint, etiam tunc tertij mēsis affli- ctionibus oībus magis affligetur, & maxime tēpore mēsiū. Deinde minus. Sæpe vero etiā à dolore libera sibi esse videbitur. Erunt autem in quartis etiam hæc signa. Vrinā multam ac crassā eiiciet, aliàs atque aliàs. Et venter ipsius durus erit, & maior quàm prius, & dentibus fremet, & cibum auerfabitur, & vigilabit. Hæc patietur in quartis mēsis. Si vero curetur, etiam in his sana euadit. Et in quintis si non multi

*Mēses sex
mensibus
retenti nō
habēt me-
delam.*

mensēs descenderint, dolor adhuc fortior accidit. In sextis vero iam incurabilis est. & iuxta priora quidem signa magis dolebit. Deinde ad ea etiam hæc aderunt. Anxia erit, & aliàs atque aliàs seipsam iactabit, & animo deficiet, & pituitā vomet, & sitis fortis ipsam corripiet. Nimirum dum exurit venter ab vteris sanguine plenis. & ad contactum dolebit, maxime pectinē. Et aliàs atque aliàs acute febriet. & vteri aliàs atque aliàs murmurabunt, dum videlicet sanguis in ipsis cōmouetur ac discurrit. & venter consue- to modo nō secedet. Neq; vesica urinam excolabit, maxime quum vteri ad stomachum qui neruosus est, mulieri allapsi fuerint, & ad vētrem irruerint, dolet spinam, & totum dor- sum. & lingua ipsius refrenatur. & hanc non claram habet. & animi

A animi deliquium adest. Aliquibus etiam vocis priuatio. & stomachus mordetur. & flaua bilis exit. & spiritus offendens. & anxiosa est, & iactat seipsam, & ardet. Postquam autem transmutati fuerint, & vesica tenuem sanguinem ab utero trahit, tunc urina mingitur rubra, Et dolet quidem reliquum corpus, maxime vero collum, & spinam, & lumbos, ac inguina. Et ipsi ad hoc progressæ, & venter attollitur, & crura supra modum intumescunt, & tibiæ ac pedes. & mors succedit. Et circa hæc quidem sic finiunt menstruæ purgationes ad sex menses occultatæ. fiunt item hæc. Quibusdam mulieribus menses bimestres in utero existentes multi ad pulmonem procedunt. & ubi recepti fuerint, omnia patiuntur quæ in tabe dicta sunt. & non est possibile ipsam superare. fiunt & hæc. Quibusdam suppurati fiunt menses, ubi per duos aut tres menses moram traxerint. Hoc autem maxime fit, si a febre fuerint coëusti. Signa vero sunt si suppurati fuerint, dolores enim incidunt in pectinem. & pulsationes fortes, & contactum non sustinet. & si melius habitura est, menses ipsi erumpuntur in pudendum, & procedit pus ac sanguis, & procedit graueolens, ad septem, aut octo, aut nouem dies. In priore vero tempore dolet velut dictum est antea. Postquam autem depurgata fuerit, optimum quidem est si non fiant vlcera. Si vero reliquantur vlcera, ampliore curatione opus habebit, quo vlcera non putrescant, & graueolentia fiant. Sterilis autem euadet, etiam si melius habebit, ubi magna vlcera fuerint quæ in utero facta sunt. Si vero non continget, ut menses ipsi in pudendum procedant suppurati facti, ad partes supra inguen, iuxta lateris mollitudinem erumpent, citra tuberculum, utpote pure rupto, & illa parte putrolenta graueolentia procedent. & si hoc fiat, mulier non superstes manet. Si vero etiam superstes maneat, semper sterilis erit. Hac enim parte de cætero via sit mensibus ut foras prodeant. Nam os uterorum ad hunc locum allapsum est. fit & hoc. Quibusdam ubi bimestres aut trimestres aut diuturniores fuerint menses, & ad lateris mollitudinem allapsum fuerint, quum non suppurati sint menses, velut tuberculum sit supra inguen, sine capite, magnum, rubrum. & vulgus medicorum ignarum quid hoc esset, iam sæpe secuerunt, & sic in periculum induxerunt. Cæterum id quod voluit tuberculum

*Mensium
uarius af-
fectus.*

*Menses cū
non in pu-
dendi pro-
cedunt.*

*Cū uenter
exuberet*

HIPPOCRATIS LIBER I.

berculum fit, tali modo fit. Fruitur sanguine caro ipsa, utpo-
te osculo vterorum lateris mollitudini adiacente. & imple-
tur caro ab ipso, & insurgit ac eminet, velut sanguine repleta.
Et aliquando si transitorum fuerit os vterorum, & ad puden-
dum conuersum, & menses processerint per pudendum, id
quod circa lateris mollitudinem eminuit sedatur. In vteros
enim distribuitur, hi vero foras laxantur. Si vero non conuer-
sum fuerit os vterorum ad pudendum, circa lateris mollitu-
dinem suppuratur, & hac parte transitus fit mensibus. & ea-
dem pericula sunt, quæ prius sunt relata. Sed & ad vomitum
conuertitur, & quibusdam in sedem, velut in virginum mor-
bis à me dictum est, & signa & dolores eosdem ostendit, quos
isthic retulimus. Ad hanc viam minus faciunt menses mulie-
ribus quàm virginibus. Quum menses fuerint occultati,

*Signa mē-
sum non
defluentia*

Medela.

dolor habebit inum ventrem, & onus quoddam incumben-
re videtur, & lumbos & laterum mollitudinem mirum in mo-
dum dolet. Si vero omnino non procedunt, præ morbo aut
crassi & viscosi, aut glutinosi fiunt. Primum igitur ventrem
purgare oportet sursum ac deorsum. Deinde vteros subditi-
tio medicamento, à quo sanguis purgatur. Atque ita quiesce-
re, & potandum dare pharmacum, à quo sanguis prodeat. Bi-
bat etiam Crethmon in vino tædaceo. Si vero fluxus ipsi nō
fiat, continget ut prægnās esse videatur, & dum cū viro coit
doleat, ut putet quid incubere. & grauitas sit in ventre. & vē-
ter prominēt, & desiderius similibus afficitur, velut in ventre
habeat. & stomachi dolore afficitur, maxime vbi quinquaginta
dies præterierint, Et dolor aliàs atque aliàs habet ven-
trem, & partem circa vmbilicum, & collum, & inguina, &
lumbos. Et postquam menses duo aut tres præterierint, quā-
doque menses aceruatim ipsi in pudendum erumpunt. & quæ
prodeunt velut carnem esse putat, quemadmodum ex fœ-
tus corruptione & nigra. Quibusdam etiam vlcera fiunt

*Vterorum
ulcera.*

*Vterorū
uarii mor-
bi.*

in vteris, & opus habent diligenti animaduersione. Multis
vero contingit ut putent se sex mensibus in vtero habere, aut
etiam paulo breuiore tempore. & venter prominēt, & alia
sibi fieri putat, velut in ventre habenti. Postea sunt & qui-
bus suppurati eruperunt supra inguen, simul cum quinto aut
sexto mense, & viam ea parte patefecerunt. Quibusdam au-
tem vlcera fiunt in vteris etiam infra sub inguine. & periculi-
tatur

Atatur mulier de vita. Si vero etiam superstes maneat, sterilis erit. Quibusdam etiam in pudendum erumpunt, & prodeunt ipsi putrefacti ac purulenti. Et ab his vlcera fiunt in vteris, & periclitatur. Et oportet vt ne antiqua fiant vlcera, cum attentione mederi. Sterilis autem & hæc fit, etiamsi fuerit curata. Si vero non eruperint menses sex mensibus intus conclusi, omnia patietur velut ea quæ non peperit, in qua menses viam inuenire non possunt. Et si quidem curata fuerit, sana erit. Sin minus, etiam ad octo menses durans moritur. Multis vero cōtingit, vt menses pituitosi ad multum tempus prodeunt, etiam pauciores sanis sint, sana autem talis fit, si conuenienti cura fuerit sanata. Si vero menses mulieri prodeant quidem, verum pauciores quàm conuenit, vtpote osculo vterorum paululum à pudendo emoto, aut nuper concluso ad hoc, vt prodeant quidem, verum obturentur ab ipsis etiam transitus, per quos penetrant vbi ad vteros descendunt: moderati sanè paulatim prodeunt, sanguine semper perfecte osculo incumbente. Et postquam dies præterierint quibus purgari solet, & conclusus fuerit sanguis in vteris relictus, & alij menses subdescendentes non expulerint conclusum sanguinem, sed semper paulatim grauant, & primis mensibus duobus aut tribus non valde prodeunt. Postquam autem plures menses præterierint, adhuc magis dolebit. & non habet in ventre, quàm diu sanè sic habuerit. & febris corripit ipsam debilis, maxime in diebus quibus purgari solet. Verisimile **C**est autem & in intermedio tempore ipsam febrile, & horre-re, & stomachi dolore vexari, & ad multitudinem addere singulis diebus. Et dolet aliàs atque aliàs corpus, & maxime lumbos, & spinam, & inguina, & articulos manuum ac pedum. Verum his locis non simul dolet, sed aliàs atque aliàs, qua parte sanguis discretus, & in vteris esse non potens impetu suo grauaret. & qua sanè corporis parte incubuerit, tumor est, fitque etiam cōuulsio fortis articularum corporis. Et aliàs aliud ex relatis antea signis ipsi apparet. Hæc siquidem iuxta debetum modum curata fuerit, sana euadet. Sin minus, morbus septimestris aut diuturnior factus, lethalis fuerit, aut claudum faciet, aut artes aliquas impotentes efficiet, si præ rigore & cibi fastidio, sanguis circa neruos compactus fuerit, quæcunque tandem locū occupauerit. Hic autem morbus magis fit his

Cur sanguis circa neruos cōpingatur.

fit his quæ virum non habent. Si vero hi morbi iam relati,
aut quicunque postea referentur, incidant in eam quæ par-
tum non sit experta diuturniores erunt, & minus dolorosi.
Verum signa eadem, & iidem fines, tum ei quæ non peperit,
tum ei quæ puerperia experta est, contingunt, si non curen-
tur, Oportet autem statim curationem facere. Sin minus sta-
tim comparent morbi. Si vero menses plures quàm opor-
teat prodeant, & crassiores; Nimirum corpore natura fluido
existente, & osculo vterorum prope pudendum sito, & ad hæc
multo cum viro coitu vtatur, & conuiuetur, semel aliquan-
do multi descendentes, & cumulate prodeuntes, os vtero-
rum impetu suo magis dilataunt. & si ad hæc non incidat va-
forum euacuatio, sed rursus multus accesserit calor, & os am-
plum faciunt, & corpus: vtpote dum conuiuante & volu-
ptatem ac consuetudinem viri consecrante muliere, facili flu-
xu ad vteros etiam calor defertur. & decolor erit quàm diu
sic habuerit, & si postea morbus aliquis aut affectio incide-
rit, vt corpus affligatur, & vteri similiter iuxta solitum mo-
rem ampli sunt, & corpus facili fluxu in ipsos præditum est.
Et post hæc febris habet, & cibum auersatur, & anxia est,
& tenuis ac debilis. & lumbos ex mensibus dolebit. & pro-
gressu temporis si non curata fuerit, omnia ipsam magis af-
fligent in intermedio tempore. & periculum ipsi imminet,
ne sterilis fiat, aut à tempore & morbo vexata, si alius mor-
bus coincidat, ex hoc moriatur. prodeunt autem menses
crassiores & plurimi, in intermediis diebus. Incipientes au-
tem & desinentes, pauciores & tenuiores. Moderati vero
sunt menses prodeuntes in omni muliere si sana sit, vt qua-
rum heminarum Atticarum mensura secedant, aut paulo plu-
res, vel pauciores. atque hoc ad duos aut tres dies. Longius
autem tempus aut breuius, morbosum & sterile est. Conie-
clare porro oportet mulieris corpus inspiciendo, & interro-
gare collatione ad priora facta, an semper morbosa viuat, aut
non. Si enim pauciores aut plures dies quàm solent prodeant,
aut ipsi pauciores aut plures fuerint, morbosi sunt: Nisi na-
tura ipsa morbosa & sterilis fuerit. Si vero hoc fuerit, & ad sa-
lubriorem statum transmutatur, melius est. procedit autem
sanguis velut à victima, & cito congelatur si sana fuerit mu-
lier. Quibus vero in natura est, vt plures quàm quatuor dies
purgentur,

*Cur multæ
purgatio-
nes men-
struæ &
crassæ de-
fluant.*

*Mensium
modus &
qualitas.*

A purgentur, & menses valde multi prodeunt, hæc tenues fiunt, & foetus ipsarum tenues, & emarcescunt. Quibus autem purgatio infra tres dies fit, aut pauci menses secedunt, hæc crassæ sunt, & bene coloratæ, virilesque ac partus immemores. & neque concipiunt. Si suffocatio derepente accesserit: fit autem maxime his quæ cum viris non coeunt, & senioribus magis quàm iunioribus. Leuiore enim vteri ipsarum sunt, autem potissimum tunc, vbi mulieri vasa euacuata fuerint, aut plus solito laborarit: resiccati à labore vteri conuertuntur, ut qui vacui sint ac leues. Est enim ipsis locus spaciosus ut conuertantur, utpote vtre vacuo existente. Dum autem conuertuntur, impetunt hepar, & iuxta consistunt, & ad præcordia irruunt. Currunt enim & progrediuntur sursum ad humiditatem, tãquam à labore magis quàm opportunum est resiccati. Hepar autem humidum est. Postquàm autem impetuerint hepar, suffocationem faciunt, derepente perspirationem circa ventrem intercipientes. & aliquando simul incipiunt hepar impetere, & à capite pituita defluit ad præcordia, velut ab eo quod suffocatur. & aliquando simul cum pituita defluxu, descendunt ab hepate ad locum suum, & cessat suffocatio. Descendunt autem detrahentes humiditatem, & grauati. Stridor autem ab ipsis fit, dum ad suam ipsorum sedem procedunt. postquam autem eo deuenerint, aliquando venter post illa humidior fit quàm superiori tẽpore. Laxat enim iam caput pituitam in ventrem. Vbi vero apud hepar & præcordia fuerint vteri, & strangularint, mulier albas oculorum partes subuertit, & frigida fit. Sunt autem & quæ liuidæ fiunt. Quædam etiam dentibus frendunt. & saliuæ ad os fluunt. & similes sunt his qui ab Herculeo morbo detinentur. Si vero diutius moram traxerint vteri apud hepar & præcordia, mulier strangulatur. Quandoq; vero vbi mulier vasa euacuata habuerit, & insuper laborarit, vteri conuersi ad vesicæ stomachũ allabuntur, & vrinæ stillicidiũ inducunt. Aliud autẽ nihil mali habet, & curata cito sanescit, quãdoq; etiã spõte. Quibusdã vero ex labore aut inedia, ad lumbos aut ad coxas allapsi, dolores exhibet. Si mulier corpore male habuerit, & menses biliosi prodierint, ex hoc pbe cognosci possunt. Nigri sunt valde, quãdoq; vero nigri aut splèdidi. & paucissimi pdeunt, & citissime cõgelant. & semẽ amborũ, & maris & fœminę euanesceat, & nõ habet

Suffocatio
vis uulue
caussa quæ

Menses bi
liosi.

HIPPOCRATIS LIBER I.

habet in ventre. & incipiente quidem morbo, purgatur die-
 bus quibus solita fuit, non pluribus. progredientibus autem
 mensibus, pluribus diebus purgatur, & menses pauciores lin-
 gulis diebus apparent. Et febres succedunt erroneæ acutæ,
 cum horrore & cibi fastidio alias atque alias, & stomachi do-
 lor. & dolebit maxime vbi menses ipsi appropinquant. Post-
 quam autem purgata fuerit, & ad modicum temp^o, superio-
 rum respectu melius habuerit, postea rursus ad idem perue-
 niet. Dum autem curatur, cito sana fit. Si vero non curetur,
 & tempus procedat, omnia prius relata valde ipsum affliget.
 & dolor corripiet, nunc ventris partem infra vmbilicum, nunc
 inguina, nunc lumbos & coxendicum ad sedem iuncturam,
 nunc collum, aliquando vero strangulatio fortis accidet. &
 caligo ante oculos obuersabitur, & vertigo, utpote purgatio-
 ne sursum vergente ac ascendente. Si enim corpus male ha-
 buerit mulieri menses pauciores fiunt. & quibus corpus ple-
 num fuerit, his menses plures prodeunt. At vero biliosa si
 menses prodeant, pusillanimitas incidit, & cibi fastidium a-
 lias atque alias, & anxietas, ac vigilia, & eructat frequenter,
 & non vult deambulare, & tristis est, & non videre sibi vide-
 tur, & timet. Et si curetur, ex his sana erit. Si vero tempus pro-
 cesserit, adhuc magis dolebit. Optime autem cum hac aga-
 tur, si vomitus biliosus succedat, aut venter turbetur, non for-
 titer, & subeant biliosa. & si fluxus succedat ipsi non fortis.
 Si enim quid ex his forte inciderit in corpus afflictum, pe-
 riclitabitur. Si vero leniter depurgetur aliquid biliosi aut to-
 tum id quod molestum est, sana fiet. Si vero neque curetur, neque
 quicquam horum fiat, moritur mulier. plerumque tamen contingit ut fluxus
 incidat biliosus ex hoc morbo. & si fluxus fiat, primum qui-
 de pauca sunt quæ cõparent. per oes autem dies omnino plura
 cõtingunt. Temporis autem progressu plerumque etiam morbus acutus
 fit. & vteri à purgatione biliosa prodeunte mordetur, ac exul-
 cerantur. Sed & in hoc adhuc sana fit, si curetur, & fluxus cõ-
 pescatur. Si vero vteri ab vlceribus fuerint inflammati, adhuc
 acutior morbus erit, & multa graueolentia ac purulenta pro-
 dibunt, ab ipsis vteris iam egressa, & semper velut aqua de car-
 nibus. & prius relata omnia ipsam magis affligent. & vlcera
 adhuc magis efferatione erunt, donec ipsam vincant. Si ve-
 ro etiam sanata fuerit, sterilis erit à cicatricibus. Si mulier
 corpore

Febres er-
 ratice.

Cum foemi-
 nae corpus
 male ha-
 bet menses
 minores
 defluunt.

Profluui-
 um consue-
 tudo.

Vterorum
 ulcera.

A corpore male habuerit, & pituitosi menses prodierint. cognosci autem possunt si pituitosi prodeant. Pelliculosi enim apparent, & velut arancorum casses distenduntur, & subalbidi sunt. Hoc autem contingit, si corpus & caput ipsi pituita repleta fuerint, & hæc non subpurgetur, neque per narès, neque per sedem, neque per urinæ meatum. Sed in mensibus, & in turbatione sanguinis, vna cum purgatione foras exit. Et si hæc sic habuerint, ad duos quidem aut tres menses nihil agrotat: postquam autem amplius tempus progressum fuerit, & non curetur, magis dolebit. & febris erronea corripiet. & cibum alias atque alias fastidiet, & stomachum dolebit, & maxime dolebit ubi menses appropinquant. Quam vero purgata fuerit, ad modicum tempus, superiorum respectu melius habebit. postea ad idem relabitur. & si non curetur, sed tempus procedat, sicut ipsi omnia quæ ei cui biliosi menses prodibant, donec fluxus sistatur. Consequitur etiam ut hæc fluxum pituitosum habeat, aut alia quæ ego dicam paulo postea. Et si quidem fluxus succedat, semper procedit per omnes dies, nunc aceruata, nunc pauca. & quandoque velut à carnibus aqua prodit, quandoque velut sanies. & in hoc ipso multi sanguinis grumi insunt. & radit terram velut acetum, & mordet vbi que mulierem contigerit, & vteros exulcerat. Et ubi ad hoc peruenit, reliqua quidem similiter patitur, velut prior. Minus vero quam illa caput dolebit. & vlcera neque deformia, neque magna, neque purulenta, neque graecolentia, similiter velut illi fiunt, sed minus huic. Si vero curetur, sanatur. Verum prægnans esse non potest quæ sic habet. Quæcunque viri cohabitantes in ventre habere non possunt, interroganda sunt, an ipsis menses prodeant, aut non: & an putruli sint, aut frigidi. Si quidem igitur responderit, interrogetur an statim exeat genitura, an postera die, aut tertia, aut sexta, aut septima. Si igitur dixerit statim exire ubi coiuit, vteri osculum rectum non est, sed distortum, & genituram non capit. Si vero dixerit, postera die, aut tertia, vter perhumectus est, & semen eluitur. Si vero sexta aut septima, semen computrescit, putrefactum vero exit. Si igitur ab initio non suscipiat semen, os vteri primum curandum est, ut rectum sit. Si vero eluatur postera, aut tertia die, vterus & caput. Si

*Pituitosi
menses.*

*Qualis uet
ratio i his.*

*Fluxus pit
uitosus.*

*Quid i his
agendum;
que non
cōcipiunt.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Mensium
cognitio.*

put. Si vero computrescat & exeat, & vterus, & totum corpus curetur. Atque hæc singula sic cognoscere oportet. Quali vero purgatione opus habeat, hoc modo cognoscit. Quum menses prodeunt, linteum complicatum palmi magnitudine super tenuem cinerem expandito, deinde ut quæ exeunt super hoc defluant curato. Præstat autem duo esse lintea, vtrumque seorsim, alterum diurnum, alterum nocturnum. & diurnum quidem, postera die lauare oportet. Nocturnum vero, ubi per diem ac noctem super cinere situm fuit. In lotura vero considerare oportet, qualiānam fiant lintea lota, ubi in sole fuerint siccata. Optimum tamen est in tenebrioso loco ea resiccare. Si quidē igitur pituita fuerit quæ conceptionem impedit, mucosa lintea erunt. Si vero propter sanguinem & bilē impeditur, fulua & subliuida. His igitur consideratis, & diligenti animaduersione expensis, totum etiam corpus inspicito, an multa purgatione opus habeat, aut secus, ita ut & ad colorem, & ætatem, & robur, & anni tempus, & qua diæta vtantur respicias. Curatio vero & totius corporis est, & vteros ac osculum ipsorum sanare. & si hoc conclusum fuerit, aperire. Si vero illi distorti fuerint, dirigere oportet. Si autem humidi fuerint, resiccare. & alia quoque facere contraria. Ferinē autem omnibus multa curatio eadem est, excepta mensium detractione. Nam quibus nihil prodit, his detrachere oportet. Immo quicquid in mensibus mali inest, hæc auferre oportet: quum videlicet pituitosi sunt, & pelliculosi, & saniosi, & tenues, aut albi, & grumosi: & quum nigri sunt, & carbunculosi, aut caliginosi, aut acres, salsi, turbati, purulenti. Hæc omnes causæ tollendæ. Prohibent enim in ventre conceptum. Quibuscunque igitur menses pituitosi ac pelliculosi sunt, hæc carnosæ sunt, & his os humectum est, & salua multa ac viscosa. Et si acidum aut acre quid gustarint, sputum in ore liquidius erit, & insulsum. & ad omnia quæ ederint aut biberint, turbatio sequitur. & supprimitur ipsis ac attollitur venter. & nausea adest, & anxietas ac iactatio multa. Et à capite fluxus defluit, & omnia obducit, & multam humiditatem inducit. & partes sub oculis liuidæ sunt ac inflatæ. Has totas fouere oportet & frequenter vomere, & à cibis, & ieiunare. Infernum autem ventrē mollire, sed pharmacis omnino leuibus, quæ minime bilem ducunt, & semel in die cibum capere.

Medela.

Medelas.

A pere, & frequenter exerceri. Et cibo sicciſſimo vti, & potu pauciſſimo meraciore. Melius autem eſt vt venter facile ſolubilis conſeruetur. Verum vteros ſi ad hanc dietam non paſſi fuerint, pharmacis ſubdititiis non mordacibus purgare oportet. Fomentum tamen ſemper purgationibus præmittendum eſt, prius id quod ex fœniculo paratur. Deinde quod ex ſuffimentis. Fomenta vero & ſubditiones medicamentorum ſucco, coniectura facta vt omnia fiant, & pro ratione adhibeantur, quo tempore menſes prodeunt. Si quidem igitur puri & ſinceri ac cruenti fiant, ita ad virum accedat incipientibus menſibus. Optimum autem, deſinentibus, & adhuc euntibus, magis quàm vbi diſparuerunt. Quum autem ad virum itura eſt, ſuffimentum quoddam ex adſtringentibus ſuffiat, atque hoc per caniſtrum, & arundinem, pharmaco calido cineri inſperſo. Quum vero inſperſeris, & caniſtrum, ſiue operculum circumponito, & per arundinem inſidenti fomentum adhibeto. Vbi vero opus fuerit ipſam ſuffiti, plumbea fiſtula vtetur, vt aperto oſculo ſuffiatur. Deinde quum ſurrexit, rurus in lecto plumbeam fiſtulam apponat, Deinde ea ſubtracta cùm viro coeat. Et ſi ea quæ à viro prodeunt, non fuerint ei manifeſta, extenſis & alternatim poſitis cruribus quieſcat. Ieiunium autem vtile eſt in hac die, præterquam ſi cýceonem veſit non ſaluſum in aqua. Húc autem tunc bibit quum vult ſuffiti. Si vero vbi cum viro coiuit, poſtridiæ detineat genituras, & neq; altera die exeat: à cibis quidem & balneis prohibeatur. Bibat autem polentam in aqua non ſaliſam, bis ac ter in die. Atque hæc dieta ſit per ſex dies, aut quod melius eſt, ſeptem, ſi non exierint ea quæ à viro ſuſcepit dum cùm ipſo coiuit. Illota vero maneat per omne tempus, & det operam vt motus vitet. Si vero deambulare velit, deambulet in loco plano & leui, nequaquam accliu, neq; decliu. Deſideat etiã ſuper mollia, ſi conceperit. Reliquam vero dietam eandem faciat uſque ad dies triginta. Illota autem ſit, aut ſi lauari opus habeat, pauca & non valde calida lauetur. Caput vero ne madefaciat. Cibis autem vtatur & panibus, & maza ſi velit. Ex carnibus autem, palumbe, & ſimilibus, ex marinis, his quæ aluuntur. Carnibus autem aſſatis potius quàm coctis, tum manuſuetis, tum ferinis. Et hæc quidem ſi conceperit, hoc modo facere oportet.

*Vterorum
purgatio.*

*Post viri
coſgreſſum
quid agat.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Quæ semē
non conti-
net quid
agat.*

*Quæ virū
adeat hæc
mulier.*

*Cur nō cō-
cipiant sa-
næ.*

Curatio.

*Quum sta-
tim post
coitū ge-
nitura
exit.*

*Medela.
Quæ os u-
teri est di-
stortum.*

Medela.

cere oportet. Si vero non conceperit, sed secunda aut tertia die exeunt ea quæ à viro immissa sunt, fluentia cum multa humiditate: manifestum est quòd vteri sunt humidiores. Curare itaque oportet iuxta relatum modum, donec sicci fiant. Quum autem sicci esse videbuntur, sic curato. Optimum est pharmacum mollitorium, & retro, & anteriori parte ipsi adhibitur, donec vteri ad naturam suam redeant, & rursus ad virum accedat, quum menses non amplius multi, sed pauci & bene colorati fuerint, & ad libidinem concitatur. Sed & in aliis diebus cum viro consuetudinem habere oportet, si optime habuerint vteri. Quum autem in relatis diebus consuetudinem habuerit cum viro, si probe parati fuerint vteri, & si geniturā ad decem aut duodecim dies detinuerit, ne adeat virum. Si vero non concipiat, vteri autem sani sint: contingit enim & hoc plerisque, quum debiles existentes vteri, ab affectione macilenti sunt, aut præ medicamentis & fomento multo, genituram ferre non possunt, priusquam assueti fiant & conualescant. Hoc autem sic cognosci potest. Quum ab ipsa exierint, secunda aut tertia die exeunt, aut adhuc prius, crassa & compacta velut mucus: nisi mali quid sit, & propter alium vterorum morbum genitura discedat. Quum igitur talia apparuerint, curatione quidem vterorum non est opus, verum reliqui corporis cura habenda est, quo huiusmodi bonus habitus sit ipsi, ut contractū simul sit corpus, & iusta mole præditum, ex paucorum balneorum, plurium vero & leuium laborum usu. Ab acris autem & salis prohibeatur. Vomitus utatur ante dies quibus menses fieri solent. & rursus facime maceretur, & alia perficiat quæ dicta sunt. Atque hæc quidem harum curatio est. Quibus autē statim ubi vterorum causa diffluunt ea quæ à viro sunt immissa, his os vterorum fuerit. Curare vero sic oportet. Si quidem valde conclusum fuerit, ædis & plumbeis fistulis immixtis aperito. & molli fomento ex fœniculo foueto. & subditiciis, quæ vteros attenuant, & in directum redigunt, purgato. Post purgationes autem & fomenta, ea infundito quæ causæ sunt contraria. Quibus vero os distortum est, & ad coxam allapsum: sunt enim etiam talia prohibentia ne vterus seimen suscipiat: Quum igitur talia quid acciderit, odoratis fomentis fouere oportet. post fomentum autem, per digitum auulsum à coxa detrahitur. Quum autem

- A** autem discesserit, tædis & plumbeis fistulis immissis iuxta priorem rationem in rectitudinem dirigito. vbi vero rectificati ac aperti fuerint vteri, medicamentis subdititiis purgato, & alia facito iuxta relata rationem. Quum autem magis quam oportet aperti fuerint vteri, purgatione opus habent. post purgationes autem, collutionibus & suffimentis. Si vero propiores sint quam oportet, vomitibus vteri opus habent, & fomento foetido, donec ad suum locum redeant. Dieta vero vtendum est relata. Si vero os pingue fuerit & crassum, & propterea non concipiat, sinapi coctum ieiuna edat, & meracum insuper bibat. Apponat autem nitrum rubrum, & cuminum, ac resinam. Optimum autem fuerit nitrum vino ammiscere & resina, vna cum cumino & vnguento albo. Aut cornu cerui vrito, & duplum crude ordeaceæ farinae cum vino ammisceto. Si vero non melius habeat, porrum coquito, & ipsam insidere facito. Aut phagum id est glâsa insuper apponat. Et allio recenti vescatur, & aqua mulsa insuper pota vomat. Quibus porro intus manet viri semen & computrescit, & turbationem facit, his atriplicis semen aut succum, cum melle aut cum cumino delingendum dato. Quum autem à viro immissa graueolentia fuerint, non concipit. Portulacam igitur & adipem anterinum misceto & apponito. Quibus vero sexta aut septima die, à viro immissa prodeunt putrefacta, his verisimile est ab vtrisque fieri, & bilis, & saluginis influxu. Curare autem sic oportet, per veratrum, aut scammoniam, aut peplium. Hæc enim sursum ac deorsum pituitam & bilem purgât, & flatus educunt. Ante purgationes autem fomentis vtendum est ex suffimentis. Vbi vero fomentum adhibueris, per subdititia purgato, eodem modo velut in prioribus. Et post subdititorum ac purgationum vsum, mollitoriis vtete, & subdititia medicamento ex mercuriali & artemisia herba, & anemona, & veratro albo aut nigro. Atque hæc quidem medicationes hoc modo his conducunt. Dietam vero respectu ad totum hominis corpus facto constituere oportet, siue siccior, siue carnosior mulier esse videatur. Et si quidem siccior fuerit, balneis plurius, & obsoniis omnibus coctis, tum marinis, tum carnibus vtatur. Vino vero aquoso, & oleribus coctis, & pinguibus omnibus ac dulcibus. Hæc enim plerunque faciunt vt humi-
- I** ditas sit,

Cum uteri
nimis hiatoCum os mul-
uer crassum
est.

Medela.

Cum semē
intus pue-
rescit.

Curatio.

Vterorum
humescens
cum cura-
tio.

HIPPOCRATIS LIBER

ditas sit, tum in reliquo corpore, tum in vteris. Si vero humidior fuerit, tales vteri nullo ex his opus habent, sed vice versa neque contrectare, neque lauare recenti motu facto oportet, neque suffire. Nam ad periculum hæc procedere solent. Et si magis quàm pro natura fuerint humectæ, siccare sanè ac suffire oportet. Si vero biliosa in ipsos confluant, medicamentum dare quod bilem purgat. Si vero saluginosa, lac asininum, & vinum, & alia auxiliana. Morborum porro vires considerare oportet, & causas ex quibus morbi sunt exquirere, atque sic ad alia procedere, & morbos circa locos curare. & quæ quidem ob causam osculorum hiantium prohibentur, vt ne detineant in ventre, horum oscula præparare, vt probe diducta sint. Quum vero humiditas prohibuerit, hanc inspicere vt ne impediat, totis mulierum negotiis expensis, siue ex toto corpore quid moueri videatur, siue ex ipsis vteris, siue ex vtrisque. Vteros autem sic curare oportet, vt neque humidi sint, neque valde siccī. Imo sicciores eiudem, tanto magis bono succo, quanto sunt sicciores, eiusmodi humiditate vt pingues magis fiant quàm graciles. Humectos vero & madidos siccare, ita vt relinquantur quo humidi sint, & non valde resiccantur. Excessus enim in his valde vitandi. Concipit autem in ventre, neque ea quæ humiditatem habet, neque quæ resiccata est, nisi quid horum in vteri natura fuerit. Cæterum virum adire ipsam oportet, post adhibitam curationem, desinentibus aut inchoantibus menses. Optimum est etiã vbi quierint. Maxime vero in his diebus experiendū est, an prægnans fieri possit. hi enim sunt opportuniissimi. Si vero nō statim concipiat, & reliqua bene habeant, nihil prohibet etiam aliis diebus cum viro coire. Nā hæc exercitatio alacritatem ipsi inducit, & venule hinc laxantur. & si ea quæ à viro prodeunt concurrerint secundum rectitudinem cum eo quod à muliere, citius concipiet. Hæc enim causa est his, quibus siue statim, siue posteriore tempore exeunt. Atque hæc quidem de his dicta sunt. Si vero humidius fuerit os vterorum, genituram attrahere nō possunt. Utendum autem est medicamentis subdititiis ac firmis quādoque fit, & aliquo modo accommodatur. Sed & si in callum indurari fuerint, præstat acria apponere quæ mordeant. Quæ enim

*Tēpus cō-
cubitus.*

*Quæ duris-
sima uulua-
rū tollant.*

A enim tenuia & feruida sunt, calli duriciam diffundunt. Si vero mollitus fuerit callus, mollibus curato, & his quæ non mor-
dent. Quod si diu non concipiat, mensibus non apparentibus, quum tertia aut quarta dies aderit, alumen tritum, vnguentum dilutum, & lana exceptum apponito, & habeat per triduum. *Medela non concipientis.*
Quarta vero die fel bubulum siccum in oleo feruefacito, & lanam teneram eo imbutam subdito, & habeat per triduum. Postridie autem eximat, & cum viro coeat. Si genituram non suscipiat mulier, mensibus secundum naturam prodeuntibus, membrana preposita est. fit etiam ex aliis causis. cognosces autem ubi digito obicem contigeris. facito autem medicamentum subdititium, resinam & aris florem cum melle subacta in linteo apponito quàm penitissime, filo ad extremitatem alligato. ubi vero hoc extraxerit, myrtum in vino coquat, & vino tepido perluatur. præstat autem membranam auferre. Sunt autem mulieres quæ facile quidem in ventre concipiunt, gestare vero non possunt, sed fœtus ipsis corrumpuntur, aut tertio, aut quarto mense, nulla causa accedente, neque cibo incommodo ingesto. & hæc est causa quæ relata est, & maxime quum vteri augmentum fœtus dimiserint, aut venter ipsis turbetur. Debilitas autem, & febris vehemens, & cibi fastidium incidit eo tempore quo fœtus corrumpunt. Est autem & hæc causa, si vteri fuerint leues, aut natura, aut vlcibus in ipsis innatis. Si enim leues fuerint, quâdoque continentibus ipsum pelliculam, minus quàm oportet coherent: vter pote quum vteri ipsi pleni existant. cognouerit autem quis hæc singula, si de his exacte interroget. De leuitate vero cognouerit, si alia mulier contigerit, dum vteri vacui sunt. Non enim hoc tempore manifestum fit. Si vero menses prodierint his acervatim prodeunt. Quibusdam tamen ipsarum contingit ut fœtus edât. Et si qua curetur, spes partus adest. & de his quidem sic habet. Si mulierem puerperam facere velis, alias concipere nequeuntem, menses considerare oportet, an pituitosi sunt aut biliosi. Cognosces autem sic. Arenam tenuem siccam subiecito, & quum menses prodeunt, in sole sanguinem superfundito, ac siccare finito. Et si quidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus pallidus erit. Si vero pituitosa fuerit, velut mucus. Vtrum igitur horum fuerit, ventrem purgato, siue supra opus habuerit, siue infra. postea vteros pur-

Medela non concipientis.

Partus res tinendi causa.

Leuitas uterorū uti dignoscat.

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Quæ fœ-
cunditatē
parent.*

*Conceptus
tempus.*

*Quādo nō
concepit.*

*Vitæ ra-
tio.*

*Prægnā-
tiū mala.*

gato. Si vero concipere voles, hederæ grana septem, aut fo-
lia, singulis mensibus in vino veteri, cessantibus mensibus bi-
benda dato. Et malicorium in vino odorato meraco coqui-
to, & glandem ex hoc factam in meridie subdito. Aut alumē
Aegyptium tritum lanæ illigatum apponito. Quum autem
sol occiderit, eo detracto, vino odorato perluatur. Hęc autem
cessantibus mensibus facere oportet. Sed & hoc sic habet.

Quum purgatæ fuerint mulieres, maxime in ventre consi-
cipiunt cum viro consuetudinem habentes. & genitura ipsa
corroboratur, si quando oportet coiuverint. Et semen viri fa-
cile ammiscetur, & si præualuerit, illi accommodatur ac ap-
propriatur. Tunc enim maxime os vterorum hiat, & disten-
tum est post purgationes. Et venæ genituram attrahunt. At
in priore tempore, & os vterorum conclusum est, & venæ ma-
gis sanguine plenæ existentes, nō similiter genituram attra-
hunt. Si vero genitura ingi cursu defluat, mulier viro mi-
sceri non cupit, & si misceatur, non concipit: & lumbi ac im-
pentes doloribus vexantur, & febris debilis corripit, & im-
potentia ac animi deliquium succedit. & aliquando vteri in
suo loco non sunt. Si quidem igitur præ plenitudine defluat,
finere ipsam optimum est. Si vero vterus laxus fiat, diata sit
alica, caro suilla, aut palumbis, & vinum nigrum. potiones ve-
ro, quæ ad fluxum describuntur. Nūc porro dicā de mulie-
ris earum quæ in ventre habent. Pronūcio autem de mulie-
re in ventre habente duos aut tres menses & ultra, si menses
statim prodeant singulis mensibus, necesse est tenuem ipsam
fieri ac debilem. Quandoque etiam febris ipsam corripit his
diebus, quā diu menses prodierint. Et dum prodeunt, &
postquam prodierint, pallida fit. Sed & pauci prodeunt. His
vteri magis quā oportunitum est hiant, & augmentum fœ-
tus dimittunt. Descendit enim quum mulier in vētre circa
sanguis paulatim in vteros à toto corpore. & in orbem hiarint
id quod in vteris est circumstans, illud auget. Si vero hiarint
vteri magis quā oportet, sanguinem singulis mensibus, ve-
lut procedere solet, dimittunt. Et quod in vteris est, & mulier
debile fit. Si vero curetur mulier, melior & fœtus, & mulier
euadit. Si vero non curetur, fœtus corrūpitur. Sed & ipsa pe-
riclitatur, ne diuturnum habeat morbum, si purgatio plus
quā oportet prodeat. Quia & post corruptionem pericu-
lum im-

Alum imminet, nimirum vteris magis apertis. Si vero mulieri in vtero habenti caput pituitosum fuerit, & pituita acris in ventrem descenderit, & à capite ventrem perumpit, & febris debilis ipsam corripit, & palpitationes quibusdam debiles subexolutæ, augescentes acutæ. Si vero etiam cibi fastidium, & impotentia corripiat, periculum est ne brevi fœtus corrumperetur. Sed & ipsa in periculum adducatur, si non curetur. vbi vero effugerit, utpote ventre fluído existente, statim concludere ac constringere oportet. Multa vero etiam alia sunt pericula, in quibus fœtus corrumperetur. Nam si mulier in ventre habens ægrotarit, aut debilis fuerit, aut onus leuarit, aut percussa fuerit, aut salutarit, aut cibum fastidierit, aut animi deliquio correpta fuerit, aut amplius aut minus nutrimentum accipiat, aut timeat, & consterneretur, aut vociferetur, aut intemperanter viuat fœtum corrumperet. Nam & cibus corruptionis causa est, & potus multus. Sed & ipsi vteri naturas habent, quibus abortum faciunt, quum sunt flatuosi, densi, magni, parui, & alia his similia. Si mulier in vtero habens, ventrem aut lumbos doleat, formidare oportet ne fœtum per abortum edat, pelliculis qui ipsum continent ruptis. Sunt etiam quæ fœtus corrumperunt, si acre quid, aut amarum ederint, aut biberint præter consuetudinem, dum adhuc paruus intus est puerulus. Si enim puero quid accidat præter consuetudinem, & si paruulus adhuc fuerit, moritur. Et si eiufmodi edat aut bibat, velut diximus, ut necesse sit ipsi turbare ventrem, dum adhuc paruus est puer. Percipiunt enim & concitantur ipsi vteri, fluxione ex ventre secedente. Et si laborarit mulier plus quàm oportet, & venter ipsius concludatur, aut magnus fiat, etiam sic puer corrumperitur, velut à labore calefactus, & à ventre pressus. Plerumque enim dum parui sunt, debiles sunt. Quidam vero etiam magni corrumperuntur. Quare mirari non oportet mulieres, quod inuitæ corrumperunt. Nam custodia & scientia multa opus est, ut in vteris gestent puerum & enutrient, & ut euadant ab ipso in partu. Si vero mulier in ventre habens, corpore male habeat, & fuerit biliosa & doloribus vexata, & alias atque alias febricitet, & os examareseat, & lingua cum virore pallida fiat, oculi velut morbo regio affecti, vngues bi-

*Causæ na-
riæ abor-
tus.*

*Quam fa-
cile abor-
tus fiat.*

*Pregnans
tium uarii
affectus.*

liosus, vrina acris: hæc tum alias, tum si febricitet, alias at-
 que alias ipsi accident: postquam vero etiam purgationem
 contigerit biliosam esse, planè timendum est etiam pueros
 debiles fore: hæc si biliosa per secessum egerat (id quod val-
 de contingit) melius deget. Et si biliosa aut valde nigra
 sunt partus purgamenta, etiam ut plurimum pinguedo suc-
 cedit, & prodeunt paulatim, & non cito congelantur. &
 primo quidem tempore leuius fert, postea vero grauius, &
 minus purgatur quàm oportet. Si enim corpus male habue-
 rit, etiam partus purgamenta pauciora ac deteriora ipsi pro-
 cedent. Patietur autem & hæc omnia, etiam si menses pro-
 deant biliosi. Verum breuiori tempore agrotabit. Et mor-
 bus ad eadem pericula, & signa, & transmutationes deue-
 niat. Aut enim ipsis vomitus biliosus, aut purgatio per ven-
 trem, in hoc morbo fit, & vteri exulcerantur. Multa vero cu-
 stodia mulier opus habet. Quum igitur tale quid factum fue-
 rit, ut ne moriatur, sterilis erit. Si vero nihil horum fiat, &
 non curetur, sed partus purgamenta fuerint ipsi occultata, in
 triginta & vna diebus ut plurimum moritur. Huic pharma-
 cum in potu exhibendum est quod bilem ducat. Prodest &
 anisum, & quæ ad vrinam ciendam dantur. Vomant autem,
 & sudores eliciantur, & alius succo prisanæ, & melle, & ouis,
 & maluæ aqua infusa eluatur. Quibus in ventre habenti-
 bus circa septimum aut octauum mensem, derepente mam-
 marum & ventris plenitudo collabitur, & vbera gracilescunt,
 & lac non apparet, his dicendum est, puerum aut mortuum
 esse, aut viuere & debilem esse. Si enim in ventre habuerint,
 & apparuerint menses: aut abortus fiunt, si plures fuerint,
 & male olentes, aut foetus morbosus fiunt. Si mulier in ventre
 habens pituitosa fuerit, & caput dolet, & alias atque alias fe-
 brit. & in capite obuoluitur pituita. Et grauitatem exhibet
 ac frigus. & in corpus procedit, & in venas, quum caput fue-
 rit repletum. Fit etiam colore plumbo similis, & vomit pitui-
 tam, lingua alba est, & vrina communiter exalbescit, frigida
 est, turbatio adest, & æger motus. Vbi vero pepererit, proce-
 det ipsi purgatio pituitosa, & apparebit pelliculosa, & velut
 araneorum casset in hac distenti erunt. & patietur quidè eadè
 omnia etià ea cui menses pituitosi prodeunt. verum breuio-
 re tempore agrotabit. & eadè pericula, & signa, & transmuta-
 tiones

Medela.

*Quid si-
 gnificet
 partum
 periisse.*

A tiones morbo habebit, Cōtinget enim ipsi vomitum pituitosum fieri, & affectiōes similes velut illi accident. Dependent enim eodē modo partus purgamenta, & menses pituitosi, verum purgamenta partus breuiore tempore quā menses. & nisi eruperit ipsa purgatio quæ diu moram traxit, moritur in quinq; & quadraginta diebus, etiā si pituitosum partus purgamentum ipsi prodierit. Curata autem mulier, sana fiet. & instabitur ab initio si sanata fuerit, Grauis enim erit hic morbus. Huic dare oportet pharmacum quod pituitam ducit, & lac caprinum coctum cum melle miscere. Si vero saepe non obediāt, nasturtium, aut enicum, aut cneorū, aut polypodiū, aut serum, aut medicamentum ex sale compositum exhibeto, & quæcunque pituitam laxant, ac educunt. Si vero mulier in vtero habens, lienesa sit à relatis affectionibus, in hoc morbo menses hydropi similes & pituitosos demittit. & partus purgamenta procedent hydropi similia, & prodibunt modis multa, modo pauca, & fiunt quemadmodum aqua à carnibus, velut si quis carnes cruentas abluat. Aliquando vero paulo crassiora, & non congelantur. Et patietur eadem omnia etiam ea cui menses aquosi procedunt, & pericula eadem ac transmutationes morbus habebit. Continget enim ipsi fluxum aquosum fieri, aut purgationem occultari, & ad vētrem conuerti, & ad crura, aut ad pectus, aut aliquam harum partium. & pericula erunt eadē quæ prius sunt relata. Si prægnans intumescat, vtriciū semen plurimum, & mel, & vinum dilutum odoratum potandum dato, bis in die. Si prægnantem bilis vexet, puīsanæ succum dato, rhoe rubro insperso, aut eo qui ex moris paratur. Sorbeat autem frigidam, & sistetur. Si suffocatio derepente accidat prægnanti. Fit autem hoc maxime vbi mulier laborarit, & cibum fastidierit, vteris à labore calefactis, & pauciore humore foetui accedente. Et quum vterus ac venter inanior sit quā oportet, procedit foetus ad hepar & præcordia, vt quæ sunt humecta, & suffocationem fortem derepente inducit. Intercepit enim perspirationem circa ventrem, & mulier vocatur priuatur, & albas oculorum partes subuertit, & reliqua patitur omnia quæ relata sunt, si mulier non prægnans ab vtero suffocetur. Quin & suffocatio fieri incipit mulieri in ventre habenti, quum à capite defluit pituita ad præcordia,

*Periculū
mortis in
prægnate*

Medela.

*Prægnās
lienesa quā
patietur.*

*Suffocatio
vulue cur*

HIPPOCRATIS LIBER I

utpote corpore respirationem trahere non potente. Et si D
quidem vnà cum pituita descensu, foetus redierit ad suum
locum, velut qui humorem attraxit, & à pituita delatus sit,
mulier sana sit. Stridor autem sit foetu locum suum occupan-
te. Et venter mulieris ut plurimum humidus sit. Si vero non
breui redeat foetus in suum locum, duo iam fiunt quæ fo-
tum affligunt, pituita quæ à capite descendit, grauat enim
& insistsens frigefacit: & loci alienitas, & periclitabitur. Et si
non breui quis commodiorem dietam adhibuerit, mulier
suffocabitur. Et de his quidem sic habet. Si vero mulieri
in ventre habenti, tempus partus iam affuerit, & dolor par-
tus tenuerit, & ad multum tempus mulier puerum edere
non poterit, omnino obliquus aut in pedes procedit. Utile
est autem in caput procedere. Et si obliquus procedat, diffi-
cilis sit affectio. Sicut enim si quis in vas olearium angustius
oris nucleum immittat, non proclive est extrahere ipsum obli-
quatum. Sic sanè etiam mulieri grauis affectio est, ubi foetus
fuerit obliquatus. Difficile est enim ipsum exire. Graue au-
tem est etiam si in pedes processerit, & sæpe aut matres pe-
reunt, aut pueri, aut ambo. Est autem & hæc magna causa ut
non facile exeat, si mortuus, aut syderatus, aut duplicatus
fuerit. Quum mulier in ventre habuerit, tota sit cum vi-
rore pallida, quoniam purus ipsius sanguis semper quotidie
ex corpore destillat, & in foetum descendit, & augmentum
ipsi accedit. Et quum paucior sanguis sit in corpore, neces-
se est ipsam esse pallidam, & semper alienos cibos appetere, F
& sanguinea in ventrem intrare. Et debiliior sit, quoniam
sanguis minuitur. Assero porro mulierem ubi pariet, fre-
quentem spiritum emittere. Et si purgatio inceperit, venter
plenus est, & calore pressus. Maxime vero frequenter respi-
rat, ubi partus appropinquat. Et tunc maxime lumbos dolet.
Nam & lumbi à foetu colliduntur. Dolet autem stomachum
siue ventriculi osculum in intermedio tempore aliàs atque
aliàs, utpote dum venter, maxime vero uterus, circum fo-
tum obuoluitur. Et si puerperæ uterus infletur, ouiculæ aut
capræ hepar cinere obruito, deinde coquito, & hoc edat, ac
uinum meracius vetus, si nihil prohibuerit, bibat ad dies qua-
tuor, si longius aberit à partu. Si vero lumbos doleat, ani-
sum & cuminum Aethiopicum bibat. Et calida lauetur. Si ve-
ro anhe-

Partus dif-
ficultas.

Cur gra-
uida pal-
lescat.

Parturi-
tionis si-
gna.

Aro anhelatio corripiat, sulphuris magnitudinem fabæ, & cardamomi tantundem, & rutæ ac cumini Aethiopici tantundem. Hæc terito, & vino diluta ieiunæ bibenda præbeto. Et à cibis frequenter abstineat. Si in partu purgatio multa prodierit, vterus contrahitur, & vesica, & intestinum, & neque stercus continent, sed & vrinam emittunt. Oua igitur sorbenda dato, & panem cinericium edendum. & reliqua quæ scripta sunt. Si vero ea quæ in partu est, sicca fuerit, & difficulter humectetur, oleum bibat, & locos oleo calido cum malæ aqua irriget. & cerato liquido illinat, & asferinum adipem cum oleo infundat. Si vero parere non poterit, resinam, aut cuminum, aut pinus corticem suffito.

Partus difficultas quæ tollatur.

B Quicumque vero tumores vteri in partu, aut ex partu fiunt, eos adstringere non oportet, velut medici faciunt: verum pharmaca optima exhibeto. Cuminum Aethiopicum quantum tribus digitis capi potest, & anisi, & seselis grana quinque aut sex, præoniæ radicis aut etiam seminis testam conchæ maioris dimidiam. Hæc in vino albo odorato maxime, ieiunæ exhibeto. Aut dauci Aethiopici radicem, seseli, præoniæ radiceem, eodem modo. Aut hipposelini, aut dauci Aethiopici semen, eodem modo. Aut crethmi radicem. Aut cuminum Aethiopicum quatuor obolorum Atticorum pondere. Aut piper, anisum, daucum, præoniæ Atticæ radicem, hæc in vino terito, & bibenda dato. Aut myrtidani ramulos duos aut tres, & cuminum Aethiopicum, & præoniæ radicem.

C Aut etiam lini semen similiter, quo etiam pueros tussientes nutriunt, cū oui assati vitello, & cum sesamo tosto. Si prægnanti pudenda superficiario ac feruido vlcere affecta sint, amygdalas tritas, & medullam bubulam in aqua coquito, & modica farina adiecta, pudenda illinito. & aqua à coctis myrei baccis perluito. Nunc vero dicam de puerperij purgamentis, & his quæ post partum exeunt. Quum mulieri aut partus purgamenta non fuerint purgata, aut mentes non prodierint, aut etiam vterus durus fuerit: dolor habet lumbos, & lateris mollitudinem, & inguina, & femora, & pedes amare dolet. & venter attollitur. & horrores per corpus discurrunt. Ex talibus autem febres fiunt acutæ. Hanc ita habentem, si quidem sine febre fuerit, balneo curato. Caput autem oleo anthino inungito. Maluam autem

Puerperarum purgatio.

tem coquito, & oleo cyprino in aquam eius infuso, mitigandi gratia insidere iubeto. In omnibus autem morbis in quibus fomentum auxiliatur, melius est postea oleo vngi. Si vero febris habeat, à balneis abstinere. fomentis autem & tepidioribus imum ventrem & lumbos curare. In potu autem exhibere pharmaca vterina, aut sepiæ ovis, aut castorio amixtis. post hoc vero farinam cum ruta coctam, aut prisanæ succum sorbendum dare. Si vero mulieri cum puero in partu non prodierit humor velut oportet, sed siquidem in capite habuerit humorem à calore attractum, in partu & ante, caput dolebit. Si vero in ventrem acervatim descenderit, vbi concitatus fuerit, ipsum turbabit. Et non oportet longe progredi sinere, sed auxilium ferre, ut ne ex partu ventris profluvium succedens, corpore male habente, ipsam dolore affligat. Si vero à capite delatus fluxus, ad puerperij purgationem vertatur, & multum concitetur, melius habebit. Si vero plus moderato, curam adhibeto. Si vero in ventrem, facilius utique exitus puero contigerit. Si vero purgatio modica mulieri prodierit, dolor fortis corripit lumbos, & omnem circa pudenda locum, & intumescit, & femora ardent.

Et ex ore ac naribus pituita fluit fortiter aquosa. & dolet caput. & febris habet, & horror, & tumet. & dentes stridunt, & venter, & vesica constringetur. & oculos subvertit. & caliginosum visum habet. Quum mulieri puerperæ purgatio non facile procedit, velut vteris inflammatis, & osculo ipsorum concluso. Obtorquetur enim stomachus vteri post pueri egressum. Si enim quid horum fuerit, purgatio non procedet. Si vero non processerit purgatio, continget ipsam febrile, & horrorem habere, & ventrem magnum esse. & si ipsam attigeris, totum corpus dolere, maxime si quis ventrem attingat, & aliàs atque aliàs stomachi dolore vexatur, & lumbos dolet, & cibi fastidium, & vigiliæ, & punctura adest. postea quinto aut septimo die quandoque venter turbatur, & secedunt nigra, & valde graecolentia aliàs atque aliàs, & vrina velut asinina. Et si secesserint, videtur sibi melius habere, & curata, breui sana fit: sin minus, periclitabitur profluvio ventris forti ipsi illapso. Et puerperij purgamenta ipsi occultabuntur. Si vero venter ipsi non turbetur, neque purgatio prodeat sua sponte, neque ea quæ comoda sunt bre-

Quid si non
curentur
eveniat.

ni exhi-

Aui exhibeantur, tempus autem progrediatur, multo magis ex predictis affligetur. Et insuper periclitabitur, ne liuida fiat velut plumbum, & aquam intercutem incidat. & vmbilicus extabit ipsi, ab vteris eleuatus. Et circumcirca nigrior erit. & vbi hæc facta fuerint, fieri non potest vt mulier superstes maneat. Pereunt autem aliæ alio tempore, pro corporis & affectionis ratione. Verū vnā & vicēsimā diē nō excedunt, id quod plerūq; sic cōtingit. Si verō purgatio ipsi eruperit, siue à pharmacis, siue sua sponte: fit enim & hoc si vteri os eruperit, graueolentia purulenta depurgantur, Quandoque etiā nigra. & melius habebit, & curata sanescit. Fiunt autē & vlcera in vteris, vtpote puerperij purgamentis putrefactis. Si vero fiant, maiore cura opus erit, vt ne ipsi vlcera magna & putredinosa fiant: periculum est autem ne aut moriatur, aut sterilis fiat. Signa vero hæc fiunt, si vlcera intus fuerint. Quum purgatio ipsi prodierit, velut spina per vteros transire videtur. & calor ipsam corripit, ac maxime ventrem inuadit. Et si attingatur, partem infra vmbilicum dolet, velut si purum neruosum vlcus contingat. Post dolores fortes aliās atque aliās in vteros incidunt. Et febris aliquando ad contactum manus debilis & aliās atque aliās puerperij purgamentum procedunt, maligna, purulenta, graueolentia. Hæc sunt signa, si vlcera in vteris fuerint, & multa cura opus habent. Atque huius quidem morbi tot fines existunt. Si vero purgatio puerperij primis tribus aut quatuor diebus processerit, verū postea derepente euanescit: easdem affectiones consimiles priori patitur, sed minus. & si transmutetur morbus, in idem transmutabitur. Diuturnus autem & debilior prior erit. Si vero curetur mulier, superstes erit, si cito curetur. & de hoc morbo sic habet. Si vero ex partu non fuerit purgata, venter intumescit, & splen, & crura. Et febris habet, & rigor corripit, & dolores profiliunt ad lumbos. Aliquando etiam ad viscera. Et perfrigeratur, & febris habet. pulsus debiles sunt, & aliquando acuti, & aliās attolluntur, aliās deficiunt. Hæc patitur incipiēte morbo, & sic habet. Temporis autem progressu, causæ faciei partes rubescunt. Quum sic habuerit, leues cibos exhibeto. Et si turget, pharmacū infra purgans bibendum dato, si biliosa fuerit, quod bilem purgat: Si pituitosa, quod

Signa ulcerum in vultu.

Cū puerperæ purgatio subsistit.

Cum post partū non purgatur.

Modera.

HIPPOCRATIS LIBER I.

quod pituitam. Postea vero vteros odoratis foueto, & mollitorum in die apponito. Si vero osculum solidum fuerit, tota die foueto, & mollitoria apponito. Deinde calida aqua lauto, & plumbeas fistulas indito. postea salis grana, & myrrham in linteum illigato, & picem coctam animixtis aromatis lana excipito, & singulorum pares portiones ad gallæ parue figuram efformato, & per diem ac noctem apponito. Deinde vero intermissis tribus diebus, iisdem foueto. Et grana cnidia decorticata duarum potionum mensura, & piperis grana trita, oleo Aegyptio albo, & melle optimo ammixto, in lanâ infarcito, & pênæ obuoluta, tota die ac nocte apponito. Et si tibi purgata esse videatur, melius est sinere. Si vero purgatione opus habere videatur, duobus diebus interpositis, rursus id quod ex cucumere syluestri paratur, per diem ac noctem subdito. Deinde Netopon, & oleû rosaceum odoratissimum, & adipem cerui liquefacito, & die vna in lana subdito. & multa calida, quantum eius fieri potest, leniter lauato. Statim autem vbi purgatorijs, & calida, fuerint purgata loca affecta, adipe anserino, & myrrha, & resina tepida os vterorum illinat, & foueat. vteros vero postridie vino & oleo narcissino eluat, Aut si narcissinum non sit, vino solo. Atque hæc die vno ante menses faciat. Postquam autem menses prodierint, primis diebus atramentum, hoc est spodium cyprium terat, & salis granum addat, & hæc lana excepta paululum in corpore habeat. Et ieiuna vinum meracû odoratum absorbeat. Vbi vero quicuerint menses, per diem id quod ex pulegio paratur apponat, & virum accedat. Et si in ventre conceperit, sana euadit. Cibis autem in purgatione vtatur. Ad hæc cômmodat, mercurialem coquere, & porrû, allium, brassicam, & grana mali punici ammiscere, & succum sorbere. Aliis autem obsonijs marinis potius quàm carnibus vtatur. A dulcibus vero & oleosis prohibeatur. Bibat autem semper ieiuna id quod ex tæda paratur, donec purgetur. Et mensibus prodeuntibus idem valde bibat. Si vero paulo pauciora quàm oportet prodierint mulieri puerperij purgamenta, velut vteris angusto ore præditis ac distortis, Aut aliqua pudendi pars valde fuerit conclusa ab inflammatione; Mulier acutè febricit, & stomachi dolore vexatur, & dolet totum corpus, & moleste fert. & ad articulos manuum ac crurum & lumborum dolor procedit. & locum

*Puerperæ
mala pur-
gatio quid
apporet.*

A locum circa collum, & spinam & inguina dolebit, & quædam corporis partes impotentes fient. Postea calor quietus erit, & horror valde manifestus. Vomunt autem & pituitosa, amara, acris, & de hac sic habet, & continget vt si curetur, sana fiat. Sin minus, clauda & quarundam corporis partium impotens erit. Non autem valde sterilis est hic morbus. Si quidem vl- *Vterorū* cerati fuerint vteri, & puerperij purgamenta nō prodierint, *ulcera:* velut oportet, omnia dolebit, & si non magna fuerint vlcera, curata breui sanescit. Oportet autem curationem vlcera in vteris exacte facere, vt quæ in tenera & subtili sensu prædita sint parte, & in neruosa cavitare. Multæ autē sunt partes cum quibus societatem habet, sinciput, stomachus. Mens percellitur, & improba fit, & non facile intelligit. Si vero vteri angustia oris ipsi fuerint, & puerperij purgationem non emiserint, inflammantur: & si non curetur breui, omnia magis ipsam affligent. Et odor malus erit, & exitus intumescit. Et si non inflammati fuerint vteri, sua sponte exit malum graue olens, & liuidum, aut nigrum grumosum. & mulieri puerperij purgamenta purgantur. Quandoq; vero non exit, sed mulieri mortem portendit, nisi quis breui venam secet, aut ventrem emolliat. præstat autem etiam clysterem adhibere. Si vero ad vomitum facilis fuerit, etiam vomitum inducere. Melius autem est lotium ciere & exudare. Verum in his occasio optima est, quum opus his fuerit. Si vero ex partu purgata mulier fuerit, paulo plura quàm oportet. Cōtingit enim hoc, si vteri amplioris osculi fuerint, & venæ quædam ruptæ sint, quæ sub vtero tendunt. præ violentia egressus ipsius fœtus: febris & rigor habebit ipsam tenuis, & calor per totum corpus. Aliquando etiam horror, & cibi fastidium, & omnino abominabitur. & tenuis erit ac debilis, & pallida, & tumida, & cibum auersatur. Si vero quid edat aut bibat, non concoquitur. Quibusdam vero etiā aluus & vesica erumpit, & horror magis obtinet. Et de hac sic habet. Si vero puerperæ aliqua pudendi pars obturata fuerit: Iam enim etiam hoc cognoui: si vlceratum fuerit os pudendi, vbi sanè vlceratum fuerit, in partu à pueri exitu violatū, simile quid sit vlceri superficiali ac feruenti, & valde inflammatur. Et labia præ inflammatione inter se coincidunt, & se mutuo contingunt, utpote quæ sunt exulcerata. Sed & frigus fit, & ambo labia clausa sunt, cōstringentia

*Cum at-
rorū os an-
gustū fue-
rit.*

*Purgatio
cū nō exit
perimit.*

*Cur magis
purgent q̃
expediat.*

*Cum pudē-
da obturā-
tur.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

gentia purgationē relictā. Si vero prodiret purgatio, vlcerā
non cōclusa essent. Nunc autem influit, & aliena carne cras-
sescunt. Proinde ea sanare oportet, velut in reliquo corpore,
& ad cicatrices perducere. Locus autē levis & concolor red-
datur. Mulier quādam patiebatur eadem quā patiuntur
vteri dum à puerperij purgamentis non purgantur, & ad hęc
dolebat pudendum. Et ex contactu cognouit, quod obturata
esset, & narrauit, & curata depurgata est, & sana euasit ac for-
cunda. Si vero curata non fuisset, neque purgatio ipsi sponte
erupisset, vlcus maius fecisset, & malo non remittente, peri-
clitata fuisset ne vlcerā cancerosa fierent. Si vero processerit
mulieri puerperij purgatio ad caput, thoracemque ac pul-
monem: sit enim & hoc moriuntur sæpe statim, si detineatur
ac firmetur. Si vero probe exeat per os aut nares, sana euadit.
Si vero morbus paulo diuturnior fiat, patietur sanē mulier ea
quæ dicta sunt de virgine, cui menses primum comparentes
sursum impetū fecerunt. Verum mulier longiore tempore su-
perstes erit quā virgo, & affectiones debiliores erunt, do-
nec pulmo purulentus fiat. Si vero puerperij purgatio nō ex-
eat per os, sed sursum tamen impetum fecerit, occultabitur,
& non procedet iusto modo. Et tussis corripiet, & anhelatio-
nes. Et impleto pulmone à sanguine, valde dolebit latus &
dorsum. Et quum tussiet, sicce tussiet. Aliquando vero spumo-
sum expuet. Temporis autem progressu sputum apparet sub-
nigrum & turbatum. Et calor pectora tenet, magis quā reli-
quum corpus, nimirum sanguine ipsa calefaciente. Et febricit
mulier, & vter ipsi coarctatur, & cibum fastidit, & vigilabit
& abominabitur. & non superstes manet, sed moritur plerum-
que vicesima primā die. Si vero purgatio sursum progressa,
per os non exeat, neque in pulmonem vertatur: conuertetur
ipsi ad faciē, & erit hęc valde rubicunda, & caput graue, quod
neque mouere potest absque doloribus. & oculi valde rubi-
cundi erunt, & ex ipsis sanguis tenuis fluat. Et quibusdam ex
naribus sanguis manat. Et si hic exierit, diuturnior morbus
fit. Et aures non acute audiūt in hoc morbo. & stomachi do-
lore vexatur, & eructat, & mente alienatur, & deliria sunt fu-
riosa. Quibusdam autem adest oculorum distortorum feroci-
tas. Et reliqua omnia perpetiuntur, velut si purgatio ad pulmo-
nem vertatur. Verum nō tussiet, neque expuet eiusmodi, neque
dorsum

Cū purga-
tio caput
petit.

Cū purga-
tio faciem
petit.

A dorsum similiter dolebit. Curata vero sana fit. Non multa vero spes est de vita ipsius. Et si etiam superstes maneat, surditas aut cæcitas omnino ipsi accedet. Atque hic est huius morbi finis. Si ex partu fluxus corripiat, & cibi in ventre non maneat, ruam passam nigram, & mali punici dulcis grana terito, & vino nigro dilutis utitor, ita ut caseum caprinum derasum, & polentam tritici torrefactam inspergas, & bene temperata bibenda præbeas. Si ex partu sanguinem vomat, ne patis fistula fauciatâ est, & dolor ad viscera procedit, & cor cœucllitur. Hâc multa calida lauare oportet, & tepesfactoria quæ maxime admiserit adhibere, & lac asininum ad dies septem vel quinque bibendum dare, postea vero vaccæ nigræ lac bibendum præbere, ita ut sine cibo degat, si fieri poterit, ad dies quadraginta. Ad vespertinam vero sesamum tritum bibat. Morbus hic est periculosus. Quomodo autem lac fiat, dictum à me est in pueri in partu natiuitate, & alia similiter. Si lac fuerit extinctum, porrum tritum & aqua dilutum bibendum dato. Et calida lauetur, & in cibo porrum ac brassicam edat. Sed & cythi folia simul coquat, & succum sorbeat. Bibat etiam fœniculi succum, & de radicibus fœniculi. Et ordeum molitum ac butyrum simul coquito, frigesacito, ac bibenda præbeto. Bonum est & hippomarathrû, & hipposelinum, & cythius. Hæc omnia simul multum lac faciunt & augment. Capræ item Scyriæ, casei autem maxime commodi sunt. Sed & saluia coquat. Aut à iuniperi bacis, aut cedri fructu, succum diffundat, & vino affuso bibat. & reliqua oleo affuso edat. & ab acerbis, & falsis, & acidis, & crudis oleribus omnibus prohibeatur. Nacturtium vero in vino potum commodum est. Nam lac purgat, & calida lauetur, & subcalidam bibat. Viticis item fructum in vino bibendum dato, & betæ succus potatus multum lac facit. Sesamum quoque recens, & ordeum trimestre, in mortarium cœiecta terito, & succum per linteum exprimito, & mel aut amamelidas ammisceto. deinde in vino nigro bibenda dato. Quum mulier peperit, & à secunda non fuerit liberata, præstat dare ea à quibus maxime purgantur puerperij purgamenta: allia cocta aut affata in vino & oleo, cum polytis ac scopolis super prunis tostis, quicquid tandè ex his voluerit. Castorium vero aut nardum bibat. Bibat etiam rutam in vino nigro dulci ieiuna, aut sine vino. Si vero vinum non fuerit dulce, melius

*Profluuiū
post partū:*

*Quæ lac
reparent:*

*Quæ post
partum eueniunt.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

ce, melius est mel ammiscere. Edat etiam brassicam coctam cum ruta & mercuriali. & semen aliquod vtero commodum bibat. Si vero puerperij purgamenta in grumos fuerint coacta, & dolor in imo ventre fiat, porrum coctum, & quæcunq; syluestria ac hortensia olera dato, verum omnia pinguia facito: & per tertium quenque diem sub clementi celo lauetur. Frigus enim his inimicum est. Et post balneum inungere melius est, & non multa calida uti. Quum secunda non statim exierit post partum, imi ventris dolores fiunt, in laterum molitudine, & rigores ac febres. Et si discesserit secunda, sanatur etiam mulier. Sape vero putrescit, & discedit sexta aut septima die, aut etiam prius. Huic autem dare oportet pharmaca quæ ego describam, & spiritum continere iubere. Omnium vero optimum noui artemisiæ herbam, & dictamnû, & violæ albæ florê. Et silphij succus optimus est fabæ græcæ magnitudine in aqua potus. Et si secundas excludere non poterit, a cibo abstineat. Et postea viticis folia trita in vino & melle, oleo affuso tepefacito, & hemina mensuram bibendam dato,

Cur secunda remanet.

& exhibunt. Si mulieri secunda in vteris relicta fuerit, hoc sic contingit. Si per vim ruptus fuerit umbilicus, aut ab obstrictæ umbilico seca per imperitiâ resectus, quæ videlicet umbilicum pueri prius incidit, antequam secunda ex vteris exisset, & vteri sursum retrahunt secundam, utpote lubricam & diffusam, & in seipsis detinēt. Nam secunda ex umbilico pueri hæret, & umbilicus postremus ex vteris exit. Si enim prior exiret, non accederet per ipsum puero nutrimentum, quoniam

Cum partus minor non exit.

ex ipso dependet. Quum in ventre habens fœtum corruperit mēstruum, aut bimestrem, & secunda exire non poterint, fuerit autem tenuis: huius corpus tunc purgare oportet ac pinguefacere. Non enim prius exeunt fœtus putrefacti, nisi

Cum secunda non exit.

si fortes fuerint vteri, & probe compacti. Si mulieri secunda relicta fuerit, si non ampli fuerint vteri, purgatio ipsa minus quàm oportet procedit, & venter durus fit ac magnus. Et frigus detinet, & febris acuta. & dolor per totum corpus, & ventris maxime partem eam quæ est infra umbilicum, & grauitas fit in vteris, & tormen, velut fœtus insit. Et curata secundam breui eiicit putrefactam, & sana euadit. Si ex parte

Cum post partum uterius ulceratur.

uterus ulceratus fuerit, rosarum floribus curato. Sed & acerbis infusis colluatur. Si vero os eius ulceratum fuerit ac inflammatum,

A matum, myrrham, & adipem anserinum, & ceram albam, & thus, pilis leporinis sub vêtre enatis misceto, & simul trita in lana apponito. Si ex partu vteri fuerint inflammati, febris debilis corpus tenet, & caligo adest. Ex ventre vero nūquam deficit calor, & sitit, & coxas dolet, & vêtre imus fortiter intumescit, & aluus turbatur. Secessus autē est malus & olidus. & calor vehemēs corripit, & cibum auersatur, & dolor iuxta finciput est, & ventris stomachus non potest trahere cibos ac potus, & concoquere nequit, & nisi curentur statim, plurimæ moriūtur. Venter autem est in causa. Sambuci igitur folia te- *Medela*
B nerrima, in crassiore tritici recentis farina cocta, leuiter tepi *quæ.*
 da sorbeat. Dato & aquam mulsam, & vinum aquosum. Et pe-
 ctinem cataplasmatibus frigefactoriis integito. Cibum autem
 quā minimum edat, & vêtre sistatur, & caput curetur. præ- *Cum sedes*
 cordiis vero & vterorū loco, cataplasmata adhibeto. Quum *post partū*
 doluerit sedem, aut aliud quid, iuniperi baccas, aut apij & v- *dolitas.*
 tica semen terito, ac bibendum dato. Si ex partu doleat,
 resinam terebinthinam, & mel, & vinum tepidum, sorbenda
 dato. Et si inflammati fuerint vteri, inde sedantur. Si vero nō
 doleat vterorum locum, amygdalas amaras tritas, & olea fo-
 lia tenera, & anisum, & irionem, & origanum, & nitrum. Hęc *Medela*
 misceto, terito & vterorum collyria efformato. Si vero inflā- *uterorum*
 mati fuerint, & dolor habuerit, rosarum folia, cinamomum, & *inflammā-*
 cassiam, simul terito, & netopo affuso, placētulas ac pastillos *torum.*
 drachmales formato, easq; in ollam nouam fictilem igne can-
C dentem mittito, circumlocataque muliere ac vestibus conte- *Cum post*
 sta, in vteros suffito. Hoc dolores sedat. Si vero ex partu v- *partū ute-*
 teri doluerint, calor debilis habet. verum venter imus intus *ri dolent.*
 igne ardet, & ad coxendicem aliquando intumescit. & dolor
 habet inum ventrem, & laterum mollitudinem. Et secessus
 biliōsi sunt & graueolentes. & si non sistatur venter, derepen-
 te moritur. Quum igitur sic habuerint, ventrem frigefacere *Medela.*
 oportet, cauendo ne horrescat. Bibat autem si non sistatur,
 aquam de crassiore tritici farina in ipsa macerata, & panis fa-
 rinam edat. Sorbeat autem mali punici vinosi succum aqua
 dilutum, farina lentium inspersa. Et hoc coquito, misce lentē,
 & cuminum, & salem, & oleum, & acetum, atque hanc sorbi-
 tionem frigidam exhibeto. Lenticulam item acidam dato, &
 vinum vinosum pramnium iniuper sorbendum. Ab aliis autē
 K cibis

A odoratum. Bibat autem ieiuna hypericum, apij semen, saluiā, in vino odorato aquoso. & vteros medicamento ex vini fece colluat. & si vlcerati fuerint, interpositis diebus duobus aut tribus, pharmaco ex grano cnidio eluat, & postea cum acerbis lauet, myrti ac lauri decocto, & medicamento ex flore argenti illinat. Morbus autem est grauis & paucae effugiunt.

Si vero acetabula pituita plena fuerint, menses fiunt pauciores. & si in ventre habuerit, corrumpit vbi foetus fortior factus fuerit, Non enim corroboratur, sed defluit. Cognoueris autem hinc. Humida fit, & quod defluit mucosum & viscosum velut à ventre defertur, & non mordet, & in mensibus postquam sanguine purgari desierit, per duos aut tres dies, muci ex vteris prodeunt. & horror tenet, & calor non

Cum acetabula uuluae pituita plena sunt

acutus, verum non deficit. Hanc succo grossorum colluito, à quibus omnis aqua purgatur, & hoc iterum atq; iterum. Postquam autem purgata fuerit, de cætero acerbis vtatur. Apponat autem mollia, à quibus pituita purgatur. & foueat vteros medicamento ex lauro, & colluat pharmaco ex aceto. & aromatis suffitum faciat, postquam menses cessarint. postea vero à cibis & balneis abstinere oportet, Coeat autem cum viro, & cibos ac vinum parce sumat, & calide degat, & tegumenta cruribus circūdet, & oleo illinat. Si aqua intercus in vteris nascatur, menses pauciores & prauī fiunt, & ante tempus deficiunt. & imus venter intumescit. & mammae solidæ, molles fiunt, & lac malum. Et putat se in ventre habere. & ex his cognosces quod aqua intercus est. Sed & in vterorum osculo significationem de se præbet. Ad tactum enim gracile & humidum apparet. & rigor ac febris corripit. Quanto vero magis tempus processerit, tanto magis dolor habet

Medela

Aqua interuteri

C inum ventrem, & lumbos, & laterum molliitudinem, ac inguina. Hic morbus ex abortu fit. Sed & ex aliis causis, & quum menses fuerint occultati. Hanc multa calida lauare oportet, & tepefactoria adhibere si dolor habuerit. Postquam autem sedatus fuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet, & vteros medicamento ex bubulo stercore fouere. Deinde id quod ex cantharide paratur apponere, & biduum aut triduum intermittere. Et si robur affuerit, netopo colluere. & si venter mollis fiat, & febres eessent, & menses secundum rationem prodeant cum viro dormiat, &

Medela huius quæ

HIPPOCRATIS LIBER I.

In medicamentis subdititiis perseveret. & interposita die D
crethmi corticem bibat, & prœoniæ grana nigra quinque, &
sambuci fructum in vino ieiuna. Et mercurialem quàm plu-
rimam edat, & allium crudum ac coctum, & mollibus ad som-
num utatur, & multa portione, & aliis mollibus. & obsoniis
marinis potius quàm carnibus. & si pepererit, sana euadit.

*Hydrops
vulvæ.*

Si hydrops in vteris fiat, menses pauciores sunt ac dete-
riores, & per longius tempus, & pauciores quàm oportet,
aut paulo plures. & venter intumescit, & locus supra pecti-
nem, & tibiæ, & lumbi. Vbi vero multum temporis proces-
serit, & in ventre habuerit, corrumpit ac eiicit. & aqua cum
ipso foetu effunditur. & mulier plerumque moritur. Sanguis

Medela.

autem corrumpitur, & aquosus redditur. Huic lac bibendum E
dato, & peplum album potandum, donec foetus moveri po-
terit. Quin & ante hoc ut plurimum foetus corrumpitur, &
per abortum eiicitur, & vteri sanguine & aqua manant. Hæc
autem patitur nihilo magis ex labore, quàm aliter. Cognito-
scere vero poteris quod hydrops est, ex digiti contactu. De-
prehendes enim osculum ipsorum gracile & plenum humi-
ditate. Si vero foetus in ipsa non circa initia, sed iam bime-
stris corrumpitur ac suffocatur, tunc & venter imus intume-
scit, & ad contactum dolet, velut vlcere præsentem. & febris
magna ipsam ac dentium f. emitus corripit, & dolor acutus
& vehemens pudenda, & imum ventrem, & lumbos, & la-
terum mollitudinem, & coxas. Quum sic habuerit, calida
ipsam lauato. & si dolor habuerit, tepefactoria adhibeto, ex- F
perimento facto de eo quod maxime admittat. & pharma-
cum deorsum purgans bibendam dato. Intermissione vero
facta per tempus quantum tibi satis esse videbitur, & collui-
to, & foueto, & cyclaminum melle subactum, ac linteo ex-
ceptum, ad os vterorum apponito. Et cupressi ramenta in a-
qua madefacta, eodem modo apponito. Verum hæc breui-
re tempore, & per longius temporis intervallum, quanto ma-
gis mordent & lancinant. Et specillum stanneum paratum
immitto, & digitum eodem modo. Portiones quoque bibe-
das dato, quasunque maxime libenter admiserit. & cum viro
dormiat, maxime opportuno tempore præsentem. Si enim ge-
niturâ conceperit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, sub-
purgantur, & ea quæ prius in ipsa fuerunt, una cū ipsis pner-
perij purga-

A perij purgamentis subeuntia. Atque sic maxime sana fieri poterit. Si mulier aqua intercute laborarit, splene ipsius magno & aquoso existente. Fit autem splen aquosus ab hac affectione, quum febris habuerit, & nō dimiserit hominem, & si is ipsum corripuerit fortis, & biberit, ac non reuomuerit. Nā quod in vesicam penetrat, per vrinam eiicitur. Reliquum vero splen capit, abstrahens à ventre ad seipsum, vt qui rarus est & spongiformis, & secundum ventrem situs. Et si his sic habentibus non exudarit, neque alius laxetur, ab hoc splen attollitur, & hoc magis si aqua fuerit potus. & si quis ipsum contingat, mollis est velut mollissima pluma siue lana: quandoque vero etiam renititur. Eleuatus autem & impletus, distribuit per venas corpori, & maxime in omentum, & locos circa ventrem, & crura. Altera enim pars ad alteram delegat in corpore, vbi singulis plus quàm oportet effuerit, & continere non poterint. Succedit autem ex hoc semper hydrops, vbi splen ad seipsum trahere cōsueuerit, quum natura rarus sit ac mollis. Quibusdam vero hoc morbi principium fit sine febre, si calor quidē in ventre constiterit, velut pituita in ipsum collapsa. & si homo sitim non continuerit, neq; vesica, neq; venter, vrinam & stercus iusto modo excolarint: neque commoda diæta homo vtatur. Si vero hydropica fuerit, prodeunt menses multi derepente, quandoque vero pauci. Et sunt aliquando velut aqua à carnibus, sicut si quis cruentas carnes abluisset: aliquando vero paulo spissiores, & non cōgelantur. & anhelatio ipsam corripit priusquā menses prodeunt. & dolor in splene, & magis si quid dulce ederit. & venter attollitur ac magnus fit. Et vbi plura quàm solita est ederit, dolet ventrem, & lumbos aliàs atq; aliàs dolor vexat. & febris ipsam paulatim corripit. postquam autem depurgata fuerit, melius sibi habere videtur superiorum respectu. postea ad idem relabitur. & si curetur velut cōuenit, sana euadet. Sin minus, & fluxus comperet, & per omne tempus semper fluere paulatim velut serosa sanies, & ampliore curatione opus habet. Si vero fluxus non succedat, sed vteri à prioribus menses nō laxarint: tunc & venter ipsi magnus erit, & grauitas intus erit, velut in ventre habenti. & velut puer in ventre ipsius moueri videbitur, nimirum dum vteri aqua pleni sunt, & aqua mouetur. Aliàs enim atque aliàs fluctuat in ipsis aqua, velut in vtre. & pars

Causa hydropis in fœmina.

Lienis natura.

Hydropides mulier que patitur.

Signa huius mali.

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Languen-
tis & me-
dici error.*

*Vterorū
ulcerato-
rū signa.*

*Morbi
caussa.*

Medela.

infra vmbilicum ad contactum dolet, & clauicula, & thorax, D
& facies, & oculi attenuantur, & mammae attolluntur. Qui-
busdam vero & venter, & crura aqua implentur. Quibusdam
autem alterum horum, & si quidā ambo impleta fuerint, nul-
la spes est de hominis vita. Si vero etiam alterum horum,
modica spes est si curetur, & non valde fuerit attenuata. Diu-
turnus est autem hic morbus. Et fiunt omnia magis his quæ
non pepererunt, fiunt autem sæpe etiam his qui pepererunt.
Periculosa vero sunt velut dictum est, & plerumq; acuta & ma-
gna, & intellectu difficilia, eo q̃ mulieres participant mor-
bis, & aliquando neq; ipsæ sciunt quod ægrotant, priusquam
morbos experiātur à mensibus, & seniores factę fuerint. Tūc
autem & necessitas, & tempus, ipsas morborū causam docet. E
& quandoque non cognoscentibus ex quo morbo ægrotent,
morbis incurabiles fiunt, antequam doceatur recte medicus
ab ægrotante ex quo morbo ægrotet. Verentur enim nar-
rare, etiam si sciant: & præ imperitia ac ignorantia, turpe si-
bi id esse putant. Sed & medici simul peccant non exacte
causam morbi percunctantes, sed velut viriles morbos sa-
nantes. & multas noui iam ab huiusmodi affectionibus cor-
ruptas. Quare statim causam exacte interrogare oportet.
Multum enim differt muliebrium morborum ac virilium cu-
ratio. Si vteri fuerint vlcerati, sanguis & pus purgatur, &
fætor grauis oboritur: & dolor acutus corripit lumbos, &
inguina, & in imum ventrem. & dolor sursum procedit ad
laterum mollitudinem, & ad costas, & ad scapulas. Ali- F
quando etiam ad clauiculas peruenit. & mordetur, & ca-
put vehementer dolet, & delirat. Progressu vero temporis
tota intumescit. & debilitas ipsam corripit, & animi deli-
quum, & febris tenuis, & perfrigeratio. Intumescunt autem
maxime crura. Morbus autem corripit ex abortu, si qua cor-
rupto ac putrefacto intus puero, non fuerit expurgata, & ca-
lor totum corpus tenet, Corripit etiam ex fluxibus, & si in
ipsis acria fuerint, & biliosa mordeant. Si in hoc modo ha-
bentem incideris, vbi quidem dolores habuerint, multa
calida lauato. & tepesfactoria adhibeto qua parte fuerit do-
lor. & si quidem superne fuerint dolores, & mulier fortis
est, totam fomentato. & pharmacum deorsum purgans biben-
dum dato. & vbi tempus anni fuerit, serum coctum insuper
bibendum

A bibendum præbeto, per dies quinque, si id facere poterit. Si vero non fuerit serum, lac asinum coquito, & per dies tres aut quatuor bibendum dato. Post lactis autem potum, cum aquis ipsam reficito, & cum cibis commodis, carnibus ouillis teneris recentibus, & volucrum; & beta, & cucurbita. Abstineat autem à salsis & acribus, & marinis omnibus. Et à carnibus porcinis, & bubulis, ac caprinis. Edat autem panes. Si vero animi deliquia teneant, & non valida sit, & perfrigeretur, sorbitionem accipiat. Sunt autem quidam qui his caput dolentibus lac bibendum præbent, quia caput dolent. Alij aquam, quia animo linguntur. Ego vero vice versa, si caput dolent, & mente percellantur, aquam commodam puto. **Q**uam autem mordentur, & acria sunt quæ pungunt, lac his lenitatem inducit. Vbi vero tibi valida esse videbitur, vteros colluito, primum medicamento ex vini fece. postea interpositis diebus tribus aut quatuor, eo quod cum brassicæ decocto xepido paratur. Et rursus intermissis diebus tribus eo quod cum butyro paratur eluito. Et si vbi hæc feceris sanescant vteri, eo quod cum malicorio paratur colluito. Super vlcera vero argenti florem, & gallam, & myrrham, & thus, & spinæ Aegyptiæ fructum, & cœnanthen sylvestrem, & chrysocollam, & squamam aris, & loti ramenta, & crocum, & alumen Aegyptium combustum illinito. Horum singulorum vna æqualis sit portio. Alumen vero & gallam, & crocum, vna omnium portione sumito. Hæc omnia trita ac permixta in vino albo dulci diluito, deinde coquito donec mellis crassitudo fiat, & dato vt cum hoc pharmaco bis in die vlcera inungat, vbi aqua tepida prius lauit. Coquantur autem in aqua, & hederæ, & saluia. Et vbi tibi hæc facienti melius habere visa fuerit, lac caprinum coctum præbibendum vna die dato. Postea vero lac bubulum præbeto eodẽ modo velut in prioribus. post lactis autem potum, per cibos quàm maxime crassifacito, & vt in ventre habeat facito. Sana enim fiet. Plerunque vero ex hoc morbo euadunt, & steriles fiunt. Seniores autem non valde quid horum accidit. postea vero bibenda sunt pharmaca, lini semen torrefactum, & sesamum, & vrticæ semen, & prœniæ radix amara, hæc in vino nigro odorato trita bibat. Si vteri ulcerati fuerint, & sanguis, & pus, & serosa facies fluit: putrescentibus enim vteris, morbus ab ipsis fit, &

Quæ reficiant.

Quid capitis dolorem sedet.

Signa vterorum ulceratorum.

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Morbi
caussa.
Medela.*

venter imus eleuatur, & attenuatur, & ad contactum dolet, D
velut vlcere praesente, Et febris ac fremitus ipsam occupat.
& dolor acutus ac vehemens inuadit pudenda, & pubem, &
imum ventrem, & lateris mollitudinem, & lumbos. Mor-
bus autem maxime corripit ex partu, si quid in ipsis diuul-
sum computruerit. Itemque ex abortu, & alias sua sponte. In
has si incideris, aqua multa calida lauato. & qua parte dolor
habuerit, tepefactoria adhibeto & spongiam ex aqua calida
expressam, & colluito acribus & acerbis vitatis, mollioribus
vero ammixtis, prout tibi tempestiuum esse videbitur. & lini
semen ac sambuci fructum tundito, & ammixto melle phar-
macum facito, atque hoc vtitor. calida vero aqua lauato. Et
acceptam spongiam, aut mollem lanam, in aqua calida tingi-
to, & pudenda ac vlcera expurgato. Deinde in vino meraco, E
rursus spongiam aut lanam tingens, eodem modo vtete. Et
postea pharmaco hoc inunge, quoties tibi tempestiuum esse
visum fuerit. Postea resina & adipe suillo mixtis simul illini-
to saepe interdum ac noctu. postea vero lini semen torreto,
tundito, ac cribrato: & peplum album in polenta tundito ac
cribrato: & caseum caprinum assato, & sordes ac saluigi-
nem deradito, & pinguitudinem eius, & polentae polli-
nem ammisceto. Sit autem vna pharmaci mensura, & ca-
sei, & polentae. Haec bibenda dato mane ieiunae, in vino
austero diluto. Ad vesperam autem misceto, & crassum cy-
ceonem praebeto, & quicquid muliercula maxime libenter
admiseric, bibendum dato. Et donec quidem sanguis multus F
fluxerit, & dolores acuti habuerint, & modico tempore in-
termiserint, haec facito. Postquam autem vlcus minus fue-
rit, & dolores debiles apprehenderint, & per longius tem-
pus, pharmaca bibenda dato a quibus purgetur deorsum ma-
gis quam sursum. & intermisso tempore quantum opportu-
num esse visum fuerit, lenibus fomentis foueto, muliere in
alto collocata, prout tempestiuum esse videbitur. Haec si fe-
cerit, sana euadet. Morbus autem est lenior & lethalis. & pau-
cae ipsum effugiunt. Si vero vehementer exulcerati fue-
rint, sanguis & pus purgatur, & odor fit grauis. Et quum do-
lor apprehenderit, velut a partus dolore sunt ea quae circa flu-
xum contingere solent. Et quum tempus affuerit, crura & pe-
des intumescunt. Et curant medici hunc morbum velut hy-
dropem,

*Cū ualde
ulcerati
fuerint
uteri.*

A dropem, verum hic talis non est. Hanc si curandam acceperis, primum calida lauato, & calefacito. Et acris ac molli-
bus & acerbis, & aqua & vino colluito. Et polycarpon, & poly-
cneumon, ac mel simul coquito, deinde lanam in his tingi-
to, & pudenda illinito. Et refinam, ac mel, & pinguedinem
suillam illinito. Et bibendum dato semen lini ac sesamum tor-
refactum, & butyrum, & caseum caprinum, & polentam in o-
mnibus. Bibat autem in vino ieiuna. Ad vesperam vero pu-
rum mellis affundito. Et donec quidem sanguis purgetur,
& dolores acuti habuerint, & modico tempore intermiserint,
hoc facito. Quum autem ipsi minus prodierit, & dolores de-
biliores per longius tempus tenuerint, pharmacum deorsum
purgans bibendum dato, ac finito. Hæc si fecerit, sana eua-
det. Sobolis autem spes non adest. Quæcunque ulceratio-
nes in vteris fiunt, ex abortu, aut alia quadam causa, eas om-
nes respectu ad totum corpus factò curare oportet, quacun-
que curatione op^{us} habere visæ fuerint, siue ex vniuerso cor-
pore hominem curandam esse putaueris, siue ex ipsis vteris.
Cognosces autem an ab ipsis vteris sint, hoc modo. Quæ e-
nim vlcerationes ab ipsis vteris sunt, purgationem exhibent
purulentam & compactam, quæ vero non ab ipsis, tenuem &
saniosam. Quum igitur tenues sunt fluxiones, cum pharma-
co eas curare oportet, & dare quod & sursum, & deorsum pur-
get. Primum autem sursum. Et si quidem post pharmaci po-
tionem, fluxiones pauciores fiunt ac faciliores, intermissio-
ne facta rursus eodem modo medicari oportet. Post pharma-
ci vero potionem, talem victum præscribito, ex quo homo ip-
sa quam siccissima fiat. Id autem continget, si toti ipsius cor-
pori, per tertiam aut quartam diem, fomentum adhibueris,
& à fomentis statim vomitus feceris. post vomitus autem &
fomenta, diætā constituito ex illuue, & aqua potu, & pa-
nis cibo, nullo vero obsonio, quam vino nigro meraco. Nul-
lo item olere. Quum vero vomitum præparas, multis & a-
cribus oleribus opus habes, quibus ipsam impleas, multis et-
iam cibis, & obsonio quodecunque voluerit. Et vt impleas ip-
sam multo vino aquoso, & vt à fomentis ipsam laues multa
calida. Atque hæc quidem curatio est huiusmodi fluxionū.
Melius tamen est vt vtræque pharmacis cures, & vomitum
procures, & sursum trahas. Diætā vero siccatoria melior est,
& illu-

*Medicina
post dolor
res.*

*Causa ul-
cerum.*

Cognitio.

*Nutricatio
post potio-
nes.*

*Quæ uomis
tio prouo-
cet.*

& illuuiis. Caterum vteros hoc modo curare oportet. pri-
Smegma. mum quidem fouere sambuci foliis in aqua coctis. Deinde
 post fomētum, smegmate ex vini fece colluere. Et si quidem
 putredo in vlceribus fuerit, & quæ exeunt graueolentia,
 smegmate meraciore. Si vero nihil tale, aquosiore, post fe-
 cem autem, cum aqua in qua cocta est myrtus & salua. Po-
 stea vero cum vino colluere, meraco, albo, tepido. Quum au-
 tem mordetur iam à collutionibus, tunc iam pura sunt vlce-
 ra. colluere igitur oportet fece aquosiore, & vino nigro. post
 vinum vero, adipem suillum recentem liquato, & pingue-
 dinem anseris si affuerit, sin minus, aliam, maxime gallinace-
 am, aut ex volucrum gente. Si vero neque hæc adsit, oleum
 vetus ex oliuis ammiceto, atque hoc tepido colluito post vi-
 num, per alium clysterem in os vteri infuso. Et si fuerit vlce-
 ratum, linamēta ex mollitorijs facta apponito. Et si hæc sub-
 dita ardorem induxerint, his ademptis mulierem aqua tepi-
 da lauari iubeto, tali quali colluebatur. Si vero ad hanc dia-
 tam fluxiones non discedant, pauciores tamen fiant, & ve-
 hementer mordeant, & ea quæ effluunt bilis fuerint ac salu-
Medela. go: & non solum internas partes, sed etiam externas exulce-
 rent, dietam transmutare oportet, & totam humectare, quo
 fluxiones quàm aquosissimæ fiant, & minime mordaces, bal-
 neis multis calidis, maza, oleribus coctis omnibus pingui-
Cibus. bus, piscibus carthilagineis, cum cepis & coriandro, in muria
 dulci coctis: coquantur autem pingui modo: carnibus coctis
 omnib⁹, excepta bubula & caprina: His enim percoctis cum
 anetho & fœniculo: vino mellei coloris, fuluo, aquoso, vbe-
 riore lactis potu cum vino dulci. Reliqua vero de collutio-
 nibus iuxta relatum modum facito. Atque hæc quidem est
 eiusmodi fluxionum curatio. Quum vero purulenta & com-
 pacta exierint, harum quidem totum corpus non mouere o-
 portet. Verum colluere, & per collutiones totam curationem
 facere. Colluere autem oportet cum iisdem infusis, quæ pri-
 dicta sunt eodem modo. Conscribentur tamen etiam aliæ
 collutiones. Vlcera curatio. Ceruinum adipem recē-
 tem ac viridem subdito. Omnia vero statim vino fixo siue
 sapa colluere oportet. Optimum autem est cerussa, si vlcera
 fuerint, & oleo narcissino. Cibis autem mollissimis vtatur,
 non acris. Si vero sordida fuerint, & proserpant, ac proxi-
 mum lo-

A mum locum mordeant, purgato, & nouam carnem produci-
to, & carnem ad cicatricem perducito. facile enim resoluun-
tur, & maligna fiunt. & frequenter lauato. Si vero mulier
ex abortu vulnus accipiat, aut ex medicamentis subditiis
vteros exulceretur: Qualia multa semper mulieres faciunt
ac medicando excitant, & foetus corruptus fuerit, & mulier
non purgetur, sed vteri inflammati fuerint vehementer ac
conclusi, & purgationem emittere non poterint, nisi primū
emittant sanguinem qui est in foetu. hæc si quidem curetur,
breui sana euadet, verū sterilis. Si vero puerperij purgamen-
ta ipsi sua sponte eruperint, & vlcera sanata fuerint, etiam sic
sterilis erit. Si vero purgatio quidem ipsi fiat, vlcera autem
nō purgentur, periculum est ea putredinosa esse. Si vero pur-
gatio prodierit ipsi iā afflictæ ac extenuatæ, moritur. Quin
& si in partu vteri valde fuerint exulcerati, foetu non secun-
dum naturam exeunte, eadem patientur quæ patitur ea quæ
ex corruptione foetus vteros vlceratos habet. Et transmuta-
tiones ac fines eosdē morbus habet, siue ex foetus corruptio-
ne, siue ex partu vteri fuerint vlcerati. & si puerperij pur-
gamenta omnia prodierint, minus dolebit, nisi magna vlce-
ra fuerint. Et si curetur breui sanescit. Oportet autem curam
cito adhibere, si vlcera in vtero fuerint. Nam vt quæ in tene-
ro loco sunt, cito augescunt, & breui putrescunt. Curare vero
oportet vlcera, velut etiam ea quæ in reliquo corpore sunt,
Nimirum vt inflammationem arceas, & repurges, & repleas,
& ad cicatricem perducas. Danda est autem aqua in potum,
vinum minime. cibos item paucos, ac minime multos exhi-
bero. Quicunque abortus facti discedere non possunt, dū
aut toti, aut partes foetuum sunt maiores, aut minores & ob-
liqui ac impotentes, tales siquidem secundum naturā siti fue-
rint, pharmaco aliquo dato ex his quæ ego referam expelli-
to, vbi multa calida prælaueris. Et si prodire volentes, non fa-
cile exeant, quum siti sint secundum naturam, talibus ster-
nutatoriū admovento. Apprehendito autē nasum, & os cōpri-
mito, ac sic sternuter, quo sternutatio q̄ maxime efficax sit.
Utatur itē cōcussionibus. Sic autem cōcussionem facito. Le-
ctum altum robustum ac instratū sumito, & mulierem supinā
reclinato. pectus vero & axillas ac man^o, fascia aut molli lato
loro ad lectū alligato ac cingito, & crura incuruato, & mal-
leolis

*Cum uteri
partu vel
abortu ul-
cerantur.*

Curatio.

HIPPOCRATIS LIBER I.

leolis apprehensam detineto. Quū autem sic disposueris, sar-
 mentorū molliū fascem, aut aliquid huic simile parato, tantū
 quātus sufficit, vt lectū nō negligat excipiendo ipsum, dum
 in terrā proiicitur, quo nō pedibus iuxta caput, terrā contin-
 gat. Postea vero ipsam manib⁹ lectū apprehendere iubeto, &
 lectū ad caput sublimem habere, vt declius sit in pedes, ani-
 maluersione habita ne pnuā sit homo ipsa. vbi vero hæc sa-
 cta fuerint, & lectus sublimis fuerit, retro sarmēta supposito,
 maxime autē dirigit, quo pedes terrā non cōtingant dum
 lectus proiicitur, & vt sint intra sarmenta. Eleuent autē duo
 viri ex vtroq; pede hinc atq; illinc, quo in directū lectus ca-
 dat, planē ac æqualiter, & cōuulsio ne fiat. Cōcutiendum sic
 autē maxime vnā cū partus dolore. Et si quidē discedant, sta-
 tim quiescendū. Sin minus, interstitio factō rursus cōcutito,
 & in lecto gestatam attollito, ac agitato. Atq; hæc quidem sic
 facienda sunt, vbi recte & secundū naturā discedant. Opor-
 tet autem cerato liquido præillinare, quod in omnibus hu-
 iusmodi circa vterū affectionibus optimū est: & malæ aquā
 affundere, & sœnigræci, aut potius ptisanæ triticeæ succum.
 Oportet autem vsq; ad inguina, sedem & pudendū fouere,
 & insidere, vbi partus dolores maxime infestant, & nihil a-
 liud mētē versare. eā vero quæ medicatur, oscula mollibus a-
 perire oportet, & leniter hoc facere. Umbilicū vero vnā cum
 fœtu attrahere. Quicumq; vero duplicati cōplicātur, & in
 osculo vterorū incumbunt, eos siue viui fuerint, siue mortui,
 rursus retro, p̄trusos vertere oportet, quo secundū naturā in
 caput exeant. Quū autem retrudere voles aut vertere, supinē
 ipsi reclinatæ molle quiddā sub coxas substernere oportet, &
 sub lecti pedes, quo altiores sint hi à pedib⁹, semper aliquid
 supponere. Sed & coxæ altiores capite sint, & vt nullū cervi-
 cal sub capite sit, p̄uideto. Quū vero retrusus fuerit fœtus,
 & hinc atq; illinc obuoluitur, vt secundū naturā constitua-
 tur, & quicquid sub lecti pedes supposuisti ac lapides, & quic-
 quid sub coxas subdidisti, subtrahito. Capiti vero puluinar
 subiicito. Atque talia hoc modo curato. Quicumque vero
 fœtus viui, manū aut crus foras præmittunt, aut etiā ambo:
 eas oportet q̄ celerrime vbi exitū significarint, predicto mo-
 do intro retrudere: & in caput vertere, & ad viā reducere. Et
 quicumq; fœtus cōplicantur, ad lateris mollitudinē, aut coxā
 in partu

Quū par-
 tus nō rite
 prodeunt,
 quid agē-
 dum.

Cū partus
 uiuus ma-
 nū uel cr⁹
 emittit, &
 cū mortu⁹.
 qd agas.

A in partu collapsi, eos dirigere ac vertere oportet, & in aquâ calidâ desiderare facere, donec mulier refocilletur. Quicquid vero fœtus mortui, aut crus, aut manū, foras protrudunt, eos optimū quidē fuerit, si id fieri posset, intro retrudere, & ambas has partes in caput vertere. Si vero hoc fieri nō poterit, verū intumescit, secare hoc modo. Dissectum per scalpellum caput, cum cōtusorio instrumento, vt ne in ramenta findatur cōtundito, & ossa per ossium volsellā, aut tractoriū instrumentum, iuxta caluiculā immissū, prout habuerint extrahito, non multis simul, sed paulatim exēptis, ac rursus ablatiis. Quū vero hęc foras extraxeris, & in ipsis humeris fueris, ambas manus in articulis cum ipsis humeris secato. Et vbi hęc extraxeris, si quidē fieri poterit vt exeant, etiā reliqua facile extrahito. Si vero nō obediunt, totū pectus vsq; ad iugulum findito, Verū caucto ne in ventrem feces, & aliquid de intestino denudes. Exit enī venter, & intestina, & stercus. Si vero horum quid excidat, maioris negotij iam res fit. Cōtūdito autē costas, & scapulas cōtrahito. Et facile postea reliquū fœtus, pcedet, nisi iam ventrē tumidum habuerit. Si enim tale quid fuerit, melius est ventrē fœtus leniter perforare. Flatus enī solū à vētre exit, & sic facile p̄dibit. Si vero exciderit man^o, aut crus, im-mortui fœtus, si quidē fieri poterit, ambas partes retrudito, & fœtū rite dirigit. Hoc enī optimū fuerit. Si vero fieri nō poterit vt hoc facias, quicquid sanē foris fuerit quantum potes penitissime resecato. & reliquū p̄funditate intus explorata protrudito, & fœtum in caput vertito. Quū autem vertere ac secare puerū voles, vngues de manibus tuis resecato. Scalpel lum vero quo dissecas, incuruū potius sit q̄ rectum, & hui^o caput occultato per indicē digitum, eodēq; interna explorato ac deducito, ita vt caueas ne vterū cōtingas. Ceterū molē cōceptus hęc caussa est. Quū multi mēses, modicū & morbosum semen cōceperint, neq; cōceptus rectus sit, & vēter plenus est velut pregnātis. Nihil autē in vētre mouetur, neq; lac in manibus generatur. Māne autem turgidæ sunt. Hęc igitur ad duos annos, sepe etiā tres, sic habet. & si quidem vna caro fiat, mulier perit. Neq; enim fieri potest vt superstes maneat. Si vero plures, erūpit ipsi per pudendū sanguis carnosus plurimus. & si hoc moderate fiat, seruatur. Sin min^o, à fluxu correpta perit. & morbus quidē talis est. Iudicare vero oportet ex pleni-

HIPPOCRATIS LIBER I.

**Partusquo-
tus in ute-
ro moueat** ex plenitudinis mole, & q̄ in ventre nō mouetur. Nā mas tri-
mestris, fœmina quadrimestris motum habet. Postquā igitur
tēpore hoc prætergresso nō mouetur, nimirum hic morbus est.
est autē hoc magnū signum, q̄ lac in māmīs nō generat. Hāc
igitur maxime quidē ne curato. Aut certe cum prædictione.
**Curatio.
molæ.** Et primum quidē totum corpus foueto. Deinde per sedē cly-
sterem adhibeto, quo sanguis multus erūpat. Fortassis enim
quod cōpactum est commoueris, id quod fœtus esse putatur,
muliere à pharmaco concalefacta. Sed & vteros colluto, quo
sanguinem educas. Sin minus, subdititiis vtatur fortissimis ē
buprestis. Et dictamnū creticū in vino bibat, sin minus, ea-
storis testem. Et retrō cucurbitam ipsi ad laterum mollitudi-
nem affigito, & plurimū sanguinē detrahitō. Atq; hoc maxi-
me rerū ac virium ipsarū cōiectura facta facito. Et hactenus
quidē dictum est de morbis à puerperij purgamentis fietib⁹.
Sunt autē pericula in ipsis nō parua, Acuti enim sunt, & cito
trāsmutātur. & magis affliguntur primiparæ, q̄ quę sunt par-
tuum expertę. Prodeunt autē puerperij purgamenta sanæ mu-
lieri sufficiēter, primū sesquiheminæ mēsurā, aut paulo plura.
postea adhuc pauciora iuxta hāc rationē, donec cessent. Pro-
deunt autē velut sanguis à victima, si sana velut dixi, mulier
fuerit, & sana futura est, & cito cōgelant ac purgātur. & post
partū plerunq; sanæ mulieri cōtingit vt post puellæ partum,
in quadraginta duobus diebus diuturnissima purgatio fiat.
extra periculū autem est etiā si vigintiquinq; dieb⁹ purge-
tur. post masculi vero partum, purgatio diuturnior fit in triginta
dieb⁹. extra periculū est etiā quę in viginti diebus cōtingit.
& in his quę fœtus corruerunt secundū horum dierū ratio-
nem purgatio cōtingit. & in iuniorib⁹ quę corruerunt pau-
cioribus diebus. In seniorib⁹ autē, pluribus. Eadē vero sunt
affectiones ex puerperij purgamentis, & ei quę corruptit fœ-
tum, & ei quę peperit, si mēstruū corruerit fœtū. & quę cor-
ruperunt magis piclitātur. Corruptiones enī grauiores sunt
q̄ partus, Nō enim fieri potest vt citra violentiā fœtus corru-
patur, aut pharmaco, aut potu, aut cibo, aut subdititiis medi-
camentis, aut aliqua alia re. Violentiā vero malū est. In huius-
modi enim periculū est ne vteri exulcerentur, aut inflamen-
tur. Hoc autē est periculosum. At vero lac quō fiat, dictū est
à me in natura pueri in partu. Postq̄ autem prægnans fuerit
mulier,

A mulier, menses nõ valde p̄deunt, præterq̄ quibusdā pauci. Dulcissimus enim humor ex cibis ac potib⁹ ad m̄mas vertitur ac exsugitur. Et necesse est etiā reliquū corpus magis enacuari, & minus sanguine plenum fieri. Atq; hoc ita contingit. Sunt autem quę natura sine lacte sunt, & quib⁹ lac deficit ante tempus. Hæ vero natura solidæ sunt, & densæ carnis. & p̄pterea sufficiens humor nõ penetrat à ventre in m̄mas, quū via sit densa. Ad menses detrahendos. Elaterij potiões duas sumito, & adipem ouillū de rhenib⁹, pari elaterij portione amisceto, & nõ conterito, verū duas glādulas subdititias facito. Aut melāthium ex tritico terito, & aqua subigito, & duas glādulas formato, atq; has ante dies quib⁹ affuturi sunt apponito. Si enim nõ prodeunt, rigores ac febres inducunt. Molitoria, à quibus aqua & arena purgatur, ducunt etiā menses, si nõ fuerint diuturni, & osculū emolliunt. Narcissum, myrrham, cuminū, thus, absinthium, cyperū, singula æqualib⁹ portionibus sumito, narcissi vero solū quatuor portiones, & puluillum stupe dum pectinatur crudū linum ammisceto, & hæc cum aqua origani cocti terito, ac glandē formato & subdito.

Cur quædā lac nõ habeant, ab eo deserantur. Mensunt prouocatio.

Diuersa de hac re medicamenta.

B Aut cyclaminū magnitudine tali, & aris florem magnitudine fabę terito, & cum melle glādem formato, ac apponito. Aut pulegium, myrrham, thus, fel suis ac bouis, cū melle subigito, & glādem efformato. Si menses nõ prodeant, adipem anseris, & nectopū, ac resinā permixta ac lana excepta apponito. Medicamentū subdititium, purgatoriū, mollitorium,

C Caricā pereostam ac expressam leuissime terito, & in lanā subdito cū rosaceo vngueto. Aut acris brassicæ & rutæ, vtriq; dimidiū terito, ac vtritor eodē modo. Purgatoriū. Medullam anseris aut cerui magnitudine fabæ affusō vnguento rosaceo & lacte muliebri terito, velut pharmacū teri solet, & cum hoc os vteri illinito. Aliud subdititiū molle. Medullam anseris magnitudine nucis, cerā magnitudine fabæ, resinā lentiscinę aut terebinthinę magnitudinē fabæ. Hæc cum rosaceo vnguento ad lentū ignem liquefacito, & velut ceratum efficito. deinde ex hoc tepido os vteri illinito, & pectinem irrigato. Aliud purgatoriū. Farinā recentē, myrrhæ obol. iij. roci tantundem, castorij obolum, hæc trita cum vnguento irino apponat. Aut vriticæ semen, & maluæ succum, æt anseris adipem simul permixta subdat. Aliud subdititiū purgatoriū

HIPPOCRATIS LIBER I.

purgatorium, si menses non cōpareant. Styracem & origanū D
terito, & pmixtis adipem anserinum affundito ac apponito.

Aliud quod vteros expurgat, ac sanguinē euacuat. Absin-
thij radicem tritā, melle ac adipe anserino amixtis apponi-
to. Aliud purgatoriū. De buprestis caput & pedes & alas
tollito, & reliquū ipsi⁹ terito, ac ficus internā partē ammisce-
to. Sit autē pinguitudinis ficus portio dupla. Hoc vteros in-
flat. Hoc etiā desperatis optimū est. Aut mercurialis folia tri-
ta subdito. Hoc tenuē biliosā purgationē ducit. Sed & arte-
misia facit velut mercurialis, & melius purgat. Veratrum
quoq; nigrū cum aqua tritū, velut aquā à carnib⁹ ducit. Sed
& alumen ac resina idē facit cyperū, absinthiū, aristolochiā,
cuminū, salem, mel. Hęc oīa simul terito ac apponito. Et ve- E
raturum cū vino dulci, & farina lolij ac tritici, melle subacta in-
lana subdatur. Subdititia si catapotia nō purgarint. Mer-
curialem, myrrhā, violam albam, cepam acerrimam, & melā-
thium ac mentā, si sufferat, permixta apponito. Subdititia
acria sanguinē ducentia. Cātharidas quinque; deniptis pedi-
bus ac capitib. & myrrhā ac thus simul misceto, & mel addi-
to. Deinde in oleū rosaceum aut Aegyptium tinctū per diē
subdat, & vbi mordet, tollat. & rursus in lac muliebri ac vn-
guentū Aegyptium tingat, & hoc per noctē apponat. & aqua
odorata perluat, & adipē subdat. Cōduxerit & buprestis, si
quidem parua fuerit, sine alis & pedib. ac capite. Si vero ma-
gna fuerit, non cōmisceto eadē quę cantharidibus, sed solā su-
mito ac similiter apponito. Si vero molliore opus habuerit, F
ad buprestis vinum & cuminū Aethiopicum ammisceto, v-
uam itē passam & pollinē fefelis ac anisi. & vinū feruefacito,
eoq; affusō reliqua terito, & pastillos drachmales efformato,
eosq; apponito myrrha ac thure amixtis. facito autem eo-
dem modo velut cū cantharidib⁹. Aut melanthium ex tri-
tico, tritum ac melle subactū apponito. Aut hoc ipsum melā-
thium cum melle tritū velut glādem efficito, circum pennā
autem obducito. Subdititiū efficax. Succum mādragoræ
& cucurbitę sylvestris, cū lacte muliebri apponito. Aut fecē
siccā ex vino veteri albo vrito, & vino extinguito ac subdito.
Cucurbitā item sylvestrē, mercurialem, nitrum & irionem.
Citius detrahit & mādragoræ radix, cātharis, serpyllū, lau-
ri fructus, vnguentum irinum, laurinum. Tithymali succum
permisceto

A permisceto ac agitato, & detracto visco, erui magnitudine exhibeto. Optimū est & glādē subdititiā ex eo facere. Si vero amplius pderit, vino proluatur. Aut as vstū dissoluito, & tepidum lana excipito ac apponito. Medicamētum ad cōceptū. Cedriæ acetabulū, adipis bubuli drach. iij. simul terito, & talorū figuras efformato, quas ieiuna apponat, & dum appositas habet per diem ieiunet. Apponat autē bis, mane & vesperi, post mēses post cōnā vero lauet, & cū viro dormiat. Aut melāthiū cōtūdito, & in linteū illigato, & adipe anserino addito, subdendū dato. Aliud ad cōceptū. Quo cures mulierem vt in ventre cōcipiat, vrinā sumito veterem, & ferri recremētum tātum, vt in fragmenta resolvere possis. postea mulierē in sella collocato, & corpore & capite velato, peluiq; ad pedes supposita, ignita recrementi ferri fragmenta tria pro vna vice iniicito. Sit autē vetus hęc vrina cōgij mentū, & cum his triginta fomētis ipsam foueto. Dum autē fomentū adhibes, caput lauato, ita vt donec fota fuerit rursus lapides illos recremēti ferri in vrina extinguas, & fomentum rursus calefacias. Postea vero caput lauato plurimū, polio & viticis foliis q̄ plurimis in aqua coctis. Hęc autem facito ad dies septē. Ter vero per singula hęc fomenta suffito, antequā laues. A balneo vero oleo laurino inungatur. post cōnā autem, vbi cepas melle tinctas comedit, & aquā mulsam tepidā quatuor heminarū mensura bibit, & paululum cōtinuit, vomat. & supina reclinata, rutā habeat auribus & narib⁹ inditā. Et panem fermentatū sexta chœnicis parte, in iusculum volucris cōfringat, habeat autem hoc iusculum apij chemam, & sic assumat. & rursus tantūdem in cōna dato. Et hoc per dies septem facito. postea vero ventri per dies septem clysterem adhibeto. Sit autem infusum clysteris, resinæ drachmæ quatuor, mellis acetabulū, olei platænsium tātundem, fursurum recentium succus, spuma nitri, oua tenuia. Sit autē infusum hemina octo, & ex his tres succi ptisanæ. Obliquæ vero clysterem adhibeto, & parū lauato. Apponat etiā glādes septem indie, & detineat donec fuerint liquefactę. Sint autē ex thure, nitro, galbano, melle cocto. Cibo vero eodem vtatur. Suffito autem asini albi pilos, & lupi stercus. De his plurimū prunis iniice, ipsamq; circumlocatā ac contectā suffito, cauendo ne cōburas. Si vero mulier parere nequeat quę prius peperit,

Cōceptoria.

HIPPOCRATIS LIBER I.

Qui cōcep-
tus pare-
tur.

Cōceptus
reparatio.

rit, nitrum & resinā, & myrrhā, & cuminum Aethiopicum, & D
vnguentū simul terat, & apponat. Aut pulegium siccū in lin-
teo subdat. Bibat autē pulegium vbi dormire volet. Aliud
ad cōceptum. Viētus rationem mulieri cōstituere oportet,
quæ pręgnans fieri cupit, & ad edendum ac bibendum exhi-
bere ipsi, quæ libenter admittit. Viro autem mulieris reliqua
daro, præter allium, & cepā, & legumina fresa cocta, & filphij
succum, & quę inflant. Ab his sanē absteineat. Medicamen-
tum quod similiter infunditur si nō concipiat. Lac mulieris
masculū alentis, grana mali punici recentis terito ac succum
exprimito, & testudinis marinę partē inter anum & puden-
dum cōburito ac terito. & hæc in pudēdum muliebri infun-
dito. Aliud quod similiter infunditur nō cōcipienti. Lac &
resinam, & mali punici dulcis succum, Hęc omnia melle am-
mixto infundito. Aliud ad cōceptum. Bulbi albi semen,
aut florem, cum melle terito, & lanæ inuolutū per triduū ad
vterum apponat. Quarta vero die, malū syluestrem lotifoliā
terat, lacte muliebri ammixto, & lanæ inuolutā apponat. de-
inde cum viro dormiat. præforbeat autē pulegium in farina
coctum, & bibat pulegium tenue in vino. Si vero huic nō o-
bediat, conyzā odoratā cōtundat, & expressum succum vino
mixtum ieiuna bibat. Aliud. Asparagi semen similiter in
vino bibat. Aliud. Secundā mulieris, & vermium carniū
capita, & alumen Aegyptium, cum adipe anserino diluito, &
in lana ad os vteri apponat. Aliud. Aeruginē, florem æris, F
vtrunq; oboli dimidij pondere, thuris masculi, aluminis scis-
si, fructus vitis syluestris, gallæ, myrrhæ, malicorij, resinæ, po-
lij, singulorum obolum in melle tritum, per triduū bis in die
apponat. Si vero fortassis acrius fuerit, anseris adipem ac ni-
trum tostum ammisceto. Vinum autē exhibeto, fortitudinem
in ipso vitans. Aliud ad cōceptum. Vermem carniū qui
caudā habet accipito, & de ipso tres aut quatuor partes su-
mito, & origanum tenuem simul cum rosacco vnguento te-
rito, & hoc ad vteri os apponat. Aliud. Portulacā cum a-
dipe anserino, & myrrhæ, & porri semine, & felle bubulo te-
rito, & lanæ inuoluta ad os vteri apponito. Si menses qui-
dem fiant multi, nō concipit autem, floris æris obolos duos,
& aluminis scissi tātundem, cum melle terito, & lana excipi-
to. Illiget aut mulier lanā in linteum cum filo, & sibi ipsi sub-
dat, ita

A dat, ita vt filum extra promineat. Deinde quum probe purgata fuerit extrahat, & vino odorato myrti foliis iniectis seruefacto proluat, & virum accedat. Subdititium ad cōceptū.

Mel, myrrhā, myricæ fructum, resinam liquidā, adipem asserinum, omnia simul trita lanæ inuoluta apponant. Aliud, quod vterum valde aperire potest, quum cōclusus est, & cōcipere nō potest, & ad aquam expurgandam. Accipe anohusam parua, & lentiscum, & cuminum, & cyperum, & cucurbitam syluestrem, & nitrum rubrum, & sal Aegyptium, & anchusam magnam. Hęc omnia trita per lintheum rarum excernito, & acceptū mel ad lentum ignē coquito. Postq̃ vero effert, ceram ac resinam ammisceto. Deinde etiam aliis omnibus ammixtis oleum affundito, ac ab igne tollito. & tepida lanæ cōuoluta inuoluta vtero apponito, donec purgata fuerit. Aliud. Si mulierem cōcipere velis, ad purgatoria quibus vtitur, etiā virū accedere oportet. Et baccas lauri nigras decem, thuris pugillos tres, & cumini modicum, cum melle trita in lanam succidam inuoluat, & semel in die subdat, & semel auferat, ad quatuor dies, & iisdem diebus à cibo abstineat.

Cōceptum impediens. Si vero cōcipere non oportet, misyos magnitudinē fabæ aqua diluito, ac bibēdam dato, & per annum vt ita dicam, nō concipiet. Partum accelerans ægre parienti. Lauri radicē derafam, aut lauri baccas dimidij acetabuli mensura in aqua calefacta bibēdas dato. Aliud partum accelerans. Diētamni obolos duos tritos in aqua calida bibat. Aut abrotoni drachmam, & lauri baccas, & anisum, in vini dulcis veteris cyatho terito, & aquæ cyatho affuso bibendum dato. Hoc bonum est si ante partus dolores fuerit datum. Aut diētamni obolum, myrrhæ obolū, anisi obolos duos, nitri obolum. Hęc cum vini dulcis cyathovno terito, & aquæ calidæ cyathis duob⁹ affusis bibenda dato. Deinde calida lauato. Aliud partum accelerans. Resinam terebinthinam, mel, oleum duplum horum, vinum odoratum q̃ suauissimum. Hęc mixta tepesacta sæpe ebibēda dato. Oportet autē, & vteros sedare, si fuerint inflāmati. Aliud.

Cucumeris syluestris quicunq; albus fuerit semē ceræ infarcito, deinde lanæ rubræ inuolutum lumbis alligato. Si vero pręgnans multo tēpore cohibeatur, & parere nō possit, sed diebus pluribus ex partus doloribus laboret: Sit autem

*Cōceptum
impediens
tia.*

*Partū ac-
celerātia.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Que pu-
erperia
purgent.*

iuuenis, in vigore, & multo sanguine referta, secare oportet ^D
venas in malleolis, & sanguinē detrahē, virium respectu ha-
bito. & postea calida lauri corticib⁹ incoctis lauato. Viucis
autē semen, & dictamnū creticam, vtrunq; pari portione, in
vino albo aut aqua bibendū dato. Subdititium autem me-
dicamētum facito, galbano, & baccis lauri, & oleo rosacco, in
lana inuolutis ac subditis. Aliud. Filicis quercinæ radicē
tritā in vino bibendā dato. & adiantum tritum in oleo di-
lutum illinendū, & in vino meraco bibendū dato. Aliud,
quod puerperæ puerperij purgamenta melius purgat. Te-
studinis marinæ hepar viride adhuc viuentis, in lacte mulie-
bri terito, & cū vnguēto irino ac vino subigito, & apponito.
Aut mercurialem tritam in lana apponito. Aut artemisiā tri- ^E
tam similiter in lana subdito. Aut mercurialis & cucumeris
sylvestris parum terito, & vino ac melle subactum apponito.

Purgatoriū puerperij purgamētorum ex partu. Triticum
trimestre fractū ac fressum, dimidię chœnicis mēsurā, in aquę
heminis quatuor coquito. Quū autē efferbuerit ter aut qua-
ter, sorbendū dato. Aliud. Sambuci folia in aqua coctas, & por-
rum, & fœniculum, & anethū, & polypos, & locustas piscicu-
los. Aut rhois folia & erysimū ex vino, aut polentæ pollinent
bibendū dato. Aut misy duorū obolorum pōdere tritū ac vi-
no subactum apponito. Purgatoriū mensium & puerperij
purgamentorū. Ducit etiā aquam & alia. Radicis struthij
tusi triti quantū tribus digitis apprehendi potest, melle sub- ^F
actū apponito. Nascitur autē in Andro in littoribus. Aliud
similiter purgans. Erysimū in aqua coquito, & vbi ebullit
oleum affundito, ac bibendū dato. Cōmodum est etiā succū
pro fomento adhibere per suffitum. & cibis mollibus vi.

Aliud quod puerperij purgamēta purgat. Erysimum pla-
cide terito, & corticem diffiato. Quum autē purum feceris,
leuiter terito, & aquā a distillato, salemq; ac oleum ammisce-
to. & vbi polentam insperferis coquito, ac sorbendum dato.

Aliud. Si nō descenderit purgatio, aut puerperij purga-
menta nō prodierint. Cucumeris sylvestris internā partem,
trium obolorū pondere sume, & artemisiā herbam, & thūs
oboli pondere, & hęc trita, & melle ammixto, lanæ inuoluta,
adyteri os appone. Et hoc semper noctu ac interdū per dies
quinq;

A quinq; facito. Aut vitis pampinos aut folia viridia terito, & melle ammixto lana excipito. & eodē modo subdito. Aut cupressi fructū & thus simul trita, rosaceoq; ac melle diluta, & lana excepta apponat. Aut abrotoni drachmā, & cucumeris sylvestris medullæ obolum, & thus cum melle terito, & in lana inuoluta apponito. Aut elaterij obolū, & myrrham, cum melle terito, & lana excepta apponat. Aut cupressi fructum, & cucumeris sylvestris internam partem, & thus, melle ammixto, in lana subdat. Purgatoriū si ex partu nō purgetur. *Puerperæ purgatio diuersa.* Trifolium in vino bibendū dato. Idem etiā appositum menses erumpere facit, & foetum eiicit. Purgatoriū vterorum, quum puero mortuo sanguis in hoc māsērit. Cucurbitam sylvestrem tritā cum melle delingat, aut apponat. Ad omnia puerperij purgamenta si nō probe prodeant. Erysimū coquito cū polenta, & oleo affuso vbi coctum fuerit sorbeat. & cibis mollissimis vtatur. Aut scāmoniam cum lacte muliebris tritam, ac lana exceptā apponito. Aut radicem dulcem melle, & rosaceo aut Aegyptio vnguento subactam, in lana subdat. Aut farinam lotā similiter apponat. Bibat autē crethmi, & seselis, & rutæ, & silphij semen, ita vt de singulis obolos duos simul teras, & in vino meraco, si non febricitarit, præbeas. Subdititium quod secundam relictam eiicit. Ex sambuci foliorum decocto prius fomentum adhibeto, & id quod ex cātharide fit apponito. Hoc & ea quæ debilia sunt sanat. Si vero lāciner ac mordeat statim tollito, & lanam rosaceo tinctam subdat. Potiones quæ secundam educere possunt, & menses detrahē, itemq; foetum enectum.

Secundā quæ educant.

C Cantharidas quinque, alis & cruribus ac capite auulsis, & tribulum ad mare natum cum radice ac folijs tritum conchæ mensura, & euanthemi, ac seminis apij tantundem, & sepiæ oua quindecim, in vino dulci temperato bibenda dato. Et vbi dolor habuerit in aqua calida desideat, & aquam mulsam aquosam bibat, & vinum dulce. Alia. Ranunculi foliorum ac floris triti, stateris Aeginæ pondus, in vino dulci bibat. Si vero dolor habuerit, cicer album & vuas passas, in aqua coquito, perfrigerato, ac bibendum dato. & vbi vrinæ stillicidium vexarit, in aqua tepida desideat. Aliud quod eiicit secundas. Cucumeris sylvestris succū in mazam cōspersum apponat, vbi prius ad biduum ieiunarit. Hoc nullū aliud

HIPPOCRATIS LIBER I.

Fœcūditas præstātius inueneris. Fœcūditatis experimentū. Caput al
is expe- lij integrū deraſum appone, & vide an per os oleat. Aliud
rientia. experimentū. Netopon modicū lana inuolutū apponito, ac
videto an per os oleat. Alia ſubdititia. Scorpij marini fel,
lana exceptū & in vmbra ſiccātū appone. Aut pulegiū ſic-
catū & tritū ac melle ſubaſtū, in lana apponito. Aut florē
arj cū melle linteolo illigatū ſubdito. Aut cucumeris ſylue-
ſtris ſemē, & teſtā cōbuſtam, cū vino ſubigito, & leporinis pi-
lis ac lana excepta ſubdito. Aliud ſubdititiū. Alumē Ae-
gyptiū lana inuolutū apponito. Aut cātharidas tritas vinoq;
ſubaſtas ſubdito. Aut artemiſſam herbam vino ſubaſtam ap-
ponito. Aut melanthium cū vino tritū in lana ſubdito. Aut
bulbion ex tritico tritū & vino ſubaſtū apponito. Aut vini
veteris albi fecē cōburito, & vino albo extinguito, teritoq;
ac in linteo apponito. Aut galbanū, & netopon, & miſy cū ro-
ſaceo vngueto in linteo ſubdito. Aliud. Elaterij portiones
duas, & fauū cū vino in linteo apponito. Aut butyrū & ala-
men melle ſubaſta ſimiliter. Aut ſcāmonij ſuccū & adipem
cū maza miſceto, & vino imbuta in linteo apponito. Po-
tiones quę poſſunt ſecundā in vtero derentā educere. Colo-
cynthidis ſylueſtris internā partē cū lacte muliebri tritā, in
linteo apponat. Ad idē. Silphiū magnitudine fabæ in vi-
no bibedū dato. Aliud qđ foctū expellit. Mulierē ſub aliis
Que foctū apprehēſam fortiter cōcutito. In potu vero dato, viticis ſolia
expellat. in vino. Aut dictānū creticū oboli pōdere in aqua terito ac
exhibeto. Aut conyzę graueolētis man^o plenę mēſurā cū por-
ri ſucco diluito, & netopū chemæ plenæ mēſurā addito, atq;
hec trita in vino bibēda dato. Aut tēdā pinguiſſimā cū vino
dulci coquito, triū cyathorū mēſura vini affuſa, & galbani o-
bolos tres, & myrrhā adiiſceto, & vbi coſta craſſa facta fuerint,
tepida bibēda dato. Aut porri ſuccū, & myrrhā, & vinū dul-
ce ſimul exhibeto. Aut portulacę ſemē terito, & in vino albo
veteri dato. Aut populi nigre creticę grana nouē i vino trita
bibat. Aut ranūculi herbe foliorū ac floris triti, drachmæ Ac-
ginę pōdus, i vino dulci bibat. Si vero adhuc ſecūda int^o de-
tineat, Seneſtæ anguiū obolū i vino terito, ac bibedū dato.
Aut apij radicē, & myrti baccas coquat, & p dies quatuor bi-
bat. Aut cuminū Aethiopicū, & caſtorij obolū, & cātharidis
parū hec i vino bibēda dato. Aut ſcēniculi radicē, in vino &
oleo

A oleo ac melle feruefactā bibat. Si secūda nō p̄dierit, conyzā tritā in lana subdito. Meli⁹ autē est vt bibat. Aut conyzā quātū manus capit, & porri succū, & netopum chemē mēsurā mīſceat, & hęc in vino bibat. Aliud quod secūda eiicit. Holonitidis dulcis radicem, est autē velut bulbus, & parua velut oliua: Hanc in vino terito, ac bibendā dato. Et si quidam parua fuerit duas dato. Si vero maior, vna ſufficit. Ammiſceto autem ex ſeminibus cuminū Aethiopicum, & ſeſeli maſſilienſe. Aut filphij libyci ſemen ſiccū chœnicis dimidiæ menſura, in vini heminis tribus coquat, & ad dimidiā redigat, & de hoc bibat. Aliud. Viticis ſemē, & ſeſelis, pari portione ſimul cū myrrha terito, & cum aqua bibēda dato. Alia ſecundas expellentia. Viticis albæ recentis acetabulū, in vino albo odorato tritum bibendum dato. Aliud. Caſtorij aut ſagapeni obolum, bituminis drach. i. nitri drach. ij. Hęc omnia terito, & in vino dolci, ac olei hemina dimidia obolos duos ieiunā bibendos dato. Et calida probe lauato. Aliud ſimiliter habens. Herinaceos marinos tres totos tenuiter tritos, in vino odorato bibendos dato. Aliud. Mentæ faſciculum parū, & rutæ & coriandri, & cedri aut cupreſſi ſemē, in vino odorato bibendū dato. Et de herinaceis ſi habuerit, plurimum ſorbeat. poſtea vero ſimiliter calida lauato. Aliud. Aniſum, cedri baccas, ſemen apij, cuminū Aethiopicum, ſeſeli, ſingulorū dimidium acetabulū, tenuiter tritum, ex vino albo bibendū dato. Aliud. Diſtamni faſciculū, & dauci ſeminis drach. ij. & melanthij rāundem, tenuiter terito & in vino albo bibenda exhibeto. Et multa calida lauato. Dato autē iuxta corporis robur. Aliud. Galbanū oliuę magnitudine, in oleo cedrino tritum apponat. hoc corrūpere & eiicere morantes ſecundas poteſt. Aliud ſecundarum expulſorium quod vteris infunditur. Quum ſecunda à frigore mortificata cōputruerit, vbi vētus frigidus fuerit, crocū leuiter tritum drachmæ pōdere, cum adipe anſerino infundito, & ad plurimū tēpus finito. Potus ad idem probe cōferens. Conyzā ſuaue olentē, & mel, & reſinam terito, inq; vino odorato, aut in ſyrma potione moderate purgante bibēda dato, & calida lauato. Alius ſimilis potus ad puerū & mala intus exiſtentia. Aeruginē tritā cum melle, & ſyrma potione, bibendā dato. Aliud ſubdititium, ad eiiciendū ſœtum immortuū. Aeris ramenta in molle lin-

HIPPOCRATIS LIBER I.

teum indita, ad os vteri apponito, & profueris. Aliud. Te-
 stam recentē, & adipē anserinū terat ac apponat. Aliud. Ni-
 trum cum resina coctū, & in glandē efformatū, gallinaco adi-
 pe tinctum appone. Aliud. Charien appellatur herba, hu-
 ius radicē nō multo adeo tempore ad vmbilicum apponito.
 Aliud. Cucurbitā syluestrē, & muriū stercus, leuiter trita ap-
 ponito. Aliud quod alligatur. Resinā & adipē gallinacū,
 trita ac simul mixta, super vmbilicū ac ventrē deliget. Aliud.
 subdititium. Hederae albæ semen, & cedri ramenta terat, &
 glandes hinc factas subdat. Aliud. Testudinis marinae ce-
 rebrum, & crocū Aegyptiū, & salē Aegyptium terito, miscero
 glādes formato, ac subdito. Suffimentū expulsiuū quod &
 sanguinē ventris expellere potest. Salicis folia in ignē posita
 suffito, & mulierē circumlocatā finito donec fumus in vterū
 intrauerit. Abortus sanatio. Quum mulier abortū fecerit,
 & puer nō fuerit egressus, siue putrefactus fuerit, & intumue-
 rit, aut aliud quid eiusmodi passus fuerit. Porri & apij succum
 per linteū expressum, de vtriusq; colligito, & olei rosacei he-
 minam, & adipis anserini quadrantē aduicito, resinaq; obo-
 los tres in oleo liquefacito. & vbi mulierē ad pedes altiorē fe-
 ceris, in vteros infundito, ac decubēs ad plurimū tempus cō-
 tineat. deinde ad dies quatuor desidere iubeto, & egreditus
 puer putrefactus. Sin minus, salē Aegyptiū & cucurbitā sylue-
 stre viridē accipito, & melle ammixto trita edēda dato. Et
 postquā ederit, hinc & hinc moueatur. Aliud. Salē Aegy-
 ptium, & muriū stercus, & cucurbitā syluestrē sumito, & mel-
 lis semicocti quadrantem affundito, & resinae drach. i. in mel-
 iniicito, & cucurbitā ac muriū stercus, omnia probe cōterito,
 & in glādes efformato, easq; ad vterum subdito, q̄ diu oppor-
 tunum esse visum fuerit. Aliud expulsiuū, quod puerū ene-
 ctum eiicit. Helxinē in vino tritā bibendā dato. Aliud eie-
 ctoriū, quod puerū liuidum expellit. Veratri nigri radices
 tenues tritas, quātum trib⁹ digitis apprehēdere potes, & myr-
 rham magnitudine fabae, in vino dulci bibēda prēbe. Aliud.
 expulsiuū. Coriādrum cum radice, & netopū apponat, ac
 deābulet. Aliud qđ infunditur, si mortuus fuerit puer, vt ip-
 sum eiiciat. Crocum terito, & anserinum adipē affundito, &
 excolata in vteros infundito, & ad plurimū tēpus relinquito.

Abortus
 sanatio.

Partus im-
 mortui eie-
 ctio.

Cū partus

Ad foetum immobilē corrūpendū ac expellendū. Aluminis
 scissi

A scissi drachmā vnam, myrrhæ tantundē, veratri nigri obolos tres, in vino nigro leuiter trita, in glandes afformato, & appo- *non moue-*
 nito donec paulatim fuerit exolutus. Collutiōes vteros pur- *tyr.*
 gātes, si ex partu aut inflāmatione fuerint exulcerati. Gros- *Lotiones*
 sos hybernos aqua affusa feruefacito, & excolato. Deinde o- *diuersæ.*
 leo tepido affuso misce, & duas heminas ad summū infunde.
 Omnes autē collutiones nō ampliore q̄ hac mēsurā vteris in-
 fundantur. Malicosiū item & mānam thuris, in vino nigro
 austero coquito, & excolato vinū infundito. Alia collutio.
 Fecem vini vstā liquefacito, & cum aqua infundito. Deinde
 malicoriū, myrti baccas, iuncum odoratum, lentes, in vino co-
 quito, & diffusum vinū infundito. Alia. Butyrū, thus, resi-
 nam, mel, simul liquefacito, & affuso vino, tepida infundito.
 Aut sambuci fructū in aqua coquito, & excolata aqua, apium
 myrrhā, anisum, thus, simul in ipsa terito, & vinū odoratū pa-
 ri aquæ mensura affundito, excolatoq; per linteam, & tepefa-
 ctum infundito. Alia. Brassicā, & mercurialē, & lini semē,
 & linum viride, in aqua coquito, excolato, ac infundito. Aut
 foliorū myrti acetabulū, myrrhā, anisum, mel, resinā, vnguen-
 tum Aegyptiū, oīa terito ac vnito, affusisq; vini albi odoratis
 fini heminis duabus, excolato, tepefacito, infundito. Aut lau-
 ri fructum & pulegiū in aqua coquito, & vnguentū rosaceū
 affundito, & cum hoc tepido colluito. Aut anseris adipem
 resinæ ammisceto, affusoq; ad hoc vino, tepefactū infundito.
 Alia. Butyrum & oleum cedrinū, in modico melle tepefaci-
 to ac infundito. Aut mel, butyrum, iuncum odoratū, calamū
 odoratum, muscum marinū sumito, & in vino coquito, exco-
 lato, ac infundito. Aut apij semē, seseli, myrrhā, anisum, me-
 lanthium, in vino coquito, & excolato vinum infundito. Aut
 cedrum in vino coquito, & cum vino colluito. Aut hederā
 in aqua coquito, & aquā infundito. Aut elaterij, aut cnestri
 portiones duas in aqua coquito, & duas heminas ex hac tepi-
 da infundito. Aut cucumeris sylvestris interioris magnitu-
 dinem digiti in duabus aquæ heminis coquito, & melle ac
 oleo ad aquā affusq; infundito. Aut radice thapsie portiones
 duas leuiter terito, affusoq; oleo ac melle, in duab; aquæ tepi-
 de heminis diluito, ac infundito. Aut veratri nigri portiones
 duas, vino dulci & aqua dilutas infunde. Aut grana cnidia
 sexaginta terito, melleque ac oleo & aqua affusa infundito.

Collutio

Collutio corroborans, si vlcera pura fuerint. Grossos hy-
 bernos terito, & aquā affundito, & per totā diem macerato,
 & oleo affuso colluito. Aut malicoriū, & loti ramenta in vi-
 no nigro coquito, & infundito. Quū autē impura fuerint,
 & sordes deferuntur, fecē vini vstā, cum vino & aqua infundi-
 to. Aut malicoriū, rhoem coriariū, myrtiq; ac rubi folia, in
 vino nigro coquito ac infundito. Collutiones quæ infun-
 duntur ad vetera vlcera. Succo brassicæ cocto collue. Et mer-
 curialem similiter ac nitrū rubrum modicū ammisce, & myr-
 rhæ acetabulū, thus, seseli, anisum, apij semen, netopū, resinā,
 mel, adipē anserinū, acetum album, vnguentum album Aegy-
 ptium, Hęc oīa simul trita, & vini albi heminis duabus diluta,
 tepida infunde. Aut mercuriale in aqua coque & excola, &
 myrrhæ acetabulū, thus, seseli, netopū, singulorum pares por-
 tiones adde, ac tepida infunde. Aut salmā & hypericum in
 aqua coquito, & cum aqua colluito. Aut sambuci fructū, &
 lauri baccas, æquis portionibus in vino coquito, & cum vino
 colluito. Aut pulegij aqua colluito. Aut adipē anseris in
 resina liquefacito, & similiter oleum cedrinū modicū affun-
 dito, & cum melle liquefacito, ac tepida infundito. Aut ar-
 genti florē in vino & melle ac cera liquato, & cyperū, & iun-
 cum odoratū, ac calamū (quæ sanē etiā in vnguentum ammi-
 scentur) & iridem ac muscum, in vino coquito & infundito.
 Aut apij semen, anisum, seseli, myrrhā, melanthiū, in vino co-
 quito ac infundito. Aut cedrū creticā in vino coquito, aut
 in aqua, & infundito. Aut hederā creticam in aqua coqui-
 to ac infundito. Atq; hæc facienda sunt si vulnus habet. &
 myrrhā in aqua dilutā infunde. Aut elaterij portiones duas
 cum aqua infunde. Aut colocynthidas sylvestres duas in vi-
 no aut in lacte cocto, quatuor heminarū mēsurā macerato, &
 excolato, ac infundito. Aut cucumeris sylvestris interioris, pal-
 mi magnitudinē in aquæ heminis quatuor coquito, & melle
 ac oleo affuso colluito. Aut radicis thapsiæ duas portiones,
 in vino dulci dilutas, cū aquæ heminis duabus, tepide infun-
 dito. Aut veratri portiones duas, in vini dulcis heminis dua-
 bus dilutas infunde. Aut thlaspios acetabulū, melle ammi-
 xto in aquæ heminis duabus dilue, & tepido vtere. Aut cu-
 cumeris sylvestris magnitudinē palmi, & cneori portione vna,
 in aquæ heminis quinq; coquito, & melle ac oleo affuso col-
 luito.

A luito. Aut grana cnidia sexaginta, in melle aut in oleo diluta, cum aqua infundito. Si ex partu alui profluuium corripitur. Bibat uiam passam nigrā, & punici dulcis malicorium, & internū nucleū, & coagulū hōdi. Hæc vino nigro diluta, & caseo caprino, ac polenta triticea inspersis, bibenda dato. Triticū autē modice torreto. Si vero ex partu sanguinē vomat, huic hepatis fistula fauciatā est. Hæc lac asini bibat, deinde vaccæ nigre, ad quadraginta dies. Et sesamū tritum donec probe habeat. Bibat autē lac ieiuna. Si ex partu sedem doleat, iuniperi fructū & apij radicē coquat, & ad dies quatuor bibat. & lactucæ semē cum anserino adipe tritū edat. Si vero ex partu vteri inflāmati fuerint, solani succum infundito, aut betæ, aut rhamni. Si ex partu crus ab vteris claudū factum fuerit, & exurgere nō poterit, semen hyoscyami chemē mensura, in vino nigro ad triduū bibat. Si vero mente percellatur ipsa bibēs, lactis asinini poculū bibendū dato. Deinde pharmacum à quo pituita purgatur. ex sandaracha aut & cerato, & pilis leporis, per triduū suffitus fiat. De inflāmatione ex partu. Si ex partu vteri inflāmati fuerint, solani succum intra pudenda infundito. Aut apij, aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succum expressum. Aut sambuci medullā ac tenerissimam partē derasam, oblongā indito. Aut absinthium in aqua terito, & lana exceptū subdito. Si vero horruerit tollito. Aut cotyledonis folia, & porrū, in crassiore tritici farina coquito, & oleo ipsis affuso præbeto. Bilē ex vtero purgantia, Cucumeris sylvestris internā partem tritā ac melle subactā, in glandē efformato ac apponito. Pharmacū autē dare oportet, quāsi sursum ac deorsum purget. & calida lauare. apponere vero anisum, aut melanthiū: aut colocyntidis sylvestris internam partē terito, & melle subactā apponito. Aut elaterij portiones quatuor, ammixto adipe anserino aut caprino, in oblongiorē glandē redactas apponito. Aut nitrū, & cuminum, & allium, & sicū, oīa leuiter trita & melle subacta apponito. Calida vero lauet, & à balneo bibat. Aut thlaspi leuiter tritū, & melle subactū apponito. Aut sic^o veteris pinguitudinē derasam elaterij potionib⁹ duab⁹ ammixtis, & nitro tantū quantū est elateriū, cum melle subigito ac apponito. Aut peucedani tres cyathos bibendos dato. Et anisum ac melanthiū viapo diluta bibenda dato. Aut elaterij portiones quatuor, adipe ouillo

*Sanguinis
vomitus
caussa.*

*Cōtra ute
rorū inflā
mationē.*

*Diuersæ
medicæ.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Collutiões
uarie.*

*Pituitosa
& biliosa
lauatio.*

pe ouillo ammixto apponat. Et hoc ablato aqua odorata la-
uet, quæ leniter adstringat. Aut elaterij potiones tres cū ouil-
lo adipe, in glandē circum pēnā efformato. & vbi amouerit,
sufficienti aqua probe eluatur. Aut thlaspis potionē cū melle
dato. Collutio si biliosa fuerit. Elaterij potiones duas
aqua dilue, & oleū narcissinum affunde, & cū tepido collue.
Aut colocynthides syluestres duas in lactis asinini cocti he-
minis quatuor macerato, & vnā excolato, ac oleū narcissinū
ammisceto, & infundito. Alia collutio biliosa & pituitosa,
Cucumeris syluestris internā partē palmi magnitudine, in
aquæ potabilis heminis quatuor coque, & melle ac oleo an-
thino ammixto infundito. Alia pituitā & bilē purgans. Gra-
na cnidia sexaginta, melle ac oleo anthino ammixto, cū aqua
infundito. Aut cnestrū in aquæ potabilis heminis quinq; co-
quito, & duabus excolatis, mel & oleū anthinū cū narcissi-
no ammisceto, ac colluito. Collutiones purgatoriæ. Grossi
hyberni vsti in aqua macerantur. & ad aquā excolatā oleum
ammiscetur, ac infunditur. Postea vero collutio fiat ex mali-
corio, galla, loti ramētis. Hæc autē in vino nigro coquere o-
portet. Aut fece vini vsta vtere cū aqua. Et postea hæc infun-
dito, myrti folia & rhoem coriariū. Coquantur autē in vino
nigro odorato. Et postea lentisci folia, & hypericū, & saluiā,
cū vino nigro odorato cocta infundito. Aut cū brassicæ a-
qua, in qua mercurialis cocta sit, modico nitro adiecto, col-
luito. Aut elaterij potionē, cū oleo narcissino aut anthino, te-
pidā infundito. Si vero biliosa fuerit, colocynthidas duas,
in lactis asinini cocti quatuor heminis macerato, & cū exco-
lato colluito, oleo narcissino aut anthino ammixto. Aut cu-
cumeris syluestris internā partē palmi magnitudine, in aquæ
potabilis heminis quatuor coquito, & melle ac oleo anthino
addito, colluito. Hæc collutio pituitosæ ac biliosæ conducit.
Collutio pituitā trahēs. Granū cnidiū, & mandragoræ li-
quorē terito cū aqua, Nā purgatio multa & omnis generis ex
hac collutione cōtingit. Aut alij caput integrū, nitrū, ficus
internā pingvē partē, æquis portionibus trita ad gallæ ma-
gnitudinē efformato, ac apponito. Aut cumini folia cū vino
trita, in lana subdito. Aut radicē albā terito, & melle affuso
feruefactā in glandē redigito, ac apponito. Aut silphij liquo-
rē cū ficis emollito, & glandē efformato. Bonū est & cucu-
meris

A meris syluestris semē similiter tritū ac præparatū. Aut fel tauri, & nitru rubrū, & netopū, ac cyclaminū, illorū quidē gallæ magnitudinē, cyclamini vero ampliorē portionē, melle amixto mulier quæ curatur apponat. Aliud substitutū. Cyclamini caput purgatū aqua terito, & lana tenera exceptū ap-
ponito. Aut myrrhā, salē, cuminū, fel tauri, cū melle eodē modo. Aut grana cnidia triginta, & Indici pharmaci oculorum, quod vocatur piper grana tria, decorticato: & rotundi item tria. Hæc autē terito, & vino veteri tepido diluta, instar glādis circū volueris pennā efformato, & sic adhibeto. Aut thymali succū melle subactū. Aut scillæ radicē lōgitudine digitorū sex, duobus digitis lana obuolutis subdito. Aut ipsā
B scillā absq; radicē terito, & similiter lana obuolutā apponito. Collutio si pituitosa fuerit mulier. Veratri potiones duas in vini dulcis heminis duabus diluito, & permixta infundito. Si purgatione opus habuerit, porrū coquere oportet, aut sambuci fructū, anisum, thus, myrrham, vinū. Hæc omnia terito, & cū succo horū colluito. Aut brassicā in aqua coquito, & in huius succo mercurialē coquito, & nitri parum, & excolatū infundito. Aut cnestri portionē in melle dilutā immitto. Verū mēses cōsiderare oportet, an biliosi sint, aut pituitosi. Ad hoc arenā siccā tenuē in solē subiicito, & quū menses prodierint, sanguinem superfundito, ac siccari finito. Et si quidē biliosi fuerint, sanguis in arena siccatus viridis euadit. Si vero pituitosi, velut mucus conspicitur. Si igitur pituitosi
C fuerint, cnestri portionē cū aquæ mulsæ hemina infundito.

Purgatoriū molle, aquā ducit & pelliculas, ac saniem subcruentā. Detrahit & menses, nisi diuturni fuerint. & vterorū os mollit. Vnguentū narcissinū, & cuminū quod editur, myrrham, thus, absinthiū, cyperū, vnguentū rosaceū, Horū singulorū pares portiones, narcissini vero quatuor partes sumito, & crudi lini puluillo dū a stupa depectinatur ammixto, omnia terito, & glandē circū pēnam efformato, & linteo tenui circumdato deligato, & in oleū albū Aegyptiū tingito, ac apponito, & per totā diē finito. Et vbi lauit & amouit, aqua odorata perluatur. Aliud purgatoriū. Ducit aquā & pelliculas, & mucos, & sanie subcruentā. Myrrhā, salē, cuminū, fel tauri, melle subacta & linteo indita apponito, & totū diē infinito. Deinde vbi lauit & amouit, aqua odorata perluatur.

*Mensura
cognitio.*

*Purgamentū
ad mulie-
res.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

tur. Aliud. Salē, cuminū, fel tauri, melle subigito ac subdito. Et silphium ficui ammisceto ac apponito. Deinde vngueto rosaceo illinito. Aut grana cnidia decorticato, potionēq; ipsorum terito, ac in glandē efformato. Aut allium & nitru rubru, & ficum, paribus portionib⁹ melle ammixto subdenda dato. Et vbi amouerit, cerui adipē apponat in vino liquefactū. Aut piperis grana quinq; cum modico elaterio, muliebri lacte instillato, in lana vnguento tincta apponat, ac amoueatur eodē modo. Aut pinguisimā ficus partē cum elaterij portione, & nitri rubri ac mellis æquali portione, eodē modo. Aut fel tauri, nitru rubrum, netopū, cyclaminum, paribus portionibus eodē modo cū melle in glandē efformato.

Aut fel tauri oleo Aegyptio tinctū apponat. Et eo amoto rosaceū illinat. Aut cucumeris sylvestris lōgi internā partē, exēpto semine, cum lacte mulieris masculū alentis, & myrrha purā, & modicum mel, & vnguentū Aegyptium, terito & apponito. Aut cucumeris sylvestris partem internā siccato, & sine semine tundito, & adiecto melle seruefacito, & glandē oblongā efformato, atq; oleo albo tinctū subdito. Aut sylvestrē cucurbitā eodē modo. Aut elaterij portiones tres cum farinē massa terito, & glandē formato. Aliud similiter faciēs.

Grana cnidia decorticata triū portionū mēsurā coquito, & melle affuso apponito. Deinde rosaceū illinito. Quæcunq; vero glandē subdunt, eas prius lanā in glandē infigere, deinde linteū tenue circumdare oportet, atq; sic oleo Aegyptio tinctā apponere. Ducunt autē hæc maxime, & pelliculas auferūt. Subdititia purgatoria fortia, quæ aquā ducere possunt, & mucos, ac pelliculas, magis quàm priora. Piperis grana quatuor maxima, aut etiā parua, si opus fuerit, ad elaterij portione ammixta terito, & muliebri lacte instillato, cū modico melle subigito. Atq; hæc in lanā mollē circū pennā obuoluito, & linteo circūdato apponito, vbi prius in oleū Aegyptiū tinxeris. Maneant autē subdita per diē, & vbi amouerit, adipē cerui apponat. Portiones, similiter purgatoriæ, quæ sepe cunctas eiicere possunt, & menses detrahère, & foetū enecū educere. Cantharides quinq; alis & cruribus ac foliis tritum cōsis: & tribulū ad mare natū cū radicibus ac capite auulchē mēsurā: & euanthemi viridē siue luteā internā partem, & seminis apij tantundē, & sepię oua quindēcim, in vino dulci tem-

Purgatio-
nes diuer-
se.

A ci tēperato bibenda dato. Et vbi dolor habuerit, in aqua calida desideat, & aquā mulsam aquosam bibat, & vinū dulce.

Alia. Ranunculi foliorum ac floris triti, aginai stateris pōdus in vino dulci bibat. Quū autē dolor habuerit, cicer album & uvas passas in aqua coquito, & perfrigeratā bibendā dato. Et vbi vrinæ stillicidiū vexarit, in aqua tepida desideat, & vinū dulce bibat. Subdititia purgatoria si potiones non purgarint. Mercurialē tritā ac myrrhā apponito. Aliud ad omne morbum, & aperire, & purgare potens. Myrrham modicā & saluiā, & anisum terito ac vtiōr. Purgatorium quod sterilē purgare potest. Si os vteri nō recte habuerit, stercus bubulum siccū tusum ac cribratum quatuor chēnicū

B mēsurā, & aceti heminas decē, & vrinæ bubulæ tantundē, & falsuginis marinæ heminas viginti, pro fomento adhibeto. & ad multum tēpus hoc leniter facito. Deinde lota vbi lēticula decoctum, & mel ac acetum mixta bibit, vomat. Et farinā sorbendā dato. & vinū odoratū vetus sub dio per noctē expositum, insuper bibendū. Cibum autē ea die ne gustet. Sequenti vero granum cnidium deuorādum dato. Tertia vero pharmaciū vrinā ciens exhibeto, ita vt uvas passas & cicer album, duarum chēnicum mēsurā sumas, & aquæ semicōgios tres affundas. Deinde facta coctura excoles, & sub dio per noctē exponas, & postera die bibendum præbeas. & subdititiis pharmacis vtatur. Aliud purgatoriū mēsiūm. Stercus bubulum velut cōchæ testā efformato, & cupressi ramenta amisceto ac subigito, & in sole siccato. & in hoc suffimēta iniicito, ac suffito. Aliud quod infunditur ad similē affectionē, si mēses nō prodeant. Spinæ albæ folia trita, & excolata ac tepefacta infundito. Illitio purgatoria, quæ vteros purgat. Porri & nasturtij semen tritum, & vino ac lacte cōto dilutum, imo vētri illinito. Illitio mollitoria. Ducit aquā, & mucos, & pelliculas. Et puerperij purgamenta detrahit, & nō exulcerat. Myrrhæ optimæ dimidiā partem, & salis granum, & picē aromatibus conditā, cōtundito ac trita misceto. Sit autē myrrhæ dimidia pars, ad salē ac picē cōtusam, Hæc in linteam ad gallē magnę magnitudinē efformata immittito. Sint autē duo lintea, vt alterum in die, alterū nocte habeat, donec colliqueant. Lauetur autē calida. Et deinde vbi amouit, aqua odorata perluatur. Si voles mulierē cō-

Vt concipiat mulier.

HIPPOCRATIS LIBER I.

cipere, ipsam & vteros purgato. Deinde ieiuna farinā edē-
dā dato, & vinum meracū insuper bibēdum. & nitrū rubrū,
aut cuminum, & resinā, melle subigito, & in linteo subdito, &
vbi aqua defluerit, nigros subdititios talos ad emolliendum
apponito, & cum viro cōcumbat. Si vero os cōclusum fue-
rit, etiā fici succum apponat, donec fuerit apertum, & statim
aqua eluat. Cæterū accipitris stercus in vino dulci terat, &
ieiuna bibat, & tunc viro condormiat. Aut vbi menses defie-
rint, anseris aut vulpis stercus, in rosaceo vnguento terat, &
pudēdum illinat, ac condormiat. Si vlcera fuerint acria &
inflāmata, hac collutione vtere. Adipē anseris & resinam mi-
sce, & aqua tepida diluta infunde. Aut butyrū melli ammix-
tum liquefacito ac infunde. Aut bryoniæ albæ cōchæ testam
paruā deradito, & myrrhā ac mel similiter. Hæc in vino ni-
gro odorato diluito, ac tepidum infundito. Si vlcerata aut
pustulis plena fuerint summa labra, carnē bubulā sumito, &
butyrum siue adipē anserinum, & anisum aut crocū, aut spo-
dium cyprium. Hæc omnia terito, & carni oblita apponito.

Si vlcera fiant ac mordeāt, Bubulā carnē adipe illinito, &
carnē subdito. Et si sordida fuerint, eluito, & fomentum ex fi-
ci radice adhibeto. Et postea etiā de pinguedine in vino dul-
ci bibat. Si in pudendis fiant vlcera, bubulum adipē illini-
to. Et myrtum in vino coquito, & cum vino perluat. Aut oleæ
folia, & rubi, & mali punicæ, eodē modo. Sit autē vinum prā-
nium. Atq; hæc quidē sic facienda sunt. Et persæ arboris vi-
delicet folia terito, & ad pudēda apponito. Aut anethi & a-
pij semen tritum illinito. Si feruido ac superficialio vlce-
re pudenda laborēt, sic curare oportet. Carnem bubulā lon-
gitudine duorum palmorū paruorū, crassitudine vero ligni
quod in foramen bipennis immittitur, pudēdi videlicet vi-
rilis forma, vsque ad vesperam apponat. Noctū vero auferat.
Postera die autem rursus apponat vsque ad meridiem. & bi-
bat vinum dulce, melie ad vinum ammixto. Collutio si vl-
cerati fuerint vteri, & si vrinæ stillicidium vexarit. Porrum,
sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrham, & vinum æ-
quali mēsurā ad horum succum. Hæc mixta & seruescā fci
gefacito, & moderate colluito. Aut mel, butyrum, medullā, &
cerā immittito, ac illinito. Ad vlcera quæ in pudēdo sunt
ac enascūtur. Folia oleæ, & rubi, & hederæ, & mali punicæ
dulcis

Medela
omnium
quæ in pu-
dēdis nas-
cuntur.

A dulcis terito, & vino veteri diluta, noctu in lana pudēdis ap-
ponito, & pro cataplasmate adhibeto. Quum aut dies vene-
rit, detrahito. & myrti baccas in vino coquito, ac colluito.
Aut anseris adipē & resinā liquefacito ac infundito. Aut bu-
tyrum & oleum cedrinū, modico melle ammixto infundito.

Ad vlcera in vtero resiccanda. Argenti florē in vino te-
rito ac infundito. Aut butyrum cum melle infundito. Aut
bryoniā albam, & myrrhā, & mel, vino diluta infundito. Po-
stridie vero vino nigro tepido eluito. Aut lentisci folia in a-
qua coquito, & cum hac postea colluito. Si vlceratum fue-
rit os vterorum, Butyrum, thus, myrrhā, resinā, medullā cer-
uinā infundito. Aut lenticulā in aqua coquito, & cum exco-
cata aqua colluito.

Qui vero aqua ex vteris fluxerit, & vl-
cera fuerint, & lancinarint, anseris adipem & ouum illinito.
Aut ouillum aut suillum adipē, & lentem in vino coquito, &
hoc pari aqua teporatum infundito. Quæ vero in pudendo
sunt vlcera, cum hoc perfundito, & mannā thuris, rubum, pi-
ni corticem inspergito. & cum aqua horum lauentur. Ex-
pulsorium si mortuus fuerit foetus. Galbanū oliuæ magni-
tudine linteo inuolutum, ac oleo cedrino tinctum, ad os vte-
ri apponat. Aliud. Calamū odoratum, & cucumeris syl-
uestris medullā, cum adipe anserino terito. Deliget autē vm-
bilicum & pectinem, & de hoc modicum lanę instillatum, ad
os vteri apponat. Et ab hoc paulatim extrahetur. Aliud.

*Foetus immo
mortui ex
iectio.*

Rubiā & cedri ramenta cōtundito, & aqua affusa sub dio
per noctem exponito. Deinde mane ad dolores partus exhi-
beto. Aliud. Silphij drachmā vnā, & porri succi aceta-
bulum, cedrini olei dimidio cyatho paruo ammixto, biben-
da dato. Aliud. Tauri fel oboli vnus aut semioboli pō-
dere, in vino terito ac exhibeto. Aut fermento oblitum, tor-
refactū deuorādū dato. Aliud. Cāeros fluuiatiles quin-
que, & rumicis ac rutæ radicē, & fuliginem de furno, omnia
simul trita, & cum aqua mulsā vnita, sub dio per noctē expo-
nat, & ieiuna ter bibat. Aliud. Cucumeris syluestris me-
dullā tritā, in cedrina pice lanæ inuoluito, & cum filo ad pē-
nam deligato, apponat autem intro, ita vt penne dura pars
paululum foras promineat ex lana. Quum autem sanguis ap-
paruerit, amoueatur. Aliud. Veratri nigri virgulā lōgi-
tudine sex digitorū lana obuoluito, extremā vero ipsius par-

M tem nu-

HIPPOCRATIS LIBER II

tem nudā finito. Deinde q̄ maxime intro apponat, & vbi ex-
trema pars cruentata fuerit, amoueatur. Aliud. Vcratrum
nigrum, & cantharidas, & conyzam in aqua terito, & glādu-
lā mollem sex digitorū lōgitudine efformato, siccato, & vbi
dura facta fuerit, lana inuolutā apponat. Summā autem par-
tem cedria illinat, sitq; ipsa nuda. Quum vero sanguis appa-
ruerit, amoueatur. Aliud expulforium. Si fœtus mortu-
us aut syderatus intus fuerit, ranunculum & elaterij parum in
aceto meraco misceto ac bibēdum dato. Aut brassica te-
ner coliculus, in summa parte netopo illitus immittatur.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS MULIEBRIBVS

liber II. Iano Cornario medico

physico interprete.

*Diuersi
fluxus.*

Luxus albus in senioribus mulie-
ribus magis fit, q̄ in iuniorib⁹. Flu-
xus fuluus in vtrifq; Fluxus ruber
in iunioribus. Et ruber quidē flu-
xus fit ex febre. Magis aut ex abor-
tu. fit & ex mensium interceptio-
ne, quū cōclusi derepente erup-
rint. Fit etiā ex partu & febribus;
& sanguis profluit valde multus,
& grumi excidunt. Et dolor fit cla-
uicularum ac tēdinum. & corporis torpor, & crurum perfri-
geratio. Aliquando vero etiā nasus effundit ad dentes, si an-
terior sanguis discesserit. & sudor multus diffunditur. Ad hec
& stomachi morsus fiunt, & perfrigerationes, & febris bilis
meracā ac pruriginosā. & eadē die saepe rigēt, & rursus su-
dant. & aliquādo à supernis locis cōuulsiones ipsis fiunt, ali-
quando ab infernis. & ad inguina dolores acuti ac fortes ir-
ruunt, procedētes velut dolores partus. Quādoq; etiā vrinae
stillicidium adest, & os siccū est, & sitis premit. & lingua aspe-
ra est. & digiti pedum magni cōtrahuntur, & ad suras semper
eum femore distenduntur. Et lumbi dolore vexantur. & ma-
nus in-

Anus impotentes fiunt. Quñ autem huiusmodi fiunt, tunc etiã
 neruorum antrorsum ac retrorsum distentiones fieri solent,
 à claviculis iuxta iugulũ, ad maxillas & linguã. A talibus ve-
 ro paulo post retrorsum, à tendinibus iuxta spinã, ad lumbos.
 atq; sic per violentiã pereunt. prædicere igitur oportet flu-
 xibus inchoantib⁹, & diætã cõstituere hoc modo. Mane qui- **Medela.**
 dem dandũ est pharmacum ad fluxiones, ex his quæ ego de-
 scribã, quocunq; maxime opus habere visæ fuerint. Dandũ
 autẽ & ter & quater, si multus sanguis discesserit. Diætã igi-
 tur cõsuetuatur, si quidem sine febre fuerint, ex cibis. Si vero
 febricitarint, ex sorbitionibus. Sunt autẽ ex sorbitionib⁹ hæ **Sorbitiones.**
 comodissima, panicũ, lenticula, farina horni ac recentis tri- **Potiones.**
 tici cocta, alica cocta sorbilis, zea cocta. Ex potionibus vero
 polentæ pollen in aqua, & ramenta à panibus derafa cõtusa.
 Et polentæ recentes tenues in aqua madefactæ, quas etiam
 insulas delingere prodest. Ex cibis vero panis exassatus in
 cinere. Obsoniũ autem sit leporis caro, & columbæ, ac palũ-
 bis, & cocta, & assata. Et hœdi caro assata, nullo asciticio cõ- **Cibus.**
 dimento addito, sed vt in acetũ saltem intingant. Hepar itẽ
 capræ aut bouis in cinere assatũ. Qui tenue, aut ipsũ luteũ.
 Caseus insulsus. Ex oleribus autẽ nullum gustet, neq; coctũ,
 neq; crudum. Et à balneis abstineant. Et manus ipsis deliga-
 to, ita vt lana sordida ipsas circundes, & laqueũ immittas su-
 pra cubitos, & ad poplites, supra genua. Et cũ cucurbitis sub
 mammas affixis, ipsas eleuato, modo ad dextrã, modo ad si-
 nistrã partem translatis. Si vero spirandi difficultas oriatur
 ad cucurbitæ admotionẽ, cucurbitam amoueto, sanguinẽ au-
 tem ne detrahit. Verũ subdititis vttere, quæ ego describã,
 & ad sistendũ sanguinem in talib⁹ sunt apta. Et si quidem ex
 fluxionibus mulier euaserit, vbi multus sanguis discessit: &
 color est exalbid⁹, & facies eleuata, & sub oculis tumores la-
 xi, & crura turgida, & vterus humidus, ac semper præter ra-
 tionem hians. Et quæ dscedũt aquosa sunt, velut à crudis car-
 nibus succus. Talibus si robustæ fuerint, vomitus ciere opor-
 tet ieiunis, & post vomitus prandium exhibere. His cõducit
 modicus cibus. Vinum nigrum meracius. Illuies, aut frigi-
 de lotio. Deambulationes. Semel in die cibũ capere, omnis
 refectio. Si vero ad hæc nõ sedentur, neq; confidant vteri,
 neq; à fluxionibus liberentur, respectu virium corporis ha-
 bito, si

HIPPOCRATIS LIBER II.

Quæ i his
consideretur.

Morbi
caussa.
Medela.

Qualis
fluor.

bito, si quidem robusta fuerit, veratrum dare oportet. Si vero D
nō obediat, caput purgare. facta autē purgatione, per diætā
reliqua curare eodem modo velut circa steriles. Considerare
porrō oportet etiā naturas mulierum, & colores, & ætates, &
tempora, & locos, & ventos. Aliæ enim frigida, aliæ humida
ac fluida. aliæ calida quidē, sicciores autem & stabiles sunt.
Nā quæ superalbida sunt, humidiores sunt ac fluidiores. Ni-
græ vero, sicciores & acerbiores ac adstrictiores. Quæ vero
vini colorē referunt, medium quiddā inter vtrasq; habēt. Sic
autē & in ætatibus contingit. Iuenculæ enim humidiores
sunt, & multo sanguine plerunq; refertæ. Aniculæ vero sic-
ciores, & modicum sanguinē habentes. Mediæ vero medium
quiddā inter vtrasq; habent, vt quæ nunc æquales existunt. E
Oportet autē eum qui recte hæc tractare volet, semper mu-
lierum naturas discernere, & tēporum occasiones, & ætates,
& tēpora, & locos, & ventos. Si fluxus in vteris obortus fue-
rit, sanguis multus fluit, & grumi cōpacti exidunt. & dolor
occupat lumbos, & laterū mollitudinem, ac imum vētrem. &
durus est venter, & ad cōtactum dolet. & rigor ac febris acu-
ta corripit, & debilitas oboritur. & omnia præter humeros ac
scapulas dolet. & calor inuadit, & rubescit. & venæ duræ fiūt
ac renitentes. Morbus hic maxime fit ex abortu. Fit & quum
mēses multo tēpore retenti derepēte eruperint. Huic vbi sic
habuerit, grossum siccum cōtusum ac cribratum in linteū al-
ligato, ac apponito. & imo vētri perfrigerantia imponito, ca-
uens ne horreat. Postq̃ autem fluxus steterit, olea syluestris F
folia in acerrimo aceto coquat, eoq; pudenda perluat. Bibat
autem vinacea. & rhoem rubrū in aceti acerrimi hemina di-
midia coquat, & eo pudenda perluat. Aut mora rubi rubra
siccata ac trita, cum farina recenti, pari portione mixta, ieiū-
næ bibenda dato. Si vero fortius facere voles, duabus farinae
partibus ammixtis, bibendum dato. Et ne lauetur. Cibis au-
tem vtatur siccis, & vino nigro vinoso. Si vero intumuerit, Au-
xu iam sedato, pharmacum deorsum purgās bibendum dato.
postea acerbæ infundito. Si vero his factis, humecta fuerit,
suffitum faciat donec resiccet. Ruber fluxus fluit talis,
qualis sanguis victime recens macerata, & grumi pellucētes.
Aliquando vero etiā fluxum rubrum emittit, & venter imus
attollitur,

Attollitur, & attenuatur, & impotēs fit, & indurefcit, & ad cō-
 tactum dolet, velut vlcere prāfente. & febris habet, & dentiū
 fremitus. & dolor ad ipfa pudenda, & pubem, & lateris mol-
 litudinem, & lūbos, & tendinē, & ventrem, & pectus, & ſca-
 pulas irruit. Et alias omnes partes dolet. & impotentia ac pu-
 ſillanimitas occupat. & color mutatur. In principio quidem
 morbi hæc corripiunt. Si vero hæc omnia morā trahant, ad-
 huc magis debilitatur. & manifeſtus eſt morbus. & cauæ par-
 tes attollūt, & pedes intumeſcūt. Morbus hic ex partu ma-
 xime corripit, ſi quid in ipſa dilaniatum nō prodierit, ſed in-
 tus cōputruerit, & fœtus exaſperatus fuerit. Hæc ſi in princi-
 pio cōtigeris, ſpōgiam humectā ipſi adhibeto, quū fuerit do-
 lor. Aut linteum tenue molle rafum, aqua frigida madefactū,
 ventri imponito, & aqua perfundito, & lectum ā pedibꝯ al-
 tiorem facito, atq; ſic inſternito. & ad mēſes ciendos medi-
 camentum quodcunq; magis admiferit, bibendum præbeto.
 Apij ſemen torreto, tundito, ac cribrato, & eryſimum ſimili-
 ter, & peplij ſemen cum polēta cribratum, & vrticæ ſemē ſi-
 militer, & ſcabiem oleæ ſylueſtris, & gallam, & rutā, & origa-
 num, & pulegium cum polenta cribrato ac miſceto: polentā
 vero craſſam torreto, & triticeam polentam cōmolito: & ca-
 ſcum caprinum ſordibus deraſis, & de aliis quidem ſingulo-
 rum æquales portiones miſceto. Origani vero & rutæ, & ſca-
 bieij, & gallæ dimidium. Hæc ieiunæ ante motū bibenda da-
 to. Miſcere vero etiā oportet ad vſum, ſi acriora prodierint,
 & cyceonem exhibere. Et de pharmaco quidē pars vna ſit,
 & caſei vna, & vna polētæ. Ad veſperā autem melle ammi x-
 to bibenda dato. & donec quidem principium morbi fuerit,
 & ſanguis multus prodierit, & modico tempore intermiſe-
 rit, & dolores acuti tenuerint, hæc facere oportet. Si vero ſan-
 guis paucior fluxerit, & per breuius tempus, ea quæ deorſum
 aut ſurſum ducunt bibenda dato. & pudenda lenibus fomē-
 tis foueto, prout ſemper opportunum viſum fuerit, & zeam
 vna cum cortice fractam, & groſſos ſiccatos, tuſos ac cribra-
 tos, & oleæ folia ſimiliter, ſingulorum pares portiones in ca-
 taplaſmate adhibeto. & lac bubulum coctum, aut crudum bi-
 bendum dato, reſpectu ad id quod recte habet factū, & pro-
 ut opportunum eſſe viſum fuerit. & videtur morbus hic de-
 bilis ac lethalis eſſe, & paucæ ex ipſo effugiunt.

Medela.

Profluuiū
ex abortu
uel labo-
mulieri re.

Medela.

mulieri sanguis ab articulis fluxerit, à partu aut à labore corrupta, quidam putant ex medicis hoc fluxum esse. Est autem aliud. Nam hoc quod ex articulis, & ex lumbis, ac coxendice aliud est, glutinosum est simul cū sanguine. Illud vero quod ab uteris & cauis venis fluit, sanguis purus est. Hāc suffire oportet hoc modo. zeæ fractæ semodium aceto modico subigito, vt ne per totum vteros humectes; & sulphuris viui semibolum ad zeas tritas ammisceto, & aceto subacta per noctem finito. Mane vero multo igne accenso, obturamenta de doliis oleariis imposito, & sordes officinæ fullonum, & serpentis semen ammisceto. Mox autem multum ignem tollito, & non vrito, sed maxime suffumigare facito. Oportet autem fellam perforatam adesse, & mulierem vestibis contestam insidere, vt ne quid præterspiret. In ignem vero medicamentum cum aceto præparatum inspergito, itemque de semine serpentis. Sed & myrrha ammixta efficax est, vt suffita pudendorum eruentationem sedet. Si vero satis habuerit, erysimum semen torrefactum terito, & in vino exhibeto. Fluxus siue uteris fluit velut ex ovo vitioso multus & graueolens. & vteri inflammantur. & dolor ex lumbis & inguinibus emergit. & prodeuntia multa sunt, & si non liberetur, celeriter fluentia. At etiam si tempus accedat, quæ restant putrefacit, quàm maxime id fieri potest. Riget enim, & velut à carnibus affatis humor defluit. & cum his simul febres fortes ac rigores fiunt. Ex huiusmodi vero fluxibus multa pereunt, pauca effugiunt. & si quidem in principio accesseris, sic curare oportet. Si sine febre fuerint acrobustæ, veratrum ipsi dato. & intermissis tribus aut quatuor diebus, pharmacum deorsum purgans exhibeto. Post purgationem vero si diætā constituere debes, quo fluxiones aquosæ sint ac tenues. Mane quidem ieiunæ pharmacum aliquod ex his quæ ego describam ad fluxum, ebibendum dato in vinum inspersum. Post pharmacum autem, alia diætā curato. Vteros vero sic curato. Si quidem inflammati fuerint ac conclusi, fomenta adhibere oportet mollia, donec os vterorum molle fiat. Post fomenta, infusis qualibus opus habere visæ fuerint colluito, siue magis purgantibus, siue mollioribus. Post collutiones, mollitoria apponito. Si vero non facile solubile sit osculum, foueto & subdititiis mollito, quæ ego describam,

Curatio.

Aham, donec apertum fuerit. Quod si ad hæc fluxiones non
 sedentur, caput purgato, & sic victus rationem constituito.
 Si quidem sine febre fuerit, asininum lac bibat. & oleribus *Cibaria.*
 coctis hortensibus ac sylvestribus vtatur, excepto allio, por-
 ro, brassica & raphano longo. Ex marinis autem, raia leui,
 scorpio, congro, torpedine, anguilla, passere, gobio: co-
 quere vero oportet cum cepis & coriandro, in muria dulci, ac
 pingui, ita vt probe percoquantur. Ex carnibus autem, maxime
 suilla, deinde agnina, aut ouilla, coctis potius quam assatis, & ipsa-
 rum iusculis. Vino vero albo mellei coloris, aut aquoso. Bal-
 neis autem non valde calidis, neque multis, excepto capite. Si ve-
 ro ex hac dieta, ab ulceratione & inflammatione liberetur, hu-
 mido vero sint vteri, pro balneis quidem, illuuium, pro fuluis au-
 tem vinis, nigris. & pro aquosioribus, meracioribus. & pro po-
 lenta panibus, & pro piscibus carnibus, assatis, & omnibus cibis sic-
 cantibus, quibus sanè in alui, & fluxionibus vtitur. à collutionibus
 autem omnibus absteineat, excepto vino & aqua. Suffitus autem
 fiat per adstringentia. Optimū autem esset si conciperet. Si ve-
 ro iuuēcula fuerit, frequenter ieiuna vomat, & postea parum
 prædeat. Atque hæc harū fluxionum diætā est. Fluxus albus *Profluuiū*
 sicut velut alba asini vrina, & in facie sunt tumores albi, & par-
 tes ambæ sub oculis tumēt. & hydropiformes ac non valde bo-
 na specie præditi sunt oculi, & splendor abest. & lachrymosi
 sunt oculi ac hebetes. & color corporis exalbidus ac pustulo-
 sus. & venter inus tumidus. & in maxillis pustula paulatim ru-
 bentes, parua, aquose ac malignæ. & in eruribus, tumores laxi,
 & si presseris digito, notæ imprimuntur velut in fermento, &
 os saliuā impletur. & stomachi morsus percipiunt quā ieiunæ
 fuerint, aut etiā vomuerint velut acidam aquā, & si ad accli-
 uem locū procedunt, anhelatio citius corripit, & strangula-
 tio, & crurum perfrigeratio, & genuum impotentia. & in ore
 ulcera feruida ac superficiaria. & vterus præter rationē ape-
 ritur, & ad osculum procidit grauis, veluti plumbū. Et dolo-
 res per femora tendūt. & omnia inferna perfrigerantur, ab imo
 ventre inchoantia vsque ad pedes. & plātæ torpēt, ac ingredi
 non possunt. Tales difficile est à morbis liberare. Nam & æta-
 te pronecta sunt, & afflictiones cōsenescūt. Nisi casus aliquis
 spontaneus forte fortuna allapsus ipsas soluat. Has exhaustire *Curatio.*
 oportet quā redundarint, per pharmaca quæ bilem flauam

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Profluuiū
aliud albū*

Curatio.

*Profluuiū
aliud.*

Medela.

non purgant. Sed vrinā cientia his pota conferunt, & capitis D
purgationes, & illuuiēs, & epithymi albi potus, & deambula-
tiones. & omnis reficcatio in victu. Hæc vbi fecerint, sanæ
quidē penitus nō fiunt, facilius autem degunt. Fluxus albi
alterius curatio. Purgatur album subluteū, & quum mingit,
morsum percipit, & lancinatur, & vterus vlceratur. & febris
corripit acuta, & calor multus, sitis, vigiliæ, & mente mouen-
tur. Et quū aliquid festināter egerit, anhelatio ipsam inuadit.
& mēbra exoluuntur. Hæc mecona, hoc est peplum album bi-
bere oportet, & vrticæ semē, & quod præstat, mali punicæ dul-
cis radicem, & rhoem, ac gallam. Hæc in vino acerbo bibēda
dato, & mali punici succū, aut caseum caprinum ammiscero.
Subter autē suffito zeam, & grossos hybernos, & oleæ folia, &
& scabiē eiusdem, & cucumeris syluestris cortices ex tertia
parte, reliqua paribus portionib. Sorbeat etiam olera cocta,
& sorbitiōes ex amygdalis & sesamo. & gestetur ac curru ve-
hatur, & nō quiescat. Alius fluxus. Desluit multum velut
vrina ouilla. color est albus, & tota intumescit, & in tibiis e-
minētiæ laxæ & rubicundæ emergūt. & si digito attingas, no-
tæ foneas præ se ferentes tibiis ac pedibus im-primuntur. & si
quid edat, impletur ac inflāmur. & vbi iter fecerit, & opus
aliquod obierit, anhelatio & dolor ipsam corripit, & color al-
bus, quādoq; subluteus. huic si robusta & iuuecula fuerit, &
alia apparuerint, ab initio pharmacū sursum ac deorsum pur-
gans bibendum dato. & caput purgato, si pituitosa est, per ea
quæ pituitā purgāt. Si vero biliosa, per ea quæ bilē. & si tēpus
anni fuerit, & à natura nō est lienosa, & si quid ex relatis fue-
rit, serū dato. Decoquat autē hoc & bibat q̄ plurimo tēpore.
& ad vesperā vinum dulce aquosum, si opus habuerit. Cibum
vero ne cōtingat. Si vero debilis fuerit, sorbitione modica v-
tatur. & nō lauet. Postquā autem tēpestiuum esse tibi videbi-
tur, à potu cesset. & post purgationē cibus vtatur, ita vt absti-
neat à pinguibus, & acribus, & dulcib. ac salis. & ab oleribus
acribus. Vtatur autē piscibus petrosiis, & carnibus ouillis, aut
volucrum, aut leporinis. pane frumētaceo, aut ex ordeo fre-
so. & oleribus coctis vtatur, & syluestribus quæ cruda edun-
tur, itemq; hortēsis, acribus exceptis. & deambulet mane
& à cibo. Vbi vero his factis sicciior esse visā fuerit, vteros fe-
ce vini colluito. & trib⁹ aut quatuor dieb⁹ interpositis, post-
ea acerba

A ea acerba infundito. & intermissiōe facta, si quidē sicca fuerit, quiescito. Et si à natura fuerit biliosa aut pituitosa, à victu vero & pharmacorum potiōe attenuata, & se recolligere nō poterit, lac bubulū bibat per quadraginta dies, calidū de vacca. Præstat tamē pituitosam cibis quā paucissimis uti, quādiu lac biberit. Sit autē mēsurā sex heminarū Atticarū. Incipiatque à duabus, & singulis diebus vnā apponat, donec sex fiant. & inde paulatim ad duas rursus descēdat. & post lactis potum, cibis reficito & per victus rationē & post lactis potū, mane ieiuna adiantū bibat. hoc siccatū, tusum, & exacte cribratum, in vino nigro odorato diluto exhibeto. Si vero reuertatur morbus, totā ipsam foueto. & rursus pharmacis infra purgato. & postea vteros colluito, si quidē natura fuerit pituitosa, per cnidiū granum, aut thapsiæ radicē. Si vero biliosa, scāmōniæ succo, aut colocynthide syluestri. hęc enim cōiectā, duab⁹ aquæ heminis affusis, coquere ad dimidias oportet, & huic mel, & oleū narcissinū aut anthinū ammiscere. Sit autē mellis quadrās heminæ, olei vero hemioliū mellis, hoc est mēsurā ipsius tota, insuperq; dimidia. Postea vero colluēdum est melle, & vino, & oleo solo. & suffitus adhibēdi, & tribus aut quatuor diebus quiescendū. Bibat autē ad iārum. & si in ventre nō conceperit, morb⁹ reuertitur. & si morb⁹ reuertitur, perit. Quū vero seniores morbus hic corripuerit, etiam vteri cōputrescunt. Valde vero pauca euadūt. Alius flux⁹. *Prefluuiū aliud.*

C Purgatur velut ex ovo crudo luteū subalbidum, & vlcerat pudendū & tument pedes ac tibiæ. & caua oculorum partes intumescūt. & oculi humidi ac lachrymosi sunt. & si iter faciat, anhelatio ipsam corripit, & debilitas oboritur. Si vero euaserit, morbus pituitosus fuerit, & si nō purgata fuerit, febricitat, bile vehemēter cōmota, Seniores autē hic morbus magis inuadit q̄ iuniores. Quū sic habuerit, si quidē vehemēter intumuerit, pharmacū deorsū purgās bibendū dato, quod pituitā & bilē purgat. Si vero nō fortiter tumuerit, & pituitā ipsam presserit, pharmacum sursum purgās dato. & si quidem potens fuerit, veratro purgetur. Sin minus, pharmaco quod bilem & pituitā ducit. Post pharmaca vero serum coctum bibendū dato, per plurimos dies, cū modico sale. Edat autē insuper mentā. Ad vesperā cibum ne attingat, sed modicū sorbeat, & vinū dulce insuper bibat, si opus habuerit. Si vero nō affuerit

HIPPOCRATIS LIBER I I.

Lac asini-
nū pro ser-
ro.

affuerit serum, lac asininū coquito, & exhibeto per quatuor dies. Ad vesperā vero eadē faciat, nisi febris noctu corripiat. Si vero natura fuerit lienosa, aut flatuosa, & exanguis, neque ferū, neq; lac bibat. Sed purgātibus inferne purgato. & vbi tibi tēpestiuū visum fuerit, vteros colluito, primū quidē medicamēto ex vini fece, bis aut ter. Post hoc scāmonia succo. Afundito autē ad hunc, vinū dulce, hemina Atticā mēsurā, & olei narcissini maxime, quartā hemina partē. Postridie vero cum vini hemina colluito, & mellis quarta hemina parte, & resinā tertia mellis parte. Oleū autē sit mellis aequale. Si vero ea quę ab infusa collutione secedunt, pdierint pituitosa, etiā rursus colluito, interpositis tribus aut quatuor diebus. postea grani cnidij duas portiones decorticato, & ipsas infundito. Si vero nō affuerit cnidium granū, radicis thapsiæ portionem vnā infūdito. & postea iisdē colluito. postq̄ autē purgata fuerint ea quę secedunt ad has collutiones, & si prodierit aliquid cruentū, velut ab vlcere, per acerba postea colluito. & si post hęc ipsa interrogata, dixerit os vterorū durū esse, & dolorē habere, eodē modo eo quod paratur cū butyro colluito, donec vteri fuerint resicati, & sana esse videbitur. dis- bus vero inter collutiōes intermediis, sambuci fructū bibat, & leporis coagulū, & pepli corticē, & vrticā semē, & mali pūnici dulcis corticē, ita vt de singulis pares portiones terat, & polentā ac adiantū ammisceat, & in vino nigro odorato ie- iuna bibat. cibis aut vtatur mollior, nō salis, neq; acris. Car-

Caro quę
his dāda.

nes autem pręstātiores sunt pisciū, aut voluciū, aut leporing. & lauetur calida nō multa. Si vero nō quiescat fluxus, sed re- linquatur, & vteri humescāt, medicamentū ex malicorio suf- fito. & postea virū accedat. & si in vētre cōceperit, sana eua- dit. At seniores à morbo leuari nō possunt, sed percunt prę-

Profluuiū
aliud.

debilitate. Fluxus alius. Fluit subluteum velut ex ovo, & viscosum, & vēter imus intumescit, ac durus fit. & si cōtingas dolet, & dentibus stridet, & febris occupat. & dolor ad pubē, & ad pudēda, & ad imū vētrē, & ad lūbos irruit. & animi de- liquium, & anxietates, & perfrigeratiōes, & sudor multus, & pulsus ad manū accelerātes, debiles, deficientes. & statim pe-

Medela
nulla his
datur tan-
quā despe-
ratis.

reunt. Si vero supstes māserit, & color ipsi mutāt, & fit velut fauus aut cera. & si corpus digito prematur, mollescit, & notē velut in massa farinæ subacta fermēto imprimūtur: & pedes intume-

A intumescunt ac crura. Hic autē morbus fit maxime, si in ipsis aliquid dilaniatū fuerit, aut intus cōputruerit in partu. Seniores aut magis afficiuntur. & huiusmodi morbus nō est valde leuis. Alius fluxus. Purgatur velut à carnib⁹ assatis, humor, & pudendum exulceratur, & ad quācūq; aliā corporis partē destillat. Et rigor, & febris acuta, densa, magna, & simul horror corripit. Dolores autē quales in omnibus fluxibus. Hæc tota intumescit, & infra vmbilicū, & cruribus. & color fit morbi arcuati. Talis autē fluxus ex hoc fit. Postquam sanguis exhaustus, subbiliosus factus fuerit, & nō fuerit purgatus. Quum sic habuerit, pharmacū bibere oportet. Si quidē fortis fuerit, ex veratro. Si vero debilis, radicē & elateriū. & posteriore tempore lac caprinum. Aut pharmacum deorsum purgans dato, quod bilem & pituitam ducit. Vteros autē medicamento cum brassicæ decocto parato colluito. Bibat autem saluiam, hypericum, apij semen, singula in vino nigro austero. Ieiunæ autem hæc bibenda dato. Si vero vlceratū fuerit pudendum, postea butyro colluito. Deinde pharmacū bibendum dato, & vlcera butyro, resina, myrrha, flore argenti illinito. Perluantur autem myrti ac saluæ ex aqua decocto tepido. Cibis vtatur neq; salis, neq; acris. vt ne mordax verina fiat. & à marinis prohibeatur. & carnib⁹ bubulis, & ouillis ac porcinis. Aliis autē carnibus vtatur coctis. Edat etiam panem, & vinum vetus odoratum nigrum bibat. Si vero hæc fecerit, & sana nō fiat, totam foueto, & postridie pharmacum sursum purgās dato. Deinde intermissione facta, rursus quod infra purget. & si quidem manserit fluxus post pharmaca, decoctum serum quotidie bibendum præbeto. Vesperī vero forbitionibus, & vino dulci albo vtatur. Si vero non affuerit serum, lac asininū coctum per dies quatuor bibat. Ad vesperam autem iisdem vtatur. Postea per dies quadraginta lac bubulum calidum bibat. & per diē nihil edat, vt ita dicā. Optimum enim hoc est. Nā & purgatur, & nutritur, & fluxus obtunditur ab huiusmodi lacte. Vesperī vero cœnet carnem volucris modicam assatam, & panem modicum subcineritium. Bibatq; insuper vinū nigrum vetus vinosum, quādiu lac biberit, si multa prodierint, & acrimonia vexarit. & si his factis in ventre cōceperit, sana sit. Quæcūq; vero seniores sunt, in his morbus quandoque reuertitur, & pereunt. Iuueniculis autē non est

Profluuiū aliud.

Curatio.

Nutricat⁹.

HIPPOCRATIS LIBER II.

non est lethalis. Diuturna porro est saniosi fluxus curatio, si
fluit autē talis subcreuentus, velut à carnibus affatis humor, &
mordet velut muria, & corrodit ac exulcerat pudenda. & vte
rus exulceratur circumcirca, & scœmora, & aliæ partes. & vbi su
per vestes destillarit, tinguntur & egre elui possunt, & venter
attollitur ac durus fit, & ad cõtaetum dolet. & calor corripit.
& dolor ad pudenda, & sedē, & imum ventrē, & laterum mol
litudinem, & coxas, & lumbos irruit. & impotētia adest. & co
lor mutatur, velut morbi arcuati. Si vero tēpus & morbus pro
ducatur, hæc omnia amplius corripiunt. & caute partes attol
luntur. & venter & coxæ & lumbi & sedes & pudenda & venter cor

Causſa huius morbi.
Medela.

ducatur, hæc omnia amplius corripunt, & caute partes
luntur, & pedes tumēt, & crura à lumbis. At hic morbus cor-
ripit ubi quid de foetu dilaniatū fuerit, aut in abortu, aut in
partu. Oportet autē fomenta adhibere, & suffire, & bibenda
præbere omnia ea quæ fluxū sistunt, & lac asininū & alia ex-
hibere. & vomere si opus fuerit. Si vero sine febre fuerit, &
debilis febris habuerit, siccum fomētum adhibere melius est.

Strangula
tio varia.

Quum ad caput conuersi fuerint vteri, & hac parte subor-
catio definit, caput grauat. Verum aliis alicubi alijs finis ha-
betur. Signū autem hoc est. Venas in naso, & partes sub ocu-
lis dolere dicūt. & sopor altior tenet. & spumat, vbi leuius ha-
buerit. Hāc multa calida lauare oportet. Si vero nō obediat,
frigida etiam circa caput, ita vt laurum & myrtū in aqua co-
quas, ac frigefacias. Vnguento aut rosaceo caput illinatur, &
odorata subter suffiātur. graeulentia vero sub nares. & braf-
ficam edat, & succum sorbeat. Si vero ad cor progressi vteri
suffocent, & aer impeditus violenter attrahatur, anxia est &
vomit. & quibuscū statim tractus deorsum cedit, & flat⁹ exit.
& aliqua quidem vomit spumosa. alicui vero quies cōtingit.
Quibus autem non decedunt, his porri semen, & pepłū, trita
& tribus aquae cyathis diluta, bibenda dato. Auxiliū & a-
ceti albi cyathus potatus. Aut iuniperi fructū & saluā dato,
aceto aut vino ad has species ammixto, Oportet aut ipsam ca-
lesieri. Aut adipē sumere anserinū, & ceratum refinatū ac pi-
cem, in ipso liquefacere, & subdititias glandulas efformare.

cem, in ipso liquefacere, & subdititias glandularint, vbi hic fuerit
Quum autē ad præcordia allapsi strangularint, vbi hic fuerit
affectionis soliditas, & vomitus feruidus acris corripit, & mo-
dico tempore mitior fit, & dolor ad caput & ad collū pene-
trans. Tepefactoria igitur apponito, si fursum strangularint.
Sub nares vero graueolentia suffito, sensim progrediendo: Si
enim

A enim aceruatim vteri infra decedunt, turba oboritur: Odo-
rata vero inferne. & castoriū ac conyzā bibēda dato. Quum
vero deorsum tracti fuerint, abomināda subter suffito, sub na-
res autē odorata. Si vero dolores quicuerint, pharmacū deor-
sum purgās bibendū dato. & postea lac asininū aut serū bi-
bendum præbeto, si nō lienosa fuerit à natiuitate, aut exan-
guis, aut decolor, aut auriū sonitus habuerit, velut hæ quibus
propter cognationē morbi à iuuentute sunt familiares. Alī su-
pernum ventrē ne moueto: cæcutient enim, aut circa fauces
turbationes, & alia infestabūt. Verum ptisanæ succū dato. Si
vero etiam valde facilis sit ad vomitū, vomat. Collutio autē
optima est ex narcisso. Subdititiū vero id quod ex canthari-
dibus præparatur. Quum vteri apud præcordia constiterint,
suffocatur velut à veratro. & recta ceruice spirat. & stomach⁹
fortiter vellicatur. Quædā etiam vomunt quādoq; saliuā aci-
dam & os aqua impletur. & crura perfrigerantur. Tales si nō
breui à præcordiis vteri discedant, loqui nō possunt. & par-
tes circa caput ac linguā torpor occupat. Proinde ad vteros
quidē lanā q̄ maxime fieri potest ad foramen apponito, ita
vt penne obuolutā, vnguento albo aut Aegypto, aut Baccha-
rio, aut amaracino tingas. In nares vero, de pharmaco ni-
gro ad caput præparato, specillo exceptum infarcias. Si vero
hoc nō fuerit, filij succo nares illinas. Aut pennā aceto tin-
gito, & immittito, naresq; illinito. Aut sternutatoriū apponi-
to. Quū autem cōclusum fuerit osculū & internus trames, ca-
storium in vino bibendū dato. Nares vero phocæ adipe illi-
nito. Lanā autem appositā finito, donec cōsidant. Quum autē
quicuerint, auferre oportet. Si vero ea ablata rursus recursa-
rint, lanā rursus eodē modo apponere. Sub nares vero cornu
capræ nigrū, aut ceruinū suffire, scalptum & in cinerē calidū
inpersum, quo maxime suffumigetur, & nidorē sursum per
nares q̄ maxime potest trahat. Suffito etiā phocæ adipē, pru-
nis testæ impositis, ipsaq; obuolata, & capite imminente, quo
odor maxime ingrediat, ita vt de adipe instilles. & ipsa odo-
rem sursum trahat, os vero clausum habeat. Et si quidē sursum
allapsi fuerint vteri, hæc facere oportet. Si vero ad hepar cō-
uersi fuerint vteri, mulier derrepente voce destituitur, & den-
tes cōserti sunt, & color linidus fit. Derrepente vero hæc pati-
tur sana existens. Cōtingit autē maxime virginibus antiquis,
& viduis

Cur supē-
rior uētri-
culus non
uexādus.

Cum uteri
superiora
petunt.

Curatio
quæ.

Cum uteri
iccur ue-
xant.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Medela.

*Vterorū
inflāmatio
diuersiq;
eorum af-
fectus.*

Medela.

Curatio.

& viduis quæ pepererunt aliquādo, & viduitatē agunt. Maxime vero contingit omnino nō ferentibus vterū, & sterilibus, ex partu. Non enim prodit puerperij purgamentū, & nō intumescit vterus, neq; mollitur, neq; vomunt. Quū sic habuerit, tumore ab hepate cū manu infra leniter detrudito, & præcordia cum fascia deligato, & os aperito. Vinū vero odoratissimum dilutū infundito, quādo sanē etiā graueolentia ad nares adhibere ac suffire cōuenit. ad vteros vero odorata & suffimenta, & postq̃ sic curaueris, pharmacū deorsum purgans bibendū dare oportet. si quidē biliosa fuerit, qđ bilē purgat. Si vero pituitosa, quod pituitā. Et postea lac asininū coctū bibendum præbeto. & vteros odoratis foueto. & medicamentū quod cum buprestis præparatur apponito. postridie vero nepetopum. Interpositis autē duobus diebus rursus vteros odoratis colluito. & postea intermisso die, aromatis suffito. Atque hæc vidua faciat. Optimū autē in ventre habere. Virginē vero persuadeto vt viro cohabitaret. Ad nares autē nihil adhibeto, neq; medicamentū ieiuna bibat. Verum castoriū & conyzam in vino odoratissimo bibat per dies viginti, & caput odorato aliquo ne vngat, neq; aliquod odoratū olfaciat. Si vero vteri inflāmati fuerint circa latus, si cōtigeris durū appareat. & quū ad præcordia allapsi fuerint, strangulant. & vomit pituitam acidā. & dentes stupefcunt. & vbi vomuerit, melius habere videtur. Quum vero deorsum processerint, discedunt de ventre aliās alio. Maxime vero ad laterū mollitudinē quādoq; incidūt, & ad vesicā, & vrine stillicidium corripit. & ad sedem, & cacare sibi videtur. & menses prius aut posterius solito fiunt, aut nō statim huic apparēt. In hoc morbo si sursum strangularint, tepefactoria apponito. & graueolētia ad nares iussito, ad vteros autē odorata. & conyzā foeminā, & castoriū, in vino ieiuna bibat. postq̃ vero ad naturā suam cōsederint, placide suffito. Bibat autē vrinā scientia. Atq; hæc faciat q̃ diu dolores tenuerint. Vbi vero quieuerint, totā foueto. Deinde pharmacum deorsum purgans bibendū dato, si biliosa fuerit, quod bilem purgat: si pituitosa, qđ pituitā ducit. & lac asininum bibendū dato, aut serum caprinū decoctum. Si vero lienosa fuerit, lac ne bibat, neq; serum. & in purgationib⁹, cibis vtatur mollibus, & per aluum secedentibus. pisces autē meliores sunt carnibus. & vteros foueto, aut subditiciis purgato, ipsosque

A fofque colluito. & vbi fuffitum admisit, ad virum accedat. Solutio vero morbi cōtingit, vbi in ventre cōceperit. Si vteri *Cum uteri*
 ad latera allapfi fuerit, tuffis obtinet, & dolor fublatus. & in fi *latera pe-*
 det vterus durus velut pila. & ad contactū dolet, velut ab vl- *tunt.*
 cere, & cōtabefcit, & videtur ipfi peripneumonia eſſe, & con-
 trahitur, & gibboſa fit, & menſes nō apparent, Aliquibus aut
 quibus prius apparuerunt, etiā pereunt. & ſi tunc prodeāt, im-
 becilles ſunt, & pauci, ac deteriores. & genitura nō fit hoc tē
 pore. Quum ſic habuerit, pharmacum deorium purgās biben *Medela.*
 dum dato. & multa calida lauato, & ex tepeſactoriis quæcun-
 que admiferit adhibeto. & à quib⁹ ſanguis purgatur ea appo-
 nito. Et lini ſemen torreto, tundito, ac cribrato: & peplū albū *Curatio.*
 & ſaliā cum tenui polenta, & caſeum caprinū muria dera-
 ſa. Hæc miſce, vt caſei ſint partes duę, reliquorū vero, & polen-
 te nō ſalſæ pars vna, & ieiunę in vino bibenda dato. Veſperi
 vero cyceonem craſſum melle aſuſo exhibeto, & ex potibus
 quencunq; admiferit bibendū dato. Et frequenter fomētum
 adhibeto: & calidā aſpergito. & per ceratū leniter mollito, ac
 à latere detrudito. & latus fascia lata deligato. Et lac bubulū
 q̄ plurimum ad dies quadraginta bibendū præbeto. Cibis au-
 tem vtatur q̄ molliffimis. Morbus hic vehemēs eſt & lethalis;
 & pauca etiā ſic curentur effugiunt. Si vero in lumbis fue *Cum uteri*
 rint vteri, aut in lateris mollitudine, & ſpiritus ſublimes iue *lumbos mo-*
 rit, & ſuffocatio habeat, & anhelatio denſa ipſam corripit & *leſtant.*
 moueri nō vult: ſulphur, aut bitumen, aut cicutā, aut myrrhā *Medela.*
 C terito, & melle cocto aſuſo, glādulā longā efformato ac craſ-
 ſam, camq; in ſedem indito. Si vteri deuoluerint ſeipſas ad
 intermediā lumborū ac coxarū partem, dolor habet imum
 ventrem, & crura cōtrahuntur, & iuncturas coxarū ad ſedem
 dolet. & quum altū exonerat, dolores emergunt acuti, & ſter-
 cus cum violentia p̄dit exiguum, & vrina deſtillat, & puſilla
 nimis ipſam corripit. Quum ſic habuerit, fiſtulā ad veſicam
 alligare oportet, & oleum calidū in vteros infundere. Et fo-
 mentum adhibere, aut multa calida aqua lauare, & in oleū &
 in aquam deſidere. Suffire aut ſubter pudenda, graueolentia.
 ſub nares vero odorata. poſtq̄ aut dolor quieuerit, pharmacū
 ſuſum purgans dato. Infernū vero ventrē turbare nō opor-
 tet. Vbi vero vteri cōſederint, pharmacū deorſum purgans bi-
 bendū dato, & lac aſininū, ſi nō fuerit lienofa. Poſtea fomēta
 adhibeto

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Cū os ute-
rorū alio
uertitur.
Curatio.*

*Quid mu-
lieres ful-
lat.*

adhibeto vterosq; aspergito. & subdititium purgatoriū quod p
cum lauro preparatur, & nō mordet, apponito. Deinde aro-
matis suffita, ad virū accedat. & si in ventre habuerit, sana fit.
Verum plarēq; steriles & cruribus mutilatę fiunt. Quibus
cunq; osculum alio inclinatur, & ad coxam allabitur. Contin-
gunt enim & hęc, quę vterum purgari phibent, & geniturā
fufcipere, & liberos gignere. Hęc odoratis fouere oportet. &
post fomentum, digito reuellere & à coxa disparare. & postea
tadulis ac plūbeis fistulis immisfis dirigere. Nō enim veloci-
ter cogi potest, velut dictū est. Quum autē ad naturalē situm
redierit, & vteri aperti fuerint, subdititiis molli⁹ purgato, &
alia cōuenienter facito. Quibuscunq; vteri ad coxam colla-
buntur, si nō breui discedant, & rursus in locum suum redeāt, E
ad coxam resiccātur. Necessarium est autē osculum auersum
esse, & in supernis detineri. Quum vero auersum fuerit, cōclu-
sum esse. Ex auersione vero ac cōclusionē, durum fieri, & mu-
tilatum esse. Vbi vero vteri cōclusi fuerint, menses sursum ad
māmas delegare, & ad pectus ascendere facit. & imus venter
attollitur, & inexpertę in ventre se habere putāt. Talia enim
patiuntur, qualia pręgnantes, vsq; ad septem aut octo men-
ses. & venter pro temporis ratione crescit. & pectora eleuan-
tur, & lac ianasci videtur. Quum autem hoc tempus pręterie-
rit, & māmę gracilescunt ac minores fiunt, & venter idē per-
petitur. & lac euanescit. Venter item eo tempore in quo se pa-
riturā sperabat, euanescit ac cōcidit. His vero cōtingentibus,
vteri modico tempore fortiter cōtrahuntur, & osculū ipso- F
rum reperire nō datur. adeo omnia contrahuntur ac resiccan-
tur. & in māmīs tubercula fiunt dura, partim maiora, partim
minora. Hęc autem non fiunt suppurata, sed semper duriora.
Deinde ex ipsis nascuntur cancri occulti. Quum autē cancri
futuri sunt, prius ora amarescūt, & quicquid ederint, oīa ama-
ra esse vidētur. & si quis plura dederit, accipere renuūt, & cō-
pescenda faciūt. Mente vero percellūtur, & oculi duri fiunt,
& nō acute vident. & ex māmīs dolores ad iugulū trāsiliunt,
& sub scapulas. & sitis tenet. & māmę graciles, & ipsę per to-
tum corpus attenuatę sunt. & nares siccę ac obstructę sunt, &
nō leuant. Spiritus est imminutus, & nihil omnino olfaciunt.
& in auribus dolor quidem nō oboritur, verū aliquando cal-
losa cōcretio. Quū igitur ad hoc temporis pgressę fuerint, sana

A sanę fieri nō possunt, sed pereunt ex his morbis si vero priusquam huc perueniant curatę fuerint, & mēses soluti fuerint, sanę sūt. At vero curare tales oportet hoc modo. Primū quidē omnī si adhuc fortē assumpseris, reliqui corporis respectu habito, quacūq; tandē purgatione opus habere videtur, medicamentū exhibeto. Vbi vero corpus pręparaueris sic ad vterorum medelam procedito. Si vero totū corpus minime mouendum esse videatur, neq; morbi causę hinc proficisci, verum vteri ā seipsis morbū habeant, curam hoc modo aspiciare. Primum quidē vteros sic foueto. Ollę duas sextulas capienti, operculū imposito ac adaptato, vt nihil pręterspiret, deinde vero operculi fundum pertūdito ac foramen facito.

Cura quę

Fomentū
aduerte.

In foramen autem arundinem indito lōgitudine cubitalem. Oportet autem arundinē operculo probe adaptari, vt penitus nihil pręterspiret. Quum autē hęc paraueris, operculum ollę obdito, lutoq; oblinito, & vbi hęc feceris, fossam duorum pedum altitudine effodito, ea magnitudine quę ollam capere possit, postea vero ligna immissa vrito, donec fossa ab igne exscandescat. Quod vbi factū fuerit, ligna ac prunas quę crassissimę ac ignitę fuerint eximito. Cinerē vero ac fauillam in fossā relinquito. Quum autem olla efferbuerit, vapor sursum processerit, si quidem valde calidus fuerit vapor, absteineat. Si vero nō, summę arundinis parti infideat, ipsamq; in vteri stoma-
Cchum indat. Atq; sic fomentū admittat, si vero perfrigere tur, prunas ignitas adiecito, cauēdo vt ne acutum fomentū facias. Si vero adiectis prunis, acutum fiat fomentū, magis q̄ cōuenit, prunas detrahito. At vero hoc fomentū clementi cōloparare oportet, vbi vētus nō afflarit, neq; perfrigeret. Ipsam autem indumētis obuclatā esse oportet. Cæterum in ollam allium siccum iniicere oportet, idq; magis cōminutum q̄ ea quę sunt cōtusa, & aquā affundere, quo ipsum permadescat, & aqua tribus digitis ipsum excedat. & phocę oleum superfundere, atq; sic calefacere, ac fōmētum adhibere per multū tempus. post fomentū vero si potens fuerit, lauetur toto quicquid corpore ad voluptatē, lumbis autē & partibus infra vmbilicum, amplius. In cōnā porro dato mazā, panem, & allium coctum. Postridie vero si quidem exoluta fuerit ā fomento, eam diem intermittito. Sin minus, rursus fomentū adhibeto. **A** fomento vero si cōsiderare hoc potest, osculum cōtingere

N iubeto,

HIPPOCRATIS LIBER II.

iubeto, num fomentum ipsum vteros statu implet. Si enim statu implentur, osculum ex valida auersione, & ad coxam allapsum magis dirigunt, ac aperiuntur. Tanquam igitur tale sit fomentum, & hæc facere possit, sic fouere oportet. Quum autem fomentum adhibebis, allium iniicere oportet, & phocæ adipem superfundere. Atque hoc faciendum est, donec vteri videbuntur inflati, & osculum fortiter sursum tractum. Nam ad hoc fomentum talia contingunt. Post fomentum vero diætā constituito, velut priusquam fouebatur. Quum vero commoti fuerint vteri, ac facile solubiles fiant, fœniculi radicibus fouero, & aliā olam eodem modo præparato. Radices autem fœniculi elotas fomentum dedito, & in ollam mittito, & affusa aqua eodem modo fomentum facito. Postea vero lauato, & ad vespërā mazam cornet. Si vero panem voluerit, & bolbidia parui polyporū generis, & sepiolas paruas, in vino ac oleo coquito, & edenda dato. At inter fomenti adhibitionē, osculum contingere coneris, an fomentum vteros propinquissime adducat. Hos fouere oportet ad dies quinque; vel sex, hominis cōsideratiōe habita. & si quidem exoluatur ac debilis sit, differre ad sufficiens tempus. Si vero nō exoluatur, fouere per omnē diem. Post fomētā vero, subdititia apponere conare, ex albicante tædā pinguisima. Illitio autem sit oleum. facito autem hæc lōgitudine quidē digitorum sex. numero vero quinque; vel sex. figura vero in angustum abeunte. Sit autem alterum altero paulo breuius. crassitudo vero eius quæ crassissimum est, sit digiti indicis, & forma similis digito, summa parte tenuissima, in processu vero crassior. Hæc autem leuissima ac rotundissima facito, cauēdo ne vlla adsit fissura. Apponat autem primum id quod tenuissimum est, & ubi appositum quiescat, obseruans ne excidat. Apponatque primum summā partē, deinde semper amplius, simulque obtorqueat ac circumcirca tēdā intro tradat. & ubi parum susceperit, in hoc paruo se cōtineat, cauendo ne excidat. postea rursus eodem modo intro tradat, donec quatuor digitorum mensura intra osculum vterorū recipiatur. Quum autem hoc susceperit, alterum postea apponat simul ut prius insitum aufert, quo priusquam osculum cōiueat recipiatur, dum adhuc rectum est & apertum. Hoc autem ita cōtinget, si alterum eximatur, alterum autem indatur. Oportet autem & plumbū simile figura crassissime recte formatum intrudere, quæ cauum sit, quo cōtinere quid possit.

Cibus.

plumbi

A plumbi vero amplitudo fit talis fabricata, qualis in vlcera im-
 pellitur, ita vt os ipsius leue fit, & nō fauciet. formato autē hęc
 velut etiam subdititia ex tædis. Quum autē factus fuerit hu-
 iusmodi plumbeus penicillus, adipe ouillo trito ipsum exple-
 to, & vbi ita praparusatus fuerit, tædā quidem subtrahito, plu-
 bum aut indito. Si vero plumbū appositū ardorem exhibeat,
 plumbū quidē detrahito, tædā vero rursus apponito. Et plum-
 bum in aquam frigidā immergito, & postea rursus apponito,
 ac tædam eximito. Semper autē aliquid appositum esse oport-
 tet, & interdiu quidem melius est tædā habere, noctu autem
 plumbum. Si vero surgere voluerit, cum cautione hoc faciat,
 quo penicillus intus quiescat. Sin minus, statim rursus subda-
 Si vero ex tædis apposis nullā suscipiat, tenuiorē facito, do-
 nec suscipiat, ex his ad illa trāseundo, & obediētes vteros fa-
 ciendo. Si vero neq; osculū aperiri poterit, neq; vteri prope
 accesserint, rursus ad veterē medicinā redito, à prima ad se-
 cūdā, donec mollescāt, & propinquissime accedant. Et postq̃
 aperti fuerint subdititia facta apponito. Sint autē magnitudi-
 ne oliuæ. Horum autē alterum appositū sit donec lique scat, &
 deinde alterum apponito. Quum autē apponere voles, ipsum
 subdititium medicamentum ex resina praparusatum, in oleum
 rosaceum aut irinum tingito. Nam aliās ab osculo vterorum
 recedit. Prius tamē plumbum appositum esse oportet, quo re-
 sto osculo, in internam osculī partem attrahatur. Postea vero
 mollitoria apponito. Lauet autem calida, & ante, & post sub-
 dititia medicamēta. Et in cœna exhibeto quid ex relatis ma-
 rinis. Exhibeto autē duobus aut tribus dieb⁹ ab appositione,
 cōsideratione habita an osculum vterorū bene habeat, & pu-
 rum sit. Quod si est, ab hoc subditutio quiescito. Postea vero
 mollitoria apponito. Quum vero inflāmatum fuerit os vte-
 rorum, rursus eodem modo pharmaca apponito, reliquaq; fa-
 cito iuxta relatum modum. Vbi vero probe habuerit corpus,
 velut dictum est sufflato. Sed & osculum, & vteros sufflare o-
 portet sic. Subdititium factum cum ficu apponito, duo autem
 subdititia facito, & antequā subdas fomētum adhibeto ex fœ-
 niculo prius relatum. postridie vero post fomētum, apponito
 medicamentum. & quum apponere voles, præ omnibus subdi-
 titiis vbi vbi prius laueris ipsam ita apponito. postera autem
 die mollitoria auxiliantur quandiu inflāmati fueriat. post

HIPPOCRATIS LIBER II.

inflammationem vero alia facito iuxta priorem rationem. fa D
 cito item de hoc subdititio talia, qualia de priore. Et si quidē
 in mente semel appositū, satis videbitur inflasse vteros, quie-
 scito. Si vero aliqua opus habuerit, rursus apponito eodē mo-
 do quo prius. Postea vero vbi bene habere tibi visa fuerit, &
 tempestiuum esse, fomentum ex suffimentis preparato. præ-
 paratur autem hoc modo. Cyperum rasum preparato testē
 conche mensura, & calamum vnguentarium eadem mensura,
 & iunci vnguentarij tantundem. cardamomi tantundē. Cu-
 mini item Aethiopici, & anisi, & rutę ficcę, & hyperici ac fe-
 niculi seminis. Quum autē hęc preparaueris, vini austeri albi
 odoratissimi heminas sex in ollā infundito, & de cōtulis qua-
 drante in spergito ac permisceto. Deinde vnguēti Aegyptij E
 optimi, aut amaracini, aut irini, trium obolorum pōdus affun-
 dito, permisceto, & molli fomento plurimo tempore foueto.
 Ante fomentū vero lauato, & duos aut tres dies foueto. Quū
 autem foueri desierit, operculum quoddā fomento impone-
 re oportet, vt ne trāspiret. postea vero tēdis & plūbis vtēre.
 Quum aut duobus aut tribus diebus fomentum adhibueris,
 alias duas aut tres intermittito. Intermediis autē diebus bis
 in die lauato. Edat autē porrum coctum & crudum, & rapha-
 nos, & nasturtium, & allium assatū ac coctum. & potius sit me-
 racior, & marinis prædictis vtatur. Quū vero intermedij dies
 præterierint, rursus fouere oportet, ita vt modicum de singu-
 lis cōtulis ad prius fomentum inspergas, & vinum insuper af-
 fundas, si opus esse videbitur, itemq; oleum, atq; cum hoc fo-
 ueas. Postquā autem fomēta bene habere tibi visa fuerint, &
 osculum molle esse ac apertum, velut cōuenit, & ipsi vteri p-
 pe: postera die à fomento, pharmacū quod cum myrrha præ-
 paratur apponito. Sunt autem apposititia duo. postridie vero
 post purgationem, mollitoria subdito, quandiu vteri fuerint
 inflammati. postea vero tēdis ac plūbeis penicillis vtēre. Post
 hæc intermissis diebus quotquot visum fuerit respectu ad in-
 flammationes vterorū habito, & virium corporis coniectura
 facta rursus velut scriptum est refoueto. Si quidē prius fomen-
 tum adhuc sufficiens esse videbitur cōiectis ad hoc suffimen-
 tis velut prius, & vino ac oleo affuso. Si vero inutile esse prius
 illud fomētum videatur, aliud ex integro preparato. Opor-
 tet autem hoc pharmacum renouare in singulis adhibitioni-
 bus,

Abus,quandiu subcruenta purgantur.Si vero talia purgata fuerint,quiescat.Diæta porro hoc modo constituatur. Interrogato in quibus diebus menses ipsi prodierint,& ab his initio facto,hanc diætã præscribito. Primum quidem multa calida lauetur,capite excepto. Quum autem cessauerit, caseum acrem, & rutam, vino nigro pari aqua temperato diluito, & postea polenta inspersa, statim ex balneo bibenda dato. Deinde prandium tempestiue exhibeto. Edat autem mazam aut panem, & porrum coctum aut crudum, & de huiusmodi omnibus acribus præscriptis, & aliquando leguminis fracti decoctum: spumam autem ne detrahito, & silphium multum decoctum addito, ac multa allia incoquito. Obsoniis autem vtatur piscium, chartilagineis omnibus coctis aceto mulso dulci, aut fauorum cremore cocto: bolbidiis, polypodiis, in vino & oleo. & silphij semen tritum bibat. & quàm plurima tum in prædio, tum in cœna edat. Lauetur autem post cœnam, quum requiescere volet. Hac diætã ad dies quinque vel sex vtatur. post hos dies, mane ieiunæ sambuci fructus baccas sex, in vino meraco dato, & sepiæ oua decem aut duodecim. Hæc trita simul mane ieiunæ bibenda præbeto. post hoc vero pharmacum, potionem dato. At vbi interquieuit lauetur. Sit autem potio, ruta & caseus, atque sic prandeat præscripto modo. Serius autem cœnet, & semper bis in die lauetur. Hæc autem diebus ad dies tredecim aut quatuordecim procedat. Quum vero hi dies præterierint, cataportia ex succo silphij fabæ magnitudine formato, atque hæc primum dato, postea vero alia præscripta facito. Quum autem dies transacti fuerint viginti quinque in hac diætã, reliqua quidem facito eodem modo. Ante prandium vero vbi prandere volet, alij segmenta quatuor, & caseum acrem tali magnitudine, terito & polentam modicam ammisceto, ac massam efformato, eamque primum edendam dato. Ante cœnam vero meracum absorbeat, atque ita cibum capiat. De cætero vero eadem diætã vtatur. Quum autem nouem dies reliqui fuerint ad tempus mensiam, primum hoc dato. Cum ouis & sambuco, cuminum Aethiopicum, & castorij obolum, Vbi vero duo dies reliqui fuerint, ab his omnibus potionibus ac cataportis abstineat. Verum pharmacum cum ræda præparatum ieiuna vbi lauit, sumat. Post medicamenti vero potum, mercurialem & brassicam simul in aqua

Vissus.

cocta dato, cum aceto mulso dulci, aut fauorum cremore co-
cto, sale, silphio & oleo condita. Atque hæc in prandio eden-
da præbeto, & succos sorbendos. & potum meraciorem bi-
bat. Obsoniis autem vtatur polypodio cocto aut sepiolis. &
hæc quidem in prandio. In cœna vero sumat carnem capri-
nam, aut ouillam, aut agninam percoctam, & porrum, & alia
acria, quæcunque voluerit. A cœna vero lauetur. & hæc sit
diæta postremis duobus diebus. Si vero ex hac diæta men-
ses non fuerint detracti, sequenti mense eandem diætam ab
initio repetito, vsque ad postremos duos dies. In quorum
priori apposititia facta apponat, iuxta superiorem rationem,
ex pharmaco in aqua facto. Apponat autem prælota. Ver-
um cōsiderare oportet etiam vteros quomodo habent, quo
semper omni tempore bene habeant, & os rectum ac aper-
tum sit, & si ita visum fuerit ante appositionem fomenta ad-
hibeto. Quod si eruperint menses, si quidem frequentes fue-
rint, paucioribus lauacris vtendum est, & reliqua diæta ac cu-
ratione. Si vero pauciores, pluribus. Si vero significationem
de se præbuerint, rursus eadem diæta vtendum est, ac cu-
randum donec menses apparuerint. Quum autem semel ta-
libus prodierint, optimum fuerit in ventre concipere. At-
que hæc est omnium huiusmodi morborum curatio. Si
vteri contingant coxam, & incumbant, dura ac solida sit co-
xa ad lateris mollitudinem. & dolores imi ventris. & ad ip-
sam lateris mollitudinem, & lumbos ac crura dolor incidit
ac extenditur, & suppurantur, & linamentis opus habent, &
pereunt, nisi quid feces aut vras. Quum sic habuerint, phar-
macum deorsum purgans bibendum dato, & multa calida la-
uato, & vteros foueto, ita vt vrinam veterem in peluim in-
fundas ac feruefacias, & supra ipsius cavitatem mulierem col-
loca vestibus contectam, vt ne præterspiret. & si frigeat
vrina, ferri igniti frusta in vrinam immittas, & fomentum fa-
cias donec se obscure videre, & animo deficere dixerit. La-
uato autem calida aqua, & postea digito contingens os vte-
rorum ad sanam coxam trahat. Et noctu mollitoria apponat.
Postquam autem dixerit directum esse, facto prius cum odo-
ratis fomento, rursus mollitoria quædam apponito. Imò &
plumbeos penicillos per triduum, singulis diebus vnum. post
hos vero bryoniæ albam, aut scillam per triduum, postea vero
consideratis

Cum uteri
coxendicæ
petunt.

Medela.

A cōsideratis mensibus disce, an biliosi sint, aut pituitosi, aut an sanguis sit corruptus. & si opus fuerit ipsi sanguinē purgare, quocunq; maxime opus habere tibi visa fuerit, id apponito. Et postea cū eiusmodi colluito. Apponito autē subdititia medicamēta, donec sanguis purus educatur, & hoc per tridū facito. Deinde ceruinū adipē liquatū, molli lana eo imbuta apponat. postea per diē pulegium subdat. & aromatis suffita sic ad vinū accedat. Si vero ex partu morbus fiat, vbi ex vrinæ fomētō penitus purgata est, statim ad odorata accedat. & postea lota, oleum albū Aegyptiū ad sanam coxā apponat, & super hanc decūbat. Si vero neq; ad hæc transmoueantur vteri, ieiuna pæoniæ grana nigra quinq; in vino odorato bibat. Et in cibo sumat allia cruda, & assata, & cocta. Obseniis autē vtatur paucissimis. Si vero sana nō fiat, similiter ipsam purgato velut in priore dictū est. Cæterum in hoc morbo si non statim in vêtre habuerint, steriles fiūt. Si vero sic habuerint, mensesq; nō fiant, neq; febrilis calor corripiat, primū pharmacis sursum maxime purgato. Si vero debilis fuerit, deorsum. Et post pharmaci potionē, si pituitosa esse visa fuerit, vtiat ieiuna, & accepto cibo. & plerūq; sana fiet. Si vteri ad coxam decurrerint, menses crassi existentes nō prodeūt. Verum dolor ad imum ventrē procedit, & ad lateris mollitudinem, & morsum percipit. Quū sic habuerit, multa calida lavato, & allia plurima edenda dato, & lac cōuenienter bibendū. deinde vinum meracum. & totā foueto. & pharmaciū sursum purgans exhibeto. Si vero debilior fuerit, infra. Si vero curata fuerit, vteros cū sceniculo foueto, & absinthium amisceto. Postquā autem recens fota fuerit, os vterorum sensim, cum digito ad sanam coxam detrahito, ita vt & ipsum os, & partes circūcirca affectas leniter mollias, & mollitoriū quoddā apponas, & postea plumbeos penicillos, & mox scillam, deinde narcissinū vna die interposita. Quum vero pura esse visa fuerit, netopū apponat in lana. & post die oleum rosaceū. At mensibus prodeuntibus, melius est nō apponere. Si vero nō prodeant, cantharidas quatuor sine alis, sine pedibus, & sine capite, & pæoniæ grana nigra quinq; & sepiæ oua, & apij semen modicū, in vino bibat. Et si dolor affuerit, & vrinæ stillicidiū vexarit, in aqua calida desideat. & aquā mulsam aquosā bibat. Si vero nō purgetur, rursus pharmacum

*Cū morbus
ex partu
contrahitur.*

Medela.

*Cum uterū
coxendicē
petunt.*

Curatio.

Medela.

N iiij bibat.

HIPPOCRATIS LIBER II

bibat. Si autem purgatio prodeat, ieiuna cum viro coeat. Si vero non prodeat, dato quod detrahat ipsam, respectu ad vires mulieris habito. & tunc tutum est ut ad virum accedat. Si enim in ventre habuerit, sana euadit. In purgatione vero si multa prodeat, mercuriale edat, & polypos teneros coctos, & cibis mollibus utatur. Si puerperæ vteri in coxâ incubuerint, aut ad lateris mollitudinem, ad alteram coxam oleum Aegyptiû album, aut rosaceum apponito. Sed & in sanam coxam decubere melius est. Bibat autem prœoniæ grana nigra quinq; & sambuci fructus in tædis conchæ testam maiore, & castorium magnitudine fabæ. Et cibis utatur mollibus. Conuenerit autem mercurialis ante cibum, cocta velut brassica. Sorbeat autem & ipsam decocti aquâ. & acria comedat, exceptis raphano & cepis ac nasturtio. Optima est & lactuca.

Cum coxæ,
dicem ue-
riant.
Medela.

Vterorū
morbi.

Quot vero morbos ex vteris fieri contingit? Dico autem quum vteri ex loco moti fuerint, alio alias allabuntur. Ad quæcunque vero locum allapsi fuerint, dolores ingētes incumbūt. Et si quis vesicam cōtingat, dolorem exhibent. & vrinam nō suscipiunt, neq; genituram in seipsos trahunt. & ambo dolēt. & si nō celeres solutiones fiāt, vteri postea suppurantur iuxta eosdem locos, si ad ipsos decurrerint. Cōtingit autem hoc & in laterum mollitudine, & in inguinibus, & super pectine. Cæterum in principiis quum dolor habuerit, sic curare oportet, & tepefactoria adhibere, & in aqua calida sedere. Bonū enim & hoc est: aut spōgiis ex calida aqua expressis fouere. & pharmaca vteris cōmoda bibere. Si vero ad hæc nō soluat- F
tur, pharmaco sursum aut deorsum purgare, vtro tandē opus fuerit, cognosces autem id hoc modo. Si enim ad inguina, & pectinē, & vesicam irruerint, hæc purgatione sursum opus habent. Si vero ad laterum mollitudinē, & prœcordia, hæc pharmaco deorsum purgante indigēt. At vero huiuscemodi morbi omnes senioribus magis q̄ iunioribus fiunt, ad menses suppressos, fiunt etiā iuueniculis, vbi multo tempore viduæ menseserint. Si vero ad sedem cōuertantur vteri, secessus recrementa impediuntur, & dolores occupant lumbos, & imū vētrem, & intestinū rectum ac podicem. Quum sic habuerit, calida ipsam lauare oportet, & lumbis fomentum adhibere, & postea graueolentia subter suffire, & apponere quæ purgant & impellunt vteros. & bibenda dare quæcunque libenter ad-

Cum uteri
sedem pe-
tunt.
Medela.

miserit

- A** miserit ex maxime cōferentibus. Si vero incumbant in inguina, & vrinæ meatus, dolores fiunt fortes, & torpor in cruribus. & vrinæ meatus obturatur, & vrinā nō emittit. Curare vero oportet hoc modo. Ad nares quidē odorata apponito, & vnguenta. Ad vteros vero graueolentia suffito. Porro omnis occasio vteros propellere potest, si quid mali habeāt. Nam & à frigore pedum ac lumborum, & à saltatione, & terrore, & lignorū sectione, & cursu ad acclinē ac declinē cum, & ab aliis multis propelluntur. Proinde hæc cōsiderare oportet, ad totum corpus respectu habito, quum præsentēs morbi affuerint. propter talia enī omnia necesse est plus aut minus ægrotare. & postq̃ hæc reluxerint, maxime hac parte
- B** repētini morbi manifesti fiunt. Quū igitur hæc aduenerint, penitus ex tota homine deprehendere oportet. Nā quæcūq; perfrigerationes crurum, aut stupefactiones ex frigore fiūt, hæc omnes etiam in vterorū morbis vteros eleuant. In talibus itaq; aquā calidam affundere oportet vteris & circūfitis locis, & ipsos ac crura excalefacere, quū allapsi fuerint. Si circūuersi fuerint vteri ex partu ad dextrā partem, & puerperij purgamenta nō fiant, & dolor imum vētrem habet, & lumbos, & laterum mollitudinē. & dextrū crus grauiatur, & torpor occupat, & nō tremit, & osculum vterorum contingere nō potest, sed ipsos leues ac fortiter planos deprehēdet. Quū sic habuerit, pharmacū bibendum dato, à quo sursum ac deorsum purgetur. magis vero deorsum. & totū corpus foueto, & præsertim vteros leniter. & calida bis in die lauato. & ex partibus quæcūq; libenter admiserit, experimento facto præbeto, & viro frequenter cōdormiat. & brassicā edat. Si vteri ad sinistram partē, aut coxam declinauerint, dolor acutus ac vehemens habet lumbos, & laterum mollitudines, ac ipsum crus. & claudicat. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendū dare oportet, & postera die suffire hoc modo. Ordei chœnices duas, & oleæ folia parum cōfringito. & gallā contundito ac cribrato, & hyoscyami tertiam chœnices partem. Hęc mixta & olei hemina dimidia subacta in olla noua, per dies quatuor suffito. Nocte vero lac bubulum, & mel, & aquā bibat. & calida lauatur. Si vteri transuersim situm habeāt, & obliqui fuerint, iteq; os ipsorum, menses ipsi partim occultantur, partim prius cōspicui euanescent. & non similes

Curatio.

Quam facile uteri moueatur.

Cum post partum ad dexteram declinant.

Medela.

Sin sinistræ petant.

Medela.

Cum obliquantur.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Medela.

*Cum uteri
extra natu-
rā pro-
grediunt.
Medela.*

*Morbi hu-
ius causæ.*

Curatio.

miles sunt, sed deteriores & pauciores q̄ antea. & genitura
nō fit hoc tempore. & dolor habet imū ventrē, & lumbos, &
coxā, & ipsa attrahitur. Quū sic habuerit, pharmacū infra pur-
gās bibendū dare oportet. & calida lauare, ac fouere. Vbi ve-
ro recens fota & lota fuerit, digito immisso os vterorū cor-
rigat ac dirigat. & odoratorū suffitiū admittat. & ex potibus
dato iuxta experimentū, quē libenter susceperit. Cibis autē
vtatur mollibus, & allia edat cruda ac cocta. & cum viro dor-
miat. & in sanam coxam decumbat. Alteri vero fomentū ad-
hibeat. Morbus autē hic ægre cedit. Si vero propinquissi-
mi fuerint vteri frequēter vomat. Vteros autē graueolentib⁹
suffiat, donec in locū suū firmati fuerint. Dieta vero ventrē
nō emolliente vtatur. Si vteri extra naturā progressi fue-
rint, febrilis calor habet pudendū & imū ventrē. & vrina fre-
quenter ac paulatim destillat. & pudendū vehementer mor-
detur. Patitur autē hæc si recens ex partu viro cōdormierit.
Quū igitur sic habuerit, myrti baccas, & loti ramēta, in aqua
coquito, & aquā per noctem sub dio exponito, atq; sic frigi-
dissimā pudendo affundito, & leniter trita hæc apponito. Po-
stea aquā lentiū cum melle & aceto bibens vomat, donec vte-
ri fuerint retracti. Sed & lectū à pedibus altiorē facere opor-
tet. & pudendū graueolentibus suffire, nares autē odoratis.
Cibis vero vtatur mollissimis ac frigidis. & vinū aquosum al-
bū bibat. & ne lauetur, neq; cū viro coeat. Si penitus ex pudē-
do exciderint vteri, dependēt velut scrotū. & dolor corripit
imum ventrē, & lūbos, & inguina. & quū tempus processerit,
imū ventrē, & lūbos, & inguina. & quū tempus processerit,
nō volunt in suū locū redire. Morbus autē hic corripit, quū
recens ex partu laborarit, aut fatigata fuerit, vt vteros cōta-
ctu laxerit; aut cū viro coierit in puerperiorū purgatione.
Quū sic habuerit, frigefactoria mitigantia apponere oportet
ad pudendum. & quod extra propender depurgatū, malo pu-
nico in vino nigro cocto abluere, & intro protrudere. De-
inde mel & resinā pari vtriusq; portione colliquare, & in pu-
dendū infundere. Et decūbat supina pedes sursum extensos
habēs. Postea spōgias apponat, & ad lumbos deliget. Quādiu
vero sic habuerit, à cibis quidē abstineat, potu vero parcissi-
me vtatur, donec septē præterierint dies. & si quidē sic obe-
dire voluerint & redire, satis fit. Sin min⁹, summas vteri oras
derasas & ablutas, picato cerato illinito. Deinde pedes ad sca-
lam de-

Aliā deligato, vt caput deorsum pēdeat, & manu intro detrudito. Postea lauato, & crura ipsius vicissim colligato, atq; sic p noctē ac diē finito. & modicū ptisanæ succū frigidū dato, aliud autē nihil. Postera vero die reclinato, & cucurbitā q̄ maximā ad coxā affigito, & multo tēpore trahere finito, & vbi ipsam detraxeris ne scarificato, sed reclinatam finito, & nihil præter succū ptisanæ exhibeto, donec septē præterierint dies. Si vero sitis vexet, modicū aquæ bibat. Quū autē septē transierint dies, cibis mollissimis ac paucissimis vtatur. Vbi vero ventrem exonerare voluerit, decumbens id faciat, donec quatuordecim prætereant dies. Deinde tepidis fomētis colluatur, melius autē est calida velut ex sole. & q̄ parçissime deambulet, & ne lauatur. Ventrem autem ne solueris. Cibis vero paucissimis vtatur, neq; acribus, neq; salis. & pudendū graueolentibus suffiatur. & postquam obābulare inceperit, subligar gestet. Si vero extra pudendum os vterorū exciderit, vt pote ceruice vterorum prope pudendū sita, & ampla existente: sit autē hoc magis sterilibus, contingitq; maxime ex fatigue, quum mulier laborarit, & vteri calefacti fuerint ac exudarint: tunc euertitur os ipsorū per ceruicem vt quod in humidiorē ac lubriciorē & calidiorē sit loco, q̄ in priori tēpore. & vbi hoc cōtigerit, procedunt vteri foras ad frigus, & osculum ipsorum euersum prodit. Et si quidem breui curata fuerit, sana fit. Verū sterilis penit⁹ relinquitur. Si vero nō breui, osculū durū semper ipsi extra erit, & fluat illic alias atq; alias saniosus humor viscosus ac graueolens. Et si mēses prodierint, si adhuc eius ætatis fuerit, in lecto decumbet. Temporis autē progressu huiusmodi morbus incurabilis fit, & consenscunt vteros foris habentes. Si vero vteri extra prominuerint, ablutos ipsos aqua tepida, oleoq; ac vino illitos rursus indito ac deligato, & graueolentia subter suffito. Sub nares autē odorata. Si vero multo tempore vteri promineant, & stupide perfrigerentur, multā calidam aquam affundito, quo refocillentur. Si vero iam inflētur, etiā acetoad aquā ammixto foueto: Sitq; hæc aqua aut lauri aut myrti decoctum, & leniter protrudito, & cerato vnguento illinito, & si paruerint, satis est: Sin minus, cum aqua abluito, & acetomodico tepefacto perfundito. Deinde illinito. Vbi vero cōsederit, ablutos velut dictū est indito, & alia prædicta facito.

*Cum uteri
procidunt.*

Modela.

Oleum

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Cū os ute-
rorum tor-
quetur.*

Curatio.

*Vterorū
ulcera.*

*Cū ualde
proci-
dunt
& nusquā
sistuntur.*

Medela.

Oleū vero ne adhibeto, neq; aliud pingue, aut pinguitudinē habens. Si quid ex osculis vteri cōplicatū fuerit, mēses nō fiunt, aut pauci & prauī ac dolorifici. & quū viro cōdormierit, dolet. & quicquid vir immiserit ex coitu exit, & contingi nō vult, neq; attrahit geniturā. Et dolor habet imum ventrē ac lumbos. & os vterorū ad cōtactum non cōparet. Quū igitur sic habuerit, vrina veteri foueto. deinde vomat à lentis decocto, melle & aceto ammixto. postea aqua calida lauetur. Deinde oleo albo Aegyptio in phialā argenteā aut æneam infuso, & sale addito cōtecta phialæ infideat, & si quidē odor olei per os ipsi penetrarit, ipsam pariturā esse, & postera die sanā fore pñucia, ac cōsidere iube. & vbi dormire volet, oleū Aegyptiū in lana apponat. Postridie vero cōsideret an os vterorū magis sit directū. & si esse dixerit, per triduū odoratis foueto, & subdititia quę nō mordeāt apponito, purgatoq; & cum odoratis ac mollib⁹ postea colluito, totidē diebus sicut prius. quū autē menses p̄dierint, ieiuna, & illota, aromatis suffita, ad virū accedat. Pleraq; vero ex hoc morbo steriles fiūt, si nō curatus fuerit. Si vlcerati fuerint vteri, & extreme foras processerint, oleo illitis manibus indito. & myrrhæ puræ pilulas tres deorādas prębe. & laurū viridem tritā bibat vino dilutā. & sic sana fiet. Si in arctum cōtracta fuerint pudenda, subdititium apponito. Anisi videlicet semen & apij tritum pudendis subdito. Si vteri nō in loco māserint, sed modo huc, modo illuc trāsierint, vt dolores exhibeāt, & nūc incōspicui fiant, nunc exeāt velut sedes. & quū quidem supina fuerit, in loco maneat, quū vero surrexerit, aut ex somno expergiscatur, aut se inclinauerit, aut alium quendā motū fecerit, exeunt. sæpe vero etiā dum quiescit. Hanc q̄ maxime quiescere, & nō moueri oportet. & lectū à pedibus sternere altiore. & vomitibus vti. Oportet enim ipsos sursum reuolare, & acerbis perfundere. & graueolētia subter suffire. Sub nares autem odorata. & ex malis punicis quodcūq; maxime cōuenerit & nihil impedierit, in medio per vmbilicū perforatum, in vino tepefactū quā penitissime subdito. dinde lata fascia deligato ac circumdato, vt ne elabatur, sed maneat, & quod opus est faciat. & de peplo, cū caseo, & polenta bibendum dato, quēadmodum supra in allapsu scriptum est. & de potionibus experimento factō, quācūq; maxime admiserit, bibendā

A bibendā prabeto. Cibis autē mollissimis vtatur. & cum viro ne dormiat, donec ad locū suū redierint. Si vteri exciderint, hederā siccissimā tritā, ac linteo alligatā apponito. & nihil pingue adhibeto. In potu autē exhibeto triticū recens, & pepłū album, & saluiā, & cyperum, & anisum. Hæc trita vino diluta, cum fursuribus ordeī bis in die dato, pro vice heminā dimidiam. Si ad crura & pedes vteri cōuertantur, cognosces sic. Magni pedū digiti cōuelluntur sub vngues, & dolor habet crura ac femora, & incūbit ac premit neruoscirca femur. Quū sic habuerit, multa calida frequēter lauare oportet, & fomentū adhibere si ferre poterit, & graueolentia subter suffire. Et femora rosaceo oleo inungat. Si vero loqui nō poterit, crura derepēte frigida repereris, & genua, & manus, & si vterum cōtigeris, nō in suo mundo est. & cor vibratur, & dentib. frendit, & sudor est multus, & alia quæ à sacro morbo correpti patiuntur, & quæ ab aurē exsudāt. His frigidā aquam multā affundere oportet super crura & manū, & alia facere velut prius dictū est. Si cōmoti vteri aliquo allapsi fuerint, & dolorē exhibuerint, olea scabiem, & lauri ac culpressi ramēta in aqua cocta, lana excepta subdito. Quū mulier recens enixa, onus maius q̄ pro natura leuarit, aut timuerit, aut ligna secuerit, aut cucurrerit, aut alia quēdā huiusmodi fecerit, vteri excidunt ob hæc maxime: aliquādo vero ad sternutationē. Nō enim violatur, si per vim sternutans, nō apprehēderit nares. Proluere itaq; aqua tepida vteros oportet. Deinde betæ succo feruesfacto similiter. postea vino nigro meraco. Si vero nō obediat, mollitoria facere oportet. Verū hæc facere oportet priusq̄ perfrigerētur, & leniter introindere. Deinde crura extendere, ac subalternatim ponere, & molle quiddā ipsis supponere. à potu vero coerceri oportet tales q̄ maxime, & ventrē custodire, vt ne exturbet. Naribus autē odorata adhibere. Huiusmodi vero postea si nō quieuerint, sed moueātur, veratro purgare oportet. Et si nō satis fuerit, etiam vomitus facere, & nō lauari, tacereq; ac quiescere. Si inflati fuerint vteri, vter attollitur, & inflatur, ac sonitū edit. & pedes & caua faciei partes intumescūt, & color iniucūdus fit. Et mēses occultātur, & genitura hoc tēpore nō manet intus. & anhelat, spumatq; ac anxia est. & quū expergiscitur ē somno, recta ceruice spiratio ipsam corripit. & quicquid

Procidencia medela.

Cū uteri crura & pedes perunt. Medela.

Quæ repetite obmutescunt. Curatio.

Procidencia uulua.

Medela.

Cū inflati uteri sint.

HIPPOCRATIS LIBER II.

ederit aut biberit, ipsam molestat, & suspirat, ac tristatur magis quā priusquā edit, & suffocatur, & nervi contrahuntur. Et vteri ac vesicae dolēt, & manus contactum nō admittunt. Neque lotium emittunt, neque geniturā suscipiunt. Quū sic habuerit pharmacū deorsum purgans bibendū dato, & calida lauet, ac frequēter insideat toto corpore. Quādoque etiā usque ad umbilicū fomētum adhibeto. & interpolito tēpore ea apponito à quibus purgetur, & nō mordeatur. Suffumiget autē odorata subter pudenda: sub nares vero graueolentia. Et potioēs dato qua vteros purgāt, & ad locum impellunt. Et mercuriale edat, & postea lac bibat, velut de latere scriptū est. Morbū autem hic nō est diuturnus. Si velut in callū indurati fuerint vteri, & osculum exasperatur, & menses occultantur. Quū autem prodierint, asperi apparent velut arena. Si vero etiā digito cōtigerit, os vteri asperum cōperiet, & semper velut calidus accrescit. Quū sic habuerit, cyclaminū terere oportet, & sale ac ficum simul miscere, & cum melle glandulam efformare ac subdere, & fomēto adhibito, purgātibus eluere. Edat autē mercurialem & brassicā coctam, & succū sorbeat. Itēque porrum, & calida lauetur. Si vero velut in callum indurati fuerint, & menses obtorquentur, & osculum ipsorum clauditur, & nō concipit, & velut aliud quid est. & si cōtigeris, velut lapis illic esse videtur. & est os asperū ac multis radicibus prelapis illic esse videtur. & est os asperū ac multis radicibus prelapis illic esse videtur. & est os asperū ac multis radicibus prelapis illic esse videtur. & est os asperū ac multis radicibus prelapis illic esse videtur.

Curatio.

Vterorū duritia.

Medula.

Duritia alia.

Morbi huius causa.

Medela.

Clā uteri obdureſcunt.

Curatio.

A multo tēpore cum aqua decocti cucumeris syluestris foueto. deinde mollitoria apponito. Atq; hæc per triduum facito. & si ex cōtāctu osculum vterorū molle apparuerit, ex crudo lino tres penicillos suppuratōrios indito, primū tenuem, secūdum paulo crassiorē. Crassissimus autē sit magnitudine digiti parui, lōgitudine vero quinq; digitorū, ita vt hos adipe anferino illitos subdas. Sed & vbi fomentū adhibueris ex odoratis, glandē mollitoria apponito: Aut nitrū tali magnitudine illitum, vt ne sauciet. Nō enim pun gere oportet. & appositum sit ad duos dies. Decedit autē velut cortex & pellicula crassa. Intermissis vero tribus diebus, cyclaminū cum narcissino subdito. Si vero hæc nō purgarint, cum multa cōsideratione apponito id quod cū buprestī paratur, & appositum maneat per diē. & vbi fortiter momorderit, glandē extrahat, & pudendū colluat cū aqua calida, & in oleo infideat. post tridie vero lota, ceruinū adipē liquatū, & molli lana exceptum apponat. & si tibi adhuc purgatiōe opus habere videatur, tribus interpositis diebus, id quod cū narcissino paratū subdito. post tridie autē netopū. Deinde rursus tribus diebus interpositis, vteros odoratis & pinguib. colluito, post tridie vero pulegium per vnū diem apponito, & sequēti die cū aromatis suffito ac foueto. Vtatur autē cibus acribus, marinis, aut carnib. In mēsisbus vero castoriū bibat. & ieiuna illita suffita, & cyceonem bibēs ad virū accedat. Si vero os vterorū nō suscipiat geniturā, sed durū fuerit ac cōclusum, plumbeū penicillū apponat, velut dictū est per triduū, vbi calida lota est. & mollitoria vtatur, & supina decūbat. & in aquā calidā infideat. & lanā vnguento imbutā apponat. Verū noctu magis apponere oportet. Iuxta coxas vero vestes laneas aut lineas molles supponat, vt ne corpus in alterutrā partem dilabatur. Vtatur & subdititiis mollibus, ex myrrha pinguiissima, pice, cera, & adipe anferino. Sit autē myrrhæ dimidiū, reliquorū vero duplum, & in lana subdat. duo vero sint subdititia quorū alterū lota per diē subdet, alterū per noctē, donec molle factū fuerit. & vbi hoc detraxerit, aqua odorata colluatur. Aut granatū enidia decorticata quindecim, & Indici medicamēti aliquantulum, si ita visum fuerit, in lacte mulieris masculum lactantis terito, & cerui medullam, & alia quæ dicta sunt, ac modicum mellis ammisceto. Sit autē lana qua hæc excipiuntur mollis & pura

Cū semen
nō admittitur.
Medela

& pura, & ad diem subdat. Si vero fortius facere voles, myrrhæ parū quid amisceto. Optimū autē est oui cādidum, & adeps caprin⁹, & mel, & oleum rosaceū: his ammiscere farinā, & tepescere ad ignem oportet, & quod destillat lana colligere ac apponere. Aut adipē rubrum anseris aromatibus cōditum, & vnguentum rosaceū, permixta & lana excepta apponito. Præstat autē anseris adipem, & adipē ouillum, cerā albam, resinā, netopum, oleū rosaceum, hæc simul liquare ac miscere. Vbi vero lota est, hæc tepida intro ad vterorum osculum apponat. Aut cerui medullā, & anseris adipem liquato, & rosaceo aut irino oleo ammixto, in valde molli lana apponito. Quū mulieri vteri duri facti fuerint, & ad pudēda exierint, dura fiunt inguina, & ardor in inguinib⁹ est, & omnia cācerantur. Quum igitur sic habuerit, cucumeris sylvestris internā partem, & fauū terito, & aquæ hemina affusa in sedem infundito, & purgatur. Si os vterorū durum fiat, & ceruix, præ siccitate, & morbus leuiter hæserit, ex digiti cōtactu cognosces. & si ad coxā deuoluātur, nihil acre adhibeto. Si enī exulceretur aut inflāmetur, periculum est ne penitus purgetur. fiat. Verū apponito ea quæ nō mordent, à quibus purgetur. Quū vero duri fuerint vteri, & sic doluerint, subditicia apponito, velut est cerui medulla, aut anserinus vel suillus adeps. & vnguētum irinum cum melle. & oui luteum, ac cerā albam, velut cataplasma emollito, & ordeaceā aut triticeam farinā, cum aqua & ruta coquito. Si vteri cōclusi fuerint, oscula ipsorum dura fiunt, & geniturā nō amplius suscipiunt, sed statim vbi cū viro cōdormierit, dum crura mouet, exit. & dolores inum ventrē, & lumbos, & inguina occupāt. & menses omnino non prodeunt. Si vero eant, pauci & prauī ac decolores prodeunt. Quū sic habuerit, multa calida lauato. post balneū vero castorium cum paroniæ radice, in vino nigro odorato permixta bibenda dato. Cibis autē velut puerpera vtatur. & si manifesti fuerint menses, diem vnā intermittito, & totā foueto, & pharmacū potādum dato, si adsueta fuerint, sursum purgās, aut si egere visa fuerit, deorsum. Lac itaq; asininū, aut serum exhibeto. & leniter foueto, & mollitoria vtero apponito, & cyclaminū, & narcissinum. Cucumerū vero paruorum sylvestrium internā partem sumito, & ex diuulsis semen eximito, ac lacte mulieris masculum lactātis affuso terito, myrrhæ

A rha pura & melle optimo ammixtis, oleoq; Aegyptio albo.
 & ne liquidū facito medicamentum, sed siccum, atq; hoc in la-
 nam mollem purā infarciat, & in oleo Aegyptio albo tingat,
 & lota apponat. Subligetur autē & sub tecto maneat quū pur-
 gatur. Postq̄ autē sufficiēter habere tibi visa fuerit, quiescat.
 Sin minus, rursus aliud apponat. postea vero obuolutā lanam
 mollem, rotundā faciat, & netopum immittat, & diem vnā
 subdat, posttridie vero oleum rosaceum itidē in lana. Deinde
 rursus cerui adipem, etiā ipsum liquatum in lana. Lauetur au-
 tem calida aqua semper ante subditiorum appositionem. Et
 odoratis leniter foueatur multo tēpore. Postea vero vna in-
 terposita die, colluito. si quidē pituitosa fuerit, eo quod cum
 grano cnidio paratur. Si vero biliosa, eo quod cum scāmonia.
 post hac ambo, posttridie etiā narcissino cum vino dulci col-
 luito. Si vero narcissinum nō fuerit, cum anthino aut irino q̄
 optimo. Sit autē olei tertia vini pars. deīde interpositis duo-
 bus diebus, id quod cū pulegio preparatur vnū diem appo-
 nat. Si vero prodierint menses, ieiuna per triduū bibat ca-
 storium, cum vino odorato albo: vbi vero defuerint menses,
 & stabiles fuerint, lauetur. & aqua frigida perluta, cyceonem
 bibat nō salsum. Cibus autem ne cōtingat. & cum viro dor-
 miam duobus aut tribus dieb. Quāto vero tempore purgatur,
 mercurialem in aqua coquens, vbi cocta fuerit exprimat, &
 allium ac cuminū, & salem subterat, & oleum his ammisceat,
 & modico succo affuso feruefaciat. Atq; hoc edulium ante
 cibos edat. Allium item coctū ac assatum q̄ plurimum acci-
 piat. Si vero mercurialis nō fuerit tenera, tritā cum brassica
 coquere oportet, & cōdire, & lenis erit. & si in ventre cōcepe-
 rit, sana euadet, & omīa ipsi iuxta ornatū procedent. Si os
 vterorum cōclusum fuerit, fit forte velut grossus. & si digito
 cōtigeris, deprehendes durum ac cōuolutum, & digitum nō
 admittit. & menses occultantur, & geniturā nō suscipit hoc
 tempore. & dolor habet imum ventrem, & lumbos ac laterū
 mollitudinem. Quādoq; vero etiam sursum ascendit & sus-
 focat. Quū sic habuerit, pharmacū deorsum purgās biben-
 dum dare oportet, & multa calida lauare, & apponere ea quæ
 os molliunt. & specillum immittere ac aperire, itemq; digitū,
 & similiter leuigare. Quū autē molle fuerit, apponere ea
 quæ sanguinem purgāt. & potiones exhibere, & experiri vt

Pituitosa
 & biliosa
 purgatio.

Cū os uul-
 uæ clau-
 ditur.

Modella

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Cum uteri
claudatur,*

*Cum gru-
mosi fiât.
uteri.*

Medela.

*Cû uteri
hiant.*

*Morbi
caussa.*

Medela.

*Cum per
menstrua
hiant.*

Medela

præbeas quodcunque aliud libenter susceperit. Brasicam au-
tem edat, & succû sorbeat. Si vteri conclusi fuerint, & men-
ses non apparuerint, colocynthidem syluestrem, & silphij se-
men, & cuminum Aethiopicum, & nitrum, & salem thebaicû,
& adipem rhenalem, & farinam, & myrrham, & resinam, om-
nia simul feruefacito, & trito mixta, & in glandem efforma-
ta apponito. Si grumosi facti fuerint vteri, os ipsorum ve-
lut eruo plenum sit, & si contigeris, videbis ita habere, & me-
ses non fiunt, neque genitura intus manet. Quandiu sic ha-
buerit, cyclaminû cortice detracto, & allium, & salem, & si-
cum, ac modicum mellis, terito, misceto, ac glandem forma-
to, & ad os vterorum apponito. Itemque alia subditiua, quæ
acria sunt ac corrodiunt, & à quibus sanguis purgatur. & de po-
tionibus dato eas quæ vteros purgant. Si vteri præter na-
turam hiarint, menses plures prodeunt & viscosi, & frequen-
ter, & genitura intus non manet, & osculum hians est. & fie-
ri non potest vt genituram attrahat. & febris ac rigor corri-
pit infernum ventrem, & lumbos. Morbus autem corripit ex
fluxu sanguineo, sit & quum menses suppressi derepente eru-
perint, Diæte itaq; ratio prius relata est. Oportet autem mol-
dititiis curare, in principio quidē purgatoriis simulque vmbili-
cum per spongas fouere, cum myrti aut rubi aqua, aut ex o-
leæ aut rosarum, aut cœnantes, aut vitis foliorum decocto.
Si os vterorû hiarit amplius quàm in mensibus solet, men-
ses ita fiunt plures & deteriores omnes, & liquidiores, & per
longius tempus, & genitura non attingit, neq; manet, sed rur-
sus exit. & si permanserit, osculum comperies disparatum, &
impotentia præ mensibus obtinet. & levis est ac debilis vte-
rus, & vterius procedit. & vires laxantur. & febris debilis, ac
rigor, & dolor habet inum ventrem, & laterum mollitudi-
nem ac lumbos, patitur autē hæc maxime, si quid in ipsa cor-
ruptum computruerit ac compactum fuerit. Quædam vero
etiam ex partu patiuntur, aliæ etiam aliter. Quum itaque sic
habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, & facilius iu-
dicabitur. & si dolor habuerit, tepefactoria adbibeto. & fri-
gida lauato, ac intermissione facta colluito. & ex potioni-
bus dato quæcunque maxime libenter admiserit. & suffi-
co ea quæ resiceant, & polypos edet ac mercurialem. Si ve-
ro

Aro non conclusi fuerint vteri velut oportet, in aqua desideat in qua cocta sit myrtus, aut lentiscus, aut vitis aut oleæ folia, aut rosarum. Diata vero sit quæ relata est in rubro fluxu. Optimum vero ipsi auxilium est sitis, frequentes vomitus, & prohibitiones balnearum. Quum vteri magis quam conuenit fuerint aperti, & non conclusi, & purgatione opus habent, & collutionibus, & suffimentis. Si vero menses effluerint, plures sunt & deteriores, & liquidiores, & frequentes. Et genitura non manet intus, sed quando illi prodierint, perit. Et si os contingas digito, comperies ipsum leue. Et impotentia ipsam præ mensibus corripit. Et febris ac rigor obinet. & dolor inum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem corripit, maxime si quid in ipsa corruptum cõputruerit, itemque ex partu, & aliter. Quum igitur sic habuerit, curare oportet, vbiunque tandem dolor fuerit, velut in superioribus scriptum est. Si vteri inflammati fuerint, menses obtorquentur, & ceruix multis tenuibus venulis, ad telarum aranæ similitudinem variegatur. Et febris est acuta, & mentem percillens, & menses prauis ac paucis ipsi comparent. Et quum ieiuna fuerit, vomitus quidam ipsi superuenit. Quum vero quid comederit, reuomit. Et dolor occupat inum ventrem & lumbos, & animo linquitur. & per totum corpus perfrigeratur. Venter autem nunc durus, nunc mollis est, & incenditur & attollitur. & putat se in vêtre habere. Quâdoque vero ventris moles vacua apparet, & aluus aqua impletur, & umbilicus prominet. & osculum gracile fit. & derepente apparent menses stridentes, & pauci ac prauis & attenuantur circa clauiculas & collum, & pedes intumescunt, & præsertim pedum extremitates. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendū dato, & subdititiis vtatur, & fomentis vteri foueantur odoratis. Per diem vero plūbeis penicillis vtatur. & ante appositionē, aqua calida non mordēti colluito. & post appositionem hoc infuso colluito. Cnestri duas potiones in aquæ hemina coquito, & aquam excolato ac infundito, oleo narcissino aut anthino ammixto. Post hæc tres dies intermitto, deinde cū eo quod cū aceto paratur colluito. & ante cibū, mercuriale cū aliquatulo vino coquēs edat velut brassicā. & succū sorbeat. Si vero permanserit, pharmaca bibēda dato à quibus aqua de vteris purgatur. Cibis autē vtatur panibus,

Cū uterū non satis claudatur uel nimis patens.

Cum uterū inflammatur.

Medic.

HIPPOCRATIS LIBER II.

& olerib⁹ coctis, flaccidis. Marinis autem potius q̄ carnis. **D**
 Aut extremis partib⁹ coctis, flaccidis. & laboret q̄ plurimū,
 & ante & post cibū & q̄ minimum lauatur frigida. & à dulci-
 bus ac pinguib⁹ omnis generis arceatur. Diebus autē pur-
 gationum intermediis, adiātum bibat ieiuna in vino diluto.
 At morbus hic lethalis est, & pauca effugere possunt, si nō in
 ventre cōceperint. In vterorum inflāmatione menses ob-
 torquentur, & quum ieiuna est vomit. Vbi vero comedit, do-
 lor habet imum ventrem & lumbos. Et totus venter modo
 durior, modo mollis fit, & nō valde confidet. Alius magna
 fit, & non purgatur, & sibi pręgnans esse videtur, & paritur
 quęcunq; pręgnātes perpeti solent. Et si ventrem cōtigeris, **E**
 leuem cōperies tumorem velut in vtre. & quum partus tem-
 pus esse visum fuerit, vteri cōcidunt, & mēses pauci ac de-
 teriores fiunt. Huic pharmacum deorsum purgās bibendum
 dare oportet, & purgatoria apponere. Purgata vero sana eua-
 dit. Si inflāmatus fuerit vterus, vellicatur. Si vero quid cor-
 ruptum fuerit, ac vitiatum recruderit, febris corripit acuta
 & magna, & horror durus, partes circa pudenda. & horribi-
 liter afficitur, & mordetur, & concitatur. & si quis digito cō-
 tingat, rursus peius habet. & pungitur, & caput dolet ac sin-
 ciput. & caligo adest, & sudor frontis. Extremę partes per-
 frigerantur ac tremunt. & sopor profundus aliquando occu-
 pat, & audire non potest. Neq; reliquus sensus operatur. fa-
 stidium cibi est multum, & stomachus & venter omnino non
 continent cibum & vociferatur, & exilit. & pectinem dolet, **F**
 & inguina. & lumbos, & occultos pudendi locos. & cito mori-
 riuntur. Si vero dolores ad extremam debilitatem deduxe-
 rint, spōgiis calidis ex aqua & oleo expressis foueto. & sub-
 dititia mollia apponito, medullā cerui, adipem anserinum,
 & ceram albā, & oui luteam. Aut ceratum picatum cum re-
 sina subdito. Vno vero aut lacte caprino purgato, aut volu-
 cris in sculo. Vinum autē ne bibat, & prisanę succum sorbeat.
 Si dolor
 vteros mo-
 lestat.
 Medela.
 Ad dolorem vterorum medicamentū infusile. Si dolor
 solum fuerit vehemens & violentus, caligo in vteris inest,
 & status non exit, sed isthic manet malum. Oportet igitur
 sic curare. A triplicis sylvestris semen, & betas simul trita ac
 tepesacta, in vteros infundito. Aliud dolores vterorum
 sedans. Vini suauissimi pari aqua temperati tres semicon-
 gios

Agios Atticos sumito, & sceniculi radices ac seminis eiusdem trientem, & olei rosacei heminā dimidiam. Hęc in ollam no- uam immittito, & vinum superfundito, deinde foueto. Ap- ponito autem & scillam, donec osculum molle factum fuerit & ad lationem idoneum ac apertum. Et quum in purgatio- ne pustulæ circa osculum vteri exortæ fuerint, sic curato, Carnem bubulam, cum butyro aut adipe anserino & aniso tritis illine, & ipsam carnem in pudendum inde. Si ignis *Erysipelas* sacer habuerit vteros, intumescunt pedes, & mammae, & cor- *uterorū.* pus, & dolor ipsam corripit, & recta ceruice spiratio fit, & do- let laterum mollitudinem, & partes sub ventre, & pectora, & caput, & tremor occupat, & torpor manus, & inguina, & poplites tremunt. Quandoque vero & in poplitibus liuidæ sunt, & modico tempore melius habent ex hoc colore, Ma- xime vero mammae attolluntur iuxta gentilitatis cognatio- nem. Attamen non valde dolet, & febris ac rigor corripit, & facies rubicunda fit, & sitis fortis est, & hepar resiccatur. Hęc si prægnanti acciderint, moritur, & non poterit effugere.

Si ignis sacer in vteris fiat, tumores sunt liuidissimi, à pe- dibus exorsi vsque ad crura tota, & ad lumbos. Quanto vero tempus amplius progressum fuerit, etiā pectus percipit, & in- tumescit, & tota perfrigeratur. & febris habet magna, & ri- gor superuenit, & spiritus densus, & animi deliquium, & de- bilitas, & dolor totius corporis, & tristatur, & mente varia- tur. Et affectio ascendit ex inferno vêtre ad lumbos, & ad dor- sum, & præcordia, & pectora, & collum, & caput, & stoma- chum, & mortua esse videtur. Quū autem dolor solutus fue- rit, torpor habet lumbos, & inguina, & crura. & in poplitibus liuores sunt, & modico tēpore melius habere sibi videtur, deinde rursus affligit, & corpus pustulis cōpletur, & rubores cōspicui ac manifesti faciē occupant, & guttur siccum est, & lingua aspera. Hic morbus si prægnantē inuaserit, occidit. Sin- minus, medelā adhibere oportet, & lac asininum bibendum date ac purgare. Si vero sic nō soluatur, ventrem mollibus frigefactoriis perfrigerare, & subditiis non molestis & le- uibus paulatim purgare. Itemq; vomere. Ad hoc commodū est sambuci folia sumere cocta, cum origano, aut thymo, aut ruta. Si vero febris dimiserit, etiā vinū ac cibos dulces dato. Verūtamen pauca curatur. *Aqua in-* *medela.* *Aqua in-*

HIPPOCRATIS LIBER II.

menses prodeunt arenosi & aquosi, & non valde cruenti. In-
 tumescit & uterus, & venæ, & propinquissimæ partes. & præ-
 gnans fit, deinde suffocatur, & mammae fluunt, & imus ven-
 ter durus est, ac intumescit, & omnis circūcirca locus, & do-
 let si quis ipsum attingat. Et febris ac stridor dentium cor-
 ripit, & dolor vehemens laterum mollitudinē ac lumbos. &
 semen in somnis effundit, & peius habet. Hanc calida lauare
 oportet ac tepefacere. pharmacum autem bibendū dare, &
 cum debilibus fouere. & cyclamini obolos tres in linteo de-
 liget ac apponat. Et cupressi succum in aqua madefaciat, ac
 cantharidas eadem terat, & modico tempore apponat, & per
 multum tēporis interuallū. Efficax est. Subdititium. Cu-
 minum chemæ mensura, yua passa alba. Aliud. Vrticæ
 semen, ari radix. Horū quodcunq; voles leuiter apponito, vbi
 vero expurgaueris colluatur, ita vt detrahas & cū infuso pu-
 denda colluas. & simul cū viro dormiat. & si fortum ad par-
 tus tempus gestarit, tota expurgatur, & sana fit. Alia aqua
 intercus vterorum. Suberuentum quiddā fuit saniosum, &
 purgatur, & mordet valde, & vlcerat pudenda velut muria, &
 circumscitas partes. & quocunque destillarit vlcerat, & color
 est morbi arcuati. De cætero vero purgatur copia velut in a-
 liis fluxionibus. Morbus autem hic & debilior est, & aliquā-
 do lethalis fit. si vteri egressi fuerint. Hanc curato velut cam-
 quæ à fluxu albo vexatur. & lac asininum bibendum dato, &
 extenuato, & prædictis pharmacis curato. Eclegma. Quod
 delingitur ad aquā intercutē. Si aqua ex vteris fluat, sulphur
 & anseris adipem delingat. Si ventus in vteris fuerit, fla-
 tus exit, & stridet, & tota intumescit. & febris habet & ardor.
 & ad hæc valde exilit præ dolore. & virū nō admittit, & val-
 de agre fert coitum, & erigi non potest, & velut onus graue
 ipsi in vteris iacet, & caput dolet, & anxia est, & loqui non po-
 test. Si vero dolor accesserit, clamat, & dolet omnia, & lūbos,
 & pubem, & sedem. & vrina supprimitur, & vter suffocatur.
 & mori cupit. & præcordia distenduntur. & stomachus mor-
 detur. & os amarum est. & vomit acida & pura ac meraca. &
 frequenter ructat, & melius habet. Sin minus, intumescit. &
 si attigeris, renititur & dolet. Proinde vterum cum aqua mul-
 sa, & aceto mulso ac oleo colluere oportet. Et cuminum aut
 anisum tritum sumere, & lini folia terere, & volucrinum
 adipem

Medela.

Vetus u-
terorum.

Medela
que.

Adipem cum ouis in aqua infundere. Subditiis vero ac portionibus vttere, quæ ego describam. Desideat autem in oleo calido, & aromata in ipsum immittito, iunci adorati floré. Aut in aqua lauri, aut marina desideat. Optimum autem est molibus infusis ventrem purgare, aut glandem apponere quemadmodum puero venter soluitur, lanam illotam cum melle. Si vero antiquior fuerit, cepam in oleum aut mel tinctam apponito. Aut taurinum fel, aut nitrum cum melle. Aut mali punicæ acidi nucleum, cum melle & ordeacea farina. Si mola ipsa innascitur à crassa genitura intus retenta, thymbrâ tritâ in aceto & aqua, liquidam bibendâ præbeto. Aut hyoscyami semen tritum, & cum muria ac silphij succo & aceto colluito.

But si opus fuerit cum aqua. Optimum vero est aquam mulsam infundere, cum aqua lentium, aut erui, aut floris violæ. Si vero purgata fuerit à talibus quæ sunt velut igne ambusta, myrrum coquito ac perluito, & myrrhâ ac netopum cum lana apponito. Si ventus in vteris fuerit, ac momorderit, & quæ transit colorem facit, & præ ardore intumescit, & dolet, & vtrum auersatur, & coitum valde ægre fert. & tenditur ac intumescit peccen, & erigi non potest, nec dirigi. Quum sic inueneris, scito quod ventus & genitura in vteris est, & propterea nunc ægrotet. Accipe itaque mel, ceram, lini folia trita, & adipea volucrinum, & hæc in vino odorato tepesacta per clysterem in vteros infunde. Apponat autem folia lini. Aut semen lini terito, & in lanam inuoluito, & ad os vteri apponito. Sin minus, efficaciore vttere. Irinum & crocum, & lini folia, & adipea volucrinum terito, & lacte muliebri diluta, rasura de tenuibus linteolis derasa excipito ac illigato, & ad vteri osculū apponito. Et si pinguitudo carnosior enascatur, quod consumat indito, & mediocriter attenuato. Quæ enim valde attenuantur, raræ sunt & abortiunt. Si vero genituram non suscipit vterus, sed dimittit, & calorem in seipso non habet, instrumentum parare oportet, cui insidens vaporem intra vterum recipiat, ita vt vestes circūcirca ponantur. Suffire autem oportet casiam, sinamomū, myrrhâ, singulis pari portione vino fuso seu sapa subactis, & super prunas cōiectis. Modice vero infundatur, & modice cibum sumat. Opitulatur & subditiū huiusmodi. Myrrhâ mollem cum melle efformato. Sit autem oblonga velut glans, & sape hæc facito virium respectu habito.

Vētris facilis solutio.

Mola quæ fiat, & discutiatur.

Cum ventosa sit uirginitas.

Medela.

Cum semē reiciat.

Suffimentum.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Profunt & pelecini in frumento nascentes, cum myrrha triti. D
 Mel quoq; coquito, & cum tadis agitatum permisceto, & fa-
 bæ Aegyptiæ magnitudinem apponito. fel item taurinum, &
 rhoem rubrum pari portione. Conyza herba est similis apio
 crispo, nascitur autē prope mare in locis arenosis, odor vero
 eius ægre tolerari potest. Hanc cum melle & vino apponito.
 Aut bulbion, cōspicitur aut in tritico, maxime Aegypto, acre
 simile cum mimo Aethiopico: hoc & allium & nitrum simul ap-
 ponito. Verum antea lauetur. Quum mulier caput dolet, &
 principut ac collū, & vertigo præ oculis obuersatur, & timet, &
 tristis fuerit, & vrinē nigre, & similia etiā per vterū prodeūt,
 & anxietas ac mœror ipsam tenuerit: atra bilis in vteris inest,
 Curetur autem sic. Cucumeris syluestris anniculi internā par-
 tem, fel tauri, florem æris, cum bacchare terito, & subdititia
 formato. & pharmacū bibendum dato, ac lauato. Quū ve-
 ro mulier vteros mordetur, & dolet, lancinaturq; & bilem fla-
 uam mingit, & vterus hiarit, & oculi fuerint velut morbo re-
 gio affectorū: scito q̄ bilis in vteris est. Quapropter optimū
 est expurgare totū corpus, & ipsos vteros subdititiis, quæ bi-
 lem educunt. Quum vero perfrigeratur vterus, & onus in-
 tum esse videtur, & color nō est clarus, & cōpactus est vterus.
 Quum sic habuerit, purgare oportet cum eo quod pituitā du-
 cit, & attenuare, ac frequenter vomere. Quum mulieri ma-
 le oluerit ex ore, & gingiuarū nigra fuerint ac praua, caput le-
 poris, & mures tres seorsim exure, & ex duobus muribus ven-
 trem exime, hepar autem & rhenes nō. & in pila lapidea mar-
 mor, aut lapidem album tere ac cribra, deinde singulorum pa-
 res portiones miscere, ac dentes cōfricare oportet & locos in
 ore. & postea lana succidissima fricet, & cū aqua colluat. Tin-
 gat autem lanam succidā in melle, & confricet dentes ac gin-
 giuas, & internas ac externas partes. Terat item anisum, &
 anethi semen, & myrrham pondere duorum obolorum, atq;
 hæc in vini albi meraci hemina dimidia diluat, & cum his os
 colluat, & multo tempore in ore contineat. Hoc aut frequen-
 ter faciat, & ieiuna gargarisset, & post cibum. Optimum vero
 est modico cibo vri, & optima quoq; ingerere oportet. Hoc
 pharmacum dentes purgat, & bene olentes facit. Vocatur au-
 tem Indicum medicamentum. Quum mulieri māna aspe-
 ra facta fuerit, stœbes aut rubi fructum, cum aqua & oleo co-
 quito, &

Capitis do-
lor.

Medela.

Dolor uul-
uæ.

Vulua fri-
gescens.

Medela

Oris ma-
lus odor.

Mammæ
asperitas.

A quo, & cataplasmate facto mammas integito, & betæ folia
 superponito. Deinde ex linteo velut pileū cōsuito, & magni-
 tudine vt māmam capiat, atq; sic māmam indito. Si vero sup-
 puretur, secato, & ex lana succida linamentum siue penicillū
 immittito, & eadem superponito. Postea vero ex lēticula co-
 cta cum polenta permixta, cataplasma adhibeto. Si in pu- *Ascaridæ*
 dendo mulieris, aut intestino recto ascarides nascantur, viti- *ciectio.*
 cis semen aut folia, cum fellis bubuli obolo permiscuntur, &
 oleo cedrino subiguntur, & lana succida mollissima excipiū-
 tur. Induntur autem tertio quoq; die, per noctē ac diem. Po-
 stridie vero vbi amouit, calida lauatur. & allium coctū ac cru-
 dum edat. & Ascarides exeunt ac moriuntur. Muria vero etiā
 colluere oportet. Ad faciem ornandam. Hepar tauri teri- *Quæ faciē*
 to cum oleo. illinito autem cum vino macerato. Fel autē fur- *ornent.*
 fures exterit. Sed & ptisanæ succus similiter illustrat, & ouo-
 rum candidum. & farina lupinorum, & erui cum ficis in cata-
 plasmate adhibita. Et brassicæ radix ac semen. Hęc etiā len-
 tiginēs tollunt. Itemq; alcyoniū. Et si pulvis faciē læserit, ce-
 ratum liquidum ex rosaceo præparatū sublinito, & aquam fri- *Quæ eru-*
 gidam affundito. Et rugas leuigat hoc. In pila lapidea plum- *gent.*
 baginem terito, & menstrua ex situ aqua affusa pastillos for-
 mato, qui vbi resiccati fuerint, oleo dilutos rugosæ faciei illi- *Quæ capil-*
 nito. At si capilli defluant, ladanum cum rosaceo aut anthino *lum fluens*
 vnguēto terito, & cum vino illinat. Aut terram cimoliam cū *tem sistent*
 vino, aut rosaceo, aut omphacino, aut acacia. Si vero calua fa-
 cta fuerit, cuminum impone, aut sterus columbinum, aut ra-
 phanum tritum. Aut cum cepa cōfricet, aut cum beta, aut vr- *Quæ ne-*
 tica. Cæterum solares appellatas maculas tollit, erui deco- *uos & simi-*
 ctum, betæ succus, ouorū candidum, ptisana cucumeris sylue *lia tollant.*
 stris radix sicca, cum vini fece trita, ac illita. Aut fici folia ad-
 hibita. Item sesamo trito fricari, aut amygdalis amaris. & vr- *Impetigi-*
 ticæ semen, & allij cortex superligatus, & lepidium. Impe- *nes quæ*
 tiginēs omnes extrahit. Acetum, manna thuris, pumex sul- *curent.*
 phur cum aceto, nasturtiū syluestre vstum & in cinerem reda-
 ctum, vipere exuuium, rumicis sylvestris radix. Teratur autē *Pocula ru-*
 cum aceto vinoso. Si vero pustula emergāt, etiā ipuma argen- *bri proflu-*
 ti vtete. Potio ad fluxum rubrum cōmoda. Cornu cerui *uii.*
 vstum, ad duplū crudæ ordeaceæ farinæ ammisceto, atq; hæc *radicem*
 in vinum pramniū inspersa bibat, & sistitur. Alia. Adianti

HIPPOCRATIS LIBER II.

radicem tritam, & cicer torrefactum, & lentium farinam ex melle bibat, aut velut potum exhibeto. Aut farinae tritici recentis acetabulum, gummi albi dimidiam, mannae thuris tertiam partem, & iunci odorati parum. Aut de pinu, vel cupressi aqua dilue, & bibendum praebere. Bibat autem in die. Aut cornu cerui comburito ac terito, & crudam ordeaceam farinam cum cederi baccis quinque, & vinum austerum nigrum cum tadis ammisceat. Aut mali punici dulcis assati succum, cum vino nigro bibat. Aut cupressi baccas tres aut quatuor. & myrti baccas nigras, & simul, & ipsas per seipsas; ad robur corporis mulieris respectu habito. Cum vino vero potio fiat. Aut castorij obolum in vino nigro austero terat, ac bibat.

Potio ad omnia uulnarum mala sanguinis narium sedatio. Potio ad fluxum, & omnes morbos qui ab utero fiunt. Præonij semen & radices, cuminum Aethiopicum, & melanthium in vino albo exhibeto. Aut ferulae rase acetabulum, & porri succum, in vino albo diluto. Hoc etiam ex naribus manantem sanguinem sistit. Aut malum pumicum in vino nigro coquito, ac decorticato, & interna in vino nigro terito, & cum polentae farina exhibeto. Aut linum, vel erysimum tostum, & oleae folia viridis, & radicem nigram aspalathi, & peplum plenum, haec trita in eodem vino diluto bibenda dato.

Coagulum asininum. Aut coagulum asininum & mali punici dulcis radicem, & gallam, omnia aequis portionibus, & mali punici dulcis succum, cum vino bibat. Aut rumicis seminem, cum gallae parte externa circumasa. Haec simul terito, & postea cyceonem facito ac exhibeto.

Sanguinis sistentia. Sanguis largus ex utero fluat, viticis folia cum vino nigro dato. Acerba item omnia fluxum sistunt, vino nigro ammixto. **Quae fluores sistant & dolores sedent.** Ad fluxum & dolorem. Cancryos radicem in vino nigro bibat, Si vero amplior fuerit, terebinthi fructus tritus prodest. Oportet autem vino & aqua diluere ac bibere. Si fluxus fiat, caneros fluuiatiles in vino suffocato, & de tali vino cum aqua bibendum dato. Si vero adhuc feratur fluxus, pmalon siue myricam torreto, & tritam in vino dato. Aut porri succum. Si vero multus deferatur fluxus, muli sterco comburito, terito & cum vino dato. Si autem diuturnus fiat fluxus, spongia combusta auxilia

Emplastra fomenta. Tur. Terenda est autem spongia, & cum vino odorato exhibenda. Cataplasma ad fluxum. Alium & portulacam, & apium, & loti ac cederi rameta trita simul misceto, & cum aqua multa dilueto, & cataplasma facito. Aut rubi, & rhani, & oleae folia trita simul misceto, & in aqua multa dilueto, & cum polenta in cataplasmate adhibeto.

A adhibeto. Aut sambuci & myrti folia in cataplasmate adhibeto. Aut loti ramēta, & mori folia, ac roſe folia, cū vua paſſa ad cataplaſina redigito. Fomēta ad fluxus. Loliaceam farinā torrefactā in poſca meraciore coquito, & linteo illitā pro fomēto adhibeto. Aut lētes torrefactas ac decorticatas in craſſiore inſtar alicūſ farinā redigito, & in aqua coquito, ac ſimiliter adhibeto. Aut eruum eodē modo. cōmoda eſt & ſaluia. Aut paleas ordeī in ſaluia & hyperici decocto coquito, & imponito. Aut loti ramēta & cupreſſi, in vua paſſae cremore cocta, linteo inducito, ac p fomento adhibeto. Aut olea folia, aut hederæ, aut myrti, in aqua coquito, & cū his etiā ordeī paleas coquito. Aut furfures triticeos in aromatū aqua coquito. Aut furfures triticeos in vua paſſae cremore coquito. Aut violæ albę ſemē, vel radices coquito, & ad aquā decocti furfures triticeos iniicito, ac foueto. Aut cū eo decocto furfures triticeos ſubigat, & panē faciat, eoq; calido lanæ inuoluto foueāt. Aut in ſerpilli decoctū furfures triticeos iniicito, & eodem modo foueto. Sed & fomentū adhibendū eſt cū ſpongiis calidis, & cū mollib⁹ lanis, ſi dolore vexetur. & cū valis teſtaceis aqua inſuſa, & cū veſicis oleo calido plenīs. Collutiones ad fluxus. Myrti folia, & lauri, & hederæ in aqua coquito, & cū hac tepida colluito. Sābuci & lēticeī folia in aqua coquito, & cū excolata leuiter tepida colluito. Aut cōnāthen, & cyporum, & vuas paſſas in aqua muſſa coquito, ac colluito. Aut cū ſcēnogræci aqua, aut rubi decocto, aut oleę viridis, aut cupreſſi, aut ſerpilli, aut mali puniceæ, aut radicis violæ albæ, aut leniceī decocto leuiter tepido colluito. Aut medicamentum ex butyro, & reſina, & adipe anſerino inſundito. Aut id quod ex medulla & adipe ſuillo præparatur. Suffitus ad fluxus. Ordeum toſtū prunis inſperſum ſuffito. Aut eerui cornu cū olivis immaturis. Aut rhoē rubrū, & polentā torrefactā, cū oleo & vino duplo. Aut paleas ordeī, & ſtercus bubulū ſimiliter. Aut loti ramenta, aut rhoem, aut cupreſſum ſiccum, cum vino nigro auctero ſuffito. Aut galbanum, aut mannam thuris, aut reſinam vino ſubactam. Aut capræ cornu, & gallam, & ſiſtetur fluxus. Alij ſuffitus. Effodere oportet ſcrobē, & vinaceorum vua duarum chœnicū Atticarum mēſuram torrefacere, & de cinere in ſcrobem mittere, & vinum odoratū irrorare. Mulier aut circuminſidens, ac ſeiſpſam cōtegens ac cōuoluēs, ſuffitum

Diuerſa fomenta.

Collutiones

Sicca ſuffimenta.

HIPPOCRATIS LIBER II.

HIPPOCRATIS LIBER II.

suffitum admittit. Aut sordes pilorū circa sedē capræ siccas tundito, & torreto, atque cum ordeo fracto, & oleo subactis suffito prunis inspersas. Aut ordeī paleas iisdē prunis iniicito. Aut cupressi ramenta vnguento subacta suffito. Aut cicutā, aut myrrhā, aut thus, vnguento affuso suffito. Aut bitumē & ordeī paleas similiter. Aut cupressi radicem rosaceo oleo posusam suffito. Aut ad calamū, iuncum odoratū, cyperū, apij semen, anisum, oleo rosaceo affuso suffito. Similiter autē & resinā, prunis iniicito. Et cinamomū, & myrrhā, cum rubi foliis, aut rosarū foliis, aut mēta, addito modico croco & sty race. Hæc omnia simul terito ac suffito, oboli Attici pōdere, in cinere sarmentorū vitis, aut in stercore bubulo instar accubuli formato. Sit autē ignis ex sarmentis vitis. Mulierē venter imposito prius, ut ne odorē percipiat. Nā si odorē senserit, melius est non suffire. Subdititia ad rubrū fluxum. Myrrhā & bulbion cū melle tritū, optimū præstant subdititium. Aut rosæ in aqua coctæ, quas sanē cū rosaceo vnguento tritas, ac lanē involutas apponito. Aut loti florē in aqua coquit, & deinde cū rosaceo vnguento terito, & in lana ad vteri os adhibeto. Aut cyperū, & irim, & anisum, singula pari portione, cū rosaceo vnguento trita, intro in vteri osculū detru-dito. Aut myrti nigræ folia, in vino albo terito, & pini corticē ammisceto, & similiter facito. Aut cupressi fructū, & thus, pari portione simul ambo in vnguento terito, & apponito.

Fluorem
quæ sic-
cent.

Fluoris a-
quosi me-
dicinæ.

ce ammisceto, & similiter facito. Aut cupressi fructus, pari portione simul ambo in vnguento terito, & apponito. Si resiccare fluxū opus fuerit, calaminthā in vino nigro coquito, & linteo inuolutā apponito. Aut hyoscyami folia, & cicuta simul coquito. Similiter porrū, & maluā: & cerā ac anseris adipē ammisceto. Deinde tepida ad pudēda subdito. Aut vinū meracū, cum resina & malicorio cocto terito, ac similiter apponito. Aut enicum cū vino tritū subdito. Aut loti ramentis similiter. Aut lentisci folia. Aut rhoē melle cocto ammisceto. Aut blitum herbā, mixto apponito. Si vero nō cesset, Sufinū, aut blitum herbā, quæ velut lingua est, in lana ad subdititium efformato. Ad fluxū aquæ subdititium & infusile. Si mulieri aqua fluat ex pudendis, resinā siccā, & myricæ folia, & lini semen, in vino terito, & volucrinū adipē ammisceto, & per clysterē in pudēda infundito. Aut farinā purissimā chemā, siue cōcha teritā cauiorē, aut amyllum in lana ad vteri stomachū apponit. Aliud similiter infusile. Quū aqua ex pudēdo fluxerit, myricæ

- A** myricæ folia, & thus, & resinā, cum anserino adipe terito, & per clysterē in pudenda infundito. Si peſten præ fluxu a- Peſſen ſi
doleat.
quoſo doleat, viticis ſemen cū melle terito, & in cataplaſma-
te peſtini probe adhibeto. Si fluxus ſanguinolētus, aut al-
bus, aut qualiſcūq; fuerit, Sulphur & mādragorā in vino me-
raco terito, & lana excepta apponito. Et ſupina dormiat, &
imota maneat. Aut malicoriū ſiccū in vino pramnio terito,
ac bibendū dato. Ad fluxū albū potus. Hederaē alba ſe- Si albus
fluor des
fluat.
men, & pini corticē, in vino aſtero exhibeto. Aut cornu cer-
ui iſti partē vnā, cruda ordeacea farina partes duas, & ce-
dri baccas quinq; aqua terat ac bibat. Quū ab vteris ſtrā-
gularur, caſtoriū & conyzā in vino, & ſeorſim, & ſimul vtrā-
B que bibat. Aut bituminis obolos tres. Aut phoca adipis quā- Vulua
ſtrāgulā-
tio.
tū duobus digitis apprehendi poteſt. Aut radicis præonia di-
midia potionē, in vino odorato bibendā dato. Quū vero
vteri ſuffocant, & ſimul tuſſierit, ſandaraches obolū, & ſul-
phuris viui tantundē, & amygdalas amaras depurgatas tres
aut quatuor, miſceto & in vino odorato exhibeto. Si vero
adhaſerint vteri, ordeū terito, & vnā cū paleis, & cornu cer-
ui, oleo ſubigito, & ſuffito. Quū autē ſuſum aſcenderint, &
cor ac ſtomach⁹ prematur, & ſubſtiterint, myrrhā aut resinā,
aut nepotū, aut caſtoriū, aut ſilphij ſuccum bibendum dato.
Quū vterus ſtrangularit, ſpiritus aut aceruatim ſuſum cō- Vulua
ſtrangulari-
tionis uer-
xatio.
motus fuerit, & grauitas incubuerit, & mens percuſa fuerit,
& loqui nō potuerit, & perfrigeratio adest, ac ſpiritus offen-
C dens, & oculi obſcurantur: caput q̄ citiſſime radito, & per fa-
ſciā ſupra vmbilicū, ſi opus fuerit, deligatam detrudito. Dato
autē caſtoriū, & conyzā, & rutæ aquā cuminiū Aethiopicū, ra-
phani ſemen, ſulphur, myrrhā. Ad nares graueolētia, ad vte-
ros bene olentia adhibeto. Si vero ſuſtinuerit, etiā grani cni-
dij internā partē, albā illā, melle ſubactā ac mixtā, naribus il-
linito. Aut ſchinū ſcillā ſpeciē quæ mordeat. Quū autē do-
lor habuerit ac ſuffocatur, malux radicē, aut acetū muſum,
aut ſoeniculi corticē, aut crethmū in aqua bibendū dato. O-
ptimū vero eſt eructare, & ſedētē collocare, & ſternutationē
facere, aut veratrum naribus admouere. Si vero ſub ſepto Cum uterū
ſuperiora
petunt.
trāuerſo ac præcordis vteri ſedere videātur, de repente vo-
ce deſtituitur, & præcordia dura ſunt, & ſtrāgularur, & den-
tes cōſerit, & vocata nō audit. Oportet igitur ſub nares ſuffi-
ri lanam

HIPPOCRATIS LIBER II.

Cum cor
uulua ue
xatur.

Cum lumbi
uexantur.
Si intesti
na moles
stant.

Cum infla
tur uteri.

Cum tras
mouetur.

Cum strā
gulant.

Medela
uaria.

ri lanā accēsam, bitumen in ignē coniectū, & castoriū, & sulphur, & picē. Inguina vero & femora vngento odoratissimo intus inungere. Aut stellas marinas nigras, & brassicā vino odorato misceat, ac bibat. Aut myrrhā obolos tres, coriandri parū, resinā, pæoniæ radicē, cuminū Aethiopicū, hæc in vino albo & aqua trita, aut cum aqua mulsā dilutā, leuiter tepida bibat. Auxiliatur & peucedanū, aristolochia, cepæ lachryma, panaces in vino aut aqua leuiter tepida datū. Vteros ad locum suū reducit, crotonis radix pota, aut cuminū Aethiopicum, aut apiū, aut fœniculi & anisi semen, aut piper, aut myrrhā, & papaueris succus potus. Si cor strāgulatur, ab utero reprimitur, & spiritus habet, & anhelatio: Viticis, & pæoniæ semen in vino bibere oportet. Aut abrotonum, & panaces, & ammoniacum. Aut rutā, aut fœnificū papaueris succū. Rufus igitur si similiter habet, melanthiū terito, & melle subigito, & velat glandulā efformato, ac pennæ circūdato, & apponito. Aut philistion similiter subdito. Aut telephū, aut anemones folia trita, in linteū indito, & modica myrrhā ammixta apponito. Si in lumbos vteri incubuerint, suffocatio vtero caput nō cōtigerit, polypos coctos edat, & vinum nigrum odoratū meracū q̄ plurimum bibat. Quū vero velut ad viscera cōuersū strāgularint, vinū cedrinū, & vinū Aethiopicū bibat, & calida lauetur, & odoratis fomentis vtatur. Si venter inflatus fuerint vteri, aromata omnia in vngentū immittuntur, & laurus, & myrtus, & salua, & cedri ac cupressiamenta. Hæc cōtundito, & trita cribrato, & in vinum odoratum inspergito, & oleū rosaceū superfundito. Quum vero transmoti vteri presserint, ordeū vnā cum paleis, & myricā, & cerni cornu, vino subigito, ac suffito. Quū assistētes strāgularint, funiculū lucernariū accendito, & præ naribus extinguito, quo fuligo & nidor ipsas ingrediatur. & picē, & castoriū, & peucedanum, & myrrhā, vnguento irino diluito, & subacta apponat. Bibat autē resinam oleo dilutā. Si valde strangularint, Aut testudinis iuxta mare nata obolos tres, in vini albī hemina, vel cyathis tribus tritos, bibēdos dato. Aut cedro in lucernā infuso, lucernā accēdito, & vbi extincta fuerit, ad nares adhibeto. Aut cœnū fœtidissimū similiter. Aut lanā incensam sub nares mulieris suffito. Aut bituminis parū tritū in vino albo bibat. Aut erysimi cōcha testā, & castoriū in vino

A in vino albo bibenda dato, & lauato. Si vero etiā tuffiat, fan-
 darachæ obolū, ſulphuris vini obolos duos, amygdalas ama-
 ras depurgatas tres aut quatuor, & caſtorij obolū, cū vino o-
 dorato miſceto, & bibēda dato. Si vero ſtrāgularint vteri,
 & ſtrāgulatione cor cōtigerit, & os cōcluſum fuerit, acetū cali-
 dū ſorbendū dato, & os paxillo aut radio aperito, & vinū in-
 odorū ſimiliter exhibeto, & cū aceto mulſo. Si vero valde
 ſtrāgularint, & voce deſtituta fuerit, cepā in vino tepido tri-
 tā, in nares inſtillato & excitato. Si vero vſq; ad hepar aſcē-
 derint, & ſuffocatur, voce deſtituitur, & nihil videt, & dētes
 cōſerit, & dura fit, & nihil ſentit, & frequēter reſpirat, & non
 audit. Hāc ſub præcordiis manibus cōprehenſam frequenter
 inungito. Et dētib; cū paxillo diductis, vinū meracū tepidū
 inſuſundito, ſi nihil prohibuerit. Et plerunq; ſtatim melius ha-
 bet. Si ad inguina incūbant ac innitant, caprini ſtercoris
 pilulas, & leporis pilos, phoex adipe ſubigito ac ſuffito. Aut
 hedera fructū, aut folia, aut corticē ſiccato, & quercus folia
 ac reſinā ammiſceto, oleoq; ſubigito ac ſuffito. Aut coaguli
 phoex pellē cōterito, & ſpongiā ac muſcū, cum phoex adipe
 ammiſceto ac ſuffito. Aut ſtercoris caprinū pilulas, & phoex
 pulmonē, ac cedri ramenta ſuffito. Sed & bubulū ſterc^o ſuf-
 fito. Aut cornuū bouis ramenta, & bitumē. Aut ſpiuæ Aegy-
 ptiae fructū, & cedri ramenta, & myrti folia ſicca. Hæc molli
 vnguento ſubaſta ſuffito. Multa vero aromata in vnguentū
 iniicito. Aut vinacea tuſa trita, & cedri bæccas, & reſinā pi-
 neā, ſimul mixta & paſſo cocto ſubaſta ſuffito. Fomenta à
 quibus diſcedūt. Stercus bubulum cōtuſum, aceti dimidia
 mēſura, & decocti erui ex aqua marina aut dulci ſimiliter di-
 midia adieſta, pro fomēto adhibeto. foueto autē leuiter &
 lenticulę decoctū bibendū dato, ac reuēmendū. Et farinā ſor-
 bendā, & inſuper vinū. Poſtridię vero granū enidiū dato. Sed
 & quod vrinā ciet. Ciceris partes duas tritas, vuæ paſſæ opti-
 mæ tertiā partē, aſuſo aquæ cōgio coquito, deinde excolatā
 aquā per noctē ſub diō exponito, & poſtridię bibendā dato.
 & de cetero ſaliā & lini ſemē, & polentā, bis per diē in vini
 diluti heminis quatuor dato. Aut olei heminas dimidias tres
 foliorū ſambuci manus plenæ menſurā, hæc coquito, & cum
 calidis foueto, aut teſtis calidis immiſſis fomentū facito, mu-
 liere in ſella collocata, & veſtimentis cooperta. Aut ſambuci
 folia

Strāgula-
tio uulvæ.

Medela.

Diuerſa fo-
menta.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Cum uteri
prociat.

Lenimēta
uaria.

folia cum myrto coquito, & in excolata aqua paleas ordeī co-
quito, & fomentū facito, si calorē sufferre poterit. Aut acetū,
oleum, mel, aquā. Hæc permixta ac valde feruefacta, in vesicā
infundito. Aut pini corticē, & rhois folia in aquā iniicito, &
fortiter coquito, & in excolatā aquā etiā ordeī paleas immit-
tito ac coquito, & affuso oleo foueto. Aut loti & cupressi ra-
menta, aqua & oleo affuso, probe coquito, ac foueto. Aut cū
aromatis vnguentū infundito, & gallam iniicito, & rhamni
corticē, & polentā triticeā cum aqua. Si vero vteri extra
prominuerint, & dependēt velut scrotū: myrti baccas, loti ra-
menta, rubi & olæ folia, simul coquito, & leuiter tepide fo-
ueto. Aut cū vino vna cum illis & cū graecolentib. similiter.
Externas autē partes cum oui candido oblinito. Quum vero
perfrigerātur, & liuidæ factæ fuerint, cū aqua calida. Mol-
litoria vteri. Adipē ouillū, ouorū vitellum, mel, oleū rosā-
ceum sumito, & cū his farinā subigito, & ad lentū ignē tepe-
facito, & quod destillat lana exceptū emollito ac apponito.
Aut adipē ouillū aromatis cōditum, & nitrum rubrū, anseris
adipē, & oleū rosaceum colliquata & lana excepta apponat.
Aut anseris adipē, ouillū adipē, ceram albam, netopum, rosā-
ceum oleum. Hæc q̄ optime permisceto, & tenuibus linteis
excipito, & statim vbi lota est, apponat tepida osculo oleo li-
rum. Aut cerui medullā, & anseris adipē, in rosaceo oleo li-
quefaciat, & molli lana excepta subdat. Mollia subdititia,
quæ aquā ducunt, & mucos, & pelliculas, & nō exulcerant.

Myrrhā q̄ optimā, & salis granum, & picem aromatis imbu-
tam, terito & apponito. Aliud. Grana cnidia decortica-
ta triginta. Indicū quod Persæ piper vocāt, & in hoc inest ro-
tundū, quod appellant myrtidanū, cum lacte muliebri simul
terito, & melle diluito. Deinde lana molli ac pura excepta, &
pennæ obuoluta subdito, & per diē finito. Si vero fortius fa-
cere voles modicū myrrhæ ammisceto, tertiā videlicet partē
siue trientem. & lanā mollē purā semisuccidā. Ex vteris e-
ducunt, & osculū molliunt, narcissus, cuminū, myrrha, thus,
absinthiū, cyperis. Hæc ipsa per seipsa, & cū oleo rosaceo, aut
albo, aut Aegypto. Apponantur autem vbi lota est. Aliud
quod sanie cruentā educere potest. Cū tædis misceto myr-
rham, salē, fel taurinū, cuminum, mel, & in lana subdito. Aut
cumini folia similiter in vino trita. Aut silphij succū ad ficū
ammi-

A aminisceto, & glandulā inde factam subdito. Idē facit & mo-
 ri radix cū melle, & postea rosaceo illinito. Efficax est & allij
 caput integrū, & nitrum rubrū, & ficus pinguis, pari portio-
 ne, misceto autē & gallā parnam, & glandē facito, eāq; liquo-
 re aliquo tinctam subdito. Et postea lota cerui adipē in lana
 subditū habeat. Aliud quod cruenta omnia magis priori-
 bus ducere potest, & mollire. Piper, elateriū, & lac muliebre
 misceto, & cū his terito etiā mel, & oleum albū, & cerui adi-
 pē, & linteo excepta subdat. Vehementer vero ducit omni-
 gena hoc, fici pingue, elaterij portiones duas, nitrum rubrum
 quantum elaterij, mellis parum, cū linteo aut cū lana glandē
 facito. Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminū, gal-
 lam, cum melle terat. Postea vero lota adipem cerui subditū
 habeat. Aut pulegium & fel tauri tritum penā obducatur, & in
 oleum Aegyptium tinctū subdat. Aut cyclaminum magnitu-
 dine tali cum æris flore. Aut anemones caput cum farina tri-
 tum pennæ obducito, & in oleo albo tingito. Aliud quod
 omnia ducit. Cucumeris sylvestris oblōgi internā partem,
 exempto semine, cū lacte terito, & myrrham purā vna cū ip-
 sis, adiectoq; modico melle, & oleo Aegyptio, molli lana ex-
 cipito. Aut cucumeris sylvestris internā partē siccato, & mel-
 le affusū terito, ac glandē formato. Postquam autē lota fuerit,
 adipē subdat. Aut elaterij portiones tres cū aqua. Mollito-
 ria. Qui candidum, farinā, mel, ceram albā, hæc simul tepe-
 facito, & quod destillat lana exceptum apponito. Aut adipē
 anseris, cerā albā, resinā, vnguentum rosaceum, cerui medul-
 lā liquefacito. Aut ouillū vel caprinū adipē, oui candidū, vn-
 guētum rosacū. Ex his aut glandē facito, aut lana excipito.
C Fomenta per quæ vteri purgantur, si duri fuerint. Vinū
 suauissimū pari aqua tēperare oportet, triū semicongiorum
 Atticorū mensura & sceniculi radices ac seminis eiusdē qua-
 drantē, & olei rosacei heminam dimidiā, in ollam mittere, cu-
 ius operculū foramē habet, & vinum superfundere, & arun-
 dine indita fomentum ficere, & postea scillā apponere. Si
 dolores repentini irruerint, & animi deliquia affuerint, rosa-
 rum folia, cinamomū, myrrhā purā, netopū, papaueris succū,
 hæc in pastillos drachmales efformato, & super frusto amphi-
 ræ candētiposito, & pro suffimento vtitor. Aut styracis mo-
 dicū in oleum mittito, ac vtitor velut priore. Omnia quæ in
 P vnguenta

HIPPOCRATIS LIBER II.

unguenta iniiciuntur tundito ac cribrato, & super stercus bubuli mittito, itemq; styracē, & netopum, rosaceum oleum q̄ optimum, & Aegyptium albū affundito, & post purgationes suffito. Aut lauri & myrti folia tundito, & cyperi fructum, cū unguento albo Aegyptio subigito, addito etiā netopo, & super stercore bubulo suffito. Auxiliatur & manna thuris, & cū pressa ramenta, & cyperi radix tusa. Sed & iuncū odoratum aromaticū, & cardamomū, & iridem tundito ac cribrato, atque hæc omnia misceto, & rosaceū oleum ac netopum ipsis affundito, & vitior in crassiore tritici farina. Aut resinam in recens formato fictili suffito, castorio, aut aliquo ex aromaticis adiecto. Caput vero oleo rosaceo tingito, in aures autē myrteum, aut melinū oleum infundito. Et cicer albū, & uvas passas coquito, ac decoctū bibendum dato. & in aqua calida desideat. Et oliuas albas priusquā oleum remittunt lancinato ac siccato, & in vino odorato terito, & acetabulū Atticum præbeto. Aut cantharidū ventres, aut adiantum, & nitrum rubrum Aegyptium, & ferulæ radicem, & apij semen tritū, hæc exhibeto. Si vero vrina stillicidiū corripiat, in aqua desideat, & vinū dulce bibat. Si maxime strangulatur in vterorū dolore, vinū suauissimū pari aqua temperatū, trium semicōgiorum Atticorū mēsurā, & sceniculi radices, & seminis eiusdem trientē, & olei rosacei heminā dimidiā. Hæc in nouam ollā mittito, & vino superfuso foueto. Et scillā apponat, donec osculū molle & amplū esse dixerit. & si exulceratū fuerit, ac pustulæ ubiq; in ipsis fuerint, præstat adipe anserino cū pethure curare. Ad vterorū dolorem. Peucedanum, aristolochiā, panaces, hæc simul in vino dulci misceto, & tepesacta bibenda dato. Et peplū albū sorbeat, & vrticæ semen. Aliud fomentū siue suffimentum. Si dolor habuerit, malicorium punici dulcis, loti ramenta oleæ folia sicca tusa. Hæc cū olco subigere oportet, & super ignitū stercus bubulū mittere. Aut galbanum, myrrhā, thus, oleum albū Aegyptium, super vitis ramenta. Aliud fomentum fortius ex bitumine. Bitumē, radicē xanthij, pilos leporis, rutā, coriandrum siccum, hæc omnia terito, & formatas inde placētulas siue pastillos suffito. Aut ad picē, & sandarachā tufam tritā, cupressi ramenta amisceto, & unguento affuso placētulas formato, & in ignē missas suffito. Aut cornu capræ in ramenta cōsectum oleo subigito,

Strangu-
rie mede-
la.

Vterorū
dolor qui
sedetur.

A bigito, & in ignem missum suffito. Aut effossa scrobe, vinacea vix torreto, & cinerem in scrobem mitto, & vino odorato insperio, mulieri circuminsidenti fomētum facito. Sint autem vinaceorum chcenices duæ, atq; hæc ipsa quàm maxime sicca. Si vero vterus doleat vsq; ad vesicam, porri semen cū aqua tritum bibat. Aut cyclamini radicem, in vino albo ieiunæ bibendam dato, & calida lauetur, & subcalidam ieiuna bibat, & tepefactoria apponat. Aut allij caput integrum, & nitrum tostum, & cuminum, trita ac melle subacta apponito. & calida lauetur, & subcalidā bibat. Ad omnem vterorū morbum curandum. Lini scissi vnā cum stipula pugillū tenuiter tusum, in vino albo quàm suauissimo per noctem madefacito, deinde excolatum in ollula tepefacito, & in eo lanam molliissimā tinctam apponito, & vicissim priore detracta aliā subdito. Opitulatur autem & crocus, & myrrha, & ponticæ nuces, alba & pura lana excepta, & cū adipe anserino ac vnguento irino apposita. Si dolor vexarit ex subdititiis purgati, myrrhæ acetabulum, thuris tantundem, melanthium, cyperum, seseli, anisum, apij semen, netopum, mel, resinam, adipem anserinum, oui candidum, vnguentum Aegyptium, singula paribus portionibus in vino albo dulci, duarum heminarum mensura terito, & tepidis infusis colluito. Si dolor vehemens habuerit, cantharides, cyperus, calamus, iuncus odoratus, & iris prosunt. Hæc in vino nigro coquito, ac vtitor.

*Morbi cur
iusq; ute-
rorū sedas
tio.*

*Doloris
sedatio.*

C Alia collutio. Si dolor & vrinæ stillicidiū vexarit, porri succū, sambuci fructū, seseli, anisum, thus, myrrhā, vinū, in succum redigito, misceto, ac infundito. Aut myrrhæ acetabulū, thuris tantundē, melanthij & cyperi tantundē, seseli, anisum, apij semen, netopū, mel, resinā, anseris adipem, oui cādidum, vnguentum Aegyptiū, singula paribus portionibus in vino albo dulci diluito, ac infundito. Aut mercurialis aquā decoctā cum myrrha, thure, netopo. Aut saluiā, & hypericum, in aqua coquito ac infundito. Aut apij semen, anisum, melanthium, seseli, myrrham, casia fructum, in vino coquito ac colluito.

*Collutio-
nes uariæ.*

Alia collutio. Si dolor fuerit vehemens post purgationem. Sambuci fructum, & lauri baccas, in vino nigro coquito ac colluito. Aut sambucū in aqua coquito, & aquam excolato, & vino dulci affuso colluito. Si post collutionem infusam dolor oboriat, aromata quæ in vngueta iniiciuntur coqui-

P ij to, & de

NOTHA

to, & de aqua duas heminas excolato, misceto autē adipē an-
 seris, & oleū rosaceū, & tepida infundito. Amplius autē in-
 fusum nulli, vt semel dicā, cōpetit q̄ duarum heminarū. Aut
 mercuriale in aqua coquito, & ad succū, myrrhā ammisceto,
 aut thus, & netopū pari mēsurā, & tepidū infundito. Si ve-
 ro vteros doleat cyclamini radicē in vino albo ieiunā bibē-
 dam dato. Et calida lauetur, & subcalidā bibat. Si ex ferui-
 do & superficiali vlcere pudēda fuerint exulcerata, myr-
 ti baccis in vino coctis colluat, & melilotū apponat. Et mali
 punici dulcis putamina in vino coquito, & myrrhā ac resinā
 simul mixta vino diluito, & intinctū in his linteum subdito.
 Et si vrinę stillicidiū corripiat, fomētū adhibeto, & pectinē
 illinito. Desideat autē in decocto rosarū, aut rubi, aut myrti, E
 aut oleæ, aut pāpinorū vitis, aut iuniperorū baccarū, aut sal-
 uia. Si vētus in vtero abortus fuerit, & dolor vehemens, &
 flatu nō exit, cuminū apponat. Et saluiā ac cyperū tusa ma-
 defacito per noctē, & mane excolato, & lucidū ac clarū cre-
 more in vas infundito, & crassiorē tritici farinā cū vino albo
 ammisceto, & silphij succū magnitudine fabæ, cū farina co-
 quito, & crudius sorbēda dato. Si columella in pudēdis na-
 scatur, dolor obtinet. Et doloris quidē medela est apij semē.
 Columellam vero resicare oportet. Si vlcera in pudendis
 oboriantur, & pruritus corripiat, oleæ folia, & hederæ, & ru-
 bi, & mali punici dulcis trita, & vino veteri diluta, cum re-
 cēti carne apponito, ita vt folia carni oblinas. Et habeat sub-
 ditam per totam noctem. Mane vero eximens, & myrtum in
 vino coquens, cum vino pudenda colluat.

Notha ad finem primi libri De morbis muliebribus adiecta.

Tussis pue- Ad tussim pueri. Thapsiā in polēta edendā dato. Aliud.
 ri qui di- Ex ovo assato vitellū acceptū terito, & sesamū albū tostū,
 scutiatur. & salem, cū melle delingēda dato. Ad aluū pueri soluendā.
 Vēter qui Lanam illotā melle tinctā indito. Si vero antiquior fuerit
 moueatur puer, cepearū internas partes tritas cum melle indito. Si lac
 nō fuerit. Recētis tritici farinā elotam, melle ac oleo am-
 mixto, tepidā sorbendam dato. Ad anhelitum pueri facit.
 Thus in vino dulci, & illuuiēs. Purgatoriū. Glādulas fa-
 cito ex mellis hemina, anisi acetabulo, bituminis drachmis
 duabus, felle bouis, myrrhæ drachmis tribus, elaterij portione.

Hæc

A Hæc in vase æneo coquito, & anseris adipē ammisceto. & vbi
viti voles, glādulis anserino aut ouillo adipe illinito, lana au-
tē vtter molli. Vomitu soluit. Ocymi succ^o in vino albo. *¶ omittit
remediū.*

Aliud. Farinæ tritici recētis exsuccatæ aqua. Aut de ma-
lis punicis dulcibus & acidis succū exprimito, & deinde mel
ammisceto. Corrosiuū sic paratur. Veratrū nigrū, sanda-
rachā, squamā æris, singula paribus portionibus seorsim teri-
to. Qui autē trita fuerint, ad vnā partē, duplā calcem ammi-
sceto, & cedrine subacta illinito. Aliud corrosiuū pharma-
cum sic paratur. Florem æris pure cōbustum donec ruber
fiat, terito ac vtitor. Pharmacū nigrū. Squamā æris, & flo-
rem æris, seorsim ambo terito. Vbi vero cōtriuieris, ita misce-
to. Duas aut tres pharmaci species facito. Vnam fortissimam
quæ habet ad squamā, tertiā floris partē. Alterā, quæ quartam.
Tertiā, quæ quintā. Hoc pharmacū ad omnia cōueniens est.

Illitio ad anginam. Roris marini semen, staphis sylue- *Anginæ*
stris, absinthiū, elateriū, mel. In dolorib⁹ podagricis. Ab- *¶ Podag-*
scellus nitro trito aqua diluto, cataplasmatibus modo integito, *græcæ*
& tribus diebus nō lauato. Vbi vero laueris, rursus nitru ru- *delæ.*
brum crudū cum modico melle terito, & hoc semper vtitor.

Inflammata illine portulaca cum farinæ massa, & lactuæ *Inflammata*
rubræ drachma, ex aqua dissoluta. Medicamenta oculato-
ria. Aes vstum, ærugo, fel capræ, myrrha, hæc dissoluuntur,
& omnia simul trita vino albo diluuntur, postea in arundi-
nem coniecta, sicca in vsum veniant. Puluillus. Misy præ-
paratū in pila terito, & spumę argēti chrysididis appellatę ci-
nerem lotū ammisceto, Sint autē cineris partes tres, misyos
vna. At misy in maza cōburito vitans ne diffuat. Nā dum tor-
retur liquefit, vbi vero probe tostum fuerit, puniceum fit.

Alius puluillus. Cerusa eodē modo cum misy tosto mi-
scetur, velut chrysididis cinis. Alius puluillus fortior prio-
re. Spodiū cyprium ex fuligine lota, & cerusa, & misy tor-
refactum. Sunt autē duæ partes cerusæ de spodio, vna vero
misyos. In hæc anemonæ folia cōtusa exprimito, & in æris ru-
bri vase ad solē exponito, & vt nihil illabatur cōtegito. Quū
vero crassa facta fuerint, pastillos formato, deinde siccato, &
siccatos quā maxime fieri potest cōburito, & postea perfri-
geratos leuiter terito, & de spodio ex fuligine loto parē por-
tionem misceto, deinde netopon instillato, & parum terito,
P iij deinde

NOTHA

deinde melle diluito, & reficcata in vase æreo asseruato, ac vitator. Puluillus mollis. Spodiū cypriū, chalcitis nō lota leuiter trita, flos æris. Hæc parib⁹ portionib⁹ misceto ac terito.

Alius. Spodium cypriū, chalcitis leuiter trita, & cinis chrysitidis illotus. Hæc inter se terito. Alius. Spodium lotum, chrysitidis, & æris flos, paribus partib⁹ trita. Alius. Vux acerba succus, & spodium cyprium. Vuam immaturam in vigore constitutā sume, & succū per linteum, in vas æris rubri exprime, & aceti albi acerrimi tertiam partē ammisce, atq; sic in sole coque, & quinquies in die agita ac cōturba. Et vbi crassus factus fuerit succus, spodiū cyprium tritū ac aduice ac permisce, ita vt vbi sex aut septē dies in sole positus steterit, ad heminam succi Atticā, spodij drachmas octo immittas. Si vero acrius efficere medicamentū voles, minus de spodio: sin mollius, plus. Postea vero siccato hæc, donec in pastillos formari possunt. Deinde domi siccato, sursum in fumū suspensa, atque hoc tādū, donec testacea fiant, vt inter terendū non adherēant. postea sic vtere. Reponito autē in loco humiditatē nullā habere. Alius. Spodium, chalcitidē, aceto albo subigito, deinde factos inde pastillos siccato, & vbi oculū sublinire voles, quā optime terito, & vino veteri dulci concaléfacito. Ad argemon oculi vlcus. Populi nigræ lachrymā, lac muliebre,

Lachryma
tio.

miscere ac vtere. Si oculus lachrymetur, & dolor vexet. Mali punici dulcis succum expressum in æreo vase coquito, vt niger fiat instar picis. Si vero æstas fuerit, ad solē exponito, deinde liquidum sublinito. Si vero dulci lachrymā fluat oculus, quum vua fuerit alba, valde matura, & gracilis in vite, decerpam exprimito ac excolato, deinde in sole siccato, & vbi siccus factus fuerit succus deradito, & gruginis dimidiū obolum attici pōderis ammisce. Deinde hoc sublinito. Puluillus insperilis. Plūbum & spodiū, æquis partibus, myrrhæ decimam partē, succi papaueris parum, vinum vetus, arida tere ac vtere. Alius. Accipitur scoria siue recremētum plumbi, & spodij tertia pars, & cerusæ tertia, & chartæ vitæ tertia, & myrrhæ pars decima. Si pilos ex corpore extirpare voles, vitis lachrymam cum oleo illinito. Si vero etiam circa oculū tollere velis, euellito & illinito, & cū tenui cuticula discedet, & locus rubicundus ac boni coloris erit. Ad intestinorū leuitatem.

Lienteria.

Lentes ac triticū recens duarū chœnicū mensura aqua macerato,

A cerato, & vbi mollia facta fuerit, in pila aut mortario fortiter coterito, deinde aque heminis sex affūdito, ac fortiter cōmo ueto, & vbi purgamēta discefferint, in ollā infundito, & modico melle affūso coquito, & valde cocta torrefacito, ac edēda prebeto. Si vero sitierit, vinū vetustissimū bibat, atq; hoc vtať donec sanus fiat. Ad grauedinē. Si quis grauedinē habeat, myrrhā tritā ammixto melle, līteo excipiat, & nares cōfricet.

Grauedo.

Infusum sedis pituitā ducens. Thapsiæ potionē, & vuā passas quadraginta; aut grani cnidij, aut cnestri potionem sumito, & mellis dimidiā heminā, ac olci tantundē ammisceto, & aqua marina diluito, in qua fursures cocti sunt, aut ptisana donec pinguis facta fuerit. Aut adipē betæ succo ammisceto, & nitri drachmas decē. Aut salis heminā plenā aquæ marinæ ammisceto. Si vero bilē ducere voles, succi filphij potionē, elaterij drachmā vnā & dimidiā, colocynthidis drachmā, terito & iisdē quibus prius diluito. Si autē vehemētius ducere velis, cucumeris syluestris internā partē quarta drachmæ parte in dimidia aquæ hemina macerato, & per sedē infundito, & si in egressu mordeat, ptisanæ succum postea infundito.

Pituitæ ex
ductio.Bilis edu
ctio.

Aliud. In lacte asinino cocto, aut in betæ succi heminis tribus, internā cucumeris syluestris partē macerato, & salē, mel, ac oleū ammisceto, & postea ptisanæ succū infundito. Aliud. Colocynthidis drachmā terito, & in lacte asinino macerato, eadēque misceto. Aliud. Cucumeris syluestris interioris drachmā, elaterij potionē, salis quantum tribus digitis apprehēdi potest, mel, oleū, aqua marina diluito. At si sterc⁹ educe re voles, nullū pharmacū bibito, sed aliis vtēre. Infusum ad dysenterīā. Punici dulcis malicoriū in vino ad dimidias coquito, & olei, quartā heminæ partē ammisceto, & thuris quartam drachmę partē. Aliud. Vnguenti rosacci dimidia hemina, ptisanę succus, aqua marina cocta. Aliud. Veratri portiones duas tritas, in aque dimidia hemina diluito, & olei tantundē affūdito. Potio. Mala cotonea dissecato, & in aqua macerato, & vbi aqua odorē acceperit, bibendā dato. Alia. Ptisana: farinā in congiū aquæ missam, coquito donec pinguis fiat. Alia. Mala cōcisā siccata, & fauū mellis, in aqua macerato, ac simul terito, & vbi subdulcis facta fuerit excolato, & apij folia iniicito. Alia. Vuā passā albā, & calaminthē, & fauū mellis, in aquam mittito ac terito, donec aqua subdulcis fiat.

Dysēteria

HIPPO-

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE STERILIBVS.

Iano Cornario medico phy-
sico interprete.

E his quidem quæ accidunt mulie-
ribus in singulis affectionibus, pri-
dictum est. Nunc autem ostendam
ob quas causas mulieres omnino
steriles fiunt, & cur non pariunt an-
tequam sanentur. Causam vero
hanc esse dico, si os uterorum om-
nino auersum fuerit à pudendo, non
conciunt. Non enim suscipiunt
uteri genituram, sed statim foras

Cur quæ
dā non fe-
runt con-
ceptum.

Cur quæ
dā non cō-
cipiant.

exit. cōtingit autem hoc etiam si parum distortum fuerit os
uterorum præter naturam à pudendo. Et si omnino conclu-
sum fuerit os uterorum, neque sic suscipiunt. Neque si recens
conclusum fuerit magis quam oportet. Singula vero relata
manifesta sunt. Etenim si omnino auersum fuerit, aut conclu-
sum, menses non prodeunt omnino, aut prodeunt violenter
cum morbo, si sanguis coegerit uteros pro more conuerti. Et
si purgata fuerit mulier, aliquando os uterorum ipsi à pudē-
do auertitur. Si vero parum distortum, aut recens conclusum
fuerit, prodeunt quidem menses, prodeunt autem violenter,
& paulatim per multos dies. Hæc autē omnia manifesta sūt,
si sic habent, contingenti mulieri. & si horum aliquid fuerit,
curata mulier fecunda fit. Quandoque vero etiam sua spō-
te. Hæc autem singula cur fiant, dicitur. Dictum autem est &
in muliebribus morbis. Si leues fuerint uteri. Cōtingit au-
tem hoc & ex natura quibusdam, & si vlcera innata magnas
cicatrices reliquerint: Si leues igitur uteri fuerint, mulier in
ventre non concipit. Nam genituram suscipiunt quidē ute-
ri, si non alia aliqua causa obstiterit, non autem concipiunt,
sed semen foras emittunt. Hoc autem maxime clarum fit cō-
tingenti, & si interrogetur an aliquando vlcera in uteros ipsi
oborta fuerint. Menses vero sano quidem modo prodeunt in
hoc mor-

Q

*Cur ulcus
vulvarum
cito curā-
dum sit.*

hoc morbo. Verum talis plerunque incurabilis est. & hæc cau-
sa est, vt in ventre ne concipiat. Si vlcus in vteris factū fue-
rit ab affectione quadam ex relatis, & nō statim sanatum, sed
impurum factum fuerit, permanet vlcus ad multum tempus,
quemadmodū & id quod in aure existit. & male olet mulier.
& quandoque sanies male olēs ipsi ex pudendo fluit. & quā-
diū sanē vlcus habuerit, in ventre non concipit. Non enim
concipiunt vteri genituram. Huic autem menses sano modo
procedunt. Verum ex cōtactu, & interrogatione, maxime cla-
rum fit de relatis. Curata vero fœcunda fit, exigua tamen

*Sterilitas
tis causæ.*

spes est. Si quid ex mensibus in vteris remanens scissuram
ac segmentum habeat, quod circa osculum aut paulo peni-
tius caleseat, & rursus frigescat, neque sic in ventre concipit.
Impedimentum enim hoc incumbens, genituram quō oportet
transire non permittit. Et si quidem in principio curetur,
sanescit, & fœcunda fit. Si vero tempus accesserit, sterilis ma-
net. Manifesta est autem affectio maxime ad contactum. Du-

*Sterilitas
naturalis.*

rum enim quiddam intus est. Et si magis quàm conuenit
vteri hiarint, neque sic prægna fit. Nō enim concipiunt vte-
ri semen genitale. Sed & hoc ad cōtactum clarum fiet, & mē-
ses aceruatim prodeunt, & per paucos dies. Fit autem & na-
tura hæc affectio, & à relatis morbis. Et si quidē à natura fue-
rit, incurabilis est morbus: Sin minus, non sani prodeunt mē-
ses, vtpote muliere nō existente sana, neque sic prægna fit.
Non enim compingitur semen à sanguine morbofo. Sed san-
guis qui à corpore morbosus descēdit, genituram serosam fa-
cit. Serosa vero facta genitura, tempore modico aut multo, fo-
tas progreditur vnā cum sanie. Atque hoc ex corpore mulie-
ris, & ex mensibus manifestum fit. Prodebunt enim ipsi mē-
ses velut dictum est, siue biliosa, siue pituitosa, siue aquosa fue-
rit. At breui curata fœcunda fit: Sin minus, nō.

*Cur nō cō-
cipiant.*

Si vero mu-
lieri menses non prodeant omnino, aut ab omnibus relatis,
etiam sic nō concipit. Venæ enim sanguine plenæ, geniturā
non suscipiunt. & in vteris aliquid inueterati sanguinis inef-
se necesse est, quod geniturā nutriri prohibet. Si vero pau-
ciores quàm debeant menses prodeant, neque sic prægna fit.
causæ vero in priore morbo relatæ sunt. fit autem hoc ma-
nifestum ex interrogatione. & si quidem à natura pauci mē-
ses prodeunt, incurabilis est. Si vero ab affectione aliqua ex
relatis,

A relatis, breui curata, fœcunda erit. Et si plures quàm debēt menses mulieri prodeant, neque sic in ventre concipit. Vteri enim sanguine euacuato, genituram non concipiunt, præ debilitate. Si vero etiam conceperint, sanguis multus derepente in vteros mulieris descendens, genituram suffocat. Manifestum autem & hoc est ex mensibus qui multi prodibunt. Et si quidem natura mulier multos menses demittit, sterilis fit. Si vero non natura, sed ab aliqua ex relatis affectione, breui curata fœcunda erit. Et si os vterorum ex pudendo exciderit, neque sic concipit, Nam os durum fit, & genituram nō suscipit, & intumescit, & propterea in totum infœcunda fit. Manifesta est autem hæc affectio, ex eo quod contingit. Et si non prodeant menses velut debent, sed deorsum processerint in sedem, neque sic in ventre concipit. Manifestum est enim, quòd os vterorum à pudendo auersum est, aut conclusum, & si quidem ad sedem auersum fuerit osculum, aut conclusum, curata fœcunda fit. Vtrunque vero ex interrogatione ac responsione manifestum fit. Si enim menses semper sic prodierint, clarum est quòd his morbus causa est. Atque tot ac talia mulieribus contingunt, propter quæ non pariunt antequam curentur, & propter quæ omnino steriles fiunt. Quare mirari mulieres non oportet, quando coeunt quidem, non autem sæpe pariunt. Experimenta per quæ indicatur an prægnās fiet mulier. Si cognoscere voles an mulier prægnās fiet, Butyrum & lac mulieris masculum alentis bibendum dato, & si eructauerit, cōcipiet, Sin minus, nō. Aliud. Netopum modicum lana exceptum subdat, & postea mane, an quod subditum est per os oleat, consideret. & si quidē oleat, concipiet. Sin minus, non. Aliud. Cuicunque mulieri à subdititiis nō valde fortibus, dolores ad articulos processerint, & stridor dentium ipsam habuerit, & vertigine affecta fuerit, & oscitarit. Huic maior spes est vt prægnans fiat, quàm ei quæ nihil horum patitur. Aliud. Caput allij integrum depurgatum ac derasum, ad vterum apponat, & ponit, nō. Aliud. Si cognoscere voles an mulier cōcipiet, anisum in aqua tenuissime tritum bibat, ac dormiat. & si quidem pruritus ipsam circa vmbilicum corripuerit, concipiet. Sin minus, non. Prægnantem mulierem si non ex alio cognoscas,

*Conceptui
ræ signa.*

*Prægnā
tis signa.*

Q ij gnoscas,

HIPPOCRATIS LIBER

**Conceptus
signa.**

**Signa ma-
ris uel foe-
mellæ.**

**Stomach^o
uulue.**

**Menses cur-
inuenti à
natura.**

**Medela
que conce-
ptum re-
paret.**

gnoscas, ex hoc cognosces. Oculi videtur distracti ac caui-
res. & candidum in oculis, albedinis naturam non habet, sed
liuidius apparet. Quæ in ventre habent, maculam solarem
in facie habent. & postquam conceperunt, vinum odio ha-
bent, & cibos auersantur, & oris ventris morfu, ac saliuâ ple-
næ fiunt. Mel & anisum tenuissime terito, deinde in aqua
diluito, ac exhibeto, & dormire finito. & si quidem tormen-
tū ipli fiat circa umbilicum, prægnans est: Sin minus, non est.
Post hæc autem omnia, farinam bibat, & mel, & origanum, in
vino & oleo. Quæcunque in vtero habentes, maculam so-
larem in facie habent, foemellam gestant. Quæ vero bene co-
loratæ permanent, masculum plerumque gestant. Si papil-
læ sursum conuersæ fuerint, masculum gestat. Si deorsum, foe-
mellam. Accipe de lacte, & farinam misce, & pastillum for-
ma, & ad lentum ignem assa. Et si quidem comburatur, ma-
rem gestat. Si vero diffundatur, foemellam. Aut idem hoc lac-
super folia emulctum contemplare. Et si quidem condensa-
tur, masculum gestat. Si vero diffusum fuerit, foemellâ. Cu-
rationes ad conceptionem experimento cognita. Si qua
liberorum generationem expetat, quæ sine liberis sit, & si
qua iam antea prægnans fuerit, nunc autem non pariat.
Quum stomachus vteri durus fuerit tot^o, aut summa par-
te, & conclusus ac non rectus fuerit, sed ad alteram coxam a-
uersus, aut ad intestinum rectum inclinatus, aut in seipsum
contractus, aut labium stomachi sibi ipsi incubuerit. Unde-
cunque igitur aut asper fuerit, aut callosus. fit autem durus &
à conclusionē, & à callositate. His menses non apparent, & per
multo pauciores aut peiores quàm oportet apparent, & per
longius tempus, Et menses quidem iuxta sanitatem corporis
& vterorum, exitum inueniunt. Itemque iuxta naturalem ac
iustum modum, & à calore & humiditate mensium, & sto-
macho non valde læso. At genituram rursus nō suscipit, pro-
pter læsionem, quæcunque tandem impediērit susceptionem
à stomacho non bene habente. Huic post fomentū toto cor-
pori adhibitum, pharmacum bibendum dare oportet, & cor-
poris purgationem primum facere, siue sursum & deorsum,
siue deorsum solum. Et si quidem sursum purgans pharmacu
dederis, ante purgationem fomentum ne adhibeto, sed po-
stea. At fomento prius facto, pharmacum deorsum purgans
bibendum

A bibendum dato. Si vero sursum purgante nō opus habere videatur, præmisso fomento, deorsum purgans bibendum dato. Quum autem corpus probe habere visum fuerit, postea fomentum adhibeto, ita vt vteros frequenter insidere facias, in fomento quod maxime conferre visum fuerit. Iniicito autē in fomenta, cupressi ramenta, & lauri folia contusa. & multa calida sepe lauato. Quum vero recens lota & fota fuerit, vteri osculum dilatato, simulque dirigito si opus fuerit, cum specillo stanneo aut plumbeo, à tenui auspicatus. Deinde cū crassiore si admisserit, donec probe habere videtur. Tingito autem specillum in mollitorio diluto, quodcunque liquidum factum conferre videbitur. Specilla vero retro lata facito. Deinde lignis longis adaptato, ac sic vtor. At vero hoc tempore, in vino albo dulci q̄ suauissimo, tædam pinguisimā in tenuia frusta concisam coquens bibat, & apij semen contusum, & cumini Aethiopici semē, & thus q̄ optimum. De hoc ieiuna bibat moderata copia, per quot dies bene habere visa fuerit, & edat catulos pingues percoctos, & polypū in vino dulcissimo coctum, & de iusculo bibat. & brassicam coctam, & vinum album insuper bibat, & ne cœnet. & bis in die lauetur. A cibis vero hoc tempore abstineat. Postea vero si processerit secundum stomachum, & purgationem aliquam foras ostenderit, de potione aliquid bibat, per vnum atque alterum diem, & à specillorum vsu cesset. & conetur vteros purgare subdititiis, & medicamentis. Cuicunque vero, stomacho recto, & molli & sano, & probe habente, & in debito loco sito, menses omnino nō apparuerint, aut pauciores, & per amplius tempus, & non sani morbum perscrutat⁹ quem vteri habent, & an corpus etiam aliquid conferat, cōperies causam à qua prægnaus non fit. & quum quidem sic habet, curationem facito adhibens id quod conuenit, si admisserit, curationem incipiens a fortibus, prout tempestiuum esse videbitur. desinens autem in molliora, donec vterus probe purgatus esse visus fuerit, & stomachus consistere recte habēs in sufficiente loco situs. Si vero à pharmaco & à potione non processerit, neque vbi ipsum bibit moderato tempore, à potione quidem hac cesset. Quum vero probe habuerit, per vsu specillorum os stomachi mollito, & vt hiet facito, ad viā subditio præstanda, tum à medicamentis suffumigabili-

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Cū mulier
pinguis nō
concepit.
Vinū ni-
grū ad cō-
ceptū fa-
cit.*

bus, tum à mollitoriis. Postquam autem probe mollium ac
suffitū esse videbitur, appositis pharmacis vteri purgationē
facito, donec probe habere visum fuerit, incipiens à molli-
bus ad fortiora, desinens autem rursus in mollia odorata. Ple-
raque vero ex fortibus medicamentis stomachū exulcerant,
& prohibent ne rectus consistat, & probe habeat ad genitu-
ræ susceptionem, & vterum siccum faciunt. Si vero mulier
à pinguedine vteros sibi læsos esse putet ad conceptionem,
attenuato ipsam quàm maxime, & ad reliqua gracilem faci-
to. Verum autem tempus optimum est ad cōceptum. At vir
non sit ebrius, neque vinum album bibat, sed fortius ac me-
racius, & cibos edat fortissimos. & calida ne lauetur, & ro-
bustus sit ac sanus, & à cibis abstineat qui ad rem non condu-
cunt. Quum autem mulier purgata visa fuerit, & stomachus
vteri recte habere, lauetur, & caput fricetur, & nihil omnino
illinatur. Postea linteo inodoro loto capillis circumdato, re-
ticulo loto nihil olēte deliget, linteo primum supposito. De-
inde vbi galbanum ad ignem aut solem calefactum, ac pro-
be mollium subdidit, quiescat. Postea mane exoluto reticu-
lo ac linteo, caput suum alicui olfaciendum exhibeat. & si
probe fuerit purgata, olet. Sin minus, non olet. Verum hæc à
cibis abstinens faciat. Si vero non fecundę apposueris, nun-
quam olet, neque purgata, neque alias. & si pręgnanti appo-
sueris, neque sic olebit. Quæ vero sæpe concepit, & fecunda
est ac sana, ei si apposueris, etiam si non purgaris, olebit ipsius
vertex, alibi vero nō. Quum vero cognoueris ipsam recte ha-
bere, ad virum accedere iubeto. & mulier quidem à cibis ab-
stineat. Vir autem non sit ebrius. Verum frigida lotus, & ci-
bis paucis conducentibus passus. & si mulier geniturā se cō-
cepisse cognouerit, primo tempore non amplius ad virum
accedat, sed quiescat. Cognoscat autem si quidem vir dixe-
rit se emisisse, Mulier autem præ siccitate ignorat. Si vero v-
terus rursus reddiderit genituram eadem die, humidus erit,
& si humidus factus fuerit, rursus cum viro miscetur, donec
concipiat. Alia curatio. Vbi fomentum toti corpori ad-
hibueris, medicamentum bibendum dato sursum ac deorsum
purgans. Deinde lacte asinino postea in potu exhibito, vte-
ros per fistulam duobus diebus foueto, cū vrina muliebri pu-
trida, nitro iniecto. Tertia vero die, cū vrina bubula. Quarta
autem &

*Curatio al-
lia.*

A autem & quinta, fœniculi semen tritum, & sambuci folia ac lauri, & cupressi ramenta. Hæc coquito aqua affusa. Oportet autem post fomentum, multa calida lotam, apponere adipem aromatis imbutum, statim à fomento, & ad noctē. Postea vero hoc præparato. Myrrham staten, butyrum, adipē anserinum, medullā cerui, resinam, & netopū. Horum singulorum æquales portiones permixtas ac liquefactas apponat in lana Milesia molli quā optima. Deinde plūbeis penicillis quinque, ad octo digitorum longitudinem fabricatis, vterum aperito. Primus ex his sit tenuis, alter crassior, & reliqui alius alio crassior sit. Aperiūtur autē per dies quinq;, & semper lota apponat, & ex lumbis deliget, vt ne excidant, & semper vltērius intrudat. Postremum vero quā penitissime. Postquā autem aperueris, purgatoriū appone, cātharidas tritas quinque, & colocynthidis longæ internam spōgiosam partem, & myrrham, Hæc melle cocto subacta, & in glādem efformata, lana inuoluito, excepta summa parte. Deinde in oleū suauissimū tingito ac apponito. Vtere autem & hoc purgatorio, felle tauri, & flore grīs assato, & nitro, & myrrha modico melle dilutis, ac linteo tenui deligatis, & linteo superne phar-maco obducto apponito. Vtere & buprestī cum myrrha. & elaterio cum melle cocto. & cantharidibus cum elaterio & myrrha. Postquam autem purgata fuerit, postridie vbi lauit vterum colluito. Cuminum Aethiopicum tritum, & melanthium, & resinā, & oleum, & mel, ac vinum dulce. Hæc mixta & tepefacta infundito. Postquā vero infuderis, erectā obambulare iubeto, quo collutio infusa cōcutiatur. Subdito autem crocum, & myrrhā, & thus, singula paribus portionibus sicca linteo illigata, ita vt anserinum adipem ammisceas ac linteo oblinas. Atque hæc apponito per dies septem. Octauo vero suffitū facito, cum myrrha, bitumine, & ordeo, oleo odorato subactis: his lento igni iniectis, ac suffito per fistulam facto. Postquā autem suffitum feceris, postridie castoris testem terito, vino albo affuso, & ipsum melle oblitum, & lanæ inuolutum, apponat in noctem. Mane vero eo sublato, ac emollito, ad virum accedat, & vbi cōdormiit quiescat. & si non prima vice cōceperit, eodem rursus appposito, virum adeat. Ceterū hunc medicationis ductum incipere oportet vbi mēses prodicrint. Desinentibus autē mēribus, cōceptorio medicamē-

HIPPOCRATIS LIBER

*Et ampli-
non concipi-
pit.*

*Pus si in
uulua est
semē per-
dit.
Medela.*

to appposito cōdormire. Priore vero tēpore neq; mulier ad vi-
rum accedat, neq; vir ad mulierē. Quum autem mulier nō
cōceperit, prius cōcipere solita, vteri vero viri genituram in
seiplos suscipiunt: penitus necesse est mulierē, serosam hanc
facere. Quādoq; enim in vteris pus innasctur, pus autē in v-
teris à tuberculis fit, Et sanē ob hoc genitura viri, quādo cum
viro coit, vteros nō contingit, quo videlicet ipsa viri genitu-
ra cōpingatur. Nam pus ipsam dissipat, vt ne afferatur. Mor-
tificat enim pus, & putrefacit genituram. proinde & pus ex
vteris expurgare oportet. & tuberculum in vtero sedare, quo
de cætero ne impediatur geniturā compingi ac afferri. Festi-
nare itaque oportet ad expurgandū, priusquam pus in vte-
ris in callū cōcreseat, & vteros colluere hoc modo. Lac equi-
num coctum exacte colato, vt tenuissimū & purissimum factū.
Et summa quidem clysteris pars leuis sit, argentea velut spe-
cilli, & statim modico intercedente spacio foramē perfora-
tur. Sint autem & alia foramina, nō magna, sed angusta, hinc
atque hinc, ex transuerso clysteris æquali interstitio distan-
tia, & clysteris quidem apex solidus sit. Reliquum vero totū
cauum sit, velut fistula. Alligare autē oportet vesicam suis sœ-
minæ, atq; hanc probe radere ac confricare. postq̃ autē alli-
garis, lac in vesicam infundito, foramina vero tenui linteo
obstruito, ne lac affluat. Vbi vero obturaueris, vesicam deli-
gato, & ipsi mulieri dato, cui collutionē infundere paras. Illa
vero exemptis obturamentis, in vterū indat. Ipsa enim sciet
vbi indere oportet. Postea autē tu vesicam manu premito,
quādiu pus foras effluerit. Manifestum autem hoc erit, vbi
non amplius pus simul cum lacte exierit. palām enim clarum
est, quod non amplius inest. Atq; tunc cessare oportet, & post
hoc vbi paululū recreata fuerit, ad modicum tēpus, cucurbi-
tæ siccae fundū ressecato, itemq; apicis lummam partem, quo
perforata sit, ita vt similē efficias in reliquis, excepto apice,
velut clysterē: crassitudine vero paulo tenuior sit q̃ virile pu-
dendum. Hanc cucurbitam sic formatam vasi circumponito,
vase vino impleto. Sit autem vinum odorum fragrantissimū,
& siccissimum ac vetustissimum. deinde lapidem nigrum pel-
lucidum in vinum iniicito. deinde cucurbitam ex ære albo
factam circūponito, & mulier circūinsideat, pudendum circū
cucurbitæ

A cucurbitæ glandē adhibens qualiter oportet, quo cucurbita vera super aream emineat, duorū digitorum intra pudendū mensura. Quum mulier geniturā suscipere nō poterit, necesse est mēbranam superexcreuisse in osculo vterorū. Oportet igitur æruginē æris, & fel tauri, & serpentis adipem, simul miscere, deinde pharmaco hoc lanam imbucere, & in byssinu linteum inuoluere, linteo melle sublito, & facere subdititiū magnitudine maximæ oliuæ, & apponere ad pudendum per totam noctem. Supina autem iaceat. & in die auferat, & calida aqua lauetur quā plurima ex myrti decocto. Apponat autem & postea singulis noctibus. & deinde cum viro coeat.

Quæ genitura non suscipitur. Medela.

Alia curatio. Marrubij foliorū manus plenæ mensurā, in vas atticū iniicito, & aquæ potabilis heminas Atticas quatuor affundito, & vbi per nouē dies præmacerauit, per alios nouem dies leiuna, lota, duos cyathos de hoc bibat, pari mēsurā passi albi amixta. Quum autem tertiā diem potando trāsegerit, fomentum adhibeatur, cicutæ foliis in ignem missis, per nouem dies, & post fomentū lauetur. Atque sic rursus de hoc bibat. Quum vero per triduū fomentū adhiberit, marrubium ipsum tritum in die apponat per triduum. & mercurialem tritam in melle Attico bis in die. præmaceretur autē in vini albi congio, hippomarathri & fœniculi radix, & tādē pinguiſſimæ ramuli, & rubiæ quarta pars, & fœniculi femina, & verbenacæ radices multæ. præmacerenturq; diebus non minus quā nouem. & postea loto capite, in balneo heminam per diem de meri cremore bibat. & postea reclinata seipsam cōcale faciat. Atque hinc post potum, alternis diebus id quod ex felle paratur, per diem ad dies sex apponat. Quū autem iam virū accedere vult probe purgata, hyoscyami folia ac radices in aqua feruefaciat, & ex his quā calidissimis per triduum ad noctem fomentū adhibeat, & lota virum accedat. post hoc vero fomentum, etiā cerui pudendum siccum sufficit: & de hoc in vinum album dilutū deradens, per triduū bibēdum, & quum partus dolor institerit, bibendū dato. Nam hoc partum accelerat. **Alia curatio.** Fel tauri feruefacito, & alumē melium, & cornu cerui vſtū terito, & permixtis ac in glādulas efformatis vtor. Aliud curatiū. Cum minū in vino nigro coctū tritum, in glandē efformato, & ad noctem apponito. post hæc vero fecem vini albi, tenuissimā videlicet

HIPPOCRATIS LIBER

videlicet fecis partē, cōburito, & cōbustā in pēna auferas. lin-
teoq; illigatā, ad noctē subdas. & porrū coctū edat. post hoc
tragiū terat, & melle dilutū in noctē apparet. & deinde tragi
fructum tritū, in vino albo dilutū, tādē ramētis adiectis bi-
bendū dato. & postea origanū alternis suffito. & sic ad virū
accedat. Alia curatio ad mulierē parere nequeuntē. Si mu-

Qui cōce-
ptus pare-
tur.

Cognitio
biliosae &
pituitosae.

lierem parere nequeuntē, puerperā facere velis, in mensib.
cōsiderare oportet, an biliosa sit, siue pituitosa. cognosces au-
tem utrū horum magis sit, si vbi mēses prodeunt, arenā tenuē
& siccam in sole subtraueris, & de sanguine infuderis, & si
quidē biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus, luteus fit. Si ve-
ro pituitosa, velut mucus. Utrū igitur horū fuerit, ventrē pur-
gabis, siue sursum siue deorsum opus habere videtur. Deinde
intermissis tribus diebus, vteros purgato. & si humidius vte-
rorum osculum fuerit, acria apponito, quo cōmorsum & in-

Si qua alia
cōceptum
impediāt.

flammatū os vterorū durū euadat. Si vero mulier internis
partibus non febricit, neq; prae vteris cōcipiat, neq; viro mi-
sceri queat, sed dormiat, & cibū auersetur, vinum melle am-
mixto pudēdis infundatur. & myrrhā suffito. In sedem vero
glandes indat. & vinū adipe anserino ammixto, in pudendū
infundat. Deinde etiam oleum pari melle mixtum infundat.

Medela.

Si mulieri vteri gracilescant, & osculum ipsorū exasperetur,
& concludatur, & menses ipsi non appareant, neq; con-
cipiat. Sed febris corripit lenta, & dolores incidunt ei in lū-
bos, & imum ventrem. Morbus autem hic maxime fit, quum
quid in ipsa fuerit corruptum. fit autem & ex partu. Hanc ca-
lida lauare oportet, & fouere. Quū autem lota ac fota fuerit,
os vterorū dilatare cum specillo. & myrrham tritā cum pari
netopo apponat. Aut vnguentū, aut oleū rosaceū in linteo.
& plumbū instar glandis formatū apponat, felle bubulo il-
litum. Et in quatuor diebus infecundas cognosces. & fomē-

Cū pigre-
do conce-
ptum im-
pedit.

tum adhibeto, & pharmacū bibendum dato. Si vero prae-
ter naturam mulier fuerit crassifaccta, in ventre nō concipit.
Nam omentū crassum ac multū incumbēs, os vterorū depri-
mit, & genituram non suscipiunt. Hanc attenuare oportet, &
pharmacum deorsum purgans bibendū dare. & ad vterorū du-
ponere quod purgat, ac flatum inducit. Si os vterorū du-
rum fiat, aut cervix, ex digiti cōtactu cognosceat. Itemque, si
ad coxam auersi vteri fuerint. Quum sic habuerit, nihil acre
adhibeto

Cū os uul-
uae durum
est.

A adhibeto. Si enim os vterorū exulceraueris, quū inflāmatum fuerit, omnino periculum est ne sterilis fiat. Verū apponito quæ nō mordent, à quibus pituita purgatur. Quam mēses mulieri prodierint, & praterierint, primum quidē caput purgare oportet. Deinde veratrū exhibere, siue semel siue bis opus fuerit. Postea vero fomentū adhibere, fomētatorio ex cucurbita cōstructo, sic autem facto. Aquam marinā in vas infundito, & porro immisso, fistulam cucurbitis imponito, & cum luto quā optimo illinito, vt ne transpiret. Deinde per fellam erectā quadrangularem, transmittito ipsam fistulam, quo duorum digitorum mensura emineat vltra sectionem. deinde prunas subaccendito. & in desessu caueat, & quum desidet, & quū surgit, vt ne cōburatur. Sed desideat dum adhuc frigidum est fomētatorium, & surgat dum fistula est perforata. In hoc vero fomento plurimam diei partem consumat, & in huiusmodi fomenti vsu ad quinque dies perseueret. Per decem vero dies pro porro, allium in fomentum immittito, & huius fasciculum contusum in aquā marinā iniicito. Postea vero reliquis dieb⁹, ipsa sola aqua marina foueatur, vt vltra ne procedat per totā curationē. Cæterū postremum fomētū quū à curatione desistere voles sic facito. Catulum recentissimum resecato, & aromatum omnis generis odoratissimorum ac siccissimorum species contundito, & interancis catuli exemptis, aromata indito ac expleto. Subiectis autem lignis, & catulo in vas misso vinum odoratissimū affundiro, & fomētum per fistulam facito. & si vires permittunt, totam diem cum hoc fomento ipsam foueto, ac interrogato, an odor aromatum per os olere videatur. non enim exiguum hoc signum est ei quæ curatur, ad conceptionem. Subdititiis vero vttere, croci quantum voles, & myrrhæ magnitudinem fabarum duarum, & salem sufficientem permisce illorum respectu, & fellis taurini fabarum duarum magnitudinē. Si vero mitiore vti voles, minus fellis amisce. Si fortiore, plus. Hæc trita melle instillato tere, donec id quod teritur fiat tale, vt digito efformare possis. Quāto aut magis trueris, tēto siccus, & viscosus, ac melius erit. Vbi aut efformaris crassius q̄ glandem, & summā partem acutam, & medium crassius, & deinde consequenter quo ad vterum apponatur, in hoc ipsum surculos origani duos leuigatos infigito. Sint autem

*Cū menses
plus iusto
desiunt.*

HIPPOCRATIS LIBER

autem longitudinis sex digitorum. Deinde lana molliſſima D
 ſurculos inuoluito, & filo tenui ſuperne deligato, & præmi-
 neat ſilum quatuor digitorum longitudine præ ſurculis infi-
 xis. poſtquam autem perfudit & puram ſeiſſam fecit, ipſum
 ad vteri os apponat, linteum ſub coxas ſubiiciens, & per no-
 ſtem appoſitum ſinat. Erit autem ipſi purgatio aquoſa. poſtri-
 die vbi ſurrexit, lauetur & ea die ſuper fomentū ne inſideat.
 Quum autem fomentum adhibuerit, & de fomento ſurrexe-
 rit, ceratum ſit quā optimum prima illa die factū, & in ip-
 ſum cerui maxime medullam cōmiſceto: Sin minus, adipem
 anſerinum. & quum à fomēto ſurrexerit, quotidie vbi ſe per-
 fudit, & puram circa ventrem fecit, cerato vterum inungat.
 Aut reliqua quidem omnia ſuperioribus ammiſceto, excepto E
 felle, organum vero leuiſſime tritum in glandem permiſce,
 & apponat. Aliud. Reliqua quidem omnia ad eundē mo-
 dum facta, verum pro origano abſinthium ammiſceto, & eo-
 dem modo efformata apponat. Aliud. Ex tritico melan-
 thium deligito, & probe terito, melleq; ammixto in pilæ for-
 mam redactum apponat. Verum febres inducit, & articulum
 tumefacit, & vehementer mordax hoc eſt. Aliud. Mel, &
 veratrum nigrum tenue non multum, coquito. Vehementer
 enim mordax euadet. Sed & hoc febrificū eſt. Eodem mo-
 do mel coctum, & elaterij potionem coquito, & factam inde
 glandem ſubdēdam dato. & hoc febrificum eſt. Ducit autem
 & ſanguinem. Quædam vero ex his etiam pelliculas. Si ve-
 ro voles, etiam dracontium derade (Eſt autem lene) & hoc F
 cum melle cocto aut crudo, in pilæ figuram velut magnam
 gallam efforma. Cæterum conare vt phyſicus ſis, ad hominis
 habitum ac robur reſpiciens. Ex his enim nullus eſt qui non
 omnia ad amuſſim faciat. Proinde ex his ipſis coniecturā fa-
 ciens, totius corporis, & capitis purgationibus, medicamētis,
 & vteri fomentis, ac appoſitiſis vti conare. Hæc autem ele-
 menta tibi ſunt. Verum medela horum vnicuique particula-
 ris eſt. Et vbi horum quid non feceris, ſemper in fomēto per-
 ſeueret. Hoc enim eſt quod mollit, & ducit ſeroſos ac ſanioſos
 humores. Poſtquam vero ab hac curatione deſiueris, his quæ
 ſecundum naturam ſunt deſinentibus, ſanguinem de manu
 detrahete oportet. ſi quidem fortis fuerit, de ambobus bra-
 chiis. ſi vero debilior, de altero ſufficit. At vero diſcrta qua in
 his cu-

A his curationibus vti oportet, alibi à me indicata est. Si vero suffire voles, lolium ex tritico deligito, & molito, factoque igne sarmenticio lentissimo, in catinum mittito, & mulierem super sellam impositam, mollibus linteis instratam, sedere iubeto, cruribus quàm maxime diductis. Atque hæc curatio si quidem sufficiens tibi fiat in quatuor mensibus, bene est: Sin minus, ad hæc præcipe etiam vt ad virum ne accedat, eo tempore quo curatur. Inter curandum autem, tædam in aqua macerato, & ieiunæ cyathum bibendum dato. & penicillū stanneum assidue subditum habeat. & cotyledonas siue vmbilicoides veneris, vnâ cum sale & cumino, in aqua coquito, & tepidam forbendam exhibeto. Et lata quidem cotyledones fœ-

*Cotyledo-
nis natura*

B mellas gignere videntur: parvæ vero & conclusæ, masculos. Conceptorium summum. Melanthium mulieri in vino nigro acerbò bibendum dato. Mulierem iuenculam fluxus ruber infestabat, & medicamentis datis, & capite purgato, ac vena secta, nihil melius habebat. Videbatur autem hæc causa ipsi esse, vt ne conciperet. Dabam itaque ipsi vinum album, in quo aspalathi radices efferbuerant, mane & ante coenam. & fluxus sedatus est, & non longe post concepit, & peperit masculum. Erat autem corpore coloris candicantis, & probe carnosæ. De mola. Mola porro cōceptus causa hæc est, Quum multi menses, modicum & morbosum semen conceperint, neq; fœtus rectus sit, & venter plenus est velut præ-

*Mola cō-
ceptus.*

C gnantis. Nihil autem in ventre mouetur, neque lac in mammis generatur. Mammæ autem turgidæ sunt. Hæc itaque & ad duos annos, sæpe etiam tres sic habet. Et si quidem vna cæto fiat, mulier perit. Neque enim fieri potest vt superstes maneat. Si vero plures, erumpit ipsi per pudendum sanguis multus ac carnosus. Et si hoc moderate fiat, seruat. Sin minus, à fluxu correpta perit. & morbus quidē talis est. Iudicare vero oportet ex plenitudinis mole, & quòd in ventre non mouetur. Nam mas trimestris, fœmina quadrimestris motum habet. Postquam igitur tempore hoc prætergresso non mouetur, nimirum hic morbus est. Est autem hoc magnum signum, quòd lac in mammis nō generatur. Hanc igitur maxime quidem ne curato, aut certe cum prædictione. Et primum quidem totum corpus foueto. Deinde per sedem clysterem adhibeto, quo sanguis multus erumpat. Fortassis enim quod compactum

*Quæ hos
dignoscas.*

*Curatio.
que.*

HIPPOCRATIS LIBER

compactum est commoueri, id quod foetus esse putatur, muliere à pharmaco cōcalcfacta. Sed & vteros colluito, quo sanguinē educas: Sin minus, subdititiis vtatur è buprestis. & dictamnium creticum in vino bibat: Sin minus, castoris testem, & retro cucurbitam ipsi ad laterum mollitudinem affigito, & plurimum sanguinem detrahito, atque hoc maxime coniectura virium ipsius facta. Ad vteri purgationes, quum nō sunt, siue ex partu, siue etiam aliās. Tadam pinguiſſimam contusam in vino albo coquito, & trium cyathorum mensura vtatur. Aut prœoniæ grana quatuor, cumini Aethiopici parum, & seselis paulo plus. Aut cedri baccas. Si vero suffocationes affuerint, castorij parum. Si vero purgatione moderata ex partu facta, venter maneat, aut etiam fetus conclusus, & dolore vexetur, siue cum febre, siue citra febrem, succi scammonia quintam potionis partem, aut seseli, aut aliud quoddam ex odoratis, & rutam in vino albo bibendam dato. Si autem bibere nolit, illitionem ad sedem facito, velut verbi causa, ex felle taurino, & melle, ac litro. Si vero ex purgationis corruptione dolore vexetur, & odoratis exhibitis nihil cedat, & febris adsit, lactis caprini heminas duas decoquito, deinde eo perfrigerato pinguedinem detrahito, excolatoque, & aquæ mulsæ tertiam partem ammisceto, quod dulcius fiat. Bibat autem hoc ter ieiuna. Si vero dolor non quiescat, neque venter subeat, ad vesperam in calidam aquam in folio infideat. Quum autem perfota fuerit, vbi inde surrexit, cum vino nigro austero aqua diluto, olei dimidia parte addita, tepide colluito, & inde dormiat. Subdititium vterorum. Si conclusum fuerit, aut durum osculum vterorum. Ficum albam expurgato, & nitrum Aegyptium purissimum tritum ammisceto, & subdititium facito magnitudine gallæ non magnæ, quod in lana molli in vnguentum irinum tinctum apponat, per tres aut quatuor dies, prout visum fuerit. Post hoc conducit fomentum odoratum. Postea vero molli quoddam opus est subdititio, quod saniosa maxime ducat. Deinde mercurialem, si tenera fuerit, cum vnguento rosaceo, in lintheo ad diem ac noctem subdat. Ad idem, Fel taurinum & salem feruefacito & sulphure trito ammixto, in oblongam spiram ac tractum efformato, & ad duos dies ac noctes nudam, ad ipsos vteros apponito. Et deinde rursus mercurialem. Post hoc

Que uul-
ue os aper-
tiant.

A Post hoc myrrham puram inspergito, & rosaceo ac irino vnguento ammixto diluito, indeque vteri osculum quàm penitissime illinat. Ad idem. Iridem odoratam contusam ac cribratam seorsim, & cyperi tantundem, & crocomagma magnitudine massæ manum implentis, vino odorato diluito, & ad vnguenti formam redigito, & spleniis palmi longitudine inducta ac illita, in paruum pyxidem reconde, vt ne transpirent, & apponat. Si vero vlcerati fuerint vteri, aut osculum exasperatum fuerit, aut ab aliquo subditio commorsi fuerint, adipem in lana illinito, & rosaceum ac ceræ parum inungito. Quum prægnans corruerit foetum menstruum, & ad finem perferre non poterit, & tenuis præter naturam fiat, huius vteros purgare oportet, & ipsam medicamentis curare, & crassescere. Non enim ad perfectionem gestare poterit, donec seipsam refecerit, & vteri robusti facti fuerint. Si vero concipiat quidem, corrumpat autem foetus bimestres, exacte eodem tempore, & neque prius neque posterius. & hoc perpessa fuerit bis aut ter eodem modo. Aut etiam ad amplius tempus progressum corrumpat eodem modo. Huius vteri nõ amplius extenduntur, foetu in ipsis augescere, & ex bimestri aut trimestri, ad amplioremodum excedente. Verum foetus quidem augescit. Vteri vero non crescant, & propterea multæ eodem tempore corrumpunt. Huius vterum colluere oportet, & subdititiis quàm maxime inflare, aut hisce medicamentis. Colocynthidis internam partem tusam cribrato, & silphij parum, cum paulo ampliore melle cocto ammisceto. & hæc circum specillum obducito, ea crassitudine quantam stomachus ad vteri os suscipere potest, & semper vltra protrudito, donec ad internam vteri partem penetrarit. Quum autem pharmacum colliquerit, specillum eximito, & rursus eodem modo paratum elaterium, & colocynthidem syluestrem, similiter velut prius medicamentum apponito. Edat autem hoc tempore allium multum, & silphij caulem, & reliqua dicta vtatur, quæ statum maxime in ventre inducere potest. Apponat autem subdititium tertio quoque die, donec bene habere visa fuerit. Quandoque vero pluribus diebus interpositis. & in summa, prout libenter admiserit. Interiectis autem diebus, vtatur mollioribus, postquam vero per emollitoria osculum vteri preparauerit, & menses apparuerint, paulum remotum

Vulue
ulcera.

Quæ ante
tēpus foetus
perdūt

Medela

rata,

HIPPOCRATIS LIBER

rata, vbi iam sicca fuerit, cum viro coeat. Quum autem flaturum in vterum inducere voles, alij caput integrum, & filij succum, ad subdititia ammisceto. Quod si qua pragnans decem menses perficere non possit, sed corrumpit, & hoc sepe patitur, ex huius vtero aquam purgato, & ipsam medicamen-

Cur que tis curato, quo aqua purgetur. Si vero genitura continens, *femen reti* non pragnans fiat, id quod multis contingit, stomacho vteri *nent non co* prater naturam hiantes menses plures quam conuenit, & hu- *ciunt* midiores prodeunt, vt & id quod a femina prodit semen, ad foecificationem non concipiatur, & viri genitura insuper accedens corrumpatur. Contingunt autem haec, & corpore, &

Curatio.

vteris aegrotantibus. Verum oportet huic medicamenta deorsum purgantia dare, & interposito aliquo tempore, totum corpus fouere, & vteros cum aceto & aqua marina, specillis ac ferramentis ignitis immisis. Coniiciantur autem in fomentum cupressi ramenta, & lauri viridis folia contusa, & polycnemi folia. faciendum est hoc fomentum tempore opportuno. post hoc vero lauetur, & fomentum adhibeatur ex loti rametis, & rosis, ac polycnemi foliis aceto incoctis. Ad finem autem suffitus fiat, ex verbasci foliis contusis ac loti rametis. Verum autem lotionem suffito myrrham & thus, vtraque quis partibus trita, & myrti ac lauri folia. His permixtis & in lentum ignem coniectis, recens adhibito fomento suffito, bis in die, fomentum autem adhibeatur recens lota, Sed & post suffitum lauet, & vteri stomachum ad pristinam naturam reducat. Et si vires sufficiant, ante haec omnia venam in manu sinistra secato, atque ita reliqua facito. Si vero stomachus sic habeat, menses autem non prodeant, aut vitiose, aut minus, ad reliqua omnia ampliorem purgatione adhibeto, & sic curato, subdititiis etiam vtens si opus habeat, & ex prioribus laborans, & suffitum faciens, ac siccans. Si mulier inuita abortum faciat, nec ita eiicere velit, triticum torrefactum & molitum, & vnam passam albam contusam, aqua mulla dulci diluta, modico oleo affuso, ieiunae bibenda dato. postea raphani semen tritum, & acetum ac adipem anserinum, permixta bibat, & lauri folia trita apponat. Deinde bibat origanum, & pulgrium, & polentam ex aqua, ita vt lauri folia tusa ac trita amixto gummi, aquae inspergat, diluat, ac bibat. Aut adipem ouillum, & anserinum, & mel simul mixta ac trita delingenda praebeto.

Cum abor-
tus non ei-
mittitur.

A præbeto. Aut pastinacæ semen leuissime terito, & lacti superstantem concretionem ammisceto, & adipem anserinum eliquatum. Hæc feruefacta sorbenda dato. Aut origani folia viridia, si haberi possunt, sin minus, sicca leuissime trita, ex aqua bibenda dato. Aut lauri baccas leuissime terito, & suis forminx adipem liquatum, & mel ammisceto, & simul omnia trita delingenda præbeto. Aut pastinacæ semen leuissime tritum ex vino diluto bibendum dato. Si vteri genituram non contineant, plumbum, & lapidem qui ferrum ad se rapit, leuiter terito, & linteo illigato, quo in muliebri lacte tincto, subditio vtatur. Aut aris. florem tritum ac melle dilutum subdat. Quum vteri genituram viri eructant tertia die, necesse est mulieris, quæ hæc patitur, vteros callo repletos esse, & nõ potest viri genitura intus in vtero manere, sed excluditur, & propterea concipere nõ potest, quandiu callus in vtero fuerit. At calli expulsio sic fit. Pennas sumito minutissimas ac mollissimas, hisque simul colligatis vteros illinito, quemadmodum oculos illinere solent, ita vt pennas exaques, ipsarumque summas partibus tenuissimo filo deliges, & multo rosaceo illinas. Sic autem facito. Supinâ reclinato, & sub mediis lumbos puluinar subiicito, & specillum immittito, ita vt cruribus mulieris extentis, & hinc atque illinc diductis, specillum sursum ac deorsum vertas donec promineat. postquam autem videris in osculo vteri callum, optimum quidem hoc fuerit, si non adhæreat in coxa, sed vltro sequatur. Si itaque in osculo vteri inhæret, voltella tenuissima prehensum extrahere conare, prouidus vt placide hoc fiat, & non violenter. Et postea viro condormiet. Si prægnanti menses compareant, & linteo illigata apponito. Aut paronix semina nigra, in vino diluto trita bibenda dato. Si vero à coitu, imum ventrem dolet, & sanguis recens ipsi appareat, lini semen tusum, & muscum mollem, & adipem anserinum, mixta ac molli larent, calor habet maxime pudenda, & sedem: & vrina paulatim destillat & pudendum mordet. patitur autem hæc si recens ex partu viro condormierit. Quum sic habuerit, myrti baccas & lori ramenta in aqua coquito, & aquam per noctem sub dio exponito, atque sic frigidissimam pudendis

Cum semine non retinetur.

*Ciuitas
procidit.
Medela.*

HIPPOCRATIS LIBER

Cum uul-
us penitus
propēdet.
Curatio.

affundito, & trita hæc apponito. Postea aquam lentium bi-
bens, melle & aceto ammixtis, vomat donec vteri fuerint re-
tracti. & lectus à pedibus altior sit. & graueolentia sub pu-
denda suffito, odorata vero sub nares. Cibis vtatur quàm
mollissimis ac frigidis. & vinum aquosum album bibat, &
non lauetur, neque cum viro dormiat. Si vero omnino ex-
pudendis exciderint, dependent velut scrotum, & dolor cor-
ript. Hoc autem contingit quum ex partu laborarit, vt vte-
ros concusserit, & cum viro dormierit in puerperij purga-
tione. Quum sic habuerit, frige-factoria apponat, & quod
foris est depurgatum, ac cum vino nigro vinoso, in quò ma-
lum punicum coctum est ablutum, intro detrudat. Deinde
mel & resina, pari mensura eliquata, in pudenda infundan-
tur. & decumbat supina pedes sursum extensos habens, post-
ea spongas apponat, & ad lumbos deliget. Quandiu vero
sic habuerit, à cibis abstinere oportet. Potu vero quàm pau-
cissimo, vt, donec septem dies prætereant. & si quidem sic
redire voluerint, bene est: sin minus, summas vteri partes
deradito, lauato, & cerato picato illinito. Deinde pedes ad
scalam deligato, scalamque iuxta caput pulsato, & cum ma-
nu intrudito. Postea crura ipsius alternatim colligato, &
diem ac noctem finito in quiete, & modicum prisanæ suc-
cum frigidum dato, aliud autem nihil. Postera die ipsam re-
clinato, & cucurbitam quàm maximam ad coxam affigito, &
multo tempore trahere finito: & quum detraxeris, reclina-
tam iacere finito, & nihil aliud præter prisanæ succum exhi-
beto, donec septem præterierint dies. Cibis autem tunc mol-
lissimis ac paucissimis vtatur. Si vero ventrem exonerare
voluerit, decumbens id faciat, donec quatuordecim
dies prætereant. postea surgat, & quàm parciissi-
me deambulet, & ne lauetur, & cibis mo-
dicis vtatur, sub pudenda vero suffi-
tus per graueolentia fiat. Et
postquam obambulare
inceperit, subli-
gar gestet

HIPPO.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS POPVLARI-

bus, Liber. I. Iano Corna-
rio medico physico
interprete.

SECTIO PRIMA.

Constitutio temporis prima.

NThaso autumnni tempore, circa *Vergiliæ*
æquinoctium & sub pleiadas, aque *Thasos.*
multæ, assidua, molles, velut in au- *Temporū*
strinis. hyems austrina. parui ven- *uarietates*
ti aquilonares, squalores, & omni-
no hyems quale ver fieri solet. Ver
autem austrinum, frigidum, pluię
parua. Aestas plerunque nubila, a-
quarum inopia. Etetiæ parum, mo-
dice, sparsim spirarunt. Quum au-

tem totus hic aeris status ad austrina vergeret, ac cum sicc-
tatibus fieret, ante ver quidem ex priore statu, subcontrario
& aquilonio fiente, paucis obortę sunt febres ardentes. atque *Causos;*
his omnino boni status. & paucis sanguis erupit, neque ex his *Tubercu-*
moriebantur, Tubercula vero circa aurem alteram multis e- *la secundā*
rant, plurimis ex vtrisque, citra febrem erectę obambulanti- *aures.*
bus. Quibusdam vero etiam parum incalescebant. Extincta
sunt omnibus absque nocumento. Neque cuiquam suppura-
runt, quemadmodum ea quæ ex aliis causis sunt oborta. Erat
autem natura ipsorum hæc, laxa erant, magna, diffusa, non
cum inflammatione, doloris exortia. omnibus obscure eua-
nuerunt. Fiebant autē hæc adolescentibus, iuuenibus, in vigo *Quib⁹ hæc*
re constitutis, & ex his plurimis qui circa palęstram & gymna *fierent.*
sia exercebantur. Mulieribus vero paucis fiebant. Plurimis ve-
ro tusses siccæ, qui tussiebant & nihil reiectabant, & voces nō
longe postea raucoſæ. Quibusdam vero etiam interposito
R ij tempore

HIPPOCRATIS LIBER I.

tempore inflammationes cum dolore, in altero testiculo, quibusdam in utroque. Et aliis quidem febres, aliis non. Hec autem plurimis laboriose fiebant. De cætero vero, quantum ad ea quæ in officina medica ad chirurgiam pertinentia sunt, sine morbo degebant. At vero ante æstatis initium, & per æstatem ac hyemem, multi ex his qui longo iam tempore subcorrupti erant, tabidi decubuerant. Nam & multis qui ambigui erant, tunc tabes confirmata est. Quibusdam vero primû coepit. Et his natura ad tabem vergebat. Moriebantur autem multi & plurimi ex his. Et de his qui decubuerant haud scio an quis etiam modico tempore superuixerit. Moriebantur autem citius quàm tales morbi transigere solent. Nam alios & longiores, & cum febribus coniunctos, facile ferebant, & non moriebantur. De quibus paulo post scribetur. Solus enim & maximus ex his qui tum vigeant, tabidus morbus multos occidit. Erant autem plurimis ipsorum affectiones huiusmodi: febres horridæ, continuæ, acutæ, in totum non intermittentes. Modus autem erat semitertianus, una die leuior, altera amplius exacerbescens, & in summa acutiores increbrescentes. Sudores vero semper, non per totum. frigiditas extrematum multa, & quæ vix recalesceret. Alui turbatæ, biliosæ, ex paucis, puris, tenuibus, mordacibus. frequenter ad exonerandos se fargebant. Urinæ tenues, & crudæ, & decolores, & paucæ: Aut crassitudinem habentes, & subsidentiam parvam, non probe desidentes, sed cum cruda quadam ac intempestiva subsidentia. Tussiebant autem, pauca, condensata, concocta, paulatim vix educentes. Quibus vero violentissima accidissent, his neque modice concoctio aderat, sed cruda spueres perseverabat. Fauces autem plurimis horum ab initio, & perpetuo dolebant, ruborem habentes cum inflammatione. Fluxiones parvæ, tenues, acres. Breui colliquecebant, & affligebantur, omnes cibos perpetuo fastidientes, sitis exortens, & plerique circa mortem deliri. Et circa tabidos quidem hæc. Cæterum æstate iam & autumnio, febres, multæ, continuæ, non violentæ, diu quidem ægrotantibus, non autem aliàs ita male habentibus oboriebantur. Plurimis alui turbatæ, ita ut valde toleranter ferret, & nihil memorabile lædebant. Urinæ item plurimis boni quidem coloris & puræ. Verum tenues, & post tempus circa iudicationem concoctæ. Tussiebant autem non valde,

Hemitritæos.

Vrinæ quales.

Mala autumnalia.

A valde, neque ea quæ per tussim reieciuntur difficultatem exhibebant, Neque cibum fastidiebant, sed etiam valde licebat ipsis offerre. In summa subægrotabant tabidi, non tubido modo, febribus horridis parum insudantes, aliàs alij, vt qui erroneo modo exacerbarentur, febribus quidem in totum nõ intermittentibus, sed quæ iuxta naturæ febris tertianæ morem exacerbarentur. Iudicabantur autem quibus inter hos breuissimæ essent, circa vigesimum diem. plurimis circa quadragesimum. Multis circa octuagesimum. Quibusdam neque sic, sed vago modo & circa iudicationem deficiebāt. horum autem plurimis febres rursus non multum tempus intermittētes reuerse sunt. Ex recidiuis autem in iisdem circuitibus iudicabantur. Multis vero ipsorum producebantur, vt sub hyemem ægrotaient. Ex omnibus porrò in hac temporis constitutione descriptis, solis tabidis lethalia acciderunt. In aliis autem febribus, non.

*Tabes hæc
quæ.*

SECTIO SECUNDA.

Constitutio temporis secunda.

IN Thaso ante autumnum tempestates non tempestiue, sed derepente in aquiloniis & austrinis multis, humidæ & præerumpentes. Huiusmodi vero durabant vsque ad pleiada, & sub pleiade. Hyems autem aquilonia. Aquæ multæ, largæ, magnæ. Niuës. Plerumque mixta aeris serenitas. & hæc quidem fiebant omnia. frigora vero nõ admodum intempestiua. Iam vero post brumale solstitium, & quando fauonius spirare incipit, posterior hyems magna erat. aquilonia multa. Niuës & aquæ assidue multæ, & cælum procellosum ac nubilum. Hæc autem durabant & non remittebāt vsque ad æquinoctiū. Ver autem frigidum, aquilonium, aquosum, nubilum. Aestas non valde æstuosa fiebat. Etesia assidue spirarūt, Mox circa arcturum in aquiloniis, aquæ valde multæ. Quum autem annus totus humidus & frigidus & aquilonius esset, per hyemem sano modo plerumque habebant. Ante ver autem multi quidam & plurimi morbose degebant. Primū igitur cœperunt lippitudines fluidæ, dolorosæ, humidæ, crudæ. Lemæ paruæ & multis difficulter erumpentes, plurimis reuertebantur, defecerūt sero ad autumnum. Aestate iam & autumnio, lienteria, & dysenteria, & tenesmi, & alui profluvia ex biliosis, tenuibus multis, crudis, & mordacibus; quibusdā vero etiam aquosis. Mul-

Thasus.

*Solstitium
hybernium*

Ver.

Aestas.

Etesia.

Arcturus.

Ophthalmia.

Vētris fluores diuersi.

R. iij tis autem

HIPPOCRATIS LIBER I.

Straguria tis autem & vrinæ fluxiones cum dolore bilioſæ, aquoſæ, ra-
Vomitio. mentoſæ, purulentoſæ, cum ſtillicidio, non rhenales, ſed his alia
Sudor. pro aliis. Vomitus pituitoſi, bilioſi, & ciborum crudorum re-
 iectiones. Sudores. Omnibus vndiquaque multa humiditas.
 Fiebant autē hæc multis erecte obambulantibus, non febrien-
 tibus. Multis item febrientibus, de quibus paulo poſt ſcribetur.
Febres diu- In quibus autem omnia hæc præſcripta apparebant cum
uerſæ. dolore, tabidi fiebant. Iam vero autumno & ſub hyemem, fe-
 bres continuæ, & quibuſdam ipſorum paucis ardentes, diur-
 næ, nocturnæ, ſemitertianæ, tertianæ, exactæ, quartanæ, erro-
 næ. Singulæ vero prædictæ febres multis fiebant. At arden-
Quartana, tes & pauciſſimis obortæ ſunt, & ex ægrotiſ hi minimum la-
erratica. borauerunt. Neque enim ſanguis erupit, niſi valde parum, & E
 paucis. Neque delirabant, aliaque omnia tolerabilia erant. Iu-
 dicabantur autem plurimis valde bono ordine, cum intermit-
 tentibus in ſeptem ac decem diebus. Neque mortuum aliquem
 tunc in febre ardente noui, neque phrenitim tunc cuiquam
 factam ſcio. At vero tertianæ plures quidem quàm arden-
 tes febres erant ac grauioreſ, verū ordinate in hiſ omnibus à
 prima acceſſione quatuor circuitus habebāt, in ſeptem autē
 perfecte iudicabantur, neque vlli horū reuerſæ ſunt. Quar-
 tanæ vero multis quidem ab initio ex ordine quartanæ cœ-
 perunt. Quibuſdam autē non paucis, ex aliis febribus ac mor-
 bis abſceſſus ad quartanas fiebant, atque hoſ diu, quemadmo-
 dum ſolent, & adhuc diutius tenebant. Diurnæ vero quo-
 tidianæ, & nocturnæ, & erroneæ multæ, multis & multo tem-
 pore permanebant, & erecte obambulantibus, & decumben-
 tibus. Pluriſ horum ſub pleiada, & uſque ad hyemem, fe-
 bres conſequebantur. Multoſ conuulſiones, magis autē puer-
 roſ ab initio, & febriebant. & in febribus conuulſiones fie-
 bant. & erant hæc pleriſque diuturna, verum innocua, niſi ad
 hæc, etiam ex aliis omnibus pernicioſa adeſſet. At continuæ
 quidem in totum, & nihil intermittenteſ, exacerbeſcenteſ au-
 tem omnibus ad naturæ tertianæ modum, vna die ſubleuan-
 teſ, & vna exacerbeſcenteſ, omnium quæ tunc fiebant violentiſ-
 ſimæ erant, & longiſſimæ, ac cum maximis doloribus, leni-
 ter auſpicanteſ, & in totū ſemper augeſcenteſ, & in iudicato-
 riis diebus exacerbeſcenteſ, & in peiuſ procedenteſ, parū al-
 leuanteſ, & ſtatim ruriſ ex intermiſſione violentiſ exacerbe-
 ſcenteſ.

A scentes, in iudicatoriis plerunque diebus peiores fiētes. Ri-
 gores vero omnibus quidē inordinate & erroneo modo fie-
 bant, parcissime autem & minime his. Verum in aliis febri-
 bus maiores. Sudores multi, his minimi, nihil alleuantes, sed
 subcontrario modo damna inferentes. Frigiditas extremi-
 tatum his multa, & vix recalescens. Neq; somni in totum, ma-
 xime vero hi etiam rursus soporosi. Ventres autem omni-
 bus turbati & mali, his autem longe pessimi. Vrinæ vero plu-
 rimis horum aut tenues, & crudæ, & decolores, & post temp^{us}
 parum concoctæ iudicatorio modo. Aut crassitudinem qui-
 dem habentes, verum turbata, neque consistētes, neque sub-
 sidentes neq; concoctæ. Aut paucæ, & crudæ, ac malæ, & sub-
 sidentes. Pessimæ autem hæc omnes. Et tussis quidem ad fe- *Tussis cum*
 bres comitabantur, Verum non habeo quod scribam, an de- *febre.*
 trimentum aut vtilitas tūc ex tussi contigerit. Diuturna igitur
 & molesta, & valde inordinate ac erroneo more, & citra
 iudicationem, plurima horum perseverabant, tū his qui per-
 niciose habebant, tum his qui non. Si enim aliquos ipsorum
 paululum relinquerent, statim rursus reuertebantur. Quibus-
 dam vero paucis ipsorum iudicabātur, quibus breuissime a-
 descent, circa octogessimam diem, & horum aliquibus reuer-
 sa sunt, vt plurimi ipsorum per hyemē adhuc ægrotarint. plu-
 rimis autem citra iudicationem defecerunt. Hæc vero pari-
 ter acciderunt, & his qui superstites manserunt, & qui non.
 Quum autē multa & varia fieret iudicationis impeditio ex
 C morbis, maximum etiam ac pessimum signum pēpetuo comi-
 tabatur, quod plerique omnes cibos fastidirent, & ex his
 maxime hi, quibus etiā alia exitialia erant. Siticulosi vero nō
 adeo intempestiue in his febribus erant. Quum vero tempus *Ventris*
 produceretur, & dolores essent multi, ac colliquatio mala, *mala.*
 his abscessus succedebāt, aut maiores quā vt ferre possent,
 aut minores quā vt quicquam prodesse: sed statim recur-
 rerent & ad peius courgerent. Erant autem quæ his fiebant
 hæc: dysenteria, tenesmi, lienteria & alui profluvia. Quibus-
 dam etiam hydropes, partim cum his, & partim absque his.
 Quicquid autē ex his violenter accedebat, statim vires de-
 dicebat: aut rursus nihil proderat. Papulæ parvæ, & non pro-
 dignitate rationis excretionis morborum, & statim rursus e-
 uanescentes. Aut iuxta aures tumores, qui non soluebantur,

HIPPOCRATIS LIBER I.

& nullam de se significationem præbebant. Quibusdā in articulos, maxime vero in coxendicē, paucis iudicatorio modo cessantes, & statim rursus ad habitum ab initio inualescētes. Moriebantur autem ex omnibus, & plurimi ex his pueri iam ablactati, & maiores natu, octennes ac decennes, & nōdum puberes. Fiebant autem hæc his, non sine prius scriptis. Priora vero multis, sine his. Solum vero bonum & maximum inter ea quæ fiebant signū, & quod plurimos in maximis periculis constitutos liberauit, quibus ad vrinæ stillicidium conuertebantur, & ad hoc abscessus fiebant. Accidit autem ple-risque vrinæ stillicidium, maxime his ætatibus. Fiebat & aliis multis, tum erecte obambulantibus, tū in morbis. Statim vero etiam magna quædam mutatio omnium, his fiebat. Alui enim etiam si humectæ essent, maligno modo mox sistebantur, cibosque omnes libenter sumebant. Et febres postea mit-tes erant. Verum vrinæ stillicidium his diuturnum & labo-rioso erat. Vrinæ vero his erant multæ, crassæ, variæ, ru-bræ, purulentæ cum dolore. Atque hi omnes superstites mæ-serunt, & nullum ex his mortuum noui. Quæcunque vero non periculose sunt, concoctiones excrementorum omnes vndiquaque tepestinas aut bonas, & iudicatorios abscessus, considerare oportet. Cōcoctiones celeritatem iudicatio-nis, & securitatē sanitatis significant. Cruda vero & incōco-cta, & in malos abscessus conuersa, aut iudicationis sublatio-nem, aut dolores, aut diuturnitatē, aut mortem, aut eorundē recidivas. Quod vero ex his potissimum futurum sit, ex aliis fconsiderandum est. Præterita dicito, præsentia cognosce, fu-tura prædicito. Hæc tractato. Exerceto circa morbos duo, vt iuues, aut nō noceas. Ars ex tribus constat, morbo, ægroto, & medico artis ministro. Aegrotum cū medico aduersari mor-bo oportet. Capitis & colli dolores ac grauitates cum do-lore, cum febribus, & sine febribus, Phreniticis quidem con-uulsionibus, Sed & virofa vomunt, & quidam ex his subito mo-riuntur. In ardentibus autē & aliis febribus, quibus colli do-lor, & temporū grauitas, & caligo vertiginosa circa oculos, aut etiam præcordiorum distentio, non cum dolore fit, his sanguis per nares erumpit. Quibus autem grauitates quidem toti⁹ capitis oris autem ventriculi morsus adsunt, & nausea-būdi sunt, hi biliosa & pituitosa vomunt. Plerunq; vero pue-
ris in

*Digesta
crudaque
quid por-
tendant.*

*Medici
munus.*

*Medica
ars quibus
constet.*

Aris in talibus afflictionibus cōuulsiones fiunt. Mulieribus autem eadem, tum ab vteris dolores. Senioribus autem & quibus iam calor superatur, paraplegiæ vocatæ, leues siderationes, aut infantiæ, aut colorum priuationes.

Constitutio temporis tertia.

IN Thaso paulo ante arcturum, & sub arcturo, aquæ multæ, magnæ, in aquiloniis. Circa æquinoctium autem & usque ad pleiada, austrinæ pluuiæ pauca. hyems aquilonia, siccitates, frigidi venti, magnæ niues. Circa æquinoctium hyemes maximæ. Ver aquiloniū, siccitates, pluuiæ pauca frigida. Circa solstitium æstiuum aquæ pauca, magna frigora usque ad canem. Post canem usque ad arcturū, æstas calida, æstus magni, non ex accessione augescentes, sed continui ac violenti. Aqua non delapsa est. Etesiae spirarunt. Circa arcturum pluuiæ austrinæ usque ad æquinoctiū. In hac autē constitutione, per hyemem quidem receperunt resolutiones ex sideratione, & multos inuaserunt. & quidā ex ipsis subito moriebantur. Nā hic morbus satis popularis erat. Cetera incolumes degebant. Ante ver autem cœperunt febres ardentes, & usque ad æquinoctiū, & ad æstatem durabant. Quicūque igitur vere & æstate ineunte statim ægrotare cœperunt, plurimi seruabantur. pauci vero quidam moriebantur. In autūno iam & quum pluuiæ fierent, lethales erant, & plures peribant. Erant autem febrium ardentium affectiones. Quibus quidem bene ac large sanguis per nares erupit, per hoc maxime seruabantur. & nullum noui qui in hac constitutione mortuus esset, si recte ipsi sanguis profluxisset. In Philisco enim & Epaminone ac Sileno, quarta ac quinta die parum de naribus stillauit, & moriebantur. Plerique igitur ægroti circa iudicationem rigeant, maxime hi quibus sanguis nō erupisset. Idem vero etiam postea insuper riguerunt, & exsudarunt. Quibusdam morbus regius accidit sexta die. Verum his purgatio per vesicam, aut aluus exturbata profuit, aut larga sanguinis eruptio. Velut Heraclides qui decūbebat apud Aristocydem. nam huic & ex naribus sanguis erupit, & aluus turbata est, & per vesicam purgatus est. Vigesima die iudicatus est, nō velut Phanagoræ seruus, cui nihil tale factum est, & mortuus est. Sanguis autem plurimis erupit, maxime a dolescentibus & in vigore constitutis, & talium plerique perierunt,

Qualis tertia constitutio in Thaso.

Ver quale.

Æstas.

Etesiae.

Autumnus sepe malus.

Philiscus.

Epaminō.

Silennus.

Heraclides.

Aristocydus.

Phanagoras.

HIPPOCRATIS LIBER

Bion.
Silenus.

Eraton.
Mylos.

Tubercu-
la.

Antiphon.
Critobul^o.
Mulieres
quæ pater-
rentur.
Telebul^o.

Dæthar-
seus.

Xenophan-
es.
Critias.
Bion.
Cratias.

Arcturus.

perierunt, quibus sanguis nō erupit. Senioribus vero ad mor-
bum regium res deuenit. aut alui ipsis turbata sunt, aut dy-
senterici facti sunt. Velut Bioni apud Silenum decumbenti
contigit. Populariter grassabatur etiam dysenteria per æ-
statem. & quibusdam qui ægrotarunt, quibusque etiā sanguis
erupit, ad dysenteriam transitus factus est velut Eratonis fi-
lio & Mylo, qui multa sanguinis eruptione facta, in dysente-
ricum statum delapsi superstites manserunt. Multis igitur
maxime hic humor redundauit. Nam & quibusdam circa iu-
dicationem sanguis nō erupit, sed tubercula iuxta aures ex-
citata euauerunt. Quæ ubi euauissent, iuxta sinistri lateris
mollitudinem, & ad summam coxam grauitas fuit. Quum au-
tem dolores post iudicationem fierent, & urinæ tenues pro-
diissent, parum sanguinis profundere cœperunt. Verum cir-
ca quartam & vigesimam, abscessus ad sanguinis eruptionem
fiebant Antiphonti Critobuli filio, quæ sedata est, & perfe-
ctæ quidem ægrotarunt, pauciores autem quàm viri. & pau-
ciores etiam mortuæ sunt. Plurimæ vero grauitex partu la-
borarunt, & post partus insuper ægrotarunt, & hæ maxime
perierunt. Velut Telebuli filia, quæ sexta à partu die mortua
est. Plurimis itaque in febribus menses apparebant. Quibus-
dam vero ex naribus sanguis erupit. & virginibus multis id
primum factum est. Quibusdam & ex naribus sanguis, & me-
ses proruperunt. Velut Dætharsei filia virgini apparuerunt
tunc primum, & sanguis largus è naribus fluxit. Neque vllā
mortuam noui, ex his quibus aliquid horum probe factū es-
set. Quibus autem prægnantibus contigit ægrotare, omnes
fœtus perdiderunt, quas ego noui. Urinæ vero plurimis bo-
ni quidem coloris, verum tenues & subsidentias modicas ha-
bentes, ex recrementis tenuibus ac biliosis. Multis autem a-
liis iudicatis ad dysenterias res deuenit. Velut Xenophani &
Critiæ. Urinæ aquosæ, multæ, puræ, tenues post iudicationē,
& subsidentia bona facta, & aliis probe iudicatis. Mentionē
faciam eorum quib^o facta sunt, Bioni qui apud Silenum de-
cubebat. Cratiæ quæ apud Xenophanē. Aretonis filia vxori
Mnesistrati. Postea vero oēs hi dysenterici facti sunt. Quod
urinas minxerunt aquosās, cōsiderandum est. Circa arcturū
autem multis vndecima die iudicatio facta est, & his recidi-
uæ non

A ut non pro ratione fientes reuerſæ ſunt. Erant autem ſopo-
 roſi circa tempus hoc, plures autem pueri. & hi omnium mi-
 nime moriebantur. At vero circa æquinoctium, & vſque
 ad pleiada, & ſub hyemem, comitabantur quidem febres ar-
 dentes. Sed & phrenitici plurimi tunc fiebant, & plerique ho-
 rum moriebantur. fiebant autem & per æſtatem pauci. Quĩ
 igitur febres ardentes inciperent, ſignificationem de ſe præ-
 bebant quibus pernicies immineret. Statim enim ab initio
 febris acuta, parum inſuper rigeabant, vigiles erant, ſiticuloſi,
 anxij, parum exudantes circa frontem & clauiculas, nullus
 per totum, multum delirabant, tumores, triſtitia, extremita-
 tes ſubfrigida, pedes ſummi & maxime manuum ſumma par-
 tes. Exacerbationes in diebus paribus. Plurimis autem quar-
 ta die dolores maximi, & ſudores plerunque ſubfrigidi, &
 extremitates non amplius recalescentes, ſed liuida, ſubfri-
 gida, & neque ſitiebant. Ad hæc vrina his nigra, pauca, te-
 nues, & alui ſiſtebantur. neque ſanguis è naribus erupit vlli
 ex his quibus hæc accidiſſent, ſed parum ſtillauit. Neque ad
 recidiam vlli horum res deuenit. Sed ſexta die mortui ſunt
 cum ſudore. Phreniticis autem acciderunt præſcripta non o-
 mnia. Iudicabantur autem his plerunque die vndecima, qui-
 buſdam vigefima. Quibus non ſtatim ab initio phrenitis
 cœpit circa tertiam aut quartam diem, ſed moderate habe-
 bant primo tempore, his circa ſeptimam morbus ad acumen
 tranſiit. Magna itaque erat morborũ multitudo. Ex ægris
 C autem maxime moriebantur adoleſcentes, iuuenes, in vigore
 ætatis cõſtituti, leues, ſubalbicãte cute, rectos itemq; nigros
 capillos habentes, & oculos nigros, & qui in quiete & ocio
 vixerãt, & alta voce, aut graeili, aut aſpera præditi, balbi, ira-
 cundi, & mulieres plurimæ ex hac ſpecie moriebantur. At
 in hac conſtitutione ex quatuor ſignis maxime ſeruabantur.
 Quibus videlicet ſanguis è naribus probe erupiſſet. Aut vri-
 na multa, & multam ſubſidentiam habentes per veſicã pro-
 diiſſent. Aut per ventrem turbata, bilioſa tempeſtine proceſ-
 ſiſſent. Aut qui dysenterici facti eſſent. Acciditq; mul-
 tis vt non ex vno præſcriptorum ſignorum indicarentur,
 ſed per omnia percurrerent. & grauius quidem habere vi-
 debantur, conſeruabantur autem omnes quibus hæc accidiſ-
 ſent. Mulieribus autem & virginibus accidebant item præ-
 ſcripta

Aquino-
 ctium.

Poſtrema
 qualia in
 his.

Qui hoc
 morbo pe-
 rirẽt.

Quatuor
 hæc lan-
 guentes
 ſeruabant.

HIPPOCRATIS LIBER I.

Philonis
filia cur
perierit.
Lachry-
mæ non
spõte de-
fluentes.
Tubercu-
la iuxta
aures.
Iudicatio-
nes uariæ.

Theatru
Epigenis.

Euagon

Aglaidæ
filia.

Epaminō-
das.
Silenus
Philiscus.

scripta signa omnia. Quibus autem vel horum quippiam be-
ne accideret, aut menses large apparerent, per hæc seruabā-
tur ac iudicabantur, neque vllam interuisse noui, cui ex his
aliquid accidisset. Philonis enim filia sanguis ex naribus lar-
ge fluebat. Septima autem die intempestiuus cœnauit &
morta est. Quibus in febribus acutis, magis ardentibus, la-
chrymæ innitæ defluunt, his sanguinis à naribus eruptionem
expectare oportet, si etiam alia perniciose nō habeant. Nam
his qui male habent, non sanguinis eruptionem, sed mortem
significant. Tubercula iuxta aures in febrientibus cum
dolore oborta, quibusdam febre iudicatorio modo deficien-
te, neque sedantur, neque suppurantur: hæc biliosum alui
profluuium, aut dysenteria, aut crassarum vrinarum subsid-
tia soluit. Velut Hermippo Clazomenio. Iudicationes au-
tem ex quibus cognoscimus, aut similes sunt, aut dissimiles.
Velut duo fratres qui simul eadem hora ægrotare cœperūt.
Decumbebant autem iuxta theatrum Epigenis fratres. Ho-
rum seniori sexta die iudicatio facta est, iuniori vero septi-
ma. Recidua facta est vtrisque simul eadem hora. Inter-
misit dies quinque. Ex recidua iudicatio facta est vtrisque si-
mul in totū, die decima septima. Plurimis autē sexta die iudi-
catio facta est, intermisit sex. Ex reciduius autem iudicatio fa-
cta est quinta die. Quibusdam vero septima iudicatus est
morbus, & septem diebus intermisit. Ex recidua vero iudi-
catus est tertia. Quibusdam autem iudicatus est quinta, in-
termisit septem, rediit per tres, intermisit vnam, insuper-
que vnam rursus occupauit. Aliquibus vero iudicatus est
sexta, intermisit sex, rediit per tres, intermisit vnam, & vna
iudicatus est: Velut Euagonti Daipharsis filio. Quibusdam
autem iudicatus est sexta, intermisit septem: ex recidua ve-
ro iudicatus est quarta. Velut filia Aglaidæ. plerique igitur
ex his qui ægrotarunt in hac constitutione, hoc modo ægro-
tarunt. & nullum noui ex his qui superstites manserunt, cui
non rediissent recidua secundum rationem sientes, & ser-
uati sunt omnes quos ego noui, quibus hoc genus recidua
factæ sunt. Neque ægrotantium hoc modo vllum aliquem
noui, quem recidua iterum repetisset. Moriebantur au-
tem in morbis his plurimi sexta die: velut Epaminondas, &
Silenus, & Philiscus Antagoræ filius. Quibus autem tu-
bercula

Abercula iuxta aures facta essent, his iudicatio facta est vigesima die. Restincta autem ac sedata sunt omnibus, & non suppurata sunt, sed ad vesicam conuersa. Cratistonacti qui apud Heraeleium habitabat, & Scymni fullonis ancillæ suppurauerunt, & mortui sunt. Quibus autem iudicatus est septima die, intermisit nouem, reuersus est morbus. Iudicatus est ex recidua quarta die. Quibus autem iudicatus est septima die, intermisit sex, deinde rediit, & iudicatus est septima velut Phanocrito, qui decumbebat apud Gnathonem pictorem.

*Tubercula
post aures
Cratistona-
x.*

*Heraclius
Symnus.*

*Phanocri-
tos.*

Gnatho.

Sub hyemem circa solstitium hybernum, & usque ad æquinoctium, perseverabant quidem & febres ardentes, & parentides, & multi moriebantur. Iudicationes tamen transmutatae sunt, & iudicatio facta est plurimis ab initio die quinta, intermisit quarta, recidua facta est, ex recidua vero iudicatio facta est quinta die. In summa quatuordecim diebus. Sic autem facta est iudicatio pueris plurimis, immo etiam senioribus. Quibusdam vero morbus iudicabatur die vigesima. Reuertebatur decimaquarta, iudicabatur perferam his iudicabatur quadragesima. Superriguerunt autem plurimi circa indicationem ab initio. Qui vero circa indicationem ab initio riguerunt, etiam in recidiuis una cum iudicatione riguerunt. Riguerunt autem paucissimi vere, æstate plures, autumno adhuc plures, hyeme longe plurimi. At sanguinis eruptiones cessabant.

SECTIO TERTIA.

Morbos dinoscimus edocti, ex cōmuni omnium natura, & ex vniuscuiusque propria, ex morbo, ex ægroto, ex his quæ offeruntur, ex eo qui offert. Ex his enim & breviores, & grauiores redduntur: ex tota ac partiali constitutione cœlestium, & vniuscuiusque regionis, ex victu, ex vitæ studiis, ex ætate cuiusque, sermonibus, moribus, taciturnitate, cogitationibus, somnis, vigilis, insomniis quibusdam & quando, vellicationibus, pruritibus, lachrymis, exacerbationibus, secessibus, urinis, sputis, vomitibus. & quæ ex quibus, in quos, successiones morborum: & qui abscessus ad perniciem, & ad indicationem: Sudor, rigor, frigiditas, tussis, sternutationes, singultus, spiritus, ructus, flatu silentes, strepentes, sanguinis eruptiones, hæmorrhoides. ex his autem,

*Morborum
cognitio
& obser-
uatio uari-
a.*

tem, &

HIPPOCRATIS LIBER I.

*Februm
species
quæ.*

tem, & quæ per hæc fiunt, considerandum. Febres quædam continuæ sunt, quædam interdiu tenent, noctu intermittunt. Aut nocte tenent, die intermittunt. Semitertianæ, tertianæ, quartanæ, quintanæ, septimanæ, nonanæ. Sunt autem acutissimi, & maximi ac grauiissimi morbi, & maxime lethales, in continua febre. Securiissima vero omnium, a seipsa talis est, sed etiam ab aliis magnis morbis liberat. At

Quartana.

& facillima ac longissima est quartana. Non enim solum ipsa

Semitertiana.

in semitertiana appellata, contingit quidem & acutos morbos fieri, & est hæc præ cæteris maxime lethalis. Sed & tabidi, & quicumque ex aliis longis morbis ægrotant, ex hac ma-

Nocturna.

xime ægrotant. Nocturna non admodum lethalis est, verum longa. Diurna longior. Quibusdam autem & ad ta-

Diurna.

stem vergit. Septimana longa est, verum non lethalis. Non-

Septimana.

nana adhuc longior, & non lethalis. Tertianæ exacta cito

Nonana.

iudicatur, & non est lethalis. Quintana pessima omnium

Tertiana.

est. Nam & ante tabem, & iam tabidis superveniens, occidit.

Quintana.

Sunt autem modi, & constitutiones, & exacerbationes sin-

Continua.

gularum harum febrium, æque continuarum ac intermittentium. Velut verbi causa, Continua quibusdam ab initio

*Cōtinuæ
febris us-
rietas.*

floret, & viget maxime, & ad deterius procedit. Circa iudi-

cationem vero & vnâ cum iudicatione, imminuitur. Quibusdam vero molliter incipit & submisce, augetur autem &

exacerbatur quotidie, Circa iudicationem vero & vnâ cum

iudicatione, acervatim elucet. Quibusdam leniter auspi-

cata augetur & exacerbatur. & ubi aliquandiu in vigore fuit, rursus remittit vsque ad iudicationem, & circa iudi-

cationem. Atque hæc contingere solent in omni febre, & in omni morbo. Oportet autem victus rationem ex horum

consideratione offerre. Multa vero etiam alia signa

his sunt cognata, de quibus partim scriptum est, partim scri-

betur. Ad quæ ratiocinari oportet, examinareque ac consi-

derare, cui horum acutus ac lethalis sit morbus, aut à quo su-

perstes sit futurus. & cui offerendum sit, aut non, & quando,

& quantum. & quid offerendum erit. Quæ vero paribus

diebus exacerbantur, paribus iudicantur. Quorum autem ex-

acerbationes in imparibus fiunt, ea in imparibus diebus pari-

Est autem primus iudicatorius, ex circuitibus diebus pari-

bus iudicantibus, quartus dies. Deinde sextus, decimus, de-

cimusquartus,

Arimus quartus, decimus octauus, vigesimus, vigesimus quartus, vigesimus octauus, trigessimus, trigessimus quartus, quadragessimus, sexagesimus, octogessimus, & ceteris vigesimus. Ex circuitibus vero in imparibus diebus iudicantibus, primus est dies tertius. deinde quintus, septimus, nonus, vndecimus, decimus septimus, vigesimus primus, vigesimus septimus, & trigessimus primus. At vero nosse expedit, si aliter iudicatio fiat, extra præscriptos dies, recidivas fore significat, & fuerit sane perniciofa. Oportet autem animaduertere nosse, in his temporibus iudicationes futuras esse, ad salutem, aut perniciem: aut inclinationes ad melius, aut deterius. *Iudicationes bonæ uel cõtrariæ.*

Erroneæ porro febrēs, & quartanæ, & quintanæ, & septimanæ, & nonanæ, in quibus circuitibus iudicentur considerandum est.

ÆGROTI QVATVORDECIM. I.

Philiscus prope muros habitabat, decubuit. Primo die febris acuta, sudauit, noctem laboriosam habuit. Secundo die omnia exacerbata sunt. Vesperi ab infuso per clysterem adhibito bene habuit, noctem quietam. Tertio mane & usque ad meridiem, visus est à febre liber esse. Ad vespèram febris acuta cum sudore, siticulosus erat, lingua rescabatur, nigra minxit, noctem molestam habuit, non dormiuit, omnino delirauit. Quarto omnia exacerbata sunt, vrinæ nigræ, nox tolerabilior, vrinæ melioris coloris. Quinto circa meridiem parum de naribus stillauit non mixtum. Vrinæ variæ, quæ habebant innatantia quædam rotunda, genitura similia, dispersa, non subsidebant. Subdita glande, flatuosa pauca prodierunt. noctem habuit laboriosam, somni parui, sermones, deliramenta; extremitates vndique frigida, & non amplius recalescentes. minxit nigra, dormiuit parum, ad diem vltimum destitutus est, frigidum sudauit. extremitates liuidæ. Circa meridiem sexta die mortuus est. Huic spiritus ad finem usque velut reuocati, rarus & magnus. Splen eleuatus est orbiculari gibbositate. Sudores frigidi perpetuo. Exacerbationes diebus paribus. *Philisci mors.*

ÆGROTVS II.

Silenus habitabat in Platamone, prope filios Euclidis. Silenus Hunc ex lassitudinibus, & potationibus, ac exercitiis intempestiuis febris corripuit. Cœpit autem ægrotare ex lûbis, & capite

HIPPOCRATIS LIBER I.

Quarta uari-
ctas uir-
dicto.

Sileni
mors.

Herophon

& caput grauitas tenebat. & colli distentio erat. Ab aluo pri-
ma die biliosa, mera, spumosa, abunde colorata, multa pro-
dierunt. Urinae nigrae nigrae subsidentia habentes, sicciculosus,
lingua resiccata, nocte nihil dormiuit. Secunda die febris a-
cuta, secessus plures, tenuiores, spumosi. Urinae nigrae, nox
molesta, parum delirauit. Tertia omnia exacerbata sunt, praecor-
dij distentio utrinque oblonga ad umbilicum submollis.
Seccessus tenues, subnigri. Urinae turbatae, subnigrae. Nocte
nihil dormiuit, sermones multi, risus, cantus, continere se
non potuit. Quarta per eadem. Quinta seccessus meri, bilio-
si, leues pingues. Urinae tenues, pellucidae. parum respi-
scebat. Sexta circa caput parum sudauit. extremitates fri-
gidae, liuidae. Iactatio multa. ab aluo nihil prodiit. Urinae
suppressae sunt, febris acuta. Septima die voce destitutus est.
extremitates non amplius recalescebant. nihil minxit. Octa-
ua sudauit frigidum per totum sudorem. papulae cum sudo-
re rubrae, rotundae, paruae, velut vari permancbant, non ab-
scedebant. Ab aluo vero cum parua irritatione, stercora te-
nuia velut inconcocta, multa prodibant cum dolore. Uri-
nam reddebat cum dolore mordacem. Extremitates parum
recalescebant. Somni tenues, soporosi. Vox intercepta. Uri-
nae tenues, pellucidae. Nona per eadem. Decima potum non
suscepibat. Soporosus erat, somni autem tenues. Ab aluo si-
milis. Minxit aceruatim subcrassum, depositum subsidens.
subsidentia crassae farinae similis, alba. Extremitates rursus
frigidae. Undecima mortuus est. Ab initio huius & ad finem
usque spiritus magnus rarus. praecordij palpitatio assidua.
Aetas erat circa annos uingiti.

AEGROTVS

III.

Herophonti febris acuta. Ab aluo pauca ab initio velut
in tenebrino. Postea vero tenuia prodibant biliosa, fre-
quentiora. Somni non aderant. Urinae nigrae, tenues. Quin-
ta mane surditas. Exacerbata sunt omnia. Splen eleuatus est.
Praecordij distentio. Ab aluo pauca, nigra prodierunt. deli-
rauit. Sexta delirabat. ad noctem sudor, frigiditas. delirus
permancbat. Septima perfrigerabatur, sicciculosus, delirabat,
noctu resipiscebat, obdormiuit. Octaua febricitauit, splen
minuebatur, intelligebat omnia. doluit iuxta inguen, tumor
primum e directo splenis. Deinde dolebat utraque tibias.
noct

A nox tolerabilis. Vrinæ coloris melioris parua subsidetiâ habebat. Nona sudauit, iudicatus est morbo, intermisit. Quinta reuersus est. Statim autem splen eleuatus est, febris acuta, surditas rursus. Post recidiuam tertia die splen minuebatur, surditas minor erat. crura dolebant, noctu sudauit. Iudicatus est die septimadecima. Neque delirauit in recidiua.

*Herophon
liberatus
est.*

AEGROTVS IIII.

*Philini cō-
iux pu-
erpera-
Thasus.*

IN Thaso Philini vxorem, quæ filiam pepererat, quum purgatio secundum naturam facta esset, & aliàs leuiter degeneret, decimaquarta à partu die febris vehemens corripuit cum rigore. Ab initio vero cor dolebat, & circa præcordium dexterum. muliebrium partium dolores. purgatio cessauit. Vbi vero glandem subdidisset, hæc quidem leuiora facta sunt. Capitis autem colli & lumborum dolores permanebant. Somni non aderant. Extremitates frigida. Siticulosa erat. alius combusta. pauca egerebat. Vrinæ tenues, ab initio desipiscebant. Sexta die ad noctem multum delirauit, & rursus rerati. Octaua superriguit. febris acuta. conuulsiones multæ cum dolore. multum delirabat. Glande subdita exurgebat, multaque cum fluxione biliosa prodibant. Somni non aderant. Nona conuulsiones. Decima parum resipiscebant. Vndecima dormiuit. omnium recordata est. Statim autem rursus delirauit. Vrinam autem reddebat cum conuulsionibus, acruatam, multam. illis autem parum admonentibus, crassam albam: qualis est ex his quæ subsiderunt, vbi multo tempore sita, fuerint conturbata. non subsidebat. color & crassitudo talis, qualis est in vrinis iumentorum. Talia mingebat, quæ & ego vidi. Circa decimum quartum diem palpitantes per totum corpus, sermones multi, parum resipiscebant. Verum statim rursus delirabat. Circa decimum septimum voce destituebatur. Vigesima mortua est.

Morshui

AEGROTVS V.

EPicratis vxorem, quæ decumbebat apud Archegetem, à partu iam propinquam, rigor fortiter corripuit. non incaluit, velut dicebant. Et postridie eadem erant. Tertia die peperit filiam, & alia omnia iuxta rationem venerunt. Postridie à partu febris acuta eam inuasit, cordis dolor & muliebrium partium. Vbi vero glandem subdidisset, hæc quidem

*Epicrates.
Archege-
tes.*

S leuiora

HIPPOCRATIS LIBER I:

leuiora facta sunt. Capitis autem & colli ac lumborum dolor. D
Somni nō aderant. Ab aluo modica biliosa, tenuia, pura pro-
dibant. Urinæ tenues, subnigrae. Sexta die à quo febris ipsam
corripuit, ad noctem delirauit. Septima omnia exacerbat
sunt. vigilans delirauit, siticulosa, secessus omnes biliosi a-
bunde colorati. Octaua superriguit, plus dormiuit. Nona
per eadem. Decima crura laboriose dolebat. Cordis dolor
rursus. capitis grauitas, non delirauit. magis dormiuit. aluus
restitit. Vndecima sudauit. minxit melius colorata, multam
subsidentiam habentia. leuius degebat. Decimaquarta su-
perriguit. febris acuta. Decimaquinta vomuit biliosa, flaua,
satis multa. Sudauit sine febre. Ad noctem febris acuta. Uri-
nae crassae subsidentiam albam habentes. Decima sexta ad
noctem exacerbat est, & cum molestia non dormiuit, deli-
rauit. Decima octaua siticulosa, lingua combusta est. non
dormiuit. multum delirauit. crura dolebat. Circa vige-
simam mane parum rigit, soporosa, quiete dormiuit. vo-
muit biliosa, pauca, nigra. Ad noctem surditas est. non
simam primam lateris sinistri grauitas, per totum cum do-
lore. parum insuper tussit. Urinæ crassae, turbatae, febriles,
quae depositae non subsidebant. caetera leuiora. non sine
febre. Statim ab initio fauces dolebat, rubor aderat, colu-
mella reuulsa, fluxio acris, mordax, salsa, perpetuo perseue-
rabat. Circa vigesimam septimam febrili libera, in urinis sub-
sidentia. latus dolebat. Circa primam & trigessimam febris
corripiebat. aluus ex biliosis turbata est. Quadragesima die
vomuit pauca biliosa. Iudicata est perfecte libera à febris die
octogesima.

Lateris
dolor.

Nō perit.

Cleana-
stides.

AEGROTVS VI.

Cleanactiden qui supra Heracleum decumbebat, febris
corripuit erroneo modo. Dolebat autem caput ab ini-
tio, & latus sinistrum. & aliarum partium dolores aderant,
lassatorum modo. febres exacerbabantur aliàs aliter inordi-
nate. Sudores quandoq; quandoq; nō. Exacerbationes vtplu-
rimum in indicatoriis diebus magis accedebant. Circa vi-
gesimam quartam summas manus dolebat. Vomuit biliosa,
flaua, satis multa. Paulo post autem aruginosa. Ab omnibus
alleuatus est. Circa trigessimam sanguis ex utrisque naribus
erumpere cepit, atque hoc erroneo modo paulatim vsque
ad iu-

Ad iudicationem. Non autem fastidiebat cibum, neque siticulosus erat per totum tempus, neque insomnis. Urinæ tenues, non decolores. Circa quadragesimam minxit subrubra, subfidentiam multam valde rubram habentia. alleuatus est. post hæc autem urinæ varic, quandoque subfidentiam habebant, quandoque non. Sexagesima urinis subfidentia multa, & alba, & levis. Remiserunt omnia. febres intermittebant. Urinæ tenues quidem, verum boni coloris. Septuagesima à febre liber permanfit diebus decem. Octogesima riguit, febris acuta corripuit. multum sudauit. Urinis subfidentia rubra, levis. perfecte iudicatus est. *Non moritur.*

AEGROTVS VII.

Metonem febris vehemens corripuit, lumborum grauitas dolorosa. Postridie vbi aquam bibisset satis multam, ab alno probe prodit. Tertia capitis grauitas. Seccessus tenues, biliosi, subrubri. Quarta omnia exacerbata sunt. Fluebat à dextra nare bis sanguis modicus. Noctem moleste tulit. Seccessus similes tertiæ diei. Urinæ subnigræ, habebant quiddam in medio innatans, subnigrum, diuulsum, non subfidebant. Quinta effluxit ex sinistra nare sanguis largus, merus. Sudauit. iudicatus est. Post iudicationem insomnis, delirabat. Urinæ tenues, subnigræ. Capitis lotionibus vsus est. dormiuit. resipiscebat. Huic recidua facta non est. Sed sanguis erupit sæpe etiam post iudicationem. *Meton.*

AEGROTVS VIII.

Erasinum qui habitabat circa Bootæ torrentem, febris vehemens corripuit post cornam. nocte turbatus fuit. diem primam quiete, noctem laboriose transegit. Secunda omnia exacerbata sunt, ad noctem delirauit. Tertia dolose, multum delirauit. Quarta molestissime, ad noctem nihil dormiuit. Insomnia & ratiocinationes. deinde peiora, & magna, & periculosa, timor, molestia. Quinta mane retum insaniit. continere se non potuit. Extremitates frigidæ subliuidæ. Urinæ inconcoctæ. Circa solis occasum mortuus est. Huic febres perpetuo cum sudore. præcordia sublimia, distentio cum dolore. Urinæ nigræ habentes quædam *Erasinus. Bootes. Moritur.*

HIPPOCRATIS LIBER I.

dam in medio suspensa innatantia rotunda, non subside-
bant. Ab aluo stercora prodibant. Sitis perpetuo non valde.
Conuulsiones multæ cum sudore, circa mortem.

AEGROTVS IX.

*Critonis
casum ui-
deto.*

CRitoni in Thaso erecte obambulanti, pedis dolor for-
tis à magno digito cœpit. Decubuit eadem die. hor-
ridus, anxius, parum subcalescens. nocte desipuit. Secunda
die tumor laxus per totum pedem, & circa malleolum sub-
rubens cum distentione. Pustulæ nigræ. febris acuta. infa-
niit. Ab aluo vero mera. biliosa, satis multa prodibant. Mor-
tuus est altera ab initio die.

*Secundo
die hic mo-
ritur.*

*Clazome-
nius.*

AEGROTVS X.

CLazomenium qui ad Phrynichidæ puteum decumbe-
bat, febris vehemens corripuit. Dolebat autem caput,
collum, lumbos ab initio. Statim autem surditas. Somni non
aderant. Febris acuta inuasit. Præcordium eleuabatur cum
tumore. distentio non valde. lingua sicca. Quarta ad no-
ctem desipuit. Quinta laboriose omnia exacerbata sunt.
Circa vndecimam parum remiserunt. Ab aluo vero ab ini-
tio & vsque ad decimam quartam, tenuia multa aquei co-
loris prodibant. Toleranter ea quæ ad secessum pertinent
ferebat. Postea alius restitit. Vrinæ perpetuo tenues qui-
dem, verum boni coloris, & multa in medio suspensa ha-
bebant diuulsa, non subsidebant. Circa decimam sextam
minxit paulo crassiora, habebant subsidentiam paruum, pau-
lulum alleuarunt, resipiscebat magis. Decima septima rur-
sus tenuia. Circa vtrasque aures tubercula extiterunt cum
dolore. Somni non aderant. delirabat. Circa crura dolebat.
Vigesima à febre liber iudicatus est. non sudauit. omnia dolor
telligebat. Circa vigesimam septimam coxæ dextræ seda-
ta sunt, neque suppurata, verum dolebant. Circa triges-
simam primam profluuium alui ex multis aquosis, cum eius-
modi quæ in dysenteria prodire solent. Vrinæ crassas min-
gebat. Tubercula circa aures sedata sunt. Circa quadrage-
simum oculum dextrum dolebat, obscurius videbat. Resti-
tutus est.

*Dromæ-
des.*

AEGROTVS XI.

DRomeadæ vxorem quæ filiam pepererat, & aliis om-
nibus

Anibus secundum rationem factis, secunda die rigor corripuit. febris acuta. Cœpit autem prima die dolere circa præcordia fastidiosa ac nauseabunda, horrida, anxia. & sequentibus non dormiuit. Spiritus rarus, magnus, statim reuulsus. Altera à rigore die, stercora ab aluo bene prodibant. Urinæ crassæ, albæ, turbatæ: qualis sit ex his quæ subsidebant, vbi multo tempore sita, fuerit conturbata: non subsidebant. nocte non dormiuit. Tertia circa meridiem super-riguit. Febris acuta. Urinæ similes. præcordij dolor, fastidiosa ac nauseabunda. nox molesta, non dormiuit. Sudauit per totum subfrigida. Statim autem rursus recalefacta est. Quarta die circa præcordia parum alleuata est. Capitis grauitas cum dolore, in soporem incidit, parum de naribus stillauit. lingua sicca, siticulosa. Urinæ tenues, oleosæ. parum dormiuit. Quinta siticulosa, fastidiosa. Urinæ similes, nihil ab aluo. Circa meridiem multum delirauit, & statim rursus parum resipiscebat. exurgens in soporem incidit, frigiditas parua, nocte dormiuit, delirauit. Sexta mane super-riguit. Statim autem recalefacta est. Sudauit per totum, Extremitates frigida. delirauit. Spiritus magnus, rarus. Paulo post conuulsiones à capite cœperunt. Statim mortua est.

Moritur
hæc.

ÆGROTVS XII.

Homo quidam calefactus cœnauit, & bibit amplius. Vomuit omnia noctu. febris acuta, Præcordij dextris dolor. Inflammatio submollis ex interna parte. noctem moleste tulit. Urinæ ab initio rubræ, crassæ, depositæ non subsidebant. Lingua sicca, non valde siticulosus. Quarta febris acuta. Dolores omnium. Quinta minxit leue, oleosum, multum. febris acuta. Sexta vesperti multum delirauit. Nec nocte dormiuit. Septima omnia exacerbata sunt. Urinæ similes. sermones multi. continere se non potuit. Ab aluo cum irritatione prodierunt liquida turbata, cum lumbricis. Nox laboriosa. Mane riguit. febris acuta. Sudauit calidum. A febre liber esse visus est, non multum dormiuit. A somno frigiditas, sputatio. Vesperti multum delirauit. Paulo post vomuit nigra, pauca, biliosa. Nona frigiditas. multum delirabat. non dormiuit. Decima crura dolebat. Omnia exacerbata sunt, delirauit. Vndecima mortuus est.

Hic periit.

HIPPOCRATIS LIBER I.

AEGROTVS XIII.

Mulierem quæ decumbebat in littore, trimestri febris grauidam febris vehemens corripuit, statimque lumbos dolere coepit. Tertia dolor colli, capitis, iuxta claviculam, & manum dexteram. Statim lingua voce destituta est. dextra manus resoluta est cum conuulsione, velut his qui aliqua siderantur parte contingere solet. Delirabat penitus. noctem moleste tulit, non dormiuit. aluus turbata est, ex biliosis, meris, paucis. Quarta die lingua voce soluta est. Conuulsiones eorundem, dolores omnium permanebant. Iuxta præcordia tumor cum dolore. non dormiebat. penitus delirabat. aluus turbata. Vrinæ tenues, non boni coloris. Quinta febris acuta, præcordij dolor. planè delirabat. secessus biliosi. ad noctem sudauit, à febre libera. Sexta resipiscebat. Ab omnibus alleuata est. Verum circa sinistram claviculam dolor permanebat. siticulosa. Vrinæ tenues. non dormiuit. Septima tremor. in soporem incidit. parum delirauit. dolores iuxta claviculam, & sinistrum brachium permanerunt. Reliqua alleuata sunt. Omnia intelligebat. Tres dies à febre libera mansit. Vndecima reuersa est, superriguit, febris vehemens corripuit. Circa decimam quartam vomuit biliosa, flaua, satis multa. sudauit. A febre libera iudicata est.

Nō moritur hæc.

AEGROTVS XIII.

Melidia.
Iunonis
templum.

Melidia, quæ decumbebat iuxta Iunonis templum, capitis & colli, & pectoris dolor fortis coepit. Statim autem febris acuta corripuit. Menses pauci apparebant. Dolores omnium horum continui. Sexta die soporosa, anxiosa, horrida. rubor in maxilla. parum delirauit. Septima sudauit. febris dimisit. Dolores permanebant. Rediit. somni pauci. Vrinæ perpetuo boni coloris, verum tenues. Secessus tenues, biliosi, mordaces, valde pauci, nigri, graueolentes prodiebant. In vrinis subsidetia alba, leuissimis. Sudauit. Iudicata est perfecte vndecima die.

HIPPO-

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS POPVLARI-

bus, Liber. II. Iano Cor-

nario medico physi-

co interprete.

SECTIO PRIMA.

Arbunculi in Cranone æstiu, plue-
bat in ardoribus aqua larga. Con-
tingebat hoc per totum, & maxi-
me ab anstro. & subnascebantur
quidem in cute sanies, dum autem
intro concipiebatur, calefcebant,
& pruritum inducebant. Deinde
pustulæ velut ab igne inusta exci-
tabantur. & sub cutem vri sibi vi-
debantur, in ardoribus siccitatis.

Carbunculi
Cranon.

Febres plerunque citra sudorem. In his vero si minutæ imbris
guttæ deciderint, magis sudatorie fiunt ab initio. At hæc dif-
ficiliora iudicatu manent, quàm aliter: Attamen minus, si
non propter hæc fuerint, sed propter morbi modum. Fe-
bres ardentes in æstiu magis fiunt, & in aliis tēporibus. Re-
siccantur autem magis æstate. Autumno maxime ferinum, &
oris ventriculi dolor, quanquam & ipse minus maleficus fue-
rit, ipso morbo tali existere. Ascarides vesperi similiter huic.
& ille tunc infestant in die plerunque, non solum ideo quod
magis affligunt, sed etiam ipsæ per seipsas. In autumno acutis-
simi morbi & maxime lethales. & omnino similitudinem ha-
bent, eo quod vesperi exacerbantur: tanquam annus ipse ha-
beat circuitum morborum. Quale est dies morbi, quale est ve-
spertinum tempus ad exacerbationē: Tale est morbi, & vni-
cuiusq; constitutionis inter se, vbi non quid in superiori spe-
cie fuerit innouatum. Sin minus, alia sanē constitutione hæc
imperium obtinuerint. Quare etiam annus ad seipsum hoc
modo se habet. In quietis ac constantibus temporibus, & an-

Ascarides
quādo ma-
gis uexat.

HIPPOCRATIS LIBER II.

Perinthus

nis tempestive tempestiva præbentibus, boni status & iudicatu facillimi morbi sunt. In inconstantibus vero, inconstantibus & qui difficulter iudicantur: quum sanè in Perintho defecerit aut abundauerit quid, ut aut venti sunt, aut non venti: aut aquæ, aut siccitates: aut ardores, aut frigora. Ver autè omnino saluberrimum, ac minime lethale. Circa principia morborum considerandum, an statim florent. Clarum autem hoc fit ex incremento. Incrementa vero ex circuitibus. & iudicationes quoque hinc manifeste sunt, itemque ex acerbationibus in circuitibus, si citius accedat, aut non: & si diutius durent, aut non: & si magis affligant, aut non. Ex omnibus autem continuis aut intermittentibus, & diuturnis, & vulneribus, & sputis, & doloribus. Itemque tuberculorum inflammationes, & quæcunque alia posterius apparent, fortassis autem & ex aliis communibus rebus, quæ quidem citius sunt, breviora sunt: Quæ vero tardius, longiora: quum etiam in circuitibus citiorem recursum, ac reliquum augmentum, morbus neget. Nam & eorum qui statim pereunt, velociores sunt iudicationes, quoniam & dolores, & continui ac fortes. Quæ vero ad melius iudicant, non statim apparent. Iudicatoria non iudicantia, partim lethalia sunt, partim difficilis iudicationis. Quæ præiudicata sunt, si crude iudicata fuerint, recidive fiunt: Sin minus, iudicationis impeditioes aut male iudicationes. Possunt etiam fieri perniciofa, ea quæ nõ parva sunt. Quæcunque iudicatoria signa sunt, eadem hæc si non sunt, difficilis sunt iudicationis. Quæ vero contraria significant, malum: non solum si recurrant, sed etiam primariæ naturæ contraria repentia. Quemadmodum etiam malorum signum, ea quæ ad contraria repunt. Considerare vero sic oportet, in cibus, compressionibus venarum, tumoribus præcordiorum, sursum vergentibus, deorsum vergentibus. Sed & multa sunt eiuscemodi, velut abortientium mammæ graciles sunt, neque enim contrarium est: Neque tusses diuturnæ, quoniam ubi testis intumuit, cessant: & testis tumor à tussi cessat & alleuatur: quæ res commune facit nos communionis pectorum, mammarum, genituræ, vocis. Abscessus aut per venas, aut per ossa, aut nervos, aut cutem, aut alias emotiones. Boni autem sunt qui infra morbum fiunt, velut varices, lumborum gravitates ex supernis. Optimi vero potissimum sunt inferni, & longissime infra ventrem,

Quæ recedant.

Tussis sedatio: testis tumor, & cõtrâ. Abscessus boni.

A ventrem, & remotissimi à morbo: & qui per effluxionē sunt, velut sanguis è naribus, pus ex aure, sputum, vrina, quæ per effluxionem fiunt. At abscessus quibus hæc non fiunt, sunt velut dentes, oculi, nasus, sudor. Sed & quæ sub cutem abscedūt foras tubercula, velut putrescentia, & quæ suppurantur, aut vlcus, aut eiusmodi pustulæ, aut squamæ, aut defluuium capillorum, vitiliginēs, lepræ, aut eiusmodi quæ abscessus sunt acernatim fluentes, & non semirepentes, & quæcunque alia diuersa sunt, & si non pro rationis excretionis morbi dignitate fiant, velut *Temeni neptis* Temeni nepti, ex morbo forti ad digitū decubuit, qui quum non sufficeret ad suscipiendum morbum, recurrit, Mor tua est. Abscessus aut per venas, aut per aluū, aut per nervos, aut per cutem, aut iuxta ossa, aut secundum spinalem medullam, aut secundum alias effluxiones, os, pudendum, aures, nares, ex vtero menses. Iudicationes postridie fiunt, velut ad lumbos, aut ad femur, & ad testes: Quandoque ex tussi, & testis ipse à seipso. Tussiculosi abscessus, qui supra ventrem sunt, non similiter perfecte liberant. Sanguinis eruptiones large ex naribus plerumque liberant, velut Heragoræ, quod medici non animaduenerunt. Qui voces asperas natura habent, his etiam linguæ subasperæ sunt, & quæcunque asperitates à morbis similiter. Quæ igitur duræ sunt linguæ à natura, etiam sine morbo hoc habent. Molles vero tardiores sunt, & ad peccatum, & ad bonum, quàm prior natura. Consideranda sunt etiam longa capita, ex viuendi ratione, & ceruices longæ, ab inclinationibus. & venarum amplitudo & crassitudo, ab eadem, & angustia, ac latitudines, & breuitates, ac tenuitates, ex contrariis. Quorum venæ amplæ, & ventres, & ossa ampla, hi sunt qui tenues sunt. Pingues vero his contraria habent, & in his qui fame macerantur, mediocritates. Ab his consideranda ea sunt quæ præpropere incrementa vnicuique detrahunt, & quæ diminutiones adaugent, & ea quæ incrementa coadungunt, & quæ corroborant. Et quæ sint communes venarum dissectiones. Peccinum ruptiones quæ quidem circa pubem fiunt, vtpurimum statim sunt innoxie. Quæ vero paululum supra vmbilicū in dextera parte, hæc dolorosæ sunt & anxiosæ, & stercoris vomitum inducunt, velut etiam Pitta eo accidit. Fiunt autem hæc, aut à plaga, aut vulsura, aut alterius insultu: Quibus id quod medium est inter abdomen & cutem

*Temeni
neptis.*

*Herago-
ras.*

*Linguae
uocisq; di-
uersitas.*

*Caput ob-
longum &
cernix.*

*Macri.
Pingues.*

*Quæ in his
obseruen-
tur.*

Pittacus.

HIPPOCRATIS LIBER

Que iecur cutem inflatur, & non sedatur. Color est velut qui multum **D**
affectū & pallidus est, & qui ex candicante pallet: quoniam omne hu-
lien creēt iusmodi ab hepate est, & ex hoc sunt hepatici in his morbi. &
 morbi regij ab hepate, ad subalbidum colorem vergunt. &
 qui ex aqua inter cutem, & ex pituita alba laborant. Qui
 vero à splene sunt, tum hydropes, tum morbi regij, nigrio-
 res sunt. Sed & vlcera quæ agre perfunantur ex albidorum
 sunt, qui ferè lentis colorem referunt: & cutis diffingitur ac
Antiloch labia, velut Antilochus habuit & Aleuas, ab humoribus ex
 corpore sanguinoso, quod sub cute maxime, & à capite con-
 tingit, quum à pulmone fuerit calefactum. Occasiones vn-
 de quis ægrotare cœpit, considerare oportet, siue capitis sit
 dolor, siue auris, siue lateris. Signum autem sunt in quibus-
 dam dentes, & in quibusdam inguinum tumores. Vlcers
 fientia ac iudicantia febres, & tubercula: Quibus hæc non
 fiunt, iudicatio sublata est. Quibus intus relinquuntur, cer-
Milium tissima recidiunt ac celerrima. Crudos ac liquidos seces-
quid tollat sus, milium solidum in oleo coctum sistit. Exemplo est nauta
 puer, & Myriochaune.

SECTIO SECVNDA.

Cordis do **M**ulier cor, hoc est os ventriculi dolebat, & nihil remit-
loris m- tebat dolor. Huic polenta pollen in mali punici suc-
dela. cum inspersus, & semel in die acceptus in cibo satis fuit, & nō
 reuomebat, velut Charioni contigit. Mutationes pro-
 sunt, si non ad praua mutantur, velut his qui à medicamen-
Dexippus tis vomunt febrium gratia. Fines in meraciore desinentes,
Serapis. putrefactionem significant, velut Dexippo. Serapis ex li-
 quida aluo intumuit. Pruritus autem haud scio quot die-
Stymarg bus, non vltra. Habebat autem & abscessum quendam in la-
 teris mollitudine, qui nigrefactus occidit. Et Stymargi
 vxor ex ventris per paucos dies turbatione, vbi multum in-
 sistendo laborasset, & post pueri sexus fœminici quadrimi-
 stris ex corruptione discessum sana facta esset intumuit.
Moschus. Moscho è calculo laboranti fortiter, in superna palpebra
 ordeolum obortum est magis ad aurem. Demde intro exul-
 ceratum est. Quinta & sexta die ex internis pus erupit. In-
 fernas affectiones soluit. Glandularum tumor ac inflam-
 matio circa aurem erat, itemque infernè in collo, è directo
 superni

A superni tumoris. Aristati vxoris frater fatigatus in via incalescebat. Deinde in tibia tumores fiebant terebinthi fructui similes. Postea febris continua fiebat, & postridie sudor factus est, & aliis paribus diebus semper idem fiebat. Adhuc autem febris tenebat. Erat autē sublienosus. Ex sinistra nare sanguis erumpebat frequenter & paulatim. Iudicatus est. Postridie iuxta sinistram aurem tumor. Sequenti die etiam circa dextram, sed hic minor, & insuper tepefcebat. Hi euenerūt, & nō suppurati sunt. Qui ab Alcibiade venit, ei ex febribus modicis ante iudicationem testis sinister intumuit. Habebat autem splenem magnum. & sanē tunc iudicata est febris vigesima die. Deinde aliās atque aliās subincalescebat, & subfloridum spuebat. Cuidam manus dextra, & crus sinistram quum ex tussi parum & nihil memorabile eiecisset, fiderationis modo resoluta sunt: alia vero nulla re alterata est, neque facie, neque mente: Nec vero adeo fortiter illis partibus. Cœpit ad melius procedere circa vigesimā diem. Factum autem hoc est illi ferē circa mensium eruptionem, & fortassis tunc primum apparebant. Erat enim virgo. Apce- mantus & pater fabri, illius qui caput fregit, & Nicostratus non extussiebant quicquam. Erant autem alibi circa rhenes dolores. Interrogationes factæ sunt. dicebant ipsos semper repleti potu aut cibo. Dolores fortissimos quo modo dinouerit quis conspicatus, fuga, tolerantia, experientia, & timiditates indicant. Aqua quæ cito calefcit, & cito frigescit, semper leuior est. Cibi & potus experientia opus habent, an ad æqualitatem maneant. Dicendum quod vbi sanguis effluxit, excalescunt, & quæcunque alia huiusmodi. Abortus masculus sexaginta dierum, in partium suppressionibus salubris. Hercules intumescibat mali ipsius die octaua. Magis ex dysenteria laborat, quis sanē etiam ē tenesmo vexatur. Quidam lactans pu- scillas per corpus vbique habebat. Postquam autem lactare cessauit, sedata sunt per æstatem. Coriarii illius qui coriacea præparabat, vxori, quum peperisset & perfecte exoluta esset, visum est de secunda membranosum quiddam remanere: discessit autem quarta die male. Nam vrinae stillicidio vexabatur. Statim concipiens peperit masculum. Habebat autem iam multos annos, & postremū neq; mēses prodibant.

Aristeius.

Apce-mantus

Nicostratus

Aqua cognio.

Hercules.

Que lac præbebat.

Coriarii uxor.

HIPPOCRATIS LIBER II.

bant. Quando autem peperisset, urinae stillicidium paululum d
intermittebat. Quædam priusquam conciperet, coxam do
lebat. Postquam autem concepit, non amplius dolebat. Vbi
vero peperit, vigesima die rursus doluit. Peperit igitur ma-
sculum. Prægnati in tibia inferne dextera, tertio aut quar-
to mense pustulæ, ad quas manna thuris utimur, itemque in
manu dextera iuxta magnum digitum: haud scio an peperit,
Archelaus reliqui enim ipsam semestrem, habitabat autem velut ego pu-
Antigenis to, in ædibus Archelai ad rupem. Antigenis vxor habita-
uxor. bat iuxta Nicomachum, peperit puerum carnosum quidem,
Nicomachus. verum qui haberet maximas partes discretas, magnitudine
vero esset quatuor digitorum, & sine ossibus, deinde crassus
ac rotundus. Hæc autem anhelosa erat ante partum. Deinde
Partus gemellarum. simul cum partu pus reuomuit modicum, velut ex furuncu-
lo vocato tuberculo. Quæ filias peperit gemellas, & diffi-
culter peperit, & non valde purgata est, tota intumuit. Dein-
de venter ipsi magnus fiebat. Reliqua vero reprimebantur,
& rubicunda prodibant vsque ad sextum mensem. Deinde
alba valde per omne iam tempus. Atque hæc fluxiones vene-
Intestinalis leuitas. ri officiebant, & mera rubicunda ipsi profluebant. In diu-
turnis intestinalium leuitatibus ructus acidus fiens, antea nu-
quam factus, signum bonum, velut Demanetæ contigit. For-
tassis autem licet etiam arte parare. Nā turbationes eius-
modi alterant. Fortassis autem & ructus acidi intestinalium
*Demone-
tas.* leuitatem soluant. Sanata est veratri potione Lycia. postre-
Lycia. mum splen magnus, & dolores, & febris, & ad humerum do-
lores. Et vena quæ in splene est, in cubito secabatur. & salie-
bat quidem sæpe, Aliquando vero etiā non est secta, sed vnā
cum sudore sanguis penetrauit, aut sua sponte. Ex quo autē
prodibat, Splen dextera parte intēdebatur, spiritus intus du-
plicabatur, non tamen magnus. mente mouebatur, contege-
batur, flatus inerat, non prodibat inferne quicquam, neque
mingebat. Mortua est ante partum. Quæ circa fauces ad
alterutram partē repentina processerunt, exulcerata nō sunt,
ad sinistra transiuerunt, ad splenem dolor venit citra iudica-
Hieron. tionem. Hieroni iudicatio facta est decima quinta die.
Bion. Coi sorori hepar eleuatum est splenico modo. Mortua est
secunda die. Bion simul multum mingebat quod non sub-
sidebat, & sanguis ex sinistra nare manabat. Erat enī & splen
sursum

A sursum in gibbum eleuatus, ac durus, superstes mansit, recidua. Erant autē anginosorum affectiones hæ. Colli verticula intro vergebant, quibusdam amplius, quibusdam prope. Et collum forinsecus conspicuam cavitatem intro habebat, & hac parte ad cōtactum dolebat. Erat autem & euidam infra os dentis appellatum, quod non similiter acutum est: quibusdam vero etiam valde rotundum, maiore circumferētia.

Si non cum dente appellato, fauces non inflammata, verū iacentes. Partes sub maxilla tumidæ, nō inflammatis similes. Neque glandulæ vlli intumuerunt. Sed magis secundum naturam. linguam non facile vertebant, ipsisque & maior esse videbatur, & prominentior. & sub lingua venæ cōspiciuæ. deglutire non poterant, aut valde difficulter. Immo ad nares fugiebat, si valde cogerent, & per nares loquebantur. Spiritus autem his non valde sublimis. Quibusdam vero venæ in temporibus, & in capitibus ac ceruice eleuata. At recrudescētibz, ex his, parum quiddam tempora calida, etiāsi alias non febricitarent. Non suffocabantur plurimi, nisi quum deglutire cupiebant, aut saliuam, aut aliud quiddam. Neque oculi intus desidebant. Quibus igitur tumor erat rectus, nec in alteram partem vergebat, hi neque leuiter sideratorum modo resoluebantur. An vero aliquem periisse viderim, in memoriam reuocabo. Quos autem nunc noui, superstites manserunt. Erant autem partim celerrime alleuantia. Plurima vero ad quadraginta dies deueniebant. & in hoc plerique etiā sine febre. Multi vero etiam ad valde longum tempus, partē aliquam tumoris habebant. Et deglutitiō, & vox indicabat. & columellæ liquescentes significationem quandam prauā exhibebant, quamuis nullum grauius malum habere videbantur. Qui vero tumores ad alteram partem vergētes habebant, hi vnde verticula inclinata fuerunt, isthic resoluebantur. Atque inde ad alteram partem distrahebantur. Erant autem hæc in facie maxime conspicua, & in ore & intersepto iuxta gurgulionem. Sed & maxime inferne pro ratione immutabantur. Cæterum resolutiones leuiter sideratorū modo, non per totum corpus fiebant veluti ex aliis, sed vsque ad manum, ab anginosa affectione. Atque hi & matura expuebant, eaque pauca ac difficulter. Quibus autem in rectum tumor tendebat, itidem expuebant. Quibus vero etiam cum febre,

HIPPOCRATIS LIBER II.

febre, hi multo magis & difficulter spirabāt, & aliena loque-
bantur, & venæ his magis eleuatę. Et pedes omnibus qui-
dem frigidissimi erant, maxime autem his. Et hi ad erecte
standum impotentiores erant. Et quidam non statim morie-
bantur. Quos autem ego noui, omnes mortui sunt.

SECTIO TERTIA.

Constitutio temporis.

Perinth'.

*Etesie.
Quę fe-
bres uige-
rent.*

*Aspretudi-
nes culicū
morsib. su-
miles.*

IN Perinthum circa solstitium ferē æstiuum venimus. fa-
cta autem est hyems clementi cœlo, austrina. Ver & æstas
valde sine aquis vsque ad pleiadum occasum. Nam si etiā
quid aquę cecidisset, id erat velut minutę roris guttę. Et
Etesię non valde spirarunt. Et qui spirarunt, diuulse id fece-
runt. Aestate febres ardentes populariter grassatę sunt
multę. Erant autem sine vomitu. & alui turbatę ex tenuib;
aquosis, non biliosis, spumosis, multis, quę aliquando depo-
sita etiā subsidentiam habebant, ex quibus sane etiā id
quod sub dio noctu exponebatur, simile erat. Aequales spe-
cie alui secessus semper, malum. In his multi soporosi erant,
& mente moti, hi vero ex somnis tales fiebant. Quum autem
suscitati essent, omnia intelligebant. Spiritus sublimes, nō ta-
men valde. Vrinę tenues quidem plurimis & pauca, alias au-
tem non decolores. Sanguinis eruptiones ē naribus non fie-
bant, nisi paucis: neque parotides iuxta aures, de quibz po-
stea scribam: neque splenes attollebantur, neque dextrū pre-
cordium, neque dolorosum valde, neque fortiter intentum
erat. Erat tamen quid quod iudicationem faciebat. Et maxi-
me iudicabantur omnia plerunque circa decimam quartam
diem, pauca cum sudore, pauca cum rigore. & valde paucis
recidiuę fiebant. At vero sub minutas velut roris guttas
quę in æstate fiebant, apparebat sudor. In febricitantibus
etiā quidam sudores statim ab initio fiebant, non tamē ma-
ligno modo. & quibusdam sub hoc tempus etiā iudicatio fa-
cta est cum sudore. Fiebant autem in febribz æstiuis, cir-
ca septimam, octauam & nonam diem, aspretudines in cute
miliacę; culicum morsibus maxime similes, non valde pru-
riginosę. Hę perseverabant vsque ad iudicationem. Nulli e-
quidem masculo tales erupisse vidi. Mulier autem nulla mor-
tua est, cui hę fiebant. Et graui auditu præditę & soporosę
erant.

A erant. Prius autem non valde soporose erant hæ, quibus illæ
 affuturæ essent. Non tamen in totum durabant. Verum sopo-
 rose & somnolentæ erant per æstatem, & usque ad pleiadum
 occasum. Postea vero magis vigiliæ aderant. Sed neque in to-
 tum ab hac constitutione moriebantur. Alium igitur per ci-
 bos sistere non dabatur, immo præter rationem putasset quis
 mederi conducere, etiam si minus multa quibusdā prodirêt,
 per hoc quod in frigore quis iaceret strato supposito. Nam vl-
 cerat quidem frigidum, calefacit autem eiusmodi species sen-
 sim progrediendo adhuc magis, etiam si nulla afflictio natu-
 ræ accedat. & in quibus, & qualia signa, & plura aut pauciora
 Quib. pe-
 rientur fiet
 rent.
B sentia, oscitatio, tussis, sternutatio, distentio cum oscitatio-
 ne, eructatio, flatus: omnia talia corrumpunt. Quibus in fe-
 bribus anxiosis, horridis, rubescunt facies, lassitudines, ocu-
 lorum dolores, capitis gravitates, resolutiones leuiter sidera-
 torum modo, & menses si apparuerint, maxime quibus pri-
 mum, sed & virginibus & mulieribus, quibus per tempus: Sed
 & quibus non in quo solet tempore, aut velut oportet appa-
 rent. Deinde pallidæ sunt. Magnum autem in omnibus, id
 Quæ ob-
 seruanda.
 quod & consequenter fit, & in quo tēpore, & in quibus. Val-
 de biliosus, in febribus maxime, omnino quibusdā ad crura
 purgatio. Medicamentorum modos scimus, ex quibus qua-
 lia, & quæ sunt. Non enim omnes similiter, sed alij aliter cō-
 ponuntur. Et alibi citius, aut serius, in manuum tractationes
 assumuntur, velut est aut ficare, aut tundere, aut coquere, &
 eiusmodi. Omitto plurima, quæ unicuique, & in quibus mor-
 bis, & quo tempore morbi, ætatem, speciem, victum, qualis ho-
 bis, & quo tempore morbi, ætatem, speciem, victum, qualis ho-
 ra anni, & quæ, & qualiter procedat, & huiusmodi. Zoi-
 lo iuxta murum ex tussi matūra, febris acuta, & faciei rubor,
 & alius intercepta, præterquam ad necessitatem coactè, la-
 teris sinistri dolor, & auris è directo valde dolorosa, & caput
 non usque adeo. Spuens semper suppuratum, ægrotabat. Sed
 alia indicata sunt, & iuxta autem pus multum erupit, circa o-
 ctavam aut nonam diem. Principia vero noni diei ex dolore
 auris. Haud scio quomodo sine rigore indicatio facta est. Su-
 dauit caput valde. Et hic sudor firmus erat, quod quidem ar-
 dor etiam sinistri lateris esset. Superne unā cum aure do-
 lor sedatus, maxime circa scapulas. Sed & ante sputa multa,
 ab initio florida reiecta, & circa septimam aut octavam diē.
 Deinde

HIPPOCRATIS LIBER II.

Deinde laboriosa. Alius restitit usque ad nonam & decimam diem. Dolor extinctus est. Tumor remittebat, & sudores fiebant parui, non autem iudicabant. Manifesta autem erat hæc tum ex aliis, tum ex secessu. Nam incipiente auri dolore, etiam venter turbatus est. Erupit autem ex aure nona die, & indicatus est morbus decima quarta sine rigore eadem die.

Febres male in glandularum tumoribus. Sed & sputum largius ibat, & maturius, postquam auri erupit. Sudores autem, & serpentina vlcuscula ad multum temporis, in capite fiebant. Resiccata sunt tertia die. Quæcumque sine signo iudicationis iudicatorio disparent, male iudicata sunt, velut Erysipelas ancillæ Polemarchi. In glandularum tumoribus febres, malum, exceptis diariis. Et in febris bus glandularum tumores, deteriores, qui in acutis ab initio vigorem remiserunt. Spiritus, præcordis eleuatio mollis, & intentio neutra, in ipsis superne rotundum, in dextris velut circumferentia suppuratoria, aliud longius magis, aliud diffusum, aliud deorsum repens, & hinc atque hinc distentio usque ad umbilicum. In omni sursum versus est directio latior, si reuocetur, & in rotunditatem concludatur, quatenus quidem spiritus fuerit, citra iudicationem calore attenuatur. Si vero hunc effugerit, ad suppurationem procedit. Spiritus densi, parui: magni, rari, parui, rari: extra magnus, intra paruus, alius quidem extendens, alius vero vrgens, dupla intro reuocatio, velut superinspirantibus, calidus, frigidus.

Medela assiduarum oscitationum spiratio longa. Non potantibus, & vix, spiratio breuis. E directio etiam laterum intentione dolorosa, & præcordiorum intensiones, & splenis eleuationes, è naribus eruptiones. Quæ relinquuntur post iudicationem, recidivas facere solent. Primum itaque lienis eleuationes, si non ad articulos finierint, sanguinis è naribus eruptio fit, aut præcordij dextri intentio, si non penetrauerint vrinæ. Hæc enim est interceptio vtrorunque, & recidivæ horum merito fiunt. Abscessus igitur horum facere oportet si non fiant. eos vero qui iam fiunt declinare. eos autem excipere, si prodierint iam, & qualia oportet, & qua parte oportet. Qui vero non valde, eos coadiuvare. eos vero auertere, si omnino incommodi fuerint, maxime si hi affuturi sunt, sin minus, si iam veniunt. Quarta die fientes sanguinis è naribus eruptiones ægre indicat. Febres quæ una die intermit-

A intermittentes, altera superrigent, vnâ cum iudicatione, ad septimum circuitum durant. Scopo ex mucosis, biliosis, & faucium inflammatione, malo victu yso aluus suppressa est, & febris acuta facta, & lingua florida, & vigil sine somno. Petitis intetio fortiter, æqualiter, paulatim ad infernam partem in dextris. Spiritus subdensus, præcordia dolebat, & respiras, & quum verteretur. Sine tussi vero excrebat subcrassa. Peplus ipsi data, à præcordio quidem depulit, transiuit autem nihil. Postridie glandes duæ appositæ non apparuerunt. Vrina crassa & turbata. Subsidentia leuis & plasmata. & restitit aluus in turbulentia, venterque mollior erat. Et splen eleuatus, & deorsum vergens factus est. Potu utebatur aceto mulso dulci, aut fauorum cremore cocto. Decima sanguis ex sinistra nare aquosus paucus venit: non autem valde infirmus erat ob hoc ipsum: & vrina subsidentiam habens. In subsidentia vero subalbum quiddam adhærens vasi, tenuis, neque genituræ simile, neque dissimile. Defluxit hoc breui. Postridie iudicatus est, à febre liber, & subiit subuiscosum vndecima die. Hoc vero circa defluxum erat quid biliosum. Vrina vero purgatio multa, tum copia, tum subsidentia. & priusquam vinum bibere inciperet, ferè pituitæ similis. Petrauit autem vndecima die, vt quæ non esset multa. Viscosiora vero erant stercora & turbata. Huiusmodi autem iudicatorio modo fiebat. Nam & Antigenis in Perintho tale erat. Quæ circa linguas eleuantur collectiones, & humiles calculi, & quæ podagricis fiunt, circa debiles illorum articulos sunt. Nam ossium natura causa est, vt hæc & indurentur, & distendantur. Collectio Hippostrati vxori ex quartana annua ad fastigium eleuata est, quum subfrigida palam esse videretur, impetus in totum corpus factus est, & sudor. iudicata est hoc modo. & postea menses plures copia & tempore. Tunc enim suppressi fuerant. Abscessus non consistere visus est. In pulsantibus sanguinem fundentibus figura ampla, & in totum si ex omnino decliui accliuæ fiat. Quapropter etiam deligationes in venarum sectionibus impetum faciunt. fortes vero sanguinem impediunt. Sanguineum & subbiliosum, rustum acidum facit. Fortassis autem ad atræ bilis morbum his desinet. Rigores incipiunt mulieribus quidè magis à lumbis, per dorsum ad caput. Sed & viris posteriore

Scopus

Antigenes.

Principiæ
horroris.

T corporis

HIPPOCRATIS LIBER II.

corporis parte magis quam anteriore, velut cubitis, femoribus. Sed & cutis rara. Indicat autem pilus animantium.

Quibus nihil intra constitutum tempus accidit, singulis partus vitales fiunt. Apparentia in quibus mensibus fiunt.

Labores in circuitibus, Quicquid in septuaginta mouetur, in triplicitatibus perficitur. Post menses, dextera & sinistra hiant. Humiditas per prodeuntia, requirit diatam sicillimam. Quod citius motum est ac discretum, rursus augescit etiam tardius, & ad longius tempus. Labores, circa quinquagesimum tertium diem, & circa ceterisimum sextum.

Labores tertio, quinto, septimo, nono mense, & secundo, ac quarto, Quæ nosse oportet ad septimum mensem, aut à concemium fluxu numerandi sunt nouem menses, aut à conceptione. & ad septuaginta ac ducentos dies, Græci menses fiunt. & si quid amplius ultra hos est, & aut masculis, aut etiam foemellis, hæc fiunt, aut contraria. A cibis & potibus humeri ac manuum instantur. & impotentia, & inflationes in capite, incrementa faciunt, donec ossa fuerint solida facta.

Menstruorum purgationum circuitus est. Quæ ante has fiunt grauitates, similes sunt laboribus octimestribus. Primipararum lac, alimento quidem transmutationem accipientes, octimestri vero perficiente. Si in vulneribus fortibus, tumor non appareat magnus, malum. Laxi bonum: sursum patentes, perius Menstruæ purgationes similes octimestribus, in tendentibus ad decimum mensem fientes, malum. Quibus tumores in vlceribus, non valde conuellantur, neque infaniunt. His autem derepente dissipatis, quibus quidem ad posteriores partes, conuulsiones cum doloribus, quibus autem ad anteriores, aut insaniam, aut dolores lateris acuti, & dysenteria rubra. Tumores præter rationem alluentes, prauum: velut Andronici filio Erysipelas recurrit: si non ad eundem locum rediens, bonum quid significet. Hoc ex nativitate circa aurem, ad pubem distributum est. Alteri tertia ex nativitate die factum, suppuratum est nona. Hic septima die sanus euasit. Maligniora sunt quæ derepente disparent.

SECTIO QUARTA.

De venis.

Hepatis
vena.

Hepatitis in lumbis usque ad magnum verticulum, inferne etiam verticulis se ingerit: hinc subleuata per hepatis, &

A hepar, & per septum transuerfum ad cor. & quæ quidem recta est, ad clauiculas: hinc aliæ quidem ad collum, aliæ vero ad scapulas, aliæ deorsum deflecentes, ad verticula & costas declinant. Et ex sinistris quidem, vna prope clauiculas. Ex dextris vero ad quandam ipsarum locum. Aliæ vero vtrinque deflexa. Aliæ paulo inferius deflexa, vbi quidem illa deficit, costas se ingerit, donec ad venam in ipsum cor accesserit, ad sinistras deflexa. Infra autem decuruata ad vertebrae descendit donec perueniat, & inde incipit eleuari ingerens se costis reliquis omnibus, hinc atque hinc singulis ramulos præbens, quum sit vna: à corde quidem ad locum quandam à sinistris magis procedens. Deinde infra arteriam, donec consumpta fuerit, & venerit eo vnde hepatitis subleuata est. Priusquam autem eo venit, circa extremas duas costas diuisa est, & partim ab hac, partim ab illa verticulorum parte progressa consumitur. Quæ vero recta à corde ad clauiculam tendit, supra arteriam est: & ab hac, velut etiam iuxta lumbos infra arteriam, ad hepar insilit, partim in portas & pinas, partim in reliquum deinceps procedit paulo infra septum transuerfum. Septum autem transuerfum adhæret hepati, neque facile est ipsum separare. Duplices porro venæ à clauiculis, alteræ hinc alteræ isthinc, sub pectus ad pectinem procedunt: quo vero hinc, nondum scio. At Septum transuerfum infra iuxta verticulum quod est infra costas, quæ rhene ex arteria, ea parte consurgunt: Verum arteriæ ex ipso rhene oriuntur, hinc atque hinc ab arteria neruum habentes. Atque hac parte alicubi in recurrente à corde Hepatitis desinit. Cæterum ab hepatitide per septum transuerfum maximæ duæ, altera hinc, altera isthinc, sublimes feruntur, multifidæque per septum sunt, & circa ipsum consistunt in superna parte, atque hæc magis sunt conspicuæ. Duo vero nerui à cerebro sub os magni verticuli, ex supernis & ad gulam magis, ab vtraque arteriæ parte descendunt, & vterque in seipsum incidens, vni similis, vbi verticula & septum sunt, ibi desinunt. & quidam ambigui, ex hac societate ad hepar & splenem ipsos tendere putauerunt. Alius neruus ab vtraque verticulorum parte iuxta clauiculam ad spinam procedit, ex obliquo verticulorum, & ad costas distribuitur, & quemadmodum venæ, sic hi per septum, ad mesenterium mi-

Duæ aliæ
venæ.

Duo nerui.

Neruus alius.

T ij hi ten-

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Nervorum
discursus.
Sacrum os.*

hi tendere videntur. Vbi autem hæ deficiunt, rursus hinc vbi septum exoritur, ab eo coherentes ac continui existentes, iuxta medium infra arteriam, deinceps ad verticula distribuantur, quemadmodum venę, donec ad sacrum os progressi consumuntur. In Aeno ex assiduo leguminum esu, feminae & masculi, erurum impotentes facti sunt, ac vitam degerunt. Sed & his qui eruo vescuntur, genua dolent. Diligentia adhibenda est vt excandescencia inducatur, & coloris reparandi, & sanguinis in vasa subter cuticulam colligendi gratia: itemque leticia, & timor, & huiusmodi. & si quidem reliquum corpus simul ægrotarit, simul curare: Sin minus, factis est. Sty margi famula Idumæa erat, quæ vbi filiam peperisset, conuersum est ei vteri osculum, & dolor ad coxam & crus. Iuxta malleolum secta vena liberata est, & quidem quum etiam tremores totum corpus detinerent. Verum ad causam deuenire oportet, & ad causę principium.

SECTIO QUINTA.

Naturę indiciorum notio.

*Physiognomia.
Varix testium quid possit.*

Quicumque fului, naso acuto, oculis paruis, mali. Quicumque fului, simi, oculis magnis, boni. Hydropici rauos oculos habent, & calui sunt. Vocis gracilitatem soluit varix, ad sinistrum & dextrum testem, absque horum altero fieri non potest vt solus tur. Magni, calui, balbi, gracili voce præditi, boni. Morbos autem habent, balbus, aut caluus, aut gracili voce præditus, aut hirsutus, fortiter atrabiliarios. Qui lingua offendunt, & labiorum non sunt potestates, eos necesse est dum illa soluantur, suppuratos fieri. Dolorem in locis infernis fortem, surditas soluit, itemque sanguis multus ex naribus erumpens. Insania magni morbi ex more fientis solutio. Si puerperis conuulsio fiat, febrem excitato: & cerato multo tepido in vesicam immisso, ac per clysterem infuso colluito. Si capitis os confractum fuerit, lac, & vinum ammixta aquæ pari mensura, bibenda dato. Si vero vlcus fuerit, internas venas secato, si non febricitet. Si autem desipiat, caput irrigato, si non præcordia fuerint eleuata. Si caput doluerit, ad pectus descendit, deinde ad præcordia, postea ad coxam, Omnia vero vt doleant fieri non potest. Vétositatem flatuosam venę sectione, fluxionem pharmaco illito sistito. Fluxus enim ex vena magna est.

*Puerperæ
spasmos.
Capitis os
dolis fra
ctum.*

Si vero

- A** Si vero sua sponte multum fluat, ieiunet: aut aquæ partes duas, lactis quatuor bibat. Infœcundas fomentis ac medicamentis curato. *Quicunque* derepente voce destituuntur, *Vocis reparatio.* si sine febre fuerint, ipsis venam secato. Pituitæ fluxiones ex mammis trahunt oculi, & eructant per nares ad pulmonem. *Quibus* tussis sicca est, his non soluitur, nisi dolor fortis ad coxas, aut ad crura, aut ad testem irruat. Si hydropticum tussis corripit, siquidem statim animo linquatur, calidis omnibus vtatur: Sin minus, inebriato, ac cibis ipsum impleto. Venas autem internas secato, dum morbus magnus in intentione est. Solutio coxarum doloris, oculorum distortionis, cæcitas: testium tumoris, mammarum eleuatio. Si febre tenente, partes circa faciem graciles fuerint, in die impari, sequenti die soluetur. *Hydropicus* si tumorem in cruribus habens tussiat, malum. Si auris doleat, lacte vtatur.
- Si non in die impari febris dimittat, recidiuare necesse est. Cui vena in cubito pulsarit, insanus & iracundus est: cui vero quieuerit, stupidus. *Vulnus quando nō lauandum.* Vulnus si sanguinem fundat, vlcus ne madefacito, verum caput calida rigato. Si os ventriculi doleat, panem calidum cum vino meraco exhibeto. *Vomitio qui paratur.* Vomitus solutio, aquam calidam bibendam dato, & vomat.
- Quæcunque* corrupta torpescunt, euulsa vena vlcerato, ac sanato. In conuulsione digitorum manus citra febrem, venam secato, si non caput doleat: Sin minus, aquam calidā affundito. Ad oculos. Spodij partem duodecimam, croci quintam, nuclei oliuæ vnam, cerusæ vnam, myrrhæ vnam. *Diuersæ medelæ.* Aquam frigidam super caput fundito. & allia cum maza edēda dato. Varices caluorum si non magni fuerint, furiosi sunt. Ad vitiliginem & lepram. Calcem in aqua adhibeto, vt ne exulceres. Secundarum purgatio si non discedant. Sternutatorium ad nares apponito, vt sternutet. & sternutantis nares ac os apprehendito. *Varices.*

SECTIO SEXTA.

Naturæ indiciorum notio.

- C** Apud magnum, oculi parui, balbi, iracundi sunt. Qui longa vita sunt, plures dentes habent. Balbi, celeri lingua præditi, atræ bilis humoris obnoxij, biliosique sunt, oculis non nictantes, iracundi. Magnum caput, oculi nigri & *Diuersa per asperum cognitio.*

T iij magni,

HIPPOCRATIS LIBER II.

Pueri natura.

Morbi natura.

Mors quæ.

*Medela anginae, lippitæ, di-
nisque &
percussæ
intestini.*

*Mas dex-
tris hæ-
ret.*

magni, nasum crassum & simum habentes, boni. Oculi rui D
magni, caput magnū, ceruix tenuis, pectora angusta, congrue
adaptati hominis sunt. Caput paruum habens, neque bal-
bus esse poterit, neque caluus, nisi fuerit glaucus. In con-
uulsionibus si vox in die impari soluitur, à magno morbo li-
berat. Puerperæ febricitanti & dolenti aquam affundito,
& ptisanam crassam ter in die calidam dato. Puer nutritur
septimo mense, aut nono, aut decimo, & voce firmatur, & ro-
bur sequitur, & manibus validus fit: dum vox soluitur, omnia
soluantur. Solutio enim similis est voci. Soluitur autē in die
impari. Si venæ pulsauerint in manibus, & facies sana ac ro-
busta fuerit, & præcordia non fuerint mollia, diuturnus fit
morbus, qui sine conuulsione nō soluitur, aut sanguinis mul-
ti ex naribus eruptione, aut dolore ad coxas. In gutturis
dolore, aquam calidam super caput fundito, si non frigus fue-
rit: Sin minus, farinam quā calidissimā dato, & vinum me-
racum. In turbatione ventris, fabas coctas dato, si non su-
perna partes abunde fuerint biliosæ. Aut cuminum cum fa-
bis edendum dato. At interceptio morbi fieri non poterit,
nisi in die impari. Neque principium fieri poterit, nisi in die
pari, itemq; mense ac anno pari. Nitrum autem Aegyptium,
& coriandrum, ac cuminum cum oleo terito, & ventri illini-
to. Qui moriuntur eos necesse est die impari, & mēse im-
pari, & anno impari mori. Bonū autē fuerit prædicere mor-
tē, aut dolores fortes. Quorum oculi robusti non sunt, his
mors breui imminet. Si vero in impari anno fiat, ab vtrisque
impares fieri necesse est. Si autē in anno pari & die pari, ne-
cessariū est in impari die mori. Ex numero tertia fortissi-
ma est. Anginā & lippitudinē venæ sectio. Vulnerato in-
testino, respiratio prodit inferne incōspicua iuxta vulnus, &
euacuatur pectora. Dato igitur lac & vinū, pari aquæ mēsu-
ra ammixta. Quorū pectora bilē generant, balbi, furiosi, &
calui sunt. Quicūq; horū ex natiuitate etiā strabones, hi im-
prudētes sunt, aut calculosi aut insaniētes. Quibus autē non,
alterius mali solutio fit. Circa naturā plurimā vim habet mā-
ma dextera, oculus dexter, & quæ infra sunt hac parte. Nā &
masculi dextris inharēt. Mulieribus mēses vt sistas, cucurbi-
tam maximam ad mammam affigas. Trimestris puer om-
nia præ se fert, & lac tunc habet. Si multū fluat lac, necesse
est foetum

A est foetus debilem esse. Si solidiores fuerint mammae, sanior est foetus. Vena crassa est in vtraque mamma: quapropter maximam habent prudentiae partem. Vrinae stillicidium soluit venae sectio. Si superni loci turgent qui sunt circa caput, vlcera purgatio, vomitus, hydrops.

*Strangu-
ria qui
soluatur.*

A ventris turbatione, aut à tussi, si cancer fiat, os amarefcit. Dato autem elaterium bibendum bis aut ter, si non balbus fuerit. Deligare vero oportet florem aris vstum, donec fuluus euaserit, & spongiam, si non balbus fuerit. In anxietate, horrore, excitatione, dato vinum pari aqua: mensura ammixta. Ad auri dolorem cucurbitam affigito.

Quicquid supernarum partium doluerit, dolor ad coxas, aut ad genua, & anhelatio fiens, omnia haec soluit. In voluulo molli, frigidum vinum multum meracum pro ratione dato, donec somnus, aut crurum dolor fiat. Soluit autem & febris, & dysenteria citra dolorem. Si praecordia distenta fuerint, manu comprimito ac lauato. Ad paronychiam ynguium abscessum, galla nigra cum melle. Aqua secedente, lactis heminas octo bibendas dato. Si vero vomat, & non bibat, allij aut ceparum intritum dato. Ut mulier in vtero concipiat, polypos paruos super flamma calidissima asfatos, & ferè semiambugtos, edendos dato. Et nitrum Aegyptium tritum, coriandrumque ac cuminum, in pastillos efformato, in pudendumque subdito. Si ex crapula caput doleat, vini meraci heminam bibat. Si vero aliter caput doleat, panem quam calidissimum cum vino meraco edat.

*Capitis do-
lor qui di-
scutjatur.*

C Si hominem calor corripit, non à bile, neque à pituita, sed aut à lassitudine, aut aliàs febriat, aquam multam calefacito, deinde ea superinfusa caput rigato, donec pedes sudarint: & farinam crassissimam coquito. Postquam autem pedes sudarint, farinam plurimam & calidissimam edens, ac vinum meracum insuper bibens, vestimentis contactus facile quiescat. Aut narcissi duo aut tria capita in coena edat.

Qui insania corripietur, ei hoc
sigillum praegit, sanguis
colligitur ipsi ad
mammās.

*Signa fu-
roris.*

HIPPOCRATIS LIBER III.
HIPPOCRATIS COI
 DE MORBIS POPVLARIBVS
 liber III. Iano Cornario
 medico physico in-
 terprete.

SECTIO PRIMA. AEGROTVS I.

Pythion.

Pythion qui habitabat iuxta tellu-
 ris templum. Cœpit tremor à ma-
 nibus prima die, febris acuta, deli-
 rium. Secunda omnia exacerbata
 sunt. Tertia eadem. Quarta ab al-
 uo pauca, mera, biliosa prodierūt.
 Quinta omnia exacerbata sunt.
 Tremores perseverabāt, somni te-
 nues, aluus restitit. Sexta sputa va-
 ria, subrubra. Septima os distra-
 ctum est. Octava omnia exacerbata sunt, Tremores perseve-
 rabāt. Urinæ ab initio quidem, & vsque ad octauam tenues,
 decolores, in medio pendens nubilosum quiddam habebāt.
 Decima sudauit. Sputa aliquantulum matura, iudicatus est,
 & urinæ subtenuēs circa iudicationem. Post iudicationē ve-
 ro, quadraginta dieb⁹ postea suppuratio circa sedē, & absces-
 sus factus est cum urinæ stillicidio. P. M. V. Q. S. hoc est,
 probabile multitudine urinæ quadagesima sanatum.

AEGROTVS II.

Hermoc-
 rates per-
 rit.

Hermocraten qui ad nouum murum decumbebat, febris
 vehemens corripuit. Cœpit autem dolere caput, lum-
 bos. Præcordij distictio molliter. Lingua ab initio adusta est.
 Surditas statim. Somni non aderant. Siticulosus non valde,
 Urinæ crassæ rubræ, depositæ non subsidebant. Ab aluo ve-
 ro non pauca combusta prodibant. Quinta minxit urinas
 tenues, habebant quid in medio pendens, non subsidebant.
 Ad noctem mente motus est. Sexta morbo regio correptus
 est. omnia exacerbata sunt. non resipiscēbat. Septima mole-
 sta fuit.

Asta fuit. Vrinæ tenues similes, similiter etiam sequentibus diebus. Circa vndecimam omnia visa sunt alleuata esse. Sopor coepit. Vrinæ crassæ subrubræ, infra tenues, non subsidebant. Placide resipiscebat. Decima quarta à febre liber, non sudauit, dormiuit, intelligebat omnia. Vrinæ consimiles. Circa decimam septimam rediit, calefactus est, sequentibus diebus febris acuta, Vrinæ tenues. Rursus autem vigesima die iudicatus est, à febre liber, non sudauit. Cibum fastidiebat per totum tempus. resipiscebat, loqui non poterat, lingua arida. non sitiebat, dormiebat soporosus. Circa vigesimam quartam calefactus est. aluus lubrica multis tenuibus fluens. & sequentibus diebus febris acuta, lingua combusta est. Septima & vigesima mortuus est. Huic surditas perpetuo perseuerabat. Vrinæ crassæ & rubræ non subsidentes. Aut tenues decolores, & in medio quid pendens habentes, gustare autem non poterat. P. S. S. V. S. M. hoc est, probabile secessibus suppressis vigesima septima mortuum.

AEGROTVS III.

Qui in Dealcis horto decumbebat, capitis grauitatē, & tempus dextrum dolorosum habebat multo tempore. *Dealces.*
Cū occasione vero febris corripuit, decubuit. Secunda die ex sinistra nare modicus merus sanguis fluxit. Ab alio stercora probe prodierunt. Vrinæ tenues, variæ, in medio pendens quiddam habentes minutim dispersum. velut fa-
Crinæ crassiores, & genituræ similes. Tertia febris acuta. Secesus nigri, tenues, spumosi, subsidentia secessibus liuida. somno grauiore aliquantulum premebatur, moleste surgebat. Vrinis subsidentia liuida, subuiscosa. Quarta vomuit biliosa, flaua, pauca, paulo post æruginosa. De sinistra nare modicus merus sanguis fluxit. Secesus similes. Vrinæ similes. sudauit circa caput & clauiculam, splen eleuatus est, femoris dolor è directo. Præcordij dextri distentio submolli. nocte non dormiuit. parum mente motus est. Quinta secessus plures, nigri, spumosi, subsidentia secessibus nigra. nocte non dormiuit, mente motus est. Sexta die secessus nigri, pingues, viscosi, graueolentes. dormiuit, intelligebat magis. Septima lingua sicca, siticulosus, non dormiuit, mente motus est. Vrinæ tenues, non boni coloris. Octaua secessus,

HIPPOCRATIS LIBER III.

sus nigri, pauci, compacti. dormiuit. intelligebat. siticulosus non valde. Nona riguit. febris acuta. sudauit. frigiditas. mente motus est. dextro oculo distortus est. lingua arida, siticulosus, insomnis. Decima circa eadem. Vndecima intelligebat per totum omnia, à febre liber. sudauit. vrinae tenues circa iudicationem. Duobus diebus à febre liber fuit, decimaquarta rediit. Statim autem nocte non dormiuit, penitus mente motus est. Decima quinta vrina turbata, qualis ex his quae subsiderunt sit, quum fuerint agitata. febris acuta. penitus mente motus est, non dormiuit. genua & tibias dolorosa habebat. ab aluo subdita glade, stercora nigra prodierunt. Decima sexta vrinae tenues, habebant quid in medio vehens nubilosum. mente motus est. Decima septima mane extremitates frigidae, contegebatur, febris acuta. sudauit per totum. alleuatus est. intelligebat magis. non à febre liber, siticulosus. Vomuit biliosa, flaua, pauca. Ab aluo stercora prodierunt paulo post nigra, pauca, tenuia. Vrinae tenues, non boni coloris. Decima octaua non resipiscebatur. soporosus. Decimanona per eadem. Vigesima dormiuit, omnia intelligebat. sudauit. à febre liber. non sitiebat. Vigesima prima parum mente motus est. paululum sitiebat. praecordij dolor, & circa vmbilicum palpitatio perpetuo. Vigesima quarta vrinae subsidentia. intelligebat omnia. Vigesima septima coxae dextrae dolor. Vrinae tenues, & subsidentiam habebant. in reliquis commodissime habebat. Circa vigesimam nonam oculi dextri dolor. Vrinae tenues. Quadragesima egressit pituitosa, alba, aliquanto plura. multum sudauit per totum. perfecte indicatus est.

SECTIO II. AEGROTVS IIIL.

Philistes
cito perit.

IN Thaso Philistes caput multo tempore dolebat. & quandoque etiam aliquanto grauiore somno pressus decubuit. Quum autem ex potationibus febres continuae oborta essent, dolor exacerbatus est. nocte excalesfactus est primum. Prima die vomuit biliosa, pauca, flaua primum. postea vero plus aeruginosa. Ab aluo autem stercora prodibant. noctem habuit molestam. Secunda die surditas. febris acuta. praecordium dextrum distentum est, declinauit ad internas partes. Vrinae tenues, pellucidae, habebant quiddam in medio pendens geniturae simile. Parum insaniuit circa meridiem. Tertiam

Atiam diem molestan habuit. Quarta cōuulsiones. exacerbata sunt omnia. Quinta mane mortuus est.

AEGROTVS V.

Cherionem qui decumbebat apud Demanetum, ex po-
 tu febris corripuit. Statim autem capitis grauitas do-
 lorosa. non dormiuit. aluus turbata ex tenuib⁹ biliosis. Ter-
 tia die febris acuta. capitis tremor, maxime aucē labij infer-
 ni. paulo post rigor, conuulsiones, penitus mente motus est.
 Noctem moleste tulit. Quarta per quietem, parū dormiuit.
 parum delirauit. Quinta laboriose omnia exacerbata sunt.
 delirium. noctem moleste tulit. non dormiuit. Sexta per ea-
 dem. Septima superriguit. febris acuta. sudauit per totum.
 iudicatus est. Huic perpetuo ab aluo secessus biliosi, pau-
 ci, meri. Vrinæ tenues boni coloris, in medio nubilosum
 quiddam pendens habentes. Circa octauam minxit uri-
 nas melioris coloris, habentes subsidentiam albam, paucam.
 resipiscēbat. febris intermisit. Nona rediit. Circa decimam
 quartam febris acuta, sudauit. Decima sexta vomuit bilio-
 sa, flaua, satis multa. Decima septima superriguit. febris a-
 cuta. sudauit. à febre liber, iudicatus est. Vrinæ post reci-
 diuam & iudicationem, melioris coloris, subsidentiam habē-
 tes. Neque mente motus est in recidiua. Decima octaua pa-
 rum calescebat. insuper sitiebat. Vrinæ tenues, quod in me-
 dio pendebat nubilosum erat. parum mente motus est. Cir-
 ca decimam nonam à febre liber, collum dolorosum habe-
 bat. Vrinis subsidentia. perfecte iudicatus est vigesima. P.
 M. B. V. V. S. hoc est, probabile multitudine biliosarum
 vrinarum vigesima sanatum.

AEGROTVS VI.

Evryanaetis filiam virginem febris corripuit. Erat autem
 sine siti perpetuo, nihil ad gustandum admittebat. Ab
 aluo pauca prodibant. Vrinæ tenues, paucae, non boni colo-
 ris. Incipiente autem febre circa sedem dolebat. Sexta die à
 febre libera, non sudauit. iudicata est. Quod vero circa se-
 dem erat, parum suppuratum est. erupit vnà cum iudicatio-
 ne. Post iudicationem septima die riguit, parum incaluit,
 sudauit. post iudicationem octaua die, riguit non multum.
 postea vero extremitates frigidae semper. Circa decimam
 post factum sudorem, mente mota est. & rursus breui respi-
 scebat.

HIPPOCRATIS LIBER III.

Hæc perit. scēbat. Dicebant autem ex gustato botro ipsam hæc pati. Die vero vna intermissa, rursus duodecima multū delirabat, alius turbata est ex biliosis, paucis, meris, tenuibus, mordacibus, frequenter surgebat. Die septima ab ea qua mēte mota fuit, mortua est. Hæc incipiente morbo fauces dolebat & perpetuo ruborem habebat. & gurgulio reuulsus. Fluxiones multæ, parua, tenues, acres. Tussiebat, maturum nihil educebat. Omnes cibos per totum tempus fastidiebat, neque vllum aliquem appetiuit, sine siti erat, neque quicquam memorabile bibit. Tacens nihil loquebatur. Tristitia desperata rursus corripiebat. Erat autem & innata quædam tabes.

ÆGROTVS VII.

Biton.

Anginosa illa quæ apud Bitonem erat, primum à lingua accepit. Vox non clara, lingua rubra resiccata fuit. Prima die horrida, incaluit. Tertia rigor, febris acuta, tumor subruber, durus, colli & pectoris ex vtraque parte. extremitates frigidæ, liuidæ. Spiritus sublimis, potus per nares fundebatur, deglutire non poterat. alui secessus & vrinæ suppressa erant. Quarta omnia exacerbata sunt. Mortua est anginosa. P. S. S. Q. M. hoc est, probabile secessibus suppressis quinta mortuâ.

ÆGROTVS VIII.

Forum medicum.

Adolēcentem qui decumbebat in mendacium foro, febris corripuit, ex lassitudinibus, & laboribus, ac cursibus, insolitis. Prima die alius turbata ex biliosis, tenuibus, multis, Vrinx tenues subnigræ. nō dormiuit. siticulosus. Secunda omnia exacerbata sunt. Secessus plures, intēpestiuiores. nō dormiuit. Mens turbata, parum sudauit. Tertia moleste habuit, siticulosus, anxius, multa iactatio, desperatio. mente motus est. Extremitates liuidæ ac frigidæ. præcordij intensio submollis vtrinque. Quarta non dormiuit. Malum in peius procedebat. Septima mortuus est. Aetate circa vigesimū annum erat. P. N. S. M. hoc est, probabile nouationibus septima mortuum.

ÆGROTVS IX.

Tisamenus

Quæ apud Tisamenum decumbebat mulier, ei voluolosa moleste procedebant. vomitus multi. potum continere non poterat. Dolores circa præcordia. Et in infernis partibus iuxta ventrem dolores, tormina cōtinua, non siticulosa incalēcebat. Extremitates frigide perpetuo. anxia, insomnis. Vrinx paucæ, tenues. secessus crudi, tenues, pauci, prodesse

A prodesse non amplius quicquam poterat. Mortua est.

AEGROTVS X.

Mulierem ex his quæ apud Pantimedem degebant, ex abortu infantis, prima die febris corripuit. Lingua arida, siticulosa, anxia, insomnis. Aluus turbata ex tenuibus, multis, crudis. Secunda die supertriguit, febris acuta, ab aluo prodire multa, non dormiuit. Tertia die dolores maiores. Quarta mente mota est. Septima mortua est. Aluus semper lubrica, ex secessibus multis, tenuibus, crudis. Vrinæ paucæ, tenues, febris ardens.

Pantimedes abortu perit.

AEGROTVS XI.

Alteram ex abortu circa quintum mensem, febris corripuit. Ab initio soporosa erat. & rursus insomnis. lûborum dolor, capitis grauitas. Secunda aluus turbata est paucis, tenuibus, meracis primum. Tertia plura, deteriora, nocte nō dormiuit. Quarta mente mota est. Timores. Tristitiæ, dexter oculus distortus est, sudauit circa caput sudorem modicū, frigidum, extremitates frigida. Quinta omnia exacerbata sunt. multum delirabat, & rursus breuī resipiscebat, Sitis, insomnis. Ab aluo multa, intempestiua, perpetuo prodibant. Vrinæ paucæ, tenues, subnigræ. Extremitates frigida, subliuida. Sexta per eadem. Septima mortua est phrenitide.

Mortua est delirans. Primipara perit.

AEGROTVS XII.

Mulierem quæ decumbebat in mendacium foro, primū tunc enixam dolorose masculum, febris corripuit. Statim ab initio siticulosa, anxia, cor dolebat, lingua arida, venter turbatus est tenuibus, paucis, non dormiuit. Secunda die parum riguit, febris acuta, parum circa caput sudauit frigidū. Tertia laboriose ab aluo cruda, tenuia, multa prodierunt. Quarta riguit. Omnia exacerbata sunt. Insomnis. Quintam laboriose tulit. Sexta per eadem. Ab aluo vero prodierunt liquida, multa. Septima riguit, febris acuta, sitis multa, iactatio. Circa vespērā frigidum sudorem per totum sudauit, frigiditas, extremitates frigida, non amplius recalescebāt, & rursus ad noctem riguit. Extremæ partes non recalescebant, nō dormiuit. parum mente mota est. & rursus breuī resipuit. Oportuit circa meridiē recalescēta est. Siticulosa, soporosa, fastidiosa ac nauseabunda. Vomuit biliosa, pauca, sublaua. Noctem moleste tulit, nō dormiuit. Vrinam minxit multā acernatam.

HIPPOCRATIS LIBER III.

uatam inscia. Nona remiserunt omnia. soporosa. Ad vesperā
parum riguit. Vomuit pauca, biliosa. Decima rigor, febris ex-
acerbata est, nihil dormiuit. Mane multam vrinam subside-
ntiam habentem minxit, extremitates recalescunt sunt. Unde-
cima vomuit virosa, biliosa. Non ita longe postea superriguit.
& rursus extremitates frigida. Ad vesperam sudor, rigor. Vo-
muit multum, noctem laboriose trāsegit. Duodecima vomuit
multa, nigra, graueolentia, singultus multus, sitis laboriosa.
Decimatertia nigra, graueolentia, multa vomuit, rigor. Circa
meridiem voce destituta. Decimaquarta sanguis per nares.
Mortua est. Huic perpetuo alius lubrica, horrida. Aetas circa
annum decimumseptimum.

SECTIO TERTIA.

Constitutio temporis pestilens.

*Tempestas
tis et anni
pestilentis
descriptio.*

A Nnus austrinus, pluvius. Ventī perpetuo quiescentes,
Quum squalores fuissent superioribus tēporib⁹ ad an-
num, in austrinis circa arcturum aquae multae. Autumnus im-
brofus, nubilus, aquarum copia. Hyems austrina, humida, mol-
lis. Post solstitium longe postea, prope æquinoctium serae hye-
mes. Et iam circa æquinoctium aquilonares venti niuosi non
multo tempore. Ver rursus austrinum, sine ventis. Aquae mul-
tae perpetuo vsque ad canem. Aestas serena, calida, æstus ma-
gni. Et eliae parum dispersum spirarunt. Rursus circa arcturū
in aquilonaribus aquae multae. Quum autem esset annus au-
strinus, humidus, & mollis, per hyemem quidē sani degebant,
exceptis tabidis, de quibus scribetur. Ante ver autem simul
cum hientibus frigoribus, sacri ignes multi, quibusdam cum
occasione, quibusdam non, atque hi maligni multos pereme-
runt. Multi fauces doluerunt. Voces vitatae, febres ardentes.
phrenitici, ora vlcere feruido affecta, in pudendis tubercula.
Lippitudines. Carbunculi. Alui turbata. Ciborū fastidia. Ali-
qui siticulosi, aliqui non. Vrinae turbatae, multae malae. Diu so-
porosi, & rursus insomnes. Multae iudicationes penitus inter-
ceptae. Quaedam ægre hientes. Hydropes, tabidi multi. Atque
hi quidem erant populares morbi. In singulis autem rela-
tis speciebus ægroti, & moriebantur multi. Acciderūt autem
singulis horum hoc modo. Multis equidem ignis facer cum
occasione ex vulgaribus & valde paruis vulnusculis, in toto
corpore, maxime sexagenariis, circa caput si vel parū negle-
cta essent.

A Ita essent. Multis vero etiam in ipsa curatione, inflammationes magnæ fiebant. & sacer ignis multus, breui, vndique depascebatur. Plurimis igitur ipsorum abscessus ad suppurationes contigerunt. carniū & neruorum ac ossium elapsus magni. Erat autem & fluxio collecta nō puri similis. Sed alia quædam putredo, & fluxio multa ac varia. Quibus igitur circa caput horum quid fieri cōtigīt, his glabrics totius capitis ac menti fiebat. & ossium denudationes ac elapsus. & multæ fluxiones, & hæc in febribus, & sine febribus. Erant autem hæc horrēda magis quā mala. Quibus enim ad suppurationem talium maturatio peruenit, horum plerique seruabatur. Quibus vero inflammatio quidem & ignis sacer discessit, talem autem nullum abscessum fecit, horum multi perierūt. Similiter autē & si alicubi in alia corporis parte horū quid oberraret, hæc acciderūt. Multis enim brachiū, & totus cubitus defluxit. Quibusdam vero hæc affligebant latera, aut anteriorem aut posteriorem aliquam partem: Quibusdam autem totum femur, vel tibiæ denudabantur, & totus pes. Erat autem ex talibus omnium grauissimum, vbi circa pubem & pudenda accidisset. & circa vlcera quidem, & cum occasione, huiusmodi erant. Multis autem in febribus, & ante febrem, & ex febribus ignes sacri inciderunt. & qui quidem horum abscessum fecissent per suppurationē, aut per alium turbatio quædam tempestiua, aut vrinarum bonarum excretio cōtigisset, per hæc soluebantur. Quibus autem nihil horum accidisset, verum obscure disparuisset, hi lethales erant. Plerumque igitur plurimis accidit sacer ignis vere. consequebantur autem & per æstatem, & sub autumnum. Multa vero turbatio quibusdam. & circa fauces tubercula, & lingue inflammationes, & abscessus circa dēres. Vocesque multis significationem de se præbebāt, quod essent vitiatæ ac impeditæ & inuolutæ, primum quidem, tabidis incipientibus immo etiam ardenti febre correptis & phreniticis. Cœperunt igitur febres ardētes ante ver, itemque phrenitis, post facta frigora. & plurimi tunc agrotarunt. Acuta vero & lethalia symptomata his aderant.

Erat autem constitutio febrium ardentium hoc modo. Ab initio soporosi, anxij, horridi. febris acuta. non valde siticulosis, non diliri. De naribus parum stillauit. Exacerbationes plerisque diebus paribus. Circa exacerbationes obliuio, exolutio,

*Similia
hæc sunt
morbo gal-
lico quā
uigeto.*

*Febris ar-
dentis mo-
dus.*

& vocis

HIPPOCRATIS LIBER III.

& vocis priuatio. Extremitates manuum ac pedum semper his frigidiore, praesertim circa exacerbationes. & rursus tarde ac non bene recalescebant: rursusque & intelligebant & loquebantur. Detinebat etiam ipsos sopor continuus, non somnulosus. Aut vigiliae cum doloribus. plurimis horum alui turbulenta, secessibus crudis tenuibus, multis. Urinae multae, tenues, nihil neque iudicatorij, neque boni habentes. Nec vero aliud aliquod iudicatorium ita habentibus fiebat. Neque enim sanguis bene erumpebat, neque alius aliquis abscessus iudicatorius fiebat. Moriebaturque unusquisque prout contigit erroneo modo, plerumque circa iudicationes. Quidam vero diu voce priuati. Multi sudantes. & his quidem qui perniciosissime habebant, haec accidebant, Consimilia vero etiam phreniticis. Sine siti autem hi erant. Neque quisquam phreniticus insaniuit, velut ex aliis, sed alia quadam mala ac lenta in somno delatione grauiter peribant. Erant insuper etiam aliae febres, de quibus scribetur. Ora multis vlcerum feruido affecta, vlcerosa. Fluxiones circa pudenda multae, vlcerationes. Tubercula foris, intus, circa inguina. Lippitudines humidae, longae, diuturnae, cum doloribus. Eruptiones palpebrarum foris, intus, multorum oculos corrumpentes, quas ficus vocant. Erumpebant etiam in aliis vlceribus multae, & in pudendis. Carbunculi per aetatem multi, & aliae quae seps vocantur, pustulae magnae. Herpetes multis magni. At vero circa aluum multis multa & nocina acciderunt. Primum quidem tenebricosis dolorose, plurimis autem pueris, & omnibus qui erant ante pubertatem, & plurimi horum peribant. Lienterici multum, dysenterici, neque hi valde dolorose. Secessus autem bilioli, & pingues, & tenues, & aquosi. Et multis quidem ipse morbus ad hoc decubuit, & sine febribus & in febribus. cum doloribus, tormina, & voluuli maligni, multorum quae in corpore erant, & suppressa erant exitus. & excrementa progressa dolores non soluunt, & his quae offerebantur difficulter cedentia. Nam purgationes plurimos amplius laedebant. Ex his autem qui sic habebant, multi quidem cito peribant. Multi vero longius vitam degebant, & in summa, omnes & his quae per alium bis aegrotabant, & qui ex acutis, maxime ex his sustulit. Cibus secedebant mortui sunt. Omnes enim alui praescriptos morbos, in autem fastidiebant omnes, ob cunctos praescriptos morbos, in quos

Mala uaria.

Palpebrarum ficus.

Vetris malum hos omnes uocabat.

A quos sanè ego incidi. Multi vero, & maxime hi ipsi, & qui tales erant, sed & alij, perniciose habebāt. & siticulosi alij erāt, alij non. Ex his qui febribus alijsq; laborabant, nullus siticulosus intempestiue. Sed licebat circa potum victus rationem constituere, prout velles. Vrinæ autem prodeuntes multæ quidem erant, non pro potus ingesti ratione, sed multum excedentes. Verum multa quædam malitia vrinarum eiectionum erat. Neque enim crassitudinem, neque concoctiones, neque purgationes bonas habebant. Nam in multis morbis purgationes per vesicam fientes bonæ sunt. Significabant autem plurimis colliquationem, & turbationem, & dolores, & nullam iudicationem. Soporosi vero maxime phrenitici, & febre ardente laborantes erant. Sed & in aliis morbis omnibus maximis, qui cum febre fiebant. In totum autem plurimos aut grauis sopor comitabatur, aut paruos ac tenues somnos habebant. Multa præterea alia febrium genera populariter grassata sunt tertianarum, quartanarum, nocturnarum, continuarum, longarum, erronearum, auxiarum, instantium. Omnes autem hæc cum multa turbatione fiebant. Nam alui plurimis turbatæ. horrores. sudores non iudicatorij. & urinæ velut præscriptum est. Atque hæc plerisque habebant, velut in alijs. Et omnia quidem omnibus difficulter iudicabantur, & nullæ iudicationes fiebant, & diuturnæ, maxime vero his. paucis autem horum iudicatio circa octogesimum diem fiebat. Plurimis prout contigit defecerunt. Moriebantur autem horum pauci ex hydropse erectè obambulant. Multos vero etiam in alijs morbis tumores infestabant, maxime vero tabidos. Maxima autem & grauissima erant tabes, & plures occidit. Nam multi per hyemem incipientes, partim decumbebant, partim erectè obambulabant. Ante ver autem plerique ex decumbentibus moriebantur. Aliorum vero tussis nihil defecerunt. Verum æstate remiserunt. At sub autumnum omnes decubuerunt, & multi moritur plurimis horum diu ægrotauerunt. Cœpit igitur horum derrepente ex his afflictio. frequentes horrores erant, sæpe febres continuæ, acutæ. sudores intempestiui, multi, frigidi perpetuo. Multa frigiditas, & vix rursus recalescebant. Alui varie adstrictæ, & rursus breui humescentes.

Que febres uigescunt.

Tabes grauissima fuit.

HIPPOCRATIS LIBER III.

mescentes. Et quæ circa pulmonem erant omnia, infra distri-
buebantur. Multitudo vrinarum non bonarum, colliquatio-
nes malæ. Tussis autem aderant quidem perpetuo multæ,
& multæ educentes matura ac liquida, non autem valde cum
doloribus. Sed etsi aliquantulum dolerent, valde tamen le-
niter omnibus purgatio à pulmone fiebat. fauces non valde
mordaces. neque salugines quicquam infestabant. Viscosa
tamen, & alba, & liquida ac spumosa multa de capite descen-
debant. Magnum autem malum & hos, & alios comitabatur
ciborum fastidium, velut præscriptum est. Nam neque po-
tum cum cibo libenter sumebant, sed valde sine siti degebāt.
Grauitas corporis. Soporosi. Plurimis ipsorum tumor, & ad
hydropem deueniebant. Horridi, deliri circa mortem. For-

*Que tabi-
dis species
hos vexa-
bat.*

ma tabidorum erat levis, subalbida, lentis colorem referens,
subrubra, raua. Pituita alba referti. Scapulas alarum modò é-
minentes habentes. & mulieres sic. Atrabilis item forma, &
sub sanguinea. febres ardentes, & phrenitides, ac dysenteriae
hos tentabant. Tenesmi iunenibus pituitosis. longa alui pro-
fluua, acresq; secessus & pingues, biliosus. Erat autem omni-
bus præscriptis granissimum quidem ver, & multos occidit.
Aestas autem facilima, & paucissimi perierunt. Autumno vé-
ro & sub pleiada rursus multi moriebantur quartanarij.

AEGROTI SEDECIM. PRIMVS.

Parius.

IN Thaso Parium quendam, qui decubebat supra Artemi-
sij ædes febris corripuit acuta. ab initio continua, ardens,
siticulosa. Principio soporosus, & rursus insomnis. Alius tur-
bata in principio. Vrinæ albæ. Sexta die minxit urinā oleo-
sam, mēte motus est. Septima exacerbata sunt omnia nihil
dormiuit. Sed & urinæ similes, & mens turbata. Ab aluo verò
biliosa, pingua prodiērūt. Deinde octaua parum de naribus
stillauit. Vomuit virosa pauca, parum dormiuit. Nona per ea-
dem. Decima omnia remiserunt. Vndecima sudauit, non per
totum. Circumfrigit quidem. verum breui rursus incaluit.
Duodecima febris acuta. Secessus biliosi, tenues, multi. In v-
trinis quiddam in medio vehebatur: mente motus est. Deci-
ma septima laboriosè transmissa est. Neque enim somni, neq;
febris augebatur. Vigesima sudauit per totum, insomnis: se-
cessus biliosi, cibum fastidiens, soporosus. Vigesima quarta
recidua facta est. Trigesima quarta à febre liber, alius non
suppressa

A suppressa est. Et rursus incaluit. Quadragesima à febre liber, alius non multo tempore suppressa fuit. Cibum fastidians, parum rursus febricitauit, & temper erroneo modo, partim sine febre, partim non. Nam etsi reliquisset & alleuata esset, rursus reuertebatur. Eduliis quoque multis & vitiosis utebatur. Somni mali circa reciduas, mente motus est. Urinas crassitudinem quidem habentes tunc mingebat, verum turbatas & prauas, & alius iam adstricta erat & rursus soluta, febricula continua: secessus multi, tenues. Centesima vigesima die mortuus est. Huic alius assidue à prima die lubrica erat, ex biliosis, liquidis, multis. Aut adstricta ex feruidis ac crudis Urinæ verò perpetuò malæ. Sopores plerunque cum doloribus insomnis, cibum fastidians, febris ardens continenter.

AEGROTVS II.

IN Thaso decumbentem apud frigidam, à partu vbi filiâ peperisset, & purgatio facta non esset, febris acuta, horrida, *Puerpera que passa sit.* tertia die corripuit. Multo autè tempore ante partum febriculosa erat, decumbens, cibum fastidians. Postquam autem riguisset, febres cõtinue, acutæ, horridæ. Octaua multum mente mota est, & sequentibus diebus, & breui rursus resipiscebat. Alius turbata, ex multis tenuibus, aquosis, bile permixtis: sine siti erat. Vndecima resipiscebat, verù soporosa erat. Urinæ multæ, tenues, & nigrae, insomnis. Vigesima parù circumfrigit, & breui rursus incaluit: parum delirauit, insomnis. Alui secessus iidem. Urinæ aquosæ, multæ. Vigesima septima à febre libera, alius adstricta est. Non multo tempore postea coxæ dextræ dolor fortis multo tempore. Febres rursus comitabantur, & urinæ aquosæ. Quadragesima dolores circa coxam alleuati sunt. Tussis autem assiduæ, humidæ, multæ: alius substitit. Cibum fastidians. Urinæ in iisdem, febres autem in totum quidem non deficientes, erroneo vero modo exacerbescentes, partim ita, partim non ita. Sexagesima tussis quidem obscure defecerunt. Neque enim aliqua sputorum concoctio fiebat, neque alius consuetus abscessus. Maxilla verò ex dextris diuulsa est: soporosa, rursus delirabat, & breui resipiscebat. Ceterum à cibis auersum animum habebat, & maxilla quidem ad locum suum rediit. Alius autem biliosa, pauca egegit, febricitauit acutius, horrida, & sequentibus diebus voce destituta est, & rursus resipiscebat ac loquebatur. Octoge-

HIPPOCRATIS LIBER III.

simā mortua est. Vrinæ huic perpetuò erant nigre, & tenues, & aquosæ, & sopor comitabatur. Cibum auersans. Tristis in-
sominis; iræ, molestiæ. Mens melancholica.

AEGROTVS III.

*Pythion
Herculis
templum.*

IN Thaso Pythionem qui supra Herculeum templum de-
cumbēbat, ex laboribus, & lassitudinibus, & neglecta vi-
ctus ratione, rigor magnus, & febris acuta corripuit. lingua
arida, siticulosus, biliosus, non dormiuit. Vrinæ subnigræ,
quod in medio ipsarum pendebat, sublime erat. Secunda die
circa meridiem frigiditas extremarum partium, & magis cir-
ca manus & caput. loquela & voce destitutus. Breuispiras ad
multum tempus, rursus incaluit. Sitis. Nox quieta. Sudauit
parum circa caput. Tertia dies quieta. Vesperī vero sub so-
lis occasus parum frigit. Turbatio nocte dolorose. nihil
dormiuit. Ab aluo pauca compacta stercora prodierunt.
Quarta mane quietus. Circa vesperā omnia exacerbata sunt.
frigiditas, loquela, & voce destitutus, in deterius recalefactus
est post tempus. Vrinæ minxit nigras in medio quid pen-
dens habentes. Noctē quiete dormiuit. Quinta visus est alle-
uatus esse. Verum iuxta aluum grauitas cum dolore: siticulo-
sus. Noctē laboriose tulit. Sexta mane quietus. Vesperī dolo-
res maiores, exacerbatus est. Vesperī clystere adhibito, ab al-
uo probe egressus. Noctē dormiuit. Septima die anxius, submo-
leste ferebat. Vrinam minxit oleosam, noctu turbatio multa,
delirabat, nihil dormiebat. Octaua mane parum dormiuit.
Mox autem frigiditas. Vocis interceptio. Spiritus tenuis im-
minutus. Vesperī rursus excalefactus est, mente motus est.
Iam autem ad diem parum alleuatus est. Secessus meri, pauci,
biliosi. Nona soporosus, anxius, quum excitaretur, non valde
siticulosus. Circa solis occasus moleste ferebat, delirabat, no-
ctem malam habuit. Decima mane voce destitutus, frigiditas
multa, febris acuta. Sudor multus; mortuus est, dolores huic
in diebus paribus.

AEGROTVS IIII.

*Phrenitis
& moritur*

PHreniticus prima die decumbēs vomuit æruginosa, mul-
ta tenuia. febris horrida. sudor multus, continuus per to-
tum. Capitis & colli grauitas cū dolore. Vrinæ tenues, in me-
dio ipsarum pendentia, parua, diuisa: non sudauit. Ab aluo
stercora aceruatim egressus, multū mente motus est. nihil dor-
miuit

Amiuit. Secūda mane voce destitutus, febris acuta, sudauit: nō intermisit. Palpitationes per totum corpus. Nocte conuulsiones. Tertia exacerbata sunt omnia. Quarta mortuus est.

AEGROTVS V.

IN Larissa caluus, femur dextrum doluit derepente. ex his quæ offerebantur nihil proderat. Prima die febris acuta, ardens, quiete tenebat, dolores autem consequebantur. Secunda femoris quidem remisit dolores. febris autem acuta est. submoleste ferebat. non dormiebat. extremitates frigidae. Vrinarum non bonarū copia prodibat. Tertia femoris dolor quieuit. Mētis emotio, & turbatio, & multa iactatio. Quarta circa meridiem mortuus est celerrime & acutissime.

*Caluus ei
to moritur
Larissa.*

AEGROTVS VI.

IN Abderis Periclem morbus corripuit acutus, continuus, cum dolore. Sitis multa. anxietas. potum continere non poterat. Erat autē sublienosus, & capite grauatus. primo die sanguis ē sinistra nare erupit, multa tamē febris augescebat. Vrinam minxit multam, turbatam, albam. deposita nō subsidebat. Secunda omnia exacerbata sunt. Vrinæ tamē crassæ quidem erant, verum magis subsidebant. & anxietas leuata est. dormiuit. Tertia febris emollita est. Vrinarū copia: quæ concoctæ multam subsidentiam habebant. Nox quieta. Quarta circa meridiem, multum calidum sudorem per totum exclusit. A febre liber. iudicatus est. non rediit, morbus acutus.

*Pericles.
Abdera.*

AEGROTVS VII.

CIN Abderis virginem quæ decumbebat in sacra via, febris ardens corripuit. Erat autem siticulosa & insomnis. Menses autem primum ipsi descendebant. Sexta anxietas multa. rubor. horrida. mæsta. Septima per eadem. Vrinæ tenues quidem, verum boni coloris. Venter non vexabat. Octaua surditas. febris acuta. insomnis. anxia. horrida. intelligebat. Vrinæ similes. Nona per eadem, itémq; sequētibus sic surditas perseuerabat. decimaquarta mens turbata. febris remisit. Decima septima sanguis per nares fluxit multus. Surditas parum remisit. & sequētibus anxietas. surditas aderat. & delira erat. Vigesima pedum dolor. surditas, delirium intermisit. sanguis paucus per nares erupit. sudauit. à febre libera. Vigesima quarta febris rediit. surditas rursus. pedum dolor permansit. mentis emotio. Vigesima septima sudauit multum à febre libera.

*Virgo Ab
deritana.*

HIPPOCRATIS LIBER III.

Surditas defecit. pedum dolor restabat. De cetero perfecte D
iudicata est.

AEGROTUS VIII.

Anaxion.
Thracie
portæ.

IN Abderis Anaxionem, qui decumbebat ad Thracias por-
tas, febris acuta corripuit. lateris dexteri dolor assiduus.
Siccam tussim habebat, neque expuebat primis diebus. Siticu-
losus. Insomnis. Urinæ boni coloris, multæ, tenues. Sexta deli-
rus. Ad calefactoria nihil remisit. Septima dolorose agebat.
Nam & febris augescebat, & dolores non remittebant, & tus-
ses vexabant, difficultérque spirabat. Octava cubitum sequi.
effluebat sanguis multus, velut debebat. Remiserunt quidem
dolores, tussis tamen sicca comitabantur. Undecima remi-
serunt febres, parum circa caput sudauit. Tussis adhuc. & quæ E
à pulmone prodibant, liquidiora erant. Decima septima ince-
pit pauca, matura spuere. alleuatus est. Vigesima sudauit, à fe-
bre liber post iudicationem. alleuatus est. Erat autem siticu-
losus, & à pulmone prodeuntium purgationes non bonæ. Vi-
gesima septima febris rediit. Tussit, eduxit matura multa.
Urinis subsidencia multa, alba. Sine siti erat. bene spirans. Tri-
gesima quarta sudauit per totum, à febre liber. penitus iudi-
catus est.

AEGROTUS IX.

Heropy-
thus.

IN Abderis Heropythus erectè obambulans caput dolebat.
Non multo autem tempore postea decubuit. habitabat pro-
pe superiorem viam. febris ipsum corripuit ardens, acuta. Vo-
mitus ab initio multorum biliosorum, siticulosus, multa mo-
lestia. Urinæ tenues, nigra, id quod in medio ipsarum pende-
bat, sublime erat aliquando, quâdoque non. noctem doloro-
se transegit. Febris aliàs aliter exacerbescebat, plerunque in-
ordinate. Circa decimam quartam surditas. febres augesce-
bant. Urinæ per eadem. Vigesima multum mente motus est,
itèmq; sequentibus. Quadregesima multus sanguis ex naribus
erupit, & magis intelligebat. Surditas aderat quidem, sed mi-
nor. febres remiserunt. Sequentibus diebus sanguis erumpe-
bat frequenter & paulatim. Circa sexagesimam sanguinis eru-
ptiones cessarunt. Coxæ autem dextræ dolor fortis. & febres
augescebat. Non longo tempore postea dolores omnium in-
fernarum partium. Contigitque aut febres esse maiores, &
surditatè multâ; aut hæc quidè remittere & leuiora fieri, in-
fernarum

A fernarum autē partium circa coxas, dolores esse maiores. 1^a vero circa octogesimam omnia remiserunt. Nihil tamen defecit. Vrinæ enim boni coloris, & plures subsidentias habentes prodibant, & deliria minora erant. Circa centesimā alu⁹ multis biliosis turbata est, & tempore non modico multa talia prodibant, & rursus dysenterica cum dolore. Reliquorum vero quies erat. In summa, & febres defecerunt, & surditas cessauit. In centesima vigesima perfecte iudicatus est. febris ardens.

AEGROTVS X.

IN Abderis Nicodemum ex venere & potu, febris corripuit. Initio autem erat anxius. & cordis dolore vexabatur. siticulosus. lingua combusta fuit. Vrinæ tenues, nigre. Secunda febris exacerbata est. horridus. anxius. non dormiuit. Vomuit biliosa, flaua. Vrinæ similes. Nox quieta. dormiuit. Tertia die remiserunt omnia & quies erat. circa solis occasus rursus moleste ferebat. noctē laboriose tulit. Quarta rigor. febris multa. dolores omnium. Vrinæ tenues, & quid in medio ipsarum pendens. Sexta mente multum motus est. Septima quies. Octaua alia remiserunt omnia. Decima & sequentibus diebus aderant quidem dolores, verum omnes minores. Exacerbationes autem & dolores huic ad finem vsque in diebus paribus magis erant. Vigesima minxit urinā albam, quæ crassitudinem habebat, & deposita non subsidebat. Sudauit multum. visus est sibi à febre liber esse. Vespero vero rursus incaluit. & dolores iidem. horror. sitis. parum mente mot⁹ est. Vigesima quarta multam urinam albam, multam subsidentiam habentem minxit. Sudorem multum calidum per totum exsudauit. à febre liber. iudicatus est.

Nicodemus.

AEGROTVS XI.

IN Thaso mulier morosa, ex mœrore cū occasione, erectē obambulans, insomnia facta est, & cibi fastidiēs. & erat siticulosa, & anxiosa. habitabat autem prope Pyladæ ardes in Leio. Prima die sub initium noctis timores, sermones multi, tristitia, febricula tenuis. Mane conuulsiones multæ. Quam autem intermisissent conuulsiones illæ multæ, delirabat. turpia loquebatur. Dolores multi, magni, continui. Secunda per eadem. nihil dormiebat. febris acutior. Tertia cōuulsiones defecerunt. Sopor autem & in sonnum grauiorem delatio ad-

Mulier Thasa.

HIPPOCRATIS LIBER III.

rat, & rursus vigilia. exiliit. continere se non potuit. multum deliravit. febris acuta. Ad hanc noctem multum sudorem calidum per totum corpus exclusit. à febre libera. dormiuit. Penitus resipuit. iudicata est. Circa tertiam autem diem vrinæ nigrae, tenues. quod in medio ipsarum pendeat aliquandiu rotundum, non subsidebat. Circa iudicationem menses multi prodierunt.

AEGROTVS XII.

Virgo Larissa.

IN Larissa virginem febris corripuit ardens, acuta. insonnis. siuculosa. lingua fuliginosa, arida. Vrinæ boni quidem coloris, sed tenues. Secunda die laboriose debebat. non dormiuit. Tertia ab aluo multa prodierunt aquosa cum virore pallida. itidemque sequentibus diebus prodierunt eiusmodi tolerabiliter. Quarta vrinam egressit tenuem, paucam: habebat in medio pendens illud sublime, non subsidebat. mente mota est ad noctem. Sexta per nares sanguis multus large fluxit. quumque inhorruisset, sudorem multum calidum per totum effudit. à febre libera. iudicata est. In febris autem, & iam iudicata, menses tunc primum prodierunt. Erat enim virgo. Perpetuo vero anxiosa erat. horrida. faciei rubor. oculorum dolor. capitis grauitas. Huic non rediit, sed iudicata est. Dolores diebus paribus.

AEGROTVS XIII.

Apollonius Abderitanus.

Cur hic adeo laboravit.

APollonius in Abderis erecte titubans obambulabat multo tempore. Erat autem magnis visceribus praeditus. & circa hepar dolor multo tempore familiaris ipsum comitabatur. & sanè tunc etiam morbo regio tenebatur. flatuosus. coloris subalbi. Quum autem edisset ac bibisset intempestius carnem bubulam, incaluit parum primùm. decubuit. Lacte vero usus cocto & crudo, multo, caprino ac ouillo, & victu malo, omnium lusiones magnae sequuta sunt. Nam & febres exacerbatae sunt, & aluus nihil memorabile de ingestis egressit. Vrinæ tenues & paucae prodibant. Somni non aderant. inflatio mala. sitis multa. soporosa. praecordij dextri eleuatio cum dolore. extremitates vndique subfrigidae. parum delirabat. Oblitus omnium quae loquebatur. mente movebatur. Circa decimam quartam ex qua quum riguisset incaluit, decubuit, & insaniit. clamor. turbatio. sermones multi. & rursus quies. & tunc sopor accessit. postea vero aluus turbata, multis, biliosis, meris.

A fis, meris, crudis. Vrinæ nigræ, pauca, tenues. Multa molestia. Seccessus varie habebant. Aut enim nigri, & pauci, ac æruginosi erant: aut pingues, crudi, & mordaces. Per tempora vero videbatur etiam lactosa egerere. Circa vigesimam quartam lenitas erat. & reliqua quidem in iisdem perseverabant, parum autem resipiscebant: ex quo vero decubuit, nulli⁹ meminit: Rursus autem breui despiebat. Omnia in peius procedebant. Circa trigessimam febris acuta. Seccessus multi, tenues. delirus. extremitates frigida. voce destitutus. Trigesima quarta mortuus est. Huic ppetuo ex quo ego noui, aluus turbata. Vrinæ tenues, nigræ. soporosus. insomnis, extremitates frigida. delirus perpetuo. phreniticus.

AEGROTVS XIII.

IN Cyzico mulierem, quæ gemellas filias magna difficultate peperit, & non valde purgata est, primum inuasit febris horrida, acuta. Capitis & colli grauitas cum dolore. Insomnis ab initio, taciturna ac tetrica, & non obsecundans. Vrinæ tenues & decolores. siticulosa. anxia plerunque. aluus erroneo modo turbata. & rursus adstricta. Sexta ad noctem multum delirabat. nihil dormiuit. Circa vndecimam insaniit. & rursus resipuit. Vrinæ nigræ tenues. Et rursus tempore interposito oleosa. Et aluus multis tenuibus turbata. Decima quarta conuulsiones multæ. extremæ partes frigida. nihil amplius intelligebat. Vrinæ suppressæ sunt. decima sexta voce destituta est. decima septima mortua est. phrenitis.

AEGROTVS XV.

IN Thaso Dealcis vxorem, quæ decumbebat in Leio, febris horrida, acuta, ex mœrore corripuit. Ab initio contegebatur, & ad finem perpetuo, semper tacita manibus palpabat, vellebat, scalpebat, pilos legebat. Lachrymæ, & rursus risus, non dormiebat. ab aluo irritationes. nihil prodibat, parum commonita bibebat. Vrinæ pauca, tenues. Febres ad manum tenues. extremarum partium frigiditas. Nona multum delirabat. Et rursus sedata est. tacita. Decima quarta spiritus rarus, magnus, per tempus. Et rursus breuispira. decima septima ab aluo irritatio turbulenta. postea vero ipsi potus percurrabant, neque consistebant. omnino nihil sentiebat. Cutis arida circumtensio. Vigesima sermones multi, & rursus sedata est. voce destituta. breuispira. Vigesima prima mortua. Huic perpetuo

*Puerpera
Cyzicena
gemellas
peperit
& mortua
est.*

*Dealcis
uxor Thas
sia,*

HIPPOCRATIS LIBER III.

perpetuo ad finem vsque erat spiritus rarus magnus. Omni-
no nihil sentiebat. semper contegebatur. Aut sermones mul-
ti, aut tacita perpetuo. phrenitis.

AEGROTVS XVI.

*Adolescens
in Meli-
boea.*

Adolefcens in Melibœa, ex potationibus & venere mul-
to tempore calefactus decubuit. Horrid^{us} autem & an-
xius erat. infomnis. & nō siticulosus. Ab aluo prima die ster-
cora multa prodibant, cum multa defluxione. & sequentibus
multa aquosa cum virore pallida prodibant. Urinæ tenues,
paucæ, decolores. Spiritus rarus, magnus, per tempus. Preco-
rdij intentio submollis, oblonga ex vtrisque. Cordis palpi-
tatio perpetuo continua. Urinam minxit oleosam. decima sen-
sim mente motus est. moderatusque erat ac quietus. Cutis a-
rida & circumdistenta. Secessus multi & tenues, aut biliosi &
pingues. Decimaquarta omnia exacerbata sunt. mente mo-
tus est. multū delirauit. Vigesima insanit. iactatio. nihil min-
gebat. paucos potus cōtinebat. Vigesimaquarta mortuus est.
phrenitis. Videtur porrō mihi æstas illa quæ tunc fuit, iux-
ta rationem commoditatem attulisse. Nam æstivos morbos
hyems succedens soluit. Et hyemales æstas succedens trans-
mutat. Quanquam ipsa in seipsa quæ tunc erat æstas, non sta-
bilis erat: sed derepente calida, & austrina, & sine ventis. At-
tamen ad aliam tempestatem transmutata profuit. Magnam
vero artis partem esse arbitror, etiam de his quæ scripta sunt
recte, posse considerationem facere, ac iudicare. Qui enim
hoc nouit, & his vtitur, non videtur mihi in arte multum fal-
li posse. Oportet autem exacte perdiscere vnamquamque tē-
porum constitutionem, & ipsum morbum. Et quid boni cō-
munis sit in constitutione, aut in morbo. & quid mali com-
munis sit in statu, aut morbo. & qui morbus longus sit, & le-
thalis. & qui longus, & non perniciosus ad vitam. & qui acu-
tus, ac lethalis. & qui acutus, & superesse sinens. Ex his enim
ordinem dierum indicatoriorū considerandi, ac præ-
dicendi facultas datur. Et harum rerum gna-
ros scire contingit, quibus & quando,
& quomodo victum præscri-
bere oportet.

*Quæ & in
anni tēpori-
bus &
in morbis
obseruā-
tur.*

Hippocræ-

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS POPVLARI-

bus lib. III. Iano Cornario

medico physico in-
terprete.

Ost æquinoctium & post pleiada, qualia sunt erodentia & mucosa, quæ caput aperuerunt, supra auræ prodierunt. Ei qui apud Leocydides habitabat, in pede. Phanodico digiti in pede, in pectore. Qui tibiâ sectus est, hac parte etiâ nigrefactus est. Erat vlcus magnû in externa tibiæ parte, & retro prodibat. Quû purû factum esset, la-

teris dolor & pectoris sinistri è directo, & febres. Mortu⁹ est à febre. Biliosum restiario abunde coloratû. Et vltoria adhibenti circa æquinoctium, sanguis multus deorsum prodit.

Senj valde vehementer abscessit, non vltra quatuordecim dies. Vulnerato ab Antiphilo, vsto iudicatio facta est die septima, bilioso, stupido. Tertia post iudicatione, sanguinem sput, superstes manebat. & recidiua facta est postea. Iudicat⁹ est velut par erat, circa pleiadû occasum primû. Post pleiadû autè occasum, biliosus ad insanîa vsq; iudicatio facta est, superuixit, circa nonâ diè, absq; sudore. Circa æquinoctium Chalcidonijs à portis delatus ad forû, ex ruptione circa mâma dextrâ dolens, spuebat alias atq; alias pallès subuiride. Vêter egerebat. Sndor auspiciatus septima, tenuit plerunq; vsq; ad octauâ. iudicatus est decimaquarta. Circa quadragesimâ tubercula exorta ipsi circa vtrasq; aures, haud immerito putabatur suppuratus fore, nò factum est. Pectus Aristodemo vstû est. Philidis filio quû abscessus factus esset ex casu, & ipsi pect⁹ vstû est. Erat aut dolor quidâ etiâ antea, post æquinoctiû autûnale recidiuq; & alias vsq; ad solstitiû hyemale, & cû sole æstiuo. Acheloi vxor sexta die abortiuit, quû esset sanguinea,

Antiphil⁹.

Chalcidonijs.

Aristodemo.

Philidis fi-
lius.

Achelous.

HIPPOCRATIS LIBER III.

*Morbus
regius.*

*Diversi
morborum
effectus.*

Spongix.

*Virginis
morbus.*

*Meandri
uxor.*

*Thestoris
famula.*

sanguinea, & horrida, & sudores. Iudicatio facta est decima-
quarta, quot mēsum fuerit fœtus, haud scio. Masculum aut e-
tiam alium ad dies viginti se abortiuisse dixit, an vera dixe-
rit non scio. Circa solstitium hybernū aquilonares ven-
ti erant. Morbo regio corripiebatur abunde colorati. & par-
tim horridi, partim nō, Lingux combustæ tertia die, Et tur-
bationes circa sextam & septimam, atque hæc diu durantes.
Decimaquarta ventres resistentes, & in medicationibus non
obedientes. Pro ratione febrium etiam nulli sudores. Sple-
nes quibusdam parui ad præcordia dextra extenti, & ad ma-
nū submurmurantes. Sanguinis fluxiones, & vrinis purgatio ac
iudicatio. Multo autem magis infra nitebantur. Nam & hoc
sub illud tempus corripiebat. Quibus non sic erat, splenes
vero etiam eleuati, his sanguis ex sinistra nare. Solstitium
præterierat, hyberna hyberno modo in Aquilonaribus, pau-
lo vero post austrina erant, ad quindecim dies. Postea vero
niues quatuordecim diebus. Circa hanc anni constitutionē,
morbi regij abunde colorati vigeant. qui non sincere iu-
dicabantur, recidiuabant. Post niues, austrina succedebant, &
pluuix, grauedines eruperunt, & cum febribus, & sine feбри-
bus. Cuidam vero etiam, ad dentes, qui antea ex medio do-
luerat: ad dextra, supercilium, & oculos. Erant autem & rau-
cosi, & fauces inflammatae. & glandulæ isthic spongix appel-
latae intumesciebant. & tubercula circa aures, & maxillā mol-
lia, & cū febre sedabatur. Incipientibus febricitare fiebant su-
perne, & in vtrâsq; partes pleraque horū. & Spōgix quibus-
dam sub autūnum & hyemem. Sed & porriginēs. Et mul-
tæ omnibus modis abortiebant, & difficulter pariebant.
Sexta die virgini iudicata. sexta reuerterunt. iudicata ve-
ro sunt per sextam. Omnia in his temporibus sexta & o-
ctaua iudicabatur, circa pleiadum occasus. Meandri cæci v-
xor statim cum pallore viride, & statim purulētum spuit cir-
ca sextam. & hepatis feruor, & deorsum secessus modicus.
carnopurulenta sursum pauca, alba, lata expuebat. cibum fa-
liciens. Mortua est prope vigesimam diem. Ex vicinis
Thestoris famula, ex vstoris: secessu bilioso, multo: præcor-
dio intenso: Sexta die ex suppressione aluus ipsi tenuia, mul-
ta, vna vice egressit. & statim sudauit, & iudicata est. & aluus
substitit. eadem autem hora quum riguisset febricitauit. &
rursus

- A rursus eadem hora. Therсандri vxor quum pituita alba prædita non valde esset, lactans acuta febre correpta est. Huius lingua cõbusta est, dum alia combureretur, sub hoc tepus: linguaque exasperabatur, velut grandine multa. Et lumbrici per os. Circa vigesimam autem non perfecte iudicata est. Circa pleiadum occasus Metrophanti filius, caput percussus ab alio puero, per testam: quum peruenisset ad duodecimam diem febricitauit. Occasio autem erat quod quum detergeret partes circa vlcus perfricuit, & perfrigeratus est, & labia statim sunt eleuata. Attenuata est autem cutis, multis locis vltius ab vlcere. quum autem sectus esset non tarde, neque pus effluxit, neque alleuatus est. Iuxta aurem vero videbatur suppurari, in maxilla ad dextram. Hac enim parte etiam vlcus erat. Postea & hoc non suppuratum est, & humerus dexter suppuratus est cito. Mortuus est circa vigesimam quartam. Post pleiadum occasum is qui aurem doluit, circa vigesimam diem postea voce destitutus est, & dextrarum partium impotens. sine febre sudauit. dextra auris, dexter oculus, consistebat nõ valde, & attrahebat quid ex inferna parte. A sinistris autem distortus est oculus grauius dolens. collum durum factum est, tertia hora posteaquã doluit.
- Post pleiadum occasum, seruus Attici à quartana correptus, stupidus sedatus est. Alius eodem tempore vera stupida infania, ex phrenitide ac lethargo mixta, correptus est. Ad coxas & crura venit dolor, quieuit, quoto die haud scio.
- C Eodem tempore horridi, vomentes, & post iudicationem cibum auersantes, & biliosi, & splenes magni, duri, dolorosi, & sanguinis eruptiones. Quibusdam vero eodem tempore, post pleiadum occasum, ex naribus sanguis biliosus ob splenes. In Cranone vxorẽ Nicostrati correptã decimaquarta die, statim occupauit impotentia colli, & aliarum partium. & cibus inclusus fuit vsque ad decimã. Spiritus densus paruus. impotentia. palps digitis. delirans. sudores. distracta sunt ad dexteram partem, collum, os, oculus, nasus. Vrinarum subsidencia alba, eruum referens. alia alba. alia ramentosa, cū pallore subuindis, farinam lentium referens. Huic quandoque velut adiposum quiddam superstabat, atque hoc aceruatum, non multum dispersum, velut quod in medio ipsarũ pendere solet disparatũ. velut extrinsecus ex ouicula. postea vero etiã

Thersandri vxor.

Metrophanti fili.

Attici seruus.

Nicostratus.

Vrinarum uarietas.

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

non subsidens mingebatur. & alia quidem talis erat, alia sub-
 fidens. alia talis modice ad latitudinem dispersa. alia contur-
 bata. alia talis. Quod in medio vehi solet, nubecula subni-
 gra simile, quæ putaretur crassitudinem habere. Laxum autè
 aliud tenue, aliud tenue tale. aliud velut equi. aliud velut sūt
 caliginosa. Qui primus delatus est adolescens, huic vrina
 pura tenuis. Omnium secessus tenuis, multus sine bile. lin-
 gua valde aspera. Febris adurens. insomnis. aluus gibbosa. Hic
 mente motus est octaua arbitror die, proteruum in modum.
 exurgebat. pugnabat. turpia fortiter loquebatur, quum talis
 non esset. Huic quum vrinae multae tennes prodissent ex sup-
 pressionem, somnus obortus est continuus. & sudor, qui iudi-
 catorius esse putabatur, ex quo talis erat forte circa decimā
 diem. Verū postea rursus insaniit, & breui mortu⁹ est vnde-
 cima die. Occasionem fuisse puto quod meracum multum
 bibisset, priusquam insaniret. Paucos habebat annos, prope-
 modum viginti. Eumenis vxor autumnno vomuit bilem a-
 tram. Sed & odores manifesti erant. & febres horridae. & cor-
 dis siue osculi ventris dolores. biliosa pauca vomebat, & lū-
 bricum. Secessus tenues per omne tēpus. Ante pleiadum oc-
 casum desinebant statim sanguinis eruptiones. & breuiiores
 erant febres ac statim reuertentes breuibz recidiuis. & ci-
 bum auersantes, & velut excocti, & anxij, & cor dolentes, &
 ferini in iudicationibus, & rigore affecti. & biliosi. Adoles-
 cens peregrinus erat, cui tertia die sanguis ex naribus mul-
 tus fluxit. itemque quarta ac quinta. Sexta compositae consi-
 stebat. mente motus est. Septima die aluus substitit. soporo-
 sus erat. Recidiua tertia die. aluus enī cessauit. Vrinam non
 vidi. Circa iudicationē velut debebat. At vero circa pleia-
 dum occasum austrina, & pluuia erant. & tunc Adolescens
 mucosa, subbiliosa, viscosa, multa recrementa egerebat. febris
 vehemens continua. lingua arida. Sexta iudicatus est. Septi-
 ma rursus inuasit, dimisit eadem die cum tremore. auri-
 nis fluxio viscosa, crassa, die sexta. Puer ab ulcere Pha-
 gedæna eroso, dētes inferni, & ex supernis ac infernis ante-
 riores, emergebant, cavitatem habebant. Quibus os ex pa-
 lato discedit, his medius confidet nasus. Quibus vero super-
 ni dētes anteriores, his latus est summus nasus. Qui quin-
 tus dens ab anterioribus numeratur, quatuor radices ha-
 bet, sin-

Eumenis
 uxor.

Iuuenis
 aliter.

Puer pha-
 gedæno-
 sus quid
 tulerit.

A bet, singulis paribus ad vtrunque vicinum dentem connexis, extremitatibus omnibus ad internam partem reflexis.

Circa tertium dentē suppurationes plures quā in aliis omnes. Et ex naribus fluxiones crassæ, & à temporibus dolores, ex hoc maxime fiunt. Corroditur hic, maxime quintus, ex medio quidem nodum habebat vnum, duos autē antèrius. Paruus primus intrinsecus iuxta duos corrodēbatur.

Septimus radicem vnam crassam, acutam habebat. **Athena** pueri masculo doluit à sinistra parte infernus dens, à dextra supernus. Huius auris dextra suppurata est, dum non amplius doleret. Post pleiada clemens cœlum, nubilosum, & caligines, iudicationes quintanæ, & sextanæ ac septimanæ. Iam vero etiam diuturniores, febres recidivantes, &

quandoque erroneæ, & cibum auersantes, & biliosæ. & dysenterici cibum fastidientes, febriculosæ. Circa pleiadum occasum, austrina fortiter erant, sanguinis eruptiones, & febres tertianæ naturam referentes, & lenes. Qui in sutrina decumbebat, sanguinem abunde biliosum è naribus effudit. Seceffus modicus, iudicatus est septima cum rigore. Seruus

in extrema caupona, quarta die sanguinem è naribus effudit. multa statim nugabatur, aluus renitebatur. Præcordium dolorosum, durum. Ad subditam glandem sexta die subierunt mala, cum pallore viridia. Septima mane iactatio, clamor multus, venarum pulsationes circa umbilicum. In acutissimis febribus pulsus densissimi, & maximi. Quale est ad vesperam

C exacerbati, tale erat in omni morbo. Carterum ad principia, considerandæ sunt etiam exacerbationes, & an citius redeant, & continuas, & anni tempus. Post pleiadum occasum, austrina. Quæ quinta die iudicabantur, intermissa vna repetebant. At vero laxa, pustulosa erant, velut Aeanthio Lapyto. Circa pleiadum occasum, subscabra, & aspera

erant pruriginosa, nullas lachrymas emittentia, & magis quidē hoc tempore. Sed & impetiginosa turgentia. Hæc erant in Pythodoti vxore, & Capelio, cum febre, sub cuius initium ferè Pythodoti vxori coxæ impotentes. Post pleiadum occasum horrores, sanguinis è naribus eruptiones. Sutor qui

dam septima iudicatus est, vna intermissa, altera rediit. Rursus quarta iudicatus est. Alius ex his qui à Leocyde venerant, septima iudicatus est. Alius quarta. Moschus nona.

Iargus

Puer alter

Quæ patētur hī

Quæ considerāda.

*Acanthia
Lapyto.*

Pythodorus.

Sutor

*Glaucius
nomine.*

Moschus.

HIPPOCRATIS LIBER III.

*Tubercu-
lum auris.*

*Equo lap-
sus quid
tulerit.*

Tenedia.

*Terræmo-
tus.*

*Antigenis
uxor.*

Apemātus

Largus sanguis ex sinistra, modicus è dextra nare. Ad deci-
mam quartam ad iudicationem, si quatenus debebant ab ini-
tio exacerbarentur. Delinquentes circa edulia decima septi-
ma fiebant. Circa aurem in dextra parte tuberculum, par-
uum intus durum, foris paruum laxum, dolorosum, nihil re-
mittens, decima nona noctu factum est. Valde biliosis
suppuratis, purgatio sepiæ atramento maxime similis. Qui
cucurbitam affixit, quæ in coxa esset dolor, huic ad crus de-
orsum venit, & melius habuit. Qui in Ceramico ab equo
lapsus est, cui non statim cucurbita affixa est: vltus est intro,
& vigesima die recruduit malum. sanguinis eruptiones se-
culentæ, & erodentes. Tenedia quarta die abortiuit, ma-
sculum triginta dierum. alius liquida, tenuia, egressit. lingua
combusta fuit. iudicatio quarta die. Post pleiadum occa-
sum lienosa, vsque ad quintum diem fluebant. iudicata sunt.
Cuidam septima die vrina velut erui lotura, similis ipsa
sibi ipsi. postea pura recidiua. Intermisit etiam Megaris filio,
verum sanguis non fluxit. Vrina velut Antigenis alba, cras-
sa, similis. Circa solstitium hybernum, sydus non paruum,
quinta & sexta postea terræ motus. Quæ in Perintho mo-
rabatur anhelosa, Antigenis vxor, quæ non sciebat an præ-
gnans esset, menses comparentes rubri. Venter aliàs atque
aliàs paruus, aliàs magnus. Tussiens semper, velut si celerius
iter perfecisset. Mensis erat octauus, sedata est prius febrici-
tans. Apemanti fratris vxor, septima die abortiuit foemel-
lam velut dixit sexaginta dierum. Circa nonam turbata est.
post iudicationem, dextras partes dolebat, velut à recidiua.
Hæc & concipiebat cito, & perdebat. Alia quædam in albis
mensibus filiam peperit. Alia in rubris, velut conueniebat.
Horridi, anxij, cibum auersantes, recidiuantes, biliosi, sangui-
ne manantes, subsplenici, doloroso modo plurimi ex sinistris
affecti. Apemanti vxori hæc parte oculus distortus est de-
exter, ad alterâ vero partem lateris mollitudo. Aristophô-
tis filia tertia & quinta febricitauit. sicca plerunque perse-
uerauit. Venter tamen huic turbatus. ægre iudicatio fiebat.
vltra triginta dies cessauit. Pustulæ ex lassitudinibus non
valde fortibus, perueniunt ad septimam liuida. Rigor an-
cillæ retro Heroum obortus est. At vero alba magna, ne-
que ipsæ valde bonæ, graui sopore pressorum, & somnolen-
torum,

A torum, & non confidentiũ, & bile renitente : & siue lubrica,
 siue dura fuerit aluus, non confidentes. Zoili fabri pulsus *zoilus.*
 tremuli tardi, Vrina & alui secessus moderate decolor. pecti-
 nis distentio vtrinque in directum, vsque ad vmbilicum, cum
 febre acuta. cibum auersans. sticulosus. Filia edilis apud *Tecome.*
 Tecomeum, quum obscurum esset ipsi quod vterum gesta-
 ret, secundi mensis initio erupit vomitus pituitosus, aliquan-
 do vero biliosus, difficulter peperit, perfecte purgata est. Vo-
 mitus similiter vsque ad trigesimam diem perseuerauit. post-
 ea venter turbatus est, & vomitus cessauit. Lienteria. menses
 non prodibant per duos annos hyeme habuit hæmorrhoi-
 das. Duo fratres Cecropis familiares, quibus nigra ab ini- *Cecrops.*
 tio prodibant, subseculenta, edulia ex sanguine confecta co-
 lore referentia, ea ex spumosis bile abunde coloratis viridia
 erant. Qui asinum ex pacto eleuauit, statim fabricitauit.
 Tertia & quarta, & quinta, & septima, & octaua sanguis e-
 rupit. iudicatus est. aluus lubrica. Vir metallicus. præcor-
 dium dextrum intentum, splen magnus. aluus intenta, sub-
 dura. spirituosus. decolor. Huic ad genu sinistrum. recidua.
 per totum iudicatus est. Temenæ filius habebat quid spi- *Temenæ*
 ritus, vt viridantis palloris esset, ad dorsum : ad manus viri- *filius.*
 dantis palloris. Maritus Lechus puerperæ apud Sitodo-
 chum, arquato morbo infestatus, ad quem septima die ingres-
 sus sum, octaua moriebatur, neque mingens, neque egerens.
 Præcordia magna & dura, & spiritus densus. Hic moriens ne
 frontem quidem sudore humectauit præ dolore. Huius v-
 xor eiecit foemellam septimestrem, septima die. Apparuit
 autem quarta die. Hanc à principio quidem pedum dolor
 tenebat. Desinente vero febre. spiritus non est solutus, sed
 intus relictus. dolor ad manus & brachium. Recidua per
 longissimum tempus corripuit eos quibus vrina ante indi-
 catioem suppressæ fuerant. Quæ erat apud Temenen ip-
 sus soror, cum rigore iudicata est. Quum autem viridans pal-
 lor cito desineret, manus & humeri doluerunt : horum au-
 tem cessante dolore, caput : oculorum palpebræ supernæ e-
 leuatae sunt, & lachrymæ profluebant. reliqua non noui. Iu-
 dicata est primum septima die. Menandri vinitor simili- *Menander*
 ter, verum aluus ab initio tenuia egerebat. postea suppressa
 est, itemque vrina iudicata est, non riguit, septima die: quo-
 niam

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

Patamoni-
nis filius.
Heges-
tratus.

Mulieræ
diuersi
morbi.

Temenæ
uxor.

niam albus antea turbata fuit. Potamonis filio aluus non^D
egerebat septima die. duobus diebus ante iudicationem nõ
rigit, quapropter neque vrina supprimebatur. Dens He-
gestratio, cui suppuratio iuxta oculum, suppuratus est iux-
ta extremum. & rursus sanatus est oculus, & secundum nares
pus descendit crassum. Iuxta gingiuam caruncula parua ro-
tunda abscesserunt. Huic circa tertiam diem suppuratio af-
futura putabatur. postea auertebatur. Derepente vero intu-
muit maxilla, & oculi. Quibus abscessus ad oculos in fe-
bribus ardentibus, hi maxillas rubent, & sanguinem ex nari-
bus fundunt. Sed & quibus ad aures fiunt. Fortassis autem
& abscessus ad articulos magis, non tamen clare noui. Ri-
gores tremulis, præcordij intentio. Menses apparuerunt^E
decima septima, iudicatio fiebat ita perpetuo. Si tamen non
sic intus permansissent, iudicabantur tertia. quædam quin-
ta, quædam septima. Hegestratio postremi duos dentes
parte inter se contigua corrodebantur. postremus habebat
supra gingiuam duos nodos, vnum iuxta cauernam, alterum
ex altera parte. Qua verò parte duo nodi erant, ibi radices
late similes singulis paribus coincidebant, ad alteram par-
tem medietas vna rotunda. Mulier cui sanguis è naribus
erupit quarta & sexta. Septima iudicata est, rubicunda e-
rat. Mulieri ex capite fortiter grauata, indicatio facta
est circa vigesimam. Vigesima præcordia æstuosa. Septima
die non valde sanguis è naribus erupit. Secessus tenues, ad^F
oculum dextrum circa octauam. Viro eadem, verum se-
ptima indicatus est. Sublienosus è sinistra parte. Huic octo-
gesima die, & diuturniores oculi affectiones: fortassis quo-
niam post iudicationem, & quia multa. Vxor Temenæ
spirituosa præcordia, & intenta. Menses per tempus appa-
ruerunt. An vero etiam prægnans fuerit, haud scio. aluus
primum suppressa, & tunc vomebat. postea non amplius.
aluus enim multa viscosa ac biliosa egerebat. præcordium
non impediēbat. Vndecima ad magnum dextræ digitum
inflammatio, alui egestio etiam penitus procedebat. Qui-
bus contingentibus, melius habebat. Nam & in somni de-
latio minor erat, & febris: & quodammodo facilius spira-
bat, quoniam supra malum vomitum, vomuerat. Decima-
sexta sensim factus est spiritus densus, & febris. mortua est.
Hæc

A Hæc febricitauit ante abscessum. Septima post abscessum periiit. Erat & hæc rubicunda. Filius mulieris ipsius Apemanti sororis, præcordia magna & splen, spiritus, secessus amaræ bilis, aliquantulo stercore ammixto, lassus ex operibus. Vigesima die ad pedes, & iudicatio certe lassus ad articulos, non ad oculum. præcordia vero erant intenta. & sanè erat etiam tussicula quædam modice sicca. Quæ relinquuntur post iudicationem recidiuam faciunt. & in ipsis morbis quæ excernuntur, sputum præmaturum, alui secessus, intemperies, & similia. Apemantus cui dolores in sede, in dextri lateris mollitudine, & iuxta umbilicum paulo inferius, & è dextra parte: ante dolorem vrinam cruentam mingeat. desit tertia die. Et faber in altera parte, ex eadem in directum, & hic quoque vrinam cruentam eiiebat. Quæ ubi cessasset, ambo subsidentias in vrinis habebat, & hoc tertia die. Apemantus autem plurimum fouebatur. Alter vero nõ sentiebat, nisi in dextra parte. Et Nicostro accidit aliquid iuxta vltimas partes à dextris, inferius quàm quibus in sinistris. longe vero subter lateris mollitudinem, vsque ad umbilicum vtrisque. Anicula apud Sosileu alba pituita referta: Tibiæ duris tumoribus, albis, laxis, iteque pedes, verum minus. Erant autem & in partibus infra femora, etiamsi plerisque difficilis huc exitus patet: immo & in lumbis. & venter tenuis erat, præcordia submollia, spiritiosa non valde. Erat autem desinentibus plurimis, etiam alia cura ubi glauci facti erant oculi. Atque oculorum quidem cura paulo moderatior erat. Coxæ vero ac cruris affectiones vterinæ erant, quum dolores esse putarentur. Apposito enim ac subdinitio medicamento odorato, ex farina & vnguento, cõtigit vt breui discenterentur ac desinerent. Tẽpus autem abscessus ad oculum, annus. Circumcirca durus fuit, cui etiam pustulæ non perfecte contabuerunt. Sunt autè & à disquamatis talia. Seruus in Hippolochi villa, cui in præcordiis vtrinque quid collectum erat durum, & fulgorem aliquantulũ habens inferne, qualis erat in fabri ferrarij vxore hydropica: Cui tenuia recrementa progressa partem aliquã euacuauerunt. Erat autem & hoc ipsum ad dextrum platum quiddã, supra ea quæ circumferentiam habent eleuatũ. Huic umbilicus ex natiuitate denigratus erat, & vlcus pro-

Apemanti
sororis fili-
us.

Apemantus

Vrina cruen-
ta.

Nicostro

Anus.

Hippolochi
chus.

HIPPOCRATIS LIBER III.

fundum fiebat, & vmbilicus non valde cicatricem contrahē-
bat. & pudendum summa parte denudatum erat, quum non
statim tale fuisset, neq; cōnatū, & adhuc magis fiebat. Hic
plurimum vomebat, febris, cibi fastidium, sanatus est. Verum
circa septimam à decubitu diem (nam & antea aegrotat)
aquā multam bibens, & fortassis aliter contemnens, iactabā-
tur & aliquantulum conuellebatur. Desinente autē conuul-
sione, circa animaduersionem extinctus est. Ante hoc vero
vrinam acervatam minxit, & status cum crepitu prodierunt.
& supernæ partes minime sunt euacuata. Quum autem mor-
tuus esset, statim etiam & illæ fortiter emollitæ sunt, & reli-
quæ rubefactæ sunt, velut à flagris per totam corpus, excepta
ea parte vbi tumor ille maxime eleuatus erat. & multo quo-
que calidus erat. Cuidam vero in Abderis deorsum eru-
pit. Cuidam autem anteriore parte intumescebat sine fe-
bre. Famulæ

Famula
anhelosa.

Olympio-
dorus.

Hyle An-
cilla.

Heracli
dæ uxor.

Bulagoræ
nilla.

Lachryma
falsa.

Pueraria
mitis.

Fullo qd
tulcrit.

pit. Cuidam autem anterior parte intumescere
bre. Tumor ad contactum suppurato similis erat. Famulæ
anhelosæ, quum vasa menstrui sanguinem funderent, an-
helationes illæ cessabant: febris fiebat. mamma sinistra su-
perne suppurata est. & ab initio etiam auris. Olympiodo-
ri famulæ sanguis ex sinistra nare, & iudicata est ad vigesi-
mam, quemadmodum etiam febricitantibus. & secessus qua-
les etiam æstate populariter grassati sunt, & quales Hippona-
ctis. Hyle famula Aristidis, octava die in pharmacoru pur-
gatione, inferne signa habuit, qualia facile ferunt. & si non
præter rationem debilitantur, & neque spumosa, neque sub-
sanguinolenta, sed qualia sunt ova, velut Heraclidæ vxor pur-
gata est multum, & facile tulit. Quæ in Bulagoræ villa de-
purgata erat, cœpit febricitare ex ipse. (Qui vero dex-
trum præcordium habent, non quidem sublime, verum in-
tentum, hi etiam magis rubicundi sunt) rubicunda quum es-
set, aluum in principio turbatam habuit. expectabam ad oc-
culum decubitum. Huic septima die fuliginosa lachryma
mordax ex oculis prodit, & secundum nasum, & fauces, &
aurem sinistram. Decima quinta sudavit cum rigore. non iu-
dicabatur ante rigorem, pallida facta est valde. & faciei cir-
cumtensio ac contractio. Aurem è directo splenis ac lateris
dolebat. Pueris ventres turbati, & tussis sicca: quando-
que ad humerum suppuratio fiebat in tussibus, posterioribus
diebus. Fullo collum, caput. septima manus torpida. Nona
crus

crus

A. crus torpidum. tussis cessauit. Cui maxilla distracta fuit, in quinto mense in ventre distracta erat ad sinistram partem.

Lycinus
Grammaticus.
Famula
quedam.

In Cranone Lycino Grammatico, ex febre biliosa ex splene, capitis grauitas. stridebat secundum pulmonem. in labiis vtrisque vlcera, intus rotunda, parua. postea etiam sanguinis quid ex nare è directo manauit. Famula quam recens emptam vidi, cui duricies in dextris erat magna, non valde dolorosa. & venter magnus ac circumtensus. non similis hydro-pica, & aliàs pinguis ac mollis. & non valde difficulter spirans, verum decolor. Menses septem annis non prodierant. facta est dysenteria, & non tenesmo tentata. Et sub hæc duricies in dextra dolorosa erat. & febres tenues. & non vltra septem dies etiam aluus turbata est, secessus electrum referens, subuiscosus, multus ad aliquot dies. Sanata est. & menses postea prodierunt. & partes secundum ventrem molles fiebant.

Minois
uxor.

& corpus boni coloris ac crassum ipsi erat. Minois vxor ex sectione, pressa ab eam administrantibus durius, marcorum ac corruptionem incidit, malo ad pulmonem deueniente, breui significationem de se dedit quotquot diebus supererat. erat & aliud quiddam intrinsecus. Quæ induntur in nares si febricitarint, si quidem solutus fuerit dolor, crassa per nares effluunt. Si vero neque dolor, neque febris, tenuia: & fortassis feruida: Veluti tenue quidem Hegesippo, quum ad noctem quid indidisset. Crassum vero illi in Corintho eunucho simili, Celeuris filio erat. Maturi in morbis abscessus an iudicent, signum est, si dum feruida sunt mala, non febricitarint: & dum molesta sunt, facile portarint: Velut quæ in sede acciderunt Charoni. Leambio vero quum intestinum ylcerosum esse putaretur. in dysenteria pharmacis curato, humerus & sedes vlcera sunt in sinistra parte, citra febrem.

Hegesippus.
Celeuris
filius.
Charon.
Leambius

Cui à flatibus laterum mollitudo esequabatur, & aliquantulum dolebat, huic quum lac vberius & meracius bibisset, & insuper dormisset, statim nausea & calor accedebat. Deinde ignem incedenti, & pro cibis farinā crassiorem in craticula coctā comedenti, aluus substitit. & purulentum tamen quiddam egressit. Quum autem sedes esset inflāmata, sine febre & sine dolore sufficienter erat. hoc assero. Senex in lapideis vestibulis, lumbos doluit, & ambo crura, & vtrique dolores descendebāt ad femora, & quandoque tibias, & aliquādo ad

Senis mor-
bis.

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

Quæ ob-
seruentur.

Aristeas.

gentia. & quum diutissime durarent, recursiones multæ fie-
bant. tumor in pedib⁹, lumbis, tibia. breues inguinum tumo-
res. venter durus. & totus pectus intensus ac dolorosus. Ple-
runque compertus est etiam vesicam durâ habere ac doloro-
sam. & papularum eruptiones, & calores oculis, auribus, nari-
bus, manu. Iudicationes, & alia per quæ cognoscimus de ipso
agro, an sudet, aut tangat, aut aliquid olfecerit, aut gustaue-
rit, itemque alia cognoscuntur. Pili, color, cutis, venæ, nervi,
musculi, carnes, ossa, medulla, cerebrum, & à sanguine visce-
ra, venter, bilis, alij humores, articuli. & postea an doluerit iux-
ta aurem, iuxta ipsam collectum tuberculum, glandulâ non
attingens, os non suppurans, & hoc disparuit. & tunc statim
febricitauit. Pulsus, tremores, cōuulsiones, singultus, circum-
spiratio, secessus, per quæ cognoscimus. Suppuratis ocu-
lis, & dum erumpunt, vlcera magna sunt, & dum secantur,
profunda. & vtroque modo oculi vlcérantur. Aristeas ex
pago Amphilochi quarta die mente motus est. alius subui-
ridia egerebat. & somni salubres. albicantis coloris. Qui-
busdam ab initio subtremituli digiti, & labia vbi loqueren-
tur, itidemque aliæ partes: & proterue lingua citiore ac vo-
lubiliore præditi: his rubor in facie maxime erat. Hi ebriosi
erant, aut vomitu commode vsi intumescabant. Qui iuxta
Medosadæ ardes habitabat, cui tenuia, nō biliosa, aquosa, mul-
ta, per secessum prodibāt. præcordium cedens & gibbosum.
soporosus fiebat. Circa decimā quartā ad iudicationem ma-
xime progressus, rigor sine tremore. dissolutio. resolutio. con-
tractio secessus & egestionis. soporosus. mēte motus. ex som-
no non insaniit. iudicatus est circa decimā quartā. nihil è iu-
dicantibus contrarium. Alius similiter in principiis seces-
sus subuiscosi, ex quibus quod crassum est iudicatorium est.
insomnis. postea subuiscosi, subbiliosi, maturi, biliosi, non te-
nues: qui vbi compacti fieri cōpissent. iudicationes celeres.
Præcordium intentū apparuit inflammati, aut venarum in-
tentarū modo, circa sextā. Postea dormiuit septima. iudica-
tus est circa nonā. albicantis coloris ambo, non fului. Quum
secessus aquosi sub dio expositi essent, superne leues, tenues,
isatidi valde similes fuerūt: inferne vero subsidetiā habebāt.

Quibus in dextris distentio submollis, phrenitici sunt: si
nō soluantur febre desinēte. Quibus autē à mollitudine vē-
tris in

A tris in hac ipsa febre, quiddam collectum aut durum, dolorosum fit, & valde malignum diffundi non potest, ex talibus fortassis suppurantur. In dextris tumores eleuati, si quidem si quis plurimum ac maxime premat, submurmurarint, non valde maligni putandi sunt. Velut in dextris illi qui ex Amphilocho pago erat, & ei qui iuxta Medosadæ ædes habitabat. Hi soporosi erant, & in somnis mente moti. Constitutiones quales in quibus temporibus ac regionibus magis & minus fiunt. Vigores morborum, & ad iudicationem, & quotidie. & an citius fiant aut serius, tertia, quarta, circuitu. & in quibus circuitibus iudicantia, tumētia, cruenta, & non. Quibus abscessibus recidiuæ fiant, venę temporum, & contractiones, &

B colorum mutationes ante iudicationes, ex rubro ad viridem ac pallidum, si non iudicent. & cutis circumtensiones absque iudicatione. & oculorum contractio, corporis duritia sicca. Qui quidem volentes lachrymantur, non malum est. Quibus autem inuitis lachrymę profluunt, malum. Quibus in dentibus circumcirca viscosa fiunt, malum est subhiare ac fixis oculis intendere. Qui in tibia vlcus habebat, & Attico vsus est, huic pustula eleuata, rubræ magnæ atque hoc pro tussi quæ postea accessit, prius enim nō tussit. In Aeno quicumque capite vulnerati horridi erāt, maligni & suppurati ex tenebris, ex peregrinatione ac itinere dolor pedum, & inurbationibus lassitudines. Clinia cibū auersans, colliquecēs,

C purulentum, aliquando parum cruentum, purulentum tumidum eiecit. Hippæ vxor hydropica, quæ etiam per tres annos verè incipiente tussit, amplius autem suppurata est. ad hyemem aquosa facta est, ab illis autē pharmacis curata melius habuit. Mortua est ancilla. Ex tussietibus qui manibus laborabant, velut seruus ille qui sarmenta obtorquebat, & Amyntæ filius, ambo sola dextra resoluti cessauerunt, quando quidem perpassi sunt hoc tussientes. Qui vero aut equitarūt, aut iter fecerunt, in lumbis ac femoribus resoluti sunt. Plurimæ vero tusses siccæ erant: Sin minus, violentæ sanè.

Hippæ
uxor.

Qui tussit
manus agit.

Vxor Em
myris.

Nyctalo
pes.

Vxor Emmyris modo non morbofo, absque febre, stupida esse videbatur. postea ad tremorem totius corporis res ipsi deuenit, & ad colliquationem, & cibi fastidium ac sitim, & frigida erat. Nyctalopes qui plurimam minxissent, postea parum quiddam mingebant. Verum tussientes & insuper

HIPPOCRATIS LIBER IIII.

Emmyris
filia.

febrientes tubercula ad aures habebant, erumpētia circa septimam aut octauam diem. Emmyris filia febricitabat, & ex aure purulentum fluebat, circa octauam, aut pro comper-
to habeo. Quibusdam vero etiā dens corrosus fuit, tertius maxime ex supernis. Præ omnibus autem hic reperitur corrosus. ad hunc dolor, & quibusdam etiam circumsuppuratio. Quibus vero ad aures, hi magis tussiebant quā illi. Quibus autem cum febribus ad suppurationem, septima recedit.

Demarati
coniux.
Senex cū
uxore.

Cuidam postquam exacerbatus fuit, præcordium solum non est. alio autem emollita, inerant pauca subuiscosa, compa-
cta, non bona vrina cruenti coloris. spuebat autem sputum spumofum. Ille ad quem Cynicus me induxit, septima exacer-
batus est. circa decimam quartam iudicatus est. Disparen-
tia. mala sunt. purus fauces pauca, lata, matura expuens. ex na-
ribus parū sanguinis stillauit. capite grauatus erat. Manuum ac pedum dissolutio. aluus soluta profuit. pedes semper cali-
di. somni aderant ipsi, & iuxta aurem non extuberabat, quod-
niam matura spuisset. Demarati vxor, pedes etiam in hor-
roribus callidi: siue ad suppurationem, siue non tendebat, pe-
riit. Senex qui ē vita decessit, ægrotabat simul cum vxore
sua, furiosum quiddam in se habebat. Postea vero vbi prodif-
set, ab ipso lumbicus subcrassus, & modicus cibus, statim se-
datus, & dormiuit, & sanus erat hic senex, & corporis cutis
circumtensio. extreme partes frigida, mollis, tremulus ab ini-
tio & labiis, & manibus, & voce. mente motus est, moderate
hiabat, ac fixis oculis intendebat. non valde difficulter spira-
bat. diebus haud scio quot vltra viginti mortuus est. Qui-
busdam præcordia & aluus subegesserunt compressa, acerua-
tim, non cum murmuratione, velut in Abderis vermium spe-
ciem præ se ferentia. Quicquid contingit priore iudica-
torios dies præcedēte die, & mala & bona signa fiunt in die-
bus, quibus qui exacerbatur diuturniores fiunt: & quibus de-
sinentes remorantur. Quædam non fideliter alleuabant, &
quædam per seipsa exacerbabantur. Sputa peripneumoni-
cis quibusdam biliosa, quum desinere volunt. Valde flaua bre-
uia fiunt. Si qualia sunt quæ in principiis adsunt, talia postea
appareant, hæc non valde concoqui puto, sed iudicare velut
ei qui apud præceptorem erat, & velut aliis quoque vidi.

Nicippus.

Nicippus in febribus per somnum semen effudit: & nihil
ad peius

A ad peius processit. & hoc ipsum saepe ipsi factum est, & nihil laesit. Prædictum est ipsi id desitutum, postquam febres iudicatae forent. & sic factum est. Critias in febribus ab insomniis vexabatur quæ nouimus, & cessauit etiam ipse eadem somnare vnâ cum iudicatione. Alcippus quum haberet hæmorrhoidas, à curatione prohibebatur. Curatus insaniit. febre acuta succedente cessauit. In febribus acutis siticulosi, à medicis potu interdicto, aut etiam à seipsis abstinētes, multū sibi bibere posse videntur: his aqua frigida data vt reuomāt, prodest. Biliosa enim aderunt. Quod nervi ipsi in seipso trahunt, signum est. Si quidem enim nervi in supernis manus fauciati fuerint, manus deorsum nutabit. dum ab infernis nervis trahitur. Si vero contrā, vice versa. Tussient siccam tussim, qui testes affectos habēt. & ex tussi vena scēta, ad testem solutio fit. & inflammati tussunt. & in febribus ex inguinum tumoribus insuper tussunt.

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS POPVLARI-

bus, Liber. V. Iano Cor-

nario medico physi-

co interprete.

N Helide Olitoris vxor. febris Olitoris vxor.
corripuit ipsam acuta. & medica-
menta bibēs nihil sentiebat opis.
In ventre infra vmbilicum erat
quid durū, & altius altero, & do-
lores exhibebat fortes. Huc enim
manibus cum oleo fortiter com-
pressum ac emollitum est. & post-
ea sanguis frequens ipsi deorsum
processit, & sanata est, & vixit.

In Helide Timocrates amplius bibit. Insaniens autē ab a-
tra bile, bibit pharmacū. hic purgatus est. purgatio multam pi-
tuitā ac bilem atrā egerebat per diem. & ad vesperā purgatio
cessauit, & dolorem pertulit in purgatione multum. & quum
polentam

HIPPOCRATIS LIBER V.

polentā bibisset, somnus ipsum corripuit, & tenuit per noctē,
 donec sol oriretur. In somno autē præsens nihil respira-
 re videbatur, sed mortuus esse. & neq; quid diceretur, neq;
 quid fieret, sentiebat. Extentū autem fuit corpus & rigidum.
 Verū vivebat, & excitatus est. Scōphus in Oeniadis pleu-
 ritide correptus, mortuus est septima delirus. Pharmacum au-
 tem bibit infra purgās. priore ante potionē die mentis cōpos-
 erat, & purgatus est non multū. quum autē purgaretur, deli-
 ravit. Phœnici in Oeniadis & Andreæ fratribus maxilla al-
 tera intumuit, & labium quod est ante maxillā & oculum. &
 neq; intrinsecus quicquā spectātū apparebat, neq; forinsecus
 suppurabat. Sed tumens arida putredine putrescebat. Et alter
 eadem perpeffus est. Mortuus est autem alter septima die, &
 pharmacū bibit, & nihil profuit. Verum Phœnici circulus pu-
 tridus exsectus est. & vlcus purgatum est magna ex parte pri-
 usquā moreretur. Mortuus est autē & hic, vbi diutius vixisset.
 Euridam⁹ Euridamus in Oeniadis, in peripneumonia decima die in-
 cœpit delirare. curatus ad mentem rediit, & sputa erant pu-
 riora, & morbus ad melius procedebat, & somno multo per-
 fusus est. & oculi morbum regium contrahebant. & mortuus
 est ad viginti dies. In Oeniadis vir quidā morbo teneba-
 tur, quum siue cibo esset, fortiter in ventre ipsius fugebat, &
 dolebat. & quum edisset ac cibi cōtriti essent, tempusq; post
 cibi esum accessisset, non longe postea idem hoc patiebatur.
 & tabescebat corpus ac consumebatur. & alimentum ipsi nō
 contingebat à ciborum esu. & per aluum secedebat cibus pra-
 uus & cōbustus. Quum vero recens cibum accepisset, eo ipso
 tempore minime fugebat, neque dolor aderat. Hic omnis ge-
 neris pharmaca bibens sursum ac deorsum purgantia, nihil
 opis sentiebat. Vbi vero vena ipsi secta esset, in vtraq; manu,
 donec exanguis redderetur, postea vtilitatē percepit, & à ma-
 lo liberatus est. Eupolem⁹ Eupolemus in Oeniadis, dolebat coxā dexte-
 ram, & inguē, & cōmissuram propinquā ad coxā, ab inguine
 & coxa in anteriore parte. Huic sanguis detractus est à talo,
 multus valde, & niger, ac crassus. & pharmacum bibit aluum
 deorsum purgās, & multum purgatus est. & melius quidē ha-
 bebat, dolores autē non remittebāt. Sed suppuratā habebat,
 & coxā, & commissurā in ipsa ad sedē, & partem circa inguē,
 quibus locis etiā amplius dolebat. Pus autem ad os magis fie-
 bat,

Abat, quàm ad carnẽ, in profundo, & per tempus sic habẽs negligebat, donec valde debilis fiebat. postea crustę ipsi inusta sunt, valde multæ & magnæ. ac inter se propinquæ. & pus effluxit multũ ac crassum. & mortuus est postea paucis diebus, tum præ magnitudine ac multitudine vicerũ, tum ex corporis debilitate. Huic si vna ampla sectio incisa fuisset, & per sectionẽ pus emissum esset, & si opus fuisset, etiã altera sectio facta esset: Hæc sanẽ in tẽpore si facta fuissent, mihi quidẽ videtur quod sanatus esset. Lycon in Oeniadis, reliqua quidẽ eadẽ patiebatur, Verũ dolores etiã ad crus non ita valde progrediebãtur, & nõ factus est suppuratus, sed sanus multo tẽpore. Bibebat autẽ pharmaca. & cucurbitas adhibebat. & venam secabat. Atque his factis melius habere videbatur.

Lycon.

Homo quidã Athenis prurigine toto corpore vexabatur, maxime autẽ testibus ac frõte, vexabatur autem valde vehementer. & cutis crassa erat per totũ corpus, & velut lepra aspersũ, & ex nulla parte cutẽ apprehendere potuisset, præ crassitudine. Huic nemo opitulari potuit. Transgressus autẽ ad Melos, vbi sunt calidæ balneæ, à pruritu quidẽ & cutis crassitudine liberatus est, verũ hydropicus factus mortuus est. Atheniensi virum cholera corripuit, vomebatque & deorsum egebat, & dolebat: & neq; vomitus, neque per aluum secessus, si si poterat, & vox ipsum destituebat: & ex lecto moueri non poterat: & oculi caliginosi ac caui erãt, & cõuulsiones tenebant ab aluo, & intestino, & singultus. Verũ secessus multo copiosior erat q̃ vomitus. Hic veratrũ in lentium succo bibit, & alterum lãtium succum insuper bibit, quãtum potuit, & postea vomuit, & coacta sunt ac adstricta ipsi ambo. frigidus autem factus est. & lauabat inferne vsque ad pudenda, calida valde multa, donec etiam supernæ partes calefactæ sunt. & viuēbat. postera vero die, polentam bibit ex aqua. In Laris præter valde modicos. Verum in vtero, ad quãcunq; partem se inclinasset, pulsus exhibebant ac gravitatem. Hæc mulier concepit & peperit, & puella vna nono mense edita est, vlcus habens in coxa. & secundæ consequentes, ac sanguinis fluxus valde multus, successerunt. postridie, & tertia die, ac quarta, etiam grumi sanguinis concreti. & febris tenebat vsque ad decem primos dies. & de cætero prodiit ipsi sanguis ruber,

Atheniensis quidã.

Melos insula.

Atheniensis alter.

Gorgiæ coniunx.

Partus cũ u'cere in coxendice nono mense editus.

& fa-

HIPPOCRATIS LIBER V.

Pheræ.

*Mulier
Larissa
decimo mē
se abortit.*

*Hipposthe-
nes.*

Scamandrus.

& facies fortiter intumescebat, itemque tibiar, ac pedes am-
bo, & alterum femur. & cibos non admittebat. Sitim autem
habebat vehementem, & frigidissima aqua conferebat. Vi-
num autem nequaquam. At venter post primum puerum mo-
dice emollitus est, valde autem non confidit, sed durior erat.
dolor autem non aderat. Quadragesima vero die à prima su-
perfoetatio excidit, caruncula quædam. & venter confidit,
mnesque tumores. & fluxio tenuis, ac sanguis olens prodiit,
& sana euasit. Mulier in Pheris caput circūcirca dolebat
multo tempore, & nemo poterat illi quicquam opis confer-
re, neque dum caput purgaretur. Melius autem habebat, quā
mensēs ipsi facile prodibant. Hæc quā caput doleteret, & mo-
dititius odoratis ad vterum appositis opem sentiebat, & mo-
dice depurgata est. & quum concepisset, dolores caput relin-
quebāt. Mulier in Larissa prægnans erat. Huic decimo mē-
se sanguis prodiit multus per quatuordecim dies. Plurimus
autem tribus diebus ante pueri editionem. Decimaquarta
excidit ex vtero puer mortuus, habens dextrum brachium
lateri adnatum. & tertia die noctu eadē hora qua puer, pro-
diit secunda, & purgamenta alba. deinde post hæc per tres
dies ac noctes multa moderate prodierūt. Postea febris cor-
ripuit, per duos dies totidemque noctes. & dolebat omnem
ventrem, & coxas, maxime vero pectinem. In Larissa Hip-
posthenes peripneumonia apprehensus esse medicis videba-
tur, erat autem nequaquam. Verum principio luctans in du-
ro loco cecidit supinus, aduersario ipsi illapso, & lauatus est
& frigida, & cœnauit, & grauior factus esse sibi videbatur. Se-
quēti autem febricitauit, & tussis apprehendit sicior, & spi-
ritus densus. Quinta die cruentum exscreauit, non multum.
& delirare incipiebat. Quando tussiebat, dolebat pectus &
dorsum. Sexta autem vbi sternutasset, sanguis fluxit è nari-
bus, quatuor heminarum mensura. Ad vespērā neque loque-
batur, neque sentiebat, neque quid fieret, neque quid dice-
retur. Vndecima mortuus est. Per quinque vero dies, modo
sapiens erat, modo non. Erat & sine febre. Spiritum autē spu-
lum recipiebat, neque stertorem habebat. Non enim erat spu-
tum. Scamandrus in Larissa, & in coxa marcorem habuit,
& in osse diu disparato. Ipse vero sectus est sectione magna,
etiam ad os ipsum, & postea vltus est & tunc die duodecima
post

A post sectionem cœpit conuulsio, & valde obtinuit. conuellebatur autem crus hoc vsque ad costas, & ad aliam quoq; partem cœuulsio progrediebatur. flectebatur autem crus, & extendebatur: & alia membra mouebat. & maxillæ compactæ rigerunt. Hic mortuus est conuulsus octaua die post cœuulsionis inuasionem. Curabatur autem tepesfactoriis vtriculis, & fomentis erui, per totum corpus. & infusum per clysterem immissum est, & tunc modicum stercoreis prodiit. & pharmacum bilem abunde purgans bibit, ac insuper catapotium deglutiuit, & secessit quidem, nihil autem à catapotio opis sentit. & somnus modicus venit. & rursus pharmacum idem forte ad vesperam bibit, ac sole emergente mortuus est. Videbatur autem multo tempore morbum ferre potuisse, nisi ex phar-
 B macy vi periisset. Equiso Palamedis in Larissa vndecim annorum, percussus est in frontem supra oculum dextrum, ab equo: & videbatur os non sanum esse, & exiliebat ex ipso modicus sanguis, & sectus est sectione magna vsque ad secundam laminam, & curabatur sic habens ipsum os, quod etiam antea statim os peperit. Vigesima tumor cœpit circa autem, & febris & rigor, & in die magis intumescere ac dolebat tumor. & ab initio febricitauit ex rigore, & oculi intumuerunt, & frons, & tota facies. Patiebatur autem hæc in dextra magis capitis parte. Progressus est autem tumor etiam ad sinistram, nihil tamen hic læsit. Demum febris continua corripiebat. Atque hæc minora erant, vsque ad octauam diem. Vixit autem
 C vltus, & per catapotium purgat^r, & cataplasmate tumori imposito. At vero vlcus nullius mali causa erat. In Larissa Theophorbi filius vesicam scabiosam habebat, & viscosam vrinam mingebat. & dolebat dum & inciperet mingere, & dum desineret. & confricabat pudendum. Hic quum bibisset pharmacum vrinam ciens acre, in vesicam quidem nihil processit, verum multum purulentum & bile euomit, & deorsum alia huiusmodi egerebat. & ventrem dolebat, & intrinsecus ardebat. Reliquum vero corpus frigidum erat, & totus resolutus est. & nihil assumere volebat. Huic exulceratus est venter fortiter valde, à vi medicamenti, & mortuus est tertia post potionem die. Vxor Antimachi in Larissa, prægnans erat diebus circiter quinquaginta, & reliquo tempore præfastidio à cibo abstinebat, & per septem dies vterum dolebat,
 & cor. &

*Palamedis
equiso.*

*Theophor-
bi filius.*

*Antimach
i uxor.*

HIPPOCRATIS LIBER V.

& cor. & febris corripiebat. eo tēpore nihil per alium ege-
 rebat, huic datum est catapotium deorsum purgans fortius q̄
 cōueniebat, & euomuit bilem combustam, prae cibi abstine-
 tia & febre. Nam neque vllō potu utebatur. euomuit autem
 paucam violenter, & grumosa. & vbi concitata fuisset, ac ip-
 sam emisisset, debilis esse videbatur. & non volebat aquam bi-
 bens euomere. Postea vero dolor fortis tenebat infernum vē-
 trem: exulceratus enim erat à medicamento, & prodibat ipsi
 statim post stercus, subcruentum ramentosum. Semper autem
 amplior fiebat & debilitas, & cibi fastidium: & purgamenti
 erant heminae quinque. Siscebatur autem aluus, aqua multa
 super ventrem affusa, aliud autē nihil potuit admittere. Mor-
 tua est circa mediam noctem. Videbatur viuere potuisse, si a-
 quam bibere potuisset, ac statim vomere priusquam degluti-
 uisset. Famula Onesidemi in Larissa, vlcera est aluum &
 intestinum, à bile sponte cōmota. & prodibat sursum ac de-
 orsum bilis & sanguis. & febris tenebat. Huic debili datum
 est pharmacum deorsum purgans in potu, debile, aquosum, ac
 modicum. & vomuit ab ipso multum. & infra amplius subiit.
 & vesp̄i rediit. Postridie febris erat, sed debilis. Aluus autē
 vlcerebatur, & adhuc eadem egerebat. Tertia die ad vesp̄am
 mortua est, quum febris valde fortis ipsam corripuisset. Qua-
 propter omnino moritura esse videbatur. Minime vero ideo
 quod aquam frigidam biberat, donec vomitus tenebat. Post-
 quam autem perfrigeratus est supernus venter, depurgatus
 per aquam, succo frigido postea potu, sic postea infusum per
 clysterem immissum est. Eudemus in Larissa, hæmorrhoi-
 das habēs fortes, ac diuturnas, quum exanguis esset, bilis cō-
 mota est, sed leniter in corpore. & aluus turbata deorsum bi-
 liosa egerebat, & hæmorrhoides intumescabant. Pharmaco
 deorsum purgante potu, probe depurgatus est. & rursus bibit
 succum, & amplius aluus turbata est. & dolor ad præcordia
 consistebat. Huic quum venter non probe haberet, sed adhuc
 curatione indigeret, manus hæmorrhoidibus admota sunt,
 & vomuit. Postea quum cancer successisset, febris irruit, &
 non dimisit antequam occideret. Quandoque etiam quum
 rigor subrepens dimisisset, febris venit: & prodit ipsi bilis &
 flatus, & partim prodibat, partim intus erat. & dolor in ven-
 tre. Hæmorrhoides autem extra intestinum rectum erāt, re-
 liquo.

Oneside-
 mis mu-
 la.

Eudemus.

A liquo tempore à purgationibus auspiciatæ. & flatus per ipsas prodibat. & ad sternutationem principium fiebat. In Larissa vir quidam sauciatus est cominus ex manu per hastam à tergo, & summum ei⁹ penetravit infra vmbilicum per multum spatium, quod liuidum erat & tumidum: postquam autem vulneratus fuit, dolor obtinebat primum fortis, & venter intumescerebat. Huic postridie datum est pharmacum deorsum purgans, & egressit modicum cruentum, & mortuus est. Videbantur intestina huius non esse sana, & venter sanguine plenus esse. Apellæus Larissæ ætatem habebat annorum circiter triginta, aut parum aberat. Corripiebatur autem morbo, à quo vexabatur noctu magis in somno, quam interdium. Aegrotabat autem ad duos annos ante mortem. Vomebat bilem fuluam aliquando vbi excitatus esset. Vomebat etiam nigram. Hic purgatione à capite forti valde ad multum tempus purgabatur. & quum pharmacum bis bibisset, sex menses ipsum penetravit. Erat valde vorax multi cibi. & quum corpus haberet biliosum, multum luctatus, valde viguit. & febris corripuit, ac morbus ad noctem. postridie sanus esse sibi videbatur, & rursus altera die. Sequenti vero nocte morbus inuasisit cœnatum à primo somno, & per noctem ac diem, & vsque ad cœnam tenebat. Mortuus est priusquam resipisceret.

*Percussus
hastâ moritur.*

Apellæus.

B ouellebatur primum circa dexterâs partes, faciemque ac reliquum corpus. postea in sinistris. & quum videretur quietus esse, soporem habebat ac stertebat. & rursus succedebat morbus. Eumelus Larissæus rigida habuit crura, & manus, & maxillas. & non poterat neque extendere, neque flectere, si non alius flecteret ac extenderet. Et neque maxillas diducere poterat, si non alius diduceret. Aliud vero nihil neque dolebat, neque edebat, nisi mazam, & aquam mulsam bibebat. Vigesima die sedens cecidit supinus, & caput ad lapidem vehementer offendit, & vertigo ipsi caliginosa offusa est. & paulo post surgens, sanus erat. & solata erant omnia, præterquam post somnum vbi excitaretur, articuli modice ligati erant. Erat autem duodecim aut tredecim iam annorum. & ægrotauit mensibus tribus aut quatuor. In Larissa virgo quæ sanguinem vomuit non multum, suppurata facta, febribus corripientibus, non liberabatur priusquam moreretur. Mortua est tertio mense. Ante mortem vero obsurduerunt ei aures, &

Eumelus.

Virgo larissæa.

HIPPOCRATIS LIBER V.

*Dyseridis
serua.*

*Maliensis
quidā cal-
eatus cur-
ru.*

*Autonom⁹
capiti vul-
nere mor-
ritur.*

*Famula si-
militer.*

res, & non audiebat, nisi quis valde exclamasset. Verum ante D
sanguinis vomitum debilis erat. Famula Dyseridis in La-
rissa, quum iuencula esset, vbi venere vteretur, fortiter cir-
cum circa dolebat. Alias autem sine dolore erat. Cōcepit au-
tem nunquam. Et quum sexaginta esset annorum dolebat 2
meridie, velut ex partu vehementer laboraret. Hæc quū ante
meridiem porrum edisset multum, postquā dolor ipsam cor-
ripuit vehementissimus, & priores omnes excedens, exurgēs
asperum quiddam in ore vteri deprehendit. postea quum ip-
sa animi deliquium incideret, alia mulier immissa manu, ex-
pressit lapidem asperum, magnitudine verticilli fusi. Et sana
tunc statim, & postea erat. Maliensi currus onustus indu-
ctus est supra costas, & costas confregit. & per tempus substi-
tit ipsi pus infra costas. Vltus sub splenem penicillis ac lina-
mentis utebatur, & peruenit ad decem menses. Resecta vero
cute, cauerna apparuit ad tenue intestinum vtrinque proce-
dens, & ad rhenem, & ad ossa procedebat putrida. In hoc nō
animaduersum est, quod & corporis habitus biliosus erat,
& in corpore putredo sicca tenuis intestini multa, & aliarum
carnium, quas statim eiicere oportebat, si quis potuisset sic-
co pharmaco, dum robur aliquod homo habebat. Nam ab hu-
midis nihil remittebant, sed putrescebant. A linamentis ve-
ro inditis quū humor sisteretur, rigor corripiebat & febris,
& magis putrescebat. affluebat autem isthic putridum quid-
dam, subnigrum, graueolens. Priusquam vero curationis ag-
gressio fieret, quotidie multum foras penetrabat. Erat autē
nō probe fluidum. Cognitum est naturam morbi esse magis
remotam, quā subter cutem. Quod si vero etiam omnia re-
cte facta essent, tamen non videbatur seruari posse, etiam si
ventris profluuium ipsum corripuisset. Autonomus in O-
milo, ex capitis vulnere mortuus est die decimasexta, in me-
dia æstate lapide ex manu iactus, in suturas in medio sincipi-
te. Quare non animaduerti ipsum secari opus habere. dece-
perunt enim me suturæ habentes in seipsis iaculi læsionem,
postea enim conspicuum id fiebat. Primum quidem ad clavi-
culam, postea ad latus dolor fortis valde. & euulsio ad ambas
manns venit. In medio enim capitis ac sincipitis vicus habe-
bat. Sectus est autē die decimaquinta, & pus prodiit nō mul-
tum. Membrana vero cerebri imputrefacta apparebat. Fa-
mula in

A mula in Omilo ex capitis vulnere, duodecim annos nata, moritur in media æstate, decimaquarta die. Ianuam quidam ipsi impegerat, & os contuderat ac ruperat. Suturae vero in vlcere erant. Quare cognitum est recte sectione opus habere. Secta est autem non velut oportebat, sed quantum relictum est, pus in ipso factum est. Octaua, rigor, febris inuasit. habebat autem non velut oportebat, sed quantum etiam prioribus diebus quando febris non tenebat. Nona vero die reliquum resectum est. & valde modicum pus cum sanguine subtus apparuit. & membrana cerebri pura erat. & somnus quidem occupabat. febris autem non dimittebat. Conuulsio vero manus sinistram inuadebat. Nam in dextris magis vlcus habebat.

B Cyrenius in Omilo suppuratus factus, infernum ventrem vltus est, triginta diebus serius quam oportebat. & mansuetesse habebat. & resiccatum est pus in ventre. Verum in calidissimo tempore edens fructus pomorum, & alios cibos non conferentes, a febre correptus est, & a ventris profluuium. & mortuus est. Hecason in Omilo, velut etiam alter serius vltus est, attamen resiccatus est venter, modico excepto. Dysenteria vero arripiebat ipsum, quam ubi effugisset, omnia edebat donec totus intumuit, & erupit ipsi pus deorsum, & venter profluuium mortuus est. Hecason in Omilo, ab immundicia non purgata, & a praua purgatione, dolorem acutum in coxa habebat. & hic quidem discessit, successerunt autem ipsi febres. & multo tempore in lecto decumbebat, neque bibens quicquam, neque sitiens. & debilis, & horridus. Huic commode quidem ablatus est morbus velut conueniebat. Opem autem percipiebat ex his quae offerebantur. Tandem vero erupit morbus deorsum, & totus secessit præ multa bile. & mente motus est, & mortuus. Videbatur autem morbum euasurus esse.

*Cyrenius
purulētus*

Hecason.

C Qui in Salamine in anchoram incidit, in ventrem fauciat, & circumcirca dolebat. Bibit autem pharmacum, & non egeffit deorsum, neque renouit. Mulier quae ingulauit seipsam, suffocabatur: & datum est ipsi longe postea pharmacum deorsum purgans, & per secessum ipsi exiit. Qui ex Euboea venit adolescens, quum multum esset deorsum purgatus, intermissione facta quietus febricitauit. Deinde quum putaret se purgatione sursum versus opus habere, non validam radicem veratri bibit, & post potionem quarta die

*Salamini⁹
anchora uul
neratus.
Mulier
perse iu
gulata.
Adolescens
moritur.*

Y mortuus

HIPPOCRATIS LIBER V.

*Serua bar-
bara per-
rit.*

*Vir hic e-
tiā perit.*

*Symmachi
filius.*

*Puer à mu-
lo uulne-
ratus.*

*Hermophi-
li filius.*

*Aristionis
serua.*

*Mulier
concupere
cupiens.*

Antander.

mortuus est, nihil expurgatus. Verum somnus ipsum tenebat, & sitis sedari non poterat. Serua illa cui à catapotio sursum quidem pauca prodibant, ac suffocabant: deorsum vero multa, nocte mortua est. Erat autem barbara. Quidam homo Eubœus poto pharmaco deorsum purgante, per tres dies purgabatur, & mortuus est. Habebat autem manum suppuratam vique ad cubitum. Symmachi filius à bile suffocabatur, noctu quum dormiret, & febris eum teneret. Pharmacum autem ubi bibisset, non continuit, neque purgatus est diebus sex antequam moreretur. Qui iuxta curriculum mortuus est, sanguinem vomens multum, & strangulatus. Ad splenem vero, & deorsum multus sanguis ipsi prodibat. Puer à mulo percussus ventrem & hepar, mortuus est quarta die. Spiritum autem densum habebat, & non intelligebat quicquam. & febris tenebat. Hermophili filius ægrotabat diebus undecim. Febris autem tenebat, & cibi non deorsum prodibant. & primum quidem delirauit, nocte vero cessauit. Sequenti autem die voce destitutus iacebat stertens, distortos habens oculos, febricitans. Penna vero immissa vomuit bilem atram, & quum infusum per clysterem immisum esset, stercus prodit multum. Serua Aristionis pes sua sponte marcore corruptus obtorpuit, iuxta medium pedis intrinsecus ex obliquo: & ossa putrida facta abscesserunt, & prodibant paulatim fistulosa. & ventris profluuium succedebat, & mortua est. Mulier sana, crassa, à catapotio conceptus gratia accepto, dolorem habebat ventris, & tormen in intestino, & intumuit. Spiritus autem sistebatur. & desperatio erat cum dolore. & sanguinem vomuit non multum. & emortua est quinquies, ut vita decessisse putaretur. & neque vomitu facto ab aqua frigida laxabatur, neque dolor præsens, neque spiratio. Superfusa vero sunt ipsi aquæ frigidae amphoræ citriter triginta super corpus. & sanè hoc solum prodesse videbatur. & postea deorsum processit bilis multa. Quum autem dolor obtineret, nihil poterat secedere. & vixit. Antander à catapotio accepto, cætera sanus erat. Verum circa vesicam dolorem habere videbatur. purgavit ipsam celeriter multo purgamento. & à meridie dolor tenebat fortis valde. & in postera diem strangulatio, & desperatio, & iactatio.

A Statio. & vomebat, & nihil per secessum egerebat. & noctu patiebatur. & somnus non accedebat. postridie vero egerebat multum, & postea sanguinem. & mortuus est.

Athenada puero masculino à Phagedæna vlcere corroso, doluit à sinistra parte dens infernus, à dextra supernus. Huius auris dextera suppurata est, dum non amplius doleret.

Athenadae puer.

Sutor in Pityo dum soleas veteramentarias suerit pupugit seipsum supra genu in femur. & ferme longum digitum immerisit. Huic sanguis quidem nullus effluxit. Vulnus autem cito clausum est, femur autem totum in tumorem eleuabatur, & procedebat hic tumor vsque ad inguen & lateris mollitudinem. Hic tertia die mortuus est.

Sutor sui balæsus perit.

Quidam iuxta inguen sagitta percussus, quem nos vidimus, maxime præter omnem opinionem seruatus est. Neque enim cuspidis exempta est, erat enim valde in profundo: neque sanguinis eruptio vlla memorabilis fiebat: neque inflammatio: neque claudicauit. Cæterum cuspidem inuenimus nos, ipsamque examinamus, quum sex iam essent anni, ex quo sauciatus erat. Spiculis autem erat hæc, inter medios nervos cuspidem occultatam fuisse, nullamque venam aut arteriam dissectam esse.

Sagitta percussus cuius sit.

Qui percussus est spiculo acuto retrorsum paulo infra colulum, vulnus quidem habebat non memorabile aspectu, neque enim in altum ferebatur, verum non multo tempore postea exempto spiculo, distendebatur in posteriorem partem tractus, velut episthotonici. & maxillæ ligatæ erant. & si li-

Contrà aliter.

quorem aliquem in os sumeret, eumque deglutire conaretur, rursus relidebatur ad nares. Cæteraque statim peiora fiebāt. & secunda die mortuus est. Adolescens per asperam viam cursu facto, dolebat pernam, maxime inferna parte. Abscessum autem locus accepit nullum, velut qui colligeret humorem. Verum tertia die totus locus nigrescebat, vsque ad astragalum appellatum, & vsque ad cavitatem quæ est ad pedis. & quod denigratum erat non diffringebatur, sed prius moriebatur. Viginti vero dies ex toto à cursu vixit.

Calce subatrato cursu hic perit.

Qui ad oculum percussus est, percussus quidem est in palpebram, descenderat autem cuspidis alte satis, barbæ vero summum supereminebat. Secta palpebra, sublata sunt omnia. Nihil erat mali. Oculus enim permanfit, & compendio sanatus.

Supercilio percussus sine oculi lesione sanatur.

*Virgo ma-
nu aperta
uerticem
perculsa
perit.*

Virgo illa pulchra Nerij filia, erat quidē annorum viginti, D
verum à muliercula amica ludente, lata manu percussa est in
sinciput. & tunc quidem vertigine capta est, & sine spiritu e-
rat. & quum ad domum venisset, statim febris vehemēs cor-
ripiebat, & caput dolebat, & rubor circa faciem erat. Septi-
ma die circa aurem dextram pus processit graueolens, sub-
rubrum, amplius cyatho. & videbatur sibi melius habere, &
alleuata est. Rursus augebatur febris, & in soporē defereba-
tur, & loqui non poterat. & faciei pars dextera trahebatur,
& difficulter spirabat. & conuulsio ac tremor aderat. & lin-
gua detinebatur. & oculus stupidus erat. Nona mortua est.

*Cleome-
nis filius.
Cocus gib-
berosus.*

Cleomenis filius hyeme initio facto cibum auersabatur, E
& eius fastidio citra febrem vexabatur. & vomebat cibos ac
pituitam. & per duos menses cibi fastidium durabat. Co-
cus in spina gibbositas facta est ex phrenitide. Huic nulla me-
dicamenti potio conferebat. Verum vinum nigrum, & panis
esus, & balneorum abstinentia, & frictio, & lenis fons nō cū
multo fomento, sed placide. Cuidam quæ circa vigesimum

*Cur hæc
mortua sit
uideto.*

ætatis annum, biberat pharmacum ad fœtum perdendum,
accidit dolor, vomitus biliosorum, multorum, pallidorum ac
prasinorum. Quum bibisset, conuulsio tenebat, linguam con-
mandebat. Ad quartam diem ad ipsam ingressus sum. & erat
ei lingua magna, nigra. Oculorum autem alba, erant rubra.
insomnis. Quarta mortua est ad noctem. Origanum po-
tum, oculis, & dentibus malum est. Puella quæ de rupe ce-
cidit, voce destituta. iactatio aderat. & vomuit ad noctem san-
guinent multum. quum ad sinistram aurem impegisset, am-
plius inde fluebat. Aquam mulsam difficulter deglutiebat.
stertor. spiritus densus, velut morientium. Venæ circa faciem
distentæ. decubitus supinus. pedes tepidi. febris debilis. vo-
cis interceptio. Septima vocem rupit. calores tenuiores te-
nebant. superstes mansit. Pythocles agrotantibus aquam,
& lac multa aqua ammixta dabat. Perniones pertunden-
di, & calefaciendi sunt pedes sic vt maxime excalefacias igne
& aqua. Oculis incommoda sunt, lenticula, fructus pomorū
dulces, & olera. Doloribus circa lumbos, & crura, &
coxam, ex laboribus abortis, aquæ marinæ, aceti quæ calidum
fomentum confert, ita vt vel aspergas, vel spongiam his im-
butam adhibeas. Deligare vero oportet lanis succidis, & pel-
libus

*Quæ ex al-
to decide-
rat non pe-
rit.*

*Pythoclis
medela.*

Alibus aguinis. Fullonibus inguina extuberabant dura, & sine dolore. & circa pubem, & in collo, similia erant tubercula magna. febris ante decimum diem. Tussi vexabantur à rptionibus. Tertio mense autem quarto venter colliquiuit. Calores successerunt. lingua sicca. sitis. egestionis deorsum malignæ. mortui sunt. Qui lapide in caput percussus est à Macedone, & corruit. Tertia die voce destitutus erat. anxietas. febris tenuis. pulsus non valde in temporibus. Nihil omnino audiebat, neque sapiebat. non quietus, sed quarta mouebatur. humiditas circa frontem, & sub nasum, & vsque ad mentum. & mortuus est. Eniastes in Delo iaculo iñtus retro in latus, in sinistra parte, vlcus quidem sine dolore habuit. Tertia vero ventris dolor vehemens. non egerebat. Infuso vero per clysterem immisso, stercus prodiit ad noctem. afflictio intermittebat. Sedes ad scrotum extabat. Quarta & ad pubem, & ventrem, dolor irruebat. quiescere non poterat. biliosa vomuit abunde colorata. Oculi quales animi deliquium inciditium, Post quintum diem mortuus est. Calor quidam tenuis inerat.

*Fullo cur
moritur.*

*Caput la-
pide per-
cussus pe-
riit.*

Eniastes.

Ei qui hepar percussus est iaculo, statim color qualis est mortuorum per corpus diffusus est. oculi caui. anxietas, molestia. Mortuus est priusquam concio solueretur, quum sub diei exordium percussus fuisset. Polemarchi vxori hyme anginose, tumor sub guttur. febris multa. vena secta est. cessauit suffocatio ex faucibus. febris comitabatur. Circa quintam genu dolor ac tumor sinistri. & circa cor videbatur ipsi aliquid colligi. & respirabat velut hi qui submersi fuerunt respirant. & ex pectore substrepebat, velut qui concluso ore loquuntur, Engastrimythi quasi ex ventre loquentes Græcis appellati. Tale quiddam contingebat. Circa septimam aut nonam ad noctem alius deorsum prorupit, & multa liquida quæ mala putantur egressit. Ipsa vero voce intercepta mortua est. Ventres subpurgare oportet in morbis, quum matura fuerint. infra quidem, vbi confidisse videris. Signum habes, si neque anxij, aut capite grauati fuerint: & quum calores mitissimi fuerint, aut quum post exacerbationes cessarint. Sursum vero, in exacerbationibus. Tunc enim etiam sua sponte eleuantur, quum anxij, & capite grauati fuerint, ac se iactarint. Ex casu vulnerato cubito.

*Quidā he-
par iaculo
percussus
statim mor-
ritur.
Polemarchi
vuxor.*

*Cubiti le-
sio.*

HIPPOCRATIS LIBER V.

Cleogenis bito, ob corruptionem cubitus suppuratur. Quum autem A
scus. iam matur⁹ est, viscosa sanies exprimitur. Velut etiam Cleo-
Demar- genisco, & Demarcho Aglaotelis filio. Similiter autem
chus. & valde ex iisdem pus nullum. Velut Aeschyli filio conti-
Aglaote- git. Suppuratis autem plurimis horror & febris succede-
lis filius. bat. Pharnenisci filio surditas accidit. Contulit clyste-
Parmenis rem auricularium non adhibere. Verum lana solum indi-
scus. ta perpurgare. & oleum infundere, aut netopum. Præci-
Aspasius. pere vero vt deambulet, mane surgeret, & vinum bibe-
Callime- ret album. Aspasij vxori dolor dentis vehemens, & ma-
don. xillæ in tumorem eleuata sunt. Quum vero castorium &
piper collueret, opem sentiebat. Callimedontis puero
contulit ad tuberculum, quod habebat in collo durum, &
magnum, & crudum ac dolorosum, sectio venæ brachij:
& lini torrefacti cataplasma imponere subactum vino albo,
& oleo imbutum, ita vt deligetur neque calidum, neque
valde coctum. Aut cum aqua mulsa coquatur fecni græci,
aut ordei, aut tritici farina. Melissandro quum gingiua
doloze corripereetur, & vehementer intumesceret, sectio ve-
næ brachij, & alumen Aegyptium in principio sedabat.

Melissan- Hydropicum laboribus fatigari oportet, sudare, panem
der. edere calidum, in oleo bibere, non multum lauare, & ca-
Hydropis put tepide. Vinum autem album & tenue, & somnus au-
Medela. xiliatur. Bianti pugili quum natura vorax esset, contigit
vt in affectiones cholicas, bilis sursum ac deorsum exeun-
tis, delaberetur, ex carnis esu. Maxime vero ex porcinis
carnibus crudioribus, & ex ebrietate vini odorati, & pla-
centis ac dulciariis ex melle, & cucumere, pepone, & lacte,
& polenta recenti. In æstate vero affectiones cholicæ,
& febres intermittentes. Timochari hyeme destillatio,
maxime in nares. quum venere vsus esset, resiccata sunt om-
nia. lassitudo, calor successit. caput graue. sudor à capite mul-
tus. defluebat autem & per totum corpus. Erat autem etiam
sanus sudare adfuetus. Tertia die euasit sanus. Post canem
febres fiebant sudorosa: & nō perfrigerabantur omnino post
sudorem, sed rursus amplius inalefcebant: & longæ, & leniter
sine iudicatione, & non valde siticulosæ. paucis in septem &
nouem diebus cessabant. Vndecima & decima quarta, & de-
cima septima, & vigesima iudicabantur. Polycratem fe-
bris in

Abris inuadebat, & sudor qualis præscriptus est. Purgatio à pharmaco deorsum facta est. & febris erat lenis. Rursus in temporibus sudores parui, & circa collum, ad vesperam. Deinde in totum. & rursus incaluit. Circa duodecimam & decimam quartam diem febris augescebat, & secessus pauci. post purgationem sorbitionibus vsus est. Circa decimam quintam ventris dolor circa splenem, & lateris mollitudinem sinistram. Calidorum adhibitiones minus profuerunt, quàm frigidorum. Quum autem leni ac molli per clysterem infuso vsus esset, dolor cessauit. Magnæ nauis gubernatori anchora digitum indicem, & infernum os dextræ manus confregit. inflammatio successit, & marcor, & febris. Subpurgatus est moderate. Calores lenes, & dolores. de digito quid decidit. Post septimum diem, sanies exibat lenis. postea per linguam dixit se non omnia posse enunciare. Prædictum est opisthotonum aduentare. Ad hoc conferebant maxillæ consertæ, & ad collum rigidæ. Tertia vero die totus conuellebatur in posteriorem partem cum sudore. Sexta à prædictione mortuus est. *Harpali filius,* Harpali Telephane, luxationem infra in pede magni digiti accepit. inflammatus est, & dolorosus erat. & vbi repositus est, & dolor remisit proficiscebatur ad agrum. rediens lumbos doluit, lauit, maxillæ ad noctem conferebantur, & opisthotonus aderat. Salua spumosa vix per dentes foras prodibat. Tertia die mortuus est. *Thrinon.* Thrinon Damonis filius, habebat circa tibix malleolum vlcus, iuxta neruum sanè iam purum. huic à pharmaco corrosio contigit, vt opisthotono moreretur. Profecto in omnibus suppurationibus, & his quæ circa oculum sunt, dolores ad noctem. Tussis hyeme, maxime in austrinis, crassa & multa alba exscreantibus. & febres succedebant leniter, & quinta die cessabant. Tussis autem circa quadraginta, velut Hegesipoli. *Eutychides.* Eutychides ex cholericis affectionibus, in cruribus ad nervorum distentionem desuit. vna cum secessu deorsum. Bilem multam abunde coloratam vomuit ad tres dies ac noctes, valdeque rubram. & impotens erat, & anxius. Nihil autem continere poterat, neque ex potibus, neque ex cibis. & vrinæ ac transitus deorsum suppressio multa, per vomitum sex mollis prodit, & deorsum quoque erupit. *Androphanes.* Androphanes.

- phani vocis interceptio . ignorantia . delirium . His solu-
tis supererat adhuc diu multis annis, & recidiuæ fiebāt. Lin-
gua vero per totum tempus permanebat sicca . & si non col-
lutione vteretur , loqui non poterat , & plerunque erat val-
de amara . Aliquando etiam dolor ad cor , quem venæ sectio
soluit . Huic aquæ potus , aut aqua mulsa contulit . Veratrum
nigrum bibit . neque biliosum prodibat , sed modicum . Tan-
dem hyeme decubuit , & mente motus est . & linguæ affe-
ctiones similes . calor tenuis . sine dolore . lingua decolor .
Vox peripneumonica . de pectore stragula reiciebat , & se
educi iubebat . Nihil autem poterat clare loqui . Ad noctem
mortuus est . **Nicanor.** Nicanoris affectio erat , quum ad conuiui-
um progredieretur timor tibicinæ : quum sub initium vocis
tibiæ , in conuiuiio tibia canere audiisset , præ timoribus
turbationes . Vix se sufferre posse dixit , quum nox esset . In-
terdiu vero audiens , nihil commovebatur . Talia comita-
bantur ipsum multo tempore . **Damocles** qui cum illo e-
rat , cæcutire , & corpore exoluto esse sibi videbatur : & non
accessisset sanè ad præruptum locum , neque trans pontem ,
neque minimi scrobis altitudinem transgredi poterat , sed
per ipsum scrobem . Hæc per tempus aliquod ipsi affuerunt .
Phœnix. Phœnicis affectio ex oculo dextro talis quædam erat ,
plerunque velut fulgur elucere putabat . Quum autem non
diu ipsum continuisset , dolor ad tempus dextrum instabat ,
& per totum caput ac collum . Caput intumescerebatur retro
ad verticula . & distentio , & durities circum tendines . &
vbi caput commouere , aut dentes diducere conabatur , non
poterat , vt qui valde distendebatur . Vomitus vbi facti fuis-
sent , prædictos dolores auertebant , & leniores faciebant .
Sed & venæ sectio proderat , & veratri potio . eduxit autem
varia & omnigena , maxime vero prasina . **Parmeni-**
scus. tiam prius incidebant tristitiæ , & decedendi è vita cupidi-
tas . Quandoque vero rursus lætitiæ . **Conon.** Cononis serua ex
capitis dolore incipiente , mente mota est . clamor . querelæ
multæ . raro quies . Circa quadragesimum diem mortua est .
Decem autem diebus ante mortem voce destituta , & con-
uulsa fuit . **Adolescens** quidam multo meraco potu , supi-
nus in habitaculo quodam dormiebat . Huic serpens Arges
appellatus in os ingressus est . & sanè quum sensisset , & lo-
qui non

A qui non posset, dentibus stridit, & serpentem deuorauit, & dolore magno tenebatur. & manus prætenfas adhibebat, velut qui strangularetur. & iactabat seipsum. & conuulsus mortuus est. Timocharis seruus, ex atrabiliaris esse putatus, à talib⁹ ac tot viris, similiter mortuus est circa eandem dies. Nicolaus filius circa solstitium hybernū ex potationibus horruit. ad noctem febres. postridie vomitus biliosus, merus, modicus. Tertia die quum concio fori ad loca plena esset, sudor totius corporis cessauit. Diopithis sorori in semitertiana, circa accessionem etiam cor grauiter dolens, & concomitabatur etiam is dolor tota die. & huiusmodi cordis dolor etiam aliis similiter aderat. Verumtamen sub pleiadis occasum, viris talia rariora fiebant. Epicharmi vxori antequam pareret, dysenteria erat. dolor vehemens. secessus recrementa, subcruenta, mucosa. Vbi peperisset, statim sanata est. Polemarchi vxori in morbo articulari, coxæ dolor quidam vehemens. causa erat quòd menses non prodirent. Vox intercipiebatur, per totam noctem vsque ad meridiem. Audiebat autem & sapiebat, & per manum significabat, quòd circa coxam esset dolor. Epicharmo circa pleiadum occasum, dolor humeri, & grauitas in brachium. anxietas. vomitus multi. aquæ potus. Euphranoris filio pustulæ velut culicum morsus, verum modico tempore. postridie febricitauit. Siccitates multæ post Fauonium factæ sunt, vsque ad æquinoctium autumnale. Sub canem æstus magni. calidi venti. Febres sudorificæ. Tubercula iuxta aurem multis oborta sunt. Tychon in obsidione circa Datum, à catapulta percussus est in pectus. & paulo post risus erat circa ipsum tumultuosus. Videbatur autem mihi medicus eximens lignum, reliquisse aliquid de spiculo in septo transuerso. Et quum ipsi videretur, ad vesperam infusum per clysterem adhibuit, & pharmacum deorsum purgans dedit. Noctem primam transegit moleste. Statim vero vbi dies illuxisset, & medico, & aliis, melius habere videbatur. Erat enim quietus. prædictio facta est, quòd vbi conuulsio fieret, breui esset moriturus. Sequenti itaque nocte moleste habens, in somnis, plerumque in ventrem decumbens, tertia exoriente die conuellebatur, & tunc mortuus est. Billo percusso in dorsum, spiritus multus per vultum cum

Timocharis seruus.
 Nicolaus.

Diopithes.

Epicharmus.

Polemarchus.

Euphranor.

Tychon.

Billus.

HIPPOCRATIS LIBER VI.

nus cum strepitu processit. sanguis erumpebat. Vbi vero me-
 dicamentum cruentis vulneribus destinatum adhibitum ac
 deligatum esset, sanatus est. Contigit & infelicissimo
 Phile. Philes filio, denudatione in fronte facta, nona die febris,
 Phantias. deinde os liuefactum est. mortuus est. Et Phantæ & Euer-
 Euerge- getæ filio, liuefactis ossibus, & febricitantibus, cutis ab os-
 tes. se discessit, & pus non comparuit. Aristippus in supernum
 Aristippus ventrem violenter ac grauer sagittæ ictu peritus est. ven-
 tris dolor vehemens, & breui ardebat. deorsum vero non
 egerebat. anxius erat. biliosa abunde colorata quum vo-
 muisset, melius habere videbatur. paulo post rursus dolo-
 res vehementes, & venter velut in voluulis. calores. sitis. &
 Neapolis. in septem diebus mortuus est. Neapolis, similiter percus-
 sus, eadem passus est: acri infuso per clysterem immisso, al-
 uus deorsum erupit. color per corpus diffusus est, tenuis,
 pallidus, niger. oculi sicci, stupore rigidi, intus conuersi,
 Metrodori. intuentes in corde. Metrodori filio ex dentis dolore, ma-
 xillæ marcor, & gingiuarum carnis superexcrecentia. Mo-
 derate suppuratus est. exciderunt dentes molares, & ipsa
 Carcino- maxilla. Mulieri in Abderis, carcinoma obortum est cir-
 ma pesto- ca pectus. & per mammam fluebat sanies subcruenta. obtu-
 riscur hæc rata vero fluxione, mortua est. Plerique ex destillatione
 uocauit. secundum dimidiam capitis partem dolabant. & humore se-
 cundum nares procedente febricitabant leniter. & in quin-
 que diebus perfrigerabantur. Et quæ in partu concussa
 fuit, dolor circa pectus & latus factus est. excreationes pu-
 rulentæ. Tabes constitit. febres per sex dies. Rursus alui
 profluuium. quies. febris. aluius adstricta est: & circa septi-
 mam diem mortua est. Anginosa quædam dextram ma-
 Anginosa cur mori- num & crus doluit. febris tenebat debilis. strangulatio ter-
 tur. tia die remisit. quarta conuulsa, voce destituta, stertor, den-
 titium contritio, maxillarum rubor. Mortua est quinta aut sex-
 ta die. Signum circa manum subliuidum. Alia quoque in
 palato stertorosa. lingua sicca, peripneumonica. non desi-
 piens mortua est. Et in Olyntho hydropicus, derepente
 voce destitutus, desipiens per noctem ac diem, mortuus est.

HIPPO-

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS POPVLARIBVS

liber VI. Iano Cornario

medico physico in-
terprete.

Vibuscunque ex abortu circa vte-
rum, & tumoribus, ad capitis gra-
uitatem conuertitur, & iuxta sin-
ciput maxime dolores, & quicun-
que alij ab vteris: his in octo aut
decem mensibus ad coxam mor-
bus desinit. Acutum habentes
caput, qui quidem validam habēt
cernicem, robusti sunt tum aliās,
tum ossibus. Qui vero caput do-

Plini⁹ hinc
plurima
sumpsit.

lent, & aures fluentes habent: his palatum cauum est, & den-
tes inter se non è directo respondentes. Quibuscunque os
de palato discessit, his medius cōsidet nasus. Quibus vero in-
de vnde dentes prodeūt, his summus nasus finis fit. Pue-
rorum elucescentiæ simul cum pubertate, in quibusdā muta-
tiones habent etiā alias. In rhenem dolor grauis, quū im-
plentur cibo, vomunt pituitam. Quum vero redundarint do-
lores, eruginosa, & melius quidem habent. Soluuntur autem,
quum cibus euacuati fuerint, arepulæque fuluæ subsident, &
cruentū mingunt, torpor femoris è directo, quiescere non cō-
ducit. Sed exercitia, nō impleri, iuuenes veratro purgare, po-
pitem secare, vrinā cientibus purgare, attenuare, & mollire.

Menses aquosis diu permanēt. Quū vero nō breui prodie-
rint, intumescunt. In Cranone antiqui dolores frigidi. re-
centes autem calidi. ex sanguine vero plurimi. & quæ ex co-
xa, frigida sunt. Quæ ad rigores fortes progressa sunt, non
valde mitigantur, nisi prope vigorem. Ante rigorem vri-
narum suppressiones, si ex bonis fuerint, & alius egerat, &
somnia adsint, fortassis autem & febris modus. fortassis etiam
quæ ex lassitudinibus. Abscessus non valde, quib⁹ rigores.

Menses.
fœminarū.
Cranon.

Lotiā cum
retinetur.

Crurum

HIPPOCRATIS LIBER VI.

Tubercula quæ bona, quæ non. Crurum effœmationes, veluti si aut ante morbum iter fecisset, aut statim ex morbo: eo quod fortassis ex lassitudinib⁹ in articulos abscessit ex quo crurum effœmationes. Tubercula extra extuberantia, & acuta, & fastigiata, & æqualiter maturescentia, & non obdura, & deorsum vergentia, & non bifida, meliora: contraria vero, mala: & quanto plus contraria, pessima. Ferinum autumno, & oris ventriculi dolores, & horrores, & atra bilis. Circa initia exacerbationes considera, & in omni morbo, quale est ad vesperam exacerbari, & annus ad vesperam, & ascarides. Infantibus tussicula cum ventris turbatione, ac febre continua, significat post iudicationem bimestri, in totum vigesima die, etiam tumores ad articulos. Si quidem infra vmbilicum constiterint, in infernis articulis superna, bonum: si vero supra, non similiter morbum solvunt, nisi suppurata fuerint. Quæ vero in humeris suppurantur tantillis, mustellæ cubito præditos, paruumque ac macilentum brachium habentes faciunt. Soluerit autem & vlcusculorum inferne eruptio, si non rotunda & profunda fuerint. Talia enim perniciofa etiam aliis sunt pueris. Soluerit itidem sanguis fluens. Magis autem in perfectioribus is apparet. Lachrymæ in acutis male habentibus, vltionæ quidem bonæ. Inuoluntariæ vero defluentes, malæ. Quibus circumtenditur palpebra malum. Malus est etiam oculus inarescens, velut spuma. & obscuratio oculorum mala est. Et squalliditas mala. & qui intrinsecus corrugantur, & rigentes, & qui vix conuertuntur, & qui intus conuersi sunt, & quæcunque alia omittuntur. Febres aliæ quidem mordaces sunt manui, aliæ lenes. Aliæ vero non quidem mordaces, verum augefcentes. Aliæ autem acutæ quidem, sed quæ à manu vincantur. Aliæ statim adurentes, aliæ semper debiles, siccæ. Aliæ salsuginosæ. Aliæ inflatæ horrédi aspectus. Aliæ ad manum humectæ. Aliæ rubicundæ valde. Aliæ valde pallidæ. Aliæ liuidæ, & alia id genus. Distictiones corporis, & articulorum duriciæ, malum. & ipse dissolutus. & contractiones articulorum, malum. Oculi audacia de lyrij signum est. & oculorum deiectiones ac peruersiones malum.

SECTIO SECVNDA.

Dilatate, constringere, alia quidem, alia vero non. Humores alios quidem expellere, alios vero siccare. alios autem

A autem indere. & alia quidē parte, alia verò non. Attenuare, crassefacere, corpus, cutem carnes, & alia. & aliqua quidē, aliqua vero non. Leuigare, exasperare, indurare, mollire, alia quidem, alia non. Excitare, torpescere, & quæcunque alia huiusmodi. Deriuare, subcedentia statim reuellere, renitentibus concedere. Alium humorē non prodeuntem ducere, prodeuntem vero simul effundere, operari simile, velut dolor dolorem sedat. Dissimilia, si vergant sursum eleuata, inferne soluere, & contraria per eadem: velut est capitis purgatio, venæ sectio, quando non temere detrahatur.

Abscessus velut glādularum tumores, signum quidem sunt earum partium quæ germina habent, sed & aliarum. Maxime vero circa viscera. Maligni autem hi sunt. Spiritus parui densi, magni rari, parui rari, magni densi: extra magni, intus parui: intus magni, extra parui: alius extendens, alius vrgens: dupla intro reuocatio, velut superinspirationibus, calidus, frigidus. Medela assiduorum oscitationum, spiratio longa. In non potatibus, & vix, spiratio breuis. E directo & laterum & præcordiorū intentiones, & splenis eleuationes, & è naribus eruptiones, & aures è directo. Horum plurima etiam ad oculos. Vtrum igitur omnia? aut quæ quidem ex infernis sursum, è directo: qualia sunt quæ iuxta maxillas, aut circa oculū aut aurē: quæ vero ex supernis deorsum, non è directo? Atqui & anginosi rubores, & laterum dolores è directo. Aut etiam quæ infra hepar sunt ex supernis distributa, velut in testes ac varices? Consideranda sunt hæc quo, & vnde, & propter quid. Venæ temporum non confidentes, neque viriditas splendida, si spiritus intus relinquatur, aut tussis sicca, non ferina: vt in articulos decumbat expectare oportet, è directo distentionum secundum ventrem vt plurimum. Habent autem horum pluri, & facies rubicundas, & ex natura sunt modi albidioris & de naribus sanguis non erumpit, aut parum erumpit. & si quidē ex affusis intus relinquatur, paratus est abscessus: Sitis intus relicta, & oris resiccatio, & iniucunditas, & cibi fastidium, eodem modo. Febres autem non acutæ, eiusmodi sunt, verum reuertentes. Quæ relinquuntur post iudicationem, recidivas facere solent. Primum itaque splenis eleuationes, si non ad articulos finierint, aut sanguinis è naribus eruptio sit, aut dextra præcordij intensio: si non penetraue-

*Tumores
quid por-
tendant
Spiritus
uarietas.*

HIPPOCRATIS LIBER VI.

rint vrinæ. Hæc enim est interceptio vtrorunque. & recidit D
 horum merito sunt. Abscessus igitur horum facere oportet, si non fiant. Eos vero qui iam sunt declinare. Eos autem excipere, si prodierint iam, & qualia oportet, & qua parte oportet. Qui vero non valde, eos coadiuuare. Eos vero auertere, si omnino incômodi fuerint, maxime si hi affuturi sunt: sin minus, si iam incipiunt. Quartanæ sanguinis è naribus
Quartanæ diurnæ. eruptiones ægre iudicant. Febres quæ vnâ die intermittentes, altera superrigêt vnâ cum indicatione, ex quinque ad septem circuitus durant. Quæcunque tertianæ naturam habent, his nox molesta ante exacerbationem: Quæ verò sequitur, tolerabilior plerunque est. Tussis sicca parû irritantes à febre adurente, non pro ratione siticulosa, neque linguæ torrefactæ, non feritate, sed spiritu. Côstat id inde. Quum enim loquuntur, aut hiant, tunc tussunt: quum vero non, minime. Hoc autem in febribus ex lassitudinibus obortis maxime contingit. Nihil temere affirmandum, nihil contemnendum. Contraria paulatim facta accessione adhibenda sunt, & interquiescendum. Dolenti capitis partem posteriorè, recta vena in fronte secta profuit. Successiones præcordiorum ex qualibus qualia alterant, & viscerum inflammationum qualia possunt, siue ex hepate spleni, & vice versa: & quæcunque huiusmodi. Reuellere oportet, si non qua oportet repât. Si vero qua oportet, his oscula aperire oportet, qualiter singula repunt. Latæ pustulæ non valde pruriginosæ sunt: Quales Simon habebat hyeme, qui vbi ad ignem inungeretur, aut calida lauaretur, opem sentiebat. Vomitus non proderant. Arbitror si quis calida fomenta adhibuisset, non ferre potuisset. Quæcunque concoqui oportet, conclusa esse conuenit. Contraria vero siccare, & aperta esse. Oculorum fluxiones, si aliàs conducere videtur, reuellere ad fauces conuenit. Et vbi eructatio conducit, & quæcunque alia huiusmodi. Transitus apertos esse oportet, veluti nares, & alia quibus opus est, & velut opus est, & qualia, & qua parte, & quando, & quantum opus est, velut sudores, & alia sanè omnia. In magnis malis facies si fuerit bona, bonum signum est. In paruis autem, contraria significans bonæ significationi, malum. Apud magnum Theatrum vbi mulier retro heroum, morbo regio superueniente permâsit ipsi. Apud

- A** Apud Temenæ neptim ille nigricantis erat coloris. In *Temenes.*
 Perintho genituræ similis vrina talis, quæ esset iudicatoria, *Lotiū ge-*
 etiam pectinis affectionum. Nam huiusmodi vrinæ talia sa- *nit ali se-*
 nant: quoniam neq; flatu multo, neque stercore multo egres- *mini tale.*
 so euacuabantur. Non enim profecto magnum erat præcor-
 dium. Brassicam septima die quis comedit, quum adhuc dif-
 ficulter spiraret, postquam pecten emollitus est, recte spirans
 factus est. alius ipsi expulit. De sanguine seroso, quoniam *Sanguis se-*
 in panidis talis, aut in his qui vigilarunt: & siue malus, siue bo- *rosus i qui-*
 nus. Quibus splen deorsum vergit, pedes & manus, & ge- *bus sit.*
 nua calida sunt: nasus & aures semper frigida. Num propter *Lienosorū*
 hoc quod tenuis sanguis? Num & natura talem hi habent? *signa.*
- B** Suppurationibus vmbilicus terminus, quibus suppuratu-
 ris ventres turbantur. Splen durus non superne, infer-
 ne, rotundus, latus, crassus longus, tenuis longus. Minus capi-
 tis grauedine laborantibus. Circa ægotantem administra- *Quid me dē*
 tio, & de morbo interrogatio: quæ narrat qualia, quomodo *co agendū*
 accipiendi sermones: quæ ad ægotantem, quæ ad præsentem, *erga lani-*
 quæ ad externos. Quod in calidiore, solidiore, in dextris: *guentes.*
 & nigri propterea, & venæ extrinsecus, & multo biliosiores.
 Concretum est, compactum est citius: vbi motum est, desi-
 nit, & tardius augefcit, & ad amplius tempus. Quod soli-
 dum factum est, & biliosius, & sanguinolentius est: Hic cali-
 dior est locus animali.

SECTIO TERTIA.

- C** Vtis raritas, ventris densitas: cutis constrictio, carnum
 incrementum: ventris torpor, vniuersorum cōfusio: va- *Caluiticæ*
 forum immundicia, cerebri consumptio. Quapropter & cal- *caussa.*
 uicies, instrumentorum attritio. Detractio cursibus, luctis,
 quiete, multis celeribus deambulationibus, carne ouilla, ma-
 za cocta plerunque, panis medicus. Detractionis signum,
 eandem horam diei seruare, derepente enim trahitur. Re-
 mittito labores, aut defluet. Similiter enim totum concidit.
 Quum vero iam conciderint, carnes suillas assatas exhibe-
 to. Quum autem implentur, signum est, quod corpus rursus
 floridum fit. In exercitationibus signum, sudor fluens gut-
 tatim, qui exit velut ex canalibus: aut collapsio ex eleuatio- *Mulier lia-*
 ne. Mulier quam primum caravi in Cranone, splen ipsi ma- *nosa.*
 gnus natura, febris ardens, rubicunda, spiritus, decima sudor
 plerunque

HIPPOCRATIS LIBER VI.

plerumque; superne. Sed & infernè, decimaquarta. Minus his D
 qui ex capite grauedine ac rauedine laborât, vbi febre cor-
 repta fuerint, recidiuæ velut puto fiunt. Quicquid suppu-
 ratur, non reuertitur. Ipsa enim maturatio, & iudicatio simul,
 & abscessus. Quibusdam vbi venere vtuntur, venter infla-
 tur, velut Damagora. Quibusdam vero in hoc strepitus, Ar-
 ceilaio vero etiam intumescebat. Flatuositas simul cau-
 sa est in his qui scapulas alarum modo eminentes habent.
 Sûnt enim flatuosi. Frigidum valde, venas rumpit, & tussim
 mouet, velut nix, glacies: & constringit, velut sunt eminen-
 tia oblongæ & rotundæ, Pherea & Gongronæ, à satyrorum
 circa aures eminentiis, & arborum quarûdam tuberculis ap-
 pellatæ. Simul causa sunt etiam duricies. Post mictionem con-
 cretio, pueris magis, num quod calidiores? Figura magis al-
 leuantes, velut qui sarmenta manu necebat & obtorquebat,
 præ doloribus decumbens, arrepta paxilli summa parte supra
 seipsum infixâ, inhærebat, & melius habuit. Quem ex mon-
 tano labore circa pontem ego vidi crura iactantem, altera ti-
 bia minime extenuabatur, femoribus autem valde. Urinæ &
 genitura non supprimebantur. Quæcunque laterum natu-
 ra scapulas alarum modo eminentes habent, propter causæ
 debilitatem in destillationibus malignis, siue excretio fiat, si
 ue non fiat, malum. Rigores incipiunt mulieribus quidem
 magis à lumbis, & per dorsum, & tunc ad caput. Sed & viris
 posteriore corporis parte magis quàm anteriore. Horremus
 enim magis exterioribus quàm interioribus corporis parti-
 bus, velut cubitis, femoribus. Sed & cutis rarior, Indicat autem
 pilus. A quibus autem aliis rigent, fortassis vlceribus, inci-
 piunt à vasis. Summa, ex natiuitate, & causa, & plurimis ra-
 tionibus, & paulatim in cognitionem venientibus colligen-
 tem ac addiscentem, an similia sint inter se, & an non similia
 sint inter se; quo ex dissimilitudinibus similitudo fiat vna. Sic
 sanè fuerit via. Sic etiam eorum quæ recte se habent proba-
 tio, & non recte se habentium redargutio. Sanguinis ex na-
 ribus eruptio, aut subpallide nigricantibus, aut rubicundè pal-
 lentibus, aut subpallidis. Parua dimittentem crassificare
 oportet siccò. Aliis vero minus crassificatione opus est. Sic-
 co autem opus est albo, velut galla, alumen. Postquam ve-
 nere vti inceperint, aut hircire, sanguis ipsâ è naribus erum-
 pit.

Damagora
 re & Ar-
 ceilaio qd
 in Venere
 passisunt.
 Frigus ve-
 hemens
 quid faciat

Rigores
 unde inci-
 piunt.

Sanguis de
 naribus qui
 bus manet
 et pueris
 quando inci-
 piunt.

A pit. In accessibus alij quidem strepitum edunt, velut Arce-
 silaus. Alij vero accessuri, horridi fiunt ac rugosi. Alij post-
 quam accesserint, ventre inflantur, velut Damagoras. Mu-
 tationes cauendæ. Cibus modicus, non delassari, non sitire.
 Omnis attenuatio laxat cutem, deinde circumtenditur. Re-
 nutritio vice versa. Cutis confidentis corrugatio, renutritæ
 extensio. Rugosum, leue, vtriusque signum: itémque subbilio-
 sum & subrubrum: Sic etiam detractas esse manimas, graciles
 autem sursum tractas esse & circumtensas, etiam si quis non
 propterea putauerit id fieri, sed in carnosis. Clauiculæ con-
 spiciæ, venæ pellucidæ. Herodicus febricitantes interfi-
 ciebat circuitibus, luctis, multis fomentis, mala est febriculo-
 sas, inimica fami, luctis, circuitibus, cursibus, frictioni: labo-
 rem labore. Ipsi venarum rubor, liuor, pallor, laterum do-
 lores molles. Non sitire faciunt, continere os, tacere, ven-
 tum cum potu frigidum inducere. Occasiones vnde ægrota-
 re cœperint, considerare oportet, siue capitis fuerit dolor, si-
 ue auris, siue lateris. Signum sunt dentes, & in quibusdam in-
 guinum tumores. Vlcera sientia ac tubercula indicantia fe-
 bres. Quibus hæc non sunt, iudicatio sublata est: Quibus in-
 tus relinquuntur, certissima, recidiua, ac celerrima. Sputa
 rotunda delirium significant, velut in Pleno. Qui Hæmor-
 rhoidas habent, neque pleuritide, neque peripneumonia, ne-
 que phagædena, neque furunculis, neque tuberculis terebin-
 thi figuram habentibus corripuntur, fortassis autem neque
 lepris, fortassis neque vitiliginibus. Multi tamen intempesti-
 ue curati, talibus non tarde correpti sunt, & sic perniciosæ
 fuerunt: & quicumque alij abscessus, velut fistulæ, aliorum me-
 dela sunt. Decubitus humorum ad aliquem locum, in qui-
 bus factos affectus liberat, in his prius ipse factus, illos impe-
 dit. Alterius loci morbos loca excipiētia, aut ob dolorem,
 aut ob grauitatem, aut propter aliud quiddam liberant, aut
 quod aliis sunt communicationes. Propter inclinationem
 non amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationem
 talia spuent. Conuenit quibusdam sanguinem detrahare,
 tempestiue in talibus. In aliis autem velut in his, non con-
 uenit. Impedimentum in spuentibus cruenta, tempus an-
 ni, pleuritis, bilis.

Arcesilaus

Damagoras

Herodicus

Hæmor-
rhoidas pa-
tientes à
quibus tui

HIPPOCRATIS LIBER VI

SECTIO QUARTA.

Tubercula circa aurem quibus circa iudicationem ex-
orta non suppurata fuerint, his disparentibus recidua
fit, pro ratione recidiuarum. Recidua vero fiente, rursus in-
tumescent, & permanent, velut febrium recidua in simili cir-
cuitu: his spes est ad articulos abscedere. Vrina crassa, alba,
qualis Archigenis familiari erat, in lassitudinis febribus
quarta die aliquando prodit, & liberat ab abscessu. Si vero
ultra hoc, etiā sanguis ē naribus large eruperit, etiam valde.

Archige-
nes.

Cui intestinū in dextra parte dolebat, & articulari morbo
correptus est: erat quietior. Postquā autē hic curatus fuit, ma-
gis dolebat. Agasis filia quum esset puella, dēsum spiritum

Agasis.

habebat. Mulier autem facta, à partu nō diū dolore correpta
leuiter, magnum onus sustulit. & statim quidem in pectore
aliquid erepuisse visum fuit. Postera die & anhelationem ha-
bebat, & coxam dexteram dolebat. & quum hæc doleret, tunc
etiam anhelatio habebat: coxæ verò dolore cessante, etiam
anhelatio cessabat. Spuebat spumosa, ab initio vero florida:
Vbi vero confidisset sputum, vomitui bilioso tenui simile e-
rat. Dolores maxime erant quum manu laboraret. Hanc ab

Capitistus
mor.

bus autem agendis, à clamore, & exandescencia. Cui in
capite tumor depascendo proserpebat, ei primum alumen
vsum profuit. Habuit alium abscessum, fortè quòd os ab-
fcessurum esset. Abscessit sexagesima die supra aurem, sursum
ad verticem vulnus erat. Intestina crassa habet, qualia sunt
canis, verum maiora. Dependent autem ex medianis mem-
branis. Mesocolis hac parte appellatis. Hæ verò ex nervis, de

Quæ medi-
cus erga
læguentes
agat.

spina, sub ventrem. Aegrotantibus gratificationes, velut
est pure preparare potus ac cibos, & ea quæ videt: molliter
ea quæ contingit. Aliæ gratificationes, quæ non magnope-
re lædunt, aut facile reparari possunt, velut frigida, vbi hac
opus est. Aliæ gratificationes sunt, introitus, sermones, ha-
bitus, vestitus ægrotanti, tonsuræ, vngues, odores. Aqua de-
cocta partim vt aerem admittat, partim vt vas non plenum
sit, & operculum habeat. Quòd ex sanguinis eruptioni-
bus, aqua inter cutem corpiuntur. Si qualia oportet pur-
gari, purgantur, facile ferunt. In Aeno legumina comedenda
tes assidua, feminæ, mares crurum impotentes facti sunt, &
perman-

Legumina
in Aeno.

permanferunt. Sed & eruum comedentes, genuum dolores habebant. Palàm vigilans calidior externis partibus, frigidior autem internis. Dormiens vice verſa. Calidæ naturæ frigiditas, potus, aqua, quieſcere, ſomnus in frigore, conteſto, ſomnus ſedētium, erectorum niſtatio. Debiles victus, frigidi: robuſti vero calidi. Aquarum arte non preparatarum, quæ quidem ab æthere excreta eſt, aut cum tonitruo, æſtiva: procelloſa vero mala. Aqua vorax, vigilia vorax. Percaſſidam naturam calido tempore, in frigore cubile craſſefacit: in calido attenuat. Exercitatio ſanitatſ, eſt veſci citra ſaturitatem, non refugere laborem. Inter vigilandum ſiti leui ſomnus medela eſt. Siti vero ex ſomno, vigilia in quibusdam. Quibꝰ plurimus calor eſt, maxima voce præditi ſunt. Nam & plurimus eſt frigidus aer. Ex duobus autem magnis magna etiam quæ generantur exiſtunt. Ventriculo calidi, carne frigidi & tenues, hi eminentes venas habent, & iracundiores ſunt. Terra ſiccitatibus ſquallida, volucrum genus abundat. Hircire incipiens, vter teſtis extra apparuerit, ſiquidem dexter, maſculum: ſi vero ſiniſter, fœmellam protendit. Oculi prout validi fuerint, ita etiam corpus: Sed & color in peius aut melius vergit. Iuſtum eſt autem, prout ſe habuerit alimentum, ita & quod forinſecus eſt ſequi. Signa lethalia, per cutem, nares, calidus vapor: vbi prius nares frigidum ſpiritum emiſerunt. Signa vero vitalia, contraria ſunt. Labores cibus præcedant.

*Qualitas ei
bori & a
quarum.*

*Sanitas.
Somnus.*

*Volacrum
abundantia*

Oculi

*Mortis &
vitæ ſigna*

SECTIO QVINTA.

Morborum naturæ medici. Inuenit natura ipſa ſibi-
ipſi aggreſſiones, non ex præmeditato, partim velut
eſt niſtare, partim vero & ea quæ lingua ſubminiſtrat, &
quæcunque alia huiuscemodi, non edoſta natura, & nullo
magiſtro vſa, ea quibus opus eſt facit. Lachrymæ, nari-
um humiditas, ſternutationes, auris ſordes, oris ſaliuæ e-
ductio, ſpiritus introitus, exitus, oſcitatio, tuſſis, ſingul-
tus, non eiſdem omnino modi. Vrinæ ſeceſſus, & fla-
tus, & huius alterius, alimenti, & tranſpirationis, & ea quæ
ſceminis ſolis adſunt, & in reliquo corpore ſudores pruri-
tus, corporis diſtentiones cum oſcitate, & quæcunque
huiuscemodi. Hominis anima ſemper producitur vſque
ad mortem. Si vero efferbuerit, vnà cum morbo etiam ani-

Z ij ma cor-

HIPPOCRATIS LIBER VI.

ma corpus depascitur. Morbi connutriti, in senecta, & per concoctionem, & per solutionem, & per rarefactionem desinunt. Sanatio, contra sentientem non consentire affectioni. Frigidum & auxiliatur, & occidit, quæcunque ex calido sunt. Excandescencia retrahit cor & pulmonem in seipsa: & ad caput calida ac humidum. Læticia vero relaxat cor. Labor articulis & carnibus: cibus, somnus, visceribus. Animæ deambulatio est cura hominibus. In vulneribus sanguis concurrit, opitulandum igitur ut vacuum expleatur. Si auris doleat, lana digito obuoluta oleum calidum instillato. Deinde lanam intus in volam manus positam, sub aurem subdito, ut aliquid ipsi exiisse videatur. postea in ignem immittito, Dolus. Lingua viridam significat. Linguae virides cum pallore biliosa, Biliosa autem à pingui: Rubicundæ vero à sanguine. Nigræ ab atra bile. Sicca à fuliginoso ardore, & vterina parte. Albæ vero à pituita. Urina concolor cibo, & potui, & qualis intus est humidi colliquatio. Lingua concolor attingentibus ipsam humoribus: quapropter per hanc humores cognoscimus. Si salsæ carnes gustanti, redundantiæ signum. Si mammarum papillæ, & rubor pallidus fuerit, morbosum vteri vas est. Hominibus sordes in auribus, dulcis quidem lethalis, amara vero non. Terram mutare commodum est in longis morbis. Debiliores cibi breuem vitam habent. In fluxionibus ad coxam, venas retro aures secato. Coitus morbis ex pituita commodus. Calidus ventriculo præditos, fortes potus ac cibi perturbant. Atra bilis velut similis est hæmorrhoids. Augescentes morbos coitus. Frigiditas ea quæ in ventre sunt indurat. Coitus ea quæ in ventre sunt indurat. Eum qui veratrum bibit, si citius purgare volueris, lauare oportet aut comedepurgatio. Sanguis in somno intro magis fugit. Rigor à superiore ventre, febris ab inferiore magis. Attractio, pulmo, siccus ardor: Superuacuatum siccit & somnus multus. Frigidissimus cibus, lentes, milium, cucurbitæ. Ulcera exoriuntur si quis dum impurgatus est laborauerit. Mulier, capra, elaterium aut cucumerem syneftrem comedentes, pie-ris purgatio. Calido corpori, id quod comedit, intrinsecus frigidas est. forinsecus autem dolor à sole, igne, vestitu, in tempore

Dolor auris qui leuatur.
Lingue notæ uariæ.

Sordes auris quid portendat.
Cibaria qualia.
Destillatio nis tremedum.
Coitus qui bus profit.
Veratri purgatio.
Sanguis in somno intro fugit.
Cibi frigidissimi.
Cucumina gressis.

A tempore aestiuo. Contrario vero contrario modo. Cibi *Ciborum uarietas.*
partim celeriter superantur, partim tarde.

SECTIO SEXTA.

Carnes attractrices, & ex ventre, & extrinsecus. Indicio est sensus ipse, quod expirabile ac inspirabile est totum corpus. Calidissima venula sanguinis multitudinem, id quod fuliginosum est exerit, & statim secernit. Et quibus quidem pingue, bilis flaua: quibus autem sanguis, atra. Mentis, memoriae, olfactus, aliorum etiam famis instrumentorum exercitatio. Labores, cibi, potus, somnus, res venerae, omnia mediocria. Frigidior in frigido tempore ac regione calidior erit. In doloribus proximum ventrem purgato, sanguinis autem ventrem secato, Vstio, sectio, calefactio, perfrigeratio, sternutationes, plantarum succi, in quibus vim habent, & cyceonis mixtura. Maleficorum autem lac, allium, vinum feruifacum, acetum, sal.

Homo ex lassitudinibus ex itinere, imbecillus, grauatus, expuit. Tussit enim ex vertice. febris acuta, ad manum submordens. Secunda die capitis grauitas, lingua combusta fuit, naris vnguibus conscalpta sanguinem non effudit. Sinister splen magnus & durus dolebat. A quartana correpti, a magno morbo non corripiuntur, Si vero corripiantur prius, & succedat quartana, liberantur. Pro quolibus qui morbi. Bilis fit, velut de vulneribus dixi, quod sint biliosae. Caliditas acrimoniae signum est. Turbationes, transitus. Nam mente motis dolores laterum desinunt: quibusdam & febres, quibusdam non. Sed cum sudoribus. quibusdam autem cum turbatione, quibusdam vero cutis arida & circumtensa ac falguginosa. Torpescutiones quales ex quolibus, & quales illi cui coxa. Per aures, ex auribus, plerumque tertio die moriuntur. Quibus cutes circumtenduntur aridae ac durae, sine sudore: quibus laxae sunt ac rari, cum sudore moriuntur. In recidiuis mutationes profunt. His transmutare oportet ad ea quae conueniunt, antea quam male afficiantur, velut Cherioni. Quae irritantur ex quolibus, stridulae faucium asperitates terminum praeficient. Quibus quidem id quod sanum est relinquitur, causa deorsum submissa, eos aut purgato, aut deligato, aut cito, aut rescato, aut exurito. Quibus vero non, non.

Z iij Quibus

*Quartana
a quib⁹ im-
munes
praestet tu-
tisque
Deliratio
quib⁹ pro-
fit.*

*Dolor au-
rium ma-
gn⁹ tertio
die plerum-
que tollit.
Locorum
mutatio
quos iuuat*

HIPPOCRATIS LIBER VI.

*Sanguis de
naribus flu
ens quibus
prodest.
Quales sunt
qui nares
humidas
habent.
Rotunda
sputa.
Dexippus*

*Piper den
tes iuuat.*

*Natura os
sium, neruo
rum, uenarum
carnis, &
ceterorum
qui cognos
citur.
Lycinus.*

Quibus sanguis multus fluit ex naribus, qui quidem de
colores mero modo sunt, his parum prodest. Quibus vero
colores rubicundi, non similiter. Et quibus capita sunt quæ
facile tolerat, prodest; Quibus secus, non. Quibus nares na
tura humidiores, & genitura humidior ac copiosior, hi mor
bosus sani sunt. Plurimis autem quibus ex morbo, vice
versa. Sputa rotunda, mentem emouent, velut illi in Plin
thio. Huic sanguis ex sinistra nare erupit, & solutus est quin
to die. Urina multam subsidentiam habens, à mentis e
motione liberat, qualis erat Dexippi. Post pilorum de
fluuium, quartana febris non ultra annum. Aurium eru
ptiones æstate quinta die fiunt. Quandoque vero etiam diu
tius durant. Ita & circa gingiuas, & circa nares suppuratio
nes. Quibus in dentium dolore, de supercilio tenuia de
scendunt, his à pipere probe affricto postridie crassiora de
scendunt, si etiam alia non obtinuerint. Nam Hegesippo so
poriferum inditum non obtinuit, sed magis & violentius in
super prouocauit. Ossium naturam ex capite colligere o
porteret, deinde neruorum, & venarum, & carniū, & aliorum
humorum, & supernorum ac infernorum ventriculorum, &
mentis, & morum, & eorum quæ per annum fiunt, tempore
quodam anni præcociore, velut pustulæ & huiusmodi. Si
mile enim est his quæ quotidie citius aut serius accipiuntur.
Similiter & biliosum, & sanguineum corpus atrabiliarium
fit, si non habet euacuationes. Lycino postremum splen ma
gnus dolorosus, in quarta aut quinta.

SECTIO SEPTIMA.

*Tussis,

Angina si.
Lusio si.
Syderati.*

T Vsses cœperunt circa solstitia hyberna, decimaquinta
aut vigesima die, ex frequenti australium & aquilonar
ium ac niuosorum transmutatione. Ex his alia breuiore,
alia diuturniores fiebant, & post has multæ peripneumoni
cæ affectiones. Ante æquinoctium rursus plerisque reuer
tebantur, quadragesima ut plurimum ab initio die: & aliqui
bus sanè valde breues ac iudicatu faciles erant, aliquibus au
tem fauces inflammatae sunt, quibusdam Anginae oborta.
quibusdam leues syderationes, aliis Nyctalopes, atque hi ma
gis pueris. Verum peripneumonicae affectiones valde breues
erant. Faucium vero inflammationes post tussim, aut omnino
parum

A parum pro tussi fiebant, atque hæ breues, magis autem Nyctalopes. Anginæ vero & leues syderationes, aut duræ & siccae, aut paruæ & raro matura educentes: quibusdam vero etiam valde. Qui igitur aut vocibus amplius se fatigarunt, aut riguerunt, in anginas magis desierunt. Qui vero manibus laborarunt, manibus tantum syderati ac resoluti sunt. Qui vero equitauerunt, aut amplius iter fecerunt, aut alios labores cruribus perfecerunt, his ad lumbos aut crura impotentie resolutoriæ oborta sunt, & ad femora ac tibias lassitudo ac dolor. Durissimæ autem & violentissimæ tusses erant quæ ad leuem syderationem ac resolutionem perducebant. Verum omnia hæc in recidiuis fiebant. In principiis vero non ita valde. Plerisque autem horum tusses in medio remiserunt, sed perfecte non defecerunt, verum cum recidiua affuerunt.

Vocis labor & cæterorum quid ferat.

Tussis uarietas.

Quibus voces frangebantur ad tussim, horum plurimi ne febricitarunt quidem, Quidam vero parum. Sed neque peripneumonici affectiones ulli horum fiebant, neque leues syderationes, neque ullus alius morbus de se significationem præbuit, sed in sola voce iudicabantur. At vero Nyctalopici affectiones firmabantur, ut quæ etiam ex aliis causis fiebant. Fiebant autem pueris maxime. Oculorum autem nigra partes aliquantum variegabantur, quæ pupillas paruas habebant. In summa oculus niger ut plurimum erat. Et magnos magis quam paruos oculos habebant, & plurimi rectos capillos ac nigros. Cæterum mulieres non similiter à tussi afflicte sunt. Verum pauca febricitarunt, & ex his valde pauca ad peripneumoniam affectionem deuenerunt, atque hæ seniores, & omnes superstites euaserunt. Causabar autem hoc fieri, eo quod non similiter velut viri prodirent, & quod nequaquam similiter ut viri morbis corripuntur.

Lusciosi pueri quæ fierent.

Mulieres aliter uexabantur.

Anginæ uexatio.

At Anginæ liberis duabus oboriebantur, atque hæ in infuetissimi moris erant: abundantius autem famulas corripiebant, quibus & violentissimæ fiebant, ipsasque celerrime perimebant. Viris vero multis fiebant, qui partim euaserunt, partim perierunt. In summa, qui solum deglutire non poterant, his valde mites ac toleratu faciles erant. Qui vero etiam insuper obscure loquebantur, his molestiores ac diuturniores. Quibus vero etiam venæ circa tempora & cernicæ attollebantur, his aliquantum malæ erant. Pessimæ ve-

ro his quibus & spiritus sublimis coeleuabatur. Hi enim etiam incalescebant. Nam sicut scriptum est, ita consortia affectionum habebant. Et quæ quidem primum scripta sunt, etiam sine posterioribus fiebant. Quæ vero posterius, non sine prioribus. Celerrime autem moriebantur, ubi febrili rigore insuper riguissent. His ita pressis nihil memorabile proderat, non ventris turbatio, non venæ sectio, neque quæcunque alia tentavi. Secui etiam venam sub lingua, quosdam & sursum purgavi. Hæc igitur omnino in æstate fiebant, sicut etiam eruptiones omnino multæ, & potissimum in siccitatibus lippitudines dolorosæ populariter grassabantur.

Posidonia. Sanguinis venarum suppressiones faciunt animi deliquiū, figura alterata, interceptio, linamentum intortum, appositio, deligatio. Inguinum glandularumque tumores plurimi fiebant, eo quod hepatitis affecta esset. Erat autem & ab arteria male affecta malum signum, veluti Posidonia. Quibus sanguis erumpebat, morientes fronte non exudarunt, sed velut contracti præ siccitate erant. Et anhelosi, ac cum sudoribus pereuntes, male habebant. Ventrium abundantia turbationem ferunt, velut Posidonia: & quæ animalcula in aluo inducunt. In attenuatione circumtensio ante obitum, & umbilicus oblongus ipsi protractus est: & gingivarum dentes ambientium exulcerationes. Multa de vnoquoque recte præcipi possunt, quæ partim eadem possunt, partim non: velut est talia diffundi, exolui, & educi, & inducari, & maturari, & ubi mutatione opus est, de lecto propellere timidos, & torpentes excitare ad ea quæ relinquunt.

Xenarchus. Hydropicos citius secare oportet, tabescentes statim vivere, caput secare, & huiusmodi. Hydropicorum pectinem ne contingito, neque internas partes. Simile est enim multis genibus. Affectiones circa cor siue ventriculi osculum Xenarcho, & calidum aceruatim expirare, & vlcus per euacuationem ab initio fouere. Vox qualis est irascētibz, si talis fuerit non irato, ex natura fuerit. & oculi tales fuerint ex natura turbulenti, quales sunt ubi irascuntur hi qui tales non sunt. Et alia iuxta morborum rationem, velut verbi causa, Morbus tabidam speciem inducit, si talis ex natura æger fuerit, ex tali morbo superstes euadet: & alia eodem modo. Tusses laboriosæ contingunt locos læsos, & maxime

Tabes.

Tussis sicc.

A maxime articulos. Sed & in febribus lassitudinem inducentibus, tusses siccae ad articulos decumbunt cum febre, si intus relinquantur. Spiritus tabescentibus obscuri mali, & non parientibus, & quicumque alij tales ab eadem constitutione. Tabescentibus autumnus malus. Malum item verum, si folia cornicis pedibus similia fuerint. In Perintho vere plurimi agrotarunt. Simul causa fuit tussis per hunc morbum populariter vagata, & aliis quicumque diurni sunt morbi. Nam & in ambiguis confirmati sunt. Quibusdam vero diurni non sunt oborti, velut his qui dolores rhenales habent. Sed & aliis, velut homo ille ad quem Cyniscus adduxit. Dolorum in lateribus, & pectore, & aliis partibus, tempora an multum differant considerandum est. Nam quum melius habuerint, rursus deterius habebunt, non delinquentes. In longis dysenteriis cibi fastidia mala, tum alia, tum si insuper febrierint. Ulcera circumglabra maligna sunt. Lumbos dolenti recursus ad latus, & pustulae quae seps vocantur. Rhenum affectiones non vidi sanatas supra quinquagesimum annum. Quae in somnis exacerbantur, & quibus extremae partes perfrigerantur, & mens turbatur, & alia quae circa somnum sunt eiusmodi: & quibus contraria.

Quibus nihil intra constitutum tempus accidit, singulis partibus vitales fiunt. Apparentia in quibus mensibus fiunt. Labores in circuitibus, quicquid in septuaginta mouetur, in triplicitate perficitur; & quicquid in nonaginta mouetur, in triplicitate perficitur. Post menses, dextera & sinistra hiant. Humiditas per prodeuntia, diata sicca opus habet. Quod citius discretum ac motum est, rursus augetur tardius, & ad longius tempus. Labores tertio, quinto, septimo, nono mense; & secundo ac quarto.

Hæc ex parua tabula consideranda sunt.

Victus ratio fit repletionem, vacuationem, ciborum, potuum. Mutationes horum qualia ex qualibus, prout se habent.

Odores delectantes, offendentes, implentes, placantes. Mutationes ex qualibus, prout se habent. Illabentes, ingressos aut egressos spiritus, aut etiam corpora. Sermones qui audiuntur, alij meliores, alij offendentes. Et à lingua ex qualibus qualia alliciuntur. Spiritus, tanta caliditas, fri-

HIPPOCRATIS LIBER VI.

tas, frigiditas, crassities, tenuitas, siccitas, humiditas, ple-
nus, imminutus & copiosior, à quibus mutationes, quales
ex qualibus, prout se habent. Continentia, aut contenta,
aut intus permeantia corpora. Sermonibus, silentio, di-
cere quæ vult, sermonibus quibus dicit, an magni aut mul-
ti, veri aut conficti. Prodeuntia & egressa nosse oportet,
vnde coeperunt: aut vbi desuerunt, aut quantum diuisa sunt,
itemque colores, in quibus aut caliditatem, aut saluginem,
aut dulcedinem, aut tenuitatem, aut crassiciem, aequaliter
aut inæqualiter, corpus, tempus: Mutationes quales ex qua-
libus habent. Incœpit eructationem, non obtrinit. La-
chrymæ volenti, nolenti, multæ, pauca, calidæ, frigidæ, cras-
sities, sapor. Sputum an per se excreet, aut tussiendo re-
iiciat, itemque vomitum. Solis calor, frigus, humectatio,
siccitas: Mutatio per qualia, ex qualibus, ad qualia se habet.

Labores, ocia, somni, vigilia. Quæ in somno fiunt, in-
somnia, cubilia, & in quibus, & ex quibus. Mētis intelli-
gentia ipsa per seipsam, citra instrumenta ac negotia, trista-
tur, lætatur, timet, confidit, sperat, desperat: velut Hippothoi
domestica famula mentis suæ per seipsam gnara erat, & quæ
in morbo acciderant sciebat. Aetatem ab ætate discernere
oportet, & an prius aut posterius quam conuenit, quid
fiat. veluti si resolutus est hyeme, & seni ætate, aut infanti, &
æstate aut prius, aut posterius quam conuenit. Dentium e-
missiones, pilorum productiones, genitura magis & minus,
pilorum augmentum, crassitudo, robur, imminutio. quod co-
gnatum est, & quod per seipsum, quanto magis & minus.

Anni tempus, in quo & citius aut serius. Tempus in quo fa-
ctum est, pluuiosum aut siccum, frigidum aut calidum, sine
ventis aut cum ventis, & qualibus ventis. Temporis in prin-
cipio, aut medio, aut fine, aut semper, præterito aut præsen-
te. Morbi tempus & hora, accidentia, circuitus, & ex cir-
cuitibus maiores, & per amplius tempus: incrementa, & to-
tius morbi incrementum, remissio, vigor, & magis & minus
perficiens, & quando, & qualiter, & in quali hora ac ætate.

Populariter grassantium morborum modi, & si quis ex in-
cipientibus incœperit sine vomitu, veluti aut vbi biberunt
quid continentes, aut parum purgati. Febriculosi fortassis
valde candidi, quorum etiam labia, qualis modus, tempora,
Corpus,

Hippothoi
ms.
Quæ ob-
seruanda.

Corpus, actio, in considerationem ducatur. Visus, auditus, nasus, tactus, lingua, cogitatio consideretur. Tumores in supernis palpebris relictī, dum alia circumcirca gracilesunt, recidivas faciunt: In extremitate vero subrubicundi, duri, & valde viscosi, & insurgentes ac inhaerentes in his sunt, velut Pharsalio Polymedi. Erumpentes tumores aut liuores, in lippitudinibus aut vlceribus: Sed & quæ defecerunt ex tuberculis ac suppurationibus, quia signa sunt.

Circa messem tormina circa vmbilicum, & dolores, quandoque à porro: Sed & ab alio his postea. Sacri ignes quibusdam à collo, & circa has partes, in facie iudicabuntur: Nigri etiam quibus à collo, mali erant: & si pustulae essent, mala erant: & quibus alius turbata esset. Adamantus atrabiliarius à peplis pluribus vomuit aliquando nigra, quandoque à cepis. Febres in quibus vlcerantur labia, fortassis intermittentes: & tertianis perfrigerationes. At amburentes statim ad manum soluuntur semper. Quale inest in artículis considerandum, an non suppurantur.

Consuetudo autem, ex qualibus sani degimus, victus modis, tegumentis, laboribus, somnis, rebus venereis, mentis affectionibus. Quomodo morbos ferant, à quibus quæ figuræ, ad quos locos conuersi sunt, quando ceperunt, affuerunt, desuerunt. In quibus intemperans horrendus. Contraria in morbo victus rationes, qui facile, qui ægre toleratur. Victus rationes quantum fieri potest cognoscendæ. Nam non nosse, multarum calamitatum res est. Bonis autem medicis similitudines pariunt errores ac difficultates. Verum contraria facit causa & occasio. Scio quòd difficile est ratiocinari ac cognoscere vias, veluti si sit acuto capite, simus, subaridus, biliosus, ægre vomens, facile vomens, niger, iuuenis qui temere vitam degit: Hæc simul inter se consentire difficile est. Cui fistula refringebatur, tussicula permanere impediabant.

Cui apex hepatis complicatus erat, eum concussi, deridente dolor sedatus est. Satyrus in Thaso cognomento Grypalopex vocabatur, hic quum annorum viginti quinque esset, sæpe per somnum semen effudit: & interdum quoque frequenter ipsi prodibat. Quum autem ad annum trigagesimum peruenisset, tabidus fiebat, & mortuus est.

In Ab-

Polymedes.

Adamantus.

Quanta ob
seruatio
medicorum
debeat esse.

Satyrus
pollutione
mortuus
est.

HIPPOCRATIS LIBER VI.

*Palæstræ
custos.*

In Abderis palæstræ custos, qui Stheneus dicebatur, multum luctatus aduersus fortio-rem, & in caput lapsus, digressus multam bibit frigidam aquam. Postea illa nocte vigilæ obortæ sunt, angustia, & extremarum partium frigiditates. Postridie ingressus ad domum, & glandula aluo subdita, non subiit, verum parum minxit, prius autem nihil minxerat: ad noctem lauit, nihilo minus vigilæ & angustia aderant. de-lirauit. Tertia die frigiditas extremarum partium, excalefa-ctus sudauit. pota autem aqua mulsa tertia die mortuus est.

*Melancho-
lici comi-
tialesq; cõ-
municant.*

Atrabiliarij, etiam comitali morbo corripì plerumque so- lent, & vicissim comitiales fieri solent atrabiliarij, Vterque vero morbus magis fit, prout ad alteram partem inclinarit. Si quidem enim ad corpus inclinarit, comitiales sunt. Si ve- ro ad animum, atrabiliarij melancholici dicti.

*Phaethusa
Pytheas.*

In Abderis Phaethusa Pythæ vxor, priore quidem tempore fecunda e- rat: quum autem maritus ipsius in exilium abiisset, menses multo tempore suppressi sunt. postea dolores & rubores ad articulos oborti sunt. Hæc autem vbi contigissent, & corpus virile factum est, & hirsuta penitus euasit. & barbani produ- xit, & vox aspera facta est. Et quum nos omnia tentassemus, quæ ad menses detrahendos conferre visa essent, non pro- dierunt, sed mortua est, quum non ita multo tempore postea vixisset. Idem hoc contigit etiam Namysia Corgippi v- xori in Thaso. Visum est autem omnibus medicis, in quos sa- nè ego incidi, vnam spem esse, si menses secundum naturam prodirent. Verum & huic prolici non potuerunt omnia no- bis molientibus, sed paulo postea mortua est.

*Mensium
defectu
moritur.*

*Namysia.
Gorgipp⁹*

HIPPOCRATIS COI

DE MORBIS POPVLARIB.

lib.VII. Iano Cornario

medico physico

interprete.

Post

Ost canem febres fiebant sudorificæ, & non perfrigerabantur penitus post sudorem, sed rursus incallescabant: & leniter longæ, & iudicatu difficiles, & non valde siticulosæ. paucis in septimo & nono desinebant, aliis vndecimo, & decimoquarto, & decimosextimo.

Polycrati febris, & sudor, qualis descriptus est à medicamēto pur-

Canis fva

Polycrati-tes.

gatio deorsum vehementer. & febris adeo lenis facta est, vt obscura confisteret, præterquam in temporibus. & sudores ad vesperam, circa caput, collum, pectus. Deinde rursus etiam per totum ventrem, & rursus incallescere. At circa duodecimū & decimumquartum febris aucta est, & modicæ alui subejectiones. post purgationem vsus est sorbitionibus. Circa decimumquintum dolores ventris iuxta splenem, & sinistram lateris mollitudinem. Calidorum appositio minus profuit quàm frigidorum. Quum infuso per clysterem molli vsus esset, cessauit dolor. Idem quoque Cleocydi profuit, ad dolorem similiter habentem, itemque febrem. Circa decimasextam calores leniores esse videbantur, & ejectiones bilis meracæ, & animus audacior. spiritus autem moderatus. Quandoque vero acervatim attractum, rursus acervatim expirabant, velut præ animi deliquio, aut velut in umbra desidens respirare solet, is qui per æstum inter fecit. Decimasextima itaque die desidens in sellam, animi deliquium incidit, & multo tempore sine voce ac sensu iacebat, & vix aquam mulsam suscipiebat, fibras in collo distendens, vtpote faucibus resiccatis, ac omni virium exolutione præfente. Vix itaq; intra seipsum erat. & calores leniores fiebāt. Postea vero desuit morbus vigesima secunda die. Pythodoro eodem tempore febris cōtinua. octaua die sudor obortus est. & rursus incallescere. Decima rursus sudor. duodecima forbuit succum, & vsque ad decimāquartam obscura erat, in temporibus autem comparebat. & sine siti erat. & ipse sibi ipsi sanus esse videbatur. Sudores fiebant omni die. Decimaquinta iusculum pulli forbens vomuit bilem, & aluus infra exturbata est. & febris exacerbata est. rursus desuit. & sudores

Cleocydes

Pythodorus.

HIPPOCRATIS LIBER VII.

res fiebant multi. & corpus totum perfrigeratum erat, exceptis temporibus. Pulsus non defecit. Videbatur quicuisse modo tempore ut incallescere se putaret. Vigesima quarta quā iam gustaret cibos multis diebus, & pransus esset, multa erat febris, & ad vesperam delirium, accedente simul etiam somno. Detinebat itaque iam continua & vehemens, & quandoque vnam, quādoque duas noctes vigilabat. reliquo vero tempore somnus abunde contingebat, ut operosum esset excitare. & delirium in somno. & si quando ex somno excitatus esset, vix ipse suipsius erat. Sitis exors. Spiritus moderatus, talis aliquando, qualis Polycrati. Lingua non decolor. Post septimam recidiuæ succi exhibebantur. post decimam quartam cibus. Circa primos septem eructabat, ac reuomebat: quandoque cum potu subbiliosum, citra anxietatem, donec aluus deorsum soluta est. Sudores post recidiuam defecerunt, nisi quis circa frontem esset tantillus ut vix significationem de se præberet, lingua ex somno si non collueretur, subbalba præ siccitate. & ruptiones vlcerū circa ipsam, & in labio inferno, & circa dentes. alui egestionēs paucae. Circa decimam quintam ut recidiua facta est, frequentiores & viscosæ. De coctum malicorij sedauit ipsas. Vrinæ quales sunt diurnæ. Sub vltimum tempus dolor pectoris deglutienti potum. & manus in pectore. Cuminum & ouum absorbenti sedatus est. linguæ raritas profuit. Quinquagesima à prima circa arcturum, sudores breues iuxta lumbos & pectus. & corpus perfrigerabatur, exceptis temporibus, valde modico tempore. Prima & quinquagesima remisit. nec iterū apprehendit. Eratolaus. Eratolai filii circa æquinoctium autumnale dysentericus fiebat, & febris tenebat. Egestionēs alui erant biliosæ, tenuēs, multæ, & moderate subcruentæ. Dolor autem ventris vehemens. Vbi serum & lac bibisset, silice candefacta immissa, dolores & subcruentæ egestionēs moderatiōres fiebant, sed biliosæ comitabantur. & sæpe ad exonerandam aluum surgebat, sed minore dolore. Febricula vero & agroto, & multis, omnino non adesse videbatur per omne tempus, post primos sex dies, adeo obscura erat. Verū iuxta tempora pulsus erat. & lingua præ siccitate subbalba. & moderate sicculofus, & sine somno. Sorbitionibus autē iam utebatur & vinis. Quam iam ad decimum quartum diem peruenisset, tubercula circa aurem oborta

Eratolaus.

Tubercula
aurium.

A oborta sunt, tum alterā, tum vtrāque, dura ac cruda: omnia
 disparuerunt, moderate autem dolosa erant. Quum autem
 non desinerent egestionēs, & semper biliosę essent, absorbē-
 ti herbam in farina, biliosę egestionēs & dolores ad tempus
 aliquod mitiores facti sunt. liquidas vero multas saepe ege-
 rebat, & cibos valde auersabatur, & omni necessitate coactus
 admittebat. Calor autem, & lingua, & sitis tales sequebātur
 quales dicti sunt. & sudores nulli. Oblivio vero huiusmodi
 quædam. Vbi interrogasset de eo quod paulo antea audiuis-
 set, modico interposito tempore rursus interrogabat: & rur-
 sus repetebat, velut qui non dixisset. & se desiderare obliuiscē-
 batur, nisi quis ipsum commonefecisset. & ipse sibi ipsi con-
 scius erat huius affectionis, neq; ignorabat. Spiritus qualis sa-
 no. Ultra trigesimum vero vsque ad quadagesimum diem, &
 dolor ventris multum auęescebat, & supinus decumbebat, &
 se conuertere ne tantillum quidem poterat. & quia dolor
 vehemens erat, aliis qui cibum exhiberent opus habebat. Al-
 ni egestio erat multa, & discreta, tenuis, & calores vinosi, quę-
 cunque tandem ingessisset, & quandoque subcruenti. & cor-
 poris dolor. colliquatio extrema, & impotentia. & ne alio
 quidem subleuante surgere amplius poterat. In medio vero
 vmbilici ac ossis pectoris, circa hanc sedem adhibita manu,
 talis palpitatio erat, qualis neque à cursu, neque à timore
 circa cor generari possit. Bibenti lac asininū coctum, nouem
 heminarum Atticarum mensura ad duos dies, biliosa purga-
 tio vehemens oborta est, & cessauerunt dolores, & ciborum
 appetentia accessit. Postea vero bubuli lactis erudi quatuor
 heminas Atticas bibit, pro vice vna cyathos duos, in diem,
 primum sextam aquę partem ammiscens, & vini nigri austeri
 parum. Semel autem in die cibum capiebat ad vesperam. Pa-
 nis erat ad mensuram dimidię chęnecis subcineritijs, & pi-
 sciculus petrosus simplex, aut caruncula caprę aut ouiculę.
 Potus lactis post primos decem dies, ad quadraginta vsq; sine
 aqua, cum vini nigri modica parte. Post septuagesimum iam à
 primo diem, à balneo ad noctem, sudor exiguus obortus est.
 Vtebatur autem modico potu, & post cibum potu austerio-
 re. Ctesicrati lac in farina magis quàm serum caprinū con-
 tulit, quum dolor esset circa totum ventrem, & dolores cum
 multa ad egerendum surrectione, ac subcruenta egestionē,
 & tumor

Oblivio huius
 quæ.

Ctesicra-
 tes.

HIPPOCRATIS LIBER VII.

Adrianus.
Cæneas.
Cydes.

& tumor circa pedes, ferè iam ad dies viginti quinque esset. D
Et Adriano eadem contulerunt. Verum Canea filio lac
asininum coctum. Cydis filio circa solstitium hybernium
rigor & febris, & auris dextræ dolor, & capitis dolor. Talis
autem auris dolor statim à paruo puero ipsum comitabatur,
fluidus, fistulosus, & grauis odoris. Quum autem dolor erat
vehemens, & capitis dolor. secunda aut tertia die bilis vomit-
us, defidenti exonerandi ventris gratia, prodiit excremen-
tum subbiliosum viscosum, velut ex ovo subpallidum. Quar-
ta & quinta ad noctem aliquantum delyrabat. & dolor capi-
tis ac auris vehemens, & febris. Sexta alui egestio à mercu-
riali. & calor, & dolor cessasse videbatur. Septima velut sa- E
nus. In temporibus autè dolor non defecit. sudor nullus ob-
ortus est. Octaua succum sorbuit. ad vesperam autè betæ suc-
cum. & in noctem somnus. & valde doloris exors. & nona læ-
tabatur ad solis occasum. Verum ad noctem pure manare circa
vehemens dolor. Contigit quoque aurem pure manare circa
hoc tempus quum maxime doleret statim à principio. Totà
vero noctem nonam, & sequentem diem, ac noctis magnam
partem, neminem noscebat. Verum suspiras perseverabat, in
die vero intra seipsum erat. & dolores cessabant, & calor mo-
deratior erat. Quum autem sorbuisset mercurialem, undeci-
ma egressit per aluum pituitosa, mucosa, maleolentia. duode-
cima & decima tertia moderate habebat. Decima quarta ini-
tio mane facto, vsq; ad meridiem per totum corpus sudabat, F
cum somno & sopore multo, vt operosum esset ipsum excita-
re. ad vesperam experrectus est, & corpus quidem moderate
perfrigeratum est, in temporib⁹ autem pulsus perseverabat.
decima quinta & decima sexta succis vsus est. Decima septi-
ma venit rursus dolor eorundem ad noctem, & delyrium. &
pus fluebat. Decima octaua & decima nona ac vigesima, in-
fant modo degebat. Vociferabatur autem attollere seipsum
nitens, sed capiti dominari non potens, manibus protentis
semper aliquid frustra venabatur. Prima & vigesima sudor
exiguus circa latus dexterum, & pectus, & caput. Vigesima
secunda sudor circa faciem plurimus erat. Voce autem hoc
tempore, si quidem valde conaretur, quæ volebat perse-
cte loquebatur. Si vero ex tempore citra conatum semiper-
fecta.

A fecta. & os exolutum. & maxillæ & labia semper in motu, velut qui loqui vellet. & oculorum frequens motus ac intuitus. & color in dextro oculo velut dictum est, subcruentus. & palpebra superna intumuit. & iuxta maxillam rubor in fine. & venæ omnes in facie manifestæ adeoque contraxæ. & oculis non amplius nictabat, sed intente intuebatur, & palpebras diducebat ad supernam partem, velut fieri solet vbi quid in oculum incidit. & quum biberet, descendens potus in pectora & ventrem strepitus audiebatur, qualis & Chartadi. Spiritus leniter semper moderatus. lingua qualis est peripneumoniacis cum pallore albicans. ab initio & semper capitis dolor. Collum semper immobile vt vnâ cum capite circumageretur opus habebat. & pars secundum spinam ex collo recta ac inflexibilis. decubitus quales dicti sunt, & non semper supinus decumbebat. At pus iam serosum album, multum negocij ad detergendum cum spongiis exhibebat. odor eius valde excellens, circa postremum tempus pedum contactum non valde percipiebat. Harpalidæ sorori prægnanti circa quartum aut quintum mensem, tumores circa pedes aquosi fiebant. & oculorum cavæ partes intumescabant. & totum corpus in tumorem eleuatum erat, velut in pituita alba affectis. tussis sicca. rectæ ceruicis spiratio, & eiusmodi anhelatio. & quandoque strangulationes à spiritu, vt sedens in lecto perseveraret. decumbere autem non poterat, sed etiam si qua somni expectatio esset, desidebat. Sine febre erat leniter. & fortis ad plurimum tempus immobilis erat, veluti corruptus, & translabebatur. Comitabatur autem anhelatio ferè ad duos menses. At quum fabis melle ammixto, & eclegmate mellis vsa esset, & Aethiopicum cuminum in vino bibisset, melius habuit. Postea tussiendo eduxit multam, matram, pituitosam, albam, & spiratio illa cessauit. peperit autem foetellam. Polycratis vxori æstate circa caniculæ syodus febris. Spiritus matutinus minor, à meridie magis & paulo densior spiritus. Tussis & excreatio statim ab initio, similis purulenta. Intus circa arteriam & fauces subsibilabat stridula asperitate. facies boni coloris. in maxillis rubor, non abunde coloratus, sed leniter floridus. Progressu vero temporis & vox rauca, & corporis colliquatio. & circa lumbos eruptiones. & aluus circa postremum tempus li-

Harpalidæ sorori

Polycratis

Aa quidiior.

HIPPOCRATIS LIBER VII.

quidior. Septuagesima die febris extrinsecus valde friguit. D
 in temporibus autem quies. Spiritus vero frequentior fiebat.
 Verum post hanc quietem spiritus densior, adeo ut sedens
 perseveraret, donec mortua est. In arteria strepitus multus
 inerat. & sudores pravi. & intuitus valde modesti, usque ad
 extremum tempus. Dies accesserunt ipsi perfrigerata plu-
 res quam quinque. Post primos autem purulentum excrea-

*Vetula lū-
guens e-
uasit.*

re perseverabat. Mulieri supra portas habitanti iam se-
 niori febricula oborta est: quæ quum iam desineret, col-
 li dolor usque ad spinam & lumbos, & harum partium non
 valde potens erat. Maxillæ erant compactæ. & dentes in se-
 ipsos, plus quam ut specillum admitterent. & vox balbutiens,
 eo quod resolutum, & immobile ac debile esset corpus. E
 dens tamē erat. Calefactoriis & aqua multa tepida, tertia fe-
 rè die hæc laxavit, & postea succis & iusculis sana euasit, id
 quod ad finem autumnalis temporis contigit.

Vnctor.

Apud Har-
 palidem vnctor, crurum ac manuum impotētiō circa autum-
 num factus, bibit temere medicamentum sursum ac deorsum
 purgans. ex purgatione febris. & ad arteriam defluebat Au-
 or, qui loquentem impediret, & faceret ut inter loquendum
 anhelaret, similiter ut anginosus raucosus. Stragulatione deglu-
 tiēti, & alia quæ in angina. Verum tumor non erat. Febris
 autem & tussis augetur, & excreatio liquida ac multa
 pituita. Progressu temporis & dolor circa pectus ac mani-
 mam sinistram, Quum autem exurgeret, aut commoueretur, F
 anhelatio multa, & sudor à fronte & capite. & faucium af-
 fectio mollior erat, dolore ad pectus descendente. Ab initio
 igitur fabis melle ammixto utebatur. Postquā autem febres
 detinebant, magis aceto mulso calido, & mellis delinctu mul-
 to. Vbi præterissent dies quatuordecim omnia desuerunt.
 & manuum ac crurum non longe postea potens factus est.

Chartadi febris ardens, vomitus bilis multus, & infra al-
 ui egestio. vigilia. & iuxta splenem tumor rotundus. Ter-
 tia die mane surrexit, strepitu circa ventrem citra dolorem
 percepto. Vbi vero aluum exoneraret, sanguinis recentis
 plus quam congi mensura subiit. & vbi iterum atque ite-
 rum cohibuisset, grumi cōcreti. anxietas circa cor & os ven-
 triculi & sudor per totum ferè corpus. & febricula frigesce-
 re videbatur. & primum prudens erat, progrediente vero
 die, &

A die, & inquietudo maior, & anxietas, & spiritus paulo densior. & confidentius ac benignius quàm pro tempore homines compellabat, ac excipiebat. & quædam animi deliquia accedere videbantur. Quum autem exhiberent aliqui succos, & aquam de farina crassa in ipsa macerata, non cessauit: sed spiritus, ad vespërâ valde multus erat, & iactatio multa, & ad dextera, & ad sinistra transmouens seipsum nullo tempore quiescere poterat. pedes frigidi. In temporibus & capite calor magis propinqua iam morte. & sudores multi. & bibenti strepitus audiebatur, circa pectus & ventrem, descendentis potus. Quod vero pessimum erat, vbi dixisset sibi aliquid infra subire velle, & oculis intente intuitus esset, non diu se

B cohibens mortuus est. Hermoptolemi vxori hyemis tempore febris. & capitis dolores. & quum bibisset, vt quæ difficulter deglutiret, surrexit, & cor se sanasse dixit. lingua liuida ab initio. Occasio videbatur ex horrore post balneum facta esse. Vigilabat & nocte & die. Post primos dies interrogata, non adhuc solum caput, sed & totum corpus se dolere dixit. Sitis quandoque vehemens, quandoque moderata. Quinta & sexta & vsque ad nonam fermè delirium. & rursus ad seipsam loquebatur semiperfecta cum sopore. & aliquando manum ad dealbatum parietem protendebat, & puluinem quendam frigidum ad caput situm, etiam pectoribus adhibebat. & fragula quandoque reiciebat. & in oculo dextro subcruentum quid erat. & lachrymabatur. Vrina autem erat quæ in pueris semper pessima est. Ex aluo egerebat ab initio quidem subfulua. postea vero aquosa valde, & huiusmodi coloris. Vndecima moderatius calida esse videbatur. & quandoque sitis exors fiebat, adeò vt nisi quis dedisset, non peteret. Somni post primum tempus contingebant moderate interdum. ad noctem vigil erat. & ad noctem magis dolebat. Nona venter exturbatus est aquosis excrementis. Similiter etiam vndecima. Sequentibus vero moderate multum ad egerendum surgebat, & talis egestio erat. Erant autem in prioribus diebus indignationes & eiulationes, velut pueri, & vociferatio, & timores, & circumspeditiones, vbi sopore excitata esset. Verum decimaquarta operosum erat ipsam continere exilientem ac clamantem derepente & pertinaciter, velut ex plaga, & vehementi dolore ac timore, velut si quis ipsam

Hermoptolemos.

HIPPOCRATIS LIBER VI L.

apprehensam modico tēpore detineret. Deinde rursus quie-
tem habebat, & sopore pressa dormiens perseverabat omni-
no non videns, quandoque neque audiens. & totam hanc
diem ad vtrunque, modo ad tumultum, modo ad quietem
transmutabat. Sequenti nocte per aluum subiit quid cru-
enti, velut mucosum: & rursus velut limosum: postea prasi-
na valde ac nigra. Decimaquinta repentina iactationes, & ti-
mores, & vociferatio lenis fiebat. Sequebatur autem effera-
tio, & indignatio, & ciulatio, nisi ipsi cito quod vellet porre-
ctum esset. & cognoscebat quidem omnes & omnia statim
iam post primos dies, & oculi subcruetum illud sedatum est.
Verum infania iuxta temporis occasionem, & vociferatio, &
mutatio prædicta sequebatur ad soporem. audiebat in æqua-
liter, aliqua valde, & si submisit quis loqueretur: aliqua ve-
ro clarius eloqui oportebat. Pedes semper æqualiter cum re-
liquo corpore calidi. vsque ad extremos dies. Verum deci-
masexta minus. Decima septima moderatius quam aliis die-
bus habens, ad noctem horrore ipsi oborto, se cōtrahens ma-
gis febricitabat. & sitis multa erat. reliqua similia sequeban-
tur. Tremores autem circa manus fiebant. & aliquantum cō-
cutiebat caput. & oculorum intuitus pravi. & sitis vehemens,
vbi bibisset rursus postulabat, & rapiebat ac large bibebat.
neque auellere ipsi poterant. lingua sicca, valde rubicunda.
& os totum ac labia vlcera erant ac sicca. & ambas manus
ad os admouens manducabat quum tremula esset. & si quis
aliquid ad manducandum aut sorbendum obtulisset, large ac
furiose deglutiebat ac sorbebat. & signa circa oculos mala.
Diebus autem tribus aut quatuor ante obitum, horrores
quandoque incidebant ipsi, adeo vt contraheret corpus, &
contergeretur, & anhelaret. crura distendebantur, & pedes
frigidi erant. Sitis similis. & mentis affectiones similes. &
surrectiones ad egerendum aut inanes, aut paucis & tenui-
bus prodeuntibus, cum modica quadam tensione. Postrema
tertia & vigesima, oculus magnus mane erat, & circumsp-
ectio brevis. & quietem agebat, quandoque etiam absq; con-
tentione ac sopore. Ad vesperam vero dextri oculi motus,
qualis videntis, aut aliquid volētis, ab externo angulo ad na-
sum. cognoscebatque & interroganti respondebat. Vox post
multa subblæsa, & præ vociferatione fracta ac raucosa.
Amphiphradis

A Amphiphradis filio æstate lateris sinistri dolor, & tussis. *Amphiphrades.*
& alui egestionibus multæ, aquosæ, & subbiliosæ. & febris cessasse videbatur circa septimam. Tussis aderat. Color subalbidus ac subpallidus. Circa duodecimam cum virore subpallidum spuebat. Spiritus pgressu morbi semper densior, & anhelatio, & stridula asperitas circa pectus & arteriam. Sorbitionibus utebatur. prudens per omne tempus. circa vigesimam octauam mortuus est. Sudores quandoque fiebant foras.

Caupo peripneumonicus. alius statim subibat. Circa quartam sudor multus. febricula cessasse videbatur. tussicula nulla, vt ita dicam. Quinta, sexta & septima detinebat febris. sudor octaua. Nona excreauit pallidum. decima subibat alius acruatim non sepe. circa vndecimam mitius habebat. Decimaquarta sanus. *Caupo.*
Hermoptolemos.

B Hermoptolemo post pleiadis occasum febris accessit. Tussis non valde. lingua peripneumonica. nona exudauit. totus frigefactus est, velut videbatur. obtulerunt ipsi succum. circa meridiem calefcebat. Vndecima sudor. & alius erupit biliosis egestionibus. Tussicula accessit. Decimaquarta pallidum excreauit. & stertebat. Decimaquinta quum per totum tempus prudens mansisset, mortuus est. *Hermoptolemos.*
Posidonius.

Alius quidam in palato stertens. lingua sicca, peripneumonica, prudens mortuus est. Et Posidonius adhuc æstate instante, iuxta pectus, & præcordia, & latus, multo tempore dolebat, citra febres. Multis autem annis antea suppuratus fuerat. hyeme vero quum inhorruisset, dolor augescebat. & febricula tenuis. & excreatio purulenta. tussis cum stridula asperitate circa fauces. & stertens, quum prudens esset mortuus est. *Posidonius.*
Bales.

C Balis filius quum ex monte penitus aberrasset, sexta lingua praua, subrubra. & vocem læserat inter aberrandum. oculi colorati, natantes velut dormitantium. color reliqui corporis non valde velut in morbo regio, sed subpallidum, siuidum. vox praua. lingua obscura, peripneumonica. non prudens. Spiritus ad manum malus, non densus, neque magnus. frigidi pedes lapidosi. Circa nonam mortuus est. *Bales.*
Anginosus perit.

Quædam apud Metronem anginosa, dexteram manum ac crurum doluit. Febricula tenebat debilis. suffocatio die tertia remisit. Septima conuulsa. vox intercepta. Stertor. dētium collisio ac consertio, maxillarum rubor. Hæc non longe vitam protraxit, quinta aut sexta mortua est. Si-

HIPPOCRATIS LIBER VII.

Bion hydropicus.

Ctesiphon

Prodrom⁹
**Leophor-
bidae.**

Theocles.

Theodor⁹.

gnum circa manum subliuidum. Bion ex hydropico diu-
turno cibum auersabatur ad multos dies. & vrina stillicidio
vexabatur. In sinistro genu abscessus fiebat. suppuratus est.
mortuus est. Ctesiphon hydropicus ex febre ardente mul-
ta. & prius hydropicus ac splenicus, valde repletus est & scor-
tum, & crura, & peitonaeum membranam aluum ac intestina
ambientem. Ad finem tussis & suffocationes fiebant ad no-
ctem, magis à pulmone, velut pulmonicis ac tabescentibus.
Tribus aut quatuor diebus ante diem obitus, rigor, febris.
circa femur dextrum intus ad venam mediam ab inguine
collectio velut ignis feri, subliuidum habens ruborem. ad
noctem cordis ac oris ventriculi dolor. & non longe postea
vocis interceptio, strangulatio cum stertore. & mortuus est.

Et in Olyntho hydropicus, derepente voce priuatus, no-
ctem & diem desipiens, mortuus est. Prodromi filius, aesta-
te subleuesus, astuosus. lingua ipsi subarida, obscura, egestio
alui deorsum multa. Superstes euasit. Leophorbidae febris
acuta post solstitium hybernium. praecordiorum & ventris
dolor. alui egestionem liquidam, biliosam, multam. & interdum so-
porosus. lingua peripneumonica. tussis non inerat. Duode-
cima nigra pauca & prasina egressit. Decima quarta febricu-
la cessasse videbatur. Postea vero sorbitionibus utebatur.
Decima sexta os valde saluginosum siccum fiebat. ad sum-
mam vesperam horror, febris. Vigesima prima circa meri-
diem rigor, & sudor. febris desinit. verum calor adhuc sub-
erat tenuis. ad noctem rursus sudor. & vigesima secunda ad
noctem sudor. & calor remisit. At prioribus diebus omnibus
sine sudore erat. Alius autem huiusmodi fuit etiam in putata
postea recidiua. Quae superne habitabat Theoclis cognata,
sub pleiadas febris acuta. sexta videbatur cessasse. lauit
velut febre sedata. septima mane maxilla valde rubicunda,
vtra non memini. In vespera febris venit multa. & animi de-
liquium, & vocis interceptio erat. non longe vero postea su-
dor, & quies cessante morbo septima die. Theodori vxor
in febre vehemente sanguinis eruptio facta est, hyeme. v-
bi febris desisset circa nonam, non longe postea, lateris de-
xtri velut ab utero grauitas. Sed & primum, & sequentibus die-
bus, obortus est dolor vehemens iuxta pectus. & fomento ad
latus dexterum adhibito, remiserunt dolores quarta die. ipse
densior.

Adēſſior. arteria vix reſpirans ſubſilabat. & ſupina difficulter ſe vertere poterat. ad noctem febris acutior, & delyrium breue fiebat. Quinta mane mitior eſſe videbatur. ſudor de facie diffundebatur primum modicus: deinde multo tempore per totum corpus ac pedes. Poſtea vero videbatur ipſi febris remiſſiſſe. Erat autem ad manum frigidius corpus arteriarum. Quæ vero in temporibus ſunt etiam magis ſaliebant, & ſpiritus denſior, & aliàs atque aliàs delyrabat. & omnia ad deterius: lingua perpetuo alba valde: & tuſſis non inerat, niſi tertia ac quinta die ad breue tempus. Siſis non erat. Sputatio erat. Præcordium dextrum valde eleuabatur circa quintam. verū poſtea mollius. egeſtio tertia die à balneo ſtercoris modici. Quinta ruruſ liquidum modici. Venter autem mollis. Vrina acerbæ, cineris ſpeciem referentes. oculi velut deſaſſatę difficulter ſuſpiciebat ac circūferebat oculos. Quinta ad noctem ægre affecta fuit, & delyrium ſequebatur. Sexta ruruſ eadem hora qua plenum ſolet eſſe forū, multus ſudor diffundebatur, incipiebat à fronte ad totum corpus. ad multū tempus prudenter res ſuas diſponebat. ad meridiem vero valde delyrabat. & perfrigeratio ſimilis erat. omnia vero circa corpus grauiora. Ad veſperā tibia ipſius ex cubili decidit, & puer præter rationē minabatur, & ruruſ ſilebat, & ad quietem conuertebatur. Circa primum ſomnum ſiſis multa, & inſania, & erecta ſedebat, & præſentibus conuiſciabatur. & ruruſ conticuit, ac in quiete erat. & videbatur reliquum noctis ſopore preſſa eſſe. Verum oculos non clauſit. Ad diem indicabat pleaque nutibus, corpore quieſcens, & moderate intelligens. Sudor ruruſ eadem hora. ſimiliter oculi demiſſi, ad infernam palpebram magis incumbentes, rigide ac ſtupide intuentes. albæ oculorum partes pallidæ & mortiferæ. & totum corpus pallidum ac nigrum. manum plerunque ad parietem, aut ad ſtragula habebat. ſtrepitus autem bibenti magni fiebant, reſpuebat, & ſurſum ad naſum abſorbebat. & floccos legebat. & faciem obuelabat. Poſt ſudorem manus velut in glaciē congelatę. ſudor ſequebatur frigidus. corpus ad manum frigidum exſiliebat, vociferabatur. inſaniebat. ſpiritus multus. manus tremulę fiebant, ſub mortem progreſſæ iam etiam conuulſæ. ſeptima die mortua eſt. Sexta die in nocte ſtragum modice perminxit, quod minxerat de feſtucis detrahebatur, viſcoſū,

Antiphanes.

genitura simile. Vigilabat per omnes dies. post sextam vriditor, tussis. febris. eiebat, deambulabat etiam febriculus. Videbatur ruptio facta esse. nona remisit. febris non reliquit. tussis multa. & crassa ac spumosa spuebat. latus dolebat. Circa decimam quartam & rursus vigesimam febres desinere videbantur, & rursus corripiebant. erat autem calor tenuis, & parum quid relinquebat. Tussis quandoque deficiebat, quandoque abundabat, cum multa suffocatione. Tunc vero remittebat. & excreatio post hos dies multa, cum strangulatoria tussi. & purulenta supra vas efferuentia ac spumantia prodibant. & in faucibus plerumque stridula asperitas subsistebat. anhelatio semper detinebat, & spiritus densior. raro bene spirabat. Ultra quadagesimum diem, prope sexagesimum opinor, oculus sinister excacatus est, cum tumore, sine dolore: nec longe, postea etiam dexter. & pupillae valde albae ac siccae fiebant. & mortuus est post excacationem, non progressus ultra septem dies, cum stercore ac multa deliratione.

Thessalio polemarchos.

Similia & ex similibus eodem tempore contigerunt etiam Thessalioni. feruentia, & spumantia, & purulenta. & tussis, & stridula asperitates. Polemarchi uxori hyeme anginosus tumor sub gutture. febris multa. vena secta est. cessauit strangulatio ex faucibus. febris comitabatur. Circa quintam genui dolor & tumor sinistri, & circa cor dixit sibi videri aliquid colligi. & respirabat velut respirant, hi qui sub aqua mergi fuerunt. & ex pectore substrepebat, velut qui concluso ore loquuntur, engastrimythi, quasi ex ventre loquentes appellati. Tale quid contingebat. Circa octauam aut nonam ad noctem aluus prorupit, ac liquida multa, acervata & graueolentia egressa. vox intercipiebatur. Mortua est.

Aristippus.

Aristippus in superno ventrem violenter ac grauiter sagittae ictu petitus est, ventris dolor vehemens. & breui ardebat. deorsum vero nihil egerebat, anxius erat. biliosa abunde colorata quum vomuisset, melius habere videbatur. Paulo post dolores rursus vehementes. & venter similiter ardebat, velut in voluulis. caecolores & sitis. in septem diebus mortuus est. Neapolis percussus similiter, eadem passus est. acri infuso per clysterem immisso, aluus deorsum erupit. color per corpus diffusus est tenuis, pallidus, niger. oculi squallidi, stupore rigidi, intus conuersi,

Neapolis.

A conuersi, intente intuentes. Ei qui in hepar percussus est iaculo, statim color qualis est mortuorum per corpus diffusus est, oculi caui, anxietas, molestia. Mortuus est prius quàm con-
 cio solueretur, in qua die percussus est. Qui caput percus-
 sus est lapide à Macedone supra tempus dextrum, ita vt fissu-
 ra saltem facta dissectio contigisset, vertigine affectus est &
 cecidit. Tertia die voce destitutus erat, anxietas, febris non
 valde vehemens. pulsus in temporibus velut tenuis calor. nihil
 audiebat, neque sapiebat, neque quiescebat. humidi-
 tas circa frontem, & sub nasum, vsque ad mentum. Quinta
 mortuus est. **Eniades** in Delo iaculo percussus est retror-
 sum in latus, iuxta sinistram partem, vlcus quidem sine dolo-
 re. Verum tertia die ventris dolor paruus, non egerebat, in-
 fuso per clysterem immisso, stercus prodibat, & dolor deficie-
 bat, sedes extra ad scrotum extabat. quarta die etiam ad pu-
 bem, & totum ventrem, dolor vehementer irruebat, quiesce-
 re non poterat, biliosa vomuit abunde colorata. oculi cum vi-
 rore pallidi, quales in animi deliquiis. Post quintam mortuus
 est. Erat autem calor quidam tenuis in ipso. **Billo** percusso
 in dorsum, spiritus multus per vulnus cum strepitu prodibat,
 & sanguinem fundebat. Verum deligatus emplastro cruen-
 tis vulneribus commodo, sanus euasit. Contigit & infœ-
 licissimo **Philes** filio, denudatione in fronte facta, nona die
 febris. Deinde liuefactum est os, mortuus est. Et **Phanias** &
Euergetæ filio, liuefactis ossibus, & febricitantibus, cutis ab
C osse discessit. & pus subtus depalcebatur. His dum perfora-
 rentur, ex ipso osse egressa est sanies tenuis, serosa, subpal-
 lida, graueolens, lethalis. Contingit autem talibus etiam vo-
 mitus accedere, & ad finem conuulsiones: & vt clangorosam
 vocem edant, ac impotentes fiant, & si in dextris fuerit vul-
 nus, in sinistra parte: si vero in sinistris, in dextra. **Theodor**
 dori filio nona die in sole versato, febris accessit decima die,
 ex denudatione iuxta os nullius momenti. In febre vero de-
 nudatum est. discessit cutis, multum clangorosus erat. Vige-
 sima secunda venter eleuatus est maxime circa præcordia.
 Vigesima tertia mortuus est. Quibus ossa fracta fuerint, his
 septima die febres. Si vero calidius fuerit tempus, etiam ci-
 tius. At si magis fracta fuerint, etiam euestigio. Et **Exar-**
 modi famulus similiter dolorem habebat ad scæmur, non è di-
 recto

HIPPOCRATIS LIBER VII.

recto vulneris, & factus est clangorosus, & colli erat dolor. **Posidocreo** Et Posidocreon tertia conuulsiō, calor non relinquebat. **Isagoræ.** mortuus est die decimo octauo. Isagoræ filius percussus est retro in caput, contuso osse ac nigrefacto quinta die superstes euasit. os autem non discessit. Magna nauiis gubeinæ anchora digitorum medium, & os dextræ manus confregit. inflammatio successit, & marcor. & febris. subpurgatus est. quinta calores moderate remiserunt, itēque dolores. de digito quid decidit. Post septimum diem sanes exibat leniter. Postea per linguam dixit se non omnia posse enunciare. Prædictio facta est opisthotonum aduentare. Ad hoc conferebant maxillæ confertæ, & ad colum rigidæ. Tertia die totus conuellebatur in posteriorem partem, cum sudore. Sed à prædictione mortuus est. **Harpalus.** Harpali filius ex liberta Telephane, luxationem infra in pede magni digiti accepit, inflammatus est, & valde dolorosus erat. & ubi repositus est, & dolor remisit, proficiscebatur ad agrum. rediens lumbos doluit. lauit. maxillæ ad noctem conferebantur. & opisthotonus aderat. saliuā spumosa vix per dentes foras prodibat. Tertia die mortuus est. **Thrinon.** Thrinon Damonis filius, habebat circa tibiam aut malleolum vlcus, iuxta neruiam purum. Huic à pharmaco corroso contigit, vt opisthotono moreretur. Menoni sub arcturum & prius, ex febre æstiuā, & alui profluuiū ægre affecto, & ex itinere delassato, dolor lateris sinistri. & tussis quæ ex destillatione quidem etiam prius aderat, verum tunc valde intenta erat, & vigilabat. & febrem statim ab initio ægre ferebat. & erectus sedens tertia die spuebat pallidum. arteria ex stertore subsibilabat. Circa quintam spiritus moderatē densus. pedes tibiæ, extrema partes plerunque frigida, & extra stragula. alui egestio ab initio fiebat biliosa, neque valde modica, neque multa. septima, octaua, & nona, leuius ferre videbatur, & somni aliquid contingebant. & quæ exscreabat crudiora erant. decima, & vsque ad decimam tertiam, alba & pura. & præcordium mollius fiebat. sinistrum tamen distentum. Decimelius spirabat. Subdita glande moderate aluus subiit. Decimatertia rursus pallidum spuebat. Decima quarta magis. Decima quinta pralinum. Aluus autem maleolentia, biliosa, liquida, multa demisit. sinistrum præcordium eleuabatur. Decima-

A cimasexta autem etiam valde intumuit. & spiritus iam ster-
 torosus. sudor circa frontem & ceruicem, raro ad pectus. ex-
 tremæ partes, & frons, leniter permanebant frigide. Salta-
 tio vero venarum circa tempora detinebat. Somni soporosi
 noctem ac diem postremo tempore. Vrina ab initio cruda,
 cineris speciem referens. Circa decimā, & vsque ad decimam
 tertiam tenues, & nō decolores, Verum à decimatertia qua-
 les ab initio. Cleocho lateris dolor & febris. remisit febris, Cleochus
 sudauit per totum corpus. In vrina multa erant quæ fereban-
 tur ac innatabant, postea turbata est. Circa Pleiadum occa-
 sum Olympiadæ vxorem, fœtum octimestrem gestantem, ex
 casu febris acuta corripuit. lingua æstuosa, sicca, aspera, palli-
 da. oculi pallidi. & corpus mortiferū. fœtum corripit quin-
 ta die facile liberata est. & somnus vt videbatur soporosus.
 vesperi excitantes non sensit. sternutatorium adhibitū per-
 cepit. potionem suscepit & succum. deglutiens potionem ali-
 quantum tussuit. vox non soluebatur, neque ipsa quicquam
 alleuabatur ex morbo. oculi tristes ac submissi. spiritus subli-
 mis per nasum trahebatur. color prauus. sudor circa pedes, &
 crura, vbi iam morti propinqua esset. mortua est. Nicolai
 concubinæ ex febre ardenti, abscessus iuxta horam fiebant
 ab vtraque parte, paulo posterius alter, quum iam febris re-
 mittere videretur, velut tumor laxis. Circa decimum quar-
 tum magni citra signa sedati sunt. recidiua facta est. Color
 qualis mortuorum, lingua aspera, valde densa, subalbida. Siti-
 culosa. alui egestio deorsum multa, liquida, male olens per o-
 mne tempus. Ante finem corruptum est corpus præ multitu-
 dine egestionis. Mortua est circa vigesimum diem. Andreā
 ante pleiadem horror, febris, vomitus. Ab initio semitertia-
 na apparebat. Verū tertiana erat. Quum rursus in foro versa-
 retur, inhorruit. febris acuta. vomitus bilis meracæ. delirium
 ad noctem quarta rursus melius habebat. Quinta difficulter.
 Sexta à mercuriali probe egestit aluus. Septima difficilius &
 sequentibus iam diebus febris magis continenter affligebat,
 & sine sudore ab initio, & siticulosus. Maxime vero os resic-
 cabatur, & potionem nullam libenter admittebat, quum mul-
 ta iniocūditas circa os esset, lingua sicca, inarticulata, asperi-
 tas efflorescebat, cum pallore albicans. Vigil, anxius. exolu-
 tus, fractus, lingua præ siccitate quādoq; subblāsa, donec ma-
 defecisset,

HIPPOCRATIS LIBER VII.

defecisset. succum maxime admittebat. Nona aut decima cir-
ca aurem sinistram, atque etiam alteram, tumores parui citra
signa apparuerunt. Urinæ semper non decolores, verum sine
subsidentia. Decimaquarta sudor circa supernas partes non
multus, sed moderatior. Calor circa decimamseptimam eua-
nuit. Alius post decimam sicca, citra glandem subditam non
egerens. Circa vigesimam quintam pustula per totum corp^{us}
pruriginosæ calidæ, velut igne ambugta. Dolor autē erat cir-
ca locos sub alis, & latera: transiit ad crura citra signa, & de-
fuit. Balneum proderat & ynguenti illitio cum aceto. Mense
vero secundo aut tertio fortassis, ad rhenes dolor, qui etiam
antea quandoque fuerat, sedatus est. Aristocrati circa sol-
stitium hybernū lassitudo, & horror, & calor. Postea tertia
die incepit lateris dolor itemque lumborum. & tumor sub
alis initium sumens, per totum dextrum latus durus, rubicū-
dus, liuidus, velut ab igne calefactus & inustus. omnia
molestē ferens. valde siticulosus. lingua subalbida. Urinæ
non procedebant. crura subfrigida. alui egestio à mercuriali
modica, liquida, subalbida spumosa, ad noctem spiritus ele-
uabatur. sudor circa frontem. partes infernæ frigida. collum
inflabatur. tussis non inerat. mortuus est prudens. Onesia-
nacti circa autumnū lippitudo. postea vero febris quarta-
na. Incipiente quartana cibos valde auersabatur, in progres-
su vero libenter accipiebat. Sed & Polychari in quartana,
similia circa cibum accidebant. Mnesiana alui egestio
ante febrem, & postea, ad multum tempus sequebatur, multis
albis mucosis prodeuntibus: & quandoque pauco sanguine,
citra dolorem. Strepitus autem in vētre. Post febrem absces-
sit circa sedem tuberculum durum, quod multo tempore in-
concoctum comitabatur. erupit ad intestinum, & foris fistu-
losum fiebat. Deambulante vero ipso in foro, splendores præ
oculis obuersabantur, & solem non valde videbat. Quum au-
tem parum discessisset, extra seipsum erat. & collum conuul-
sum est. Postquam autem domum deportatus est, vix susce-
pit, & ipse vix suipsius erat. Primum autem collustrabat cir-
cumstantes. & corpus perfrigeratum est. vix vero recalsa-
tus est vtriculis & fomētis adhibitis. Postquam autem ipse intra
seipsum esset, & exurgeret, non volebat exire, sed timere di-
xit. Si vero quis de grauib^{us} morbis differeret, subducebat
se præ

Aristocra-
tes.

Onesia-
nax.

Polycha-
res.

Mnesia-
nax.

A se præ timore. Quandoque etiam caliditatem sibi ad præcordia allabi dixit, & oculorum splendores comitari. & alui egestio multa, & sæpe, & similis hyeme contigit. facta est venæ sectio, datum est veratrum. bibit lac bubulum, prius autem afininum. contulit, & alui egestionem sedauit. Aquæ potus ab initio. deambulationes quoque & capitis purgationes. *Anechetes.* Anecheti filio hæc contigerunt. hyeme in balneo dum vngeretur ad ignem, calefactus est. & statim in comitiales conuulsiones incidit. Postquam vero multæ factæ essent conuulsiones, circumspexit. non apud sese erat. quum autem intra seipsum esset, rursus postridie mane correptus est ac conuulsus. spuma non valde. Tertia lingua inarticulata. Quarta per linguam significabat. Quinta loqui non poterat, sed in principis nominum hærebat lingua valde. & conuulsio fiebat. & extra sese erat. Quum vero hæc remitterent, lingua vix in suum statum restituebatur. Sexta abstinebat ab omnibus, & sorbitione, & potu. & à nulla amplius affectione corripiebatur.

Cleocho ex lassitudinibus ac exercitiis melle per dies aliquot vnti, tumor ad genu dextrum obortus est. Immo potius ad infernam partem circa tendines sub genu. circumibat subclaudicans. & sura intumescerebat, ac dura erat, & ad pedem, & ad malleolum dextrum. & tubercula ad gingiuas circa dentes magna, velut vuae acini, liuida, nigrescens, doloris exortia, ubi cibum non caperet. Sed & crura doloris exortia erant, si non exurgeret. Venit enim & ad sinistram tumor, verum minus liuescebat. In tumoribus circa genua ac pedes velut suppuraciones erant. Tandem vero fieri non poterat, ut staret, aut calcaneis insisteret, sed in lecto decubebat. Calores manifesti, quandoque cibum auersabatur. non valde siticulosus. neque ad sedem surgebat. anxius. & quandoque etiam pusillanimitas tenebat. veratrum exhibitum est, & capitis purgationes. Ad os pharmacum ex manna thuris, cum aliis ammixtis profuit. Ad vlcera in ore, sorbitio lenticulæ commoda erat. Circa sexagesimam sedati sunt tumores à secundo veratro. dolores tantum ad genua decumbenti venerunt. Humor autem & bilis abscessit ad genua, etiam pluribus diebus ante veratrum. *Pisistratus.* Pisistrato humeri dolor, & grauitas diuturna deambulanti & alias sano. hyeme vero incidit multus lateris dolor, & calor, & tussis. & excreatio sanguinis spumosi. & in fau-

HIPPOCRATIS LIBER VII.

Simon.

Euxenus.

Polemar-
chus.

Hegesipo-
lis.

& in faucibus stertebat. Verum facile ferebat, & apud seipsum
erat. & calor remisit, simulque & excreatio, & stridula aspe-
ritas. & circa quartam aut quintam diem san^o. Simonis vxor
in partu concussa dolor circa pectus & latus, tussis, febres,
excreationes purulentæ, tabes, ad sex menses febres. & alui
profluuia semper. Ad finem febres cessauerunt, post cessatio-
nem substitit aluus, & post septem dies mortua est. Euxeni
vxo- rem ex fomentis ut videbatur, calores nullo tempore re-
linquebant, magis tamen ad vesperam au- gescebant. sudores
fiebant per totum corpus. Febre ad augmentum redente fri-
giditas pedum, quandoque etiam tibiarum & genuum fiebat.
tussicula sicca ad modicum temp^o, febre exacerbari incipie-
te, deinde cessabat, per multum autem tempus etiam totius
corporis rigor fiebat. Sitis exors semper. Vbi medicamentum
bibisset, & serum, magis laesa est. Ab initio omnino sine do-
lore erat, & bene spirabat. Medio vero tempore lateris dex-
tri dolor fiebat, & tussis commota est, & anhelatio, & excrea-
tiones paruae albae ac subtenues, & horror non amplius ex pe-
dibus, sed de collo & dorso. & aluus liquidior, remisit febris
cum multo sudore, & perfrigerata est. Anhelatio vero erat va-
ria, mortua est post remissionem septima die quum esset me-
te prudens. Polemarchi vxor aestate incepit febre, dimi-
sit autem ipsam febris sexta die, titubans obambulabat, ad no-
ctem calores. Rursus interposito tempore corripuit febris, &
non dimisit tribus fere mensibus, tussis multa, excreatio pi-
tuita. Postquam vero viginti durasset diebus, spiritus semper
densus, in pectore strepitus, plerumque sudor, mane febris mi-
rior, & horrores quandoque corripiebant, somni fiebant, &
aluus aliquando humectabatur, & rursus restitabat, modera-
te cibum gustabat. At medio tempore ad genua & tibias do-
lor, & ad flectendum ac extendendum alio opus habebat. Per-
seuerabant crurum affectiones usque ad finem iam propin-
quum & intumuerunt pedes usque ad tibias, & ad contactum
dolebat, & sudores ac rigores desierunt. Febris autem semper
intendebatur. Ante obitum aluus erupit, prudens permane-
bat. Tribus ante obitum diebus, in faucibus stertebat, & spi-
ritus reuertebatur. Mortua est. Hegesipolis filiol^o quatuor
fere mensibus dolorem circa umbilicum corrodentem habebat.
Progressu temporis augebatur dolor. Percutiebatur ventris
vellicabatur.

A vellicabat. calores corripiebant. contabescibat. ossa reliqua erant. pedes tumeabant. Testes, venter, partes circa vmbilicū inflata. Num & quibus futurum est vt alius exturbetur? cibū auersabatur. lac solum admittebat recens. & alius liquida erat, & subcruenta sanies subibat, male olens: alius ardebat. mortuus est vbi vomuisset modicū pituitosum, adeo vt quis genituram putasset. Plateæ filio vbi mortuus esset futura capitis valde cauata est. Quum autem agrotaret, semper manū sinciput contingebat, maxime mortī propinquus. Nō dolebat autē caput. & in femore sinistro sub inguen partes inferiores lividæ. Testes autem graciles erant. Similia etiam Hegetoridæ filio. mortuus est. Præterquā quod vomitus plures sub obitum contigerunt. Hippiaæ soror hyeme Phrenitica. mente aberrans. manibus negotium exhibens. lancinans seipsam. Quinta & sexta ad noctem voce destituta, soporosa. instans in maxillas & labia, velut dormientes. septima mortua est. Osander vbi inhorruit, lateris dolor, & ad genua dolor, itemq; ad femur. vbi comedisset delyrabat. breui mortuus est. Cleotimo sutori alius liquefacta multo tempore, & calore oborto, iuxta hepar tumor tuberculofus ad imū vētrem descendit, & alius liquida fiebat. & aliud ipsi tuberculū iuxta hepar sursum ad præcordium. mortu⁹ est. Quibusdam capitis dolor vehemens cum calore: quibusdam quidem ad dimidiam capitis partem, & secundum nares humor quidam decedit tenuis, aut maturus: aut ad aures: aut ad fauces ex capite securius. Quibusdam verò hæc sicca. At marcor vehemens periculosus est. Si vero affuerit anxiosus, aut biliosus vomitus, aut stupor oculorū, aut vocis interceptio, & raro quid loquitur, aut delyrium, lethalia hæc sunt & conuulsoria. Quicunque vero ex destillatione dimidiam capitis partem dolent, & humore secundum nares decedēte insuper febrierint leniter, in quinta aut sexta perfrigerantur. Echeerati cæco capitis dolor vehemens magis ad posteriorem partem, & colli quo loco connexio est, & ad verticem procedebat. Progrediēte tempore & ad aurem sinistram. & dimidia capitis pars dolorosa erat. mucosa semper procedebat leniter combusta. & calor comitabatur tenuis. & cibum auersabatur. in die meli⁹ habebat. ad noctem vero dolebat. Postquam autem pus per aurem erupit, cessauerunt omnia. erupit autem

Plateas.

Hegeto
rides.

Hippias.

Osander.

Cleotim⁹.

Similia
hec aphor
ismis.Echeer
ates.

HIPPOCRATIS LIBER VII.

Charites.

Cleogeni-
seus, De-
marchus,
Aglao-
tes, Aesch-
ylus.
Alcman?

pit autem circa hyemem. Num & omnibus suppurationibus, D
& affectionibus circa oculum, dolores ad noctem? Quibus
tussis hyeme maxime austro spirante crassa & multa excrea-
tibus, febres accedunt. leniter autē quinta die sedantur. Tus-
ses vero circa quadragesimā, velut Hegesipoli. Quibus ca-
lores multi quandoque sedantur, hi non per totum corpus,
sed aut circa ceruicem, aut sub alis, aut capite sudantes libe-
rantur. Chariti hyeme ex tussicula populariter grassante
febris aduentans, acuta corripuit. stragula reiciebat. sopor cū
dolore. Urinæ erant rubræ velut erui lotura. subsidencia sta-
tim ab initio multa, alba, postea etiā subrubra. Septima à glā-
de subdita pauca prodierunt. sopor detinuit sine dolore. hu-
miditas in fronte. somnus ad noctem, & calor mitior. octaua E
succum admisit. soporosus permansit vsque ad vndecimam.
Hac autem die etiam calor maxime cessauit. Postquam vero
tussis erat, excreatio perseverabat semper multa, facilis. pri-
mum viscosa, alba, crassa, postquam autem concocta esset, si-
milis purulenti. Urinæ ab vndecima die puriores. subsiden-
tia aspera. decimatertia dolor ad dexteram, vsq; ad lateris mol-
litudinem, ad imum vētrem. Urina supprimebatur. Potus cal-
lyphylli cōtulit. Decimaquinta rursus dolor. decimasexta ad
noctem magis dolor præcordij incipiebat ad ventrem. Mer-
curialis aqua subduxit. Calor intra vigesimū euauit. & ex-
creationes sequutæ sunt crassæ, Melius habuit ad quadrage-
simum. Subpurgandi sunt ventres in morbis, vbi purgan-
da matura fuerint: Inferni quidem, vbi confidisse videris. si-
gnum habes si non anxij fuerint, neq; capite grauati: & quū
calores mitissimi, & quum post exacerbationes cessarint. Su-
perni vero, in ipsis exacerbationibus. Tunc enim & hi ele-
uantur, quum anxij, & grauati supernis partibus fuerint. pro-
pterea vero in principiis purgandum non est, quoniam sua
sponte in his temporibus expurgantur. In cubiti processu
ex casu sauciato, cubitus marcore corruptus suppuratur. ma-
turatione vero fiēte, viscosa sanies ac glutinosa exprimitur,
& breui supprimitur: velut & Cleogenisco, & Demarcho A-
glaozelis filio. Similiter autem & valde ex iisdem pus nullū:
velut Aeschyli filio contigit. At vbi suppuratur plurimis hor-
rores & febres accedunt. Alcmani ex rhenum affectioni-
bus se recolligenti, & sanguine deorsum detracto, sursum ad
hepar

A hepar conuersus est morbus, & ad cor dolor vehemens. & spiritus præ dolore detinebatur. & alu⁹ difficulter egerat parua caprini stercoreis pilulis similia. anxietas non inerat. Verū rigor quandoque & febris corripiebat. & sudor. & vomitus, & in dolore non conferebat aqua marina per clysterem infusa. Verum fursurum decoctum infusum cōtulit. A cibo abstinuit ad dies septem. aquam mulsam meraciorem bibit, postea lentis succum, quandoque vero ex lenticula fresa decoctum. Inde bibit aquam. postea catulum coctum, & maza parum, quæ potissimum diu antea confecta esset. progressu vero temporis, aut ceruices bubulas, aut extremas partes suillas coctas, vnā cum priore aqua potu. quies. tegmen. ad rheum affectionem infusum per clysterem ex eucumere syluestri. *Parmeniscus.* *Surditatis medela.* *Aspasius.* *Castoriscus.*

B Parmenisci filio surditas. contulit clysterem auricularium non adhibere. Verum lana expurgare, & solum oleum, aut netopum infundere. deambulare. mane surgere. vinum album bibere. oleribus abstinere. pane & piseibus petrosi nutriti. Aspasij vxori dentis & maxilla dolor vehemens. Castorium & piper colluens, ac in ore tenens, remisit. Et stillicidiij vrinae affectionem ipsi sedauit farina cum rosaceo. Castorionem dolores ex vtero sedat castorium. Plurimas vteri affectiones flatu faciunt, Signum sunt ructus, & strepitus circa ventrem, & lumborum tumores, & dolores circa renes ac coxas. Ad hos autem confert, aromatatum tertiam partem, farinae duas, in vino odorato albo coquere, & linteolo illita cataplasmatas modo imponere, qua parte ventris dolores ab vtero affligunt. *Callimedon.*

C Callimedontis filio contulit ad tuberculum, quod habebat in collo durum, & magnum, & crudum ac dolorosum, venæ brachij sectio: & seminis lini torrefacti cataplasma, vino albo ac oleo subactum ac imbutum, ita vt neque solidum, neque valde coctum deligatur, Aut eum aqua mulsâ coquatur sceni greci, aut ordeï aut tritici farina. *Melissander.*

Eutychidi ex cholerica affectione, ad nervorum in cruribus distentionem desuit, vnā cum secessu deorsum. Bilem multam abunde coloratam vomuit ad tres dies ac noctes valde subrubram. sub vomitum bibit. & impotens erat, & anxius. Nihil autem continere poterat, neque ex potibus, ne-

HIPPOCRATIS LIBER VII.

*Arcuati
morbi me-
dela.
Callige-
nes.*

tibus, neque ex cibis. & vrinae ac transitus deorsum suppressio, per vomitus fex mollis prodiit, & deorsum quoque erupit. Regio morbo correpto prodest laborare, sudare, panem edere, bibere non multum, lauare caput calida multa, sed potius tepida, vinum album, somno non multo uti. Calligeni circa vigesimum quintum aetatis annum destillatio, tussis multa, quod defluebat per vim educebat, nihil infra persistebat, annos quatuor perseverabat. Ab initio calores tenues fiebant. Veratrum non profuit, sed modicus cibus, & comprimere corpus, edere panem, bibere vinum nigrum, obsoniorum quorumcumque esus, abstinentia ab acribus, salis, pinguibus, succo filphij, oleribus crudis, multa deambulatio. Lactis potus non contulit, sed sesamum purum, crudum, acerabuli mensura bibere, cum vino molli.

Timochares.

Timochari hyeme destillatio, maxime in nares. Quam Veneris usus esset, resiccata sunt omnia. lassitudo, calor successit. caput graue, sudor a capite multus, defluebat autem & per totum corpus. Erat autem etiam sanus sudare aduersus. tertia die sanatus est.

Cleomenes.

Cleomenis filius hyeme initio facto cibum auersabatur, & ei fastidio citra febrem vexabatur. & vomebat cibos ac pituitam. Duobus autem mensibus cibi fastidium durabat.

Cocus.

Coco in spina gibbositas facta est ex phrenitide. Huic nulla medicamenti potio contulit, Verum vinum nigrum, & panis esus, & balneorum abstinencia, & vinctio, & frictio ab vinctione, & fouere non valde, neque multo fomento, sed leni. Quibus fluxiones in oculis tenues ac diuturnae, si maturae in nares processerint, prosunt. Quibus praegnantibus ex casu, aut conuulsione, aut plaga, dolores leniter sunt, his in tribus diebus manifestum fit, an foetus corrumpet.

Pythocles.

Cuidam quae circa vigesimum aetatis annum biberat vltro pharmacum ad foetum perdendum, accidit dolor, vomitus biliosorum, multorum, pallidorum, prasinorum, nigrorum. Quam bibisset, tertia die conuulsio corripiebat. linguam comendebat. Ad quartam diem ad ipsam ingressus sum. lingua nigra, magna, oculorum albae partes, erant rubrae, vigilabat. quarta mortua est ad noctem. Pythocles agrotantibus aquam, & lac multa aqua ammixta dabat, & renutriebat. Perniones pertundere oportet, & calefacere, ita ut quam maxime ex calefacias igne & aqua. Oculis incommoda sunt lenticula, fructus pomorum dulces, & olera. Doloribus circa lumbos, aut coxas, aut cru-

A aut crura, ex laboribus obortis, aquæ marinæ aceti quæ calidū fomentum confert, ita vt vel aspergas, vel spongiam his imbutam adhibeas. Deligare vero lanis oportet. Origanum potum, oculis & dentibus malum est. Puella quæ de rupē cecidit, voce destituta. iactatio ipsam tenebat. vomuit ad noctē sanguinem. Quum ad sinistram aurem impegisset, amplius inde fluebat. & aquam mulsam difficulter deglutiebat. stertor habebat. Spiritus densus velut morientium. Venæ circa frontem intentæ. decubitus supinus. pedes tepidi. febris multa, aliquid acuta. maxime expauescebat. septima vocem rupit. calores tenuiores erāt. superstes euasit. Nisantes humeridolorem habebat, in æstate obortum ex abscessu. profuit ipsi corpus & humerum in aqua marina madefacere, ad multum tempus: & per tres dies vinum album aquosum bibere, simul vt in aqua marina decumberet, ita vt & in ipsa urinam eiceret. Fullo in Syro phreniticus. quum moueretur cruribus tremulis. corpus velut à culicibus compunctum. oculus magnus. motus brevis. vox fracta, sed clara tamen. urina pura subsidentiam non habens. Num propter alui ex thapsia egestionem, decima octaua die morbus remisit, euanscens citra sudorem? Nicoxenus in Olyntho similiter septima die videbatur à morbo liber esse cum sudore. Sorbitiones assumebat, vinum, botrū ex sole. Decima septima die ingressus sum ad ipsum. lingua ardebat, calor forinsecus non valde fortis. exolutio corporis vehemens. vox fracta, vt operosum esset exaudire, clara tamen. tempora collapsa, oculi caui pedes molles ac tepidi. iuxta splenem distentio. Infusum per clysterem non valde suscipiebat, sed resiliebat. prodiit stercus compactum modicum, & aliquid sanguinis, arbitror ab infuso. Urina clara, pura. decubitus supinus. crura diducta ac disparata, ob exolutionē. penit⁹ vigil. Intra viginti dies calor euannuit. Potus erat aqua de farina crassa in ipsa macerata, Sed & de pomis simulque mali punici succus. & lentis torrefactæ, & farina lotura cocta, frigida, tenuis sorbitio. Superstes euasit. Fullonum inguina extuberāt dura & sine dolore. & circa pubem ac collum similia erant tubercula magna. febris ante diem decimum. Tussi vexabantur à ruptionibus. Tertio mense aut quarto venter colliquiuit. Calores successerunt. lingua sicca. sitis. egestionem deorsum malignæ. mortui sunt.

Nisantes

Fullo

Nicoxenus

Fullonum
tubercula

HIPPOCRATIS LIBER VII.

*Cholericae
bilis malū
quī fiat.*

Cholericae bilis sursum ac deorsum eruptiones, ex carne D
esu, maxime suillae crudioris, & ex cicere, & ebrietate vini o-
dorati veteris, & insolatione, & ex sepiis, & locustis, & gam-
maris; & ex olerum esu, maxime porri & ceparum: Insuper &
à lactucis coctis, & brassica, & rumicib⁹ crudioribus; & a pla-
centis ac dulciariis & mellitis libis, & à fructibus pomorum,
& cucumere pepone, & vino lactei teporis, & cruo, & polen-
ta recenti. Cholericae affectiones magis in aestate fiunt, &
febres intermittentes, & quibus horrores accedunt. Hæ quā-
doque malignæ fiunt, & ad morbos acutos perueniunt. Ve-
rum cauere oportet. Iudicat autem tales morbos maxime
quinta & septima & nona dies. Melius tamen est cauere vsq;
ad decimam quartā. Pherecydē post solstitium hybernū, E
noctū lateris dextri dolor etiam prius fieri solitus cessauit.
præsus est. & egressus horruit. febris ad noctē. doloris exors.
tussicula quædam sicca. Vrina non multa. subsidentia multa.
Ab initio ramentosa, glabra, diuisa: post dies quatuor tur-
bulenta, subsidebant. & vrina non decolor, subsidentiam ha-
bens, & collectio non apparebat in matula, ubi perfriguisset.
Tertia die alius sua sponte egressit. Quarta subdita glande,
stercoracea & biliosa prodierunt. fluxus erat liquidus. Som-
nus ad noctem non valde. Verum interdiu aliquantum dor-
miebat. Sitis non vehemens. Quarta ad noctem maxime cu-
cedens. febris vincebatur ad manum, & sub ea humescebat.
pulsus in fronte valde obscurus. venarum grauitas in conuer- P
sionibus, & in omnibus egestionibus ad modicum tēpus. sem-
per doloris exors. ab initio anxius, & paulatim vomēbat. Se-
ptima à glāde subdita, egressit ter biliosum ac stercoraceum,
liquidum valde ac pallidum. & iam aliquantum delyrabat. &
humiditas modice quandoq; circa frontem. stragula in faciē
ducebat. oculos frustra velut si quis videret contrahēbat, &
rursus nictabat. & stragula reiciebat. Nona die sudor mane
obortus ad pectus, perseverabat donec moreretur. & febris,
& delyratio augefcebat. Circa frontem sudor plurimus gra-
ueolens. color valde albus. cutis sub pilis interpuncta. præ-
cordium dextrum eleuatū. demisit à seipso biliosa. Octaua
apparebant velut culicum morsus. ante mortem tussiedo re-
fecit velut ex muco fungos, compacta quædam, alba pituita
circū

*Pherecy-
des.*

A circūdata. Exscreebat autem & antea parua, alba, lactea, post
cenam in somno horruit, mane surrexit, capite grauatus hor
ruit, vomuit, capite grauabatur, ad noctem remisit, vsque ad
meridiem leniter horruit, rursus noctem grauiter tulit. Se
quenti die febris acuta, capitis torpor, vomitus multæ bilis,
quæ plurima prasina erat, cessauerunt omnia, somnus ad no
ctem, mane perfrigerabatur, sudor & humiditas per plurimā
corporis partem, iuxta splenem manu indicabat ad modicū
tempus collectionē doloris exortem, statim euauit, ad no
ctem vigil, circa fori tempus exacerbabatur febris, anxietas,
vertigo, tormen, capitis dolor, vomitus prasinus, leuis, visco
sus velut pituita, circa solis occasum cessauerunt omnia, sud
or capitis, colli, post vomitum egressit per aluum stercora
cea, liquida, biliosa, neque nigra, neque inconuenientia. No
ctem moderate habebat, itemque sequentē diem, ad noctem
rursus vigil. Vomitus mane similiter & sequenti die, citra an
xietatē, dolores capitis post sudorē cessarunt, ad vespērā om
nia remiserūt. Nona nō ampli⁹ vomuit, magis calefactus est.
Reliquis nō videbatur febrire. Venæ in temporibus saliebāt,
doloris omnino exors, sitis semper erat. Nona quum ad sellā
surrexisset valde animo linquebatur, à glāde subdita egressit
ramenta nigra & biliosa colore, quātum stercorei destilla
bat, vox fracta, in conuersionib, grauis oculi caui, cutis fron
tis circumtensa, alioqui bene spirabat, moderatus erat, ad pa
rietem plerunq; conuersus, flexibilis in decubitu, incuruatus
quiescens, lingua alba, leuis. Circa decimā & postea, vrinæ ru
bra in circuitu, in medio exiguum quid albū. Duodecima ad
glādem subditā, similia destillabāt biliosa & ramentosa, post
glādē animi deliquiū, postea os resiccabatur. Colluebat sem
per, & si non valde frigida esset aqua, calidā esse dicebat, ni
quē leuiter gustabat, sitis nō inerat, stragula semper de pecto
re repellebat, Chlamydem calefieri nō sinebat, ignis procul,
isq; paruus, vtriusq; maxillæ rubor, postea lingua inarticula
ta, recalescebat vnum aut duos dies, cessauit. *Androphani*
voci interceptio, ignorātia, delirium. His sedatis supererat *nes.*
multis annis, & recidiuæ fiebāt, lingua permanebat per totū
tempus sicca, & si collutione non vteretur, loqui nō poterat,
& plerunque erat valde amara. Aliquādo etiā dolor ad cor,
Venę sectio soluit hæc, aquæ potus, aqua mulsa, Veratrū quo
Bb iij que bi-

HIPPOCRATIS LIBER VII.

- que bibit nigrum, biliosum nō prodibat, sed modicum. Tādē
hyeme decubuit, & extra se positus mente motus est. & lin-
guę affectiones similes. calor tenuis. lingua decolor. Vox pe-
ripneumonica. de pectore stragula reiciebat, & se educi iu-
bebat, velut micturum, quum nihil clare loqui posset, neq; a-
pud seipsum esset. educebāt ipsum. ad noctē mortu⁹ est. duo-
Nicanor. bus aut tribus dieb⁹ decubuit. Nicanoris affectio erat, quū
ad conuiuium progrediretur timor tibicina: quū sub initiū
vocis tibia, in conuiuiō tibia canere audiuiſſet. prę timori-
bus turbationes, vix se ſuſſerre poſſe dixit, quū nox eſſet. In-
terdu vero audiens nihil cōmoueatur. & hæc multo tem-
Damocles. pore ipſum comitabatur. Damocles qui cū illo erat, cæcu-
tire, & corpore exolutō eſſe ſibi videbatur: & ſanē præruptū
locum non acceſſiſſet, neq; trans pontē, aut minimā altitu-
dinis ſcrobem, auſus fuiſſet trāſgredi, præ timore ne caderet,
ſed per ipſum ſcrobem ibat. hoc ad tempus quoddā ipſi ade-
Phœnix. rat. Phœnicis affectio erat. ex oculo dextro plerunq; velut
fulgur elucere putabat. Vbi vero nō diu ipſum clauſiſſet, do-
lor ad tempus dextrū vehemens oriebatur. poſtea etiā ad to-
tum caput, & collū. caput intumeſcebat retro ad verticula. &
diſtentio ac duricia erat circum tendines. Si itaq; conaretur
cōmouere caput, aut aperire dentes, nō poterat, vtpote valde
diſtentus. Vomitus ſi quādo oborti eſſent, relatos dolores a-
uertebāt, ac mitiores faciebāt. & venę ſectio profuit. & vera-
Parmeniſeus. trum duxit omnigena, & nō minime praſina. Parmeniſco
etiā prius incidebāt triſtitia, & deſiderium excedēdi è vita.
Olynthus. quādoq; vero rurfus laetus erat. At in Olyntho aliquādo au-
tumni tempore, voce priuatus decumbebat, quietem agēs, ita
vt parū ſaltē loqui conaretur, ac inciperet. Immo etiā ſi quid
loquutus eſſet, rurfus voce deſtituebatur. ſomni aderāt. quā-
doq; vero vigilia: & laetatio cum ſilentio, & anxietas. & ma-
nus ad præcordia velut dolenti. Aliquando auerſus iacebat
quietē agēs. febris perpetuo. & facile ſpirabat. Poſtea dixit ſe
cognoſcere ingreſſos. Bibere quādoq; tota die ac nocte, etiā
ſi potus exhiberetur, nō volebat: quādoq; vero vrina derepē-
Conon. te correpta, omnem aquā ebibebat. Vrina craſſa velut iumē-
ti. Circa decimā quartam remiſit. Cononis ſerua ex dolore
capitis incipiente, extra ſe mēte mota erat. & clamor. & que-
relæ multæ, raro autem quies. Circa quadrageſimum diem
mortua.

- A** mortua est. Decem vero diebus ante mortem, voce destituta & conuulsa fuit. Timocharis seruus ex atrabiliaris esse quū putaretur à tot ac talibus viris, mortuus est similiter circa eisdem dies. Nicolai filius circa solstitium hybernū ex perationib⁹ horruit. ad noctem febres. postridie vomitus biliosus, merus, modicus. Tertia die quum concio adhuc fori plena esset, sudor toti⁹ corporis cessauit. & statim rursus calefactus est. vomit⁹ similis. Quarta ab aqua mercurialis egestit stercorea & liquida. Vrina cineris specie, qualis est aqua mercurialis, nō dissimilis, subsidētia non erat, neq; vrina multa, pauca quēdā in medio vehēbātur innatātia. dolores præcordij sinistri & lumborum. Putabat se ex vomitu insuper respirare, & insuper respirabat, quandoque dupla respiratione. lingua alba, habens ex dextra parte cōeretionē adnatam instar lupini. Parum siticulosus erat. vigil. prudēs. Sexta dexter oculus maior dum videret. Septima mortuus est. Verum alius ante mortem eleuata fuit. & mortuo posteriores partes rubefactæ sunt. Metoni circa pleiadum occasum febris. lateris sinistri dolor vsque ad clauiculā, atq; is adeo vehemens vt quiescere non posset. & inflāmatio tenebat. alui egestio multa, biliosa. In tribus ferē diebus cessauit dolor. Calor aut circa septimum aut nonū. Tussis inerat. excreationes neq; biliosæ, neq; multæ siebant, verū pituitosæ. tusses comitabatur. cibos gustabat. quādoq; velut sanus exibat. Corripiebant autē aliquādo calores tenues modico tēpore. sudores siebāt ad noctem. Spiritus in calore densior. maxillarū rubor. circa latus grauitas, & sub alas, & ad humerum, tusses tenebāt. medicamentū per superna eduxit biliosa. Tertia à medicamēto erupit pus, verū ab initio morbi quadragesima. repurgabatur circa triginta quinq; alios dies, & san⁹ euasit. Vxori Theotimi in semitertiana anxietas, & vomitus, & simul horror incipiente febre. & sitis. progrediente tempore incipiente febre calor ingens. Vbi aquam mulsam bibisset, & vomuisset, & horror, & anxietas sedata sūt. & mali punici succū postea accepit. Diopithis sorori in semitertiana, cordis dolor grauis circa accessionem, & comitabatur is totā diem. & huiusmodi cordis siue oris ventriculi dolor etiam aliis similiter aderat. Veruntamen sub pleiadis occasum viris talia rariora siebant. Vxori Apomoti in semitertiana circa arcturum, vehemens

Timocharis.

Nicolai.

Meton.

Theotimi uxor.

Diopithes

Apomatus

*Terpidas.
Doris.us.*

hemens cordis dolor circa accessionem. & vomitus. & stragu-
lationes ab utero simul instabant, & ad dorsum dolores iux-
ta spinam. Quum autē huc ipsi peruenirent, cordis dolores
cessabant. Terpidæ matri à Dorisco, quum abortus factus
esset mense quinto gemellorum, ex casu, ab altero quidē sta-
tim, velut in tunica quadā liberata est. ab altero vero prius
aut posterius quadraginta diebus. Postea autem concepit in
ventre. At anno nono dolores vehemētes circa ventrem ad

Cleomenes.

multum tempus, quandoq; incipiebant ex collo ac spina, cō-
sistebant autem ad imum ventrem & inguina: quandoq; ex
genu dextro, consistebant autem ad eundem locum. Et quum
quidem iuxta ventrem dolores essent, alius eleuabatur. quū
vero sedarentur, cordis dolor coincidebat. Verū strangula-
tiones non aderant. Sed frigiditas corporis, velut in aqua ia-
centis. Tempore quo dolor fiebat, per totum corpus dolores
spargebantur, mitiores his qui ab initio erant. allium, filphiū,
acria omnia non cōferebant, neq; dulcia, neq; acida: neque
vina alba. Verum nigra, & balnea rara. Ab initio quoq; vo-
mitus vehementes fiebant, & ciborū exclusiones. & circa do-
lores menses nō apparebant.

Epicharmus.

Polemarchus.

Clinias.

Pausanias.

Cleomenis vxori circa fau-
nij status, ex nausea & lassitudine, lateris sinistri dolor, ex col-
lo ac humero auspicatus. febris & horror, & sudor. Incepit
autem febris, & non desuit, sed augefcebat. & dolor vehemēs.
tussis, excretio subcruenta, pallida, multa. lingua alba. alui
egestiones moderatæ, liquidæ. vrinæ biliosæ. Quarta ad no-
ctem mēses prodierunt multi. cessauit & tussis, & excretio,
& dolor. calor autem tenuis. Epicharmi vxori ante partū
dysenteria. dolor. alui egestiones subcruentæ, mucosæ. Vbi
peperisset, statim sana erat. Polemarchi vxori in morbo ar-
ticulari coxæ dolor dērepente, mensibus non prodeuntibus.
Vbi betæ succum bibisset, vox suppressa per noctem, &
vsq; ad meridiem, attamen audiebat, & sapiebat, & manu si-
gnificabat, dolorem esse circa coxam. Clinix sorori senio-
ri vomitus, quicquid acceperat per quatuordecim dies, ci-
tra febrem. cruentorū vomitionum reiectiones. & contra-
cta strangulatio ad cor procedebat. Castorium, sceli, mali pu-
nici succus, sedauerunt omnia, abscessit autem dolor mode-
ratus ad lateris molitudine bulbi succus, & vinū lactei repo-
ris, austerū. & panes quā paucissimi cum oleo. Pausaniæ
filiam

- A filiam ex fungi crudi esu, anxietas tenebat. strangulatio. dolor ventris. Aquā multā calidā bibere ac vomere profuit. & balneum. In balneo fungum euomit. & vbi illa cessatura esset, exsudauit. Epicharmo circa pleiadum occasum, humeri dolor, & grauitas vehemens ad brachium. anxietas. vomitus multi. aqua potus. Euphranoris filio pustula velut à culicum morsu. Post fauonium siccitates fiebant, vsq; ad æquinoctium autūnale. Sub canem, æstus vehementes, & ventri calidi, & febres sudorificæ, & statim aliquantum recalescebant. Tubercula vero iuxta aurem multis fiebant. Anicula à tussi vexata circa nonam diem. Adolescenti splenico ancillæ filio, aluo liquefacta, circa idem tēpus. Ctesiphonti sub arcturum, ferè circa septimā. Adolescenti solū suppurata sunt. Eratyllo filio euauerunt. Circa vtrāq; tēpora, nullæ exudationes. lingua præ siccitate blæsi. Recti venti spirauerunt multi ac frigidi. & niues ex clementi cœlo quandoq; fiebāt, & post æquinoctium, austrina aquilonaribus permixta. aqua multæ. populariter grassata sunt tussis multæ, magis autē in pueros. Circa aures multis talia, qualia Satyri habent. Quandoq; vero ante hoc tempus hyems valde hyberna erat, cum niue & pluuiis aquilonaribus. Timonactis filio fermè bi-mestri pustula in cruribus, & in coxis, & lumbis ac imo ventre. & tumores valde rubicundi. His autem sedatis, conuulsiones & comitiales fiebant, sine febribus, multis diebus. & mortuus est. Polemarchi filio contigit quidem vt priore tempore suppuratus esset, & exscrearet. postea vero calores ipsi erant. & hydropicus erat, & splenicus, & anhelosus. ad locum acclinem si quando accederet, impotens. & siticulosus, quandoq; etiam cibum leniter auersabatur. & sicca tussicula ad multum tempus ita fiebant. titubās obambulabat. & si nō facile solubilis esset aluus deorsum, plena reddebatur. & anhelatio ac strangulatio magis fiebant. Tandem autem defluxus & excreatio superuenit, ac tussis. Excreatio crassa, pallida, purulenta, & febris vehemens cessasse videbatur. & tussis mitior. & excreatio pura. Rediit rursus febris acuta. spiritus densus. mortuus est. Verum antea riguerunt pedes, & postea perfrigeratus est. Spiritus magis interclusus est. Vrina substitit. extremæ partes perfrigeratæ sunt. prudens mortuus est, tertia die à recidiua. Thyni filio in febre ardente inedia

Epicharmo.

Euphranoris.

Ctesiphonti.
Eratyllo.

Timonactis.

Polemarchi.

Thyni.

HIPPOCRATIS LIBER VII.

- Epicharmus.** inedia macerato,alui egestio multa. Verum cum bile, & ani-
mi deliquio, & sudore multo fiebat. perfrigeratus est valde. &
voce destitutus erat totam diem ac noctem. Instillatum pri-
sanæ succum continuit. sapiebat. bene spirabat. Epichar-
mi filio accidit ex via & potu cruditas. Postridie mane an-
xietate oborta, vbi aqua, acetum, salem bibisset, euomuit pi-
tuitam. Postea rigor apprehendit. lauit febricitans. Pectus
dolebat. Tertia mane statim sopor modico tēpore tenebat,
& delirabat. & febris acuta. grauius morbum tulit. Quarta vi-
gil. mortuus est. Aristoni vlcerato pedis digito, cum febre
loquelæ obscuritas. Carcinoma ascendit vsq; ad genu. periit.
Erat autem nigrum, subaridum, graueolens. Cui carcino-
ma in faucibus vltum est, sanus euasit à nobis. Polyphan-
tus. in Abderis caput dolebat in febre vehemēti. Vrinæ te-
nues, multæ. Subsidentię densæ & conturbatę. Quum autem
non cessaret dolor capitis, sternutatoria decima die adhibi-
ta sunt. Postea ad collum dolor vehemens. Vrina prodiit ru-
bicunda conturbatæ velut iumentī. mente motus est phreni-
tico modo. Mortuus est in vehementibus conuulsionibus.
- Eualcides.** Consimiliter etiam Eualcidæ famula, quum multo tempo-
re densæ vrinę prodiiissent, & capitis dolores adessent, phre-
nitica facta mortua est, eodē modo ex vehemētibus dolori-
bus. Nam vrinæ dēse ac cōturbatę, certum signū sunt dolo-
ris capitis, & conuulsionis, ac mortis. Halicarnassensis, in
domo Xanthippi diuersabatur, aurem hyeme dolebat, &
caput non mediocriter. Erat autem annorum circiter quin-
quaginta. Vena scēta est iuxta Mnesimachum. lēsum est ca-
put euacuatum, ac perfrigeratum. Non enim facta est suppu-
ratio. Phreniticus factus est, & mortuus. Vrinæ erant & huic
densæ. In Cardia Metrodori filio ex dentium dolore cor-
ruptio maxillæ, & gingiuarum vehemens carnis excrescen-
tia. mediocriter suppuratio facta est. exciderūt dentes mola-
res, & maxilla. Anaxenor in Abderis, erat quidem spleni-
cus, & viciati coloris. Contigit autem ipsi vt tumor circa fe-
mur sinistrū obortus, derepente euanesceret. Non multis ve-
ro postea diebus oborta est ipsi circa splenem velut pustula
nocturna ab initio, insuperq; tumor ac rubor durus. Post
diem quartum febris ardēs oborta est. & liuefacta sunt om-
nia circumcirca, & putrida videbantur. mortuus est. Verum
prius

A prius subpurgatus est, & intelligentiam habebat. Clonigus *Clonigus.*
 in Abderis, erat quidem nephriticus, mingebat autem sanguinem paulatim plerumque difficulter. Vexabat etiam aluus dysenterica. Huic mane quidem dabatur lac caprinum, & aquæ quinta pars, ita vt ex ambobus compositum totum essent heminae tres. Ad vespertinam autem, panis valde assatus, obsonia, beta aut cucumis, Vinum nigrum tenue. Dabatur etiam cucumis pepo. Hac vero victus ratione quum vteretur, & aluus substitit, & vrinae purae prodibant. Bibit autem lac donec vrinae restitutae sunt. Mulieri in Abderis carcinoma factum est circa pectus, erat autem tale, per papillam sanies subcruenta fluebat, intercepta autem fluxione, mortua est. Dinij *Mulier Abderitana. Dinius.*
B filio in Abderis vmbilicum mediocriter sauciato, fistula parua relicta est, & quandoque etiam lumbricus per seipsum satis crassus penetrauit, & quum febriret, vomebat biliosa. quandoque vero & haec ipsa per fistulam prodibant. Allapsum est & intestinum ipsi ad fistulam, & velut fistula corrodebatur, & rursus refringebatur, & tussis permanere prohibebant. Pythons *Pytho. Pella.*
 filio in Pella febris statim incepit multa, & in somnum collapsio. & cum vocis interceptione somni fiebant. & aluus dura per omne tempus. At glade ex felle subdita, multa egerebat, & statim remittebat. Verum breui aluus rursus eleuabatur, & febris exacerbabatur. & collapsio in somnum per eadem. Quum autem idem ductus esset, datum est medicamentum quoddam ex his quae cnico, & cucumere syluestri, & peplo constant. & biliosa egestio erupit, & statim sopor sedatus est, & febris mitigabatur. & omnia leuiora facta sunt. & iudicatus est die decimaquarta. Eudemus *Eudemus.*
C nem vehementer dolebat. imperarunt ipsi medici vt multum ederet, & vinum biberet modicum, tenue, & multum deambulare. non mutatum est quicquam. Vena secta est, cibos ac porus parce sumpsit, deambulationes fecit sensim augmento facto. Vinum bibit nigrum, tenue, sanatus est. Philistidi *Philistides.*
 Heraclidae vxori cepit febris acuta, rubor faciei, ex nulla manifestata causa, paulo post in die rigorem habuit, quum non recalesceret, conuulsio facta est in digitis manuum ac pedum, paulo post recalescens facta est in digitis manuum compactis quibusdam innatibus, nubeculosas, diuulsas, nocte dormiuit. Secunda die rursus rigit, paulo magis calefacta est, & rubor minor. & conuulsiones

HIPPOCRATIS LIBER VII.

cōpulsiones fiebāt moderatiores. Vrinæ cōsimiles. noctē dormiuit, parū vigilauit, quū nulla molestia premeretur. Tertia die minxit coloratiora, modicā subsidentia habentia. eadem hora rigor apprehendit. Febris acuta. sudor ad noctē per totū corpus. Verū vesp̄i color ad morbi regii modū p̄mutatus est. noctu dormiuit, ac per totum corpus sudauit. Quarta sanguis ex sinistra nare probe fluxit. & mēses pauci cōparuerunt ordinate. Rursus autē eadē hora febris exacerbata est. Vrinæ compactis quibusdā innatantibus paucæ. Alius natura quidem dura. verū multo magis substitit, neque quicquam prodibat, si non glādem subdidisset. noctem dormiuit. Quinta febris mitior. & ad vesperam per totum corpus sudabat. & mēses prodierūt. & noctē dormiuit. Sexta minxit acerrimam multam urinā, compactis quibusdam innatantibus, modicam subsidentiam habentem, concolorē. Circa meridiem vero parum rigore tenebatur, aliquantum incaluit. sudauit per totum. noctem dormiuit. Supina parum calefacta est. facile tūlit. sudauit per totum. urinæ boni coloris. Iudicia sunt omnia. Tychon in obsidione circa Datum. ictus est catapul-
 ta in pectus. & paulo post risus erat circa ipsum tumultuosus. Videbatur autē mihi medicus eximens lignū, reliquisse ferrum in septo trāuerso. & quū ipsi ita videretur, ad vesperam infusum per clysterē adhibuit, & pharmacū deorsum purgans dedit. Noctē primā transēgit. Statim vero vbi diēs illuxisset, & medico, & aliis, melius habere videbatur. erat enim quietus. Prædictio facta est, quod vbi conuulsio fieret, non tarde moriturus esset. Sequentē noctem moleste ferēs, insomnis per-
 runq; in vētrem decūbens. Tertia mane cōuellebatur. Circa meridiem mortuus est. Eunuchus ex venatione & discursu hydropicus factus est. Quidam circa Elealcis fontē, ad sex annos habuit ex equitatione inguinū tumorem, varices, & cœxendicum dolores. Qui lateris mollitudine tabuit, septima die mortuus est. Præpotent crudi salsa cum melle. Scordatio turpis, dysenteria medela est. Leonida filia natura concitata, auersa est: auersa, in iram excaudit: vbi ira excaudit, reconciliata est. Medicus non intellexit. puella mortua est. Philotimi filius puer venit ad me in Iechina, caluaria os habens medicina destitutum: in quo videbam occultas rationationes non esse constantes.

Tychon.
Cur hic re-
petatur nō
vid. eo.

Eunuchus
Elealcis, fōs

Leonides.

Philotim^o

HIPPO-

HIPPOCRATIS COI LI-
BER DE VICTVS RATIONE IN
Morbis acutis, Iano Cor-
nario medico physi-
co interprete.

Prisorum medicorum tres fuisse familias meminit Galenus li-
 bro primo de Curandi uia & ratione. Vna eorū fuit medicorū, qui
 cum insulā incolebāt, quorū fuit princeps Hippocrates. Alia Rho-
 diorum. Tertiæ sectæ auctores Cnidii uocabantur à Cnido insula,
 una eē quinque Cycladibus. Horum placita Hippocrates, hoc loco
 Cnidias sententias uocat.

Vi Cnidias appellatas sententias
 conscripserunt, recte quidem scri-
 pserunt ea quæ patiuntur ægroti
 in singulis morbis, & quomodo
 quædam ipforum euenerūt; & ha-
 ctē quidem etiam qui medicus
 non sit, recte conscribere possit, si
 probe ex singulis ægrotis quæ pa-
 tiuntur didicisset. Quæ uero me-
 dicum ante discere oportet, ægro-
 to non referente, horum pleraque omissa sūt, alia in aliis, &
 quædā ualde commoda ad cōiecturā. Quum autē ad conie-
 cturā dicatur, quō modo singula curare oporteat: in his mul-
 ta aliter sentio, quam uelut illi prodiderūt. Et non solum ob
 hoc non laudo. Verum quod etiam paucis numero vsi sūt
 medicamentis. Nam exceptis morbis acutis, plurima ab ipsis
 relata sūt pharmaca aluum deorsum purgantia exhibenda,
 & serui ac lac pro tempore. Si quidem igitur hæc bona ef-
 sent, & morbis conuenientia, in quibus exhibenda esse mo-
 nuerunt: longe magis laudanda essent, eo quod quum pauca
 sint sufficiunt. Nunc uero res non ita habet. Qui tamen post-
 ea eam tractationem repetiuerunt, magis sanè medico mo-
 do, de his quæ singulis exhibenda sūt transegerunt. At
 neque

neque veteres quicquam memorabile de victus ratione con-
 scripserunt, & quanquam magna hæc res sit, eam omiserunt:
 attamen multos in singulis morbis modos, multiplicemque
 ipsorum diuisionem non ignorarunt aliqui. Cæterum nu-
 meros singulorum morborum clare pronuntiare volentes,
 non recte scripserunt. Non enim facile sit enumerare, si ex eo
 quis ægotantiū morbū aestimet, quod alter ab altero aliqua
 re differt: & ideo non putet eundem morbū esse, si non idem
 nomen habeat. Mihi vero placet, vt in vniuersa arte mentem
 adhibeamus. Nam quæcunque opera bene ac recte tractat,
 ea singula bene ac recte facere oportet: & quæ cito, cito: &
 quæ pure, pure: & quæ citra dolorem tractare oportet, ita fa-
 cere vt quàm minimus dolor sentiat: & alia omnia eiusmo-
 di insigniter præ aliis ad meliorem modum transigere oportet.
 Maxime vero laudauerim medicum qui in acutis morbis, qui
 plurimos homines occidit, præ aliis insigniter ad meliorem
 partem excellat. Sunt autem hi acuti, quos veteres nominaue-
 runt pleuritidem, peripneumoniam, phrenitidem, & febrem
 ardentem, & alij morbi qui ex his hærent, quorum febres o-
 mnino continuæ sunt, & occidunt. Quum enim non pesti-
 lentis morbi modus quis communis grassatus fuerit, sed sparsi
 fuerint morbi, & non similes ab his morbis plures moriuntur,
 quàm ab aliis omnibus. Idiotæ igitur non valde cognoscunt
 eos qui in his, aliis præstant: aliarumque curationum magis
 aut laudatores, aut vituperatores existunt. Et profecto ma-
 gnum signum hoc est, quod populares minime de his morbis
 intelligentiam habeant, veluti quos studio consequi oportet.
 Nam qui medici non sunt, medici esse videtur, maxime pro-
 pter hos morbos. Facile est enim nomina ediscere, quæ pro-
 ferri solent apud ægros his morbis affectos. Si enim quis pri-
 sanæ succum nominarit, & vinum tale, aut tale, aut etiam a-
 quam mulsam, omnia hæc eadem piebeis hominibus, & me-
 liores, & deteriores medici dicere videntur. At res hæc non
 ita se habet, sed in his sanè vel maxime alij ab aliis differunt.
 Videtur autem mihi digna esse quæ scribantur maxime hæc
 quæ ignorantur à medicis, maxime scitu comoda, & quæ ma-
 gnas utilitates, aut magna detrimenta afferunt. Quæ itaque
 ignorantur hæc sunt. Cur nam in acutis morbis, aliqui medi-
 ci omne quum terunt, pituitas non colatas exhibentes, & re-
 se

Acuti mor-
 bi qui.

Ade se medicari putant. Aliqui vero plurimi faciunt, ut nulum ordeum ager deuoret. Magnum enim detrimentum asferre arbitrantur. Verum per linteum excolantes succum exhibent. Quidam vero ipsorum neque ptisanam crassam dederint, neque succum: atque hi partim donec ad septimum diem ager perueniat, partim vero perpetuo, donec iudicatus fuerit morbus. Sanè huiusmodi quaestiones ne proponere quidem medici consueuerunt. fortassis autem neque si proponantur, comperiantur. Proinde calumniam incurrit tota ars apud vulgus adeò magnam, ut neque omnino medicinam esse putent. Nam in acutis morbis intantum inter se differunt artifices, ut quæ alter exhibet optima esse putâs, ea alter iam mala esse existimet: & ferè ob id artem vaccinationi similem esse dixerint. Quia vates eadem auè, si sinistra appareat, bonâ esse ducunt: si dextra, malam. Et in aruspicina talia sunt, alia in aliis. Verû aliqui vates contraria his dicunt. Affero autem hanc speculationem pulcherrimâ esse, & cognatam plurimis ac maxime cõmodis in arte. Nam egrotantibus omnibus plurimum ad sanitatē confert, & sanis ad securitatem, & his qui se exercent, ad bonum habitum, & ad quod quisque voluerit.

*Artificum
differentiâ.*

Ptisana igitur recte omnibus frumentaceis eduliis prælatâ esse videtur, in morbis acutis, & laudo sanè eos qui ipsam prætulerunt. Nam viscositas ipsius leuis est, & continua, & iucunda, & lubrica, & moderate humida, & sitim eximit, & facile eluitur. si forte & hoc opus sit: & neque adstrictionem habet, neque malam turbationem, neque in ventre intumescit. Intumuit enim in coctura, quàm maxime tumesceri solet. Quicunque igitur ptisana in hisce morbis vtuntur, nulla die vasa vacua fieri permittant, ut ita dicam, sed vtantur, & non intermittant, si non aut ob medicamenti, aut infusi per clysterē vsu, intermittere oporteat. Et qui quidē bis in die cibum capere soliti sunt, eis bis dâda est: qui vero semel edere consueuerunt, his semel primo die danda est. Verum sensim progressu factò, si fieri poterit, etiam his bis detur, si sanè opus habere visum fuerit. At vero copia sufficit ab initio dare non multa, neque minus crassam: sed ut consuetudinis gratia quid ingeratur, & ut ne multa vasorum vacuatio fiat. Cæterum quod ad augmentum copiae sorbitionis attinet, si quidem siccior fuerit morbus, quàm quis putarit, non ita magna

*Ptisanae
laus.*

*Ptisana
quâdo ex
hibenda.*

copia

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

copia dare oportet, sed ante sorbitionem, aut aquam mulsam, D
 aut vinum prabibendum exhibere, vtrum ex his conuenien-
 tius fuerit. Vtrum vero conueniat, in singulis modis refere-
 tur. Si vero os humectetur, & à pulmone prodeuntia qualia
 oportet fuerint, sorbitionis copiam, vt in summa dicam, au-
 gere oportet. Quæ enim citius & magis humectantur, cele-
 ritatem indicationis significant. Quæ vero tardius & minus,
 tardiozem indicationem significant. Et hæc quidem per se ta-
 lia omnino existunt. Verum multa quoque alia comoda o-
 mittuntur, ex quibus coniecturas facere oportet, quæ postea
 referentur. & quâto copiosior purgatio fuerit, tanto plus da-
 re oportet, vsque ad iudicationem, maxime duobus à iudica-
 tione diebus, quibus sanè quinta, aut septima, aut nona iudi-
 care videtur. ita vt etiam parium ac imparium dierum ratio-
 nem habeas. Postea vero sorbitione quidem mane vtendum
 est. Vespere vero ad cibos transeundum. Conueniunt au-
 tem talia vt plurimū his qui statim tota ptisana vtuntur. Nam
 & dolores in pleuriticis statim sua sponte cessant, vbi memo-
 rabile quid spueri ac expurgari cœperint: & purgationes lon-
 ge perfectiores sunt, & minus suppurati fiunt, quàm si quis a-
 liter victum suppeditet: & iudicationes simpliciores, & me-
 lius indicantes, & minus reuertentes. Ptisanam porro ex opti-
 mo hordeo factam esse oportet, & quàm optime coctam, &
 præsertim si non solo succo vti velis. Nam vnà cum reliqua
 ptisanæ virtute, lubricitas facit, vt ordeum dum deglutitur
 non ledat. Nusquam enim adharet. neque secundum thora-
 cis reëitudinem morâ trahit. Lubricissima autem est, & ma-
 xime sitim eximit, & facillime concoquitur, & debilissima
 est, quæ optime cocta est, quibus omnibus opus est. Si quidē
 igitur non opem tulerit quis quantum opus est, vt sufficiens
 sit eiusmodi ptisanæ sorbitionis modus, multis modis lede-
 tur. Etenim verbi causa, quibus cibus intus conclusus dederit,
 quis non facta deorsum euacuatione, sorbitionem inducit, si
 dolorem si adest amplius exacerbauerit: & si nō adest, statim
 induxerit. & spiritus densior fiet. Hoc vero malum est. Pul-
 monem enim resiccat, & præcordium, & pectinem, ac septum
 transuersum dolore affligit. Quinetiam si lateris dolor affli-
 ctus est, & ad calefactoria non remittit, & sputū non prodit,
 sed citra putrefactionem ac cōcoctionem valde viscosum fit,
 si non

A si non soluerit quis dolorem, aut vëtre[m] mollito, aut vena se-
cta, vtrum tãdem horũ conducet: ptisanam autem ita haben-
tibus dederit, cita mors taliũ cõtinetur. Propter has igitur cau-
sas, & alias huiusmodi adhuc magis, qui tota ptisana vtuntur,
septima die & citius moriantur, partim mēte læsi, partim ab
erectæ ceruicis spiratione, & stertore suffocati. Tales vero ve-
teres sydere ictos esse putauerūt, ob hoc quidē maxime, non
minus autem quòd & mortuis ipsis latus liuidum reperitur, vt
simile quid plagæ appareat. Causa vero huius est, quòd prius
quàm dolor soluatur moriantur. Cito enim anhelosi sunt.
Præ multo autem ac denso spiritu, velut iam dictum est, val-
de viscosum circa concoctionem sit sputum, & egressum fie-
B ri prohibet. Immo stertorem inducit. chartilaginosi pulmo-
nis arteriarum partibus brōchiis appellatis impactum. & vbi
ad hoc deuenerit, lethale iam plerumque existit. Nam & ip-
sum sputum impactum, prohibet quidem spiritum intro fer-
ri, cogit autem cito extra ferri. Atque sic mutuam opem ad
malum inter se conferunt, dum & sputum impactum, densum
spiritum facit: & hic quum densus sit, sputum insuper visco-
sum facit, & lubricum fieri, ac elabi impedit. Occupant au-
tem hæc, non solum si ptisana intempestiue vtantur: verum
multo magis, si quid aliud ederint, aut biberint, quod minus
quàm ptisana idoneum sit, proinde plerumque cõsimilia sunt
auxilia, & his qui tota ptisana vtuntur, & his qui succo ipsius:
C his vero qui neutro horum, sed solo potu, quandoque etiam
diuersimode auxiliari oportet. At vero hoc modo omnino
facere oportet. Si cui à cibo recens accepto, & aluo nondum
subeuacuato, febris incœpit, siue cū dolore, siue sine dolo-
re, inhibenda est sorbitionis exhibitio, donec putarit cibum
ad infernam intestini partem sec. sisse. Vtendum autem est
potu aceti mulsi, si dolor affuerit, hyeme quidem calidi, æ-
state vero frigidi. Si vero multa fuerit sitis, etiã aqua mulsa,
& aqua. Postea verò si dolor aliq̃s affuerit, aut periculosi ali-
quid apparuerit, danda est sorbitio neque multa, neque cras-
sa, atque hæc post septimum, aut nonum diem, si validus æger
fuerit. Si vero non subiit vetustior cibus ei qui recens cibum
accepit, si quidem validus sit, & ætate vigeat, infusum per cly-
sterem adhibendum est. Si vero debiliior fuerit, glande vten-
dum est, si non sua spōte probe prodierit. Tempus per rō ex-
hibendæ

Quid obfer-
uandum.

Cc hibendæ

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

hibenda: sorbitionis hoc maxime obseruare ab initio, & per omnem morbum oportet. Quum quidē pedes frigidi fuerint, inhibere oportet sorbitionis exhibitionē. Maxime vero & à potu abstinendum est. Vbi vero calor descenderit ad pedes, tunc exhibere conuenit, & putare in omnibus morbis, & non minime in acutis, & maxime in his qui magis febriles ac periculosissimi sunt, tempus hoc magnam vim habere. Utēdum est autem primum quidē maxime succo. Deinde vero pituita iuxta prædictas coniecturas diligētī facta cōsideratione. Cæ

*Lateralis do
lorib⁹ qui
bus subue
niendum.*

terum pleuritis, hoc est dolor lateris, siue ab initio est tētare postea, calefactoriis quidem primum non alienum est tētare dissoluere. Ex calefactoriis vero optima est aqua calida in vtre, aut in vesica, aut in vase æneo, aut testaceo admota. Verū E molle quid antea ad latus supponere oportet. Lenitatis ergō. Cōmode etiā spongia mollis, magna, ex aqua calida expressa apponitur. Cōtegere vero stragulis ipsum fōmentum oportet. Nam & ampliore tempore sic sufficiet & durabit, & simul ut ne vapor ad ægotātis spiritum afferatur, nisi fortassis & hoc ad aliquid commodum esse visum fuerit. Aliquando enim ad aliquid commodat. Insuper autem & ordeum, & eruum, in acetō diluto, ita ut paulo acidior sit quā ut quis bibere possit, dissoluta ac feruescāta, & in marsupia coniecta, apponere oportet: & fursur eodem modo. Siccum autem fōmentū præbent sal & milium torrefactum, in laneis sacculis conuenientissimum. Nam & leue, & lene est milium. Soluit autem huiusmodi mollitorium fōmentum, etiam dolores ad clauiculam pertingentes. Sectio autem venæ non similiter soluit dolorē, si non ad clauiculam pertingat dolor. Quod si ad calefactoria dolor non soluitur, non multo tempore calefacere oportet. Resiccat enim hoc pulmonem, & suppurationem præbeat, At si quidem dolor ad clauiculam de se significationem præbeat, aut grauitas ad brachium, aut circa mammam aut supra septum transversum: venam secare prodest in cubiti flexura internam, & non cunctari copiosum sanguinem detrahare, donec multo rubicundior fluxerit, aut pro puro & rubicundo liuidus. Vtrunque enim contingit. Si vero sub septo transuerso fuerit dolor, ad clauiculam autem de se significationē non præbeat, alium mollire oportet, aut veratro nigro, aut pepelio, ita ut veratro quidem daucum, aut seseli, aut cuminū, aut

*Ad clauic
culam do
lore extē
so medela.*

A aut anisum, aut aliud quid ex odoratis ammisceas, peplio vero sulphij succum. Sed hæc inter se si misceantur, consimilis modi existunt. Ducit autem nigrum veratrum melius, & ad iudicationem commodius quàm peplium. Peplium vero flatu magis erumpere facit. Ambo autem hæc dolorem sedât. Sedant item alia multa aluum subducentia medicaméta. Verû hæc inter ea quæ ego noui optima sunt. Alioqui & ea quæ in sorbitionibus exhibentur aluum subducentia medicamenta opiculantur, quæcunque non valde iniucunda sunt, aut ob amaritudinem, at propter aliam quandam iniucunditatem, aut ob copiam, aut colorem, aut aliquam suspicionem. Ptisanâ tamen statim insuper sorbendam dare oportet, postquâ medicamentû bibit, non memorabili copia pauciorê, quàm quantâ sumere adfuetus est. Nam & rationi consentaneum est, in media purgatione sorbendam non dare. Quum autem cessauerit purgatio, tunc minus sorbeat de ea, quàm adfuetus est. Postea vero reducat semper ad maiorem copiam, si & dolor sedatus fuerit, & nihil aliud aduerfetur. Idê mihi sermo est, si etiam ptisanæ succo uti opus fuerit. Melius enim esse assero, statim omnino incipere sorbere, quàm præuacuatis iam vasibus sorbere auspicari, aut tertia, aut quarta, aut quinta, aut sexta, aut septima die, si sanè non iudicatus fuerit morbus ante hoc tempus. Præparationes autem & his consimiles faciendæ sunt, quales dictæ sunt. De sorbitionis igitur exhibitione ita sentio. Sed & de potu, qualemcunque tandem quis ex describêdis sumpturus est, eadem mihi penitus sermonis ratio est.

C Noui autem etiam medicos maxime cōtraria facere his quæ fieri oportebat. Omnes enim volunt, ubi sub morborum initia homines fame præmacerarunt, duobus aut tribus, aut etiâ pluribus diebus, sic sorbitiones exhibere, itemque potus: & fortassis etiam par ipsis esse videtur, ut magna corpori mutatione fiente, etiam magnû quid valde contra obiciatur. Verum mutare quidem non parum, bene habet. Recte tamê mutatio transferenda est, & ex mutatione adhuc magis exhibitio eorum quæ per os sumuntur. Maxime igitur lædi poterint, si non recte mutationem fecerint, hi qui tota ptisana vtuntur. Poterint etiam lædi qui solo succo vtuntur. lædi quoque possunt qui solo potu vtuntur. Minime vero hi. Oportet autê & in sanorum adhuc hominum victu addiscere quæ cōferunt.

Errat meo
dicorum.

Cc ij Si enim

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

*Consuetudo
multū po-
test.*

Si enim sanis tales aut tales victus multum differre videtur, tum in aliis quibusdam, tum in mutationibus: quomodo non etiam in morbis multum differant, & maxime in acutis? Atqui facile est hoc addiscere, quod simplex victus cibi ac potus, ipse sibiipsum semper similis, securior omnino est ad sanitatem, quam si quis derepente ad alium meliorem, magnā mutationē faciat. Nam & his qui bis in die cibum sumunt, & his qui semel, repentinæ mutationes noxas ac aegritudines inducunt. & eos sanē qui prandere non adfueti sunt, si pransi fuerint, statim infirmos facit hoc, & toto corpore graues & debiles, & pigros. Si vero etiam insuper cœnauerint, acidum ruētates. Quibusdam vero etiam alui liquida egestio oboritur, quum præter consuetudinem ventriculus grauetur, solitus resicari, & non bis intumescere, neque bis cibos coquere. Auxiliatur igitur his, mutationem rursus adæquare. dormire enim oportet velut nocte reducta post cœnam, hyeme quidē, absque frigore, æstate vero, absque calore. Si vero dormire nō queat, ubi multam lentam deambulationem non stando oberrauit, nihil cœnet, aut pauca, eaque innoxia. Insuperq; minus bibat, & potum non aquosum. Talis autem adhuc magis affligetur, si ter in die ad satietatem cibū acceperit, & adhuc magis si sæpius. Quamquam sanē multi sint, qui facile ferunt, si ter in die cibū copiose accipiant, qui ita sunt adfueti. Quin & hi qui bis in die cibum capere soliti sunt, si pransi non fuerint, debiles & infirmi sunt, & ad omne opus timidi, & ventriculi osculum dolent. Viscera enim pendere ipsis videntur: & calidam ac cum virore pallidam vrinam mingunt, & alui egestio comburitur. Quibusdam etiam os amarescit, & oculi caui fiunt, & tempora palpitant, & extremæ partes perfrigerantur. Et plerique ex his qui pransi non sunt, cœnam edere non possunt. Si vero cœnam sumpserint, ventriculum grauāt, & multo magis ægre in lecto degunt, quam si etiam pransi fuissent. Quum igitur talia hæc sanis fiant, ob victus dimidiæ diei mutationem præter consuetudinem: ipparet neque apponere, neque detrahare commodum esse. Si igitur hic qui præter consuetudinem semel in die cibum accepit, ubi tota die vasa vacua fecit, quantum consuevit cœnauerit, verissimile est ipsum, si tunc quum impræsum esset doluit ac ægrotauit, & ubi cœnauit grauis fuit: multo magis grauari. Si vero etiā longiore

A longiore tempore euacuatis vasis, postea derepente cœnaue-
rit, adhuc magis grauabitur. Qui igitur præter consuetudi-
nem vasa vacua fecit, ei hanc diem rursus adæquare sic con-
ducit absque frigore, & calore atq; labore. Hæc enim omnia
grauiter tulerit. & cœna multo minor exhibenda est, quàm
consuevit, eaque non sicca, sed modi humidioris. & postea
bibat potum non aquosum, neque pauciorē quàm pro cibi
ratione. Sed & postera die pauca prandeat, quo sensim pro-
gressu fiēte ad cōsuetudinem reuertatur. Qui tamen super-
nas partes amara bile infestantur, talia molestius ferunt. Pi-
tuitosi autem supernis partibus, cibi præter morem abstinen-
tiam omnino facilius ferunt. Quare etiā semel in die cibum
B præter morem capere, facilius vtiq; iidem tulerint. Suffici-
ens igitur & hoc signū est, quod maxime mutationes eorum
que circa naturas nostras ac habitus cōtingunt, maxime mor-
bos faciunt. Non igitur licet intempestiue, neque vehemen-
tissimas vasorum vacuationes facere, neque vigentibus mor-
bis, & in inflammatione cōsistentibus, cibos exhibere, neque
licet derepente in tota re quicquam, aut huc aut illuc muta-
re. Multa vero his cognata, ex his qui ventri contingunt, i-
tēmque alia referre quis possit, quod facile quidem ferunt ci-
bos, quibus adsuēti sunt, etiā si natura non sint boni. Simili-
ter etiam potus: ægre autem ferunt cibos, quibus adsuēti non
sunt, etiā si non sint mali, similiter etiam potus. & quæ qui-
dem multus carnis esus præter consuetudinem assumptus fa-
cit, aut alliu, aut silphium, aut succus ipsius, aut caulis, aut alia
huiusmodi, magnas quasdam peculiāres vires habentia, mi-
nus admiretur quis vbi talia dolores ventriculis magis quàm
alia inducunt. At iusta fuerit admiratio, si didiceris quantam
maza turbationem, & molem, & flatum, & tormen ventricu-
lo inducat, si præter morem ingesta fuerit, ab eo qui mazam
edere non est solitus: aut qualem sitim panis ipse calidus in-
gestus inducat, & repentinam repletionem, ob siccandi vim,
& quod tarde trāsit: & quā diuersas inter se affectiones fa-
ciant, & panes valde puri, & qui ex toto sunt collati, præter
consuetudinē in cibo accepti, itēmque maza sicca præter mo-
rem, aut liquida, aut viscosa: & quale quid faciant polentę re-
centes non adsuētis. & alię his qui recētibus vti adsuēti sunt,
itēmque vini & aquę potus, præter morē derepente vicissim per-
Cc iij mutatus,

Calidus pa-
nis sitim
adfert.

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

mutatus, & aquosum vinū, & meracum, præter cōsuetudinem
derepente potatū. Illud enim humiditatē in superno ventre
inducit, & flatū in inferno. Hoc vero venarū palpitationem,
& capitis grauitatē ac sitim. Quin & album vinū, & nigrum,
si quis præter cōsuetudinem permutet, etiamsi ambo vinosa
fuerint, tamē multa in corpore alterarint, vt minus mirum es
se quis dixerit. dulce & vinosum vinū non idem posse, si de
repente permutata fuerint. Porro huiusmodi aliquā partem
sermoni contrario patrocinari oportet: quod mutatio victus
his facta est, corpore non mutato, neq; ad robur, vt cibos ap
ponere opus sit, neq; ad debilitatē, vt detrabere oporteat. In
super autē & robur coniectandum est, & morbi vniuscuiusq;
modus, & hominis natura, & cōsuetudo victus ægri, non ci
borum solū, sed etiam potuum. Multo autē minus ad additio
nem procedendū est. Nam detractionem omnino tollere se
pe conducit: vbi suffecturus est æger, donec morbi vigor ma
tureseat. In quibus autem hoc faciendum sit, scribetur. Mul
ta vero etiam alia relatis cognata scribere quis possit. Hoc ta
men melius testimoniū est. Non enim cognatū est rei illi de
qua plurimus à me sermo habit⁹ est, sed ipsa res opportunissi
mum est documentū. Nam ab acutorū morborum initio, ali
qui quādoq; eadem die qua morbus inceperat, cibos comede
runt: aliqui postridie: quidā etiam sorbuerunt quicquid obla
tum esset, quidā etiam cyceonem. Omnia autē hæc deteriora
quidē sunt, q̄ si quis alio modo victū instituisset, multo tamen
minus detrimentum afferunt in hoc tēpore peccata, quā si
quis primis duob⁹ aut tribus diebus, penitus vasa vacua fecis
set, & quarta aut quinta die, tali victu vsus esset. Deterius ta
men est, si omnibus his diebus vasis euacuatis, in posteriorib⁹
diebus hoc modo victum instituat, prius quā concoctus ac
maturus sit morbus. Etenim hoc modo mortem plurimis ma
nifeste affert, si non omnino facilis fuerit morbus. Quæ vero
ab initio cōmittuntur peccata, non similiter, vt illa medelam
omnem respuunt, sed multo facilius correctionem admittūt.
Hoc igitur maximum documentum esse arbitror, quod pri
mi dies sorbitione tali vel tali, nō sint priuādi, in his qui pau
lo postea talibus, aut talibus sorbitionibus vsuri sunt. Fun
ditus igitur ignorāt, tum hi qui granosa ptisana vtūt, quod
ab ipsa læduntur, quā sorbere inceperint, si duobus, aut trib⁹,
aut

Errores
ab initio
commissi
faciliter
corriguntur.

A aut pluribus diebus antea vasa euacuauerint: tum hi qui succo vtuntur, quòd sorbentes leduntur, vbi nò recte sorbitionem inceperint. Tunc tamen cauent, & magnam noxam asferre cognoscunt, si priusquam maturus factus fuerit morbus, granosam pitisanam sorbuerit æger, succo vti adfuetus. Omnia igitur hæc magna testimonia sunt, quòd medici ægros non recte ad victum perducunt. Sed in quibus morbis vasa vacua facere non oportet, his qui sorbitionibus vti debent vasa vacua faciunt. In quibus vero ex vasorum vacatione, ad sorbitiones mutationem facere nò oportet, in his mutatione faciunt, & hoc plerumque absolute. Aliquādo vero in his temporibus mutationem ad sorbitiones faciunt ex vasorum vacatione, in quibus sepe ex sorbitionibus ad vasorum vacationem accedere expediebat, si ita morbum exacerbari contingat. Aliquādo autem & cruda attrahuntur de capite, & à thoracis regione, biliosa, & vigiliæ ipsis coincidunt, ob quas nò coquitur morbus: & tristes ac amarulenti fiunt, & delirant, & splendores ipsis ob oculos obuersantur, & aures sonitu plenæ sunt, & extremæ partes perfrigeratæ, & vrina incoctæ, & spuma tenuia, & salsa, & meraco colore tincta, ac pauca, & sudores circa collum, & anxietudines, & spiritus in latione sursum versus offendens, densus, aut etiã valde magnus, supercilia distenta ac grauata, deliquia animi praua, & stragulorum de pectore reiectiones, & manus tremulæ. Quādoque vero labium infernum concutitur. Hæc autem in principijs comparentia, vehemētis delirij significatione præbent, & plerumque ægri moriuntur. Qui vero effugiunt, aut cum abscessu, aut cum sanguinis è naribus fluxione, aut ex crassi puris spuito effugiunt: alias vero minime. Neque enim talium rerum peritos medicos esse video, quomodo debilitates in morbis dinoscere oporteat, & quæ ex vasorum vacatione efficiuntur, & quæ propter aliam aliquam irritationem, & quæ propter dolorem, & præ acumine morbi: itemq; quot affectiones, & omnigenas species, natura nostra & habitus singulis pariat: & quidem quam talium cognitio, aut ignoratia, salutem aut mortem afferant. Maius enim malum est, si ob dolorem & morbi acumen debilitato, exhibet quis potum, aut sorbitionem copiosorem, aut cibum, ob vasorum vacationem debilem esse existimans. Indecorum etiam est ob vasorum vacationem

HIPPOCRATIS LIB. DE VICTVS

Corporis
labor.

debilitatum non cognoscere, & victu premere. Affert equi-
dem periculum aliquod & hoc peccatum, verum multo mi-
nus quàm alterum. Multo autem magis risu dignum hoc pec-
catum est quàm illud alterum. Si enim alius medicus, aut et-
iam idiota, ingressus cognouerit ea quę contigerunt, & ede-
da ac bibenda dederit ea quę alter prohibuit, palam auxiliũ
tulisse putabitur. Talia vero faciunt, vt artifices maxime ab
hominibus vituperetur. Videtur enim ipsis ille qui ingressus
est medicus aut idiota, velut mortuum suscitasse. Scribentur
autem de his quoq; signa, ex quibus singula dinoscere opor-
tet. Consimilia tamen illis quę circa ventrem contingũt,
& hæc sunt. Nā si totum corpus præter consuetudinem mul-
tum quiescat, nõ statim magis robustum fit. Si vero etiã vbi
multo tempore quieuit, derepente ad labores prodierit, vi-
tiosum quiddã palam operabitur. Ad eundem modum etiam
singulę corporis partes. Nā & pedes tale quiddam operabũ-
tur, & alij articuli laborare non aduerti, si interposito tempo-
re derepente ad laborandum prodeant. Eadem etiã oculi &
dentes perpetientur, & quęcunque tandem pars. Nam & le-
ctus præter morem mollis dolorem inducit, itemque præter
consuetudinem durus. Sed & si sub dio lectus præter morem
sternatur, corpus induratur. Quin & talium omnium exem-
pla scribere fatiº fuerit. Si quis enim accepto vlcere in tibia,
neque valde periculoso, neque adeo contempnendo, ita vt ne-
que ipsi ita difficulter, aut adeo facile vlcera sanescãt: statim
prima ab initio die decumbens curetur, & nequaquam crus
eleuet, hic sanẽ hoc modo citra inflammationem fuerit, & sa-
nus multo citius sic fiet, quàm si obambulans curetur. Atta-
mẽ si quinta aut sexta die, aut etiam prius surrexerit, & pro-
gredi voluerit, magis vtique affligetur ac dolebit, quàm si sta-
tim ab initio obambulans curatus esset. Si vero etiam multũ
derepente se fatigauerit, multo magis dolebit, quàm si illo mo-
do curatus, in illis diebº ita se fatigasset. Perpetuo igitur hæc
omnia inter se testimonium præbent, quod omnia quę de-
repente multum supra modum huc & illuc mutantur, lædũt.
Multiplex igitur in ventre latio est, si ex multa vasorum va-
cuatione, plus moderato derepente ingeratur. Quin & in re-
liquo corpore, si ex multa quiete, ad ampliorem laborem de-
repente deueniat, multo magis lædetur, quàm si ex multo
cibo ad

A cibo ad vasorum vacationem transmutetur, & si ex multo labore derepente ad ocium ac segniciem exciderit. Oportet tamen & his corpus quiescere. Oportet item illis ventrem à ciborum copia quiescere. Sin minus, & dolorem in corpore inducet, & totius corporis gravitatem. Plurim^o itaque sermo de mutatione huc atque illuc à me habitus est, eo quòd hæc nosse ad omnia commodum sit, & ad hoc præsertim de quo nobis sermo erat, quòd in acutis morbis ad sorbitiones mutationem faciunt ex vasorum vacatione. Facienda enim est mutatio velut ego iam iubeo. deinde non est vtendum sorbitionibus priusquam morbus maturus fact^{us} fuerit, aut aliud quoddam signum apparuerit, vel vacuatorium, vel irritatorium, circa intestinum, aut circa præcordia qualia scribentur signa. **B** Vigilia fortis, potus & cibos crudos & inconcoctiones facit. Et rursus in contrariam partem mutatio, dissolvit corpus, & excoctionem ac capitis gravitatem inducit. Vinum porro dulce, & vinosum, & album, ac nigrum, & aquam mulsam, & aqua, & acetum mulsam, his notis distinguere oportet in morbis acutis. Vinum dulce minus caput grauat, quàm vinosum, & minus mentem ferit, & magis quàm alterum per aluum & intestinum subit. Viscera vero magna facit, splenem & hepar. Quare neque his qui amara bile abundat commodum est. Nam & siticulosum in talibus est, & flatuosum in superno intestino: non tamen inferno intestino inimicum pro flatu ratione, & quidem quum non valde penetret flatu à vino dulci, sed circa præcordia moretur. Certè per urinam hoc minus exit omnino quàm vinosum album. Sputum vero magis educit dulce quàm alterum. & quibus quid siticulosum est dum bibitur, his minus quàm alterum vinum educit. Quibus vero siticulosum non est, his magis quàm alterum educit. At vero album vinosum vinum, plurima ac maxima ex parte iam & laudatum & vituperatum est, in dulcis vini enarratione. Ad vesicam autem magis penetrat quàm alterum: & quum urinam cieat, ac semper perumpat, multum in his morbis profuerit. Nam & si ad alia incommodius sit altero, attamen quæ in vesica sit ab ipso purgatio, liberat, si quale oportet propellatur. Bonæ vero hæc notæ sunt de vini utilitate ac detrimento, quas seniores me non nouerunt. **C** Fuluo vero vino, & nigro austero, in his morbis ad hæc uti poteris, si capitis gra-

*Vigilia
immodica.
Vinū dulce.*

Vinū album.

Fulvū vinum.

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

pitis grauitas non affuerit, neque mentis perculſio, neque pſutum ab aſcenſu prohibeatur, neque vrina ſuppreſſa ſit: al-
ui autem egeſtiones humectiores ac ramentofiores fuerint.
In talibus ſanè, vel maxime conuenerit ex albo tranſmuta-
tionem facere, & ſi qua his ſimilia exiſtunt. Hoc vero in-
ſuper intelligere oportet, quòd ſi aquoſum fuerit vinum, ſu-
pernas partes omnes, & eas quæ circa veſicam ſunt minus læ-
det. Verum partibus circa inteſtinum magis proderit, ſi me-
racius fuerit. Aqua vero mulſa ſi bibatur per totum mor-
bum in acutis morbis, in totum quidem his qui amara bile a-
bundant, ac magna viſcera habèt, minus commoda eſt quàm
his qui tales non ſunt. Siticulofa tamen moderate educit, & tuſ-
Pulmonem enim mollit, & ſputum moderate educit, & tuſ-
ſim lenit. Habet enim vim quandam exterforiam, quæ ma-
gis moderato ſputum viſcoſum facit. Vrinæ etiam ſuffici-
ter ciet aqua mulſa, ſi non aliqua ex viſceribus affectio pro-
hibeat. Sed & bilioſa per aluum magis egerit, quandoque bo-
na, quandoque magis quàm conuenit colore ſaturata, ac ſpu-
moſiora: atque hoc bilioſis & magna viſcera habentibus ma-
gis cõtingit. Sputi igitur educationem, & pulmonis molliti-
onem, aquoſior aqua mulſa magis facit. At ſpumofas alui ege-
ſtiones, & bilioſa magis quàm cõuenit colorata, ac magis ca-
lida, meraca aqua mulſa magis ducit quàm aquoſa. Talis autè
egeſtio habet quidem & alia magna nocumenta: Neque e-
nim ex præcordiis ardorem extinguit, ſed concitat, & anxiã
moleſtiam, ac membrorum iactationem facit: Verum & in-
teſtina & ſedem exulcerat. Horum autem auxilia ſcribentur.
Qui igitur aqua mulſa vtitur, abſque ſorbitionibus, pro alio
potu, in his morbis, hic multum ſucceſſum percipiet, & non
in multis ſucceſſu deſtituetur. Quibus autem danda ſit, &
quibus non, & ob quas cauſas non danda, maxima ex parte
dictum eſt. Damnata vero eſt aqua mulſa ab hominib⁹, ve-
luti quæ bibentes ipſam extreme debilitet: & propterea mor-
tem accelerare putata eſt. Verum hoc propter eos qui ſeipſos
fame conficere conſtituerunt dictum eſt. Aliqui enim aqua
mulſa ſola in potu vñtunt. nimirum velut talis exiſtat. At
hoc non omnino hoc modo ſe habet. Sed ſi ſola bibatur, mul-
to quidem fortior eſt, quàm aqua, ſi non aluum exturbet. Sed
& vino albo ac tenui, & parum aquæ ferente, & inodoro,
aliqua-

Aqua mul-
ſa.

A aliquatenus fortior est, aliquatenus debilior, Multum tamen differt & vini & mellis meracitas, ad vtriusq; vires. Nam etiam si duplam mensuram vini meraci quis bibat, respectu mellis quod delingat, multo tamen fortior fuerit ex melle solo, si alium non turbarit. Nam & multo plus stercoreis ipsi prodibit. Si tamen ptisanæ sorbitione utatur, insuper autem aquam mulsam bibat valde ipsum replebit ac flatus excitabit, & visceribus circa præcordia incommoda erit. At si ante sorbitionem aqua mulsâ bibatur, non ita lædit velut si insuper bibatur, sed etiam aliquo modo proderit. Cæterum cocta aqua mulsâ, aspectu quidem multo melior est quam cruda. Splendida enim & tenuis, albaque ac pellucida fit: Sed quam ipsi virtutem attribuiam, qua crudam præcellat, non habeo. Neque enim iucundior est quam cruda, si mel bonum esse contigerit, debilior tamen, & minus stercoreis ducens, quorum neutro ut castigetur aqua mulsâ opus habet. Proxime vero utendum tali cocta, si mel prauum fuerit, & impurum, & nigrum, & non boni odoris. Coctura enim maiorem partem turpitudinis prauitatis ipsius detrahare poterit. At vero acetum mulsam appellatum si bibatur, sæpe quidem commodum esse in his morbis comperies. Nam & sputum educit, & facilem spirationem facit. Tempora vero huiusmodi habet. Et enim quod valde acre est, nihil moderati fecerit, ad sputa quæ non facile prodeunt. Si enim educeret ea quæ stridulam asperitatem faciunt, & lubricitatem induceret, & guttur velut dilataret, pulmonem utique leniret. Ipsum enim molliat, & si quidem hæc contingerent, magnam sanè utilitatem afferret. Aliquando vero id quod valde acre est, educationem sputi non obtinet, sed insuper viscosum id facit, & lædit. Maxime autem hoc perpetiuntur hi qui etiam alias perniciose habent, & qui neque tussire, neque excreare inharètia possunt. Ad hoc igitur vires aegroti insuper coniectare oportet, & si spem de ipso habeas, exhibere. Exhibere autem oportet si dederis, summe tepidum: atque tale paulatim, & non large. Quod vero parum acre est, humectat quidem os & fauces, sputum item educit, & sitim sedat, & præcordio & visceribus quæ sunt hac parte lene est, & detrimenta ex melle hac parte prohibet. Quod enim biliosum est in melle castigat. Flatus etiam erumpere facit, & ad mictionem proritat. Intestini
tamen

*Aqua mulsâ
sa quando
obfit &
contra.*

Oxymel.

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

tamen infernā partem humectiorem facit, & ramenta inducit. Quādoq; vero etiā malum hoc fit in acutis morbis, maxime quidem, quod statim penetrare, imò recurrere facit. Insuper autem & aliās debilitat, & extremas partes frigefacit. Atque hāc solam lēSIONem ex aceto mulso contingere noui, quæ sanē digna sit vt scribatur. Parum autem de huiusmodi potu, nocte & ieiuno ante sorbitionem præbibendum dare commodum est. Sed & vbi multum temporis post sorbitionē intercessit, bibere nihil prohibet. His vero qui solo potu degunt absque sorbitionib⁹, propterea non est cōmodum semper & perpetuo hoc vti, maxime propter raturā aut exaspirationem intestini. Quum enim stercore vacuum sit, magis vtiq; hæc induxerit: & quum vasorum vacuatio adsit, postea etiam aqua malsa vires detraxerit. Si tamen opitulari apparuerit ad totum morbum multus huius potus vsus, parum aceteti affundere oportet, vt saltem cognosci possit. Ita enim & ea quæ ledere solet, minime læserit: & his quæ auxilio opus habent, opem tulerit. Caterum vt in summa dicatur, acedines siue aciditates ex aceto, amara bile abundantibus magis conferunt, quā atrabiliariis. Amara enim dissoluitur, & in pituitam transeunt, dum ab ipso attolluntur. Nigra vero fermentantur, & attolluntur ac multiplicātur. Acetum enim nigra sursum ducit. Mulieribus autem omnino magis aduersatur acetum, quā viris. Dolores enim vteri inducit. Aquæ porro potui in acutis morbis, nullum aliud opus habeo quod attribuā. Neque enim lenit tussim in peripneumoniacis, neq; sputum educit, sed minus quā alia, si quis semper aquæ potu vtatur. Si tamen inter acetum nullum & aquam mulsam, parum aquæ absorbeatur, sputum educit, propter qualitatis potuum transmutationem. Inundationem enim quandā inducit. aliās autem neque sitim sedat, sed exacerbat. Est enim naturæ biliosæ biliosa, & præcordio mala, imò pessima fit ac gressa fuerit. Sed & splenem auget & hepar, vbi inflammatus fuerit, & fluctuat ac superinnatat. Nam & tardi transitus est, eo quod frigida est & cruda ac incoctilis, & neque per aluū secedit, neque per vrinas transit. Insuper autem & propterea lēSIONem inducit, quod à natura stercus non subducit. Si vero etiam dum adhuc frigidi sunt pedes aliquando bibita fuerit,

Acetum.

Aqua.

A fuerit, hæc omnia multo plus lædit, ad quodcunque tandē ip-
 ſorum peruenierit. Vbi tamen in his morbis ſuſpicatus fueris,
 aut capitis grauitatem vehementem, aut mentis percuſſionē,
 penitus à vino abſtinendum eſt, & aqua in tali vtendum; aut
 vinum aquoſum & album penitus dādum, & penitus inodo-
 rum, & poſt ipſius potum aqua modica inſuper bibenda. Ita
 enim robur vini caput & mentem minus percellit. In quibus
 autem potu ipſius maxime vtendum ſit, & quando valde mul-
 ta, & quando moderata, & quando frigida, & quando calida,
 partim prius dictum eſt, partim pro temporis occaſiōe dice-
 tur. Cæterum de reliquis potibus, qualis eſt ordeaceus, & qui
 ex herbis fiunt, & qui ex vua paſſa, & vuarum expreſſarū re-
 trimentis, & ex tritico: & enico, & myrti baccis, & malo pu-
 nico, & de aliis, vbi alicuius ipſorum vſus cōtigerit, ſcribetur
 circa ipſum morbum: quemadmodum etiā de aliis compoſi-
 tis medicamētis. Balneū vero in multis morbis opē tulerit
 eo vtentibus, ad aliquos quidem aſſidue, ad aliquos nō item.
 Quandoque vero minus eo vtendum eſt, propterea quōd ho-
 mines ad hoc ſint imparati. In paucis enim domib. præpara-
 ta ſunt neceſſaria instrumenta, & nec miniſtri velut opus eſt
 parati habentur. Si vero non omnino bene quis lauetur, non
 modicam læſionem incurret. Nam & tugurio fumum nō ha-
 bēre opus eſt, & aqua larga, & balneo multo, & non valde lar-
 ge aſuſo, ſi ſanē non ita opus fuerit. Et deſtrictione quidem
 potius vtendum non eſt. Si vero deſtricetur, calido vtendum
 eſt ipſo deſtrictorio medicamēto, eoq; multiplici magis quā
 aliās receptum eſt, & inſuper non pauca aqua perfundendū,
 & cito perfundendum. Breui quoque via ad ſolium opus eſt,
 & vt facilis ſit inſenſus, & facilis item exitus. oportet autem
 eum qui lauetur eſſe moderatum ac taciturnum, & nihil ip-
 ſum operari, ſed alios & perfundere, & deſtricare. Debet etiā
 poſtea multa aquæ mixtura parata eſſe, & celeres perſuſio-
 nes fieri, & ſpongiis vtendum eſt pro ſtrigili, & nō valde ſic-
 cum inungendum eſt corpus. Caput tamen reſiccatum eſſe
 oportet, quātum eius fieri poteſt maxime, ita vt ſpongia ex-
 tergatur. & neq; perfrigerari caput oportet, neq; extremas
 partes, neque reliquum corpus. & neq; eum qui recens ſorbi-
 tionem accepit, neque eum qui recens potum ſumpſit, lauare
 oportet. & neque ſorbere, neq; bibere cito poſt balneū. Ma-
 guam

Balneum.

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

gnam tamen partem agro tribuere conuenit, si sanus balnei D
valde amans fuit, & lauari adfuerus. Tales enim magis appe-
tunt, & loti vtilitatem sentiunt, & non loti leduntur. Conue-
nit autem in totum magis peripneumoniis, quàm febribus,
ardentibus. Nam dolorem lateris & pectoris ac dorsi spiratio-
nem reddit, & sputum maturum facit, ac educit: & facilem spiratio-
nem reddit, & lassitudinem eximit. articulos enim & cutis su-
perficiem mollit. Sed & vrinam ciet, & capitis grauitatē sol-
uit, & nares humectat. tot igitur bona balneo adfunt, quibus
omnibus opus est. Si vero apparatus penuria aliqua fuerit, in
vna re vel pluribus. periculum est ne magis lædat balneum
quàm profit. Singula enim ex ipsis magnum detrimentū affe-
runt, si non à ministris velut conuenit præparata fuerint. Mi-
nime vero tempestiuum est eos lauare, quibus alius in mor-
bis liquidior iusto est, itemque eos quibus plus iusto adstri-
cta est, & non prius subiit. Sed neque debilitatos lauare opor-
tet, neque ex ciborum fastidio nausætes, aut vomentes, ne-
que eos qui biliosum eructant, neque eos quibus sanguis ex
naribus erupit, nisi minus quàm pro occasione cõuenit, fluat.
Occasiones autem nosti. Si vero minus quàm pro occasione
fluat, lauare expedit, siue totū corpus ad reliqua inde opem
sentiat, siue caput solum. Si igitur præparationes cõmodæ
fuerint, & æger bene suscepturus est balneum, quotidie laua-
re conuenit. Eos vero qui balneo delectantur, etiam si bis in-
die laueris, nihil peccaueris. Cæterum balneis vti, multo ma-
gis licet his qui tota ptisana vtuntur, quàm his qui solo vtū-
tur succo. Licet autem & his aliquando. Minime vero his qui
potu solo vtuntur. Sunt tamen ex his quoque quibus licet.
Coniectare vero ex præscriptis oportet, & quibus balneum
in singulis victus modis profuturum est, & quibus nō. Quib⁹
enim aliquid horum deest cõmodorum, quæ balneum facit,
& quæ balneo commodant, lauare non oportet. Quibus vero
nihil horum deest, & adfunt ipsi signa in quibus lauari con-
ducit, lauare oportet. Febris autem ardens sit quum resic-
cata venulæ, hora æstiuæ acres ac biliosos serofos humores,
in seipsas attraxerint: & febris multa detinet, & corpus velut
ex ossium lassitudine detentū, delassatur ac dolet. Fit autem
plerumque & ex longo itinere, & longa siti, quum resiccate
venulæ acres ac calidas fluxiones in seipsas attraxerint. Fit
autem

Febris ar-
dens qui
fiat.

A autem lingua aspera ac sicca, & valde nigra, & dum circa venter mordetur, dolet: & alui egestiones valde liquidæ ac palidæ sunt: & sitis vehemens inest, itemque vigiliæ. Aliquando etiam mentis emotiones. Huic & aqua, & aquam mulsam aliquam coctam, quantum voluerit, bibendam dato. & si amarum fuerit os, vomere conducit, & ventrem per clysterem subluere. Si vero ad hæc non solvatur, lacte asinino cocto purgato. Salsum autem nihil, neque acre exhibeto. Nō enim sufferet. Sorbitionem vero donec extra iudicationes fuerit, ne dato. Et si sanguis ex naribus fluxerit, soluitur affectio, itemque si sudores accedant iudicatorij, genuini, cum urinis albis & crassis, ac subfidentis leuibus: & si abscessus aliquis fiat. Si vero absque his soluta fuerit, recidiua rursus ægritudinis continget. Aut coxæ, aut crurum dolor emerget. & crassa expuet, si sanus futurus est. Febris ardentis genus aliud. Alius subit, si plena est, lingua, aspera, sicca, falsuginosa. Urinæ interceptio, vigiliæ, extremitates frige factæ. Tali si non sanguis ex naribus fluxerit, aut abscessus circa collum fiat, aut crurum dolor, & sputa crassa spuerit (hæc autē suppressa alio sunt) aut coxæ dolor, aut pudendi liuor, non iudicatur. & testis intensus iudicatorium signum est. Sorbitiones attractorias dato. Verum in acutis morbis venam secabis, si vehemens appareat morbus, & qui ipsum habeant in vigoris ætate fuerint, & robur ipsis affuerit. Si quidem igitur angina fuerit, siue aliquis alius ex plenitudo morbus, eclegmatis delinctu repurgato. Si vero debiliores appareant, si plus de sanguine detraheris, infuso alui per clysterem tertio quoque die vtire, donec tuto fuerit æger, aut etiā fame opus habeat. Præcordia inflammata non ex flatuum interceptione: septi transversi intensiones, aut spirituum protensiones: in rectæ cervicis spiratione sicca, quibus pus nō subest. Verum ex flatuum interceptione, affectiones hæc accedunt. Maxime autem & hepatis dolores, & splenis grauitates, & aliæ inflammationes, & supra septum transversum dolores, ac morborum collectiones, solui non possunt, si quis prius medicamentis purgare aggrediat. Nam venæ sectio in talibus principalis est. Deinde infusa per clysteres, si non magnus & vehemens fuerit morbus. Sin minus, etiam postea medicamento purgante opus est. Sed & post venæ sectionem, purgans medicamentum securitate ac modera-

Causos.
alius.

Præcordiorum inflammationes unde

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

moderatione opus habet. Quicumque vero ea quæ inflàmata sunt, statim in principio morborum medicamēto soluere ag-grediuntur, hi de intento quidem ac inflàmato nihil aufe-runt: non enim remittit affectio quæ adhuc cruda est: quæ vero morbo resistunt ac sana sunt, colliquefaciunt. Debili ve-ro fiēte corpore, morbus inualefcit. Quum autem morbus corpori præualuerit, tale iam incurabiliter affectum est.

*Vocis in-
terceptio.*

Ut aliquis derepente voce priuatus fiat, venarum interceptio-nes faciunt, si sano hoc contingat absque manifesta, aut alia forti causa. Venam igitur secare oportet, in brachio dextro internam, & sanguinem detrudere, iuxta habitum ac ætatem rationem ineundo, an plus aut minus oporteat. Coincidunt autem plurimis ipsorum hæc: rubores faciei, oculorum sta-bilitates, digitorum in manibus distentiones, dentium stri-dores, pulsationes, maxillarum contractiones, extremitatum perfrigeratio, spirituum per venas interceptiones. Quum dolores accesserint, atrabilis & atrium fluxionum affluxus fiunt. Dolent autem partes internæ dum mordentur. Cōuer-sæ vero, & valde siccæ fiētes venæ intenduntur, & inflàma-tæ affluentia attrahunt. Vnde corrupto sanguine, & spiritib⁹ non potentibus naturales in ipso vias permeare, perfrigera-tiones fiunt ex statione, & vertigines, & vocis interceptio, & capitis grauitas, & conuulsiones, si iam ad cor, aut hepar, aut ad venam deuenierint. Hinc morbi comitiales fiunt, aut semi-

*Comitia-
les morbi
unde.*

syderati, si in ambientes locos fluxiones inciderint, & à spi-ritibus pertransire non potentibus resiccatæ fuerint. Quare p-talibus, fomentis prius adhibitis, venam secare oportet sta-tim ab initio, dum adhuc eleuati sunt omnes affligentes spi-ritus, ac fluxiones. Facilius enim auxilium admittunt, & refe-ctis viribus, & consideratis iudicationibus, medicamentum exhibere sursum purgans, si non alleuetur: ad infernam vero aluum, si non subeat, insutum per clysterem adhibere. Postea vero lac asininum coctum dato, & non minus quàm duode-cim heminas bibat. Si vero virium robur adsit, plures quàm

*Angina
quādo fit.*

sedecim. Angina fit quum fluxio ex capite multa ac glutinosa, tempore hyberno aut verno, ad venas iugulares influ-erit, & hæ fluxionem ampliorem, propter amplitudinem, attraxerint. Quum autem frigida & glutinosa sit, spiritus trā-situs obturabit, & sanguinis transitus obturans, propinquas sanguinis

A sanguinis partes congelat, ipsumque immobilem ac stabilem facit: quum natura frigida sit, & obturandi vim habeat. & propterea suffocantur, lingua liuescente, & rotunda siente ac reflexa, propter venas quæ sunt sub lingua. Præcisâ enim vena, quam aliqui columellam vocant, vena crassa ab utraque parte est. Quum igitur hæ plenæ sint, & in linguam innitantur, quæ rara est ac spongiosa, propter siccitatem: cõtingit vt ipsa præ violẽtia humorem ex venis suscipiens, ex lata fiat rotunda: ex bene colorata, liuida: ex molli, dura: ex facile flexibili, inflexibilis: adeo vt æger cito suffocetur, si nõ quis cito auxilium ferat, venæ sectionem à brachijs faciens, & venas sub lingua secans, & eclegmatũ delinctu curans, & calidos gargarismos exhibens, & caput radēs. Debet autẽ & ceratum collo ac capiti circũponere, & lanas obuoluere, & spõgiis mollibus ex aqua calida expressis fouere. Bibat autẽ æger aquam, & aquã mulsam, non frigida. Succum vero prisanæ tunc sumet, quum iam ex iudicatione in tuto fuerit.

Quum vero æstiuo vel autumnali tempore, fluxio calida ac nitrosa, de capite defluerit, vt pote ex tempore acris ac calida facta: talis vbi est mordet, & vlcerat, & spiritu implet, & ceruicis spiratio accedit, & siccitas multa, & quæ videtur gracilia apparent. & tendines posteriores in collo distenduntur, & velut in tetano distenti esse videntur. & vox abrupta est, & spiritus paruus est, & retractio spiritus densa ac violenta accedit. Talibus arteria vlceratur, & pulmo ardet, quum non possint extrinsecum spiritum inducere. Et si his affectio non vltronea ad externas colli partes deferatur, grauior ac ineuitabilior est, & propter tempus, & quod à calidis & acribus sit humoribus. Si febris corripiat, veteri stercore non subeunte, aut à cibo recens accepto, siue cum dolore lateris, siue absque eo, quietem agere oportet, donec cibi descenderint prius ad infernam aluum: potu vero vt acetum mulso. Quum autem ad lumbos grauitas deuenerit, infuso per clysterem eluere, aut medicamento purgare oportet. Vbi vero purgatus fuerit, victum præscribere ex sorbitione primum, & aquæ mulse potu. Deinde ex cibis ac piscib* coctis, & vino aquoso, modico, ad noctem. Interdiu autem, ex aqua mulsa aquosâ. Quum vero status graueolentes prodierint, glandula subditicia, aut infuso per clysterem vtendum erit. Sin minus, in

Aliud angine genitus.

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTV3

aceti multū potū cohibere oportet, donec ad infernam al-
uum descenderint cibi, deinde sic per infusum clysteris sub-
ducere. At si mollem ac vacuum ventrem habenti febris
ardens accedat, si tibi commodum esse visum fuerit medi-
camentis purgare, intra tres dies id ne feceris, sed quarto.
Postquam vero medicamentum exhibueris, sorbitionibus
utere, obseruans febrium exacerbationes, vt nunquam exhi-
beas quum sunt, aut futura expectatur, sed vbi desinunt, aut
quieuerunt, & quā longissime à principio. Quum vero
frigidi sunt pedes, neque potum, neque sorbitionem, neque
aliud quicquam eiusmodi dato: verum maximum hoc esse
ducito, vt expectes donec valde fuerint calfacti. Deinde
sic id quod conducit exhibe. Plerunque enim futura exa-
cerbationis febris signum est pedum frigiditas. Si vero in
tali tempore exhibueris, maxime per omnia peccaueris.
Morbum enim non parum augebis. Quum autem febris de-
finit, vice versa pedes reliquo corpore calidiores sunt. Au-
getur enim frigefaciens pedes, accensa ex thorace, ad caput
flammat remittens. Vniuerso autem calore acervatum sur-
sum concurrente, & ad caput exhalante, merito pedes fri-
gidi sunt, vt qui ex carnes & nervosi natura existant. Insu-
per autem etiam quum longe à calidissimis locis absint, per-
frigerantur, calore ad thoracem coacervato. Et rursus iuxta
proportionem, quum febris soluitur, & in tenues partes diri-
mitur, ad pedes calor descendit. Hoc igitur tempore & ca-
put, & thorax ipsorum perfrigeratur, qua de causa sorbitio ex-
hibenda est. Nam vbi pedes frigidi fuerint necesse est ven-
triculum calidum esse, & multo fastidio plenum, & præcor-
dium intentum, & corporis iactationem, propter internam
turbationem: & mentis abalienationem, & dolores, & æger
distrahitur, ac vomere cupit, & si prava vomuerit, dolet.
Postquam vero calor ad pedes descendit, & vrina progres-
sa est, etiam si non sudarit, omnia desinunt. Hoc igitur tem-
pore sorbitionem dare oportet: alioqui perniciofa est.

*Pedū fri-
gus febriū
accessum
denotat.*

*Pedū ca-
lor.*

*Alii solu-
tæ curatio*

Quibus vero perpetuo alius in febribus liquida est, his
præcipue pedes calefaciens, & ceratis integens, & fasciis ob-
uoluens, animū aduerte vt ne sint reliquo corpore frigi-
diores. Si vero calidi sunt, calefactorium nullum adhibe, sed
conserua vt ne perfrigerentur. potū autem vtendū est quā
paucissimo;

A paucissimo, aqua frigida, aut aqua mulsa. Quibus autem in febribus aluus liquida est, & mens perturbata, & multi ex talibus floccos auferunt, & nares scalpunt, & paulatim quidem respondent si interrogentur, ipsi vero à seipsis nihil apertum dicunt: talia atrabiliaria esse mihi videntur. Talibus igitur ita se habentibus, si aluus liquida fuerit, ac colliquuerit, videtur mihi sorbitiones frigidiores ac crassiores exhibere oportere, & poriones aluum sistentes, & vinosiores magis quàm adstringentes. At quibus in febribus vertigines ab initio, & capitis pulsus fiunt, & vrinæ tenues, in his expectare oportet, vt ad iudicationes febris exacerbetur. Nec vero admirarer, si delirarent. Quibus in principio vrinæ nebulosæ, aut etiam crassæ sunt, tales depurgare oportet, si etiam alia contulerint. Quibus vero in principio vrinæ tenues, tales ne purgato, sed si visum fuerit, infusum per clysterem adhibeto. Hos sic curare conducit. Aeger corpore quietem agat, vngaturque ac æqualiter contegatur. Poru utatur aqua mulsa aquosa: & sorbitione succi ptisanæ ad vesperam. Aluum vero ab initio per clysteris infusum subducito. Medicamenta autem his ne exhibeto. Si enim quid circa ventrem commoueris, vrina non concoquitur, sed absque sudore ac iudicatione, febris ad multum tempus durabit. Sorbitiones autem vbi prope iudicationem fuerit, ne dato, si turbetur: verum quum remiserit turbatio, & ad melius procedet. Obseruare vero etiam omnium febrium iudicationes oportet, & in hoc tempore sorbitiones detrahete. Solent autem longæ fieri hæ febres, & impetuosos humorum de loco ad locum illapsus habere, si quidem infernæ partes frigidæ, fuerint, circa aures & collum. Si vero non fuerint frigidæ, alias mutationes habent. Fluit autem sanguis ex naribus, & alui his exturbantur. Quibuscunque vero febres anxiosæ sunt, & quæ præcordia intendunt: & decubentes in eodem loco decubitus non sustinent, & extremæ partes perfrigerantur, hi plurima omnino diligentia ac custodia opus habent. Degant autem hi vt nihil ipsis exhibeas aliud, quàm acetum mulsum aquosum. Sorbitionem vero ne exhibe, donec febris desierit, & vrina concocta fuerit. Decumbere autem debet æger in domo obscura, & in stratis quàm mollissimis reclinatus esse, ita vt multo tempore decubitus in eodem loco toleret,

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

*Vrinarã
cognitio.*

*Primus die
es i agro
obseruadº*

*Signa us
letudinis.*

& quàm minimum se iacet. Hoc enim talibus maxime prodest. Super præcordium vero, lini semen linteum illitum imposito, obseruando vt ne horrescat æger dum apponitur. Sit autem summe tepidum, aqua & oleo coctum. Coniectare vero ex vrinis oportet id quod futurum est. Si enim crassiores ac pallidiores fuerint, meliores sunt. Si vero tenuiores ac nigriores, deteriores. Si autem mutationes habent, temporis diuturnitatem significant: & necesse est vt morbus & ad deterius, & ad melius, inæqualitatem permutet. Cæterum inconstantes febres sinere oportet, donec constiterint. Quum vero constiterint, & victu, & curatione conuenienti occurrere, speculatione secundum naturam facta. Sunt autem aspectus agrotorum multi. Quare animaduertendum est medico, vt ne aliqua manifesta causa ipsum lateat, neque ex his quæ ratiocinatione cognoscuntur, neque ex his quæ ad numerum parem aut imparem apparere oportet. Maxime igitur numerum imparem vereri oportet. Nam hi dies in alterutram partem agrotos inclinare faciunt. Primum itaque diem obseruare oportet, quo æger debilis esse cœpit, cognito principio ex quo, & quando. Præcipuum enim hoc est vt sciatur. Quum vero ægrum interrogaueris, etiam hæc omnia considerabis. Primum quidem quomodo caput habet, an doloris exors sit, nec grauitatem in seipso habeat. Deinde præcordia & latera an doloris exortia sint. Si enim præcordiũ dolorosum fuerit aut eleuatum, aut obliquitatem aliquã habuerit, aut satietatem: aut lateris dolor affuerit, & vnã cum dolore, tussicula, aut tormen, aut ventris dolor. Quum horum quid affuerit in præcordio, aliu maxime infusis per clysterẽ soluere oportet. Bibet autẽ aquã mulsam calidam coctam. Considerandum vero est an dum exurgit, animi deliquium incidat, an bona spiritus tolerantia ipsum habeat: & inspicienda alui egestio, num vehementer nigro colore prodierit, aut pura, quales sani hominis sunt egestiones: & an febris ad tertium diem exacerbetur. Vbi vero valde probe tales consideraue-
ris in his morbis tertia die, ad hæc iam etiam alia contem-
plare, & si quarta simile quid tertiæ habuerit ex iisdem illis, æger in periculo versatur. Ex signis autem, nigra alui egestio, mortem significat. Quæ vero sani hominis egestionis similis est, si per omnes dies apparuerit, salutare signum est. At si glande

A si glande subdita non obedierit, & spiritus bona tolerantia affuerit, si ubi ad sedem exurrexit, aut isthic in lecto, animi deliquium inciderit: Hæc ubi ægroto, aut ægrotæ, ab initio affuerint, delirium futurum expecta. Intentus autē sis quoq; ad manus. Si enim tremulæ fuerint, tali sanguinis de naribus destillationem futuram expecta. Inspecere vero ipsas nares oportet, an spiritus æqualiter per utrasque feratur. & si multus feratur è naribus, convulsio fieri solet. Si vero convulsio fiat, tali mors expectanda est: & bene habet si quis hoc prædicat. Si vero in febre hyberna, lingua aspera fiat, & animi deliquia adsint, tali remissio febris contingere solet: at tamen fame talem macerare oportet, & aquæ mulsæ potu, ac prisinæ succo conseruare, ita ut fidem ne habeas febrium remissioni. Nam qui talia signa habent, de vita periclitantur. Vbi vero hæc cognoueris, ac probe contemplatus fueris, ita fore prædicere potes, si placuerit. Quum vero in febribus horrendum quid acciderit quinta die, aut alius de repente liquida deiecerit, & animi deliquium incidat: aut vocis priuatio contingat, aut convulsio, aut singultus fiat: ex his anxiosus fieri æger solet, & sudores sub naso, & circa frōtem ac ceruicem à posteriore capitis parte oboriri. Qui vero hæc patiuntur, spirituosii facti non longe postea moriuntur. Quibus autem in febribus crura fiunt tuberculosa, atque hæc tubercula moram trahentia non maturantur, febribus perseverantibus, & strangulatio acciderit in faucibus, ita ut partes circa fauces graciles existant, & tubercula non maturata facta, sed extincta fuerint: talib' sanguis è naribus fluere solet. Et si quidem multus fluxerit, solutione morbi significat. Sin minus, morbum longum. Quanto autem minus fluxerit, tanto deterius est, & longitudo maior. Si vero reliqua facilima fiant, tali dolores ad pedes expectare oportet. Si autem contigerint pedem, & dolorosus esse perseveret æger, & calore affligatur, ac non solvatur, paulatim & ad ceruicem dolores peruenient, & ad claviculam, & humerum, & pectus, & articulum. Nam & hunc tuberculosum fieri oportebit. His autem extinctis, si manus contrahantur, aut tremulæ fiant, convulsio talem corripit, & delirium. Sed & pupillæ in supercilio oriuntur, & rubores habet, & palpebra altera ad alteram progerminat, & inflammatio dura detinet, &

*In ægro
que con-
sideranda*

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

*Delyrii si-
gna.*

oculus vehementer intumescit, & delyrium valde augefcit. D
Noctes autem plus quàm dies delyrij significationem præ-
bent. Multa vero signa ad imparé numeru magis sunt, quàm
ad parem. Vtro autem horum numerorum fiant, lethalia exi-
stunt. Tales vero si quidem ab initio medicamentis purgare
volueris, ante quintum diem id facito, si venter murmurarit.
Sin min⁹, impurgatos finito. Si vero murmurarit, & alui ege-
stiones biliofæ fuerint, scammonio dato moderate purgato.
In reliquo vero victu potus ac sorbitiones parcissime exhi-
beto, quo melius æger habeat, si non remissione facta deci-
mum quartum diem transgressus fuerit. Quum febricitan-
ti decimaquarta die vocis interceptio accesserit, non cita so-
lutio contingere solet, neque liberatio à morbo fieri, sed tē-
poris diuturnitatem tali significat. Quum itaque apparuerit E
in hac die, longius protrahetur morbus. Quum febrienti
quarta die lingua conturbata loquitur, & alius biliofa li-
quida egerit, talis delyrare solet. Sed obseruare ac assequi e-
uentus oportet. Aestiuo ac autumnali tempore in mor-
bis acutis, sanguinis destillatio repentina, firmitatem ac mul-
tam inflammationem circa venas significat, & in posterum
diem tenuium vrinarum apparitiones. & si ætate viguerit, &
corpus in exercitio, aut bene carnosum habuerit, aut atrabi-
liarius fuerit, aut ex potu manus tremulas habuerit, bene
habet vt delyrium, aut conuulsionem prædicat. Et si qui-
dem in diebus paribus accedat, melius est. In iudicatione F
vero perniciosum, si non multus aceruatim concitatus san-
guis, redundantia exitus faciat per naves aut per sedem: aut
abscessus, aut præcordiorum dolores, aut ad testes, aut ad cru-
ra dolores inducat. His autem cōcoctis, exitus sunt sputorū,
crassarum vrinarū, leuium, albarum. Febri singultuofæ sil-
phij succum, acetum mulsū, daucum tritū, bibenda dato,
& galbanum in melle. & cuminum in eclegmate delingen-
dum. & ptisanæ succum post hæc sorbendum. Talis autem
effugere non potest, si non sudores iudicatorij, & somni
æquales accesserint: & vrinæ crassæ & acres decurrerint,
aut ad abscessum morbus decubuerit. Nux pinea, & myr-
rha, in eclegmate dentur. Bibendum autem talibus accu-
tum mulsū quàm minimū dato. Si vero valde siticulosi
Peripneu fuerint, aquā ordeaceam. Peripneumonicas ac pleuriticās
affectiones

*Singultus
medela.*

Peripneu

Affectiones sic considerare oportet, an acuta sit febris, & dolores lateris alterius, aut vtriusque: & dum spiritus sursum fertur an doleat: & an tusses adsint, & sputa prodeant fulua, aut liuida, aut etiam tenuia, & spumosa, & florida: & si quid aliud diuersum habeat, ab his quæ illis fieri solent. Hunc sic degere oportet. Si quidem dolor sursum tendat ad clauiculā aut circa māmam, & brachium, venam in brachio secare oportet internam, vtra tandem fuerit parte, in ea ipsa: detrahente vero sanguinē iuxta corporis habitum, & tempus, & ætatem, & colorem, plus & confidenter. & si acutus fuerit dolor, ducere vsq; ad animi deliquium. Postea vero infusum per clysterem adhibere. Si vero sub thorace fuerit dolor, & valde distēdat, pleurico medicamento aluum subpurgato, & interim dum purgatur, nihil dato. Post purgationē vero acetum mulsum. Medicamentum autem purgās exhibeto quarta die. Verum per tres ab initio, infusum per clysterem adhibeto: & si hinc non alleuetur, sic subpurgato. Custodia autem fiat vsq; ad febris quietem ac septimum diem. Deinde si in tuto esse videatur, succum modicū ac tenuem primum melle ammixto exhibeto. Si vero facile educat sputū, & bene spiraret, ac doloris exorsit circa latera, etiam paulo crassiorem ac ampliorem, & bis in die dabis. Si vero non facile liberetur, potionem pauciorē, & modicam sorbitionem, succum tenuem, eūmq; semel, & in quo tempore melius degit, exhibeto. Cognosces autem hoc ex vrinis. Sorbitionem enim exhibere in his morbis non prius oportet, quā vrinas concoctas, aut sputa matura facta esse videris. Si vero is qui medicamentum accepit, frequēter & multum purgatus fuerit, necesse est dare, verū pauciorē ac tenuiorē. Non enim poterit dormire, præ vasorū vacatione: neque similiter coquere: neque iudicationes sustinere ac expectare. At vbi crudorum colliquationes factæ fuerint & ea quæ reuitūtur abiecerit, nihil obstabit. Matura vero sunt sputa quidē, quum similia fuerint, puri. Vrina autem subdenterias habentes subrubras, velut est eruum. Nihil autē prohibet & ad alios laterum dolores tepefactoria apponere & cerata. Inungere autē crura ac lumbos oleo calido, & pinguedinem illinere, præcordia vero ex lini semine integere vsq; ad mamas. At vbi in vigore est peripneumonia, auxilium non admittit, si non expurgetur: & malum est si æger difficulter spirauerit:

HIPPOCRATIS LIB. DE VICTVS

Peripneu-
monie me-
dela.

rauerit: & vrinę tenues & acres, & sudores circa collum ac ca-
put fiant. Tales enim sudores prauī sunt, prę suffocatione, &
impetu ac violentia, superantibus morbis, si non vrinę multę
ac crassę prodierint, & sputa matura exierint. Vtrum autę ho-
rum sua sponte venerit, morbum soluit. Ad peripneumo-
niam medicamentum quod delingitur. Nux pinea & galba-
num, in melle Attico. Abrotonum in aceto mulso. Piper ve-
raturum nigrū seruefacito, & pleuritico in principiis dum do-
lor vexat, bibenda dato. Bonum est & panacem in aceto mul-
so seruefacere, & excolare, ac bibendum dare, tum hepaticis,
tum in doloribus septi transversī. Et quęcūque ad ventrem,
aut ad mictionē impellere oportet, hæc in vino & melle da-
da, dato. Dysenteria sedata abscessum, aut tumorem aliquem
faciet, si non ad febres, aut sudores, & vrinas crassas, & albas,
ac valde perspicuas, aut ad tertianas, aut ad varicem, aut ad
testem, aut ad crura, aut ad coxam dolor decubuerit. In fe-
bre biliosa ante septimum diem, cum rigore morbus regius
accedens, soluit febrem. Verum sine rigore si accedat, extra
temporis occasiones, perniciosus est. Tetanus lumborum
in anteriorem ac posteriorem partem distentio: & in atrabi-
liariis, vbi spirituum per venas interceptiones fuerint: venę
sectione solvuntur. Quum autem a tendinibus vehemen-
ter in anteriorem partem reuelluntur, & circa collum ac fa-
ciem sudores fiunt, dum prę dolore mordentur ac resiccant-
ur tēdines vsque ad sacri ossis finem exporrecti, qui crassio-
res spinam continent, qua parte maxima ligamenta exorta,
deorsum ad pedes vsque desinunt: Tali si non febris & som-
nus accesserit, & sequentes vrinę concoctionē habentes pro-
dierint, & sudores iudicatorij, vinum creticum vinosum bi-
bendum dato, & farinam coctam edendam. Et cerato vngito
ac illinito, & integito crura vsque ad pedes, vbi calida aqua
prius in scapha perfudisti: brachia quoque ad digitos vsque
integito: & lumbos ac spinam a collo vsque ad coxas pingue-
dine in cerata molli pelli illita circumdato, ita vt etiam ante-
riores partes complectatur: & interposito tempore, per vtri-
culos calida aqua infusa foueto, & circumtento linteo ipsum
reclinato. Alium vero ne valde soluas, nisi glandula subditi-
tia, si multum tempus fuerit, quo absque egestionē permāsit.

& si

A & si quidē in melius res tibi processerit, satis est. Sin minus, mei radicem in vino odorato tritā, & daucum bibenda dato, mane vbi ieiunus est ante calidę perfusionē. & post hęc breui farinam coctam, tepidam, plurimam edat. & vinum vbi voluerit, bene temperatum insuper bibat. & si quidē in melius res tibi processerit, satis est. Sin minus, prædicere oportet. *Morborū solutio.* Morbi porro omnes solvuntur, aut per os, aut per aluum, aut per vesicam, aut alium aliquē eiusmodi articulum. Verum sudoris species omnibus communis est. Veratrum dare his oportet, quibus à capite fluxio fertur. *Veratro purgandi sunt quib⁹* Quicunque vero ex abscissibus, aut venę ruptura, aut propter intemperantiam, aut ob aliam quandam fortem causam, suppurati sunt, talibus veratrum ne dato. Nihil enim profuerit, & si quid perpetietur *à capite destillatio fluit.* Si vero corpus dissolvatur, aut dolor in capite sit, aut aures obturatę sint, aut nares, aut sputatio: aut genuum grauitas sit, aut corporis tumida moles præter consuetudinem, dato quicquid tandem horum contigerit, si non ex potibus, neque ex rebus venereis, neque ex tristitia, neque ex curis, neque vigiliis hæc fiant. & si quidem horum quid in causa fuerit, ad hoc ipsum curationem instituito. Dolores ex itinere, laterum, dorsi, lumborum, coxarum, & quicunque respirantes dolent, causam manifestam habentes. Sape enim ex crapulis & cibis flatuosis, dolores procedere solent, & ad lumbos, & ad coxam. *Crapula morborum parens.* Quibus vero ipsorum talia fuerint, vrinę difficultas ipsis accedit. Horum autē causa iter est, & grauedinū ac raucedinum. Quicunque ex victus ratione contingunt, Pleraque vnusquisque prout præter cōsuetudinem victu vsus fuerit maxime annotat. Nam qui nō soliti sunt prandere, si pransi fuerint, multus ventris tumor ipsis accedit, & dormitatio ac repletio. Si vero insuper cœnauerint, aluus exturbatur. His vbi balneo vsi sunt, dormire conducit. Vbi vero dormiuerunt, deambulare lenta ac multa circuitione. & si quidem aluus euacuata fuerit, cœnare, & bibere vinum paucum, meracius. Si vero euacuata non fuerit, corpus oleo calido illinere. & si sitierit, vinū aquosum album aut dulce bibere ac quiescere. Si vero non obdormierit, amplius quiescere. Reliquus victus similiter vt his qui crapula grauantur constituatur. *Medela.* Quod vero ad potus attinet, qui quidem aquosi sunt, tardioris trāsitus sunt, & intus obuol-

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

obuoluuntur, & circa præcordia redundant, & ad mictio-
nem non decurrunt. Tali vero potu repletus, nullum opus ce-
leriter perficere poterit, ex his quæ intento corpore per vio-
lentiam aut celeritatem perfici solent. Quiescat autem quàm
maximè, donec vnà cum cibis concoctus fuerit. Quicunque
vero potus meraciores sunt, aut austeriores palpitacionem in
corpore, & pulsationem in capite inducunt. His commodum
est vt insuper dormiant, & calidū quid sorbeant, ad quod ma-
xime iucunde affecti sunt. At vero ieiunium ad capitis do-
lorem ac crapulam malum est. Caterum qui semel in die
cibum capiunt, hi & impotentes sunt, & calidam vrinam min-
gunt, præter consuetudinem vasa vacua habentes. fit autem &
os salsum ac amarum, & in omni opere tremunt, & tempora
ipsis distenduntur, & cœnam concoquere non possunt, velut
si pransi, essent. Hos autem minus bibere oportet quàm soliti
fuerunt, & mazam liquidorem pro pane sumere: & ex oleri-
bus, rumicem, aut maluam, aut ptisanam, aut betas. Bibere ve-
ro vinum inter cibum, moderatum & aquosius: & à cœna mo-
dice deambulare, donec vrina descēderit, ac minxerint. Vtan-
tur autem & piscibus coctis. Edulia porro maxime de se si-
gnificationem præbent. Allium flatum, & colorem circa
thoracem facit, & capitis grauitatem, & anxietatem. & si quis
alius dolor antea fieri consuevit, cum exacerbauerit. Vrinam
autem ciet, & hoc bonum habet. Optimum vero est vt quis
ipsum edat, si aut ebrius est, aut ad potationē ire volet. Ca-
seus flatum, & adstrictionem, & ciborum accensionem facit,
quum crudum & incoctile sit edulium. pessimum autē est re-
pletos ipsum inter potum edere. Legumina omnia flatuosa
sunt, & cruda, & cocta, & fricta, & macerata, & viridia. His au-
tem vtendum non est nisi cum cibis. Vnumquodque vero ex
ipsis sua peculiaria vitia habet. Cicer flatum, cum crudum,
tum frictum, & dolorem inducit. Lens adstringit, & turba-
tionē inducit, si cum cortice sumatur. Lupinus minime in-
ter hæc mala habet. Silphij caulis & succus, quibusdā qui-
dem maxime, inexpertis autē non transit per ventrē. Verum
vocatur hoc malum cholera sicca. Fit autem maxime vbi cum
multo caseo mixtus fuerit, aut cum carnis bubulę esu. Nam &
atrabiliariæ affectiones à bubularū carniū esu exacerbantur.
Est enim insuperabilis ipsarū natura, & non cuiusuis ven-
triculi

Allii natu-
ra.

Casaei ope-
ratio.

Legumina

Cicer.

Lens.

Lupinus.

Silphium.

Atriciuli est ipsas concoquere. Optime tamē ipsas concoxerint, ac summovent, qui percoctis & quā vetustissimis vtantur. At caprinæ carnes quæcūq; in bubulis insunt mala, omnia habent, itēq; à concoctione alienitatē: & flatuosiores sunt ac ructus ampliores faciunt, & cholera generant. Sunt autem odoratissimæ, solidæ, ac iucundissimæ, optimæ, & percoctæ, & frigidæ. Verum iniucundissimæ & graueolentes ac duræ, pessimæ imò etiam recentes. Optimæ vero sunt æstatis tēpore: pessimæ autūno. Porcinæ vero carnes prauæ sunt, quū fuerint crudiores aut ambustæ. Magis autē cholera generat, & turbationē faciunt. Suillæ autem optimæ sunt omnium carniū. Sed præstant etiā ex his quæ non vehementer pingues sunt, neq; tenues, neq; veteris victimæ ætatem habent. Edere vero ipsas oportet absq; pelle, & subfrigidas. In cholera sicca vter inflatus est, & strepitus insunt, & dolor laterum ac lumborum. Secedit autē nihil deorsum, sed aluus adstricta est. Talem adseruato vt ne vomat, sed aluus subeat. Infusum itaq; calidum ac pinguiissimū quā citissime per clysterē immittito: & oleo illitū in aquam plurimā calidam demittito, in solum reclinās, & calidā paulatim affundēs. Et si calefacti ipsi aluus subierit, morbus solutus est. Dormire quoq; tali cōducit, & bibere vinū tenue, & vetus ac meracius, & oleū dato, vt & quiescat, & aluus subeat, & solvatur morbus. A cibis vero & aliis abstineat. Si vero non remiserit dolor, afininū lac bibendum dato, donec purgatus fuerit. At si liquida fuerit aluus, & bilis subeat, & tormina sint, & vomitus, ac suffocationes: his optimum fuerit quiescere. Bibere vero aquam mulsam, & non vomere. Hydropum duæ naturæ sunt: quorum alter sub carne si fieri aggreditur, inuitabilis est. Qui vero cum inflationibus sit, multa bona fortuna opus habet, maxime autem ærumnis, & fomentis, ac temperantia. Edat autem sicca & acria. Sic enim vel maxime urinam eiecerit, & plurimum viribus polluerit. Si vero difficulter spirauerit, & tempus verum fuerit, & simul ætas viguerit, & viriū robur adsit, de brachio sanguinem detrahare oportet. Deinde panes calidos ex vino nigro & oleo tinctos edat: & quā minimum bibens, quamplurimum laboret. & carnes suillas carnosas edat cum aceto coctas, vt aduersus accliuēs deambulationes reniti possit. Quicunque infernum ventrem calidum habent, & alui egestionēs

Caprinæ
carnes.

Porcinæ
carnes.

Suillæ.

Aquæ in-
ter cutem
duo genes-
ra.

HIPPOCRATIS LIBER DE VICTVS

egestiones acres & inæquales ipsis prodeunt præ colliquatione: his si quidem potentes fuerint, veratro albo reuellere oportet. Sin minus, succus tritici horni crassus, frigidus dādus est, & lenticulæ fræs decoctum, & panes subcineritij, & pisces febrienti quidem cocti, non vero febrienti, assati: & vinum nigrum non febrienti: sin minus, aquam à mespilis, aut myrti baccis, aut malis, aut sorbis, aut palmulis, aut vitium cœnanthe. Si vero febris non habeat, & tormina adsint, lac asininum calidum modicum primum, deinde sensim siente progressu amplius, & lini semen, & triticeam polentam, & fabas Aegyptias, exempto eo quod in ipsis amarum est, molita ac trita hæc inspergens bibat: aut ova semiconcreta assata edat, & similaginem, & milium, & alicam coctam in lacte: hæc cocta frigida edat, & quæ his similia existunt, tum pocula, tum edulia in cibo assumat. Maximi momenti circa victus rationem, est obseruare ac cauere, tum in acutis, tum in longis morbis, & intensiones febrium, & remissiones, quo temporum occasiones scias, quando cibos exhibere non oportet, & quādo tuto exhiberi possunt. Insuper quæ quando plurimum ab intentione absunt. Nosse porro oportet eos quibus caput dolet ab exercitationibus, aut cursibus, aut profectionibus, aut venationibus, aut ex alio quopiam intempestiuo labore, aut ex re venerea: decolores item, raucosos, splenicos, exangues, spirituosos, & siccam tussim habētes, ac siticulosos, & flatuosos, & venarū interceptiones: & eos qui intenta habent præcordia, & latera, & dorsum, & torpēfactos, & obscure videntes, & quibus aurium sonitus incidunt, & qui vrinariam fistulam vrinam non continentem habent, & morbo regio laborantes, & quorum alui cruda eiiciunt, & quibus ex naribus, aut per sedem sanguis vehementer erumpit, & qui tubercula habent, & quibus vehemens dolor incurrit, & non superauerint: ex talibus nullum medicamento purgandum esse. Periculuni enim habebis, & nihil opis afferes, & spontaneas liberationes ac iudicationes tolles. At si sanguinem alicui detrudere cōducit, solidam aluum facere oportet, atque sic detrudere, & fame macerare, ac vinum auferre. Postea victu cōueniente, & fomentis humidis, reliquam curationem perage.

Si vero aluus densa ac adstricta esse videatur, molle infusum per clysterem immitte. Si vero medicamentum dare visum fue-

Sanguis
quō mistē-
dus.

HIP. LIB. DE VIC. RAT. IN MORB. ACVT.

Suppurati.

exercitationem mane frictio multa fiat. Verum à cursu abstineat, & ebrietate, & ab acerb^o, origano excepto. Vomatem per interpositos dies septem, aut ter in mense. Sic enim quam optime habuerit corpus. Vinum vero sulum, austerum, aquosum ac modicum bibat. At vero ad suppuratos, scillam frusta rotunda secta in aqua coquito, & ubi valde bene efferbuerit, diffundito, & alia affusa coquito, donec ad contactum percocta ac mollia apparuerint. Deinde leuiter tritis cuminum frictum ammisce, & sesama alba, & amygdalas recentes tritas, & hæc melle excepta delingenda prabe, & postea vinum dulce bibendum. Sorbitiones vero sumat, peplum, appellatum meconium album, tritum acetabuli parui mensura, in aqua loturæ farinæ recentis dilutum ac coctum, melle affuso tepidum absorbens. Atque sic degat per diem. Deinde supputans ea quæ eueniunt cœnam dato. Fabarum ite depuratorum quadrantem & rubiæ sarmenta duodecim, terito, misce, coquito, & pingui addito delingenda prabeto.

Oculorum medelæ.

Ad oculos. Spodium lotum probe velut farinæ massam subactum non liquidum, vix immaturæ acerbe succo humectatum leuiter terito, in sole resiccato, & vt ad illucione modum sit humectator, quum vero siccum factum fuerit, leuiter trito siccis oculos sublimo, & angulos conspergito. Ad eosdem. Ebeni drachmam, aris vsti obolos nonem, croci obolos tres. Hæc trita in cotricula terito, & vini dulcis heminam Atticam affundito. deinde ad solem obuelata exponito, & ubi cocta exaruerint, ipsis vttere. Ad dolores oculorum. Chalcitidis drachmam, vix expressæ vt duæ partes sint reliquæ, myrrham & crocum terito, & mustem admisce, to, & ad solem coquito, ac illinito. Sint autem in vase aneo.

*Stragula
tio uulue.
Hydropi-
corum ca-
tapotia.*

Earum quæ ab vtero strangulantur cognitio. Digitis duobus comprimito, & si senserit, vteri strangulatio est. Si non, conuulsio. Ad hydropicos Pepli meconij appellati, acetabulum paruum Atticum rotundum, potio vna, squamæ aris specilla lota tria. Hæc leuiter trita, & cum farina recenti agglutinata, ac in catapotia efformata, deglutienda dato. Purgant aquam deorsum. Aliud, quod stercora per aluum expellit. In caricis succum tithymalli instilla, in singulas septies. deinde in nouum vas compositas reconde, ac exhibe ante cibum. Aliud. Peplum, quod & meconium appellatur, aqua affusa trito

*Solutio u-
tris.*

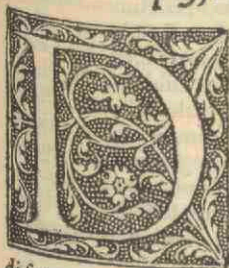
A fusa trito ac excolato, & farinam placentarum torrefactarum
ammiscens, & mel coctum affundens, hydropicis edendum
dato: & vinum dulce aquosum, aut aquam mulsam aquosam
in super bibendam. At meconium, quod primum excreme- *Meconia*
tum à pueris prodit, collectum recondito, ac curato.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE IUDICATIONIBVS

Iano Cornario medico

physico interprete.

De iudicationibus quæ citò ad me-
lius tendunt, plerumque eadem si-
gna sunt, quæ etiam sanitatis. Su-
dores enim optimi sunt, & celer-
rime febrè sedant, qui in iudica-
toris diebus fiunt, & febrè per-
fecte summouet. Boni quoque sunt
qui per totum corpus fiènt, mor-
bum facilius ferrè faciunt. Qui ve-
ro nihil horum faciunt, incommo-

*Sudores
qui boni.*

Oletunt.

Vrina:

di sunt. Densari vero oportet alui egestionem, morbo ad
iudicationem tendente. Sit autem subfulua, & non valde gra-
ueolens. Commodum est & lumbricos exire ad iudicationem.
C Vrina autem optima est, quæ habet albissimam subsidetiam,
& leuem ac æqualem, per totum tempus donec iudicatus fue-
rit morbus. Significat enim securum ac breuem fore morbum.

Si sudore oborto morbus deficiat, & vrina fulua albâ sub-
sidentiam habens conspiciatur: his eadem die recidua fe-
bris fiet, atque hæc quinta die citra periculum iudicatur.

His qui in breuissimo tempore sani euadent, omnia maxi-
ma signa fiunt. Nam magis sine dolore degunt, & extra peri-
culum, & noctu dormiunt, & alia signa secunda præ se ferunt.

Quibus in febre non lethali capitis dolor, & alia signa cir-
cumsistant, in his bilis dominatur. Quibus inceperit dolor pri-
mis diebus, & quarta ac quinta magis premuntur, hi septima à
febre liberantur. Febres iudicantur in iisdem numero diebus,
ex quibus

*Capitis do-
lor.*

HIPPOCRATIS LIBER

Febres le-
nes.

Morbus
regius.

ex quibus & superstites euadunt homines, & ex quibus pe-
reunt. Etenim placidissimæ febres, & signis securissimis fi-
tes, quarto die desinunt, aut prius. Lethalissimæ vero & signis
horrendissimis fientes, quarto die aut prius occidunt. Primus
igitur ipsarum insultus sic definit. Alter ad septimum dedu-
cit. Tertius ad undecimum. Quartus ad decimum quartum.
Quintus ad decimum septimum. Sextus ad vigesimum. Atq;
hæ in acutissimis morbis, per quatuor ad viginti, appositio-
nes fiunt. Non potest autem quicquam horum integris dieb;
exacte numerari. Neque enim anni ac menses totis diebus cõ-
stant. In febribus ardentibus bona signa apparêtia, qualia in
sanis scripta sunt, si quidem minora fuerint, ad tertium diem
remissionem indicant. crassiora vero, in crastinum. crassa au-
tem, eadem die. In febribus ardentibus si posterius septimo
die morbus regius accedat, iudicium est sudoris. Nam mor-
bus non solet exudare, neque vsquam alibi abscessum face-
re, sed sanus fit. Neceffe autem est vbi calor febris discessit, &
humorem in seipsum attraxit, feбри contingere iudicatione,
per vrinas prodeuntes, aut etiam alui egestionem, aut sangui-
nis ex naribus fluxum, aut mictionem multam, aut per multã
humiditatem, sudorem, aut vomitum, Mulieri vero etiã per
mensium viam. Maxime igitur hæc iudicationem faciunt, &
quicquid his propinquum contingit. Facit autem & alias iu-
dicationes, sed minus quàm has. Si vero septimo die morbus
regius accedat, aut posterius, in febre ardente, & difficilis mul-
ti sputi secessus, tum in ardentibus, tũ in aliis febribus: si nul-
lo talium signorum fiente dimiserit febris, neceffe est tales
iudicationes pro illis fieri, aut magnorum tuberculorum ab-
scessum, aut dolores ex abscessu vehemêtes, aut colliquatio-
nes humorum ex calore. Iudicationes & remissiones eorum
quæ febrem ardentem significant, longiorem morbũ faciunt.
Si vero fortia fuerint, mors plerunque sequitur. Reliquæ ve-
ro ardentes securæ desinunt septimo aut decimo quarto die.
Solet autem & ad lipyriam deuenire, & detinet maxime cor-
dies, & in Epialum transit. & lipyria eadem quoque die cor-
ripit ac dimittit. Fit autem & capitis dolor. Si vero lipyria nõ
dimiserit in xl. diebus, sed producta fuerit, & dolor habuerit
caput, & delyret æger, ipsum purgato. Desinente vero febre
ardente si accedat morbus regius, non solet amplius exuda-
re, neque

A re, neque vsquam alibi abscessum facere, sed san^o fit. Tertia-
na in septem circuitibus plerunque iudicatur. Quibuscunque
in febribus intolerabilibus septima, aut nona, aut decima-
quarta morbus regius accedit, bonum: si non dextrum præ-
cordium durum fiat. Sin min^o, ambiguum. Acuti morbi in
quatuordecim diebus plerunque iudicantur. Sudores fe-
bricitanti si fiant tertia die, & v. & vij. & ix. & xi. & xiiij. &
xxj. & xxxj. hi sudores morbos iudicant. Qui vero non sic
fiunt, dolores significant. Concoctiones vrinarum paula-
tim maturescentes, si in iudicatoriis diebus concoctæ fue-
rint, morbum solvunt. Exemplum vrinarum vlcera facere o-
portet. Nam vlcera si repurgantur pure albo, celerem cura-
tionem indicant. Si vero in saniosos humores trāsmutentur,
maligna fiunt. Eodem modo & vrina significant. Si ex dolo-
re renes fiant, ex occasione ratiocinari oportet, ex qua mor-
bus accessit, & hanc inspicere ubi sedatur. Nam hac defici-
te, aliis signis qualia conueniunt accedentibus, non putan-
dum est morbo liberationem contingere. Si doluerit ca-
put, & ex hoc febris accedat, & hinc non sedetur: dolore non
cessante febris nō iudicatur: & plurima talia iudicationis lō-
gæ sunt ad melius, etiam in his quæ ad sanitatem tendunt.

B In præcordiis tumores molles, & doloris exortes, & ad
contactum cedentes, diuturniores quidem iudicationes fa-
ciunt, minus autem horrendas tuberculis his contrariis. Eo-
dem modo habet & de tuberculis in reliquo ventre. Ex v-
rinis si quidem id quod mictum est purum fuerit: subsiden-
tiam vero albam ac leuem habuerit, diuturnior fit morbus,
& minus quàm optima secuta est hæc vrina. Si vero & vrina
subrubra fuerit, & subsidentia subrubra ac levis: diuturniorē
quidem hæc morbum quàm prior significat, sed valde saluta-
rem. Quicunque podagrici morbi fiunt, hi in quadragin-
ta diebus ab inflammatione liberi sedantur. Sed in his plera-
que longæ iudicationis ad melius sunt. Quæ ad mortē tē-
dunt, in die ac nocte iudicantur, quæ videlicet debilitatio-
nis signa sunt, velut epoti medicamēti, exturbationis alui &
fursus, & deorsus, anxietatis, & aliorum huiusmodi. Si igitur
horum signa in die ac nocte submoueantur, bene est. Sin
minus, lethalia esse putanda sunt. Sudores pessimi sunt fri-
gidi, & circa ceruicem fiētes. Hi enim mortes, & morborum

Ec longitu-

Acuti mor-
bi.

Sudor de-
cretorius.

Lotiorum
maturatio
digestio-
ne.

Vlcera.

Capitis do-
lor cum fe-
bre.

Præcor-
dia turgi-
da.

Tubercu-
la.

Vrinæ.

Podagris-
ci.

Debilita-
tis signa.

Sudor fri-
gidus.

HIPPOCRATIS LIBER

Vrina.

Sudor frigidus.

Sudor sani.

*Pulsus uer-
narum.*

*Breui mori-
turi si-
gna.
Febbris con-
tinua.*

longitudinem præsignant. Alui egestionibus varia, diuturnior-
res quidem sunt nigris & aliis lethali-
bus egestionibus, nihilo vero minus pernicio-
sa. Sunt autem tales, ramentosa, bi-
liosa, eruenta, prasina, nigra: & aliquando simul omnes pro-
deunt, aliquando singula particulatim. *Vrina* si quando-
que pura mista fuerit, quandoque subsidentiam albam ac le-
uem habens, diuturnæ tales sunt, & minus securæ quàm opti-
ma *vrina*. Si vero fulua ac tenuis fuerit *vrina* multo tempore,
periculum est ne sufficere homo possit, donec concocta fue-
rit *vrina*. & si alias superstitis futuri signa fuerint, his absces-
sum affore expecta ad locos infra septum transuersum. In fe-
bribus si mutationes habeat *vrina*, diuturnitatem temporis
significat, & necesse est agrotum mutari & ad deteriora, &
ad alteram partem. Si *vrina* ab initio non similes fuerint,
sed ex tenuibus crassæ fiant, & penitus tenues, tales ægre iu-
dicant ac inconstantes sunt. Frigidi sudores cū acuta qui-
dem febre, lethales sunt: cum mitiore vero, longitudinem mor-
bi significant. Et ubi in corpore caliditas aut frigiditas, hic
morbus est. & ubi in toto corpore mutationes repetinæ sūt,
& si corpus perfrigeretur, aut rursus calefiat, aut color alius
ex alio transmutetur, morbi longitudinem significat. Si fe-
brienti sudor accedat, febre non deficiente, malum. prolō-
gatur enim morbus, & humiditatem significat. Eebriticā-
ti frigidi sudores accedentes, longam febrem significant.
Sudor multus intemperate siens sano, morbum significat,
æstate minorem, hyeme maiorem. Alui egestionibus si in idē
concedere ac consistere permiseris, velut ramenta subsident:
si pauca, modicus est morbus: si multa, multo: his infusum per
clysterē adhibere conducit. Quibus vero in egestionē infer-
ne bilis atra subsidet, si copiosior, maior est morbus. Si pau-
cior, minor. Si venæ pulsarint, & facies sana fuerit, & præcor-
dia non mollia, sed in tumorem eleuata, diuturnus est mor-
bus, & absque conuulsione non soluitur, aut multa sanguinis
ex naribus fluxione, aut vehemēti dolore. Et palpitationes
in manibus, diuturnæ febris signū sunt, aut breuis iudicatio-
nis in deterius: & in his pleraque quæ ad mortem tendunt.
His qui breuissimo tempore perituri sunt, maxima signa
ab initio sunt. Nam & difficulter spirant, & noctu non dor-
miunt, & signa periculosa præ se ferunt. In febre continua
si quis

A si quis quarta die & septima affligatur, & vndecima non iudicatus fuerit, plerunque perit. Quicunque à distentione antrosum ac retrorsum corripuntur, in quatuor diebus pereunt. Si vero hos effugerint, sani fiunt. In febribus ardentibus si accedebat morbus regius, & singultus quinto die, lethale est. Recidivæ fiunt in his, quibus desinētibus vigiliæ fortes accedunt, aut somni turbulenti, aut corporis robur, aut dolores vniuscuiusque mēbri: & quibus febres sedantur, neque signis solutoriis fientibus, neque in iudicatoriis diebus: & si deficiente febre, & sudore accedente, urinā fuluam minxerint, albam subsidentiam habentem, his febris recidivam eadē die expecta. Hæ vero recidivæ quinto die iudicantur extra periculum, & si ex iudicatione facta urinam rubicundam, rubram subsidentiam habentem minxerint, etiam his recidiva febris fit eadem die: & pauci ex hac servantur. Quā recidit febris ardens, plerunque etiam exudat. Et si reuertēs tot diebus detineat quot prius, etiam tertio reciduat, si non impari die dimiserit reuersa. Plerunq; si crudæ sint urinæ, & alia signa non secundum rationē eveniant, morbus in die iudicatoria reciduat. Quandoque vero etiam reuertitur in die iudicatoria, his talibus relictis. Abscessus circa aurem quibus circa iudicationem fientes non suppurantur, his submoris recidiva fit, iuxta recidivarum rationē, similis circuitui: in his spes est ad articulos abscessum fieri: aut urina crassa, qualis est alba in quartanis delassatoriis, liberat ab abscessu. Quibusdam vero horum etiam sanguinis è naribus eruptiones fiunt. Hæc autem sanguinis eruptio quartanas non soluit, neque morbos qui per alui egestionem sanari solent.

Tetanos.

Morbus regius.

Febris ardens.

Urinæ crudæ.

Abscessus circa aurem.

Phrenitis. Insania.

Causæ solutio.

C Atrabiliariis cum phrenitide occupatis, si hæmorrhoides oboriantur, bonum est. Quicunque insaniunt sua sponte liberati ex morbis, his insaniā soluit dolor ad pedes progressus, aut ad pectus: aut tussis vehemens oborta. Si vero horum nihil fiat, insania soluta oculi privatio contingit. Qui lingua offendunt, & labiorum non sunt potentes, si hæc sedata fuerint, suppurati fiunt. Dolorem in locis infernis fortem soluit aut surditas, aut sanguis multus è naribus erumpens.

Insania magni morbi ex more fiētis solutio. Quibus in febribus ardentibus coxarum dolor, oculorum distortio, aut cæcitas, aut testium tumores, aut mammarum elevatio, febrē

Ec ij ardentem

HIPPOCRATIS LIB. DE IUDICAT.

Tremor. ardentem soluit, aut etiam sanguinis ex naribus fluxus. InD
Surditas. febre ardenti si insuper corripiat rigor, exudare solet. A fe-
bre ardente occupato, rigore accedente, solutio fit. Quib^s
in febribus ardentibus tremores oboriuntur, metis emotio-
soluit. Quibus in febribus aures obfurduerunt, his non so-
luta febre, insanire necesse est. Soluit autem sanguis ex na-
ribus erumpens, aut aluus biliosa egerens, aut dysenteria ac-
cedens, aut coxarum, aut genuum dolor. Quibus febribus
Subiti do- rigor accedit, febris soluitur. Quibus dolores fiunt dere-
loris mei pente, præcordium eleuatum est superne, & si circa spuriam
dela. costam graues dolores fiunt, his solutio fit venę sectio, & pur-
Morbus gatio deorsum. Nō enim corripit febris vehemens locis im-
aque sub potentibus. In his qui ab hydropse detinentur, si aquositas
ter cutē. per ventrem ad vesicam aut ventrem fluat, solutio fit. Si à
Pituita al- pituita alba occupato, alui profluuium vehemens accedat, so-
ba. lutio fit. Qui ab alui profluuiio multo tempore detinentur
Alui pro- vnā cum tussi, non liberantur, si non dolores vehementes in
fluuium pedibus inciderint. Si vero vult commutatio ac correctio
naturę fieri, postquam non amplius aluus profluit, aut ina-
nem omnem egestionem habuerit, flatus foras prodeuntes
accidunt. Nullum itaque humorem manifestum habent.
Quare ei qui ita habet secure exhibere scies ea quę conue-
niant, & si voluulus accedat, vinum frigidum multum mera-
cum paulatim bibendum dato, donec somnus, aut crurum
Capitis do- dolor fiat. Soluit autem & febris, aut dysenteria. Caput
lor. circuncirca dolenti ac agrotanti, si pus per aures, aut per na-
res fluxerit, soluit morbum. Quibuscunque sanis derepen-
te dolores oboriuntur in capitibus, & statim voce priuantur,
ac stertunt, hi in septem diebus percunt, si non febris corri-
puerit. Caput circuncirca dolenti, quicumque ex supernis
locus doluerit, cucurbitam affige. Soluit dolor ad coxas, &
Lippitudo. genua, & anhelatio, quicquid horum factum fuerit. Lip-
Spasmos. pienti ab alui profluuiio corripitur, bonum est. A con-
uulsione aut distentione neruorum vexato, fe-
bris accedens soluit morbum. Si à febre
detentum conuulsio corripuit, seda-
tur febris eadem die, aut
postridie, aut ter-
tia die.

Hippo-

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE DIEBUS IVDI-

catoriis, Iano Cornario me-

dico physico inter-
prete.

Agnam artis partem esse arbi-
tror, de his quæ recte scripta
sunt posse considerationem fa-
cere ac iudicare. Qui enim hoc
nouit, & his utitur, nõ videtur
mihi in arte multũ falli posse.
Oportet autẽ exacte perdisce-
re vnãquamque temporũ con-
stitutionem. & quenq; morbũ.
& qui morbus sit bonus, & qui
periculosus, aut in constitutio-

Potissima
huius artis
pars.

Mẽs quã-
do nõ fal-
litur.

Prima
morborum
obserua-
tio.

ne, aut in morbo. & qui morbus longus sit & lethalis: & qui
longus, & nõ perniciosus ad vitam. & qui acutus ac lethalis:
& qui acutus, & superesse sinens. Ex his enim ordinem die-
rum iudicatoriũ considerandi ac prædicendi facultas da-
tur. & ex his cognoscere datur, quibus, & quando, & quomo-
do victum præscribere oportet. Maximum itaque signum
in ægrotis qui victuri sunt, si non præter naturam fuerit fe-
bris ardens, & alij morbi eodem modo. Nihil enim horren-
dum, neque lethale sit in his quæ secundum naturam sunt.
Secundum est, si non etiam ipsum tempus simul cum morbo
impugnet. Plerumque enim hominis natura, vniuersi potesta-
tem non superat. Postea vero si partes circa faciem graci-
lescant: & venæ in manibus, & in oculorum angulis, & super-
ciliis quietem habeant, quum prius non quiesissent. Huic si
vox fuerit debilior, & sit leuior: & spiritus rarior ac tenuior,
sequenti die remissio morbi contingit. Hæc igitur conside-
rare oportet ad iudicationes: & an bifida linguæ pars velut
salina alba obducitur, & an in summa lingua hoc idem factũ
sit, verum minus. Si quidẽ igitur parua hæc fuerint, ad ter-

Secundũ.

Tertiã.

Lingua sa-
liuosa.

Ee iij tium diem

HIPPOCRATIS LIBER

Oculorum
notæ.

Morbi acuti unde.

Cæcutientis signū.

Præ oculis quæ cursitare uidentur.

Somnia quæ uexent.

Morbi huius causa.

Tetanos quotus plex.

tium diem remissio fit morbi. Si vero aliquanto crassior sit salua, in crastinum. Si vero adhuc crassior, eadem die. Quia & albas oculorum partes in principio morbi denigrari necesse est, si inualuerit morbus. Hæc igitur si puræ fiant, perfectam sanitatem indicant: leniter quidem, tardius: vehementer autem, citius. Cæterum acuti morbi sunt à bile, ubi in hepar influxerit, & ad caput constiterit. Hæc igitur patitur hepar. Intumescit & expanditur ad septum transversum præ tumore. & statim ad caput dolor irruit, maxime vero ad tempora: & æger auribus non acute audit. Sæpe etiā oculis non videt. & horror, & febris corripit. Atque hæc quidem ab initio morbi ipsi sunt ex intervallo, quandoque vehementer, quandoque minus. Quāto autem morbi tempus magis progressum fecerit, tanto maior fit dolor in corpore: & pupillæ oculorum sparguntur, & obtuse videt: & si digitum admoueris ad oculos, non sentit, eo quod non videt. Quod autem non videat, inde cognoueris. Non enim nictat dum digitus admouetur: & flocos aufert de stragulis, si quidē viderit, pediculos esse putans. Et quum hepar magis expansum fuerit ad septum transversum, delirat: & ob oculos sibi obuersari putat reptilia, & alia omnigena animantia fera, & milites armatos pugnantes, & ipse aduersus ipsos pugnare sibi videtur: & talia dicit velut qui videat, & egreditur, & minatur si quis ipsum egredi non permittat. Et ubi surrexerit, crura eleuare non potest, sed cadit. Pedes autem semper fiunt frigidi. Et quum dormierit, exilit à somno, & insomnia horrida videt. Hoc autem cognoscimus, quod ab insomniis exilit ac perterretur, postquam ad sanam mentem rediit. Exponit enim insomnia hæc, qualiaque: & corpore fecit & lingua loquutus est. Atque hæc quidē sic patitur. Quandoque vero etiā voce priuatur, per totam diem ac noctem multum acervatum spiritum respirans. Postquam vero delirare cessauit, statim ad sanam mentem redit. Et si quis ipsum interroget, recte respondet, & intelligit omnia quæ dicuntur. Deinde rursus paulo post in iislem afflictionibus iacet. Hic morbus accidit maxime in peregrinatione, & si alicubi desertam viam iuerit, & timor ipsum ex spectro corripuerit. Corripit etiam aliis modis. Tetani tres. Siquidem ex vulnere tetanus, siue distentio neruorum antrosum ac retrorsum fiat, æger hæc patitur. Maxillæ cōgelantur ac rigent, velut ligna: & os aperire non potest.

- A** potest, & oculi frequenter lachrymantur ac distrahuntur, & dorsum riget, & crura flectere nō potest, neq; manus, neque spinam. Quū vero lethalis fuerit, potus & cibi quos prius acceperat, per nares quādoq; redeūt. At opisthotonos, retrorsum siens distentio, reliqua quidem eadem ægro inducit ut plurimum, sit autē quum in ceruice tēdines retrorsum egrotarit. Aegrotat autē, ab angina, aut ab vna, aut locis circa tōssillas suppuratis. Aliquādo etiā à capite febribus accedentibus cōuulsio succedit. Iam vero etiā à vulneribus. Hic trahitur in posteriorem partem, & præ dolore dorsum ac pectora rigent, & eiulat. Hic cōuellitur vehementer, ut vix detineatur à presentibus, ne è lecto excidat. Alius tētanus est minus lethalis prioribus. sit autē ab iisdem, & totum corpus similiter conuellitur. Febris ardens prædictis non similiter fit. Vrit enim semel ut necesse sit febricitare. Sitis igitur multa hominem tenet, & febris vehemens. lingua vero rumpitur exasperata, & sicca fit: & color ipsius primū quidem pallidus est, velut solet. progressu vero tēporis nigrescit. Et si quidē in principiis nigrescat, citiores iudicationes fiūt. Si vero posterius, diuturniores. Coxendicum morbus ex his maxime causis fit in plerisque: si quis diutius in sole versetur, & coxendices fuerint calfacti, & humor qui est in articulis, à calore fuerit resiccatus. Quod autem id quod resiccatur condensatur ac cōpingitur, hoc magnum signum est. Aeger enim articulos vertere ac mouere non potest, præ dolore articularū, & eo quod verticula sunt cōpacta. Dolet autem magis lumbos & verticula ea quę sunt ex obliquo coxarū, & genua. Cōsistit autem dolor plurimo tēpore in inguinibus simulq; coxendicib⁹, acutus ac æstuosus. & si quis ipsum erigat aut trāsmoueatur, eiulat præ dolore quāmaxime potest. Quandoq; vero etiam cōuulsio accedit, & rigor ac febris. Fit autem à bile & pituita. sit etiā à sanguine: & dolores cōsimiles ab omnibus morbis; & rigor & febris aliquando corripit debilis.
- Morbus regius acutus est, & celeriter occidens. Color totus malicorij speciem refert, & est vehementer cum virore pallidus, quemadmodum lacerti cum virore pallidiores. cōsimilis autem est cutis. Et in vrina subsidet velut eruum fuluū: & febris & horror debilis habet. Quandoq; etiam stragula habere non sustinet, sed mordetur ac raditur matutino tempore.

Opisthotonos.

Spasmos.

Causos.

Ischias.

Morbus regius.

HIPPOCRATIS LIBER

*Peripneu-
monia.*

pore, vbi nondum cibum accepit, internis partibus. Deinde D
viscera plerunq; fugunt. Et si quis erigat ipsum aut alloqua-
tur, non sustinet. Hic vtplurimū moritur intra quatuordecim
dies. Has autem vbi effugerit, sanus fit. Peripneumonia ta-
lia facit. Febris vehemens tenet; & spiritum densum ac cali-
dum respirat; & anxietas adest, & impotentia, & iactatio, &
dolores circa scapulas, & clauiculas, & mammam: & grauitas
in pectoribus, & delyriū. Quandoq; vero doloris exors aeger
est, donec tussire inceperit. Verum hic morbus diuturnior ac
difficilior illo est. Saluam autem albam & spumofam primū
spuit. Lingua flaua est, verū progressu temporis nigrescit.
Si quidem igitur in principio nigrescat, citius morbus fini-
tur. Si vero posterius, tardius. Tandem vero etiam rumpitur E
lingua, & si digitum apponas inhaeret. At liberationē à mor-
bo significat lingua, similiter velut in pleuritide. Hæc autem
patitur eger minimum diebus quatuordecim, ad summū vnā
& viginti: & tussit hoc tempore vehemēter: & vnā cum tus-
si purgatur, primū quidem salua multa ac spumosa. Septima
vero & octaua die, vbi febris in vigore fuerit, & humida sit
peripneumonia, crassior; sin minus, non. Nona vero & deci-
ma, cum virore pallida ac suberuenta. Duodecima autem vs-
que ad decimam quartam, multa & purulenta. Atq; hoc in his
contingit, quorum naturæ & corporis affectiones humidae
sunt, & morbus fortis est. Quorū vero & natura, & morbi cō-
stitutio sicca est, in his minus. Caterū de iudicatoriis die-
bus, etiam iam ante à me dictum est, Iudicantur autē febres F
quarta die, septima, vndecima, decima quarta, decima septima
vigesima prima. Ex his autem acutis quædam etiā trigesima.
Deinde quadragesima. postea sexagesima. Quū vero hos nu-
meros excesserint, diuturna iam febriū cōstitutio fit.

*Februm
decreto-
ria.*

HIPPOCRATIS COI

LIBER PRAENOTIO-

num, Iano Cornario

medico physico

interprete.

Medicina

Edicum prænotionem adhibere, *Quæ me-
dici sunt.* optimū esse mihi videtur. Præno-
scens enim & prædicens apud æ-
grotos, & præsentia, & præterita,
& futura, & quæ ipsi ægroti relin-
quunt exponens, fidem utique fe-
cerit, quod ægrotorum res magis
cognoscat, quare audebunt homi-
nes seipsos medico committere. At
vero curationem optime fecerit,

ubi prænouerit futuras affectiones. Sanos equidem facere
omnes ægrotos impossibile est, hoc enim præstantius esset,
quàm prænosce in posterum euentura. Quandoquidem
vero homines moriuntur, alij priusquam medicum vocent,
præviolencia morbi: alij vero accito etiam medico, dere-
pente vita decedunt, quidam ubi vnā vixerunt diem, qui-
dam tempore paulo diutiore, anteaquam medicus per ar-
tem aduersus singulos morbos repugnet: itaque nosse oportet
talium affectionum naturas, quantum corporum vires
excedunt. Simul vero & si quid diuini in morbis inest, etiam
huius prænotationem ediscere. Ita enim merito admirationi
fuerit, & medicus bonus extiterit. Nam quos superstites ma-
nere possibile est, eos adhuc magis recte conseruare pote-
rit, ex multo tempore antea consilium adhibens ad singu-
la. & tum morituros, tum seruandos, prænosce ac prædi-
cens, à culpa exors fuerit. Considerare porrò hoc modo con-
uenit in morbis acutis, primum quidem faciem ægroti, an
similis sit his quæ in sanis sunt, maxime vero an ipsa sibi ipsi.
Ita enim optima fuerit. Si vero maxime contraria simili fue-
rit, horrendissima est, Talis autem fuerit, nasus acutus, ocu-
li caui, tempora collapsa, aures frigida ac contractæ, & ex-
tremities aurium auersæ, & cutis circa frontem dura & cir-
cumtenta ac arida, & color totius faciei pallidus. aut etiam
niger, & liuidus, aut plumbeus. Siquidem igitur in prin-
cipio morbi facies talis fuerit, & nondum ex aliis coniectu-
ram facere licuerit, interrogare oportet, num vigilauerit ho-
mo, aut alui excrementa valde liquida sint, aut fames aliqua
ipsum teneat. Et si quidem horum aliquid constiteatur, minus
grauē esse putandum est. Iudicantur autem & cognoscū-
tur

*Quæ me-
dico co-
gnosceda.*

Facies hypocholica

1. 1.

HIPPOCRATIS LIBER

Oculorum
signa.

Dormien-
tium con-
iectatio.

Cubatio
qualis.

Cur talia in die ac nocte, si ob has causas facies talis fuerit. Si vero nihil horum esse dicat, neque in prædicto tempore cōsidat, nosse conuenit morti proximum esse. At si vetustiore existente morbo, aut triduano, aut quatrduano, talis fuerit facies, de his interrogare oportet, de quibus etiam prius iussu: itemque alia signa considerare, & in vniuersa facie, & in corpore, & in oculis. Si enim lucem fugiant, aut inuoluntarie lachrymentur, aut distorqueantur, aut alter altero minor fiat, aut albas partes rubentes habeant, aut venulas liuidas aut nigras in ipsis habeant, aut leuæ ac sordes circa oculos appareant, aut etiam instabiles, aut eminentes, aut caui vehementer facti, aut squalientes & obscuri fuerint: aut color totius faciei alteratus fuerit. Hæc omnia mala & pernicio^Esa esse putandum est. Considerare vero cōuenit etiam oculorum subapparitiones in somnis. Si enim alba quid partitis subapparuerit, palpebris non commissis, si id non ex alui profluuiio, aut medicamenti potione fuerit, aut ægrotus non ita dormire consueuerit, malum signum & valde lethale est. Si vero retorta, aut contracta fiat, aut liuida, aut pallida palpebra, aut labium, aut nasus, cum aliquo ex aliis signis, morti proximum esse sciendum est. Lethale est etiam habere labia resoluta, & pendētia, & frigida, & albicantia facta. Decumbentem ægrotum à medico deprehendi conuenit in latus dextrum aut sinistrum, & manus, & collum, & crura modice inflexa habentem, & totum corpus flexibile situm. Ita enim plurimi ex sanis decumbunt. Optimi autem sunt decubitus qui sanorum decubitibus similes existūt. At vero supinum iacere, & manus, & collum, & crura extenta habere, minus bonum est. Si vero etiam pronus fiat, & de lecto ad pedes delabatur, magis horrēdum est. Si vero nudos quoque pedes habere comperiat, nec admodum calidos: & manus, & collum, ac crura inæqualiter dissecta, ac nuda, malum est. Anxietatem enim significat. Lethale est & hiantem semper dormire: & crura supini iacentis valde incuruata esse ac complicata. At in ventrem decumbere, si quis non sit aduersus dum sanus fuit ita dormire, delirium significat, aut dolorē locorum circa ventrem. Cæterum erectum sedere velle ægrum in morbi vigore, in omnibus morbis acutis malum est, pessimum autem in peripneumonicis pulmone inflammato. Dentibus

A Dentibus stridere in febribus, quibus nō familiare id est à *Stridor dē*
 pueris, furiosum ac lethale est. Verum prædicere oportet ab *tium quid*
 utrisque periculum futurum. Si vero etiā delyrus hoc faciat, *portēdat.*
 perniciosum valde iam existit. Vlcus autem siue prius fa- *Uly in morbu*
 ctum fuerit, siue in morbo accesserit, considerare oportet. Si *confidat.*
 enim periturus est homo, ante mortem liuidum ac siccū erit,
 aut etiā pallidum & siccū. At de manuū latione ita sentio. *Sylucas legere*
 Quæ in febribus acutis, aut peripneumoniis, aut in phreniti- *Spiritus seu*
 de, aut capitis dolore, ante faciem feruntur, & frustra venan- *anality cosid.*
 tur, & festucas legunt, & floccos de vestibus euellunt, & de
 pariete paleas detrahunt, eas omnes malas & lethales esse.
 Spiritus densus dolorem significat, aut inflammationem,
 in locis supra septum transuerſum. Qui vero magnus expi-
 ratur, & per multum temporis interuallum, delyrium indi-
 cat. Si vero frigidus ē naſo & ore expiretur, valde iam per-
 niciosus est. Bonam autem spirationem valde magnam vim
 habere ad salutem, in omnibus acutis morbis putare conue-
 nit, qui cum febribus sunt, & in quadraginta diebus iudicā-
 tur. Sudores optimi sunt in omnibus acutis morbis, qui in *Sudores*
 diebus iudicatoriis fiunt, & febrem perfecte submouent. Bo- *qui salu-*
 ni vero sunt, qui per totum corpus fientes, hominem facili- *bres &*
 us morbum ferre faciunt. Qui vero tale quid non effecerint, *contra.*
 incommodi sunt. Pessimi autem sunt frigidi, & tantum
 circa caput & faciem fientes, & circa ceruicem. Hi enim cum
 acuta quidem febre, mortem præſignificant: cum mitiore
 vero, longitudinē morbi. Et qui per totum corpus fiunt, simi-
 liter ſignificant his qui circa caput. At vero milioformes, &
 solum circa collum fientes, mali sunt. Qui vero cum guttis fi-
 unt, & euaporant, boni sunt. Considerare porro conuenit
 sudores in summa. fiunt enim aliqui propter corporum exo-
 lutionem, aliqui propter inflammationis vigorem. Præcor-
 dium optimum est doloris exors, & molle, & æquale, tum in
 dextra, tum in sinistra parte. At inflāmatum, aut dolorē ex-
 hibens, aut dextræ partes inæqualiter affectæ ad sinistras:
 hæc omnia obseruare oportet. Si vero etiam pulsus inerit
 in præcordio, turbationem significat aut delyrium. Verum
 oculos talium insuper intueri oportet. Si enim oculi frequē-
 ter moueātur, furiosos hos fore timor est. Tumor in præ-
 cordio durus existens & dolorosus, pessimus quidē est si per
 totum

HIPPOCRATIS LIBER

totum fuerit præcordium. Si vero fuerit in altera parte, mi-
 nus periculofus est in finiftra. Significat autem eiuſmodi tu-
 mores, in principio quidem, mortem breui affuturam. Si vero
 viginti dies transgrediatur, tum febris detinens, tum tumor
 non confidens ad ſuppurationem conuertitur. Contingit au-
 tem his in primo circuitu, etiã ſanguinis eruptio è naribus, &
 valde prodeſt. Verũ interrogare conuenit, an caput doleant,
 aut hebetem viſum habeant. Si enim horum quid fuerit, ad
 eum locum repit. Magis tamen in iunioribus quinque ac tri-
 ginta annis, ſanguinis eruptionem expectare cõuenit. At ve-
 ro molles tumores, & doloris exortes, & qui digito cedunt,
 diuturniores iudicationes faciunt, & minus illis ſunt horren-
 di. Si vero trãſgrediatur ſexaginta dies febris detinens, & tu-
 mor non confidat, ſuppuratum fore ſignificat & hunc, & eum
 qui in reliquo ventre eſt eodem modo. Quicũque igitur tu-
 mores doloroſi ſunt, & duri, & magni, periculum mortis bre-
 ui affore ſignificant. Qui vero molles, & doloris exortes ſunt,
 & digito compreſſi cedunt, diuturniores illis ſunt. Caterũ
 tumores in ventre minus faciunt abſceſſus, quã hi qui ſunt
 in præcordiis. Minime vero hi qui ſub vmbilico conſiſtunt,
 ad ſuppurationem conuertuntur. Sanguinis vero eruptio-
 nem, ex ſupernis locis maxime expectare oportet. Omnium
 autem tumorum diuturnorum circa hos locos, ſuppurationes
 conſiderare conuenit. Sunt autem ſuppurationes hinc ſien-
 tes hoc modo conſiderandæ. Quæcunque extra vertuntur,
 optimæ ſunt, quæ paruæ ſunt, & quã maxime foras emi-
 nentes, & in acutum faſtigiatæ. Quæ vero magnæ ſunt, & la-
 tæ, & minime in acutum faſtigiatæ, peſſimæ ſunt. Quæcun-
 que vero intro rumpuntur, optimæ ſunt quæ nihil cum externo
 loco communicant, ſed ſunt contractæ, & doloris exortes, &
 totus externus locus concolor apparet. At vero pus optimũ
 eſt, ſi eſt album & æquale, & leue, & quã minime graucolês.
 Quod vero huic contrarium eſt, peſſimum eſt. Aquæ por-
 rò inter cutem, ex acutis morbis oborta. omnes malæ ſunt.
 Neque enim à febre liberat, & valde doloroſæ ſunt, ac lethæ-
 les. Incipiunt autem pleræque à laterum mollitudine, & à lum-
 bis: aliquæ vero etiam ab hepate. Quibus igitur à laterũ mol-
 litudine & lumbis, principia ſunt, his & pedes intumeſcunt,
 & alui profluuia diuturna ipſos tenent, quæ neque dolores

Hydropis
origo.

A ex laterum mollitudine ac lumbis soluunt, neque ventrē mol-
lunt. Quibuscunque vero ab hepate aquae inter cutem o-
riuntur, his tussis tussindique proutitudo accedit, & nihil
memorable expuunt, & pedes tument, & venter non egerit
nisi dura, & coactus, & circa aluum fiunt tumores, aliqui in
dextra, aliqui in sinistra parte, tum consistentes, tum cōfiden-
tes. Caput autē & manus, & pedes, si frigida sunt, malum est,
vbi & venter, & latera calida sunt. Optimū vero est & totum
corpus calidum esse, ac molle. Conuerſi autem facile con-
uenit agrotum, & in attollendo se leuem esse. Si vero gra-
uis esse appareat, & reliquo corpore, & manibus, & pedibus,
magis periculosum est. Si vero supra grauitatem, vngues & di-
B giti liuidi fiant, mors eueſtigio expectanda est. At si digiti
ac pedes penitus nigrescunt, minus pernicioſi sunt quā liui-
di. Verū & alia signa considerare oportet. Si enim facile fer-
re videatur malum, & aliud quoddam ex ſalutaribus ad hāc
signa ſubindicit, morbum ad abſceſſum verti ſpes eſt, ita vt
eger quidē ſuperſtes manſurus ſit, corporis vero partes nigre
factae caſurae. Teſtes & pudenda reuulſa, dolores fortes ſi-
gnificent, & periculum lethale. Quod vero ad ſomnos atti-
net, quemadmodum ſecundum naturam cōſuetum nobis eſt,
interdiu vigilare oportet, noctu dormire. Si vero hoc fuerit
transmutatum, peius eſt. Minime vero laedi ager poterit, ſi
dormiat mane ad tertiam partem diei. Qui vero ab hoc tem-
C pore ſunt ſomni, deteriores ſunt. Peſſimum autē eſt non dor-
mire, neque noctu, neque interdiu. Aut enim prae dolore ac
afflictionibus vigiliae adſunt: aut deliriū aderit ab hoc ſigno.

Egeſtio alui optima eſt, mollis & cohærens, & ſecundum
horam, in qua etiam à ſano egerebatur. Iuxta copiam vero,
pro ratione ciborum ingeſtorū. Tali enim contingente exi-
tu, vter infernus ſanus fuerit. Si vero liquida fuerit egeſtio,
conducit neque ſtridere, neque frequentem eſſe, & paulatim
ſecedere. Deſaſſatur enim homo ex frequenti deſeſſu, & vigi-
lias utique contraxerit. Si vero ſæpe aceruatim egerit, pericu-
lum eſt ne in animi deliquium incidat. Quin & iuxta copiam
ingeſtorū egerere oportet, bis aut ter in die, & noctu ſemel.
Plura vero mane, quemadmodum in conſuetudine eſt homi-
ni. Inſpiſſari autem oportet egeſtionem, morbo ad iudicatio-
nem tendente. Sit autem ſubſulua, & non valde graueolens.

Commo-

Hydropis
diuerſitas.

Somnus

Alui exere-
menta.

HIPPOCRATIS LIBER

Commodum est & lumbricos rotundos cum egestionem prodire, morbo ad iudicationem tendente. Oportet autem in omni morbo mollem esse ventrem, & iusta mole præditum.

At vero aquosum valde, aut album, aut pallidum, aut viride, aut vehementer rufum, aut spumosum stercus egerere: Hæc omnia mala sunt. Malum insuper est & quod exiguum est, & viscosum ac album: & quod subpallidum aut subviride ac leue. His vero magis lethalia fuerint stercorea nigra, aut pinguis, aut liuida, aut æruginosa, & male olentia. Quæ vero varia sunt, diuturniora quidè his sunt, nihilominus autem perniciofa. Sunt autem talia, ramentosa, & biliosa, & cruenta, & præsina, & nigra, aliquando simul inter se excurrentia, aliquando particulatim. Flatum porrò sine strepitu ac crepitu prodire optimum est. Melius autem est & cum strepitu exire, quàm isthic reuolui, & qui sic progressus est status, aut dolere quid hominem significat, aut delirare: nisi sua sponte homo ita flatum emittat. Ceterum præcordiorum dolores ac tumores, si fuerint recentes, & non cum inflammatione, soluit, murmur in præcordio obortum, & maxime quidem si pertransierit cum stercore, & vrina, ac flatu. Sin minus, etiam ipsum per se si transierit, prodest. Prodest item si subscederit ad infernos locos. Optima vero est vrina, quum fuerit alba subsidentia, & leuis & æqualis, per totum tempus, donec iudicatus fuerit morbus. Significat enim & securitatem, & morbum fore breuem. Si intermiserit, & aliquando quidem pura mingatur, aliquando vero subsidet album ac leue, diuturnior fit morbus, & minus securus. Si vero fuerit & vrina subnigra, & subsidentia ipsius similis, & leuis, diuturniorem quidem hæc morbum quam prior significat, sed valde salutarem. At subsidentia in vrinis crassiores polente partes referentes, prauæ sunt. His autem peiores sunt, laminosa. Albæ vero & tenues valde malæ sunt. Verùm his deteriores sunt furfuraceæ. Nubecula quæ feruntur in vrinis, albæ quidem bonæ sunt, nigrae vero malæ. Quandiu vero fulua fuerit vrina & tenuis, morbum incôcoctum esse significat. Si vero & diuturna fuerit talis existens, periculū est ne sufficere homo possit, donec vrina fuerit concocta. Lethaliores autem sunt vrinae, & foetidae, & aquosæ, & nigrae, & crassæ. At tum in viris, tum in mulieribus, nigrae vrinae pessimæ sunt.

Vrina

tem

Atem aquosæ. Quicunq; vrinas tenues & crudas mingunt multo tempore, si alia veluti superstitibus futuris signa fuerint, his abscessum expectare oportet ad locos infra septum transfusum. Sed & pinguedines superne instantes, araneorum telis similes, damnare oportet. Sunt enim colliquationis signa. Considerare vero conuenit in vrinis in quibus nubesculæ sunt, an superne aut inferne sint: & quales habeant colores. Et quæ quidem deorsum feruntur, cum coloribus relatis, eas bonas esse putare, ac laudare. Quæ vero sursum feruntur, cum coloribus relatis, malas esse, & tales damnare. Nec vero decipiat te, si vesica morbum aliquem habens, eiusmodi vrinas reddiderit. Non enim totius corporis signum est, sed ipse per se vesicæ. Vomitus comodissimus est, ex pituita ac bile quàm maxime permixtus, & non crassus valde, neque multus. Nam meraciore, deteriore sunt. Si vero id quod vomitu reiectum est prasini fuerit coloris, aut liuidum, aut nigrum; quicunq; horum fuerit colorum, malum esse putandum est. Si vero omnes colores idem homo vomit, valde perniciosum hoc est. Celerrimam autem mortem significat liuidus vomitus, si graueolens fuerit. Omnes vero subputridi ac foetidi odores, in omnibus vomitibus mali sunt. Sputum vero in omnibus doloribus, qui circa pulmonem & costas fiunt, cito ac facile expui conuenit, & flauum sputo valde permixtum apparere. Si enim longe postea post principium doloris, expuerit quod flauum est, aut fuluum, aut quod multam tussim inducit, & non valde permixtum est, deterius est. Nam & flauum meracum, periculosum est: & album ac viscosum & rotundum, inutile est. Malum est & quod viride est valde, itemque pallidum, & quod spumofum. Si vero ita fuerit meracum, ut etiam nigrum appareat, hoc ipsum deterius est quàm illa. Malum etiam est si nihil repurgetur, neque emittat pulmo, sed plenus ferueat in gutture. Grauedines & sternutationes in omnibus circa pulmonem morbis, & antecessisse, & succedere, malum est. At in aliis morbis lethaliissimis sternutationes profunt. Sputum autem flauum, sanguine permixtum non multo, si in pulmonis inflammatione, in principio morbi reiciatur, salutare est, & valde prodest. Si vero septimo die, aut posterius, minus securum est. Omnia sputa mala sunt, quæ dolorem non sedant. Pessima vero sunt nigra, velut descri-

Vomitus.

Sputum.

Pulmo quæ
nō purgat
malum estSputa quæ
mala.

HIPPOCRATIS LIBER

*Suppura-
tiones.*

*Bonæ spei
signa.*

*Pus quan-
do erūpit.*

descriptum est. Quæ vero dolorem sedant, omnium optima
exsunt. Quicūque dolores ex his locis non sedantur, ne-
que ad sputorum purgationes, neque ad stercoreum alui sub-
ductionem, neque ad venæ sectiones, & victus rationem ac
medicamenta, eos ad suppurationem verti sciendum est. Ex
suppurationibus quæcunque dum sputum adhuc biliosum est
suppurantur, perniciosæ valde sunt, siue biliosum illud in par-
te, siue simul cum pure expuatur: & hoc potissimum si morbo
ad septimum diem progresso, suppuratio ab hoc sputo proce-
dere incipiat. Timor autem est eum qui talia expuit moritu-
rum esse decimaquarta die, si non aliquod bonū signum ipsi
acciderit. Sunt autem bona hæc: facile ferre morbum, bene
spirare, à dolore liberatum esse, sputum facile tussiendo reiici-
cere, corpus æqualiter calidum ac molle apparere, sitim non
habere, urinas & alui egestionem, & somnos, & sudores, velut
descriptum est: hæc singula nosse conuenit accidere ut quæ
bona sint. Nam omnibus his sic contingentibus, homo non
moriatur. Si vero aliqua ex his accesserint, aliqua non, non
ampliore tēpore vita producta, decimaquarta die homo pe-
ribit. Porro mala signa his contraria sunt: ægre ferre mor-
bum, spiritum magnum & densum esse, dolorem non sedari,
sputum vix tussiendo reiicere, valde sitire, corpus inæquali-
ter à febre teneri, ventrem quidem ac costas fortiter calidas
esse, frontem vero & manus ac pedes frigidos. Urinas autem
& alui egestionem, & somnos, & sudores, velut descriptum est:
hæc singula nosse oportet mala esse. Si enim ita accesserit ho-
rum aliquid ad sputum, peribit utique homo priusquam ad de-
cimumquartum diem peruenerit, aut nono die, aut vndeci-
mo. Sic igitur coniecturam facere oportet, quod hoc sputum
lethale sit valde, & non perducatur ad decimumquartum diem.
Proinde & mala & bona signa expendentem ex his prædi-
ctiones facere oportet. Ita enim potissimum veritatem conse-
qui quis poterit. At vero aliæ suppurationes rumpuntur,
plurimæ quidem vigesimo die, aliæ vero trigesimo, aliæ qua-
dragesimo, aliquæ vero ad sexaginta dies perueniunt. Con-
siderare vero futuræ suppurationis principium oportet, sup-
puratione facta ab ea die qua primum homo febricitauit, aut
si forte ipsum primum rigor apprehendit: & si pro dolore gra-
uitatem sibi factam esse dixerit, in eo loco in quo dolebat.

Hæc

A Hæc enim in principiis suppurationum fiunt. Ex his igitur temporibus eruptionem suppurationū fore expectare oportet ad prædicta tempora. Si vero suppuratio fuerit in altero latere solum, vertere & considerare oportet in his, num aliquem habeat dolorem in altero latere, & an alterum altero sit calidius: & reclinato ægro in latus sanum interrogare ipsum, an videatur ipsi graue quid ex superno latere incumbere. Si enim hoc fuerit, in altero est suppuratio, in quo grauitas affuerit. Cæterum omnes suppuratos ex his signis cognoscere oportet. Primum quidem si febris non dimittit, sed per diem quidem tenuis est, noctu vero amplior: & sudores multi oboriuntur, tussēsque ac tussendi promptitudo ipsis adest, & nihil memorabile expuunt: & oculi caui fiunt, & maxillæ ruborem contrahunt, & vngues quidem manuum curuantur, digiti vero calescunt, & potissimum summi: & in pedibus tumores fiunt, & cibos non appetūt, & pustule per corpus enascuntur. Quæcunque igitur suppurationes diuturnæ sunt, hæc signa habent, & fidem ipsis valde habere oportet. Quæ vero breues sunt, ex his signis cognoscere oportet, si quid apparuerit ex his, qualia in principiis fiunt. Simul autem & si aliquāto difficiliter spirauerit homo. At vero quæ ex ipsis citius & tardius rumpuntur, his signis cognoscere oportet, si quidem enim dolor in principiis fiat, & spirandi difficultas, & tussis, & sputatio perseverans, ad vigesimum diem pertingat, eruptionem tunc expectare oportet, aut etiam prius. Si vero quietior fuerit dolor, & alia omnia pro huius ratione, eruptio posterius expectanda est. Necesse vero est accedere & dolorem, & spirandi difficultatem, & sputationem, ante puris eruptionem. Ex his autem maxime superstites manent hi quos febris eodem post eruptionem die dimiserit: & qui cibos cito appetuerint, & à siti liberati fuerint: & si venter parua & compacta egresserit, & pus album & leue & eiusdem coloris fuerit, & à pituita liberum, & citra dolorem ac tussim fortem repurgetur. Ac optime quidē sic ac celerissime liberantur. Sin minus, hi quibus proxima his contigerint. At vero intereunt hi quos febris non dimiserit, aut ubi ipsos dimisisse putata fuit, rursus recalcenscens apparuerit: & qui sitim quidem habuerint, cibos autem non appetuerint, & si venter liquidus fuerit, & pus pallidum siue viride, & liuidum

Suppurato
rum cogni
tio.

Ff expue-

HIPPOCRATIS LIBER

*Tubercula
aurium.*

expuerint, aut pituitosum & spumosum. Si hæc omnia cōtige-
rint, pereunt. Quibus vero ex his quardā accesserint, quedam
non, horū aliqui intereunt, aliqui in multo tēpore superstitēs
euadunt. Verū ex omnibus signis quæ ad sunt, tum in his, tum
in aliis omnibus coniecturā facere oportet. Quibuscunq;
ex inflammati pulmonis morbis, abscessus circa aures fiunt, &
suppurantur, aut ad infernas partes, ac fistulantur, hi supersti-
tes euadunt. Verū huiusmodi sic considerare oportet. Si & fe-
bris detinuerit, & dolor non sedatus fuerit, & sputū pro ra-
tione nō prodierit, neq; biliofa, neq; solutu faciles, & mera-
cæ alui egestionēs fuerint, neq; vrina valde multa, & multam
subfidentiam habēs: indicatur autē superstes futurus ab om-
nibus reliquis salutaribus signis: tunc abscessus huiusmodi fo-
re sperandū est. Fiunt autē partim ad infernas partes, quibus
videlicet inflamatio aliqua circa præcordia affuerit: partim
in supernis, quibus præcordiū molle & doloris exors permā-
serit, & vbi spirandi difficultas, quæ per tēpus aliquod affuit,
desierit citra aliā manifestā causam. Cæterū abscessus ad cru-
ra, in pulmonis inflammationibus fortib⁹ ac periculosis, omnes
quidē vtilēs sunt, optimi vero sunt, qui dum sputū iam in mu-
tatione est fiunt. Si enim tumor & dolor fiat, sputo pro flauo
purulēto fiente, & foras procedēte: ita securissime homo su-
perstes euaserit, & abscessus absq; dolore celerrime sedabitur.
Si vero sputū non bene processerit, neq; vrina subfidentiam
bonā habēs apparuerit, periculū est claudum fore articulum,
aut multum molestiarū exhibiturum. At si euanescat & recur-
rant abscessus, sputo non prodeūte, febrēq; permanēte hor-
rendum est. Periculū enim est ne deliret homo & moriatur.

Ex suppuratis à pulmonis inflammatione, seniores magis
intereunt. Ex aliis autē suppurationibus, iuniores magis mo-
riuntur. Dolores cum febre fientes circa lūbos & infernas
partes si septū trāuersum attigerint, infernas partes relīquen-
tes, perniciosi valde sunt. Proinde aliis quoq; signis animū
aduertere oportet. Nam si quod etiā ex aliis signis malum ap-
paruerit, desperatus est homo. Si vero affiliēte ad septū trā-
uersum morbo alia signa non mala accesserint, hunc suppara-
tum fore multa spes est. Quicūque vero suppurati vrūtur,
quibus quidem purum pus fuerit, & album, & non fœtidum,
hi seruantur: quibus autem suberuentum, & cœnosum, hi pe-
r eunt.

A reunt. Porro vesicae duræ & dolentes, penitus quidē horrendæ *Ex vesicae*
 ac perniciose sunt, perniciosissimæ vero quæ cū febre conti- *notæ.*
 nua sunt. Etenim dolores ab ipsis vesicis ad occidendū suffi-
 ciunt, & alui non egerūt hoc tēpore, nisi durum quiddam, &
 hoc coactæ. Soluit autē vrina purulēta mixta, quæ albam ac le-
 uem subsidētiam habet. Si vero neq; ab vrina quicquā remi-
 serit dolor, neq; vesica molliatur, & febris continua fuerit, in
 primis circuitibus morbi ægrum moriturū esse timor est. At-
 que hic modus potissimū pueros corripit septēnes, donec ad *Febris de*
 quintūdecimū annum peruenerint. Febres iudicantur in *cretoria.*
 iisdem numero diebus, ex quibus & superstitēs euadunt ho-
 mines, & ex quibus pereunt. Etenim placidissimæ febres, &
 signis securissimis nitentes, quartodie desinunt, aut prius. Ma-
 lignissimæ vero, & signis horredissimis fientes, quarto die aut
 prius occidunt. Primus igitur ipsarum insultus sic desinit. Se-
 cundus autem, ad septimū producit. Tertius ad vndeci-
 mum. Quartus ad decimū quartum. Quintus ad decimūse-
 ptimū. Sextus ad vigesimū. Hi igitur impetus ex acutis-
 simis morbis, per quatuor ad viginti, ex additione desinunt.
 Non potest autem quicquam horum integris diebus exacte
 numerari. Neque enim annus, & menses, integris diebus nu-
 merari possunt. Postea vero eodem modo iuxta eandem ad-
 ditionem, primus circuitus quatuor & triginta dierū est, se-
 cundus quadraginta dierum, tertius sexaginta dierum. At in
 horum principiis difficillimum est cognoscere eos qui in plu-
 C rimo tēpore iudicabuntur. Simillima enim sunt ipsorum prin-
 cipia. Verum à primo die animaduersionem facere oportet,
 & prout singuli quaternarij adduntur considerare, & non la-
 tebit te quo vertetur morbus. Fit autem & quartanarum fe-
 brium constitutio ex huiusmodi ordine. Qui porro morbi in
 breuissimo tempore iudicabūt, faciliores cogniti sunt. Ma-
 ximæ enim differentiæ ab initio ipsis sunt, Qui enim super-
 stites ab ipsis euasuri sunt, facile spirantes, & doloris exortes
 sunt, & noctu dormiunt, aliæque signa securissima habent.
 Qui vero morituri, ægrè spirantes fiunt, delirantes, vigilantes,
 aliæque signa pessima habentes. Vt igitur his ita contingen-
 tibus, cōiectare oportet, & iuxta hoc tempus, & iuxta vnam-
 quamque additionem tendentibus ad iudicationem morbis.
 Iuxta eandem rationē mulieribus quoque iudicationes fun-

HIPPOCRATIS LIBER

Capitis dolor assiduus quando maior. Capitis dolores fortes & continui cum febre, si D
quidem lethaliū signorum quid accesserit, perniciosi valde
sunt. Si vero absq; talibus signis, dolor viginti dies transmise-
rit, & febris tenuerit, sanguinis à narib^{us} eruptione, aut abscef-
sum quendam ad infernas partes expectare oportet. Sed & q̄
diu dolor recēs fuerit, similiter sanguinis è narib^{us} eruptione,
aut puris eruptionem sperare cōuenit, cum aliàs, tum si dolor
circa tempora & frontem fuerit. Verum sanguinis eruptio
magis expectanda est iunioribus trigintaquinque annis, se-
nioribus vero puris eruptio. **Auris dolor.** Auris dolor acutus cum febre
continua ac forti, horrendus est. Periculum est enim deliratu-
rum esse hominem, ac perituum. Proinde quum hic modus
minime tutus sit, cito mentem aduertere oportet etiam aliis
signis, à primo statim die. Pereunt autem iuniores homines
septimo die, & adhuc citius, ex hoc morbo. Senes vero longe
tardius. Nam & febres & deliria minus ipsis accidunt. & hac
de causa aures antea suppurantur. Verum his quidem ætati-
bus recidiuæ morbi contingentes, plurimos occidunt. At ve-
ro iuniores priusquam suppuretur auris, pereunt. Nam si pus
album effluerit ex aure, spes est iuuenem superstitem euā-
surum esse, si sanè & aliud quoddam bonum signum ipsi acce-
dat. **Faucium exulceratio.** Fauces exulceratæ cum febre, horrendæ sunt. Verum
si quod aliud item signum accedat, ex his quæ antea mala es-
se iudicata sunt, in periculo hominem versari prædicendum
est. **Anginae varietas.** Anginæ horrendissimæ sunt, & citissime accidunt, quæ
neque in faucibus quicquam conspicuum faciunt, neque in
cervice: verum plurimum dolorem exhibent, & erecta cer-
uice spirationem inducunt. Hæ enim eodem die suffocant,
secundo item ac tertio & quarto. Quæ vero alioqui similiter
dolorem exhibent, attolluntur autem, & in faucibus rubores
faciunt, perniciosæ quidem valde sunt, verum prioribus ma-
gis diuturnæ, si rubor fuerit magnus. Quibus diuturniores sunt,
& ex ipsis maxime euadunt, si & ceruix, & pectus ruborem
habuerit. & erysipelas ignis sacri non intro recurrerit. Si ve-
ro neque in diebus indicatoriis dissipetur erysipelas, neque
tuberculum ad externam partem conuertatur, neque pus tuf-
fiendo reiciat, facilèq; ac sine dolore degere videatur, mor-
tem significat, aut ruboris recidiuam. Securius est autem tu-
morem

A morē & ruborem q̄ maxime foras verti. Si vero ad pulmonē
vertatur, & delirium inducit, & quidam ex ipsis suppurati ple
runque fiunt. Gurguliones periculosi sunt vt & refecentur,
& scarificentur, quā diu rubicundi fuerint & magni. Nam
inflammationes ad hos succedunt, & sanguinis eruptiones.
Quare tales aliis machinamentis attenuare conari oportet
hoc tēpore. Quum vero totum iam fuerit secretum, quod sa
nē vnam appellant, & fiat extrema gurgulionis pars maior &
rotunda, superior autem tenuior, in hoc tempore tutum est
rem aggredi. Præstat tamen & aluo subducta, chirurgia hac
vti, si & tempus permittat, & homo non stranguletur. Qui
bus febres cessant, neque signis solutoriis apparentibus, ne
que in diebus iudicatoriis, his reuersuras esse expectandum
est. Quæcunque febris longiorem moram traxerit homine a
lioqui ad salutem disposito, ita vt neque dolor teneat ob in
flammationē, aut ob aliquam aliam manifestam causam; huic
abscessum expectare oportet cum tumore ac dolore ad ali
quem articulum, vel maxime infernum. Fiunt autem huius
modi abscessus magis, & in breuiori tēpore, his qui iuniores
sunt triginta annis. Expectare vero statim oportet abscessum,
si febris detinens viginti dies transmiserit. Senioribus autem
minus fiunt, diuturniore etiam existente febre. At vero hu
iusmodi abscessum expectare oportet febre continua exi
stente. Verum ad quartanam deducetur, si intermiserit, & er
roneo modo apprehenderit, & si hæc faciens ad autumnum
appropinquaret. Quemadmodum autem iunioribus trigin
ta annis abscessus fiunt: Ita quartanæ magis his qui trigin
ta sunt annorum, & senioribus. Caterum hæc nosse expedit,
abscessus magis hyeme fieri, tardiùsque cessare, & minus re
currere. Quicumque vero in febre non lethali, dixerit sibi ca
put dolere, aut etiam præ oculis obscurum quiddam appare
re, si & osculi ventris morsus huic accesserit, ei biliosus vomit
us aderit. Si vero etiam rigor accesserit, & partes infra præ
cordium frigidæ habuerit, citius adhuc vomitus aderit. At si
quid biberit aut edierit sub hoc tempus valde cito vomet.

Porro quibus horum dolor fieri inceperit primo die, hi
quarto magis quā quinto premuntur: septimo vero liberan
tur. Plerique tamen ipsorum tertio die dolere incipiunt, ve
xantur autem maxime quinto, liberantur nono, aut vndeci
mo.

HIPPOCRATIS LIBER

mo. Qui vero incoperint quinto die dolere, aliâque iuxta rationem priorum ipsis fiant, his ad decimumquartum morbus iudicatur. Fiunt autem hæc & viris, & mulieribus, maxime in tertianis. Iunioribus vero fiunt quidem & in his, verum magis in continuis febribus, & in sinceris tertianis. Quibuscunque vero in huiusmodi febre caput dolentibus, pro eo quod obscurum quiddam præ oculis appareat, visus hebetudo contingit, aut splendores ob oculos obuersantur: & pro osculi vëtris morfu, in præcordiorum dextra aut sinistra parte aliquid tenditur, neque cum dolore, neque cum inflammatione: sanguinem de naribus his, pro vomitu fluxurum esse expectandum est. Magis tamē & hic in iuuenibus sanguinis eruptionem expectare oportet, his autem qui triginta sunt annorum, & seniores adhuc, minus: verum vomitus in his expectari debent. At vero pueris conuulsiones fiunt, si febris fuerit acuta, & venter non egresserit, & vigilarint, & terreantur, & eiularint, & colorem mutarint, & viridē siue pallidum, aut luidū, aut rubrum cōtraxerint. Fiunt autē hæc promptissime quidem pueris nuperrime editis, vsque ad septimum annum. Seniores autem pueri, & viri, non amplius in febribus corripuntur cōuulsionibus, si non quid ex signis fortissimis ac pessimis accefferit, qualia sanē in phrenitide fieri solent. Perituros porro & superstites futuros, tum pueros, tum alios, ex omnibus signis coiectione oportet, prout singula de singulis perscripta sunt. Atque hæc & de acutis morbis, & de his qui ex ipsis fiunt, dico. Qui vero recte prænoscere volet, & superstites futuros, & morituros: & quibus per plures dies, & quibus ad pauciores morbus duraturus est: cum signa omnia ediscere, & iudicare posse conuenit, ita vt vires ipsorum inter se conferendo expendat, quemadmodum perscriptum est, & de aliis, & de vrinis, & de sputis, vbi simul & pus & bilē agrotus tussiendo reiecerit. Quin & impetus morborū semper populariter grassantium cito animaduertere oportet, & tēporis constitutionem non ignorare. Probe tamen id nosse expediat de coiectionis certis, & aliis signis, & non ignorare quod in omni anno, & omni tempore, mala malum, bona bonum significant. Nam & in Libya, & Delo, ac Scythia, præscripta signa vera comperiuntur. Proinde sciendum est, minime difficile esse, in iisdē regionibus posse aliquem pleraque ex ipsis assequi,

Libya, Delos, Scythia, pro omnibus ponuntur.

A assequi, si memoria tenens ipsa, iudicare ac recte expendere sciat. Ceterum nullius morbi nomen desiderare oportet, quod hic non est adscriptum. Omnes enim qui in praedictis temporibus iudicantur, ex iisdem signis cognosces.

HIPPOCRATIS COI

PRAEDITIONVM LIB.

I. Iano Cornario medico

physico interprete.

Oporosi in principiis fientes, cū capitis, lumborum, praecordij, colli dolore, vigilantes, aum phrenitici sunt? Nasus in his destillans perniciosus, tum alias, tum quarto ab initio die. Alui proluuiū valde rubieundum, malum quidē est in omnibus morbis, non minime vero in praedictis. Linguae asperae & resiccatae, phreniticae. In

Alui proluuiū.

Linguae asperae & resiccatae, phreniticae. In Vrina.

Insomnia Scretio.

Thrasynō. Phrenesit. Vomitus.

Faucium dolor.

Archecratices. Melancholicum caecothet.

C turbatis vigilantibus, vrinae decolores, nigrae, innatantes, in sudoribus, phreniticae. Insomnia etiam in phreniticis manifesta sunt. Scretio frequēs, si sanē & aliud quoddam signum affuerit, phrenitica sunt. Qui relinquuntur in praecordio ardores, febre perfrigerata, mali sunt, tum alias, tū in sudoribus. Praedebilitatorum despicientia pessima, vel etiam Thrasynonti. Phreniticae vehementer affectiones, tremulae desinunt. Vomitus in capitis doloribus aeruginosus, cum surditate & vigiliis, cito insaniam affore denunciant. Loci circa fauces in acutis morbis dolorosi, graciles, parui, suffocatorii, quando hiarit ager ut os claudere & aperire non facile possit, mentis emotionem portendunt. Ex talibus phrenitici fiūt, & perniciose affecti. In phreniticis in principio mansuetudo. Verum frequenter transmutari, malum id est, & sputatio mala est. In phreniticis alba alui egestio, malum, quemadmodum & Archecrati. Num & in his torpor sit? Rigor in his pessimus. Quibus melancholico modo mente

ff iiij motis,

HIPPOCRATIS LIBER I.

motis, tremores accedunt, malignum hoc est. **Mente moti D**
acute, ubi insuper febrierint, cum sudore phrenitici sunt.

Furiale si- Ex vomitu nauseabundo oborta, clāgorosa vox, oculi pul-
gnum. uillum incumbentem habentes, insaniam portendunt: quē-
Hermozy- admodum etiam Hermozygæ vxor, insaniam acute correpta,
gas. voce destituta mortua est. In febre ardenti sonitibus aurium
Tinnitus accedentibus, cum visus hebetudine, & gravitate in naribus
aurium qua- accedente, melancholico modo mente mouentur. Mentis
lis. perculsiones cum voce clangorosa, linguæ conuulsiones tre-
Linguae mulæ: & voces tremulæ fientes, mortem alienant. duricies in
spasmi. his perniciofa est. Linguæ tremulæ signum sunt mentis nō
Linguae firmæ. In biliosis meracis alui egestionibus, spumosa flori-
tremor. lentia mala, tum alias, tum si cui lūbi antea doluerint, & mē-
Oletula te motus fuerit. Rari circa latus in his dolores, desipientiā
spumosa. significant. Vocis interceptiones cum singultu pessimæ.

Singultus Vocis interceptiones cum exolutione pessimæ. In vo-
quādo ma- cis interceptione, spiritus veluti his qui strangulātur præ ma-
lus. nibus expositus, malus est. Num & talis mentem emouet?

Vocis in- Modice feroces mentis emotiones, ferinæ sunt. Mole-
terceptio- ste ferre morbum cum perfrigeratione, si non sine febre ex-
nes. sudent partes supernæ, phrenitum portendit: quemadmodū
Aristago- etiam Aristagoræ. Sed & perniciosum hoc est. Frequentes
ras. in phreniticis permutationes, cōuulsoriæ. Vrinæ quæ min-
Vrinæ clā- guntur à non recordantibus, nec commune factis, pernicio-
destinæ. sæ. Num his minguntur velut si subsidentiā conturbasses? **F**

Palpitantes per totum, num voce destituti moriuntur?

Sputationes in phreniticis cum perfrigeratione, nigre re-
uomuntur. Surditas, & urinae non confidentes, valde rubi-
cundæ, innatantes, mentis emotionē portendunt. His mor-
bo regio corripitur malum est. Mala est & ex morbo regio fatui-
tas. Hos voce quidem destitui, verum sentientes esse contin-
git. Arbitror autem & alios his perire, velut contigit Her-
mippo, & mortuus est. Surditas in morbis acutis & turbu-
lenti consequens, mala. Mentis emotiones tremulæ, ob-
scuræ, palpatoriæ, valde phreniticæ sunt. Velut & Didymar-
cho in Co. Torpores ex rigore, nō valde apud seipsos sunt.

Hermippo-

pus.

Surditas

malum in

his.

Didymar-

chus.

Dolores circum vmbilicum palpitantes, habet quidem a-
liquid quod mentem emouet. Verum circa iudicationem his
spiritus

A spiritus aceruatus cum prompta tensione penetrat. Et dolores circa suram, in his mentis emotionem faciunt. Si innararit quid in vrina, dolore circa femur dissipato, mentis emotionem portendit. & qualia circa aurium sonitus contingūt, talia existunt. In aluo liquida, lassato, caput dolenti, siticuloso, vigilāti, obscure loquenti, impotēti, quibus talia sunt, his timor est vt mente moueantur. Exudantes & maxime circa caput, in morbis acutis submoleste ferentes, malum, tum alias, tum in vrinis nigris. & turbidus spiritus in his malus.

Impotentiae praeſter vacuatorum vaſorum rationem contingentes, non existente vaſorum vacuatione, malum. Alui interceptae, sed parua, nigra, velut caprarum stercora ad necessitatem coacte emittentes, naſus in his erumpens, malum. Quibus lumborum dolor diutinus, cum ardore fastidioso ac nauseabundo, hi si exudent malum est. Num his tremores sunt? Sed & vox velut in rigore conspicua? Extremities si in vtranque partem cito trāsmutentur, malum est. Et sitis huiusmodi, mala est. Ex moderato ferox respōſio, malum. Vox acuta, his praecordia intro trahuntur. Oculi hebes, malus: & fixus ac caliginosus, malus. Vox acuta clāgorosa, mala. Dentium stridor perniciosus est, quibus non & sanis familiaris est. Suffocatio in his valde mala. Faciei bonus color, & vehemens toruitas, malum. Egestiones alui definentes in spumosas meracas, exacerbatoriae sunt. Vrinarum in morbis acutis ex perfrigeratione interceptiones, pessimae. Perniciosa si citra signa, leuia facta fuerint, mortem significant. In morbis acutis biliosis valde albae, spumosa, circumbilioſae egestiones, malae. Mala item & vrinae eiusmodi. Nū his hepar dolorosum est? Vocis interceptiones in febribus conuulsorio modo sientes, ad mentis emotionem cum silentio deueniūt, perniciosum. Vocis ex dolore interceptiones, dolorosam mortem inducunt. Febres ex praecordiorum doloribus malignae. Sitis praeſter rationem soluta in acutis morbis, mala est. Sudor multus cum febribus acutis fiens, malus est. Et vrinae dolorosae, malae sunt.

Vox acuta.
Dentium stridor.
Lotii iterceptio.

Mortis signum.
Silentiū in febribus.
Perniciosum.
Sitis.
Sudor.
Vrinae malae.

Vomitibus malus.

Et rubicundae ex his florulentiae detentae, itemque arguinae, malae sunt: & paruas apparere veluti stillas. Et vomitus cum varietate, mali sunt, tum alias, tum si propius inter se prodeant. Quaecunque in diebus iudicatoriis, cum anxietudine,

HIPPOCRATIS LIBER I.

Sopor.
Ignorantia
Oblivio.

Oculi di-
stortio.

Qui cito
moriuntur.
Colli do-
lor pessu-
mus.

Perfrige-
ratio.

Pernicies
fœminarū.

xietudine, absque sudore perfrigerantur, malum est: Et quæ D
ex his insuper riguerint, mala sunt. Vomitus meraci, an-
xiosi, mali. Sopor num vbiq̃ue malus est? Ignorantia cū
rigore, malum. Malum item obliuio. Perfrigerationes ex
rigore non recalescentes, malæ sunt. Sudantes ex perfrige-
ratione recalescentes, malum. In his ardor dolorosus in late-
rib⁹, & insuper rigere, malum est. Aestuarii rigores aliqua-
tenus perniciosi: & flammea facies cum sudore in his mala
est: In his posteriorum partium frigiditas, conuulsionem ac-
cessit. Exudantes vigiles recalescentes, malum. Ex lum-
borum recurſu, oculi distortio malum. Dolor in pectus fir-
matus cum torpore, malus. Hi si insuper febriant, acute ardē-
tes, moriuntur. Qui nigra reuomunt, cibos auersantur, de- E
liri sunt, iuxta pubem parum dolorosi, oculum ferocem aut
clausum habent, eos medicamentis purgare nō oportet. Per-
niciosum enim est: Neque intumescences, vertiginosos, in le-
uiter vagando deficientes, cibos auersantes, decolores? Ne-
que in febre fractos, si soporosi fuerint. Perniciosum enim
est. Oris ventriculi dolor, cum præcordio distento, & ca-
pitis dolor, malignum, & quidpiam anhelosum. Num hi re-
pente moriuntur? velut in Dyſode. Huic etiam vrinæ vehe-
menter fermentatæ, erant valde rubicundæ. Colli dolor
malum quidem in omni febre, pessimum autem his quibus ti-
mor est vt insaniant. Febres soporose, lassatorie, caligino-
sæ, vigilias inducentes, exudates, malignæ. Horrores frequē- F
tes ex dorso, celeriter translabentes, molesti, vrinæ interce-
ptionem dolorosam significant. Qui anxie se iactantes, c-
tra vomitum exacerbantur, male habent. Perfrigeratio cū
duricia signum malum. A ventre tenuia nō sentienti pro-
dire, ei qui est apud seipsum, perniciosum: velut Hepaticū.
Vomitiones exiguæ biliosæ malæ, tum alias, tum si insu-
per vigilauerint ægri. Nasus in his destillans, perniciosum
est. Quibus ex partu alba detinentur cum febre, surditasque
adest, & in latere dolor acutus, hæc perniciose mentis mouen-
tur. In febribus ardentibus subperfrigerantibus, egestio-
nibusque alui biliosis aquosis frequentibus, oculorum distor-
tio signum malum est, tum alias, tum si stupore prehensi de-
tineantur. Siderationes repentinæ ei qui exolute ac diu-
tine insuper febriit, perniciosæ sunt: quale quiddā passus est
Numenij

- A** Numenij filius. Ex lumborum dolore ad os ventriculi recursiones, febriculosæ, horridæ, reuomentes aquosa tenuia multa, mente motæ, voce destitutæ, nigrorum vomitu facto moriuntur. Oculi contrafractio in morbo acuto, mala. Nū anxia se iactantibus citra vomitum, lumbos dolentibus, si ferociter mente moti fuerint, spes est vt nigra per aluum prodeant? Fauces dolorosæ, graciles, cum ægre tolerabili molestia, strangulatorig, perniciosæ acutè. Quibus spiritus retrahitur, vox autem strangulatoria est, & vertebra intro considet, his in fine velut contrahète quodam spiritus fit. Caput dolentes, & stupore detenti delirantes, aluo intercepta, oculum ferocem præ se ferentes, florescentes, opisthotono posteriorum partium consuulsoria distentione corripiuntur.
- B** In oculorum distortionem, febriculoso, lassato, rigor perniciosus. Et soporosi in his, malum. In febribus ad præcordiū dolores, sine voce, si sudore non soluantur, maligni sunt. His dolores ad coxas, vna cum febre ardente, & si aluus aceruatim eruperit, perniciosum. Quibus voces cum febribus deficientes post iudicationem, hi tremantes ac soporosi moriuntur. Quibus affectiones ardentes, fatuitatem inducentes, stuporis detentionem inferentes, præcordia variantia, & ventris tumor, cibis interceptis, in sudoribus: Num his turbidus spiritus, & genituræ simile quid supernueniens, singultum indicat? Sed & aluus spumosa, biliosa, insuper egerit? Splendidum in his miſtum prodest. Venter autem his insuper turbatur. Quibus sopor sit spumosis prodeuntibus, his febris exacerbatur acuta. Ex capitis dolore vocis interceptiones si sint, cum sudoribus febriculosi laxantur in seipſos, suntque morbi reuertentes diutius durantes, His insuper rigere, non malum est. Manus tremulæ, caput dolentes, collum dolentes, subsurdi, mingentes nigra densata: quibus hæc sunt, his nigra ventura esse expectare oportet, perniciosum. Vocis interceptiones cum exolutione, stupore detinente, perniciosæ. Lateris dolor, ex spuitis biliosis, citra rationem si euauerit, mente mouentur.
- C** Ex colli dolore, soporoso, sudanti, aluus inflata, si sanè ad necessitatem liquida demiserit, infuso immisso subluta: ex his ea quæ biliosa non sunt supprimuntur. Talia vero si seruentur retenta, longius ægrotat. Num itaque pro-

Numeni.

Oculi contrafractio.

Dolor faucium.

Capitis dolor.

Oculorum distortio.

Præcordiæ rû dolor.

Manus tremulæ.

Lateris dolor.

Cervicis dolor cum sudore.

HIPPOCRATIS LIBER I.

que proluuia quæ biliosa non sunt, meliora sunt? & flatuoso tumori profuerint? Alui circumtensio, ad necessitatem liquida demittens, cito intumescens, habet quid conuulsorium, velut etiam Aspasij filio. Superrigere his perniciosum. Ex his conulsus factus ac inflatus, vbi diutius agrotasset, ori putrefactio viridis superuenit. Quibus circa lumbos tenues diuturni dolores, ad præcordium se reuoluentes, & ciborum fastidium inducetes vnà cum febre; his ad caput dolor intentus progressus, repente conuulsorio modo occidit. Affectiones insuper rigentes, & quæ ad noctem aliquanto magis exacerbantur, cum vigiliis, & delirio in somnis, aliquando vrinas inuoluntarie emittentes, in conuulsionibus soporosas desinunt. A principio exudantes vrinis concoctis, ardentes qui citra iudicationem perfrigerantur, breui circum circa ardentes: Torpidi item, soporosi, conuulsi, perniciosè affecti sunt. Vterum gerētibus capitis dolores, soporosi, cum grauitate fientes, mali sunt. Fortassis autem his etiam conuulsorium quid pati contingit. In faucibus gracilibus dolores strangulatorij, habent quid conuulsorium, tum aliàs, tū à capite oborti, Velut etiam Thrasynontis consobrinæ. Tremores conuulsorij fientes in sudoribus, reuer-ti solent. Iudicatio his fit vbi superriguerint. Superrigenti ardore circa ventrem prouocati. Lumborum dolor, & capitis dolor, & oris ventriculi dolor, cum exsecratione violenta, conuulsorium quid habet. A ventre subliuida, turbulenta: & lotia tenuia ac aquosa, suspecta. Fauces exasperatæ parum, & venter murmurans inanibus ad egerendum surrectionibus, & frontis dolores, & palpantes, delassati, in stragulis ac vestimentis dolorosi. Quæ ex his augentur, difficilia sunt. Somnus multus in his conuulsorius, & dolores in frontem graues, & mictio difficilis. Vrinæ suppressio quibus rigores, & in conuulsoriis affectionibus: velut & ipsa vbi inhorruit, sudauit. Meracæ desinentes purgationes, omnibus quidem exacerbatoriæ sunt, His vero etiam valde. Ex talibus etiam circa aurem abscessus exurgunt. Turbulentæ ferocissimæ è somno excitationes, conuulsoriæ sunt tum aliàs, tum cum sudore. Et colli, & dorsi perfrigerationes apparentes, sed & per totū corpus: In his etiam spurcose mictiones, vnà cum animi deliquio, & oculorum obscuratio, conuulsionem

A sionem prope adesse significant. Cubiti ac colli dolores
 conuulsorij. A facie autem hi. In faucibus sonitus frequē-
 tes, cum saluæ sputatione. In his in somnis sudores, boni. Nū
 & sudore leuari, plurimis non malum est? Dolores ad in-
 fernas partes, his toleratu faciles. In febribus exudantes
 caput dolentes, aluo intercepta, conuulsi fiunt. Subfriabi-
 les liquidæ alui egestionēs, perfrigerantes nō sine febre, ma-
 læ sunt. Rigores ex his vesicam & ventrem occupantes,
 dolorosi. Proinde soporem his habere aliquid conuulsorij,
 non sanè mirum apud me fuerit. Quæ in acutis vomitorio
 modo trahuntur, mala sunt. Et albæ alui egestionēs, difficiles.
 Non viscosa ex his progressa, cum multo ardore ad mentis e-
 motionem perueniunt. Num ex his soporosi torpidi fiunt?
 Morbi ex talibus diutius durant. Num circa iudicationem hi
 arescentes difficulter spirantes? Quæ ex lumbis ad col-
 lum ac caput progressa sunt, & leuis syderationis modo re-
 soluerunt, conuulsoria fiunt & mentē emouētia. Num & sol-
 uuntur talia conuulsione? Ex talibus varie ægrotant, & per
 eadem progressi. Conuulsiones in his quæ ab vtero stran-
 gulantur sine febre, faciles sunt, velut etiam Dorcadi. Ve-
 sica intercepta tum aliàs, tum cū capitis dolore, habet quid
 conuulsorium. Quæ in his cum torpore exoluuntur, diffici-
 lia sunt, non tamen perniciosa. Num id quod tale est, etiam
 mentem emouet? Num & ossium circa tempora dissectio-
 nes, conuulsionem accersunt? aut si quis ebrius verberetur,
 C aut sanguis multus effluat in principiis, num hoc facit con-
 uulsionem? In sudore sputa defluentia febricitanti, leuia
 sunt. Num ad dies aliquot alui humectantur? arbitror. Num
 his ad articulos abscessus fiet? Quæ modice ferociter mē-
 tem emouent, atrabilia sunt. Si vero à muliebrium purga-
 tionum retentione fuerint, ferina. Hæc vero sæpius accidunt.
 Num & conuulsæ fiunt hæ? Num & vocis interceptiones cū
 sopore, conuulsoriæ sunt? velut coriarij filia, quæ muliebr-
 bus purgationibus præsentibus affici cœpit. Quibus con-
 uulsis oculi intente relucet, neque apud seipsos sunt, & diu-
 tius ægrotant. Sanguinis eruptiones ex contrario, malæ
 sunt: velut in splene magno si ex dextra nare fluat. Et circa
 præcordia eodem modo res se habet. Verū cum sudore hoc
 peius est. Ex naribus erumpente sanguine, cum exiguis su-
 coribus,

deribus, perfrigescentia maligna ac praua. Post sanguinis eruptionem, nigrorum per alui trāsitus, malus. Prava sunt etiam valde rubra. Num vero quarto die hæc sanguinis eruptio contingit? Soporosi ex his conuulsione moriuntur. Num nigris prægressis, & ventre tumefacto? Vulnera sanguinem fundentia, exudantia, maligna. Sic affecti loquentes latenter moriuntur. Post modicam sanguinis eruptionem, & nigrorum egestionem, in acutis surditas malum.

Sanguinis egestio in his perniciosa. Verum surditatem soluit. Lumbis dolentibus oris ventriculi dolores accedentes, signa hæmorrhoidum fluxionis futura sunt. Arbirror autem & hos prægressæ hæmorrhoidum eruptionis signum esse. Sanguinis eruptiones statis temporibus fientes, siticulosæ, difficiles ac exoluentes, si sanguinem non effuderint, in comitiales morbum finiunt. Morbi qui statim turbulentissimi sunt, infomnes, sanguinem de naribus stillantes, sexta die alleuati, noctu affligerunt, postridie exudarunt, in somnumque delati metem emouerunt, hi large sanguinem fundunt. Num & aquosa vrina tale quid significat? Quibus sanguinis eruptiones plures, his temporis progressu alui male afficiuntur, si non vrinæ concoctæ fuerint. In iudicatoriis perfrigerationibus, sanguinis eruptiones fortes pessimæ sunt. Capite grauati, iuxta sinciput dolentes, infomnes, sanguinem profundunt, tum alias, tum si quid ad collum contendat. Vigiliis infestati, derepente cum iniqua iactatione, sanguinem fundunt, tum alias, tum si quid antea perfluxerit. Num ubi inhorruerunt? Colli dolores, oculi valde rubicundi, sanguinis eruptionem significant. Quibus aluo suppressa sanguinis eruptio fit, & insuper rigent, Num aluus intestinorum leuitate corripitur, & obdura fit, aut ascarides insunt, aut vtrunque? Quibus ex lumbis refluxus fit ad caput, & manus, hi stupidi, os ventriculi dolentes, saniosis ac serosis humoribus pleni, large sanguinem profundunt. Sed & aluus his turbulentis erumpit. Quibus ex sanguinis eruptione larga ac frequenti, nigrorum multorum fit egestio, hi suppressa aluo dolorosi sanguinem profundunt. Cum quadam vero fluxione, facile ferunt. Num hi multos frigidos sudores excludunt? Conturbata in his vrina non mala, neque id quod genituræ simile in ipsa residet. Verum frequenter

A quenter hi aquosa mingunt. Quibus in surditate & torpore parua est à naribus destillatio, ea habet quid difficultatis. Vomitus his cōfert, & alui perturbatio. Quibus ex rigore febres cum lassitudine, his menses muliebres decurrunt. At collum in his dolorosum, sanguinis eruptionis è naribus signum est. Et per nares sanguinè effundere spes est, ea quæ caput concutiunt: Et quæ aurium sonitum faciunt, sanguinem profundunt, aut menses deducunt, tum aliàs, tum si iuxta spinam ardor consequetur. Fortassis autem & dysenteriam facient. Et circa ventrem palpitaciones cum præcordij intensiōne sublonga ac tumente, sanguinis eruptionem significant. Inhorrescunt autem hi. Quæ larga, violenta, multa ex naribus fluxerint, aliquando ad conuulsiones adducunt. Venæ sectio soluit. Frequentes & paulatim fientes ad egerendum surrectiones, sufflaue, viscosæ, modica stercorea habentes, cum præcordij ac lateris dolore, morbo regio participat. Num autem his suppressis hi exoluantur? arbitror sanè: & sanguinem profundunt? His tensio lumborum, & dolores in his, sanguinis eruptionem significant. Præcordij tensio, cum capitis grauitate ac surditate, & quæ ad hæc consequenter diuexant, sanguinis eruptionem indicat.

Vndecimo die sanguinis stillicidia difficilia, tum aliàs, tū si superstillauerint. Qui in horroribus simul iudicatorie exudarunt, postridie vero postquam inhorruerunt præter rationem vigilant, eos sanguinem effusuros esse arbitror.

C Quibus ab initio largæ sanguinis eruptiones, rigor fluxionē sistit. Ex sanguinis eruptione, rigores longi. Quibus capitis dolores, ac colli dolores, & totius corporis impotentia quædā, sanguinis eruptiones soluūt. Sed è tempore sic soluantur. Vrinæ quæ in his qui iuxta aures abscessus habent, cito & modice concoquuntur, malæ sunt. Et perfrigerari hoc modo malum est. Subsoporati, morbo regio affecti, non valde sentientes, quibus singultus, his aluus erumpit, fortassis & suppressa est. Hi exoluantur. Num his etiam abscessus iuxta aures fiunt? Suppressæ cum rigore urinae malæ, tum aliàs, tum si antea sopor apprehenderit. Num iuxta aures abscessus parotides dictos, in his fore spes est? Ex torminoso subsidencia limosa subliuida, mala est. Num ex præcordijs doler puto dexterum? & exoluitur? Num abscessus iuxta

HIPPOCRATIS LIBER I.

iuxta aures talibus parum dolorosi? Alius erumpens his in omnib⁹ pernicioſa eſt. In anxioſis quibuſdā vigiliis abſceſſus circa aures maxime. Ex voluulis graueolentibus, in febre acuta, præcordiis ſublimib⁹ diutius permanētibus, abſceſſus circa aures oborti occidūt. Ex ſurditate leniter abſceſſus circa aures fiunt, tū aliàs, tum ſi anxioſum quippiā ſuccedat, & ſoporofis inter hos adhuc magis. Abſceſſus iuxta aures leuiter ſyderatis mali ſunt. Quæ cōuulſorio modo exacerbātur, cū ſtuporis detētionē, abſceſſus iuxta aures producunt. Cōuulſio, tremor, anxietas, cum ſtuporis detētionē, paruos circa aures abſceſſus exacerbant. Num quibus abſceſſus ſunt iuxta aures, capitis dolore affecti ſunt? Num & ſuperius partib⁹ exudāt, num in ſuper rigent quoq; aliquo modo? Deinde & alius erūpit, & ſoporofum quippiam habent? Num & aquoſæ vrinæ alba innatantia habētes, & quæ varie exalbidæ ſunt, ac fœtidæ, abſceſſus iuxta aures faciunt? Num quib⁹ tales vrinæ, frequētes ſanguinis ē narib⁹ ſtillæ pfluūt? Num & lingua his leuis eſt? Quib⁹ magnū & frequentem ſpiritu habentib⁹, morbus regius, & febres acutæ cū præcordiis duris perfrigeratæ ſunt, num his abſceſſus magni ad aures cōſiſtunt? Soporofa, anxioſa, præcordia dolentia, vomitoria parua ſymptomata. In his abſceſſus iuxta aures obortitur. Antea vero & ea quæ circa faciem fiūt. Aluo nigra ſtercoracea egerēte, ſopor in ſuper apparēs, abſceſſū iuxta aures producit. Tuſſiculæ quæ ſunt cū ſputatiōe abſceſſum circa aurē ſubmouent. In capitis dolore ſopor & ſurditas, circa aurē abſceſſum aliquē eructat. Præcordij diſtētio cū ſopore anxioſo, ac capitis dolore, abſceſſus circa aurē attollit. Doloroſi auriū abſceſſus, citra iudicationem diſſipati, mali ſunt.

Tuſſicula
auriū ab-
ſceſſus
mouit.

HIPPOCRATIS COI

P R A E D I C T I O N V M

liber II. Iano Cornario

medico phyſico in-
terprete.

Medicorum

Edicorum prædictiones narrantur *Prædictio-
nes has
deridet.*
multæ, & variæ, & admirandæ, qua-
les ego quidem neque ipse prædi-
xi, neque alium aliquem prædici-
re audiui. Sunt autem aliquæ ex ip-
sis huiusmodi. Hominem perniciose affectū esse, & medico ipsum curanti, & aliis videri. Verum medicum alterum superuenisse ac dixisse, Nō peribit hic homo, verum

cæcus euadet. Item ad alium qui omnino male habere videbatur, ingressum prædixisse, hominem quidem euasurum esse, verum manum claudam habiturum. & ad alium quendam qui similiter superstes fore nō putabatur, dixisse, ipsum quidem sanum fore, verū pedum digitos nigrefactos putrefactione corrumpendos esse. Et aliæ huiusmodi prædictiones in tali prædictionis specie dicuntur. Alius autem prædictionis modus est, eumentibus ac negociationes tractantibus prædicere, aliis mortem, aliis insaniam, aliis alios morbos: & ad hæc omnia, etiam ea quæ prioribus temporibus facta sunt prædicere, ac omnia vera narrare. Alia porro adhuc forma prædictionum est, athletas & eos qui morborum causa exercentur ac se fatigant cognoscere, si quid aut circa cibum deliquerint, aut alteratum quippiam ederint, aut potu vberiore vsi fuerint, aut deambulationem intermiserint, aut res veneras quasdam exercuerint. Horum omnium nihil illos latet, adeo vt etiam minima quæque, in quibus non paruerit homo, exacte cognoscant. Hi omnes prædictionum modi esse feruntur. Ego vero talia quidem non vaticinabor, Verum signa scribam, ex quibus & sanos futuros homines, & morituros cōiectare oportet: & tum breui tempore, tum longiore, sanos futuros, aut perituros. Scriptum est autem à me & de abscessibus, quomodo singulos considerare conueniat. Arbitror autem & eos qui de claudicationibus prædixerunt, aliisque eiusmodi, confirmato iam morbo prædixisse, & quū iam manifestum esset, quod abscessus non esset recursurus, si modo intelligentiam habuerunt: multo sanè magis quàm priusquam abscessus fieri inciperet. Spero item & alia prædixisse, magis humano more quàm refertur, quæ videlicet

*Quid præo
dicendum
est.*

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Per hæc
exempla
hæc confir-
mat.*

*Prædictio
de mari-
scis.*

*Parcius
prædicto.*

ementibus & negociationes tractantibus prædixisse dicuntur, mortes, & morbos, & insanias. Atque hæc mihi videntur talia facta esse, & nulla mihi videtur esse difficultas prædicendi, si quis circa talia studium ac curam adhibere velit. Primum etenim aqua inter cutem laborantes, & tabidos, quis non cognouerit? Deinde deliraturi non diu latere possunt, si quis nouerit quibus his morbus cognatus est; aut prius aliquando insaniuerunt. Si enim hi homines ebriosi fuerint, aut carnes vorauerint, aut vigilauerint, aut in frigore aut calore inconsiderate versati fuerint, multus timor est ex tali victus ratione, ipsos deliraturos esse. Et eos qui hæmorrhoidas habent, si quis hyeme multo potu uti viderit, & bono colore præditos, de his prædicere licet, quod ad ver multa spes sit sanguinis eruptionis, ut & decolores & aquatici sub æstatem fiant. Verum omnia hæc addiscere ac prædicere oportet, si quis in talibus studiis palmam ferre expetat. Licet enim ex scriptis prædicere, & mortem, & insaniam, & bonam habitudinem. Possem autem referre & alia multa huiusmodi, sed quæ facilima cognita sunt visum est mihi scribere. Consulo autem ut quam prudentissime agant, tum in reliqua arte, tum in huiusmodi prædictionibus, illius probe memores, quod si cui successerit prædictio, is apud ægrotum intelligentia præditum in admiratione fuerit. Si vero quis aberrarit, supra hoc quod odio habetur, fortasse etiam insanire videbitur. Quapropter iubeo, ut tum alias omnes, tum has prædictiones prudenter faciant: quanquam sanè & audiam, & videam, neque iudicare recte homines ea quæ dicuntur ac fiunt in arte, neque narrare. Caterum de his qui exercentur ac laboribus se fatigant, eas asseuerationes quas asserunt hi qui ipsas asserunt, neque esse puto, neque si quis putat prohibeo. A nullo enim signo, neque bono, neque malo, læduntur suspensiones, cui signo fide habita quis sciat, an recte pronunciatum sit, aut secus: alioqui per me licet ut si quis velit credat. Non enim ego impedimento sum. Arbitror autem si quid veri ab ipsis dicitur, aut his qui de his qui exercentur asseuerant, aut illis qui prius scripti sunt: primum quidem hunc qui cognouit, ex signis coniecisse. Deinde verò ambigue & humano more prædixisse. & simul eos qui id narrant monstruosius quam

A quàm factum fuit recensere. Nam neque in morbis facile est peccata cognoscere, etiamsi decumbant homines, & victu parum nutriente vtantur, vt non adeò multa intueri opus sit eum qui hæc considerandi curam suscepit. Alij enim bibunt solum. Alij ad hoc quod bibunt, aut sorbitionem, aut cibum paucissimum assumunt. Necesse igitur est eos qui vberiore potu vsi sunt, magis difficulter spirare, & plus vrinæ eiicere. Eos vero qui sorbitionem aut cibum auxerunt, magis & siti-
 re, & febrere. Si vero quis vtrisque, & potu & cibo, immodice vsus fuerit, ad hoc quod febrit, & difficulter spirat, etiam ventrem circumtentum & maiorem habebit. Licet porro & hæc, & alia omnia experimentis optime explorare, quæ & habemus, & omnibus recte vtimur. Primum equidem & intelligentia, & oculis cognoscere facile est, hominem in eodem loco decumbentem, & exacta victus ratione vtentem, si non paruerit, aut obambulando, aut multa edendo. Deinde qui manibus contrectauit ventrem ac venas, minus falli potest, quàm qui non contrectauit. Et nares in febrientibus quidem, & multa & bene significant. Odores enim multum inter se differunt. At vero in sanis & recto victu vtentibus, haud scio qua re vel in hoc experimento faciendo vti possim. Postea audiendo, vocem & spiritum auribus cognoscere datur, quæ in sanis non similiter sunt manifesta, sed qualiter etiam antea. Quòd si etiam mores morborum ac agrotorum didicerit medicus, non tamen quicquam prædicere oportet. Non enim difficilius spirabit homo, morbo adhuc errante, & febricit acutiore febre, & venter intentus fuerit. Quare propter hæc non tutum est prædicere priusquam statum accipiat morbus. Verum post hoc tempus, quicquid præter rationem acciderit, dicere oportet. Manifesta vero sunt mala, quæ propter ægri inobedientiam sunt. Nam & spirandi difficultates, & alia huiusmodi postmodum sedabuntur, si ob peccatum fiant. Si igitur quis hanc iudicationem considerans dixerit, non delinquet. Atque ego quidem hunc considerandi modum nunc consulo, tum de his qui domi manent, tum de his qui exercentur, itemque de aliis omnibus, qualia peccata committant. At exactam illam narrantes rationem & audio, & derideo. Quum enim parum inobedientes fuerint homines, haud scio quo
 Gg ij modo

Diuersitas
 languetis

Varias ob-
 scruationes

Quòd non
 prædicen-
 dum.

Modus ob-
 scruationis
 quæ

modo id deprehendere possim. Si vero maiora fuerint peccata, quem in modum cōsiderare oporteat scribam. Oportet autem primum hominem, in quo quis per inobediētiā admissa cognoscere volet, per totum diem intueri, & in eodem loco, & eadem hora, sole præsertim recens orto. hoc enim tempore subeuacuatus fuerit, & adhuc ieiunus est, & nullo labore fatigatus est, præterquam matutinis deambulationibus, in quibus minime inobediens est, si sanè ubi de somno surrexit homo, ad deambulandum prodierit. Quare necesse est eum qui iusta victus ratione utitur, hac hora maxime æqualiter habere, & coloris, & totius corporis constitutionem. Quapropter & is qui huius considerationis curam gerit, acutissimus fuerit & mente, & oculis, eo tempore.

*Que præ
cæteris
obseruen-
tur.*

Contemplari præterea oportet hominis mentem, & mores, & corporis vires. Alij enim alia facilius aut difficilius imperata faciunt. Primum igitur is cui inedia imperata est, si plura comederit & biberit, per hæc manifestus fiet. & tumidius corpus ipsius apparebit, & plenius ac coloratius erit, si non excremēta alui male ipsi processerint. Erit item animosior ad ferendum laborem. Considerandum etiam an ructum edat, aut à flatibus vrgeatur. Hæc enim fieri solent his qui ita affecti sunt, propter hoc peccatum. Si vero dum cedere multa cogitur, & fortiter laborare, aut cibum imperatū non ederit, aut ebrius factus fuerit, aut à cœna larga non ambulauerit, hoc modo explorare oportet. Si quidem cœna non ederit, solito autem more deambulauerit, iucundiores aspectum præ se feret, & vegetior ac operosior in exercitiis erit. Verum alui egestio modica & compacta maxime in hoc fuerit. Si vero cœna sumpta non deambulauerit, ructū utiq; edet, & flatuosus fuerit, & plenitudo non minor apparebit, & inter laborandum magis quàm antea sudabit, & difficulter spirabit, ac grauis erit. & transitus alui maiores, ac minus viscosi his fuerint. Quod si neq; cibū cōsumpserit, neq; deambulauerit, pigrior utiq; fuerit ac tumidior. Si vero ebrius factus fuerit, sudabit magis quàm antea, & difficulter spirabit, & ipse seipso grauior erit ac humidior. Sed & letior erit, si non casu ipsi affligatur. Quod si vxore semel vñs fuerit, vegetior utique erit, & magis solutus. Si vero sæpius rem peregerit, durior euadet, & squallorem quandam habebit, & decoloratior ac

*Coitus: qd
his faciat.*

A tior ac magis lassatus erit. Porro egestionis alui procedere oportet his qui laboribus exercentur, quandiu parum ederint, ac parum potauerint, modicas & duras, atque hoc quotidie. Si vero tertio quoque die, aut quarto, aut ex longiore intervallo prodierint, periculum est aut febris, aut alui profluuii corripiendos esse. Quaecunque vero egestionis liquidiores sunt, quam ut in transitu conformentur, hæc sanè omnes peiores sunt. At vero his qui multum edunt, & multum laborant, egestionis transitum mollem, oportet esse siccum, & copiam ciborum ingestorum pro ratione laboris. Procedunt autem ab æquali ciborum copia, his quidem qui minimum laborant, plurimæ egestionis. his vero qui plurimum laborant, modicæ, si sani fuerint, & iusta victus ratione utantur. Nam ad hæc coniecturam facere oportet. Liquidiores autem egestionis, & sine febribus fientes, & quæ septima die, aut citius iudicantur, commodæ sunt si semel vna vice omnes fiant, & non reuertantur. Si vero insuper febrerint homines, aut alui profluvia redierint, si longa fuerint, penitus mala sunt, siue biliosa fuerint, siue pituitosa, siue cruda: & victus ratione propria, singula opus habent, itemque medicamentis alia aliis. Cæterum vrinam iuxta potionis copiam mingere oportet, & semper æqualem, & quam maxime aceruatim, & momento paulo crassiorem, quam id quod in potu acceptum fuit. Si vero fuerit aquosa, & copiosior quam pro eo quod bibi imperatū est, significat hominem non obedire, sed copiosiore potu uti: Aut non posse renutrirī, quam diu talia vrinam faciunt. Si vero paulatim stridat vrina, aut medicamentis hominem opus habere significat, aut morbum aliquem circa vesicam habere. At sanguinem mingere, raro quidem & sine febre ac dolore, nihil mali significat, sed lassitudinum solutio fit. Si vero sæpius mingat, & aliquid ex his accesserit, malum est. Verum prædicere oportet, siue cum dolore mingatur, siue cum febre, fore ut insuper pus mingat, atque ita dolores ac afflictiones quiescant. Crassa vero vrina albam subsidentiam habens, aut circa articulos dolorem aliquem, aut tumorem significat. Aliæ vero omnes subsidentie in vrinis eorum qui exercentur, à morbis circa vesicā fiunt, id quod ipsi manifestum facient. Cum doloribus enim erunt, & tales ut difficulter quis ab ipsis liberari possit. Atque hæc

Oletū quale oīm esse debeat.

Lotium quale.

Sanguinis minctio.

Puris minctio.

Crassum lotium.

HIPPOCRATIS LIBER II.

quidem de his scribo, & huiusmodi alia dico. Cæterum ex
his qui exactam ac certam prædictionum rationem prædi-
cant, cum aliquibus ipse conuersatus sum, cum aliquorum ve-
ro filijs ac discipulis rem contuli, quorundam vero scripta
accepi. Quare quum probe sciam qualiter quisque ipsorum
sentiat, & exactas cæritudines nusquam compererim, hæc
scribere aggressus sum. At vero de aqua inter cutem, &
tabidis, & podagris, & his qui à morbo sacro appellato cor-
ripiuntur hæc dico, ex aliqua quidem parte de omnibus idè.
Nam qui hos morbos congenitos habet, is agere ab ipsis li-
berari potest. Reliqua vero singulatim scribam de singulis.
Eum qui ab hydrope, siue aqua inter cutem correptus est, &
superstes esse volet, bonis visceribus præditum esse oportet,
ita vt natura se exerat, simulque facile concoquat, & bene spi-
ret, sitque sine dolore, & totum corpus aequaliter tepidum ha-
beat, & non circa extremas partes colliquatum. Melius est
autem vt tumores potius habeat in extremis partibus. Opti-
mum vero est neutrum horum habere. Nam molles ac graciles
esse conuenit extremas partes, itemque ventrè ad contactum
mollem. Tussim vero adesse non oportet, neque sitim, neque
linguam resiccare, tum reliquo tempore, tum post somnos,
quando hæc valde fieri solent. At cibos libenter accipere o-
portet, & vbi multum satis comedit, non affligi. Aluum ve-
ro ad medicameta quidem celerem habere, reliquo autem
tempore egererecrementum molle efformatum. Vrinam
autem apparere conuenit, pro studiorum ratione, & vinorum
mutatione transeuntè. Laborem vero ferre oportet facile, &
lassitudinis exortem esse. Ac optimum quidè est hominè ita
per omnia dispositum esse, & sic securissime sanus fieri pote-
rit. Sin minus, plurima ex his habeat. Nam spes erit vt super-
stes euadat. Qui vero nihil horum habuerit, sed contraria,
eum desperatum esse scito. Qui autem pauca horum habue-
rit, quæ bona esse dixi, si hydrope laboranti adint, huic exi-
guæ spes restant. Cui vero multum sanguinis sursum ac de-
orsum eruperit, & febris insuper accesserit, eum multa a-
qua repletum iri timor est, atque hic hydrops breuissimi
temporis est, & ex quo paucissimi euadunt. Verum de hoc
alteri prius significare oportet. At quibus magni tumores
facti emarcescunt ac rursus attolluntur, hi magis conalescunt
quam illi

A quàm illi qui ex sanguinis eruptione implètur. Verum fallunt hi hydropes ipsos egrotos, faciuntque ut ipsi à medicis discedant ac pereant. De tabescentibus quod ad sputum ac tussim attinet, eadè dico quæ de pectore suppuratis scripsi. Oportet enim cum qui probe liberari volet, facile sputum per tussim reiicere, & id esse album, & æquale, & eiusdem coloris, & ab inflammatione alienum. Quod verò à capite defluit ad nares conuerti. febrè autem non inuadere, ut ne à cœnis prohibeatur, neque sitiat. Venter autem egerat quotidie, & id quod egerit sit durum, copia pro ratione ciborum ingestorum. Hominem vero quàm minime tenuem esse oportet. Pectus autem laudare conuenit quadrangulum & hirsutum. & os ipsius paruum sit, & robuste carnosum. Quicumque enim hæc omnia habuerit, maxime superstes erit. Qui vero nihil horum habet, interitui proximus. Quicumque vero pectore suppurati facti fuerint, dum iuuenes sunt, ex humorum illapsu, aut fistula, aut aliq. quopiam huiuscemodi, aut ex abscessus recursu, hi non euadunt, nisi valde multa bona signa ipsis accesserint. Pereunt autem homines hi ad autumnum. Sed & ex aliis morbis longis plerique ad hoc tempus maxime moriuntur. Cæterum ex aliis minime superstites manet & virgines, & mulieres quibus ex suppressis mensibus tabes oborta est. Si vero aliqua virgo, aut mulier euasura est, & aliorum signorum bonorum multa accedere oportet, & menses splendide ac pure apparere, aut nulla spes est. Qui vero ex sanguinis eruptione, pectore suppurati sunt, & viri, & mulieres, & virgines, non minus euadunt. Verum signis omnibus tum spuratorum, tum tabescentium collectis, & superstitem futurum, & peritum prædicere oportet. Maxime vero euadunt ex sanguinis eruptione, hi quibus dolores sunt atrabiliarij, & in dorso, & in pectore; & qui post eruptionem minus dolent. Nam & tusses non valde insuper accedunt, & febres plerumque perseverant, sitim facile ferentes. At reuersiones eruptionis sanguinis maxime fiunt his, si nō abscessus succedat. Optimi vero sunt abscessus sanguinolentissimi. Quibus autem in pectoribus dolores insunt, & per tempus attenuantur, & tussunt, ac difficulter spirant, neque febribus insuper corripientibus, neque suppurationibus succedentibus, eos interrogare oportet, quum tussiant, & difficulter spirent, an & compa-

*Phthisicorum
bona signa*

*Quotēpo-
re hi pe-
reunt.*

*Phthisis mu-
lierum.
Suppuratio*

*Qui absces-
sus melior
res.*

HIPPOCRATIS LIBER II.

Podagra.

**Sacer mor-
bus.**

**Comitialis
senes tol-
lit ferè.**

Atum quiddam & modicum odorem habens tussiendo reiici-
ant. De podagricis hæc dico. Quicūque aut senes sunt, aut
circa articulos callos tofaceos concretos habent, aut arum
nose viuunt, ac siccam aluum habent: hi omnes sani fieri non
possunt humana arte, quantum ego noui. Sanant quidem hos
optimæ dysenterix si successerint. Sed & aliæ eliquationes
valde profunt, quæ ad infernos locos repunt. Qui vero iu-
uenis est, & circa articulos nodum tofaceos callos concretos
habet, & accurate uiuit, & laboris amans est, & aluum bonam
habet ad obediendū pro studiorū ratione, hic sanè medicum
intelligentiam habentem nactus, sanus fieri poterit. Ex his
porrò qui à sacro morbo corripiuntur, difficillime quidem li-
berantur hi quibus à puero contigit morbus, & simul ad vi-
rilem ætatem peruenit. Deinde hi quibus corpore in vigo-
re ætatis constituto factus est, & fuerit à viginti quinque an-
nis, vsque ad annum quadragesimum quintum. Post hos au-
tem, quibus factus fuerit morbus, nullam significationē præ-
bens ex qua corporis parte initium sumat. At quibus ex capi-
te initium capere videtur, aut à latere, aut à manu, aut pede
facilius curatur. Verum differunt etiam hæc morbi genera.
Qui enim à capite incipit sumūt, ex his grauissimi sunt. De-
inde qui à latere. Qui verò à manibus ac pedibus, maxime sa-
nari possunt. Cæterum horum curam aggredi oportet medi-
cum, qui medendi modum nouit, si homines fuerint iuuenes,
& laboris amantes, nisi mens mali aliquid habuerit, aut quis
stupore attonito sideratus fuerit. Nam hæc atrabiliarix men-
tis emotiones non sunt conducibiles. Alij vero qui ad infer-
nas partes conuertuntur abscessus, boni sunt. Longe vero o-
ptimi & hic sunt, qui sunt sanguinolentissimi. Quicunque ve-
ro senes apprehēdi incipiunt, maxime moriuntur. Et si non pe-
reant, statim celerrimèque per se liberantur, à medicis autem
minime opem ferunt. At quibus pueris oculi repente dis-
torti fuerunt, aut maius quoddam malum perpeffi sunt, aut
tubercula sub ceruicem oborta sunt, aut vocem graciliorem
adepti sunt, aut tusses siccæ diurnæ adherent, aut maiori-
bus factis dolor procedit ad ventrem, & non exturbatur, aut
in lateribus distortionēs habent, aut venas crassas circa ven-
trem varicosas, aut omentum descendit, aut testis magnus fa-
ctus est, aut manus tenuis & impotens, aut pes aut tibia tota
clauda

A clauda facta est, citra aliam causam: his omnib⁹ morbū antea factum fuisse, scire oportet, prae his vniuersis. Et plurimi qui pueros educant, si interrogentur confitebuntur: quosdam vero etiam res latet, negantque se scire quicquam tale factum esse. Qui porro de vlceribus cognoscere vult, quomodo singula finient, eum primum hominum species perscrutari oportet, tum eas quae meliores sunt ad vlcera, tum quae deteriores. Deinde aetates nosse, in quibus singula vlcera curatu difficilia existunt. Locos item in corporibus perspectos habere, quantum alij ab aliis differunt. Sed & alia qualia in singulis accedunt tum bona, tum mala, nosse oportet. Si quis enim omnia haec nouerit, is sanè sciet etiam quomodo singulorum euentus continget. Qui vero non nouerit haec, non nosse poterit quales fines vlcerum erunt. Species equidem bonae sunt haec. Leues, & commodatae, & bonis visceribus praeditae, & neque valde carnosae, neque durae. Iuxta colorem vero sit species alba, aut nigra, aut rubes. Haec enim omnes bonae sunt, si purae sunt. Si vero pallidus color ammixtus fuerit, aut color ipse pallidus aut liuidus fuerit, peius est. Species vero quae praescriptis contrariae sunt, eas deteriores esse scito. At vero quod ad aetates attinet, tubercula quidem suppurata sunt, & strumosa haec plurimos pueros occupant, & facillime ex ipsis liberantur. Senioribus vero pueris & adolecentibus, minus quidem oriuntur, verum difficiliter ab ipsis liberantur. Viris autem talia quidem tubercula non valde fiunt, verum, caria Graecis dicta, ad modum faui concreta, horreda; & canceri occulti submersi, & ex pustulis nocturnis herpes, donec sexaginta annos transmiserint. Senibus autem nihil talium tuberculorum accedit, verum canceri & occulti, & summas partes occupantes, & comoriuntur. Ceterum ex locis subalares difficiliores curatu sunt, & laterum mollitudines, ac femora. Nam & morae in ipsis fiunt, & recidiunt. Ex articulis periculo maxime obnoxij sunt magni digiti, & praesertim pedum. Quibus autem in obliqua linguae parte vlcus sit diuturnum, in his dentes considerare oportet, an quis iuxta illam vlceris partem acutior sit. Vulnere magis lethalia sunt, quae in venas crassas in collo ac inguinibus infliguntur. Deinde quae in cerebrum, & in hepar. Postea quae in intestinum & vesicam. Sunt autem haec omnia perniciose valde, non tamen ita ut nemo ex his euadat,

Quae ad
vulnera ul
cerum fau
cienda.
Aetatis &
locorum dif
ferentia.

Quae homi
num species
& qui col
ores pro
bi.

Strumae.

Herpes

Loca saur
cia curatu
difficilia.

Vulnera
lethalia
sunt

HIPPOCRATIS LIBER II.

equadat, velut putatur. Nam & loci qui hæc nomina habent, D
 multum inter se differunt, & iidem modi. Multum etiam dif-
 fert corporis ipsius hominis structura. Aliquando enim neq;
 febricitat, neque inflammatur sauciatus. Aliquando etiam
 citra causam febricitat, & aliqua corporis pars omnino in-
 flammatur. At quando is qui vlcus habet delirat, & facile fert
 vulnus, tunc vulnus aggredi oportet, velut iuxta medicinæ
 & accedentium rationem, euentum habiturum. Moriuntur
 enim homines ab omnis generis vulneribus. Multæ enim
 venæ sunt & tenues, & crassæ, quæ sanguinem fundentes oc-
 cidunt, si gliscere ac eo ferri ipsas contigerit, quas alia tem-
 poris occasione si quis pertundat, corporibus prodesse sen-
 tiat. Multa vero vulnera in locis vilibus ac non malis esse, &
 nulla re graui videntur, & tamen sic dolore affligit plaga, vt
 respirare non possit. Alij vero præ vulneris dolore, quod sa-
 nè graue nulla re erat, spiritum quidem duxerunt, verum de-
 lirarunt, & febrientes mortui sunt. Quicunq; enim aut cor-
 pus febricitans habent, aut mentem turbatam, talia patiuntur.
 Sed neque hæc admirari oportet, neque formidare, illud ex-
 pendendo, quodd & animæ & corpora hominum plurimum
 differunt, & vim maximam habent. Quæcunque igitur vul-
 nera tempus nanciscuntur, aut corpus & mentem huiusmodi,
 aut ita gliscetem sanguinem, aut magnitudine tanta fuerint,
 vt homo ad curationem adduci ab eius contemptu non pos-
 sit, ab his quidem discedere oportet, qualiacunque tandē fue-
 rint, diariis animi deliquis exceptis: alia vero omnia aggre-
 di, quæ recens sunt incussa, quo & febres effugiant homines,
 & sanguinis eruptiones, & nomas vlcerum proserpentes, hi
 qui euadent. Exatissime vero & ad plurimum tempus, eo-
 rum quæ grauissima sunt custodiam facere oportet. Nam ita
 facere iustum est. At vero nomæ lethalissimæ sunt, quarum pu-
 tredines profundissimæ & nigerrimæ ac siccissimæ existunt.
 Præter etiam sunt ac periculosæ, quæ nigram saniem remit-
 tunt. Albæ vero ac mucosæ putredines, minus quidem occi-
 dunt, magis autem reuertuntur, & diuturniores sunt. Herpe-
 tes autem minime omnium vlcerum quæ depascendo profer-
 punt, periculosi sunt, verum maxime difficulter submoueri
 possunt, quemadmodum canceri occulti. In omnibus autē ta-
 libus febrem superuenire vna die confert, & pus quàm albis-
 simum

Quæ vultu-
 ra curanda.

Nomæ
 quæ male
 sint.

Herpetes
 quæ male
 non sint.

Asimum ac crassissimum. Commodat & corruptio nerui, aut etiā ossis, aut etiā amborū, tum in profundis, tum in nigris putredinibus. Nam in corruptionibus pus multum finit, & putredines soluit. Porro ex capitis vulneribus lethalissima sunt quæ ad cerebrum pertingunt, velut etiam antea scriptum est. Grauiā sunt & huiusmodi omnia, os nudum magnum, os infarctum, os diffractum. Si vero etiam osculum vlcis paruum fuerit, fissura vero ossis aliquandiu permanserit, periculosius est. Hæc autē omnia grauiora sunt, si & iuxta suturā sunt, & ex locis semper periculosiores summi in capite existūt. Ceterū in omnibus memorabilib⁹ vulnerib⁹ interrogare oportet, si adhuc recentes fuerint plagæ, aut etiam iactus fuerint, an conciderit homo, aut an in soporem altiore collapsus sit. Si enim horum quippiam factum fuerit, ampliore custodia opus habet, nimirum quum cerebrū vulnus tunc perceperit. Si vero non recēs sauciatus fuerit, ad alia signa respicere oportet, ac consilium capere. Optimum quidē igitur est, neque febrile eum qui vlcus in capite habet, neque sanguinem insuper ipsi erupisse, neque inflammationem, neque simul vllum aliquem dolorem accessisse. Si vero quid horum apparuerit, securissimum est vt in principio fiat, & modico tēpore permaneat. Cōducit autem in doloribus, etiam inflammationes ex vlcis accedere. In sanguinis autem eruptionibus, pus in venis apparere. Quæ vero in acutis morbis cōferre febribus scripsi ea etiam in his fieri cōducit, & eadem hic quoq; bona esse assero, cōtraria vero mala. At incipere febrē in capitis vulnere quarta die aut septima, aut vndecima, valde lethale est. Iudicatur autem plerisque, si quidem quarta vulneris die febris inceperit ad vndecimam. Si vero septima die febris inchoarit, ad decimam quartam, aut decimam septimam. Si vero vndecimo febrile inceperit, ad vigesimam: quemadmodum in febribus descriptum est, quæ absque manifestis causis sunt. Cæterum in principiis febrium, siue delirium accesserit, siue alicuius membri sideratio, periturum hominem sciendū est, si nō omnino aut ex optimis signis aliquid accedat, aut corporis vires adsint. Verū cōsiderabis modum. Nam homini adhuc spes salutis, sed claudū fieri articulum in quem incubuit necesse est, etiam si superstes maneat homo. Porro vulnera in articulis, quæ quidem magna sunt, & neruos coniun-

*Capitis vuln-
nera.*

*Quid in
his peten-
dum.*

*Quæ in his
conferant
uel contra*

*Mortis no-
tæ in his.*

*Clauda læ-
sæ quæ
membra
fiant.*

coniun-

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Vulnoris
obserua-
tio.*

cōiungentes penitus præsescant, clarum est quod claudos efficiant. Si vero ambiguum fuerit de nervis, quomodo se habeant, si quidem fuerit acutum telum quod rectum vulnus fecit, melius est obliquo. Si vero graue & obtusum fuerit id quod vulnerauit, nihil refert. Sed plagæ profunditatē & alia signa considerare licebit. Sunt autem hæc. Pus si insuper accedat ad articulum, duriorem fieri necesse est. Si vero etiam tumores simul permanferint, hunc locum ad multum tempus durum esse necesse est, & quum sanum iam est vlcus, tumorem permanere necessarium est, simulque flecti ac extendi, quæcunque dum articulus incuruus est, curantur. Quibus vero etiam nervus elapsurus esse videtur, securius de claudicatione prædicere licet, tum alias, tum si inferiorum neruorum aliquis fuerit exolutus. Ex his autem cognosces neruum qui excidet. Pus album & crassum, multo tempore defluit, doloresque ac inflammationes circa articulum in principiis fiunt. Eadem fiunt etiam si os elabetur. At vero dissectiones in cubiti gibbis, præsertim quæ sunt cum inflammatione, ad sup-

*Medullæ
tergi affec-
tæ signa.*

purationem perueniunt, sectionesque ac vstiones. Medulla vero spinæ si ægrotarit, siue ex lapsu, siue ex alia aliqua causa, siue sua sponte, homo & cruribus impotens fit, ut neque si tangatur percipiat, & ventre ac vesica, ut circa prima tempora, neque stercus, neque urinam egerat, nisi ad necessitatem. Quum autem vetustior factus fuerit morbus, non vrgente homine, & stercus prodit, & vrina. Moritur autem postea, non multo interposito tempore.

*Fauces
cruentæ.*

Quod si vero cuiuspiam fauces implentur sanguine sæpe singulis diebus ac noctibus, cui neque caput antea doluit, & qui neque tussim habuit, neque vomuit, neque febre correptus fuit, neque dolorem habuit, neque pectoris, nec dorsi, huius consideranda sunt nares, & fauces, an vlcus aliquod habere compareat in hoc loco, aut hirudinem. Oculi porro lippientes optime permutantur, si & lachryma, & sordes, & tumor, simul fieri inceperint. Si vero lachryma sordi fuerit permixta, & non valde calida: Sordes autem alba fuerit & mollis, & tumor levis solutus: Si ita hæc se habuerint, oculus cōglutinabitur ad noctes, ut doloris exors sit, atque hoc modo res minime periculosa fuerit, ac minime diuturna. Si vero lachryma procedit multa & calida, cum paucissima sorde, ac paruo tumore, atque hoc ex altero oculo tantum, tupe

*Lippitu-
do.*

A tum, tunc diuturnum valde fit malum, verum non periculo-
 sum, & doloris exors est hic modus. Et iudicationem in his
 maxime expectare oportet, primam quidem ad vigesimam
 diem. Si vero hoc tempus transmittat, ad quadragesimam ex-
 pectanda est. Si vero neque in his diebus sedetur, in sexaginta
 iudicatur. Per totum autem tempus hoc, sordem confide-
 rare oportet, an in digito misceatur, & alba ac mollis fiat, ma-
 xime sub iudicationis tempus. Si enim desinet, hæc faciet. At
 si vtrique oculi hæc perpetiantur, in maiori periculo sunt, ne
 vlcerentur. Verum iudicatio breuioris temporis erit. Sor-
 des autem siccae valde dolorosae sunt, sed cito iudicatur, si nõ
 vulnus acceperit oculus. Si vero tumor magnus fuerit, do-
 lorisque exors & siccus, periculo vacat. Si vero cum dolore
 fuerit, malus est si siccus sit, & periculum est ne vlceretur o-
 culus ac concreseat. Sed & grauis est tumor, si lachrymam cõ-
 iunctam habeat, itemque dolorem. Si enim lachryma proce-
 dit calida ac salsa, periculum est & pupillam exulcerari, & pal-
 pebras. Si vero tumor confederit, sed lachryma multa multo
 tempore effundatur, & sordes fuerint, viris quidẽ palpebrarum
 euerfionem prædicere oportet; mulieribus autem & pueris
 exulcerationem ac euerfionem palpebrarum. At si sordes pal-
 lidae aut liuidae fuerint, & lachryma multa ac calida, & in ca-
 pite ardor fuerit, & de tempore dolores in oculum decubue-
 rint, & vigiliae his accesserint, necesse est vlcus in oculo factum
 esse, & timor est quoque vt talis rumpatur. Prodest autem fe-
 bris accedens, aut dolor ad lumbos innixus. Prædicere vero
 his futura oportet, ita vt respectus & ad tempus habeatur, &
 ad ea quae ex oculo fluunt, & ad dolores itemque vigilias. Post-
 quam vero & oculum cõtueri datum fuerit, si quidem com-
 pertus fuerit ruptus, & per fissuram prominuerit oculus, ma-
 lum est & difficile vt sedetur. Si veto & putredo tali suberit,
 penitus inutilis oculus redditur. At vero alios vlcerum mo-
 dos prædicere oportet, locos considerando, & putredines, &
 profunditates. Necessarium enim est iuxta vlcerum vehemẽ-
 tiam cicatrices fieri. Quibus igitur rūpuntur oculi, & po-
 stea prominent, vt extra locum oculus sit, his & tempore, &
 arte, opem ferre non datur, ad hoc vt videant. Paruae vero o-
 culorum transmotiones sedari possunt, si nihil mali accesser-
 rit, & homo iuuenis fuerit. At vlcerum cicatrices, quibus ni-
 hil aliud

Cum acies
 oculorum
 extuberat
 de visu a-
 ctum est.

HIPPOCRATIS LIBER II.

*Pupillari
color.*

*Præcipua
in his obser-
uatio.*

*Dysente-
ria quæ
mala.*

hil aliud mali affuerit, omnes & à temporibus, & ab arte, opé
ferre posse putandum est, maxime recentissimas, & in iuue-
num corporibus. Cæterum ex locis maxime oculi lædun-
tur, si exulcerantur. deinde pars quæ est supra supercilia, po-
stea quicquid vicinissimum his locis fuerit. Pupillæ vero
flauescentes, aut argenti speciem referentes, aut ceruleæ, non
bonæ sunt. His autem paulo meliores sunt, quæ aut minores
apparent, aut ampliores, aut angulos habentes, siue ex causis
tales factæ fuerint, siue sua sponte. Caligines & nubeculæ,
& cicatrices subalbicantes, leuigantur ac delentur, si nō vul-
nus aliquod in eo loco accesserit, aut prius cicatricē habue-
rit in hoc loco, aut vnguem pterygion dictū. Si vero splē-
dicans cicatrix in nigra oculorum parte fiat, partem aliquam
nigredinis dealbat, adeo ut si multo tempore permaneat, &
aspera & crassa, etiam memoriam sui relinquat. Porro iudi-
cationes quæ admodum in febribus scripsi, ita & hic se ha-
bent. Verum signa edoctum, iuxta differentias lippitudinum
prædictionem facere oportet, quā pessima signa accesserint,
diuturnarum lippitudinum, velut de singulis perscriptū est:
quum vero apparuerint optima signa, breuium. Tunc enim
septima die desituras esse prædicendum est, aut prope hoc
tempus, & alioqui securas esse putandum est. Recidivas autē
expectare oportet his, quibus melius habere contingit, neque
in diebus iudicatoriis, neque signis bonis conspectis. Omnium
vero maxime vrinæ statum in oculorum affectionibus con-
siderare oportet. Nam temporum occasiones repentine sunt.
Dysenterix si quidē cum febre inuaserint, aut variis alui
egestionibus, aut cum hepatis inflammatione, aut præcordij,
aut ventris: aut quæ dolorosæ fuerint, aut cibos intercepti,
sitimque inducunt: hæc omnes malæ sunt. Et qui sanè plurima
horum malorum habuerit, citissime peribit. Cui vero paucis-
sima talium affuerint, huic plurimæ spes sunt. Moriuntur au-
tem ex hoc morbo maxime pueri quinquennes, & seniores
adhuc, decennes. Reliquæ vero ætates minus. At quæ dy-
senterix commodæ sunt, hæc mala hæc non inducunt. Verum
sanguine & ramenti egestis, desuerunt septima die, aut de-
cima quarta, aut vigesima, aut quadragesima, aut intra hæc tē-
pora. Huiusmodi enim egestionis, etiā eos qui prius sunt in
corporibus, morbos sanant, antiquiores quidem diutius tē-
porē, re-

A pōre, recentiores autem in paucis diebus submouere possunt. Nam & quæ vterum gestant, etiam ipsæ euadūt supersites magis ad partum, & ex partu, & fœtus conseruant, sanguine & ramentis egestis, etiam per multos menses: nisi dolor ipsis affuerit, aut aliud quoddam malum signum ex his quæ in dysenteria fieri scripsi, accesserit. Si vero aliquod illorum apparuerit, & fœtui perniciem significat, & prægnanti periculum, si non post fœtus effugium, & secundæ exolutionem, ipsa dysenteria eadem die, aut post modicum tempus desinat.

Leuitates porrò intestinorum, lienteria græcis appellata, quæ quidem sunt continuæ & diurnæ, & per omnem horam, & cum strepitibus, & sine strepitibus exturbatur, & similiter noctu ac interdum inëumbentes, & egestionem subeunte aut valde cruda, aut nigra & leui ac graucolente: hæ omnes malæ sunt. Nam & sitim inducunt, & potum non ad vesicam promouent, vt per vrinam eiiciatur, & os exulcerant, & ruborem eleuatum in facie efficiunt, & maculas solares varios colores habentes. Simul autem & ventres emollitos, & sordidos ac rugosos reddunt. Ex talibus autem homines impotentes fiunt, ad cibum capiendum, ad deambulandum, ad faciendum alia quæ facere debent. Estque morbus hic grauissimus senioribus. Vehemens est etiam viris. Reliquis autem ætatibus multo minor. Quisquis autem neque in ætatibus his est, quas male tractari ab hoc morbo dixi, & paucissima ex signis habet, quæ mala esse scripsi, hic securissime dispositus est. Indiget autem curatione hic morbus, donec & vrina pro ratione eius quod in potu acceptum est, procedat, & corpus ab ingestis cibis augmentum capiat, & a malis coloribus liberatum fuerit. At vero alia profluuia alui, quæ sine febre sunt, & breui tempore durant, & mitia existant. Aut enim eluta sedabuntur, aut sua sponte. Prædicere autem oportet excretionem subtus erumpentem desitutam esse, quin tantum ventrem manu nullus motus occurrerit, & in fine egestionis status penetrarit. Sedes autem evertuntur ac procidunt, viris quidem, quos ubi hæmorrhoidas habent, alui profluuium corripit: pueris autem calculo laborantibus, & in dysenteria longis ac meracis: Senibus vero quibus muci agglutinati insunt. Porrò ex mulieribus, quæ magis aut minus in vtero concipere solent, ita consideratione facere cõuenit.

Lienteria.

Medela quæ.

Alui profluuia.

Sedis procidencia.

Mulierum fecunditatis cognitio.

HIPPOCRATIS LIBER II.

uenit, primum quidem specierum, Paruæ enim ad cōceptionem præstantiores sunt maioribus, tenues crassiss, albæ rubicundis, nigræ liuidis. Quæ item venas conspicuas habet, meliores sunt quàm quibus non apparent. Carnem autem vberiore habere, aniculæ malum est, mammæ autem tumidas ac magnas, bonum. Atque hæc quidē ad visum exposita sunt. Verum interrogare oportet etiam de menstruis purgationibus, an omnibus mensibus compareant, & an copia satis magna, & an boni coloris sint, & æquales in singulis temporibus, & in iisdem mensium diebus. Sic enim has fieri optimum est.

Vteri qualitas.

Locum vero in quo conceptio fit, quem sanè vterum nominamus, sanum esse oportet, & siccum, ac mollem. Sit item neque retractus, neque pronus, neque os ipsius sit auersum, neque conclusum, neque euersum. Fieri enim non potest vt cōceptio fiat, quodcunque tandem talium impedimentorū fuerit.

Conceptus impedimenta.

Quæcunque igitur mulieres in vtero concipere non possunt, verum pallidæ apparent, neque febre, neque visceribus in causa existentibus, hæc capite se dolere dicent, & menses sibi male ac meracos prodire. Siue autem breui, siue longo tempore, ipsis sic affectis menses non comparuerint, vteri in his purgatione opus habent. Quæcunque vero bene coloratæ sunt, & carnem multam ac pingue habet, & venulas occultatas, & dolore carent, & menses his aut omnino non apparent, aut modici & meraci prodeunt: Hic modus difficilissimus est ad cogendum vt concipiant. Si vero mensibus comparentibus inculpate, & mulier sic corpore disposita fuerit, & non conceperit, locus in quo est vterus in causa est, vt foetū da foetu fieri non possit. Aut enim reuulsus est, aut euersus. Nam & alia quæ isthic sunt, cum doloribus decolorationeque ac colliuatione fiūt. Quibus porro vlcus factum fuerit in vtero, siue ex partu siue ex tuberculo, siue ex alia quadam causa, his febres & inguinum tumores succedere necesse est, & dolores in his locis. Si vero & puerperij purgamenta simul fuerint intercepta, hæc mala si fuerint, omnino meraciore sunt & diuturniora. Et ad hæc præcordiorum ac capitis dolores. Vlceri autem facto & sanato, locum hunc leuiorem ac durior fieri necesse est, & minus concipere posse. Si vero solum in sinistra parte fiat vlcus, & mulier in vtero cōcipiat, siue dum adhuc habet vlcus, siue vbi iam sanā est, masculum magis

Post vlcus qualis loci.

Cum vlcus in altera parte est quid pariant.

A magis enixurâ esse spes est. Si vero in dextra parte vlcus fiat,
 & mulier concipiat, foemineum magis fore fœtum expectân-
 dum est. At si febres corripiant concipere non potentem, &
 attenuata sit muliercula, interrogare oportet, an vteri vlcus
 aliquod habeant, aut aliud quippiâ ex malis de quibus scrip-
 si. Si enî in hoc loco nihil mali subesse apparuerit, quod cau-
 sa sit attenuationis, & quod concipere non possit, sanguinem
 vomituram esse mulierem expectandum est, menses autem
 tali necessario euauerunt. Si vero febris soluta fuerit à san-
 guinis eruptione, & menses comparuerint, in vtero cōcipiet.
 Si vero priusquam sanguis erumpat, alui excrementa liquida
 facta fuerint prauo modo, periculum est perituram esse mu-
 lierem antea quàm sanguinem vomat. Quæcūque in vte-
 ro se concepisse putant, & non cōceperunt, & per multos mē-
 ses falluntur, menstruis purgationibus non apparentibus, &
 ventres augeri ac moueri vident: hæ & caput dolent, & col-
 lum, & præcordia, & in mammis lac ipsis non est, nisi modicū
 quiddam, atque id aquosum. Postquam vero ventris tumidi-
 tas exoluta fuerit, ac molles factę fuerint, in vtero concipiēt,
 si non aliud quoddam impedimentum ipsis fiat. Nam hæc af-
 fectio bona est ad mutationem in vtero faciendam, vt post
 hoc tempus in vtero concipiant. At his quæ cōceperunt, do-
 lores hi non sunt, nisi familiares his fuerint capitis dolores,
 & lac in māmīs gignitur. At vero eas quæ à diuturnis flu-
 xionibus vexantur, interrogare oportet an caput doleant, &
 lumbos, & infernam ventris partem. Interrogandæ sunt etiā
 de dentium stupore, & visus hebetudine, & aurium sonitu.
 Quæcunque autem dum ieiunæ sunt, subbiliosa vomunt per
 multos dies, quum neque vterum gestent, neque febricitent,
 eas interrogare oportet an lumbricos rotundos simul vomāt.
 Si enim hoc non confitentur, prædicendum est ipsis futurū
 esse. Fit autem hic morbus maxime quidem mulieribus. de-
 inde vero etiam virginibus, aliis autem hominibus minus.
 Quibuscunque vero sine febribus dolores fiūt, mortem qui-
 dem non inducunt, verum plerique diuturni sunt, & multas
 mutationes ac recidiuas habent. Modi autem hi sunt. Primū
 quidem ex capitis doloribus aliqui sunt lenes, aliqui multo
 grauiores. Utrosque vero hoc modo considerare oportet.
 Quicunque hebetem visum habent, & rubor quidam ipsis fit
 Hh inculis,

Conceptus
fallacia.

Quid ab-
his peten-
dum.

HIPPOCRATIS LIBER II.

in oculis, & pruritus frontem vexat, his sanguis sua spōte manans opitulatur. Atque hic modus necessario simplex est. D

*Quid his
profit.*

Quibus vero dolores circa caput & frontem, ex magnis ventis fiunt, & ex frigoribus quam vehementer calfacti fuerint, eos grauedines quidem maxime perfecte liberant. profunt autem & sternutationes, & muci in naribus fientes, magis quidem sua sponte, sin minus, coacte. Grauedines autem fiunt perfecte, adeo vt & tusses succedant. & sternutationes succedentes si dolores non sedauerint, necesse est tubercula & decolorationes his succedere. Quibus autem dolores sine manifestis causis fiunt, & diurni, & in toto capite, suntque ipsi & graciles, & debiles, his prædicendum est morbum longe grauiorem priore esse. Si vero etiam ad collum, & ad dorsum dolor descendat, caput relinquens, & rursus ad caput recurrat, adhuc grauior fit. Verum omnium horum grauissimum est, si ex capite ad collum ac dorsum tendat. Vtilitates autem his ex abscessibus fore expectandum est, aut vbi pus per tussim reiecerint, aut hæmorrhoidas habet, aut pustulas in corporibus enatas, Confert etiam caput furfures habens. E

Torpor.

Torporis & puncturæ pruriginosæ velut ab vrtica, quibus per caput discurrunt, aliquando per totum, aliquando per aliquam partem: Sæpe vero & frigiditas aliqua ab ipsis sentiri putatur, velut per caput discurrere, hos interrogare oportet, an etiam ad summam linguam punctura illa procedat. Si enim hoc fecerit, perfectus morbus fit, & qui difficilius submoueri possit. Verum absque hoc facilis est. Modi vero utilitatum consequendarum ex abscessibus cōtingent, veluti antea scriptum est. Sed tamen abscessus minus in his succedunt, quam in illis. Quoscunque vero vnā cum doloribus vertigines F

*Quid his
profit.*

Vertigo.

corripiunt, malum agre exolubile ac furiosum existit. Senibus autem maxime hic modus fit. At alij morbi circa caput, & viris, & mulieribus, cum securitate vehementissimè sunt, & diuturniores. fiunt autem & adolescentibus, & virginibus in ea pubertatis ætate, & maxime circa mensium progressum. Mulieribus vero in capitis doloribus, alia quidem omnia fiunt, quæ & viris. Verum puncturæ illæ pruriginosæ & affectiones atrabiliariæ, his minus quam viris, si non menses penitus aboliti fuerint. Quibus colores dum iuuenes sunt, prauis sunt ad multum tempus, & continenter, non tamen morbi regij

Color.

A regij modo: hi siue viri sint, siue foeminae, caput dolent, & lapides ac terram comedunt, & haemorrhoidas habent. *Pallor.* Pallidi vero cum virore colores qui diuturni sunt, & morbus regius vehemens non est, alia quidem eadem facere solent, verum pro lapidum ac terrae esu, praecordia hos magis affligunt quam alteros. Quicumque vero multo tempore pallidi apparent, & facies in tumorem eleuatas habent, eos caput dolere sciendum est, aut circa viscera dolorem habere, aut in sede malum aliquod in seipsis. Ex his autem apparentibus, plerisque non vnum aliquod horum malorum apparet, sed plerumque multa, aut etiam omnia. Qui nocte vident, quos *Nyctalopes.* sane nyctalopes vocamus, hi morbo corripuntur iuuenes, aut pueri, aut etiam adolescentes, & liberantur sua sponte, aliqui in quadraginta diebus, aliqui septimo mense, quibusdam vero & per totum annum permansit. Quapropter de tempore coniectare oportet, ita vt & ad morbi robur, & ad aegri aetatem respicias. Abscessus autem his profunt insuper apparentes, & ad infernas partes fluentes. Verum non valde accedunt, propter iuuentutem. At mulieres non corripuntur ab hoc morbo, neque virgines quibus menses comparent. Quibus autem lachrymarum fluxiones diuturnae fuerint, & hi nyctalopes sunt, eos interrogare oportet an caput doluerint antea quam haec reuelarunt. Quicumque dum neque febrecitant, neque decolores sunt, saepe & verticem & tempora dolent, si non alium manifestum habuerint abscessum in facie, aut grauitur loquantur, aut dentes doleant, his sanguinem per nares erupturum esse expectandum est. Quibus vero ex naribus sanguis fluit, hi alioqui sani esse videntur, hos autem vel splenem in tumorem eleuatum habere conperies, vel caput dolere, & splendicans quiddam ipsis ob oculos obuersatur. Plerisque vero horum simul & caput & splen, hoc modo se habere apparent. Gingivae vitatae, & ora graueolentia his sunt quibus splenes magni. Quicumque vero habent splenes magnos, & neque sanguinis eruptiones ipsis contingunt, neque oris graueolentia, horum tibiae vlcera praeua habent, & cicatrices nigras. Quibus partes sub oculis vehementer attolluntur, eos magnos habere lienes conperies. Si vero etiam in pedibus tumores accesserint, aquam etiam habere videbuntur. Verum & ventrem, & lumbos in-

Temporū dolor.
Lien non sanus quid ferat.

Hh ij spicere

HIPPOCRATIS LIBER II.

Distortio- spicere oportet. At vero distortionem in facie, si nulli alij D
nes faciei. corporis parti communicant, cito sedantur, aut sua sponte,
aut ad necessitatem coactæ: reliqui vero lyderati sunt.

Quibus vnâ cum hoc quod mouere non possunt, morbo-
sa corporis pars attenuatur, hi in sanitatem restitui non pos-
sunt. Quibus autem colliquationes non accesserint, hi sani
euadent. Cæterum de tempore quando sani erunt prædican-
dum est, respectu habito ad vim morbi, & ad tempus, & ad
ætatem hominis, & ad anni tempus, ita vt eius rei memor sis,
quod vetustissimi morbi, & pessimi, & qui reuoluuntur, gra-
uissime obediunt: itemque hi qui sunt in vetustissimis cor-
poribus. Sed & autumnus & hyems, ad tales morbos submo-
uendos minorem commoditatem exhibent quam ver & æ- I
Humero- stas. Dolores porro in humeris fientes, qui quidem ad ma-
ris dolor. nus descendunt, torporesque ac dolores inducunt, his absces-
sus non succedunt, verum nigram bilem vomentes sanantur.
Qui vero isthic in humeris manet, aut etiam ad dorsum pro-
grediuntur, eos puris, aut atræ bilis vomitu effugiunt. Ve-
rum de his ita considerationem facere oportet. Si quidem e-
nim facile spirauerint, ac graciles fuerint, atram bilem ipsos
vomituros esse spes est. Si vero difficiliter spirauerint, & in
faciem ipsis color incurrit, qui prius non erat, siue rubicun-
dus siue niger, eos magis pus sputuros esse sperandum est.
Ad hæc vero considerandum est etiam, an in pedibus tumo-
res sint. Nam & hoc signum in his consentit. Atque hic mor-
bus viris vehementissimus esse solet, à quadragesimo anno
vsque ad sexagesimum. Quæ ætate etiam coxendicum mor-
bus maxime affligit. Porro de coxendicum morbo sic con-
siderationem facere oportet. Quibuscunque senioribus &
torpores vehementissimi sunt, & perfrigerationes tum lum-
borum, tum crurum: & qui pudendum arrigere non possunt:
& quibus alius non egerit, nisi ad necessitatem coacta, &
prodit ipsis multus stercoraceus mucus: his maxime diutur-
nus morbus erit, prædicendumque est annum vt minimum
duraturum esse morbum, ab eo tempore quo incepit, & opé
ad ver & ætatem expectandam esse. At vero iuuenibus non
quidem minus doloris inducit coxendicum morbus, verum
breuior est. Nam quadragesimo die liberantur. Sed neque
torpores vehementes accedunt, neque perfrigerationes cru-
rum ac

Arum ac lumborum. Quibus autem hic morbus est quidem in lumbis ac cruribus, non autem affligit adeo ut decumbat, considerare oportet an alicubi sint collectiones in coxa, & interrogare an ad inguen dolor progrediatur. Si enim ambo hæc habet, diuturnus fit morbus. Interrogandum insuper est, an in femore torpores insint, & ad poplitem progrediantur, & si hoc confiteatur, rursus interrogandum, an & per tibiam ad summum pedem procedant. Quicumque enim pleraque horum confessi fuerint, his dicendum est, quod crura ipsis aliquando calida, aliquando frigida fiant. Quod si morbus hic lumbos relinquens, aliquibus ad infernas partes vertatur, eos confidentes esse iube. Quibuscunque vero coxas & lumbos non relinquens, ad supernas partes conuertitur, malum id esse prædicendum est. At quibus circa articulos dolores fiunt, & tumores, & sedantur, non podagrico modo: in his comperies viscera magna, & in vrina subsidentiam albam. Et talis si tempora eleuarit, dicit se sæpe dolere, dicit etiam sudores sibi nocturnos oboriri. Si vero neque in vrina subsidet talis subsidentia, neque sudores fiunt, periculum est ne aut claudi fiant articuli, aut affectio abscessus humore melli similis, quem melicerida vocant, sub ipsis nascatur. Fit autem hic morbus his quibus in puericia & iuuentute sanguis ex naribus fluere solitus desit. Proinde interrogandum est de sanguinis eruptione, an in iuuentute facta fuerit: & an pruriginosa velut ab vrtica punctura, & in pectore, & in dorso insint: & quibus alui dolores fortes inducant, citra exturbationes: & quibus hæmorrhoides fiant. Hoc enim horum morborum principium est. Si vero etiam malo colore præditi sint hi homines, interrogandum est an caput doleant. Hoc enim fatebuntur. Quibus vero ex his alui dolores in dextris fuerint, dolores his vehementiores fiunt, & præsertim quum ad præcordiū iuxta hepar, reliquæ doloris fuerint. His autem doloribus prodest strepitus statim in aluo obortus. Postquam autem dolor quieuerit, vrinam crassam ac cum virore pallidam mingunt. Aque hic modus nequaquam lethalis est, verum valde diuturnus. Quum autem iam vetustus fuerit morbus, homines ab ipso excutiunt. At de sanguine interrogare oportet, an in iuuentute fluxerit, & de visus hebetudine, & de vrina

HIPPOCRATIS

*Impetigi-
nes.*

Leucæ.

*Leucæ
undo.*

*Lepreæ
undo.*

euacuationis pallore, itemque de strepitibus an insint, & D
succeedentes profint. Hæc enim omnia fætebuntur. Impe-
tiginæ & lepræ, & vitiliginæ albæ, leucæ appellatæ, qui-
bus quidem iuuenibus aut pueris aliquid horum factum est,
aut paulatim conspectum in multo tempore augefcit: his nõ
putare oportet abscessum esse, eam papularum eruptionem,
sed morbum. Quibus vero horum aliquid factum est mul-
tum & derepente, hoc sanè fuerit abscessus. Fiunt autem
leucæ quidem ex lethalissimis morbis, qualis est & morbus
tabidus appellatus. Lepreæ vero & impetiginæ, ex morbis
ab atra bile factis. Ex his autem facilius sanantur ea quæ
in maxime iuuenibus fiunt, & quæ recentissima sunt, &
in mollissimis ac carnosissimis corporis partibus producun-
tur. E

HIPPOCRATIS COI

COACAE PRAENOTIONES,

Iano Cornario medico phy-
sico interprete.

*Qui post ri-
gorem pe-
reant.*

*Perfrige-
ratio.*

*Pauor &
tristitia si-
ne caussa.*

*Ignoran-
tia, obli-
uio.*

*Rigores
soporosi.*

Vi ex rigore perfrigeratur, caput
ac collum dolentes, voce destituti,
insuper exudantes, postquã se re-
collegerint moriuntur. Molestie
ferre morbum cum perfrigeratio-
ne, pessimum est. Perfrigeratio
cum duricia perniciofa est. Ex
perfrigeratione, timor, & tristitia
præter rationem, in cõuulsionem
finit. Ex perfrigeratione vrinæ
intereipi pessimum est. Ignorantia cum rigore, malum. Ma-
lum item obliuio. Soporosi rigores aliquatenus pernicio-
si, & flammeus in facie color, cum sudore, in his malignus est.
In his frigiditas posteriorum partium cõuulsionem accersit.
Et in summa, posteriorum partium frigiditas, cõuulsoria est.
Ex dorso horrores frequentes, & cito transeuntes, ægre to-
lerari possunt. Vrinæ enim interceptionem dolorosam signi-
ficant. F

A fiant. Insuper exudare, his pessimum est. Rigor continen- *Rigor cō-*
 ter verans, corpore iam debili existēte, lethalis est. Qui fre- *tinuus.*
 quenter exudat, ac insuper rigent, perniciosum hoc est. & in
 fine suppurationem habere comperiuntur, ventresq; pertur-
 batos. Rigores ex dorso molestiores sunt. Qui vero deci-
 maseptima die rigorem habuit, & quarta ac vicesima insuper
 riguerit, malignum hoc est. Horrore affecti, caput dolētes, *Horror*
 exudantes, malignum id est. Horrore affecti, multum insu- *qui malus.*
 per exudantes, difficili malo implicantur. Rigores multi *Rigores*
 torpidi, maligni sunt. Quibus sexta die rigores fiunt, hi æ- *multi.*
 græ iudicantur. Quibus sanis horrores frequentes sunt, hi
 ex sanguinis fluxione suppurantur. Horror & spiradi dif- *Horror &*
 ficultas in doloribus, signa tabis sunt. Ex pulmonis suppu- *dyspnœa.*
 ratione, & circa ventrem aliquando ac claviculam dolores,
 & anxie stertere, sputi copiam in pulmone significat. Hor- *Horretes*
 rore affecti, anxij, delassati, lumbos dolentes, aluos humectas *quales.*
 habent. Affectiones insuper rigētes, & quæ ad noctem ali-
 quanto magis exacerbantur, cum vigiliis ac delirio in somnis,
 aliquādo urinas involuntarie emittentes, in cōuulsionem de-
 sinunt. Continui rigores in acutis, pravi sunt. Ex rigore, cū *Rigor cō-*
 capitis dolore exolutiones, perniciose. Cruenta in his urinae *tinuus.*
 pravae. Rigor cum distentione nervorū in posteriora oc-
 cidit. Qui inhorruerūt & exudarunt iudicatorio modo, &
 post die præter rationē horruerunt, si quis nō vigiliis infe-
 stet, neq; cōcoxerit, ei sanguinē erupturū esse puto. Uri- *Rigor o-*
 na cum rigore suppressa, mala & convulsorie, tum aliās, tum *pisthoto-*
 siquis antea graui sopore pressus fuit. Spes autē in his est ab- *nodes.*
 scessus retro aures fore. Rigores velut in febre tertiana, *Lotiū re-*
 si in media inordinata febre exacerbentur, valde maligni sūt. *tentū ma-*
 Si vero cōtrario conuellentibus modo exacerbentur, cum ri- *lum est.*
 gore & febre, perniciosum est. Vocis interceptiones ex rigo-
 re, solvuntur tremore. Et insuper rigentes tremores succedē-
 tes iudicāt. Qui ex rigore cum capitis dolore exoluuntur,
 in periculo versantur. Cruenta urina his mala est. Quibus
 rigor, his urinae suppressio. Cōuulsio in febre, manuum ac
 pedum dolores, maligni sunt. Malignus est & doloris ex fe-
 more progressus. Neq; genuum dolor bonus est. Sed & sura-
 rum dolores maligni sunt, metemq; emouent, tum aliās, tum
 si urinae subsidētia in medio innatet. Febres ex præcordio-

HIPPOCRATIS

rum dolore malignæ sunt, sopor in his pessimus est. *Qui* fre D
quenter exudare cum præcordij intensione non cessant, plerumque
maligne habent. & dolores in summum humerum ac clavicu-
lam incubentes, in his pravi sunt. Febres tertianæ naturam
referentes, cum anxietudine, malignæ sunt. Vocis interce-
ptiones in febre malæ sunt. Lassati, caligantes, vigilantes,
soporosi, exudantes, recalciscetes, male habent. Lassati cum
horrore si exudarunt iudicatorio modo, recalcacti in morbo
acuto, male habent, tum aliàs, tum si circa hæc sanguis de nari-
bus stillarit. E regio morbo abunde colorati, moriuntur, al-
ba vero alui egestio in his præcedit. Febres tertianæ naturæ
referentes erroneæ, in pares dies translapse, difficiles sunt. An-
xietudines in diebus iudicatoriis, si in his sine sudore perfrige-
rentur, & omnes qui sine sudore perfrigerantur citra iudi-
cationem, male habent. Et qui insuper riguerunt ex his, ubi vo-
muerunt meraca, anxij, tremuli in febre, malum. *Qui* ex ri-
goribus, parvis sudoribus, perfrigerantur, malum. Exudantes, vigi-
lantes, recalciscetes, malum. *Qui* insuper exudant in febre,
maligne habent. Quibus biliosa est alui egestio, his circa pe-
ctus morsus & amaritudo, malum est. In febribus inflata al-
uo, status non erumpere malum. Lassati, singultientes, stupore
detenti, mali. Præter consuetudinem quid facere, velut est,
proponere sibi aliquid, & expectare aliquid, prius non consue-
tum, aut contrarium, malum est, & mentis emotioni proximum.

Qui morbi in malis signis leuatur, & qui in bonis non re-
mittunt, difficiles sunt. *Qui* exudant, & maxime capite, in F
morbis acutis submoleste ferentes, malum, tum aliàs, tum si vri-
næ sunt nigrae & turbidus spiritus in his malus. Extremæ
partes si in utranque partem cito transmutentur, malum est. Sed &
sitis huiusmodi mala est. Ex moderato ferox respiratio, malum.
Vox acuta, malum. Præcordia his intro trahuntur. *Qui* ex per-
frigeratione sudorosa cito recalciscunt, malum. *Qui* in acutis
existente vasorum euacuatione, impotentes fiunt, malum. In febre
tractus velut à vomitu, in creationem desinens, malum. Tor-
por in utranque partem cito translabens, malum. Sanguinis stille
pusillæ, malæ. In acuto morbo sitis præter rationem soluta,
malum. *Qui* ad manum exiliunt, male habent. *Quibus* cum
febre ardente, tumores somnolenti, torpidi fiunt, his dolor in
latus

latus superueniens leuis sideratiōis ac resolutiōis modo occidit. Suffocatio in acutis ægris attenuatis, perniciofa. In perniciosis iam parui tremores, & vomit^o æruginosus. Qui in potibus substrepunt, & submurmurāt in siccis: & qui difficulter deglutiunt spiritu tussiente, perniciose habēt in acutis perfrigeratis. Rubores in manibus ac pedibus, perniciosi.

Efflantes & refracti, in somnis leuiter suspicientes, morbo regio abunde colorati moriuntur, alba alui egestio in his præcedit. In febribus mētis emotiones taciturnæ, in eo qui voce priuatus nō est, perniciose sunt. Liores fientes in febre, breui mortem affore significāt. Quibus in febre dolore lateris fiente, aluus multa aquosa ac biliosa egerit, hi alleuantur. Quibus vero inedia cōsequenter accedunt, ac sudores, cū bono faciei colore, & aluo liquida, ita vt adsit etiā aliquis cordis, seu potius oris vētris dolor, hi vbi longius ægrotarunt, peripneumoniorū modo moriuntur. Febrienti si atra bilis in principio, sursum aut deorsum prodierit, lethale est. Qui cū perfrigerationibus, nō sine febre, superne exundant, moleste ferētes & phrenitici, in acuto morbo perniciose habēt. Dolores modice acuti, ad clauiculam ac sursum trāseuntes, perniciosi. In longis perniciosis morbis, sedis dolor lethalis est. Si debiliter iam affecti, non videant, aut nō audiāt, aut labiū, aut oculus, aut nasus ipsis distorqueatur, lethale est. In febribus inguinis dolor, morbū diuturnum significat. In febribus iudicationes impeditæ ac sublatae, temporis quidē diuturnitatē inducunt, non autē perniciose sunt.

Febres ex doloribus vehemētibus diuturnæ. Mētis emotiones tremulæ, palpatoriæ, phreniticæ sunt. & dolores circa suram, in his mentē emouent. Quicunq; in febre cōtinua, voce destituti iacentes, oculis cōnuentes nistant, hi si postquam sanguis ipsis ex naribus fluxit, & vbi vomuerūt loquantur, & ad seipsos redeant, seruātur. Si vero hæc nō fiant, difficulter spirantes facti breui moriuntur. Qui melius habuerunt, si postridie exacerbentur, malum est. Si tertia die cohibiti, quarta exacerbentur, malum est. Num & tales exacerbationes phreniticæ sunt? Quibuscūque desinunt febres, nō in diebus iudicatoriis, his recidiæ fiunt. Qui in principio tenues, cum capitis pulsu, & vrina tenui, ad iudicationē accerbantur, his nihil miri est si & mētis emotio insuperq; vigiliæ

gilix accedant. In morbis acutis, motus, iactatio, somnus D
turbulentus, quibusdam conuulsionem significat. Turbulentæ cum ferocia excitationes mentem emouentes, malæ sunt, itemq; conuulsoria, tum aliàs, tum cum sudoribus. Conuulsoria etiam videntur colli ac dorsi perfrigerationes, immo etiam totius corporis. In his mictiones sunt pelliculose.

Deliria cum sopore, conuulsoria. Mentis emotiones modice feroces, ferinæ sunt, sed & conuulsiones significant. In morbis longis, ventris præter rationem tumores, conuulsorij. Affectiones statim turbulentæ, vigilias inducetes, sanguinem de naribus stillantes, sexta die alleuantes per nocte, verum postridie rursus affligentes, exudates in somnum delatæ, mentem emouentes, large sanguinem fundunt, & morbos soluunt. E
Aquosa vrina talia significat. Qui cū relatis, ab atra bile mēte moti, tremuli fiunt, maligne habēt. Deliriū in spiritu & sudore, lethale est. Lethale est & in spiritu ac singultu. Insomnia in phrenitide euidentia bona sunt.

In phrenitide egestionis alui albæ, & torpor, malum. Rigor his pessimus est. In phreniticis in principiis affectiones mansuetæ, ac frequenter transmutationē habentes, malæ sunt. Quibus ab atra bile mēte motis, tremores fiunt, malū est. Qui ab atra bile mēte moti, tremuli fiūt, ac saluā fūdūt, nū sanē phrenitici sunt? Mēte moti, acute insuper febrīetes phrenitici fiunt. Phrenitici parum bibentes, strepitum valde percipientes, tremuli, aut conuulsi. In vehementer phreniticis, tremores lethales sunt, Deliria circa necessaria, pessima. Quæ ex his exacerbatur lethalia sunt. Mentis parculsiones, voce clangorose, linguæ conuulsiones tremulæ, & voces tremulæ fientes, mentē alienāt. Duricies in his pernicioſa est. Prædebilitatorū deliria pessima. Affectiones in phreniticis frequēter transmutationē habētes, conuulsoria, prauæ. Phrenitici cum perfrigeratione saluā fundētes, vomitū nigrum indicant. Qui varie agrotant, & frequenter soporosi mente mouentur, his nigrū vomitū expectandū esse dicito. Quæ conuulsorio modo exacerbantur, stupefactoria sunt. Tumores iuxta aurē, in morbis longis parui sunt; Sanguinis fluxiones ac vertigines insuper apparentes, pernicioſæ. Febres vertiginosæ, & cū voluulis, & sine voluulis, pernicioſæ. Anhelosis febris postea acuta. Cū
præcor-

A præcordio intèro perfrigeratis, magnus circa aurem tumor,

Quibus in febre dolores circa lumbos & infernas partes fientes, septū transuersum cōtingunt, infernas partes relinquētes, perniciosi sunt, tum aliās, tum si aliud quoddam signum prauū accedat. Si vero alia signa nō fuerint praua, suppuratum fore timor est. Pueris febris acuta, & alius suppressa, cum vigiliis, & calcitrare, & colorem mutare, & ruborem habere, conuulsorium est. Affectiones statim turbulētā, vigilias inducentes, & nigra cōpacta egerētes, partim sanguinē fundūt. Affectiones cū vigiliis & anxietudine repētina, sanguinē fundūt, tū aliās, tū si quid etiā antea pfluxerit. Num & qui modice perfrigerati postea horruerunt? At qui circa exacerbationes tussunt, & parum exudant, maligne habent. Ad latus dolore ac suffocatione accedente, hi suppurantur. Quibus in febribus continuis pustulae per totum corpus erumpunt, lethale, si non purulentus abscessus fiat, maxime autem circa aurem his fieri solet. In morbo acuto externas partes perfrigerari, internas autem ardere, & sitire, malum est. Febres cōtinuæ per tertiam diē augescētes, periculosæ. Quibus febris aliquādo intermittit, periculo vacat. In febribus longis, aut tubercula, aut dolores, in articulis fiunt: & si facti fuerint, nō sunt inutiles. Capitis dolor in morbo acuto, præcordium reuulsum, nō profuente ex narib⁹ sanguine, ad phrenitidem deuenit. Febres lypiricæ, bilis sursum ac deorsum effusione nō accedente, nō soluantur. Morbus regius ante septimum diem accedens, malū. Septimo vero ac nono, & vndecimo ac decimo quarto, indicatorius est, si nō præcordia induret: sin minus, ambigues est. Frequētes per eadē recidiuæ, circa iudicationē sanguinolēte, nigrorū vomitū faciūt, fiūt autē & tremulæ. Dolores qui in tertianis febribus exacerbātur, tertianarū generis morbū faciūt, & grumosum sanguinē egerūt. In febribus secundū venam quæ est in collo, pulsus ac dolor, in dysenteria desinit. Color qui sæpe in calore trāsmutatur, utilis est. In biliosis spiritus magnus, & febris acuta, cū præcordij intēsiōne, iuxta aurē abscessum facit. Qui ex morbis longis se refocillātes bene cibū accipiunt, & nihil proficiunt, hi maligne recidiuam incidunt. Quibus in febribus venæ in tēporibus pulsant, & facies sana est, & præcordiū nō molle,

HIPPOCRATIS

molle, diuturnum morbum significat, & non desinētem citra D
multi sanguinis ex naribus fluxum, aut singultum, aut cōul-
sionem, aut coxendicum dolorem. In febre ardente si al-
uus eruperit, mortale est. Ex alui dolore laborioso, febris
ardens, perniciofa. In febribus ardentibus si aurium soni-
tus accedant, cum visus hebetudine, & grauitate secundū na-
res, melancholico modo ab atra bile mente mouentur, sangui-
ne ipsis non erumpente. Tremores in febribus ardentibus,
mentis percussio soluit. In febre ardente fluxio sanguinis
ex naribus, quarta die, mala est, si non aliud quid boni coinci-
derit. Verum quinta minus periculosa est. Qui ex febribus
ardentibus aliquātulum perfrigerantibus, cum egestionibus
alui aquosis ac biliosis laborant, oculis malum est, tum alias, E
tum si stupidi fiant. Febris ardens rigore superaccedēte sol-
uitur. Febres ardentes recidiuare solent, & vbi per dies
quatuor significationem de se præbuerunt, postea exudant.
Sin minus, septima die. Febres ardētes quatuordecim dies
diuidicant, aut alleuantes, aut perimentes. Ex febre arden-
te, abscessu purulento circa aurem non fiēte, non valde ser-
uantur. Letargici, tremuli ex manibus, somnolenti, discolor-
es, tumidi, pulsib⁹ tardi sunt, & partes sub oculis eleuatas ha-
bent, & sudores insuper accedunt, & aluos biliosas, & intem-
peratas subtumidas habent. Si vero obaridas habuerint, vri-
nae & egestionis alui latenter ipsis progrediuntur, vrina ve-
lut iumentorum est, potum non expetunt, neque aliud quic-
quam. Postquam vero resipuerint, collum dolorosum se ha-
bere dicunt, & sonitus per aures transire. Qui vero ex le-
thargicis seruantur, plerūque pectore suppurati fiunt. Qui-
buscunque in febribus tremores circa iudicationem cessant,
his temporis progressu abscessus dolorosus suppuratus in ar-
ticulos fit, & vesica dolorosa. Febrientibus quibus rubores
sunt in facie, & dolor capitis fortis, & venarum pulsus, his san-
guinis fluxio plerunque contingit. Quibus autem cibi fasti-
dia sunt, & oris vetriculi morsus, & multum saliuæ, his vom-
itus fit. Quibus vero ructus adsunt, & flatus, strepitus ac ele-
uationes ventris, his fit alui exturbatio. Qui diutius se-
cure ex febre continua laborant, citra dolorem aut inflam-
mationem, aut aliam causam, his abscessus expectandus est
cum dolore ac tumore, & magis in infernis parib⁹. Expecta-
re autem

A re autem oportet abscessus, his magis qui trigessimum annum
 egressi sunt. & tunc expectare abscessus oportet, ubi viginti
 dies febris transmiserit. Senioribus autem minus sunt, & ubi
 multo tempore febres durant. At intermittentes & erroneo
 modo inuadentes, autumno maxime in quartanam leniter
 transeunt, & hoc magis his qui triginta annos excesserint.
 Abscessus autem hyeme magis sunt, & tardius desinunt, &
 minus recurrunt. Quibus vero saepe recidiva contigit, his
 si semestre tempus transmiserint, tabes coxendicum leniter
 accedit. Quaecunque signa febris se opponunt, & non ab-
 cessus significationem habent, maligna sunt. Febres quæ
 neque in diebus iudicatoriis, neque post solutorium signum
 decesserunt, reciduant. Acuti morbi in diebus quatuorde-
 cim iudicantur. Tertianæ exquisita in quinque aut septem
 circuitibus, aut ad summum in novæ iudicatur. Quibus fe-
 bris incipientibus, sanguis de naribus steruatione fiens
 distillat, & urina subsidentiā albam in quarta die habet, his
 in septima die solutionem significat. Morbi acuti iudican-
 tur, sanguine de naribus fluente, in die iudicatorio; & sudore
 multo fiens, & urina purulenta ac vitri formam referente;
 prodeunte & bonam subsidentiā habente, & acuatim ex-
 eunte: Abscessu item memorabili fiens, & aluo mucosa &
 eruenta derepente egerente; & vomitibus non pravis fiens;
 circa iudicationem. Somni profundi, non turbulenti;
 firmam iudicationem significant. Turbulenti vero cum do-
 lore corporis, inconstantes sunt. Septima die, aut nona, aut
 decima quarta, fluxiones sanguinis à naribus fiens, plerun-
 que febres solvunt: Similiter & alui fluxio biliosa, & qualis
 in dysenteria fieri solet: & genuum ac coxendicum dolor; &
 urina concocta ad iudicationem. In muliere vero etiā men-
 struæ purgationis fluxus. Quibus in febribus sanguis abudè
 undecūq; profluxit, his in refectionibus à morbo alui hume-
 ctantur. Qui in febribus exudant, caput dolentes aluo sup-
 pressa, convulsi fiunt. Mentis emotiones modice feroces,
 & ferinum, & convulsionem significant. Convulsio in fe-
 bre fiens, & eadem die desinens, bona est. Convulsio in fe-
 bre fiens, sedat febrem eadem die, aut postera, aut tertia. Si ve-
 ro tempus in quo incepit transgrediatur, & non desinat, ma-
 lum est. Febres intermittentes, verū inæqualiter calescen-
 tet,

tes, aluo inflata, pauca egerete, in his post iudicationem lumborum dolore sequuto, alui erumpunt. At amburentes ad manum, torpidæ, siticulosæ, anxiosæ, in his aluo suppressa gravati exoluuntur. Quandoque vero & rubicundæ in pedibus ambustiones, eadem significant. Hybernæ febres quartanæ, leniter in acutos morbos transcunt. Capitis dolor pertinax cum febre acuta, & alio signo maligno, lethale est. Ceterum sine signo malo, transgrediens vigesimum diem, sanguinis aut puris fluxum è naribus, aut abscessus ad infernas partes significat: fluxiones quidem iunioribus trigintaquinque annis, senioribus vero, abscessus. Si vero circa frõtem ac tempora fuerit dolor ille pertinax, fluxiones. Quibus capitis sunt dolores, & sonitus aurium, citra febrem & vertigo, & vocis tarditas, & manuum torpor, eos aut syderatos, aut comitiales, aut obliuiosos fore expecta. Qui caput dolent, stupore correpti, delirantes, aluo suppressa, oculo ferociente, florulenti, hi in posteriorem partem conuelluntur. Capitis succussiones, oculi rubicundi, mente manifeste emouètes, perniciosæ sunt. Non commoriuntur hæc, sed circa aurem tumorem faciunt.

Capitis dolor, cum sedis & pudendorum dolore, & torporem, & impotentiam inducit, & vocem resoluit. Hæc horrenda non sunt, verum somnolenti ac singultientes fiunt nonno mense, ex quibus soluta voce, in idem restituntur. Qui in capitis dolore ascaridas habent, his surditas & sopor consequens, abscessus circa aurem exsuscitat. Qui caput dolent, stupore detenti, dolorosi, oculum rubicundum habentes, sanguinem effundunt. Capitis concussioniones, & aurium sonitus sanguinem effundunt: aut mulieri menses deducunt, tum aliàs, tum si iuxta spinam ardor consequatur: fortassis autem dysentericis fluxiones. Capite grauati, iuxta scinciput dolentes, vigiliis infestati, sanguinem effundunt, tum aliàs, tum si quid ad collum se extendat. Vomitus in capitis doloribus æruginosi, cū surditate, vigilatibus, cito insaniam excitant. Quibus capitis ac colli dolor est, sed & totius corporis tremula quædā impotētia, sanguinis eruptio soluit. Quin & tēpore hæc soluantur. Verum vesicæ in hoc supprimuntur.

In acutis capitis doloribus, & in torpidis cum gravitate, conuulsiones fieri solēt. Capitis dolorem soluit pus per nares, aut sputa crassa, & non olentia. Soluit item vlcerum eruptio

Aptio. Quandoq; & somnus, & alui fluxus. Capitis dolor moderatus, cum siti cibum capiente, aut cum sudore non soluente febrem, abscessus in gingivis, aut circa aurem significat, aluo non exturbata. Capitis dolor soporosus cum gravitate, convulsorium quid facit. Caput dolentes, siticulosi, aliquatenus vigilantes, obscuri cognitu, impotentes, ex aluo liquida delassati, num mente mouentur? Caput dolentes, surda stri, manibus tremuli, collum dolentes, mingentes nigra condensata, vomentes nigra, perniciose habent. Caput dolentes, exudantes, aluum suppressam habentes, convulsioni obnoxij sunt.

Sopor ubique malus est. Soporosi in principiis fientes, cum capitis lumborum, colli praecordij dolore, vigilantes, num phrenitici sunt? Nasus in his destillans perniciosus, tum alias, tum quarto ab initio die. Malum est etiam alui proluuium valde rubicundum. Soporosi ab initio exudantes, urinis concoctis ardentes, verum citra iudicationem perfrigescentes, & breui rursus ardentes, torpidi, soporosi, convulsi, perniciose habent. Somni soporosi, & perfrigerationes, perniciosi sunt. Soporosis delassatis, surdis factis, aluo erumpente si rubicunda egesta fuerint circa iudicationem profunt. Soporosi, anxiosi, praecordium dolentes, parum vomentes, abscessus iuxta aurem habent. Antea vero circa faciem tumores cum sopore. Morbi derepente mentem percellentes cum anxietudine, sanguinem profundunt. Soporosa, anxiosa, dolorosa praecordia, frequenter parum spuentia, Tumores circa aurem habent. Soporosi, num aliquid convulsorij habent? Affectiones soporosa, fatuitatem inducentes, stuporis detentionem inferentes, praecordia variantia, & ventrem tumidum habentes, cibum fastidientes, aluo suppressa exudantes, num his turbidus spiritus, & genitura simile quid pertransiens, singultum significat? Num & aluus biliosa insuper egerit? Splendidum in his mictum prodest. Ventres quoq; his insuper turbantur. Cerebro corrupto alij in tribus diebus, alij in septem moriuntur. Has vero si effugerint seruantur. Quibus autem ex his rescatis, os disparatum repertum fuerit, hi pereunt. Caput dolentibus ex posteriore parte ossa rupta habentibus, fluxio est nare larga crassa, mala est: Hi ubi oculum antea doluerint, rigent. Num & iuxta tempora ossium diruptiones convulsoriae sunt? Auris dolor pertinax, cum febre acuta, & alio quodam

dam signo aliquantum maligno, iuuenes quidem septima die **D**
occidit, & citius delirio correptos, si non multum pus effuxe-
rit ex aure, aut sanguis è naribus, neque aliud quoddam bo-
num signum compareat. Seniores autem tardius, & minus tol-
lit. Nam & aures suppuratione præveniunt, & minus delirāt.
Verum multi ex his recidiunt, atque sic pereunt. Surditas in
acutis ac turbulentis consequens, malum. Malum etiam in lō-
gis. In his autem dolores etiam ad coxas deducit. In febrī-
bus surditas, alui sistit. Aures frigida, & pellucida, & con-
tracta, pernicioſa. Tinnitus in acutis, & sonitus in auribus, le-
thale. Sonitus aurium, cum visus hebetudine, & narium gra-
uedine, mentem euomet, & sanguinem profundit. Quibus
surditas cum capitis grauitate, & præcordij intensione, & ad **E**
splendorem turbatio, sanguinem profundit. In febre acuta
aures obsurdescere, furiosum est. Valde surdi, in accipien-
do tremuli, linguam resoluti, torpidi, malum. Accedente
ægritudine surditas, & vrina subrubicunda subsidentiam non
habens, sed id quod in medio innatat, metem euomet. Mor-
bo regio corripī, in his malū est. Mala est & ex morbo regio
fatuitas. Hos voce priuari, sentiētes tamen esse contingit. For-
tassis autem & alius male his afficitur. Quæ circa aurē do-
lorose excitantur, pernicioſa sunt. Rubores circa aurem ex
prægresso dolore, in febribus fientes, signum quidem sunt ery-
sipelatis in facie futuri. Sed & conuulsiones ex talibus
fiunt, cum vocis interceptione ac exolutione. Tumores circa
aurem ex plurimis graueolētibus cum febre acuta, & præcor-
dio intento, tardius excitati, occidunt. Tumores circa au-
rem leuiter syderatis, mali. Tumores circa aurē in longis mor-
bis non supputantes, lethales. Alui vero his deorsum ferun-
tur. Num quibus abscessus sunt iuxta aures, caput dolent?
Num & supernis partibus exudant? Num & insuper rigent?
Num & alui erumpunt, & quid soporosum habēt? Num & a-
quosa est vrina, alba innatantia habens, & aliquantum varia,
exalbida, graueolentia. Abscessus iuxta aurem submouent
tussiculæ cum sputationibus fiētes. Vrinæ in abscessibus re-
tro aures cito & modice matureſcentes, malæ sunt. & sic
perfrigerari, malum est. Abscessus circa aurem in morbis
diuturnis suppurati, non valde albo & inodoro pure, occi-
dunt, & maxime mulieres. Abscessus iuxta aurem, ex acu-
tia

A acutis morbis maxime in febribus ardentibus fiunt. & si non iudicationem fecerint, & maturescant, aut ex naribus sanguis fluxerit, aut urinae subsidentiam crassam habuerint, ægri pereunt. Plerique vero talium tumorum antea propulsantur. Verum considerare oportet insuper etiam ipsas febres, siue augeantur, siue remittant, atque sic pronunciare. Ex surditate ac torpore, de naribus aliquid destillare, difficultatis aliquid habet. Vomitus his conueniet, & alui turbatio. Ex surditate leniter abscessus iuxta aures fiunt, tum alias, tum si quid nausæ accedat. Sed & soporosis ex his, etiam magis abscessus ad aurem fiunt. Surditatem ex febribus, sanguinis è naribus fluxio soluit: itemque alui turbatio. Facies quæ ex tumida humiliatur, & vox leuior ac debiliior fiens, & spiritus rarior ac leuior, remissionem in sequentem diem significat. Faciei corruptio, lethalis. Verum minus, si propter vigilias, aut famem, aut alui exturbationem fiat: Et si id quod propter hæc corruptum est, sedetur per diem ac noctem. Talis autem fuerit, oculi caui, nasus acutus, tempora collapsa, aures frigida ac contractæ, cutis dura, color pallidus aut niger. Liuescens vero ex his palpebra, aut labium, aut nasus, breui lethale est. Faciei bonus color, & toruitas, in morbo acuto, malum est. Frontis ex his contractio, phrenitidis signum est. Circa faciem color bonus, & sudores non febrientibus, stercora vetusta subesse significat, aut victus rationem inordinatam. Rubores circa nasum, alui humescantis signa sunt. Dolores circa præcordia aut pulmonem si suppurentur, malum est. Oculorum puritas, & albas ipsorum partes, ex nigris aut liuidis puras fieri, iudicatorium est. Si igitur cito purgentur, celerem iudicationem significat, si tarde, tardiozem. Caligo oculorum, aut si alba ipsorum pars rubescat, aut liuescat, aut venulis nigris impleatur, bonum non est. Malum est etiam lucis splendorem fugere, aut lachrymari, aut distorqueri. Et alterum minorem fieri, malum est, & oculos frequenter agitare, ac iactare, aut paruas lemas ac sordes circa ipsos, aut concretionem tenuem albicantem habere: aut albam partem maiorem fieri, nigram vero minorem: aut nigram sub palpebram supernam occultari. Mala est etiam oculorum cæuitas, & expressio valde foras, & splendoris extritio, ut pupilla extēdi non possit. Et extremitatum

li palpe-

palpebrarum curvitas, & oculi fixi, & assidue nictare, & colores permutare, & palpebras inter dormiendum non committere, perniciosum est. Malus est & oculus peruersus. Oculorū rubor in febre siēs, alui diuturnam malignam affectionem significat. Circa oculos pustularum eruptiones in virium refectionibus, aluum prorumpere faciunt. In oculorum distortionē febrienti, lassato, rigor perniciosus, & soporosi in his male habent. Viro lippienti, febre superueniente, solutio. Sin minus, periculum est ne cæcus fiat, aut pereat, aut vtrumque. Quibus lippientibus capitis dolor accedit, & ad multum tempus cōcomitatur, periculum est ne cæci fiant. Lippienti alui profluuium sua sponte prodicens, vtile est. Oculorum obscuratio, & oculus fixus caliginosus, malum. Oculorum obscuratio, cum animi deliquio, breui conuulsionem inducit. Oculorum rectitudo in morbo acuto, & motus velle, & somnus turbulentus, & vigiliæ, & quandoq; sanguinis ē naribus stillationes, nihil boni. Qui febres ad tactū non adurentes habent, phrenitici fiunt: & magis si sanguis fluxerit. Lingua quæ in principio quidem inhorruit, in colore vero permanet: progressu autem temporis exasperatur, & liuescit, & rūpitur, lethalis est. Si vero valde nigrescat, in quartadecima die iudicationē fore significat. Periculosissima autem est nigra, & cum virore pallida. Linguam circa hifidam sui partem, velut salua alba obduci, febris remissionis signum est, si quidem id quod superinductum est crassum fuerit, eadem die. Si vero tenuius, postridie. Si vero adhuc tenuius, tertio die. Eadem significant etiam huiusmodi, si circa summam linguam fiant, verum minus. Lingua tremula cum rubore iuxta nasum, & aluo liquida, si reliqua sine signis sint circa pulmonem, malum est, & celeres purgationes, perniciosas significat. Lingua citra rationē tenera siens, & cum cibi fastidio nauseabunda, cum frigido sudore, ex aluo liquida, nigrorum vomituum, signum est: lassitudo in his mala est. Lingue tremulæ quibusdam etiam aluum liquidam quandoque faciunt. Denigratæ vero in his, celerem mortem significant. Num lingua tremula mentem non firmā significat? Linguae asperæ & resiccatae, phreniticae sunt. Dentes collidere aut stridere, quibus non familiare id est à pueris, furiosum ac lethale est: iam vero delirans si hoc faciat, penitus lethale est. Perniciosum

A niciosum autē est & resiccare dentes. Dentis corruptio abscissum circa gingivam factum soluit. Ex dētis corruptio-
ne, vehemens febris superaccedēs, & delirium, lethale est. Si
vero seruentur, vlcera suppurabunt, & ossa discedent. Qui-
bus circa palatum humoris collectio fit, plerunq; suppuratur.

Dolores vehementes circa maxillas, periculum est ne ad os
sis educationem deueniant. Labium contractum, alui biliosę
eruptionem significat. Sanguis de gingivis, ex aluo liquidus
perniciosus. Sputi excreationes in febre, liuidę, nigre, bi-
liosę, si quidem supprimantur male sunt, secedentes vero pro
ratione, vtilis. Quib⁹ salūginosa sputa, ac tussis supprimun-
tur, his corpus velut à pustulis rubescit. Verum ante obitum

B exasperatur. Scretio frequens, si sanē & aliud quoddam si-
gnū affuerit, phenitidē indicat. Vocis interceptiones cum
exolutione, pessimę. Modice feroces mentis emotiones, ma-
la & ferinę sunt. Quibus vox cum febre deficit, & cum iu-
dicatione intercepta, tremuli moriūtur. Vocis interceptio-
nes in febre conuulsorio modo fientes, ad mētis emotionem
cum silentio deueniūt, perniciosum. Vocis ex dolore inter-
ceptiones, dolorosam mortē inducunt. Vocis interceptio-
nes cum exolutione stupefactorio modo, perniciosę sunt.

Voces contractę post medicamenti sumptionem, num pra-
uę sunt. Plerique horū exudant, & ventres humectos habēt.

In vocis interceptione spiritus, velut his qui strāgulantur,
præ manibus expositus, malus est. Num & mentem emouet?

C Ex capitis dolore vocis interceptiones si sint, febricitates
cum sudore laxantur in seipsos, fiuntque morbi reuertentes
diutius durantes. his insuper rigere, malum non est. Mētis
emotiones cū vocis interceptione, perniciosę. Vocis inter-
ceptiones insuper rigētibus, lethales. Tales autem leniter ca-
put dolent. Vocis interceptiones cū exolutione, in febre acu-
ta sine sudore, sunt quidem lethales, minus vero quā cū su-
dore. Verum diuturnitatē temporis significant. fortassis autē
& qui ex recidina tale quid patiūtur, tutissimi sunt. Pernicio-
sissime autē ex talibus habent quibus sanguis ex narib⁹ fluit,
& quibus alui humectātur. Vox acuta, planctū referens, &
oculorū obscuratio, cōuulsorium est. Dolores his ad infernas
partes, toleratu faciles sunt. Cum voce tremula, solutio alui
præter rationē, in his moram trahētibus diuturnis, pernicies
li ij est

est. Frequētes subſoporatę vocis interceptiones conſiſten- D
tes, tabem præſignant. Spiritus qui denſus quidem & paru-
us eſt, inſlāmationem & dolorē in locis principalibus ſigni-
ficat. Magnus autē & per multum tēpus delirium aut con-
uulſionem. Et frigidus quidē lethalis eſt, lethalis autē eſt & fe-
briculofus & fuliginofus. Verum minus quā frigidus. & qui
magnus foras exſpiratur, paruus vero intro: & paruus foras,
magnus vero intro, peſſimus ſanē eſt, & morti propinquus.
Itēmq; extendens, & vrgens, & obſcurus, & dupla intro reuo-
ratio, veluti ſuperinſpirantibus. Bona autem ſpiratio, in om-
nibus morbis qui cum febre acuta ſunt, & in quadraginta die-
bus iudicantur, magnum momentum ad ſalutē habet. Col-
lum durum & doloroſum, & maxillarū colligatio, & venarum
iugularium palpitatio fortis, & tendinū diſtentio, pernicio-
ſum. Dolores in faucibus gracilibus ſtrangulatorij, à capi-
tis dolore originē trahentes, conuulſorij ſunt. Frigiditates
colli ac dorſi apparentes, Sed & totius corporis cōuulſoria, in
his miſtiones ſiunt craſſiorem farinam referentes. Quibus
circa fauces irritamenta ſunt, his tumores circa aurē leniter
erumpunt. Fauces doloroſę, graciles, cum ægre tolerabili
moleſtia, pernicioſę acutę ſunt. Quibus ſpiritus retrahi-
tur, & vox ſtrangulatoria eſt, & vertebra intro cōſidet, his in
fine velut contrahente quodam ſpiritus ſit. Fauces modice
exaſperatę, & aluus vanis conatibus nitens, frontis dolores,
ægri palpando contrectātes, doloroſi: quę ex his augeſcunt,
difficilia ſunt. Dolores fortes circa fauces, tumores circa
aurem, & conuulſiones efficiunt. Colli item ac dorſi dolores.

Cum febre acuta conuulſiones pernicioſę. Colli & cu-
bitorum dolores, conuulſorij. A facie autem hi, & ſecundum
fauces. Pallidi, graciles, ſaliuam ſputantes, In his in ſomnis
ſudores boni ſunt. Num & ſudore leuari, plurimis non malum
eſt? Dolores ad infernas partes his toleratu faciles ſunt. In
dorſi ac pectoris dolore, miſtio cruenta ſuppreſſa, pernicioſa
eſt doloroſe. Colli dolor malum quidem in omni febre, peſ-
ſimum autē his quibus timor eſt vt etiam infaniant. In pe-
ctoris dolore febriculoso, aluus turbata, torpida, nigrarum e-
geſtionum ſigna ſunt. Dolores parui in acutis iuxta fauces
graciles, in gracili vbi hiarit, non facile os contrahente, men-
tem emouent. Ex his phrenitici pernicioſe habent. Fauces
exulce-

A exulcerata in febre, cum alio signo ex his quæ difficilia sunt, periculosa sunt. In febribus de repente suffocari, & deglutire non posse, citra tumorem, malum est. Collum conuertere non posse, neque deglutire, vt plurimum lethale est.

Præcordium molle esse conuenit, & doloris exors, & æquale. At inflammatum, aut inæqualiter se habens, aut dolens, signum est ægritudinis non leuis. Tumor vero in præcordiis durus & dolorosus, pessimus quidem est si iuxta omnes partes fuerit. Ex his autem qui ab vna parte sunt, minus periculosus est qui à sinistris est. Significat autem in principio quidem tales, mortem citam. Si vero viginti dies transmittant, febre manente, suppurationem. Contingit autem his in primo circuitu, etiam sanguinis eruptio è naribus, & valde prodest. Plerumque enim hi caput dolent, & visus obscuratur. & magis in his sanguinis eruptione affore expecta. In ætatibus autem annorum trigintaquinque. Senioribus vero minus. At vero molles & doloris exortes tumores, diuturniores indicationes faciunt, & minus periculosi sunt. Sed & hi sexaginta dies transgredientes, febre manente, suppurantur. Consimilia vero significant & tumores circa venterem, his qui sunt in præcordiis. Verum minus suppurantur hi quàm illi. Minime vero qui sub umbilico consistunt. & fiunt etiam hi quidam in tunica, illi vero sursum diffusi. Lethales autem sunt ex ipsis, quicumque intro rupti fuerint. ex reliquis autem suppurationibus, quæ quidam foras rumpuntur, optimum est vt in breuissimam & acutissimam molem colligatur: quæ vero intro, vt neque mole, neque dolore, neque colore, foris se manifestas faciant. Contrarium autem pessimum est. Quædam vero ex his propter puris crassitudinem, nullam de se significationem præbent. Porro recentes in præcordiis tumores, si non cum inflammatione fuerint, & dolores ab ipsis soluit murmur in præcordio obortum, & maxime quidam si pertransierit per vrinas, & alui egestionem. Sin minus, si etiam ipsum pertransierit. Prodest autem & si subdescenderit ad inferos locos. Pulsus in præcordio cum tumultu, mentis emotorius est, & magis si oculi frequenter moueantur. Oris ventriculi dolor, & pulsus præcordiorum, febre perfrigerata, malum, tum aliàs, tum si insuper exudarint. Dolores ad præcordium irruentes, tum aliàs mali sunt, tum si aluos humectent. Peiores autem sunt, si breui fiant. & tumores circa aurem ex his
 Ii iij emer-

emergētes, maligni sunt, & alię suppurationes. Oris vētrici- D
culi dolores cum tormine vētris animalcula erūpere faciunt.

Oris ventriculi dolor seniorē frequenter impetens, mor-
tem repentinā significat. Quibus præcordia eleuantur, al-
uo suppressa, malū est, maxime autē in morbis tabidis, longis.
& quibus alui humectantur, in præcordio inflāmatiō suppu-
ratoria est, quibus ante mortem nigra per aluum subeunt.

Præcordiorū distēctio cum sopore anxioso, in caput dolen-
te abscessus circa aurem attollit. Post præcordiorū tumo-
rem, biliosis spiritus magnus & febris acuta, abscessus circa au-
rem attollit. In dolore præcordiorum submurmuranti, lum-
borum dolor superaccedens in febribus, ventres vtplurimum
humectat, si non flatus eruperit, aut vrinæ copia prodierit.

Ex præcordio diutine afflicto, & aluo graueolenti, absces- E
sus circa aurem, occidit. Quibus à præcordiorū doloribus,
aluus paulatim subuiscosa egerens, pauca stercoracea effun-
dit, num etiam sanguinē effundit? Quibus derepente dum
sine febre sunt, præcordij & oris vētriciuli dolor, & circa cru-
ra, ac infernas partes, & aluus in tumorem eleuata est: soluit
venæ sectio, & alui fluxio. His febrile nocium est. Longa e-
nim & vehementes febres fiunt, & tussis, & spiritus & singul-
tus fiunt. His autem ad solutionem tendentibus, dolor fortis
coxarum, aut crurum, aut puris sputum, aut oculorum priua-
tio succedit. Quibus dolores præcordiorum, oris ventricu-
li, hepatis, partium circa vmbilicum, hi sanguine per aluum e-
gesto, seruantur: non autē egesto, moriuntur. Quibus præ- F
cordia non mollia, facies sana, non liberantur citra multi san-
guinis ex naribus fluxum, aut conuulsionem, aut coxēdicum
dolorē. Dolores ad præcordia in febre, voce intercepta, si-
ne sudore soluti, malum est. His ad coxendices dolores fiunt.

Iuxta ventrem in febre palpitaciones, mentis emotiones
inducunt, Sanguinis autem fluxio horrorem efficit. Dolo-
res in febre ad præcordia exilientes, sine sudore soluti, mali-
gni sunt. His ad coxendices dolores fiunt, & ipsis vnā cum fe-
bre ardente, aluus deorsum erumpēs, perniciosum est. Do-
lores circa vmbilicum palpitorij, habent quidem & aliquid
mentis emotorium, verum circa iudicationem pituita his a-
cervatim copiosa cum dolore penetrat. Post aluum suppres-
sam, præcordia subleuata in tumorem, mala sunt, maxime
tabescen-

A tabescentibus iam diu, & quibus alui humectatur. Anxietatem in praecordio sentientibus, tumores circa aurem oborti, ipsos occidunt. Duricies circa ventrem cum dolore, in febrientibus cum horrore, cibum auersantibus, si alio insuper parum humectata, purgationem non faciant, ad suppurationem peruenient. Dolor supra umbilicum, & lumborum dolor, si medicamentis non soluantur, in hydropem sicum desinunt. Dolores ex lumbis diuturniores, qui febre tertianæ generis modo exacerbantur, grumosum sanguinem egerere faciunt. Dolores in lumbis, sanguinis fluxionem inducunt. Ex lumborum dolore sanguinis fluxiones largæ sunt. Quibus ex lumborum dolore, recursus ad caput, & manus torpidæ, & oris ventriculi dolores, & aurium sonitus, his sanguis large profluit. Sed & alui his deorsum erumpit, & mens turbata est ut plurimum. Ex dorsi dolore ægritudinis principia difficilia sunt. In lumborum dolore pertinaçia, & ampliore alui subductione, à veratro vomere spumosa multa prodest. Spinæ distortionem ac spirandi difficultatem, sanguinis fluxio soluit. In lumbis dolentibus oris ventriculi dolores insuper accedentes, signa sanguinis fluxionis sunt, etiam prægressæ. Affectiones ex lumbis ad collum & caput, transeuntes, leuis siderationis modo resoluentes, convulsoriae, mentis emotoriae sunt. Num tales etiam solvuntur convulsionibus? Aut taliû alui ægrotant per eadem prodeuntia? Ex lumborum doloris recursum, oculorum distortio, malum. Dolor in pectus firmatus torpore, malus in febre est. Hi repente pereunt. Ex lumborum dolore recursiones ad os ventriculi febriculosa, horrorem inducentes: Sic affecti tenuiores tenuia aquosa, mente moti, voce destituti, nigro-rum vomitu facto moriuntur. Diuturni circa lumbos, & tenue intestinum dolores, & ad praecordia dolores, si ægri cibos auersentur vnâ cum febre, his dolor intentus ad caput progressus, repente ipsos occidit convulsorio modo. Quibus lumborum dolor est, hi male habent. Num his tremores fiunt, & circuli rubicundi in tibiis in rigore? Nû lumbos dolentibus, cibos fastidientibus, non vomentibus, modice ferociter mente motis, spes est nigra proditura esse? Lumborû dolor in ventriculi os dolente, cum excreatione violenta, habet quid convulsorium. Rigor vnâ cum indicatione ali-

HIPPOCRATIS

quatenus horrendus est. Lumborum dolor sine causa manifesta saepe impetens, maligni morbi signum est. Lumborum dolor cum sopore anxio, malus est. Lumborum distentio ex muliebrium mēstruū multitudine, ad suppurationem tendit. & varie prodeuntes viscosi, graueolentes, stragulatorij menses ex prædictis, ad suppurationem tendunt. Arbitror autem tales etiam aliquantum delirare. Quibus lumborum dolor, & lateris, sine causa manifesta, hi regium morbum incurrunt. Perfrigerationes ex sanguinis eruptionibus in diebus indicatoriis vehementes, pessimæ sunt.

Vice versa sanguinem erumpere, malum est, velut in splene magno ex dextris. & circa præcordia eodem modo se res habet. Vulnere sanguinem tundentia, insuper rigentia, maligna. Sic affecti loquentes latenter moriuntur. Affectiones quæ quinta die sanguinem large fundunt, sexta insuper riguerunt, septima perfrigerata fuerunt, & repente recalescunt, in his alui male afficiuntur. Post sanguinis eruptionem, nigrorum per aluum egestio, mala. Mala autem sunt & rubicunda valde & æruginosa. Quarta die tales sunt sanguinis eruptiones. Soporosi ex talibus conuulsi moriuntur, nigris prægressis, & vêtre tumefactio. Post sanguinis eruptionem, & nigrorum egestionem, in acuto surditas, malum. Sanguinis egestio his perniciofa. Surditas autem soluit. Quibus sanguinis eruptiones plures, his temporis progressu alui male afficiuntur, si non vrina concocta prodierit. Num & aquosa vrina tale quid significat? Quibus ex sanguinis eruptione larga frequenti, multa sit alui cum nigris egestio, ea autē suppressa, sanguinis fluxiones: hi aluum dolent. vñ vero cū quibusdam flatibus, facile tolerant. Num tales multis frigidis sudoribus exudant? Conturbata in his vrina, mala non est: neque id quod genituræ simile in ipsa residet, verum plerumque hi aquosa mingunt. Quibus de naribus in surditate ac torpore pauca destillant, habent quid difficultatis. Vomitus his conducit, & alui perturbatio. Magnæ in principiis sanguinis eruptiones, circa refectionem aluos humectat. Fluxiones ex naribus largæ per vim suppressæ, quandoque conuulsionem prouocant. Venæ sectio soluit. Vñdecima die fientes sanguinis stillationes, difficiles sunt, tum alias, tum si bis superstillauerint, & rursus stillauerint. In sanguinis fluxione

A xione multa, aut singultus, aut conuulsio, mala est. In his qui decolores vsque ad septem annos vires recolligunt, & spiritus in viis acervatus, & terræ concupiscētia, sanguinis corruptionem ac exolutionē significat. In morbis longis parue comparantes sanguinis fluxiones, perniciosę sunt. Vertigines ab initio sanguinis narium fluxio soluit. Ex narib⁹ erumpente sanguine, cum exiguis sudoribus perfrigescētia, maligna sunt. Sanguinis detractio in perfrigeratione torpida, mala est. Qui aluo suppressa sanguinem effundunt, & vna cum sanguinis effusione insuper rigent, his aluum velut ex intestinorum leuore lubricam hæc faciunt, itemq; durāt, & ascaridas, aut ambo. Sanguinis fluxiones statis temporibus sientes, siticulosę, si sanguinem non effuderint, comitialis morbi mortem inducunt. Ex hæmorrhoidē parū apparente, vertigines obortæ, paruam ac modicam siderationē significant, soluit venę sectio. & quicquid hoc modo apparuerit, mali aliquid significat. Palpitantes per totum, num etiam voce intercepta moriuntur? Tremores conuulsorij fiētes in sudoribus, reuerti solent. Indicatio his fit, vbi super-riguerint. Superrigent autem hi ardore circa ventrem prouocati, Somnus multus in his conuulsorius, & ad frontē grauitates, & mictio difficilis. Cōuulsiones antea non cognitæ in strangulatis ab vtero, faciles sunt. Conuulsoria sine sudore sputa defluentia in febriēte, leuia sunt, His insuper alui aliquantum humectantur. fortassis autem & ad articulos aliquid abscedet. Quibus conuulsis oculi intente relucēt, neque apud seipsos sunt, & diutius ægrotant. Quæ conuulsorio modo exacerbantur, cum stuporis detētionē, abscessus iuxta aurem excitant. Tremulis, anxiosis, parui iuxta aurē tumores conuulsionem significant, aluo male affecta. Cōuulsiones & tetanicas distentiones febris accedens soluit.

Conuulsio ex vulnere lethalis est. Conuulsio in febre fiens, perniciofa est. Minime vero pueris. Seniores septem annis in febre nō corripuntur conuulsione. Sin minus, perniciosum est. Conuulsionem soluit febris superueniens acuta, quæ prius non fuit. Si vero fuit prius, iam exacerbata. Prodest & vrinæ transitus vitri speciem referens, copiosus, & alui fluxus, & somni. At repentinas cōuulsiones soluit febris, alui fluxus. In cōuulsionibus vocis interceptio diu durās, mala est.

mala est: parua autem, aut linguæ siderationem, aut brachij, **D**
 aut dextrarum partium significat. Soluitur autem urinis mul-
 tis acruatis de repente prodeuntibus. Sudores autem paula-
 tim fientes profunt. Aceruati vero, itemque sanguinis detra-
 ctiones acruate lædunt. In distentionibus & ante & re-
 tro fientibus, & in tergū solū cōtingentibus, si maxillæ soluā-
 tur lethale est. Lethale est etiā sudare in distentione in dor-
 sum fiēte, & corpus dissolui, & in eadē affectione reuomere
 per nares, aut clamare, aut nugari, si ab initio vox intercepta
 fuit. In posteram enim diem mortē significat. Febriles in
 dorsum distentiones, urinae geniturae similes solvunt. An-
 ginae quæ neque in collo, neque in faucibus, quicquam con-
 spicuum faciunt, verum suffocationem vehementem ac spi-
 randi difficultatem inducunt, eadem die & tertia occidunt. **E**
 Quæ vero tumores & ruborem in collo accipiunt, in cæteris
 quidem consimiles sunt, verum diuturniores. Quibuscumque
 vero & fauces, & ceruix, & pectus, simul rubuerint, diutur-
 niores sunt, & ex ipsis maxime seruantur, si non recurrerint
 rubores. Si vero dissipentur, neque tuberculo feras conuerso
 ac collecto, neque pure leniter ac sine dolore excreato, ne-
 que in diebus iudicatorijs, perniciosæ sunt. Num etiam sup-
 purati fiunt? Securissimum autem est ruborem & abscessus
 quàm maxime foras verti. Erysipelas vero foris quidem ac-
 cedere, commodum est, intro autem conuerti, lethale. Con-
 uertitur autem intro, quum disparente rubore pectus grauatur, **F**
 & difficilem spirationem habet. Quibus vero anginae ad
 pulmonem vertuntur, partim in septem diebus pereunt, par-
 tim euadentes suppurati fiunt, si non educio pituitosa sur-
 sum ipsis fiat. Quibus per pulsationis venarum vehemen-
 tiam, stercus de repente per aluum secedit, lethale est. In
 anginis sputa gracilium subarida, malum. Anginosi in lin-
 guis tumores, citra signa disparentes, perniciosi: & dolores
 disparentes citra manifestam causam, perniciosi sunt. In
 anginis qui non breui concocta exspunt, perniciosè habet.
 In angina dolores ad caput, citra notas, cum febre, perni-
 ciosi. In angina dolores ad crura, citra notas, cum febre,
 perniciosi. Ex anginis citra indicationē præcordij dolor,
 cum impotentia ac torpore fiens, occidit occulte, etiāsi valde
 mansuete se habere putent. Ex anginosis citra notas arte-
 nuatis,

Anuatis, dolor ad pectus & ad aluum progressus concitatus, pus egerere facit, alias autem eius qui exoluitur tale est. In anginis omnia perniciofa sunt, quæ non manifestum dolore faciunt. Sed & ad crura dolores diuturni procedunt, & difficulter suppurantur. Ex angina sputa viscosa, crassa, valde alba, quæ violenter educuntur, mala sunt. Et omnis eiusmodi maturatio, mala. Purgatio multa deorsum, tales levis siderationis modo perimit. Ex angina, subarida frequentia sputa, cum tossi, lateris dolorem inducentia, perniciofa: itemq; ea quæ inter potandum per tussim subemergunt: & deglutitio violenta, mala. Pleuritici quibus in principio sputationes penitus purulentæ sunt, tertia die moriuntur, aut quinta. Si vero has effugerint, non multo melius habentes, septima, aut nona, aut vndecima suppurari incipiunt. Quibus supra aurem rubor, & similiter veluti pleuritici calefcunt, & aluus biliosis ac graueolentibus exturbatur, hi vigesima ac quadragesima die periclitantur. Vbi vero has effugerint, seruantur.

Pleuritides siccae ac sine sputo difficilimæ sunt. Horrendæ quoq; hæ in quibus dolores superne sunt. Pleuritides sine cõuulsionibus, grauiore sunt his quæ cû cõuulsionibus sũt.

CQuibus pleuriticis in principio lingua biliosa fit, hi septima die iudicantur. Quibus autem tertia aut quarta die, circa nonam. Bulla subliuida fiens in lingua, in principio, qualis est ferri tincti in oleum, difficilior solutio contingit: & iudicatio quidem ad decimum quartum diem peruenit, sanguinem autem plerunque spuunt. Sputum in pleuriticis tertia die maturari ac expui incipiens, citiores solutiones facit, verum posterius, tardiores. In doloribus pleuriticorum commodum est aluum molliri, sputa colorari, strepitus in pectore non fieri, urinam bene procedere. His autem contraria, difficilia sunt: itemq; sputum dulce fieri. Biliofa simul & sanguinea pleuritides, plerunque nona aut vndecima die iudicantur, & maxime sanantur. Quibus autem pleuriticis in principio quidem dolores molles sunt, quinta vero aut sexta die exacerbantur, hi magis ad duodecimam perveniunt, & non valde seruantur. periclitantur autem maxime septima die ac duodecima. Vbi vero bis septem dies effugerint, seruantur. Quibus pleuriticis strepitus sputi multus in pectore est, & facies tristis, & oculus morbi regij colore infectus, ac caligi-

HIPPOCRATIS

caliginosus, hi pereunt. Qui ex pleuritide suppurati sunt, D
in quadraginta à ruptione diebus expuunt. Sputum in om-
nibus pleuriticis ac peripneumonicis facile ac cito expui-
conuenit, & flauum sputo ammixtum esse. Quod vero longe
post dolorem educitur flauum, aut non mixtum, & multam
tussim inducens, malum est. Prauum autem penitus est fla-
uum meracum, & viscosum, & album, & rotundum, & cum vi-
rore pallidum valde, & spumofum, & liuidum, & ærugino-
sum. Peius autem aliquanto est id quod ita meracum est, vt
nigrum appareat. At sanguine nō multo permixtum flauum,
in principio quidem salutare est, septima vero die, aut po-
sterius, minus tutum. Sanguineum vero valde, aut liuidum,
statim in principio periculosum est. Præua sunt etiam sputa E
spumosa, & flaua, & nigra, & æruginea ac viscosa, & quæ cun-
que cito colorantur. At mucosa ac fuliginosa, & cito colorā-
tur, & securiora sunt. Quæ vero intra quintum diem ad co-
ctionem colorantur, meliora sunt. Omne porro sputum non
soluens dolorem, malum est; soluens autem, bonum. Quicū-
que vero cum bilioso purulentum educunt, aut seorsim, aut
permixtum, plerunque decimaquarta die moriuntur, si non
mali aut boni quippiam ex præscriptis superueniat. Sin mi-
nus, pro ratione, maxime autem his quibus eiusmodi pus se-
ptima die incipit. Bonum vero est & in his & in omnibus cir-
ca pulmonē morbis, facile ferre morbum, à dolore liberatū es-
se, sputum facile educere, bene spirare, & sine siti esse, & totū F
corpus æqualiter calefcere, ac molle esse. Et ad hæc somnos,
sudores, vrinas, alui egestiones, bonas esse. Mala autē sunt his
cōtraria. Si quidem igitur omnia bona ad hoc sputum accef-
serint, seruari homo poterit. Si vero partim affuerint, partim
non, nō ultra decimū quartum vita producta peribit. Quod si
contraria signa accedant, citius etiam. Quicunq; vero dolo-
res in his locis non sedantur, neque ad exspuitiones, neque
ad venarum sectiones, ac victus rationes, suppurantur. Qui-
buscunque autem ex peripneumonia abscessus circa aurem,
aut ad infernas partes fiunt, & suppurantur ac fistulantur, hi
superstites euadunt. Fiunt autem his quibus & febris, & do-
lor affuerit. & sputum pro ratione non prodierit, neq; bilio-
sa alui egestiones, solutuque faciles ac meracæ fiunt, neque
vrina crassa valde, & multam subsidentiā habens: & alia sa-
lutaria

Alutaria habuerint. Fiunt autem ad infernas quidē partes, his quibus circa praeordia inflammatio fit: ad supernas vero, quibus praecordium molle & doloris exors fuerit, & ubi per tempus aliquod difficulter spirauerint, ac citra manifestam causam cessauerint. At abscessus ad crura in periculosis inflammationibus pulmonis, omnes quidem commodi sunt, optimi autem, sputo purulento pro flauo fiente. Non procedēte vero sputo secundum rationem, neque vrina bonam subsidentiam habēte, periculum est claudum fore hominem, aut multum molestiarum exhibitura res est. Si vero recurrerint abscessus, febre consequente, & sputo non procedente, periculū est ne moriatur ac deliret. Quicumque veto peripneumonici nō purgati sunt iudicatoriis diebus, sed mēte moti quatuordecim dies effugerunt, eos periculum est suppuratos fieri.

Peripneumoniae ex pleuritide trāsmutatae, securiores sunt his quae ab initio fiūt. Corpora exercitata ac densa citius a pleuriticis ac peripneumonicis morbis pereunt q̄ in exercitata. Grauedines & sternutationes in morbis circa pulmonem, & antecessisse, & succedere, malū est. Reliquis autē sternutatio non incōmoda est. Peripneumonicis quibus lingua tota alba ac aspera fit, ambae pulmonis partes inflammatae sunt. Quibus vero dimidium, vna iuxta quam apparet. Et quibus ad vnam clauiculam dolor fit, his superna pulmonis ala vna aegrotat. Quibus autem ad ambas clauiculas dolor fit, ambae supernae pulmonis alae aegrotant. Quibus iuxta mediam costam, media. Quibus ad discriminationem, inferna. At totam vnam partem dolentib⁹, omnia iuxta hanc partem dolent. Siquidem igitur aortae appellatae, vtrinq; appendentes pulmonis partes, valde inflammatae sunt, vt ad latus affideant, hac corporis parte resoluuntur, & liuores foris circa costam habent. Hos autē veteres istos, siue syderatos vocabant. Si vero non valde inflammatae sunt, vt non affideant, dolor quidem fit, per totum, nō tamen resoluuntur, neque liuores habent. Quibus vero totus pulmo inflammatus fuerit, vna cum corde, vt ad latus allabatur, hi toti resoluuntur, & iacet aeger frigidus, sensus exors. Moriturque secunda aut tertia die. Si vero etiam sine corde cōtigerit, minus diu viuunt. Quidā autē etiā seruantur. Qui suppurati sunt, maxime ex pleuritide ac peripneumonia, eos calores comitantur,

tur, interdiu tenues, noctu vehementiores, & nihil memora-
tu dignum spuunt, & circa collum ac claviculam sudant, & o-
culi caui fiunt, maxillæ vero rubent, digiti summi deterius ca-
lescunt ac asperantur. Ungues curuantur, ac perfrigerantur, & cir-
ca pedes tumores habet, & circa corpus pustulas, & abstinēt
à cibis. Diurnæ igitur suppurationes, signa hæc habent.
Quæ vero breui rumpuntur, ex notis ad eas consequentibus
cognoscere oportet, & ex doloribus in principio. Simul autē
& si aliquāto difficiliter spirauerit homo. Rumpuntur autem
plurimæ suppurationes, partim vigesima die, partim quadra-
gesima, partim sexagesima. Quibus igitur dolor in principio
incumbit intentus, & spirandi difficultas, & tussis cū sputa-
tione, ad vigesimum diem aut citius, eruptionem expecta. E
Quibus autem leuiora hæc sunt, iuxta rationem. Supputare
autem oportet tempus, à quo primum doluit, aut grauat-
us fuit, aut februit, aut si quando rigor corripuit. Necesse est au-
tem præcedere & dolorem, & spirandi difficultatem, & spu-
tationem, ante ruptionē. Quibus igitur & febris statim post
ruptionem decedit, & cibum appetunt, & pus facile educitur
album, inodorū, leue, eiusdem coloris, & à pituita liberum, &
alius parua compacta egerit, plerunq; breui seruatur. Quos
vero & febres sequuntur, & sitis, & cibi fastidium, & pus lui-
dum, aut cum virore pallidum, aut pituitosum, aut spumosum,
& aliis insuper liquida sit, moriuntur. At quibus aliqua ex
prædictis accesserint, aliqua non, horum aliqui pereunt, ali-
qui multo tempore seruantur. Qui suppurati futuri sunt,
primum falsuginosum spuunt, deinde dulcius. Quibus in
pulmone tubercula fiunt, pus educunt ad dies quadraginta
post ruptionem. Has vero transgredientes plerunque tabidi
fiunt. In lateris dolore, stillatio sanguinis de naribus, ma-
la est. Quos suppuratos mitius habentes, sputorum gra-
ueolentia sequuntur, eos recidiua occidit. Qui ex pleuri-
tici exspuunt purulenta, subbiliosa, rotunda: aut purulen-
ta subcruenta progressu tempore, perniciose habent. Perni-
ciose item qui nigra fuliginosa spuunt: aut quibus velut à vi-
no nigro sputa fiunt. Quicunque sanguinem spumescens
spuunt, dextrum præcordium dolentes, de hepate spuunt,
& multi pereunt. Quibus dum concutuntur pus cæno-
sum & graueolens prodit, plerunque pereunt. Quibus à
pure

A pure specillum coloratur, velut ab igne, plerunque pereunt.

Cum lateris dolore, non tamen pleurítico, & turbulentis tenuibus lenibus, hi phrenitici euadunt. In morbis pulmonis valde rubicundæ sanguinis stillæ, malæ sunt. Cum raucedine, sputa viscosa, saluginosa, mala. Si vero etiã quid attollatur iuxta pectus, in his malum est. Dolores ad collum his attenuatis perniciosi. Raucedo cum tussi, & aluo liquida, pus educit. Quibus in peripneumonia urinae crassæ in principio, deinde ante quartum diem attenuantur, lethale est. Qui in peripneumoniis siccis pauca concocta educunt, horrida res est. Rubores in pectorib⁹ sublatis, talibus perniciosi sunt. Lateris dolor in sputo bilioso, præter rationem euanesçens, mentem emouet. Febres intermittentes ob suppurationem, pleræque sudorificæ sunt. Suppuratis surditas oborta, cruentam egestionem significat. His ad finem nigra prodeunt. Lateris dolor cum febre diuturna, puris educationem fore significat. Horrore affecti frequenter ad suppurationem deueniunt. Sed & febris tales ad suppurationem perducit. Quos ex lateris dolore cibi fastidia sequuntur, oris ventriculi dolore ac sudore aliquantulum vexantur. Facie flores habente, & aluo liquidiore, suppurationes circa pulmonem habent. Erectæ cervicis spirationes facit hydrops siccus. Còuersiones omnes quidem molestæ sunt, & dolores in principio intentos inducunt, & postea quoque aliquos commones faciunt. Verum difficilissimæ sunt circa thoracem, & maxime periculosa. Quibus est vomitus sanguinis, febris multa, & dolor circa mammam, thoracem, & dorsum: quibus hæc omnia fiunt, breui moriuntur. Quibus autem non omnia, neque valde, tardius. Inflammati autem sunt diebus quatuordecim ad summum. Sanguinem spuenter confert, vt sint sine febre, & tussiant, ac doleant leuiter, & vt sputum tenue fiat ad dies bis septem. Febrile vero & tussire, ac dolere pertinaciter, & sanguinem recentem semper spueri, incommodum est. Quibus latus subleuatum in tumore ac calidius est, & inclinatis in alterum, grauitas aliqua impendere videtur, his pus ex vna parte est. Suppuratis pulmonem per aluum pus secedere, lethale est. Quicumque vulnerati in thoracem, externa vulneris parte sanati sunt, interna non, periclitantur ne suppurati

fiant. Quibus autem debilis inducta est intus cicatrix, facile refringitur. Ex peripneumonicis suppurationibus seniores magis pereunt, ex reliquis iuniores. Quibus suppurationis dum concutiuntur, multus strepitus de humeris fit, minus puris habent hi, quam quibus paucis, si difficilius spirent & meliorem colorem habeant. Quibus autem strepitus quidem nullus fit, verum difficultas spirandi fortis, & vngues liuidi, hi pleni sunt pure, & perniciose habent. Qui spumofum sanguinem vomunt, dolore infra septum transuersum non existente, de pulmone vomunt. Et quibus quidem magna in ipso vena rumpitur, multum vomunt, & in periculo versantur. Quibus vero minor, minus educunt, & securiores sunt.

Quibus tabidis sputum in igne grauem nidorem olet, & capilli de capite fluunt, pereunt. Quibus tabidis in mare expuentibus, pus ad fundum sedit, breui pereunt. Sit autem mare in aeneo vase. Quibus tabidis capilli ex capite defluunt, à profluio alui moriuntur. Et quibus tabidis alui profluvia accedunt, moriuntur. In tabescentibus sputa suppressa, mentem ad nugas garriendas emouent. His spes est hæmorrhoidæ apparere posse. Tabes periculossimæ sunt, à ruptione venarum crassari, & à defluxu de capite. Aetates periculossimæ sunt ad tabem, ab anno decimo octauo, usque ad trigessimū quintum. Pruriginosa corpora post alui suppressionem, in tabidis mala sunt. In habitibus tabescentibus cum febre, fluxiones ad gingiuas & dentes comparentes, malæ sunt. In omnibus in tumorem eleuata præcordia, mala sunt, in tabidis autem pessima. Ex his qui diutina tabe perniciose consumpti sunt, aliqui ante finem rigore apprehenduntur. Pustularum eruptiones velut ferro lacinatæ, habitus tabem significant. Difficulter spirantes ex putredine, multa cruda educentes in tabe, perniciose habent. Quibus hepaticis multum est sputum cruentum, siue subputridum, siue biliosum meracum, statim perniciosum est. In hepatico colliquatio cum rauedine, malum, tum si aliquā-tum tussiat. Hepar dolentes, os ventriculi dolentes, soporosi, rigorem habentes, & aluum turbatam, tenues, cibum auerfantes, multum exsudantes, purulenta per aluum egerunt. Hepar derepente circumcirca dolentibus, febris accedens dolorem soluit. Qui sanguinem spumofum spuunt, præcordium

A dium dextrum dolentes, de hepate spuunt, & moriuntur.

Quibus hepar vstis, velut amurca prodit, lethale est. Hydropes ex morbis acutis dolorosi sunt, ac perniciosi. Incipiunt autem plerique à laterum mollitudine, aliqui etià ab hepate. His igitur quibus à laterum mollitudine initiū sumunt, pedes tument, & alui profluvia diuturna sequuntur, aluum non mollientia, neque dolores ex lumbis & laterū mollitudine soluentia. Quibus vero ab hepate, tussis adhuc prompte oboritur, & pedes tumēt, & aluus dura egerit, eaq; ad necessitatē coacta, & tumores circa ipsam fiūt, partim in dextera, partim in sinistra, & rursus sedantur. In hydropicis ficcis, vrinae stillicidia mala. Mala etià vrinae paruas subsidentias habentes.

E Hydropicis comitialis morbi affectiones accedentes, perniciosae sunt, & inter se signa praua sunt, & aluos humectant.

In biliosis aluus turbata, egerens parua geniturae similia, mucosa, & dolorem circa pubem inducentia, & vrinae non facile solubiles prodeūtes, ex talibus in hydropem desinunt.

Hydropico febrienti vrina parua, & turbata, perniciofa est. In aqua inter cutem incipiente, alui profluvium aquosum fiens, citra cruditatem, morbum soluit. In hydropico sicco sui significationē prēmittente, tormina circa intestinū tenue incidentia, mala sunt. Ex hydropicis comitiales perniciosi.

Hydrops qui ad curationem remisit recurrens, desperatus est. Hydropicis circa venas aqua, in aluum prolapsa, solutio fit.

C Dysenteria intempestiue suppressa, abscessum in costis, aut visceribus, aut in articulis facit. Num igitur biliosus abscessus in articulis, sanguineus in costis aut visceribus fit? Dysentericis vomitus biliosus in principio, malus est. Quibus ex dysenteria acuta, humor ad purulentiam deuenit, his id quod superstat, valde album ac multum erit.

Dysentericae, subrubrae, limosae, largae egestionis alui, in flammis valde rubicundis coloribus solutae, insaniae timorem inducunt.

Dysenteria non longa splenicis commoda est, longa vero mala. desinente enim si hydropes, aut intestinorum leuitates fiunt, lethale est. In intestinorum leuitatibus, cum animalculis, dolores tormine soluti, partes circa articulos tumefaciunt, ex talibus squamulae rubicundae pustulosae: hi vbi exudarunt velut flagris caesi rubescunt. Qui in longis intestinorum leuitatibus, vna cum animalculis, tormi-

na patiuntur, & doloribus afficiuntur, his solutis intumescent. **D**
 Insuper rigere his malū est. Intestinorū leuitates cū spirā-
 di difficultate, & lateris pūctura, in tabē desinūt. Voluulo-
 sis vomitus, & surditas, malū. Vesicæ duræ & dolētes, om-
 nino quidē malæ sunt, pessimę vero cum febre cōtinua. Nam
 dolores ab ipsis vesicis, ad occidendū sufficiūt, & alui his nō
 valde egerunt. Soluti autem hos vrina purulenta prodiens,
 albam ac leuem subsidētiā habens. His vero non solutis,
 neque vesica mollescente, in primis circuitibus, ægrum mo-
 riturum esse timor est. Fit autem hoc maxime à septem an-
 nis, vsque ad decimumquintum. Calculosi ita figurati, vt
 lapis ad vrinarium meatum non illabatur, facile mingunt.

Quibus tuberculum est circa vesicam, quod mingendi dif-
 ficultatem inducit, ad omnis generis figuras vexatur. huius
 autem solutio fit, pure erumpente. Quibus vrina clander-
 stine allabatur ad pudendum, exoluuntur desperati. In vri-
 næ stillicidio voluulus accedens, septima die perimit, si non
 febre accedēte vrina acruatim prodeat. Torpores, & sen-
 sus stupiditates, præter morem fientes, futuræ syderationis
 signum sunt. Qui ex vulnere importētes sunt corpore, fe-
 bre quidem accedente citra rigorem sanantur: non autē ac-
 cedente, syderati sunt dextra aut sinistra parte. Syderatis
 si hæmorrhoides accedant, vtile est: Si vero frigiditates &
 torpores, malum. In syderatis ex spiritus ægra latione, su-
 dor accedens, lethale. Rursus autem in his ipsis si febris ac-
 cedat, solutio fit. Syderationes derepente exolutorio mo-
 do fientes, febre insuper temporis progressu accedente, per-
 niciosæ sunt. Quibus ex aliqua ægritudine, ad aquā inter-
 cutem res deuenit, his alui siccae excrementa caprini sterco-
 ris pilulis similia egerunt, cum eliquatione mucosa, & vrina
 non bona, & distentiones circa præcordia, & dolores ac tu-
 mores circa vētrem, & dolores circa laterum mollitudinem,
 & iuxta spinæ musculos accidunt: febres item, & sitis, & tus-
 ses siccae sequuntur, & circa motus spirandi difficultas, & cru-
 rum grauitas, & à cibis abstinent, & paucis ingestis explētur.
 Hydropas leucophlegmatias appellatos, alui profluuium
 sedat. At tristitiæ cum silentio, & hominum auersationes, le-
 niter eo modo affectos occidūt. Qui ex timore cum per-
 frigeratione mente mouentur, febres cum sudoribus, & som-
 ni vocem

Ani vocem aliquantum intercipientes, hæc soluunt. Ex insania, ad raucedinem cum tussi, fit discessus. In furiosis consilio accedens, dissipationem facit. Mentis emotiones taciturnæ, non quiescentes, oculis circumspicientes, spiritum extra efferentes, perniciosæ sunt. Faciunt autem & leues syderationes diuturnas. Sed & ita affecti ad insaniam deueniunt. Qui vero in ventris turbatione ita exacerbantur, his nigra circa indicationem prodeunt. Quibus sanis hyeme circa lumbos frigiditas, & grauitas ex leui causa, & aluus suppressa, superno ventriculo probe officium suum præstante, his coxendicum morbus, aut rhenum dolor, aut vrinæ stillicidium fortassis contigerit. Quibus infernæ partes affliguntur, pruritibus antea fortibus obortis, his arenosa vrina fit, & supprimitur. Qui vero ex his perniciosè habent, his mens obtorpescit. Qui circa articulos rubicundas in superficie pustulas habent, insuperque rigorem, hi circa vètrem & inguina rubescunt, velut ex plagis dolorosis, & moriuntur.

Morbo regio affecti, non ita subtili sensu præditi, quibus singulus sunt, his alui erumpunt. Fortassis autem & suppressio fit, hi viridanti pallore inficiuntur. Dolores iuxta latus, in febribus tenuiter cōsistentes, citra notas, venę sectio læserit, siue cibum auersetur æger, siue præcordium sublime habuerit: & in perfrigeratione, nō sine febre torpidos, sanguinis detractio lædit: & putantes se melius habere, hi moriuntur. Caput & pedes, & manus, perfrigerari, aluo & lateribus calidis, malum est. Optimum autem est, totum corpus similiter calidum ac molle esse. Conuerti autem conuenit facile agrotum, & in attollendo se leuem esse. At grauitas totius corporis, & manuum ac pedum, mala est. Si vero etiā ad grauitatem liuidi fiant digiti ac vngues, mors propinqua est. Si vero penitus nigrescant, minus perniciosi sunt liuidis. Verum etiam alia considerare oportet. Si enim facile fert morbum, & aliud quoddā ex bonis signis subindicat, morbus ad abcessum vertitur, & partes corporis nigrescæ decidunt.

Testes & pudenda reuulsa, malum significant. Flatum sine strepitu ac crepitu prodire, optimum est. Melius autē est & cū strepitu exire, q̄ isthic reuolui, etiam si tali modo progressus, dolorem & desipientiam significet: si nō volens homo vltro flatum ita emittat. Vlcus liuidum & siccum, aut

cum virore pallidum, lethale est. Decubitus optimus est, D
 velut quis sanus solitus fuit. At supinum iacere, cruribus ex-
 tentis, bonum non est. Si vero etiam delabatur pronus ad pe-
 des, deterius est. Lethale autem est & hiare, & dormire sem-
 per, & crura supine iacentis valde incuruata esse ac compli-
 cata. In ventrem autem decumbere, si quis non sit aduetus,
 delirium significat, & dolores circa ventrem. At pedes nu-
 dos habere & manus, si quis non vehementer calidus sit, & cru-
 ra dissecta, malum est. Anxietatem enim significat. Ceterum ere-
 ctum sedere velle, malum est in acutis, pessimum autem peripneu-
 monicis ac pleuriticis. Dormire vero oportet noctu, inter-
 diu vigilare, Contrarium autem malum est. Minime vero laedi
 æger poterit, si dormiat mane ad tertiam diei partem, Verum
 postea somni mali sunt. Pessimum autem est non dormire, neq;
 die, neque nocte: aut enim præ dolore & afflictione vigila-
 rit, aut ab hoc signo delirabit. Quibus tempora secantur,
 convulsio ex contrariis sectioni partibus oboritur. Quibus
 cerebrum concussum fuerit & doluerit, percussis, aut alias la-
 psis, hi statim voce priuantur, & neq; vident, neq; audiunt, &
 plerumque moriuntur. Quibus cerebrum vulneratur, febris
 plerumque ac bilis vomitus accedit, & corporis syderatio, atq;
 tales perniciose habet. Ex ruptis capitis ossibus, difficili-
 ma cognitu sunt ea, quæ circa futuras rupuntur. Rupuntur au-
 tem maxime à grauib; ac rotundis telis, & ex his quæ ex subco-
 trario afferuntur, & non ex plano loco. At vero de quibus
 ambiguum est, rupta ne sint an non, iudicare oportet, exhi-
 bito ad manducandum in utraq; maxillam asphodeli cau-
 le, aut ferula, ita ut animaduertere iubeas, an os aliquod ip-
 si strepere videatur. Nam fracta strepere videntur. Progres-
 su vero temporis, fracta partim septima, partim decima quar-
 ta, partim etiam aliter significationem de se præbent. Nam
 & carnis ab osse discessus fit, & os liuidum, & dolores sanie
 effluente. Hæc autem ægre iam auxilium admittunt.

Quibus omentum excidit, necesse est putrefieri. Si in-
 testinum quoddam ex gracilibus dissectum fuerit, non coa-
 lesceat. Nervus dissectus, aut genæ tenuis pars, aut prapu-
 trum, non coalescit. Quodcumque os in corpore rese-
 ctum fuerit, aut cartilago, non augetur. Ex vulnere con-
 uulsio accedens, mala est. Ex vulnere bilis vomitus acce-
 dens

A dens malum, & maxime in capitis vulneribus. Nerui crassius si vulnerantur, plerunque claudi fiunt, & si obliqui vulnerantur praesertim, & si musculorum capita, maxime in femoribus. Moriuntur maxime ex vulneribus, si quis cerebrum sauciatus fuerit, aut spinalem medullam, aut hepar, aut septum transversum, aut cor, aut vesicam, aut venam crassam. Moritur autem etiam, si in arteriam & pulmonem valde magnae plagae fiant, ita ut pulmone percusso, paucior spiritus per os procedat, quam is est qui ex vulnere elabitur. Moriuntur autem qui in intestina vulnerati sunt, siue ex tenuibus aliquod, siue ex crassis vulneratum fuerit, si per transversum fiat plaga, & magna. Si vero parua & recta, quidam euadunt. Minime vero moriuntur vulnerati in partibus corporis ubi haec non sunt, aut ab his quam longissime absunt. At vero visus obscuratur in vulneribus sientibus in supercilium, & paulo altius. Prout autem vulnus recentius est, maxime vident cicatrice vero diutius tardante ac senescente, magis obscurari contingit. Fistulae difficilissimae sunt, quae in cartilaginosis & excarnibus locis sunt, & cauae sunt, & procedunt ac sanie manant semper, & caruncula in osculo ipsis inest. Curatu autem faciliores sunt, quae in mollibus & carnosissimis & non nervosis existunt. Morbi hi ante pubertatem non fiunt, peripneumonia, pleuritis, podagra, nephritis, varix circa tibiam, fluxus sanguineus, cancer non congenitus, vitiligo leuce dicta non a natura insita, defluxus medullae spinalis, haemorrhoides, voluulus chordapsus appellatus non cognatus. Horum morborum nullum ante pubertatem fore expectandum est. Verum ab anno decimoquarto, usque ad quadragesimum secundum, natura corporis morborum omnis generis ferax fit. Rursus ab hac aetate, usque ad annos sexaginta tres, non fiunt strumae, neque lapides in vesica, nisi prius existat, neque defluxus medullae spinalis, neque nephritis, nisi ex alia aetate comitetur, neque haemorrhoides, neque fluxus sanguineus, nisi prius fuerit. Hi usque ad senectutem absunt morbi. In mensibus muliebribus qui aquosi ante partum prodeunt, mali sunt. Ora feruida aphthae ulcere affecta, uterum gestantibus, non sunt bona. Num & alui humectantur? Dolores ex laterum mollitudine, ad intestinum tenue transeuntes, in morbis longis, ex corruptione foetus non valde purgata, perniciosi sunt. Quae ex partu ac foetus cor-

ruptione multa repente concitata, supprimuntur, difficilia sunt. Rigor his infestus est, & alui turbatio, tum aliàs, cum si præcordium doleant. Vterum gestantibus dolores capitis soporosi, cum grauitate fientes ac conuulsione, plerunque mali sunt. Quibus dolores pertinaces ex mensibus, circa supernam partem, & intestinum tenue, aluos humectant, aliquantum cibos auersantur. His circa iudicationem, delationes in somnum sunt, & impotentes ex capitis dolore exsudent, ac perfrigerantur. Tales recidiuq; plerisque fientes post remissionem, cito occidunt. Spiritus qui cum suspiriis extra feruntur, & colliquatio præter rationem, in vterum gestantibus abortum facit. Dolor ventris post partum, in his purulenta purgat. Torpida, & præsertim in motibus, cum impotentia fracta, circa iudicationem vexata, anxiosa, multum exsudent. Alui his humectæ, malum. Menses non supprimi cõmodum est, ex talibus comitiales morbi sunt, vt arbitror, quibusdam vero ventris subductiones diurnæ, quibusdam hæmorrhoides. Prægnantibus præcordij dolor, malum. & alui his subeuntes, malū. & insuper rigere his malum. Dolor ventris in talibus, minus malū, si limosa pargentur.

Quæ ex talibus facile pariunt, post partū vehementer molestantur. Prægnantibus tabescentibus quibus rubor in facie fit, stillationes de naribus fientes hūc auertunt. Quibus ex partu prodeūt alba, his vero suppressis cum febre surditas, & dolor acutus ad latus fit, mente mouentur, & perniciose habent. In gestantibus vterum falsuginosa, significant post partū molestias ex albis mordacibus. Tales purgationes indurant, singultus in his malum. Ad pedes & ad lumbos distentiones ex mensibus, suppurationem inducant, itemq; ea quæ de aluo viscosa graueolentia cū dolore prodeūt. Strangulationes quoq; ex præscriptis suppurationē faciūt. Vterina in ventriculis duricies dolorosæ acute, perniciosum.

Vterum iam gestantibus ex feruido vlcite fluxiones dolorosæ, malū. Hæmorrhoids his pessimum. Quibus aluo tumefacta, ad pudendum rubor deuenit, mensib. albis humidis derepente progressis, in longis febribus moriuntur. Conuulsionis, si menses in principio apparuerint, febre non accedente, solutio fit. Vrinæ tenues cū aliquantula nubecula in medio cõsistente, rigorem significant. Si à quarta die sanguinis

A sanguinis fluxus fiat, diuturnitatē significat, & aluus erumpit, & crurum tumores. Vterum gerentibus capitis dolores, soporosi, cū grauitate fientes, mali sunt, fortassis autē his etiam cōuulsorium quid pati contingit. Quæ ante partum, iuxta modum bilis fursum ac deorsum erumpētis, doluerunt, facile quidem pariunt, verū si febricitent, maligne habēt: tum aliās tum si circa fauces quid vexet, aut aliquod signū in febre malignum appareat. Aquosa ante partus erūpentia, mala. Vterum gestantibus saluginosæ iuxta fauces fluxiones, malum.

Ante partum rigorem habere, & partus circa dolorem, periculosi. Vterum gerentibus ex feruido vlcere fluxiones, malum: conuulsæ, exolutæ, & postea perfrigeratæ excalescunt acute. Sed & difficiles fiunt prægnantibus tumores circa tenuē intestinum, quales circa eminētias osculi vteri fiunt, erectæ ceruicis spirationem inducentes. Num tales tumores gemellorū partum significant? Num & conuulsione tales tumores faciunt? Quæ suspiriosum efferūt spiritum in febribus, abortiunt. Horrorem habentibus, lassitudine affectis, capite grauatīs, menses erumpunt. Ad manum torpidæ, obaridæ, sitis exortes, menses multos emittentes, suppuratæ fiunt.

Alba derepente ex abortu decurrentia, si aliquantum riguerit, & ad femur impetus, in his tremor difficilis est. Ora feruido, aphtha appellato, vlcere affecta, vterum gestantibus aluos humectant. Prægnantes præægotantes ante partus insuper rigent. Torpefactoriæ exolutiones difficiles quidem ex partibus contingunt & mentem emouentes, non tamen perniciosæ. Sed & mensium copiā præsignificant. Quæ in partu os ventriculi prædoluere, paulo post eiiciunt. Horrores, lassitudines, capitis grauitates, colli dolores, menses extrudūt. Circa iudicationem tale siens cum tussicula rigorem insuper inducit. Quibus puellis erectæ ceruicis spiratio contingit vterum gestantibus, his mammæ suppurantur, & menses apparere in principio, malum est. Infantiæ febres acutæ turbulenta non bilioso os ventriculi dolenti soluunt,

In sterilibus, & non parientibus sanguinis vomitus ad conceptionem prodest. Caligines mensibus multis comparentibus soluuntur. Quibus mulieribus ex febribus dolor mammarum fit, sputatio cruenta non feculenta oborta, soluit dolores. Conuulsiones ex vtero affecto sine febre faciles

Kk iiij sunt,

sunt, velut etiam Dorcadi. Quibus ex rigore febris lassato-
 ria, menses decurrunt. collum in his dolorosum sanguinis eru-
 ptionem inducit. Vomitus minime molestus est ex pitui-
 ta ac bile permixtus. verum ne valde multus vomatur. At me-
 raciores vomitiones deteriores sunt. Prasinus autē vomitus,
 & niger, & liuidus malus est. Si vero etiā omnes colores idem
 vomuerit, perniciosum est. Celerrimam autē mortem signifi-
 ficat liuidus, & male olens. Est etiam lethalis ruber vomitus,
 & maxime si cum necessitate dolorosa vomatur. Qui anxie
 se iactantes, citra vomitum exacerbantur, male habent, itē-
 que qui lancinantur citra vomitum. Parui vomitus biliosi
 sunt, tum aliās, tum si vigilauerint. In nigris vomitibus sur-
 ditas non nocet. Pauci fientes, celeres, biliosi, meraci vomi-
 tus, mali sunt in alui subductione vberiore, & pertinaci lum-
 borū dolore. Ex vomitibus anxietates, clangores, oculi con-
 cretionem lanuginosam habētes, furiosa. Acute insania cor-
 repta, voce intercepta, ita affecti moriuntur. In vomitu si
 quis siticulosus sit, & sitis exors fiat, malū est anxiosis vigilan-
 tibus. Abscessus iuxta aurem maxime sunt anxiosis. Al-
 uo turbata suppressa, breui velut culicum punctura erum-
 punt, & ad oculos lachrymosus abscessus deuenit. In me-
 racis vomitibus singultus, malus, mala etiam conuulsio. Simi-
 liter etiam in nimis purgationibus ex medicamentis. Qui
 vomituri sunt, antea sputationes faciūt. Ex veratro conuul-
 sio perniciosa. In omni purgatione redundante, frigiditas
 cum sudore, perniciosa est: & qui insuper vomūt, siticulosi in
 his, malum. Anxiosi, lumbos dolentes, aluo humectantur.
 Purgationes valde rubicundorū, nigrorum, a veratro, ma-
 lae sunt: & cum talibus exolutio, mala. A veratro vomere ru-
 bicunda, spumosa, pauca prodest. facit tamen duricias, & sup-
 purationes magnas abducit. Sunt autem hi qui talia vomunt
 aliās & pectus dolorosi & in rigoribus exadātes, & testes in-
 tumescunt, quod si contigerit insuper rigent, & gracilescunt.
 Frequentes per eadē recidivā vomitoria, circa iudicatio-
 nem nigrorum vomitum faciunt. fiunt item tremulae. Su-
 dor optimus quidem est, qui febrē in die iudicatorio soluit,
 commodus autē est & qui leuat. frigidus vero, & circa caput
 solum ac collum fiens, malus est. Nam & tēporis diuturnita-
 tem, & periculū significat. At frigidus in febre quidē acuta,
 lethalis

A lethalis est. In mitiore vero, diurnitate significat. Sudor vnâ cum febre fiens in acuto morbo, malus est. Vrina in febre albam habens & leuem subsidentiam firmatâ, celerè dimissionē significat. Celerem etiam ea quæ ex indiscreta, pinguedinem quandâ habens, exaquescit. At subrubra, & subsidentiam subrubram habens & leuem, si quidem ante septimum diē prodeat, septima die liberat. Post septimū vero, tardius, aut omnino post tempus aliquod diurnus. & quæ in quarto die nubeculâ subrubram habet, septimo liberat, si reliqua iuxta rationem habeant. Cæterū tenuis & biliosa, & vix tenuem ac exiguâ subsidentiam habens, & quæ ad melius, ac deterius mutatur, diuturna est. Hæc autē diutius consequens, aut tēporis diurnitate circa iudicationem fiente, periculo non vacat. Aquosa vero & alba perpetuo, in diurnis morbis difficulter iudicat, & secunda nō est. Nubeculae in vrinis albae quidē & inferne, cōmodæ sunt: rubicundæ vero, & nigrae, ac liuidæ, difficiles sunt. Periculosa vrina est biliosa, non subrubra, in acutis: & quæ crassiores farinæ partes refert, albas habens subsidētiās: & quæ varia est colore ac subsidentia, & maxime in fluxionibus de capite. Periculosa est & quæ ex nigra in tenuem biliosam transmutatur: & quæ ex subsidentia diuellitur: & quæ ex cōpactis innatantibus, subsidentiam habet subliuidam, limosam. Num ex talibus præcordium dolent? dextrum arbitror, aut etiam cum virore pallidi sunt? & abscessus circa aurem dolentes? His paululum erūpens aluus perniciosus est. Vrinæ quæ derepente citra rationem paulatim concoquantur, malæ sunt: & in summa, quæ citra rationem matura est, in morbo acuto, mala est. Mala est etiam valde rubicunda ex his, florulentiam æruginosam continens. Alba vero & diffusa pellucida vrina, mala est, maxime si in phreniticis comparet. Mala est quoque quæ post potum cito mingitur, & præsertim pleuriticis ac peripneumonicis. Mala est & quæ ante rigorem oleosa mingitur. Malæ sunt & in acutis viridantis palloris, non existētes in colore. Perniciosa est vrina nigram subsidētiām habens, & nigra. In pueris vero tenuis, magis quàm crassa. Verum in tenuibus vice versa quàm in crassis. Et grandinosa genituræ similis diffusa, eadēque dolorosa. Perniciosa etiam est omnis quæ latenter mingitur. At peripneumonicis perniciosa est quæ in principio quidem

cocta est, post quartum vero diem attenuatur. Pleuriticis v-
rina cruenta, caliginosa, cum subsidencia varia, indiscreta, le-
thalis est plerūque in quatuordecim diebus. Lethalis est item
in pleuriticis breui prasina, nigram subsidenciam habens, aut
furfuraceam. Verum in febre ardēti stupefactorio modo de-
tentis, pessima est vrina valde alba. Vrina cruda multo tempo-
re manens, aliis signis salutaribus, abscessum & dolorē signi-
ficat, & magis in partibus sub septo transuerso. Si vero dolo-
res in lumbis oberrarint, ad coxam, & in febre, & sine febre.
At quæ emittitur vrina pinguedinem habens in subsidencia,
febrem significat. Cruēta vero in principio mīcta, diurnā.
turbata, cum sudore, recidiuam. Alba velut iumētorum, capi-
tus dolorem, pelliculosā, conuulsionē. Quæ sputo similes sub-
sidentias, aut limosas habet, rigorem indicat: Quæ aranei te-
lis similes, colliquationem. At in febribus erroneis nigræ nu-
beculæ, quartanā indicant. Decolores autem, nigra innatitia
in medio habentes, cum vigiliis & turbatione phrenitidem.
puluerulentæ, cū spirandi difficultate, aquā inter cutē. Vri-
na aquosa aut turbata friabili asperitate, aluū liquidam fore
significat. Verū tenuis valde vrina si densa fiat, num sudorem
futurum indicat: iam vero factum, spumosa in seipsam consi-
dens. In tertianis cum horrore velut nubeculæ nigræ, hor-
roris inconstantis indicia sunt. Et pelliculosa vrinæ, & cum
horrore subsidentes, conuulsoriæ sunt. Vrina bonam habens
subsidentiam, derepēte non habens, dolorem & mutationem
significat. At subsidenciam habens turbata desinens, rigorem
circa iudicationem. Fortassis autem & in tertianam aut quar-
tanam transitionem. In pleuriticis vrina subrubram ha-
bens leuem subsidenciam, securam iudicationem significat.
Cum leui virore ac pallore florulenta, albam subsidenciam ha-
bens, etiam celerem. At rubicunda valde & florulenta, subsi-
dentiam cum virore pallidam, leuem, sinceram habens, diu-
turnum valde turbulentum morbum qui in alium transmu-
tatur, non tamen perniciosum. Alba vero aquosa, subsiden-
tiam crassas polentæ partes referentem, fuluam habens, do-
lorem & periculum significat: & quæ cum virore pallida est,
fuluam crassas polentæ partes referentem subsidenciam ha-
bens, tempus & periculum significat. Vrinæ quæ in his qui
iuxta aures abscessus habent, cito & modice concoquantur,
malæ

A malæ sunt. & perfrigerari hoc modo, malum est. Vesica intercepta tum aliàs, tum cum capitis dolore, habet quid conuulsorum. Quæ in his cū torpore exoluuntur, difficilia sunt, non tamen perniciofa. Num & aliquantum mente mouentur.

Rhenum dolor repentinus, cum vrinæ suppressione, calculorum aut vrinarum crassatum mictionē significat. Tremores senioribus in febre fiunt, atque sic comparentes, fortassis calculos per vrinam agris eiiciunt. Vrinæ suppressio, & grauitas in imo ventre plerunque stillicidium vrinæ significat futurum. Sin minus alium morbum ex quo agrotare solet. In biliosis vrinæ interceptio, breui occidit. Vrina in febre densitatem habens diuulsam, recidiuam aut sudorem significat. In febribus longis, tenuibus, erraticis, vrinarum æquium mictiones, splenicæ sunt. In febre aliàs aliarum vrinarum mictiones, morbum produciunt. Vrinæ quæ minguntur à non recordantibus nec commonesactis perniciofæ sunt. Num his minguntur velut si subsidentiam conturbasses? Quibus vrinæ pauca, grumosa, non sine febre, copia ex his progressa tenuis prodest. Prodit autem talibus ab initio, aut breui subsidentiam habet. Quibus vrinæ cito subsidentiam habent, hi cito iudicantur. Comitiali morbo laborantibus vrinæ tenues & crudæ, præter morem, sine repletionem, morbi inuasionem significant, tum aliàs, tum si quis dolor, aut cōuulsio, in summum humerum, aut collū, aut dorsum incidat, aut torpor corporis fiat, aut turbulentum insomnium viderit. Parua cōparere, veluti sanguinis stillas, & vrinam & vomitum, & alui egestionem, penitus quidem malum est. Pessimum vero si propinque inter se prodiant. Alui egestio optima est mollis, cohærens ac compacta, subfulua, non valde graueolens, prodians hora consueta, copia pro ratione ciborum ingestorum. Spissum autem fiat ad iudicationem. Commodum est & lumbricos rotundos exire simul vbi ad iudicationem tendit. In acutis spumosa, circumbiliofa alui egestio, mala est. Mala item valde alba. Adhuc vero peior est, quæ farinæ ac sterquilini speciem refert. Sopor in his malus est, & cruenta egestio, & vacuatio præter rationem. Alui interceptio, parua nigra, velut caprarum stercora, ad necessitatem coacta emitens, nasus his erumpens, malum. Viscosa meraca, aut alba
alui

alui egestio, mala est. Mala est & abunde multum fermentata, D
 subpuitosa. Praua item ex compactis quibusdam innatanti-
 bus, subfidentia subliuida, purulenta, cum biliosa. Sanguini-
 nem splendidum egerere, malum est, tum alias, tum si quis do-
 lor affuerit. Spumosa, circumbiliosa alui egestio, mala est.
 Sed & morbum regium ex talibus incurrunt. In biliosis alui
 egestionibus spumosa florulentia, mala est, maxime ei cui
 lumbi doluerint, & mente motus fuerit. Num autem his do-
 lores? Tenuis spumosa alui egestio, aquosam cum virore pal-
 lidam habens subfidentiam, mala est. Mala etiam purulenta.
 & nigra cruenta mala, cum febre, & aliis, & varia, abunde bi-
 le colorata egestio, mala est, tantoque deterior quantum co-
 lore magis horrenda est, preterquam in medicamentorum usu. E
 In hoc enim periculo vacat, si non copia excedat. & tenuis,
 mollis egestio, in febre mala est. Mala quoque sicca, friabilis,
 decolor, tum alias, tum si aluum humectet. Nigris vero antea
 egressis occidit. Liquida alui egestio, & acruatim, & pau-
 latim fiens, mala est. altera enim vigilias, altera exolutionem
 facere poterit. Liquida subtenuis alui egestio perfrige-
 scens, non sine febre, mala est. Rigores in his vesicam & ventrem
 corripunt. Aquosa vero valde non desinens in acutis, mala:
 & magis si etiam sitim non habuerit. Valde rubicunda e-
 gestio in alui profluuiio, mala est. Mala quoque valde cum vi-
 rore pallida, aut alba, aut spumosa, aut aquosa. & parua, & vi-
 scosa, & leuis, & cum virore subpallida, mala est. Et soporosis
 torpescens liquida egestio, pessima est. Lethale autem & aluum F
 sanguine manare, multa grumosa egestionem, itemque alba ac-
 liquida, cum ventre in tumorem eleuato. Egestio alui ni-
 gra velut sanguis, & cum febre, & sine febre, mala est. Mala
 item omnes variae abunde ex bile colorata. Egestionem de-
 sinentes in spumosas meracas, omnes quidem exacerbant, con-
 uulsos autem etiam valde. Ex talibus abscessus iuxta aurem
 emergunt. At quae valde liquidae sunt, & rursus compactae,
 meracae, stercoraceae egestionem, longitudinem morbi signi-
 ficiant. Valde rubicunda in febre delirium. Alba stercoracea
 morbo regio difficilis est, itemque liquida quae seposita ru-
 borem capit. In sanguinis eruptionibus viscosa egestio ni-
 gris variegata, maligna est, maxime autem valde albidis.
 Valde alba egestio in febre, non bene iudicat. Aluus tur-
 bulenta

Abulenta paruis frequētibus ad egerendum progressibus, maxillas intendit. Soluit etiam rubores in facie fientes. Stercoracea cum cōtentione egestio, alui afflictionem significat. Pituitosa vero acute cum oris ventriculi dolore, dysenteria; fortassis autem & lumborum dolorem. Talibus alui circumfensio ad necessitatem liquida demittens, citius restitans, habet quid conuulsorium, Insuper rigere his perniciosum est.

Quibus nigra per aluum prodeunt, frigidum sudorem excludunt. Quibus aluus ab initio turbatur, vrinae vero paucae sunt, & progressu temporis aluus quidem siccatur, vrina vero tenuis redundat, his abscessus ad articulos fiūt. Progressus ad egerendum paulatim fientes, horrorem ac rigorem inducunt, & quibus larga sit egestio difficilimum est quartanis incipientibus. Frequentes ad egerendum progressus paulatim fientes, pauca stercoracea subuiscosa habentes, cum praecordij & lateris dolore, morbum regium denotant. Num his suppressis hi cum virore pallidi fiunt? Arbitror autem & hoc sanguinem effundere. At dolores in lumbis, in his sanguinem fundentibus, sanguinem egerunt splendidum. Cū sopore, & capitis dolore, calefcere insuper, perniciosum est.

Viscosa, biliosa, magis abscessus iuxta aurem faciunt.

Quicunque tumores aluo humecta eleuantur, cum doloribus, malum. Aluo vero suppressa, & nulla alia re nouata, cito rumpuntur, & malignus est. Vomitiones in his mala & ferinae. Quibus & flammeis & valde rubicundis solutis, graueolens, larga, subrubra fit, hi ne insaniant timor est. Corpus squallidum aluum male affectam significat, In his valde rubicunda, instar purulentae carunculae, egestionis maxime prodeunt. Ad aluum biliosam mollem stercoracea egerentem, ardores comparentes, tumorem iuxta aurem faciunt.

Biliosas egestionis surditas sedat, & surditatem sedat biliosa alui egestio. Pustulae serpiginoe supra inguina, ad laterum mollitudinem ac pubem fientes, aluum male affectam significant. Exolutio dolorem soluens, aluum maxime humectat. Iuxta sedem dolorosae suppurationes aluum turbant.

Lethales egestionis sunt, pinguis, nigra, liuida cū graueolentia, & biliosa habens in se simile quiddam ciceri aut fabis fressis, aut veluti floridos sanguinis grumos, & quae odore similis est egestionis infantium, & varia eademque diuturna,

Talis

HIPPO. COACAE PRAENOTIONES.

Talis autem fuerit cruenta, ramentosa, biliosa, nigra, prafina, & simul, & permutatis vicibus. Lethalis quoque omnis est quae sensum aegri fugiens exit. Qui potum difficulter deglutiunt spiritu tussiente, eructatio subtracta intro reuoluta dolorem ventris significat. Mala sunt etiam egestionibus valde rubrae & ruginosae in quartanis. Et tales sanguinis fluxiones soporosae sunt, ex his convulsione moriuntur, nigris antea egressis.

Exolutiones alui repentinae praeter rationem, in diuturnitate temporis consumptis, una cum vocis tremula interceptione, perniciose habent. Tenuis nigrorum egestionibus horrida, meliores talibus sunt. Tales profunt maxime in aetate ante vigorem. Pruriginosae affectiones omnibus nigrorum egestionem significant, & vomitum grumosum. Et tremulae affectiones cum morfu ac capitis dolore, nigrae egestionibus significant. Ante tales, vomitus prodiit, & ubi vomuerunt, multa tales insuper detrahuntur. Quibus in alui turbatione exacerbatur morbus, circa iudicationem nigra inferne prodeunt. Ex aluo diutine affecta, vomentibus, biliosis, cibum fastidientibus, sudor multus cum impotentia repentina, occidit. In medicamentorum usu, in defluxione, tenuis abunde sanguis eliquescent, malum est. Duricies circa ventrem cum dolore, in febribus cum horrore cibos auersantibus, aluo parum ad purgationem humectata, non suppurantur. Una cum febre aluus turbata salsuginoso modo, soporosos, torpidos, non valde comitatur. Ex aluo liquida lassatos, caput dolentes, siticulosos, vigilantes, valde rubicunda egestionibus solutos, timor est ad insaniam deventuros esse, si difficulter spirauerint. Ad hoc ubi quis cum virore pallefcit, bene spirare noxium non est aluo insuper probe egerente. Adusta egestionibus contentione habentes, aluum male affectam significant. Biliofis aluus turbata, parua, frequenter egeres, distendentia cum paucis mucosis, dolorem circa tenue intestinum haec faciunt, & vrinam non facile prodeuntem, ex talibus ad hydropem desinunt. Linguae tremulae quibusdam alui eruptionis futurae signum sunt. Quibus ardor fit, & ad egressas egestionibus alui, insuper exsulant, his febris exacerbatur. Ex aluis liquidis perfrigeratio cum sudore, mala.

Ex aluis liquidis, sanguis de gingiuis defluens, lethalis est. Alui egestio pura superueniens, soluit febre acuta cum sudore.

Hippo-

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE CAPITIS VVL-

neribus, Iano Cornario medi-
co physico interprete.

Vllum capitis vulnus leuiter con-
temni debet. Sape enim cutis sola
contusa ferro, aut alia aliqua re, si
non diligenter, & cum quadā cau-
tione curetur: veluti si sanguis cō-
cretus non expurgetur, aut aliud
quiddam negligatur: vlcus incru-
descens non parum molestiæ ex-
hibet, & aliquando etiam febrem
inducit: & medico quidem nego-

*Cutis ca-
pitis læsa
periculo-
sa.*

tiæ, ægroto vero periculum nō minus affert. Verum hoc mul-
to magis contingit, si caluaria, & cerebri membranæ rumpū-
tur. Quare si non singula hæc diligenter medicus curauerit,
sæpe mortis causa existit. Et de his quidem omnibus etiā ali-
bi diximus, sed & nunc dicendum est. Primum igitur capi-
te vulnerato interrogare oportet: per quid vulneratum sit.
Deinde quid homo fecerit, quum vulneratus fuit. Postea qua
parte vulnus inflatum sit. Nam hominum capita nihil inter
se similiter habent, neque suturæ capitis in omnibus eodem
loco consistunt. Verum quisquis ex priore capitis parte pro-
minentiam habet: est autem prominentia, rotunda ossis pars
eminens præ aliâ: huius suturæ consistunt in capite, velut li-
tera græca tau T pingitur. Breuiorem enim lineam, ad pro-
minentiam transuersam constitutam habet. alteram vero li-
neam per medium caput, sed secundum longitudinē ad col-
lū semper habet. Qui vero ex posteriore capitis parte pro-
minentiam habet, huius suturæ etiam contrario priori modo
consistunt. Breuior enim linea ad prominentiam transuersa
consistit. longior autem per medium caput, secundum longi-
tudinē ad frontem semper constituta est. Quisquis autem
ex vtraq; capitis parte, & anteriore, & posteriore, prominē-
tiam habet: huic futuræ sunt similiter constitutæ, velut litera
græca

*Suturæ ca-
pitis diuer-
sæ.*

*Prominē-
tia capitis
prioris par-
te.*

HIPPOCRATIS LIBER

Sutura capitis h. l. ite H scribitur. Consistunt autem longæ quidem lineæ ad utrâ-
re similes. que prominentiam transuersæ. Brevis autem per medium ca-
 put, secundum longitudinem ad utranque longam lineâ de-
 finens. At qui neutra parte ullam prominentiam habet, hic su-
 turas habet velut litera græca χ pingitur. Consistunt autem
aliæ χ si hæ lineæ, altera quidem transuersa ad tempora pertingens,
miles. altera vero secundum longitudinem, per medium caput.

Os capitis duplex.
Color ossis capitis.

Duplex autem est os iuxta medium caput. durissima vero
 ac densissima suprema ipsius pars existit, & infima quæ est ad
 membranam. Consimilis est color ossis sub carne. consimilis
 est color ossis inferne. Secedit autem à supremo ac infimo
 osse, à durissimis ac densissimis, ad mollius, ac minus dẽsum,
 & communius, ad duplicatam laminam. Est autem duplicata
 lamina cauiissima, ac mollissima, & maxime antrofa. Est autẽ
 & totum os capitis, excepta valde modica suprema ac infima
 parte, spongiæ simile & habet os in seipso carunculas similes
 multas humiditas, & si quis ipsas digitis conterat, sanguis utri-
 que ex ipsis prodierit. Sũt etiam in osse venulæ tenuiores ac
 cauiiores, sanguine plenæ. Quod igitur ad duriciam, & mol-
 liciem, & cavitatem attinet, sic habet. Quod vero ad crassitu-
 dinem ac tenuitatem, hoc modo. Vniuersi capitis os tenuis-
 simum est ac debilissimum, quod est circa sinciput: & carnẽ
 paucissimam ac tenuissimam hac parte os in seipso habet: &
 cerebrum hac capitis parte plurimum subest. Et quia hæc ita
 se habent, ut & vulnera, & tela æqualia sint magnitudine, &
 minora: & similiter vulneratus quis sit, & minus: os hac capi-
 tis parte & magis cõtunditur, & rumpitur, & magis intro cõt-
 usum cedit. & lethaliora, ac ad curandũ, & effugiendã mor-
 tem, difficiliora sunt vulnera hac parte, quàm alibi in capite.
 & ut sint æqualia vulnera, & similiter vulneratus quis sit, &
 minus: homo ubi etiam alias ex vulnere moriturus est, breuiore
 tẽpore moritur, qui hac parte capitis vulnus habet, quàm
 qui alia. Cerebrũ enim & citissime & maxime iuxta sin-
 ciput sentit mala, quæ & in carne, & in osse sunt. Sub tenuis-
 simo enim osse, ac modica carne, cerebrum est hac parte: &
 plurimum cerebrum sub sincipite iacet. Caterum ex reli-
 quis ossibus id quod circa tempora est debilissimum est. Cõt-
 missura enim est infernæ maxillæ ad caluariam, & motus in
 temporib⁹ sursum ac deorsum, velut articuli: & auditus pro-
 pe ipsum

Cur uerti-
cis uulnus
cæteris pe-
riculosius
fit.

Cerebri
situs.
Tempora
cur pericu-
losa.

Ape ipsum est: & vena per tempora extenta est, caua ac fortis.

Omni vero capitis osse robustius est os verticis: & quod est retro aures, robustius est quàm totum quod in anteriore parte est. & carnem ampliorem ac profundiorē in seipso hoc os habet. Et sanè his ita se habentibus, si quis & vulneribus, & telis, omnibus æqualibus ac similibus, & maioribus ac minoribus, similiter sit vulneratus, & magis: hac capitis parte os minus rumpitur, & contunditur. & si homo alias moriturus est ex vulnere, si in posteriore capitis parte vulnus habet, diutius durans tempore morietur. In longiore enim tempore os suppuratur, & deorsum ad cerebrum transpiratur, propter ossis crassitudinem: & paucius etiam cerebrum hac parte subest: & plures mortem effugiunt plerūque ex his qui posteriore capitis parte vulnerati sunt, quàm qui anteriore. Sed & in hyeme diutius tempore viuit homo quàm in æstate, quisquis etiam alias moriturus est ex vulnere, quacunque capitis parte vulnus habeat. At vero sedes telorum acutorum ac leuiorum, ipsæ in seipsis fientes in osse, & cum fissura, & contusione, ac intro cessione: fiūt autem hæc similiter, & in anteriore & in posteriore capitis parte: ex his mors nõ contingit secundum iustitiam, etiam si contingat. Sutura vero in vlcere si compareat, osse denudato, quacunque capitis parte vlcere fiente, debilissimus æger est ad resistendum vulneri ac telo, si in ipsam suturam telum incubuerit: & maxime omnium si telum in sincipite, iuxta debilissimam capitis partem incussum fuerit, & sutura circa vlus, si ita contingat, fuerint, & telum ipsas suturas contigerit. Vulneratur porro os in capite tot modis. Singulorum autem modorum plures species fracturæ in vulnere fiunt. Os vulneratum rumpitur, & ossi fissuram continenti ac ambienti necesse est contusionem accedere, si ruptum fuerit. Nam telum quod os rumpit, idem hoc etiam os, aut magis, aut minus contundit, id ipsum videlicet os, in quo fissuram rumpit. Atque hic vnus modus est. Species autem fissurarum omnigenæ fiunt. Nam & tenuiores, & valde tenues conspicuæ fiūt. Quædam vero neque statim post vulnerationem, neque in diebus, in quibus dolorum vtilitas mors homini contingere potest. Rursus autem aliquæ fissuræ crassiores ac ampliores fiūt. quædā vero etiam valde amplæ. Et alię quidem in longiorem modum

*Capitis
qua parte
durum est
os.*

*Variis
lesionis mor-
di.*

*Modus
primus.*

LI rumpun-

HIPPOCRATIS LIBER

Secundus
modus.

rumpuntur, alia vero in breuiorem. & alia rectiores sunt, alia etiam valde recta. alia vero curuiores & curua ac profundiores. alia autem ad infernam partem, & per totum os. Poterit autem & os in sua ipsius natura contundi, ita vt nulla fissura ad contusionem ossi accedat. Atque hic secundus modus est. Species autem contusionis plures sunt. Nam & magis, & minus contunditur, & altius ac per totum os, & minus in altum ac per totum os, & in ampliorem & minorem longitudinem, tum latitudinem. Verum harum specierum nullam oculis intuenti cognoscere datur, qualisnam specie existat, & quanta magnitudine. Neque enim etiam si sint contusa, & malum factum sit, an contusa sint, oculis videre conspicuum sit, statim post vulnerationem: quemadmodum neque aliqua fissura videri possunt, quae rupto osse procul absunt.

Tertius
modus.

Intro etiam cedit os ex natura sua, vna cum fissuris: alias enim non intro cesserit. Nam quod intro cedit, abruptiturque ac frangitur, intro cedit ab alio osse, quod in sua ipsius natura manet. & sic sane fissura adest intro cessioni. Atque hic tertius modus est. Intro autem cedit os per multas species. Nam & maior ossis pars, & minor intro cedit: & magis ac profundius deorsum, & minus ac magis in superficie. Quin & sede teli in osse contingente, fissura utique ad sedem accesserit, & ad fissuram etiam contusionem magis aut minus accedere, necesse est, si quidem & fissura accedat ea parte qua & sedes facta est: & fissura sit in osse continente & sedem, & contusionem. Atque hic quartus modus est, in quo sedes teli sit in osse. Sedes autem vocatur, quum manente osse in sua ipsius natura, telum quod in os incubuit, manifestum fecerit ubi incubuit. Verum in singulis modis plures species fiunt. Et de contusione quidem ac fissura, si ambo haec ad sedem accedant, & si contusio sola fiat, iam dictum est, quod multae species & contusionis, & fissurae fiunt.

Quartus
modus.
Teli sedes.

Haec autem sedes ipsa in seipsa, longior ac breuior sit, & curuior ac rectior, & orbicularior: & multae aliae species talis modi sunt, prout etiam figura teli fuerit. & eadem etiam profundiores deorsum, & magis & minus, & angustiores, & ampliores. & valde amplae, si dissectione intercisae fuerit. Quanta autem dissectio in longitudinem ac latitudinem fiat, in osse sedes est, si alia ossa dissectionem ambientia in sua ipsorum natura manserint, & non vna cum dissectione intro cesserint ex sua natura.

A sua natura. Nam si ita contingat, intro cefſio fuerit, & non amplius offis ſedes. Si vero alia capitis parte vulneratur, & vlcus habet homo, & os carne denudatum eſt, quint^o hic modus eſt: & hâc calamitatē ubi facta eſt, nulla re iuuare queas. Nam ſi paſſus eſt hoc malum, non eſt quod ex ipſo exquirere poſſis, an paſſus ſit hoc malum, neq; qua capitis parte: & ex his fracturæ modis ad perforationem deuenit, tum ſi contuſio ad viſum incôſpicua eſt, tū ſi aliquo modo manifeſta fuerit: & fiſſura ſi inconſpicua viſui fuerit, & ad viſum manifeſta. Sed & ſi ſede teli in offe ſiente, fiſſura ac contuſio ad ſedē accedat: & ſi contuſio ſola accedat ad ſedē, abſq; fiſſurâ: hæc quoq; ad perforationem deuenit. At vero os quod ex ſua natura intro ceſſit, parum perforatione opus habet: & quæ maxime intro ceſſerunt, & maxime fracta ſunt, & perforatione minime opus habent. Neq; ſedes ipſa in ſciſſa ſiens, abſque fiſſura ac cōtuſione, perforatione indiget. Neq; diſſectio ipſa, ſi magna ac ampla fuerit. Diſſectio enim & ſedes idē ſunt.

Quintus
modus.

Cæterum primum ſpectare oportet in vulnerato, qua capitis parte, & num in debilioribus, vulnus habeat: & capillos conſiderare circa vlcus, an diſſecti ſint à telo, & an intus ſint in vulnere: quod ſi eſt, periculū eſt os carne nudum eſſe. Itaque dicere oportet, os aliquam læſionem à telo habere. Atq; hæc longe prius conſideraſſe ac dixiſſe oportet, anteaquam hominem contingas. Vbi vero iam contigeris, clare noſſe conari, an nudum carne os ſit, aut non. & ſi quidem oculis conſpicuum fuerit os nudum, bene habet: Sin minus, ſpecillo cōſiderato. & ſi quidem inueneris os carne nudum eſſe, & non ſanum à vulnere, eius quod in offe eſt dinotionem primum facere oportet, inſpiciendo & quantum ſit malum, & quo opere opus habeat. Oportet etiam vulneratum interrogare vt paſſus ſit, & quo modo. Si vero non conſpicuū fuerit os, multo adhuc magis interrogationem facere oportet, an habeat quid mali, aut non habeat: & ſi nudum eſt os, vt factum ſit, & iuxta quem modum. Nam contuſiones & fiſſuras in offe non apparentes, & tamen præſentes, ex vulnerati reſponſione cognoscere primum conari oportet, an tale quid paſſum ſit os, aut nō paſſum. deinde ratione & opere exquirere, citra ſpecilli admotionem. Specilli enim admotio nō indicat, an tale quid mali os paſſum ſit, & an habeat quid in ſeipſo, aut non

Que cōſi
deranda.

*Os quæ pa-
tiatur.*

*Cadentes
de alto &
econtrâ
quid pa-
tiantur.*

*Telorum
varietas.*

passum sit. Sed sedem teli indicat specillum, & an intro cef-
serit os ex natura sua, & an vehementer fractum sit os: quæ
etiam oculis conspicua videnti cognoscere datur. Rumpitur
autem os & obscuris fissuris, & manifestis: & cõtunditur ob-
scuris contusionibus: & intro ex sua natura maxime cedit,
quum alter ab altero sauciatur, de industria sauciare volens:
aut quum ex altiore loco sit iactus, aut plagæ ictus, vter tan-
dem fuerit, magis quàm ex plano loco: & si contineat manu
telum, siue iaciat, siue percutiat: & si fortior debiliorem vul-
nerat. Ex his vero qui cadentes vulnerantur ad os, aut in ip-
sum os, is qui ex altissimo loco cadit, & in durissimum ac ob-
tusissimum: huic periculum est vt os & rumpatur, & contun-
datur, & intro cedat ex sua natura. Ei vero qui ex plano ma-
gis loco cadit, & in molliorem, os minus hæc patitur, aut et-
iam non patitur. Quæcunque vero illabentia in caput te-
la, ad os, vulnerant, ex his id quod ex altissimo loco illapsum
est, & minime ex plano, & quod durissimum ac obtusissimũ,
& grauissimum ac minime leue est, & quod minime acutum
ac molle: hoc & ruperit os, & contuderit. & maxime sanè pe-
riculum est vt os hæc patiatur, quum & hæc fiant, & è dire-
cto aduersus telum, os sauciari contingat, siue ex manu per-
cutiatur, siue iactum suscipiat, siue quid ipsi incidat, siue ipse
collapsus saucietur ita vt quomodocunque sauciatus, osse
aduersus telum occurrat. Quæ vero tela ex obliquo os sau-
ciant, minus & os rumpunt, & intro ad caput contundunt,
etiam si carne fuerit os denudatum. Nam quædam vulnera
ita influcta, neque denudant os carne. Profecto ex telis ma-
xime os rumpunt, & manifestis, & obscuris fissuris, & contun-
dunt, & ex natura sua os intro cedere faciunt, quæ sunt ro-
tunda, & orbiculata, & vndiquaque plana, & obtusa, & gra-
uia, & dura: & carnem hæc contundunt, & maturam faciunt,
ac concidunt: & vlcera sunt à talibus telis in obliquum, Sed
& in circulum, subcaua, & suppurata magis sunt, ac humida
sunt, & diutius tempore purgantur. Neesse est enim car-
nes contusas ac concisas: pus fieri ac consumi. At tela ob-
longa, multum tenuia, & acuta, & leuia, carnem magis disse-
cant quàm contundunt, & os eodem modo. Et sedem quidé
inducit id ipsam quod etiã dissecauit. Dissectio enĩ & sedes
idem sunt. Verum non valde os contundunt talia tela, neque
rumpunt,

A rumpunt, neq; ex natura sua intro cedere faciunt. Cæterū
 oportet supra conspectum tuum, quicquid tandem apparue-
 rit in osse, etiam de omnibus his interrogationem facere. Nā *Sauciati*
 magis & minus sauciati signa hæc sunt, si vulneratus soporē *signa.*
 altiore incididerit, & caligo offusa fuerit, & vertigo, & si ce-
 ciderit. Quum autem os carne denudatū à telo fuerit, & cir-
 ca ipsas suturas vlus fieri contigerit, difficile est sedē teli de-
 prehendere, quæ in alio osse manifesta est, an insit in osse, aut
 non insit, & an sedes facta sit in ipsis futuris. Occultat enim
 ipsa futura, asperior existens reliquo osse, & non satis clarum
 est vbi in ipso futura est, & vbi ossis sedes, si nō valde magna
 sedes fiat. Accedit etiam ruptio ad sedem, plerunque & ipsa
 in futuris fiens, & sit etiam hæc ruptio rupto osse deprehen-
 su difficilior, eo quod circa ipsam futuram ruptio sit, si rum-
 pitur, vt plurimum. Procliue enim est hac parte os rūpi ac dis-
 solui, propter ossis hac parte debilitatem ac raritatē, & pro-
 pterea quod parata sit futura vt rumpatur ac dissoluatur. Nā
 reliqua ossa futurā ambientia ruptionis exortia manere pos-
 sunt, eo quod robustiora sunt quàm futura. Verum ruptio cir-
 ca futuram fiens, etiam dissolutio futuræ est, & non facile est
 deprehendere, neque si à teli sede fiat in futura, vbi rupta fue-
 rit ac dissoluta. Verum difficilior est deprehendere fissuram
 ex contusione. Fallunt enim & mentem, & visum medici hæ
 futuræ, fissuræ speciem referentes, & reliquo osse asperiores
 existentes, nisi vehemēter dissectæ fuerint ac dissolutæ. Dis-
 sectio autem & sedes idem sunt. Proinde si circa suturas vul-
 nus factum fuerit, & ad os telum incubuerit, animaduersionē
 habere oportet, ac inuenire quod os passum sit. Nam ab æ-
 qualibus magnitudine telis, & similib. ac multo minoribus, &
 similiter & multo minus vulneratus, longe magis malum ac-
 cipit, qui in osse in suturas telum recepit, quàm qui nō in su-
 turas id recepit. Et pleraque horum perforare oportet. Verū
 ipsas suturas perforare non oportet, sed secedēdo in propin-
 quo osse perforationem facere, si perfores. Porrò de cura-
 tione vulnere in capite, & quo modo deprehendere oportet
 affectiones in capite fientes non manifestas, ita mihi vi-
 detur. Vluc in capite nullo humore humectare conuenit, ac
 ne vino quidē: neque cataplasmate integere, neque linamē-
 to curationem facere. Neque vero comprimere oportet vlc^o

Ll iij in capite,

Capitis ul-
cus qui cu-
retur.

HIPPOCRATIS LIBER

in capite, si non in fronte fuerit, aut in loco pilis nudato, aut circa supercilium & oculum. Hic enim fictia vlcera, cataplas-
matis ac deligatione magis opus habent, quàm in aliis capi-
tis partibus. Continet ac ambit reliquum caput totam fron-
tem, partes autem vlcus ambientes, in quacunque tandè par-
te vlcera fuerint, inflammantur ac intumescunt, propter san-
guinis influxionem. Oportet autem neque ea quæ in fronte
sunt vlcera, per omne tempus cataplasmatibus integere ac deli-
gare, sed postquam inflammatio sedata est, & tumor sedatus,
à cataplasmatibus ac deligatione cessare. At in reliquo capite
vlcus, neque linamentis, neque cataplasmatibus, neque deliga-
tione curare oportet, si non & sectione opus habeat. Secare
autem oportet vlceribus in capite ac fronte fientibus, qua
parte os carne nudum fuerit, & lationem aliquam ex telo ha-
bere visum fuerit. Vlcers vero quæ non habent sufficien-
tem magnitudinem longitudinis ac latitudinis, ad ossis in-
spectionem, an quid mali passum sit à telo, & quale id pas-
sum sit, & quantum caro contusa est, & quantam os lesionem
habet: & rursus an illæsum sit os à telo, & nihil mali passum
sit: & ad curationem, qualinam opus habet vlcus, & caro, &
ossis affectio: talia sanè vlcera sectione opus habent. Si vero
etiam os quidè carne fuerit denudatū, subcaua vero fuerint
vlcera in obliquum, cavitatem quæ plurimum refecare oportet,
vbi nō facile est medicamēto quocunq; peruenire. Sed & or-
biculatiores vlcera, ac plurimū subcaua, etiā ipsa refecare o-
portet, circulo diuissim inciso secundum lōgitudinem pro ho-
minis natura, vt longius fiat vlcus. At vero in capitis scōio-
ne, reliquæ quidè capitis partes securitatem habent dū secā-
tur. Verum tēpora, & adhuc supra tēpora venā, quæ per tem-
pora fertur, secare nō oportet. Cōuulsio enim corripit scōiū.
Et si quidem sinistra tempora secta fuerint, dextera cōuulsio
corripit. Si vero dextera secta fuerint, sinistra cōuulsio ap-
prehendit. Quū igitur vlcus in capite fecas, ossium gratia
carne denudatorum, scire cupiens an habeat os quid mali à
telo, aut nō habeat, secare oportet vulnus tanta magnitudi-
ne, quāta sursum opus habere visum fuerit. Secantē vero ear-
nē ab osse diducere oportet, quæ ad membranā, & ad os exi-
stet. Deinde linamētū per totū vlcus adhibere oportet, quod
vlcus quā amplissimum in posterum diem faciat, cū mini-
mo do-

Vlcera
quæ secā-
da.

A mo dolore. vbi vero linamentum adhibuisti, cataplasmate v-
tere, quāto tempore etiam linamento, ita vt mazam ex tenui
polenta in aceto subigas, aut coquas, & quā maxime visco-
sam facias. Postridie vero vbi linamentum exemeris, inspecto
osse quod passum est, si nō conspicua tibi sit vulneratio, qua-
lissimā sit in osse: neque cognoscas an os aliquid mali in se
habeat, aut nō habeat: telum autem ad os peruenisse ac lax-
fisse videatur: radere oportet specillo rasorio, secundū longi-
tudinem ac profunditatem pro hominis natura. & rursus si
etiam transuersum sit os, ruptionum gratia ad visum incon-
spicuarum, & contusionis obscuræ gratia, quæ non intro ces-
sit ex natura alterius ossis capitis. Indicat enim ipsa rasio ma-
gis, si non etiam aliās conspicuæ fuerint hæ affectiones, ex
telo in osse existentes. Et si sedem teli in osse videris, tum ip-
sam teli sedem radere oportet, tum ambientia ipsam ossa, ne
sepe ad sedem ruptio accedat, & contusio, aut sola cōtusio, &
deinde lateant, quū nō cōspicua existant. Postquam autem
os scalpro raseris, si quidem ad perforationem tendere ossis
sauciatio videatur, perforare oportet, & citra perforationem
triduum nō excedere, sed in hoc perforare, tum aliās, tum tē-
pore calido, si ab initio curationem susceperis. Si vero su-
spiceris os ruptū, aut contusum esse, aut ambo hæc: cōiectura
facta quod vehementer sauciatus sit, ex vulnerati verbis: &
quod a forti id contigit qui sauciauit, si alius ab alio vulne-
ratus fuerit: & quod telum quo vulneratus est, ex malefico-
rum telorum ordine fuit: deinde q̄ vertigo & caligo ipsum
corripuerit, & quod in soporem profundiorē inciderit, &
quod ceciderit: His ita sentientibus, si nō cognoscas an os ruptū
sit, aut contusum, aut ambo hæc, neque aliās videas: super os
aliquid maxime nigri coloris, nigro medicamento liquato
subactum, imponere oportet: & subextento linteo oleo im-
buto super vlcus, & deinde mazæ cataplasmate appposito de-
ligare: postridie vero exoluta ac expurgato vlcere deradere.
Et si sanum nō fuerit, sed ruptum ac contusum, reliquū quidē
os rasum album erit, fissura vero & contusio, quæ nigrū me-
dicamentum eliquatum in seipsam suscepit, in reliquo osse al-
bo nigra erit. Cæterum hanc fissuram conspectam rursus
secundum profunditatem radere oportet. Et si quidē radens
fissuram hanc conspectam nigrā exemeris, & deleueris è cō-

Cum os an
ruptum sit
abigatur.

spectu sublata, cōtusio quidem ossis, aut magis aut minus fa- D
 cta fuit, quæ sanè etiam fissuram à scalpro rasorio deletā ru-
 pit. Verum minus horrenda hæc est, & minus negotij exhi-
 buerit, fissura deleta. Si vero in profundo sit, & dum raditur
 deleri nolit, ad perforationem deuenit hæc calamitas. Sed
 perforare oportet, ac de cætero vlcus curare. Cauere autem
 conuenit vt ne aliquid mali os contrahat ex carne, si male cu-
 retur. Nam & perforato ossi, & aliàs denudato, sed sano: & si
 læsionem aliquam ex telo habeat, & tamen sanum esse pute-
 tur, periculum magis imminet vt suppuratum fiat, etiamsi a-
 liàs futurum non esset, si & caro os ambiens male curetur, &
 inflammetur ac constringatur. Ignescit enim, & multa flāma
 impletur. Et sanè os ex ambientib. carnibus in seipsum calo- E
 rem & flammam, & quæcunque mala in seipsa habet caro,
 trahit, & ex his ita suppuratum fit. Malum est etiam humidā
 esse carnem in vlcere, & putrescentem, & ad multum tempus
 purgari. Quare suppuratum quidem quàm celerrime vlcus
 facere oportet. Sic enim ambientes vlcus partes quàm mini-
 mum inflammabuntur, & vlcus citissime purum erit. Necesse
 est enim carnes concisas ac cōtusas à telo suppuratas fieri ac
 consumi. Postquam autem purgatum fuerit, siccus fieri vl-
 cus oportet. Sic enim citissime sanū fiet, sicca carne germi-
 nante, & non humida. Et sic quoque vlceri caro non super-
 incret. Eadem ratio membranæ circum cerebrum est. Sta-
 tim enim osse perforato & exsecto, ac de membrana detra-
 cto, ipsam denudatam membranam puram quàm citissime ac F
 siccam facere oportet, vt ne vbi ad multum tempus humida
 sit, computrescat ac in tumorem attollatur. His enim ita fien-
 tibus, periculum est ipsam putrefieri. At vero os quod di-
 scedere à quouis alio osse oportet vlcere in capite ferite, &
 sede teli in osse existente, aut aliàs osse plurimum denudato:
 discedit vbi plurimum exangue factum est. Resiccatur enim
 sanguis ex osse, & à tempore, & à plurimis medicamētis. Ci-
 tissime enim discesserit, si quis vlcus quàm citissime purga-
 rit, & de cætero & vlcus, & os, tum minus resic-
 cauerit. Quod enim citissime resiccatum ac testaceum factū
 fuerit, ex hoc facto maxime dimittitur ab alio osse, quod san-
 guinolentum ac viuū existit, & quum exangue ac siccum
 fiat, à sanguinolento ac viuo valde discedit. Quæcunque
 vero

vero ossa intro contusa cedunt ex sua ipsorum natura, rupta ossa fracta aut etiam dissecta, valde ampla, talia minus periculosa sunt, ubi membrana sana fuerit. & quæ pluribus fissuris & amplioribus intro rupta sunt, adhuc minus periculosa sunt, & ad detractionem faciliora fiunt. & nullum ex talibus perforare oportet, neq; periclitari ossa auferre conando, priusquam sponte sua emergant, priore forma exoluta. Emergunt autem carne subnascēte. Subnascitur autem ex duplicata ossis lamina, & ex sano osse, si superna ossis pars sola fuerit corrupta. Sic vero quàm citissime & caro subnasci ac germinare poterit, & ossa emerferint, si quis vlcus quàm citissime suppuratum redditum, purum faciat. Et si per totum os ambæ partes intro contusa cesserint ad membranam, & superna ossis pars, & inferna, si quis similiter medeatur, vlcus celerrime sanū erit, & ossa quæ intro cesserunt celerrime emergunt ac reuertuntur.

At vero puerorum ossa, & tenuiora & molliora sunt, ea de causa, quòd sanguinolentiora sunt, & caua, & neque antrofa, neque densa, neq; solida: & à telis æqualibus ac debilioribus, si similiter ac minus fuerint vulnerati, iunioris pueri vulnus, & magis & citius suppuratur, & in breuiori tempore quàm senioris: & si aliàs ex vulnere moriturnus est, iunior seniore citius perit. Cæterum si os denudatū carne fuerit, animaduersione habita cognoscere conari oportet, si oculis videre ac noscere non datur, an ruptum sit os, & an contusum, aut solum contusum: & an sede teli facta, adsit contusio, aut fissura, aut ambo hæc. Et si quid horū os passum fuerit, detractio sanguine, paruo terebello modice & cum cautione, os terebrare oportet. Tenuius est enim os, & minus profundum iuuenibus, quàm senioribus. Quicumq; vero ex vulneribus in capite moriturus est, & fieri non potest vt sanus fiat ac seruetur, ex his signis dinotionē morituri facere oportet, & quod futurum est prædicere. Patitur enim hæc. Quum quis os fractum, aut ruptum, aut contusum, aut quocūq; modo fractū intelligens, per errorem deliquerit, & neque raserit, neq; perforauerit, veluti os non opus habeat, & velut os sanū existat: ante decimumquartum diem febris corripiet vt plurimum in hyeme. In æstate vero post septimum diem febris corripit. & postquam hoc factum fuerit, vlcus colorem omittit, & ex ipso sanies pauca fluit, & quod inflammatum est ex ipso emoritur,

ossa fracta quæ minus periculosa.

Puerorum ossa.

Morituri signa.

emoritur, & viscosum fit, & apparet velut salsamentum, colore fuluum, subliuidum, & os tunc corrupti incipit, & fit valde nigrum postremum pallidum aut valde album euadens. Quum vero iam suppuratum fuerit, in lingua pustulae oboriuntur, & desipiens aeger moritur, & conuulsio plerisque corripit in altera corporis parte: si quidem in sinistra parte capitis vlcus habeat, in dextra corporis parte conuulsio corripit. Si vero in dextra capitis parte vlcus habeat, in sinistra corporis parte conuulsio corripit. Sunt autem & qui syderati fiunt, atque sic pereunt ante septimum diem in aestate, aut decimumquartum in hyeme. Similiter autem significant haec signa, & in iuniore, si vulnus existat. Quapropter ubi intellexeris febre inuadere hominem, & ex aliis signis aliquod ipsi accedere, non cunctari oportet, sed os usque ad membranam perforare, aut scalpro rasorio deradere. Est enim & ad perforationem, & ad rasionem, facile ac expeditum. Deinde reliqua sic curare, prout conducere visum fuerit, respectu ad id quod fit habito. Quum vero in vulnere in capite, homine terebello perforato, aut non perforato, os se autem denudato, tumor rubicundus, ignis sacri speciem referens, acceperit in facie, & in oculis vtrisque, aut altero: & si quis tumorem contingat, doleat: & febris corripiat ac rigor: & vlcus ipsum tum quod ad carnem attinet, tum quod ad os, bene habeat ad aspectum: & ambientes vlcus partes bene habeant, excepto tumore qui in facie existit: & aliud peccatum nullum tumor habeat, quod ad reliquam vitus rationem attinet: Huius infernam aluum deorsum purgare oportet medicamento, quod bilem ducit, & ubi sic purgatus fuerit, & febris dimittit, & tumor sedatur, & sanus euadit. Medicamentum vero dare oportet, ad vires hominis respiciendo, prout robore validus fuerit. Ceterum de perforationis ac terebrationis usu, ubi ea necessitas ingruat, ut necesse sit hominem perforare, sic statuendum est. Si ab initio assumptam curationem administras, non oportet statim os ad membranam perforare ac excindere. Non enim conducit membranam osse denudatam esse, ad multum tempus male afflicta: sed postremum ubi madore corrumpi ac putrescere ipsam periculum est. Est & aliud periculum, si statim osse ad membranam perforato, ipsum auferas, ne in ipso opere membranam per terebellum

*Medela
huius.*

*Terebra-
tionis mo-
dus qui.*

A rebellum vulnere. Verum terebrantem oportet, vbi iam valde parum abest vt os sit perforatum, & os iam mouetur, à terebratione desistere, & finire vt os sua sponte discedat. Nam in osse perforato, & à perforatione relicto, nihil mali accedere poterit. Tenue enim iam id quod restat fit. Reliqua vero curare oportet, prout vlceri conducere visum fuerit.

Terebrantem autem frequenter eximere terebellum oportet, caliditatis ossis gratia, & in frigidam aquam immergere. Calefcens enim ex circumductione terebellum, etiam os excalfaciens ac resiccans adurit, & maius os perforatione ambiens discedere facit, quàm aliàs discessurum fuisset. Si vero etiam statim volueris vsque ad membranam perforare, & postea os auferre, eodem modo frequenter eximere terebellum oportet, & in frigidam aquam demergere. At si non ab initio curationem assumpseris, sed ex alio traditam suscepseris, ita vt posterior tarde ad curationem deuenias: terebello exculpto statim os ad membranam perforare ac excindere oportet, & exempto saepe terebello speculari: tum aliàs, tum per admotum specillum, circumcirca ipsius terebelli vitam. Nam multo citius perforatur os, si suppuratum iam ac transpuratum perforaueris. & saepe contingit vt non profundum os sit, tum aliàs, tum si ea capitis parte fuerit vulnus, quatenius magis quàm crassum os ipsum existit. Quare cauere oportet, vt in terebelli admotiõe ne fallaris, verum qua parte crassissimum os esse visum fuerit, in eam semper terebellum admotum adigito, ita vt frequenter, consideres, ac commoueas os, & eicere coneris. Postquam autem abstuleris, reliquæ velut vlceri conferre visum fuerit curato.

*Terebrat
aqua in-
tingenda*

HIPPOCRATIS COI

CHIRURGIAE OFFI-

cina, Iano Cornario

medico physico

interprete.

Aut.

Vt similia, aut dissimilia, à princi-
pio, à maximis, à facillimis, ab his
quæ vndiquaque penitus cognos-
cuntur: quæ & videre, & tange-
re, & audire licet: quæ & visu, &
tactu, & auditu, & naribus, & lin-
gua, & intelligentia sentire licet:
quæ & quibus cognoscuntur, om-
nibus cognoscere licet. Quæ vero
ad chirurgiæ officinam. Aegrotas.

*Lux du-
plex.*

*Quæ chi-
rurgo pro-
spicienda.*

agens. ministri. instrumenta. lumen. vbi, quomodo. quot, quo-
modo. quando. corpus. vasa commoda. Tempus. modus. locus.
Agens aut sedens, aut stans, moderate ad seipsum, ad id quod
tractatur, ad splendorem lucis. Lucis igitur species duæ sunt,
altera communis, altera artificialis. Communis, in nobis non
est. Artificialis, etiam in nobis est. Vtriusque vero duplices v-
sus sunt, aut ad lucem, aut sub lucem. Sub lucem, & modicus
vñus est, & moderatio manifesta. Ad lucem vero, ex præsentib-
us, ex conferentibus luminibus, ad splendorem conuèrttere
oportet id quod tractatur, exceptis his quæ aut latere oport-
et, aut videre turpe est: ita vt id quod tractatur ex aduerso
sit luci, qui vero tractat ex aduerso eius quod tractatur, verò
tamen vt ne tenebras inducat. Sic enim & qui agit videre po-
terit, & quod tractatur non videtur. Ad seipsum vero, si qui-
dem sedeat, pedes secundum rectitudinem sursum versus è di-
recto ad genua sint, distantia autem parua in consistendo in-
tercedat. Genua autem superiora sint inguinibus modice di-
stantia, pro commoda cubiti positione ac appositione. Ve-
stitus expedite, distincte, æqualiter, similiter, cubitis, humeris.

Ad id vero quod tractatur, vltra & prope, & sursum ac de-
orsum, & hac aut illac, aut in medio. Vltra quidem & prope
termini sunt cubitorum gibbi, ita vt in anteriorem partem non
excedant genua in posteriorem costas. Sursum vero, vt non
supra mammas, summas manus habeat. Deorsum vt non infe-
rius quàm vt vbi pectus ad genua habet, summas manus an-
gulares ad brachia figuret. & in medio quidem hoc modo se
habet. Hac vero aut illac, vt non extra sedem: sed pro ratio-
ne conuersionis & corpus, & operatorem corporis partem pro-
ducatur. Si vero stet, vtrisque pedibus ex æquo insistere satis
est.

A est. Agere vero oportet ita vt altero pede inscendat, non eo qui est ad manum agentem, genu ad inguem sublato, velut in sede, sed & alij termini iudem sunt. At qui tractatur, reliqua corporis parte tractanti inseruiat, aut stans, aut sedes, aut decumbens, quo quàm facillime ita velut figuram habens perseueret, seruans subfluxionem, subsidentiam, euerfionem, decliuitatem. Sic quæ debet seruari & figura, & forma eius qui tractatur in exhibitione, in tractatione, in habitu postea sequente. Ungues neque præminere oportet, neque deficere. Digitorum vertices ad vsum exercere, digitis quidē summis pleraque, indice ad magnum admoto. Tota vero manu prona, ambabus autem aduersis. Digitum extendere cogit magnum quiddam in medio digitorum positum, & oppositum facere magnum digitum indici. Morbum autem esse manifestum est, per quem etiam leduntur hi quibus ex natiuitate, & educatione, asuevit magnus digitus ab alijs contineri. Opera omnia exercere oportet vtrisque seorsim agendo, & ambabus simul. Similes enim sunt: ambabus coniectando bene, pulchre, cito, non laboriose, concinne, expedite. Instrumenta quidem, & quando, & qualiter dicitur. Vbi oportet, vt ne quid impediatur opus, neque impedimento sit inter accipiendum circa operantem corporis partem. Si vero alius det, paulo prius paratus sit, & faciat vbi iusseris. Qui vero circa egrotatē sunt, id quod tractatur exhibeant prout visum fuerit. Reliquum autem corpus detineant, vt totum quiescat, tacentes, & præfecto obedientes. Deligationis species duæ sunt, quæ facta est, & quæ adhuc fit. Quæ adhuc fit, cito, non laboriose, expedite, concinna. Cito quidem perficiendo operata. Non laboriose, facile agēdo. Expeditio vero ad omnia parata est. Concinnitas autem iucunda aspectu est. Ex quibus vero exercitationibus hæc cōtingant, dictum est. Quæ facta est, bene, pulchre. Pulchre quidem, simpliciter, distincte: aut similia ac æqualia, æqualiter ac similiter: aut inæqualia ac dissimilia, inæqualiter ac dissimiliter. Species vero hæ sunt, simplex rotunda in orbem, ascia, sima, oculus, rhombus, & semisecta: ita vt species cōgrua sit speciei & affectioni eius quod deligatur. Eius vero quod bene deligatur, duæ sunt species, roboris quidem, aut compressione, aut copia l'nteolorum. & partim quidem ipsa deligatio sanat, partim curantibus

*Vngues et
digiti chir-
urgi quas
les esse de-
beant.*

*Instrumen-
ta in prom-
ptu sint &
ministri.*

*Deligatio
duplex.*

*Ligationū
species.*

Modi ligandi. bus inferuit. Ad hæc igitur lex hæc est. In his autem maxima deligationis vis est. Compressio quidem, vt incumbentia non abscedant, neque penitus innitantur: sed sint quidem firmata. non autem coacta, & minus quidem extrema, minime vero media. **Nexus.** Nexus & filum procedant non deorsum, sed sursum, in exhibitione, & præparatione, & deligatione, & habitu postea sequente. Initia non super vlcus iniicere oportet, sed hinc aut illinc facere nexum. Nexum vero neque in semita, neque in opere, neque illic vbi inane est, vt ne in vanum iaceat. Nexum autem & filum, mollia non magna. Hoc tamen probe nosse conuenit, quod omnis deligatio ad declinua & acuminata fugit, velut in capite, ad partem supernam: in tibia, ad infernam. Deligare oportet dexteræ partes, in sinistras: & sinistras, in dexteras: excepto capite. Hoc vero secundum rectitudinem. Verum contraria ex duobus initiis. Si vero ex vno, ad id quod simile est, ad subtilitatem: velut est media pars capitis, & si quid aliud huiusmodi. Quæ vero mouentur, velut articuli, quæ quidem parte inflectuntur, quàm minimis ac expeditissimis linteis obuoluere oportet, velut poplitem: quæ vero circumtenduntur, expansis ac latis, velut est patella. Circundare quoque insuper oportet, comprehensionis quidem gratia eorum quæ circa hæc sunt, appensionis vero vniuersi deligamenti, in quiescentibus & depressioribus corporis partibus, qualis est & supra, & infra genu. Conuenit autem in humero quidem, circumductio circum alteram alam: In inguine vero, circum alteram lateris molitudinem: in tibia, supra suram, & quibuscunque sursum contingit fuga, his inferne appensio conuenit: quibus autem deorsum, vice versa. Quibus vero non est, velut in capite, his in æqualissima parte comprehensiones facere oportet, & minime obliquo deligamento vti. Nam stabilissimum postremum circumdatum, vel maxime vagabunda continet. Quibuscunque autem neque comprehensio, neque appensio linteorum, commode se habet: his per fila appensiones facere conuenit, ex iniectione, aut consutione. Deligamenta sint pura, leuia, mollia, tenuia. Obuoluere vero oportet ambabus simul, aut vtrisque seorsim exercere. Conueniente autem deligatione vti, coniectura ad latitudinem ac crassitudinem partium facta. Obuolutionis capita dura, æqualia, distincta sint. In quibus

A quibus autem futurum est ut decidant, ea peiora sunt, quam si cito decidant. Quaedam vero sunt eiusmodi, ut neque comprimere, neque decidere oporteat. Quae vero spectat deligatio, aut subligatio, aut ambo, haec sunt. Subligatio, quidem in causa est, ut aut disparata attrahantur, aut expansa contrahantur, aut contracta diducantur, aut distorta dirigantur, aut vice versa. Preparare autem oportet lintea leuia, tenuia, mollia, pura, lata, non consuta, neque extuberantias habentia, & sana, ut extensionem ferant, & paulo praestantiora, non sicca, sed succo imbuta singulis affectionibus familiari: ad ea quidem quae disparata abscesserunt, ita ut sublimia sedē quidem contingant, non tamen comprimant. Initium autem sumere oportet ex sana parte, & ad vlcus desinere, quo id quidem quod subest excoletur, aliud autem non amplius colligatur. Deligare autem oportet recta quidem, in rectum: obliqua vero, oblique, in figura doloris exorte, in qua neque constructio, neque discessio contingat: ex qua ubi translatio fit ad appensionem, aut positionem, non transmutent, sed similia habeant haec, musculos, venas, nervos, ossa, & bene posita, & bene desinentia. Appensa vero aut posita esse conuenit, in figura doloris exorte, quae est secundum naturam. In quibus vero discesserint, vice versa. At quibus expansa sunt, contrahere oportet, quod ad alia quidē attinet eodem modo: ex multo vero temporis spatio interposito contractionem facere oportet, & sensim progressu facto compressionem, primum minime, deinde magis, ita ut terminus quod maxime facta sit, mutuus contactus fiat. Quibus vero contracta sunt, diducere: cum inflammatione quidem vice versa; sine hac autem, preparatione quidem eiusmodi, deligatione vero contraria. Distorta vero dirigere oportet, quod ad alia quidem attinet eodem modo. Verum quae quidem abierunt, ea reducere oportet, subligatione, agglutinatione, appensione. Contraria vero contrario modo. Spleniorum longitudines, latitudines, crassitudines, multitudines. Longitudo, quanta est deligatio. Latitudo, quantum aut trium digitorum, crassitudo, ut triplices aut quadruplices sint. Multitudo, ut dum circumdantur non excedant, neque deficient. Quibus vero ad directionem, in longitudinem circumdando, latitudinem ac crassitudinem defectu coniectare oportet, ita ut non acervatim explicamus. At

*Lintea
qualia.*

*Deligatis
qualis.*

Splenia.

vero

*Linteorū
subligatio*

vero linteorum subligationes duæ sunt, prima ex loco læso **D**
ad supernas partes definit: altera ex loco læso, ad infernas.

*Deligamē
ta qualia.*

Iuxta locum affectum maxime comprimere oportet. Mi-
nime extremas partes: Reliqua vero pro ratione. Deligatio
autem multam sani loci partem occupet. Deligamento-
rum multitudo, longitudo, latitudo. Multitudo quidem, vt
ne superetur à loco læso, neque per ferulas illisio fiat, ne-
que pondus, neque circuncirca inclinatio, neque effemina-
tio deligamenti contingat. Longitudo vero & latitudo,
trium, aut quatuor, aut quinque, aut sex, cubitorum quidem
longitudo, digitorum autem latitudo. Et affulcimenti cir-
cunductiones tot sint, vt ne comprimant. Mollia vero &

Ferulae.

ac crassitudine partis affectæ. Ferulae porro sint leues, æ-
quales, iuxta extremitates finæ, hinc atque illinc paulo mi-
nores delegatione, crassissimæ autem ea parte qua extat fra-
ctura. Quæcunque vero partes incuruæ sunt & excarnes, in
his quæ præminent cauendæ sunt, velut circa digitos & mal-
leolos, aut positione, aut breuitate. Affulcimenti autem fol-
cine ac firmare oportet, non comprimere primum.

*Ceratū,
Aqua.*

Cera-
tum molle, & leue, & purum sit. In aqua spectatur calidi-
tas, multitudo. Caliditas, vt supra suam ipsius manum medi-
cus affundat. Multitudo, ad laxandum quidem & attenuan-
dum, plurima optima est. Verum ad incarnandum ac mol-
liendum, moderata. Moderatio autem in perfusione ea est,
quod dum adhuc attollitur pars, priusquam concidat desiste-
re oportet. Primum enim attollitur. Postea vero attenua-
tur. Positio sit mollis, æqualis, sursum vergens, in emin-
tibus corporis partibus, velut calcaneo, & coxa, vt neque re-
frangatur, neque evertatur. Canalem toti potius cruri quàm
dimidio adhibere oportet. Ad affectionem manifesta sunt. Exhibi-
tio vero, & distentio, & restitutio, & reliqua secundum natu-
ram fiant. Natura in operibus est, operis actione quid illa ve-
lit coniectandum est. Ad hæc autem ex quiescente, ex com-
muni, ex consuetudine. Ex quiescente quidem ac remisso, re-
stitutiones considerare oportet, velut in manus figura. Ex cõ-
muni vero, extensionem & inflectionem, veluti figura cubiti
ad brachium, quæ prope ad angularem accedit. Ex consuetu-
dine,

A dine, quod non alias figuras magis ferre possunt, velut crura extensionem. In hac enim figura plurimum tempus facillime durarint, nulla facta immutatione. In immutatione vero ex-distentione, similia hæc habent, ad habitum aut positionem, musculos, venas, nervos, ossa, & bene posita, & bene detenta.

Distentio.

Distentio fit maxime circa maxima, & crassissima, ac æqualia, & vbi ambo ossa læsa sunt. Secundo loco vbi subiectū, minime vbi supernum. Si vero magis moderato fiat, detrimentum affert: pueris exceptis. Oportet autem ipsa paululum accliuia habere. Directionis exemplum, æquiuecum, coniugatum simile, sanum. Defrictio potest soluere, ligare, incarnare, minuere. Dura, ligare. Mollis soluere. Multa, minueret. Moderata, crasse facere. Deligare vero oportet, primum

Defrictio.

*Deligatio
nis modus.*

B vt is qui deligatur, dicat, maxime se compressum esse circa læsam partem, minime circa extremas: & firmatum se esse, non compressum, copia linteorum, non robore: & hac die ac nocte paulo magis, postridie minus, tertia laxa. Reperitur autem postridie in extremis partibus tumor mollis. Tertia vero die deligatum solutum gracilius fit, atque hoc per omnes deligationes. Secunda vero deligatione an iuste deligatum apparuerit discere oportet. Hinc autem magis & pluribus comprimatur. Tertia adhuc magis, itēque pluribus. Septima vero à prima deligatione soluta, inueniantur gracilia ossa ac depressa. At vero in ferulas deligata, si gracilia & pruritus exortia, & sine vlcere fuerint, sinere oportet vsque ad dies viginti à læsione. Si vero quid suspectum sit, soluere in medio tempore, & ferulas tertio quoque die firmare.

C Appensio, positio, deligatio, vt in eodem statu sint custodire oportet. Figurarum summa hæc est, consuetudines, natura singulorum membrorum, species ex currendo, ambulando, stando, decumbendo, ex opere, ex remittendo. Nam vsus corroborat, ocium autem colliquat. Aut compressione, aut copia linteorum. Quæcunque vero effuso sanguine sugillationes, aut contusiones, aut vulsiones, aut tumores inflammationis exortes, ex vulnere oboriuntur, ad supernam partem plurimum, ad infernam etiam parum deligare oportet, ita vt manum aut crus non habeat in decliue, & initium supra vulnus ponat, ac maxime firmet, minime extremas partes, medio modo medias, vltimam partem ad supernas corporis

Figure.

Mm partes

HIPPOCRATIS CHIRURGIAE OF.

partes distribuendo, deligatione, cōpreffione. Sed & hæc co-
pia magis quàm robore. Maxime autem his lintea tenuia, le-
uia, mollia, pura, lata, sana debentur, vtpote sine ferulis: &
vberiore perfusione vti oportet. At vero elapfiones aut lu-
xationes, aut tortiones, aut diftātię disparata, aut auulfiones,
aut abruptiones, aut diftortiones, veluti mutilationes ad alte-
ram partem vergentes, vnde quidem excefferūt, remittendo
deligare oportet: quò vero excefferunt, intendendo deliga-
mentum, vt ad contraria vergāt deligata, etiam priusquā fue-
rint deligata, paulo magis quàm vt ex æquo fint, & deliga-
mentis, & spleniis, & appenfionibus, & figuris, extenfione,
defricione, directione: & hic etiam vberiore perfusione.
Cæterum imminutiones multā sanam partem occupando
deligare oportet, vt ex influxione qua colliquata plus quàm
fua fponde imminuta funt, alia deligatione permutata ad au-
gmentum declinent, & carniū efformationem faciant. Me-
lius autem eft, vt & fuperna pars fimul deligeretur, velat ti-
biæ, & fœmorum, & alterum crus cum fano crure, quo fim-
lius fit, & fimiliter quiefcat, & fimiliter alimentum excludāt,
& fufcipiant. Linteorum vero copia, non cōpreffione vt-
tendum eft, remittēdo primum id quod maxime opus habet,
& vtēdo defricione incarnante, & perfufione abfque feru-
lis. Fulcimenta porrò ac ftabilimēta adhibere oportet, ve-
luti pectori, coltis, cōpiti, & aliis quæ eiufmodi funt: partim
pulfuum gratia, vt ne concutiantur: partim etiam diftanti-
arum difparatarum gratia, circa iuncturas, in offibus capitis,
quo firmentur. Et in tuffibus, aut fternutationibus, aut alio
motu, qualia funt circa thoracem & caput ftabilimenta. Ho-
rum omnium eadē funt deligationis commodationes.
Qua enim parte lefiones funt, maxime comprimendum eft.
Supponere igitur oportet lanam mollem, affectioni conue-
nientem: deligare vero non amplius comprimendo, vt ne
pulfus concutiantur: neque amplius quàm vt diftantium iun-
cturarum extremitates mutuo fe contingant. Neque vt tuf-
fes & fternutationes fiant, fed vt prohibeantur ftabilimen-
tum adhibeatur, quo neque cogatur quid, neque concutia-
tur.

Fulcimēta
quibus ac-
ptanda.

HIPPO-

A HIPPOCRATIS COI LI-

BER DE FRACTVRIS,

Iano Cornario medico physi-
co interprete.

Portet medicum & luxationum, *Que medi-
cus in his
præstare
debeat.*
& fracturarum extensiones quàm
directissimas facere. Hæc enim iu-
stissima natura est. Si vero quid vel
hac, vel illac inclinarit, ad pronam
partem vergere conuenit. Minus
enim hoc peccatū est quàm ad su-
pinam. Qui igitur nihil præmedi-
tati sunt, plerumque nihil peccant.
Ipse enim qui deligatur manū por-

rigit, vt qui ita à iusta natura cogatur. Qui vero sapientes sibi
videntur medici, hi sunt nimirum qui peccant. Studij igitur
non multi est manum fractam tractare, & quilibet vt ita di-
cam, medicus hoc potest. Verum cogor plura de hoc scribere, *Medicos
imperitos
taxat.*
quod sciam medicos esse, qui sibi sapientes esse videntur ex
figuris manus in deligatione, ex quibus ipsos indoctos es-
se putare oportebat. Sed enim multa in hac arte hoc mo-
do iudicantur: Quod enim peregrinum est, quum nondum
intellexerint ad bonum sit, magis laudant quàm familiare,
quod iam bonum esse sciunt: & alienum magis laudant quàm
probe notum. Dicendum igitur, quamnam medicorum pecca-
ta de natura manus, tum dedocere, tum docere velim. Nam &
aliorū corporis ossium doctrinā hic sermo affert. Manum ita-
que, de qua nobis sermo est, quidam pronam deligadam de-
dit, ille vero cogebat sic tenere velut sagittates, quum hume-
rum iniiciunt, atque ita habentem deligabat: hoc ipsum illi
secundum naturam esse existimans, & in testimonium addu-
cebat, tum omnia cubiti ossa, quod directionem inter se ha-
berent, tum coloris concordiam, quod ipsa per seipsam recti-
tudinē haberet, idque hoc modo & externa & interna parte.
Hoc modo etiā dicebat & carnes, & neruos, à natura produ-
ctos esse, & artē sagittandi in testimonium citabat. & hæc di-

Mm ij cens

HIPPOCRATIS LIBER

cens ac faciens, sapiens esse sibi videbatur. Verum aliarum ar-
 tum oblitus erat, & eorum quæ robore, & eorum quæ artifi-
 ciis operantur ac efficiunt: non animaduertens aliam in alio
 figuram secundum naturam esse, & in eodem opere alias de-
 xtræ manus figuras secundum naturam esse, alias sinistræ, si ita
 contingat. Alia enim figura in iaculatione secundum naturam
 est, alia in fundæ iactu, alia in lapidis iactu, alia in pugilatu,
 alia in quiescendo. Quot vero artes inuenire quis possit, in
 quibus non eadē figura manuum naturalis est: & in vnaqua-
 que arte, aliter ad instrumentum quod quisque habet, & ad opus
 quod perficere vult manus figurantur. Ei vero qui sagittandi
 artem exercet, hanc figuram alterius manus optimā esse con-
 sentaneū est. Cardiniformis enim brachij pars, in cubiti sede
 in hac figura innitens, ossibus cubiti & brachij rectitudinem
 facit, veluti totum vnum esset. & refraçtio articuli fracta est
 in hac figura. Verisimile est igitur hoc modo minime flexibi-
 lem & rigidissimum esse hunc locum, & non superari, ne-
 que remittere, dum à dextra manu nervus trahitur. & sic ner-
 uum quidē quā plurimum trahet, à firmissimo vero ac con-
 fertissimo emittet. Ex talibus enim sagittarum emissionibus,
 celeres & vehementiæ, & longinquitates fiunt. Deligationi
 vero cum arte sagittandi nihil cōmune est. Nam & vbi deli-
 gavit, si manum ita habiturus esset, multos vtiq; dolores ma-
 iores vulnere adderet: & si flectere iuberet, neque ossa, neq;
 nervi, neq; carnes in eodem permanerent, sed superata deli-
 gatione aliō transferrentur. Et quæ tandem est figuræ sagit-
 tarij vtilitas? Et in hac parte fortasse non peccaret is qui sibi
 sapiēs esse videtur, si ipsum vulneratum sibi manum exhibe-
 re permitteret. Alius porrō medicus supinam manū præ-
 bens, ita extendere iubebat, atq; hoc modo habentem deliga-
 bat, hanc figuram naturalē esse putans, coniectura ex colore
 facta: & ossa hoc modo secundum naturam esse existimans, eo
 quod os eminēs circa manus iuncturā, vbi parvus digitus est,
 è directo esse apparet eius ossis, ex quo vnam homines me-
 tiuntur. & hæc testimonia adducebat, quod secundum natu-
 rā hoc modo figura se haberet. & recte dicere putabatur. At
 vero siquidem manus supina extendatur, vehementer vtrique
 doluerit. Cognoscere autem poterit hoc quisque, sua manu ita
 extenta, quod dolorosa est hæc figura. Nā & debiliior vir, for-

Modus al-
 lius deli-
 gandi.

tio rem

A tiores ita manibus suis comprehensum, vt cubiti flexura supina frangitur, quocunq; voluerit duxerit. Neq; enim si gladium in hac manu habeat, eo vti poterit, adeo violēta hac figura est. Deinde si vbi deligauit quis, in hac figura sinat, maior quidem dolor vbi obambularit, magnus autem etiam vbi decubuerit, sentietur. Quin & flectere manum si opus fuerit, omnino necesse est & musculos & ossa aliam figuram habere. Sed & citra reliquam perniciē, in hac figura hac ignorabat. Os enim circa iuncturam manus eminēs, iuxta paruum digitum, hoc quidē cubiti est. Quod vero in flexura est, à quo vlnā homines metiuntur, id brachij caput est. Ille vero idem os esse, & hoc & illud putabat: itēmq; multi alij. Est autē idem cum illo, is qui cubitus siue cubiti gibbus vocatur, in quē innitimur. Si quis igitur ita supinam manum habeat, tunc & os distortum apparet, & nerui à manus iunctura tendentes, ex interna parte & de digitis, distorti fiunt. Tendūt enim hi nerui ad os brachij, vnde vlna mensuratur. Tanta sane ac talia sunt peccata, & ignorantiae naturae manus. Si vero velut ego iubeo, manum fractam quis extendat, os quidem quod est circa paruum digitum, ad cubiti flexuram tendens, in directum conuertet, reſtitutionem vero habebunt nerui à manus iunctura ad brachij summas partes tendentes: & manus dum apensa excipitur, in consimili figura erit, in quali etiam erat dum deligaretur, ita vt neque ambulanti, neque decumbēti, vllus dolor aut fatigatio accedat. Desidere vero hominē ita oportet, vt ossis pars ad clarissimā praesentem lucē constitutatur, ne is qui extensionē tractat circa sufficientē directionem fallatur. Nam periti artificis manum admotam, ne os quidem eminens in cōtactu latere poterit. Porro ex cubiti ossibus vbi non ambo fracta sunt, faciliior curatio est, si supernum os sauciatur, etiam si crassius id existat: partim quod sanū substantum fundamenti loco ipsi est, partim quod facilius occultari potest, nisi iuxta manus iuncturam sauciari contigerit. Crassa enim est caro quae superne innascitur. Infernum vero os ex carne est, & non facile occultari potest, & vehemētiore extensione opus habet. Si vero hoc contritum non fuerit, sed alterum illud, vilior extensio sufficit. At si ambo fracta fuerint, fortissima extensione opus habent. In puero etenim vbi extēta magis quā oportebat, Verum pleriq; minus quā

Mm iij oportet

*Cubiti ossa
si fracta
fuerint.*

HIPPOCRATIS LIBER

Deligatio oportet extenduntur. Conuenit autem facta extensione, ro-
 lis admotis dirigere: deinde cerato illito non ita multo, vt
 ne deligamēta circumfluitent, ita deligare, vt summā manum
 non inferius cubiti flexura habeat, sed etiam paulo superius
 ne ad summam partē sanguis influat, sed intercipiatur. Post-
 ea linteo deligare, initio eius supra fracturam iniecto, ita vt
 firmet quidē, non tamen admodum premat. Postquā autē cir-
 cundedit eodē loco bis aut ter, ad supernam partem deligans
 distribuatur, quo sanguinis influxiones intercipientur, & illic
 delinat. Conuenit autem prima lintea non esse longa. Secun-
 dorum vero linteorū initium supra fracturam distribuatur, & mi-
 nus premēs, & magis traducēs, quo linteam ipsi sufficiens sit,
 ad recurrēdum eo vbi alterum desinit. Hic igitur lintea ad si-
 nistram, aut dextrā deligētur, aut ad utrā partē contulerit ad
 fracturæ figuram, & in vtram declinare expedierit. Postea ve-
 ro splenia extēdere oportet modico cerato illita. Nam sic &
 mitius & stabilius se habēt. Deinde sic linteis deligare alter-
 natim, modo in dextrā, modo in sinistram: & plerunq; infer-
 ne initio facto, sursum ducere aliquādo etiam superne deor-
 sum. Extremitates autē subaridas, & in acutum abeuntes, sple-
 niis obuolutis curare oportet, ita vt copia opertiorum non
 totū aceruatim, sed particulatim corrigat. Insuper autem cir-
 ca manus iuncturā siue articulum laxè circumdare splenia o-
 portet aliās atq; aliās. Copia vero linteorum sufficiens pri-
 mum, duę partes sunt. Signa autē bene curati, & terminus re-
 cte deligati, hæc sunt: si interrogaueris ipsum an compressus
 sit, & si compressum quidē se esse dixerit, sed leniter, & maxi-
 me circa ipsam fracturam. Huiusmodi ita facta esse perpetuo
 dicere oportet eum qui recte deligatur. Signa vero medio-
 critatis hæc sunt. Ea die ac nocte qua deligatus est ipse sibi ip-
 si videatur non minus, sed magis compressus esse. Postridie
 vero tumorem paruum, mollem, ad summam manum abor-
 tum esse. Mediocritatis enim factæ à te compressus esse
 signum hoc est. Desinente autem die minus compressus esse
 sibi videatur. Tertia vero die deligamenta laxa esse ipsi vi-
 deantur. Et si quid horum iam relatorum defecerit, nosce-
 re oportet deligationem moderata laxiorem esse. Si vero
 quid ex relatis abundauerit, nosse oportet ultra modum
 compressum

A compressum esse. Et ex his coniectura facta, postea deligans aut laxabis, aut comprimēs magis. Resoluere autem oportet tertia die, vbi extenderis. Et si primū moderate deligasti, hāc deligationem paulo magis q̄ illā comprimere oportet, & initia supra fracturā iniicere, quemadmodum etiā antea. Si quidem enim hanc prius deligaueris, sanies ex hac ad extremitates hinc atq; illinc exhauritur. Si vero aliquā aliam partem prius cōpresseris, in illā ex compressa exhauritur. Intelligētia autē ad multa vtilis existit. Sic igitur semper incipere oportet & deligationē, & cōpressionem ex hoc loco. Reliqua vero iuxta rationem, ita vt quāto lōgius à fractura digressus fueris, minus cōprimas, nunquā quidem laxa omnino circūdando, sed adhaerentia. Postea vero pluribus linteis deligare oportet in singulis deligationibus. Et si interrogetur, dicat se paulo magis cōpressum esse q̄ prius, & praesertim circa fracturā. Sed & alia, & circa tumorem, & circa dolorem, & circa alleuationē, pro prioris deligationis ratione fiant. Postquam vero tertius iā adierit dies, laxiora esse ipsi videātur deligamenta. Deinde soluere oportet, & rursus paulo magis cōprimendo deligare, & hoc cū omnibus linteis quibus deligandus erat. Et postea omnia ea ipsum apprehendant, quæ etiam in primis deligationum circuitibus contigerant. Vbi vero tertius adierit dies, & septimus à prima deligatione, si quidem recte deligatus fuerit, tumor in summa manu, atque hic non valde magnus erit: locus autem qui deligatur, in omnibus deligationib⁹ tenior ac gracilior comperietur: Verum in septimo etiam valde tenuis, & ossa fracta magis mouentur, & facilius ad correctionem ducuntur. Et si hęc huiusmodi fuerint, facta coaptatione velut ad ferulas adhibendas deligare oportet, paulo magis comprimēdo quā antea, si non dolor aliquis maior fuerit ex tumore qui est in summa manu. Postquam autem linteis deligaueris, ferulas circumponere oportet, & vinculis quā laxissimis circūdare, quietis saltem gratia, vt ferularum appositio ad compressionē manus nihil faciat. Postea vero & dolor, & alleuatio, eodem modo fiant, velut in primis deligationū circuitibus. At vero vbi tertio die laxas esse dixerit, tunc postea ferulas firmare oportet, maxime quidem circa fracturam, sed & alia iuxta rationem, si quidem & deligatio magis laxa fuerit, quā comprimen-

*Ferulæ
quando ap-
ponendæ.*

HIPPOCRATIS LIBER

mat. Crassissimam autem ferulam esse oportet, qua parte ex-
 tat fractura, non tamen multum. Et ad hoc studium vel ma-
 xime adhibendum est, vt ferula è directo magni digiti nō po-
 natur, sed hac vel illac; immo neq; à directo parui digiti, qua
 parte os supereminet in manus articulo, sed hac vel illac.
 Quod si ad fracturam conferat, hac parte aliquas ferulas po-
 ni, breuiiores ipsas aliis esse oportet, vt ne perueniant ad ossa
 præminetia, iuxta manus articulum. Periculum est enim vl-
 cerationis, & denudationis neruorum. Oportet autem tertio
 quoque die ferulis valde leniter firmare, hoc cogitantes, q̃
 ferulæ deligationis conseruandæ gratia apponuntur, nō au-
 tem compressionis gratia alligantur. Si quidē igitur pro-
 be noueris, quod in prioribus deligationibus ossa sufficien-
 ter sunt directæ, & neque pruritus infestēt, neque vlla aliqua
 vlcera suspecta sit: ita cum ferulis deligatum sinere opor-
 tet, donec viginti dies trāsgressus fuerit. In triginta enī die-
 bus vniuersis maxime ex toto cubiti ossa corroboratur. Cer-
 tum tamen nihil est. Nam & natura à natura, & ætas ab æta-
 te valde differt. Postquam autem solueris, aquam calidam af-
 fundere oportet, & postea deligare, paulo minus comprimē-
 do quā antea, & paucioribus linteis quā prius. Et postea
 tertio quoque die soluere, ac rursus deligare, ita vt min⁹ cō-
 primas, & pauciorib⁹ linteis vtaris. At vero si vbi ferulis de-
 ligatus est, ossa non recte posita esse suspiceris, aut aliud quid
 vulneratum vexet, in dimidio temporis spatio, aut paulo pri⁹
 soluere, & rursus deligare oportet. Viſtus porro his quibus ab
 initio vlcera non facta fuerint, neque ossa extra eminēt, suf-
 ficit aliquanto simplicior. Verum parcio-
 re viſtu vtēdum est
 ipsis, vsque ad diem decimum, vt qui iam etiam quiescant: &
 obsoniis tenellis vtendum, quæ transitui mediocritatem ex-
 hibent. A vino vero & carnis esu abstinendum. Postea tamen
 sensim progressu facto reficiendi sunt. Hic sermo velut lex iu-
 sta posita est de fracturarum curatione, & quomodo tractare
 oporteat, & quomodo euentus sequi, ex iusta tractatione.
 Quicquid vero nō ita euentum habuerit, scire oportet, q̃ in
 tractatione quid defectuose, aut redūdāter factū est. Quin
 & hæc insuper in hoc simplici modo cōsiderare oportet, quæ
 non ita valde curare solent medici, & quidem quum omnē
 curationem, & totā deligationem corrumpere possint, si non
 recte

Viſtus ho-
 re qualis.

A recte fiant. Si enim ambo ossa fracta fuerint, aut infernum solum: is vero qui deligatus est, in fascia quadam manum exceptam ac appensam habeat, & plurima fasciæ pars circa fracturam existit, ita ut manus hinc atque hinc pendeat: hunc necesse est reperiri os ad supernam partem distortum habentem. Si vero sic fractis ossibus, & summam manum in fascia habet, & partem iuxta cubiti flexuram: reliqua vero cubiti pars non sit eleuata: hic ad infernam partem os distortum habere comperietur. Poinde in fascia molli latitudinem habere maximam cubiti partem, & manus articulum, æqualiter suspendere ac eleuata gestare oportet. At vero si brachium fractum fuerit, si quidem quis extentam manum in hac figura extendat, musculus brachij extentus deligabitur. Postquam autem deligatus cubiti flexuram inflexerit, musculus brachij aliam figuram habebit. Iustissima igitur brachij extensio hæc est. Lignum cubitale aut paulo breuius, qualia sunt ligna quæ in foramina ligonum immittuntur, suspendere oportet, hinc atque illinc catena deligatum. Hominem vero in alta quapiam sede collocatum, ita manu superincumbere oportet, ut lignum id sub ala sit moderate habens, ut homo vix sedere possit, & ferè subleuatus sit, supposito postea alio quopiam fulcimen, & coriaceo puluino vno aut pluribus subiectis, quo moderatam altitudinem habeat cubitus, ad rectum angulum obliquatus. optimum quidem est corium latum ac molle, aut fasciam latam circundare, & magnum aliquod pondus appendere, quod moderate intedere possit. Sin minus, vir aliquis robustus in hac figura cubiti, circa cubiti flexuram deorsum cogat. At vero medicus erectus stans, & alterum pedem in altiore quopiam habens, aggressionem faciat, ita ut volis os dirigat ac componat: facile autem dirigetur. Nam hæc extensio bona est, si quis ipsam recte præparet. Deinde deliget fasciarum principis supra fracturam iniectis: & reliqua omnia, quæ admodum prius monuimus, tractet: & easdem interrogationes faciat, & iisdem signis utatur, an moderate habeat, aut secus. Et per tertium diem deliget, & magis comprimat. Et septima aut nona die cum ferulis deliget. Et si suspicionem habeat, os non bene positum esse, intermedio tempore soluat, & ubi probe collocauit, rursus deliget. Corroboratur autem maxime os brachij in xl. diebus. Postquam vero hos excesserit, soluere

Qui brachium fractum coalefcitur.

Quoto tempore brachium fractum coalefcit.

soluere oportet, & minus comprimere, & paucioribus quoque D
 linteis deligare. Caterum victum quandam exquisitiorem quā
 prius constituere oportet, & ad longius tempus. Eius vero co-
 iecturam facere oportet, ad tumoris qui in summa manu est
 robur respiciendo. Insuper autem & ad hanc animam aduer-
 tere oportet: quod brachium à natura ad externam partem in-
 curuatum est, & distorqueri solet, si non bene curetur. Sed &
 alia omnia ossa, quæ à natura ad hanc partem distorta sunt,
 etiam dum curantur ubi fracta sunt, distorqueri solent. Vbi igitur
 tale quippiam in suspensionem venerit, lata insuper fasciæ
 brachium circūcirca complecti oportet, & circum pectus de-
 ligare: & ubi quiescere volet, inter cubiti flexuram & costas,
 splenium quoddam multiplex conuolutum ac complicatum E
 supponere: aut aliud quid quod huic simile existat. Hoc enim
 modo incuruatio ossis recta euadet. Cauere tamen oportet,

*Pes & os
 sa eius fra-
 cta qui cu-
 rentur.*

ut, ut ne minus ad internam partem vergat. Pes vero homi-
 nis ex multis ac paruis ossibus compositus est, quemadmodum
 etiam summa manus. Franguntur quidem non ita valde hæc
 ossa, si non vnà cum corpore, ab acuto aliquo aut graui vul-
 nerato. Vulnerata igitur quomodo curare oporteat, in vlce-
 rationum parte refertur. Si vero quid è loco suo motum fue-
 rit, aut digitorum articulus, aut aliud quoddam ex ossibus sum-
 mi pedis, vniquodque in suum locum cogere oportet, quem-
 admodum & ea quæ in manu sunt. Curare vero oportet ce-
 rato, & spleniis, & linteis velut etiam fracturas, exceptis feru-
 lis, eodem modo comprimendo, & per tertium diem deligā-
 do. Interrogetur item is qui deligatur similiter, velut in fra-

*Quoto tem-
 pore hæc
 sanescant.*

cturis, & de compressione facta, & an laxa sit deligatio. At ve-
 ro sana fiunt in xx. diebus perfecte omnia, exceptis his quæ
 cum tibiæ ossibus communionem habent, & cum ipsa è direc-
 tio. Conducit autem hoc tempore decumbere. At non tole-
 rant continentes morbum. Verum priusquam sani fiant obam-
 bulant: & propterea plurimi non perfecte sanantur, sed do-
 lor ipsos sæpe merito commouet. Totum enim corporis
 pondus pedes vehunt. Quam igitur nondum sani iter faciunt,
 articuli moti male curantur, ideoque alias atque alias hi qui ad
 tibiā sunt dolent. Quæ vero cum tibiæ ossibus communionem
 habent & maiora alijs sunt, & ubi hæc mota sunt, diuturnio-
 rem medelam requirunt. Curatio tamen eadem est. Verum
 linteis &

A linteis & spleniis pluribus uti oportet: Et in totū hinc atque illinc deligare, cōprimere item velut alia omnia, ea maxime parte qua emota sunt, & primas quoq; linteorū obvolutiones eodem modo facere. In vnaqua; vero resolutione, multa, calida aqua uti oportet. In omnibus enī circa articulos lationibus, multa aqua calida affundenda est. Cēterum cōpressiones & laxationes in iisdē temporibus eadem signa ostendunt, quæ in superioribus: & religationes eodē fiant. Sani vero perfecte ha fuit in xl. maxime diebus, si decumbere sustinerint. Sin minus, eadē patiuntur quæ prius relata sunt, & adhuc amplius. Porro quicumq; saltu de alto quopiā loco facto, in calcaneū vehementer se fulciuerunt, his ossa quidē disparantur, venulæ vero sanguinē effundunt, carne circa os cōtusa, tumor autem accedit, & dolor multus. Os enim hoc parū non est, & supereminet quidem sub tibię rectitudinē, cōmunionem vero habet cum venis ac nervis principalibus. Tendo autem posterior huic ossi annectitur. Hos curare oportet cerato, & splenis, & linteis, & aqua plurima calida, & linteis pluribus. Et ab his opus est etiam aliis q̄ optimis ac lenissimis. & si quidem mollis fuerit à natura cutis circū calcaneum, sic sinere oportet. Si vero crassa & dura veluti quidā habent, incidere oportet, æqualiter, & attenuare, ita tamē ut ne vulneretur. At vero talia bene deligare non cuiusvis est. Si enim deliger quis, quomodo alia circa malleolos deligantur, ita ut aliquando circū pedem, aliquando circum tendinē, fasciæ circundētur: hæ cōstrictiones calcaneū separāt: qua parte contusio facta est. Atq; ita periculum est, ne calcanei os corumpatur: & sanē si corruptum fuerit per omne ævum morbus durare potest. Nā & alia quæ non ex tali modo sunt, ipsum corumpūt, sed in decubitu denigrato calcaneo, ex figuræ neglectu: aut in tibia vulnere siente periculoso, ac diuturno, & communionem cum calcaneo habente: aut in femore: aut ubi ex alio morbo diuturnus decubitus contingit. Attamen & talibus diuturnæ ac molestæ affectiones sūt, & quæ sæpe refringantur, si nō bona diligentia, & multa quiete curentur. Quare etiā ea quæ ex tali modo corumpuntur, supra aliquā lationem, magna corpori pericula inducunt. Febres enim peracutæ oboriuntur, continuæ, tremulæ, singulose, mentem contingentes, paucis diebus durantes ac occiden-

Qui de alto
desti-
liunt.

Curatio
horum.

HIPPOCRATIS LIBER

occidentes. Fieri etiam possunt venarum sanguisuarū liq- D
res, venarum nausæ, & cancerationes ex compressione. Fieri
autem possunt hæc absque alia corruptione. Atque hæc qui-
dem relata sunt, ubi vehementissimæ contusiones sunt. Plu-
rima tamen leniter circumcirca contunduntur, neque vllum
magnum curationis studium exigunt, sed recte tamē tracta-
re oportet. Quū verò vehemens in fulciēdo illisio facta esse
visa fuerit, tunc sanè relata facere cōuenit, & deligationē plu-
rimam facere circum calcaneum obuolutam, ita vt aliquan-
do ad summas pedis partes, aliquando ad medias, aliquando
ad tibiæ partes, ex opposito lintea obuoluantur. Deligare in-
super oportet & vicina omnia, hinc atque illinc, velut etiam
prius dictum est, & vehementem compressionem non face-
re, sed cum multis linteis. Præstat autem & veratrum biben-
dum dare eadem die, aut postridie: & tertia die resoluerē
ac rursus deligare. Signa porrò an recrudescant, aut non,
hæc sunt. Quum sanguis è venis effusus, & denigrationes, &
his vicina, fiunt subrubra & subdura, periculum est ne recr-
descant. At si quidem febre careat, sursum purgans medica-
mentum dandum est, velut dictum est: itemque si non con-
tinua febre laboret. Si vero continua fuerit febris, medica-
mētum dandum non est. Verum & à cibis, & à sorbitionibus
abstinendum. Potu vero vtendum aqua, non vino, sed fauo-
rum cremore decocto, aut aceto mulso dulci. Si vero non re-
crudescent, sanguis è venis effusus, & denigrationes, & vici-
næ partes, cum virore subpallidæ fient, & non duræ. & bo-
num est hoc testimonium in omnibus sugillatis, sanguine è
venis subter cutem effuso, quòd non recrudescant. Quæcun-
que vero cum duricia liuescunt, ea vt denigrescant pericu-
lum est. Cæterum hoc studio habere oportet, vt pes ple-
rūq; paulo altius reliquo corpore habeatur. Sanus autē fieri
poterit in sexaginta dieb*, si quieuerit. At vero tibiæ duo
ossa sunt, quorum alterum altero hac parte multo tenuius
est, illa vero parte non multo tenuius. Cohærent autē inter
se iuxta pedem, & appendicem communē habent. Verum in
rectitudine tibiæ non cohærent. Iuxta femur autē cohærēt,
& appendicem habent, & appendix discriminationem. Lon-
gius vero paulo alterum os est, quod secundum paruum di-
gitum est. Et talis quidem est natura ossium in tibia. Luxan-
tur au-

Tibiæ ossa

*Tibiæ ossa
quæ luxā-
tur.*

tur autem aliquando iuxta pedem ambo ossa, quandoque cum appendice, quandoque vero appendix tantum emouetur, quādoq; alterum tantū os. Hæc autē minus molesta sunt, quā ea quæ in articulo manus existūt, si quiescere homines sustineāt. Curatio vero consimilis est velut illorū. Nam & repositionē ex extēsiōne, velut in illis facere oportet. Verū vehēmentiore extēsiōne opus habēt; quanto fortius est ea parte corpus. Plerūq; tamē sufficiunt viri duo, alter hinc alter illinc extēdentes. Si vero nō satis robusti fuerint, facile est vehēmentiorē extēsiōnē facere. Aut enim rotæ modiolū, aut aliud quid huic simile defodere oportet, & molle quiddā pedi circū dare, & postea latis bubulis loris pede deligato, principia lororū aut ad pistillū, aut ad aliud lignū alligare, atque ita ligno in summū modiolū indito refringere, ita vt alij cōtra extēdant humeris & poplite apprehēsis, potest etiā superna corporis pars necessitate hac extēsiōis vrgeri, partim quidem si ita voles, ligno rotūdo leuigato alte defosso, partem quandā ipsius supereminētē intra crura iuxta anī & scorti intercapedinē applicato, quō corpus sequi prohibeat ad eos qui à pedibus extendunt. Deinde ad crus quod extenditur declinare non oportet, sed aliquem à latere assidere, qui nates retrudat, ne corpus circūtrahatur: partim vero si etiā circa alas hinc atque illinc ligna affigantur, manus autem extēta seruentur, apprehendat autem quis circa gēnu, atque ita contrā extendat: partim item si quis velit, aliis loris circa gēnu aut circa femur deligatis, & alio rotæ modio supra caput defosso, & loris ex ligno quopiam alligatis, & ligno ita in rotæ modiolū defixo, ad contrariam partem his qui à pedibus extendunt, adtrahere potest. Quin & si voles, pro rotarum modiolis trabem mediocrem sub lectum extēdes, deinde ad trabis hinc atque illinc caput ligna fulcients ac refringens, lora ipsis alligata intendes. Si vero & hoc velis, a sellis hinc atque illinc constitutis, in ipsis extensionem facies. Sunt autē & alij multi extensionum modi. Optimum autem fuerit, si quis in magna ciuitate medicum agit, vt lignum habeat præparatum, in quō omnes necessitates insint, tum ad omnes fracturas, tum ad omnes articulorum repositiones, ex extensione, ac vectium vsu. Satis autem est si lignum fuerit & longitudine, & latitudine, & crassitudine tale, quales columnæ

quæneæ

HIPPOCRATIS LIBER

querneæ quadrangulæ fiunt. Postquam autē sufficienter extenderis, facile iam est articulum reponere. Eleuatur enim in directum supra pristinam sedem. Dirigere itaq; manuum volis oportet, ita vt his partim in id quod eluxatum eminet innitaris, partim ab altera parte infra malleolum renitaris. Vbi vero reposueris, si quidem fieri poterit, extetum ita deligabis. Si vero præ loris impediaris, his exolutis distentionē facias, donec deligaueris. Deligare autem eodē modo oportet, & fasciarum iniis simuliter in id quod luxatum eminet, imō etiam splenis plurimis supra id impositis, & compressione maxime isthic fiēte. Sed & hinc atque illinc multum insuper deligare oportet. Magis autem hic articulus cōpressionē opus habet, in prima deligatione, quā is qui in manu est. Postquam autem deligaueris, sublimius reliquo corpore deligatam partem habeat. Positum autem ipsius ita facere oportet, quo quā minime pes dependeat. At vero attenuationem corporis ita facere oportet, prout talem vel talem vim ipsa luxatio habet. Aliqua enim parum, aliqua multum luxantur. In totum vero magis & longiore tempore, in vulneribus circa crura, quā his quæ circa manus fiunt, attenuare oportet. Nā & maiora & crassiora hæc quā illa sunt: & sanē etiam necessarium est quiescere corpus ac decumbere. Verum postea deligare articulum tertia die, neque prohibet quicquam, neq; vrget. & alia omnia similiter velut superius relata curare oportet. Et si quidem quiete decumbet, sufficient quadraginta dies, si solum in suum locum ossa rursus desederint. Si vero quiescere nolet, non facile quidem crure uti poterit, & deligatione ad multum tempus uti cogetur. Quæcunque vero ossa non perfecte desidēt in suū locū, sed aliquid deficit, pgressu tēporis attenuatur coxa, & femur & tibia. Et si quidē intro luxata fuerint, externa pars attenuatur. Si vero extra, interna. Plurima autem ad internam partem luxantur. Postquam vero ambo tibiæ ossa fracta fuerint, citra exulcerationem, extensione vehementiore opus habet. Extendere autem oportet quibusdam modis ex prædictis, si magnæ emotiones fuerint. Sufficiunt etiam à viris fiētes extensiones. Plerunque enim suffecerint duo viri robusti, alter hinc, alter illinc distendentes. Intendere autem oportet in di-

Tibiæ utraque ossa cū fracta sunt.

A in directū, secundū naturā, & secundū rectitudinē tibiae ac
 femoris, siue tibiae fracta, siue femoris ossa extēderis. Sed &
 deligare sic oportet vtriusq; extētis, vtrū tandē horū deliga-
 ueris. Nō enim eadē cruri & manui cōferunt. Nam vbi cubi-
 ti & brachij ossa fracta fuerint deligata, manus appensa ex-
 cipitur. At si extēta deligaueris, figuræ carniū alterantur
 inter flectendum in cubiti flexura. Feri enim nō potest, vt
 cubiti flexura ad multum tempus maneat extēta. Non enim
 sepe in hac figura, sed in flexione esse consuevit. Quin &
 quum homines obambulare possint, vbi circa manum sau-
 ciati fuerint, opus habent flexione in cubiti flexura. At crus-
 quum & in ambulando, & in stando consueuerit, aliquan-
 do quidem extētum esse, aliquando vero ferē extētum esse,
 ad infernam partem secundum naturam: & sanē etiam ad
 hoc vt reliquum corpus vehat: propterea facile est ipsi extē-
 tum esse, vbi eius necessitatem habuerit. Quin & in cubili-
 bus sepe in hac figura est, vt videlicet sit extētum. Postquam
 autem vulneratum fuerit, necessitas animi propositum in ser-
 uitutem adigit. Impotētes enim sunt ad se attollendum, a-
 deo vt ne meminerint quidem, vt inflectant ac exurgant: sed
 quiescunt in hac figura decumbētes. Propter has igitur cau-
 sas, neque extensionis, neque deligationis figura eadem, ma-
 nu & cruri conducit. Si quidem igitur suffecerit extēsisio que
 per viros fit, nihil aliud laboris frustra insumere oportet. Im-
 peritiam enim arguit, machinas adhibere vbi ipsis non est o-
 pus. Si vero non sufficiens fuerit extēsisio per viros, etiam ex
 aliis necessariis quādam adhibere oportet, si quæ commoda
 fuerint. Quum autē satis iam extēta fuerint, facile est diri-
 gere ossa, & ad naturam reducere, manuum volis ac palmis
 corrigendo ac coaptando. Vbi vero direxeris, linteis deliga-
 re extēta, siue ad dextram partē, siue ad sinistram, circundu-
 cere prima lintea conducit. Initia autē ipsorum supra fra-
 cturam iniiciantur, & circū hanc primā quoq; obuolutiones
 circūducantur, deinde deligando sursum ad tibiam distribu-
 antur, velut in fracturis dictum est. Caterum lintea latiora es-
 se oportet, & longiora, eaque multo plura circa crus quā in
 manu. Vbi vero deligaueris, super planum quoddam & mol-
 le deponere conuenit, vt neq; hac, neq; illac distorqueatur:
 neque repandum, neque gibbum fiat. Maxime autē confert
 puluinar,

HIPPOCRATIS LIBER

Canales
an sint sup
ponendi.

puluinar, aut lineum, aut laneum, non durum, laxū, per me-
dium secundum longitudinē subiectum, aut aliud quid quod
huic simile existit. Nam de canalibus qui sub crura fracta
subiiciuntur, quid consulam ambigo, an supponere ipsos cō-
ueniat, aut non. profunt enim, non tamen quantum putant hi
qui ipsos supponunt. Non enim quiescere cogunt canales, ve-
lut illi putant. Nam neq; dum reliquum corpus aut hāc, aut
illāc vertitur, cogit canalē ut crus ne sequatur, si non ipse ho-
mo huius rei curam habeat: Neque rursus absque corpore
crus moueri canalē prohibet, vel in hanc, vel in illam partē.
Quin & crudelius est lignum subiicere, si non simul molle
qui idā in ipsum indatur. At vtilissimum est in strato permu-
tando, & in progressibus ad aluum exonerandam. Licet igitur
& cum canali, & sine canali, & bene, & male rem moliri.
Verum vulgo persuasum est, etiam medicum minus delin-
quere, si canalē subiiciatur, etiam si minus hoc artem referat.
Oportet enim super plano quopiam ac molli cubare crus ip-
sum, penitus in directum: alioqui necesse est deligationem
superari à distortionē, quæ in positu contingit, quocunque
& quantumcunque tandem inclinari. Respondeat autem
deligatus eadem quæ etiam prius dicta sunt. Nam & deliga-
tionem talem esse oportet, & tumorem ita attolli ad extre-
mas partes, & laxationes ita, & relaxationes per tertium diē:
& quod deligatur gracilius inueniri, & deligationes magis
facere, & pluribus linteis, & circumdare pedem laxē, si non
vulnus valde propinquum genu fuerit. Extendere autem
moderate, & dirigere ossa, in vnaquaque deligatione opor-
tet. Si enim recte curetur, & tumor secundum rationem pro-
cedat: tum locus qui deligatur tenuior ac gracilior erit, tum
ossa adductu faciliora, & extensioni magis obediētia. Post-
quam autem septimus aut vndecimus aderit dies, ferulas ap-
ponere oportet, quemadmodum & in aliis fracturis dictum
est. Cæterum ferularum locationes vitare oportet, & se-
cundum malleorum rectitudinem, & supra tendinem, qui est
in tibia pedis. At tibie ossa corroborantur in quadraginta
diebus, si recte curentur. Si vero suspicionem habeas, os ali-
quod directione opus habere: aut de ulceratione aliqua ti-
meas, intermedio tempore soluere, & probe coaptata reli-
gare oportet. Porro si alterum tibie os fractum fuerit, ex-
tensionē

Ferulæ
quādo ap-
ponendæ.
Tibie of-
fis coale-
scentia
quodā.

A tensione quidem debiliore opus habet, non tamen deficere, neque segniter agere, in extendendo conuenit. & maxime quidem omnes fracturas in prima deligatione, quantum eius fieri debet, extendere oportet: Sin minus, quàm citissime. Quodcunque enim os non recto modo coaptatum deligans quis compresserit, locus maiori dolore vexabitur. Reliqua vero curatio eadem est. At vero ex ossibus his internum, tibia & prima tibia appellatū, molestiam maiorē in curādo exhibet, & extēsiōne magis opus habet: & si non recte coaptata ossa fuerint, occultari non possunt. Est enim totum cōspicuum & carnis exors, & hoc fracto, lōge tardius progredi eo crure poterint. Si vero externum os fractum fuerit, & multo facilius ferunt, & multo melius occultare possunt, etiā si non bene fuerit coaptatum. Est enim carnosum, & cito in pedes consistunt. Plurimum enim oneris internum tibiæ os vehit. Nam simul & vnā cum ipso crure, & oneris secundum crus rectitudine, maiorē laboris partem internum os suffert. Femoris enim caput supernam corporis partem sustinet. Hoc autem intra crus est, & non extra, sed secundum tibiæ rectitudinem: & simul reliqua dimidia corporis pars huic rectitudini magis appropinquat, & non externæ: & simul crassius est internum quàm externum, quēadmodum etiam id quod in cubito est, secundum parui digiti rectitudinem, tenuius est & longius. In articulo tamen inferno nō similis est ossis longioris cōstitutio. Inæqualiter enim cubiti gibbus siue flexura, & poples flexūtur. Propter has igitur causas, externo quidem osse fracto, celeres progressus fiūt, interno vero fracto, tardi. At vero si femoris os fractum fuerit, extēsiōnem præ omnibus facere oportet, ita vt ne defectuosius fiat. Amplior enim facta nihil læserit. Neq; enim si quis distantia ex uehementia extēsiōnis ossa deligauerit, fieri poterit vt deligatio ipsa teneat, vt ita distent: sed coeunt inter se ossa quàm citissime, vbi intendentes ipsa remiserunt. Crassissimæ enim ac fortissimæ quum sint hac parte carnes deligationem superabunt, non ab ipsa superabuntur. Magnum enim dedecus est ac detrimentum, femur breuius efficere. Nam si quidem magnus breuior fiat, & occultari poterit, & nō magnus est error. At crus si breuius fiat, claudum hominē efficiet. Sanū enim crus lōgius est, & id redarguit. Quare vtilius fuerit, vt si quis

Femoris
os fractū

Nn male

HIPPOCRATIS LIBER.

Curatio.

Femur fractū quotū coalescit.

Canalis quātus esse debeat.

male curandus sit, ambo potius crura fracta habeat, quā alterum tantū. æquilibris enim ipse sibiipſi fuerit hoc modo. Postquam vero sufficienter extēderis, directione ac coaptatione per manuum volas facta, eodē modo deligare oportet, velut etiam prius scriptū est, iniectis etiam fasciarum initiis velut dictum est, & deligationis distributione sursum versus fiēte. & deligatus eadem respondeat, velut etiam prius: & doleat eodem modo, & melius habeat, & similiter rursus deligetur. & ferularum appositio eadem sit. Corrobatur autem femur in quinquaginta diebus. Insuper vero & hoc considerare oportet, q̄ femur gibbosum magis est ad externam, partem, quā ad internā, & magis ad anteriorem, quā posteriorem. In has itaq; partes etiā distorquetur, si non probe curetur. & sanē iisdem partibus etiā ipse seipso magis excarnis est, vt neq; occultari possit in distortionē. Si igitur huiusmodi quippiam suspectum habueris, machinari ea oportet, quæ in brachio distorto consuluimus. Pauca insuper lintea circa coxam, & locum inter coxas & lumbos, circumdare oportet, quo & inguina, & articulus circa intermediam crurū ac inguinum partē plechada appellatā, insuper deligetur. Nam & aliās confert, & vt. ne extremæ ferularum partes laedant, si ad non deligata adhibeantur. Deficere autem oportet semper ferulas, a nuda parte, & hinc atque illinc multum: & positionem ferularum semper ita providere conuenit, vt neque super os aliquod circa articulos natura prominēs, neque super neruum circa articulum fiat. Tumores vero iuxta poplitem, aut circa pedem, aut iuxta aliam quāpiam partem, ex compressione eleuatos, multis lanis succidis probe carminatis, vino ac oleo resperſis, cerato sublito, deligare oportet, & vbi preſſerint ferulæ, citius laxare. Graciles autem fieri poterint, si supra ferulas gracilibus linteis tumores deligaris, ab infima parte initio factō, ad supernam procedendo. Sic enim quā citissime tumor gracilis fieri poterit, & transcederit supra priores deligationes. Verum hoc delegationis modo vt non oportet, si non periculum fuerit in tumore, pustularū, aut denigrationis. Tale vero nihil fit, si non quisvalde premat fracturam, aut suspensam habeat, aut manu scalpat, aut aliud quid quod irriter corpori allabatur. At vero canalem si quis sub ipsum femur supponat, qui poplitem non

A: nō excedat, læserit magis quàm profuerit. Neq; enim prohibuerit, quo minus & corpus, & tibia, sine femore moueatur. Noxius enī erit ad poplitē pertingēs, & quod minime oportet, id facere impulerit. Minime vero oportet genu flectere. Omnem enim turbationē deligationibus inducit, & femore, & tibia deligata, quisquis genu flexerit. Necesse enim erit propter hoc, musculos aliās atque aliās aliam figuram haberet. Necesse est item ossa fracta moueri. Præ omnibus itaque faciendum, vt poples sit extentus. Videtur igitur canalis similiter prodesse, qui à coxa ad pedem vsque subiectus contingat. & aliās circa poplitem, fasciam cum canali laxè circumdare oportet: quemadmodum infantes in cunis fasciis obvolvuntur. Deinde si femur ad supernam partem distorqueatur, aut ad latus, melius ita contineri poterit vnà cum canali. Cæterum calcanei summi valde magnam curam habere cōuenit, vt & in tibiæ, & in femoris fracturis, apte se habeat. Si enim dependeat pes, reliqua tibia firmata, necesse est iuxta anteriorem tibiæ partem, ossa incurua esse. Si vero calcaneū quidem moderato altius fuerit firmatum, reliqua vero tibia aliquantulum eleuata, necesse est huic ossi, vt circa anteriorem tibiæ partem, moderato cavius appareat: atque hoc adhuc magis, si calcaneum hominis natura fuerit magnum. Sed & omnia ossa tardius corroborantur, si non secundum naturam posita fuerint, itemque ea quæ non in eadem figura quiescunt: & calli quoque debiliores ipsis obducuntur. Atque hæc quidem de his quibus ossa quidem fracta sunt, non autem extra eminent, neque aliās vlcus factum est. Quibus vero ossa fracta sunt simplici modo, & non multifido, ita vt eadem die reposita sint, aut postridie in sedem suam recepta, & nullus timor sit fissorum ossium discessionis: aut etiā quibus vlcus quidē factum est, ossa vero fracta non extra eminent, neque modus fracture talis est, vt sint segmenta à fissis ossibus separata: tales spes est simplici modo curari posse.

Et quidem sanè neque magni quippiam boni, neque mali faciētes, vlcera quidē curant aliquo purgatorio, aut picatum ceratum, vt emplastrum cruentis vulneribus idoneum, aut aliud quid ex his quæ facere solent, imponētes: Ego vero eos laudo qui splenia vino imbuta, aut lanas succidas, aut aliud quid huiusmodi deligant: Vbi vero vlcer a pura facta fuerint,

Na ij rint,

*Calcanei
in his cura*

HIPPOCRATIS LIBER

rint, & iam coalescunt, tunc multis linteis deligare, & ferulis dirigere conantur. Hæc quidem curatio boni aliquid facit, nihil autem magni mali: Ossa tamē non similiter in suam sedem firmari possunt. Verum corpora aliquanto tumidiora ea parte sunt, quā sit opportunum. sunt autē & breuiora his quibus vtraque ossa, aut cubiti, aut tibiæ fracta sunt. Alij vero rursus sunt, qui talia statim linteis curant, & hinc atque illinc linteis deligant, vlcus vero ipsum relinquunt, & perfrigerari sinunt. Dein le super vlcus purgatorium aliquod imponunt, & spleniis vino imbutis, & lauis succidis curant. Hæc curatio mala est, & verisimile est eos qui ita curant, tum in aliis fracturis, tum in huiusmodi maxime imprudenter se gerere. Maximū enim est cognoscere quomodo initium linteī iniicere oportet, & qua parte maxime cōprimere: & quæ utilitas contingat, si quis initium linteī recte iniiciat, & qua maxime oportet parte premat: & quæ detrimenta inducantur, si quis non recte iniiciat, neq, quā maxime oportet premar, sed hinc atque illinc id faciat. & dictum quidem est etiam in superioribus, quæ ex vtrisque eueniant. Testatur autem & ipsa hæc medicina. Necesse est enim ei qui ita deligatur, tumorem ad ipsum vlcus eleuari. Etenim si sanum corpus hinc atque illinc fuerit deligatum, in medio vero relictum, iuxta relictum vtrique spatium maxime intumuerit, ac decoloratum reddetur, quo modo vlcus hæc nō perpetietur? Necesse igitur est, ut vlcus quidē decoloratum sit, & labiis euersum ac protuberans, verum lachrymosum & non suppurans: ossa vero etiam quæ discessura non erant, discedant: sed & pulsans, & febriēs vlcus fuerit. Coguntur autem propter tumorem cataplatmata insuper imponere, quod & ipsum incommodum est his qui hinc atque illinc deligantur. Pondus enim inutile ad reliquum pulsum accedit. Postremum vero deligamēta resoluunt, vbi iam malum ipsis recrudescit, & de cætero citra deligationem curant. Neque vero minus, etiam si aliud quoddam eiusmodi vulnus acceperint, eodem modo curant. Non enim deligationē hinc atque illinc factam, & vlcus perfrigerationē, in causa esse putant, sed aliud quoddā infortunium. Attramē de hoc tam multa non scripsissem, si nō certo scirem incommodam esse hanc deligationē, & multos esse qui ita curent, & magni momenti esse hanc rem dediscere,

Quid potissimum in his.

A scere, & testimonio *l. 1.* esse, quòd recte scripta sint ea quæ prius scripta sunt, siue maximè premendæ sint, siue minime ipse fracturæ. Oportet autem vt in *l. 1.* dicam, his quibus non est futuri discessus ossis expectatio, eandem curationem adhibere, veluti his quibus os fractum fuerit, vlcus autem non habent. Nam & extentiones, & directiones ac coaptationes ossium eodem modo facere oportet, & consimilem deligationem. Super ipsum enim vlcus splenium tenue duplex, picato cerato illitum deligandum est, & circumsitæ partes cerato albo illinendæ. Verum lintea, & reliqua latiora, aliquantulum fissa sint magis, quàm si non vlcus haberet: & id quo primum deligamus, multo latius sit ipso vlcere. Quæ enim angustiora sunt quàm vlcus, circum vlcus tenent, id quod fieri non conuenit, sed prima circumductio totum vlcus comprehendat, & linteam hinc atque illinc præmineat. Itaque secundum vlcus rectitudinem, linteam iniicere oportet, & premere paulo minus, quàm si vlcus non haberent. Distribuida vero est deligatio, velut etiam prius dictum est. Lintea autem semper quidem mollis modi sint, magis tamè in talibus, quàm si vlcus non esset. Copia vero linteorum non minor sit prius relatis, sed etiam aliquantulum amplior. Si vero deligatus fuerit, videatur is sibi lintea firmata quidè esse, non autem compressa: dicatq; super vlcus maxime firmata esse, Eadem autem tempora esse oportet, ad hoc vt magis firmata esse videantur, & ad hoc vt magis laxa videantur, quæadmodum etiam in superioribus dictum est. Deligatio etiam postea facièda per tertium diè, ita vt omnia postea faciamus consimili modo, velut prius dictum est, præterquam quòd in totum, minus aliquantulum hæc quàm illa comprimèda sunt. Quòd si secundum rationem, quæ fieri par est, facta fuerint, gracilior quidè semper cõperietur vlcus pars, graciliores autè & reliquæ omnes, quæ à deligatione continètur: & suppurationes citiores erunt, quàm in vlcus aliter curatis: & quæcunque caruncula in vulnere denigratæ sunt & mortificatæ, citius abrumpuntur ac excidunt in hac curatiõne, quàm in aliis: & ad cicatricem citius peruenit vlcus, si hoc modo quàm si alio curetur. At omnium horum causa est, quòd & locus circa vlcus gracilis sit, & quæ circumsitæ sunt gracilia omnia fiunt. In reliquis igitur omnibus consimiliter curare oportet, velut ossa sine vlcerationibus

*Ligatiõis
modus.*

*Ferularū
appositio.*

fracta, Verū ferulas apponere non oportet. Et propterea lin-
tea his plura esse debent quā aliis, & quōd minus compri-
mantur, & quōd ferulæ tardius apponantur. Si tamen ferulas
apposueris, non secundum rectitudinem ulceris appones, sed
ita ut linteæ adhibeantur, prouidendo ut nulla magna ab ipsis
constrictio fiat. Dictum autem hoc quoque est in his quæ
prius scripta sunt. Victus autem rationem exquisitiorem, &
longiori tempore constituere oportet, his quibus ab initio
ulcera fiunt, & quibus ossa extra eminent. & ut in summa di-
catur, in vehementissimis vulneribus exquisitiorem, eoquæ
diuturniore, victu uti conuenit. Eadem etiam curatio ulce-
rum est in his quibus ossa quidem fracta sunt, sed vlcus ab
initio non fuit. Verum inter medendum factum est, aut vlcere
lintheis magis compresso, aut à ferularum infessu, aut ab al-
lia quapiam causa. Cognoscitur autem tales fracturæ, an vlcus
subsistat, & dolore, & pulsib. & tumor qui in extremis parti-
bus est, talibus durus efficitur, & si digitum admoueris, attol-
litur: sed & cito rursus subterfugit. Si igitur tale quid suspi-
catus fueris, soluere oportet: & si quidem pruritus circa sub-
ligationes fuerit, aut alia quapiam parte deligata, cerato pi-
cato pro altero uti. Si vero horum nihil fuerit, verum ipsum
vlcus irritatum, reperitur nigrum valde aut impurum: & fu-
turum est ut & carnes suppurentur, & nervi insuper excidant,
hos omnino perfrigerare nō oportet, neque quicquā has sup-
purationes vereri, sed curare in reliquis omnibus consimili
modo, velut eos quibus ab initio vlcus factū est. Lintheis vero
deligare incipere oportet valde laxis, à tumore qui in extre-
mis partibus consistit, atque ita deligationem distribuere sem-
per sursum versus, nusquā quidem comprimendo, sed maxime
super vlcus firmādo, super alia vero minus. & prima quidem
linthea hæc munda sint, & nō angusta. Copia vero lintheorum
tanta sit, quāta est si cum ferulis deligatio fiat, aut paulo mi-
nor. Super ipsum autē vlcus sufficiens est splenium cerato al-
bo illitum. Siue enim caro, siue nervus denigratus fuerit, ex-
cidet. Talia enim acris curare non oportet, sed mollibus,
velut ambusta. Deligare vero postea per tertiu diem conue-
nit, ferulas autē non apponere. Quiescere vero magis quā
prius, & modico cibo uti. Scire vero expedit, siue caro, siue
nervus sit, id quod excidet, quod hoc modo multo minus vltra
depasci-

*Lintheorū
quantitas.*

- A** depascitur, & multo citi⁹ excidet, & multo graciliores circumfita partes erunt, quàm si quis exolutis linteis, aliquid medicamentorum purgatoriorū super vlcus imponat. Quin & si exciderit id quod suppurasset, & citius carne repletur, & citius ad cicatricem peruenit, q̄ si illo aut alio modo curetur. Omnia sanè in hoc sita sunt, vt quis hæc recte & moderate deligare sciat. Conferunt insuper & figuræ quales esse oportet, & reliqua victus ratio, & linteorum aptitudo. Si vero in recens vulneratis decipiaris, ossium discessum non fore putās, quum tamē expectatio sit illa emersura esse, modum curationis timere non oportet. Nihil enim magni mali contigerit, si modo bonas ac innoxias deligationes manu facere noueris.
- B** Signum autē hoc est, si ossium discessus in hoc curationis modo futurus est. Pus enim multum fuit ex vlcere, & gliscere ac turgere affecta pars videtur. Frequētius igitur deligare oportet, ob nimiam humiditatē, & quod aliās etiā febres fiunt. Et si quidē valde premantur à deligatione, & vlcus, & circumfite partes graciles fiunt. Quicunq; itaque valde tenuium ossium discessus fiunt, hi nulla magna mutatione opus habēt, nisi vt laxius deligatio fiat, vt ne pus interceptiatur, sed facile effluere possit. Sed & frequētius deligare oportet, donec os discesserit, & ferulas non apponere. Quibus vero maioris ossis discessus expectatur, siue hoc à principio prænoueris, siue etiam postea cognoueris, non amplius eadē curatione opus habet. Sed extēSIONES & directiones ita facere oportet, velut dictū est: splenia vero duplicata, latitudine quidē dimidio palmo non minora: quale tamē fuerit vulnus iuxta hoc coniectura facienda est: longitudine vero paulo quidē breuiora, quàm vt bis circum sauciatum corpus circumduci possint, multo vero longiora quàm vt semel. Copia vero tot sint, quot facere conuenit. Hæc in vino nigro austero madefacta, ex medio initio facto circūuoluere oportet, quēadmodum fascia ex duobus initiis deligatur: & deinde asciatim alternatione ipsorū facta, initia dimittere. Hæc & super ipsum vlcus adhibenda sunt, & ab vtraque vlcERIS parte, & ne comprimantur, sed saltem fulciēdi vlcERIS gratia incūbant. Supra ipsum vero vlcus, ceratū picatum imponere oportet, aut aliquod ex emplastris cruentis vulneribus destinatis, aut aliud quoddam medicamentum, quod familiare ac idoneum sit humectationi adhi-
- Ossis maioris abscessus.
- Nn iij bendæ

HIPPOCRATIS LIBER

*Quid æstas
& hyems
in his pos
seat.*

*Quis sine
ligatione
curetur.*

*He pilæ
quid sibi
uelint.*

*Virgæ cor
næ.*

hibendæ. & si quidem æstatis tempus fuerit, vino madeface- D
re splenia frequenter oportet. Si vero hyems, lanas succidas
multas vino & oleo imbutas adhibeto. Oportet autem capre
pellē substernere, & defluſiones obleruare, vt facile efflue-
re possint, ita vt meminerimus quod hi loci in iisdem figuris
multo tempore permanentes, intertrigines curatu difficiles
faciunt. Qui vero deligatione sanari per aliquē ex relatis, aut
referendis modis non possunt, eos magnam huc curam adhi-
bere conuenit, vt fractam corporis partē commodē positam
habeant secundum rectitudinem, animaduersione ad hoc ha-
bita, vt sursum magis quā deorsum vergat. Si vero quis bene
ac facile opus perficere velit, operæ precium est etiam machi-
namenta facere, quo iustam & non violentam extensionem, E
pars corporis fracta habeat. Maxime vero in tibia machina-
mēta adhibere expedit. Sunt igitur aliqui qui in omnibus ti-
biæ fracturis, & quæ deligantur, & quæ non deligantur, pe-
dem summum ad lectum alligant, aut ad aliud quoddam li-
gnum iuxta lectum defossum. Hi itaque omnia mala faciunt,
nihil autem boni. Neque enim vllam opem affert extēſioni,
hæc pedis alligatio. Nihil enim minus ad pedem concedet
reliquum corpus, atque sic non amplius extenditur: neq; rur-
sus ad rectitudinem quicquam prodest, sed etiam obest. Dum
enim vertitur reliquum corpus, aut hac, aut illac, nihil prohi-
bebit vinculum illud, quo minus & pes, & ossa pedi annexa,
reliquū corpus sequantur. Imò si pes alligatus non fuisset, mi-
nus distorqueretur. Si vero quis pilas duas ex corio Aegyptio F
conſuat, tales quales gestant hi qui multo tempore in magnis
compedibus vincti sunt; habeant autem pilæ hinc atq; illinc
tunicas, ad vulneris quidē partes, profundiores; ad articulo-
rum vero partes, breuiiores: Sint itē tumidæ ac molles, & con-
gruentes ad hoc, vt altera supra malleolos, altera infra genu
coaptetur. Habeat insuper vtraque duas vtrinque appendi-
ces à latere, aut ex simplici, aut ex duplici loro, breuiiores ve-
lut ansas, ita vt alteræ sint ab vtraque malleoli, alteræ ab v-
traque genu parte: & superna pila alteras tales habeat secun-
dum eandem rectitudinem. Postea virgis corneis acceptis,
æqualem inter se magnitudinem habentibus, crassitudine
quidem digitali, longitudine vero vt flexæ appendicibus
congruant, huc diligentiam adhibeas, vt extremæ virgarum
partes

A partes non ad corpus, sed ad summas pilarum eminentias innitantur. Oportet autem esse tria virgarum paria, aut etiam plura, & alias aliis aliquanto longiores, & aliquanto breviores ac minores, vt si velis magis distendere possis. Locentur autem virgæ vtræque hinc atque illinc à malleorum vtraque parte. Hæc itaque si bene machinatus fueris, & extensionem iustam exhibuerint, & secundum rectitudinem æqualem, & vulnere nullus dolor accesserit. Nam quæ expressa fuerint, si quid tamen exprimetur, partim ad pedem abducentur, partim ad femur: & virgæ hinc atque illinc à malleolis accommodatiores erunt, vt tibiæ positio non impediatur, & vulnus probe impingat ac sustentetur. Neque enim impedimento est, si quis velit duas virgas superiores, ipsas inter se coniungere, & si quis leuiter quid superimponere velit, vt id quod superimponitur, à vulnere eleuatum sit. Si quidem igitur & pilæ lenes, & molles, & bonæ, & recenter confutæ fuerint: & virgarum intentio probe intenta fuerit, velut iam dictum est, commodum erit machinamentum. Si vero quid horum nõ recte habuerit, læserit magis quam profuerit. Conuenit autem & alias machinas, aut bene machinari, aut non machinari. Turpe enim est & minime artificiosum, in machinis struendis à machinis aberrare. Plerique porro medici fracturas, & cum vlceribus, & sine vlceribus, primis diebus lanis succidis curant, & nihil ab arte alienum ipsis hoc esse videtur. & qui quidem à recens vulneratis coguntur, ex linteorum inopia lanis vti, his plurimus veniæ locus patet. Non enim habuerit quis in linteorum penuria, aliud quid multo melius ad tales deligandas quàm est lana. Verum omnino multæ lanæ esse debent, & valde bene carminatæ, & non asperæ. Nam paucarum & malarum vires etiam modicæ sunt. Qui vero ad vnum aut duos dies, lanis deligare iustum esse censerent, tertia vero ac quarta linteis deligâtes premunt, ac extêdunt tunc vel maxime, hi in re multi adeo ac magni in medicina momenti, se imprudenter gerunt. Minime enim tertia ac quarta die omnia vulnera mouere oportet, & vt in summa dicam, etiam omnes specillorum admotiones vitare conuenit in his diebus, & alia quoque quibus vulnera irritantur. In totum enim tertia ac quarta dies in plerisque vulneribus recrudescantias pariunt, & quæ ad inflammationem ac immundiciam

mundiciam procedunt, & quæ ad febres deueniunt. Et hæc D
res multi momenti est vt dilcatur, vt si qua alia. Cum qua e-
nim ex vtilissimis in medicina rebus, non solum circa vulne-
ra, verum etiam circa alios multos morbos, communionem
non habet? nisi quis etiam alios morbos vlcera esse dixerit.
Habet enim & hic sermo aliquam verisimilitudinem. Multis
enim modis alij alijs cognati sunt. Quicunque tamen iu-
stum esse putant lanis vt, donec septem præterierint dies,
deinde vero extendere ac dirigere & linteis deligare, hi non
similiter imprudētes videri poterint. Nam & maximum in-
flammationis periculum præterit, & ossa laxa ac apta post
hos dies sunt. Longe tamen & hæc curatio superatur, ab ea
deligatione quæ ab initio linteis fit. Ille enim modus præpa-
rat ac efficit vt septima die ferulis perfecte deligari possint. E
Hic autem modus multo tardior est. Sed & alia quædam de-

*Cū ossa fra-
cta & ex-
tantia non
vadeunt.*

trimenta habet. Verum longum esset omnia scribere. Qui-
bus vero ossa fracta & extra eminentia in suam sedem col-
locari non possunt, his hæc restitutio debetur. Ferramenta
facere oportet ad eum modum quem vinctes habent illi qui-
bus lapidæ vtuntur, alia latiora, alia angustiora. Esse vero
conuenit tria, aut plura etiam, quo quis maxime congruis v-
tatur. Postea cum his vnà cum extensione motionem aggre-
di oportet, ita vt ad inferiorem ossis partem subiciat, ad supe-
riorem vero partem ossis, superiorem ferramenti partem in-
nitendo firmes. In summa, quæ admodum si quis lapidem aut
lignum vehemēter vincte commoueat. Sint autem valida fer-
ramenta quantum eius fieri potest, vt ne flectantur. Hoc ma-
gnum auxilium est, si & ferramenta idonea fuerint, & si quis
velut conuenit commotionem faciat. Nam ex omnibus in-
strumentis quæ homines machinati sunt, fortissima hæc tria
existunt, aselli circumductio, per vinctes commotio, & cuneo-
rum vsus. At sine horum vno aliquo, aut sine omnibus, nullū
vehementissimum opus homines perficiunt. Non igitur sper-
nenda est hæc per ferreos illos vinctes commotio. aut enim
hoc modo, aut nullo alio, in sedem suam collabentur. Si ve-
ro superna ossis pars immutata fuerit ac confracta, vt ve-
cti adhibendo locus non sit commodus, sed acutum quid
prominet, tunc osse scalpendo derafo, securam vincti sedem
facere oportet. Hanc autem per vinctes commotionem & ex-
tensionem,

A tensionem, eadem die aut secunda facere oportet. Non au- *Tertius,*
 tem tertia. Minime vero quarta aut quinta. Nam etiam si *quartus,*
 non reponas, sed aliàs molestiam exhibeas in his diebus, in- *quintusq;*
 flammationem induxeris: quanto magis si reponas. Conuul- *dies repon-*
 sionem tamen multo magis iuduxeris si reponas, quàm si re- *sitione non*
 ponere omittas. Atque hæc probe nosse conuenit. Si enim *admittit*
 reponenti conuulsio accesserit, non multa salutis spes est.
 Commodum autem est rursus eiicere os à sua sede, si hoc fie-
 ri citra molestiam possit. Non in laxioribus quàm opportu-
 num est, conuulsiones ac distensiones accedunt, sed in his quæ
 magis extenta sunt. Cæterum de qua re nunc nobis sermo
 est, in prædictis illis diebus molestiam exhibere nō oportet,
 & curam adhibere vt vlcus minime inflammetur, & maxime
 B suppuretur. Postquam vero septem præterierint dies, aut pau-
 lo plures si sine febre fuerit, & vlcus non inflammatū sit, tunc
 minus vetat vt reponere tentes, si speres obtenturum te esse.
 Sin minus non oportet frustra molestiam suscipere & infer-
 re. Si igitur ossa reposueris in suam sedē, iam scripti sunt mo-
 di quomodo curare oportet, siue ossa discessura esse, siue nō,
 expectatio sit. & si quidem ossium discessus expectatio sit,
 eo quem dixi modo cum linteis, in omnibus talibus deliga-
 tionem facere oportet, ex medio linteo initio facto vt plu-
 rimum, velut ex duobus initiis fasciā deligatur. Coniectu-
 ram autem facere oportet iuxta vlcus formam, quo sit quàm
 minimum hians ac labiis protuberans & expansum. Ali-
 C is enim ad dextram deligare commodum est, aliis ad sinis-
 tram, aliis ex duobus initiis. Quæcunque vero ossa repo-
 sitionem effugerunt, ea discessura esse nosse oportet: itē-
 que ea quæ carnibus penitus nudata sunt. Nudatur autem
 quorundam superna pars, quorundam vero carnes circūcirca
 mortificantur. Et quibusdam quidem ex veteri vulnere ali-
 qua ossa emarcuerunt: quibusdam vero non, & aliquibus ma-
 gis, aliquibus minus, & partim parua, partim magna. Propter
 hæc igitur relata, vno verbo dici non potest, quando ossa sint
 discessura. Aliqua enim ob paruitatem, aliqua ex eo quod in
 summa parte existunt, citius discedunt: aliqua eo quod non
 discedunt, resiccata & marcida fientia desquamantur. Præ-
 terea differt curatio à curatione. In totum igitur ossa ci-
 tissime his discedunt, quibus citissimæ sunt suppurationes

HIPPOCRATIS LIBER

& citissimæ ac optimæ carnis productiones. Subnascentes enim iuxta læsam partem carnes, plerumque ossa ipsa eleuant. Totus tamē ossis circulus, si in quadraginta diebus discesserit, bene discedet. Quædam enim ad sexaginta dies perueniunt. Nam & rariora ossa citius discedunt, solidiora vero tardius. Alia autem minora: multo minore temporis spacio, alia aliter. Cæterum os extra emineus his de causis præsecare oportet, si reponi non possit, & parum absit ut reponi posse videatur, & fieri poterit ut auferatur, & si noxium fuerit, & de carnibus quid rumpat, & sensus molestiam exhibeat. Sed & si nudum fuerit, tale auferre oportet. Reliqua siue præseces, siue non præseces, non multum refert. Hoc enim certo scire expedit, quod ossa quæ carnibus perfecte priuantur, ac exarescunt, omnia penitus discedent. A quibus vero squamæ discessuræ sunt, ea præsecare non oportet. Coniecturam vero eorum quæ discedēt, ex constitutis signis facere oportet. Curare autem tales spleniis & vinosæ curatione, velut etiā prius de discessuris ossibus scriptum est. Sed cauere decet ne primo tempore frigidis madefiant. Rigorū enim febrilium periculum est. Periculum itē conuulsionum. Frigida enim semper conuulsionem prouocant quandoque vero etiam vlceræ. Nosse quoque id conuenit, necesse esse ibi corpora breuiora fieri, ubi ossa fracta ac immutata curantur, & quibus totus ossis circulus discessit. At vero quibus femoris aut brachij os extra eminet, hi non valde superstites euadunt. Nam & ossa magna sunt, & multum medullæ habent: & quæ simul vulnerantur, multa sunt & magni momenti, & nerui, & musculi & venæ. Et si quidem reposueris, conuulsionem accedere solent. Si vero non reposita fuerint, febres acutæ, & biliosæ, & singultuosæ oboriuntur, & denigrantur. Non minus autem superstites euadunt hi, quibus reposita non sunt, neque tentatum est ut reponerentur. Adhuc vero magis euadunt, quibus inferna ossis pars eminet extra, quàm quibus superna. Euadunt etiam quibus reposita fuerint, attamen raro. Nā & curationes à curationibus multū differunt, & naturæ corporum à naturis, ad facile tolerandum. Multum etiam differt an in interna brachij ac femoris parte ossa extra promineant. Multæ enim & periculosæ venarum extensiones in interna parte sunt, quarum aliquæ si vulnerentur, lethales sunt. Sunt autem

Autem & in externa parte, verū minus. In talibus igitur vulneribus, qualia pericula immineant, ignorare non oportet, & ad temporum occasiones prædicere. Si vero reponere hæc ossa cogaris, & reponendi aliqua tibi spes sit, & non multa ossis immutatio fuerit, & muscoli non concurrerint: solent enim concurrere: vectis molitio etiam his cum extensione, opem bene ferre poterit. Vbi vero reponis, veratrum molle bibendum dare oportet eadem die, si eadem die reposita fuerint. Sin minus, ne aggredi quidem oportet. Verum vlcus curare oportet velut in capitis ossibus fractis, & frigidi nihil adhibere, & cibos penitus auferre. & si quidē amara bile præditus natura fuerit, fauorum cremorem odoratum coctū, aut acetum mulsū dulce, in aquam instillato, eoquē pro victu vtatur. Si vero amara bile præditus non sit, aquæ potione vtatur. Et si quidem continua febre laborarit, ad quatuordecim dies vt minimum hoc victu degat. Si vero sine febre sit, septē diebus. Postea sensim progressu fiēte secūdum rationem ad vulgarem victum adducatur. Et quibus ossa non reposita fuerint, eandem itidem medicamenti purgationem facere oportet, & vlcera curationem, eundem item exhibere victum: & dependentem de corpore partem non extendere, sed magis adducere, quo laxior sit pars circa vlc^{us}. At ossium discessus diuturnus est, velut etiam prius dictum est. maxime vero talia fugere oportet, si modo quis honestam fugam habeat. Nam & spes paucae sunt, & pericula multa. & si quis non reponat, artis expertus esse videri poterit: & si reponat, propinquius ad mortem quā ad salutem perduxerit. Ceterum luxationes & emotiones ossium circa genua, multo mitiores sunt emotionibus ac luxationibus circa cubiti flexuram. Nā femoris articulus pro magnitudine expeditior est quā brachij, & iustam naturam solum habet, eamque rotundam. Brachij vero articulus & magnus est, & sinus plures habet. Ad hæc vero, tibiæ ossa longitudine inter se similia sunt, & externum os paululum, ne memorabili quidem modo excedit, nullum magnum impedimentum afferens, à quo externus tendo circa poplitem enascitur. At cubiti ossa inæqualia sunt, & quod breui^{us} est, multo crassius est: quod vero tenui^{us} est, multum superat & excedit articulum. Dependet tamen & hoc ex neruis, iuxta communem ossium connexionem. Maiorem autem

*Luxatum
genu facio
le reponi-
tur.*

*Tibiæ &
cubiti ossa
qualia.*

autem partem connexionis neruorum in brachio os tenue D
 habet, quàm crassum. Horum itaque articularū & ossium flexura cubiti natura huiusmodi est. & propter naturam modum, ossa circa genu saepe quidem luxantur, facile autem rursus incidunt ac reponuntur. Inflammatio vero nō magna accedit, neque vinculum articuli. Luxantur autem plerumque in internam partem, aliquando etiam ad extremam, quandoque etiam ad popliteam. Horum omnium repositiones non sunt difficiles. Verum si quidem foras aut intro luxentur, hominē in humili aliquo sedili sedere oportet, ita ut crus altius, non tamen multo habeat. Extensio autem plerumque moderata sufficit, ita ut ab altera parte tibia, ab altera femur in diuersum extendatur. At ossa circa cubiti flexurā molestiora sunt, quàm quæ circa genu sunt, & difficilior reponi possunt, etiā ob inflammationē, si quis non statim reponat. Luxantur quidem minus quàm illa, verum difficilior reponuntur ac coaptantur, insuperque inflammentur, ac colium acquirunt. Sūt autem & horum plerumque paræ inclinationes, aliquando ad partem ad costas, aliquando ad externam, non ut totus articulus sit emotus, sed manet quid iuxta ossis brachij cavitatem, qua parte cubiti os excedēs habet. Talia igitur siue hac, siue illac luxentur, facile est reponere: & sufficit extensio in directum fiens, secundum brachij rectitudinem, ita ut alter iuxta manū iuncturam extendat, alter locum sub alis amplectatur: Medicus vero altera manu ad emotum articulum admota, volis impellat. altera prope ad articulum iniecta retrudat. Obediunt autem tales luxationes, & non tarde reponuntur, si quis antea quàm inflammentur reponat. Luxantur autem plerumque magis ad internam partem. Luxantur etiam ad externam. Innotescit id ex figura: & talia saepe etiam absque vehementi tensione rursus incidunt. Oportet autem in his quæ intro luxantur, articulum quidem ad naturam suam repellere, cubitum vero magis in pronam partem vergentem circumducere. Et plerumque sanē cubiti luxationes huiusmodi sunt. Si vero transgressus fuerit articulus, aut hac, aut illac, supra cubiti os, quod ad brachij cavitatem excedit: fit quidē raro hoc, si vero fiat, non amplius similiter extensio in directum fiens, talibus luxationibus idonea est. In tali enim extensione, os à cubito excedens, brachij transgressionem prohibet. E

*Cubiti
recaptatio.*

A. habet. Oportet itaque sic emotis extensionē tali facere, qualis prius descripta est, vbi quis ossa brachij fracta deligat, vt ab alia quidem in supernam partem tensio fiat, ab ipsa vero cubiti flexura, ad infernam cogatur. Sic enim brachium supra suum sinum maxime eleuabitur. Si vero eleuatum fuerit, facilis est restitutio cum volis manuum, ita vt emotam quidē brachij partem apprehendentes impellamus, os vero cubiti iuxta articulum retrudamus, vtraque eodem modo, minus tamen. Atque talis extensio huiusmodi luxationis iustissima est. Poterit etiam reponi per extensionem in directum, verū minus quā hoc modo. At si in anteriorem partem brachii luxetur: rarissime autem hoc contingit. Sed quid repentina eluctatio nō eiecerit? Multa enim etiam præter naturam suā excidunt, etiam si magnum quid sit quod prohibeat. Huic autem eluctationi magnum quoddā obstaculum est, & os crassius quod superexcedit, & multa neruorum extensio: attamē quidam sanē eluctantur. Signum autē his qui ita eluctati sunt. Nihil enim de cubito flectere possunt. Manifestus est etiam articulus ad contactum. Si quidem igitur non statim repositus fuerit, vehementes ac violentæ inflammationes, itemque febriles fiunt. Si vero statim quis occurrat, facile reponi potest. Oportet autem linteum durum connolutum (suffecerit nō magnum) imponere obliquum in cubiti flexuram, & de repente cubitum inflectere, & manum quam maxime ad humerum adducere. Sufficiens igitur fuerit hæc repositio his qui ita eluctati sunt. Sed & extensio in directum, hunc repositionis modum coaptare potest: volis tamen manus in eminentem brachij partem iniectis, iuxta flexuram retro impellere oportet, ita vt aliquis inferne iisdem in cubiti gibbū iniectis, ad cubiti rectitudinē retrudat. Efficax est etiam in hoc luxationis modo illa extensio quæ prius scripta est, quomodo ossa brachij fracta extendere oportet, vbi sunt deliganda. Postquam vero extenta fuerint, sic cum manuum volis iniectis coaptationes facere, velut etiam prius scriptū est.

C. Caterum si in posteriorem partem brachium exciderit, raro autem hoc contingit, hæc luxatio omnium maxime dolorosa existit, & febres continuas meracæ bilis paucorum dierum ac maxime lethales inducit. & tales extendere brachii non possunt. Si igitur statim affueris, extēto cubiti gibbo cogere o-

Brachium
 antrosum
 luxatum
 quale.

Brachium
 retrorsum
 luxatum.

HIPPOCRATIS LIBER

Caput bra-
chii fra-
ctum.

gere oportet, & sponte incidit. Si vero febris prauenerit, nō D
amplius reponere oportet. dolor enim in cogendo augetur.
Vt autem in summa dicam, neque alium articulum febrienti
reponere oportet, minime vero cubiti gibbum. Sunt autē &
alia lāsiones ac molestiæ circa cubiti gibbum. Hoc enim os
crassius, si quando ab altero emotum est, neque flecti, neque
extendi similiter potest. Manifestum autem sit ex contactu,
iuxta cubiti flexuram, circa venæ discissionem supra muscu-
lum tendentem. Quibus autem tale accidit, his non amplius
facile est ad suam naturam reducere. Neque enim aliam vllā
communem duorum ossium connexionem emotam, ad pri-
stinam naturam collocare facile est: sed necesse est tumorem
habere ipsam disparationem. Quomodo vero deligare opor-
tet in articulo, dictum est in deligatione circa malleolum.
Quibusdam autem os cubiti brachio subiectum frangitur,
quandoque quidem cartilaginosa ipsius pars, ex qua tendo
retro brachium enascitur, & vbi hæc emota fuerit, febrile est
ac malignum. Articulus tamen manet in suo loco. æqualiter
enim basis ipsius hac parte excedit. Quum autem abductus
fuerit ea parte qua caput brachij excidit, vagabundus magis
fit articulus, quàm si penitus sit abruptus. Nam vt in summa
dicam, omnia ossa quæ fraguntur, minus noxia sunt, quàm si
ossa quidem non frangantur, venæ autem & nervi alicuius
momenti in his locis contundantur. Vicinius enim ad mor-
tem accedunt hæc quàm illa, si febris cōtinua accesserit. Pau-
cæ tamen tales fracturæ sunt: quandoque vero hoc brachij
caput iuxta appendicem frangitur, atq; hoc quum videatur
multo magis noxium esse, lōge mitius noxis circa cubiti gib-
bum contingentibus existit. Quomodo igitur singulas lu-
xationes reponere, & præsertim curare oportet, scriptū est: &
quod statim reponere articulum maxime confert, propter ce-
leritatem inflammationis neruorum. Nam etiam si elapsa sta-
tim reposita fuerint, similiter tamen nervi distentionem fa-
cere solent, & ad tempus aliquod tum extensionem, quam fa-
cere solent, tum influxionem impedire. Confert autem om-
nia hæc similiter curare, & quæ fraguntur, & quæ disparan-
tur, & quæ luxantur. Omnia enim multis linteis, & spleniis,
& cerato curare oportet, velut etiam alias fracturas. At figu-
ram cubiti gibbi in his etiam omnino talem facere oportet,
qualem

A qualem in his quibus brachium fractum, & cubit^{us} deligabatur. Communissima enim omnibus luxationibus, & emotionibus, & fracturis, hæc figura est. Communissima item ad distentionem postea faciendam, & ad singula extendenda, ac inflectenda. Hinc enim viæ sunt ad vtrasque partes consimiles. Commodissima est etiã hæc figura ipsi ægroto, vt ipsum & gestet, & appensum excipiat. His adde si à callo apprehensus fuerit, si quidē extenta manus apprehendatur, melius fuerit si non adlit. multis enim impedimento erit, paucis adiumento. Si vero inflexa, magis quidem commoda fuerit, Verum longe commodior, si mediam figuram obtinēs callo apprehendatur. & hæc quidem de figura. Deligare vero oportet, primum lintei initio super ipsam læsam partem iniecto, siue fracta fuerit, siue emota, siue disparata, primas etiam obvolutiones super ipsam facere, ita vt maxime hac parte innitantur, minus vero hinc atque illinc. Deligationem autem communem facere oportet, & cubiti, & brachij, vtriusq; multo plus quàm plerique faciunt, quo quàm remotissime à læsa parte tumor hinc atque illinc exprimatur. Circundetur insuper etiam acuta cubiti pars, siue læsio in hac fuerit, siue non, vt ne tumor ibi circa ipsam colligatur. Fugiendum vero est in deligatione, quantum eius fieri potest, vt ne circa flexuram multa lintea coaceruata sint. Compressio autem quàm maxime circa læsam partem faciēda est. Sed & reliqua compressio ac laxatio eadem adhibeatur, & iisdem temporibus singula, quemadmodum in ossium fractorum curatione antea scriptum est. Et religationes postea per diem tertium fiāt. Videatur autem laxa esse deligatio tertia die velut etiã tūc. Et ferulæ conueniente tempore adhibeantur. Neque enim alienum hoc est, & in his quibus ossa fracta, & quibus non fracta sunt, si non febriant. Sint autem quàm laxissimæ partim à brachio extenæ, partim ad cubitum positæ: & non sint crassæ. Necessæ est etiam inæquales ipsas esse inter se, vt vicissim permutentur qua parte conducit, coniectura iuxta inflexionem fiente. Quin & spleniorum appositionem eiusmodi facere oportet, velut de ferulis dictum est, ita tamē vt paulo tumidiora super læsam partem apponantur. Tempora vero ab inflammatione, & ab his quæ prius scripta sunt coniectare oportet.

Schema.

Ferulæ
quales in
his ponendæ.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE ARTICVLIS,

Iano Cornario medico phy-
sico interprete.

Humero-
rum luxa-
tio.

Vmeri vero articulum vno modo luxari noui, ad locum sub alis. Sursum autem nunquam, neque ad externam partem. Non tamen affirmauerim an luxetur, aut non, etiam si habeam quod dicam de ipso. Sed neque in anteriorem partem unquam vidi, neque videtur mihi unquam excidisse. Medicis tamen videtur valde in anteriorem partem luxari, & maxime decipiuntur in his, quorum carnes tabes circa articulum & brachium occupauit. Apparet enim in talibus caput brachij omnino in anteriorem partem eminens. Atque ego tale aliquando non excidisse asserens, ob hanc rem apud medicos & vulgum male audiui. Solus enim ipsis ignorare videbar, alij vero omnes cognoscere. Nec potui ipsis persuadere, nisi admodum difficulter, rem ita se habere. Si quis in brachio supernam humeri partem carnibus denudarit, denudarit autem qua parte musculus sursum tendit. Nudarit ite tendinem, qui sub alis, & iuxta claviculam ad pectus est: appa-
ruerit utique; caput brachij in anteriorem partem vehementer eminens, etiam si non sit elapsum. A natura enim pronum est brachij caput in anteriorem partem, reliquum autem brachij os, ad externam partem incuruum. Conuersatur autem brachium cum scapulae cavitae obliquum, quum iuxta costas fuerit porrectum. Quum vero ad anteriorem partem extensa fuerit tota manus, tunc brachij caput directum est in scapulae cavitae, & non amplius in anteriorem partem eminere conspicitur. Verum de quo nunc est sermo, nunquam vidi in anteriorem partem elapsum: non tamen affirmarim ne de hoc quidem, an ita excidat, nec ne. Quum igitur exciderit brachium ad locum sub alis, multi reponere nouerunt, utpote quod multis elabatur.
Eruditi

A Eruditi autem est omnes modos nosse, quibus medici id reponūt, & quo modo quis his modis quā optime vtatur. Optimo vero horum modorum vti oportet, si fortissimam necessitatem videris. Optimus autem est qui postremus describetur. Quibuscunq; igitur frequenter humer⁹ excidit, hi plerunque ipsi sibi ipsis ad reponēdum sufficientes sunt. Immis-
sis enim alterius manus digitis ac nodis in locum subalarem, articulum sursum cogunt, cubiti vero gibbum ad pectus adducunt. Eodem etiam modo medicus reponet, si ipse quidē sub alam, articulo magis intro elapso, subtentis digitis à costis diducat, ita vt capite suo in summum humerum iniecto, renitendi gratia, genibus vero iuxta cubiti gibbum ad brachium admotis, ad costas retrudat. Conducit autem eum qui reponit fortes manus habere: aut ipse quidē manibus & capite ita faciat, alius vero quidā cubiti gibbum ad pectus adducat. Est autem & humeri repositio, vt cubit⁹ retrorsum ad spinā subducatur, deinde altera manu in summā gibbi cubiti partē iniecta retortio fiat, altera vero iuxta articulum retro innitatur. Hæc repositio, & ea quæ prius dicta est, quum non sint secundum naturam, tamen articulum circumagitātes incidere cogunt. Qui vero calcaneo reponere conātur, propinquum quid ei quod est secundum naturam cogunt. Oportet autem hominē humi supinum reclinare, cum vero qui reponit humi sedere qua parte articulus excidit. Deinde apprehensam manum læsam, cum suis manibus extēdere, calcaneo vero in subalare locum iniecto, dextro in dextrū, sinistro in sinistrum, retrudere. Oportet autē in cavitatem sub ala rotūdum quid congruens indere. cōmodissimæ vero fuerint pilæ valde parvæ ac duræ, quales multæ ex coriis cōsuntur. Si enim nō eiusmodi quid inditum fuerit, calcaneum ad brachij caput peruenire non potest. Dū enim manus extēditur, locus sub ala cauatur. Tēdines enim qui hinc atq; illinc locum sub ala constringunt, contrarij sunt. Oportet autē aliquem ab altera parte eius qui extenditur confidentē, sanum humerum cōtinere, vt ne corpus circumtrahatur, dum læsa manus in alteram partē extenditur. Postea vbi pila sub alam subdita fuerit, molle lorum sufficienti latitudine præditum, circum pilā circundare oportet, ita vt quidem eo loro ex vtrisque initiis apprehenso sursum retrahat, à capite eius qui extenditur cō-

*Humeri læ-
xati repo-
sicio,*

*Alia repo-
sicio.*

HIPPOCRATIS LIBER

Alia repositio.

fidens, & pede ad summi humeri os innitens. Pila vero quàm penitissime & maxime intus ad costas sita sit, & non ad brachij caput. Est & alia repositio, quum humerum supponit, ita vt apprehensa manu, humerum suum acuminatum sub illius luxati alam supponat, & deinde aliquantum verset, vt velut sedi insideat, ea coniectura facta, vt homo ille circa humerum suum ex ala pendeat, ipse vero seipsum in hunc humerum altiorē faciat quàm in alterum, brachium autem pendētis ad pectus suum quàm citissime cogendo adducat. In hac vero figura insuper concutiat vbi hominē sustulerit, quo reliquum corpus in aduersam partē brachio quod continetur vergat. Si vero valde leuis fuerit homo, puer aliquis levis insuper ex ipso retrorsum dependeat. Atq; hæc omnes repositiones in palæstra vsitatae sunt, eo quod non opus habet aliorum instrumentorum importatione. Poterit tamen quis etiā

Alii repositionis modi.

alibi his vti. Sed & qui circum pistillum cogūt, propemodum secundum naturam reponunt. Oportet autem pistillum molli quadam fascia esse inuolutum: minus enim ita labarit: & inter costas ac brachij caput subter intrusum. & si quidem breue fuerit pistillū, collocare hominē in sedili aliquo oportet, quo vix brachium circum pistillum circundare possit. Si autem potius longum pistillum, quo homo stans fermē circū pistillum dependeat. Postea brachium quidem & cubitus circa pistillum porrigantur, ab altera vero corporis parte, quis manib⁹ circa ceruicem ad clauiculam circumiectis deorsum cogat. Hæc repositio moderate secundum naturam est, & repositionem facere potest, si probe ipsam tractēt. Quin & per

Repositio per scalā.

scalam alia quædā huiusmodi repositio fieri potest, & adhuc melior, eo quod corpus hinc atque illinc eleuatum, securius librando adæquari potest. Nam circum pistillum etiam si humerus si xus maneat, periculum tamen est ne corpus hac aut illac circunagatur. Oportet tamē & super scalam superne rotundum quid deligatum esse, quod ad loci sub ala cavitatem congruum sit, & quod brachij caput ad naturam redire insuper cogat. Optima vero ex omnibus repositionibus talis est.

Repositio optima.

Lignum esse oportet latitudine quidē quinque aut quatuor in totum digitorum, crassitudine vero duorum digitorum, aut etiam tenuius, longitudine autem bicubitali, aut paulo breuius.

A breuius. Sit autem altera parte summa rotundum, & angustissimum ac tenuissimum hac parte, habeatque crepidinē paululum supereminētem, in extrema rotunditatis parte, sed nō ea quæ ad costas, verum ea quæ ad brachij caput existit, quo sub alā cōgrua sit, iuxta costas sub brachij caput subdita. Lintheo autem vel fascia molli, lignum summa parte obuoluatur, quo leuius reddatur. Deinde subdito ligni capite quā penitissime sub alam, inter costas ac brachij caput, totam manum ad lignum porrectam alligare oportet, iuxta brachium, iuxta cubitum, & iuxta manus iuncturam, quo quā maxime sit quiesca. præ omnibus autem curandum est, vt summa ligni pars, quā penitissime intra subalarem locum recipiatur, brachij caput trāsgressa. Postea inter duas columnas trabē trāsgressam probe alligare oportet, & deinde manum cum ligno supra trabem transimittere, quo man^{us} ab altera parte sit, corpus ab altera, trabs vero sub ala. & postea ad alteram partem manum deorsum cogere vnā cum ligno, circum trabē: ad alteram vero reliquum corpus. Trabs autem ea altitudine alligetur, vt reliquum corpus eleuatum summis pedum digitis innitatur. Hic modus repositionis humeri lōge optimus est. Iustissime enim commotionem facit, si solum penitus intus ad brachij caput lignum fuerit. Iustissimæ item sunt in utrāque partem adæquationem facientes librationes, & ad hæc ossi brachij securæ. Recentes itaque luxationes citius incidunt, quā quis putare possit, & priusquam extensæ esse videantur. Sed & veteres sola hæc repositio reponere potest, si non iam ob vetustatem, caro quidem in acetabulum deuenit, caput autem brachij in loco ad quem declinauit, semitam si biipsi iam fecit. Veruntamen etiam ita inueteratum brachij elapsum, mihi posse reponere videtur. Quid enim iusta molitio non nouerit manere tamen in loco posse, nō ita mihi videtur, sed prout consuevit rursus luxabitur. Idem facit etiam si circum scalam, eodem modo velut dixi præparatam, coactio transmissi brachij fiat. Abunde item sufficit circum magnam sedem Thessalicam coactionem facere, si recens fuerit luxatio. Præparatum autem esse oportet lignum, velut dictum est. hominem vero locare oportet in sede obliquum, deinde brachium vnā cum ligno supra sedis reclinatorium transimittere, & ad alteram partem corpus deorsum

HIPPOCRATIS LIBER

*Que i his
perpende-
da.*

*Exemplo
cōprobat.*

*Herba
breuis me-
lior peco-
ribus.*

cogere, ad alteram brachium cum ligno. Idem quoque fa-
cit coactio supra biforem ianuam. His autem quæ forte præ-
sentia fuerint utendum est. Nosse igitur expedit, quod na-
turæ à naturis multum differunt, ad hoc ut elabentia faci-
le rursus incidant: differt etiam acetabulum ab acetabulo,
quum aliud facile transcendendi possit, aliud minus. Plurimum
item differt neruorum ligamentum, quum in quibusdam re-
missum sit, in quibusdam intentum. Nam humiditas homi-
nibus sit ex articulis, propter neruorum connexionem, si la-
xa fuerit, & intensiones facile ferat. Multos enim videas qui
adeo humidi sunt, ut quando velint, articuli ipsis citra do-
lorem excidant, & absque dolore restituantur. Differt et-
iam habitus quidam corporis. Nam his quibus bene se ha-
bet membrum, & carnosus, & minus excidit, & difficilior
incidit. Vbi vero ipsi seipsis tenuiores & magis excarnes fue-
runt, tunc & magis excidit, & facilius incidit. Argumen-
tum autem quod hæc ita se habeant, hoc est. Bobus enim
tunc magis femora excidunt ex acetabulo, quum tenuissimi
existunt. Fiunt autem tenuissimi boues ad finem hyemis.
Tunc igitur etiam maxime luxantur: si tamen & huiusmo-
di quiddam in medicina scribere conuenit. Verum conue-
nit utique. Bene enim Homerus didicit, quod ex omnibus
pecudibus boues quam maxime laborent hoc tempore, & ex
bobus potissimum aratores, eo quod hyeme operentur.
His itaque maxime excidunt articuli. Hi enim maxime at-
tenuantur. Nam reliqua quidem pecora breuem herbam
depasci possunt, Bos autem non ita valde priusquam alta fi-
at. Reliquis enim tenuis est labri prominentia, tenuis item
superna maxilla. Boui vero crassa est labij prominentia, cras-
sa item & obtusa superna maxilla. Quapropter in breues her-
bas subiicere non potest. Rursus solipeda animalia utpote
vtrinque dentata, & dentes inter se committere possunt, &
sub breuem herbam dentes subiicere queunt, delectantur-
que tali herba magis quam alta. Brevis enim herba in totum
fructum effert. Ob hoc igitur ita cecinit,

*Haud secus ac bobus nigris gratissima ueris
Tempora proueniunt.*

quia

A quia gratissima apparet ipsis alta herba. Sed & aliàs bos laxū habet hunc articulū, magis quàm alia animalia. & ob id etiā magis quàm alia pedē trahit, & maxime quum macilētus est, & iam senex. Propter omnia hæc etiā maxime boui excidit. Plura autē de ipso à me scripta sunt, eo quòd omnīū antea relatorum testimonia hæc sunt. Verum de quo nunc sermo est, excarnib⁹ magis excidit, sicut etiā citius incidit, quàm probe carnosus: & humidis ac excarnibus minus inflammatur, quàm siccis ac carnosis: & in posterum tēpus quoque minus vincitur: sed & mucus amplior moderato subest, si non adsit inflammatio, & sic sanè lubricus fuerit. Mucosiores enim omnino sunt articuli excarnibus quàm carnosis. Nam & ipsæ carnes eorum qui non recte ex arte fame macerati sunt, in macilentis mucosiores sunt, quàm in crassis. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, his inflammatio vinculo facto articulum cōtinet: & ob id hi qui submucosi sunt articuli non valde excidunt, & exciderent vtiq; si non plus aut minus inflammationis accessisset. Quibus igitur quum articulus excidit, circumscriptæ partes non inflammantur. & statim circa dolorem humero vti possunt, hi putant quidē nihil opus esse vt suiporum curā gerant, melici tamē est vt contra tales vaticinetur: talibus excidit rursus magis quàm his quibus nerui sunt inflammati. Atque hæc res in omnibus in homine ita habet, & maxime circa humerum & genu. Maxime igitur etiā hæc excidunt. Quibus autem nerui inflammati sunt, hi humero vti nō possunt. Prohibet enim dolor & inflammations distentio. Tales igitur curare oportet cerato, & spleniis, & linteis multis deligando. Sub alam vero lanam mollem purā conuolutam subiicere oportet, ad cavitatē explendam, quo fulcimētum quidem sit deligationi, articulum vero sustentet. At brachium plerunq; sursum vergens tenere oportet. Sic enim procul fuerit humeri caput à loco, in quem excidit. Oportet autē postquam humerum deligaueris, brachium ad costas adalligare, fascia quadam in orbem circum corpus obducta. Fricare quoq; humerum oportet placide & accurate. Multarum autē rerum peritum medicum esse expedire, & nō minus frictionis. Ex eodem enim nomine, non idē euentus subsequitur. Nam & vincere potest frictio articulum iusto laxiorem, & soluere articulū iusto duriorē. Verū de fric-

Curatio
horum.

HIPPOCRATIS LIBER

*Brachium
an exci-
derit si-
gnum.*

ctione in alio opere à nobis tractabitur. Talem igitur hume- D
rum mollibus manibus fricare cōuenit, confert enim, & aliàs
leniter. Articulū autem cōmouere non violenter, sed intan-
tum vt citra dolorem cōmoueatur. Restituuntur vero omnes
articuli partim lōgiore, partim breuiore tēpore. An autem
brachium exciderit, his signis cognoscere oportet. Nam vbi
iustū corpus habent homines, manus itē ac crura, sano in ex-
emplum vti oportet, ad non sanum: & non sano ad sanū, non
alienos articulos inspiciendo, (alij enim aliis magis extanti-
bus sunt articulis) sed ipsos eius qui affectus est, an dissimilis
sit sanus ægroto. & hoc recte quidē dictum est, multam tamē
erroneam intelligentiam talia habent: & non satis est solum
sermonis doctrina artem hanc nosse, sed conuersatione etiā
versare oportet. Multa enim prę dolore, aut ex alia causa, quū
non exciderint ipsis articuli, tamen nō possunt in similes fi-
guras restitui, in quales sanum corpus figuratur. Proinde &
talem figuram insuper intelligere ac cōsiderare oportet. Sed
& in loco sub ala, caput brachij multo magis incumbere vi-
detur, in luxato quā in sano. Quin & superne iuxta super-
nam humeri partem, cauus apparet locus: & summi humeri
os extans conspicitur, vtpote articulo ad infernum locū di-
gresso, & est etiam aliqua erronea in hoc intelligentia, sed
postea de ipso scribetur. Est enim dignum de quo scribatur.
Pręterea in luxato cubiti gibbus magis à costis distare, videt
q̄ in altero. Si tamē quis vim afferens cogat, adducitur qui-
dem, sed cum dolore. Sed & sursum ad aurem manum attol- F
lere cubiti gibbo extento, non valde potest, velut sanam: ne-
que hāc & illāc similiter diducere. Hęc igitur signa sunt hu-
meri luxati, repositiones item pręscriptę & curationes hęc
sunt. Operę preciiū vero est discere, quomodo frequēter ex-
cidentes humeros curare oporteat. Multi enim à certamini-
bus iam prohibiti sunt, ob hanc calamitatem, quum aliās pe-
nitus fuerint inculpabiles. Multi etiam ad res bellicas inuti-
les fuerunt, & ob hanc calamitatem perierunt. Sed & pro-
pterea res digna est quę discatur, quod nullum nouerim qui
recte medeatur, sed alios ne aggredi quidem sciam, alios cō-
tra quā conducit & sentire, & facere. Multi enim medici
humeros luxatos vsserunt, & iuxta supernam humeri partē,
& iuxta anteriore, qua parte caput brachij extuberat, & iux-
ta po-

A xta posteriorem paululum retro supernam partem. Hæ igitur
 unctioniones, si quidem sursum brachium excidisset, aut in an-
 teriorem aut posteriorem partem, recte inusta essent. Nunc
 vero quò deorsum excidit, eiiciunt magis hæ unctiones quàm
 impediunt. A superna enim spacijs amplitudine caput bra-
 chij excludunt. Verum hæc ita vrere oportet. Cutem sub ala
 digitis apprehensam attrahere oportet, secundum ipsam ma-
 xime reſtitutionem, secundum quam brachij caput excidit.
 Deinde ita attractam cutem in vltiorem partem perurere.
 Ferramentis autem talia vrere oportet non crassis, neq; val-
 de caluis, sed oblongis. Citius enim penetrant, & manu fir-
 mata transigi possunt, pellucidis item his vrere oportet, quo-
 rum quàm celerrime pro viribus penetrent. Nam crassa tarde pe-
 netrantia, latiores crustarum elapsiones faciunt, & periculū
 est ne cicatrices rumpantur, & nihilo quidem deterius hoc
 esset, verum turpius & ab arte alienius. Postquam autem in vl-
 teriorem partem perusseris, in plurimis satis est vt infernæ
 parti soli has crustas inuras. Quòd si periculum esse non vi-
 deatur ne cicatrices rumpantur, sed multum spacijs interpo-
 situm sit, tenue quoddā specillum per inusta foramina trai-
 cere oportet, cute adhuc attracta. Neq; enim aliàs traicere
 possis. Vbi vero traieceris, cutem dimittere. Postea inter cru-
 stas aliam crustā tenui ferramēto infligere ac inurere, donec
 specillum contingas. Quantum vero de cute sub ala apprehē-
 dere oportet, hinc coniectare licet. Glandulæ sub ala sunt, si-
 cut etiā in alijs corporis partibus. Verum in alio libro de to-
 ta glandularum natura scribetur, quòd sint, & qualia in qua-
 libus significant ac possunt: glandulas igitur simul apprehē-
 dere non oportet, neque ea quæ glandulis sunt interiora. Ma-
 gnum enim afferunt periculum. Sunt enim neruis maximi
 momenti vicina. Quantū vero extra glandulas est, eius quàm
 plurimam partem apprehendere oportet. Nihil enim pericu-
 li est. Nosse tamē hoc expedit, quòd si fortiter brachium ex-
 tenderis, nihil cutis sub ala apprehendere poteris, quod sanè
 attractu memorabile sit. Distrahitur enim in extēsiōne. Nec
 vero neruos vlla machina vulnerare oportet. Hi enim prom-
 pti expositi sunt ac extēti in hac figura. Si vero parum bra-
 chium eleuaris, multum quidē cutis apprehendes; Nerui ve-
 ro quorum curam gerere oportet, intus vltra apprehensionē
 consistent.

Excidentes
humeri q
urantur.

Ferramē-
ta qualia
ad hunc
usum.

Glandulæ
periculo-
se.

Nerui non
ledendi.

HIPPOCRATIS LIBER

consistent. Nōne igitur in omni arte prae omnibus curandum est, vt in singulis figuræ iustæ inueniantur. Atque hæc quidē de loco sub ala, & sufficiunt hæc apprehensiones, si crusta recte fuerint iusta. Extra vero alam duo solū loci sunt, vbi quis crustas inurere queat huic affectioni auxiliantes. Vnam in anteriore parte, inter brachij caput, & tendinem iuxta alam. Et hac quidem parte cutē penitus perurere oportet, sed non altius. Vena enim crassa propinqua est, & nerui, quorum neutra igne calfactēda sunt. Retrorsum autem alteram crustam inurere licet, multum supra tendinē, qui est iuxta alam, & paululum infra brachij caput. Et cutem quidē penitus perurere oportet, Verum neq; hic valde altam crustam facere. Inimicus enim est ignis neruis. Curare igitur vlceraper omnem curationem oportet, ita vt brachium nunquam vehementer extendas, sed moderate, vlcerum saltem curandorum gratia. Minus enim ita perfrigeratur. Conducit enim omnes vltiones tegere, vt etiam leniter curentur, & minus disparentur, minusq; sanguinis erumpat, & minus conuulsio accedat. Vbi vero pura facta fuerint vlcerata, & ad cicatrices deuenerint, tunc sanē penitus brachium semper die ac nocte costis alligatū esse oportet. Sed & quū sana facta fuerint vlcerata, similiter ad multum tempus, brachium ad costas alligandum est. Sic enim maxime cicatrix induci poterit, & spatij amplitudo intercipietur, in quam maxime luxatur brachium. Quibuscunque vero humerus repositione fuerit destitutus, si quidem homines adhuc crescant, os brachij non similiter vt sanum coaugescit, sed augescit quidem, verum altero breuius aliquanto efficitur. Et qui mustellæ cubito præditi sunt, paruumque ac macilentum brachium ex natiuitate habent, galeancones vocati, ob duplices has calamitates sunt tales, tum si talis aliqua luxatio ipsos dum in vtero sunt corripuerit, tum ob aliam calamitatem, de qua postea aliquando scribetur. Quin & hi quibus dum adhuc infantes sunt, profundæ ac submersæ suppurationes circa brachij caput sunt, omnes galeancones efficiuntur. & siue secti fuerint, siue vsti, siue sua sponte ipsis eruperint, hæc ita se habere nosse oportet. Qui tamen ex natiuitate galeancones sunt, etiam si manu potentissime vti possint, tamen neque ipsi extento cubiti gibbo, brachium ad aurem extendere ac eleuare possunt. Sed multo

Ignis inimicus neruis.

Galeancones.

A multo minus hanc quàm sanam manum. Quibus vero iam viris exciderit humerus, & repositus non fuerit, his superna humeri pars magis excarnis efficitur, & habitus hac parte tenuis fit. Quum tamen dolor cessauerit, non omnia ea similiter operari possunt, quæ eleuato cubiti gibbo à costis in obliquum operari oportet. Quæ vero transmoto brachio iuxta costas, aut in anteriorem, aut in posteriorem partem operari oportet. ea operari possunt. Nam & scobinam, & ferram trahere poterint, securi item findere, & fodere, si non valde sursum cubiti gibbum attollant, sed & alia iuxta tales figuras operantur. At vero quibus summus humerus fuerit auulsus, his os auulsum extra eminens apparet. Est autem hoc velut *Humerus summus auulsus.* vinculum clauiculæ & scapulæ. Alia enim est hominis natura hac parte quàm aliorum animalium. Medici igitur in hoc vulnere maxime falluntur. Nam quum os auulsum emineat, superna humeri pars humilis & caua apparet, vt etiam velut humeri elapsi curam adhibeant. Multos igitur noui medicos aliàs non malos, qui grauitè affligerunt, tales humeros reponere conantes, ita excidisse rati, & non prius desistunt ipsi existimare se humerum reponere, quàm vel desperarint, vel frustrati fuerint. His curatio quidem eadem quæ etiam aliis huiusmodi, ceratum, splenia, & lintea, & deligatio eiusmodi. deorsum tamen cogere os supereminens oportet, & splenia super hoc ponere plurima, & hac parte maxime premere: & brachium ad costas adalligatum ad supernam partem tenere. Sic enim os auulsum maxime appropinquaret. Hæc tamè probe nosse expedit, & velut certa prædicere, si alioqui voles, quòd nullum detrimētum, neque paruum, neque magnum, humero contingit ex hoc vulnere. Sed locus turpior euadit. Neque enim hoc os in pristinam sedē similiter firmari poterit, velut natura exigit, sed necesse est plus aut minus tumidum esse ad supernam partē. Neque enim aliud vllū os in eundē locum restituitur, quod cum alio osse cōmunionem habet, & adhærens à veteri naturali sede auulsum fuerit. Paucis autem diebus summus humerus doloris exors fit, si probe deligetur. Clauicula porrò fracta, si quidem penitus caulatim hoc contigerit, curatu facilius est. Si vero oblique, difficilius sanatur: & contraria in his contingunt, aliter quàm quis putauerit. Nā quæ penitus caulatim fracta est, cogi magis

*Curatio.**Clauicula fracta.*

HIPPOCRATIS LIBER

magis poterit vt ad naturam redeat. Et si diligens cura adhi-
 beatur, partem quæ superior est, inferiorē fecerit figuris ido-
 neis, & deligatione cōueniente. Si vero perfecte non firmata
 fuerit, attamen supereminens ossis pars non valde acuta fit.
 At quorum os in longitudinem fractum fuerit, his similis os-
 sibus auulsis calamitas contingit, de quibus antea scriptum
 est. Neque enim ipsum ad seipsum valde firmari solet, & sum-
 ma ossis eminentis, valde acuta fit. In vniuersum igitur nosse
 expedit, quod nullum detrimētum neque humero, neque re-
 liquo corpori, ob clauiculæ fracturam accedit, si non insuper
 corruptio aliqua contingat. Raro autem hoc fit. Deformitas
 tamen circa clauiculæ fracturam accedit, primum turpissima,
 deinde vero minor fit. Coalescit autem clauicula cito, itē-
 que alia ossa laxa. Celerem enim calli obductionem talia fa-
 ciunt. Quum igitur recens fracta fuerit, vulnerati ad curatio-
 nem festinant, maius malum esse putantes quàm est, & medi-
 ci quoque prompti sunt ad recte curandum. Progressu vero
 temporis & vulnerati, vtpote qui neque dolent, neque iter fa-
 cere, neque cibum capere prohibentur, negligunt & medici,
 vtpote qui suis sedibus restituere non possunt, aufugiunt, ne-
 que vulneratorum negligentiam ægre ferunt. In hoc autem
 calli obductio acceleratur. Deligationis vero modus plerisq;
 consimilis est, vt cerato & spleniis, & mollibus linteis curatio
 fiat. Insuper autem & hæc curatio, & hæc animaduersio ha-
 béda est, & præsertim in hac aggressionē: quod plurima sple-
 nia iuxta eminentem partem imponere oportet, & plurimis
 deligationibus maxime circa hanc partem premere. Sunt au-
 tem aliqui quibus complacuit plumbum graue insuper adal-
 ligare, vt supereminentem partem deorsum cogat. Fortassis
 autem neque intelligunt qui simpliciter deligant. Sed neque
 hic modus ad clauiculam fractam pertinet. Neque enim fieri
 potest vt id quod eminet memorabili modo deprimatur. Alij
 vero quidē sunt, qui quum cognouerint quod hæc deligatio-
 nes erroneæ sunt, & non secundum naturam supereminentia
 deorsum cogunt: deligant quidem ipsos spleniis & linteis v-
 tentes, velut etiam alij. Verum cincto homine fascia quadam
 qua parte maxime cingi solet, postquam splenia supra eminentes
 fracturas imposuerunt, ita vt isthic magna molle extube-
 rent, tunc initium linteï ad cincturam ex anteriore parte al-
 ligant,

Deligatio

A ligant, atque ita deligant in directum clauiculæ extendentes
 ac retrorsum ducentes, & isthic cincturæ circumdatum in an-
 teriorem partem reducunt, & rursus in posteriorem. Aliqui
 vero non cincturæ linteum circumdant, sed circum iuter fœ-
 mineum iuxta sedem, & per spinā linteum circumdantes, hoc
 modo fracturam comprimunt. Hæc itaque si quis inexpertus
 audit, prope secundum naturam esse videntur, verum si quis
 vtatur inutilia existunt. Neq; enim stabilia sunt, etiamsi de-
 cumbat quis, quamuis ita vel maxime stabilitas contingat: at-
 tamen si decumbēs aut crus inflexerit, aut ipse se inclinēt, o-
 mnia deligamenta mouebuntur, & alioqui noxia est hæc de-
 ligatio. Nam & sedes intercluditur, & lintea in hac angustia
 aceruata fiunt. & quæ rurius cingulo circumdantur, non ita
 valida facta cinctura circūdari possunt, vt non cingulum sur-
 sum ascendere cogant, neque ita necesse est omnia deliga-
 menta laxari. Quā proxime vero quis rem conficere vide-
 ri possit, etiam si non magna faciat, si quibusdam linteis cin-
 gulum circumdet, plurimis autem linteis priorem deligatio-
 nem perficiat. Sic enim maxime stabiles fuerint deligationes
 & mutuam inter se opem tulerint. Plurima igitur ex his quæ
 contingunt his quibus clauicula fracta est relata sunt. Insuper
 autem & hoc ad intelligere oportet, quod clauicula plerun-
 que frangitur ita vt os quod à pectore est, ad supernam par-
 tem emineat: quod vero à summo humero est, in infernam
 partem subsidat. Causæ vero horum hæc sunt, quod pectus ne-
 que multo inferius, neque superius procedere potest. Nam ar-
 ticuli in pectore motus paruus est. Ipsum enim sibi ipsi, & spi-
 næ, ex continuitate commissum est. Proxime quidem clauic-
 ula ad humeri articulum fluctuat. Cogitur enim frequentem
 motum habere, propter summi humeri connexionem, & a-
 lioqui vbi vulnerata est, ad supernam partem defugit ea pars
 quæ pectori adhæret, & non valde ad infernam partem cogi
 potest. Nam & à natura leuis est, & loci amplitudo ipsi super-
 ne maior est, quàm inferne. At humerus, & brachium, & quæ
 his annexa sunt, à costis ac pectore facile exolui possunt: &
 propterea multo superius ac inferius abduci queunt. Quum
 igitur fracta fuerit clauicula, os quod ad humerum est magis
 deorsum repit. Huc enim ipsum vnà cum humero & brachio
 defluere proclius est quàm sursum ferri. Quum igitur hæc
 ita

ita se habeant, imprudenter se gerunt qui supereminentem
 ossis partem deorsum cogere oportere putant. Nam infer-
 nam ad supernam adducendam esse manifestum est. Hæc e-
 nim motum habet. Hæc est quæ à natura discessit. Clarum itaq;
 est aliter nullo modo ipsam cogi posse. deligationes enim ni-
 hilo magis appellant quam repellunt. Si vero quis brachium
 quam maxime ad costas admotum sursum cogat, ut quam a-
 cutissimus esse humerus videatur, perspicuum est quod sic ada-
 ptari poterit ad os quod à pectore est, unde est diuulsa. Si
 quis igitur legitima deligatione utatur, celeris curationis gra-
 tia: & reliqua omnia frustra fieri putet, præter figuram rela-
 tam, is & recte intellexerit, & celerrime ac optime curauerit.
 Decumbere tamen hominem multum refert, & sufficiunt dies
 quatuordecim si quieverit, aut ad summum viginti. Si ta-
 men contrario modo clavicula fracta fuerit, quod non valde
 contingit, ut os quod à pectore est subsidat, quod vero à sum-
 mo humero est supereminet, alterique superstitet: nulla ma-
 gna curatione in his opus fuerit. Ipse enim humerus & bra-
 chium si demittatur, ossa inter se committere ac firmare po-
 test. & vilis quæpiam deligatio suffecerit, & pauci dies satis
 erunt ad callum obducendum. Quod si hoc modo fracta
 non fuerit, sed in obliquum hæc vel illac luxata, ad naturam
 reducere oportebit, humero cum brachio sursum adducto, ve-
 lut etiam ante dictum est. Quum autem ad pristinam naturam
 resederit, reliqua curatio velox erit. Plerasque igitur immuta-
 tiones ac luxationes, brachium si sursum cogatur corrigit.
 Quæcunque vero luxationes ex supernis oblique ad latus fi-
 unt, aut deorsum, his correctio præparatur, si homo supinus
 decubuerit, iuxta medias autem scapulas aliquid altius sup-
 positum fuerit, quo pectus maxime in utranque partem infle-
 xum sit: & brachium adducat quis ad costas porrectum. Me-
 dicus autem altera manus vola in brachij caput injecta retru-
 dat, altera ossa fracta componat. Sic enim quam maxime ad
 naturam reduxerit. Verum quod iam dictum est, supernum
 os facile ad partem subsidere solet. Plerisque igitur ubi deli-
 gati fuerint, figura ipsa opitulatur, ita ut ad ipsas costas cubi-
 ti gibbum habentes, hoc modo humerum ad supernam partem
 cogant. Quibusdam vero humerum quidem sursum velut di-
 ctum est, cogere oportet: cubiti autem gibbum ad pectus ad-
 ducere.

*Alia clavi-
 culæ fra-
 ctura.*

Alia.

A ducere: summam vero manum ad summum sanum humerum adhibere. Siquidem igitur decumbere sustinet, fulcimentum aliquod quod obfirmet apponere oportet, quo humer^o quam maxime superne maneat. Si vero obambulare volet, fundam ex fascia factam, & acutæ gibbi cubiti parti circumdatam, de collo appensam gestare oportet. Cubiti porro gibbi articulus vbi emotus aut luxatus est, ad costas, aut foras, acuta ipsius parte in brachij cavitare manente, extensione in directum facta, id quod eminet retrorsum & in obliquum repellere oportet. Vbi vero perfecte excidit, aut hâc, aut illâc, extensio in qua brachium fractum deligatur requiritur. Ita enim incurua gibbi pars non impedit. Excidit aut maxime ad partem versus costas. Correctiones vero facere oportet quam plurimum abducendo, & vt ne brachij caput cornicem contingat, sublimem circumducere ac inflectere, & non in directum cogere, simul autem contraria in vtranque partem detrudere, & in sedem compellere. Contulerit etiam in his gibbi cubiti inuersio, modo in supinâ, modo in pronam partem. Curatio vero ex figura est, vt summam manum paulo altior rem cubiti gibbo habeât, brachium vero ad costas. Sic etiam appensi exceptio, & positio, & gestandi facilitas, & natura, & vsus, in communi sunt, si modo non male callus obducatur. Obducitur autem cito. Curatio fit linteis iuxta legem articulare, ita vt acuta eius pars insuper deligetur. Recrudescit autem maxime cubiti gibbus febribus, doloribus, nausea & vomitu meracæ bilis, præsertim si retrorsum luxatus fuerit, ob torporem: deinde, si in anteriorem partem. Verum curatio eadem est. Repositio vero retrorsum luxati, vt extensum distendamus: Signum autem est, quod extendere ipsum non possunt, sicut in anteriorem partem luxati, quod inflectere nequeunt. Verum tunc durum quiddam inuolutum indere oportet, & circû hoc ab extensione derepente inflectere. Disparationis autem ossium signum est manifestum ex contactu iuxta venam quæ in brachio finditur. At vero callus cito his obducitur. Ex natiuitate autem breuiora sunt ossa infra noxam, plurimum quæ proxima sunt, cubiti, deinde manus, postea digitorum. Verum brachium & humerus robustiora sunt, propter inuersionem. At altera manus propter opera adhuc fortior est. Imminutio vero carniû fit, si foras excidit, intrin-

Cubiti luxatio.

Curatio:

fecus:

HIPPOCRATIS LIBER

secus : Sin minus, in contrarium prout excidit . Cubiti verò **D**
gibbus si intrò, aut extra exciderit, extensio fit in communi fi-
gura cubiti ad brachium. fascia enim sub alam data, ipsam ex-
ceptam suspendere oportet: ad summum vero cubiti gibbum
iuxta articulum pondus appendere, aut manibus deorsum co-
gere. Vbi vero articulus vltra eleuatus est, coaptationes ma-
nuum volis sunt, velut etiam in manibus. Deligatio quoque
in hac figura, & exceptio appēsi, & positio. At si in posteriōre
excidit partē, statim extētum palmis dirigere ac coaptare o-
portet. Simul autē in directione etiam aliis opus est. Si in an-
teriorē, circum linteum conuolutum iustæ mollis inflectēdo
simul directionē facere oportet. Si verò in alteram partem in-
clinarit, in directione simul vtraq; facere oportet. Verum cu-
rationi comunis est figura & deligatio. Possunt autē & ex dis-
tinctione omnia in communi cōtingere. At vero repositiones
aliæ ex supereleuatione reponūtur, aliæ ex extēsiōne, aliæ ex
circuolutione. Hæc vero ex figurarū excessibus, aut hæc, aut
illæc celeriter fiūt. Manus articulus aut intrò, aut extra luxa-
tur, plerunq; verò intrò. Signa autē facilia cognitu sunt. Si en-
nim intrò luxatus est, digitos inflectere non possunt. Si extra
extēdere nequeunt. Repositio fit, digitis supra mensam posi-
tis, vt ab aliis atque aliis in diuersum extensio fiat, & id quod
eminet, aut vola aut calcaneo retrudatur, & in anteriore par-
tem deorsum protrudatur. Inferne vero iuxta alterum os mo-
les aliqua conuoluta mollis supponatur, si supra eminet, ma-
nu prona locata: si infra, supina. Curatio vero linteis fit. Tota **F**
porrò manus, aut intro, aut extra, aut hæc aut illæc luxatur.
Maxime verò intrò. Quandoque autem & appendix emota
est. Quandoque vero alterum os disparatum distat. His exten-
sio fortis facienda est, & quod quidem eminet retrudatur, al-
terum verò contrà trudatur, duabus speciebus simul contin-
gentibus, & retrorsum, & in obliquū, aut manibus supra men-
sam, aut calcaneo. Quæ vero recrudescunt ac deforma sunt,
tempore ad vsum corroborantur. Curatio fit linteis cum ma-
nu & cubito. & ferula vsque ad digitos ponuntur. At ferulis
hæc deligata frequentius quàm fracturas soluere oportet, &
perfusionem ampliorem adhibere. Ex natiuitate autem ma-
nus breuior fit, & carnes imminuuntur maxime in contraria
parte ei in qua luxatio facta est. At adulto iam ossa manent.
Digit

*Manus lu-
xatio.*

Repositio

Curatio.

- A** Digiti vero articulus luxatus facilis cognitu est. Repositio fit extendēs in directum, ita vt quod eminet os protrudatur, contrariū vero contra trudatur. Curatio fit fasciis ac linteis. Si vero nō reponatur, forinsecus callo obducitur. At si ex natiuitate, aut dum adhuc crescit homo, luxata fuerint ossa, breuiora sunt infra luxationē, & carnes imminuuntur cōtraria maxime parte ei in qua luxatio facta est. In adulto vero ossa manent. Maxilla vero paucis iam perfecte luxata est. Os enim quod à superiore maxilla prodit, cū eo osse subiugatum est, quod sub aurē annexum est, quōdque capita infernæ maxillæ cōcludit, ac dirimit, quū altero capite superius sit, altero inferius: & extremæ infernæ genæ partes ita se habēt, vt altera ob longitudinem non facile accessum admittat: altera vero cornix est, & supra iugale os excedit. Simul autē & ambarum harū extremitatum nervosi tēdines existunt, ex quibus musculi dependent, qui tēporales ac manducatorij appellantur. Propterea autē appellantur, & propterea mouentur, eo quod hinc depēdent. Nam in edendo, & in loquendo: & in reliquo oris vsu, superna quidē maxilla quiescit. Est enim capiti connexa, & nō coarticulata. Inferna autē maxilla mouetur. Coarticulata enim est à superna maxilla, & à capite. Cur igitur in conuulsionibus ac distēctionibus hic articulus distentus primus de se significationē præbeat: & cur plagæ tēporales periculose sint, ac soporē inducant, alio libro referetur. Quod vero non valde luxetur, causæ hæ sunt. Sed & hæc quoque causa est, quod non valde tales ciborum necessitates hominē apprehēdunt, vt magis quā potest hiet. Exciderit autē à nulla alia figura, quā si quis valde hiās maxillā in alteram partem diducat. Confert tamē ad hoc vt excidat, hoc ipsum. Quicunque enim nerui, & quicunque musculi circa articulos sunt, aut ab articulis, ex quibus colligantur, horum quicunque in vsu sæpe mouentur, hi etiam maxime ad extensiones remittunt, quemadmodum etiam pelles mollissime multum remittunt. De quo igitur sermo est, luxatur quidē & excedit maxilla raro: laxatur tamen sæpe in hiatibus, velut etiam aliæ musculorum ac nervorū immutationes hoc faciunt. Manifestum vero ex his maxime fit, vbi excidit. Prominet enim inferna maxilla in anteriore partem, & in contrariam luxationi partem abducitur: & ossis cornix circa supernam maxillam tumidior
- Pp fit: &

Digitus luxatus.

Repositio. Curatio.

Maxilla luxatio.

HIPPOCRATIS LIBER.

Repositio. fit: & infernas maxillas difficulter committūt. Quæ vero re-
positio his conueniat, manifestum est. Oportet enim aliquem
vulnerati caput detinere, & alterum infernam maxillam in-
trinsecus ac extrinsecus ad mentum digitis apprehendere, &
primum maxillâ aliquandiu hæc atq; illâ manu abducere, &
ipsum hominē iubere, vt maxillam laxam habeat, & simul ad-
ducat, ac quàm maxime remittat. Deinde repente tribus figu-
ris simul laxare oportet, diligenti in hoc animaduersione ha-
bita. Nam & ex distorsione ad naturam deducere oportet, &
infernam maxillam retrorsum protrudere, ita vt æger hæc se-
quatur, & maxillas cōmittat, ac non hier. Atque hæc quidem
Curatio. repositio est, & neque aliis figuris fieri poterit. Curatio vero
breuis sufficit. Splenium enim incratum apponitur, ac laxo
deligamento deligatur. Securius autem hæc aggressio perfici-
tur, homine supino reclinato, & coriaceo puluinari plenissi-
me facto capiti supposito, vt in ipsum innitens quàm mini-
mum cedat. Insuper autem & caput vulnerati aliquis detine-
re debet. Si vero ambæ maxillæ luxatæ fuerint, curatio qui-
dem eadem est, verum hi os minus committere possunt. Nam
his genæ prominentiores sunt, sed indistortæ. Quod vero
distortæ non sint, maxime cognoueris ex dentium tum su-
periorum, tum inferiorum terminis è directo inter se cor-
respondentibus. His confert vt quàm citissime reponantur.
Repositionis autem modus prius dictus est. Si vero non repo-
nantur, animæ periculum imminet, præ febribus continuis,
& torpido sopore. Soporiferi enim hi muscoli sunt, & dum al-
terantur, & dum intenduntur præter naturâ. Solet etiam al-
uus his biliosa, meraca, pauca egerere. Et si vomuerint, mera-
ca vomunt. Hi igitur etiam moriuntur decima maxime die.
At si fracta fuerit inferna maxilla, si quidem nō omnino cau-
latim hoc contigerit, sed cohaeret adhuc os, contractum ta-
men fuerit, dirigere quidem os oportet digitis circa linguam
obliquam subiectis, forinsecus vero contra niti, prout contu-
lerit. Et si distorti fuerint dentes iuxta vulnus commoti, post-
quam os directum fuerit, dentes inter se coniugare oportet,
non duos solum, sed etiam plures, atq; hoc maxime auro, sin-
minus, lineo filo, donec os correboretur. Postea cerato, & sple-
niis paucis, & linteis modicis deligare, nō nimium firmis, sed
laxis. Nam hoc probe nosse expedit, quod deligatio per lin-
tea,

A tea, maxillæ fractæ parum quidem contulerit, si recte fiat: magnopere vero læserit, si prauè deligetur. Frequenter autè circa linguâ explorare oportet, & multo tempore reniti ac digitis dirigere os confractum, optimûmque esset si hoc semper fieri posset, sed fieri nequit. Si vero os penitus caulatim diffractum fuerit, raro autem hoc contingit: dirigere quidem os oportet velut dictum est. Vbi vero direxeris, dentes coniungere, quemadmodum antea dictum est. Magnopere enim contulerit ad quietem, & adhuc magis si quis recte coniungat, & velut oportet suturas consuât. At enim non facile est omnem chirurgiam scripto exquisitè proderè, sed ex his quæ scripta sunt, formam & imaginem cōcipere oportet. Postea corio opus est Carthaginensi, & si quidem iunior fuerit vulneratus, satis est squama inde detracta vi. Si vero adultior, ipso corio: ita vt defecta inde particula trium digitorum latitudine, aut prout congrua fuerit, sublita prius è gummi maxilla, ita enim mitius fuerit, glutine agglutinetur summa sui parte, ad diffractam maxillæ partem, digiti aut paulo ampliore distantia à vulnere. Et hæc quidem particula ad infernam partem agglutinanda est, & habeat fissuram è directo mēti quo acutam eius partem circuncirca complectatur. Alterum autem eiusmodi lorum, aut paulo latius, ad supernam maxillæ partē agglutinare oportet, tanta à vulnere distantia, quanta illa altera lori particula absuit. Sit autem & hoc fissum, vt circuncirca aurem ambiat. Sint autem hæc lora acuta, qua parte cōmittuntur, & vbi ipsorum extremitates connectere ac colligare oportet. In agglutinatiōe vero, caro corij ad cutē vergat. Sic enim magis agglutinatum adhærescit. Postea extento hoc loco, magis autem eo quod circa mentum est quàm maxime, ne maxilla exacuatur, lora ipsa circa verticem connectere oportet, & deinde linteo frontem deligare. & superiniectum quid esse oportet, velut moris est, quo vincula quieta sint ac firma. Decubitum autē faciat in sanam maxillam, non maxillæ, sed capiti innitens. Attenuandum vero est corpus vsque ad dies decē, deinde renutriēdum non tarde. Si enim primis diebus inflammatio non accesserit, in viginti diebus maxilla corroboratur. perfecte enim callo obducitur, quēadmodum etiam alia ossa rara, si nō corruptio infestarit. Verum de corruptionibus omnium ossium alia longa tractatio restat. Hæc exten-

sio per agglutinamenta fiens, mitis est, & prompta ad mo-
 derationem faciendam, & ad multas ac multis locis facien-
 das directiones accommodata. At medici non intelligentia
 æque ac manibus prompti, tum in aliis vulneribus, tum in ma-
 xillarum fracturis tales existunt. Variis enim modis, & bene
 & male, maxillam fractam deligant. Omnis enim deligatio
 maxillæ sic fractæ, ossa ad fracturam magis vergentia incli-
 nat, quàm ad naturam ducit. Si vero inferna maxilla circa
 connexionem ad mentum diuulsa fuerit. Sola autè hæc con-
 nexio in inferna maxilla est. Verum in superna multæ. Sed
 non volo sermone longius aberrare. In aliis enim morborum
 speciebus de his dicendum est. Si igitur connexio ad men-
 tum disparata fuerit, ipsam coaptare cuiuslibet viri est. Os e-
 nim quod eminet, ad internam partem digitis admotis de-
 trudere oportet. Quod vero intrò vergit, ad externam par-
 tem digitis immixtis reducere. Hæc tamen extensione disten-
 dendo facere oportet. Facilius enim sic ad naturam disten-
 dendo facere oportet. Quam si quis ossa inter se complicans cogere conetur. Vbi ve-
 ro coaptata fuerint, coniungere oportet dentes inter se hinc
 atque illinc, velut prius dictum est. Curare vero ceratò, &
 splenis paucis ac linteis. Deligationem autem breuem po-
 tius quàm variam hic locus maxime admittit. Nam vt æqui-
 libris non est, prope tamen ad æquilibrium accedit. At linteis
 obuolutionem facere oportet, si quidem dextra maxilla emi-
 net, in dexteram. In dexteram enim fieri putatur, si dextra
 manus deligationi præit. Si vero altera maxilla eminuerit,
 aliter deligationem ducere oportet. & si quidem recte quis
 coaptationem adeptus fuerit, & velut cōuenit quieuerit, ci-
 ta curatio continget, & dentes illæsi manent. Sin minus, diu-
 tior fiet curatio, & distortionem habebit. dentes autè læ-
 si & inutiles fiunt. Porro si nasus fractus fuerit, fracturæ mo-
 dus non vnus est. Verū qui pulchris deligationibus gaudent
 citra intelligentiam, tum in aliis multis damnum incurrunt,
 tum in fracturis circa nasum vel maxime. Ex deligationibus
 enim hæc maxime varia est, & quæ plurimas ascias habeat, &
 interruptiones ac interceptiones cutis maxime varias rhom-
 bifformes. Si cut igitur dictum est, qui nulla intelligentia præ-
 diti aggressionis studio tenentur, vltro se offerunt ad nasum
 fractum deligandum. Vna itaque alteraque die letatur me-
 dicus,

Nasi fractura.

A dicus, gaudet quoque is qui deligat. Deinde cito quidē is qui deligatur satiatur. Noxia enim & molesta est gestatio : satis autem est medico ostentasse, quod nasum varie deligare nouit. facit autem talis deligatio omnia contra quā conuenit. Partim enim qui propter fracturam sinī fiunt, si superne quis magis premat, siniores nimirum fient. partim vero quibus nasus hāc aut illāc distorquetur, aut circa cartilaginem, aut superius, palām est quod neq; ipsis superne deligatio proderit, sed etiam magis lædet. Non enim ita congruit splenii altera nasi pars, quanquam neq; hoc faciant deligantes. Proxime vero deligatio resistere mihi videtur, si iuxta medium nasum circa acutam partem, contusa caro ad os fuerit, aut etiam os parum, & non multum contusum sit. Talibus enim nasus callo obducitur, & aliquanto asperior euadit. Sed tamen neq; his deligatio multo negotio opus habet, si modo etiam deligare oportet. Sufficit autem super contusionem splenium inceratum extendere. Postea velut ex duobus initiis deligatio fit, ita semel linteum circundandum est. Optima tamen curatio est, per farinam triticeam hornam, lotam, viscosam, subactam, modicam, ita vt talia ex illa velut cataplasmate integantur. Si igitur triticea farina bona fuerit, & tractu facilis, ea ad omnia huiusmodi vti oportet. Si vero non facilis tractu sit, modicam mannā leuissime tritam, & aqua dilutam, cum farina subigere oportet, aut gummi parum, similiter ammiscere. Quibuscunque igitur nasus fractus est, vt deorsum & in sinum vergat, si quidem ex anteriore parte iuxta cartilaginē subsidat, fieri potest vt aliquid quod ipsum dirigat in nares indatur. Sin minus, omnia talia digitis in nares iniectis dirigere oportet, si id fieri datur. Sin minus, crassum specillum non in anteriorem narium partem digitis indere oportet, sed qua parte nasus subsidit : extrinsecus autem ab vtraque parte nasum apprehendere, simulque cogere ac sursum ducere. Et si quidem valde in anteriore parte fuerit fractura, fieri poterit, vt aliquid intra nares indatur, velut iam dictum est, nimirum linteī rasura, aut aliud quid huiusmodi, luteo inuolutum, aut potius in corio Carthaginiensi consutum, ea figura quæ congruat loco cui incumbet. Si vero vltius facta fuerit fractura, fieri non potest vt aliquid indatur. Si enim in anteriore parte mole-

Curatio.

Pp iij Ita est

HIPPOCRATIS LIBER

Ita est gestatio, quomodo non sit in interiore: Primum igitur & intrinsecus conformando, & forinsecus non parcendo, ad pristinam naturam reducere ac dirigere oportet. Valde enim conformatur nasus fractus, maxime quidem eadem die: sin minus, paulo postea. Verum segniter agunt medici, & leuius quàm conuenit primum contingunt. Iniicere enim manus hinc atque illinc iuxta naturam nasi quàm infirme oportet, ex infernis sursum cogendo, & sic quàm maxime erigere, vñ cum interna directione etiam extrinsecus dirigendo. Postea ad hæc nullus talis medicus est, si studium adhibere ac tolerare vult, velut ipsius digiti indices. Hi enim maxime secundum naturam sunt. Vtrumque enim digitum iniicere, eoque totum nasum firmare oportet, atque ita in quiete habere, si quidem fieri posset, semper donec corroboretur: sin minus, plurimo tempore velut distum est. Quod si fieri nequeat, aut puer aut aliqua mulier hoc faciant. Molles enim manus esse oportet. Sic enim quàm optime nasus curari poterit, vbi non in obliquum, sed ad infernam partem æqualiter subsidat. Ego igitur nullum vnquam nasum vidi, qui sic fractus dirigi non potuisset, si statim ita cogeretur priusquam callus obduceretur, si modo quis recte curare vellet. Verùm homines vt ne deformes fiant, multo quidem precio coemerint, studium autem adhibere non sciunt, simúlque non tolerant, si non dolore vexentur, aut mortem timeant: quanquam breui tempore nasus callo obducatur, decem enim diebus corroboratur, si non corruptio insuper accedat. Quibusunque vero os in obliquum frangitur, curatio quidem eadem est. Verum directionem non æqualem vtrunque facere oportet, sed quod inclinatum est, extrinsecus cogendo ad naturam compellere, & in nares facta cõrectatione, ea quæ intrò repunt impigre dirigere, donec cõrecta fuerint: ita vt eius probe memineris, quòd si non statim corrigantur, fieri non possit vt nasus non distortus fiat. Postquam autem ad naturam reduceris, digitos plures aut vnum digitum ad locum admoovere oportet, qua parte eminebat, atque ita aut ipsum, aut alium quendam sustentare, donec vulnus corroboratum fuerit. Sed & in narem paruum digitum innuttere oportet, & aliàs atque aliàs impellendo ea quæ inclinata sunt dirigere. At si quid inflammationis his accedat,

A accedat, farina subacta vti oportet : & tamen incumbente etiam farina digitos similiter admouere opus est. Si vero iuxta cartilaginem in obliquum fractus sit, necesse est summum nasum distorqueri. Talibus igitur in summam narē aliquid quod dirigat ex relatis, aut quod his simile sit, indere oportet. Poterit autem quis multa idonea inuenire, quæ neq; odorem habeant, neque alias lenta sint. Ego vero quandoque pulmonis ouilli frustum defectū indidi. Hoc enim forte obtinebat. Nam spongiæ inditæ humiditates suscipiunt. Postea Carthaginensis corij squamā magni digiti latitudine, aut prout contulerit resectam, extrinsecus ad nasum inclinatum agglutinare oportet, & deinde hoc corij lorum prout contulerit extendere. Paulo tamen amplius extendere conuenit, quo erectus & absolute directus sit nasus. Longum autē sit hoc lorum, vt postea infra aurē abductū circum caput obducatur, & licet quidē lori extremitatē ad frontem agglutinare, licet etiā lōgius ducere, & deinde capiti obductum deligare. Hic modus simul iustam directionem habet, & simul ad moderationē faciendam promptus est, vt si quis magis aut minus nasi inclinationē ad contrariū facere velit, Nam quibus in obliquum nasus frangitur, eos in reliquis velut relatum est curare oportet. Plurimis tamen insuper opus est, vt inclinationis in contrarium gratia, lorum ad summū nasum agglutinetur. Quibuscūque vero cum fractura etiam vlcera adsunt, eos ea propter turbari non oportet. Verum super vlcera ceratum picatum imponere, aut ex emplastris aliquod cruētis vulneribus idoneum. Facilia enim curatu talia sunt. Similiter etiam, si ossa discessura sunt. Primam directionē impigre facere oportet nihil omittendo, & directionem per digitos etiā postero tempore, ita vt laxius quidē admoneas, admoneas tamen. Ex omnibus enim corporis partibus nasus facillime conformari potest. Caterum lororum agglutinatione ac in contrarium inclinatione vti omnino nihil prohibet, siue vlcera affuerint, siue inflammatio. Nullā enim molestiam exhibent.

At vero si auris fracta fuerit, deligationes omnes inimicæ sunt. Neq; enim ita laxam quis circūdare poterit. Si vero magis premat, maius malum operabitur. Nam & sana auris deligatione pressa, dolore, & pulsatione, & febre afficitur. Sed & cataplasmata pessima quidē omnino sunt quæ grauissima

*Auriculæ
fractura.*

Pp iij sunt.

HIPPOCRATIS LIBER

sunt. Verum & alia pleraque omnia mala sunt, & abscessus inducunt, & mucum ampliore suggerunt, & deinde suppurationes noxias. His autem fracta auris minime opus habet. Proximum tamen locum habet, si quid imponi debet, farina viscosa, quam neque ipsam grauem esse oportet. Contingere vero quam minime conducit. Bonum enim aliquando medicamentum est, etiam nullum adhibere medicamentum, & ad aures, & ad multa alia. Vellicationem insuper ac scalpurationem vitare oportet. Corpus autem attenuare, & magis in quo periculum est ne auris suppuretur, melius est quoque; alium mollire. Si vero quis facile vomat, ex moderata aliqua purgatione vomitum faciat. At si ad suppurationem deueniat, cito quidem aperire non oportet. multa enim ex his quae suppurari videntur, quandoque resorbentur, etiam si nondum quis vllum cataplasma imposuit. Si vero quis aperire cogatur, celerrime quidem sana fit, si in vltiorem partem perurat. Illud tamen certo scire expedit, quod multa fiet auris, & minor altera, si perusta fuerit. Si vero non in vltiorem partem peruratur, tumidam partem non valde parua sectione incidere oportet. Sub crassiore enim cute pus reperitur quam quis putauerit. Verum ut in summa dicam, alia quoque omnia mucosa, & mucos facientia, utpote quae sunt viscosa, ad contactum sub digitis hac atque illac cito dilabuntur: & propterea sub crassiore cute medici talia inueniunt, quam putarint. Nam & aliquas nervorum contortiones, ganglia appellatas, quae sane laxae ac fluidae sunt, mucosamque carnem habent, multi aperiunt, humorem in talibus se inuenturos esse putantes. Medicus quidem igitur sententia sua fallitur, verum rei huiusmodi nullum ex apertione accedit detrimentum. Qui vero aquosi loci sint, aut mucos pleni: & in qualibet locis singula si aperiantur mortem afferant, aut etiam alia detrimenta inducant, de his in alio opere scribetur. Quum igitur inciderit quis aurem, ab omnibus quidem cataplasmatibus, & ab omni linamentorum usu abstinere oportet. Curare autem vel emplastro aliquo cruentis vulneribus idoneo, vel aliquo alio, quod neque gravitatem, neque dolorem inducat. Si enim cartilago denudari inceperit, & subsidencia purulenta aut mucosa habuerit, molestum est: Fit autem & hoc propter illas curationes. Caeterum omnium eorum quae recruduerunt, perustio in vltiore partem sufficientissima medela est. Verticula vero spinarum quibuscun-

*Auris incis.
sa.
Curatio.*

*Verticula
spinarum.*

A quibuscunque in gibbum trahuntur ex morbis, pleraque; ut soluantur fieri non potest. Insuperque; & quae supra septi transuerſi iuncturam ac connexionem gibba fiunt. Quae vero infra, eorum aliqua soluunt varices in cruribus fientes. Magis autem hae varices quae in vena iuxta poplitem fiunt, quibuscunque gibboſitas cõtigerit, eam soluunt. Fiunt autem & in vena circa inguina. Iam vero quibusdam etiã dysenteria diuturna ſoluit. Et quibus quidẽ gibba fit ſpina dum pueri ſunt, priuſquã corpus ad augmentum plenum perfectum fuerit, his corpus iuxta ſpinam coaugeri non ſolet. Sed crura quidẽ ac manus perficiuntur, illae vero partes defectuoſiores fiunt. & quibus ſupra ſeptum tranſuerſum gibboſitas eſt, his & coſtae in amplitudinem augeri non ſolent, ſed in anteriorem partẽ: & petus acutum fit, ſed non latum: ipſique & difficulter ſpirant, & ſtridulam faucium aſperitatem habent. Nam ventriculi qui ſpiratum ſuſcipiunt ac emittunt, minorẽ amplitudinem habent. Sed & iuxta magnum verticulum ceruicem repãdam habere coguntur, ut ne caput ipſis pronũ ſit. Multam igitur anguſtiam faucibus exhibet etiã hoc os intro vergens. Nam & his qui natura recti ſunt, ſpirandi difficultatem hoc os inducit, ſi intro vergat, donec repreſſum fuerit. Ob talem igitur figurã eiufmodi homines eminẽtis gutturis, magis quã ſani apparent: & tuberculis circa pulmonem duris ac crudis plerumque; tales affecti ſunt. Nam & gibboſitatis occaſio, & diſſeſio plerisque propter tales collectiones fit, cum quibus vicini nerui cõmunionem habent. Quibus vero infra ſeptum tranſuerſum gibboſitas eſt, horum quibusdam morbi rhenũ ac veſicae accedunt. Sed & abſceſſus ad ſuppurationem, & circa laterum mollitudines, & inguina diuturni ac ægre curabiles, & neutri horum gibboſitates ſoluunt. Coxae vero his magis excarnes fiunt, quã his quibus ſuperne gibboſitas cõtigit. Vniuerſa tamen ſpina his longior eſt quã ſuperne gibboſis. Pubes vero & barba tardior ac imperfectior. Sed & infecundiores hi ſunt quã ſuperne gibboſi. At vero quibus iã auſto corpore gibboſitas facta fuerit, his palam præſentis tũc morbi iudicationem gibboſitas facit, per tempus tamen, aliquid ex iſdem ſignificationem de ſe plus aut minus præbet, quemadmodum etiam in pueris. Minus autem maligne in totum talia ſe habent. & multi ſanẽ iam facile ac ſano modo gibboſitatem ſuſtinuerunt,

Spina gib-
bosa.

stinuerunt, usque ad senectutem: & maxime hi quibus ad car-
nositatem ac pinguitudinem promotum fuerit corpus. pauci
tamen talium sexaginta annos transgressi sunt. plerique ve-
ro breuioris vitæ sunt. Quibusdam etiam in latus, aut hac aut
illac, verticula obliqua sūt. Et omnia aut pleraque talia, pro-
pter collectiones intra spinam sunt. Quibusdā vñ cū mor-
bo etiam figuræ insuper conferunt, ad quas reclinari cōsue-
uerunt. Verum de his in diuturnis pulmonis morbis dicitur.
Illic enim de his quæ futura sunt, pulcherrimæ prænotiones
habentur. Porro quibus ex casu spina gibba sit, horum san-
nè pauca superantur, ita vt dirigi possint. Nam quæ in scala
sunt extensiones, nihil direxerunt quod ego sciam. Vtuntur
enim ipsa maxime hi medici, qui multitudinis famam aucu-
pantur. Apud tales enim hæc in admiratione sunt, si aut pen-
dentem, aut proiici aliquem aut quæ his similia sunt videāt,
& hæc celebrant semper, neque ipsis curæ est quale quid eue-
niat ex hac aggreffione, siue bonum id sit, siue malum. Medi-
ci tamen qui talia studio habent, quos sanè ego noui, imperi-
ti sunt. Inuentum equidem vetus est, & laudo sanè vehemen-
ter eum qui primus excogitauit & hoc machinamentum, &
quoduis aliud secundum naturam inuentum. Nihil enim de-
spero, si quis recte constructum concutiat, fieri posse vt quæ-
dam dirigantur. Ipse tamen omnia huiusmodi hoc modo cu-
rare erubui, propterea quòd impostorū magis tales sunt mo-
di. Quibus igitur prope ceruicem gibbositas fuerit, his veri-
simile est has in caput extensiones minus prodesse paruum
enim pondus habet caput, & summi humeri deorsum vergē-
tes. Verum tales verisimile est magis dirigi posse, si in pedes
cōcutiantur. Ita enim maior propensio ad huiusmodi fieret.
Quibus autē magis inferius gibbositas est, hos par est vt ma-
gis in caput concutiantur. Si quis igitur concutere volet, re-
cte sanè hoc modo præparare poterit. Scalam coriaceis aut
lanceis puluinaribus insternere oportet probe alligatis paulo
amplius & in longitudinem, & in vtrāque partē, quàm quā-
tum corpus hominis occuparit. Deinde hominem supinum
supra scalam reclinare, & postea pedes quidem alligare iux-
ta malleolos ad scalam non disparatos, vinculo quidem satis
valido, verum molli, alligare vero etiam oportet infra & su-
pra vtrunque genu, itemque circa coxas. Circa laterum au-
tem mol-

A tem mollitudinem, & circa pectus, laxas fascias circumdare, ita
 vt ne impediunt concussionem. Manus vero ad costas exten-
 tas, ad corpus applicare, & non ad scalam. Vbi vero hæc præ-
 paraueris, scalam ita ad turrim aliquam altam, aut ad domus
 lacunar attrahere oportet. Locus autem in quo concussionē
 facis, renitens sit. Eos vero qui extendunt probe doctos esse
 conuenit, quo æqualiter, & probe, & ex æquilibrio, ac dere-
 pente demittant, vt neque scala in alteram partem repēs ad
 terram deueniat, neque ipsi pronui sint. Quod si tamen à tur-
 ri, aut malo defixo carchesium habēte, quis demittat, adhuc
 melius præparabit, ita vt ex trochlea aut asello laxatis instru-
 mentis ac funibus demissio fiat. Verum iniucundum est de
 his longius verba facere: attamen ex his structuris maxime
 quis concuti poterit. Si vero valde superne fuerit gibbosi-
 tas, & concutere sit opus, omnino in pedes id faciendum est,
 velut dictum est. Ita enim maior propensio ad hæc contin-
 git. Et firmare quidem oportet iuxta pectus ad scalam forti-
 ter deligando, iuxta ceruicem vero fascia quàm laxissima, di-
 rectionis saltem gratia. Sed & ipsum caput iuxta frontem ad
 scalam alligare oportet, manus autem porrectas ad corpus al-
 ligare non ad scalam. Reliquum vero corpus indeligitum
 esse oportet, nisi quantum satis est directionis gratia, alia at-
 que alia laxa fascia circumdatum esse. Verum considerandum
 est ne concussionem impediunt hæc vincula. Crura vero ad
 scalam quidem ne deligentur, sed inter se, ita vt secundum
 spinam in directum vergant. Atque hæc quidem hoc modo
 C facienda sunt, si omnino opus fuerit in scala concussionem
 fieri. Turpe tamen est & in omni arte, & non minime in me-
 dicina, multam turbam, & multā ostentationem. & multum
 rorem concitare, & deinde nullā utilitatem asferre. O-
 portet autem primum spinæ naturam qualis est cognoscere,
 ad multos enim morbos ea opus fuerit. Nā qua parte ad ven-
 trem vergit, verticula intus inter se paria sunt, & inter se li-
 gata vinculo mucoso ac nervoso de cartilaginib. exorto vsq;
 ad medullam. Alij vero nervi nervosi perpetui annexi, hinc
 atq; illinc iuxta ipsa porriguntur. Verum venarū & arteriarū
 communitates, in alio sermone declarabuntur, quot & qua-
 les sint, & vnde proficiantur, & in qualibus qualia possint.
 Itemque quibus inuolucris ipsa medulla intacta sit, & vnde
 profectis,

Spinæ na-
 tura per-
 noscenda.

HIPPOCRATIS LIBER

profectis, & ubi desinētibus, & quibus cum cōmunionem habentibus, & qualia potentib. At in vltiore parte in articulis verticula inter se cardinis in modum conferta sunt. Nerui vero communes iuxta omnia, & in externis, & in internis partibus porriguntur. Et processus ossis ad externam partem, ab omnibus verticulis vnus de vnoquoq; tum à maioribus, tum à minoribus. In his autem processibus cartilaginum appendices, & ex illis neruorum progerminatio, cognata ac consimilis extremis neruis. Costæ vero annexæ sunt, ad internam partem magis quàm ad externam capitibus vergentes, ad vnumquodque autem verticulum adarticulatæ sunt. Curuissimæ autē sunt hominis costæ obtorto modo. Intermediā vero partem costarum & ossium de verticulis procedentium, expleant vtrinque muscoli, à ceruice initio sumpto, vsq; ad septi transuersi annexionē. Ipsa autem spina secundum longitudinem rectobliqua est, à sacro quidē osse vsque ad magnum verticulū, iuxta quod crurum annexio depēdet, gibbosa est. Nam & vesica, & genituræ, & intestini recti laxa pars, in hac parte constituta sunt. Inde vero vsque ad septi annexionem, in directum repāda est, & musculos ad nates habet solus hic locus, ex internis partibus, quos lumbarios vocant. Ab hac autem parte vsq; ad magnum verticulū, quod supra supernas humeri partes est, è directo gibbosa est, imò magis esse videtur quàm est. Nam spina media sui parte, altissimæ ossū propaggines habet, hinc autē atq; illinc, minores. Ipse vero ceruicis articulus repandus est. Quibuscūq; igitur gibbositates iuxta verticula fiunt, his expulsiō magna à connexionē abrupta, vnius aut plurium verticulorum, nō ita multis, sed paucis cōtingit. Neq; enim talia vulnera fieri facile est, neq; ad externam partem expelli facile est, si non ex anteriore parte, forti aliqua re per ventrē quis vulneratus fuerit. Sic autem vtrique perierit: aut nisi quis ex alto loco delapsus, coxis aut humeris impegerit. Sed & hic vtrique morietur, etiamsi statim non intereat. At ex posteriore parte ad internam, huiusmodi expulsiōnem fieri non est proclive, si non in immensum graue aliquod onus irruat. Nam ex ossibus quæ foras enata sunt, vnumquodq; eiusmodi est, vt prius ipsum frangatur, quàm magnam intro inclinationem faciat, ita vt & ligamenta, & articulos inter se alternatos ac articulatos violet. Præterea & spin-

Analis medulla affligeretur, si ex modico loco inflexionē haberet, vbi verticulum tali expulsiōe exiluisset: & verticulum quod exiluisset, spinalem medullā utiq; premeret, si non etiā abrumperet: At ea pressa ac intercepta, multarū & magnarū & nobilium partium torporē induceret. Quare neq; curę foret medico, quomodo verticulū dirigat ac coaptet, quū multa & violenta alia mala adsint. Itaq; si tale contingat, palām est quod neq; concutiendo, neq; alio quodam modo, reponi possit, nisi quis dissecto homine, & manū in ventrem iniecta inquisitionem faciat, & ex interna parte ad externam manu retrudat. atq; hæc in mortuo quidē fieri possent, in viuo autem non ita. Cur igitur hæc scribo? Quia sunt quidam qui putant se curasse homines, quibus intro exciderint verticula articulos penitus transgressa: & sanē facillimam hanc distortionē esse, vt quis inde cōualescat, aliqui censent, eamq; nulla repositione opus habere, sed sua sponte talia sanescere. Ignari autē multi sunt, & lucro hoc habēt quod ignorāt. Persuadent enim alios. Verū fallūtur hi hac de causa. Spinā quæ in spina ipsa eminet, verticula ipsa esse putāt, quia vnūquodque ex his ossibus ad contactum rotundū apparet, ignorātes quod hæc ossa sunt ea quæ à verticulis enata sunt, de quibus paulo ante dixi. At verticula longe magis in anteriore partem absunt. Angustissimum enim ventrem ex omnibus animalibus homo habet, quantum ad magnitudinem attinet, à posteriore ad anteriorem partē, insuperq; etiā iuxta pectus.

C Quum igitur horum supereminentium ossium aliquod vehementer fractū fuerit, siue vnū, siue plura, ea parte humilior locus redditur, quā hinc atq; illinc: & propterea decipiuntur putantes verticula intro abiisse. Decipiunt autem insuper ipsos etiam figurę vulneratorum. Si enim inclinare se conātur, dolent: quū ea partē qua vulnerati sunt, cutis sit circumtenta: & simul ossa fracta ita magis corpus affligunt. Si vero in repandum recuruantur, melius habent. Nam & cutis iuxta vulnus laxior fit, & ossa minus affligunt. Sed & si quis ipsos cōtingat, ea parte repandi cedunt, & locus vacuus ac mollis hac parte ad contactum apparet. Hæc omnia relata insuper medicos decipiunt. Verum tales cito sani & illæsi sua sponte fiunt. Cito enim omnia eiusmodi ossa quæ laxa sunt, callo obducuntur. Obliquatur igitur spina etiā sanis iuxta multos modos.

Spinæ obliquatio.

modos. Nam & in natura, & in vſu ita ſe habet. Sed & præ ſe-
 neſcute, ac dolorib. Nam hæc colligãdi vim habent. At gib-
 boſitates ex caſibus contingẽtes plerunq; ſiunt, ſi aut in co-
 ſtas innitatur ac impingat, aut in humeros cadat, Neceſſe eſt
 enim foris apparere in gibboſitate vnum aliquod altiſſimum
 verticulũ, minus vero ea quę ſunt hinc atq; illinc. Non igitur
 proſilit multũ ab aliis, ſed parum, quũ ſingula acervatim cõ-
 cedãt. Propter hoc igitur etiã ſpinalis medulla eiufmodi di-
 ſtortiones facile fert, eo q̃ circularis ipſi diſtortio cõtigit,
 non angularis. Oportet autem fabricã inſtrumẽti coacto-
 rij huiufmodi cõſtruere. Licet equidẽ lignum robuſtum & la-
 tum, inciſuram oblongam habens, defodere. Licet etiã pro li-
 gno, in pariete inciſuram oblõgam facere, quæ aut cubiti al-
 titudine, aut prout congruum fuerit, à paumẽto extet. Poſt-
 ea colũnam querneam, quadrangularem, obliquã ad parietẽ
 adiciere oportet, tanto ſpacio in medio relicto, aut aliquis
 pertranſire poſſit, ſi forte opus ſit. Et ſuper colũnam quidem,
 aut tunicas, aut aliud quid molle, quod tamẽ non multum ce-
 dat, inſternere oportet, homini vero fomentum adhibere. Si
 vero admittat, ipſum etiã lauare. Deinde pronũ extẽtũ re-
 clinare, & manus ipſius ſecundum naturã extẽtas ad corpus
 alligare. Poſtea vero loro molli ſatis lato ac longo, ex duobus
 perpetuis inter ſe aduerſariis loris conſtante, ex mediã ipſius
 parte, iuxta medium pectus quã proximè ſub alas, bis cir-
 cundare oportet: & quod ſuperẽſt de loris utriq; iuxta alam
 circum humeros obuoluatur, & initia ipſorũ ad lignũ quod-
 dam piſtilloforme alligentur, ita vt congruant ſecundũ lon-
 gitudinem ſubiectæ colũnæ, ad quã lignum illud piſtillofor-
 me apponere, & renitendo extenſionẽ facere oportet. Tali
 vero quodam alio vinculo & ſupra gēua, & ſupra calcanea
 alligare, initia item ad eiufmodi lignũ alligare oportet. Poſt-
 ea autẽ alio loro lato ac molli & robuſto faciẽ formã habẽ-
 te, longitudinẽq; ac latitudinem ſufficentẽ, partem inter co-
 xas & lumbos, quã proximè ad coxas, circumcirea fortiter
 deligare, atq; ita tum huius lori, tum aliorum duorũ capita,
 ad lignũ à pedib⁹ extẽns alligare. & poſtea in hac figura hinc
 atq; illinc, æqua ſimul inclinatione, ſimulq; in directũ extẽ-
 ſionẽ facere. Nullũ enim magnũ malũ talis extenſio induxe-
 rit, ſi cõmode preparata fuerit, niſi quis de induſtria ſe extẽ-
 dendum

A tendendum exhibeat. At medicus, siue alius quisquā fortis & nō imperitus, imposita manus vola supra gibbū, & altera manu insuper alteri superimposita, deorsum cogat, animaduersione habita an in directum deorsum cogere oporteat, siue ad caput, siue ad coras. Atq; hæc coactio maxime innoxia est. Sed & si quis infideat super gibbum, & attollendo se dum ille distenditur ineutiat, innoxium est. Neq; quicquam prohibet pede inscendere ac gestari supra gibbum, atque ita sensum incutere. Ad hoc autem moderate faciendum idoneus quis fuerit ex his qui in palestra adfuerunt. Efficacissima tamē coactio est, si aut paries incisuram habeat, aut lignum defossū infra spinæ altitudinem incisum sit, quantum moderate habere videatur, ita vt tabula tiliacea, aut cuiusdam alterius ligni, non tenuis, incisuræ indatur, & postea linteum quoddā multiplex, aut paruum quoddā coriaceum puluinar, super gibbū imponatur. Quam paucissima tamē imposita esse cōducit, cauēdi saltem gratia, vt ne tabula præ duricie dolorem aliquē importune inducat. Sit autem gibbositas è directo maxime incisuræ in pariete, quo qua parte maxime extat, ea quam maxime tabula imposita premat. Vbi vero imposita fuerit, aliquis extremā tabulæ partem deprimat, aut duo hoc faciant, si vnus non suffecerit. alij vero corpus secundum longitudinem velut dictum est extendant, partim hinc, partim illinc constituti. Potest etiam asellis extensio fieri, aut iuxta lignum defossis, aut in ipso ligno asellorum postibus cōstructis, siue erectos velis vtrinq; paululum supereminentes, siue hinc atq; illinc iuxta ligni verticem. Hæ coactiones moderationē admittunt, vt & vehemētissime, & moderate fieri possint. Talem autem vim habent, vt si quis etiam ad perniciem tales necessitates adhibere velit, & non ad curationem, tunc quoque multum possint. Nam si quis secundum longitudinem hinc atq; illinc saltem sic extendat, & nullam aliam necessitatem addat, tamen sic etiam extensionem facere poterit. Sed & si non extendat, & tabula solum ita quis vtatur, etiam sic sufficienter deorsum cogere poterit. Bonæ autem sunt huiusmodi violentiæ, quibus & vehemētioribus & debilioribus vti licet, vsu ipsorum prout quisq; vult moderato. Et sanè etiam secundū naturam coactionem faciunt. Nam ea quæ extant, ad locum suū redire cōgit depressio. Quæ vero præter

HIPPOCRATIS LIBER

præter naturam coiuverunt, ea extendunt extensiones secundum naturam. Proinde neque meliores his necessitates ego habeo, neque iustiores. Restitudo enim extensionis iuxta ipsam spinam, inferne & iuxta os sacrum appellatum, nullam ansam habet: superne vero iuxta cervicē & caput, habet quidem ansam, sed in speciem indecora est: & si hac parte extensio fiat reducens, etiā alias lisiones inducere poterit. Experimentum autē aliquando feci, ut hominem supino extēto, vtre[m] non inflatum sub gibbum subderem, & postea folle ex officina fabri in subiectum vtre[m] immisso inflare. Verū res mihi nō successit. Quum enim bene extēderem hominem, vincebatur vter, & non poterat flatus aliquam coactionē facere. Sed & aliās hæc res prompta erat ad dilapsionē, nimirū quum in idem & hominis gibbositas, & vtris pleni incuruaturgiditas cogatur. Quum autem rursus non valde extendere[m] hominem, vter quidem præ flatu incuruus turgebat, homo verò omnino magis quā[m] conducebat repandus fiebat. Scripsi autem hoc de industria. Pulchrum enim est etiā ea discere quæ in experimentum assumpta successu caruerunt, & cur successum non habuerunt. Quibuscunq; porro verticula intro obliquantur, aut ex casu, aut graui aliqua re illapsa, his nullum quidem verticulum extat plerunque ita multum ab aliis. Si vero extiterit multum, aut vnum aut plura, mortem inducunt, velut etiā antea dictum est. Circularis etiam hæc, & non angularis emotio existit. Vrinæ igitur talibus magis supprimuntur, itemq; alui egestio, quā[m] his qui extra gibbosī sūt: & pedes ac tota crura magis perfrigerantur, & lethalia sunt hæc magis quā[m] illa quæ dixi. Sed & si supersites euadunt hi, magis profluam urinā habent, & cruribus impotentiores ac torpidiores fiunt. Si vero etiā in superna parte magis repādi fiant, totius corporis impotentia ac torpor accedit. Atque ego sanē nullā machinā habeo, per quam talia in idem restitui possint, si non alicui concussio per scalā opem tulerit, aut etiā alia quædā eiusmodi curatio aut extensio, qualis est ea quæ paulo antea relata est. At coactionem vnā cum extensione nullā habeo, quæ sanē fieri ita posset, velut in gibbo tabula coactionem faciebat. Quomodo enim quis ab anteriore parte per ventrem coactionem facere possit? Neque enim fieri hoc potest. Sed neque tusses, neque ster-

*Verticula
obliquata.*

E

F

nutationes

A nutationes vllam vim habent, vt extensioni auxiliari possint. Nec vero status immissio in ventrem quicquā efficere poterit. Quin & si magnæ cucurbitæ affigatur, attractionis nimis gratia verticulorum intro repentium, magno hoc mentis errore cōtingit. Propellunt enim magis quā attrahunt, & neque hoc animaduertunt hi qui ipsas affigunt. Quāto enim magis ipsas quis adigit, tātō magis repādi fiunt hi quibus affiguntur, cute simul sursum coacta. Possem autē & alios cōcussionum modos, quā hi sunt quos antea retuli, exponere, quos sanē affectioni magis conuenire quis putare possit, verum non valde ipsis fidem habeo, & propterea non scribo. In summa igitur de his quæ relata sunt, ita aceruatim constitutere oportet, quōd ea quidem quæ in repādum emota sunt, lethalia sunt ac noxia: quæ vero in gibbum, innoxia in totum, quantum ad mortem, & vrinæ suppressionem ac torporem attinet. Non enim riuos qui sunt in ventre gibbositas ad externā partem intendit, neque fluidos esse prohibet. Repāditas vero ambo hæc facit, & ad alia multa hæc accedunt. Nam multo plures & cruribus & manibus impotentes fiunt, & corpore torpescunt, & vrinæ his supprimuntur, quibus gibbositas quidē neque extra neque intrō extiterit, verum in rectitudinem spinæ vehementer concussi fuerint. Quibus vero gibbositas extat, hi minus talia perpetiuntur. Multa vero etiā alia in medicina quis videre poterit, ex quibus ea quidem quæ fortia sunt, innoxia sunt per se totā morbi iudicationem inducentia: quæ vero debiliora, noxia, ita vt & diurnos morbos progenerēt, & cum reliquo corpore ampliōre communionem habeāt, Nam & costarum fractura eiusmodi quid perpetitur. Quibus enim fracta fuerit costa vna, aut plures, velut plurimis frangitur, ita vt ossa ad internam partem non vergant, neque denudata sint, ex his pauci iam febricitarunt. Sed neque sanguinem multi iam expuerunt, neque suppurati multi sunt, neque curatione medicamentorum ex illitis linamentis opus habent, neque ossium corruptiones accedūt, & victus vulgaris sufficit. Si enim febris continua ipsos non corripuerit, etiam vasa per inediā his vacua fieri deterius est, quā si non vacua fiant. Maiorem item dolorem ac febrē & tussim inducit. Moderata enim ventris repletio, costarum sit directio. Verum vacuatio pendentes costas facit, & hæc

Qq depen-

HIPPOCRATIS LIBER.

dependētia dolorē inducit. Extrinsecus autē vulgaris deligatio talibus sufficit, ita ut cerato, & splenis, & linteis, plana deligatio placide firmetur, ut etiā lanceum quiddam insuper imponatur. Corroboratur autem costa diebus viginti. Celeriter enim his ossibus calli obducuntur. At contusa circa costas carne, aut ex plaga, aut ex casu, aut renisu, aut alio quopiam eiusmodi, multi iam multum sanguinem spuerūt. Riui enim in molli ad vnamquāque costam extenta parte, & nervi, à principalissimis in corpore partibus progressus habent. Multi itaque iam tussiculosi, & tuberculosi, ac suppurati facti sunt, & linamentis opus habuerunt, & costa ipsis corruptionem sensit. Sed & quibus nihil tale accessit, carne circa costas contusa: tardius tamē dolor in ipsis sedatur, quā in his quibus costa fracta fuerit: & in talibus vulneribus locus dolorum recidivas magis habet. Proinde aliqui tales noxas magis contemnunt, si costa ipsis fracta fuerit. Quin & curatione exactiore tales indigent, si modo sapiant. Victum enim contractum esse conducit, & corpore quā maxime quiescere, & à venere abstinere, eduliisque pinguibus, & fauces exasperantibus, ac fortibus omnibus: Venamque in cubiti flexura secare, & quā maxime filere. Deligare vero locum contusum conducit splenis non multiplicibus, sed multis & multo latioribus tota contusione, & cerato sublinere, & linteis latis cum fasciis latis ac mollibus deligare, & moderate firmare, ut deligatus non valde se compressum esse dicat, neque rursus laxum. Initium autem sumere debet qui deligat in ipsa contusione, atque isthic maxime firmare. facienda vero est deligatio velut à duobus initiis, deligandumque ut ne circumflua sit cutis circa costas, sed æquilibris. Deligandum autem aut singulis aut alternis diebus. Præstat autem & aluum mollire leui aliquo medicamento, cibi saltem euacuandi gratia: & ad decem quidem dies attenuare. Postea vero corpus renutrire ac tenerum facere. Quādiu vero attenuas, deligatione magis firmata vutendum est. Quum autem ad teneritudinem deducis, laxiore. Et si quidem sanguinem ab initio expuerit, quadraginta dierum curationem ac deligationem facere oportet. Si vero sanguinem non spuat, sufficit viginti diebus ut plurimum curatio. Verum ex robore vulneris tempora coniectare oportet.

A te oportet. Qui porrò tales contusiones neglexerint, etiam si aliud nihil maioris mali ipsis contingat, tamen locus contusus mucosiores carnem habet, quàm antea habebat. Vbi vero tale quippiam relinquitur, & curatione non probe exprimitur, deterius quidem est si iuxta ipsum os mucositas relicta fuerit. Neque enim caro amplius similiter os contingit, & os ipsum morbosius redditur, & corruptiones ossis diuturnæ, multis iam ex huiusmodi occasionibus factæ sunt. Sed & si iuxta os non fuerit, verum ipsa caro mucosa sit: attamen etiam sic recidiat, ac dolores, aliàs atque aliàs fiunt, si quis forte corpore ægrotauerit. Quapropter deligatione vti oportet bona, simulque multum conueniente, quo ad ea humoris effusio, quæ in contusione facta est, resiccet ac resorbeatur, locus autem carne sana augeatur, & ossis quoque caro augeat. At quibus ex neglectu vetustatem contraxerit, ita ut locus sit dolorosus, & caro submucosa, his vltio medela optima est. Et si quidem ipsa caro mucosa fuerit, vsque ad os vrere oportet, non tamen ut os percaleat. Si vero inter costas mucositas fuerit, ne sic quidem in superficie vrere oportet, cauere tamen ne in vltiorem partem perturas. Si vero ad os ipsum contusio esse videatur, & sit adhuc recens, & nondum os corruptionem sentiat: si quidem parua admodum fuerit, sic vrere oportet veluti dictum est. Si vero oblonga fuerit iuxta os contusionis eleuatio, plures crustas incutere oportet. Cæterum de corruptione costæ, vna cum eorum qui linamentis opus habent curatione, dicetur. Si vero femoris articulus ex coxa exciderit. Excidit autem iuxta quatuor modos, intrò quidem sæpe, foras autem præ aliis sæpe. Verum in posteriorem ac anteriorem partem excidit quidem, sed raro. Quibus igitur intrò exciderit, his longius apparet crus, si ad alterum comparatur, atque hoc merito, propter duas causas. Nam os quod à coxa procedit, & sursum ad pectinem fertur, fundamentum fit capitis femoris, & articuli ceruix in acetabulo vehitur: & nates forinsecus cauæ apparent, utpote quum intrò cesserit femoris caput. Et rursum summa femoris pars iuxta genu, extra repere cogitur, Tibia item, & pes, eodem modo. Quum igitur foras repat pes, medici ob imperitiam, sanum pedem ad hunc adhibent, & non hunc ad sanum: & propterea multo longius

*Femoris
articulus
quatuor
modis ex-
cidit.*

Qq ij læsum

HIPPOCRATIS LIBER

læsum crus apparet quàm sanum. Multis autem etiam aliis lo-
 cis talia sinistram intelligentiam habent. Nec vero flectere
 iuxta inguen similiter vt sanum possunt. Sed & si femoris ca-
 put in interfœmineo contingatur, palàm extuberare com-
 peritur. Signa igitur hæc sunt, in his quibus femur intrò ex-
 cidit. Quibus igitur articulus elapsus non fuerit repositus, sed
 aut frustra tentatus est, aut neglectus, his & ambulatio per
 cruris circum volutionem, velut in bobus fit, & plurima ve-
 xatio ipsis in sano crure contingit: & coguntur iuxta late-
 ris mollitudinem, aut iuxta elapsum articulum, mutili ac
 obliqui esse. Iuxta sanum vero crus, nates ad externam par-
 tem rotundæ esse coguntur. Si quis enim sani cruris pede
 extra ambularet, protruderet vtique reliquum corpus, vt ad
 læsum crus veheretur. Læsum autem vehere hoc non pote-
 rit. quomodo enim posset? Cogitur igitur sic sani cruris pe-
 de intro ambulare, & non extra. Ita enim maxime vehit sa-
 num crus, & suam ipsius, & læsi cruris, partem corporis vtrif-
 que incumbētem. Quum autem iuxta lateris mollitudinem,
 ac iuxta articulum cauentur, parui apparent, & baculo in-
 niti coguntur à latere iuxta sanum crus. Hac enim parte ful-
 cimento opus habent. Ad hanc enim & nates repunt, & in
 hac corporis pondus vehitur. Coguntur item se inclinare.
 Manum enim quæ est à parte cruris læsi, ad obliquum femur
 firmare coguntur. Non enim potest læsum crus vehere cor-
 pus, in crurum permutatione, si non detineatur dum ad ter-
 ram premitur. In his igitur figuris esse coguntur hi quibus
 intrò elapsus, non fuerit repositus articulus, homine non
 præmeditante vt quàm facillime sit figuratus. Sed ipsa hæc
 calamitas ex præsentibus ea quæ facillima sunt eligere do-
 cet. Nam & qui vlcus habent in pede aut tibia, non omnes
 crure valde ingredi possunt. & infantes sic iter faciunt, ex-
 tra enim ingrediuntur læso crure. Et duplex lucrum conse-
 quuntur. Duplici enim opus habent. Nam & corpus non si-
 militer vehitur in eo crure quod extra ingreditur, sicut in
 eo quod intrò. Non enim secundum rectitudinem ipsi in-
 cumbit pondus, sed multo magis ei quod subingreditur. Ipsi
 enim è directo incumbit pondus, tum in ipsa ambulatione,
 tum in crurum permutatione. In hac enim figura sanum crus
 celerrime supponere poterit, si eo quod læsum est, exterius:
 sano

A sano interius ingrediatur. Verum de quo nunc sermo est, Bonum est vt corpus ipsum sibiipſi facilimas figuras inueniat. Quibus igitur nondum perfectis ad augmentum, elapsus articulus non fuerit repositus, his femur decurtatur, & tibia, & pes. Neque enim ossa similiter in longitudinem augetur, sed breuiora fiunt. Maxime autem femoris. Excarne item & emusculatum, ac effœminatum & tenuius totum fit crus, simul quidem propter priuationem loci articuli, simul autem quòd eo vti non possunt, eo quòd secundum naturam situs non est. Vſus enim aliquis liberat ab effœminatione, liberat etiam aliquantum ab intercepto in longitudinem augmento. Maxime igitur leduntur hi quibus dum in vêtre sunt, hic articulus fuerit luxatus. Secũdo loco hi quibus valde infantib⁹ idem cõtigit. Minime vero hi qui perfecti sunt. Qualis igitur ambulatione perfectis cõtingat, dictum est. Quibus vero dum infantes sunt calamitas hæc incidit, plerique ad corporis directionẽ tardi sunt, immo male ad sanum crus deuoluuntur, manu quæ est ad sanum crus, ad terrã se fulcipientes. Sed & ex perfectæ ætatis hominib⁹ quidã, quibus hæc calamitas contigit, ad ambulationem rectã cunctantur. Quicunq; vero infantes hac calamitate pressi, recte educati fuerint, sano quidem crure in rectum vtuntur, verum sub alam secundum sanum crus scipionem ferunt, aliqui etiam sub vtranque alam. Crus autem læsum eleuatũ habent, & tãto melius habent, quãto breuius ipsius læsum crus fuerit. Sanũ autem crus nihilominus ipsis robustum est, quã si ambo sana essent. Effœminantur tamen omnibus talibus carnes cruris, & plerunq; hoc magis perpetiuntur hæc quæ sunt ab externa parte, quã quæ ab interna. Cæterum quidã fabulantur Amazonides masculam suã sobolem statim dum infantes sunt luxare, aliã circa genna, aliã circa coxas, quo nimirum claudi fiant, & masculum genus fœmineo insidias non ſtruat. Vtuntur itaq; his pro opificib⁹ ad coriaria, aut fabrilia, aut alia sedetaria opera. An equidem vera hæc sint, ego non noui: quòd autẽ tales fiant, scio, si quis ipsos statim dum infantes sunt luxet. Iuxta coxas igitur magna differentia est, an extra, aut intro fiat luxatio. Iuxta genna vero, differentia quidem aliqua est sed minor. Modus autem vtriusque claudicationis proprius est. Decurtantur enim magis hi quibus

Offit co-
auſio.

extra luxatio facta est. Recti autem minus stant, quibus in-
tro luxatio contigit. Eodem modo etiam si iuxta malleolum
luxatio fiat, si quidem ad externam partem id contingat,
muti quidem fiunt, verum stare possunt. Si vero ad internā
valgi quidem fiunt, minus autē stare possunt. At vero co-
auſio ossium talis fit. Quibus quidem circa malleolum ti-
biæ os excessit, his pedis quidem ossa minime coaugescunt.
hæc enim proxime ad vulnus sunt. Verum tibiæ ossa augen-
tur quidem non multo defectuosius, carnes tamen minuun-
tur. Quibus vero iuxta malleolum māserit articulus secundū
naturā, iuxta genu autem excesserit, his tibiæ os similiter co-
augescere nō solet, sed breuius fit. Hoc enim proxime ad vul-
nus est. Pedis autem ossa minuuntur quidem, sed non simili-
ter, velut paulo ante dictum est, quia articulus circa pedē sal-
uus est. Si vero ipso etiā vti possent, velut mutilo, minus ad-
huc pedis ossa his minuerentur. At quibus circa corā luxatio
cōtingit, his femoris os non similiter coaugescere solet: Hoc
nim proxime ad vulnus est: sed breuius sano fit. Tibiæ tamen
ossa nō similiter his augmento destituuntur, neq; ossa pedis.
atq; hoc ea de causa, q̄ femoris articulus qui ad tibiā est, &
tibiæ articulus qui ad pedē est, in sua natura manet. Carnes
tamen minuuntur his totius cruris. Si vero vti crure possent,
adhuc magis ossa augerētur, velut etiā prius dictum est, ex-
cepto femore, & minus excarnes essent. Multo tamen minus
carnosi q̄ hi qui sunt essent. Argumēto autē quod talia ita se
habent, hoc est. Quicunq; enim brachio elapso, mustellæ cu-
bito præditi sunt, paruumq; ac macilentū brachiū habēt, aut
ex natiuitate, aut etiā dum augescunt, priusquā perfecti eua-
dant, galeancones appellati, hi os quidem brachij breue ha-
bent, cubitum autem & summā manum paulo defectuosio-
rem quā sanī, propter relatas causas, eo quod brachiū vul-
nerato articulo proximum est, vt ideo breuius factū sit. Rur-
sus autem cubit⁹ propterea nō similiter calamitatē percipit,
quia brachij articulus qui est ad cubitū, in veteri natura ma-
net. Et rursus manus adhuc longius abest à calamitate quā
cubitus. Propter has igitur causas cōtingit, vt & ossa quę non
coaugētur, nō coaugescāt, & quę coaugētur, coaugescāt. Cē-
terū ad carnositatē & manui & brachio multū profuerit, si
quis manu laborādo se fatiget. Quæcunque enim manuum
opera

A opera sunt, plurima ex ipsis Galeacones hac manu operari conantur, velut altera possunt, & nihilo defectuosius quàm cum illa efficiunt. Non enim supra manus, velut supra pedes, corpus vehi necesse est. Verum leuia sunt ipsis opera. Propter vsum autem non minuuntur carnes Galeaconibus, neq; circa manum, neque circa cubitum. Sed & brachium propterea aliquam opem sentit ad carnositatem. Quum autem coxa eluxata fuerit ad internam partem à natiuitate, aut adhuc infanti, carnes ideo magis minuuntur quàm in manu, quòd crure vti non possint. Quòd autem hæc hoc modo se habeant, testimonium vnum quoddam in paulo posterius referendis habebitur. At quibus in exteriorem partem femoris caput exciderit, his crus breuius apparet, si ad alterum extendatur, atque id merito. Non enim super os fundamentum fit capitis femoris, sicut quum intro excidebat, sed iuxta os quod inclinatam naturam habet in carne humida ac cedente firmatur. & propterea quidem breuius apparet. Intrinsecus autem iuxta plechada, intermediam crurum ac inguinum partem, femur magis mutilum & ex carne fit. Nates autem extrinsecus incuruiores, vtpote quum extra femoris caput elapsum sit. Sed & superius apparent nates, vtpote quum caro quæ isthic est, femoris capiti cesserit. Summa vero femoris pars circa genu, intro reperi videtur. Tibia item & pes. Sed neque inflectere velut sanum crus possunt. Et signa quidem femoris extra elapsi hæc sunt. Quibus igitur perfectis iam elapsus articulus non fuerit repositus, his totum crus breuius apparet. In ambulatione autem calcaneo terram pertingere non possunt. Verum pectore pedis in terra consistunt ac progrediuntur, parum autem ad internam partem summis digitis vergunt. At crus læsum in his multo magis corpus vehere potest, quàm quibus ad internam partem excidit, partim quòd caput femoris, & ceruix articuli, quum natura obliqua sit, sub multam coxæ partem subsistit: partim quòd summus pes non ad externam partem inclinatus esse cogitur, sed prope est ad rectitudinem corporis, & tendit etiam interius. Quum igitur semitam ac callem acceperit articulus, in carne ad quam elapsus est, & caro viscositatem contraxerit, doloris exors progressu temporis fit. Quum autem doloris exors factus fuerit, possunt quidem absque baculo iter facere, si aliàs voluerint. possunt autem &

vehere corpus supra crus læsum. Itaque propter vsum, car- D
 nes talibus minus effœminantur, quàm illis de quibus pau-
 lo ante dictum est. Effœminantur autem aut plus, aut minus.
 Magisque adhuc effœminantur plerumque iuxta internam
 partem, quàm iuxta externam. Plerique tamen ex his calcea-
 mentum sibi inducere non possunt, propter cruris inflexibi-
 litatem. Quidam vero etiam hoc possunt. At quibus dum ad-
 huc in ventre sunt, hic articulus fuerit luxatus, aut dū adhuc
 augeſcunt, vi elapsus, non fuerit repositus, aut etiam præ
 morbo hic articulus exceſſerit, ac luxatus fuerit: multa e-
 nim huiusmodi sunt: talium quibusdam si corruptionem sen-
 ſerit femur, suppurationes diuturnæ & linamentis indigen-
 tes fiunt, & aliquibus ossium denudationes. Similiter autem
 & quibus corruptionem femoris os ſentit, & quibus non ſen-
 tit, multo breuius fit, & velut sanum coaueſcere non ſolet.
 Tibiæ tamen ossa breuiora quidem sunt quàm alterius ti-
 biæ, sed paululum, ob causas antea relatas. Ambulare vero ta-
 les possunt, & quidam ex ipsis eo modo quo perfecti, qui-
 bus elapsus articulus repositus non est. aliqui vero etiam to-
 to pedè consistentes progrediuntur, declinant tamen inter
 ambulandum propter cruris breuitatem coacti. Hæc autem
 hoc modo fiunt, si diligenter educati fuerint in figuris, & re-
 cte in quibus oportet, priusquam ad iter faciendum corrobo-
 rati fuerint. diligenter item & recte, postquam corroborati
 fuerint. Plurima autem diligentia opus habent hi, quibus
 dum maxime infantes sunt, hæc calamitas cōtigerit. Si enim
 neglecti fuerint dum infantes sunt, inutile penitus, & omni
 augmento priuatum, totum crus euadit, & carnes totius cru-
 ris magis minuuntur quàm sani. Multo tamen minus his mi-
 nuuntur quàm illis quibus intro excidit, propter vsum & la-
 bore, ita vt statim crure vti possint, velut etiam paulo ante
 in Galeanconibus dictum est. Sunt autem aliqui, quibus par-
 tim statim à natiuitate, partim præ morbo, amborum crurum
 articuli exciderunt ad externam partem. His igitur ossa qui-
 dem easdem affectiones habent ac perpetiuntur. Carnes ta-
 men minime effœminantur. Sed & satis carnosæ crura sunt,
 præterquam si quid sanè circa internā partem paululum de-
 ficiat. Propterea vero satis carnosæ sunt, quia vtrisque cru-
 ribus similiter vtuntur. Similiter enim fluctuant hæc atque
 illæ

A illac inter ambulandum : & vehementer eminentibus nati-
bus hi videntur , propter articularum excessum . Si vero ossa
ipsis corruptionem non senserint , neque gibbosi supra co-
xas fiant : nonnullos enim etiam talia corripunt : Si igitur
tale quid non contigerit , satis sani de cætero durant . Totum
tamen corpus hi minus augescens habent , capite excepto .

At vero quibus in posteriorem partem femoris caput ex-
ciderit : paucis autem excidit : hi crus extendere non pos-
sunt , neque iuxta articulum elapsum , neque ita valde circa po-
plitem , & multo minus q̃ hi quibus iamdudum id contigit .
Hi enim magis & circa inguē , & circa poplitem , articulū ex-
tendunt . Illud tamen insuper intelligere oportet : Est enim
C commodum , & magni faciendum , & plerisque ignotū : Quòd
neque sani articulum circa poplitem extendere possunt , si
non simul extendant etiam articulum circa inguen , præter-
quam si pedem valde sursum attollant . Sic enim poterint . Hi
itaque neq; inflectere articulum circa poplitem similiter pos-
sunt , sed multo difficilius , si non etiam articulum circa in-
guen inflexerint . Multa vero etiam alia circa corpus huius-
modi fraternitates ac cognationes habent , & circa nervorum
distentiones , & circa musculorum figuras , plurima , & pluris
facienda vt cognoscantur , quàm quispiam putauerit . Item
circa intestini naturam , & totius ventris . & circa vterorum
errores ac distentiones . Verum de his alibi nobis sermo erit
cognatus his quæ nunc dicuntur . Sed de quo nunc sermo est ,
neque extendere possunt , velut iam dictum est , & brevius
crus apparet , atque hoc ob duas causas , & quòd non extendi-
tur , & quòd ad natium carnem elapsum est . Natura enim os-
sis coxæ ea parte est , qua & caput & cervice femoris existit .
Vbi vero luxatum fuerit , primum ad externā partem natium
defertur . Inflectere tamen possunt , si dolor non prohibeat ,
& tibia & pes moderate recta apparent , & neq; hæc , neq; il-
lac multū inclinata . Iuxta inguen vero caro insuper aliquāto
mollior esse videtur , præsertim ad contactum , vt pote articu-
lo ad alteram partem elapso . Ad ipsas autem nates si attre-
tur femoris caput , aliquāto etiam magis extuberare videtur .
atque hæc quidem signa sunt , si cui in posteriorem partem fe-
mur excidit . Cui igitur iam perfectò elapsum non fuerit , re-
positum , hic ambulare quidem potest , vbi tempus interces-
serit ,

HIPPOCRATIS LIBER

serit, & dolor sedatus fuerit, & articulus in carnem versari
 adfueuerit. Cogitur tamen vehementer se inflectere circa
 inguina, dum iter facit, atque hoc ob duas causas: tum quod
 multo breuius crus sit, ob ea quæ antea dicta sunt: tum quod
 multum valde abest ab eo, vt calcaneo terram contingat. Si
 enim conaretur vel paululum pede illo vehi, ita vt nihil aliud
 habeat quo se firmet, retro sane corruerit. Magna enim fue-
 rit momenti inclinatio, & coxis multum in posteriorem par-
 tem supereminentibus super pedis gressum, & spina insuper
 ad coxas vergente. Vix autem pectore pedis terram attin-
 git, & ne sic quidem, nisi ipse seipsum circa inguina infle-
 ctat, & altero crure circa poplitem insuper se inflectat. Ob
 hæc autem cogitur, vt manum quæ est secundum læsum crus,
 ad supernam femoris partem in singulis gressibus firmet. Co-
 git igitur aliquantum hoc ipsum, vt circa inguina inflecta-
 tur. Nam in permutatione crurum in ambulando, corpus su-
 pra læsum crus vehi non potest, si non insuper firmetur crus
 per manum ad terram, nimirum quum non sub corpore articulus
 subsistat, sed ad posteriorem partem iuxta coxam extet. Ab-
 que tamen baculo tales iter facere possunt, si aliàs adfueue-
 rint, eo quod gressus pedis in vteri rectitudine manet, & non
 ad extremam partem inclinatus est. Quapropter nihil opus
 habent baculi fulcimento. Quicumque tamen pro femoris
 per manum apprehensione, supposito sub alam, quæ ad fini-
 strum crus est, scipione inniti volunt, hi siquidem longiorem
 scipionem supposuerint, erectiores quidem iter facient, pede
 autem ad terram non innituntur. Si vero pede inniti vo-
 lent, breuior ipsis baculus faciendus est, & ad inguina, vt se
 inflectant necesse fuerit. Cæterum carniarum imminutio-
 nes etiam his secundum rationem sunt, velut antea dictum
 est. Qui enim eleuatum habent crus, & nihil laborant, his
 etiam maxime minuuntur. Si vero plurimo vtuntur ingres-
 su, his minime minuuntur. Sanum tamen crus nihil inde v-
 tilitatis consequitur, sed etiam deformius fit, si læso crure
 ad terram innitentes vtantur. Illi enim simul inseruiens, &
 extra prominente coxa esse cogitur, & circa poplitem se in-
 flectere. Si vero quis læso crure non ad terram vtatur, sed e-
 leuatum habeat, & scipioni innitatur, sic sanum crus robu-
 stum fiet. Nam & in naturali statu degit, & exercitationes
 ipsum

A ipsum corroborant. Possit aliquis dicere, extra medicinam talia esse. Quid enim opus est de his quæ incurabilia iam facta sunt, amplius tractare? At hoc facere multum refert. Eiusdem enim professionis est & hæc cognoscere. Non enim fieri potest, vt inter se dirimantur. Oportet enim curabilia ita tractare, vt ne incurabilia fiant, ea intelligentia vt quàm maxime prohibeamus, ne ad hoc deueniant vt incurabilia reddantur. Oportet autem & incurabilia cognoscere, vt ne maxime lædant. Prædictiones autem splendide sunt ac gloriose ex cognitione, quò, & qualiter & quando, singula desinent, siue eo vertantur vt incurabilia fiant, siue curationis spem exhibeant. Quibuscumque vero ex natiuitate, aut dum adhuc aliàs augefcunt, ita elapsus fuerit articulus, & non repositus, siue ex violentia elapsus sit, siue præ morbo: Multæ enim huiusmodi luxationes fiunt in morbis: Qui vero sint hi morbi, in quibus articuli elabuntur, postea scribetur: Si itaque elapsus non fuerit repositus, femoris quidem os breue fit, affligitur autem totum crus, & augmento destituitur, & multo magis excarne fit, eo quòd ipso non vtantur. Nam & articulus circa poplitem his affligitur. Nervi enim ob ea quæ antea dicta sunt intenduntur. Quare articulum circa poplitem extendere non possunt hi quibus hoc modo coxa excidit. Vt enim in summa dicam, Omnia quæ in corpore ad vsum facta sunt, si quis moderate ipsis vtatur, & in his laboribus exerceat, ad quos singula sunt adueta, sic quidem sana sunt, & augefcunt, & probe consenscunt. Si vero quis non vtatur, sed quiescat, morbosiora fiunt, & non augefcunt, & cito consenscunt. Inter hæc autem non minime perpetiuntur hoc & articuli, & nervi, si quis non ipsis vtatur. Propter has igitur causas, magis in hoc luxationis modo quàm in aliis affliguntur. Totum enim crus & in ossium, & in carniū natura, augmento destituitur. Tales igitur vbi iam in viros euaserunt, eleuatum ac inclinatū crus hoc habent, altero vero vehuntur baculo innitentes, aliqui vno, aliqui duobus. Quibus porro in anteriorem partem femoris caput elapsū fuerit: paucis autem hoc contingit: hi extendere quidem crus perfecte possunt, inflectere autem se minime hi possunt circa inguen. Affliguntur autem etiam, si circa poplitem se inflectere coguntur. Longitudo

*Articulus
cū repositus
nō fuerit.*

*Femur an
trorsum ex
lapsū.*

HIPPOCRATIS LIBER

gitudo vero cruris consimilis apparet, & circa calcaneum **D**
 quidem valde. Verum summus pes aliquanto minus in an-
 teriorem partem prominere solet. Totum autem crus recti-
 tudinem habet secundum naturam, & neque hæc, neque il-
 lac vergit. Cæterum hi statim dolore corripiuntur maxi-
 me, & vrina imprimis supprimitur, aliquanto magis quam
 in aliis luxationibus. Caput enim femoris proxime his in-
 cumbit ad præcipuos nervos, & circa inguen quidem ex-
 tuberantes videntur, & locus extensus apparet, Verum cir-
 ca nates rugosior, & maxime excarnis. Atque hæc quidem
 quæ relata sunt, signa sunt eorum quibus ita femur exci-
 dit. Quibuscunque igitur viris iam factis, hic articulus ela-
 psus, non fuerit repositus, hi vbi dolor ipsis sedatus fuerit, **E**
 & articulus in eo loco in quem excidit, versari adsue-
 rit, statim ferè recti ambulare possunt, absque baculo, & val-
 de quidem recti, vtpote quum ad læsum crus, neque circa
 inguen, neque circa poplitem, facile se flectere possint. Pro-
 pter inguinis itaque inflexibilitatem, rectiore toto crure in
 ambulando vtuntur, quàm quum sani essent. Sed & aliquan-
 do ad terram pedem trahunt, vtpote quum supernos articu-
 los non facile inflectant, & toto pede ingrediantur. Nihilo
 enim minus hi calcaneo ingrediuntur, quàm anteriore pedis
 parte. Si vero magnis gressibus progredi possent, etiã valde
 calcaneo insistentes progredieretur. Nã & sani quãto mino-
 ribus gressibus iter faciunt, tanto magis calcaneo ingrediun-
 tur, alterum pedem deponentes, contrarium eleuantes. Qui- **F**
 buscunque itaque hoc modo excidit, adhuc etiam magis cal-
 caneo terram contingunt, quàm anteriore pedis parte. An-
 terior enim pedis pars, vbi reliquum crus extèrum fuerit, nõ
 similiter in anteriorem partem inflecti potest, sicut vbi crus
 fuerit inflexum. Neque rursus sinuari pes potest crure infle-
 xo, sicut vbi crus fuerit extensum. Sana igitur natura hoc mo-
 do est, veluti dictum est. Quum vero elapsus articulus repo-
 situs non fuerit, sic iter faciunt, velut dictum est, ob prædi-
 ctas has causas. Magis tamen ex carne crus fit quàm alterum,
 & iuxta nates, & circa suram, & iuxta posteriorem rectitudi-
 nem. At vero quibus dum adhuc infantes sunt, articulus sic
 elapsus, nõ fuerit repositus, aut etiam à natiuitate ita habue-
 rint, & his femoris os aliquanto magis minuitur, quàm tibiæ
 aut pedis

A aut pedis ossa Et minimum quidem in hoc luxationis modo femur minuitur. Carnes tamen vndique minuuntur, maxime circa posteriorem rectitudinem, quemadmodum etiam prius dictum est. Quicūque igitur recte educati fuerint, hi vbi au-
B gescunt, crure vti possunt, breuiore aliquantū existēte quā altero, ita tamen vt baculo innitatur ea parte qua lēsum crus est. Non enim absque calcaneo, pedis pectore admodum vti possunt, vt in id innitantur, quemadmodum in aliis claudicationibus aliqui possunt. Causa vero cur non possint, ea est quæ paulo ante relata est. Ob id igitur baculo insuper opus habent. Qui vero neglecti fuerint, & crure ad terram non vtuntur, sed eleuatū id habent, his minuuntur quidem ossa,
B vbi augescunt, magis quā his qui eo vtuntur. Minuuntur autem & carnes magis multo quā his qui vtuntur. Verum circa articulos in directum mutilatur his crus aliquanto magis, quā quibus alio modo luxatio facta est. Quo igitur in summa dicatur, Articuli excidentes ac qui luxantur, inæqualiter inter seipso excidunt ac luxantur, aliquando multo plus, aliquando multo minus. Et quibus quidē multo plus luxati aut elapsi fuerint, his omnino difficilius reponuntur. Et si repositi non fuerint, maiores & manifestiores mutilationes ac affectiones tales habent, & ossium, & carnum, & figurarum. Vbi vero minus exciderint & luxati fuerint, tales facilius quā alij reponi possunt. Si vero frustra tentati, aut neglecti fuerint, minores ac minus noxiæ mutilationes his fiūt, quā illis de quibus paulo ante dictum est. Reliqui igitur articuli etiam valde multum differunt ad hoc vt aliquando minor, aliquando maior luxatio fiat. Verum femoris & brachij capita, quā similime inter se vtraque excidunt. Nā capita prout rotunda sunt, simplicem & caluam rotunditatem habent. Orbiculatiores autem sinus sunt, qui capita excipiunt, capitibus tamen ipsis congruentes. Quapropter fieri non potest vt dimidium articuli ex ipsis elabatur. Nā ob rotunditatis circumferentiam, aut ad externā, aut ad internam partem luxari poterit. Sed de quo nunc sermo est, perfecte excidunt, nā aliqui non excidunt. Attamen & hi aliquando plus, aliquando minus, à naturali statu profliliunt, & femur aliquanto magis quā brachium patitur. Nam aliquæ etiam ex his luxationibus quæ à natiuitate fiunt, si parum elapsæ fuerint, ad naturalem statum reduci

HIPPOCRATIS LIBER

tum reduci possunt, & maxime articuli circa pedem. Quicū-
 que à natiuitate mutili sunt, plerique ex his curabiles sunt, si
 non valde magna emotio facta fuerit, aut etiam præuictis
 iam pueris contigerit. Optimum igitur est ut talia quam ce-
 lerrime curentur, priusquam valde magnus ossium defectus
 fiat, & priusquam admodum magnus carniū defectus circa ti-
 biam contingat. Modus itaque mutilationis nō vnus est, sed
 plures. Plurima quidem eluxata non sunt penitus, sed per fi-
 guræ consuetudinem, in quadā pedis interceptione mutila-
 ta. Animaduertendum autem in horum curatione est, ut tibiæ
 circa malleolum os, quod extrinsecus est, ad internā partem
 retrudatur ac dirigatur, & calcanei os quod ē directo illi
 subiaceret, ad externā partem retrudatur, quo ossa quæ eminet
 sibi ipsis occurrant iuxta medium ac obliquum pedem. Digi-
 ti vero acruati vnā cum magno digito ad internā partē in-
 clinentur, atque ita circuncirca cogantur. Probe autem deli-
 gare oportet cerato resinato, & spleniis, & linteis mollib⁹ nō
 paucis, neque nimis compressis, atque ita deligationis circū-
 ductiones facere, velut etiam manibus directio pedis fiebat,
 quo pes paulo magis ad valgum vergere videatur. Soleam e-
 tiam quandā facere oportet, aut ex pelle non nimis dura, aut
 ē plumbo, eamque insuper alligare non ad corpus positā, sed
 vbi iam postremis linteis deligare voles. Quum vero iā deli-
 gatus fuerit, vnus alicuius lintei ex his quibus deligatur, ini-
 tium, ad deligamenta quæ infra pedem sunt assuere oportet,
 ē directo parui digiti, & postea sursum extendere, ita ut mo-
 derate habere videatur, atque sic supra surā circundare, quo
 sic extantum ac collocatum stabile maneat. In summa, quasi
 quis ceram fingat, ad naturā iustam adducere oportet, ita ut
 & inclinata, & distenta præter naturam, & manibus sic diri-
 gamus, & similiter deligatione: adducamus autem non vio-
 lenter, sed leniter. Assuere vero ita oportet lintea, ut condu-
 cat ad reparationes ac appensiones faciēdas. Aliæ enim clau-
 dicationes alia reparatione ac appensione opus habent. Cal-
 ceum insuper plumbeum facere oportet, extra deligationem
 adalligatum, qualem modulum crepidæ chiaz habebunt. Ve-
 rum nihil ipso opus est, si quis & manibus recte direxerit, &
 linteis recte deligauerit, & appensiones ac reparationes per
 assuta lintea recte fecerit. Atque hæc quidem est curatio, &
 neque

neque sectione, neque vitione, neque alia varietate quicquā opus habet. Citius enim talia medicinae obtēperant, quā quis putarit. Devincere tamen tempore oportet, donec in iustis figuris corpus auctum fuerit. Vbi vero calcei ratio habenda est, Arbylae lutigradae, calceamēti ita appellati species, accommodatissimae existunt. Hoc enim calceamētum minime à pede superatur, sed potius ipsum superat. Idoneus est etiam creticus calceamentorū modus. At verò quibus tibiae ossibus luxatis, ac vlcere inducto, articuli circa pedem penitus eminent, siue intro vergant, siue extra, tales reponere nō oportet, sed permittere vt quicūque velit medicus reponat. Illud enim clare scire oportet quod homo morietur, si repositi permāserint. Sed & vita paucorum dierum his cōtinget. Pauci enim ex ipsis septimum diem transgrediuntur. Cōuulsio enim est quae ipsos occidit. Sed & cancerari cōtingit tibiā ac pedem. Hāc ita futura esse certo scire oportet. Et neque veratrum mihi videtur profuturum esse, & eadem die datū, & rursus epotum, proxime autem si quicquam huiusmodi facit, non tamē mihi hoc videtur. Si vero repositi non fuerint, & ne tētati quidem ab initio, plerique ipsorum superstites euadunt. Sic autem & tibiā & pedem coaptari oportet, prout ipse volet, modo non sint dependentia, aut commota. Curatio vero facienda est cerato picato, & splenis vino imbutis paucis non valde frigidis. Frigiditas enim in talibus cōuulsionem accersit. Idonea etiam sunt folia betarum, aut tussilaginis, bechij appellatae, aut alicuius alterius huiusmodi, in vino nigro austero semicocta ac imposita. Et facienda est curatio super vlcus, & super partes adiacētes. Et cerato tepido ipsum vlcus illinendum. Si vero hyemis tempus fuerit, etiam lanae succidae vino ac oleo tepidis imbutae superne ipsum madesfaciant. Deligatio vero nulla, neque vllum cataplasma adhibendum est. Probē enim nosse cōuenit, quod compressio ac omnis oneris gestatio, talibus omne malum affert. Accommodata autem sunt ad talia, & ex emplastris aliqua quae cruentis vulneribus destinata sunt, quibus videlicet ex ipsis cōfert, vt lanæ superimpositae vino madesfiant, & multo tempore sinantur. Quae vero ex illis cruentis emplastris, paucissimis diebus incumbere debent, & quae resina comprehenduntur forissecus adiecta, nō similiter vt illa idonea sunt. diuturna enim sit

Tibiae ossa
luxata.

Curatio

nim fit horum vlcerum purgatio, quum multo tempore ma-
 dore abundant. Quosdam tamen ex his deligare, bonum est.
 Verum illud clare nosse oportet, quod necesse est hominem
 turpiter claudum fieri. Nam pes in talibus in supernam partē
 retractus est: & ossa luxata, extra eminentia apparēt. Neque
 enim vllum ex talibus ossibus plerunque denudatur, nisi le-
 uiter aliquantum: neque abscedit, sed tenuibus ac debilibus
 cicatricibus circumducitur: atque hoc si multo tēpore quie-
 uerint: Sin minus, periculum est ne vlcusculum immedicabi-
 le relinquatur. Verum de quo sermo est, qui sic curantur, ser-
 uantur. Si vero repositus fuerit articulus ac permanferit, mo-
 riuntur. Eadem ratio est, si etiam cubiti ossa circa manus ar-
 ticulum vlcere facto emineant, siue ad internam manus par-
 tem, siue ad externam. Clare enim nosse id oportet, quod is
 morietur intra paucos dies tali morte, qualis antea dicta est,
 cui reposita ossa permanferint. Quibus vero reposita nō fue-
 rint, neque repositio tentata est, hi multo plures superstites
 manent. Curatio autem eiusmodi etiā talibus commoda est,
 qualis iam dicta est. Figuram vero claudicationis turpē esse
 necesse est, & digitos manus debiles ac inutiles. Si enim ad
 internā partem ossa luxata fuerint, digitos inflectere nō po-
 test. Si vero ad externam, extendere nequit. Quibus vero
 tibie os facto vlcere, circa genu eminuerit foras, siue ad ex-
 ternā partem siue ad internā, his si quis reponat, adhuc pro-
 ptior mors adest quā aliis, etiam si etiam illis prompta ade-
 rat. Si vero omīssa repositione medearis, spes quidem salutis
 hoc solo modo existit. Verū periculosa hęc ossa sunt, quā-
 to superiora ac robustiora sunt, & à fortioribus elapsa. At
 si os femoris quod ad genu est, vlcere facto elapsū fuerit &
 repositum permāserit, mortem adhuc violentiorem citius in-
 duxerit quā prius relata. Si vero repositum nō fuerit, lōge
 magis periculosum est quā priora. Sola tamen hęc salutis
 spes est. Eadē vero ratio est, & de articulis circa gibbum cu-
 biti, & de cubito ac brachio. Quęcunque enim ex his luxa-
 ta, vlcere facto eminerint, ea omnia si reposita fuerint mor-
 tem inducunt: non reposita, spem salutis: claudicationem ve-
 ro superstilibus. Lethaliores autem sunt superiores articuli, si
 reponantur. Sed & si non reponantur, periculosiores iidem
 sunt. Si vero alicui superiores articuli luxati, facto vlcere e-
 mincant,

Os tibie
 eminens.

Os femo-
 ris quā pe-
 riculosum.

A mineant, hi & si reponantur celerrimam mortem inducunt: & si non reponantur, periculosiores sunt. Curatio vero iā relata est, quæ mihi accommodatissima esse videtur. At vero quibus articuli digitorum aut pedis, aut manus luxati, facto ulcere eminuerint, osse nō fracto, sed circa ipsam connexionē auulso, his si repositi permanserint, adest quidem periculum conuulsionis, si non bene curati fuerint: attamen operæ pretium est ut repositio fiat, cum prædictione quod multa custodia ac cura opus habet. Reponere vero facillimum est, efficacissimūq; ac artificiosissimum per vesticulū, velut etiā antea dictū est in fractis ac eminētibus ossibus. Postea quiescere quāmaxime conuenit, & decumbere, ac paucis cibis uti. Melius est & pharmaco sursum purgante leui aliquo uti. Vlcus vero curare oportet, aut cruentis emplastris quæ madesunt, aut polyophthalmi siue buphthalmi foliis impositis, aut quibus ossa in capite fracta curantur. Nihil autem valde frigidum adhibere. Minime igitur primi articuli periculosi sunt. Superiores autem periculosiores. Reponere vero oportet eadē die aut postridie: Tertio ac quarto minime. Quarto enim die maxime recrudescere solent. Quibus autem nō statim repositi fuerint, in his dictos dies transgredi oportet. Quicquid enim intra decem dies repositum fuerit, omne id continetur. Si vero reposito osse conuulso accedat, articulū statim eiicere oportet, & calida quāmaxime sēpissime humectare, & totum corpus, & præsertim circa articulos, calide & leniter ac molliter tractare. Verum inclinatum magis quā extantum totum corpus esse oportet. Expectādum tamen est articulos circa digitos qui reponuntur abscessuros esse. Plerūque enim ita contingit, si vel quæuis inflammatio subsit. Quare si non propter vulgi imperitiā, medico verēda esset accusatio, nullum penitus reponere oportebat. Atque ad hunc modum periculosa sunt ossa, circa articulos eminentia foras, si reponantur, quemadmodum dictum est. Quæcunque vero circa articulos digitorum penitus refecātur, ea plerūq; innoxia sunt, si nō quis in ipsa vulneratione ex animi deliquio lædatur. Et curatio vulgaris talibus vlceribus sufficit. Sed & quæ non circa articulos, sed iuxta aliam quandam ossium rectitudinem refecantur, & hæc innoxia sunt, & adhuc aliis curatu faciliora, Et quæ iuxta digitos ossa fracta extra eminēt,

Rr non ad

HIPPOCRATIS LIBER.

non ad articulum, & hæc si reponatur innoxia sunt. At resec-
 ctiones ossium perfectæ circa articulos, & in pede, & in ma-
 nu, & in tibia ad malleolos, & in cubito ad iuncturâ manus,
 plerisque quibus resecatur innoxia sunt, si non statim animi
 deliquiū euertat, aut quarta die febris cōtinua accedat. Cor-
 ruptiones tamen carniū contingunt, & in vulneribus san-
 guifluis fientibus, & vehementibus cōstriktionibus, & in os-
 sium fracturis magis quàm oportet compressis: & aliis vin-
 culis violentis intercepta plerisque decidūt. Et pleriq; ex ta-
 libus superstites euadūt, & quibus femoris pars aliqua & car-
 nium & ossis decidit, & quibus brachij pars (Minus autem si
 cubiti aut tibiæ pars deciderit) & amplius facile ferentes su-
 perstites euadūt. Quibus igitur fractis ossibus corruptiones
 statim fiunt, & denigrationes, his abruptiones corporis cele-
 res circuncirca fiunt, & decidētia cito decidunt, vt quū ossa
 iā antea remiserint emollita. Quibus vero dū ossa sana sunt,
 denigrationes fiunt, carnes quidem etiā his cito moriuntur,
 ossa vero tarde abscedūt, qua parte termini sunt denigratio-
 nis, & ossis nudatio extat. Oportet autē partes corporis que-
 cunque infra terminos denigrationis sunt, quum iam penit
 mortuæ fuerint & doloris exortes, iuxta articulum auferre,
 providendo vt ne vulneres. Si enim is cui resectio fit, dolore
 affectus fuerit, & corpus nōdū mortuum fuerit ea parte qua
 resecatur, magnum periculum est ne præ dolore animi deli-
 quium incidat. Talia vero animi deliquia multos iam euesti-
 gio peremerunt. Femoris itaque os tali modo denudatum o-
 ctogesimo die abscedere vidi. Tibia tamen huic homini cir-
 ca genu vigesima die ablata fuerat, aut vt mihi videbatur etiā
 citius. Non enim simul, sed ad maiorem providentiam face-
 re quid mihi visum fuit. At tibiæ ossa ex eiusmodi denigra-
 tione circa mediam tibiā, sexagesimo die mihi deciderunt,
 quæcunq; ex ipsis fuerunt denudata. Differt equidem & cu-
 ratio à curatione, ad hoc vt ossa denudata citius aut tardius
 decidant. Differt etiā compressio à compressione, prout ve-
 hementior aut debiliior fit, ad hoc vt citius aut tardius nervi
 denigrati emoriantur, carnes item & arteriæ ac venæ. Nam
 quæcunq; non vehementer intercepta moriuntur, ex talibus
 quædā ad ossium denudationes nō perueniunt, sed magis in
 superficie decidunt. Propter has igitur causas, non vnum na-
 meri nos

A meri nomen temporì poni potest, in quâto singula ex his iudicantur. Assumere vero valde oportet tales curationes. Sūt enim magis horrendi aspectus q̃ curationis, & curatio lenis omnibus talibus sufficit. Ipsa enim seipsa solū iudicant; & circa victum diligentia adhibere oportet vt pro viribus febris exors sit; & in iustis figuris corpus collocare. Iustæ autem hæ sunt, vt neq; sublimius eleuatum sit, neq; deorsum repat. Sed magis præterea sursum vergat, donec perfecte fuerit circumcirca abruptum. Nā in hoc tempore sanguinis eruptionū periculum imminet. Ob id igitur vulnera deorsum repentia facere non oportet, sed vice versa. Alioqui vbi tempus amplius accesserit, & vlcera pura facta fuerint, non amplius hæ figuræ cōmodæ sunt, sed positio recta, & aliquando deorsum repentes. Temporis enim progressu quibuscūq; horum ossis discessionibus fiunt, & subligaminibus opus habent. Expectare tamen oportet, vt tales per tēpus à dysenteria corripiantur. Nā in plerisque denigrescētibus dysenteria accedit, & in sanguinis eruptionibus ex vlcerebus. Accedit autem iudicatis iam denigrationibus ac sanguinis eruptione. & procedit quidē large ac vehementi impetu, sed nō ad multos dies durat, neque lethalis est. Neq; enim valde cibum auersantur tales, neq; alias vasa vacua facere conducit. Femoris porrò luxationem circa coxam hoc modo reponere oportet, si ad internam partē elapsum fuerit. Bona quidē ac iusta & secundum naturam hæc repositio est, & sanè etiam aliquid ostentationis habēs, si quis talium rerum iactatione superbire velit. Ex pedibus hominē ad transversam mediæ domus trabē suspendere oportet, vinculo forti, sed molli ac lato, ita vt pedes quatuor digitorum spatium, aut minus, inter se distātes habeat. Sed & supra genua latum ac molle lorū circumdatum esse oportet, quod itē ad trabem illam extendat. Crus autem læsum duobus digitis amplius quā alterum extentum esse oportet. A terra vero absit caput ad duorum cubitorum spatium, aut paulo plus, aut minus. Manus autē iuxta latera extente, aliquo molli sint alligatæ. Omnia vero hæc supino iacenti ipsi præparentur, vt quā breuissimo tēpore pendeat. Postquam vero suspensus fuerit, virum peritum & non debilem immisso inter femora cubito ita agere oportet, vt cubitum inter caput femoris elapsū, & interfemineum locum-

Femoris
luxati res
positio.

Rr ij que in-

que inter anum ac pudédum ponat, & postea altera manu ad **D**
 illam interpositam cōiuncta, rectus astans ad suspēsi corpus,
 derepente se appendens sublimis quàm æquabilissime depē-
 deat. Hæc repositio omnia quibus secundum naturam opus
 est exhibet, Nam & ipsum corpus suspensum sua ipsius gra-
 uitate extensionem facit: & is qui appendet, vnā cum exten-
 sione, femoris caput super acetabulum eleuari cogit, simulq;
 cum cubiti osse, velut cum vecte molitur ac cogit, vt ad pri-
 stinam naturam relabatur. Oportet autem vincula omnino
 bene constructa esse, & curare vt fortissimus sit is qui se ap-
 pēdit. Quemadmodum igitur etiam antea dictum est, Magna
 est differentia naturarum in hominibus, ad hoc vt vel facile,
 vel difficulter repositio fiat. Et cur magna sit differentia di- **E**
 ctum est antea, vbi de humero egimus. Quibusdam enim fe-
 mur rursus incidit nullo adhibito apparatu, sed ex modica
 extensione, quantum manibus directio fieri potest, & ex leui
 cōmotione. Multis autē qui crus iuxta articulum inflexerūt,
 iam facta circūagitatione rursus incidit. At multo plura vul-
 gari cuilibet apparatui non obtemperant. Quapropter scire
 quidem oportet de singulis optima in omni arte, vtī vero his
 quæ singulis vicib⁹ idonea visa fuerint. Relati igitur sunt
 extensionum modi etiā in superioribus, vt quis vtī possit ex
 his qui forte affuerint. Oportet enim in contrarias partes fie-
 ri extensionē vehementer, in alteram, cruris: in alterā, corpo-
 ris. Si enim probe extensio facta fuerit, femoris caput supra
 pristinā sedem eleuabitur. Et si quidē ita super eleuatum fue-
 rit, ne prohibere quidē facile sit, quo minus ipsum in suā sedē
 infideat. Quare omnis iā vectis molitio ac directio sufficit.
 Sed enim in extensione deficiunt, & ob id maiore turbatio-
 nem exhibet repositio. Oportet igitur nō solum iuxta pedē
 vincula alligata esse, sed etiam supra genu, quo non magis cir-
 ca articulum sit deligatio in extensione, quàm circa coxæ ar-
 ticulum. Sic igitur extensionē ad pedis partē preparatam fa-
 cere oportet. Sed & in alteram partē extensionē, non solum
 ex deligatione circa pectus & alas, in contrarium extendere
 oportet, sed etiā loro longo, duplicato, robusto, leni, circa in-
 terfoemineum inserto, & a posteriore parte ad spinam porre-
 cto, ab anteriore vero ad clauiculam tendēte, ibique ad alte-
 rum initiiū alligato, ita coactionē facere oportet, vt alij hinc,
 alij il-

- A** alij illinc extensionē faciant, ita tamen vt lorum circa inter-
 foemineum, non super femoris caput porrectū sit, sed inter ca-
 put & interfoemineū. Verum inter extendendū pugno ad fe-
 moris caput quis innixus, id ad exteriorē partē propellat. Si
 vero is qui trahitur eleuetur, iniecta manu, & cum altera ma-
 nu coniuncta, simul deorsum trahat, simulq; ad externā partē
 cogat. Alius vero quispiam partē femoris ad genu, placide ad
 internam partē dirigat. Dictum autē est etiā antea, operæ-
 precium esse vt si quis in vrbe populosa medicinā exerceat,
 lignū possideat quadrangulare sex cubitorum, aut paulo mi-
 nus: latitudine bicubitali: crassitudo autē sufficit dodranta-
 lis. Id secundū longitudinē hinc atq; illinc sectionē incisam
- B** habere oportet, vt ne altior q̄ oportet machinatio fiat. dein-
 de postes afelli breues, robustos, vtrinq; inaptatos habere. Po-
 stea sufficit quidem in dimidia ligni parte, nihil tamen vetat
 etiā per totum, velut fossas longas quinq; vel sex, quatuor di-
 gitorū spacio inter se distantes, incisās esse: & satis est vt sint
 hæ & latitudine & profunditate triū digitorū. Habere etiā
 in medio hoc lignū debet excauationē profundiorē qua-
 drāgulam triū digitorum, quo in hanc excauationē, vbi opus
 esse visum fuerit, lignū cavitati congruū infigatur, quod su-
 perne sit rotundū. In figendū autem hoc est, si quando cōdu-
 cere visum fuerit, inter caput femoris & locū inter anum ac
 pudendū. Hoc lignū erectum stans prohibet ne cōcedat cor-
 pus, dū à pedibus extēditur. Quādoq; enim hoc ipsum lignū
- C** sufficit pro extensione in contrariū superne faciēda. Aliquā-
 do etiā dum hinc atq; illinc crus extēditur, hoc ipsum lignū
 hac vel illac laxum incūbens, cōmodum ad hoc fuerit, vt in-
 star vectis, caput femoris ad externam partem extrudat. Ob
 hoc enim etiam fossæ incisæ sunt, quo in quibuscunq; ex ip-
 sis cōgruū id facere fuerit, vectes ligneus immisus molitionē
 faciat, aut circa articulorū capita, aut ad ipsa penitus ca-
 pita infixus, vnā cū extensione, siue ad externā partē, siue ad
 internam, molitionē facere expedierit: siue etiā rotundum
 vectē esse conducat, siue latū. alius enim alij articulo condu-
 cit. Cōmoda autē est in omniū articulorum cruris repositio-
 ne, hæc per vectes molitio vnā cū cōcussione. Verum de quo
 nunc sermo est, teretē ac rotundum vectem esse cōuenit. Ex
 his machinis ac coactionibus, non videtur mihi fieri posse vt

HIPPOCRATIS LIBER

vllius articuli repositio frustra tentetur. Inuenire tamen quis
 possit etiam alios modos repositionis huius articuli. Si enim
 lignum hoc magnū, habeat in medio à lateribus duos postes
 pedales, eius altitudinis, quæ conferre videtur, alterum hinc,
 alterum illinc. Deinde lignū transversum, velut scalæ grad⁹,
 postibus impositū sit: atque ita sano crure inter postes trans-
 misso, læsum crus supra gradum adaptatū habeat. Verū ad al-
 titudinem, & ad articulum qua parte excidit facile quiddam
 adaptare oportet. Gradum enim moderato altiore facere
 oportet, & stragulum multiplex prout congruum fuerit,
 sub corpus subextendere. Deinde lignum moderatam latitu-
 dinem ac longitudinē habens, sub crus ad malleolum vsque
 extensū esse oportet, quod vltra femoris caput, quantum ei⁹
 fieri potest porrigatur, & ad crus alligetur quotiescunq; op⁹
 fuerit, vt moderate habeat. Postea dū extenditur crus, siue li-
 gno pistilloformi, siue aliqua alia ex his extēsiōibus, crus si-
 mul circū gradū vnā cum alligato ligno, deorsum cogere o-
 portet, ita vt aliquis supra articulū iuxta coxam hominē de-
 tineat. Hoc enim modo simul & extēsiō femoris caput su-
 per acetabulū attollet, simulq; mollitio femoris caput in pri-
 stinā naturā detrudet. Hæ omnes relatæ necessitates ac co-
 æctiones fortes sunt, & omnes calamitate superiores, si quis re-
 cte ac bene præparet. Quemadmodum autē etiam antea di-
 ctum est, à longe debilioribus extēsiōibus, & viliori appa-
 ratu plerisq; rursus incidit. At vero si ad externā partē fe-
 moris caput luxatū fuerit, extēsiōes quidē hinc atq; illinc
 facere oportet, eodē modo velut dictū est. Verum molitiōē
 cum recte lato, vnā cū extēsiōe facere cōuenit, ab externa
 parte ad internā cogendo, ita vt ad ipsas nates, & paulo supe-
 rius recte adhibeas. Ad sanam vero coxā iuxta nates aliquis
 manibus renitatur, vt ne cedat corpus: aut alio quopiam hu-
 iusmodi recte submisso, & ex fossa conueniente fulcito con-
 tra obnitatur. Partē autem femoris luxati quæ ad genu est, ab
 interna parte foras placide abducat. Cæterū suspēsiō in hoc
 modo luxationis articuli non conuenit. Cubitus enim eius
 qui se appendit, caput femoris ab acetabulo propellit. Moli-
 tiōē tamen cum ligno subiecto, ita quis adaptare possit, vt
 huic luxationis modo conueniat, si forinsecus adhibeat. Sed
 quid opus est plura dicere? Si enī recte extēsiō fiat, & recte p-
 rectes

A vetes molitio contingat, qui articulus hoc modo elapsus nō reponi possit? At si in posteriorem partem femur exciderit, extensiones & diuersum tensiones ita facere oportet, velut dictum est, ita tamen vt super lignum multiplex stragulū infestatur, quo mollissimū sit, & homo p̄nus reclinetur ac sic extēdatur. Verū vnā cum extensione, etiā tabula deorsum cogere oportet eodē modo veluti gibbositates, è directo natiū tabula collocata, aut magis ad infernā quā ad supernā coxarum partem, & incisura in pariete ad tabulam excipiendā non recta sit, sed paululum decliuis ad pedum partem. Hæc repositio maxime secundum naturā est huic luxationis modo, & simul fortissima. Suffecerit autem fortassis pro tabula, vt aliquis infideat, aut manibus innitatur, aut inscendat de repente, simulq; cum extensione incumbat. Nulla vero alia ex relatis repositionibus secundum naturā est huic luxatiōis modo. Si vero in anteriorem partem elapsū fuerit, idē quidem modus extēsiōum faciendus est. Verum virū & manib⁹ validissimum, & aliās peritissimū, vola manus alterius circa inguina firmata, & altera manu insuper iniecta, simul luxationem deorsum propellere, simulq; femoris partem quæ ad genu est ad anteriorem partem compellere oportet. Hic enim modus repositionis, huic luxationi maxime secundum naturam est. Sed & suspensio finitimum quid secundum naturam habet. Oportet tamen eum qui se appēdit peritū esse, vt ne cubito articulū excutiat, sed circa medium inter anū ac pudendū locum, & iuxta os sacrum se appendat. Laudatur etiā is qui per vtrē hūc articulū reponere conatus est. Et iā sanē aliquos vidī, qui præ imperitiā, etiā extra & retro luxatos, per vtrē reponere conabātur, non animaduertētes q̄ magis ipsū eiicerent q̄ reponerēt articulū. Nam qui prim⁹ excogitauit, hand dubie ad intrō elapsos articulos, per vtrē repositionē tentauit. Nosse igitur oportet q̄ alia multa vtrē sunt potiora. Oportet autē vtrē nō inflatum intra femora ponere, quātum fieri potest supreme ad locū inter anū ac pudendū adductū, & facto à patellis genu initio, femora per fasciā vsq; ad mediā femorum partē deligare. deinde in partem vtrīs solutā folle ex officina fabri immisso inflare, & vtrē cogere vt distēdatur. Hominē vero in latus decumbere oportet, & lāsū crur superne habere. Atq; hic quidē est ap-

Rr iij paratus:

HIPPOCRATIS LIBER

paratus: sed plerique peius præparant quam ego nunc dixi. Non enim deligant femora ad multam partem sed solum genua, & non insuper extendunt. est autem insuper extensio quoque facienda. Attamen aliqui iam reposuerant, facile rem assequeuti. Non autem ita facile est coactione hoc modo perficere. Nam & vter dum inflatur, tumidissimas partes suas ad articuli caput non habet, quod maxime emoliri oportet: sed inferius ipso, mediis ipse locatus est circa media femora, aut adhuc inferius: & rursus femora ipsa natura sunt curua. Superne enim carnosæ sunt, & inter se sociata. Inferne vero sicca, ut etiam natura femorum utrem ab opportunissimo loco repellat. Si vero quis paruum utrem imponat, fieri non potest ut paruum robur articulum cogat. Si itaque utre uti velis, femora inter se ad multam partem colliganda sunt: & una cum corporis extensione uter inflandus est. Crura vero ambo deliganda sunt usque ad finem in hoc repositionis modo. At vero in vniuersa arte hoc plurimi facere præ omnibus oportet, ut id quod ægrotat sanum facias. Si vero multis modis fieri possit sanatio, ut cum qui minime molestus est eligas. Nam & virum bonum, & artis peritum, hoc declarat, qui populo imponere non studeat. Verum de quo nunc sermo est. Tales quædam sunt familiares extensiones corporis, ut ex his quæ adsunt expedita ac facilis reperiri possit. Nam si vincula ex loris mollia ac lenia non affuerint, sed aut ferrea, aut funes nautici aut domestici, fasciis aut paniculis laneis ea maxime parte amplius obuoluere oportet, qua vincula detentione factura sunt, atque ita vinculis deligare. Deinde in lecto robustissimo & ex presentibus maximo, hominem bene extendere oportet, hoc modo. Lecti pedes qui ad caput sunt, aut à pedibus, ad limen ianuarum, intus aut foris prout commodum fuerit firmetur. Ad alteros autem lecti pedes lignum quadrangulare transversum obiciatur, ita ut à pede ad pedem pertingat. Et si quidem tenue fuerit lignum, ad pedes lecti deligetur. Si vero crassum, non est opus. Deinde initia vinculorum, & eorum quæ à capite sunt, & eorum quæ à pedibus, utraque alligentur ad pistillum, aut ad aliud huiusmodi lignum: ita ut è directo corporis sint, aut paulo superius. Moderate vero extendantur ad pistilla erecta consistencia, quorum alterum ad limen, alterum ad lignum obiectum firmetur, atque sic refractis pistillis extensio fiat.

Sufficit

A Sufficit autem scala quæ robustos gradus habet, sub lectum extenta, pro limine ac ligno obiecto, quo pistillis ad conuenientes gradus hinc atque illinc firmatis, ita vinculorum extensio fiat. Porro reponitur femoris articulus etiam hoc modo, si ad internam, & ad anteriorem partem luxatus fuerit. Supra scalam in terrâ defixam hominem collocare oportet. deinde sanum crus placide extensum deligare, vbi commodum fuerit: ex sinistro vero vas testaceum aqua plenum, aut sportulam lapidibus refertam appendere. Alius repositionis modus, si ad internâ partem luxatus fuerit. Inter duas columnas trabem moderata altitudine deligare oportet. Præmineat autem vna pars trabis pro magnitudine natium. & vbi stragula circum pectus hominis deligaueris, ipsum hominem supra præminentem trabis partem collocato, & deinde pectus ad columnam lato aliquo vinculo alligato. Postea sanum quidem crus detineat aliquis, vt ne circumagatur. Ex laeso vero apprehendatur pondus quantum congruit, velut etiam prius dictum est. Primum igitur scire expedit, quod omnium ossium commissuræ plerunque sunt caput & acetabulum. In quibusdam vero & locus acetabuli formam refert, & oblongus est. Quidam vero loci leuiter sinuosi sunt. Semper autem reponere oportet omnes articulos elapsos, maxime quidem statim dum adhuc calidi sunt. Sin minus, quàm celerit. Nam & ei qui reponit, facilius ac citius reponere contingit, & ægroto multo minus doloris affert repositio priusquam intumuerit. Omnes etiam articulos vbi reponere voles, præmollire ac commouere oportet. Sic enim facilius reponi solent. Circa omnes autem articulorum repositiones hominem attenuare oportet, maxime circa maximos articulos & repositu difficilimos: minimum circa minimos & faciles. At vero si digitorum articulus, siue primus, siue secundus, siue tertius in manu exciderit, idem ac æqualis repositionis modus est. difficilior tamen semper maximi articuli reponuntur. Excidunt autem quatuor modis, aut sursum, aut deorsum, aut in obliquum vtrinq; : maxime quidem superne, minime autem in obliquum, in vehementi motu. Vtrinq; autem in ea parte in quâ exciderunt, velut crepido est. Si quidem igitur ad supernam aut infernam partem exciderit articulus, eo quod leuior est hic locus quàm à lateribus, & simul parua facta est transgressio, facile est

*Digitorum
articuli.*

est reponere. Modus autem repositionis sic habet. **D**igitum summum aut deligamēto aliquo, aut alia quapiam huiusmodi re obuoluito, vt ne vbi summū digitum apprehensum extēdis elabatur. Quum autem obuolueris, alter quispiam manū supra iuncturam apprehendat, alter digitum obuolutū, atq; ita vterque ad seipsum probe extendat, simulq; elapsū articulum ad sedem suā detrudat. Si vero in obliquum excidit, extensionis quidem idem modus est. Vbi vero iam visus fuerit tibi articulus lineam transgressus esse, simul cum extensione statim ad locum suum detrudere oportet, ita vt alius quidam ex altera digiti parte obseruet ac repellat, vt ne rursus illic elabatur. Moderate quoque repositionem faciunt vimineæ texturæ, sauræ id est lacertæ appellatæ, ex palmis cōtextæ: ita vt dum digitum hinc atque illinc distendis, altera manu lacertam, altera manus iuncturam apprehendas. Postquam autem reposueris, deligare oportet linteis quàm citissime tenuissimis inceratis, cera neque valde molli, neque valde dura. Dura enim de digito abscedit. Mollis autē & liquefcens eliquatur, & digito calefiente deperit. Soluendus autem est digiti articulus tertia aut quarta die. In summa, si inflammatus fuerit, frequētius soluendus est: sin minus, rarius. De omnibus articulis hæc dico. Restituitur digiti articulus decima quarta die. Idem vero est curationis modus digitorum manus ac pedis. Circa omnes autem articulorum repositiones attenuare oportet ac fame macerare vsque ad septimū diem: & si inflammati sint, frequentius soluere: sin minus, rarius. **F** Quietem vero semper habere oportet afflictum articulum, & quàm optime figuratum positum esse. Genu porro propter expeditam ac facilem naturam, mitius est quàm cubiti gibbus. Quare etiam facile excidit. Excidit autem saepe intrō. Sed & extra, & in posteriorem partem. Repositiones autem sunt ex repentina cōflexione aut exalcitratione: aut conuolutam fasciæ molem in poplitem ponito, & circū illam corpus ita ad flectendū genua in terrā dimittito. Potest etiā vbi in posteriorem partem excidit, moderata extensione reponi, veluti cubiti gibbus. Si vero hac aut illac excessit, ex cōflexione aut exalcitratione reponitur. Cæterum directio ex moderata extensione omnibus cōmunis est. Si vero non inciderit, hi quibus in posteriorem partem excidit, flectere

- A** Anre nō possunt: Sed neq; alij ita valde: minuitur autem femoris & tibiæ anterior pars. Si vero intrō, valgiore sūnt. Minuuntur autem externæ partes. Si vero extra, magis vari ac detorti, minus claudi sūnt. crassiore autē ossē vehutur, & internæ partes minuuntur. At si ex natiuitate, aut in augmēto hęc fiant, iuxta priorem rationem res se habet. Cæterū articuli circa malleolos luxati extensione vehementi opus habent, aut manibus, aut aliis huiusmodi: & simul directione vtrunq; præstāte. Cōmune autem hoc est omnibus. At vero *Luxatiōes articulorū & pedis.* luxationes articulorum in pede, velut eas quæ in manu sūnt sanabis. Qui vero cum tibia cōmunionem habent, & ex natiuitate elapsi sūnt, aut etiā in augmento luxati, eandem cū manu repositionē expetunt. Quicunq; vero factō saltu ex supernis, calcaneo innitentes se firmarunt, sic vt ossa disparta sūnt, & venæ humores effuderint, & nerui contusi sūnt: si grauitur hęc accideriat, periculum est ne corruptione accedente per omnem vitam affligātur. obtorta enim sūnt ossa, nerui autem inter se cōmunionem habent. Quin & quibus fractis, aut ex vulnere, vel in tibia, vel in femore: aut neruis exolutis qui his cōmunicāt: aut ex negligenti decubitu, calcaneum fuerit denigratū, etiā his maximæ recrudescētiæ ex talibus sūnt. Quādoq; etiā ad corruptionē accedunt febres acutæ, singultuosæ, mentē percellentes, citā mortem inducentes, & insuper venarū sanguifluarum liuores. Signa recrudescētiarū sūnt, si effuso sanguine sugillata, & denigrata, & vicina his, subdura ac subrubra fuerint. Si enim cum duricia liuescant, periculum est ne denigrescant. Si vero subliuida sūnt, aut etiā lipida mollia & diffusa: aut cū virore subpallida ac mollia: hęc in omnibus talibus bona sūnt. Curatio si febris absit, veratro in potu dato fit: sin minus, nō. sed potu si opus sit, fauorum cremor decoctus, aut acetum mulsū dulcedetur. Deligatio conuenit qualis in articulis. Ad contusiones autem magis quā ad omnia, linteis pluribus ac mollioribus vtendū est, & minus comprimēdum, & plurima insuper calcaneo obuoluenda. Figura sit velut deligatio postulat, vt ne ad calcaneum exprimatur. Ferulis vtēdum non est.
- Quibus vero aut ipse pes solus excefferit, aut cum appendice, excidit quidem magis ad internam partem: his si non rursus incidat, attenuatur progressu temporis & coxa, & femur

HIPPOCRATIS LIBER

& femur, & tibiæ pars luxationi opposita. Repositio est velut iunctura ad manum. Extensio autem vehemens. Curatio pro lege articulorum. Recrudescit, sed minus quam manus articulus siue iunctura, si quieverint. Viçus parciore quiescentibus expedit. Quæ vero ex natiuitate, aut in augmento sunt, iuxta priorem rationem.

HIPPOCRATIS COI LI

BER DE VLCERIBVS,

Iano Cornario medico physico interprete.

Qui ulcera
curentur.

Ulcera vniuersa, nisi vino, humectare non oportet, si non in articulo fuerit vlcus. Nam siccum sano propius est, & humidum non sano. Est enim vlcus humidum: quod vero sanum est, siccum. Præstat autem absque deligatione sinere, præterquam quod cataplasma imponitur: quanquam aliqua vlcera neque cataplasma ferre possint, magis autem

recentia quam vetustiora, & quæ sunt in articulis. Modicis cibis, & aqua, quam maxime omnibus vlceribus conducunt, & magis recentioribus quam vetustioribus, & si quod aliud vlcus inflammatum est, aut inflammationem minatur, & si periculum est corruptionis: & vlceribus ac inflammationibus in articulis: & ubi conuulsionem fieri periculum est: & vlceribus in ventre. Maxime vero omnium, fracturis in capite ac femore, & si cui alij parti fractura contigerit. Stare autem vlceri minime cõducit, præsertim si quis in crure vlcus habeat: imò neque sedere, neque ambulare. Verum ocium & quies maxime conferunt. At vero recentia vlcera omnia, tum ipsa, tum circumscriptæ partes, minime inflammationem incurrent, si quis quam citissime suppuret, & pus ab osculo vlcus non interceptum supprimatur: aut si quis auertat, ut omnino non suppurentur, præterquam necessario, eoque paucissimo

Vulnus omne quiescentem possit, Vlcera ne inflamentur.

A cissimo pure, & sicca sint quàm maxime ex medicamēto non molesto. Igneum enim feruorem hoc inducit, vbi horror & pulsatio accesserit, Inflammantur enim vlcera tunc quum ad suppurationem tendunt. Suppurantur autem alterato sanguine ac calefacto, donec putrefactus talium vlcerum pus fiat. *Pus*
 Quum vero cataplasmate opus esse visum fuerit, non ipsum vlcus cataplasmate integere oportet, sed circumscitas partes, quo pus decedat, & quæ indurata sunt, mollescant. Cæterum ex vlcerib⁹ si quod acuto specillo incisum aut dissectum fuerit, cruentis vulneribus aptum medicamentum suscipit, & resicatorium quoddam, quod prohibet suppurationem. Si qua caro ex telo contusa & dissecta est, eam curare oportet, *Sanguinis defluxio in his quid faciat.*
B quo quàm celerrime suppuretur. Nam & minus inflammatur, & necesse est carnes contusas ac dissectas, putrescere ac pus fieri, & eliquari ac consumi: & postea nouas carnes nasci. Omni recenti vlceri, præterquam in ventre, conducit frequenter sanguinem defluere facere, prout opportunum esse visum fuerit, & ab ipsis partibus vlcus complectentibus, tum aliàs, tum si in tibia vlus fuerit, aut in digito pedis aut manus, magis quàm si alicubi in alia corporis parte. Sanguine enim defluente gracilescētia, sicciora fiunt ac minora. Prohibet enim hoc maxime talia vlcera humectari. Deinde vero in omnib⁹. Putredo sanguinis ex sanguinis transmutatione fit. Confert autem post sanguinis defluxionem in talibus vlceribus, etiam spongiam deligare dēsam, mollem, concisam, sicciorē quàm humidiorē: aut super spongiam superne folia multa ponere. *Oleū quibus inutile*
C At oleum, & quæcunque mollia, aut oleosa sunt medicamenta, talibus vlceribus non conducunt, si non valde iam ad sanitatem tendant. Neque vlceribus ex recēti vulnere oleum conducit, neque mollientia, neq; adiposa medicamenta, tum aliàs, tum quòd vlcus ampliore purgatione opus habet. Vt autem in summa dicam, oleo illitio facienda est, & in æstate, & hyeme, in his ad quæ talibus medicamentis opus habemus. Purgatio ventris deorsum plurimis vlceribus confert, & *Purgatio ventris confert his.*
 in vulneribus quæ sunt in capite, & in ventre, & in articulis, & in quibus corruptionis periculum est, & in his quæ consumta sunt, & in exedentibus ac serpentibus, & aliàs inueteratis vlceribus. At vbi deligare voles, pharmaca non prius imponere oportet, quàm vbi valde siccū feceris vlcus. Tūc vero ap-
 ponere,

Tempus ca-
lidius qui-
bus uulne-
ribus pro-
fit. ponere oportet, vlcus autem saepe spongia detergere, & rur-
 sus linteum siccum ac purum saepe adhibere, atque sic im-
 fito medicamento quod conferre videtur, deligare, aut non
 deligare. Plurisque vlceribus tempus calidius commodius
 est hyeme, exceptis his quae in capite sunt ac ventre: magis
 vero æquinoctij tempus. Vlcerata quæcunque probe & pro-
 ut oportet purgata sunt, semper ad ficiorem modum germi-
 nationem faciunt. Hæc autem plerumque carne non superex-
 crescunt. Si vndeunque tandem os discesserit, aut vltum, aut
 sectum aut alio modo, horum vlcerum cicatrices cauiore sunt.

Vlcera
quæ nō co-
unt. Vlcerata non purgata, non committi solent etiam si adducan-
 tur, neque sua sponte coeunt. Vbi circumscripta vlceris partes
 inflammatae sunt, quandiu durat inflammatio, vlcerata coire non
 solent. Sed & vbi circumscripta partes denigratae fuerint, & san-
 guinis putredine, aut etiam varice, influxione sanguinis ex-
 hibente, neque hæc coire solent, si non circumscripta vlceris par-
 tes sanas feceris. Ex vlceribus rotunda si subcaua fuerint, ex-
 cidere oportet vndique in orbem ea quæ discesserunt, aut
 omnia, aut ex dimidio circuli, secundum longitudinem na-
 turæ hominis.

Ignis sa-
cer ulceris In omni vlcere igne sacro accedente, cor-
 pus purgationem facere oportet, in vtram partem vlceris con-
 tulerit, siue sursum, siue deorsum. Cui tumor obortus fuerit
 circa vlcus, vlcere non inflammato, huic postea temporis pro-
 gressu tumor puris subsiditiam habet. Quodcunque vl-
 cus ex inflammatione tumidum non sedatur, dum alia quæ
 simul inflammari ac tumescere ceperunt sedantur, etiam hoc
 non coalescere periculum est. Quæcunque vero ex casu, aut
 alio quopiam modo dissecantur, & contunduntur, & intume-
 scunt, ita vt vicinae circumcirca partes suppuratae, pus de tu-
 moribus per vlcus egerant: in talibus quicquid cataplasmate
 opus habere visum fuerit, non super ipsum vlcus cataplasma
 ponere oportet, sed super circumscriptas partes, quo pus decedat,
 & indurata molliantur. Postquam autem mollita fuerint, &
 inflammatio sedata, spongiis super ea quæ abscesserunt deli-
 gatis compescito, initio à sana parte facto, atque ita proceden-
 do. Superne vero super spongiam folia sint multa. Quum ve-
 ro compesci non poterit caro quæ humida existit, in causa est
 vt hæc ejicias. Si sub profunda carne vlcus fuerit, ex vtrisque,
 & ex deligatione, & ex eo quod insuper compressit, hoc sa-
 nè in-

A nè incuruū subattollitur, & si quis id secet specillo, si fieri poterit, ad fluxionem accommodatum ab ore vlcus refecare oportet, vbi commodum tempus esse visum fuerit, atque ita curationem adhibere, qualicunque tandem indigere videbitur. Plerunque vero in omni vlcere quod ventrem habet, in directum ad visum conspicua sunt omnia, tumore non praesente. Et si quidem in ipso fuerit putredo, aut caro suberit humida ac putrida, hoc vlcus & complectētes vleus partes, aspectu nigra subliuida erunt. Et in excedentibus vlceribus, qua parte phagedana affuerit, vehementissimēque depascitur ac edit, ea parte circumscita vlceris pars colorem habebit nigrum, subliuidum. Cataplasmata tumorum & inflammationis in circumscitis partibus sunt, verbascum coctum, & trifolij folia cruda, & ligustri folia cocta, & polium. Si vero etiā purgari opus habuerit vlcus, omnia quidem etiam hęc purgant: Sed & fici & oleæ folia, & marrubium. Coquere autem oportet hęc omnia, & maxime viticem, & fici ac oleæ folia. & mali puniceæ folia similiter coquere oportet. Crudis vero his vtendum est. Maluæ folia terito cum vino, & rutæ folia, & origani viridis. Omnibus his lini semen torrefactum ac tusum quā leuissime, ammiscere oportet. Vbi vero periculum est ignem sacrum in vlceribus oboriturum esse, isatidis folia trita cruda cum lini semine imposito. aut lini semen solani aut isatidis succo subactum imposito. Quum autem vlcus purum quidem fuerit, verum inflammatum est & vlcus, & circumscita itidem inflammata partes, lentem vino coctam, ac leuiter tritam, oleo modico subactam imposito, ac deligato. & rubi canini folia in aqua cocta, leuiter trita imposito, linteo tenui subextento, puro, vinoque ac oleo madefacto. Et vbi cōmittere ac coalescere vlcus voles, rubi canini folia velut lentem præparato. Nasturtium item sauridion à lacerti similitudine appellatum, vinum, & lini semen tenuiter tritum commiscentur. Et hęc, lini semen, & vitex crudus, & alumen melium: hęc aceto subacta. Vuam albam immaturam per colum in vas aeris rubri expressam, per dies ad solem exponito, noctu autem tollito, vt ne irroretur. Per dies vero indefinenter terito, vt aqualiter siccetur, & de aneo vase quā plurimum assumat. Tanto autem tempore ad solem exponere oportet, donec ad mellis crassitudinem deuenierit. Postea & hunc succum, & mel quā optimum,

ignem sacrum quæ prohibeāt

HIPPOCRATIS LIBER

optimum, & vinum dulce, in æneam ollam infundito, ita tamē
men vt prius resinam terebinthinam in vino coquas, donec
dura fiat instar mellis cocti, & postea resinā eximas, & vinum
affundas. Sit autem plurimus vix immature succus. Secundo
loco vinum. Tertio mel. Myrrham etiam statim quā opti-
mam leuiter tritam, eodem vino paulatim affuso diluito, &
postea ipsam per seipsam cum vino sæpe agitādo coquito, &
vbi ad bonam crassitudinem deuenisse videbitur, ad vix im-
mature succum affundito, & nitrum optimum torrefactum
sensim ad pharmacū ammisceto, & flori æris minus quā ni-
tri. Hæc postquam miscueris, coquito non minus tribus die-
bus, lignis ficulneis non multis succensis, aut prunis, vt ne tor-
reatur, & vbi hoc pharmacum illinitur, omnia quæ imponun-
tur sicca sint, & vlcera non humectentur. Utendum autem est
hoc pharmaco ad vlcera inueterata ac recentia, & ad pu-
dendi, & capitis ac aurium vlcera. Aliud ad eadem vlcera.

Fel bubulum siccum, mel quā optimum, vinum album in
quo cocta sint loti ramēta, thus, myrrha æqualis, crocus æqua-
lis, flos æris similiter. Ex liquidis autem vinum sit plurimum,
deinde mel, paucissimū vero fel. Aliud. Vinū, mel, oleum
cedrinum. Sicca vero sint, flos æris, myrrha, malicoriū siccum.

Aliud. Flos æris tostus dimidia parte, myrrhæ duæ partes
dimidiæ, croci partes tres, mel modicū, cum vino hæc torren-
tur. Aliud. Thuris pars, gallæ pars, croci tres. Hæc singula
sicca quæ leuissime terito, deinde mixta ad solem calidissimum,
affuso vix immature succo, donec viscosa fiant, per tres dies
terito. postea vino, austero, nigro odorato, paulatim affuso di-
luito. Aliud. In vino dulci albo, ilicis radices coquito, & vbi
probe habere visum fuerit, de vino defuso duas partes sumi-
to, & amurcæ olei quā siccissimæ partem vnam. Postea agi-
tādo coquito, vt ne torrefiant, lēto igne donec ad bonā cras-
situdinem deueniant. Aliud. Reliqua quidem eadem sint.
Verum pro vino, acetum sit album acerrimum, in quo tinctæ
sint succide lanæ. Postea ammixta amurca coquito, & succum
caprifici affundito, & alumen melium, & nitrum ac æris flo-
rem, vtrique tosta ammisceto. Hoc magis priore vlcera pur-
gat. Verum prius non minus resiccat. Aliud. Lanæ suc-
cidas paucissima aqua tingito, deinde vini tertiam partē ad
aquam misceto, ac coquito donec bona prouenerit, crassitu-
do. Ex

Medica
menta
ria ad ulce
ra.

Alumē me
lium.

A do. Ex his recētia vulnera quā citissime suppurari possunt.

Aliud. Aron siccum inspergito ac adaptato. Aliud. Fici dum succulenta est corticem viridem, in vino tritum immittito: & sine vino, ipsum etiam cum melle. Aliud. Ad acetum in quo cocta sunt loti ramenta: sit autem acetum album: amurcam oliuarum, & picis serum crudum ammisceto, & illinito, & instillato, & deligato sicca. Hoc recentia vulnera auertit, ne suppurentur: aut aceto abluito, & vino imbuta, spongia extergito. Aliud. Plumbum tritum cum spodio cyprio lenigatum inspergito. Et loti ramenta inspergito. & squamam æris, & chalcitidem cum ære, & solam per se, & cum loti ramentis. Et aliās vbi siccis opus fuerit, talibus vtendum est, & spodio Illyrico trito cum ramentis, & ipsis solis ramentis, & flore argenti solo quā leuissime trito. & aristolochiam rasam ac tritam leuiter, inspergito. Aliud ad cruenta vulnera. Myrrha, thus, galla, ærugo, flos æris tostus, Alumen Aegyptium tostum, œnāthe, lanarum sordes, plumbago. Horum singulorum æquale pondus diluitur cum vino velut superius, & reliqua preparatio fit eodem modo. Aliud. Acetum quā acerrimum album, mel, alumen Aegyptium, nitrum optimum leuiter tostum, fellis parum, simul coquito. Hoc carnem superexcrecentem consumit, & cauat, & non mordet.

*Partheniū
microphyllū.*

Aliud. Herba est paruis foliis prædita, cui nomen est Parthenium microphyllum. Hæc verrucas de pudendo aufert: & chalcitis ex insula Melo cruda, & elaterium tenue siccum adstringit: & malicorium tenue siccum eodem modo. Maxime autem replet caua, pura, herba Lagopyrus nomine: est autem tritico similis vbi arefcit, folio paruo velut olea, sed longiore: & marrubij folium cum oleæ foliis. Aliud. Carissæ siccissimæ internam partem pinguem, mellis speciem referentem duabus portionibus, cum seminis lini tosti non admodum, ac triti quā tenuissime parte vna. Aliud. Caricæ partem internam, & florem æris tenuem modicum, & fici succum. Aliud. Caricæ partem internam, chamæleonem nigrum, bubulum fel siccum. Aliud. Reliqua quidem eadem sint. Verum sicca, nasturtium tenue crudum, irio, vtrunque pari pondere: caricæ vero partes duæ, sint, & seminis lini partes duæ, cum fici succo. Quum autem aliquo horum pharmacorum vteris, splenia aceto imbuta superne imponito, &

Lagopyr.

St spongia

HIPPOCRATIS LIBER.

spongia super splenia imposita deligato, & paulo magis appri-
mito. Si vero circumfita partes inflammatae fuerint, quicquid
conferre visum fuerit circūponito: Si liquido vti voles, etiam
caricum pharmacum illinito, & velut supra scriptum est deli-
gato eodem modo. Est autem ex his pharmacum factum, ve-
ratro nigro, sandaracha, squama aris, plumbo vsto, cum multo
sulphure, auripigmento, cantharide. Ex his prout visum fue-
rit cōponito, ac vti tor. Diluuntur oleo cedrino. Postq̃ vero sa-
tis fuerit illitū, pharmacum eiicito, & aron coctum, tritū im-
ponito: aut siccum, tritū, oleo subactum. Et si secco Carico vti
voles, liquida remouere oportet, & pharmacum inspergere.
Facit autem siccum ex veratro solo constans ac sandaracha.

Aliud liquidum. Herba est cuius folium simile est aro-
nata, verum album, lanuginosum, ad hædere folij magnitudi-
nem. Hæc herba cum vino imponitur. Aut ilicis partem eam
quæ est circum truncum, cum vino tritam imponito. Aliud.

Vux immaturæ succus, acetum acerrimum, flos aris, ni-
trum, succus caprifici. Ad vux immaturæ succum alumen in-
iicito tenuissime tritum, & in vas aris rubri immisum ad so-
lem exponito ac agitato, & vbi ad bonam spissitudinem de-
uenerit, tollito. Sicca ad crueta vulnera hæc faciunt. Ve-
raturum nigrum tenuissime tritum inspergitur, quandiu ali-
quid humoris inerit ac depascētis. Deligatio vero eadem est
quæ in emplastris. Aliud. Salis grana siccissima in æneam
ollam, aut fictilem nouam immittito, magnitudine maxime
æqualia, non magna: & mel optimum dupla salis mensura pro-
coniectura facta, ad salem affundito, deinde ollam prunis im-
ponito, & dum totum combustum fuerit finito. Postea exter-
so ac expurgato per spongiā vlcere inspergito, & velut pri-
us deligato, & paulo magis comprimito. Postridie vero qua
parte non adhæserit pharmacum inspergito, comprimito ac
deligato. Vbi vero pharmacum discedere voles, acetum cali-
dum affundito, donec discedat, & rursus eadem facito, si opus
fuerit extersione per spongiā facta. Aliud siccum mor-
dax. Myfi quā leuissime tritum inspergito in ea quæ hu-
mida sunt ac putrida: & florem aris tenuem non penitus le-
uiter tritum. Aliud siccum similiter mordax. Vbi spongia
exterfisti, lanas quā maxime succidas in testa exurito, facce
admota donec totas combufferis. hoc pharmacum leuiter tri-
tum

A tum inspergito, & eandem deligationem adhibeto. Aliud siccum ad eadem vlcera. Chamæleo niger, alumen fici succo subactum, subigito autem tostum, & anchusam misce- to. Aliud. Anagallis & alumen Aegyptium tostum. Aliud. Puluillum inspersilem Orchomenium inspergito. Cæ- terū ad nomas proserpēdo depascentes, alumen Aegyptium tostum, itēq; Melium facit. Verū nitro tosto insperso prius præparare ac spongia extergere oportet. Facit & chalcitis to- sta. Torrere autem oportet, donec flammæ speciem induat.

Ad vetera vlcera in tibiis fientia, sunt autem sanguinolē- ta & nigra, meliloti florem tritum, melle subactum, catapla- smatis modo vtire. At vero supra neruos dissectos, myrti syluestris radices contusas ac cribratas, & oleo subactas deli- gato. Et herbam quinquifolium; est autem alba & lanugino- sa, & altior à terra, quàm nigrum quinquifolium; in oleo tri- tum deligato, & tertia die exoluito. His autem medicamētis in hyeme potius quàm æstate vtendum est. Medicamenta molliētia, quæ etiam cicatrices pulchras faciunt. Scillæ in- ternam partem mucosam terito, & resinam de picea, cum recenti adipe suillo, & oleo modico, resināq; ac cerusa modi- ca. Et adipem anserinum, ac suillum recentem purum, & o- leum modicum, & scillam, & ceram albissimam. Aut scillam, oleum albū, resinā parum, cerā, adipem, suillū veterem ac re- centem. Facit & oleum, & ærugo, & scilla, & resina. Sint au- tem duæ partes veteris adipis ad recētem. De reliquis autem quātum opportunum esse visum fuerit. Adipem recentem **C** liquefactum in aliam ollam defundito, & plumbaginem leui- sime tritam ac cribratam commisceto ac coquito, & primum agitato. Coquito autem donec destillatū in terram congele- tur. deinde tollito, ac reliquum diffundito, præter lapidē sub- sidētem; & resinā iniicito ac agitato, & modicū oleum cedri- num, & quod prius diffusum ac ablatum fuit ammisceto. Por- rō in omnibus mollib⁹ in quibus resinam ammisces, vbi phar- macum ab igne abstuleris, in calidum adhuc resinam iminit- tito ac agitato. Aliud. Adeps suillus vetus & nouus, & ce- ra, & oleum; Sicca vero, loti ramenta, thus, plumbago: thuris videlicet pars vna, plumbagini s vna, & ramentorum loti vna. Sint autem adipis veteris partes duæ, ceræ vna, & noui adipis vna. Aut adipem solum veterem suillum, & cum ipso adi-
Sf ij pem

pem caprinum recentem, quàm minime cum membrana, sed **D**
 purgatum, parum terito aut contundito, & oleum affundito,
 & plumbum cum spodio inspergito, & ramentorum loti dimi-
 dium. Aliud. Adeps caprinus, spodium, chalcitis cærulea,
 oleum. De Ambustis. Illicis radices coquere oportet tene-
 ras. Quarum si cortex crassissimus est ac viridissimus, conse-
 ctum in tenues partes, vino albo affuso, lento igne coquito,
 donec ad bonam crassitudinem deueniat, vt illini possit. Po-
 test & in aqua coqui eodẽ modo. Aliud non mordax. Suil-
 lum adipem solum veterem liquefactum illinito. Superne ve-
 ro scillæ radicem dissectam imposito ac deligato. Postridie
 vero foueto ac perfundito, & adipem suillum veterem liqua-
 to, & ceram ac oleum ammisceto, thus item, & loti ramenta,
 ac minium. hoc vbi illeueris, ari folia in vino ac oleo cocta ap-
 ponito ac deligato. Aliud. Postquam suillo adipe illeue-
 ris vetusto, hantulæ regiæ radices in vino coctas ac tritas su-
 perillinito. Aliud. Adipem suillum veterem liquato, & re-
 sinam ac bitumen ammisceto, & hæc linteo illita, ad ignem
 calefacta, imposito ac deligato. **Quum** in dorso ex plagis, aut
 aliàs vlcus factum fuerit, scilla cocta, trita, ac linteo illita de-
 ligato. Postea vero adipem caprinum, & recentem suillum, &
 spodium, & oleũ, & thus illinito. Tumores in pedibus sien-
 tes, & sponte, & non sua spõte, in quibus neque tumores, ne-
 que inflammatio, à cataplasmatis sedatur: & si quis spon-
 gias deliget, aut lanas, aut aliud quid super sanam partem, postea
 intumescunt sua sponte, ac inflammantur: influxio sanguinis
 per venas in causa est, si cui non confusio causa est. Et si alicu-
 bi alia in corporis parte tale quid fiat eadẽ ratio est. Verum
 sanguinem detrahère oportet, de venis præsertim influenti-
 bus, si conspicuæ fuerint. Sin minus, pertundere tumores o-
 portet, profundioribus ac frequentioribus vulnusculis impa-
 ctis: Sed & in aliis omnibus quæ pertūdis, sic facere oportet,
 atque hoc acutissimis ac tenuissimis ferramentis. **Quum** ve-
 ro sanguinem detrahis, specillo ne valde premas, vt ne con-
 fusio accedat. Aceto autem perluito, & grumum sanguinis in
 hiatibus ne relinquito: & illito cruentis vulneribus destina-
 to medicamento, lanas succidas, carminatas, molles deligato,
 vino & oleo resperfas. Et pertusam partem æger ita habeat,
 vt refluxus sit sanguinis, non defluxus: & omnino nõ hume-
 Act;

Dorsi ulc^o

**Pedum tu-
mor.**

A ſet; & parum cibi capiat, & aquam bibat. Si vero vbi ſolueris, fiſſuras reperiens inflammataſ, cataplaſma ex vitice ac lini ſemine imponito. Si vero vlceraſ fuerint fiſſuraſ ac eruperint, ad reſpiciens, & quod opus fuerit adhibens, decætero curato. At vbi varix ineſt in tibia, aut coſpicuus, aut in carne, & tibia eſt nigra, & videtur opus habere ſanguine ab ipſa defluente: talia nequaquam pertundere oportet. Plerunque enim magna vlcera ex fiſſuris fiunt, propter varicis influxum. Verum varicem ipſum aliàs atque aliàs compungere oportet, vbi opportunum eſſe viſum fuerit. Cæterum quum venam ſecueris, poſtquam ſanguinem dimiſeris, & ſciam ſolueris, & non ſiſtatur, in contrarium, partem habeat, quò reſluxus ſanguinis fiat, ſiue manus fuerit, ſiue crus, vtpote ſanguine retro fluente, atque ita tempus longius aut breuius decumbens expectet. Poſtea ipſum ſic habentem deligato, nullo grumo exiſtente in fiſſura. Deinde ſplenium duplum vino imbutum apponito, & ſuper ipſum lanam puram oleo imbutam. Nam etiam ſi influxus ſanguinis fuerit violentus, ſuppreſſio fit inſluentis. Et ſi grumo in fiſſura manèſe ſic inflammetur, ſuppuratur. Præſum autem & potum plus aut minus venam ſecare ſinere oportet, & aliquantum calefactum: & die calidiore quàm frigidiore. Si vero inſuat ſanguis, cucurbitam affigere oportet, & ſi ablata cucurbita, multum ſanguinis, aut ſeroſus ſanguis fluat, cito priuſquam repleatur ruſſus affigere & quod reſtat extrahere. Sin minus, grumi in fiſſuris inhaerent, & deinde ex ipſis inflammata vlcera fiunt. Aceto autem omnia talia perluere oportet, & poſtea non humectare, neque in fiſſuras decumbere. Verum aliquo medicamento cruentis vulnerib⁹ deſtinato fiſſuras illinere. Et quum infra genu, aut ad genu affigere cucurbitas oportuerit, ſtanti erecto, ſi ſtare potuerit, affigantur.

Varices tibiæ.

HIPPOCRATIS COI LIBER DE FISTVLIS,
Iano Cornario medico phyſico interprete.

*Causa et
origo fistu-
le.*

Medela.

Istulae sunt quidem ex contusio-
nibus & tuberculis, sunt autem &
ex remigatione ac equitatioe, quā
in natibus congregatus fuerit san-
guis prope sedem. Putrescēs enim
distribuitur ad molles partes, nimi-
rum quum & intestinum rectum
sit humidum, & caro mollis, in quā
distribuitur, donec tuberculum e-
ruperit, & deorsum ad rectum in-
testinum computruerit. Postquam autem hoc factum fuerit,
in fistulam abit, ac sanie manat, & stercus per ipsam fluit, &
flatus, & abominatio multa. Ex contusionibus itaque fit fistu-
la, ubi aliquis circa rectum intestinum locus cōtusus fuerit ex
plaga, aut ex casu, aut vulnere, aut equitatione, aut remiga-
tione, aut quaecunque talia sunt. Congregatur enim sanguis.
Putrescēs autem suppuratur. à suppurato vero ea quae de tu-
berculis dicta sunt patitur. Primum igitur quū tale quoddam
tuberculum nascēs senserit, crudum quā citissime secare o-
portet, priusquā suppuretur ad rectum intestinū. Si vero iam
aegrotantē ex fistula assumpseris, alij caulem recentē accipe,
& homine supino reclinato, diductis crurib⁹ altero huc, alte-
ro illuc, caulē immitte donec offendas ac impinguas, & fistu-
lae profunditatē per caulem metire. & fescelis radicem tenuis-
sime tritam, aqua affusa ad dies quatuor macerato, eamque a-
quam trium cyathorum mensura, melle ammixto aeger bibat
ieiunus. Cum hac etiam ascaridas purgato. Quicumque vero
relictī fuerint non curati, moriuntur. Postea linteū byssinum
tithymalli magni succo imbutū, flore aris tosto trito insper-
so, in penicilli figurā intorque longitudine fistulae æqualem,
filo per summū penicillū transmissō, & rursus per summū cau-
lem; & homine supino reclinato, adhibito catoptere instru-
mento sedem expandente, corrosam recti intestini partem
inspicio, & sic caulē immittito: & ubi in intestinum incide-
rit, apprehensum retrahito, donec penicillus fuerit intrusus,
& superiori ac inferiori parti adæquatus. Postquā vero fue-
rit intrusus, glādem corneam in intestinum indito, & podice
ex terra cimolia oblito finito. Vbi vero ventrem exonerat,
eximito, ac rursus indito, donec ad quintū peruenerit diem.

Sexta

A autem eximito, extrahens penicillū ex carne, & alumen re-
 rito, eoque glandem expleto, & in intestinum indito ac fini-
 to, donec alumen liquidum fiat. Podicem vero myrrha illini-
 to, donec coaluisse visus fuerit. Alia curatio. Crudum li-
 num tenuissimum accipito, & ad palmi longitudinem quin-
 cuplicato, & pilum equinum circumdato. Deinde facto spe-
 cillo stāneo in summa parte perforato, & initio lini compli-
 cati in specillum immisso, specillum in fistulam demittito, &
 simul sinistrae manus digitum indicem in sedem indito: vbi
 vero specillum contigerit digitū, inflexa summa specilli par-
 te, initium lini quod est in specillo per digitum adducito: &
 specillum quidē rursus extrahito, lini vero initia bis aut ter
 connectito, & reliquam lini partem intortam ad nexum de-
 ligato. Postea vero dimissum negocia sua obire iubeto. Cate-
 rum quantum putrescente fistula de lino laxatur, tantum au-
 gere oportet, ac intorquere semper singulis diebus. Si vero li-
 num crudum computrescat, priusquam fistula corrodat, ali-
 ud linum ad pilum innecte, immitte ac connecte. Pilus e-
 nim ea de causa ad crudum linum additur, quod non putre-
 scit. Postquam vero fistula computruerit, spongiā mollem
 in tenuissima frusta concisā apponere oportet, deinde in fi-
 stulam quidem, florem aris tostum multum per specillū im-
 mittere. Spongiā vero melle illinere, & subiecto digito in-
 dice sinistrae manus, vltra protrudere: & appositā alterā
 spongiā deligare, eodem modo velut in haemorrhoidibus.
C Postridie vero exoluere, & aqua calida abluere, & cum spon-
 giā per sinistrae manus digitum fistulam purgare conari: &
 rursus aris florem immittere, ac spongiā deligare. Atque
 hac facere oportet per dies septenos. In his enim maxime
 tunica fistulae cōputrescit. de cetero vero donec sanata fue-
 rit spongiā deligare. Nam dum per hunc modum fistula à
 spongia cogitur ac explicatur, neque rursus coneidere pote-
 rit, neque alia ipsius pars sanabitur, alia vero rursus comple-
 bitur, sed in seipsa tota sana erit. Verū in hac curatione mul-
 ta aqua calida proluere oportet, & fame macerare. Si vero
 non corrosa fuerit fistula, specillo immisso secato donec di-
 duxeris, & aris florem inspergito, & ad dies quinque finito.
 Deinde aquam calidam affundito, & polentā aqua subactā
 superimponito, & betarum folia deligato. Vbi vero excide-

*Medela
 altera quā
 & Celsus
 sumpsit.*

*Curatio fi-
 stulae.*

*Medela
 alia.*

HIPPOCRATIS LIBER

*Intestini
rectum in-
flamatum.*

Curatio.

*Straguria
quare his
superue-
niat.*

rit æris flos, & fistulæ vlcus purum fuerit, velut priorem cu-
rato. Si vero in loco sit vbi fieri id non possit, & profunda c-
tiam sit fistula, flore æris, & myrrha, & nitro in vrina dilutis
coluito: & in fistulæ osculum plumbeam glandem indito,
vt ne coalescat. Collutio vero facienda est, pennæ fistula ad
vesicam alligata, & fistula intro immissa, atque sic collutio-
ne infusa. Verum sanus non fit, si non secetur. Si intestinū
rectum inflammatum fuerit, & dolor habeat & febris, & fre-
quenter ad exonerandum aluum desideat, & nihil egerat, &
præ inflammatione sedes exiisse videatur, & aliquando vri-
næ stillicidium corripit: hic morbus fit, quū pituita ex cor-
pore ad intestinum rectum decubuerit. Conferunt autem ca-
lida. Quum enim hæc adhibentur, pituitam attenuare ac cō-
sumere possunt, & simul acrimonia sua salsam pituitā a quo-
sam reddere, vt non sit ardor, neque morsus aliquis in inte-
stino. Curare itaque oportet hoc modo. Aegrum in cali-
dam aquam collocato, & trita grani cnidij grana sexaginta,
in vini hemina, & olei hemina dimidia diluito, tepefacito, &
infundito. Hæc & pituitam educunt & stercus. Si vero in a-
qua non sedet, oua cocta in vino nigro odorato, ad sedem ap-
ponito, calido quopiam inferne substrato, aut vesica aqua ca-
lida plena. Aut lini semen tostum, molitum, tritum, pari fari-
na, in vino nigro odorato, & oleo ammixta, cataplasmat-
modo calidissime imposito. Aut ordeum & alumen Aegy-
ptium tritum misceto, & glandem oblōgam efformato, & ad
ignem tepefaciens digitis effingito, deinde summe tepidam
effictam in sedem indito. Forinsecus autem cerato oblinito,
& allium in vino nigro diluto coctum pro cataplasmate im-
ponito. Postquam vero exemeris, in aquam calidam colloca-
to: & solani succum, & anserinum ac suillum adipem, & chry-
socolam, & resinam, & ceram albam commisceto, simulque
liquefacito, & cum his illinito. & quandiu inflammatio du-
rauerit, allium coctum cataplasma adhibeto. Et si quidem ad
hæc à dolore liberetur, satis fit. Sin minus, bibat peplum, me-
conium album appellatum, aut aliud quoddam quod pitui-
tam purgat. Et quam diu durat inflammatio, eduliis leuibus
nutriatur. Vrinæ stillicidium ex his incidit. Vesica ex in-
testino recto calefcens, caliditate pituitam adducit: à pitui-
ta vero vrinæ stillicidium fit. Si quidem igitur vnā cum mor-
bo sede-

A bo sedetur, solet enim plerunque ita fieri, satis est. Sin minus, medicamenta ad urinæ stillicidium destinata exhibeto. Si vero sedes elabatur, fomento per mollem spongiam adhibito, & cochleæ muco illito, è manibus deligatum suspendito ad modicum tempus, & redibit. Si vero amplius excidat, & non maneat intus, laterum mollitudines præcingito, & retrorsum fasciam ex cingulo submittito, & ubi sedem intro protruxisti, spongiam mollem aqua calida, in qua loti ramenta cocta sunt, imbutam imponito. Sed & de aqua ipsa ad sedem affundito, spongiam vero exprimito. deinde fasciam per media crura subextentam, circa umbilicum deligato. Vbi vero aluum exonerare volet, inter tabulas angustissimas insidens id faciat. Si vero puer fuerit, intra mulieris pedes ad genua acclinatus. Dum autem ventrem exonerat, crura extendat. Sic enim minime sedes exciderit.

Sedis pro-
cidētis.

At si intestinum rectum humidum fiat, & sanies defluat, fece vini vsta & aqua ex myrti decocto abluito, & adiantum sicum, tusum, cribratum inspergito. Si vero sanguis profluat, ablutione ex iisdem facta chalcitidem, & cupressi, aut cedri, aut pini, aut terebinthi ramenta, inspergito, pari mensura de his ad chalcitidem ammixta. Forinsecus autem ceratum crassum oblinito. Quum sedes siue rectum intestinum exciderit, & in loco suo manere noluerit, sulphur optimum ac densissimum derasum tenue inspergito: & sternutatorium medicamentum ad nares apponito, & hominem ad iram exacerbato. Aut ubi aqua calida abluisti, malicorium, & alumen, in vino albo trita, ad sedem affundito. deinde panniculos apponito, & femora per dies tres colligato, & ieiunet. Vinum autem bibat dulce. Si vero neque sic retro cedat, minium mixtum cum melle illinat. Intestinum rectum si procidat, & sanguis profluat, de ari radice detractum corticem in aqua coquito, deinde tritum farina ammixta calidum imponito. Aliud. Vitis sylvestris, quam aliqui psilothrion vocant, radices tenerrimas derasas in vino nigro meraco austero coquito, deinde tritas tepide imponito. Sed & farinā ammiscero, & in vino albo ac oleo subigito, & tepide imponito. Aliud. Cicutæ semen vino albo odorato instillato terito, deinde tepide imponito. Si vero inflammatum fuerit, hederæ radicem in aqua coctam, leuiter trita, ammixta

Sedis pro-
cidētis ua-
ria mede-
la.

HIPPOCRATIS LIBER

ammixta farina optima, in vino albo subactam imponito, & oleum ad hæc ammisceto. Aliud. Mandragoræ radicem maxime viridem, sin minus, siccam: viridem itaque lotam ac concisam, in vino diluto coquito, ac imponito: siccam vero tritâ similiter imponito. Aliud. Cucumeris peponis internam partem leuiter tritâ imponito. Si vero dolor fiat, & inflammatum non sit, nitrum rubrum assato, ac leuiter terito, & alumen ac salem torreto ac leuiter terito, & pari mēsurâ singula misceto. deinde ad picem optimam ammisceto, & linteo illita apponito ac deligato. Aliud. Capparis folia viridia trita, in marsupium cōiecta adalligato: & vbi videri videberis auferto, ac rursus apponito. Si vero folia non affuerint, corticem radieis capparis contusum, vino nigro subactum, eodem modo alligato. Hoc etiam ad splenis dolorem bonum est. Ex his cataplasmatibus quæ quidē frigefaciunt, fluere prohibent: quæ vero molliunt ac calefaciunt, diffundunt: quæ in sese trahunt, siccant & attenuant. Porro hic morbus fit, quum bilis & pituita ad hos locos decubuerit. At recto intestino inflammato medicamento in quod resina, & oleum, & cera, & plumbago, & adeps calidissimus commiscetur, illinere oportet.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE HAEMORRHOI-

dibus, Iano Cornario medico

physico interprete.

Causa hæ-
morrhoi-
dum.

Aemorrhoidum morbus hoc modo fit. Quum bilis aut pituita ad venas recti intestini decubuerit, sanguinem qui in venis est calefacit. Calefcentes autem venę ex vicinis venulis sanguinē attrahunt: & vbi replētur, interna sedis pars intumescit, & capita venarum supereminent: & partim dum à stercore exeunte comprimuntur, partim dum

Atim dum à coaceruato sanguine coguntur, sanguinem ei-
 lantur: atque hoc maxime quidem vnâ cum stercore, aliquâ-
 do vero etiam sine stercore. Curare autem oportet hoc mo-
 do. Primum equidem nosse oportet in quo loco sint hæmor-
 rhoides. Rectum enim intestinum & secans, & resicans, &
 consuens, & vrens, & putrefaciens, etiam si grauissima hæc
 esse videantur, nihil læseris, lubeo autem preparari ferramē-
 ta septem aut octo, magnitudine palmi, crassitudine specilli
 crassi, ex summa parte reflexa ac lata, velut in obolo paruo.
 Et ubi priore die purgatorio medicamento purgasti, ea qua
 rem aggredieris vrito, & homine supino reclinato, & pului-
 nari sub lumbos subiecto, sedem quàm maxime per digitos
Bforas extrahito: ferramenta quæ candentia facito, ac vrito,
 donec resiccaueris, & hoc ita vt ne contingas. Vtere enim
 oportet, & nullam hæmorrhoidem sine visione finire, sed
 omnes exurere. Cognosces autem hæmorrhoidas non dif-
 ficulter. Supereminent enim in internam recti intestini par-
 tem, velut vix acini, liuidæ, & simul vt sedes extrahitur,
 sanguinem ei aculantur. Detineant autem aliqui ipsius ca-
 put & manus, dum vritur, vt ne moueatur: & dum vritur
 vociferetur, sedes enim magis inde eminet. Postquàm vero vi-
 seris, lentes ac eruum coquito, & ex aqua trita imposito, ad
 quinque aut sex dies. Septima vero die spongiam mollem in
 tenuissima frusta concidito, Sit autem latitudo spongiæ vn-
 diquaque sex digitorum. deinde super spongiam linteum te-
Cnue, ac leue, spongiæ æquale, melle illitum imposito, & po-
 stea subiecto digito indice sinistræ manus, mediam spongiã
 in sedem quàm penitissime protrudito. deinde supra spon-
 giam lanam apponito, quo in sede quæta permaneat. Et la-
 terum mollitudines præcingito, & retrorsum fasciam ex cin-
 gulo submittito, quam per media erura receptam, ad cingu-
 lum circa vmbilicum deligato. At pharmacum de quo dixi,
 ad densam ac robustam carnem faciendam ac producendam
 deligatur, & non minus quàm viginti diebus hæc deligare o-
 portet. Sorbenda autem est semel in die farina, aut milium,
 aut furfurum decoctum: & aqua bibenda. Si vero ad aluum
 exonerandam desideat, aqua calida proluo. & tertio quoq;
 die lauet. Alia curatio. Extracta quæ maxime sedē, aqua ca-
 lida perfundito. deinde summas hæmorrhoidū partes præseca-
 to. Phar-

Curatio
quæ.Curatio
alia.

HIPPOCRATIS LIBER

Alia.

Alia cura-
tio.

to. Pharmacum autē ad sectionē pręparatum sit hoc. In arēū D
vas mingito, & in vrinā, aris florem tostum, tritū, leuem in-
spergito, deinde diluito, ac vas agitato, & in sole siccato. Vbi
vero siccatum fuerit, eradito, terito, & leuigatū ad anum ap-
ponito, & splenia oleo imbuta addito, ac spongiam supra de-
ligato. Alius modus. Adnascitur ad venā sanguifluam ex-
tuberātem, velut mori fructus. & si quidē valde extra fuerit
extuberātia, carnis tectoriū circum ipsam nascitur. Hominē
igitur flexis genibus in duo mortaria siue excisos lapides lo-
cato, ac videto. Cōperies enim inflatas partes inter nates cir-
ca sedem, sanguinē vero intrinsecus procedere. Si itaq; mol-
lis sit, & sub tectorio cedat extuberātia, digito ipsam aufer-
re oportet. Nihilo enim plus difficultatis hęc res habet, q̄ si
quis dum ouicula exoriatur, digitum inter cutem ac carnē
adigat. Atq; hęc interim dum loqueris, ægro non animad-
uertēte facito. Postquā autē extuberantiā abstuleris, necesse
est sanguinis cursus ex tota detractione promanare. Itaq; vi-
no austero in quo gallæ maceratæ sunt, cito ablueri oportet:
& vena sanguiflua vnā cum extuberantia peribit, & tecto-
rium sedabitur, & quanto vetustior affectio fuerit, tanto fa-
ciliior sanatio erit. Si vero penitius intus delituerit extube-
rantia, per catopterem inspicito, & ne à catoptere decipiaris
videto. Cū enim aperitur, extuberantiā explanat: dum vero
rursus cōtrahitur, recte ostendit. Auferre autē oportet, vera-
tro nigro in anum sublito. deinde tertia die auferre, ac vino
austero infuso colluere. Cæterum quod sanguis non fluit, P
quum abstuleris extuberantiā, mirari nō oportet. Neq; enim
si in articulis disseces manus aut crura, sanguis p̄fluet. Si vero
supra aut infra articulos secueris, cauas ac sanguifluas venas
comperies: & difficile fuerit vt expedite sistas. Sic etiā hæ-
morrhoidem in sede, si supra aut infra extuberantiæ detra-
ctionem feces, sanguis profluet. Si vero ipsam extuberantiam
in connexu abstuleris, non profluet. Si quidem igitur ita se-
datur, bene habet: Sin minus, vr̄ito, cauendo vt ne contingas
ferro, sed prope admotis ferramentis rescicato, & florem a-
ris ex vr̄ina apponito. Alius modus curatiōis hæmorrhoi-
dum. Clysterem facere oportet, velut arundinem sepiariā,
p̄nragmiten appellatam, & in ipsum ferramētum probe cō-
gruum adaptare. Deinde indita in sedē clysteris fistula, fer-
ramē-

A ramentum cādens immittere, ac frequēter eximere, quo magis calefieri sustineat, & neq; vlcus ex calore habeat, & veng resiccata sanæ fiant. At vero si neq; vrere, neq; resicare voles, vbi multa calida aqua proluxisti, & sedem euersam extraxisti, myrrham tritam, leuigatā, & gallam, & alumē Aegyptiū vstum, vna & dimidia ad reliqua parte, & melanteriæ tātundem accipe, atq; siccis his vttere. Hæmorrhoids enī ab his medicamentis decedet, velut corium cōbustum. Hæc facito donec omnes extirpaueris. Et dimidia chalcitidis vstæ pars idē efficit. Si vero glādulis sanare voles, sepiæ testā, plumbaginis tertiam partē, bitumen, alumē, florem aris modicū, gallā, æruginē modicam, cōmisceto & mel coctū affundito, & formatam ex his glandē oblongiorem apponito, donec extirpaueris. Muliebrē hæmorrhoidē hoc modo curato. Multa calida aqua proluxito. In aqua vero odorata, velut est myrica trita coquito. Deinde spumā argenti tostam, & gallam misceto, & vinū album, & oleū, & anseris adipem affundito, omniaque simul trita, post factam prolutionem illinenda dato. Proluere vero oportet sede quā maxime extracta.

Muliebris
hæmorrhoids.

HIPPOCRATIS COI

LIBER DE VISV,

Iano Cornario medico
physico interprete.

Oculi corrupti sponte quidem ex rulei fientes, de repente tales fiunt. & vbi facta fuerint, non est talium sanatio. Qui vero maris speciē referunt, paulatim per multum tempus procedendo corrumpuntur. & sæpe alter oculus in multo tempore postea corruptus est. Huius caput purgare oportet, & venas vrere. Et si quis ab initio curatus fuerit

Visus corruptus
qualis.

Medela.

rit

HIPPOCRATIS LIBER

rit hoc modo, malum sedatur, & in deterius non procedit. At **D**
 qui colorem inter cæruleum ac marinum medium referunt,
 si quidem puero tales fiant, ubi senior sit, sedantur. Si vero
 seniori septimum annum egresso fiant, melius videt magna
 valde & splendida: & videt quidem procul, sed non clare: &
 si quid valde ad oculum admouerit, etiam hoc videt, aliud
 autem nihil. Confert autem huic capitis purgatio, & capitis
 vstio. Sanguinem vero his detrahere non cōducit, neque cæ-
 ruleo, neque maris speciem referenti. Et visum oculorum, o-
 culo sano existente, in iunioribus hominibus, tum fœmellis,
 tum masculis, quicquam faciendo nihil iuueris, quandiu ad-
 huc augetur corpus. Quum autem non amplius augetur, ip-
 sius oculi palpebras intuitus radendo attenuato, & si opus **A**
 esse visum fuerit, etiam ferramentis non admodum candenti-
 bus intrinsecus inurito. Quum vero palpebras oculi rase-
 ris, lana mellea, crispa, pura, circumfusum obuoluta, radito,
 ipsam oculi coronam vitando, vt ne ad chartilaginem vsque
 peruras. Signum autem sufficientis rasuræ est, si non ampli-
 us splendidus sanguis exit, sed sanies cruenta aut aquosa.
 Tunc vero liquido aliquo medicamēto, in quo flos æris est,
 defricare oportet. Postea autem ubi & rasionis, & vstionis
 crustæ exciderint, & vlcera purgata fuerint ac germinau-
 rint, fissuram per sinciput secare oportet, & quum sanguis
 defluerit, medicamento cruentis vulneribus idoneo illi-
 nere. Deinde vero & huius, & omnium caput purgare ope-

**Palpebra-
rum cura-
tio.**

raprecium est. Palpebræ si crassiores quàm pro natura
 fuerint, ex inferna parte carne quantum potes quàm exp-
 ditissime resecta, postea palpebram inurito, non candenti-
 bus ferramentis, vitando naturam pilorum: aut flore æris
 tosto tenui adstringito. Quum autem crusta exciderit, ve-
 lut reliqua curato. Quum palpebræ scabie laborant, &
 pruritus habet, floris æris glebulam ad cotem terito, & ex
 ipso palpebram defricato. Et tunc squamam æris quàm te-
 nuissime terito, deinde vnae immaturæ succum excolatum
 affundito, ac leuiter simul terito. & postea reliquum suc-
 cum in vase æris rubri affundens, paulatim terito, donec
 crassitudo fiat velut allij intritum. & ubi resiccatum fuerit
 medicamentum, leuiter trito vtere. Nyctalops medica-
 mentum bibat deorsum purgans, & caput purgetur, & cer-
 uicem

**Nyctalops
guī curat.**

A uicem eius quàm maxime scarificato, & fame ad multum tempus premito. Vbi vero remiserit, vnum aut duo frusta, prout maxima deuorare potest, de hepate bubulo crudo in melle tincto exhibeto. Si cui oculi dum sani sunt visum corrumpant, huic sectione & insuper excoriatione, in sinuiput facta, os excindere, & aquam auferre oportet, sicque curare: & ita sani fiunt. Ad lippitudinem annuam ac popularem conducit purgatio capitis, & ventris inferni. Et si corpus habeat, sanguinis detractio ad quosdam eiusmodi dolores confert. Conferunt & cucurbitæ circa venas affixæ. Cibus modicus panis, & aquæ potus. Decumbat autem æger in tenebris, procul à fumo, & igne, & aliis splendidis, atque hoc in obliquum, modo in dextram, modo in sinistram partem. Caput vero ne humectet, neque enim conducit. Cataplasma si dolor non adest, verum velut ad fluxionem cohibendam, non confert, quum tumores sint doloris exortes. Verum post acria medicamenta, quæ ad dolorem illinuntur, postquam dolor sedatus fuerit ac separatus, post medicamento illitionem, tunc cataplasmata imponere conducit, si quod commodum fore visum fuerit. Nec vero ad multum tempus contente intueri confert. Lachryma enim prouocatur, quum non possit oculus ad splendida officio suo fungi. Sed neque ad multum tempus claudere oculos conducit, maxime si fluxionem calidam habeat. Lachryma enim suppressa, calefacit. Si vero fluxio non sit, cum puluillo sicco subliationem facere conducit.

*Medela
cū quis sanis oculis
non uidet.
Lippitudinis curatio.*

HIPPOCRATIS COI

LIBER APHORISMORUM,

Iano Cornario me-

dico physico in-

terprete.

Vita

Ita brevis, ars longa, tempus præceps, experimentum periculofum, iudicium difficile. Oportet autem non solum feipsum exhibere quæ decent facientem, sed etiam ægrotum, & præfentes, & quæ externa funt. 11. In perturbatiõibus alui, & vomitibus fponfe fientibus, fi quidem qualia purgari oportet purgentur, confert, & leuiter ferunt: Sin minus, vice verfa. Sic & vaforum vacuatio, fi quidem talis fuit, qualis fieri debet, confert, & bene ferunt: Sin minus, vice verfa. Infpicere itaque oportet regionem, & tempus, & ætatem, & morbos, in quibus conuenit, aut non.

111. In exercitantibus boni habitus ad fummum profrefsi periculofi funt, fi in extremo fuerint. Non enim manere poffunt in eodem, neque quiefcere. Quum vero non quiefcant, non amplius in melius augefcere poffunt. reliquum eft igitur vt in deterius. Ob has igitur caufas bonam habitudinem non tarde foluere confert, quo corpus rurfum renutritionis principium fumat. Neque vero collapfiones ad extremum ducere oportet. periculofum enim eft. Sed qualis natura eft eius qui perferre debet, ad hoc ducere conuenit. Similiter autem & euacuationes ad extremum ducentes, periculofæ funt. & rurfus renutritiones in extremo exiftentes, periculofæ funt.

1111. Tenuis & exacti victus, & in lōgis femp æffectiõnibus, & in acutis, vbi non expedit, periculofi funt. & rurfus victus ad extremam tenuitatem profrefsi, difficiles funt. Et repletiones ad extremum profrefæ, difficiles funt. 1. In tenui victu delinquentes ægrotantes, magis læduntur. Omne enim delictum quod cõmitti poterit, magis magnum cõmittitur in tenui quàm in paulo pleniore victu. Quapropter etiam in fanis periculofus eft valde tenuis, & conftitutus, ac exactus victus. quoniã delicta grauius ferunt. Ob hoc igitur tenuis & exactus victus periculofus eft magis quàm paulo plenior. 11. Ad extremos morbos, exactæ extremæ curationes, optimæ funt. 111. Vbi igitur peracutus eft morbus, ftatim etiam extremos labores habet, & extremè tenuiffimo victu

- A** victu vti necesse est. Vbi non, sed pleniore victu vti licet, in tantum subdescendendum est, in quantum morbus extremis mollior fuerit. VII. Quum in vigore fuerit morbus, tunc tenuissimo victu vti necesse est. IX. Simul autem coniectare oportet, an aeger ex victu durare possit ad morbi vigorem: & vtrum ille prius deficiet, & ex victu durare non possit: aut morbus prius deficiet ac obtundetur. X. Quibus igitur statim vigor est, his statim tenuis victus exhibendus est. Quibus vero vigor posterius, his ad illud, & paulo ante illud tempus, subtrahendus est. Antea vero mitius aeger victu tractandus est, quo durare possit. XI. In exacerbationibus subtrahere victum oportet. Nam apponere noxa est. Ex quibus per circuitus exacerbationes fiunt, in exacerbationibus subtrahere oportet. XII. Exacerbationes & constitutiones indicabunt morbi, & tempora anni, & circuituum inter se collata incrementa, siue quotidie, siue alternis diebus, siue per amplius temporis intervallum fiant. Sed & ex apparentibus indicia fiunt, velut in pleuriticis, si sputum statim appareat incipiente morbo, ipsum abbreviat. Si vero posterius appareat, producit. & vrinae, & alui egestionem, & sudores apparentes indicant & aegre & facile iudicandos, & breues & longos morbos. XIII. Senes facillime ieiunium ferunt. Deinde aetate consistentes. Minime adollescentes. omnium vero minime pueri, inter hos ipsos qui ipsi seipsis alacriores fuerint. XIII. Qui crescunt, plurimum habent innatum calorem. plurimo igitur opus habent alimento. Sin minus, corpus consumitur. Senibus autem modicus est calor: quapropter paucis fomitibus opus habent, a multis enim extinguuntur. Ob hanc etiam causam febres senibus non similiter acutae fiunt. Frigidum est enim ipsorum corpus.
- XV. Ventres hyeme & vere naturae calidissimi sunt, & somni longissimi: Quapropter in his temporibus alimenta plura exhibenda sunt. Nam innatum calorem amplio rem tunc habent, alimento igitur ampliore opus habent. Signum sunt aetates, & athletae. XVI. Victus humidi omnibus febricitantibus conferunt. Maxime vero pueris, & aliis ita ali adsuets. XVII. Et quibus semel aut bis, & plus aut minus, & ex parte exhibere oportet, considerandum est. Dandum vero etiam aliquid est tempori, & regioni, & aetati, &

HIPPOCRATIS LIBER.

consuetudini. XVIII. Aestate & autumno cibos difficilissime ferunt, hyeme facillime, deinde vere. XIX. His qui in circuitibus exacerbantur, nihil dare oportet, neque cogere: sed auferre de appositionibus ante iudicationes.

XX. Quæ iudicantur, & iudicata sunt integre, neque mouere oportet, neque nouare, neque medicamentis, neque aliis irritamentis, sed finire. XXI. Quæ ducere oportet, quò maxime repunt, eò ducere oportet, per convenientes locos. XXII. Concocta medicamentis aggredi oportet, & mouere non cruda, neque in principiis, si non turgant. Plurima vero non turgent. XXIII. Quæ prodeunt non multitudine æstimare oportet, sed quandiu prodeant qualia oportet, & facile æger ferat. Et ubi opus est, vsque ad animi deliquium ducere oportet: & hoc facere, si sufficiat æger. XXIIII. In acutis affectionibus raro etiam in principiis medicamentis uti oportet: atque hoc facere diligentius prius æstimatione facta. XXV. Si qualia oportet purgari, purgantur, cõfert & facile ferunt. Cõtraria vero difficulter.

SECTIO SECVNDA.

I IN quo morbo somnus laborem facit, mortale: Si vero somnus profit, non lethale. II. Vbi somnus delirium sedat, bonum est. III. Somnus, vigilia, utraq; modum excedentia malum. IIII. Non satietas, non fames, neq; aliud quicquam bonum est, quod naturæ modum excedat.

V. Lassitudines spontaneæ denūciāt morbos. VI. Quicunque aliqua corporis parte dolentes, plerunque dolores non sentiunt, his mens ægrotat. VII. Quæ multo tempore attenuantur corpora, lente reficere oportet. Quæ vero breui, breui. VIII. Si ex morbo cibum capiens quis non fiat validus, significat quòd corpus vberiore alimento utitur, Si vero cibum non accipiente hoc contingat, nosse oportet quòd euacuatione opus habet. IX. Corpora quocunque quis purgare voluerit, fluida facere oportet.

X. Non pura corpora quanto plus nutries, tanto magis lædes. XI. Facilius est repleri potu, quàm cibo.

XII. Quæ relinquuntur in morbis post iudicationem, recidivam faciunt. XIII. Quibuscunque iudicatio fit, his nox grauis ante exacerbationem. Quæ vero sequitur plerunque tolerabilior est. XIIII. In alui fluxionibus, mutationes ege-

A nes egestionum profunt, si nō ad prauas mutētur. **xv.** Vbi fauces ægrotant, aut tubercula in corpore nascuntur, excretionibus considerare oportet. Si enim bilioſæ fuerint, corpus simul ægrotat. Si vero ſimiles ſanis fiant, tutum eſt corpus nutrire. **xvi.** Vbi fames, non oportet laborare.

xvii. Vbi cibus præter naturam copioſior ingreſſus fuerit, morbum facit. Oſtendit autem ſanatio. **xviii.** Eorum quæ acruatim & velociter nutriunt, veloces etiam egeſtiones fiunt. **xix.** Acutorum morborum non omnino tutæ ſunt prædictiones, neque mortis, neque ſanitatis.

xx. Quibus dum iuuenes ſunt, ventres humidi ſunt, his ſeneſcentibus reſiccantur. Quibus vero dum iuuenes ſunt, ventres ſicci ſunt, his ſeneſcentibus humectantur. **xxi.** Famem vini potus ſoluit. **xxii.** Quicumque morbi ex repletionem fiunt, euacuatio ſanat. Et quicumque ex euacuatione, repletio. Et aliorum contrarietas. **xxiii.** Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur. **xxiiii.** Septimæ quarta index eſt. Alterius hebdomadæ octaua principiū eſt. Conſideranda vero eſt vndecima. Hæc enim quarta eſt ſecundæ hebdomadæ. Conſideranda rursus decimaſeptima. Ipſa enim eſt quarta quidem à decimaquarta, ſeptima vero ab vndecima. **xxv.** Aſtiuæ quartanæ plerūque ſunt breues. Autumnales vero longæ, & maxime quæ ad hyemē perſeſcunt. **xxvi.** Febrem in conuulſione fieri melius eſt, quàm conuulſionem in febre. **xxvii.** His quæ non ſecundum rationem leuant, non oportet credere, neque valde timere ea quæ praua ſiunt præter rationem. Pleraque enim ex talibus inconstantia ſunt, & non valde permanere, neque morari ſolent. **xxviii.** Febricitantium non omnino leuiter, permanere, & nihil minui corpus, aut etiā magis quàm pro ratione colliquari, malum eſt. Illud enim morbi longitudinem, hoc vero debilitatem ſignificat. **xxix.** Incipientibus morbis ſi quid mouendum videtur, moue: vigentibus vero, quietem agere melius eſt. **xxx.** Circa principia & fines, omnia debiliora ſunt. Circa vigores vero, fortiora.

xxxi. Ex ægritudine bene cibum accipiēti, nihil augere corpus, malū eſt. **xxxii.** Plerūq; omnes male habētes, ab initio cibum bene capientes, & nihil augeſcentes, ad finem rursus cibos ſatiatiūt. At ab initio quidem valde ci-

HIPPOCRATIS LIBER

hum auerſantes, poſtea vero bene cibū capiētes, melius liberatur. xxxiii. In omni morbo valere mēte, & bene ſe habere ad ea quæ exhibentur, bonū. contrarium vero, malum.

xxxiiii. In morbis minus periclitantur, quorum naturæ, & ætati, & habitui, & tempori morbus magis affinis fuerit, quàm hi quibus non affinis in aliquo horum exiſtit. xxxv. In omni morbo partes circa vmbilicum & pectinem, craſſitudinē habere melius eſt. At vehemens tenuitas & eliquatio, praua eſt. Periculofa vero talis eſt etiam ad infernas purgationes. xxxvi. Sana habentes corpora, dum medicamentis purgantur, cito exoluantur. Itemque qui prauo cibo vtuntur. xxxvii. Qui bene habent corpore, eos operoſum eſt medicamentis purgare.

xxxviii. Paulo deterior & potus & cibus, verum iucundior, melioribus quidem, ſed iniucundioribus præferendus eſt. xxxix. Senes iuuenibus plerumque minus egrotant. Quicunque vero iſtis ſiunt morbi diuturni, vt plurimum commoriuntur. xl. Raucedines & grauedines, in valde ſenibus non concoquuntur. xli. Qui exoluantur ſæpe & fortiter, abſque manifefſta cauſa, derrepente moriuntur. xlii. Syderationem fortem quidem ſoluere, impoſſibile eſt. debilem vero, non facile. xliii. Ex his qui ſtrangulantur, & ſubmerguntur, nondum autem mortui ſunt, non reconualeſcunt quibus ſpuma circa os fuerit.

xliiii. Craſſi admodum ſecundum naturam, magis cito moriuntur, quàm graciles. xlv. Iuuenibus comitialibus liberationem faciunt mutationes, maxime ætatis, & regionum, & victuum. xlvi. Duobus doloribus ſimul ſientibus, non ſecundum eundem locum, vehementior obſcurat alterum. xlvii. Circa generationem puris, dolores & febres magis cōtingunt, quàm factō iam ipſo. xlviii. In corporis motu, quum incōperit dolere, quieſcere ſtatim laſſitudinem eximit. xlix. Adſueti conſuetos labores ferre, etiamſi fuerint debiles, aut ſenes, non adſuetis fortibus ac iuuenibus facilius ferunt. l. Ex multo tempore cōſucta, etiamſi deteriora fuerint, inconſuetis minus moleſtare ſolent. Oportet igitur etiā ad inconſuetā tranſmutationem facere. li. Multum & repente euacuare, aut replere, aut calefacere, aut frigeſacere, aut omnino quomodocunque

corpus

A corpus mouere, periculosum est. Et omnis multitudo naturæ cōtraria est. Quod vero paulatim fit, tutum est, tū aliās, tum si ex altero ad alterum transitus fit. **L. I.** Omnia secundū rationem facienti, si non secundum rationem fiant, non transire oportet ad aliud, manente eo quod visum est ab initio.

LIII. Quicunque ventres humidōs habent, dum quidem iuuenes sunt, melius degunt quā hī qui siccos habent. Verum ad senectutem deterius degunt. Resiccantur enim plerunque senescentibus. **LIIII.** In corporis magnitudine iuuentutem quidem degere, liberale est & non indecorum. Senectutem vero degere, inutile, & deterius paruitate.

SECTIO TERTIA.

B Mutationes temporum maxime pariunt morbos, & in temporibus magnæ mutationes frigoris, aut caloris, & reliqua iuxta rationem hoc modo. **II.** Naturarum aliarū quidē ad æstatem, aliarū vero ad hyemem, bene aut male se habent. **III.** Morborum alij ad alia tempora, bene aut male se habent: & ætates quædam ad tempora, & regiones, & vicus. **IIII.** In temporibus quum eadem die, modo calor, modo frigus sit, autumnales morbos expectare oportet. **V.** Austri auditum grauantes, caliginosi, caput grauantes, torpidi, dissoluentes. Quum hic præualuerit, talia in morbis patiuntur. Si vero Aquilo fuerit, tussis, fauces, alui duræ, vrinæ difficultates, horrores, dolores costarum, pe-
C thoris. Quum hic dominatur, talia in morbis expectare oportet. **VI.** Quum æstas sit veri similis, sudores in febribus multos expectare oportet. **VII.** In siccitatibus febres acutæ fiunt, & si quidem annus ampliū talis fuerit, qualem constitutionem fecerit, plerunque tales etiam morbos expectare oportet. **VIII.** In constantibus temporibus, si tempestiue tempestiua reddantur, morbi constantes & iudicatu facilimi fiunt. In inconstantibus autem inconstantes, & qui difficulter iudicantur. **IX.** In autumno morbi acutissimi, & omnino mortiferi. Ver autem saluberrimum & minime lethale. **X.** Autumnus tabidis malus. **XI.** De temporibus si quidem hyems sicca & aquilonaris fuerit, Ver autem pluuiosum & australe, necesse est æstate febres acutas, & lippitudines, & dysenterias fieri, maxime mulierib⁹, & viris natura humidioribus. **XII.** Si vero hyems australis, &

Tt iij pluuios-

HIPPOCRATIS LIBER

pluuiosa, ac clemens fiat, Ver autem siccum & aquilonare, mu-
 lieres quidem quibus partus ad ver instat, ex omni occasione
 abortiunt. Quæ vero pariunt, impotentes ac morbosos pue-
 ros pariunt, ita vt aut statim pereant, aut tenues ac morboſi
 viuant. Aliis autem dysenteria, & lippitudines sicca sunt.
 Senioribus vero defluxiones breui perimentes. XIII. Si
 vero æstas sicca fiat & aquilonaris: Autumnus autem pluui-
 osus & australis, capitis dolores ad hyemem fiunt, & tussis, &
 raucedines ac grauedines: quibusdam etiam tabes. XIII.

Si vero aquilonaris & aquarum exors autumnus fuerit,
 his quidem qui humiditas naturas habent, & mulieribus com-
 modus erit. Reliquis vero sient lippitudines sicca, & febres
 acuta, & grauedines. Quibusdam vero etiam atrae biles.

XV. Ex anni vero constitutionibus, in summa siccitates
 pluuiosis salubriores sunt, & minus lethales. XVI. Morbi
 in pluuiosis quidem plerunque fiunt, febres longæ, & alui
 fluxiones, & putredines, & comitiales, & syderationes, &
 angina. In siccitatibus vero, tabes, lippitudines, arthritides,
 vrinae stillicidia, & dysenteria. XVII. Quotidianæ vero
 constitutiones, aquilonares quidem corpora compingunt,
 & robusta, & ad motum idonea, & bene colorata, & melius
 audientia faciunt, & ventres resiccant, & oculos mordent,
 & si circa thoracem aliquis dolor prius est, magis affligunt.
 Australes autem corpora dissoluunt, & humectant, & gra-
 uem auditum, ac capitis grauitatem, & vertigines faciunt. In
 oculis autem & corporibus agrum motum, & ventres hu-
 mectant. XVIII. Secundum tempora vere quidem & pri-
 ma æstate, pueri, & qui his ætate cohererent, optime degunt,
 & maxime sani sunt. Aestate vero & autumno aliquandiu,
 senes. Reliquo autumno & hyeme, mediam ætatem ha-
 bentes. XIX. Morbi omnes quidem in omnibus tempo-
 ribus fiunt. Quidam tamen magis in quibusdam ipsorum &
 fiunt, & exacerbantur. XX. Vere insania, & atrae biles,
 & comitiales, & sanguinis fluxiones, & angina, & graue-
 dines, & raucedines, & tussis, & lepra, & impetigines, & vi-
 tiligines, & pustulae vlcerosa plurima, & tubercula, & mor-
 bus articularis. XXI. Aestate vero & quidam ex his, & fe-
 bres continuæ, & ardentes, & tertianæ plurima, & quartanæ,
 & vomitus, & alui profluua, & lippitudines, & aurium dolores,
 & oris

A & oris exulcerationes, & pudendorum putredines, & papulæ sudorosa. **xxii.** Autumno autem & ex æstiuis multi, & febres quartana, & erronæ, & splenes, & hydropes, & tabes, & urinæ stillicidia, & intestinorum leuitates, & dysenteria, & coxendices, & angina, & anhelationes, & voluuli, & comitiales, & infantia, & atra biles. **xxiii.** Hyeme vero pleuritides, peripneumonia, grauedines, raucedines, tusses, dolores, pectorum, laterum ac lumborum, capitis dolores, vertigines, syderationes. **xxiiii.** In ætatibus autem talia contingunt, paruis ac recens natis pueris feruida oris vlcera, vomitus, tusses, vigilia, timores, vmbilici inflammationes, aurium humiditates. **xxv.** Ad dentitionem vero accedentibus, gingivarum pruritus, febres, conuulsiones, alui profluvia, & maxime vbi dentes caninos producant, tum crassissimis pueris, tum his qui duros ventres habent. **xxvi.** Senioribus autem sientibus, tonsillæ, verticuli in occipitio intro, luxationes, anhelationes calculorum generationes, lumbrici rotundi, ascarides, verrucæ, tumores glandularum circa aures oblongi satyriasmæ appellati, strumæ, & alia tubercula, maxime vero prædicta. **xxvii.** Adhuc vero senioribus, & ad pubertatem accedentibus, pleraque ex his, & febres diurnæ magis, & ex naribus sanguinis fluxiones.

xxviii. Plurimæ vero affectiones pueris indicantur, partim in quadraginta diebus, partim in septem mensibus, partim in septem annis, partim ad pubertatē accedentibus. Quæ vero permāserint pueris affectiones, & non exolutæ fuerint circa pubertatem, aut scæmellis circa mensium eruptiones, diurnæ fieri solent. **xxix.** Iuuenibus autem sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, comitiales, & alij morbi, maxime vero prædicti. **xxx.** His vero qui hanc ætatem exceßerunt, anhelationes, pleuritides, peripneumonia, lethargi, phrenitides, febres ardentes, alui profluvia diurnæ, bilis sursum ac deorsum effusiones, dysenteria, intestinorum leuitates, hæmorrhoides. **xxxi.** Senibus autem spirandi difficultates, & defluxiones cū tussi, urinæ stillicidia, urinæ difficultates, articulorum dolores, nephritides, vertigines, syderationes, mali habitus, pruritus totius corporis, vigilia, alui, oculorum, & narium humiditates, visus hebetudines, glauccidines, auditus grauitates.

Pregnantes medicamentis purgare oportet, si turget humor, quarto mense, & usque ad septimum. Minus vero has, luniores autē & seniores foetus vereri oportet. **ii.** In medicamentorum usu, talia ex corpore ducere oportet, qualia etiam sponte prodeuntia cominoda sunt. Contrario autem modo prodeuntia, sedare. **iii.** Si qualia oportet purgari, purgentur, confert & facile ferunt. Contraria vero difficulter. **iiii.** Medicamentis purgare oportet aestate quidem superiores magis; hyeme vero inferiores. **v.** Sub canem, & ante canem, operose sunt medicamentorum purgationes. **vi.** Graciles, & facile vomentes, sursum purgare oportet, vitantes hyemem. **vii.** Difficulter vomentes, & moderate carnosos, deorsum, vitantes aestatem. **viii.** Tabescentes autem, vitantes superiores. **ix.** Atrabiliarios vero plenius inferiores. Eadem ratione contraria apponens.

x. Purgare oportet in valde acutis, si humor turget, eadem die. Morari enim in talibus malum est. **xi.** Quibus tormina, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neque à medicamento, neque aliās soluitur, in hydropem sicum firmatur. **xii.** Quibus alui intestinorum leuitate affecti, eos hyeme sursum purgare malum est. **xiii.** Ad veratrum, his qui non facile sursum purgantur, ante potionem corpora humectare oportet, ampliore cibo ac quiete.

xiiii. Vbi biberit quis veratrum, ad motus quidem corporum magis ducere oportet, ad somnos autē & quietem minus. Declarat autem nauigatio, quod motus corpora turbat.

xv. Vbi volueris magis ducere veratrum, corpus moueto. Vbi vero sistere, somnum facito, & ne moueto. **xvi.** Veratrum periculosum est sanas carnes habentibus. Conuulsionem enim inducit. **xvii.** Sine febre existenti cibi fastidium, & oris ventriculi morsus, & vertigo, & os amarescens, medicamento sursum purgante opus habere significat.

xviii. Dolores supra septum transversum, qui purgatione opus habent sursum versus purgatione indigere significant; qui vero infra, deorsum. **xix.** Qui in medicamentorum potionibus, dum purgantur non sitiunt, non cessant priusquam citierint. **xx.** Non febrientibus si fiat tormen, & genuum grauitas, & lumborum dolor, deorsum medicamento

A camento purgante opus habere significat. **xxi.** Egestion-
nes alui nigrae, velut sanguis niger, sua sponte prodeuntes, &
cum febre, & sine febre, pessimae sunt. & quāto plures fuerint
peiiores colores, tanto magis malū est. Cum medicamēto ve-
ro melius, & quāto plures fuerint colores, nō malū est, **xxii.**

Quibuscunq; morbis incipientibus, si atra bilis, aut sursum
aut deorsum prodierit, lethale est. **xxiii.** Quibuscunque
ex morbis acutis, aut ex diuturnis, aut ex vulneribus, aut aliās
attenuatis, atra bilis, siue qualis sanguis niger subierit, postri-
die moriuntur. **xxiiii.** Dysenteria si ab atra bile incede-
rit, lethalis est. **xxv.** Sanguis sursum quidem qualiscunq;
fuerit, malus est. deorsum vero bona sunt nigra subeuntia.

B **xxvi.** Si à dysenteria occupato, veluti carnes subierint, le-
thale est. **xxvii.** Quibus in febribus sanguinis multitudo
erumpit vndeunque, his in refectionibus alui humectantur.

xxviii. Quibus biliosae sunt egestionēs, surditate fiēte
cessant. Et quibus surditas, biliosis egestionibus fiētib; ces-
sat. **xxix.** Quibus in febribus sexta die rigores fiunt, dif-
ficulter iudicāt. **xxx.** Quibus exacerbationes fiunt, qua-
cunque tandem hora febris dimiserit, si postridie eadem qua
antea hora corripuerit, difficulter iudicant. **xxxi.** De-
lassatis in febribus, ad articulos, & circa maxillas maxime, ab-
cessus fiunt. **xxxii.** Quibuscunque resurgentibus ex mor-
bis, si quid doluerit, isthic abscessus fiunt. **xxxiii.**

C Sed & si ante morbum quid doluerit, isthic morbus incum-
bit. **xxxiiii.** Si à febre occupato, tumore non existen-
te in faucibus, suffocatio derepente contingat, lethale est.

xxxv. Si à febre occupato collum repente obuersum
fuerit, & vix deglutire poterit, tumore non existente, lethale
est. **xxxvi.** Sudores febricitanti si inceperint, boni
sunt tertia die, & quinta, & septima, & nona, & vndecima,
& decimaquarta, & decima septima, & vigesima prima, & vige-
sima septima, & trigesima prima, & trigesima quarta. Hi enim
sudores morbos iudicant. Qui vero non sic fiunt, dolorem si-
gnificant, & longitudinem morbi, & recidivas. **xxxvii.**

Frigidi sudores cum acuta quidem febre fientes, mortem
significāt: cum mitiore vero, morbi longitudinē. **xxxviii.**

Et vbi in corpore sudor est, illic morbum esse declarat.

xxxix. Et vbi in corpore frigiditas aut calliditas, isthic
morbus

morbus est. XL. Et ubi in toto corpore mutationes, & si corpus perfrigeretur, aut rursus calefiat, aut color alius ex alio fiat, longitudinem morbi significat. XLI. Sudor multus ex somno, citra manifestam causam fiens, corpus multo alimento uti significat. Si vero cibum non capienti hoc fiat, significat quod euacuatione opus habet. XLII. Sudor multus, frigidus aut calidus, semper fluens: frigidus maiorem calidus minorem morbum significat. XLIII. Febres quaecunque non intermittentes per tertiam fortiores fiunt, magis periculosa sunt. Quocunque vero modo intermiserint, sine periculo sint significant. XLIII. Quibus febres longae, his tubercula ad articulos, aut dolores fiunt. XLV. Quibus tubercula ad articulos, aut dolores, ex febribus longis fiunt, hi pluribus cibis utuntur. XLVI. Si rigor incidat febre non intermittente aegroto iam debili, lethale est. XLVII. Excreationes in febribus non intermittētibus, liuidae, & cruentae, & graueolentes, & biliosae, omnes malae sunt. At probe secedentes, bonae, & per alui egestionem, & per urinas. Si vero non aliquid ex conducentibus excernatur per hos locos, malum est.

XLVIII. In non intermittētibz febribz, si externae quidem partes frigidae fuerint, internae vero ardeant, ac sitim habeant, lethale est. XLIX. In febre non intermittēte, si labium aut palpebra, aut supercilium, aut oculus, aut nasus distorqueatur: aut non videat, aut non audiat, aeger iam debilis existens, quicquid horum fiat, propinqua mors est. L. Vbi in febre non intermittēte difficultas spirandi, & delirium fit lethale est. LI. In febribz abscessus qui non solvuntur ad primas iudicationes, longitudinem morbi significant.

LII. Quicunque in febribz, aut aliis aegritudinibz, ex voluntate lachrymatur, nihil absurdi est. Qui vero non ex voluntate, absurdum. LIII. Quibus circa dentes in febribz viscosa adherent, his fortiores febres fiunt. LIV. Quibus plerumque tussis sicca, parum irritantes, in febribz ardentibus, hi non ita valde siticulosi sunt. LV. Ex glādularum tumoribus febres omnes malae sunt, exceptis diariis. LVI. Febricitanti sudor oboriens febre non remittēte, malum. Morbum enim trahit morbus, & multam humiditatem significat.

LVII. A convulsione, aut distentione nervorum vexato, febris accedens morbum solvit. LVIII. A febre ardente occupato,

A occupato, rigore accedente, solutio fit. **LIX.** Tertianæ exacta in septem circuitibus ad summum iudicatur. **LX.**

Quibus in febribus aures obsurduerunt, his sanguis è naribus effusus, aut aluus exturbata, morbum soluit. **LXI.**

Febrientem si non in diebus imparibus febris dimiserit, recidiuare solet. **LXII.** Quibus in febribus morbus regius fit ante septimum diem, malum. **LXIII.** Quibus in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febres soluntur. **LXIIII.** Quibus in febribus morbus regius septima, aut nona, aut decimaquarta accedit, bonum, si non præcordium dextrum durum fiat: sin minus, non bonum.

LXV. In febribus circa ventrem æstus vehemens, & cordis siue oris ventriculi morsus, malum. **LXVI.** In febribus acutis conuulsiones, & circa viscera dolores fortes, malum.

LXVII. In febribus, ex somnis, timores aut conuulsiones, malum. **LXVIII.** In febribus spiritus offendens, malum. Conuulsionem enim significat. **LXIX.** Quibus vrinæ crassæ, grumosæ, paucae, non sine febribus, vbi copia ex his successit, tenuis prodest. Tales autem maxime prodeunt his quibus ab initio, aut breui subsidentiam habent. **LXX.**

Quibus in febribus vrinæ conturbatae, velut iumentis, his capitis dolores, aut adsunt, aut aderunt. **LXXI.** Quibus septima die morbi iudicantur, his nubeculam habet vrina, quarta die rubram, & alia secundum rationem. **LXXII.**

C Quibus vrinæ pellucidæ, albæ, malæ. Maxime autem in phreniticis comparent. **LXXIII.** Quibus præcordia eleuata, permurmurantia, lumborum dolore accedente, his alui humectantur, si non flatu erumpant, aut vrinæ copia prodeat. In febribus autem hæc. **LXXIIII.** Quibus spes est abscessum fore ad articulos, eos liberat ab abscessu vrina multa, & crassa, & alba prodiens, qualis in febribus laboriosis quarta die quibusdam fieri incipit. Si vero etiam ex naribus sanguis eruperit, breui admodum soluitur. **LXXV.** Si quis sanguinem aut pus mingat, rhenum aut vesicæ vlcerationem significat. **LXXVI.** Quibus in vrina crassa existente, carunculæ parue, aut veluti pili simul exeunt, his de rhenibus excernuntur. **LXXVII.** Quibus in vrina crassa existente, surfuracea quædam simul minguntur, his vesica scabie affecta est. **LXXVIII.** Qui sua sponte sanguinè mingunt, his

HIPPOCRATIS LIBER

his in rhenibus venæ ruptione significat. LXXIX. Qui-
bus in vrina, arenosa subsidunt, his vesica calculo laborat.

LXXX. Si quis sanguinem mingat, & grumos, & vrinæ stil-
licidium habeat, & dolor incidat in imum ventrem, & ani ac
scorti intercapedinem, partes circa vesicam affectæ sunt.

LXXXI. Si quis sanguinem & pus mingat, & squamas,
& odor grauis sit: vesicæ exulceratione significat. LXXXII.

Quibus in vrinaria fistula tuberculum nascitur, his suppu-
ratione facta & eruptione, solutio fit. LXXXIII. Mictio
noctu multa siens, medicam alui egestionem significat.

SECTIO QUINTA.

Conuulsio ex veratro lethalis est. II. Ex vulnere
conuulsio lethalis est. III. Sanguine multo ef-
fuso conuulsio aut singultus accedens, malum.

IIII. Ex superflua purgatione, conuulsio aut
singultus accedens, malum. V. Si quis ebrius derepentæ
voce priuetur, conuulsus moritur, si non febris corripuerit,
aut ubi ad horam qua crapulæ soluuntur peruenit, loquatur.

VI. Quicumque à distentione antrorsum ac retrorsum
corripuntur, in quatuor diebus pereunt. Si vero has effuge-
rint, sani fiunt. VII. Quibuscunq; morbi comitiales an-
te pubertatem fiunt, transmutationem habent. Quibuscunq;
vero viginti quinque annos natis fiunt, his plerumque com-
moriuntur. VIII. Quicumque pleuritici fientes, in qua-
tuordecim diebus non repurgatur, his ad suppuratione trā-
situs fit. IX. Tabes maxime fit ætatibus, ab anno deci-
mo octauo, vsque ad trigesimum quintum. X. Quicumq;
anginam effugiunt, his ad pulmonem vertitur, & in septem
diebus moriuntur. Si vero has effugerint, suppurati fiunt.

XI. Qui tabe infestantur, si sputum quodcunq; tussien-
do reiecerint, graue olet, dum prunis iniicitur, & capilli de
capite defluunt, lethale est. XII. Quibuscunq; tabe la-
borantibus capilli de capite defluerint, hi alui profluuium ac-
cedente moriuntur. XIII. Quicumque sanguinem spu-
mosum spuunt, his ex pulmoneeductio fit. XIII. A ta-
be occupato, alui profluuium accedens, lethale est. XV.

Quicumque ex pleuritide suppurati fiunt, si in quadragin-
ta diebus repurgati fuerint, ab ea die qua ruptio facta fuerit,
liberantur. Si vero non, ad tabem transeunt. XVI. Cali-
da fre-

Ada frequenter ea vtētibus, has noxas inducit, carnis effe-
minationem, neruorum impotentiam, mentis torporem, san-
guinis eruptiones, animi deliquia. Hæc quibus mors. **xvii.**

Frigida vero conuulsiones, antrorsum ac retrorsum distē-
tiones, nigrores, rigores febriles. **xviii.** Frigida inimi-
ca ossibus, dentibus, neruis, cerebro, spinali medullæ. Calida
vero grata. **xi.** Quæcunque perfrigerata sunt, excale-
facere oportet, præterquam à quibus sanguis erumpit, aut e-
rupturus est. **xx.** Vlcerebus frigida mordax, cutem obdu-
rat, dolorem non suppuratē facit, nigrefacit, rigores febri-
les inducit, conuulsiones, distentiones. **xxi.** Quandoq;
vero in distēctione sine vlcere, iuueni carnosio, æstate media,

B frigida multæ affusio, caloris renocationem facit. Calor au-
tem hæc soluit. **xxii.** Calida suppuratoria est, nō in o-
mni vlcere, maximum signum ad securitatem, cutem molli-
t, attenuat, dolores eximit, rigores, conuulsiones, distentiones
mitigat, capitis grauitatem soluit. Plurimum autem confert
ad ossium fracturas, maxime denudatas. Ex his autem maxi-
me his qui in capite vlcera habēt, & his quæ à frigiditate mo-
riuntur, aut vlcerantur, & herpetibus exedentibus, sedi, pu-
dendo, vtero, vesicæ. His calida grata est & iudicans. Frigi-
da vero inimica & occidens. **xxiii.** In his frigida vt o-
portet vnde sanguis erumpit, aut erupturus est: non super ip-
sas partes, sed circa ipsas vnde fluit. Et quæcūque inflamma-
tiones, aut flammæ ardores, ad ruborem & suberuentum co-

Clorem ex nouo sanguine tendunt, ad eas ipsas. nā veteres ni-
grefacit, & ad sacrum ignem nō exulceratum. nam exulcera-
tum lædit. **xxiiii.** Frigida velut nix, glacies, pectori
inimica sunt, tussis mouent, & sanguinis eruptiones, ac de-
fluxiones inducunt. **xxv.** Tumores in articulis, & do-
lores absq; vlcere, & podagricas affectiones, & conuulsiones:
Horum plurima frigida multa affusa leuat, & attenuat, & do-
lorem soluit. Torpor enim dolorem soluit. **xxvi.** Aqua
quæ cito calescit, & cito perfrigerat, leuissima est. **xxvii.**

Quibus bibendi appetentiæ noctu valde sitiētibus, si ob-
dormierint bonum est. **xxviii.** Menses ducit aroma-
tum suffit. Multis autem modis etiam ad alia commodus es-
set, si nō capitis grauitatem induceret. **xxix.** Prægnā-
tes medicamentis purgare oportet, si turget humor quarto
mense, &

HIPPOCRATIS LIBER

menſe, & uſque ad ſeptimum. Minus uero has. Iuniores uero & ſeniores ſœtus uereri oportet. xxx. Mulierem uteri gerentem ab aliquo acuto morbo corripì, lethale eſt. xxxi.

Mulier uterum gerens ſecta uena abortit, & magis ſi maior fuerit ſœtus. xxxii. Mulieri ſanguinem uomenti, menſibus erupentibus ſolutio fit. xxxiii. Mulieri menſibus deficientibus, ſanguinem ex naribus fluere, bonum eſt.

xxxiiii. Mulieri uterum geſtanti ſi aluus multum fluxerit, periculũ eſt ut abortiat. xxxv. Mulieri quæ ab uteri ſtrangulationibus vexatur, aut difficulter parit, ſternutatio accedens, bonum. xxxvi. Mulieri menſes decolores, & non eodem tempore ſemper ſientes, purgatione opus eſſe ſignificant. xxxvii. Mulieri uterum geſtanti, ſi mammae repente graciles fiant, abortit. xxxviii.

Mulieri uterum geſtanti, ſi altera mamma gracilis fiat, gemellos geſtans alterum abortit. Et ſi quidẽ dextera gracilis fiat, maſculum; ſi uero ſiniſtra, fœmellã. xxxix. Si mulier quæ neque prægnans eſt, neque peperit, lac habet: menſes ipſius defecerunt. xl. Mulieribus quibuſcunque ad mamas ſanguis colligitur, inſaniam ſignificat. xli. Mulierẽ ſi uelis cognoscere, an prægnans ſit, ubi dormire uolet, aquã multam bibendam dato. Et ſi quidem tormen habuerit circa uentrem, prægnans eſt. Si uero non prægnans non eſt. xlii.

Mulier prægnans ſi quidem maſculum geſtat, bene colorata eſt. Si uero fœmellam, male colorata. xliii. Si mulieri prægnanti ignis ſacer in utero fiat, lethale eſt. xliiii.

Quæcunque præter naturam tenues exiſtentes, uterum geſtant, abortiunt priuſquam craſſeſcant. xlv. Quæcunq; uero moderate corpus habentes, abortiunt bi-meſtres & tri-meſtres, ſine cauſa manifeſta, hiſ uteri acetabula muco plena ſunt, & non poſſunt ſœtum continere præ grauitate, ſed abſorpiuntur. xlvi. Quæcunq; præter naturã craſſæ exiſtentes, non concipiunt in utero, hiſ omentum oſculum uteri comprimit, & priuſquam attenuentur, nõ concipiunt. xlvii.

Si uterus in coxam incumbens, ſuppuratus fuerit, neceſſe eſt curationem ex medicamentis, per linamenta ipſi adhibere. xlviii. Fœtus maſculi quidem in dextris, fœminæ uero in ſiniſtris magis. xlix. Ut ſecundæ excidant, ſternutatorio indito, nares & os apprehendiſſo. l. Mulieri menſes

mensēs si cohibere voles, cucurbitam q uam maximā ad mā-
 mas appone. **L I.** Quæcunque vterum gestant, his oscu-
 lum vterorum clausum est. **L II.** Mulieri vterum gestan-
 ti si multum lac ex mammis fluat, debilem fœtum significat.
 Si vero solidæ fuerint mammae, saniozem fœtum significant.

L III. Quæ corrupturæ sunt fœtus, his mammae graciles
 fiunt. Si vero rursus duræ fiant, dolor erit aut in mammis, aut
 in coxis, aut in oculis, aut in genibus, & non corrumpunt.

L IIII. Quibus os vterorum durum est, his necesse est
 osculum vterorum clausum esse. **L V.** Quæcunque in vte-
 ro habentes, a febribus corripuntur, & fortiter attenuantur
 sine manifesta occasione, difficulter pariūt & periculose: aut
 abortum facientes periclitātur. **L VI.** In fluxu muliebri,

conuulsio & animi deliquium si accedat, malum est. **L VII.**
 Mensibus pluribus prodeūtibz morbi fiunt, & non prodeū-
 tibus, ab vtero morbi contingunt. **L VIII.** Ex intestino
 recto, & vtero inflammato, vrinae stillicidium accedit, & ex
 rhenibus suppuratis vrinae stillicidium accedit. Verum ex he-
 pate inflamato, singultus accedit. **L IX.** Si mulier in vē-
 tre non concipit, velis autem scire an cōceptura sit, vestimē-
 tis circumtectam ex infernis suffito. Et si quidem odor per

corpus tibi procedere videatur ad nares & ad os, scito quod
 ipsa non propter seipsam infœcunda est. **L X.** Si mulieri
 vterum gestanti purgationes prodeunt, impossibile est fœtū
 sanum esse. **L XI.** Si mulieri purgationes non prodeunt,

neque horrore, neque febre accedente: verū cibi fastidia ipsi
 accidunt, hanc in ventre habere existimato. **L XII.** Quæ-
 cunque frigidos ac densos vteros habent, non concipiūt: &
 quæcunque humidos habent vteros, non concipiunt. Extin-
 guitur enim in ipsis genitura. Et quæcunque siccos magis &
 adustos. Præ inopia enim alimenti corrumpitur semen. Quæ-
 cunque vero ex vtrisque temperamentum habent modera-
 tum, tales fœcundæ fiunt. **L XIII.** Similiter autem in ma-

sculis. Aut enim propter corporis raritatē, spiritus extra fer-
 tur, vt semen nō deducat: aut propter densitatem, humor nō
 procedit foras: aut propter frigiditatem non concalescit, vt
 ad hunc locum cōgregeretur: aut propter caliditatem, hoc idē
 contingit. **L XIV.** Lac dare caput dolentibus, malū. Ma-
 lum etiam febricitantibus, & quibus præcordia eleuata per-

murmura.

HIPPOCRATIS LIBER

murmurantia, & siticulosis. Malum & quibus biliosæ alui e-
gestiones in febribus acutis sunt, & quibus sanguinis multi
egestio facta est. Cōuenit autem exhibere tabescentibus, nō
valde multum febrientibus, & in febribus longis, debilibus,
nullo ex prædictis signis præsentē, sed præter rationem con-
sumptis. **LXV.** Quibus tumores in vlceribus apparent,
nō valde conuelluntur, neque insaniunt. His autem derepē-
te dissipatis, retrorsum quidem conuulsiones & distēctio-
nes sunt: autrorsum vero, insanix, lateris dolores acuti, aut sup-
puratio, aut dysenteria, si rubicundi magis fuerint tumores.

LXVI. Si in vulneribus fortibus ac prauis, tumor nō ap-
pareat, magnum malum. **LXVII.** Tumores laxi boni, cru-
di mali. **LXVIII.** Dolenti posteriorem capitis partē, ve-
na recta in fronte secta prodest. **LXIX.** Rigores incipiūt,
mulierib⁹ quidem ex lumbis magis, & per dorsum ad caput.
Verum & viris magis posteriore corporis parte quā ante-
riore, velut ex cubitis ac femoribus. Sed & cutis rara est. Indi-
cat autem pilus. **LXX.** Qui à quartanis corripuntur, non
ita valde à conuulsionibus corripuntur. Si vero prius corri-
piantur, & quartana insuper accedat, cessant. **LXXI.** Qui-
bus cutis circūtenditur arida ac dura, hi sine sudore moriū-
tur. Quibus vero laxa ac rara, cum sudore moriuntur.
LXXII. Morbo regio laborantes, non ita valde flatuosi
sunt.

SECTIO SEXTA.

In diuturnis intestinorum leuitatibus, ructus acidus acce-
dens, qui prius non erat, signum bonum. **II.** Quibus na-
res natura humidiores, & genitura humidior, morbosius sani
sunt: quibus vero vice versā, salubrius. **III.** In longis in-
testinorum leuitatibus, cibi fastidium malum, & cū febre pe-
ius. **IIII.** Vlcera circumglabra maligna sunt. **V.** Dolo-
res in lateribus, & in pectoribus, & in aliis partibus, an mul-
tum differunt, considerandū est. **VI.** Rhenum affectio-
nes, & quæ circa vesicam consistunt, operose sanantur in fe-
nibus. **VII.** Dolores circa ventrem fientes, sublimes qui-
dem leues sunt, non autem sublimes, fortiores. **VIII.** Hy-
dropicis fientia vlcera in corpore, non facile sanantur.
IX. Latæ pustulæ nō valde pruriginosæ sunt. **X.** Ca-
put dolenti & circundolenti, pus, aut aqua, aut sanguis fluēs
per na-

- A per nares, aut os, aut aures, soluit morbum. **xi.** Atrabilia-
riis, & Phreniticis, hæmorrhoides accedentes, bonum. **xii.**
Hæmorrhoidas sananti diuturnas, si non vna seruata fuerit,
periculum est hydropē aut tabem accedere. **xiii.** A sin-
gultu detento, sternutationes accedentes solvunt singultum.
xiiii. Ab hydropē detento, vbi aqua in venis ad vētrē
confluxit, solutio fit. **xv.** A profluuiū alui longo corre-
pto, vomitus sponte accedens, soluit alui profluuium. **xvi.**
A pleuritide aut peripneumonia occupato, alui profluuiū
accedens, malum. **xvii.** Lippientem alui profluuiū cor-
ripi, bonum. **xviii.** Vesicam dissectam habenti, aut ce-
rebrum, aut cor, aut septum transversum, aut tenue aliquod
intestinum, aut ventriculum, aut hepar, lethale est. **xix.**
Vbi dissectum fuerit os, aut cartilago, aut neruus, aut genē
pars tenuis, aut præputium, neque augetur, neque coalescit.
xx. Si in ventrem sanguis effusus fuerit præter naturam,
necesse est suppurari. **xxi.** In insaniētibus, varicibus aut
hæmorrhoidibus accedentibus, insaniæ solutio fit. **xxii.**
Quicumque dolores ex dorso ad cubitos descendunt, ve-
næ sectio soluit. **xxiii.** Si timor & tristitia multo tempo-
re perseveret, atrabiliarium hoc signum est. **xxiiii.** Si ex
intestinis tenuibus aliquod dissectum fuerit, non coalescit.
xxv. Ignem sacrum ab externis intro conuerti, non bo-
num: ab internis vero extra, bonum. **xxvi.** Quibus in fe-
bribus ardentibus tremores facti fuerint, mentis emotio sol-
uit. **xxvii.** Quicumque suppurati aut hydropici, secantur
aut vruntur, hi pure aut aqua aceruata effluēte, omnino mo-
riuntur. **xxviii.** Eunuchi non laborant podagra, neque
calui fiunt. **xxix.** Mulier non laborat podagra, si nō mē-
ses ipsi defecerint. **xxx.** Puer non laborat podagra, ante
veneris vsum. **xxxi.** Oculorū dolores meri potus, aut bal-
neum, aut fomentum, aut venæ sectio, aut medicamēti potio
soluit. **xxxii.** Balbi ab alui profluuiū longo maxime cor-
rumpuntur. **xxxiii.** Acidum rictū habentes, nō ita valde
pleuritici fiunt. **xxxiiii.** Quicumque calui sunt, his va-
rices magnæ non fiunt. Quibuscūque vero caluis varices ac-
cedūt, hi rursus hirsuti fiunt. **xxxv.** Hydropicis tussis ac-
cedens, malum. **xxxvi.** Vrinæ difficultatem soluit venæ
sectio. Secare vero oportet internas. **xxxvii.** Ab angina
detento

detento tumorem fieri foris in collo, bonū est. xxxviii. D

Quibuscunque occulti cancri fiunt, eos non curare meli^{us} est. Si enim curantur, citius moriuntur. Si vero non curētur, multum tempus perdurant. xxxix. Conuulsio fit autē a repletionē, aut euacuationē. Sic autem & singultus. xl.

Quibuscunque citra præcordium dolores fiunt, absque inflammatione, his febris accedens dolorem soluit. xli. Quibuscunque suppuratum quid in corpore existēs, significatiōnem de se non præbet, his propter puris aut loci crassitudinem, sui significatiōnem nō exhibet. xlii. Morbo regio laborantibus hepar durum fieri malum est. xliii. Qui-

cunque splenici a dysenteria corripuntur, his longa accedēte dysenteria, aut hydrops accedit, aut intestinorum lenitas, & pereūt. xliiii. Quibuscunque ex vrina stillicidio uolulus accedit, hi in septem diebus pereunt, si non febre accedente vrina satis fluxerit. xlv. Vlcera quæcunque annua fiunt, aut diutiori tempore durant, necesse est os abscedere, & cicatrices cauas fieri. xlii. Quicunque gibbosi ex anhelatione, aut tussi fiunt, ante pubertatem pereunt.

xlvii. Quibuscunque venæ sectio, aut medicamentum conducit, his vere venam secare, aut medicamentum purgās exhibere conuenit. xlviii. Splenicis dysenteria accedens, bonum. xlix. Quicunque podagrici morbi fiunt, hi sedata inflammatione, in quadraginta dieb^{us} restituntur.

l. Quibus cerebrum dissectum fuerit, his necesse est febrem, & bilis vomitum accedere. li. Quibuscunque sanis derepente dolores suat in capite, & statim voce intercepta iacent, ac stertunt, in septem diebus pereunt, si non febris apprehendat. lii. Considerare vero oportet etiam sub oculis apparitiones in somnis. Si enim albæ partis quid subapparuerit, non commissis palpebris, si id nō ex alui profluuiō, aut medicamenti potione fuerit, malum signum & valde lethale est. liii. Desipientiæ cum risu quid emittentes, securesiores sunt: cum studio vero serio, periculosiores. liiii. In acutis affectionibus, quæ cum febre fiunt, luctuosæ respirationes, malum. lv. Podagricæ affectiones vere & autumno vt plurimum mouentur. lvi. Atrabiliariis morbis periculosum humorum a loco ad locum decubitus, aut syderationem corporis, aut conuulsionem, aut insaniam, aut cecitatem fit.

Atem significant. LVII. Syderationes vero maxime fiunt, ætate à quadragesimo anno vsque ad sexagesimum. LVIII.

Si omentum exciderit, necesse est putrefieri. LIX. Quibusunque à coxendicum morbo vexatis, coxa excidit, & rursus incidit, his muçi accedunt. LX. Quibusunque à coxendicum morbo diuturno vexatis, coxa excidit, his crus tabesceat, & claudicant, si non vsi fuerint.

SECTIO SEPTIMA.

In acutis morbis frigiditas extremarum partium, malum. I

II. Ex offe ægrotante, caro liuida, malum. III. Ex vomitu singultus, & oculi rubicundi, malum. IIII. Ex sudore horror, nõ bonum. V. Ex infania, dysenteria, aut hydrops, aut mentis emotio, bonum. VI. In morbo diuturno cibi fastidium, & meracæ alui egestionis, malum. VII.

Ex multo potu rigor, & delyrium, malum. VIII. Ex tuberculi intus ruptione, exolutio, vomitus, & animi deliquiũ fit. IX. Ex sanguinis fluxu delyrium, aut etiam cõuulsio, malum. X. Ex voluulo vomitus, aut singultus, aut conuulsio, aut delyrium, malum. XI. Ex pleuritide peripneumonia, malum. XII. Ex peripneumonia phrenitis, malum.

XIII. Ex ardoribus vehementibus conuulsio, aut distentio, malum. XIII. Ex plaga in caput, stupor, aut delyriũ, malum. XV. Ex sanguinis sputo, puris sputum, malum.

XVI. Ex puris sputo, tabes, & fluxus, malum. Postquã vero sputum supprimitur, moriuntur. XVII. Ex hepatis inflammatione singultus, malum. XVIII. Ex vigilia conuulsio, aut delyrium, malũ. XIX. Ex ossis denudatione, ignis sacer. XX. Ex igne sacro, putrefactio, aut suppuratio.

XXI. Ex forti pulsu in vlceribus, sanguinis eruptio.

XXII. Ex dolore diuturno partium circa ventrem, suppuratio. XXIII. Ex meraca alui egestionis, dysenteria.

XXIII. Ex ossis dissectione delyrium, si ad vacuum vsque processerit. XXV. Ex medicamenti potione conuulsio, lethale. XXVI. Ex dolore forti partium circa vëtre, frigiditas extremarum partium, malum. XXVII. Mulieri vterum gerenti, tenesmus accedens abortire facit. XXVIII.

Quodcunque os præfectum fuerit, aut neruus in corpore, neque augetur, neque coalescit. XXIX. Si à pituita alba

detento, vehemens alui profluuium accedat, soluit morbum. D

xxx. Quibuscunque spumosa alui egestiones sunt in alui profluuiis, his de capite pituita defluit. xxxi. Quibuscunque febricitantibus, in vrinis subsidentia crassiores polenta partes referentes fiunt, longum morbum significant.

xxxii. Quibus vero biliosa subsidentia, ab initio tenues, acutum morbum significant. xxxiii. Quibuscunque disparatae vrinae sunt, his vehemens turbatio in corpore est. xxxiiii. Quibus in vrinis bullae superstant, rhenum affectiones significant, & morbum fore longum. xxxv.

Quibus pingue est id quod superstat, & aceruatum, his rhenum affectiones, easque acutas significat. xxxvi. Quibus vero iam nephriticis ex rhenibus affectis praedicta signa accidunt, doloresque circa musculos spinales fiunt, si quidem circa externos locos fiant, etiam abscessus extrinsecus futuros expecta. Si vero dolores magis circa internos locos fiat, etiam abscessus magis intus fore expecta. xxxvii. Quicunque sanguinem vomunt, sine febre quidem, salutare est: verum cum febre, malum. Perfrigerantibus autem & adstringentibus curare oportet. xxxviii. Defluxiones in ventrem supernum, in viginti diebus suppurantur. xxxix.

Si quis sanguinem mingat, & grumos, & vrinae stillicidium habeat, & dolor incidat in ani ac scorti intercapedinem, & imum ventrem ac pectinem, partes circa vesicam aegrotare significat. xl. Si lingua derepente impotens fiat, aut aliqua corporis pars syderata, atrabiliarium tale existit. xli. Si senioribus nimium purgatis singultus accedat, non bonum est. xlii. Si febris non a bile habeat, aqua multa calida in caput affusa, febris solutio fit. xliii.

Mulier ambidextra non est. xliiii. Quicunque suppurati vruntur, si quidem pus purum fluat & album, euadunt. Si vero subcruentum, & carnosum, ac graueolens, percutunt. xlv. Quicunque hepar suppuratum vruntur, si quidem pus purum fluat, & album, superstites euadunt. In tunica enim pus his inest. Si vero velut amurca fluat, percutunt. xlvi. In doloribus oculorum, ubi merum bibendum dedisti, & multa calida lauisti, venam secato. xlvii.

Hydropicum si tussis vexet, desperatus est. xlviii.

Vrinae stillicidium, & vrinae difficultatem, vini potus &

venae

A venæ sectio soluit. Secare vero oportet internas. XLIX.

Ab angina detento, tumor & rubor in pectore accedens, bonum. Foras enim vertitur morbus. L. Quibuscunque corruptum fuerit cerebrum, in tribus diebus pereunt. Si vero has effugerint, sani fiunt. LI. Sternutatio fit ex capite, percalescente cerebro, aut vacuo quod est in capite perhumescence. Aer enim qui intus est, foras erumpit. Strepitum vero edit, quia transitus est ipsi per angustum. LII.

Quibuscunque hepar circuncirca dolet, his febris accedens soluit dolorem. LIII. Quibuscunque sanguinem de venis auferre conducit, his vere venam secare conuenit.

LIIII. Quibus inter ventrem & septum transversum pituita conclusa est, & dolorem exhibet, non habens exitum ad neutrum ventrem, his per venas ad vesicam conuersa pituita, morbi solutio fit. LV. Quibus hepar aqua repletum, ad omentum eruperit, his venter aqua impletur, & moriuntur. LVI. Anxietatem, oscitationem, horrorem, vinum æquali mensura aquæ ammixta potum soluit. LVII.

Quibus in vrinaria fistula tubercula sunt, his suppuratione facta & eruptione, soluitur dolor. LVIII. Quibus cerebrum concussum fuerit ex aliqua causa, eos statim voce priuari necesse est. LIX. Corporibus humidæ carnes habentibus, famem inducere oportet. fames enim corpora siccatur. LX. Vbi in toto corpore mutationes, & corpus perfrigeratur, & rursus calefcit, aut color alius ex alio mutatur, longitudinem morbi significat. LXI. Sudor multus, calidus aut frigidus, semper fluens, humorem abducere oportere significat, forti quidem superne, debili vero, inferne. LXII. Febres non intermittentes, si per tertiam fortiores fiant, periculosæ sunt. Quocunque vero modo intermiserint, sine periculo esse significat. LXIII. Quibus febres longæ sunt, his aut tubercula, aut ad articulos dolores sunt. LXIIII. Quibus tubercula diutina, aut ad articulos dolores, ex febribus fiunt, hi cibis pluribus vtuntur.

LXV. Si quis febricitanti cibum det, quem sano exhibet, sano quidem robur, agroto vero morbus est. LXVI. Quæ per vesicam prodeunt inspicere oportet, an qualia sanis prodeunt. Quæ igitur minime similia his sunt, ea morbosiora sunt. Quæ vero similia sanis, ea minime morbosa.

HIPPOCRATIS LIBER APHORIS.

LXVII. Et quibus alui egestionibus, si stare permiseris, & non moueris, subsistunt veluti ramenta: si paucae fuerint, modicus morbus est: si multae, multus. His confert subpurgare aluum. Si vero non purgata aluo, sorbitiones dederis, laedes. & quanto plures dederis, magis laedes. **LXVIII.** Quibuscumque cruda deorsum secedunt, ex atra bile sunt: si plura, copiosiore: si pauciora pauciore. **LXIX.** Excreationes in febribus non intermittentibus liuidae, & cruentae, & graueolentes, & biliosae, omnes malae sunt. At probe secedentes, bonae, & per aluum, & per vesicam. & ubi sane quid secedens constiterit non purgatum, malum. **LXX.** Corpora quocumque quis purgare voluerit, fluida facere oportet. Et si quidem sursum, sistere aluum. Si vero deorsum, humectare. **LXXI.** Somnus, vigilia, ytraque modum excedentia, morbus. **LXXII.** In non intermittentibus febribus, si externae quidem partes frigidae fuerint, internae vero ardeant. & febris habeat, lethale est. **LXXIII.** In febre non intermittente, si labium, aut nasus, aut oculus, aut supercilium distorqueatur: aut non videat, aut non audiat, æger iam debilis existens: quicquid horum fiat, propinqua mors est.

LXXIIII. Ex pituita alba, hydrops accedit. **LXXV.** Ab alui profluuiio, dysenteria. **LXXVI.** A dysenteria, intestinorum leuitas accedit. **LXXVII.** Ex corruptione, abscessus ossis. **LXXVIII.** Ex sanguinis vomitu, tabes, & puris purgatio sursum. Ex tabe, fluxus ex capite. Ex fluxu, alui profluuium. ex alui profluuiio, suppressio purgationis sursum versus. ex suppressione, mors. **LXXIX.** Qualia etiam sint in vesicæ ac alui egestionibus, inspicere oportet, & in his quae per carnes excernuntur, & sicubi alibi à natura recedat corpus, si parum, parvus est morbus: si multum, multus: Si vero valde multus sit recessus, lethale hoc est. **LXXX.** Quicumque supra quadraginta annos phrenitici sunt, non ita valde sani sunt. Minus enim periclitantur, quorum naturæ, & ætati, morbus affinis fuerit. **LXXXI.** Quibuscunque in ægitudine oculi ex voluntate lachrymantur, bonum. Quibus vero citra voluntatem, malum. **LXXXII.** Quibus in febribus quartanis sanguis ex naribus fluxerit, malum est. **LXXXIII.** Sudores in diebus iudicatoriis fientes, vehementes & veloces periculosi sunt, qui expelluntur ex fronte velut guttae, &

A gutta, & aquę salientes, & frigidi valde ac multi. Necessē est enim talem sudorem prodire cum violentia, & doloris excessu, ac expressiōe diuturna. LXXXIIII. Ex morbo diuturno, etiam alui defluxus, malum. LXXXV. Quęcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat. Quę ferrum nō sanat, ea ignis sanat. Quę ignis non sanat, ea incurabilia putare oportet.

HIPPOCRATIS COI

EPISTOLAE,

Iano Cornario me-
dico physico in-
terprete.

Regum magnus Artaxerxes, Peto gaudium.

Orbus pestilens appellatus, inuasit exercitus nostros: & quum nos sæpe multa fecerimus, nihil adhuc remisit. Quare magnopere, & per omnia tibi à me data dona, te rogo, vt aut aliquid ex natura tua excogitatum, aut aliquam ex arte actionem, aut aliquod alterius viri mederi potentis consilium, celerime ad nos mittas. Propulsa

oro hoc malum. Multa enim anxietas populum corripuit, quę spiritum magnum ac densum habet. Non belligerantes debellamur: quum hostem habeamus bestiam illam ouilia deuastantem. Sauciauit multos: ægre curabiles fecit: amara spicula immittit. Consilij inops sum. Non amplius habeo quod cum viris natura prudentibus consultem. Solue hæc omnia, neque nos bono tuo consilio destituas. Vale.

Petus, Regi regum magno Artaxerxe gaudium.

Naturalia auxilia pestilentis morbi popularem grassa-
Vv iij tio-

HIPPOCRATIS

*Hippocrati
in laus.*

tionem non soluunt. Qui enim ex natura fiunt morbi: eos **D**
ipsa natura iudicans sanat. Qui vero ex populari grassatio-
ne: eos ars curat, artificiose iudicans corporum mutatio-
nem. Hippocrates autem medicus curat hoc malū. Et gene-
re quidē est Dorienſis: ex ciuitate vero Co, patre Heraclida,
qui filius fuit Hippocratis. qui Gnoſidici, qui Nebri, qui So-
ſtrati, qui Theodori, qui Cleomittadae, qui Chriſamidis. Hic
diuina natura præditus eſt, & ex paruis ac vulgarib⁹, ad ma-
gna ac artiſicioſa, medicinā euexit. Eſt igitur diuin⁹ Hippo-
crates nonus quidem à Criſamide rege: decimus autem &
oſtauus ab Aſculapio: vigefimus vero à loue: ex matre
vero Praxithea Phænaretes filia, ex familia Heraclidarum.
Quare ex utroque ſemine à diis ortum habet diuinus Hip- **B**
pocrates: vt qui à patre quidem Aſclepiades eſt, à matre ve-
ro Heraclides. Didicit autem artem, tum à patre Heraclida,
tum ab auo Hippocrate. Verum ab his quidem primum, ve-
lut veriſimile eſt, in re medica initiatus eſt, quantum ſan-
credibile eſt hos nouiſſe. Vniuerſam vero artem ipſe ſeip-
ſum docuit, diuina natura uſus, & in tantum animi induſtria
progenitores tranſgreſſus, quantum etiam artis præſtan-
tia eoſdem ſuperauit. Tollit autem non beſtiarum genus, ſed
ferorum ac agreſtium morborum, per magnam terræ ac ma-
ris partem Aſculapij auxilia, quemadmodum Triptolemus
Cereris ſemina diſpergens. Proinde iuſtiſſime in multis ter-
ræ locis diuinos honores etiam ipſe conſequutus eſt, & iis-
dem donariis cum Hercule & Aſculapio ab Athenienſi- **F**
bus dignus factus eſt. Hunc ipſum accerſe, & auri atque ar-
genti quantum voluerit, ipſi dare iube. Hic enim non vnum
modum curationis huius morbi nouit. Hic eſt ſanitatis pa-
ter, hic ſeruator: hic dolorum cūrator. In ſumma, hic diui-
næ ſcientiæ princeps eſt. Vale.

*Rex regum magnus Artaxerxes, Myſiani
di Hellespontis præſecto.*

Hippocratis medici Coi ab Aſculapio originem du-
centis, gloria artis etiam ad me peruenit. Dato igitur
ipſi auri quantum voluerit, & reliqua abunde, quibus opus
habet, & ipſum ad nos mittito. Nam optimatibus Perſarum
æqualis erit. Et ſi quis alius bonus vir eſt in Europa, eum do-
mus

Amus regiae amicum facito, nihil diuitiis parcens. Viros enim inuenire, qui consilio praestent, non est facile. Vale.

Hystanis Hellesponti praefectus, Hippocrati ex Aesculapidis prognato gaudium.

Magnus rex Artaxerxes te opus habet, & misit ad nos praefectos, iubens tibi argentum & aurum, & reliqua quibus opus habes, & quaecunque voles, dare, & breui ad se mittere. Fore enim te optimatibus Persarum aequalem. Tu itaque cito adsis. Vale.

Hippocrates medicus, Hystanidi Hellesponti praefecto gaudium.

Ad epistolam quam misisti, à Rege venisse adferens, remitte Regi quae dico, quam celerrime scribens: Quod & victu, & vestitu, & domo, & omni ad vitam sufficienti opulentia fruimur. Persarum autem diuitiis uti, fas mihi non est: neque barbaros homines à morbis liberare, qui hostes sunt Graecorum. Vale.

Hippocrates Demetrio sanitatem.

Persarum rex nos accersiu, ignarus quod apud me maior est sapientiae ratio, quam auri. Vale.

C Regi regum meo magno domino Artaxerxae, Hystanis Hellesponti praefectus gaudium.

Quam misisti epistolam, iubens demittere ad Hippocratem Coum ab Aesculapio originem ducentem, demisi. Sed & ab ipso responsum tuli, quod scriptum tradidit, & ad domum tuam transmittere iussit. Itaque eius latorem ac nuncium Gymnasben Dieutychem ad te misi. Vale.

Rex regum magnus Artaxerxes Cois haec dicit.

Date meis nunciis Hippocratem Medicum malignis moribus praeditum, & in me, & in Persas petulanter se gerentem. Sin minus, cognoscetis, etiam primi peccati poenam vos daturos esse. Urbem enim vestram deuastatam, & insulam distractam, in pelagus conuertam, ut in posterum tempus ne-

mo

mo sciat, an in hoc loco fuerit insula, aut vrbs Cos.

Corum responsum.

Visum est populo, respondere nunciis ab Artaxerxe missis. Coi nihil indignum facient, neq; Merope, neq; Hercule, neq; Aesculapio. Quapropter omnes ciues non dabunt Hippocratem, etiam si pessima morte sint interituri. Nam quum Darius & Xerxes epistolas scripserint, & terram ac aquam à patribus nostris petiuerint, populus nō dedit: quum eos ipsos se impetentes, similiter velut alios homines, mortales esse videret. Et nunc idem responsum dat. A Cois discedite: quoniam Hippocratem in manus vestras nō dant. Renunciate igitur ipsi vos nunciij, quod neque dei ipsi, nostri negligentes erunt.

Senatus populusq; Abderitarum Hippocrati gaudium.

Nunc maxime vrbi nostrę in periculo versatur vir noster, ō Hippocrates, qui & presenti tempore & futuro semper gloria vrbi sperabatur. Neq; nunc, ō vos dei omnes, nobis inuideatur. hic prę multa quę detinet ipsum sapientia ægrotat, vt timor nō vulgaris sit, si Democritus mēte motus fuerit, reuera vrbem nostram Abderitarum pessum ituram esse. Etenim oblitus omnium, & primum sui ipsius, vigilans & noctu & interdiu, & singula parua ac magna deridēs, & totam vitam nihil esse putans, vitam transigit. Ducit aliquis vxorem, alius mercaturam exercet, alius concionatur, alius imperat, alius legatum agit, eligitur, abrogatur, ægrotat, vulneratur, moritur. At hic ridet omnia, dum alios mœstos ac tristes, alios gaudentes videt. Quin & de his, quę apud inferos sunt, hic vir perscrutatur, & hæc scribit. Et idolis aerem plenum esse dicit. Et volucrum voces intentis auribus explorat. Et sepe noctu exurgens, solus cantilenas sensim canenti similis est. Et se aliquando in rerum immensitatem proficisci dicit, & Democritos esse similes sibi ipsi innumerabiles. Et corpus vnā cum mente corrūpens viuunt. hæc timemus ō Hippocrates, ob hæc perturbati sumus. Quapropter nos serua, & patrię nostrę consulturus cito ad sis: neque nos contempseris. Nam neque ita viles sumus: & in nobis testimonium situm est. Ob ipsum enim conseruatum, & gloriam, & pecuni-

As, & doctrinæ famam consequeris : quanquam doctrinæ ratio multo potior apud te est, quàm fortunæ. Attamen & huius bona multa ac luculenta tibi à vobis obuenient. Etenim animæ Democriti gratia, etiam si vrbs aurum esset, non nostræ voluntati responderet, aut quacunque tandem re illi carendum esset. Leges nostras putamus ægrotare ô Hippocrates, leges præuaricari. Adsis optime vir, curaturus virum insignem. Non medicus, sed conditor, sacrationem tota Ionia murum nobis circūdabis. Ciuitatem, non virum curabis : & Senatum ægrotantem, & ne claudatur periclitantē, aperies. Ipse legislator, ipse iudex, ipse princeps, ipse seruator, & horū artifex aduenies. Ob hæc te exspectamus ô Hippocrates, atque hæc etiā fient vbi veneris. Vna ciuitas nō ignobilis, imò tota Græcia rogat te, serua corpus sapientiæ. Quin potius ipsam apud te legationem agere puta doctrinā, ab hac præuaricatione liberari supplicantem. Cognata equidem res est omnibus, velut apparet, sapientia. Verum his qui propius ipsam complexi sunt, velut nobis, etiam longe amplius. Et, sicut probe nosti, gratificaberis etiam futuro seculo, si non destitueris Democritum propter veritatem, cuius primas se laturum esse sperat. Tu enim & genere, & arte cōiunctus es Aesculapio. Hic vero Hercules est ex fratre nepos. A quo est & Abderus, quemadmodum omnino audiuiisti, cuius cognomē vrbs nostra refert. Quare etiam illi grata fuerit Democriti sanatio. Quum igitur videas ô Hippocrates, & populum, & **C**virum insignem, ad stupiditatem disfluentem : festina, rogamus, ad nos. Heu vt etiam bona redundantia morbi existunt. Quantum enim Democritus ad summam sapientiam generose peruenit, tantum nunc pariter periclitatur, ne mentis stupore & stoliditate affligatur. At reliquum vulgus Abderitarum, quod mansit absque eruditione, communem sanæ sensum habet. Immo nunc prudentiores sunt ad sapientis morbum iudicandum, qui prius desipuerunt. Adsis igitur cum Aesculapio patre. Adsis cum Hercules filia Epione. Adsis cum Aesculapij filiis, qui ad Ilium militauerunt. Adsis nunc Præonias adferens morbi medelas. Nunc terra radicibus, & herbis, & auxiliariis floribus, insanæque medicamentis fœcunda est. Ferme igitur nunquam fertilius producent, neque terra, neque montium cacumina, quàm nunc proferunt

HIPPOCRATIS

proferunt ea, quæ pertinent ad Democriti sanitatem. Vale. D

Hippocrates Senatui populoque Abderitarum gaudium.

Cuius vester Amelesagoras venit in Co, & erat tunc illa die Virgæ assumptio, & annua festiuitas, ac publicus, velut noster, conuentus, & pompa sumptuosa fiebat, quam mos est eos, qui deo dicati sunt, ad Cyparissum deducere. Quandoquidem autem & ex verbis, & ex aspectu, Amelesagoras festinare videbatur, credens, velut erat, rem ipsam vrigere: epistolam vestram legi, & admiratus sum quòd obvnum hominem, velut si vnus homo esset ipsa ciuitas, turbati estis. Et beati profecto sunt populi, qui sciunt bonos viros sua esse munimenta, & non turres, neque muros, sed sapientium virorum sapientia consilia. Ego vero, qui credo artes quidem esse Deorum dona, homines autem naturæ opera: (& ne ægre feratis viri Abderitæ) non vos puto, sed ipsam naturam me vocare, ad conseruandum ipsius opus, quod periclitatur, ne præ morbo collabatur. Quare præ vobis ego nunc, naturæ ac Diis obediens, festino ægotatē Democritum sanare: si quidem sanè & hoc morbus est, & non potius error vobis tenebras offundit: id quod opto, atque vtinam sit hoc vberius vestræ beneuolentiæ signum, quòd etiam ad suspicionem turbamini. Argentum autem mihi venienti, neque natura, neque Deus promittere poterit. Quare neque vos viri Abderitæ cogatis, sed liberæ artis etiam opera libera esse sinatis. Qui vero mercedem capiunt, hi scientias seruire cogunt, velut captiuas facientes ipsas ex priore libertate. Deinde, velut verisimile est, mentiri etiam poterint, velut de magno morbo, & negarint, velut de paruo: & polliciti non venerint, & rursus venerint non vocati. Misera est profecto humana vita: quoniam per totam ipsam intolerabilis auaricia, velut hybernus ventus, distributa est ac penetrauit. Ad quā vtinam potius omnes medici conuenissent, quò grauiorem insania morbum curarent: quoniam quū morbus sit, & affligat, etiam laudatur. Ego vero arbitror etiam animæ morbos omnes vehementes esse insanias, quæ opinioniones quasdam ac imaginationes rationi inducunt. A quibus qui per virtutem depurgatus est, sanus euadit. Quòd si ego omnino ditescere voluissem, viri Abderitæ, non utiq; decem talentorū gratia ad vos profiscisceretur: sed ad Magnum

A Magnū accessissem Persarum regem, vbi totæ ciuitates humanis opibus refertæ mihi obtigissent. sanassem autem illic ipsorum pestem. Verum denegaui, inimicam Græciæ regionem à malo morbo me velle liberare. Et ego, quantum in me fuisset, Barbaros expugnassem. Habuissem autē ignominiam ipsas à rege diuitias, & opulentiam patriæ inimicam. Hęc vero mihi adfuissent, velut ei qui vrbium Græciæ deuastator esset. Non sunt diuitiæ, vndiquaque lucrari. Magna enim sunt sacra virtutis, quæ à iustitia non occultantur, sed manifesta existunt. Aut non equale peccatum esse putatis, hostes seruare, & amicos mercede sanare? At non hoc modo se res nostræ habent, ô Abderitæ. Non capio fructum ex morbis, neque libenter audiui Democritum mente motum esse. *Qui siue sanus est, amicus est: siue ægrotat, curatus magis amicus erit.* Audio autem ipsum grauibz ac solidis moribus præditum esse, & vrbis vestræ ornamentum. Valet.

Hippocrates Philopœmeni gaudium.

Legati, qui vrbis epistolam mihi reddiderunt, etiam tuam tradiderunt. Et valde gauisus sum, & hospitium, & reliquum victum te promittente. Veniemus autem bona fortuna, & meliore spe, velut arbitramur, accedemus, prout in literis est declaratum: quum non insaniam, sed quandam excellentem mentis sanitatem vir ille declaret, dum neque liberorum, neque vxoris, neque cognatorum, neque rei familiaris, neque omnino alicuius eam gerit: sed & diu & noctu apud seipsum consistit, & priuatim vitam degit, plerunque in antris & solitudinibus, aut sub arborum vmbis, aut in mollibus herbis, aut apud frequentia aquarum fluentia. Contingunt igitur talia plerunque atra bile percitis. Taciturni enim aliquando sunt, & solitarij, ac deserti amantes, & rerum familiarium conspectum auersantur, alienum putantes. Nec vero dissimile vero est, etiā his qui circa disciplinas versantur ab vna erga sapientiam adfectione, alias curas exclusas esse. Quemadmodum enim famuli ac ancillæ in domibus tumultuant, & seditionem agentes, vbi derepente ipsis hera comparuit, consternati conquiescunt: sic etiam reliquæ in anima cupiditates malorum sunt hominibus ministræ. Postquam autem sapientiæ conspectus seipsum ingesserit: reliquæ affectiones velut famulæ discedunt. Non autem omnino insani antra & quietem

quietem expetunt: sed etiam hi qui humana negocia contemnunt, ob tranquillitatis cupiditatem. Quum enim mens ab externis curis vexata, corpus reficere voluerit, tunc cito ipsum quieti tradit. Deinde recta exurgens, circuncirca veritatis regionem collustrat, in qua non est pater, non mater, non vxor, non liberi, non frater, non cognati, non famuli, non fortuna, non omnino quicquam ex his, quæ tumultum inducunt. Omnia autem perturbantia, exclusa stant præ timore: & neque appropinquare audent præ reuerentia eorum, quæ isthic habitant. Habitant autem illam regionem, & artes, & virtutes omnis generis, & Dei, & daemones, & senatus, & consilia. Et magnus polus in illa regione, stellis multum mobilibus coronatus est: in quam fortassis etiam Democritus præ sapientia transmigravit. Deinde quum non videat amplius eos qui sunt in vrbe, utpote procul profectus: insanix morbo laborare putat, propter solitudinis amorem. Student autem Abderitæ argenti amorem & studium detegere, & in se manifestum facere, eo quod Democritum non intelligunt. At tu hospitium nobis ô amice Philopœmen prepara. Non enim volo perturbatæ vrbi molestiam exhibere, quum veterem te proprium hospitem, velut nosti, habeam. Vale.

Hippocrates Dionysio gaudium.

A Ut in Halicarnasso me expecta, aut ipse ad me venire ô amice festina. Per summam enim necessitatem abeundum est mihi in Abderam, Democriti causa, ad quæ agrotantem vrbs me accersuit. Cæterum admiranda est hominum, ô Dionysii, per consensum adfectio: velut vna anima cum ciue coegrotat. Quare mihi videtur etiam ipsi curatione opus habere. Ego vero neque morbum ipsum esse puto, sed immodicam doctrinam: quæ reuera non est immodica, sed ab idiotis putatur. Nam nunquam nocua est virtus immodica. Excellens vero, morbi opinionem de se præbet, propter iudicantium imperitiâ. Vnusquisque enim ex his, quæ ipse non habet, iudicat, id quod in alio abundat, superfluum esse. Sic sanè etiam timidus fortitudinem immodestiam putat, & avarus magnanimitatem. Et omnis defectus, virtutis moderationem excedere putatur. Illum igitur ubi viderimus, cum prænotione hinc contingentem, & ubi sermones eius audiuerimus: melius cognoscemus. Tu vero, ô Dionysii, studio habe ut ipse accedas. Volo enim te in patria mea commorari

Arari donec rediero: quo & rerū nostrarū, & imprimis vr̄bis nostræ curā geras. Nam haud scio quomodo ex casu contigit, vt saluber sit annus, & pristinam naturam habeat. Quare neque multi infestabunt morbi: attamen venito. Inhabitabis autem meam domum nimis quā opportunam, nimirum quū & vxor apud parētes maneat propter meam profectiōem. Attamen & illius res inspecta, quo pudice degat, & non ob viri absentiam, alios viros approbet. Honestā equidem ab initio fuit, & parentes bonos habuit. Patrem autē mirifice virilem, & malos valde odio habentem, egregie senem. Attamen semper opus habet mulier moderatore. Habet animā à natura in se lasciuia: quæ, nisi quotidie refeceretur, velut arbores in materia multæ effusionem, exuberat. Ego vero amicum parentibus diligentiorē puto ad vxorem custodiendam. Non enim, velut illis, etiam huic cohabitat beneuolentiæ adfectio, per quam sæpe vmbra admonitioni obtenditur. In omnibus autem rebus prudentior est alienitas ab adfectione, vt quæ minime à beneuolentiā infringatur. Vale.

Hippocrates Damageto gaudium.

Quam apud te Rhodi essem Damagete, vidi natem illā, cui Solis inscriptio erat, penitus pulchram, & in puppi probe instructam, & sufficientem carinam habentem. Habebat & transtra multa. Et tu laudabas etiam in ipsa nauigandi præstantiam, quod velox esset, & tuta, & ad inserviendum artificiosa. Et insuper prædicabas probū in ipsa nauigationis cursum. Hanc mitte nobis: verū, si fieri potest, non remis, sed alis ad remigium instructam. Vrget enim res ipsa & amice, vt valde cito in Abderam nauigem. Volo enim ægrotantem curare vr̄bem, propter vnum ægrotantem Democritum, si vnquam viri fama ad aures tuas peruenit. De hoc patria dicit, quod insania adflactus sit. Ego autem cupio, immo magis opto, non reuera ipsum insanire, sed illos ita putare. Ridet, inquit, semper, & ridere non cessat in omnibus negotiis. Et hoc ipsis insaniæ signum esse videtur. Quare tuis in Rhodo amicis dicito, vt semper moderate se gerant, & non multum rideant, neque multum tristes sint: sed inter ambo hæc modum teneant: vt aliis comis esse videaris, aliis sollicitus, de virtute cogitans. Est profecto mali quiddam dum ad singula ille ridet. Si enim immodestia malū est: ea sanè perpetua

tua longe peior est. Et dicam sanè ad ipsum: Democrite, & si quis ægrotat, & occiditur, & mortuus est, & obsidetur, & quoduis malum ingruit: singula quæ sunt, materiam risu tibi præbent. Non autè repugnas deo, si, quum duo sint in mundo, Gaudium & Tristitia, tu alterum ipsorum eiecisti? Beatus profecto fueris, (verum impossibile est) si neque mater tibi ægrotat, neque pater, neq; postea liberi, aut vxor, aut amicus, sed propter tuum risum conseruantur, penitus felix es. At si, dum ægrotant, rides: dum moriuntur, gaudes: & si quid mali audieris, exhilararis: pessimus es o Democrite, & procul sanè à sapientia. Si vero putas hæc ipsa neque mala esse, certe atrebile percitus es Democrite, periclitās ne & ipse Abderita sis: prudentior autem sit ipsa ciuitas. Cæterum de his exactius illic dicemus Damagete. At vero nauis etiam hoc tempus, quo hæc tibi scribo, remoratur. Vale.

Hippocrates Philopœmeni gaudium.

Cogitans ac sollicitus de Democrito, illa ipsa nocte dormiens, sub ipsius auroræ initium somnium mihi oblatum habui, ex quo puto nihil valde periculosi fore. Mirabiliter enim expergestus sum. Videbar mihi videre Aesculapium ipsum coram, & iam ad ipsas Abderitarum portas adeamus. Aesculapius autem non vt imagines eum aliàs ostendunt, mitis ac blandus apparebat: sed habitu concitato, & aspectu horrendo. Sequebantur autem ipsum dracones reptilium generis immanes, longum tractum ducentes, & horribile quiddam velut in desertis ac saltibus sublibilantes. Sequebantur & socij, pyxides medicamentarias probe obsignatas gestantes. Deinde porrexit mihi manum deus: quam vbi libentissime apprehendissem, rogabam vt simul mecum pergeret, & ne me in medendo destitueret. Verum is: Nihil, inquit, in præsens me opus habes: sed hæc immortalium ac mortalium communis dea te peregrinum deducet. Et ego conuersus video mulierem pulchram ac magnam, simpliciter ornatam, splendidam, cuius oculorum circuli puro lumine micabant, vt stellarum fulgorem putares. Et deus quidè disparuit. Mulier vero illa apprehensum me manu, lento gradu benigne per urbem ducebat. Et vbi prope domum essemus, in qua hospitium mihi paratum esse putabam, velut spectrum disparuit, hoc saltem dicens: Gras te apud Democritum deprehendam.

Aprehendam. Cum vero iam se illa cōuerteret: Rogo, inquam, optima fœmina, quānam es, & quo nomine vocari debes? Veritas, inquit illa. Caterum quem accedentem vides (& deridente altera quardam mihi apparuit) neque ipsa mala videtur, audacior autem aspectu & concitior: Opinio, inquit, appellatur, & habitat apud Abderitas. Ego igitur vbi de somno surrexissem, mihi ipsi somnium interpretatus sum, quod non indigeret medico Democritus, quando sanè ipse medendi Deus discessisset, velut qui medēdi occasionem & materiam non haberet. Sed ipsa quidem veritas, quod Democritus sanus sit, apud Democritum manet. Opinio vero, quod Democritus aegrotet, reuera apud Abderitas habitat. Atque hæc vera esse, mi Philopœmen, credo, & sunt sanè. Et non contemno somnia, maxime vbi etiam ordinem conseruant. Medicina autem & vaticinatio valde cognatæ sunt: quando quidem & pater ambarum artium vnus est Apollo progenitor noster, & praesentes & futuros morbos prædicens, & ægrotos & ægrotauros sanans. Vale.

Hippocrates Crateue gaudium.

Scio te, ô amice, optimum radicisecam esse, & propter tuam ipsius exercitationem, & propter progenitorum gloriam, adeo vt in hac facultate Crateuæ proauo minime cedas. Proinde nūc, si vnquam aliàs, herbas collige, quot & quales poteris: vrget enim necessitas: atque has mihi trans mitte, ad virum toti ciuitati comparandum, Abderitam quidem verum Democritum. Aegrotare enim ipsum dicunt, & purgatione valde opus habere, vt qui insania sit correptus. Non vtemur fortassis medicamentis, quemadmodum etiam credo. Attamen vndiquaque instructum esse oportet. At vero rem herbariam apud te sæpe admiratus sum, quemadmodum etiam vniuersorum naturam ac constitutionem, & sacerrimum terræ fundamentum, ex qua animalia, & plantæ, & alimenta, & medicamenta, & fortuna, & ipsæ diuitiæ exoriuntur. Neque enim aliàs haberet vbi confisteret Auaricia, neque sanè Abderitæ nunc decem talentis inescassent me, pro medico mercenarium declarantes. Si vero possis Crateua amarā auariciæ radicem excindere, vt nullæ ipsius reliquæ restent: probe scito, quod hominum vnà cum corporibus etiam animas ægrotantes purgassetus. At hæc quidem vota sunt. Tu

Xx vero,

vero, quod fieri potest, nobis mōtanas maxime & in altis col-
 libus nascentes herbas radicibus reseca. Sunt enim aquosiori-
 bus solidiores & acriores, propter terræ densitatem, & aeris
 tenuitatem. Nam quod attrahunt, frigidius est. Conare ta-
 men ut etiam de his quæ circa stagna nascuntur, & de palu-
 stribus, & fluuiatilibus, aut fontanis flores colligas; quas sa-
 nè debiles, & exsoltas ac dulcis succi esse scio. Omnia au-
 tem medicamenta quæ succi & liquores fluidi sunt, in vitreis
 vasis ferantur: quæ vero folia, aut flores, aut radices sunt in
 fictilibus nouis probe obturatis: ut ne ventis perflata, medi-
 camenti vigorem velut in animi deliquium collapsa, amittat.
 Ceterum statim nobis hæc mittito. Nam & tempus anni con-
 gruum est, & necessitas dictæ infantiæ vrget. Ab omni equi-
 dem arte aliena res est dilatio, verum maxime à Medicina, in
 qua dilatio est animæ periculum. Curationum vero animæ
 sunt temporum opportunitates, quarum obseruatio finis est.
 Spero quidem sanum esse Democritū, etiam citra medelam.
 Si vero aliquis error naturæ, aut temporis, aut alterius alicuius
 causæ contingat: multa enim nos qui mortales sumus, la-
 tent, utpote non omnino per veritatem corroboratos: ad
 id quod obscurum est, omnem vim congregatam esse oportet.
 Non enim contentus est is, qui in periculo versatur, his
 quæ possumus: sed concupiscit etiam ea, quæ non possumus.
 Et ferè semper ad duos fines militamus, alterum hominis,
 alterum artis. Quorum alter obscurus est, alter scientiæ de-
 terminatus. Opus est autem in vtrisque his etiam fortuna. In-
 certa enim est coniectura eorum, qui in purgationibus caute
 procedunt. Nam & stomachi adflictionem veremur, & medi-
 cationis congruentiam, ad naturā ignotam coniectamus. Nō
 enim vna & eadem est omnium natura. & aliud semper sibi ipsi
 decernens adsimilat ac familiare facit. Aliquādo vero totum
 perdit. Sed & herbis multa reptilia venenum immittunt, &
 hiatu suo internæ ipsarum teneritudinē adflictionem pro au-
 xilio inspirant. Et huius rei ignorantia erit, nisi sanè nota ali-
 qua, aut macula, aut odor ferus & grauis rei factæ indicatio-
 nem fecerit. Deinde ipsa ars, propter fortunæ casum, à recte
 faciendi proposito aberrat. Stabiliiores autē semper sunt pur-
 gationes per veratrum, quibus etiā Melampus in Præti filia-
 bus, & Anticyreus in Hercule vsi esse narrantur. Minime ve-
 ro vici-

Aro vtemur nos vllō aliquo ex his in Democrito: sed contigerit opto illi sapientia, efficacissimorum ac medicatissimorum pharmacorum finis. Vale.

Hippocrates Damageto gaudium.

HOc erat illud Damagete, quod cōiectabamus: non insanit Democritus, sed super omnia sapit, & nos sapientiores effecit, & per nos omnes homines. Remisi autem tibi amice reuera Aesculapeam nauem: cui cum solis signo etiam sanitatis insigne apponito. Nam reuera secundo numine vela fecit: & illa die in Abderam nauigauit, qua scripserā ipsi, me peruenturum esse. Omnes igitur ante portas congregatos inuenimus, nos, velut verisimile est, expectātes, nō viros solum, sed etiā mulieres: insuperq; senes & pueros, per deos, tristes, itēque infantes. Atque hi quidem sic habebāt, velut ob Democritum insanientem. Ille vero sincere tunc in philosophando excellebat. Postquā autem me vidissent, visi sunt mihi paululum ad seipsos rediisse, & bonas spes ostentabant. At Philopœmē me ad hospitium ducere gestiebat, & hoc ab illis comprobabatur. Ego vero, o viri Abderite, inquam, nullū mihi maius opere precium est, quā Democritum videre. Illi vero hoc audito, collaudarunt, & gauisi sunt, & compendio duxerunt me per forum, partim sequentes, partim præcurrentes, alij ab vtraque parte: Serua, clamantes, auxiliare, medicare. Et ego adhortabar ipsos vt confiderent, tanquam fortassis nihil esset mali: aut si quid esset, modicum id esset, & correctu facile, cōfusus horis anni Etefsis. Et simul hæc dicēs ibam.

CNeq; enim procul erant ædes: immo neque tota ciuitas. Aderam igitur: propinque enim muro erant, & me placidæ cō deducunt. At retro turrim collis erat altus, longis ac dēsis populis nigris vmbrosus, vnde Democriti habitacula conspiciabantur. Et ipse Democritus sub ampla ac humilima platano sedebat, in veste crassa citra humeros desinente solus, discalceatus, super lapidea sede, valde pallidus ac macilētus, promissa barba. Iuxta ipsum vero à dextra, tenuis aqua per decliueu collem decurrens leniter resonabat. Erat autem delubrum quoddam super illum collem, quantum equidem coniectura assequor, Nymphis dicatum, sponte enatis vitibus circūdatum. Ipse vero cum multo ornatu super genibus librum habebat. Sed & alij quidem ex vtraque parte adiacebant. Ac-

Xx ij cumulatē

cumulata erant etiam animalia multa per totum resecta. Et **D**
 ipse aliquando concitate incumbens scribebat, aliquando
 quiescebat, diu multumque se continens, & in seipso medi-
 tans. Deinde non longe post, his peractis, exurgens deam-
 bulabat, & viscera animalium inspiciebat, & depositis ipsis di-
 gressus, rursus desidebat. At Abderitæ circumstantes me tri-
 stes, & non procul à lachrymantibus oculos habentes: Vides,
 inquit, Hippocrates Democriti vitam, quàm insanit, & ne-
 que quod vult nouit, neque quod facit. Et quidam ex ipsis ad-
 huc amplius ostendere volens ipsius insaniam, alta voce plo-
 rauit instar mulieris ob filij mortem lamentantis. Deinde rur-
 sus cum gemitu eiulauit, personam agēs viatoris, qui aliquid
 ex his quæ portabat, amisit. Verum Democritus cum hæc au-
 diffet, partim ridebat, partim cachinnis explodebat, & nihil
 amplius scribebat. Caput autem frequenter cōcutiebat. Ego
 vero: Vos, inquā, ô Abderitæ, hic manete: ipse vero vbi & ver-
 bis, & corpori viri propior factus fuero, viderôque ac audie-
 ro, cognoscām adfectionis veritatem. Et hæc loquutus, placi-
 de descendebam. Erat autem locus ille asper ac decliuus. Ita-
 que vix me suffulciens penetraui. Cum autem appropinquas-
 sem, incidi in ipsum nescio quid, quasi ex numinis adflatu &
 cum concitatione scribētem. Stabam igitur isthic expectans
 tempus quietis ipsius. Ipse vero paulo post, intermisso scri-
 bendi impetu, & stilo scriptorio deposito, respexit ad me ac-
 cedentem, &: Salue, inquit, hospes. Et ego: Plurimum & tu,
 inquam, Democrite vir sapientissime. At ille, verecundans ar-
 bitror, quòd nō nomine me compellasset: Te autem, inquit,
 quo nomine vocabimus? Ignorantia enim tui nominis, cau-
 sa erat, cur te hospitem appellarem. Hippocrates, inquam, Me-
 dicus est mihi nomen. Is vero: Asclepiadarum, inquit, no-
 bilitas, & magna sapientiæ tuæ in re medica gloria multum
 celebris, etiam ad nos peruenit. Quid autem negocij, ô ami-
 ce, te huc perduxit? Immo potius præ omnibus confide. Vi-
 des autem quòd hæc sedes foliis instrata non est iniucunda,
 viridis adhuc ac mollis, & ad insidendum lenior inuidiosis
 fortunæ sellis. Cum autem confedissem, rursus inquit. Pri-
 uatūmne, aut publicum negocium agens huc peruenisti? Dic
 aperte. nam nos, quantum poterimus, adiuuabimus. Et ego:
 Quæ vera causa est, inquam, tui gratia huc venio, vt sapien-
 tem

Atem virum conueniam. Habet autem causam patria, cuius legatum ago. Ille vero; Hospitio itaque, inquit, primum utere nostro. Ego vero per omnia virum pertentans, etiam si iam mihi manifestum esset, ipsum non insanire: Philopœmenem, inquam, nosti ciuem vestrum? Etiam, inquit, valde: Damonis filium dicis, qui habitat apud Hermaidem fontem? Hunc ipsum, inquam, cuius ego sum ex patribus peculiaris amicus. At tu Democrite potiore me hospitio excipe, & primum sanè quid sit hoc, quod hic scribis, dicito. Ille vero ubi paululum se continuisset: De insania, inquit. Et ego, ô rex Iupiter, inquam, opportune profecto scribis contra ciuitatem. At ille: Qualem, inquit, ciuitatem Hippocrates? Ego vero: Nihil, inquam, ô Democrite, sed haud scio quomodo hoc verbum mihi excidit. Verum quid de insania scribis? Quid enim, inquit, aliud quàm quid sit, & quomodo in hominibus generetur, & quomodo allenetur. Nam animalia hæc, quæ vides, inquit, huius gratia refeco, non quòd odio habeam opera dei, sed bilis naturam ac sedem quarens. Nosti enim quòd hæc furoris hominū causa est, ubi nimium redundarit. In omnibus equidem à natura inest: sed in quibusdam minus, in quibusdam amplius. At immodestia ipsius morbi sunt, ipsa velut materia, aliquando bona, aliquando mala subiacente. Et ego, Per Iouem, inquam ô Democrite, vere hæc & sapienter dicis. Quare beatum te iudico, qui tanta quiete frueris. Nobis autem huius participes esse non permissum est. Interrogante vero illo: Cur ô Hippocrates, permissum non est? Quoniam, inquam, aut agri, aut res domesticæ, aut liberi, aut vîræ, aut morbi, aut mortes, aut famuli, aut nuptiæ, aut eiusmodi quædā opportunitatem nobis commodam eripiunt. Hic sanè vir ille ad solitam adfectionem delatus est, & valde effuse risit, ac cachinnatus est. Et de cætero quiescebat. Et ego: Quid vero, inquam, Democrite rides? vtrum bona quæ dixi, aut mala? Ille vero adhuc magis ridebat. Et Abderitæ de colle id videntes, partim capita sua cadebant, partim frontem. Alij vero capillos euellabant. Nam, velut postea dixerunt, ampliorem quàm aliàs solitus esset, risum effuderat. At vero, inquam, sapientum optime Democrite, cupio causam huius tuæ adfectionis cognoscere: quo risu ego tibi dignus visus sum, aut ea quæ dixi: quo

Xx iij hoc

HIPPOCRATIS

hoc cognito, à causa desistam, aut tu reprehensus, intempesti- D
uos risus coerceas. Ille vero: O Hercules, inquit, si me re-
prehendere potes, curationem perficies, qualem nullam un-
quam, ô Hippocrates. Et quomodo non reprehendaris, ô
optime? Aut non absurdum te esse putas, dum rides homi-
nis mortem, aut morbum, aut mentis emotionem, aut insa-
niam, aut atram bilem, aut cædem, aut aliud quid peius? Aut
vice versa nuptias aut festiuitates, aut liberorum procreatio-
nem, aut mysteria, aut magistratus, aut honores, aut aliud
quid omnino boni? Nam quorum misereri oportet, ea tu
derides, & ob quæ latari conueniebat, ea itidem derides,
adeo vt neque bonum, neque malum apud te sit discretum. At
ille: Hæc quidem, inquit, recte dicis, ô Hippocrates: sed nõ
nouisti risus nostri causam. Vbi vero cognoueris: satis scio quod
mecum risum, meliorem legatione medelam ac curationem,
tuæ patriæ & tibi ipsi auferes, & alios prudentes facere po-
teris. Et pro hoc fortassis me vicissim medicinam docebis,
vbi cognoueris quanto studio circa res nullo studio dignas
verantes, & ea quæ nullius precij sunt facere conantes, om-
nes homines vitam consumunt, risu digna tractantes. Ego
vero: Dic, inquam, per deos, nunquid vniuersus mundus æ-
grotare se non animaduertit? & non habet quo legationem
demittat ad sui curationem? Quid enim extra ipsum esse po-
terit? Ille vero excipiens: Multæ, inquit, sunt mundorum in-
finitates, & nequaquam, ô amice, diuitem naturam maligne
extenues. At hæc quidem, inquã, Democrite suo tempore do- F
cebis. Vereor enim ne fortè dum infinitatē recenses, ridere in-
cipias. Scias autem nunc, de tuo risu, rationē vitæ te reddere
debere. Ille autē torue me intuitus: Duas, inquit, risus mei cau-
sas esse putas, bona & mala. Ego autē vnum hominem rideo,
dementia quidē plenum, rectis autem actionibus vacuum, in
omnibus cōsiliis pueriliter ac stulte se gerentē, & nullius uti-
litis gratia labores nunquam absoluendos tolerantem, fines
terræ & infinitos recessus ex immodicis cupiditatibus pene-
trantē, argentum & aurum quærentem, & nunquā ab his ad-
quirendis interquiescentē: sed semper circa plura adipiscen-
da tumultuantem, quo ipse inferior non sit, & neque pudeat,
si non felix appelletur. Rideo itē ipsum eo quod hiatus terræ ef-
fudit manibus eorū perquirēs, qui partim à laxa irruente terra
oppressi

A oppressi sunt, partim diutissime in hac necessitate detenti,
 in supplicio velut in patria permanent, argentum & aurum
 inquirentes, vestigia pulveris ac ramenta perscrutantes, a-
 renam aliam aliunde eruentes, & terræ venas excinden-
 tes, ad opulentiam semper glebas confluantes, ex matre ter-
 ra hostilem terram, quum tamen eadem sit, facientes, & hanc
 admirantes pedibus calcant. Quanto vero risu dignum est,
 quod ærumnosam & occultam terram amant, manifestam
 contumelia afficientes? Alij vero canes emunt, alij equos:
 alij multam regionem circumscribentes, propriam sibi inscri-
 bunt: & multis imperare volentes, neque sibiipsis impera-
 re possunt. Vxores ducunt, quas paulo post eiiciunt. Amant,
 B deinde odio habent. Cum magna cupiditate liberos gene-
 rant: deinde adultos eiiciunt. Quæ est illa vana ac absur-
 da diligentia, nihil ab insania differens? Bellum intestinum
 gerunt, quietem non amplectentes. Reges alios deponunt,
 alios surrogant: occidunt homines: terram fodientes, ar-
 gentum querunt. Argento reperto, terram emere volunt.
 Empta terra, fructus vendunt: fructibus diuenditis, rursus
 argentum accipiunt. In quot mutationibus versantur? in
 quanta malicia? dum opes non habent, opes expetunt: dū
 habent, occultant, dissipant. Rideo, dum improbe agen-
 tes video. Intendo risum, dum infelicitè agentes cerno.
 Veritatis enim Leges transgrediuntur: contentionis studio
 hostilem inter se litem habent, & cum fratribus, & parenti-
 bus, & ciuibus: atque ad hæc, pro eiusmodi opibus, qua-
 rum nemo, vbi mortuus est, dominus est, se mutuo occidunt.
 C Illicitam vitam degentes, amicorum ac patriæ penuriam cō-
 temnunt. Res indignas & inanimatas diuitiarum loco ha-
 bent; pro vniuersa opulentia statuas emunt, quoniam effi-
 gies ita expressa est, vt loqui videatur. Eos vero qui vere lo-
 quuntur, odio habent. Res insuper non faciles expetunt.
 Nam continentem habitantes, mare cupiunt. Et rursus, cum
 in insulis sunt, continentem desiderant, & omnia puer-
 tunt ad propriam cupiditatem. Et in bello quidem fortitu-
 dinem laudare videntur. Vincuntur autem quotidie à pe-
 tulantia, ab auaricia. Ex omnibus adfectionibus ægrotant.
 Theriaca vero vitæ omnes sunt. Cur vero mecum risum re-
 prehendisti ô Hippocrates? Non enim quispiam suam ipsius
 Xx iij dementiam,

HIPPOCRATIS

dementiam, sed alius alterius deridet: hi quidem ebrios, cum **D**
 ipsi sibi sobrij esse videntur: alij vero amantes, quum ipsi
 grauiore morbo laborent: alij nauigantes: alij eos, qui cir-
 ca agriculturam occupati sunt. Non enim concordant neque
 artibus, neque operibus. Ego vero: Hæc quidem, inquam,
 vera sunt Democrite: neque alius aliquis convenientior ser-
 mo esse poterit, ad Mortalium miseriam declarandam: ve-
 rum ipsæ res sanciant necessitatem, & domesticæ dispensa-
 tionis, & nauium fabricationis gratia, reliquæ item vitæ, in
 qua necesse est hominem esse. Non enim ad ocium natura ip-
 sum genuit. Ex his autem rursus ambitio effusa, multorum re-
 cte sentientem animam decepit, qui omnia quidem recte ac
 serio agere student, velut re certa ac stabili futura. Non au-
 tem ita validi sunt, vt obscuritatem præuidere possint. Si e-
 nim quis ô Democrite vxorem ducens, separationem aut
 mortem timeret: aut quispiam liberos educans, ipsorum in-
 teritum: imo neque in agricultura, & nauigatione, & regno,
 & magistratu, & omnibus quæ sunt in vita, vllus vnquam de
 errore præsumpsit, sed vnusquisque horum bona spe alitur,
 deteriorum vero ne meminit quidem: nunquid igitur risus
 tuus his minime conuenit? At Democritus: Valde, inquit, tar-
 do ingenio præditus es, & longe à sententia mea abes ô Hip-
 pocrates, qui tranquillitatis & perturbationis modum non
 consideras, præ ignorantia. Si enim hæc ipsa prudenti men-
 te disponent: & ipsi facile liberarentur, & meum risum le-
 uarent, Nunc autem, velut rebus in vita firmis, dementes il-
 li superbiunt, ob rationationis expertem mentem, inor-
 dinatum impetum suum ægre discentes. Sufficiens enim ad-
 monitio ipsis esset, omnium rerum vicissitudo, quæ subitis
 mutationibus irrui, & derepente omnigenam circumrota-
 tionem inducit. At ipsi, velut hæc firma sit ac stabilis, obli-
 ti adfectionum assidue incidentium, aliter alias ea, quæ tri-
 stitiam inferunt, cupientes, & quæ non conferunt, quæren-
 tes, multis calamitatibus inuoluuntur. Si vero quis iuxta
 propriam facultatem omnia facere cogitaret: stabilem sanè
 vitam custodiret, seipsum cognoscens, & suiipsum compara-
 tionem clare considerans, & non cupiditatis studium in in-
 finitum extendens: sed opulentam naturam, & omnium nu-
 tricem, per sufficientiam intuens. Quemadmodum autem
 in optimo

A in optimo corporis habitu, adfectionum periculum manifestum est: ita successuum fortunæ magnitudo periculosa est. Insignes autem palam in infelicitatibus conspiciuntur. Alij vero velut proximorum facta non videntes, à propriis malefactis pereunt, tam manifesta, quàm obscura non prævidentes, quum longam vitam exemplum habeant eorum, quæ sunt, & quæ non sunt, ex quibus etiam futurum considerare oportebat. Hæc sunt quæ mihi risus materiam præbent, ô dementes homines, prauitatis pœnas pendentes, avariciæ, insatiabilitatis, inimiciæ, insidiarum, doli, inuidentiæ (difficile est enumerare multiplices malorum versutias: sunt enim infinitæ) & in his dolosis versutiis vicissim conuersantes, & maligne sentientes. At virtutis apud ipsos modus est, id quod deterius est. Mendacij enim studium exercent, volupratem cōsectantur, legibus nō obedientes. Quidam vero ex ipsis prævidetiam in hominibus esse negat, vt qui neque visus, neque auditus participes sunt. Solus autem sensus hominis recta intelligentia lucidus, & præsens & futurum prævidet. In omnibus displicentiam habent, & rursus ad eadem accedunt. abnegata nauigatione, nauigant, reiecta agricultura, rursus agrum colunt. eiecta vxore, aliam inducunt. genitos sibi liberos sepeliunt: & his sepultis, alios generant, ac rursus educant. Senectam optant: ad ipsam autem peruenientes, gemunt, in nullo rerum statu constantem mētem habentes. Principes ac Reges priuatum prædicant: priuatus autem regnum appetit. **C** Qui reipub. magistratum gerit, artificem laudat, velut extra periculum constitutum: artifex autem illum, velut per omnia potentem. Rectam enim virtutis viam, puram & leuem ac inoffensam, non vident, quam nemo ingredi audet. Feruntur autem in contrariam, difficilem & tortuosam, per aspera incedentes, lapsantes ac offendentes: plerique vero excidentes, anhelantes velut si qui persequatur, litigantes, modo posteriores existentes, modo præcedentes. Et quidam ipsorum petulanti alieni eubilis corrumpendi amore ardent, per impudentiam inducti alios avariciæ morbus infinitus cōsumit, alij mutuo insidias struunt, alij ab ambitionis studio in aerē sublati, per maliciæ grauitatem in profundum pernicipiei precipites deferuntur. Quidam destruunt, deinde rursus ædificant, largiuntur, deinde pœnitentiæ ducti, amicitiae iura tollunt, ma-

HIPPOCRATIS

lunt, malefici per inimicitiam cognationis iura bello impetentes. Et horum omnium causa est Avaricia. Qua in re hi à pueris ludentibus differunt? apud quos consilium quidem iudicio caret: quod vero se forte fortuna obtulit, id incundum est. At vero in desideriis quid brutis animantibus reliqui faciunt, quàm quòd intra sufficientiam ferè ipsæ se continent? Quis enim leo aurum in terram occuluit? Quis taurus vberioris alimenti gratia depugnauit? Quàm pardalim vnquam insatiabilitas cœpit? Sitit quidem aper, sed vsque ad aquæ appetentiam. Lupus autem, deuorato necessario alimèto oblato, quiescit. Si dies ac noctes coniungat homo, non sentit cœuiuandi satietatem. Et annuorum quidem temporum ordo, terminus est brutis ad coitum: at homo perpetuo infano libidinis cœstro stimulat. Quæso te Hippocrates, non ridere debeo plorantem propter amorem, eo, quòd commodo suo exclusus est? maxime vero si quis periculorum contemptor sit, & per præcipitia, aut pelagi profunditates feratur, risum non extendam? Non ridebo autem eum, qui nauem multis mercibus onustam demersit, deinde mari indignatur, quòd ipsam plenam submersit? Ego quidem nequaquàm mihi ridere videor. Vellem autem potius aliquid molesti contra ipsos excogitare. At neque medicinam pro his esse oportebat, neque aliquem præonia pharmaca præparatè: atque huius rei documentum præbeat tibi tuus ille progenitor Aesculapius, qui dum seruaret homines, fulminis ictus gratiam accepit. Non vides quòd & ego malicie pars sum, dum insanie causam inquirens, animalia mactò ac resco? Oportebat autem ex hominibus causam perscrutari. Non vides quòd etiam ipse mundus odio in homines plenus est? Infinitas enim contra ipsum adfectiones accumulauit. Totus homo ex natiuitate morbus est. Dum educatur, inutilis est, & alienum auxilium implorat. Dum crescit, proteruus, insipiens, pædagogò opus habens. Dum in vigore est, audax est. Dum decrescit, miserabilis, vbi labores suos imprudenter recolit ac iaciat. Ex maternis enim vteri inquinamenti talis prodiit. Et propterea alij indignatione ac immodica ira pleni, in calamitatibus ac pugnis versantur: alij semper in adulteriis & corrupendis puellis: alij in ebrietatibus: alij in rerum alienarum cupiditatibus: alij in suis prodigendis. Utinam facultas esset nobis, vniuersorum

A uerforum habitationes reuelare, & nullum rerum in ipsis velamentum dimittere, atque ita ea, quæ intus aguntur, videri: videremus utique alios edentes, alios vomentes, alios suppliciiis torquentes, alios pharmaca miscentes, alios insidias construcentes, alios supputantes, alios gaudentes, alios plorantes, alios amicos accusantes, alios propter ambitionem amentes. Quanquam sint quædam actiones profundiores, quæ in animo occultantur. Et ex his quidam sunt iuvenes, quidam senes: petentes, negantes: pauperes, opulenti: fame pressi, luxu grauati: sordidi, vincti, alij deliciis diffuentes, famulitium magnum alentes: alij trucidantes, alij sepelientes: alij ea quæ habent contemnentes, & speratis possessionibus inhiantes: alij impudentes: alij parci: alij inexplebiles: alij occidentes: alij vapulantes: alij superbientes: alij vana gloria elati. Et ex his aliqui apud equos spectatores consistunt: aliqui apud viros, aut canes, aut lapides, aut ligna, aut æs, aut picturas. Et aliqui legationibus, aliqui militiæ, aliqui sacerdotiis præsent. Et alij coronas gestant, aliqui armati sunt, aliqui occiduntur. Singuli vero ex his feruntur, partim ad pugnam naualem, partim ad militiam, partim ad rusticationem: alij ad onerarias naues, alij ad forum, alij ad concionem, alij ad theatrum, alij ad fugam, alij alio. Et rursus, quidam ad voluptatem deliciasque, ac intemperantiam: quidam ad ocium ac socordiam. Quam igitur tot indignas ac infelices animas videamus: quomodo non vitam ipsarum eiusmodi intemperantia præditam risu exhibearimus? **Q**uin & valde timeo, neque medicinam tuam ipsis placere. Nam præ intemperantia omnia ipsis displicent, & insaniam sapientiam putant. profecto suspicor pleraque in scientia tua palam contumelia adfici, aut propter inuidiam, aut propter ingratitudinem. Aegrotantes enim simul ut feruantur, causam diis aut fortunæ attribuunt. Plerique vero suæ naturæ hoc adscribentes, benefactorem odio habent, & parum abest ut indigne ferant, si debitores esse putentur. Sed & plerique artis ignorantiam in seipsis habentes, & imperiti existentes, id quod melius est, purgant. Inter stupidos enim sunt suffragia, & neque ægroti attestari volunt, neque eiusdem artis artifices testimonium præbere. Inuidia enim obstat. Non autem inexpertus es tu talium nugarum: imo probe scio, ob hæc te sæpe in memorabilibus afflictio-

HIPPOCRATIS

ad afflictionibus accersitum fuisse, & neque causam, aut in-
uidiam libenter derisisse. Veritatis enim neque cognitio
vlla est, neque vllum testimonium. Hæc autem cum dice-
ret, subridebat, & mihi, ô Damagete, diuina specie appare-
bat, & velut qui priorem suam formam exuisset. Et ego : O
magnifice Democrite, inquam, magna xenia & hospitali-
tatis tuæ munera, in Co mecum auferam. Multa enim me sa-
pientiæ admiratione impleuisti, Discedo enim veritatis tuæ
præco, qui humanam naturam inuestigasti ac considerasti.
Quum autem mentis meæ medelam à te acceperim, ab eo
nunc tempore hoc expetente, itemque corporis curatione.
Cras vero, & deinceps, hoc loco rursus conueniemus. Atque
hæc loquutus, surrexi. Et ille paratus erat me sequi. Cum ve-
ro quidam accederet, haud scio vnde, tradebat ipsi libros. Et
ego cōcitati⁹ festinaui, & ad Abderitas in specula me expe-
ctantes: Viri, inquam, pro legatione vestra ad me, magna sit
vobis gratia. Vidi enim Democritum virum sapientissimum
qui solus potentissimus est homines prudentes facere. Hæc
habui Damagete, quæ de Democrito valde magna animi lē-
ticia tibi recensere volui. Vale.

Democritus Hippocrati felicitatem.

Accessisti ad nos velut insanos, ô Hippocrates, veratrū
nobis daturus, persuasus à viris stolidis, apud quos la-
bor virtutis insania iudicatur. Tunc autem de mundi dispo-
sitione, & de polis ac astris cœlestibus scribebamus. Cum ve-
ro horum naturam cognouisses, quod omnia valde commo-
de essent creata, & quod procul ab insania ac desipientia
abessent: meam quidem naturam laudasti: desipientes au-
tem & crudeles ac furiosos illos iudicasti. Nam quæ simula-
chris per aerem vagantia nos decipiunt, quæ sanè mundus
esse comprehenduntur, & vicissitudinem habentia creata
sunt: ea mens mea, naturā perscrutata, vere in lucem pro-
duxit. Cuius rei testes sunt libri à me conscripti. Oportebat
igitur te, ô Hippocrates, cum viris eiusmodi moribus præ-
ditis minime congregi ac conuersari, quorum mens super-
ficiaria & inconstans est. Si enim ab illis persuasus, mihi, ve-
lut insano, veratrum bibendum dedisses, prudentia insania
facta

A facta fuisset: & artem tuam reprehendissent velut quæ insan-
 nie fuisset causa. Veratrum enim sanis datum, mēti tenebras
 offundit. Insanis autem valde prodesse consuevit. Arbitror
 equidem, si non deprehendisses me scribentem, verum re-
 cumbentem, aut fortè deambulantem, & mecum colloquen-
 tem, & nunc quidem indignantem, nunc vero ridentem, ob
 ea, quæ mente reuoluam, & familiaribus me alloquentibus
 non attendentem, sed cogitatione instantem, & mirum in
 modum speculantem: putasses sanè Democritum, iuxta o-
 culorum iudicium, ex his, quæ vidisses, insanix imaginem
 præ se ferre. Oportet igitur Medicum non solum visu adfe-
 ctiones iudicare, sed etiam re ipsa: & rythmos ac consonan-
 tias vt plurimum indagare: & vtrum incipiat morbus, aut
 medium teneat aut desinat, perscrutari: & differentia, ac
 anni tempore & ætate obseruata, adfectionem curare: item-
 que totius corporis naturam considerare. Ex his enim om-
 nibus facile morbum inuenies. Porro remisi ad te de insa-
 nia tractationem à te conscriptam. Vale.

Hippocratis Coi, de insania scriptum.

Q Vemadmodum in libello de morbo sacro dixi, Insani-
 enti necesse est præ humiditate cerebrū, in quo animę
 sunt opera, moueri: vbi videlicet humidius q̃ pro
 natura fuerit, Eo vero cōmoto, neque visum, neque auditum
 quiescere: sed aliàs alia & videre, & audire: & linguam ta-
 lita loqui, qualia singulis vicibus viderit ac audierit. Quan-
 diu vero cerebrum quieuerit, tamdiu etiam homo sapit. Fit
 autem corruptio cerebri à pituita & bile. Vtriusque vero co-
 gnitio sic contingit. Etenim qui à pituita insaniunt, quieti
 sunt, & non vociferantur, neque tumultuantur. Qui vero à
 bile, percussores sunt, & malefici, ac non quieti. Et si quidem
 assidue insaniant, hæ causæ sunt. Si vero terrores & timores
 fuerint, à transmutatione fiunt, cerebro à bile calecente.
 quæ ad ipsum per venas sanguinarias procedit. Cum autem,
 bilis discesserit rursus in venas, etiam corpus quiescit. Tri-
 statur autem & angitur homo, & præter temporis rationem
 obliuiosus fit, dum cerebrum à pituita perfrigeratur, & præ-
 ter solitum morem compingitur. Postquam vero cerebrum
 derepēte

HIPPOCRATIS

derepente à bile calefactum fuerit, sanguine in prædictisve-
 nis effervescente: insomnia vident horrenda, & facies velut
 in vigilante flammescit, & oculi rubescunt, & mens aliquid
 mali operari cogitat. Atque hoc in somno homo patitur.
 Cum autem sanguis rursus ad venas dispersus fuerit, quie-
 scit. Porro in quinto popularium morborum libro quendam
 recensui, cui fiebat vocis interceptio, ignorantia, frequen-
 tes delirationes, & reuersiones. Lingua autem dura, & nisi
 collutione usus esset, loqui non poterat, & plerumque etiam
 valde amara. Venæ sectio exsoluit, aquæ potus, aqua mulsa,
 veratorum potiones. Hic ubi medicum tempus superuixis-
 set, mortuus est. Erat & alius quidam, quem, ubi noctu ad cõ-
 uiuium progrediretur, timor tibicinæ corripiebat, ubi au-
 diret ipsam tibia canentem. Interdium vero audiens, nihil pa-
 tiebatur.

Hippocrates Democrito felicitatem.

Artis Medicæ recta facta, ô Democrite, plerique è vul-
 go hominum non omnino laudant, verum Diis sæpe
 attribuunt. Si vero natura reluctata perdiderit eum, qui cu-
 ratur: medicos reprehendunt, numen prætereuntes. Et ego
 sanè mihi videor, maiorem reprehensionem quàm honorem
 artis me assequutum esse. Ego enim ad finem Medicinæ non
 perueni, etiam si iam senex sum. Neque enim ipsius inuentor
 Aesculapius, sed & ipse in multis à seipso dissensit, quem-
 admodum nobis scriptorum libri tradiderunt. Proinde epi-
 stola à te ad nos missa, veratri medicinam reprehendebat.
 Inductus equidem sum, ô Democrite, velut insanienti ve-
 ratrum daturus, non perscrutatus qualis quis tandem esses.
 Vbi vero tecum congressus, cognoui non per Iouem desipi-
 entia opus, sed fermè omni laude ac commendatione natu-
 ræ, valde laudaui naturam tuam, optimumque naturæ
 ac mundi interpretem te iudicaui. Eos vero qui me induxe-
 runt ad te, velut insanientes reprehendi. Nam ipsi medica-
 mento opus habebant. Quandoquidem igitur casus nos in-
 idem coniunxit, recte feceris si ad nos frequentius literas
 dederis, & libros à te conscriptos impertueris. Misi autem
 etiam ipse tibi de veratri usu libellum. Vale.

Hippocratis

His qui non facile sursum purgatur, ante potionem corpora præhumeſcere oportet vberiore alimēto & quiete. Vbi vero quis bibit veratrum, ad motus corporum magis ducere, quàm ad ſomnos. Declarat autem nauigatio, quòd motus corpora turbat. Cum veratrum magis ducere voles, corpora moueto. Veratrum periculofum eſt ſanas carnes habentibus. Quicunque in pharmacorum potionibus non ſitiunt, dum purgatur, non ceſſant purgari prius quàm ſitierint. Conuulſio ex veratro, lethale. In nimia purgatione, conuulſio aut ſingultus ſuccedens, malum. Inurbationibus ventris, & vomitibus ſpontaneis, ſi quidem qualia purgari oportet, purgentur, conducit, & leuiter ferunt. Sin minus, vice verſa. Quemadmodum autem in prænotationibus dixi, purgatio ſurſum verſus commodat ei, in quo ſine febre eſt cibi faſtidium, aut ſtomachi punctura, aut vertigo, aut os amarum, & in ſumma doloribus ſupra ſeptum tranſuerſum: at deorſum verſus, vbi ſine febre eſt tormen, lumborum dolor, genuum grauitas, menſes agre prodeuntes, dolores in partibus ſub ſepto tranſuerſo. Vitare vero oportet in pharmacorum potionibus eos, qui bona habent corpora, maxime autem nigros, & humida carne præditos, ſed & ſubſiccios, & balbos, ac blæſos. Quicunque vero inflammata in principio morbi, velut in libello de ptiſana dixi, ſtatim medicamento ſoluere aggrediuntur, hi de eo quidem quod diſtentum eſt ac inflammatum, nihil auferunt. neque enim remittit qui crudus eſt adfectus. Ea vero quæ morbo reſiſtunt, & ſana ſunt, conſumunt. Corpore vero debili ſiente, morbus ſuperat, & immedicabile malum habent. Caterum veratrum his dare oportet, quibus de capite fluxus fertur. Non autem dandum eſt pectore ſuppuratis. Neque medicamenta danda ſunt decoloratis, raucoſis, lienofiſ, exſanguibus, ſpirituofiſ & ſiccum tuſſientibus, ſiticuloſis, ſtatuofiſ, & his qui præcordia, & latera, ac dorſum diſtenta habent, & torpentibus, & obſcure videntibus, & quibus aurium ſonitus ſunt, & vrinæ meatus impotentibus: neque item morbo regio laborantibus, aut ventre debilibus, aut his qui ſanguinis eruptiones aut tubercula habent. Si vero medicandum eſſe videbitur, veratro

HIPPOCRATIS

veratro securus sursum purga, deorsum vero nō. Optimū au- D
tem his est victus rationem cōstituere. Quemadmodum au-
tem in prædictionibus dixi, non sunt medicamenta danda
his qui nigra euomunt, neque cibum auersantib⁹, neque de-
lyris & parum dormientibus, neque dolore vexatis, neque
visum temerarium inclinatum habentibus, neque tumefa-
ctis, neque vertiginosis, neque decoloratis, neque his qui in
febre æstiosi sunt ac confracti. Sicut autem de pituita dixi,
Sesamoides sursum purgat. potio eius est drachma dimidia
in aceto mulso trita. Commiscetur etiam veratris tertia po-
tionis pars, & minus suffocat. Purgat item quartanas diu-
turnas, & diurna febre lypyria vexatos: & eos, in quibus
non est sitis, neque excretio. Hos vero non ante tres heb-
domadas. Aliquando etiam pleuriticos ac voluulosos. Et si-
cut in muliebribus morbis dixi, purgandum est etiam si vte-
ri purgatione opus habuerint.

Hippocrates ad Thessalum filium.

AD cognoscendam Geometriam & numerorum scien-
tiam, mi fili multum studij adhibeto. Non enim solum
vitam tuam illustrem, & ad multa commodam, in humana-
rum rerum statu efficient: sed etiam animam acutiorem &
clariorem reddent, ad omnium, quorum vsus in medicina
expetitur, vtilitatem consequendam. Etenim Geometriæ
cognitio, quæ multiformis ac varia est, & omnia cum demō-
stratione trāsgit, utilis erit & ad ossium situs, & ad exarticu-
lationes, & reliquum membrorum ordinem. Nam ad multi-
plicem horum adfectionem, & articulorum luxatorum repo-
sitione, & ossium contritorum resectione, & perforatione,
& compositione, & exemptione, ac reliqua curatione, maio-
re industria vtetur quisquis nouerit qualis est locus, & qua-
le est os, quod ex eo eluxatum est. At vero numerorum ra-
tio, & ad circuitus, & ad transmutationes febrium præter
rationem fientes, & ad iudicia ægrotantium, ac securitatis in
morbis, sufficiens erit. Præclara enim res est, tale ministe-
rium in medicina habere, quod tibi partes intensioris ac
remissionis, cum ex parte inæquales fuerint, facile cogno-
biles exhibet, citra errorem. Quapropter ad huiusmodi ex-
perientia

A perientiae facultatem peruenire sedulo stude. Vale.

Democritus Hippocrati, De natura humana.

OMnes homines artem medicam nosse oportet, ô Hippocrates. Est enim res honesta simul ac utilis ad vitam: & ex his maxime eos, qui eruditionis ac eloquentiae cognitionem habent. Nam sapientiae cognitionem medicinae sororem ac contubernalem esse puto. Sapientia enim animam ab adfectibus liberat: medicina vero morbos à corporibus aufert. Augescit autem intelligentia, praesente sanitate: cuius prouidentiam habere, honestum est, eos qui recte sentiunt.

At ubi corporis habitus aegrotat: neque mens ipsa alacritatem habet ad virtutis meditationem. Morbus enim praesens animam vehementer obscurat, intelligentiam ad adfectionem per consensum ducens. Ceterum naturae humanae descriptio, eiusmodi speculationem habet. Cerebrum quidem supremam corporis partem custodit, & securitatis tutelam sibi commissam habet, intra membranas nervosas cohabitans. Super quod duplicatorum ossium naturae necessariae firmata, dominum mentis custodem, ipsum cerebrum tegunt. Pilorum decor est, cutem ornare. Oculorum vero vis visiva in multiplici tunica latitans, ob humoris instantias, sub frontem in medellam collocata est, & est videndi causa. Pupilla vero syn-cera, palpebrae marginem opportunitatis custodem sustinet.

CDuplices autem nares olfactum dinoscentes, oculorum vicinitatem dirimunt. Mollis vero labiorum contactus os circumplicans, verborum sensum, exactamque articulationem gubernans exhibet. Mentum autem in extremitatem desinens, ac lyrae simile, dentium clavis coaptatum est. At sermonum receptacula aures, opifex aperuit: in quibus dum est sermo, non certus temeritatis minister existit. Loquelae mater lingua, animae nuncius, gustum custodiens, munitis dentium sepiis custodita est. Guttur autem & Gula inter se coniuncta, vicina sunt. Illud enim in viam spiritus: haec in profundum ventris, alimentum demittit, large id propellens. Regium vero cor, cono ac pineae nuci simile, irā nutriendum, aduersus omnes insidias thoracem induit. Frequenter autem flatuum ca-

Yy uernæ,

HIPPOCRATIS

uernæ, aere per ipsas erumpente, vocis causam statū pariunt. **D**
 Quod vero sanguinem suppeditat, & in alimētum transmutat, cum apicibus saepe vena caua circumfluum, hepar est, concupiscentiæ causa. Viridis autem bilis iuxta hepar manens, vbi superebullit, humani corporis corruptio est, & nocuus ac inutilis corporis humani inquilinus. Veruntamen vice versa dormit, nullum negotium exhibens. Inter hæc autem medius omnia suscipiens venter chorū ducit, & accumbit: concoctionem gubernans. Obnoxia vero ventris compositioni, per opificium conuoluta, circum ventrem euoluuntur intestina, adsumptionis & excretionis causæ. Gemini autem rhenes in coxis firmati, & pinguedine intesti, ab vinarum excretionem non sunt alieni. At dominus totius ventris, qui **E**
 Omentum vocatur, totum ventrem complectitur, solo sple-
 ne excepto. Consequenter, nervosa vesica in coxa osculum
 firmatum habens, venis complicatis, vinarum excretionis
 causa est. Huic autem vicina mater puerorum, vehemens il-
 lud malum, infinitarum ærurnarum in muliere causa, vte-
 rus ipse latitat. Pylorus autem siue lanitor, ex coxarum re-
 cessu emergens caro, nervis adstringitur. Verum de plenitu-
 dine naturæ ventris effundit, ex opificij providentia. Porro
 extra corpus pensiles domum incolunt, ad generationem de-
 stinati, conditores testiculi, multis tunicis præditi. Iucun-
 dum ex venis ac nervis plicamentum est pubes, quæ vinarum
 effusionem facit, & ad coitus ministerium à natura crea-
 ta est, & pubertatis appetentiam tegit. Crura vero & brachia,
 & extremæ partes his annexæ, totum ministerij principium
 coaceruatum habentes, tutum nervorum ministerium per-
 ficiunt. At vero incorporea in recessibus natura, omnifaria
 viscerum genera fabricavit. Quæ sanè mors instans, celeri-
 ter à ministerio quieta reddit.

Hippocrates Celsus, Demetrio regi gaudium.

NOs equidem etiam prius, ô rex, studio habentes natu-
 ræ humanæ partes in summa considerare, has conscri-
 ptas quemadmodum voluisti demissimus. Nunc autē ea, quo-
 rum maxime studiosos esse oportet prudētes, partim à prio-
 ribus

Aribus transsumpta, partim nunc per nos ipsos comperta, tibi conscripsimus. Quæ si tu priorum morborum signis fientibus sequutus, & iisdem sæpe vius fueris: per omne vitæ tempus morborum exors esse poteris. Duo sunt morborum vniuersorum animalium genera, alterum secundum genus, alterum secundum adfectionem, inter se dissimilia. At vero concupiscentias iuxta alimentum, ex subcontrariis cognosces, dum ea quæ euacuantur, indicant ea quæ plena sunt: & quæ implent, coniecturam præbent eorum quæ vacua sunt. Morbos autem omnes ex subcontrariis constitutos cognosces, & morbos à morbis fieri. In conuulsionibus febris succedens, sistit morbum: capitis autem dolores, sanguis ex auribus erumpens, aut ex naribus. Conuulsiones omnibus morbis attractæ bilis succedentes, atram bilem sedant. Et in summa, radix humanorum morborum est caput, & maximi morbi ex hoc accedunt. Quum enim ori velut cucurbita medica incumbat: contingit, vt ipsum omnium eorum, quæ ingeruntur, superfluitates attrahat, & tenues humores. Oportet autem animum aduertere, & peculiariter viuere, vbi te ipsum præparaueris in has partes, quo morbi accidentes nullum augmentum capiant, per curam diligentem & per bonum ordinem apud te fientem: ita vt neque rei venereæ intemperantia, neq; diuersorum eduliorum incontinentia, neq; somnis immodicis, inexercitato corpore vtaris: sed signa in corpore contingentia sequaris, & vniuscuiusq; corporis occasionem conserues: quo morbum irruere parantem vites, & medelis, quas ego præscribo, vtens, à morbis exors perseueres. Vale.

Decretum Atheniensium.

Visum est ac decretum Senatui & populo Atheniensi. Quandoquidem Hippocrates Cōs Medicus, & ab Aesculapio originem ducens, magnam beneuolentiam vñ cum salute Græcis ostendit, quanto etiam peste à Barbaris in Græciam proficiscente, discipulis suis ad locos dimissis, indicauit quibus medelis vti oporteat, & accedentem pestem secure effugere, quo medicina Græcis data, ipsorum ægrotos tuto seruaret. Sed & scripta sua de arte medica ex-

HIPPOCRATIS

acta edidit, multos esse volens Medicos qui seruare possent. D
 Et Persarum rege ipsum accersente, & honores optimatibus
 Persarum æquales promittente, & dona quæcunque tandem
 ipse Hippocrates vellet offerente, Barbari promissiones
 contempsit, eo quod hostis & communis inimicus Græcis
 esset. Quo igitur appareat, populum Atheniensium sem-
 per ea quæ utilia sunt Græcis consultare: & vt gratiam con-
 dignam Hippocrati pro benefactis referat: visum est po-
 pulo, ipsum publice magnis mysteriis initiare, quemadmo-
 dum Herculem filium Iouis: & coronare ipsum corona au-
 rea mille aureorum: & ipsam coronam Quinquatriis ma-
 gnis Mineræ festis, in certamine gymnico per præconem
 proclamare. Et licere omnibus Coorum liberis, vt Athe-
 nis pubescant, quemadmodum liberi Atheniensium: quan-
 doquidem patria ipsorum huiusmodi virum genuit. Esse ve-
 ro Hippocrati, & vitam, & victum prouisum in Pritaneo
 per omnem vitam. E

Oratio Hippocratis ad aram consistentis.

O Vos multi & multarum urbium habitatores, in magna
 dignitate constituti, communi nomine Thessali, om-
 nibus hominibus amara necessitas incumbit, vt quæ à fati-
 statuta sunt ferant. Quapropter ego nunc cedens cum ea so-
 bole, oleæ ramulis coronatus, ad Mineræ aram supplex
 consisto. Quis sim, ignorantibus dicere oportet. Hippo-
 crates, ô viri, medicus Cous, non per piam & honestam
 causam, meipsum & liberos meos vobis commendo. Co-
 gnoscitis me ô plebs. Nam profecto vos estis viri mihi fa-
 miliares, inter quos, vt verum dicam, inter plerosque vestrum
 & in multis urbibus vestris cognitus sum, vt in summa di-
 cam. At vero nomen meum longeulterius, quàm formæ meæ
 aspectus, processit. Atque hæc causa ex arte mea sanitatis ac
 vitæ ortum habuisse videtur, quod non solum hominibus ve-
 stram regionem habitantibus, sed etiam multis Græcis vobis
 vicinis cognitus sum. Iam vero qua de causâ tantum nego-
 cium opere peragendum adsumpsi, referam. Athenienses ma-
 le habebunt, ô viri Thessali, qui Metropolim ac patriam no-
 stram

Astram Co deuaſtantes, in ſeruitutem redigunt ea, quæ libera ſunt ex progenitorum adquiſitione, priuatim ſibi parta facientes: neque cognationem reueriti, quæ ipſis eſt ab Apolline & Hercule, quæ ſanè ad Aenium & Sunium filios illorum peruenit, neque Herculis malorum domitoris beneficia mente recolunt, quæ ille communis & vobis & nobis bene faciens deus, in illos contulit. At vos per Iouem ſupplicationibus colendum, & per cognatos deos, egredimini, vindicate, liberate, propriæ virtutis memores, & nihil ad gloriam veſtram ſpectans intermittentes.

Oratio Legati Theſſali filii Hippocratis, ad Athenienſes.

COnuenire arbitror viri Athenienſes, conſtitutum apud vos, qui non omni multitudini cognitus eſt, primū indicare quis ſit, & vnde ſit: poſtea vero reliquam orationem perſequi. Mihi equidem pater eſt Hippocrates: qui quantam in medicina facultatem habeat, vos nouiſtis. Nomen autē eſt Theſſalus. Cognitus vero & ego ſum nō in poſtremis, neque paucis veſtrū. Patria vero mihi eſt Cos: quæ quomodo vobis cognata ſit ab antiquo, alij dicunt, qui in recensenda hiftoria ſunt præſtantes. Veni autem miſſus à patre, quatuor beneficia à nobis in vos collata prolaturus. Primum quidem vetus quoddam, tempore progenitorum noſtrorum commune in omnes Amphictyonas, quorum vos non minima pars eſtis. Alterum vero illo adhuc maius, & ad plurimos Græcorum progreſſum. Atque hæc quidem vrbiſ & progenitorum meorum eſſe apparebunt. Tertium autem patris proprium eſt, & tantum, quantum nemo vnus vir, & vobis & multis Græcis cōtulit. Poſtremum vero ex quatuor cōmune eſt patris & meū, & quod non ad plures, ſed ad vos ipſos peruenit. Quod quidem priorum beneficiorum comparatione exiguum videri poterit: verum ad aliorum beneficia collatum, magnum eſt. Et ſanè huiusmodi beneficia ſic ſe habent, quemadmodū eſſe dixi, vt ſummatim dicam. Oportet autē non ſolum dicere, ſed etiā demonſtrare quòd vera ſunt. Principiū igitur ſermonis, ipſum miniſteriorum noſtrorum principium faciam.

*Exordiū d
docilitate.*

*Amphi-
ctyones.*

Narratio.

Yy iij Vetu-

HIPPOCRATIS

*Crisei.
Pythicum
templum.
Locri.*

*Criseorū
calamitas
quanta.*

*Pestilentia
obsidentia
summa.*

Vetustissima vero primum referam : in quibus fortassis lon-
D
giora ac altius repetita me dicere deprehenderitis . At quis-
que vetus dici expetit . Erat enim tēpus quando Crisea gens
erat, & habitabat quidem circa pythicum templum : terram
vero habebat, quæ sanè nunc Apollini consecrata est . Appel-
latur autem Criseus quidem campus, iuxta quem Locri habi-
tes adiacent . Hi porrò Crisei cum essent aliquando populosi,
& fortes, & opulēti, his bonis ad malum vsi sunt . Per insolē-
tiam enim multa horrenda ac iniqua facta perpetrarunt , in
deum impietatem exercentes , Delphos in seruitutem redi-
gentes, vicinos depradantes, agricolas spoliantes , vxores ac
liberos abducentes, & corpora ipsorum constuprantes . Qua
de causa Amphictyones ira commoti , & exercitu in terram
ipsorum inducto, & ipsis pugna deuictis , regionem deuasta-
runt, & vrbes expugnarunt . Vbi sanè illi , qui multa & impia
perpetrarunt, misere accepti sunt , non minores pœnas per-
soluentes, quàm ipsi aliis intulerant . Felicissimi vero ex ipsis
fuerunt, qui intra manus hostium perierunt . Secūdo loco, qui
manu capti sunt, & qui ad aliam regionē ac vrbes trāsuerūt,
Sua enim mala ob oculos nō habuerunt . Qui vero ex capti-
uis isthic manserunt, infelicitissimi fuerunt, quicunque in sua
ipsorum regione torquebantur . Nam cum vxoribus & libe-
ris, agros & vrbes igni tradi videbant . His vero adhuc peius
degebant hi, qui intra mœnia perseuerabant , quando relata
mala partim videbant, partim percunctabātur, plura veris au-
dientes . Sic enim fieri solet . Et sanè malam salutis spem ha-
beant . Erat autem ipsis vrbs prope hunc locum maxima,
vbi nunc certamen equestre peragitur : cuius muros exstru-
xerant, & eos qui ex aliis vrbibus transfugerant, exceperant .
Inutilia vero eiecerant, & necessaria importauerant . Et co-
gitabant obsidionem sustinere, bona spe præditi, neque ma-
num pugna , neque longi temporis obsidione , urbem capi
posse . At vero Amphictyones , tum alia deuastarunt, tum ad
hanc urbem præsidio constructo, & ad expugnationem præ-
parato, reliquum exercitum per vrbes dimiserunt . Temporis
autē progressu, cum pestis in exercitū illapsa esset, & milites
ægotarent: quidam vero etiā morerentur: alij vero, propter
morbum,

A morbum, praesidium reliquissent: Amphictyones turbabantur. Et alij alia consultabant. Solet autem in rebus communibus sic ferè fieri. Tandem vero afflictionem moleste ferentes, & de bello desperantes, deo rem commiserunt: & quid facere oporteret, interrogauerunt. Ille vero bellum gerere iussit, & victores fore promittebat, si ad Co profecti, cerui filium in auxilium adducerent, cum auro: atque hoc festinabundi, ut ne Crisei prius in adyto tripodem depradarentur. Sin minus, urbem capi non posse. Ipsi vero, his auditis, & ad Co profecti, oraculum proposuerunt. Cum autem Coi dubitarent, & oraculum non intelligerent: surrexit vir genere quidem Aesclepiades, progenitor autem noster, Medicus vero Gracorum eius temporis omnium confessione optimus: nomen autem ipsi erat Nebrus: qui oraculum dicere inquit, ut ad seipsum venirèt. Nam Deus, inquit, admonuit vos, ut profecti ad Co, cerui filium in auxilium adducatis. Cos equidem hæc est. Ceruorum autem filij Nebri appellatur, hoc est, hinnuli. Nebrus autem est mihi nomē. Quod vero aliud auxilium potius contigerit exercitui ægrotanti, quàm medicus? Et profecto non videtur mihi id consequens esse, quod in tantum diuitiis Gracos omnes superantes, deus ad Co proficisci iusserit, & aureum numisma petere. Verum hoc oraculum in meam domum progreditur. Chrysos enim, hoc est aurum, vocatur masculus meus filius natu minimus. Est autem omnino & corporis specie, & animi virtute, quantum patri dicere licet, inter omnes ciues præcellens. Ego quidem igitur, nisi vobis aliud videatur, & ipse proficiscar, & filium meum adducam, naue quæ quinquaginta remis agatur instructa meis sumptibus & ministeriis medicis ac bellicis referta, quo in utrâque partem auxilium feramus. Et hic quidem dixit: illi vero approbauerunt, qui missi fuerunt. At Nebrus hic etiam virum Calydonium apud se educatum, in nauē adsumpsit: de quo statim, ubi res tulerit, dicemus. Cum igitur peruenissent hi viri ad castra, Deus gaudebat. Nam & mortes militum cessabāt, & cū diuina fortuna equus Eurylochi (qui belli dux erat, Thesalus genere, & ex Heraclidis ortum ducens) canalem, per quem aqua in urbē ducebatur, vngula percussisset, ubi in puluere volutari voluisset: Nebrus aquam medicamentis infecit,

*Apollinis
responsum*

Nebri.

Chrysos.

Calydoni.

Euryloch.

HIPPOCRATIS

unde ventres Crisæorū corrupti sunt: & sanè multum contu-
lit ad hoc vt ciuitas caperetur. Atq; hinc iam animi obsiden-
tium elati sunt, velut deo iam manifeste auxilium ferente.
Cum autem impetus facerent, & præmia proponerēt his qui
primi muros conscendissent: certamen erat fortissimum, &

*Chrysus
primus mu-
rū conscen-
dit.*

*Mermo-
des.*

*Templum
Apollinis.
Equestre
certamen.*

*Chrysi sei-
pultura.*

*Persarum
rex.*

vrbs capiebatur. Primus enim muros conscendit Chrysus, &
turrim occupauit. Sequebatur autem ipsum euestigio vir ille
Calydonius, sub communi scuto auxilium ferens, de quo an-
tea dixi. Et Chrysus quidem hasta percussus cecidit ex sum-
ma turri: percussus est autem à Mermode Lyci fratre, qui la-
pidibus obrutus mortuus est, cum in adytum irrupisset tripod-
em deprædaturus. Hi igitur ciuitatem sic ceperunt: & Nebri
auxilium cum Chryso, & secundum medicam, & secundum
bellicam facultatem recte successit: & deus vera dixit, &
quæ promiserat fecit. Qua de causa Amphictyones Apollini
quidem templum consecrarunt, quod nunc est in Delphis: &
certamen gymnicum ac equestre prius non peragētes, nunc
peragunt: & Crisæorum regionem vniuersam dicarunt deo
contributori, reddentes ea quæ dedit in eo quòd oraculum
dedit. Et Nebri filium Chrysum in circo equestri sepelierūt:
& Delphis publice ipsi parentare præceperunt. Asclepiadis
vero in Co attributa est prudentia vaticinandi, quemadmo-
dum his qui mittuntur ex vrbibus ad sacrum Amphictyonum
concilium: atque hoc Nebri gratia. Calydoniis autem ab illo
viro & illo ministerio, etiam nunc in Delphis primæ vatici-
nandi partes, & alimenta dantur. Verū redeo ad nostra. Nam
quod vera dico, hinc clarum est. Cum enim pater & ego acces-
sissemus, Amphictyones hæc renouarunt, & attribuerunt, &
in columna descripta in Delphis dedicauerunt. Atque huius
quidem sermonis finis clare ostendit, nostros progenitores
esse vestros benefactores. Cæterum hoc relicto, alium de iis-
dem, non eundem sermonem, adsumam. Cum enim magnus
ille rex cum Persis & aliis Barbaris bellū gereret contra Græ-
cos, qui aquam & terram non dedissent: patria nostra maluit
in totum pessundari, vt ne contra vos, & eos qui vobiscū sen-
tirēt, hostilia arma sumeret, & in nauibus militarem expedi-
tionem mitteret. Sed abnuuit, honestum quid & dignum pa-
tribus meditata, qui Gigantes & Heraclidæ esse dicuntur. Vi-
sum

A sum igitur est ipsis, cum quatuor essent muri in insula, omnes
 relinquere, & ad montes confugere, & salutē tutari. Vnde sa-
 nē quid nō mali obuenit? dum regio fuit deuastata, & corpo-
 ra libera mancipata, & hostili lege occisa, & vrbs & alia muni-
 menta, ac templa, ad fauillam exusta. Insuper autē & filia Ly-
 gdamis Artemisia, circa patrum victoriam datum est, omnia
 quæ reliqua essent expiscari ac exportare. Atenim, velut ap-
 parerēt à diis non sumus neglecti: verum tempestatibus ingen-
 tibus exortis, & naues Artemisia omnes in periculo fuerunt,
 & multæ perierunt: & in exercitum ipsius multa fulmina in-
 ciderunt, quum insula nostra paucis fulminibus impeteretur.
 Dicitur etiam spectra Heroum mulieri conspecta esse. Quo-
B rum sanē omnium timore perterrefacta, ab immedicabili-
 bus cœptis destitit. amara confessione facta, quæ & relatu a-
 mara est. Quare omittatur. Attribuam autem & hic progeni-
 toribus meis propriissime minime falsa, quod neque contra
 vos, neque contra Lacedæmonios, aliōsq; Græcorum socios,
 Coi voluntaria arma sumpserint: & quidem quum multi tum
 insulas, tum Asiam habitantes, cum Barbaris in bello coniun-
 cti fuerint, nulla violentia coacti. Equidē præfecti vrbs tunc
 fuerūt Cadmus & Hippolochus. Verū autem est, & Cadmum
 & Hippolochum meos progenitores esse. Nam Cadmus, qui
 & Senatū regebat, matris meæ progenitor est: Hippolochus
 vero ex Asclepiadis, quartus à Nembro, cuius auxilio Crisæi
 sunt deuastati. Nos autē ex virili genere Asclepiadæ sumus.
C Quare & hoc bonum à progenitoribus nostris profectū am-
 plectimini. Redeo ad Cadmum. Hic sanē vir adeo commodi
 Græcorum studiosus fuit, vt cum regio ab Artemisiæ obsidio-
 ne liberata esset, isthic relicta vxore ac sobole, abiuerit cum
 his qui eadem sentirent in Siciliam, quo Gelonem & fratres
 eius prohiberet, ne amicitia cum Barbaris contraherent con-
 tra Græcos. Perpetrauit & alia multa egregia facta, quæ lon-
 gius producere non est tempestiuum. Atque hæc quidem &
 huiusmodi multa sunt publica progenitorum nostrorum in
 vos & alios Græcos beneficia. Nam deficit me dicendi facul-
 tas. Venio autem iam ad hoc, vt beneficium Hippocratis pa-
 tris mei apud eos, qui id sciunt, producam; quod hoc modo
 recensens, vera dicere cognoscat. Cum pestis ex Barbaria ad-
 flueret,

Artemisia
 Lygdamis
 filia.

Cadmus,
 Hippolo-
 chus.

Gelon.

HIPPOCRATIS

Pestilentia flueret, quæ supra Illyrios ac Pæonas sita est, & cum malum **D**
Illyrica. in hanc regionem venisset: harum gentium Reges ad sanam
 medicam, quæ vera erat, & undique processerat, & ad pa-
 trem meum, nuncios miserunt in Thessaliam (illic enim pa-
 ter meus & prius, & nunc domum habet) vocantes ipsum ad
 auxilium ferendum. Et non solum argentum, & aurum, & a-
 lias opes se missuros ~~me~~ receperunt: sed etiam reportaturum
 esse quæcunque ipse vellet, si auxilium tulisset. Ipse vero cum
 interrogasset quales motus partiales fierent, & ætus, ac ven-
 tos, & caligines perscrutatus, itémq; alia quæ habitus ex præ-
 senti statu commovere solent: cum sanè omnia didicisset, il-
 los quidem retro discedere iussit, & nullam sibi facultatem
 esse ad illorum regionem proficiscendi, pronunciauit. Verum
 ipse quàm citissime Thessalis denunciare studuit, quibus mo-
 dis malum accedens cauerent: & medelam conscriptam per
 vrbes proponebat. Me vero in Macedoniam demisit. Cum re-
 gibus enim Heraclidarum, qui isthic imperium obtinent, pa-
Thessali terna nobis intercedit amicitia. Et ego quidem ibam à The-
frater. ssalia eo, quo me pater iussit, auxilium his qui isthic essent la-
 turus. Iniunxit autem mihi vt etiam vrbi vestræ opem fer-
 rem. At fratrem meum Draconem ex Pagasis profectum, in
 Helespontum nauigare iussit, consimili consilio instructum,
 quali etiam ipse utebatur. Non enim omnes loci eadem au-
 xilia ferunt, eo quòd non omnis ambiens nos aer similis est.
Polybius. Polybium vero, qui filiam ipsius, meam autem sororem ha-
 bet, & alios discipulos, ad alios aliorum cōuentus & vias pro-
 fecturos emisit, quo quàm plurimis opitularetur. Postquam a-
 tem ipse res in Thessalia perfecit, ad vicinas gentes auxilium
 laturus proficiscebatur, & ad Pylas profectus, Doriensibus,
 & aliis, simulque Phocensibus auxilium tulit. Et cum sanè ad
 Delphos peruenisset, supplicationem deo pro Græcis fecit:
 & sacrificio facto, iter ad Boetos arripuit. Et cum ipsis opem
 tulisset, similiter ad vos progressus est, & sufficientia vobis ad
 salutem, quæ sanè nunc ego produco, ex animo penitus di-
 xit. Arbitror autem multos vestrum nosse, quòd vera dico.
 Non enim ita diu est, sed nonus hic est annus, quando abiui,
 & in Peloponesum missus sum, isthic habitantibus opem la-
 turus. At vero undiqueque nobis, & verbis, & re ipsa, di-
 gnus

A gnus honor contigit, ut minime pœniteat nos, quod non
 hunc cum quæstu ex Illyricis ac Præonibus oblato permuta-
 uimus. Verum præ reliquis ciuitatibus magna sunt quæ à vo-
 bis data sunt. Nam & respublica vestra alias excedit. Athenæ
 enim altius quiddam sunt aliis vrbibus, quantum ad gloriam
 attinet. Et corona illa antea in vestro theatro patri imposita,
 ad summam æmulationem ac felicitatem ipsum euerit. Sed
 & hoc beneficium superastis, dum & patrem, & me publice
 Cereris & Proserpinæ mysteriis ac sacris initiastis. Atque
 hæc quidem tria sunt beneficia, quantum ego verbis conse-
 qui potui, & fracta voce proferre, vrbis, & progenitorum,
 & patris mei, in vos simulque multos Græcos. Quartum nunc
 dicere aggrediar, quod, velut antea dixi, in vos ego & pater
 meus collocamus. Cum enim Alcibiadem emitteretis in
 Siciliam, multa quidem potentia, non autem ita multa, ve-
 lut admiranda: & sermo in concione incidisset de Medico,
 quem exercitum sequi oporteret: pater meus progressus, me
 ad curanda corpora vestra se daturum esse promisit, propriis
 sumptibus instructum, & citra mercedis exactionem, quam
 diu classis abesset, paruipendens suam utilitatem, ut qui sibi
 persuasisset, hoc in vestrum commodum cessurum esse. Ego
 enim non solum res meas insumebam, id quod faciebam vo-
 bis inseruiens: sed etiam ad alia magna opera destinatus fui.
 Et hoc minimum est ex his, quæ sum dicturus. Decreuit enim
 pater ob me filium fortunæ fluctibus agitari, & in terra alie-
 na, & in mari, & in periculis bellicis, & in ægritudinibus, quæ
 his qui erroneam vitam degunt, magis accedere solent, quam
 his qui ordinatæ vitæ rationem habent. Nouit enim benefi-
 cium beneficio metiri: & non, velut qui aliquid emisset, con-
 tractu ex manu in manum facto semel, discedere. Et hic qui-
 dem talia præstitit. Ego vero, ut qui filius illius sim, nihil stu-
 dij & artis prætermisi, auxilium ferens, & periclitatus vobis-
 cum, si quando occasio tulisset. Et ad hæc ambo præstanda,
 neque morbus, neque afflictio, neque timor in mari, & in-
 tra hostium manus, me prohibuit. Testes autem huius rei
 non alios aliquos, sed vos ipsos habeo. Quare si quis con-
 tradicere volet, is nihil cunctatus exsurgat. Verum non pu-
 to me mentiri. Cum autem hæc præstitissem ad annos tres,
 & au-

HIPOCRATIS

& aurea corona coronatus, & adhuc pulchrius laudatus: do-
 mum redij ad nuptias, quo & artis, & generis nostri successo-
 res producerem. Et quæ quidem à ciuitate, à progenitori-
 bus, à patre, & à me, vobis obtigerunt, hæc sunt. Dictum
 est autem & quæ nos à vobis oblata tulimus. Arbitror autem
 multos è vobis admirari, quæ de causa hæc à me ex tam lō-
 ginquo principio repetita sunt. Quo igitur & vos cognosca-
 tis, & mihi ea quæ cupio contingant: tempestiuum est vt
 hoc dicam. Pater meus, ô viri Athenienses, & ego petimus
 vos (sic enim liberos & amicos loqui decet, quo id quod
 petunt ab amicis liberis consequantur) contra patriam no-
 stram hostilia arma ne sumatis. Si vero oportet, quemad-
 modum fortassis oportet eos, qui sua ipsorum causa pro-
 gressi sunt, etiam rogamus, vt ne nos, qui eiusmodi & tam
 magna beneficia in vos priores contulimus, seruorum loco
 habeatis. Insuper autem (nam & sic dicere conueniet) sup-
 plicamus, vt ne nostra faciatis vobis ipsis in bello captiua, si
 contigerit vt multo inferiores superetis. Verum & hoc con-
 siderate, quod fortuna alibi alia cito versat: & aliquando
 magni paruis opus habuerunt: & fortes per debiles salutem
 adepti sunt. Puto autem clarum esse, vt ne clarissimum di-
 cam, quod ob vnum virum non ciuitas, sed multa gentes
 iam quandoque vtilitatem vrbibus bellicis cōsequuntur sunt.
 Et vbi ars in precio est, neque nos contemnere poteritis.
 Nam neque ita viles ac contemnendi sumus, quemadmo-
 dum in vobis testimonium datum est. Verum ab initio qui-
 dem dei, vnde genus nostrum esse gloriamur, Aesculapius
 & Hercules in hominum vtilitatem prognati sunt. Et hos
 propter virtutem, quam hic exercuerunt, omnes deorum
 loco habent. Vrbs autem mea, & ego qui ad vos verba fa-
 cio, ad tales originem nostram referimus, quemadmodum
 sanè hominum traditiones habent. Vnde profecto etiam
 pro Græcis ambo hac parte, & in omni fabula sunt res ad
 Troiam gestæ, sed facta, in quibus Cos cum insulis suis non
 minima, sed maxima ad ferendum auxilium existit. Sic ve-
 ro etiam Aesculapij filij, non arte solum, sed etiam armis,
 Græcis auxilium tulerunt. Machaon equidem animam in
 Troade

Aescula-
 pius, Her-
 culesq; ho-
 mines uti
 iuuarent,
 potissimū
 uati sunt.

A Troade deposuit, quando, velut scriptores de his prodentes dicunt, ex equo in Priami urbem venit. Proinde neque eo quod contribules, neque eo quod ex auxiliariorum numero, auxiliares etiam ipsi Græcis sumus, nos iniuria adfeceritis. Non in longum extendam sermonem, res Crisæorum, aut Persicas iterum repetendo, quando & ipsas audiistis, & in manibus magis sunt, quàm ea quæ pauloante relata sunt. Quin & sic cogitate, minime pium: se benefactores iniuria adficere. Nos autem benefactores esse, facta ipsa clamant. Ex quibus patribus prognati esse videbimini (quemadmodum fabulatores dixerunt) si iniuria adficere, quàm benigni esse malueritis? Neque enim amarulentius quicquam dicere volo. Illi enim, ô viri Athenienses, Heraclidis quidem gratias rependerunt. Aliis autem multis, beneficio adfecti, vicissim auxiliati sunt. Deficiat profecto me dies longius narrantem, si recensere velim quot hominibus quanta bona obuenerint, qui nihil de vobis bene meriti fuerunt. Circumspicite vos ipsos, & me nullo dicente, considerate qualia perpetretis. Mala res est potestas, ô viri Athenienses. Non enim quæ sua sunt, mensura disponere nouit. Sed & vrbes quasdam & gentes iam perdidit. Si vero ad alios velut in speculum respexeritis, videritis ipsi quæ facitis, & ego vera dico. Quin & lex noua est: Quicumque feliciterum successu confusus, non etiam ad rerum difficultates respicit: Non est hoc vestrum viri Athenienses. Multum enim etiam sic Deum têtaretis. Nullam vobis iniuriam intulimus. Si vero etiam intulimus: non armis, sed verbis indicemur. Deprecamur autem vos etiam hoc, vt ne faciatis nos aliis gratiam debere. qui nobis auxilium ferent. auxilium enim nobis ferent, si recte fecerint, & qui intra Thessaliam, Argos, Lacedæmoniam, Macedoniam, sunt reges, & sicubi alij Heraclidæ, aut Heraclidarum cognati habitant. Præstat citra violentiam, quàm vi coactos facere quæ iusta sunt. Non dico de insolenti aduersum vos rebellionem: verum hoc vobis manifestum facio, quod multi nostri curam gerunt, aut certe curam habebunt, nisi vndiquaque de terra perit, benignos adhuc esse homines. Ego quidem igitur, exiguae enim mihi sunt ad dicendum vires, utpote qui aliarum rerum studio sim additus,

HIPPOCRATIS EPISTOLAE.

dictus, hic desinam. Rogo autem vos per hospites nostros, & per eos qui nobis consiliarij esse consueverunt, & per Deos, & Heroas, ac gratias, quæ hominibus ab hominibus contingunt, vt inimicitias quidem vestras aduersum nos deponatis: ad amicitiam vero vos conuertatis. Si enim non in vestra ciuitate hæc consequemur: haud scio quo progressi, eorum, quæ cupimus compotes fitemus.

HIPPOCRATIS COI OPERVM

quæ ad nos extant omnium finis, la-
no Cornario medico phy-
sico interprete.

P A R I S I I S.

*Excudebat Carola Guillard, sub Sole
aureo, uia ad diuum Iacobum.*

M D X L V I.

